

OLE DAMMEGÅRD

STAT\$KUPP

I

SLOWMOTION

OM MORDET PÅ OLOF PALME
& ESTONIA KATASTROFEN

Ett alldeles speciellt tack till

Bente Dammegård

*utan vars stora hjälp denna bok
ej kunnat förverkligas*

Copyright 2013 Ole Dammegård
Illustrationer: Ole Dammegård
Typsnitt: Times New Roman 10 pt

TILLÄGNAD ALLA SANNINGSSÖKARE

Alltsedan jag natten den 28 februari 1986, i egenskap av polisens insatsledare på mordplatsen där vår statsminister just mördats, hamnade mitt i en av nittonhundraålets största svenska politiska rättsskandaler, har jag undan för undan konstaterat att de ansvariga myndigheterna främst ägnat sig åt att mörklägga händelsen.

Jag har läst många böcker, officiella handlingar, tidningsartiklar med mera och spenderat tusentals timmar med att själv och tillsammans med seriösa privatpersoner försöka finna sanningen om mordet.

Bland de mer intressanta böckerna vill jag nämna "Statskupp i Slowmotion". Vad främst intresserat mig är den intressanta storyn, de omfattande efterforskningarna samt informationen om världsomspännande frimurarnätverk.

För alla som är intresserade av Palmemordet och dess orsaker vill jag därför varmt rekommendera denna bok.

Poliskommissarie Gösta Söderström
(Förste polis på mordplatsen)

Till minnet av
Gösta Söderström,
Gustaf Trysberg
&
Fletcher Prouty
och
privatspanarna
Fritz G Pettersson
&
Ingvar Heimer

*En morgon knackade Livet på min dörr.
Jag sa: Jag släpper inte in Dig!
Livet svarade: Jag knackade på insidan.*

Bertil Martinsson

INNEHÅLL

Förord	15
Författarens kommentarer	20
En långsam statskupp	21
Dikt - Verklighet	
Terrorn slår till mot Sverige - ett fiktivt scenario	25
Minut för minut	
Hela morddygnet i detalj	37
<i>Fredagen den 28 februari 1986</i>	40
Mord & manipulation	
Förfalskad dokumentation och utstötta kritiker	167
<i>Kände Lisbet igen mördaren?</i>	173
<i>Fantombilden</i>	175
<i>Söderström – en icke person</i>	178
<i>Anmäld för medhjälp till mord</i>	183
<i>Finns - finns inte</i>	186
<i>En ambulans blev två</i>	192
Behandling av vittnen	
Polisens otroliga behandling av mordvittnen	197
<i>Skelleftehamnsmannen</i>	223
Utredningen - en bluff	
Varför censurerades obduktionsprotokollet?	231
<i>Obduktionen av Palme</i>	242
<i>Obduktionsprotokollet</i>	246
<i>Sköts Lisbet Palme?</i>	257
<i>”En djup sårkanal”</i>	260
<i>Mystiska polisbilar</i>	261
<i>Skrämmande paralleller med JFK, etc</i>	260
Syndabockarna	
Utvalda - utpekade - chanslösa	267
<i>33-åringen</i>	267
<i>Brände vittnet</i>	269
<i>Sköts i huvudet</i>	272

<i>PKK</i>	274
<i>Bröllop blev till mord</i>	275
<i>Barn i handbojor</i>	277
<i>Operation Alfa</i>	279
<i>Christer Pettersson</i>	282
<i>Dråpare - inte mördare</i>	285
<i>Skandal och rättsosäkerhet</i>	289
<i>Oidentifierad man</i>	291
<i>Flaxig och virrig</i>	294
<i>Frikänd - men skyldig</i>	296
<i>Bombmannen</i>	298
<i>Skulle likvidera kungen</i>	301
<i>Naken på en björnfäll</i>	303
<i>Fortsatt häxjakt</i>	304
<i>10 cm lång spricka i skallbenet</i>	306
<i>Begravdes efter 4 månader</i>	307

Bofors härvan

<i>Neutrala Sveriges skandalösa vapenexport</i>	307
<i>Bakgrund</i>	308
<i>Röda och gröna länder</i>	310
<i>Falska slutanvändarintyg</i>	311
<i>Indienordern</i>	313
<i>Paniken sprider sig</i>	315
<i>Skandalen exploderar</i>	317
<i>K-O Feldt och Ingvar Carlsson utpekade</i>	319
<i>Onödigt provocerande</i>	321
<i>Sverige vägrar hjälpa till</i>	323
<i>Belgiens Palmemord</i>	325
<i>Pedofilhärvan</i>	328
<i>Dränktes i badkaret</i>	331

Märkliga dödsfall

<i>Journalister och andra som visste för mycket</i>	335
<i>Cats Falck</i>	336
<i>Liket lades i frysbox</i>	338
<i>Bevismaterial försvann</i>	339
<i>Container-affären</i>	340
<i>Stasi skickade mordpatrull</i>	342
<i>Carl Fredrik Algernon</i>	339

<i>Claes-Ulrik & Kristina Winberg</i>	349
<i>Hilding Eek</i>	350
<i>Stegmordet</i>	351
<i>Svante Odén</i>	352
<i>Stack sig själv 15 gånger</i>	353
<i>Själmord utan fingeravtryck</i>	357
<i>Ingvar Heimer</i>	359
Personer som visste	
Säpo varnades om mordet - gjorde ingenting	363
<i>Anders Larsson</i>	363
<i>Ivan von Birchan</i>	366
<i>Cenneth Neilberg</i>	368
<i>Alf Enerström</i>	370
<i>"Bertil"</i>	373
<i>Nonchalerade mordhot</i>	376
<i>Bonden Mårtensson</i>	377
<i>Societas Avantus Gardie</i>	378
<i>World Anti Communist League (WACL)</i>	379
<i>Kopplingar till Palmemordet</i>	380
Hot och förtal	
Ubåtskränkningar, förtal och Harvardaffären	383
<i>Hatet frodades</i>	386
<i>Förtalskampanjer</i>	388
<i>Harvardaffären</i>	392
<i>Ärendet raderas</i>	395
<i>IB-agent och Säporapportör</i>	396
<i>Motivet</i>	397
<i>Palmes karriär</i>	399
<i>Släktträd dignande av nazister</i>	403
<i>Den globala eliten</i>	405
<i>Bilderberggruppen</i>	405
<i>Svenska Bilderbergare</i>	408
<i>Committee of 300</i>	410
<i>Council on Foreign Relations (CFR)</i>	410
<i>Trilateral Kommissionen</i>	411
Nazistiska poliser	
Baseballigan och högerextrema grupperingar	413

<i>Bakgrund</i>	415
<i>Möten i Gamla Stan</i>	419
<i>Skälade för Palmes död</i>	422
<i>Vapenhandlare och agent</i>	424
<i>Märkligt alibi</i>	426
<i>K-pist i dokumentportfölj</i>	428
<i>Samma kula som dödade Palme</i>	429
<i>Mystisk skytteförening</i>	432
<i>500 000 kr i "kaffepengar"</i>	435
<i>Separata bolag ihopkopplade</i>	437
<i>Claes Djurfeldt</i>	438
Utpekade - inblandade?	
<i>Yrkesmördare, legosoldater och oskyldiga?</i>	443
<i>Michael Vernon Townley - yrkesmördare</i>	445
<i>Sprängdes i luften</i>	447
<i>Bomber bomber bomber</i>	449
<i>Fick ny identitet</i>	454
<i>Stefano "Terrorfursten" delle Chiaie</i>	456
<i>Roberto Thieme & Julio Izquierdo</i>	458
<i>Ole Christian Olstad - norsk legosoldat</i>	460
<i>Gruppen Alfa</i>	463
Svensk inblandning?	
<i>Fanns det även svenskar inblandade?</i>	465
<i>Bror Perä</i>	465
<i>Kriminalinspektör G</i>	468
<i>Löjtnant X</i>	469
<i>Stefan Svensson</i>	471
<i>Dekorimamannen</i>	472
<i>Kommissariebil 1520</i>	475
<i>Södermötet</i>	477
<i>Lockade av tortyr</i>	479
<i>Attentat mot påven</i>	482
En hemlig statsgerilla	
<i>Stay Behinds internationella spökarmé</i>	485
<i>Avslöjandet</i>	486
<i>Spänningsstrategin</i>	487
<i>I Sverige</i>	489

<i>I Danmark</i>	495
<i>”Vi som styr Norge”</i>	497
<i>Plutonium till indisk atombomb</i>	500
<i>Operation Tree</i>	505
<i>P2-logen</i>	507
<i>Sköts ner av helikopter</i>	511
<i>Washington beordrade mordet</i>	512
<i>”Palme övervakades”</i>	514
<i>Tranebergsläckan</i>	517

Konstruerade alibin

<i>Regeringens, familjen Palmes och polisens påhitt</i>	521
<i>Borlänge Affären</i>	521
<i>Förfalskade kvitton</i>	523
<i>Holmér var på mordplatsen”</i>	527
<i>Tommy Lindström</i>	529
<i>Affären Anglais</i>	530
<i>Affären Chamonix</i>	532
<i>Lånade franskt jetplan</i>	533
<i>Varför ljuger Mårten Palme?</i>	537
<i>Tvingades statsminister Ingvar Carlsson avgå?</i>	539

En stat i staten

<i>Frimurarnas skrämmande nätverk</i>	543
<i>Kraftfullt fäste</i>	547
<i>Högsta rådet</i>	549
<i>Obeliskan – dödens tecken</i>	558
<i>T-banestationen – ett förtempel</i>	563
<i>Skrämd till tystnad</i>	567
<i>Kommissioner - Maktens skyddsverktyg</i>	569
<i>Juristkommissionen</i>	569
<i>Edenman / Parlamentarikerkommissionen</i>	569
<i>Marjasin / Medborgarkommissionen</i>	570
<i>Palme / Granskningskommissionen</i>	573

Avslöjandet

<i>Exponering av Sydafrikas inblandning</i>	577
<i>Eugene de Kock</i>	583
<i>Craig Williamson</i>	585
<i>Organiserad brottslighet</i>	590

<i>Hotad till livet</i>	592
<i>James Anthony White</i>	593
<i>Dirk Coetzee</i>	598
<i>Franz Esser</i>	602
<i>Heine Hüman</i>	603
<i>Peter Casselton</i>	607
<i>Bertil Wedin</i>	608
<i>Top Pro killer</i>	610
<i>Lämnade landet i all hast</i>	612
<i>James Bond-värld</i>	613

Sydafrikaspåret

<i>Gärningsmannen pekas ut - Spelet bakom kulisserna</i>	615
<i>Älskvård massmördare</i>	617
<i>Falska anklagelser</i>	618
<i>Ingen brådska</i>	620
<i>Superspionen i Stockholm</i>	622
<i>Tommy Turbo dyker upp</i>	625
<i>Mördaren – en turkisk kurd</i>	628
<i>Krossades av en lastbil</i>	632
<i>”Styr utan att synas”</i>	634
<i>Självmordmisstänkt</i>	637
<i>212 års fängelse</i>	642
<i>Sydafrikaspåret blossar upp igen</i>	644

Under attack

<i>Ett hot mot nationen & Gärningsmannaprofilen</i>	647
<i>Extrema livvakter</i>	653
<i>Terrorn börjar</i>	660
<i>Sövdes med gas</i>	662
<i>Febril aktivitet</i>	665
<i>Mordhot och pansarglas</i>	670
<i>Bomb i centrala Stockholm</i>	672
<i>Grava misslyckanden belönades med toppjobb</i>	673

En fot i graven

<i>Oskarshamnskraschen och gärningsmannens brev</i>	677
<i>Förlorade en halv miljard kronor</i>	680
<i>”Rulla bara sakta förbi mordplatsen”</i>	681
<i>Alla tre avled</i>	685

<i>"Sluta rota - annars sätter jag punkt för dig"</i>	685
<i>Mördarens egna ord</i>	688
<i>Giftspruta i reserv</i>	698
<i>Mördarens verkliga identitet</i>	702
<i>Den felande länken?</i>	705
<i>Finn fem fel</i>	708
<i>Diverse mystiska brev</i>	709
Vilda spekulationer	
<i>Den otroliga sanningen - eller rena fantasier?</i>	709
<i>Ustasja eller Mustafa?</i>	713
<i>Talade Palme med mördaren?</i>	715
<i>Plan A/B</i>	717
<i>Insidesrapport från en Säpo-agent</i>	719
<i>Mördarteamet</i>	726
<i>Hög tid att vakna</i>	728
Estonia sänktes	
<i>Radioaktivt smuggelgods och bomber</i>	731
<i>Behandlades som brottslingar</i>	733
<i>Hål i skrovet</i>	737
<i>Sprängladdningar ombord</i>	739
<i>Iskallt massmord?</i>	743
<i>Manipulerade bevis</i>	744
<i>Mördade kollega</i>	748
<i>Styrelsen för Psykologiskt Försvar</i>	761
<i>Lyfte ut lastbilar ur vraket</i>	762
<i>Hålet bekräftat?</i>	764
<i>Kommersiellt spektakel</i>	766
<i>Anmälan om massmord</i>	767
Mordet på Anna Lindh	
<i>Ännu ett politiskt mord</i>	770
<i>Långsam polis</i>	773
<i>En ensam galning - igen</i>	774
<i>Militärjacka försvann</i>	775
<i>Rekord i förtal</i>	777
<i>Konspiration eller inte</i>	778
<i>Mordet</i>	780

Bilagor

The Pegasus Files (på engelska)	782
<i>Operation Red Rock</i>	784
<i>CIA deep-cover agent</i>	786
<i>The Contra Cocaine Train</i>	787
<i>The Boss-Hog list</i>	789
<i>Boss Hogs - United States</i>	790
<i>Pegasus - Dirty money laundering</i>	791
<i>Assassination and neutralisation</i>	793
<i>Planning for retirement</i>	795
<i>Jupiter Island</i>	796
<i>Secret Government Apparatus</i>	797
<i>The Superbills Sting</i>	799
<i>Radiointervju med Chip Tatum</i>	802
<i>Tatums varningsbrev till Roos Perot</i>	812
CIA's own Study of Assassination	814
<i>Avancerad avlyssning</i>	825
<i>Polispersonal under mordnatten</i>	826
Bibliografi	827
Namnregister	845

*Det finns två sätt att bli lurad. Det ena är
att tro på det som inte är sant. Det andra
är att inte tro på det som är sant.*

Søren Kierkegaard

FÖRORD

1986 inträffade något mycket tragiskt i Sverige. Statsminister Olof Palme mördades brutalt på en gata mitt i centrala Stockholm. Detta var något ingen någonsin hade trott möjligt och svenskarna lamslogs av sorg.

-För 600 år sedan hade en kyrka byggts i hörnet Tunnelgatan - Sveavägen och vi hade fått ett svenskt helgon kallat St Olof, förklarade Hampus Lyttkens, professor emeritus i religionsfilosofi i Lund. Det är precis så här helgon kom till förr i världen, en hjälte som blev martyr och fick mytiska dimensioner.

Efter några års resultatlöst jagande i olika riktningar enades spaningsledningen om att det troligtvis rörde sig om ett vansinnesdåd utfört av ”en ensam galning”. Den som blev utpekad, dömd och senare även frikänd för mordet hette Christer Pettersson (dog under våldsamma omständigheter och kan inte längre försvara sig) och är än idag, hösten 2010, den som i spaningsledningens och merparten av medias ögon är skyldig.

Men är lösningen verkligen så enkel?

Mordet skakade hela världen och över en natt bytte landet Sverige skepnad, från att ha varit en idyllisk liten nation utan korruption eller våld, till att bli en del av resten av den råa omvärlden. Även politiken tog en ny inriktning.

-Sverige utan Olof Palme blev ett mer normalt land i den meningen att senare regeringar inte strävade efter att förändra världen i grunden, förklarade före biträdande utrikesminister i USA Richard Burt i *Dokument Inifrån*. Svenska regeringar började istället ägna sig åt sånt andra regeringar sysslar med, det vill säga frågor som gäller problemen på hemmaplan och i närområdet. Efter Palme fanns det ingen svensk global politik.

Skottet på Sveavägen skakade samtidigt om väljarkåren. Efter en minskning i februari ökade socialdemokraterna med hela sex procentenheter månaden efter dådet. Att mordet ökade sympatierna för partiet följde ett internationellt mönster. Samma trend iaktogs när John F Kennedy sköts till döds i Dallas, liksom efter attentatsförsöken mot president Reagan och premiärminister

Richard Burt

Thatcher. Även inrikespolitiska förändringar följde såsom den arbetsgivarvänligare arbetsmarknadspolitik, avskaffandet av löntagarfonder, skattesänkningar för höginkomsttagare, reklam-TVs frammarsch, upplösningen av välfärdsstaten, den växande klyftan mellan fattig och rik och bindningarna till EU och Nato - troligtvis hade inget av detta skett under Palme.

Fram till i mitten av 1980-talet arbetade jag som allmänreporter på en mindre landortstidning i Småland. Av någon anledning fascinerades av mordet på John F Kennedy och var som besatt av att försöka hitta lösningen på den komplexa mordgåtan. Jag läste otaliga böcker i ämnet och började samtidigt studera andra politiska avrättningar, som morderna på Robert Kennedy, Martin Luther King, Marilyn Monroe, Abraham Lincoln, ja helt tillbaka till Julius Ceasar. Ju mer jag lärde mig, desto mer började en bild klarna av hur dolda krafter genomför ett politiskt mord - samtidigt som man för allmänheten bakom ljuset. Genom att jämföra alla paralleller mellan fallen kunde jag så småningom sammanställa vad verkade vara en generell lista på hur man går till väga, steg för steg.

När Olof Palme mördades hade jag, precis som alla andra, okritiskt svält allt jag serverades via media och var övertygad om att mordet utförts av en ensam galning. Döm om min chock när jag en dag plötsligt insåg att statsministermordet följde mer eller mindre samma "lista" som de andra stora morderna. Förfärad började jag kunna förtutse vad den tillsatta spaningsledningen skulle presentera för nya bevis, etc, vilka nya spår som skulle spridas i massmedia, etc. Jag trodde att jag hade växt upp i Emil i Lönnebergas Sverige - istället fann jag mig nu stå mitt i centrum för ett blodigt mord med vad tycktes vara förgreningar över hela globen. Kunde detta verkligen vara sant? I Sverige?

Jag beslöt mig för att göra vad jag kunde och flyttade till Stockholm för att försöka reda ut härvan. Jag kom där i kontakt med de så kallade Privatspanarnas självutnämnde ledare Frits G. Pettersson som oförtrutet arbetade för att skingra dimman kring detta blodiga brott. Detta ledde till vidare kontakter med bland andra poliskommissarie Gösta Söderström (förste polis på mordplatsen) och tungviktsjournalister som SVTs Lars Borgnäs, DNs Olle Alsén och Sven Anér mfl. Här träffade jag även en handfull mycket seriösa och djupt bedrövade män (samt några enstaka virrhjärnor ska villigt erkännas) som gjorde vad de kunde för att göra resten av omvärlden medveten om vad som hänt landet. Under otaliga timmar satt jag och tog del av deras kunskap samt enorma mängder av material och dokumentation.

Det dröjde inte länge förrän jag blev varse att detta rotande inte var helt ofarligt. En lista på människor som dött på diverse mystiska sätt radades upp framför mig, och jag insåg att det bara fanns två sätt att skydda sig. Antingen "förbli tyst och osynlig" eller basunera ut alla nya bevis och hoppas att rampljuset skulle förvandlas till ett skyddsnet. Det enda krafterna bakom dessa storpolitiska dåd fruktar är sanningen, och

de skyr ofta inga medel för att hålla den dold. Jag valde därför att söka vidare, men så diskret som möjligt.

Palmemordet rymmer en hel rangergård av spår och utredningen förhåller sig av flera orsaker helt annorlunda än vid normala rättsfall. En anledning är att åtgärderna efter mordet inte styrdes av vanligt polisiärt arbete utan av inrikespolitiska intressen. Få anar hur mycket de krafter som ligger bakom dådet påverkar vårt dagliga liv. Och få vågar rota i smeten. Mycket tyder nämligen på att det som verkar vara en seriös utredning med ett verkligt mysterium att lösa i själva verket är en charad för allmänheten.

Spaningsledningen har i samma anda försökt mörklägga alla spår som leder in i den svenska statsapparaten, Säpo, utländska säkerhetstjänster, Nato och högerextrema kretsar. Dessa har ständigt avvisats med invändningen att konspirationsteorier inte i något avseende kan kopplas till brottsplatsen. Nu är det emellertid just händelserna på mordplatsen och dess omgivning som utgör grogrunden för spekulationerna. Men blotta tanken på att trådarna kan sträcka sig uppåt i den internationella eliten skrämmer.

I maktens korridorer har de flesta från första stund förstått att här gäller det att låtsasvara, låtsasutreda och låtsashäka. Vi kommer att få se tydliga tecken på att det man har tillsatt är en ickeutredning med uppgift att avleda uppmärksamheten bort från den verkliga sanningen - en officiell dementimaskin.

-Föreställ er att någon utländsk nation har genomfört det här politiska mordet med en stor organisation mot en enstaka människa, utbrast författaren PO Enquist i *Striptease den 16 juni -94*. Det skulle ju bli förfärligt komplicerat för Sverige. Vad skulle vi göra? Skulle vi gå till internationell domstol? Det är groteska förhållanden! Det är klart att alla önskar en tydlig, ensam, gärna galen människa.

PO Enquist

Av samma anledningen kantas utredningen av oskyldiga människor som mer eller mindre medvetet utsetts till syndabockar. Vi ska även komma att se hur mycket otroligt nog tyder på att de som är satta att utreda mordet även ingick i själva attentatet! Dessa misstankar har från både polis och åklagare mötts med omväxlande tystnad, halvsanningar, självmotsägelser och rena lögner. Men att blanda sanning och lögn så att alla bitarna passar ihop är ett pussel som aldrig kan fås att bli perfekt. Det dyker alltid upp någon pusselbit som inte vill passa in och det är kring dessa felande bitar denna bok är uppbyggd.

Under många år har det spekulerats kring mördarens identitet, men för det mesta utan konkret substans. Det finns däremot ett spår som är mer än en teoretisk konstruktion och som stöds av vittnen, talrika observationer och överväldigande indicier. Och som går att koppla samman med andra avgörande spår.

Historien om det så kallade Polisspåret är lång, komplicerad och kryllar av gåtor

och förbryllande omständigheter. Var man än letar kommer man fram till osannolika sammanträffanden och tillfälligheter. Tillsammans bildar de med skrämmande tydlighet ett mönster av nazistiska poliser och militärer som alla känner varandra, som bor eller har setts i närheten av mordplatsen och som ljuger om sina förehavanden.

Det känns angeläget att framhålla att svensk poliskår innehåller ett dominerande antal omdömesgilla personer som arbetar med stor hängivenhet, men det är likväl uppenbart att det i denna poliskår finns ett antal extrema subkulturer. Det sorgliga är att det inte bara rör sig om poliser och militärer. Även högre upp i hierarkin råder liknande tankegångar och medan åren går framstår det allt klarare att samhällstoppen, säkerhetsapparaten och hemliga loger upprätthåller märkliga relationer. Den högervidning som erövat det svenska etablissemanget skedde inte genom en snabb politisk kovändning, utan bör ses som resultatet av en medveten och planerad politisk strategi. För makteliten har det som pågår varit en självklarhet, men för oss vanliga har det blivit en chock när skandal efter skandal bubblat upp till ytan som bevis på hur korrupt samhällets toppar är. När det inte går att skilja på brottslighet och politik, då har staten upphört att vara en rättsstat. Vem är det då som skyddar den enskilde medborgaren? Vem kan man lita på?

Successivt har muren som tidigare utestängde varje kritisk undersökare fallit samman. Det har skett under outtröttlig bearbetning av några få ihärdiga journalister som Olle Alsén, Lars Borgnäs och Sven Anér. Under årslång detaljforskning har de blottlagt viktiga omständigheter, spårat upp och frågat ut vittnen, avslöjat förundersökarnas osanningar och begärt fram hemliga handlingar. Utan människor av den kalibern hade det mesta kring mordet på Olof Palme fortfarande varit dolt i dunkel. Samtidigt har vi så kallade privatspanare tillsammans skrivit tusentals brev och skrivelser till berörda myndigheter. Vi har haft fräckheten att ifrågasätta det polisen säger och bedriva egna undersökningar, vilket har betecknats som ett gissel för utredningen. Vi ”förstör” vittnen genom att privat utfråga dem och ”tvingar polisen att utreda ointressanta sidospår genom att i pressen komma med falska beskyllningar”. Vi stör myndigheterna med påringningar och ”driver hedervärda tjänstemän till nervsammanbrott och långtidssjukskrivningar med insinuationer om att de inte har rent mjöl i påsen”.

-Ett land med några få miljoner invånare där politiska, ekonomiska, akademiska och intressegruppseliter sedan länge skolats i en gemensam förhandlingskultur har inte utrymme för oberoende, seriösa kritiker, kommenterade före detta hovrättslagman Erik Holmberg.

Mestadels har privata utredare också blivit hånade som knäppgökar och tokstollar, ivrigt påhejade av pressen som annars mest är tyst som en mussla - så länge det inte rör sig om etablissemangets favoritsyndabock Christer Pettersson (se sid 280). Hånat kommer märkligt nog från de journalister som själva borde attackera frågan professionellt. Ett exempel är Jan Guillou, ett annat Robert Aschberg som i *Expressen* publicerade

artikeln *Spana in årets roligaste show* (i samband med ett öppet möte under ledning av privatspanaren Fritz G Pettersson):

”Cirkus i ABF-huset kl 18.00. Föreställningen kallas ”Lys upp mörkret omkring Palmemordet” och den intresserade allmänheten kan i år se fram emot högklassig underhållning med bland annat följande artister:

Före detta tullkriminalchefen Gunnar Wide driver de så kallade motivfrågorna. Ni kommer inte att besväras av tråkiga sakuppgifter, men ni kan räkna med många hisnande Boforsanspelningar (se sid 303). Pensionerade poliskommissarien Gösta Söderström trollar med tiderna så publiken baxnar. Kl 23.23 blir kl 23.29 (se sid 184). Ett larm blir två larm! Tiden vrids ur led inför era ögon och Göstas gamla armbandsur visar rätt!

Robert Aschberg

Före detta kriminalaren Ragnar Ivarsson ställer troligen upp och spexar om Diamantspåret. Numret går ut på att en skojare i diamantbranschen lurade en massa åklagare och andra i en kedjebrevsaffär med ädelstenar. När alla höjdare i berättelsen ska få tillbaka sina pengar från länsstyrelsens momsenshet blir historien riktigt spännande. (Inte ens Fritz själv förstår tricket när Ragnar knyter ihop diamanterna med momsensheten och Palmemordet). Journalisten Sven Anér lär ha ett nytt spännande spår som döpts till Blusspåret. Det går ut på att Lisbet Palme hade preparerat sin blus med färdiga kulhål (se sid 257). Visst låter det rafflande! Anér kan verkligen kittla publikens nerver...

TV-producenten Lars Krantz (se sid 83) är egentligen inte inbjuden, men kommer säkert ändå med ett virtuost specialnummer: Polisspåret är bara ett villospår för att dölja att Palme egentligen mördades av sin familj och ska sanningen fram så är polisen, en massa journalister och till och med de andra privatspanarna med i konspirationen, utom Fritz för han är för dum...

Räkna också med att *Dagens Nyheter*s Olle Alsén har fiskat upp något nytt för att förströ publiken. Han har en underbar fantasi och lyckas ständigt förvandla lösa faktauppgifter till artistiska sammansvärjningar. Adelsmannen Jovan von Birchan (se sid 360) kommer säkerligen att sitta bänkad i salongen som vanligt. Så fort någon säger Säpo brukar han gorma Skräpo! Så fort någon nämner en tidning eller tidskrift vid namn ryter han *Sexpressen*! Ivans omtyckta skämt är alltid desamma, men de blir bara bättre och bättre för varje gång de upprepas under kvällens gång. Som om inte det pärlbandet av artister räckte för en helkväll så lovar Fritz att det kommer ett antal ”spontanister”. Gamla Cirkushästar med minst lika vilda och dramatiska teorier som Krantz. Räkna med succé, således. Och var där i god tid så ni inte missar årets roligaste show! Vad som helst kan hända när privatspanarna kommer loss!” (slut artikel)

Kul kul. Men om de stora medierna misstror resultaten av privatpersoner som journalisten Sven Anérs grävande, varför gräver de inte själva? Publicering är sällan farlig eller av ondo, medan ickepublicering av den typ vi i dag upplever i Palmemordets kölvatten stryper ett samhälle.

-Låt oss inse att det kanske är rädslan för en obehaglig sanning som har lett till tystnad, kommenterade Miljöpartiets språkrör Birger Schlaug i *Expressen* den 27 juli -99. Bara misstanken ger rysningar av obehag efter ryggraden. Den tragikomiska teater som omsvept mordet på Olof Palme innehåller så märkliga scener med polismästare, utredare och politiker i en salig blandning att det inte finns någon trovärdighet kvar.

Birger Schlaug

-Det är så mycket som verkar sjukt och så mycket som är så otroligt i den här utredningen och den cirkus som varit att jag tycker det vore bättre att någon helt fristående från Sverige får uppdraget att undersöka det här, sa han till *TT*.

-Jag är inte konspiratorisk, fortsatte han i *Striptease* den 12 oktober 1999, men jag är misstänksam mot en makt som ständigt försöker förneka det som är helt uppenbart. Det gjorde man med neutraliteten, man gjorde det med åsiktsregistreringen. Gör man det nu igen? Över huvud taget vill kanske inte människor som idag har makt ta i det här ärendet därför att de är rädda för risporra, risporra i bilden att allting är som det ska. Man är en del i själva förnekelseprocessen. Men jag tror att man värnar demokratin och tilltron till det politiska systemet om man öppnar alla skumma vrår och allt sådant. Därför att verkligheten är den att någon kommer att öppna dem i alla fall till slut.

-Frågan är av den dignitet och känslighetsgrad när det gäller trovärdigheten för hela vårt rättssystem, demokrati och polisväsende, att det inte räcker med att de redan inblandade utreder. Som idag aktiv politiker vill jag inte tillhöra dem som ställs till svars om tio, tjugo eller trettio år om varför man ingenting sa, trots att så mycket så tydligt varit så sjukt.

FÖRFATTARENS KOMMENTARER

Jag är av samma inställning och under många långa års tid har jag spenderat en mycket stor del av mitt liv med att rota i dammiga arkiv, sökt igenom tusentals dokument och förhörprotokoll, träffat vittnen och andra nyckelpersoner och gått igenom allt som visats på TVs alla kanaler i ämnet. Jag har gjort mitt bästa för att dubbel- och trippelkolla detaljer, fakta och påståenden, därmed inte sagt att det inte finns en liten möjlighet för att fel kan ha smugit sig in.

Det har varit en oerhört mängd fakta och information att ta in och många gånger har det känts som att lägga ett pussel, fast med bildsidan nedåt. Först när tillräckligt många bitar har kommit på plats har det gått att skönja en bild. Det har samtidigt gällt

att inte fastna vid en vinkling av fallet, utan istället höja blicken för att få ett bredare perspektiv. Under långa perioder har jag känt mig som en cancerkirurg med uppgift att diagnosticera en till synes frisk kropp för cancersknölar och metastaser. Även om det ibland har varit både skrämmande och obehagligt har det varit något som måste göras för att inte sjukdomen ska ta över och kväva kroppen.

Det är upp till var och en att dra slutsatser och bedöma trovärdigheten av de uppgifter och teorier som framförs av författaren, journalister, poliser och agenter med inblick i den obskyra verksamheten som ledde fram till mordet på Sveriges statsminister. Acceptera alltså inte okritiskt vad som skrivs här, utan kontrollera istället själv uppgifterna. Bibliografilistan längst bak kan vara till hjälp. Det finns även mycket information att hämta på Internet.

För att underlätta för läsaren har jag satt ut sidhänvisningar i texten (se sid). Jag har även tillåtit mig själv att markera viktiga detaljer med (?) och (!). Vad gäller fotografierna är bildkvaliteten tyvärr inte alltid den bästa, mycket på grund av att många personer presenterade i denna bok är ganska ljusskygga individer. Jag anser dock att det är viktigare med ett dåligt foto, än inget foto alls. Jag har även tagit mig friheten att använda många bilder utan hänsyn till vare sig Copyright-rättigheter eller fotografiernas tillstånd. Min förhoppning är att dessa har överseende med detta, eftersom det här är ett verk gjort för att föra fram sanningen, inte för egen vinnings skull. Fotografierna är också hämtade från hundratals olika källor, ofta utan hänvisning till upphovskällan. Ett stort tack till alla dessa.

EN LÅNGSAM STATSKUPP

Låt oss till sist lyssna till Jörn Svensson, som i protest lämnade Edenmankommissionen (tillsatt att undersöka Palmeutredningen) då han hindrats från att skriva ett långt avsnitt om internationell terrorism. I en amatörvideofilm visad på den lokala *Stjärn TV*-kanalen i Stockholm utvecklade han följande:

-Mordet är en egenartad historia. Det har ju inte förekommit i svensk historia på 175 år att något liknande har inträffat. Men samtidigt finns då likheter mellan samma typer av mord på politiker eller mord och attentat som syftar till att skapa en sorts politisk stabilisering i andra delar av den industrialiserade världen. Det är till exempel påfallande hur det finns paralleller till Kennedymordet.

-När utredningen börjar komma igång och undersökningar görs, så finns det på något sätt dolda krafter som strävar efter att föra det hela på avvägar, som ser till att någon verklig klarhet inte vinnns. Det finns uppenbarligen också, hos många som tillhör det officiella skiktet i samhället, en sorts rädsla att närma sig den verkliga kärnan. Detta har också märkts under de år som gått sedan mordet.

-Vad man kan säga om Palmemordet är att det uppenbarligen är en frukt av en

kvalificerad politisk konspiration som är mycket skickligt gjord, som har varit väl förberedd och bakom vilken det står medvetna krafter. Och det är den bakgrunden som man enligt min uppfattning från myndigheternas sida hela tiden har underlåtit att försöka undersöka. Man måste ju hela tiden fråga sig vem som kan ha haft intresse av att han röjdes ur vägen och vem som har haft resurser att organisera en så pass kvalificerad kombination. För det är som sagt inte slumpens verk, det är heller inte några galningar eller fanatikernas verk, utan en väl avvägd organiserad handling som varit förberedd under en relativt lång tid.

Jörn Svensson

-Det är också slående att ingen i Sverige riktigt tycks vilja gå in på en analys av vad den internationella terrorismen är och vad den består av. Gör man det ska man snart finna att det viktigaste med den internationella terrorismen inte är de relativt små grupperna som utan politisk kontroll från några större partier eller etablissemang opererar med våldsmetoder. Jag tänker då på de baskiska separatisterna, Ustasjagrupporna, Abu Nidal och så vidare. Dessa kan visserligen i konkreta situationer vara utomordentligt farliga, men representerar inte den politiska kraft som så att säga skakar om ett samhälle eller som kan göra terrordåden till en sådan kampanj att den leder till en destabilisering av demokratin i ett samhälle.

-Det som man har underlåtit i Palmefallet är alltså att analysera vem som hade intresse, vem som eventuellt kunde ligga bakom och vilka av dessa krafter som här kunde agera och som hade ett intresse av att agera. Hade man gjort en sådan analys hade man ganska snabbt funnit att det är en mycket begränsad krets av krafter som verkligen hade ett intresse av att Olof Palme röjdes ur vägen och att den svenska och internationella politiken därigenom påverkades.

-De som hade ett sådant intresse är exempelvis den amerikanska och israeliska säkerhetstjänsten. Det handlar också om högerkretsar i Europa som har anknytning till det respektabla och etablerade samhället, men som samtidigt fruktar att allt de uppfattar som upplösningstendenser i riktning åt vänster på något sätt ska få framgång.

-Palme var naturligtvis i det avseendet ett hot mot viktiga delar av till exempel Natostrategin (se sid 500). Han hade sympatier bland de som ville att man skulle ha en mer självständig europeisk politik gentemot USA. Han stod i vägen för den ganska expansionistiska syn som den amerikanska administrationen på senare år har lagt sig till med gentemot sina europeiska allierade och också gentemot neutrala länder i Europa. Och man hade naturligtvis, alldeles oavsett var man har sina politiska sympatier, bort göra en politisk analys, en politiskt riktad undersökning om de internationella säkerhetstjänsternas eventuella medverkan i bakgrunden till dådet. Men det har alltså aldrig gjorts.

-Jag tycker det är särskilt märkligt att varken någon regeringspolitiker i ansvarig

ställning eller någon av de partiledare som gång på gång samlades till särskilda informationer i Rosenbad och som då mötte bland andra länspolischefen Holmér (den förste spaningsledaren efter Palmemordet), någonsin yttrade ett enda kritiskt ord inför offentligheten om hela det här spelet. Det är därmed väldigt allvarligt att vi har fått ett etablissemang i Sverige, som har blivit så slutet och så lojalt mot sig självt att det inte ifrågasätter ens de allra mest uppenbara saker och som inte höjer en röst till försvar för till exempel kurderna och för de oskyldigt anklagade inom PKK.

-Man kan vidare ställa sig frågan om Palmemordet var avsett att på något sätt åstadkomma något liknande en statskupp. Nu är det ju så att i Sverige gör man inte statskupper på samma sätt som i till exempel Grekland, för detta är inte möjligt i den svenska politiska miljön. Men däremot kan man säga att detta kanske var ett försök till en så kallad långsam statskupp.

-Genom att på det här brutala sättet röja undan en nyckelperson åstadkom man, och avsåg att åstadkomma, en förskjutning av den svenska neutralitetspolitiken, samt en allmän rädsla bland svenska politiker som de inte redovisar offentligt men som de bär inom sig. En rädsla för att fortsättningsvis utmana internationella krafter genom att visa alltför stor självständighet. I det avseendet tror jag bestämt att man kan tala om en tyst och långsam statskupp som inte berörde våra demokratiska institutioner formellt och organisatoriskt, men som åstadkom en förändring i det bärande innehållet av den svenska politiken.

-Och jag tror inte att det är någon slump ifall man tror sig kunna spåra, inte minst hos ledande socialdemokratiska politiker, en oro för att de verkliga gärningsmännen bakom den här konspirationen ska komma fram. För det är då mycket möjligt att dessa inte bara har anknytning till någon utländsk säkerhetstjänst, utan att kanske rent av tyngdpunkten för konspirationen har legat hos vissa etablerade kretsar inom landet.

-Och detta är en fråga som det fordrar en stor grad av mod att i verklig mening ge sig in på.

VILKET ÄR PRECIS VAD DEN HÄR BOKEN TÄNKER GÖRA

*Den ideala hemliga operationen är den som förblir
hemlig från planläggningen och framåt i all evighet.*

Lyman Kirkpatrick, CIA

DIKT - VERKLIGHET

Det rådde en spänd stämning i kommandocentralen. Luften kändes kvav och instängd, trots att luftkonditioneringen gjorde sitt bästa för att ventilerade den underjordiska lokalen. Sju våningar rakt ner i berggrunden under en diskret brandstation - vem kunde väl ana vad som just nu pågick. Basen såg sig förnöjt omkring. Det var folk överallt, diskret civilklädda men alla med samma intensiva och koncentrerade blick. Han var van vid samordnade operationer med olika länders underrättelsetjänster, men slogs ändå av hur många som den här gången var inblandade. Det kändes obehagligt, ju fler delaktiga desto större chans för läckor. Vid sådana här stora operationer använde man sig emellertid alltid av en så kallad Need To Know Chain, att var och en enbart kände till sin egen uppgift. Detta var en synnerligen effektiv metod och trots att han satt som huvudansvarig för attentatet fanns det många okända ansikten omkring honom. Ytterst få hade överblick över helheten och ingen på den här nivån hade en aning om vem den verkliga uppdragsgivaren var. Att spekulera i vem vore också både dumt och livsfarligt, vilket alla visste som medverkade i *Operation Alfa* (se sid 62), *Pantera Uncia* (se sid 507), *Operation Longreach* (se sid 577) eller *Operation Tree* (se sid 505). Kärt barn har många namn. Det rådde dock ingen tvekan om att likvideringsorden hade kommit från högsta ort.

Vid den halvårslånga planeringen hade man gjort en grundlig undersökning av Offret och hans bakgrund. Av säkerhetsskäl hade detta lämnats till flera instanser på olika kontinenter. Offret var en mycket kontroversiell politiker med massor av fiender, vilket hade gjort det hela mycket enkelt. Att konstruera fiktiva uppdragsgivare och gärningsmän hade gått som på räls och med alla tänkbara motiv som facit var det inte svårt att bygga upp villospår. Chiles hemliga polis hade till exempel gått att aktivera på grund av svenskens direkta aktiviteter med landets hatade motståndare (se sid 454) och hans förestående Sovjetresa (se sid 390) hade fått fart på högerextremister och rysshatare både inom och utom Sverige. Ett par mord som skulle kunna skyllas på PKK (se sid 274) var perfekt som grogrund för att misstänkliggöra kurderna och kroaterna med Ustasjas

hjalte Miro Baresic (se sid 379) i spetsen hade konsekvent nekats lättnader av Offret, som därmed var ett klart hatobjekt. Att denne dessutom stod i spetsen för bojkotten mot Sydafrika var ännu en perfekt bricka i spelet.

Vad gällde värvning av deltagare hade man medvetet lejt folk från olika länder, olika grupper och med vitt skilda bakgrunder. Detta för att försvåra ett avslöjande. Samtliga medverkande hade dessutom garanterats fullständig säkerhet mot rättsliga efterspel, vilket hade varit lätt att lova då man kontrollerade många nyckelpersoner inom både rättsväsendet och den efterföljande utredningen, som redan stod standby. Att ännu en gång föra allmänheten bakom ljuset torde heller inte medföra några problem, eller som Adolf Hitler en gång hade uttryckt det:

-Ju större en lögn, desto lättare att få folk att tro på den.

Individer som trots allt vågade ifrågasätta den officiella versionen skulle hamna öga mot öga med myndigheternas kraftfulla dementimaskin. För det mesta brukade det räcka med att låta dem trötta ut sig i kampen mot alla instanser. Extremt envisa personer fick man emellertid övertala på andra sätt. Olyckor och självmord var vanligt förekommande metoder. Detta i kombination med diverse inbyggda villospår och syndabockar skulle komma att förvandla det stundande mordet till ett evigt mysterium, en labyrint full av gåtor.

Tiden hade börjat bli knapp. Efter att som fredsmäklare ha upplevt ond bråd död på nära håll hade den svenska statsministern börjat bli blödig och ifrågasätta Elitens rävspel, som han sedan många år själv varit delaktig i. Han verkade känna ett behov av att göra upp med sitt förflutna och i sitt politiska liv hade han på sistone gjort flera djärva och uppstudsiga utspel. Detta sågs inte på med blida ögon i maktens mörka korridorer.

Samtidigt verkade han spela någon form av dubbelspel. Till exempel var denne fredsmäklare på väg att genomföra en jättelik vapenaffär med Indien, i vilken ingick svenskt kärnvapenavfall (se sid 500). En del av de enorma mutorna som utlovats skulle enligt de senaste underrättelserapporterna vara på väg till den sydafrikanska befrielse rörelsen ANC. Sydafrika, som var en viktig knutpunkt i den internationella gigantiska illegala vapen- och narkotikasmugglingen, stod under stor press och hade enträget bett om hjälp mot sanktioner och embargo. Storfinansen i kombination med militära intressen hade insett allvaret i situationen. Men det gällde att slå till innan mutpengarna kom ANC till godo, annars skulle de kunna innebära den slutliga spiken i apartheidregimens kista.

Gigantiska summor stod på spel och vid en serie hemliga möten hade det slutliga beslutet tagits: Olof Palme måste dö. Men inte nog med det. Man ville samtidigt statuera ett exempel för att få andra upproriska individer att rätta sig i ledet. Om Palme som person vore det enda problemet skulle man lätt kunna simulera en hjärtinfarkt med gift i kaffet eller dylikt. Här var situationen dock annorlunda. Endast brutalt våld kunde

skrämma den stora mängden till absolut lydnad och tystnad. Därför valde man att slå till på öppen gata, mitt framför ögonen på allmänheten och den lokala polisen.

Efter många timmars intensiva förberedelser och övervakning var det äntligen dags. Via telefonavlyssning (se sid 515) hade man fått bekräftat att Offret och hans fru hade valt att spendera kvällen på bio. Det innebar att förutsättningarna för en lyckad operation var idealiska. Det var kallt ute vilket innebar att gatorna skulle vara nästan folktomma, trots att det var fredagkväll och att stockholmarna just hade fått löning. Det utvalda mordplatsområdet var perfekt, flyktvägarna många och det bästa av allt - Offret var utan livvakt. Det hade kollegorna på Säpo sett till (se sid 724).

Gatorna i Gamla Stan låg öde och folktomma

För att undvika uppmärksamhet hade man kontaktat samtliga deltagare genom att sända en amatörpjäs på lokalradion (se sid 44). Detta var en förutbestämd startsignal som alla kände till. Sedan sex veckor tillbaka hade statsministerparet stått under konstant bevakning (se sid 197) och när de denna kväll hade lämnat bostaden i Gamla stan var två män dem hack i häl (se sid 49). Med hjälp av walkietalkies hade duon kontinuerligt rapporterat till kommandocentralen som i sin tur förmedlade informationen vidare till resten av teamet. Det hade förelegat en viss osäkerhet om vilken biograf Offret tänkte besöka, men de avlyssnade telefonsamtalen hade bekräftat att det rörde sig om biografen Grand, belägen mitt emot socialdemokraternas högkvarter på Sveavägen 68. Detta passade attentatsgruppen ypperligt eftersom man redan tidigt undersökt möjligheterna att agera i detta område.

Under tiden statsministerparet var upptagna med filmbesöket hade insatsstyrkan haft tid att intaga sina positioner och nu gällde det bara att vänta. Klockan hade hunnit bli tio minuter över elva och allas uppmärksamhet var vänd mot den stora monitorn som visade hur biobesökarna strömmade ut från foajén. Den minimala kameran hade under filmvisningen diskret monterats på en byggnadsställning utanför sossekontoret.

Efter några minuter dök Offret, hans fru och ett yngre par upp. Enligt uppgift

rörde det sig om statsministerparets son och dennes flickvän. Kvartetten verkade lite besvärade av folksamlingen och drog sig något söderut. En av de lokala grabbarna höll sig samtidigt i närheten och låtsades titta i ett skyltfönster (se sid 61).

-Idiot, tänkte Basen. Bara de inte märker honom, skyltfönstret är ju nersläckt.

Å andra sidan var det bättre än att glo in i affären vid sidan om. I den lokalen hade man extrapersonal väntande ifall det skulle behövas. Det knastrade till i högtalaren:

-Basen, kom!

-Basen här, kom!

-Offret ute, jag upprepar Offret är ute.

-Det är uppfattat, Stuart. Tango Trio, hör ni mig?

-Svar Ja. Vi är alldeles i närheten av biografen.

-Bra. Spring runt på baksidan, fortsatt nerför Holländargatan (se sid 59) och inta era positioner! Det verkar som om de tänker bege sig hemåt längs Sveavägen, riktning söderut. TP sneddar över kyrkogården till Adolf Fredriks gata (se sid 64). Ni andra svänger ner vid Tegnérgatan och ser till att komma före Offret. LT följer efter och skyddar flanken.

-Det är uppfattat.

Attentatsgruppen hade trott att Palme skulle ta T-banan hem, men paret föredrog tydligen att promenera. Innan dess hade backupteamets position inne i affärslokalen nästan avslöjats då statsministern och hans son av okänd anledning närmat sig skyltfönstret. Reaktionen hade varit omedelbar och en i teamet hade släckt belysningen (se sid 61). Det kunde tyckas lite panikartat, men fungerade och efter en stund hade männen gått tillbaka till de två kvinnorna, tagit farväl och delat på sig.

-Lystring alla enheter! Offret är ute och på väg mot Position Slutet.

Nu var alla på helspänn och Basen kände pressen. Han tog en djup inandning och tryckte på mikrofonknappen:

-Zulu 4, kom in!

-Zulu 4 här, kom!

-Har ni Objekt Syndabock under uppsikt?

-Svar ja.

-Var befinner han sig?

-Objekt Syndabock står just nu vid Slussens tunnelbanestation.

-Bra. Fortsätt stå standby och se till att ni har det preparerade bevismaterialet redo så att det inte blir något strul när ni griper honom. Det dröjer inte länge nu förrän det är dags, jag säger till.

-Det är uppfattat.

-Kommando Fågel Blå, bekräfta er status!

-Fågel Blå här. Vi har just varit och klistrat upp det falska hotbrevet i radiohusets entré (se sid 140). Larmlampan och teleprintern i studion är också satta ur funktion, kom (se sid 135)!

-Det låter bra. Snyggt jobb med raderandet av Offrets datafil i Länsskatterätten (se sid 47). Stötte ni på några problem?

-Nej då, det gick galant, tack vare lite hjälp från insidan. Vi har också just dubbelkollat att både polisens och Säpos bandinspelning av radiotrafiken på deras ledningscentraler är avstängda (se sid 134).

-Perfekt. Stand by för vidare instruktioner.

-Uppfattat, klart slut.

Basen fortsatte sin lägeskontroll.

-Whiskey 2, kom in! Har ni Regeringsgatan under uppsikt?

-Whiskey 2 här. Allt är lugnt. Vi väntar bara på att föreställningen ska börja. Oroa er inte, vi ska nog se till att mekanikerna kommer undan utan problem.

-Fint. Det känns bra att jobba med rutinerat folk. Polisförstärkning är på väg in via Tranebergsbron (se sid 62) och vi har militärhelikoptrar (se sid 144) i luften i fall det utbryter panik eller uppstår kravaller efter vår insats. Allting är förberett.

-Det låter bra. Klart slut.

-Charlie 2, hur ser det ut på Johannesgatan (se sid 62)?

-Charlie 2 här. Allt är under kontroll.

Nöjd med vad han hört lutade Basen sig tillbaka medan han gick igenom sina anteckningar.aktionen fick under inga omständigheter gå fel, i så fall kunde han och många andra hälsa hem. Han såg sig omkring i lokalen och kände svetten rinna nerför ryggen. Trots att det rådde livlig aktivitet trängde det monotona ljudet från den stora väggklockan igenom och det kändes nästan som om tiden hade stannat, när det plötsligt pep till i högtalaren. Någon hade visst glömt att justera ljudnivån.

-Odd, hör du mig?

-Svar ja, kom!

-Allt lugnt på Luntmakargatan?

-Javisst, inga problem. Vi stoppar all eventuell trafik som kan störa operationen.

-Hur ser det ut på Tunnelgatan då? Kom in, Heinz!

-Även om det är fredagkväll så är det förbluffande lite folk ute, svarade tysken med den gälla rösten. Det beror nog på att det är svinkallt.

-Du får värma dig efteråt. Whiskey 2 eller Flyktbil 3 kommer snart och kollar om du behöver någonting. Fram tills dess fungerar du bara som observatör, okej?

-Det är uppfattat.

I samma ögonblick avbröts radiotrafiken av Whiskey 2.

-Basen, hör du mig, kom! Vi har förlorat monitorbild. Kan någon konfirmera Offrets position?

-De korsar just nu Sveavägen i riktning söderut, ungefär i höjd med klädbutiken Sari.

-Jaså därborta, svarade Whiskey 2 och drog iväg med en rivstart (se sid 61).

-Piketerna vid Norra Bantorget står och väntar på att rycka in (se sid 75). Det är bäst

att ni åker dit och ser till att de inte förivrar sig.

-Det är uppfattat.

Allting gick som det skulle och Basen passade på att ta en klunk ljummet vatten. Den pressade tystnaden bröts dock snart igen:

-Basen, kom in!

-Basen här, kom!

-Offret med följe är på väg söderut längs Sveavägen. Vi följer efter på båda sidorna, två av flyktbilarna likaså. Förvarna alternativskyttarna!

-Uppfattat. Se bara till att ni inte blir upptäckta. Jean-Claude får ta hand om honom. Basen till Jean-Claude, har du visuell kontakt?

-Ja, de kommer rakt mot mig, men det är för mycket folk här i korsningen Adolf Fredriks kyrkogata - Sveavägen, svarade legosoldaten.

-Okej, ta inga onödiga risker. Släpp förbi Offret om det inte går. En av de andra får ta hand om honom istället.

-Det är förstått. Men vänta lite, någonting är på gång. De tänker korsar gatan, jag upprepar, de korsar gatan (se sid 67)!

-Skit också, svor basen för sig själv.

Även den stora monitorn i kommandocentralen hade börjat flimra och plötsligt försvann bilden. Två tekniker gav sig genast itu med att försöka lösa problemet.

-Hur är det förresten med beväpningen däruppe, frågade Basen som var känd för sin kyla i pressade situationer.

-Det är lugnt, svarade hans kollega i stolen bredvid. Alla har så de klarar sig. Jag har till och med gett några av dem giftsprutor (se sid 698). Bara ifall.

-Skönt att ha dig med i teamet, kommenterade Basen och gav honom en klapp på axeln. Men vad tror du om den här skiten med bildmottagningen?

-Det är lite varierande beroende på var bilarna med utrustningen befinner sig. Just nu har vi två fordon på bakgatorna och så kommissariebilen Whiskey 2 som fungerar som sammanbindande länk. Säpo har hjälpt till med tekniken, men det verkar nog som om vi får vara förberedda på att klara oss utan bild.

-Okej. Se bara till att minst en av bilarna hela tiden befinner sig nära Offret!

-Det är uppfattat.

Problemet med monitorn var ett oväntat dilemma men manskapet var tränat att klara av alla situationer. Nu gällde det att istället styra operationen via de walkietalkies som fanns utplacerade i hitteamet. Detta skulle kunna bli knepigt eftersom attentatsgruppen bestod av diverse olika nationaliteter. Basen vände sig därför till en av de lokala:

-Du som kan finska håller kontakt med X-Ray 1.

-Ska ske.

Samtidigt inkom nästa lägesrapport.

-Stuart här, beräknat avstånd mellan Offret och Alternativskytt 1 är cirka 100

meter.

-Det är uppfattat, kommenterade Basen och skickade meddelandet vidare:

-Nu kommer de!

Sekunden senare sprakade det till i mottagaren:

-Minut tunnetin! Jag är igenkänd. Vad ska jag göra (se sid 68)?

Operatören såg sig förvirrat omkring. Basen spände blicken i honom vilket fick honom att utbrista:

-Skit i det och gör vad du ska!

Men tydligen hade det blivit ett missförstånd för Basen för i luften:

-Är du inte klok! Se till att få X-Ray 1 utbytt så fort som möjligt. Abdul får rappa på och byta plats med honom. NU! Alarmera samtidigt krypskytten på taket på andra sidan Sveavägen (se sid 715)! Säg till honom att vänta in i det längsta. Först när Offret redan är träffat och på väg ned ska han pumpa några ytterligare kulor i aset. Bara för säkerhets skull.

Medarbetarna förstod när Basen menade allvar och ordern verkställes omedelbart. Det var lätt att låta sig luras av hans överviktiga kroppshydda, men blicken var av stål och ingen vågade säga emot. Flyktbil 3 vände samtidigt vid Rådmsgatan och konstaterade när den passerade Adolf Fredriks kyrka att LT var hack i häl på viltområdet. Den amerikanske chauffören svängde därefter in till höger på Tunnelgatan (se sid 69) och stannade i den svaga nedförsbacken utanför postkontoret så att Abdul kunde hoppa ur baksätet och skynda till hörnet av Sveavägen (se sid 66).

-Flyktbil 1, kom in! Hur är situationen hos dig, Holger?

-Det är lugnt. Jag står parkerad framför tunnelnedgången på Snickarebacken redo att plocka upp den som fixar Offret (se sid 100). Det står en del människor i kö utanför Restaurang Karelia, men de kommer inte att märka så mycket.

-Fint, det dröjer nog inte länge nu.

-Bra, för det här tar på nerverna.

-Ja, men det kommer att kännas skönt i plånboken efteråt, svarade Basen med ett skratt. Tänk på allt roligt du kommer att kunna ha för alla pengarna!

-Ja visst, men...

En kort anrop avbröt deras samtal.

-Odd till Basen, kom! Odd till Basen, kom in!

-Basen här, kom!

-Vi har just stoppat en bil på Luntmakargatan (se sid 76). Idioten körde mot enkelriktat, men har backat tillbaka. Det ser emellertid ut som om han tänker försöka igen.

-Stoppa honom igen då för satan, ropade Basen irriterat. Abdul lär säkert ta vägen uppför trapporna efter likvideringen!

-Det är uppfattat, kom svaret blixtnabbt.

Basen torkade svetten ur pannan och lät fingret glida över listan med de olika teamen.

-Basen till Heinz, kom in!

-Heinz här.

-Hur är det däruppe?

-För jävligt kallt (se sid 85).

Knappt hade högtalaren hunnit tystna förrän det var dags för nästa anrop.

-Stuart till Basen, kom! Stuart till Basen, kom!

-Kom in!

-Abdul har direktkontakt inom fem sekunder, jag upprepar, inom fem sekunder!

-Det är uppfattat, inta din reträttposition och var beredd på att sticka så fort som möjligt!

-Okej.

Nu gällde det. Alla höll andan i den underjordiska lokalen.

Via monitorn hördes så plötsligt två skarpa knallar. Alla väntade spánt på att höra de magiska orden. Och så kom de - snabbt, okänsligt och nästan mekaniskt:

-Statsministern skjuten (se sid 85).

Jublet kände inga gränser och Basen såg sig triumferande omkring - operationen hade lyckats! Men ännu var det för tidigt att slappna av. Nu gällde det att se till att alla kom undan. Trots att man kontrollerade en del av polisen i city fanns det hederliga befäl som skulle kunna ställa till med problem.

-Zulu 4, kom in! Zulu 4, kom!

-Zulu 4 här, kom!

-Det är dags att slå till mot Objekt Syndabock. Är det uppfattat?

-Vi har tyvärr oväntade problem här. En polispatrull dök precis upp och står just nu och pratar med Objektet (se sid 70). Vad ska vi göra? Det här sabbar ju hela grejen.

-Avbryt ingripandet, jag upprepar, avbryt ingripandet. Vi får köra alternativ 2 istället. Förbannade otur, det är typiskt nu när allting precis gick så bra. Foxtrot 3, bekräfta er status!

-Jag befinner mig på Kungsgatan som avtalat. Det har varit en del bekymmer här också med en idiot som inte fattade att han lade näsan i blöt. Men nu har han försvunnit in på Café Mon Chéri (se sid 68).

-Det låter bra. Har du sett till kommissariebil 2520 än? Den borde vara i närheten av dig vid det här laget.

-Svar Nej.

-Om den dyker upp, stoppa den (se sid 81) och uppehåll besättningen tills vi säger till! Polisens Ledningscentral (se sid 167) är införstådda med att de ska hålla sig utanför så att det arrangerade larmet hinner gå ut först. Vänta så länge som möjligt och larma sedan vår egen ambulans (se sid 192)! Det är av yttersta vikt att det är den som plockar upp liket, så att vi hinner gräva ut mordkulan innan kroppen kommer till Sabbatsbergs sjukhus. Vi har pålitligt folk på plats även där, men i alla fall... Huvudsaken är att vi

så snabbt som möjligt gör oss av med allt bevismaterial.

-Det är uppfattat, klart slut.

-Yankee 5 till Basen, kom!

-Yankee 5, kom in!

-Jag vill bara bekräfta att Abdul efter låtsatsjakten med polisen nu är ombord i Flyktbil 1. Som planerat körde de först en liten avledningsmanöver söderut innan de svängde norrut. Håller tidsschemat kommer den att anlända till Position Bilbyte inom sex minuter.

-Snyggt jobbat, Yankee 5. Återvänd snarast till brottsplatsen och inled Operation Distrahering (se sid 140). Du kommer att få hjälp av Backupteam 4 med eventuell städning. Se bara till att göra det hela diskret.

-Det är uppfattat. Klart slut.

Basen tittade sig förnöjt runt i lokalen. Alla timmar av ändlöst planerande hade inte varit förgäves.

-Delta 4 till basen kom!

-Basen här, kom!

-Vi är på väg norrut en knapp kilometer efter Flyktbil 1. Var ska vi göra bytet?

-Position Bilbyte är förlagd till påfarten vid Järva krog (se sid 106), inte långt från Ulriksdal. Se till att Abdul har bytt kläder och ta hand om resväskan med vapnen. Sedan är det bara att ge järnet ut till ladan i Rosersberg, du vet den som ligger i närheten av skjutbanan där ni brukar hålla till. De lokala grabbarna står redo att byta nummerplåtar och fixa annat som kan behövas (se sid 699). Bil 2 är på väg söderut och Bil 3 bör vid det laget redan vara på väg mot Oslo. Som vanligt dumpar vi fordonen efter fullfört värv och tänder eld på dem. Alla serie- och motornummer har slipats bort i förväg (se sid 478).

-Det låter bra. Vad är lösenordet?

-Fulmar (se sid 699).

-Fint, det här kommer att gå som en dans.

-Vi litar på att ni gör ert bästa. Under tiden har vi folk på mordplatsen som gör en avspärning av brottsplatsen. Den anlagda industribranden ute i Nacka hjälper samtidigt till att avleda uppmärksamheten. Resten kommer att tas om hand under natten.

-Hur har det gått för de andra?

-Bara bra, de är uppe i CGs lägenhet (se sid 425), sminkar av och klär om. Resten plockades upp i närheten av Norra Bantorget (se sid 104) och Gallerian för att sedan spridas i alla väderstreck, med flyg, buss eller bil. För oss andra gäller det att ligga lågt några dagar. Detsamma gäller Abdul som får ta det lugnt i villan i Björklinge (se sid 606) fram tills den 4 mars, då vi tar ut honom under diplomatisk immunitet. Självt övernattar jag här i IPAs lägenhet (se sid 624) innan jag drar iväg till Göteborg (se sid 624). Och sedan är det bara att åka raka spåret hem och fira!

-Ja, den här operationen kommer att gå till världshistorien.

-Det stämmer, var så säker.

En kvart senare kom beskedet att bytet av nummerplåtar i ladan utanför Rosersberg var avklarat och att Delta 4 nu var på väg norrut mot Uppsala med slutdestination Position Kurragömma.

-Calle, ring och förvarna grabbarna i Björklinge om att bilen är på inåtgående!

-Ska ske, Basen.

Aktiviteten i lokalen var hög medan mannen slog telefonnumret. Så snart samtalet gick igenom sa han:

-Nu är det klart. Palme är död (se sid 106).

-Jaså, det struntar väl jag i, svarade en okänd vresig mansröst (se sid 605).

Operatörens hjärta höll på att hoppa över ett slag när han insåg att han hade ringt fel. Troligtvis hade han glömt riktnumret till Uppsala.

-Förbannat också, mumlade han nervöst när han slängde på luren och slog det riktiga numret. Den här gången gick det bättre och Backupteam 4 blev snabbt informerade om situationen.

-Är slavsändaren på Kungsholmen aktiverad, frågade Basen.

-Ja visst, svarade CG som hade varit noga med att skruva upp volymen maximalt så att ingen på våningen under skulle kunna undgå att höra den (se sid 140). När Syndabocken väl är gripen kommer vi att beslagta sändaren som bevismaterial. Sedan är det en lätt match att binda honom till terroristorganisationen Ustasja (se sid 125).

-Smart. Om ett par timmar är det också dags att börja ringa in anonyma tips, glöm inte det. Vi börjar med terroristgrupper som Kommando Christian Klaar (se sid 149) och Kommando Holger Meins. IG kan via sin position som säkerhetsansvarig på Televerket (se sid 425) fixa så att det ser ut som om du ringer från utlandet om så skulle behövas. Det kommer dock att vara omöjligt att spåra samtalen. Är du samtidigt bussig och ser till att de stora desinformationskampanjerna kör igång vid ungefär samma tid?

-Visst, lita på mig!

Är det här ett fantasieggande tema i en dålig agentfilm - eller kan det möjligtvis ha med verkligheten att göra? Finns det något samband mellan detta scenario och den tragedi som utspelade sig i centrala Stockholm en kall vinternatt 1986?

För att bättre kunna förstå hela dramat krävs det att vi börjar helt från början. Vad vore väl då bättre än att minut för minut gå igenom morddygnet.

*-Det är bäst för alla inblandade om
mordet på Olof Palme aldrig klaras upp.*

Ambassadör Carl Lidbom 1986

MINUT FÖR MINUT

Vid ett statsministermord - något av det absolut värsta som kan drabba ett land - borde polismakt och myndigheter arbeta extra hårt och minutiöst för att avslöja vad och vem som ligger bakom dådet. Hundratals vittnesuppgifter visade tidigt på många walkietalkieobservationer, utpekade högerextrema poliser, utländska yrkesmördare etc.

I en *Striptease*-intervju med Palmeåklagaren Anders Helin förde TV-journalisten Lars Borgnäs följande resonemang:

-Är man öppen för att mordet på Olof Palme kan ha utförts av en grupp, bör det mönster som walkietalkie-iakttagelserna bildar vara intressant. Om det här var ett organiserat mord...

-Ja, men du pratar om och om hela tiden, det är ju hypoteser, svarade Helin irriterat.

-Har ni prövat den möjligheten?

-Ja, hur ska man pröva den? Det är klart att vi har tänkt på den. Självklart.

-När ni har tänkt på den, har ni då fått walkietalkies att passa in, som företeelse?

-Nej. Vi får ju utgå från vad vi konkret vet och inte ifrån hypoteser.

-Men är det inte så att det är till och med stora möjligheter att paret Palme var övervakade den här kvällen? Hur

Vem mördade statsminister Olof Palme?

kan ni utesluta det?

-Vi kan inte utesluta det, svarade Anders Helin. Men skulle vi jobba med så att säga den metoden som du rekommenderar nu, att varenda teoretisk hypotes så att säga måste vägas in i bilden... Vi kan ju på mänsklighetens nuvarande kunskapsnivå inte teoretiskt utesluta att någon varelse från yttre rymden har tagit sig hit och förklätt sig till en cirka 180 centimeter lång 40-åring och sedan begått mordet och försvunnit igen, rent teoretiskt, men...

-Jämställer du det med walkietalkietipsen som kommer från vanliga svenska medborgare? Ibland är det ju till och med två personer som har sett samma person!

-Ja, vi har uppgifterna där, men man kan inte tycker jag dra några direkta slutsatser utav det, man...

-Men krävs det inte i en utredning en viss, du säger hypoteser, men krävs det inte en viss fantasi, fantasifullhet, i en utredning?

-Jodå, det är nog tjuvig det där med fantasi, va, svarade Helin. Men till syvende och sist måste vi föra ner allting på brottsplatsen till konkreta fakta!

Det där sista låter ju rimligt och bra. Låt oss då följa Palmeåklagaren Helins argumentering och göra precis så - föra ner allting till konkreta fakta.

Anders Helin

Följande kapitel är en sammanställning av polisens egna vittnesförhör, uppgifter från de undersökande TV-programmen *Striptease* (SVT), *Vem sköt Olof Palme?* *Polisspåret* (TV3), *Satans Mördare* (TV4) med flera, en tysk prisbelönad TV-dokumentär kallad *Mordet på Olof Palme* (visad i Tyskland, Frankrike och Italien, men aldrig i Sverige - trots påtryckningar), radioprogrammet *Kanalen* samt svenska och utländska faktaböcker och tidningsartiklar samt en detaljerad rapport sammanställd i mars 1998 av privatundersökaren Henry Söderström. Vad gäller händelserna i Sambandscentralen och LAC härrör de flesta uppgifterna från bröderna Pouitaiens välgjorda bok *Inuti Labyrinten*.

För den som inte är så intresserad av faktainformation kan de följande 130 sidorna tyckas svårlästa, för sanningssökande kan de ses som ett digert uppslagsverk. Skumma igenom eller lusläst texten, det viktigaste är att få en överblick av vad som egentligen hände samt att undervägs kunna gå tillbaka och studera olika händelser mera i detalj.

Vittnesmålen bildar en ring kring mordplatsen med iakttagelser som olika personer, oberoende av varandra, gjort av walkietalkiemän och mystiska polisbilar på Drottninggatan, Johannesgatan, Rörstrandsgatan, Tranebergsbron och Stureplan. Lägg märke till att flera olika vittnesobservationer kan handla om en och samme walkietalkiemän. Lägg därtill att beskrivningar av klädsel och utseende sällan är helt korrekta.

-Vittnen och tips som framträder vid mordtillfället och den allra närmaste tidpunkten före och efter mordet är de absolut viktigaste i en mordutredning, förklarade poliskommissarie Robert Odin, en av landets mest erfarna mordutredare med hundratalet mordutredningar bakom sig.

Men vad gjorde utredarna med alla tips och vittnen?

Ingen av walkietalkieobservationerna har förklarats på ett tillfredsställande sätt från spaningsledningens sida och inget av dessa vittnesmål eller vittnesförhören har så mycket som antytts vid någon av spaningsledningens presskonferenser. Istället avfärdades samtliga oförklarade walkietalkieobservationer som "orimliga" i utredningens egen brottsanalys.

"Det finns inga kriminalistiskt belagda uppgifter om att någon okänd person eller grupp av personer skulle ha hållit makarna Palme under observation då de på kvällen den 28 februari 1986 lämnade bostaden, promenerade till T-banestationen Gamla stan och åkte med tunnelbanan till stationen Rådmanngatan", skrev åklagaren Axel Morath och kommissarie Ingemar Krusell i huvudprotokollet mot Christer Pettersson (se sid 282). "Det finns heller inte några vittnesiakttagelser beträffande personer med walkietalkies i anslutning till mordplatsen. Dessa iakttagelser har inte kunnat sättas i samband med mordet".

Den 25 mars -94 konstaterade spaningsledaren Hans Ölvebro för nyhetsbyrån TT:

-Vi har nu en bekräftelse på att vi tänkt rätt när vi uteslutit alla teorier om konspirationer, walkietalkieförsedda personer på stan och en utplacerad mördare. Bärbara mobiltelefoner fanns inte 1986 och vi är övertygade om att det vittnena sett är olika typer av Walkmanbandspelare. Det finns överhuvud taget inte en enda iakttagelse av walkietalkie-apparater, som verkligen var sådana. Pusselbitarna ligger stadigare i dag än tidigare. Mördaren är en ensam man i 40-årsåldern.

Hans Ölvebro

OBS! Några viktiga förkortningar:

LAC Alarmering, oftast kallad Länsalarmeringscentralen. Tar emot samtal som rings på nummer 90 000 eller 112. Förmedlar larm till polis, ambulans, brandkår, etc. LAC i Stockholm låg på Peter Myndes Backe vid Slussen, är numera belägen sju våningar under Johannes Brandstation.

Ledningscentralen (Lc) leder hela organisationen där SBC, polisens Sambandscentral, också ingår. Tar emot telefonsamtal från allmänheten via LAC (90 000) eller polisens växel. Leder och fördelar polisarbetet (Ordningsavdelningen). SBC i Stockholm finns i polishuset på Kungsholmen.

FREDAGEN DEN 28 FEBRUARI

KI 08.25 VÄSTERLÅNGGATAN 31 (PALMES BOSTAD)

Det är fredagen den 28 februari, en solig och inte särskilt kall dag i Stockholm. Säpos Saab väntar som alla fredagsmorgnar vid apotekshörnan utanför statsminister Olof Palmes bostad på Västerlånggatan i Gamla stan. Den ska köra honom till Kungliga tennishallen där han ska möta sin tennispartner sedan drygt 20 år, Harry Schein, ordförande för Sveriges Radio & TV, tidigare chef för Filminstitutet och Investeringsbanken och del i den socialdemokratiska samhällstoppen.

KI 09.00 KUNGLIGA TENNISHALLEN (TENNISMATCH)

Eftersom Olof Palme just har varit i Jämtland har han missat sin vanliga matchtid. Tennisen har därför flyttats fram till denna morgon. Palme vinner och är på ett strålande humör.

Spelar tennis med vännen Harry Schein

KI 10.30 KUNGSGATAN (STRÖMS)

Palme avslutar framåt halv elva dagens sportliga upptakt. Därefter låter han sina två livvakter John-Erik Hahne med kollega köra sig till Ströms herrekipering. Olof Palme ska lämna tillbaka en kostym som han utan deras vetskap har köpt dagen innan. Det betyder att statsministern ännu en gång från sitt regeringskansli har gett sig ut på shoppingpromenad utan någon som helst eskort. Det här sägs vara typiskt för Olof Palme. Han accepterar endast livvaktsskyddet vid vissa bestämda tillfällen, eftersom han anser att hans personliga frihet annars drabbas för mycket.

KI 10.45 ROSENBAD (LIVVAKTER se sid 51, fig A)

Efter skjuts tillbaka till Rosenbad släpper Olof Palme sina livvakter, både för resten av dagen och för den kommande helgen.

-Jag ringer om det är något, är Olof Palmes sista besked.

Strax före klockan elva kommer Palme till sitt vackra arbetsrum sju trappor upp i Rosenbad. Som alla andra dagar går han igenom dagens plikter med sin sekreterare Ann-Marie Willsson.

KI 11.00 ROSENBAD (VANLIG DAG)

För den svenske statsministern börjar nu en helt normal arbetsdag bestående av bland annat en intervju för en fackföreningstidning samt överläggningar med medarbetare i kansliet. Efter helgen är det meningen att han ska åka till Nordiska Rådets

möte i Köpenhamn. En del av dagen ägnar han därför åt att förbereda ett tal.

KI 11.30-13.15 ROSENBAD (IRAKMÖTE)

Under denna period vet man inte riktigt vad Palme gör. I efterhand har det påståtts att han sammanträffar med Iraks ambassadör Mohammed A-Sahaf, vilken framför klagomål över Boforsaffärrerna. Innan dess ska han ha besökts av personal från partiexpeditionen och haft ett sammanträde angående vissa fonder.

Tidningen Z intervjuade senare den irakiske ambassadörens efterföljare Sadik A Shaban, som bekräftade uppgifterna:

-Samma dag som Palme mördades besökte vår ambassadör honom. Mötet gällde Irans offensiv och intrång i vårt land, och uppgifter om svensk vapenexport till Iran. Ambassadören rapporterade för Mr Palme om den senaste utvecklingen i kriget och att Iran nu för första gången lyckats tränga in i vårt land.

-Utvecklingen av kriget var naturligtvis av stort intresse för Mr Palme. FN hade ju utsett honom till medlare. Ambassadören berättade också om olika rapporter om export av svenskt krigsmateriel till Iran. Mr Palme verkade ha information om detta och lovade ambassadören att allvarligt undersöka saken.

-Naturligtvis var vi oroliga över uppgifterna om svensk vapenförsäljning. Vapenexport vore ju ett brott mot Sveriges neutralitet. Sverige kan ju inte vara medlare och samtidigt inblandat i kriget, genom vapenförsäljning till den ena sidan.

Denna dag ansluter sig Olof Palme också till det nya kravet från den så kallade Femkontinentsgruppen. Tillsammans med gruppens övriga stats- och regeringschefer bestående av Indiens Rajiv Gandhi, Greklands Papandreou, Tanzanias Nyerere, Mexikos de la Madrid och Argentinas Alfonsin manar nu Olof Palme de båda supermakterna att omedelbart stoppa testkärnsprängningarna.

Olof Palmes arbetsplats - Rosenbad

KI 12.00 ROSENBAD (FONDMÖTE)

Mitt på dagen deltar Olof Palme i några fondmöten. Besvikelse, bestörtning och rent raseri har dagen innan utbrutit bland börsmäklare, finansmän och företrädare för näringslivet när hans beslut om att chockhöja aktieskatten offentliggjordes. Ren panik hade utbrutit då det värdemässigt största fallet i modern tid inträffade och gårdagen kommer i framtiden att omnämnas som Den svarta torsdagen.

KI 12.10 STOCKHOLM (HANS HOLMÉR)

Länspolismästare Hans Holmér påstås ge sig iväg norrut för att köra sitt artonde Wasalopp. Hans liv ska snart komma att förändras mycket drastiskt.

KI 13.15 ROSENBAD (LUNCH)

Mellan kl 13.00 och kl 14.00 brukar regeringen äta gemensam lunch, men idag kommer Palme drygt en kvart för sent. Han är upprörd och på dåligt humör, vilket uppmärksammas av bland andra energiministern Birgitta Dahl.

-Han far runt som en osalig ande och det är tydligt att han har varit med om något riktigt svårt, berättar hon senare.

Efter lunch skriver Palme ett brev till kollegan Ulf Adelsohn om datasekretess och ett brev till pastor John Hedlund.

KI 13.20 SVEAVÄGEN (SVENSK HEMSLÖJD se sid 56, fig 1)

Vid upprepade tillfällen kommer det personer till klädbutiken Sari och Svensk Hemslöjds butik i Skandiahuset, inte långt från den blivande mordplatsen. Till synes gör de mottagningstester med walkietalkies. Männen framstår som väldigt arroganta och står mitt i butiksdörren utan tanke på att det hindrar kunder. Till slut tröttnar personalen och larmar myndigheterna. Polisen kommer dock aldrig till platsen.

Det här är inte de första walkietalkieobservationer som görs. Under hela veckan före mordet lägger Riksdagens vaktmästare Henry Nyberg märke till tre män (se sid 198) som hela dagarna verkar hålla till utanför Palmes bostad. Han ser dem på väg till arbetet klockan sex på morgonen och när han går hem på kvällen. Eftersom han finner det anmärkningsvärt att de är där hela tiden, stående i olika prång och trappuppgångar, noterar han deras utseende.

Två av männen är mörkhåriga med sydländskt utseende, en cirka 160 cm, med svart nappajacka, jeans och svarta skor. Den andra är omkring 190 cm. Eftersom den tredje mannen är rödlätt och klädd i en grön lodenrock döper Nyberg honom till Irländaren. Trion kommunicerar på ett utländskt språk, möjligtvis tyska, och de mörkhåriga männen verkar ta order av Irländaren. Ytterligare en man brukar stå och trycka i en port lite längre ned på Västerlånggatan.

KI 14.00 STOCKHOLM (MÅRTEN RINGER)

Olof Palmes son Märten ringer sin fästmö Ingrid Klering och diskuterar ett eventuellt biobesök under kvällen.

KI 15.02 ROSENBAD (SISTA TIDNINGSSINTERVJUN)

Strax före tre får Palme besök på sitt tjänsterum av chefredaktör Ingvar Ygberg från tidningen *Statsanställd*. Olof är uppspelt och på gott humör. Det är en sedan länge

avtalad intervju, som kommer att bli Olof Palmes sista. Han avslutar intervjun med orden:

-1986 är de stora möjligheternas år för freden. Låt oss arbeta tillsammans så att det också blir det.

Sedan är det dags att ta lite bilder. Fotograf John Wahlbärj frågar om man inte kan ta dem vid fönstret. Då tittar Palme ut och och säger mycket allvarligt:

-Ingen vet vad som finns därute.

Palmes sista tidningsintervju

KI 15.15 ROSENBAD (HEMLIGT MÖTE)

Olof Palme sammanträffar nu med den norske ambassadören Oscar Värnö och ministerrådet Jan Jölle. Palme är enligt ambassadör Värnö på ett strålände humör. Mötet finns dock beskrivet på två diametralt olika sätt: 1) Statsministern bjuder in norrmännen på kaffe och kakor i personalmatsalen. 2) Tillsammans med Hans Dahlgren, som just har kommit hem från Buenos Aires där han förberett ett möte med den så kallade Femkontinentsgruppen, träffar Palme det norska paret i ett ytterst hemligt möte som håller på fram till klockan fyra. Mötet finns inte ens upptaget i diariet över hemliga ärenden i statsrådsberedningen.

Dahlgren vägrar senare uttala sig om mötets innehåll.

KI 15.30 VÄSTERLÅNGGATAN (STOR BLOND MAN se sid 51, fig B)

En amatörfotograf på Västerlånggatan har tänkt ta bild på statsministerns bostad, när en storgvuxen blond man dyker upp och ställer sig framför kameran. Veckorna före mordet har flera iakttagelser av mystiska personer i närheten av Palmes hem gjorts. Vidare har någon försökt bryta sig in på vinden i ett hus varifrån man ser in i Olof Palmes bostad. Ett inbrottsförsök har även gjorts på Västerlånggatan 47.

Tre dagar tidigare såg en kvinna stående cirka 30 meter från Palmes port en man i gränden vid Hotel Lord Nelson i Gamla stan.

-Jag var nära att fråga om han ville ha hjälp, men så möttes jag av hans blick. Den var iskall, berättar kvinnan.

Samma dag eller dagen efter har vittnet Mare R varit på promenad i Gamla stan. I samband med detta observerade hon en storgväxt walkietalkieman på Västerlånggatan 28, belägen helt nära porten till Olof Palmes bostad.

-Jag trodde mannen var någon form för butiksvakt och gjorde ett uniformerat intryck, berättar Mare R senare i förhör. Han såg ut att vara mellaneuropé, kanske tysk, österrikare eller liknande, och hade blont halmgult hår.

Ett annat vittne vid namn Jarl Nylund har vid ungefär samma tidpunkt också varit på promenad på Västerlånggatan. Omkring kl 11.00-11.30 lade han märke till en man

som talade i en walkietalkie med blicken vänd mot Palmes bostad. Platsen var cirka 30 meter in på Västerlånggatan sett norrifrån, på gatans östra sida. Mannen var 35-40 år, 185-190 cm lång och kraftigt byggd, hade cendréfärgat hår, såg farlig ut och pratade tyska, eventuellt schweizertyska. Cirka 50 meter längre söderut i en angränsande gränd väster om Västerlånggatan stod ytterligare en man, som höll något mot örat, troligen en walkietalkie.

Samma dag sågs ytterligare en man stå och trycka i porten på Sveavägen 29. I handen bar han en bärbar radioapparat.

Även vittnet Anna upplevde dagen före mordet något märkligt, i samma trappa på Tunnelgatan där Olof Palmes mördare snart kommer att fly. Framför henne i rulltrappan stod två män och samtalande. Den ene bar på en ljusbrun attachéväska gjord av krokodilskinn. Han var mörk, cirka 170 cm lång och hade en markerad näsa. På huvudet bar han en pälsmössa och var i övrigt iklädd en mörkblå täckjacka. Den andra mannen var cirka 180 cm lång med mellanblont, ganska kort och stripigt hår och iklädd en beige trenchcoat. Anna berättar:

-När jag kommer upp för trappan hör jag den längre av männen säga: "Händer det ett mord så händer det här". Jag blev ordentligt rädd. Det var så otäckt att höra två människor stå och prata om mord, så där rätt upp och ned.

KI 15.30 STOCKHOLM (SOCIETAS AVANTUS GARDIAE)

Bara några få timmar före mordet kommer signaler om ett förestående attentat. Då har den så kallade kulturföreningen Societas Avantus Gardiae, Avantgardistiska sällskapet, närradioutsändningar i Stockholm (se sid 378). Bland annat sänder man en sketch som introduceras med:

"En svensk statsman mördas, men det är inte Gustaf III". Uttalandet följs av skrattsalvor i studion. Sketchen är en redigerad del av TV-pjäsen "Sammansvärjningen" om mordet på just Gustaf III. Handlingen utspelar sig hemma hos general Pechlin på Huvudsta gård, där en sista middag intas några timmar före attentatet den 16 mars 1792:

-Skål! Det ska vara en militär för att våga sig ned här och nu. Vi blir ju tretton vid bordet. Mina herrar, mina herrar! För vilken gång i ordningen är vi här? För vilken gång i ordningen är vi församlade och förbereder oss och slipar våra argument? Vet ni vad jag hoppas - för sista gången? Det sitter en skådespelare på tronen och spelar hög herre, en lögnhals som satt förtrycket i system. Han måste bort! Han måste bort! Så enkelt är det!

(Vem är denne statsman om det inte är Gustaf III?)

KI 15.45 SVEAVÄGEN (WALKIETALKIES?)

Enligt ett anonymt vittne som bor på Sveavägen, cirka 1,2 km från den blivande mordplatsen pågår den 27 februari och på eftermiddagen den 28

februari en livlig aktivitet med någon form av kommunikationsutrustning hos en granne. Det förekommer också spring in och ut och livliga diskussioner.

KI 16.00 ROSENBAD (MÖTE)

Palme sammanträffar med en person vid namn Grape.

KI 16.00 VÅLDSROTELN (MORDHOT)

Vid fyratiden anländer länspolismästare Holmér och eventuellt också Gunnar Severin oväntat till Stockholmpolisens våldshotel (*Tidningen Vi* nr 46 -96 och *PalmeNytt* nr 3-99).

-Jag och mina kollegor Börje Wingren, Henry Bo Hjort och gruppchefen Lars-Erik Andersson sitter och snackar lite i kafferummet när vi plötsligt får se Holmér dyka upp, berättar kriminalinspektör Ulf Norlin. Vi hade gjort klart för dagen när vår rotelchef Nils Linder kommer ut och tar med sig Börje Wingren. Vi andra blir naturligtvis nyfikna. Vad är det för stort på gång, eftersom högste chefen kommer på besök så sent en fredagseftermiddag?

Inspektör Ulf Norlin

Det visar sig att Holmér vill passa på att varna för Wilhelm Kramm, en kraftigt byggd österrikare som enligt Holmér är allmänt galen och hatisk. Wilhelm Kramm påstås nu ha hotat Olof Palme och sagt att han hatar Hans Holmér. Denne ska dödas och Kramm har känningar i Wiesbaden som kan ombesörja detta.

Efter en tjuugo minuter kommer Wingren skrattande ut och slår ihop knytnävarna som han brukar göra:

-Nu ska man prata med Palme.

-Vad är det nu då, frågar de andra.

-Palme har blivit mordhotad. På måndag morgon ska jag ta itu med det.

En diskussion utbryter om varför Wingren ska vänta med att ta itu med hotet tills efter helgen, men han rycker bara på axlarna och säger:

-De tyckte det var onödigt.

Trots detta allvariga hot varnas varken statsministern eller hans livvakter. Istället har man redan tidigare på dagen dragit in allt skydd. Kriminalinspektör Norlin förvånas också eftersom hot mot dignitärer som statsministern normalt sköts av säkerhetspolisen och inte av våldshoteln.

(Enligt Börje Wingren medverkar även andra personer vid sammanträdet, vilka minns han inte. Lägg märke till att Hans Holmér officiellt sedan flera timmar är på väg till Wasaloppet. Han kommer också att förneka det sena fredagssammanträffandet och påstå att det egentligen händer

Börje Wingren

torsdagen den 27 februari, alltså över ett dygn före mordet. Ulf Norlin är dock säker, eftersom han fyller år samma dag.)

16.05 ROSENBAD (OLOF PALME se sid 51, fig A)

Under eftermiddagen går Olof Palme runt i korridorerna i Rosenbad och talar med sina medarbetare. Han sägs vara på ett strålande humör och får bland annat besök av en kvinna från Arbetarrörelsens Internationella Centrum.

16.30 SÖDERMALM (LISBET PALME)

Lisbet Palmes chef är en mångårig väninna till henne. De har arbetat tillsammans i fem år på socialbyrån i Södra Nämndhuset på Söder. Hon känner vid det här laget till att Lisbet och hennes man tänker gå på bio på kvällen eftersom det har diskuterats på arbetsplatsen.

Efter arbetet går Lisbet Palme hem tillsammans med en av sina arbetskamrater. De skiljs vid tunnelbanenergången på Folkungagatan sedan de pratat om det förestående biobesöket.

KI 17.00 STOCKHOLM (FRU PALME RINGER)

Lisbet Palme ringer sonen Mårtens flickvän angående ett eventuellt gå tillsammans på bio under kvällen.

KI 17.10 ROSENBAD (TELEFONSAMTAL)

Statsministern samtalar per telefon med en person vid namn Louise Vinge, tätt följt av ett samtal med en viss Göransson.

Samtidigt köper sonen Mårten Palme biljetter på biografen Grand till sig själv och fästmän.

KI 17.55 GAMLA STAN (SKRÄCKINJAGANDE MÄN se sid 51, fig C)

Strax före klockan 18 på fredagen passerar en konsthandlare två män på Västerlånggatan, cirka 20 meter från Palmes bostad.

-Jag hajar till när jag får se dem och undrar för mig själv hur Säpo kan ha vakter som ser så skräckinjagande ut, säger vittnet. Jag förstod att de bevakar Palmes port och går för skojs skull ett extra varv runt kvarteret för att titta en gång till. Den blonde är jättestor och har boxarblick, en sådan där blick som kan mörda. Han har rakt rödblont hår, ljusblå ögon och är huvudet längre än den mörke. Den andre är absolut den som polisen senare tar fram i sin teckningsmaskin (se sid 175). Men han ser betydligt bättre ut i verkligheten. Han har inte så grov näsrygg och inte så hopsjunkna kinder. Han har en vanlig snygg mun, inte så hopknipen och håret är mörkt, bakåtkammat och smålockigt. De bär stora svarta skinnjackor av den där gamla modellen som går ner över höften. Sådana ser man inte längre i Sverige.

KI 18.00 ROSENBAD (PALME RINGER)

Vid sex-tiden samtalar Olof Palme med sin sekreterare innan han ringer upp kollegan Kjell-Olof Feldt för vad som kommer att bli deras sista samtal.

KI 18.10 STOCKHOLM (RINGER FÄSTMÖN)

Mårten Palme ringer hemifrån till sin fästmö och berättar att han köpt två biljetter till filmen Bröderna Mozart.

KI 18.23 SÖDERMALM (LÄNSSKATTERÄTTEN se sid 28)

Fem timmar före mordet raderar en okänd gärningsman det så kallade Harvardärendet (se sid 395) ur Länsrättskansliets låsta datorarkiv! Samtidigt stjåls Palmes skriftliga överklagande.

KI 18.25 GAMLA STAN (PALME GÅR HEM)

Vid arbetets slut går den svenske statsministern, som han så ofta gör, helt ensam den cirka en kilometer långa vägen till sin bostad i Gamla stan. Väl hemma äter han middag tillsammans med Lisbet.

KI 18.45 GAMLA STAN (BRÖDERNA MOZART)

Hemma får Olof Palme ett telefonsamtal från sin son Mårten och dennes fästmö Ingrid. De bestämmer sig nu definitivt för att gå på biografen Grand och se filmen Bröderna Mozart.

KI 19.20 GAMLA STAN (EMMA ROTHSCHILD)

Enligt en expert i militär underrättelsetjänst ringer Olof Palme fyra timmar före mordet till sin påstådda älskarinna Emma Rothschild, 47, fredsforskare i USA (se sid 516). Emma Rothschild har även en lägenhet på Västerlånggatan i Gamla stan, endast 120 meter från paret Palmes bostad. Det är oklart vem som ringer vem.

Före biobesöket talar Olof Palme också med partisekreteraren Bo Toresson.

Emma Rothschild

KI 19.30 GAMLA STAN (WALKIETALKIE se sid 51, fig D)

Vid halv åtta-tiden ser ett sällskap på fyra personer en man utrustad med walkietalkie uppehålla sig i närheten av Olof Palmes bostad. Vittnet Leif Kahlbom ser hur mannen står vid ett gathörn i korsningen Västerlånggatan - Kåkbrinken en bit upp i en gränd med en ganska liten och smidig kommunikationsradio gömd under jackan. Mannen ser svensk ut, är vältränad, 20-30 år, cirka 180 centimeter lång och ljushårig. Leif vänder sig då till sin

kompis:

-Titta, där står en civil polis.

KI 20.15 APELBERGSGATAN (WALKIETALKIETRIO se sid 56, fig 2)

Omkring kl 20.15 iakttar en värmlänning på besök i Stockholm en man med walkietalkie på Apelbergsgatan, en liten tvärgata till Sveavägen endast ett kvarter från den blivande mordplatsen. Walkietalkiemannen står tillsammans med en man och en kvinna.

KI 20.25 GAMLA STAN (WALKIETALKIES se sid 51, fig E)

Två män med walkietalkies observeras i omedelbar närhet av Olof Palmes bostad.

KI 20.23 GAMLA STAN (TELEFONEN RINGER)

Strax innan paret Palme ska ge sig iväg till bion ringer telefonen. Det är före socialministern Sven Aspling (se sid 491). Olof nämner att de ska gå på bio och avbryter sedan samtalet när Lisbet är påklädd och klar.

-Jag måste sticka nu, Lisbet står och väntar, är hans sista ord till vännen Aspling.

KI 20.30 TUNNELGATAN (WALKIETALKIE se sid 56, fig 3)

En kvart senare gör en man en iakttagelse av en ensam man med walkietalkie på södra sidan av Tunnelgatan, cirka 25 meter från Sveavägen.

KI 20.35 GAMLA STAN (LÄMNAR BOSTADEN se sid 51)

Nu lämnar paret Palme bostaden och går Yxsmedsgatan på väg mot T-banan. Vädret inbjuder inte till några längre promenader, det är minus 5,4 grader och blåser 3,5 meter i sekunden i västsydvästlig riktning.

Olof Palme är klädd i gråblå kostym, mörkblå rock av raglanmodell, vit stickad halsduk, mörka handskar, kortskaftade stövlar i mockaskinn samt en brunsvart pälsmössa. Lisbet har en mörkblå halsduk och en mellanbrun mockakappa med brun pälskrage.

Paret Palme lämnar bostaden

KI 20.36 GAMLA STAN (SER STATS MINISTERPARET se sid 51, fig F)

Två vittnen vid namn Vestgaard och Johansson går Västerlånggatan norrut. När de passerar Yxsmedsgränd kommer paret Palme ut från sin bostad. Vestgaard och Johansson vänder sig om i höjd med hotell Lord Nelson och ser då paret Palme fortsätta Västerlånggatan söderut. I samband med detta lägger Johansson märke till en person som står vid hörnet av Ignatiigränd.

I kort ögonblick senare ser två andra kvällspromenerare vid namn Larsson och Borchart hur statsministerparet viker av in i en gränd. Troligtvis går paret Yxsmedsgränd - Stora Nygatan - Kåkrinken och Munkbrogatan på väg till T-banestationen

KI 20.35 GAMLA STAN (ULLA STRÖMBECK-LARSSON se sid 51, fig G)

Ulla Strömbeck-Larsson har avslutat sitt arbete för dagen på Svenska Dagbladet och tagit T-banan från Fridhemsplan och är nu framme vid Gamla stans tunnelbanestation. Perrongen är ganska övergiven, kanske beroende på att det är blåsigt och ruggigt. Detta är samma tunnelbanestation som paret Palme just är på väg till.

Ulla Strömbeck-Larsson stiger ur sista vagnen och ser då en man i 45-50 årsåldern, 180 cm lång, smärt, något tunnhårig med mörkt bakåtkammat cendréfärgat hår och långa polisonger. Näsan är bred och kraftig. Han är barhuvad och klädd i en grå mellanblank rock av läder med skärp om midjan och mörka handskar. Hon ser hur mannen vänd mot Riddarfjärden pratar i en ”mikrofon” som är jämntjock som en telefonlur. Han håller micken i vänster hand och ett metalliskt blankt spröt sticker upp vid kragen i höjd med huvudet. Ulla Strömbeck-Larsson blir nyfiken och hennes första reaktion är om ”Säpo är ute” eller om ”mannen ska ut och fiska mitt i vintern?”. Hon uppfattar inte vad som sägs, men ser att mannens läppar rör sig.

Samtidigt som Ulla Strömbeck-Larsson lämnar tunnelbanestationen noterar hon att mannen inte går på tåget utan stannar kvar på perrongen. Vid utgången är Ulla Strömbeck-Larsson nära att möta paret Palme, men hon ser dem inte utan fortsätter istället vidare.

Mannen har en walkietalkie (arr. bild)

KI 20.37 GAMLA STAN (STRÖMBECK-LARSSON se sid 51, fig H)

Ulla Strömbeck-Larsson fortsätter därefter längs Schönfeldtsgränd och passerar en inhägnad bakgård, nästan framme vid Lilla Nygatan. Plötsligt hör hon en duns bakom sig och får se en man rusa fram till en portgång, där han plockar fram en walkietalkie med vita eller ljusa knappar. Mannen har troligtvis hoppat över staketet och står nu och tittar spänt i riktning mot

tunnelbaneentrén.

Även den här mannen är 40-50 år, 180 cm lång och kraftig med runda kinder och liten näsa (se sid 617). Håret är halvlångt, rödblont och tjockt och han är klädd i en mörk jacka. Han uppför sig mycket målvetet och verkar inte bry sig om att han blir iakttagen.

Just då, ett tjugotal meter framför walkietalkieman nummer 2, går paret Palme.

Man nr 2 observeras i portgången till vänster

(Dessa observationer kommer senare att försöka bortförklaras på diverse sätt (se sid196)).

KI 20.38 STOCKHOLM (MÅRTEN GÅR HEMIFRÅN)

Mårten Palme är lite sen och skyndar nu hemifrån för att hinna till biografen.

KI 20.39 GAMLA STAN (INGENJÖREN PER se sid 51, fig 1)

En 35-årig ingenjör vid namn Per (Mellberg?) möter paret Palme i gången under Munkbron som leder fram till T-banestationen. 30-40 meter efter dem följer en man med handen i rockfickan. Han går med smygande steg. Per tittar ganska noga och ser att han har mörkt hår, mörk skäggstubb och en halvlång rock. En bit efter kommer ett gäng ungdomar.

KI 20.40 TUNNELGATAN (WALKIETALKIE se sid 56, fig 4)

Strax därefter gör en annan man en iakttagelse av en man med walkietalkie vid Sveavägen - Tunnelgatan.

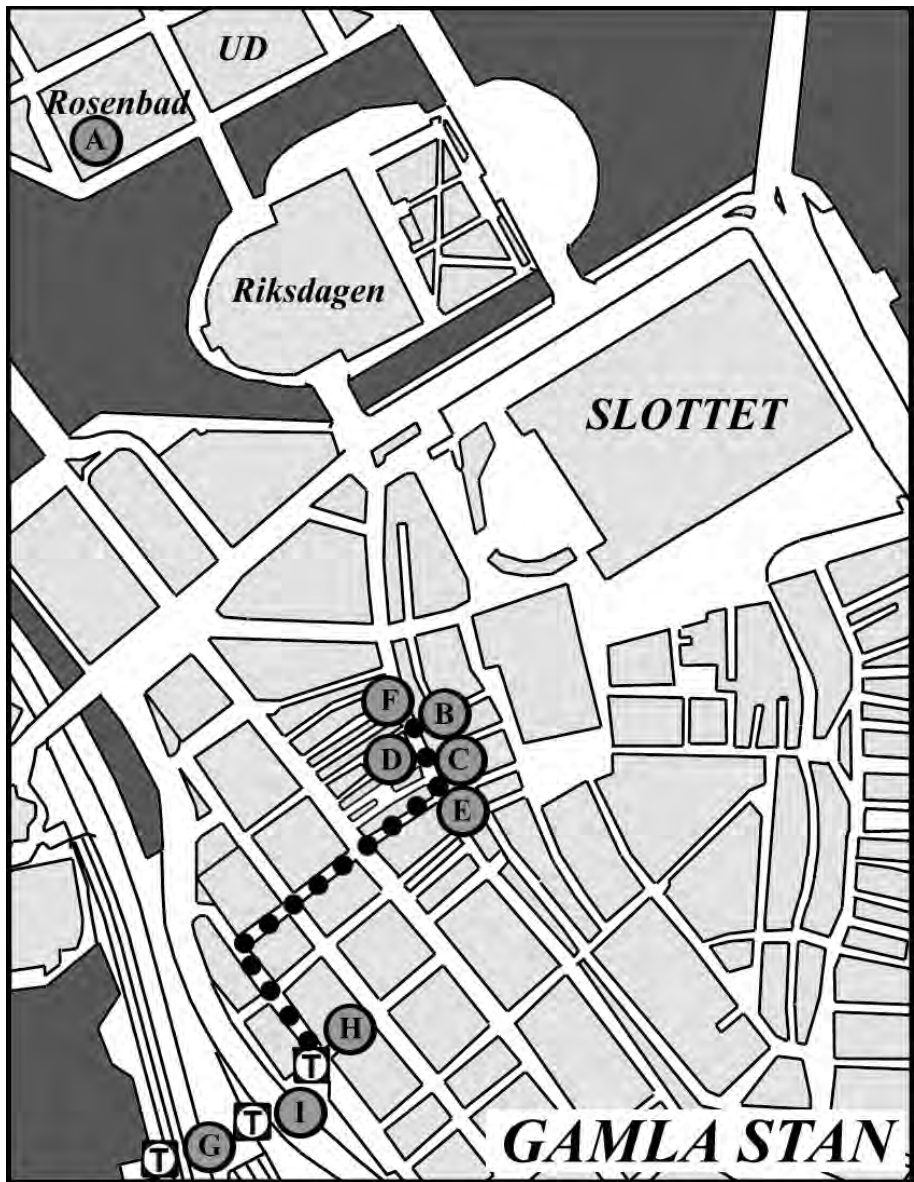
KI 20.40 GAMLA STAN (TUNNELBANAN)

Olof Palme köper biljetter till tunnelbanan av spärrvakten Serqiusz Zadrusny. Denne noterar hur Lisbet Palme visar busskort och hur Olof Palme betalar kontakt. Omkring tjuugo sekunder efter paret ser SL-vakten en man med mycket intensiv blick passera spärren.

20.40 BIOGRAFEN GRAND (FÄSTMÖN ANLÄNDER)

Mårten Palmes fästmö anländer till biografen Grand på Sveavägen. Hon ställer sig och väntar på resten av sällskapet. Under tiden studerar hon bioaffischerna i entrén.

KI 20.43 GAMLA STAN (RESAN)

A) Olof Palmes arbetsplats Rosenbad, se sid 41. B) Stor blond man, se sid 43. C) Skräckinjagande män, se sid 46. D) Walkietalkieman, se sid 47. E) Walkietalkiemän, se sid 48. F) Mystisk man, se sid 48. G) Walkietalkieman, se sid 49. H) Walkietalkieman, se sid 49. I) Mystisk man, se sid 50 .
Streckad linje: Statsministerparets promenadväg till tunnelbanan.

KI 20.43 dundrar T-banetåget in på Gamla stans station. Paret Palme går in genom den andra vagnens bakre dörr. En av passagerarna, Leila, ser en mörkhyad man i mörk jacka hoppa in i vagnen strax innan dörrarna stängs. Även T-baneföraren uppmärksammar makarna Palme då han kliver ut på perrongen för att kontrollera av- och påstigningarna. Han noterade hur två män följer efter paret.

Paret Palme åker nu de tre stationerna på väg till Rådmansgatan. Sammanlagt finns det cirka femton passagerare, de flesta av dem ungdomar. Olof Palme håller sig i mittstången, Lisbet står intill dörren. Vittnet Helena lägger märke till två män som inte uppträder som vanliga passagerare. Det verkar som om de bevakar någon.

KI 20.47 RÅDMANSGATAN (T-BANESTATION)

T-banetåget anländer till Rådmansgatan och paret Palme stiger av. Tågföraren Göran S får intrycket att samma båda män som följde efter Olof Palme in i vagnen nu också stiger av.

KI 20.50 BIOGRAFEN GRAND (WALKIETALKIES se sid 56)

Om Olof Palme - i stället för att ta T-banan - hade gått till fots hade han också varit under observation. Enligt journalisters efterforskningar ska det längs denna knappt två kilometer långa promenadväg finnas minst fem av varandra oberoende observationer av män med walkietalkies.

På andra sidan Sveavägen ligger socialdemokraternas partihögkvarter som Olof Palme ofta besöker.

-Det är en bra plats att hålla uppsikt ifrån, kommenterar rikskriminalens chef Tommy Lindström senare.

KI 20.55 BIOGRAFEN GRAND (BILJETTER se sid 56)

KI 20.55 träffar Olof och Lisbet sonen Mårten och fästmön Ingrid utanför biografen Grand. Tillsammans går de in i den överfyllda foajén där de bland andra stöter på vännen Curt Lidgard. Samtidigt observeras en man med walkietalkie i gathörnet inom synhåll från bion. Det är cirka 300 besökare på denna föreställning och varken Olof eller Lisbet har beställt biljetter.

-Vi hade ingen aning om att de skulle komma, berättar kassören Göran Fredricius. Jag ville se till att de fick bra platser,

Filmen visas på biografen Grand

så jag gav dem två platser som Sandrewchefen Göran Lindgrens sekreterare beställt. Av någon anledning ser Lisbet rädd ut, hon ser inte alls ut som man är van att se henne på bilder. Jag får intryck att hon är oroad av något. Olof Palme däremot verkar vara på gott humör.

Olof och Lisbet Palme får nu två platser på bänkrad åtta, nära mittgången i biografen. Biografvaktmästare Peter Olofsson är den som river Palmes biljett. Han tycker att Palme ser trött och sliten ut.

Innan filmen börjar vänder sig Olof Palme om och upptäcker TCO-ordföranden Björn Rosengren med hustru Agneta i stolsraden bakom. Olof och Björn börjar samtala och statsministern nämner bland annat att han på måndag ska till Köpenhamn.

KI 20.56 BIOGRAFEN GRAND (INGA ÅLENIUS)

En kvinnlig skådespelare vid namn Inga Ålenius står i kö till nioföreställningen. Längst fram vid salongsdörrarna står en man och spejar nervöst ut över kön som om han väntar på någon. Han är runt 185 cm lång och 35-40 år gammal, med kantiga ”typiskt svenska” ansiktsdrag, tre dagars skäggstubb och en stickad mössa. I handen bär han en plastpåse. Men i stället för att gå in försvinner han plötsligt från sin köplats.

KI 20.58 SVEAVÄGEN (VITTNED se sid 56, fig 6)

Ett vittne vid namn Eva F (som framträder först elva år senare) säger sig se ”Christer Pettersson” (senare spaningsledningens favoritsyndabock (se sid 282)) utanför Konsum i hörnet av Sveavägen - Tegnégatan. Hon uppfattar honom som arg och stressad när han korsar Sveavägen och ställer sig utanför biografen Grand. Som hon uppfattar det spejar han in i foajén. Vittnet känner Christer Pettersson, som hon flera gånger träffat på illegala spelklubbar i city.

KI 21.00 NORRMALMS POLISSTATION (UTSÄTTNING)

Kommissarie Gösta Söderström tillhör Östermalmsdistriktet, är Citykommissarie och svarar därför som högsta yttre befäl för ordningen i centrala Stockholm fredag och lördagkvällar. För det mesta består detta av att kontrollera T-Centralen, Hötorget, Fridhemsplan med mera samt den så kallade raggarrundan, där det enligt honom kan vara en hel del bus på helgerna. Hans chaufför för kvällen är polisassistent Ingvar Windén, en alldeles färsk men lugn och sansad polisman med FN-tjänst bakom sig. Vanligtvis har kommissarie Söderström tre grupper under sitt befäl, den här kvällen är det dock bara två bestående av ett tiotal poliser. Efter utsättning och genomgång på Norrmalmsstationen kl 21.00 börjar man patrullera Stockholms centrum.

KI 21.15 BIOGRAFEN GRAND (FILMEN BÖRJAR)

Kvällens andra föreställning av filmen Bröderna Mozart står på tur. Det är 206 åskådare. Precis när reklamfilmen ska börja får Olof Palme och Björn Rosengren en

tillsägelse av Lisbet om att inte prata jobb på fritiden. Statsministern verkar vara på bra humör och matas med karameller av sin fru.

Innan maskinisten släcker ljuset får denne se att någon fotograferar med blixtr i salongen.

KI 21.20 KAMMAKARGATAN (WALKIETALKIE

se sid 56, fig 7)

KI 21.20 ser en kvinna vid namn Karin G en man som talar i en walkietalkie i korsningen Sveavägen - Kammakargatan, bara ett kvarter från biografen Grand och i höjd med Adolf Fredriks kyrka. Mannen uppehåller sig utmed kyrkogårdsmuren, är 178-180 cm lång, slätrakad och har mörkt burrigt hår.

"Bröderna Mozart"

KI 21.45 BIOGRAFEN GRAND (SMYGER IN)

Cirka 45 minuter in på föreställningen öppnas plötsligt dörren in till biograflokalen och en man smyger in i mörkret.

KI 21.50 STOCKHOLM (SOVJETISK DIPLOMAT)

Någon timme före skotten på Sveavägen får en sovjettjänsteman ett telefonsamtal där man refererar till Palmes förestående död. En speciell elektronisk övervakningsenhet inom Säpo (i samarbete med CIA) har avlyssnat både hem- och kontorstelefonerna hos denne sovjetiske diplomat, som sedan nästan två år är misstänkt för att vara KGB-agent (se *Expressen den 23 Augusti -89*). Tolken som översätter bandet menar att Sovjet initierar det kommande mordet.

KI 22.00 TUNNELGATAN (WALKIETALKIE se sid 56, fig 8)

En familj bosatt på Tunnelgatan 11 gör under kvällen flera observationer av en ensam man med en svart walkietalkie. Mannen står i en port nere på Tunnelgatan och är iklädd en blå jacka.

Ungefär samtidigt låser en av Svensk Bevakningstjänsts anställda Brunkebergstunneln inte långt från den blivande mordplatsen.

KI 22.10 SVEAVÄGEN (WALKIETALKIE se sid 56, fig 9)

I omedelbar närhet av brottsplatsen står ytterligare en walkietalkieman.

KI 22.15 ERIKSBERGSGATAN (BUSS 43)

Chauffören Peter Lövgren kör 43ans buss söderut kvällen den 28 februari. Klockan 22.15 kliver två personer på bussen vid Eriksbergsgatan. Det ena är en kvinna iklädd

lång, ljus päls. Den andre en kortare mörk man. Kvinnan är påfallande lång och axelbred.

-Det där måste helt enkelt vara en utklädd man, tänker Lövgren förvånat och tittar lite extra noga.

De båda passagerarna går av vid Stureplan, två hållplatser längre fram. Det här är de första av flera märkliga passagerare denna kväll.

KI 22.20 TEGNÉRGATAN ("CHRISTER PETTERSSON" se sid 56, fig 10)

En svarttaxichaufför vid namn Lennart G observerar kl 22.15 - 22.30 någon som ser ut som Christer Pettersson (se sid 282) på Tegnérgatan, troligen mellan Luntmakargatan och Döbelnsgatan. Lite senare får han se samme man gå norrut på Sveavägens östra sida. Taxichauffören är tidigare straffad och den här kvällen påverkad av amfetamin.

KI 22.33 BIOGRAFEN GRAND (TVÅ MÄN)

Flera vittnen lägger märke till två män som står och röker utanför biografen Grand på Sveavägen.

KI 22.35 BIRGER JARLSGATAN (ALEXANDRA se sid 56, fig 11)

Anders Synnelius och några vänner har bestämt sig för att gå på inestället Alexandra (senare Penny Lane) på Birger Jarlsgatan 29. De kommer körande Birger Jarlsgatan söderut när de får se minst ett och troligen flera polisfordon parkerade ett tiotal meter norr om nattklubbens entré. Fordonen är vända söderut. Anders är säker på att det åtminstone är en polisbuss och troligen en eller två radiobilar av typ Volvo 240 eller SAAB 900. Sirener och blåljus är inte påslagna.

Anders flickvän kör förbi och svänger in till trottoarkanten nästan rakt framför Alexandras entré. Hon har nätt och jämnt hunnit stanna när polisbussen dyker upp. En äldre polisman, närmare 60 år och troligtvis fordonets befäl, vinkar till henne att fortsätta. Mats kan inte upptäcka någon särskild anledning till polisernas närvaro, men antar att de har fått larm om något och vill hålla folk på avstånd.

KI 22.38 NORRA LATIN (WALKIETALKIE)

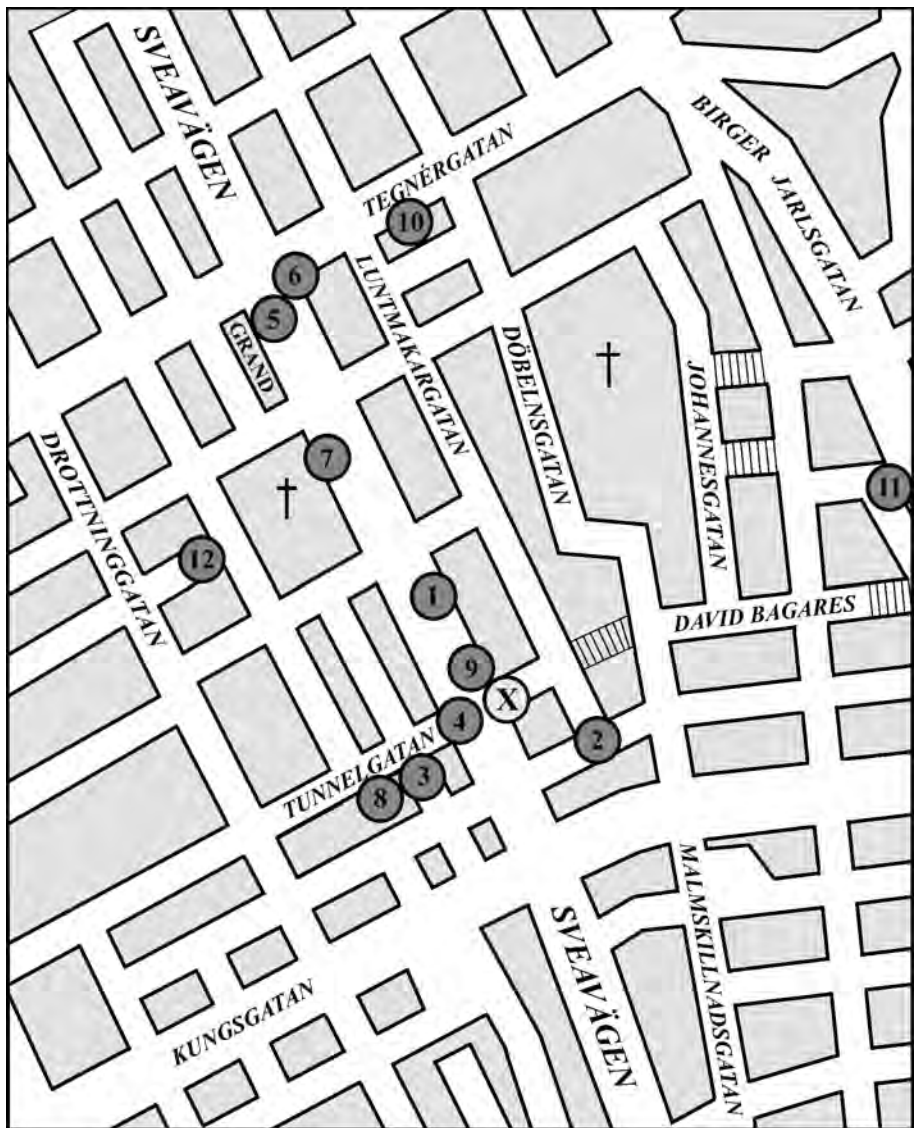
Vittnet Marianne Ö observerar en mystisk walkietalkieman ett 20-tal meter från Norra Latins skolgård.

KI 22.45 WALLINGATAN (MYSTISK BIL se sid 56, fig 12)

Klockan 22.45 återvänder ett par i 40-årsåldern från Stadsteatern till deras bil som är parkerad på Wallingatan vid Adolf Fredriks kyrkogård. Närmast bakom deras egen bil står en vit Renault R5. Platsen är väl dold på den lilla gatan och avståndet till biografen Grand är omkring 200 meter.

-I Renaulten sitter två män blickstillta som om vi skrämt dem, förklarar mannen.

1) Walkietalkiemän, se sid 42. 2) Walkietalkiemän, se sid 48. 3) Walkietalkiemän, se sid 48. 4) Walkietalkiemän, se sid 50. 5) Biografen Grand. 6) "Christer Pettersson", se sid 53. 7) Walkietalkiemän, se sid 54. 8) Walkietalkiemän, se sid 54. 9) Walkietalkiemän, se sid 54. 10) "Christer Pettersson", se sid 55. 11) Alexandra, se sid 55. 12) Mystisk bil, se sid 55. X) Den blivande mordplatsen.

Min fru passar på att titta in genom vindrutan, men då vrider föraren huvudet uppåt och bakåt som om han försöker dölja ansiktet. Jag är själv van att parkera i mörka kvarter, men något liknande och mer skrämmande har jag aldrig stött på.

(Senare kommer han att tycka sig känna igen en av männen som "en av förgrundsfigurerna i en extrem politisk organisation").

KI 22.49 ADOLF FREDRIKS KYRKA (VIMMERBYVITNET)

En man, senare omtalad som Vimmerbyvittnet, får se en man med mustasch som vankar omkring utanför Adolf Fredriks kyrka. Han kommer senare att skicka ett anonymt brev till spaningsledningen med en teckning på mannen.

KI 22.49 KUNGSTRÄDGÅRDEN (BIL 1520)

Bil 1520 med kommissarie Christian Dalsgaard och chauffören Thomas Ekesäter kör till Kungsträdgården där de ska övervaka byggandet av en rallyramp inför en motortävling arrangerad av en Huddingeclubb. Här stannar de officiellt tills larmet går. Christian Dalsgaards ordinarie placering är vid tillfället på VD3, Södermalms polisstation där hans befattning är polisinspektör, men den här natten vikarierar han som tillförordnad kommissarie på Normalspolisen. Hans unge kollega Ekesäter är en av medlemmarna i den ökända Baseballigan (se sid 416). Under eftermiddagen har han bett om att få extra nattjänstgöring på radiobilarna, vilket i hans fall kommer att bli ett arbetarspass på 21 timmar i sträck.

Christian Dalsgaard

Vid denna tidpunkt ska Dalsgaard och Ekesäter också vara inblandade i omhändertagandet av två personer på T-Centralen.

(Enligt boken *Inuti Labyrinten* finns endast ett av dessa ärenden registrerat på ett ingripandemeddelande från Ledningscentralen - det sedermera berömda "Fylleri-IM:et. Det egendomliga här är, förutom att det aldrig har skapats klarhet i vilken av de två fylleristerna det handlar om, att detta IM lämnas oavslutat ända fram till kl 01.50 med påföljden att kommissariebilen på Sambandscentralens bildskärmar ser ut att vara upptagen och därmed heller inte nås vid tiden för mordet. Mera om det senare).

KI 22.49 BIOGRAFEN GRAND (ARABER)

Ett vittne vid namn Dager ser flera olika män utanför biografen Grand. Två män med arabiskt utseende står vid telefonkiosken i sydvästra hörnet av Tegnérgatan - Sveavägen. Vid bokhandeln ser han en man i 45-årsåldern.

KI 22.50 JOHANNESGATAN (EVA se sid 65, fig 13)

Uppe på Brunkebergsåsen är 55-åriga Marianne P eller "Eva" på väg hem. Hon

bor på Johannesgatan i centrala Stockholm, två kvarter öster om Sveavägen och har jobbat kvällsskift på Sveriges Radio. Vid buskarna i kanten av Johannes kyrkogård ser hon två män i 35-40 årsåldern stå och speja upp och ner längs Johannesgatan. Eva har bott här i fem år, men aldrig sett någon stå här och hänga.

-Vad sjutton gör de här, undrar hon för sig själv.

Ett tiotal meter därifrån står en röd bil på tomgång. Eva får intryck av att de väntar på något. I händerna håller den ene något som kan vara en walkietalkie. Han är iklädd en blå, halvlång sportjacka med midjesnörning och beige ok över axlarna. Eva går upp i sin lägenhet för att ta en kopp kaffe och hämta sin hund som ska rastas. När hon kommer ut igen ser hon att de båda männen står kvar på samma plats, men nu drar de sig in i mörkret intill planket vid Johannes brandstation. Även bilen är kvar, tom och fortfarande på tomgång. Hon korsar gatan och går in på Johannes kyrkogård.

Johannesgatan där Eva ser männen

KI 22.50 STOCKHOLMS CITY (PIKET 3230)

Södermalmspiketen 3230 (se sid 90) gör ett avbrott i sin tjänstgöring fram till minuterna före mordet. Detta avbrott har aldrig förklarats på ett tillfredsställande sätt.

KI 22.58 RÖRSTRANDSGATAN (TOMMY)

En 28-årig metallarbetare vid namn Hans S eller ”Tommy”, är i flyttningstagen och står och lastar på en säng på bilens takräcke. Platsen är Rörstrandsgatan vid korsningen Karlbergsvägen. Vännerna Annika och Lena hoppar in i en Seven Eleven-butik för att köpa cigaretter. Just när de kommer ut ser alla tre buss 44 köra förbi samtidigt som en polisbil kommer farande i hög hastighet och tvärnitar vid närmaste busshållplats. Ut rusar en civilklädd man och hoppar på bussen, som sedan kör vidare in mot stan där den kommer att korsa Sveavägen, cirka en halv kilometer norr om biografen Grand.

Polisbilen gör sedan en helomvändning, men föraren råkar köra upp på trottoaren så att bilen blir hängande i en snödriva. Efter några våldsamma försök kommer den loss och försvinner därefter snabbt från platsen.

KI 22.59 TEGNÉRGATAN (MALTE se sid 65, fig 14)

Ungefär samtidigt sitter vittnet Malte med sällskap på restaurang Strindberg på Tegnérgatan. Efter en stund anländer en man som slår sig ner vid ett bord mitt i

restaurangen. Malte lägger märke till mannen eftersom denne är ensam. Vid elvatiden hör Malte en signal från mannens bord och ser hur denne plockar fram något i en plånboks storlek som han verkar prata i.

Kort efter samtalet lämnar mannen restaurangen.

KI 22.59 BIOGRAFEN GRAND (FLYGLEDAREN)

Flygtrafikledaren Lars-Erik Eriksson står parkerad sedan kl 22.50 utanför biografen Grand för att plocka upp sina föräldrar som ska till ett hotell på Dalagatan. Flera förbipasserande uppmärksammar den eleganta silvergrå bilen och tror att den väntar på Olof Palme. Medan Eriksson väntar lägger han märke till en man som vankar av och an utanför bion. Av någon anledning får han olustkänslor och ser till att bildörrarna är låsta. Signalement på mannen: 35-40 år, 180 cm lång och kraftigt byggd. Han är skägglös och ser ”inte sydeuropeisk ut”. Ansikte är fyrkantigt, ”hårt och rått” och klädseln består av en mörk vindtygsjacka och gul stickad mössa av militärtyp.

Det här är den första observationen av många av den så kallade Grandmannen.

KI 23.01 TEGNÉRGATAN (VITTNE A se sid 65, fig 15)

En svarttaxichaufför (senare kallad Vittne A) som tidigare observerat någon mycket lik Christer Pettersson (se sid 280) i närheten av Tegnérgatan, får nu se samma person utanför biografen Grand. Samtidigt hör en taxikollega på polisradion hur några poliser säger att ”de är på Sveavägen och att de ska skynda sig till någon plats”.

KI 23.05 BIOGRAFEN GRAND (MARGARETA)

Det är fjorton minuter kvar till mordet. Ute i foajén väntar sjukvårdsbiträdet ”Margareta” Storhök på sin väninna Korhonen som är på toaletten. Margareta ser under flera minuters tid en man som står utanför glasörrarna och tittar in i foajén. Han har en intensiv, ångestfylld blick. Margareta undrar vad det är han stirrar på eftersom foajén är folktom.

Mannen är i 35-45-årsåldern, omkring 170-180 cm lång med nordiskt fyrkantigt ansikte och markerad haka, troligtvis cendréfärgat hår och blå ögon. Han är något rund om magen, har stålågade glasögon och bär en blå trekvartslång jacka och en keps som är knäppt upptill.

KI 23.05 HOLLÄNDARGATAN (A-B ANDRÉ se sid 28 + 65, fig 16)

Lärarinnan Anna-Brita André befinner sig på Holländargatan, två kvarter bakom biografen Grand.

-Jag är på väg hem med min väninna när det plötsligt kommer tre män in från Tegnérgatan. De springer besinningslöst i bredd med cirka en och en halv meters

Anna Brita André

lucka. Den som springer i mitten är lång, kraftig och blond. De två andra är mörkare. Jag tittar extra noga på den långa ljuse som ser mycket skandinavisk ut. Han verkar bekant, men när de passerar förbi oss ser jag att det inte är någon jag känner.

-En av männen hoppar upp på trottoaren och det är möjligt att han viker in på Kammakargatan, medan de två andra fortsätter rakt fram bakom Adolf Fredriks kyrkogård. De ser inte speciellt vältränade ut, de är tjockt klädda och frustade när de sprang.

Holländargatan bakom biografen Grand

KI 23.06 BIOGRAFEN GRAND (ULRIKA)

KI 23.06 slutar filmen Bröderna Mozart. "Ulrika" Pilgren skyndar som en av de första ut från biosalongen. Hon har bråttom till en annan tillställning och rusar fram till en man som står ute vid trottoarkanten, rakt framför Grands ingång.

-Ursäkta, men vet du vad klockan är, frågar hon.

-Det ska väl du skita i, får hon till svar. Stick härifrån!

KI 23.05 BIOGRAFEN GRAND (GUNNEL)

Gunnel har varit på bio och på vägen hem passerar hon biografen Grand. Hon stannar till för att titta på skyltningen och lägger då märke till en lång, bred och kraftig man bredvid sig. Hon står mycket nära och mannen reagerar på hennes nyfikna blickar.

-Han tar upp en cigarett som för att få en förevändning att vända sig bort och skakar kraftigt på handen, berättar Gunnel. Hela situationen känns obehaglig så jag går därifrån.

KI 23.10 GRAND (PAREN SKILJS se sid 65)

Efter att ha dröjt kvar inne i salongen kommer familjen Palme nu ut från biografen. Alla fyra går till höger och stannar utanför bokhandeln Kulturcirkeln, där de samtalar några minuter. Olof och Lisbet står med ryggen snett mot bokhandeln medan Mårten och Ingrid står framför dem.

Olof har tidigare blivit erbjuden en roll i filmen och när han ser att Mårten har tagit med sig en filmtidning från foajén vill han titta för att få veta vad en av skådespelarna heter. Han försöker bläddra i ljuset från skyltfönstret när detta plötsligt slocknar. Palme hajar till och försöker kika in i affären för att se om det är någon där. Mårten uppfattar det som att han på något sätt "känner sig förföljd av omständigheterna". När de inte

kan upptäcka något går de båda paren till trottoarkanten en bit därifrån.

Samtidigt lägger Mårten märke till en man som står cirka femton meter därifrån och tittar in i det nerkläckta skyltfönstret. Mannen är omkring 40 år gammal, ”ej svartmuskig”, cirka 180-190 cm lång och kraftigt byggd med fyrkantigt ansikte, smala läppar och fixerad blick, iklädd en blå nylontäckjacka som går en bra bit nedanför knäna. Han har även keps med knäppe till skärmen och troligtvis stålbågade glasögon.

Någon föreslår att alla fyra ska följa med till Gamla stan för att dricka te. Men Ingrid vill hellre gå hem till sig. Att Lisbet också känner sig trött avgör saken. Mårten erbjuder sig att ordna en taxi, men Olof vill gärna sträcka på benen. De båda paren säger adjö till varandra och Olof och Lisbet börjar promenera söderut längs Sveavägen på väg mot Gamla stan. Mårten och Ingrid går åt motsatt håll, norrut via Odenplan till Ingrid's bostad på Vanadisvägen. Mårten lägger då märke till hur mannen börjar följa efter föräldrarna längs Sveavägen. Han går en aning framåtlutad med händerna i jackfickorna.

Kulturcirkeln låg i nuvarande Apoteket

KI 23.10 DROTTNINGGATAN

(SUNNIVA THELESTAM se sid 65, fig 17)

Medan paret Palme går nedför Sveavägen, hör Sunniva Thelestam radiotrafik från gatan nedanför. Hennes lägenhet ligger på Drottninggatan 88 några få kvarter bakom biografen Grand. Hon går fram till balkongdörren, öppnar försiktigt och tittar ut.

Nedanför på trottoaren ser hon en polisbil, troligtvis en svartvit femdörrars Saab Combi 900, alldeles invid husväggen. I den sitter en ensam man med en walkietalkie.

-Mannen, som är klädd i en mörkblå, teddyfodrad overall eller jacka, sitter lutad ut genom dörren och pratar i en grej, berättar Sunniva i *Striptease*.

-Men någonting är konstigt. Baksätet är avdelat med en träskiva och fullt med teknisk

Platsen på Drottninggatan

apparatur. Det är staplade plåtlådor med rattar på, lampor som blinkar från en panel och på baksidan av backspegeln ser jag siffrorna 520, 0520 eller 0522.

-Plötsligt säger han: "Jaså, där borta!". Och sedan slänger han igen dörren och far i väg med utryckningsfart nedför gatan och tar till höger (i riktning mot Norra Bantorget) så att han nästan kör över refugen.

KI 23.10 OLOFSGATAN (MATTI se sid 65, fig 18)

Vid ungefär samma tid observerar vittnet Matti (se sid 61) en man med walkietalkie gå längs Olofsgatan och svänga till höger. Vid Tunnelgatan möter denne en polisbil som stannar, varefter de för en snabb dialog. Efter några sekunder kör bilen i väg mot trafiksignalerna på Drottninggatan. Matti passerar nu walkietalkiemannen på mycket nära avstånd och hör något om "Operation Alfa" eller "Operation Elsa" samt att "objektet är på Sveavägen".

KI 23.10 JOHANNESGATAN (EVA se sid 65, fig 13)

Väl hemma igen efter den obligatoriska kvällspromenaden med hunden tittar vittnet Eva (se kl 22.50) åter ut från sitt fönster som vetter mot Johannes kyrkogård. Då får hon se en polisbil komma från Kammakargatan och mycket sakta glida förbi de båda mystiska männen och den röda bilen, som fortfarande står på tomgång. Hon följer förvånat bilen med blicken, eftersom det är mycket ovanligt att se en polisbil så sent på den här gatan. När hon åter riktar uppmärksamheten mot duon är de försvunna.

Bilen är troligtvis polisbil 2160 som körs av polisman Lennart Källström (se sid 517) och hans kollega Leif Bidefjord. De kör nerför Johannesgatan vid just den här tidpunkten, efter att en dryg kvart tidigare kallats till ett misstänkt lägenhetsinbrott längre upp på Johannesgatan. För att komma förbi Evas bostad på detta sätt har de dock av någon anledning först kört runt Johanneskyrkan.

KI 23.11 MALMSKILLNADSGATAN (CATARINA & ANETTE se sid 65, fig 19)

De båda väninnorna Catarina N och Anette K kör Malmskillnadsgatan i ritning mot Sergels torg när de vid Brunkebergs torg får se en man utrustad med en walkietalkie. Mannen är tjock och svarthårig alternativt mörkblond med en ljus jacka.

-Han pratar i walkietalkien som om han ingenting har att dölja, berättar Anette K senare.

KI 23.12 TRANEBERGSBRON (POLISKARAVAN)

Vid det här laget har Tommy (se sid 58) fått fast sängen på biltaket och kör iväg mot Hässelby, en förort nordväst om Stockholm. På Tranebergsbron, på väg ner mot

Alviks rondellen, möter han nu ett flertal polisbilar i hög hastighet på väg in mot City. Som han uppfattar rör det sig om tre-sex stycken, varav åtminstone en Volkswagenbuss och en piketbuss. Ingen av bilarna har blåljuset på.

-En hel armada på väg in mot Stockholms city, tänker Tommy förstrött. Då måste det vara något stort på gång inne i stan. (Denna poliskortege har aldrig kunnat förklaras).

KI 23.15 REGERINGSGATAN (PIKET 3230)

Vid samma tidpunkt sägs piket 3230 från Södermalmsdistriktet stanna på Regeringsgatan 103. Besättningen består av sex man. Polismannen Claes Djurfeldt (se sid 438) som har en lägenhet strax intill stiger av och går fram till sin felparkerade VW. Han påstår senare sig ha fått så många parkeringsböter på sista tiden (enligt Trafiksäkerhetsverket har han inte haft några böter alls det senaste året). För att hitta en bättre parkeringsplats åker Claes Djurfeldt ett långt varv runt kvarteret.

Piket 3230 kör parallellt med paret Palme

Han kör norrut längs Regeringsgatan med piketen följande efter strax bakom, svänger sedan till vänster in på Rådmanngatan innan det är dags att vika av tillbaka in på Döbelnsgatan i riktning mot den blivande mordplatsen. När Djurfeldt närmar sig Johannes kyrka kommer han att köra parallellt med paret Palmes promenadväg på Sveavägen.

Väl framme vid David Bagares gata parkerar han sin VW vid ett gathörn och går tillbaka till den väntande piketbussen. Djurfeldts bil står nu i mördarens blivande flyktväg.

KI 23.15 APELBERGSGATAN (WALKIETALKIETRIO se sid 65, fig 20)

Tre personer observeras på Apelbergsgatan i nära anslutning till den blivande mordplatsen. En av männen har en walkietalkie.

KI 23.15 ADOLF FREDRIKS KYRKA (MATTI se sid 65, fig 21)

Ungefär samtidigt börjar vittnet Matti (se sid 222), som tidigare observerat en walkietalkieman på Olofsgatan, upptäcka ett flertal märkliga bilar runt gatorna bakom Adolf Fredriks kyrka. Bland annat får han se en falskskyltad svart Ford Scorpio med avancerad teknisk utrustning, samt tre polisbilar parkerade runt hörnet. Personerna i Scorpion pratar i radioutrustningen och talar bland annat om "observationer".

KI 23.15 ADOLF FREDRIKS

KYRKOGATA (JERKER se sid 65, fig 22)

Mauno L, eller ”Jerker” som han vanligtvis kallats i massmedia, är en helt vanlig kille i trettioårsåldern som till vardags arbetar som sjukvårdsbiträde. Han och hans flickvän Kicki kommer gående från nattklubben Monte Carlo, längs Drottninggatan in på Adolf Fredriks kyrkogata. Gatan är folktom så när som på en relativt lång och kraftig man, som står med ryggen vänd mot paret. Mannen håller en svart apparat med inplastad antenn i handen.

-Kommunikationsradion är liknande den som polisen har, fast större, berättar Jerker. Mannen håller upp den mot ansiktet, men det hörs ingenting. Det är mer som om han står och håller uppsikt ut mot Sveavägen och väntar på anrop.

När de passerar vänder Jerker sig om och tittar mannen rakt i ansiktet. Han känner omedelbart igen honom på hans ovanligt markerade drag, men har svårt att placera honom. Senare kommer han på dennes namn: Baseballpolisen Thomas Piltz (se sid 417).

Paret fortsätter sin promenad i riktning mot Sveavägen, men eftersom det är isande kallt söker de sig in i en portgång på Adolf Fredriks kyrkogata 5 för att värma sig lite. Men de får inte vara ifred.

-Plötsligt hör vi springande steg i trapphuset och en man kommer rusande i mörkret och knuffar bryskt till mig innan han försvinner ut genom dörren. Tyvärr hinner jag aldrig se hur han ser ut.

Efter det här tycker paret att det är olustigt att stå kvar i porten och börjar i stället vandra Sveavägen ner mot Tunnelgatan.

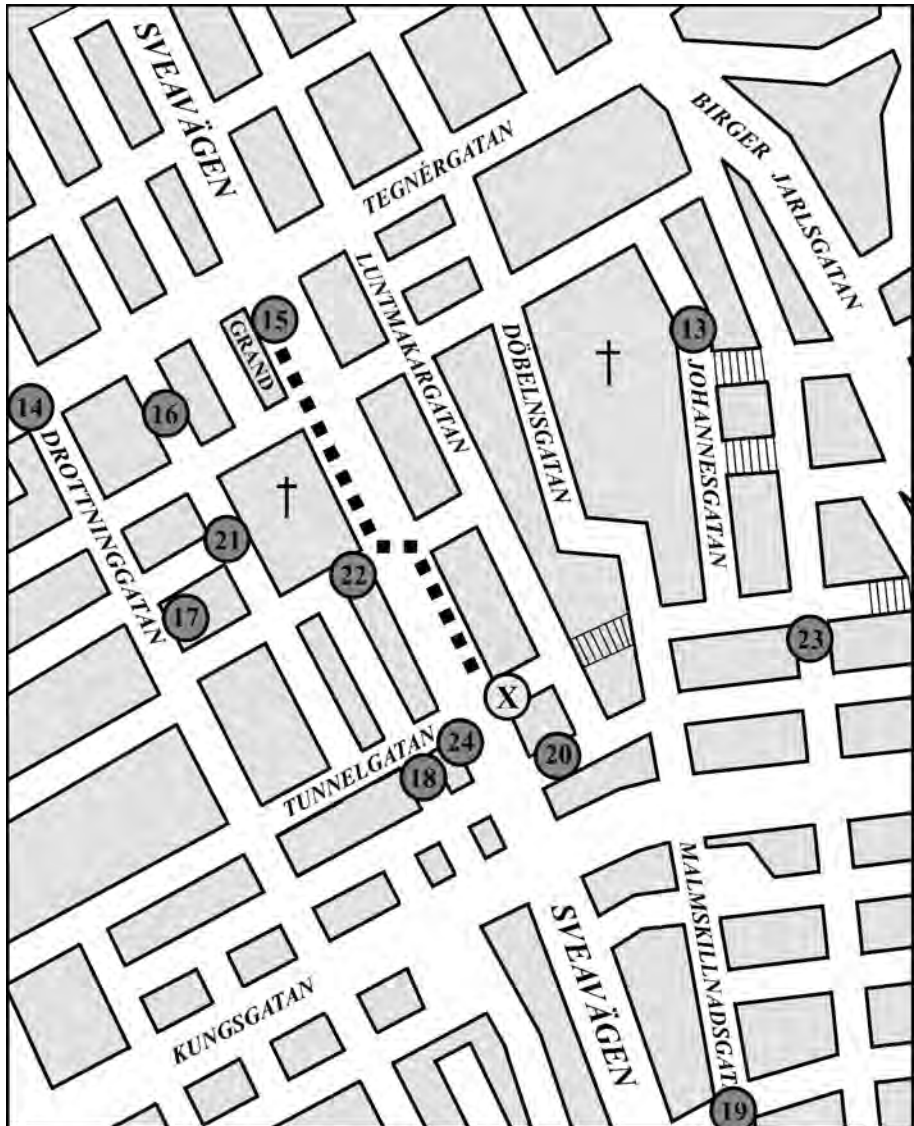
Adolf Fredriks Kyrkogata nr 5-7

KI 23.15 REGERINGSGATAN (KRISTIAN se sid 65, fig 23)

200 meter fågelvägen åt öster är juristen Kristian just på väg hem till sin bostad efter ett besök på Café Opera. När han närmar sig korsningen Regeringsgatan - David Bagares gata får han se två walkietalkiemän stå inte långt från hans port. Han stannar till i skydd av en container. Männen står helt stilla, något vända mot varandra och tittar in i ett tomt skyltfönster. Ingen annan syns på gatan.

Männerna är resliga, vältränade, ser svenska ut och liknar mest två blonda vikingar. En är 190 cm lång och kraftig med ett grymt uttryck i ansiktet. Båda

13) Walkietalkiemän, se sid 57, 62. 14) Mystisk man, se sid 58. 15) "Christer Pettersson", se sid 59. 16) Springande män, se sid 59. 17) Mystisk polisbil, se sid 61. 18) Walkietalkieman, se sid 62. 19) Walkietalkieman, se sid 62 (något utanför bild). 20) Walkietalkieman, se sid 63. 21) Bilar, se sid 63. 22) Walkietalkieman, se sid 63. 23) Walkietalkieman, se sid 64. 24) Walkietalkieman, se sid 64. X) Den blivande mordplatsen. **Streckad linje:** Statsministerparets promenad.

männen bär överrockar, den ene en vanlig trenchcoat och den andre en mörk rock med vita stänk i. Kristian uppfattar situationen som hotfull och tar en omväg. I en portgång på Malmskillnadsgatan ser han en bil stå på tomgång, men tänker inte så mycket på det.

KI 23.16 SVEAVÄGEN (WALKIETALKIE se sid 65, fig 24)

Fem minuter före mordet ser en jugoslavisk taxichaufför hur en walkietalkieförsedd man står i trapporna ned mot Hötorgets tunnelbanestation mitt emot Dekorimaaffären vid den blivande mordplatsen.

Mannen verkar nervös och spejar norrut längs Sveavägen. Taxichauffören tycker det verkar lite konstigt, men bestämmer sig för att köra vidare.

KI 23.16 SVEAVÄGEN (JAN WIKLUND se sid 79, fig 25)

”Jan” Wiklund ska hämta sin fru på Målargatan. Han förbannar trafikregleringen som tvingar honom att köra runt flera kvarter för att nå adressen. Detta gör att han två gånger inom loppet av några minuter kommer att passera korsningen Sveavägen - Tunnelgatan.

Den första gången blir han irriterad över att en man öppnar bakdörren på en bil som just stannat precis före Olofsgatan och därmed tvingar honom att bromsa in. Ytterligare två män sitter i framsätet. Den andra gången ser han samme man stå i gathörnan och spana Sveavägen norrut. Mannen är i 35-årsåldern, av medellängd, har mörkt hår och en svart, kraftig mustasch.

KI 23.17 ODENPLAN (MÅRTEN PALME MED FLICKVÄN)

Mårten Palme och flickvännen Ingrid Klering går norrut via Odenplan till Ingrids bostad på Vanadisvägen.

KI 23.17 SVEAVÄGEN (ALF LUNDIN se sid 79, fig 26)

Ett 35-årigt sjukhusbiträde vid namn Alf Lundin är på väg Sveavägen norrut. Han hajar till då han märker en mörk gestalt som rör sig inne på Adolf Fredriks kyrkogården. Det verkar som om någon försöker gömma sig bakom några gravstenar. Alf tittar ordentligt, men har svårt att se i den svaga belysningen. Strax därefter möter han paret Palme och noterar att de är inringade av tre personer.

-Jag uppfattar det som att alla fem är en grupp, berättar Alf. En bit framför går två mörklädda personer och efter en otroligt stor man, hjulbent och klädd i grågrön täckjacka, mörka byxor, vita strumpor och mörka sport skor. Det verkar som om de tre männen är säkerhetsvakter, men att de går på behörigt avstånd för att vara diskreta.

Precis när Alf passerar den storväxte förföljaren höjer mannen ena handen och tittar bort. Alf hinner dock se att denne har ett markerat märke i ansiktet och går framåt lutad. Vidare är han 40-45 år, 180-185 cm lång, har ordinär kropp med breda axlar och smal midja, ovalt ansikte, mellanblont sidokammat hår med synliga öron, normalt hårfäste,

stirrande blick, igenknäppt sammanbiten mun och vass ganska stor ”judenäsa”. Han har ett par tunnbågade glasögon och verkar vara av ”mellaneuropeisk härkomst”.

När Alf vänder sig om ser han att de främre männen har stannat upp på andra sidan övergångsstället vid Adolf Fredriks kyrkogata, som för att invänta makarna Palme. Alf får ”en inre oroskänsla” och ”vibrationer av att någonting kan hända paret Palme”, vilket gör att han vänder och följer efter på avstånd.

KI 23.?? TUNNELGATAN (BREVVITNET se sid 79, fig 27)

En kvinna, senare omtalad som Brevvittnet, gör en iakttagelse i hörnet Tunnelgatan - Olofsgatan, endast femtio meter från den blivande mordplatsen. Obekräftade uppgifter gör gällande att kvinnan ser en person med någon form av vapen.

KI 23.? SNICKAREBACKEN (GUNNAR ROTH se sid 79, fig 28)

På mordkvällen kommer stamkunden Gunnar Roth ensam i sin bil till restaurang Karelia för att dansa. Då Gunnar anländer står en tom bil till hälften uppbackad mot tunnelnerfarten i slutet av Snickarebacken. Bilen, troligtvis en grön japansk bil av 70-talsmodell eller en VW Passat, är ganska smutsig och verkar underligt parkerad.

KI 23.17 DEKORIMAHÖRNET (SER INGENTING)

Ett vittne vid namn Rolder med sällskap stannar till vid Dekorima till följd av illamående. Trots att det är precis här mordet kommer att utföras om några få minuter lägger de inte märke till några andra personer i närheten.

KI 23.17 SVEAVÄGEN (LJUBISA NAJIC)

I gatuköket på västra sidan av korsningen Adolf Fredriks kyrkogata - Sveavägen ser ägaren Ljubisa Najic och en kvinna statsministerparet gå förbi. Före dem går två mörklädda män, avståndet dem emellan är cirka femton meter. Cirka tio meter bakom paret Palme går en mansperson. Mannen är 45-50 år, över 180 cm lång, kraftigt byggd, fetlagd och grov. Han är iklädd en gråaktig, sliten tygrock som räcker ner till knäna och Najic får intrycket av att han har dålig klädsmak.

KI 23.17 SVEAVÄGEN (VILL TITTA I KLÄDAFFÄR)

Paret Palme bestämmer sig för att korsa gatan och passerar korsningen Sveavägen - Adolf Fredriks Kyrkogata från nordvästra hörnet till sydöstra hörnet och går därefter fram till

Statsministerparet Palme korsar Sveavägen

klädbutiken Saris skyltfönster. Butiken har tidigare sytt upp en klänning åt Lisbet Palme. Senare kommer hon att minnas att maken Olof dröjer lite. Kan han ha märkt att de är förföljda?

KI 23.17 SVEAVÄGEN (KERSTIN NORDSTRÖM)

En äldre kvinna vid namn Kerstin Nordström bor sex trappor upp på Sveavägen 39:

-Jag kan inte säga säkert vilket klockslag jag såg paret passera Sveavägen. Det kan ha varit kort före mordet. Däremot vet jag att jag såg ett par, en man och en kvinna. De gick rakt över gatan och kikade i skyltfönstren.

-Jag såg också en man gå efter dem på högst tio meters avstånd.

KI 23.18 DEKORIMAHÖRNET (KATJA & PIRJO se sid 79, fig X)

Två finska kvinnor kallade Katja och Pirjo är på väg hem efter ett biobesök. När de kommer till korsningen Sveavägen - Tunnelgatan frågar Katja Pirjo vad klockan är. Pirjo märker då att hon har glömt klockan hemma.

Katja vänder sig nu i stället till en man som står med korslagda armar utanför konstaffären Dekorima (se sid 472). Just som hon ska fråga upptäcker hon att hon känner igen honom som en landsman och tilltalar honom därför på finska:

-Mitä kello on? Vad är klockan?

I stället för att svara stirrar mannen häpet på henne.

-Kuinka paljon kello on? Varför kan du inte säga vad klockan är?

Mannen ser helt paff ut och håller fortfarande tyst. Just då säger det pling från något metalliskt som han hållit instucket under ena armhålan och en röst säger på finska:

-Nu kommer de!

-Minut tunnetin, svarar mannen stressat. Jag är igenkänd. Vad ska jag göra?

-Strunta i det och gör vad du ska!

Den så kallade Dekorimamannen

KI 23.18 CAFÉ MON CHERI (VICTOR GUNNARSSON)

Från caféet Mon Cheri går 33-åringe Victor Gunnarsson till McDonalds på Kungsgatan och sedan vidare till biografen Rigoletto för att se föreställningen som börjar kl 23.30. Gunnarsson kommer snart att gripas som misstänkt Palmemördare

under namnet ”33-åringen” (se sid 267).

KI 23.18 TUNNELGATAN (INGE MORELIUS)

Musikläraren Inge Morelius flickvän Helena Lädhe ska hämta ut pengar i en bankomat i korsningen Tunnelgatan - Sveavägen. Han har parkerat med framhjulen på övergångsstället och är lite orolig eftersom parkeringen är olaglig. Därför sitter han tillsammans med vännen Sven-Erik Rolfart och håller utkik åt alla håll. En man i parkasliknande rock kommer samtidigt gående i rask takt på andra sidan Sveavägen, mot Tunnelgatan och i riktning från biografen Grand. Mannen går ända ute vid trottoarkanten, kanske har han sneddlat över gatan strax innan. Efter att ha passerat en reklampelare på utsidan viker han av in mot färghandeln Dekorima. Enligt Morelius tittar han först in i skyltfönstret för att sedan vända sig om och bli stående med ansiktet ut mot gatan.

-Titta på den där snubben, säger Morelius till sin kompis. Han ser ut att vänta på någon. Det kanske är en knarkaffär på gång.

Flickvännens bankomatuttag registreras av bankens dator till kl 23.18.

KI 23.19 SVEAVÄGEN (RÖD BIL se sid 79, fig 29)

Minuterna före mordet körs en röd personbil, förmodligen av märket Alfa Sud eller VW Golf, Sveavägen norrut med 3-4 personer i. Den slingrar in mot trottoarkanten och hindrar därigenom en bakomvarande personbil att komma fram (se sid 66). Föraren som verkar leta parkeringsplats, tvärbromsar, startar och så vidare, tills bilen med en rivstart försvinner in till höger på Tegnérsgatan.

KI 23.19 SVEAVÄGEN (NICOLA FAUZZI)

Vittnet Nicola Fauzzi går Sveavägen norrut på den östra gångbanan. Han har precis passerat Tunnelgatan utan att lägga märke till någon människa. Någon minut senare promenerar ett par mot honom och han kommer senare att uppges att han möter makarna Palme vid det så kallade Bonnierhuset, beläget på Sveavägen 56. 5-10 meter efter följer en som han uppfattar det, äldre man iklädd en blå jacka. När Fauzzi passerar tänker han att mannen är för gammal för att vara säkerhetsvakt.

KI 23.19 STUREPLAN (NEDSLÄCKT POLISBIL)

Gun K och hennes make är på väg till fots från Norrmalmstorg till Restaurang Monte Carlo i hörnet Sveavägen - Kungsgatan. När de passerar Stureplan får de se en polisbil med släckta strålkastare stå under den så kallade Svampen.

KI 23.19 HÖTORGET (POLISPIKET se sid 79, fig 30)

En polispiKET står några minuter före mordet parkerad på Kungsgatan vid Hötorget.

+++++

Från och med nu och drygt 15 minuter framöver råder det delade meningar om tiderna. Av den anledningen kommer boken att avstå från exakta tidsmarkeringar. Flera böcker har skrivits om dessa avgörande minuter, bland andra *Inuti Labyrinten* (t.ex kommentarer till radiokommunikation), *Polisspåret*, *Coverup* med flera (se Bibliografin). Läs mera om manipulerade protokoll (se sid 186).

+++++

KI 23.?? BIRGER JARLSGATAN (ALEXANDRA se sid 79, fig 31)

När vittnet Anders Synnelius och hans vänner (se sid 55) kommer till Alexandra för andra gången står inte polisfordonen kvar där de stod förut. Nu står en ensam polisbuss i stället 20-30 meter längre norrut, parkerad inne på Snickarbacken med avstängd motor och släckta ljus och vänd mot Birger Jarlskatan.

KI 23.?? SLUSSENPLAN (WILHELM KRAMM)

Ungefär samtidigt stoppas Wilhelm ”den Galne Österrikaren” Kramm (se sid 45) i en rutinkontroll på Slussenplan av en polisbil. Innan natten är förbi kommer Wilhelm Kramm att anklagas för statsministermord.

KI 23.?? SVEAVÄGEN (JAN WIKLUND se sid 79, fig 32)

Vittnet Wiklund passerar för andra gången på kort tid (se sid 66) korsningen Sveavägen - Tunnelgatan. Nu ser han en man stå och speja Sveavägen norrut vid posthörnan.

KI 23.?? DEKORIMA (ANDERS BJÖRKMAN)

Anders Björkman är på väg hem efter en firmafest. Han går tillsammans med några arbetskamrater norrut längs Sveavägen. Kamraterna vill fortsätta vidare till Kåren för att dansa. Eftersom de behöver ta ut pengar går de in i Götabankens dygnet-runt-öppna entré i Skandiahuset, där det finns en bankomat, cirka 20 meter norr om den blivande mordplatsen. Björkman väntar utanför varefter gruppen skiljs och Björkman vänder näsan hemåt. Utan att veta det hamnar han nu bara några få meter bakom paret Palme.

Anders Björkman

KI 23.?? SVEAVÄGEN (ALF LUNDIN)

Vittnet Alf Lundin (se sid 66) har vänt om, eftersom han har fått en så konstig känsla av att någonting otäckt kommer att hända. Han lägger då märke till att paret Palme står och tittar i ett skyltfönster. Därefter ser han den efterföljande mannen korsa Sveavägen längre bort mot Kungsgatan till.

Alf fortsätter att gå Sveavägen söderut och får då syn på mannen som nu står vid ett av Dekorimas skyltfönster. Det är samme man han sett vid Grand.

KI 23.?? DEKORIMAHÖRNET (MORDET)

Då paret Palme passerar den blivande mördaren, går denne bakifrån fram till statsministern, lägger ena handen på hans axel, drar honom mot sig och avlossar ett skott med en grovkalibrig revolver. Kulan krossar Olof Palmes femte bröstkota, sliter upp huvudpulsådern, övre hålvenen samt mat- och luftstrupen varefter den tränger ut genom övre delen av bröstbenet.

Döden närmar sig bakifrån

När skottet smäller tror Lisbet att det är några ungdomar som håller på att leka med smällare. Hon vänder sig mot Olof för att kommentera det hela då hon märker att han tappar steget och faller ihop. Han är död innan han handlost slår i asfalten.

Mördaren skjuter därefter ett andra skott mot Lisbet. Kulan sägs snudda hennes rygg, men lämnar henne oskadd.

KI 23.?? DEKORIMA (ANDERS BJÖRKMAN)

Anders Björkman ser framför sig tre personer som går i bredd, småpratar och verkar ha trevligt. Björkman noterar att alla tre är ungefär lika långa och att mannen till vänster håller om personen i mitten, varför han gör reflektionen att detta måste vara en kvinna. Plötsligt hör han två skott och ser en person falla omkull. Samtidigt skriker kvinnan som går längst ut mot gatan på ett som Björkman uppfattar det utländskt språk.

Den perfekta flyktvägen

Gärningsmannen, som är ”klädd i en mörk eller mörkblå grovt stickad mössa hoprullad ett par gånger samt ett mörkt rockliknande plagg som går ner till knäna”, försvinner direkt in på Tunnelgatan österut.

Belysningen på mordplatsen utgörs endast av gatubelysningen på Sveavägen samt två mitt över Tunnelgatan hängande lampor, vilket gör att det är svårt att urskilja

några detaljer. 35 meter in på Tunnelgatan står dessutom ett antal byggnadsbaracker från firman Kommunbygg uppställda. Barackerna tar slut på en plats där Luntmakargatan korsar Tunnelgatan.

Den östra delen av Tunnelgatan är en så kallad gågata, drygt sju meter bred. Ett hundratal meter längre in ligger mynningen till Brunkebergstunneln, en gångtunnel till Birger Jarlsgatan. Tunneln är dock stängd vid denna tid på dygnet. På tunnelns bägge sidor löper trappor upp mot Malmskillnadsgatan, den högra trappan blockerad av byggnadsställningar med mera. Trappan är i fyra sektioner och till vänster finns dels en hiss, dels en rulltrappa upp till Malmskillnadsgatan.

KI 23.?? DEKORIMA ("CHRISTER PETTERSSON" se sid 79, fig X)

Samme svarttaxichaufför som flera gånger tidigare observerat någon mycket lik Christer Pettersson på Tegnérgatan och vid biografen Grand får se denne stå vid Dekorimas skyltfönster. När han närmar sig Kungsgatan hör han plötsligt en smäll som gör att han vrider på huvudet och i ögonvrån får se "Christer Pettersson". Han fortsätter dock färden in till höger på Kungsgatan. (Detta vittne träder först fram 1997 - elva år senare).

KI 23.?? TUNNELGATAN (INGE MORELIUS)

Musikläraren Inge Morelius har någon minut tidigare sett paret komma gående arm i arm, även de ända ute på trottoarkanten. Efter att ha passerat reklampelaren viker de av in mot mitten av den breda trottoaren. Morelius får då se hur paret släpper armkroken strax efter att de gått förbi Dekorimahörnet.

Den mystiske mannen han tidigare lagt märke till följer omärkligt efter, glider upp bakom Palme och griper tag i hans ena axel. Morelius ser samtidigt flera kraftiga ljussken, varefter den skjutne kastas med vänster axel före i trottoaren och landar med ryggen vänd in mot gränden.

Mördaren stoppar nu snabbt ena handen i fickan och springer in i den mörka gränden rakt framför Morelius bil. Gärningsmannen har en parkasliknande mörk jacka eller rock, en mörk stickad mössa som är uppvikt runt om och lågskor. Morelius lägger särskilt märke till att anklarna lyser vita nedanför byxbenen.

KI 23.?? MORDPLATSEN (JAN-ÅKE SVENSSON)

Ett vittne vid namn Jan-Åke Svensson stannar sin bil i vänsterfil i höjd med korsningen Sveavägen - Tunnelgatan när han hör ett skott till höger om sig. När han vänder sig om ser han tre personer på trottoaren varav den i mitten sjunker ihop. Omedelbart efter ett andra skott ser han hur det ryker till i gångbanan en bit från offret ut mot körbanan. Gärningsmannen avlägsnar sig sedan springande från platsen, samtidigt som Lisbet kastar sig på knä bredvid sin skjutne make.

Händelsen observeras också av en taxichaufför vid namn Hans Johansson som har stannat med sin bil för rött ljus. Johansson svänger omedelbart runt med bilen och ser gärningsmannen vända sig om och springa iväg mot trapporna. Han bestämmer sig för att sitta kvar i bilen och anropa sin taxiväxel för att meddela om händelsen. Hans tre passagerare Göran Israelsson, Kenneth Ersson och Stefan Glantz hoppar ur bilen.

Lisbet kastar sig på knä bredvid sin make

-Vi skyndar oss att vända kroppen i framstupa sidoläge, berättar Stefan Glantz. Ansiktet är alldeles blodigt, men jag försöker i alla fall med mun-mot-mun metoden.

-Han är död! Han är död! Han är skjuten! skriker Lisbet Palme hysteriskt och irrar runt på platsen.

Händelsen observeras även av syskonparet Christina och Per Wallin som kommer gående på andra sidan Sveavägen. De springer genast fram till platsen för att se om de kan hjälpa till.

KI 23.?? MORDPLATSEN (ANNA HAGE)

Det finns sammanlagt sju bilar, varav tre taxi och en limousine som befinner sig i gatukorsningen, där trafiksignalerna slagit om från rött till grönt sekunderna innan skotten faller. Vittnet Cecilia Anderstedt befinner sig i en taxi i anslutning till attentatsplatsen tillsammans med väninnorna Anna Hage och Karin Johansson.

-Från reklampelaren som finns cirka 15 meter norr om Tunnelgatan ser jag hur tre personer sneddar in mot Dekorimahörnan.

Bilar stannar och människor rusar fram

Tyvär släpper Cecilia de tre med blicken och det är först när någon i bilen skriker att en person fallit omkull som hon åter vänder sig mot platsen.

-Vi satt i bilen på Sveavägen när vi plötsligt hör skott, berättar 17-åriga Anna Hage. Jag uppfattar gärningsmannen som medelålders och av medellängd, han är bredaxlad

och huvudet verkar lite för litet till kroppen precis som en människa som styrketränar. Han har en lång rock.

Anna Hages väninna Karin Johansson hinner samtidigt se att mördaren är omkring 35 år, av medellängd och med mörkt hår. Han är ensam och springer mycket fort.

-Efter att ha kastat mig ur bilen rusar jag fram till offret, vars fru står och bara stirrar, fortsätter Anna Hage. Jag börjar omedelbart ge honom hjärtmassage och efter några minuter får jag igång pulsen, men bara i några få sekunder. En kille börjar samtidigt ge honom konstgjord andning. Vi håller säkert på i en minut innan ambulansen kommer. Men ingenting hjälper. Mannen är helt livlös och blodet bara väller fram ur munnen och bröstet. Samtidigt försöker hans fru konstigt nog hindra oss och avbryta upplivningsförsöken.

Under tiden gör väninnan Karin Johansson vad hon kan för att försöka lugna ner Lisbet Palme, utan att veta vem hon är.

KI 23.?? SKANDIAHUSET (STIG ENGSTRÖM se sid 216)

Stig Engström är reklamman och grafiker på försäkringsbolaget Skandia, vars stora kontorskomplex ligger i direkt anslutning till mordplatsen. Engström arbetar enligt egen uppgift med information, skadeförebyggande åtgärder och säljstöd och kommer senare att omtalas som Skandiamannen. Den här kvällen har han arbetat över på en av de översta våningarna i det väldiga Skandiahuset. Stämpeln när han stämplar ut från Sveavägen 44 visar kl 23.21.00.

Han går ut till trottoarens ytterkant och i höjd med en affischpelare hör han plötsligt ett tjoffljud, ungefär som en smällare. Han uppfattar bara ett skott tydligt och klart, det andra låter mer som oljud. Men när han tittar bortåt Tunnelgatan får han se en person ligga på gatan och en kvinna på knä över denne. Engström tror att en knarkaffär i den undre världen gjorts upp och rusar fram för att hjälpa till. Mannen ligger framstupa och det väller blod ur munnen på honom, vilket döljer anletsdragen.

Stig hjälper till att lägga offret i framstupa sidoläge och pratar med kvinnan som verkar ganska virrig och springer fram och tillbaka.

-Vart tog gärningsmannen vägen, frågar han.

-Ditåt, svarar kvinnan och pekar in i gränden i riktning mot trapporna.

-Hur var han klädd?

Efter några sekunders tvekan svarar kvinnan:

-Mörkblå täckjacka. Förresten har de skjutit mig också!

Det kan nog inte vara så farligt som hon far runt, tänker Stig Engström för sig själv samtidigt som han noterar att hon använde ordet ”de”(!). Efter ett tiotal sekunder tittar han in i Tunnelgatans gränd. Då får han se en person titta fram alldeles bakom byggarackerna på Luntmakargatan, vilket ger honom en obehaglig, hotfull känsla.

KI 23.?? LUNTMAKARGATAN (LARS JEPPSSON se sid 79, fig 33)

Vittnet Lars Jeppsson har kommit gående till den sydvästra hörnan av korsningen Luntmakargatan - Tunnelgatan. Han står just och funderar över vart han ska gå när han hör två skott från Sveavägen. Några byggaracker skymmer utsikten mot Sveavägen, men trots det ser han en man falla huvudstupa. I samma ögonblick hör han en kvinna ropa:

-Nej, vad gör du?!

Så snart han förstår att någon blivit skjuten hoppar han tillbaka in bakom barackerna. Sekunderna efter hör han springande steg på andra sidan. Mannen är ganska lång med en bred ryggtavla, brottarnacke och mörka kläder. Handen närmast Jeppsson, den högra, är tom. Mördaren flyr nu uppför de 89 trappstegen till Malmskillnadsgatan. Han verkar spänstig och tar två steg i taget. Vägen är perfekt vald och kvarteren runt Malmskillnadsgatan erbjuder mördaren en rad flyktvägar.

Just när mördaren flyr upp på Brunkebergsåsen far piketbuss 3230 (se sid 63) sakta i väg från området. Den kör inte söderut mot det egna distriktet utan svänger av ner mot Sergels torg.

Uppe på krönet vänder gärningsmannen sig om och tittar ner mot Sveavägen. När denne väl försvunnit över krönet tar Lars Jeppsson tveksamt upp förföljandet. Eftersom mannen är beväpnad är det bäst att ta det försiktigt. En minut och femton sekunder efter mordet når Jeppsson trappkrönet.

Här inleds vad som kommer att bli Sverige mest intensiva mördarjakt någonsin - och samtidigt den största spaningskatastrofen.

KI 23.?? NORRA BANTORGET (BENSINMACK se sid 79, fig 34)

Samtidigt håller ett par på att tanka på Shellmacken vid Norra Bantorget, när två polispiketer kör in och parkerar front mot front. Kvinnan ser ett tiotal poliser strömma ut ur bilarna, de flesta klädda i vita jackor. En av poliserna är en kvinna. Poliserna skojar lite med varandra och samtidigt som flera av dem går in i butiken hör ett av vittnena hur en polis skrattande frågar:

-Hörde du något larm? Det gjorde i alla fall inte vi.

Endast en av dessa två piketbussar har någonsin identifierats, Norrmalmspiketen 1230 med befälhavaren Christer Persson. Den polisman som sköter tankningen är polisassistent Kent Bäcklund.

KI 23.?? SVEAVÄGEN (ANDERS DELSBORN)

Taxichauffören Anders Delsborn kommer körande Sveavägen söderut. Han har tre unga kvinnliga passagerare i bilen: Charlotte Liljedahl, Lena Schödin och Ann-Charlott Holmgren. Det är rött ljus i korsningen vid Tunnelgatan.

Lars Jeppsson

-Jag ser hur Olof och Lisbet Palme står och pratar med en man, berättar Delsborn. De är vända mot gatan med ryggarna mot skyltfönstret i hörnet. Mannen står mitt emot dem med ryggen mot mig. Han har någon form av grå herrhatt samt en gråaktig ulster med svarta stänk. Plötsligt tar han fram en stor pistol av Vilda Västerntyp. Han höjer den mot Palmes bröst och jag hör två snabba skott och ser en stor eldflamma slå ut från pistolen.

Samtidigt som offret segnar ned på den motsatta sidan av gatan försvinner gärningsmannen springande därifrån. Folk börjar genast strömma till och samlas kring en smått hysterisk kvinna som skrikande rusar fram och tillbaka. Delsborn kör nu snabbt in bilen till trottoarkanten och anropar basstationen över radion.

Ann-Louise Mary Paulsson arbetar den här natten på Järfälla taxi och blir den som tar emot Delsborns anrop.

-Någon är skjuten. Ring polis och ambulans! Det ligger en man på gatan. Han rör sig inte!

Paulsson skyndar sig men trots det går det nästan en minut innan hon hittar numret till Stockholmspolisen och får kontakt med polisman Ulf Helin på ledningscentralen:

-Vår taxi 2517 säger att det är någon som är skjuten i korsningen Tunnelgatan - Sveavägen.

KI 23.?? LUNTMAKARGATAN (SIGGE CEDERGREN se sid 79, fig 35)

Spelklubsägaren Sigge Cedergren är på väg hem från Spelklubben Oxen tillsammans med kamraten Reine Jansson. Han kör en gammal Saab han lånat av en bekant. I samband med att han stannar för att släppa fram trafik, uppmärksammar han fyra personer, däribland en kvinna, som kommer gående i rask takt Malmskillnadsgatan norrut mot Apelbergsgatan. Gruppen passerar framför Cedergrens fordon, varvid han ser att en av männen bär en walkietalkie.

Sigge kör nu Malmskillnadsgatan norrut och svänger till höger ner på Luntmakargatan, det vill säga mot enkelriktat. (2010 är gatan enkelriktad åt motsatt håll. Fotot missvisande). Den första biten av Luntmakargatan utgörs av en brant backe neråt och vid Luntmakargatan 10-12 står en sopcontainer som upptar en tredjedel av gatans bredd.

När bilen befinner sig ungefär mitt för containern kör en gammal vit Volvo 142/244 ut från en parkeringsplats och spärrar vägen

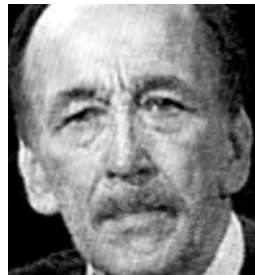

Backen där Sigge Cedergren stoppas

för honom. Sigge Cedergren backar tillbaka runt hörnet för att släppa fram fordonet. Men det dyker aldrig upp trots att de väntar ett bra tag. Han kör då ner en gång till - men även den här gången kör Volvon fram och blockerar. Nu börjar Sigge Cedergren bli irriterad. Varför spärrar Volvon vägen för honom?

För att få fri sikt öppnar han bildörren och håller just på att backa när han hör två skott.

-Herregud, det är ju rena Vilda Västern, säger han till sin kompis innan han kör runt hörnet och stannar.

Sigge Cedergren

Den bil som spärrat vägen för honom kommer nu tätt följd av en mörk combi. Cedergren får intryck av att föraren har för avsikt att köra i östlig riktning, men att han ändrar sig och svänger Apelbergsgatan ner mot Sveavägen. Även den mörka combin, troligtvis av märket Opel eller Volvo (se sid 637), följer efter. Mördaren har under tiden flytt från Dekorimahörnet och försvunnit nerför Tunnelgatan, och när Cedergren gör sitt tredje försök kan han obehindrat köra nerför Luntmakargatan och passera Tunnelgatan.

K1 23.?? SAMTAL 1 (LAC-bandets spår 11) (LEIF LJUNGQVIST)

Företagaren Leif Ljungqvist står med sin bil vid trafikljuset Sveavägen - Tunnelgatan när skotten smäller. Med i bilen är hans vän Jan Andersson. En framförvarande taxi gör en U-sväng för att stanna vid brottsoffret. Leif Ljungqvist gör detsamma och parkerar framför taxin samtidigt som han slår 90 000 på sin biltelefon. Han avbryter dock försöket när han kommer på att han är tvungen att slå 08 före larmnumret. Han gör därefter ett nytt försök. Operatören Sonja Teir på Länsalarmeringscentralen svarar efter 7 sekunder och kopplar honom vidare till polisens Ledningscentral. Där är det dock ingen som svarar. Ljungqvist ringer i 73 sekunder utan svar. Därefter tröttnar han och lägger på.

Tidsangivelserna som följer från radiokommunikationen är tyvärr inte alltför tillförlitliga, eftersom det inspelade bandet är en manuellt framtagen kopia från ett originalband som enligt polisen hade varit försvunnet under två år. Detta framgår om man jämför de olika avsnitten. Vidare har det klippts och redigerats i bevismaterialet (se sid 186).

Förkortningar:

(LAC) = Länsalarmeringscentralen (90 000)

(SBC) = Polisens Sambandscentral

(Lc) = Polisens Ledningscentral (Tiden tagen från LAC-bandets Fröken Ur)

”23:22 och 10”

”23:22 och 20”

Sonja Teir (Länsalarmeringscentralen LAC): 90 000.

Leif Ljungqvist (biltelefon, kraftigt brus i bakgrunden): Ja det är mord på Sveavägen!

Sonja Teir (LAC): Prata med polisen. (Riktat till någon annan): Mord på Sveavägen (varefter hon med nummersändare ringer upp polisens växel för att vidarebefordra samtalet dit)

Man (i bakgrunden på LAC): Ett-Noll-Två.

”23:22 och 30”

Leif Ljungqvist (biltelefon): Ja.

Annan mansröst (i bakgrunden, säger förmodligen): Har du ringt polisen?

Leif Ljungqvist (biltelefon): (början ohörbar) Därför att... vi hörde bara ett skott.

”23:22 och 40”

(Brus och telefonsignaler)

Annan mansröst (via Leifs biltelefon): Du måste ha sett nåt?

(Rington)

Mansröst (eventuellt samma som föregående): Vet du inte vart han tog vägen?

”23:22 och 50”

***** (Avbrott i kopian från LAC-bandet från 23:22.50 till 23:23.10) *****

(Rington)

”23:23 och 20”

Mansröst (nära): Ja.

(Flera ringtoner i följd)

”23:23 och 30”

Mansröst i bakgrunden via Leifs biltelefon: ..en taxi som håller på och ringer..

Leif Ljungqvist (biltelefon): Har du signalement på den där killen då?

(Rington)

”23:23 och 40”

Mansröst (via Leifs biltelefon): Han är här.

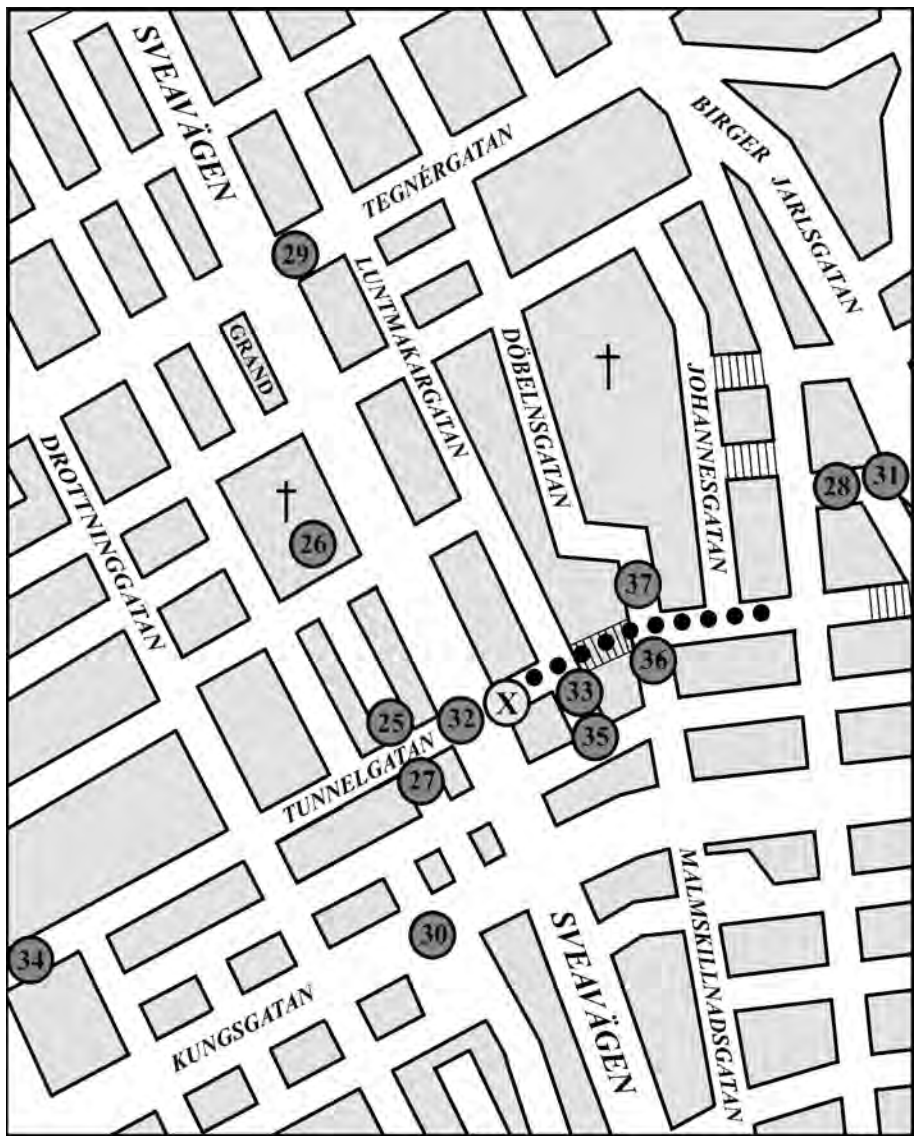
Kvinnlig växeltelefonist: Polisen. (brus från biltelefon) Hallå?

***** (Avbrott i kopian från LAC-bandet) *****

(Några frågor: Hur förklara avbrotten i inspelningen? Vem syftar kommentaren ”han är här” på?)

KI 23.?? MALMSKILLNADSGATAN (TRAPPMANNEN se sid 79, fig 36)

Ett 27-årigt vittne vid namn Benny P, senare kallad Trappmannen, är på väg till inredskoteket Taurus på Malmskillnadsgatan. Han stannar till ovanför trapporna vid Tunnelgatan för att kissa. Plötsligt får han höra två smällar och när han ska lämna

25) Wiklund, se sid 66. 26) Män på kyrkogård, se sid 66. 27) Brevvittnet, se sid 66. 28) VW-Passat, se sid 67. 29) Röd bil, se sid 69. 30) PolispiKET, se sid 69. 31) PolispiKET, se sid 69. 32) Spejande man, se sid 70. 33) Lars Jeppsson, se sid 74. 34) Tankande poliser (lite utanför bild), se sid 75. 35) Spärrande bil, se sid 76. 36) Trappmannen, se sid 78. 37) Vittne E, se sid 78. X) Mordplatsen. *Streckad linje: Flykvägen.*

platsen blir han påsprungen av en man med en skarp intensiv blick.

Mannen, som har en stickad militärmössa med öronlappar och en ljus militärjacka i halvlång modell, muttrar något när Trappmannen kommenterar hans framfart och försvinner sedan i riktning mot Johannes brandstation snett över gatan. Vittnet lägger speciellt märke till att gärningsmannen luktar svett.

KI 23.?? MALMSKILLNADSGATAN (VITTNE E se sid 79, fig 37)

Christer K eller Vittnet E som han senare blir kallad kommer körande söderut på Malmskillnadsgatan. Nära Johannes brandstation kommer en man springande från höger rakt ut i gatan. Vittnet E ställer sig på bromsen och mannen som halkat till framför bilen blir stående under flera sekunder innan han fortsätter in på David Bagares gata. Mannen har en stirrande blick och i sin högra hand har han en revolver. E ser honom därefter försvinna in på en gata till vänster.

KI 23.?? DAVID BAGARES GATA (YVONNE NIEMINEN se sid 95, fig 38)

Yvonne Nieminen och hennes vän Ahmed Zahir har just lämnat en klubb på Johannesgatan och svänger in på David Bagares gata på väg västerut när de får se en man komma springande mot dem på andra sidan gatan. Trots att det är kallt springer mannen med öppen rock / jacka och en slags handväska som han försöker stoppa ned eller ta upp något ur. Väskan är cirka 20 x 15 centimeter och brun till färgen.

Mördaren sägs fly ner längs David Bagares gata

Nieminen får intryck av att mannen är jagad och tror att han kanske har stulit en handväska. Han vänder sig två-tre gånger om under tiden som han passerar dem. Paret lägger märke till att mannen är mörk och kraftig, iklädd en knälång troligtvis svart rock som fladdrar mycket, keps och lågskor. Han halkar lite i snömodden och det ser ut som om han har det ganska tungt.

Paret fortsätter tills de precis på krönet vid Malmskillnadsgatan får se en man komma springande upp för trapporna.

-Vart tog han vägen, såg ni vart han sprang, ropar Lars Jeppsson utan att stanna.

-Han sprang ner där, svarar Nieminen och pekar längs David Bagares gata mot Regeringsgatan.

KI 23.?? LUNTMAKARGATAN (SKANDIAHUSET se sid 95, fig 39)

Den kvinnliga väktaren Anette Kohut kör omedelbart efter mordet ut från Skandiagaraget och försvinner. Hon observerar då hur en vinglande röd bil (se sid 69) i hög fart svänger in till höger på Tegnérgatan.

KI 23.?? OLOFSGATAN (TOMMY ANDERSSON se sid 95, fig 40)

Tommy Andersson har varit på restaurang Monte Carlo med sin tjej. På Olofsgatan, nästan framme vid Adolf Fredriks kyrkogata, har han precis hört två eller tre smällar. Någon minut senare kommer en man springande från Tunnelgatan. Han törnar emot Andersson som blir arg och skriker ”jävla turkjävel” efter mannen samtidigt som denne hoppar in i en bil och kör ut på Sveavägen. Mannen är i 30-35-årsåldern, mörkhårig, eventuellt med mustasch och iförd en mörk täckjacka.

KI 23.?? KUNGSGATAN (GÖSTA SÖDERSTRÖM se sid 95, fig 41)

Kommissarie Gösta Söderström och hans chaufför Ingvar Windén till Östermalms polisdistrikt. Den här kvällen är kommissarie Söderström högsta yttre befäl och har i uppdrag att se till att det inte är något bråk i den centrala delarna av Stockholm.

De håller just på att kontrollera den så kallade Raggarrundan när polisbilen hejdas på Kungsgatan av en lång, brunklädd man i 40-årsåldern som kliver ut i gatan:

-Det är skottlossning på Sveavägen, säger han när kommissarie Söderström vevar ner rutan.

Utan att ta reda på mannens namn och adress bestämmer Söderström sig för att omedelbart åka iväg till brottsplatsen.

-Kör, skriker han.

Nu gäller det att snabbt komma ett eventuellt offer till undsättning. Samtidigt meddelar han via radion:

-Vi har fått ett meddelande från Taxi att någon har blivit skjuten på Sveavägen vid Tunnelgatan, rapporterar han samtidigt som han noterar tiden: kl 23.28. Att notera tiden är standardförfarande vid alla utryckningar.

Gösta Söderström

(Mannen på Kungsgatan är ett mysterium. Hans identitet förblir okänd ända till rättegången mot tidningen *Proletären* 1989. Under rättegången avslöjar tidigare spaningsledaren Hans Holmér då både dennes fullständiga namn och födelseår. När mannen senare spåras av några privatpersoner visar det sig att han är polis och okänd vid Järfälla Taxi, trots att det är där han enligt polisen arbetat under mordnatten. Den här mannen är också 15 år yngre än personen som stoppar Gösta Söderströms bil).

KI 23.?? DAVID BAGARES GATA (LARS JEPPSSON se sid 95, fig 42)

Förföljaren Lars Jeppson (se sid 74) tvekar en liten stund, kanske upp till 10 sekunder

innan han fortsätter vidare längs David Bagares gata. Han tycker sig då se en rörelse, kanske någon som hukar sig bakom några parkerade bilar längre fram i höjd med David Bagares gata 22-24. Drygt trettio meter ner i backen, strax innan Johannesgatan mynnar ut på David Bagares gata, får han samtidigt se en polisbil komma i ganska hög fart i riktning från Regeringsgatan och svänga in på David Bagares gata. Det är kommissariebil 1520 som avvaktande kör uppför backen utan blåljus. När Jeppsson möter bilen får han ögonkontakt med kommissarie Christian Dalsgaard, men bilen stannar inte utan fortsätter i stället förbi honom upp mot krönet. Inga ansatser görs för att stoppa Jeppsson som förvånad lunkar vidare nerför David Bagares gata.

KI 23.?? MORDPLATSEN (GÖSTA SÖDERSTRÖM)

Nu anländer kommissarie Gösta Söderström och polisassistent Ingvar Windén med radiobil 2520 till brottsplatsen. När de kommer fram har 10-15 personer samlats i en ring kring den skjutne som ligger på rygg i en stor blodpöl. Söderström ser genast att offret är mycket illa däran. Ansiktet är nedsölat av blod som stötvis kommer ur munnen. Några stycken är igång med hjärtkompression och mun-mot-mun-metoden.

KI 23.?? LARMCENTRALEN (OMRÅDESLARM)

Stockholmspolisens ledningscentral sänder ut ett områdeslarm som sägs nå alla lediga radiobilar i City. Kommissarie Gösta Söderström försöker samtidigt lugna ner hustrun till den skjutne mannen. Då han tar tag i henne för att få henne lugn, skriker hon:

-Är du inte klok! Känner du inte igen mig? Ser du inte att jag är Lisbet Palme och där ligger min Olof!

Söderström blir helt paff och lutar sig fram över offret för att se om hon menar allvar. Han ser direkt att mannen är död, men är tvungen luta sig fram över offret och granska det blodiga ansiktet med de stirrande ögonen mycket noga innan han konstaterar att kvinnan faktiskt talar sanning. Det är landets statsminister som ligger framför honom!

Söderström trycker fingret mot offrets hornhinna för att se om det finns några reflexer. Men det händer ingenting. Samtidigt väller blod ut ur mun och näsa och fullständigt dränker mannens kläder.

Efter en cirka tio sekunder lång undersökning kommer Södermalmspiketen 3230 med poliserna Kjell Östling, Leif Svensson, Jan Hermansson, Peter Wikström, Claes Djurfeldt och Klas Gedda till platsen. I vanliga fall brukar piketbesättningen vara fem, men just den här kvällen jobbar kollegan Ulf Helin extra i polisens Sambandscentral, där han sitter som spindeln i nätet för de kommande mordspaningarna. När larmet gick hade piketen befunnit sig på Beridarbangatan vid Sergels torg och därefter kört snabbt, utan att vänta på anrop, direkt till mordplatsen.

-De (?) sprang ditåt, hojtar någon (möjligen vittnet Leif Ljungkvist eller den så kallade Skandiamannen Stig Engström).

Kommissarien beordrar genast ett eftersök.

-Upptag förföljandet omedelbart! De misstänkta har sprungit upp mot trappan.

-Men vi har ju ingen skyddsutrustning, protesterar piketbefälet Kjell Östling.

-Skit i det - spring!

Trots ordern väljer befälet Kjell Östling att tillsammans med chauffören Leif Svensson stanna kvar i piketen medan de andra springer in i gränden med dragna pistoler. Några av poliserna låter enligt Stig Engström som en glammade småskoleklass. Samtidigt kommer han på att han inte har nämnt den blå täckjackan, varför han springer efter för att förklara. När han vänder sig om igen får han se hur någon ger offret hjärtmassage.

Piket 3230 kör omedelbart mot mordplatsen

-Men herregud, var han inte död innan så är han det nu. Hjärtmassage i en krater, det kan aldrig sluta väl.

KI 23.?? KAMMAKARGATAN (CRAIG WILLIAMSON se sid 95, fig 43)

Enligt en omfattande tysk radiodokumentär om Palmemordet ser vittnen en man springa in på gården med lägenheten där den sydafrikanske spionen Craig Williamson (se sid 577) uppges bo.

KI 23.?? OLOFSGATAN (SKELLEFTEHAMNSMANNEN se sid 95, fig 44)

En resande i damkläder har den här kvällen besökt en tjej på Tegnérgatan. På väg från hennes lägenhet ser han en man stå i korsningen Olofsgatan - Tunnelgatan och tala hetsigt i en walkietalkie. Språket låter likt tyska.

Mannen är 185 cm lång, har rakt, mörkblont hår, kammat åt sidan, kraftig nacke, mörka ögon, ovanligt mörk skäggstubb och ser mycket svensk ut. Han bär en halvlång mörkblå parkasrock med gråvit pälskrage och mörka manchesterbyxor. Han har svarta skinnhandskar och håller radioapparaten med bägge händerna. Samtidigt lägger vittnet märke till en röd bil, troligtvis en Ford Escort, som sakta rullar fram mot Sveavägen. Det här anonyma vittnet kommer senare att bli känd som den så kallade Skelleftehamnsmannen (se sid 223).

KI 23.?? AMERIKANSKA AMBASSADEN (LARS CHRISTIANSON)

Kommissarie Lars Christianson är befälhavare för piketgrupperna, den särskilda insatsstyrka som är specialutbildad och tänkt att användas vid terrordåd och bombhot.

-När radioanropet Skottlossning Tunnelgatan - Sveavägen går ut befinner vi oss vid Amerikanska ambassaden. Vi kör direkt mot brottsplatsen.

(Detta är den officiella versionen. Men i själva verket beordrar han i stället chauffören Hans-Erik Rehnstam att först köra till området kring Johanneskyrkan som ligger i mördarens flyktväg. Vad man gör där har aldrig kommit fram i detalj. Kommissarie Christiansons förhävanden denna natt kommer av okänd anledning att till stora delar höljas i ett dunkel (se sid 258)).

KI 23.?? JÄRFÄLLA TAXI, SAMTAL 2 (från LAC-bandets spår 7)

Det första larmet om skottlossning kommer till polisen från växeln vid Järfälla Taxi sekunderna kring kl 23.23.00. Växeltelefonisten Ann-Louise Paulsson har dessförinnan mottagit ett anrop från taxichauffören Anders Delsborn som i likhet med Leif Ljungqvist blivit ögonvittne till mordet. Delsborn ber Paulsson larma polisen direkt.

I Stockholmspolisens ledningscentral tas samtalet från Järfälla emot av polismannen Ulf Helin som normalt tjänstgör i piket 3230 (se sid 82), men som tillfälligt bytt arbetsplats just denna dag. Mot gällande instruktioner avbryter denne samtalet efter endast cirka 20 sekunder. Samtalet finns beklagligtvis ej bandat.

Växeltelefonisten ser sig därför tvungen att först ta förnyad kontakt med Delsborn för att få reda på om det är nödvändigt att tillkalla ambulans. När så är fallet ringer hon 90 000. Claes Bystedt som är operatör vid ambulansbordet på länsalarmeringscentralen LAC konstaterar på dataskärmen att ambulans 912 från Sabbatsberg är ledig. Han gör en selektiv sökning över radion och får en kvittenssignal som betyder att ambulanspersonalen inte befinner sig i fordonet.

”23:23 och 40”

Kenneth Ed (LAC): 90 000.

Ann-Louise Paulsson (taxitelefonist): Mm hej, det var Järfälla Taxi.

Kenneth Ed (LAC): Hej.

Ann-Louise Paulsson (taxi): Tunnelgatan vid Sveavägen.

”23:23 och 50”

Kenneth Ed (LAC): Ja.

Ann-Louise Paulsson (taxi): Det är en kille som har blivit skjuten. Och antagligen kommer han behöva en ambulans. Och jag har ringt polisen, men jag vet inte om de har ringt er?

Kenneth Ed (LAC): Nej. Tunnelgatan - Sveavägen, sa du?

”23:24 och 00”

Ann-Louise Paulsson (taxi): Vid Sveavägen.

Kenneth Ed (LAC): Mm..

Ann-Louise Paulsson (taxi): Det hände alldeles nyss.

Kenneth Ed (LAC): Och skjuten sa du?

Ann-Louise Paulsson (taxi): Ja, polisen är på väg dit också.

”23:24 och 10”

Kenneth Ed (LAC): Det är de. Var det..? Vilken..? Är det någon taxi från er där på plats?

Ann-Louise Paulsson (taxi): Ja, han... 25-17 heter han som står kvar där tills polisen kommer.

Kenneth Ed (LAC): Järfälla Taxi 25-17.

Ann-Louise Paulsson (taxi): Ja.

”23:24 och 20”

Kenneth Ed (LAC): Mm, men då.. då kommer vi på en gång, hör du.

Ann-Louise Paulsson (taxi): Mm, va bra.

Kenneth Ed (LAC): Med ambulans, mm. Hej.

KI 23.?? SVEAVÄGEN (WALKIETALKIES se sid 95, fig 45)

I omedelbar närhet av brottsplatsen observeras ytterligare två walkie-talkiemän av tre av varandra oberoende vittnen. Männen sägs signalera till varandra med visslingar och tecken.

KI 23.?? BUSS 43 (LARS KRANTZ se sid 95, fig 46)

Cirka 500 meter öster om brottsplatsen kör buss 43 fram till hållplatsen Eriksbergsgatan vid Eriksbergsplan. Två män lösgör sig ur en mörk portgång och vill följa med. Busschauffören Lövgren blir irriterad och tänker: Varför stod ni inte framme vid hållplatsen och väntade? Han öppnar dock bussdörren och i ljuset från bussens innerbelysning ser han männen tydligt. De är i 25-40-årsåldern, den ene är lång och ljus, den andre lite mindre och mörk. De verkar andfådda och upphetsade. Den ljuse kliver frimodigt fram och vill gå på bussen direkt, medan den mörke betar sig underligt. Han tvekar och drar i den ljuses jacka för att hindra honom, men den ljuse stiger på lika fullt, glatt leende.

-Jag känner igen honom med det samma, eftersom han är en av de två som hoppade på bussen kl 22.15. Men nu ser han inte ut som han gjort en dryg timme tidigare. Nu är han sminkad och mycket solbränd med falska ögonbrynsvinklar och en korpsvart peruk. Han ser sjuk ut och kan vara utlänning. Av någon anledning drar han hela tiden in sina läppar, men när han vänder sig från mig ser jag att han har ett mycket kraftigt käkparti och fylliga läppar.

Den mörke vänder sig samtidigt bort från chauffören och undviker att titta åt dennes håll. Istället stirrar han på vagnsnumret, kanske för att senare kunna identifiera busschauffören. Han bär på en gråblå plastväska i A4-format med blixtlås. Just en sådan väska har Yvonne Nieminen två minuter tidigare sett hos den flyende mördaren.

I sådana väskor bär Stockholms civilklädda poliser normalt sina skjutvapen då de är i tjänst. Inte bara bussföraren fäster sig vid mannens underliga uppträdande. Det gör även en passagerare, TV-producenten Lars Krantz.

Enligt Krantz kliver den mörke av bussen igen. Lövgrens minnesbild är att denne också följer med. Hur som helst åker den ljuse med till Surbrunnsgatan.

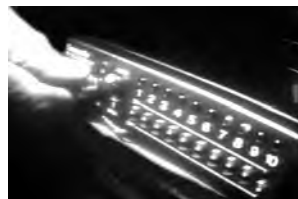
Både busschauffören och Lars Krantz kommer senare att identifiera minst en av männen som Baseballpolis (se sid 417).

KI 23.?? ODENGATAN (ÅKE MALMSTRÖM)

Fem minuter innan mordet tillkännages hör *Dagens Nyheter*s pressfotograf Åke Malmström följande dialog över sin polisradio (se sid 32):

- Hallå där uppe, hur är det?
- För jävligt kallt.
- Statsministern skjuten!

Malmström tror först att det rör sig om ett slags övning, men då brukar det alltid förekomma anropssignaler, Klart slut med mera. Men den här gången finns ingenting sådant. Lägg märke till att det fortfarande är sju-åtta minuter kvar innan kommissarie Gösta Söderström som förste man meddelar att det är Palme som fallit offer för det dödliga attentatet.

-Statsministern skjuten!

KI 23.?? TEGNÉRGATAN (SIGGE CEDERGREN se sid 95, fig 47)

När spelklubsägaren Sigge Cedergren har parkerat bilen och är på väg mot sin port uppmärksammar han en mansperson som kommer springande Luntmakargatan norrut. Han upptäcker mannen när denne befinner sig ungefär mitt för Luntmakargatan 53. Mannen måste ha kommit från någon tvärgata och verkar både skrämmd och slut. Han ser ut att vara skandinav och är i 35-årsåldern med en halvlång ljus, troligen blåaktig jacka och ljusa byxor. Frisyren är lite lik artisten Ted Gärdestads. (Det är så här det olyckliga ryktet om Teds inblandning börjar, se sid 219). Mannen fortsätter troligtvis Luntmakargatan norrut. Samtidigt hör Cedergren sirener och tänker för sig själv: "Vad har den saten gjort för djävulstyg nu då".

KI 23.?? TUNNELGATAN (NIEMINEN & JEPSSON)

Vittnet Yvonne Nieminen och hennes vän Ahmed Zahir har nu fortsatt vidare, efter att ha dirigerat förföljaren Lars Jeppsson efter mördaren.

-När vi går nerför trapporna kommer ett gäng poliser rusande mot oss. Vi blir rädda och trycker upp oss mot väggen nere vid trappans fot medan poliserna springer förbi utan att säga ett ord. Vi står kvar så en stund innan vi går vidare fram mot korsningen Sveavägen - Tunnelgatan.

KI 23.?? TUNNELGATAN (CLAES DJURFELDT)

Polisman Claes Djurfeldts version är en annan:

-Gedda, Hermansson, Wikström och jag hoppar ur piketen och får order att springa in Tunnelgatan mot trapporna. Det första vi gör är att trycka ner hissen framme vid trappan för att kontrollera att ingen har gömt sig där. Vid foten av trappan möter vi en kvinna och en man (Nieminen och Zahir). Jag stannar och frågar om de sett något och säger sedan till dem att gå fram till mordplatsen och anmäla sig.

-Därefter åker jag baklänges (?) upp i rulltrappan då det finns små prång ut mot trappan där någon kan ligga och trycka. Hela tiden är vi medvetna om att vi har att göra med en beväpnad person, så vi måste närma oss på ett taktiskt sätt.

(Rulltrappan måste onekligen ses som ett mycket dåligt alternativ om han verkligen tror att en beväpnad galning kan befinna sig längre upp. I rulltrappan står han fullständigt oskyddad.) Väl uppe på höjden vid trappans slut delar de fyra poliserna på sig. Djurfeldt kräks på grund av språngmarschen, medan Peter Wikström och hans kollega Klas Gedda sneddar till vänster över mot Johannes brandstation och kyrkogården.

-Hela brandstationen är täckt med byggnadsställningar så vi lyser så mycket vi kan, berättar Klas Gedda, varefter vi fortsätter runt hörnet in på kyrkogården, ned på Johannesgatan, nedför en trappa till Regeringsgatan och sedan nedför trappan till Snickarbacken.

Uppe på Malmskillnadsgatan säger sig Peter Wikström skicka ett ilanrop till ledningscentralen med sin bärbara radioutrustning. I ilanropet meddelas att gärningsmannen avvikit. Officiellt är detta den första underrättelse från brottsplatsen som ledningscentralen får efter

Claes Djurfeldt

En rulltrappa utan skydd

Poliserna delar på sig ovanför trapporna

sitt områdeslarm, vilket är viktigt att notera för fortsättningen. Avsikten med ilanropet är enligt Wikström att meddela Ledningscentralen de signalementsuppgifter som han och de övriga poliserna har fått av paret.

Claes Djurfeldt och hans andra kollega Jan Hermansson går mot David Bagares gata österut. De konfererar med varandra en stund och börjar sedan ta sig nerför gatan.

-Vi kollar överallt, alla prång och dolda utrymmen, portar och under parkerade bilar, berättar Claes Djurfeldt senare. Eftersom gärningsmannen är beväpnad är vi medvetna om att vi måste närma oss honom på ett taktiskt sätt. Detta gör att vi kanske har ett något lägre tempo än vid ett vanligt sök.

(Varför väljer Peter Wikström och Klas Gedda att fortsätta Malmskillnadsgatan norrut när vittnet Yvonne Nieminen som de påstår sig ha pratat med ju har sett mördaren springa David Bagares gata österut? Om det verkligen var så blir det mycket svårt att se något motiv till varför halva manskapet ska söka av Malmskillnadsgatan norröver - i fel riktning).

Kl 23:?? SAMTAL 4 (från LAC-bandets spår 7 och 9)

Efter Järfälla Taxis påringning kontaktar Kenneth Ed på Larmcentralen omedelbart Claes Bystedt vid LACs ambulansbord. Denne larmar ambulans.

”23:24 och 20”

Kenneth Ed (LAC) (svagt i bakgrunden): ...men då kommer vi med en gång hörru med ambulans. Hej!

”23:24 och 30”

Claes Bystedt (LAC): Jag är med dig.

Kenneth Ed (LAC): Någon är skjuten på Tunnelgatan - Sveavägen. Polisen ringer. Ja och Järfälla Taxi väntar där.

Claes Bystedt (LAC): I Stockholm alltså?

Kenneth Ed (LAC): Ja, det är växeln som ringer.

Claes Bystedt (LAC): Ja, tack.

Kenneth Ed (LAC): Tack.

”23:24 och 40”

(Signaler av digital karaktär, ambulanssökning, två upprepningar av samma serie)

”23:24 och 50”

Claes Bystedt (LAC): Nio-Tolv, ambulanslarmet vid Tunnelgatan - Sveavägen? (Samma söksignal, två gånger i följd)

”23:25 och 00”

Claes Bystedt (LAC): Nio-Tolv? Ambulanslarmet Tunnelgatan - Sveavägen. Klart slut.

(Återigen ett märkligt uppehåll från ”23:25 och 10” till ”23:25 och 50”) (Inspelningen fortsätter dock kontinuerligt, varvid man svagt uppfattar samtalen på Spår 7, där Kenneth

Ed (LAC) bland annat gör motringningen till Järfälla Taxi. Sabbatsbergsambulansen 912 är vid detta tillfälle inte bemannad. Först 23.26.30 kvitteras larmet. Vad som därefter händer med 912 är ovisst och omdiskuterat).

”23:25 och 50”

Kenneth Ed (LAC): Ja hejsan, det är Kenneth, LAC. Hörrudu, det var i Stockholm Tunnelgatan - Sveavägen, va? Ja, det var det. Jo, jag kom att tänka på efteråt att jag skulle ha frågat om det.

Kenneth Ed känner sig förbryllad över att polisen inte hört av sig, eftersom Paulsson vid Järfälla Taxi sagt att hon ringt dit först. Han beslutar att på direktlinjen höra sig för med Stockholmspolisens ledningscentral.

KI 23.?? SAMTAL 3 - (från LAC-bandets spår 7)

Kenneth Ed från LAC får radiooperatören Jan Hedlund på tråden. Officiellt har ett områdeslarm redan gått ut till alla radiobilar i city och polisen ska ha varit på mordplatsen 1 1/2 minut.

Trots det säger Hedlund att ärendet är obekant för Stockholmspolisen.

”23:24 och 40”

(parallellt med rington)

Jan Hedlund (Polisens sambandscentral SBC): Ja Janne.

Kenneth Ed (LAC): Hej, Kenneth.

Jan Hedlund (SBC): Tjänare.

”23:24 och 50”

Kenneth Ed (LAC): Järfällaväxeln på Taxi ringer och säger att någon är skjuten Tunnelgatan - Sveavägen

Jan Hedlund (SBC): Tunnelgatan - Sveavägen?

Kenneth Ed (LAC): Och en taxi står där, Järfällataxi står på plats. Har de inte ringt till er?

”23:25 och 00”

Jan Hedlund (SBC): Nej, de har inte gjort det.

Kenneth Ed (LAC): Hoppas det är.. Jo, jag antar att det är Stockholm. Vid Tunnelgatan - Sveavägen, sa hon.

Jan Hedlund (SBC): Och Järfälla Taxi?

Kenneth Ed (LAC): Ja växel..

”23:25 och 10”

Jan Hedlund (SBC): Tunnelgatan - Sveavägen? Ja det låter ju som det är Stockholm.

Kenneth Ed (LAC): Ja, det gör det. Jag ska ringa åter och.. Men du kan väl skicka en bil då, jag ska motringa där.

Jan Hedlund (SBC): Det är fint.

Kenneth Ed (LAC): Hej.

Jan Hedlund (SBC): Hej.

”23:25 och 20”

”23:25 och 30” (parallellt en digital sifferkod)

”23:25 och 40” (parallellt med rington)

KI 23.?? SAMTALA (från LAC-bandets spår 7)

”23:25 och 50” (parallellt med rington)

Ann-Louise Paulsson (taxitefonist Järfälla): Taxi.

Kenneth Ed (LAC): Ja hejsan, det är Kenneth, LAC.

Ann-Louise Paulsson (taxi): Hej.

Kenneth Ed (LAC): Hörrödu, det var i Stockholm Tunnelgatan - Sveavägen, va?

Ann-Louise Paulsson (taxi): Ja.

”23:26 och 00”

Kenneth Ed (LAC): Ja, va bra. Jo, jag kom på att tänka på efteråt att jag skulle ha frågat det.

Ann-Louise Paulsson (taxi): Ja ja, men det är där.

Kenneth Ed (LAC): Ja, va fint. Hej.

Ann-Louise Paulsson (taxi): Ja hej.

KI 23.?? DAVID BAGARES GATA (PIKET 3230)

Under tiden har polismännen Claes Djurfeldt och Jan Hermansson från piket 3230 stött på kommissariebil 1520 som dykt upp längs med David Bagares gata.

-Ungefär då blir jag tvungen att spy, fortsätter Djurfeldt. Jag svepte en CocaCola i piketen strax innan och språngmarschen uppför trappan blev för mycket för magen. Det är en medicinsk fråga då jag har ett bräck på matstrupen. Jag repar mig dock snart och fortsätter därefter nerför David Bagares gata med dragen pistol, kikandes i portgång efter portgång.

-När jag kommer ner en bit i backen ser jag en man komma gående. Det är mördaren! Men sedan ser jag att det är en alldeles för liten man, så jag kollar bara in honom med blicken för att sedan fortsätta.

KI 23.?? MORDPLATSEN (GÖSTA SÖDERSTRÖM)

Kommissarie Söderström kontaktar för första gången SBC på polisradion och informerar om att personal från 3230 påbörjat eftersöket.

KI 23.?? HOTELL STOCKHOLM PLAZA (AYID WALID se sid 95, fig 48)

Tomislav Jordanovic arbetar som vaktmästare på hotell Stockholm Plaza på Birger Jarlsgatan, endast få meter från Snickarebacken där en av mördarteamets flyktbilar står standby.

Vid kl 23.25 kör han upp en röd Ford Sierra från hotellgaraget till ett sällskap som

består av en lång irakier vid namn Ayid Walid och två svenska flickor. Han får uppfattningen att de ska ut och roa sig eller åka hem till någon av flickorna. De är gnälliga och ganska otrevliga.

KI 23.?? DAVID BAGARES GATA (LARS JEPPSSON)

I det sista kvarteret på vänster sida håller ett hus på att renoveras. En byggnadsställning täckt av presenningar har rests mot fasaden och vittnet Lars Jeppsson (se sid 74) stannar upp för att se om någon gömmer sig bakom.

-Jag får då se någon skymta mellan några bilar längre bort, men är inte säker på att det är rätt person. Därför avbryter jag jakten och börjar sakta gå tillbaka till Sveavägen. Då får jag ungefär 80 meter längre upp se att polisbilen stannat på krönet och att tre-fyra poliser samlats bredvid den.

Ett ögonblick senare vänder bilen och kommer rullande nerför backen. Jag kliver ut i gatan för att stoppa den och berätta vad som har hänt.

Hotell Stockholm Plaza

KI 23.?? SAMTAL 5 (från LAC-bandets spår 9)

Nu larmar länsalarmeringscentralen LAC för säkerhets skull polisens växel ytterligare en gång. Men hos polisen påstås att de ännu ingenting vet om skotten, trots att larmet två minuter tidigare kommit in från Järfälla taxi.

En minut senare lyckas vittnet Leif Ljungqvist äntligen nå fram till polisen per telefon och polisen får nu för tredje gången reda på attentatet. Trots det trefaldiga larmet skickas fortfarande inga bilar till brottsplatsen. I ytterligare tre minuter sker ingenting.

”23:25 och 50”

Claes Bystedt (LAC): Ja, det är Claes.

”23:26 och 00”

Jan Hedlund (Polisens sambandscentral SBC): Ja, tjänare! Hörrodu, ni ringde till oss alldeles nyss om Tunnelgatan.

Claes Bystedt (LAC): Ja.

”23:26 och 10”

Jan Hedlund (SBC): Du kan.. eeh.. dämpa ner honom som skulle ringa Järfälla Taxi för vi har fått in det där alldeles nyss också.

Claes Bystedt (LAC): Och det är ingen som är skjuten?

Jan Hedlund (SBC): Jo, det sägs att det är en som är skjuten, hördu.

Claes Bystedt (LAC): Mm.

Jan Hedlund (SBC): Men jag ska hö.. du.. Vi kan ligga kvar här får vi..

”23:26 och 20”

Claes Bystedt (LAC): Ja, jag lyssnar.

Jan Hedlund (SBC): Ni har inte fått in det, alltså?

Claes Bystedt (LAC): Jo, vi är på väg.

Jan Hedlund (SBC): Ni är på väg?

Claes Bystedt (LAC): Mm.

Jan Hedlund (SBC): Ja då så. Perfekt.

Claes Bystedt (LAC): Så vi kör då?

Jan Hedlund (SBC): Ja. Bra, det är fint. Hej!

Claes Bystedt (LAC): Hej!

Samtalet avslutas kl 23:26:21. Det här samtalet har alltid varit ifrågasatt och är kanske mera intressant för vad som inte sägs. Av någon anledning vill Jan Hedlund på polisens Sambandscentral stoppa LACs kontrollringning till Järfälla Taxi - varför det? Hedlund säger sig dessutom just ha fått in information om Tunnelgatan - Sveavägen - när då? Det här nu gått omkring fyra minuter sedan Ann-Louise Paulsson vid Järfälla Taxi ringt in och lämnat denna uppgift. Sedan undrar han om LAC ”inte fått in det alltså”, vilket ter sig väldigt märkligt, eftersom det ju är just LAC som har larmat polisen.

KI 23.?? LAC (AMBULANS 912)

Ambulanslarm till ambulans 912 som kvitterar och säger sig vara på väg till platsen.

KI 23.?? DAVID BAGARES GATA (LARS JEPPSSON)

Vittnet Lars Jeppsson har just stoppat kommissariebil 1520 och samtalar med befälet i bilen, kommissarie Christian Dalsgaard.

-Jagar ni den som sköt vid Sveavägen, frågar han.

-Ja, svarar kommissarie Dalsgaard.

-Han sprang ner där, säger Jeppsson och pekar neråt David Bagares gata.

Trots att han till befälet Dalsgaard beskriver hur mördaren försvunnit, vidarebefordras denna information **inte** till polisens sambandscentral och heller inte till befälet Gösta Söderström nere på brottsplatsen. Denne får faktiskt aldrig höra talas om Lars Jeppsson under hela mordnatten!

Medan Jeppsson talar med besättningen kommer ytterligare två poliser till fots i riktning från Johannes Brandstation snett över gatan. Dessa båda står avvaktande vid sidan om, tills en av dem (inte Djurfeldt eller Hermansson) får order att följa Jeppsson tillbaka till platsen för skottlossningen. Varför tar man inte med honom på en rundtur i bilen? I det här läget är han ju ett av de viktigaste ögonvittnena.

Kvar står Djurfeldt ensam vid sin bil som han just har parkerat här bara några

minuter tidigare. Placeringen av detta fordon kommer senare att väcka många spekulationer (se sid 439).

KI 23.?? MORDPLATSEN (GÖSTA SÖDERSTRÖM)

Efter att kommissarie Gösta Söderström har konstaterat att det rör sig om Olof Palme tar han en tredje radiokontakt (denna kontakt är sedan dess spårlöst försvunnen från kvällens bandinspelning):

-Är det bekant vem som är brottsoffret, frågar han.

-Svar nej.

-Brottsoffret är lika med statsministern.

-Sa du statsministern, frågar radiooperatören förvånat.

-Svar ja, svarar Söderström. Klart slut.

(Meddelandet finns inte noterat i protokollet från SBC till Palmeutredningen).

Ungefär samtidigt anländer piket 1230, vars personal genast börjar hjälpa till med att anteckna vittnen och påbörja avspärningen av brottsplatsen.

Kommissarie Söderström anropar via bilradion

KI 23.?? STOCKHOLM (AFTONBLADET)

Aftonbladets vikarierande kvällsreporter blir tipsad om mordet på Palme, men vågar inte tro på det utan att först kontrollera med polisen. Svaret han får är:

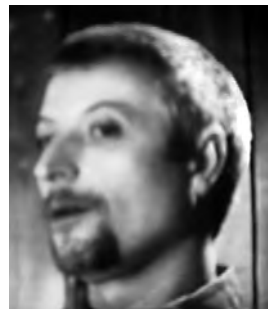
-Vi kan inte säga vem det gäller.

KI 23.?? SVEAVÄGEN (AMBULANS 951)

Ambulans 951 från Sollentuna, som just har varit och lämnat av en patient på St Görans sjukhus omkring klockan 23.10 och därefter tagit en lugn sväng i stan via Klarabergsviadukten, Sergels Torg, Hamngatan och Nybroplan, kör nu Birger Jarlsgatan upp till Kungsgatan och stannar för rött. Då kommer några polisbilar farande.

-Det här blir kanske nåt för oss, tänker vårdaren Christer Eriksson, 26.

Hans kollega Peter Andersson, 29, kör och när de passerar mordplatsen på Sveavägen hejdas de av en samling upprörda människor.

Peter Andersson

-Jag ser att någon ligger på trottoaren, berättar Christer Eriksson. En tjej håller på med hjärtkompression, en kille gör mun-mot-mun metoden. Det ser mycket allvarligt ut och vi agerar snabbt.

Ambulanspersonalen bedömer det som lämpligt att använda syrgastub och ansiktsmask.

-Först av allt kollar jag pupillerna som är stora som när man är medvetslös, varefter jag sätter i en svalgtub för att få andningsvägarna fria och börjar ge syrgas. Det är mycket blod överallt och mannen verkar helt livlös. Peter klipper upp skjortan och vi ser då att mannen är skadad i bröstkorgen. Vi bedömer att det är bäst att lasta in honom och åka fortast

möjligt till Sabbatsbergs sjukhus. Då hör jag för första gången Olof Palmes namn nämnas. Chockad tittar jag efter närmare och ser att det faktiskt är han.

Christer Eriksson

KI 23.?? FREJGATAN (MYSTISKA BILAR)

Ett annat vittne bor på Frejgatan strax norr om Odenplan, omkring 700 meter från biografen och i motsatt riktning till platsen för dådet:

-Klockan är någonstans mellan 23.25 och 23.30 när jag hör ett väldans liv nere på gatan. En vit Mercedes kommer i hög fart från Norrtullsgatan, svänger in på Frejgatan och stannar till i hörnet Frejgatan 75 - Heimdalsgatan 7. En kvinna rusar upp i huset, medan mannen i Mercedesen springer över till en röd Golf. När kvinnan efter någon minut kommer ut igen kör båda iväg i rasande fart. Golfen åker söderut och Mercedesen svänger in på Norrtullsgatan i riktning mot Norrtull.

Lägg märke till att en stulen röd Golf hittas övergiven och utbränd i Älta följande morgon (se sid 478).

KI 23.?? STOCKHOLM (ULF KARLSSON se sid 95, fig 49)

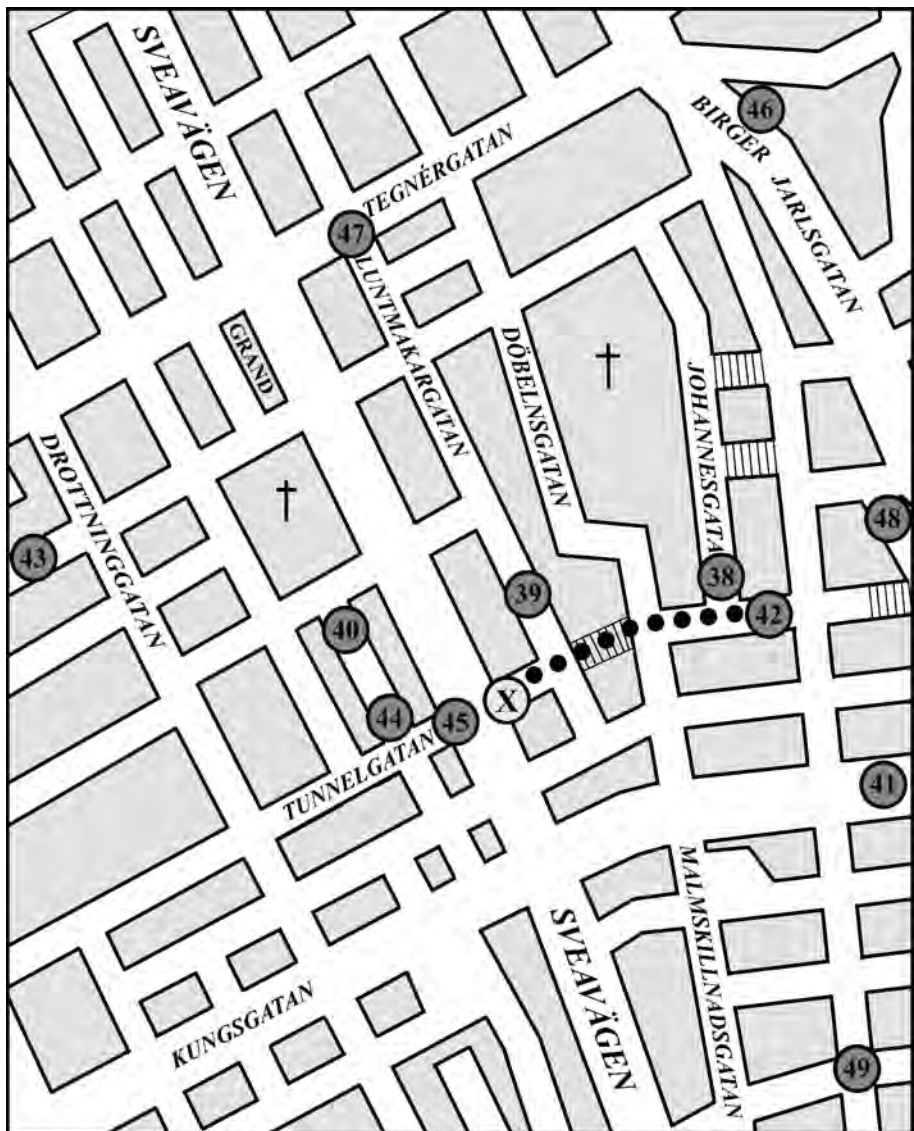
På kvällen hör pressfotografen Ulf Karlsson ett larm om en industribrand (se sid 31) och beger sig omedelbart iväg. Men när han kommer fram finns det redan en fotograf på plats, varför han istället kör in mot Stockholms city igen. Med i bilen finns hans fru.

Ulf Karlsson svänger in på Kungsträdgårdsgatan när han får höra ett områdeslarm på polisradion:

-Skottlossning korsningen Sveavägen - Tunnelgatan.

Karlsson ger järnet. Samtidigt hörs ett nytt anrop över polisradion. Ett tillslag ska göras vid korsningen Mäster Samuelsgatan - Regeringsgatan och poliserna i den anropande bilen kommenterar att de sett en man som stämmer in på beskrivningen av den som skjutit vid Sveavägen.

-Konstigt, tänker Ulf Karlsson, som inte har hört någon beskrivning gå ut.

38) Ser gärningsmannen, se sid 80. 39) Vaktaren, se sid 80. 40) Springande man, se sid 80. 41) Kommissariebil 1520, se sid 81. 42) Lars Jeppson, se sid 81. 43) Agenten Craig Williamson, se sid 83. 44) Walkietalkiemän, se sid 83. 45) Walkietalkiemän, se sid 85. 46) Buss 43, se sid 85. 47) Springande man, se sid 86. 48) Jagar gärningsman, se sid 100. 49) Polisingripande, se sid 94. X) Mordplatsen.

Han bestämmer sig för att kolla det sista larmet och svänger till höger upp mot Regeringsgatan. Väl framme vid Mäster Samuelsgatan gör han en u-sväng och stannar. På andra sidan Regeringsgatan har besättningen i polisbil 2160 stannat och gripit en man. Det framkommer att mannen kommit från en restaurang i närheten, en legitimationskontroll görs varefter mannen släpps.

Pressfotografen Karlsson bestämmer sig nu för att så snabbt som möjligt köra till platsen för skottlossningen. När han kommer fram ser han en ambulans försvinna iväg med blåljus på. På trottoaren står en polisbil och en piket. Polisen är redan klar med avspärrningen och hela stämningen är ”onaturligt lugn”.

Ulf Karlsson får strax därefter order från tidningsledningen att bege sig till Sabbatsbergs sjukhus.

KI 23.?? JOHANNESGATAN (POLISBIL 2160 se sid 95, fig 49)

Polisbil 2160 med polismännen Lennart Källström och Leif Bidefjord som vittnet Eva observerat på Johannesgatan befinner sig även efter skottdramat på Brunkebergsåsen. Drygt fem minuter efter skotten gör de ett ingripande vid korsningen Regeringsgatan - Mäster Samuelsgatan. Det är det här ingripandet som observeras av pressfotografen Ulf Karlsson.

Polismannen Lennart Källströms namn kommer senare att dyka upp igen i samband med en märklig vattenläcka i förorten Traneberg (se sid 517).

KI 23.?? SVEAVÄGEN (TANKANDE PAR se sid 111, fig 50)

Några minuter senare kör paret, som just tankat vid Norra Bantorget och observerat de två piketbussarna (se sid 82), förbi mordplatsen och får se hur ambulanspersonalen är igång och jobbar med det skjutna offret. Men någonting känns konstigt - ”ambulanspersonalen verkar helt oberörd och arbetar väldigt långsamt”.

KI 23.?? MORDPLATSEN (LEIF LJUNGQVIST)

Vittnet Leif Ljungqvists andra samtal når polisen via LAC.

KI 23.?? MORDPLATSEN (GÖSTA SÖDERSTRÖM)

Kommissarie Gösta Söderströms kollega Ingvar Windén kommer med ett första signalement på en misstänkt gärningsman, det vill säga en yngre man klädd i blå täckjacka.

-Sätt dig i bilen och larma ut det, beordrar Söderström.

Men knappt hinner Windén få iväg beskrivningen innan ett nytt signalement larmas ut via radion. Nu gäller det istället en äldre man iklädd överrock och mössa med öronlappar. (Gösta Söderström har aldrig lyckats få reda på var det här signalementet kommer ifrån). Kan det här signalementen gälla vittnet Stig Engström, senare kallad Skandiamannen (se sid 216). Det råder stor förvirring.

(Larmen finns ej noterade i protokollet från SBC till utredningen).

KI 23.?? SAMTAL 6 (från LAC-bandets spår 9)

”23:26 och 30”

Claes Bystedt (LAC): Adam 1!

Kenneth Lavrell (Ambulans 912) (via radio): Ja Nio-Tolv, Sveavägen - Tunnelgatan.
(Tjut som ligger kvar under operatörens samtliga inpass över radio)

Claes Bystedt (LAC): Sedan är det någon skjutet där. Polisen är på väg, kom!

”23:26 och 40”

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Ja, där ser man.

Claes Bystedt (LAC): Uttid ska ni ha också. 23:24, kom!

(Svaret kraftigt stört, låter som en harkling)

Claes Bystedt (LAC): Tack.

”23:26 och 50”

(Avlägsen mansröst i telefon: Hallå)

(Här förekommer mystiskt nog två piptoner, något vissa experter hävdar bevisar att bandet senare manipulerats).

”23:27 och 00”

”23:27 och 10”

”23:27 och 20”

Claes Bystedt (LAC): Adam Ett-Fem!

Samma bakgrundsrost: Berra (?), det är för sent, hörru.

”23:27 och 30”

Claes Bystedt (LAC): Adam Ett-Fem?

Bakgrundsrosten: Vi kan inte släppa in nån där nu. Du får komma tidigare nästa gång.

”23:27 och 40”

Claes Bystedt (LAC) (till person i rummet): Vem var det?

Claes Bystedt (LAC): Ingen kontakt. Klart slut.

(Röster i bakgrunden på LAC)

”23:27 och 50” (parallellt med söksignal)

”23:28 och 00”

Claes Bystedt (LAC): Ska vi ta Adam 5 först? Adam 1 första.

Mansröst (via radio): Åttio-Ett. Anförande, kom!

(Söksignal)

Mansröst: Ett-Åttioett.

(Inspelningen fortsätter kontinuerligt med Samtal 7. Slutet på samtal 6 är svårtytt och ingenting tyder på att rikskriminalen närmare försökt analysera vare sig bandet eller utskriften).

KI 23.?? OXTORSGGATAN (MAGNUS PRIM se sid 111, fig 51)

Ett par minuter efter mordet ses en man ett kvarter från mordplatsen stå och ropa i en walkietalkie. Samtidigt kommer en man gående i snabb takt några kvarter söder om mordplatsen. Han har en walkietalkie med en lång antenn i handen, högt upp i brösthöjd. På antennen sitter en liten röd plastknopp.

Egenföretagaren Magnus Prim och hans hustru som just har varit på bingo lägger märke till mannen när denne passerar förbi med snabba bestämda steg och sneddar över Oxtorgsgatan. Mannen är ljushårig, omkring trettio år gammal och klädd i en grå jacka.

KI 23.?? MORDPLATSEN (DAHLGREN se sid 111, fig 52)

Den kommande spaningsledaren Hans Holmér's privatchaufför Rolf Dahlgren hävdar senare att han vid denna tid kör Hans Holmér, eventuellt dennes älskarinna och någon han omtalar som Ambassadören förbi mordplatsen (se sid 517).

Lägg märke till att Holmér officiellt befinner sig i Borlänge på väg till Wasaloppet (se sid 523)!

Hans Holmér

KI 23.?? SNICKAREBACKEN (FLYKTBIL se sid 111, fig 53)

Olof Palmes mördare har minst en bil med chaufför som väntar på att föra honom i säkerhet efter attentatet. En blå VW Passat, står och väntar utanför Snickarbacken 5 i centrala Stockholm.

En kuriös detalj: Huset på denna adress ägdes tidigare av dödsboet efter Olof Palmes mor, det vill säga Olof Palme, Claes Palme och systern Catharina Palme-Nilzén.

Snickarbacken 5 ägdes av Palme

KI 23.?? SVEAVÄGEN (AMBULANS)

Samtidigt som personalen i ambulans 951 från Sollentuna tar in den skjutne statsministern sägs den beställda ambulansen 912 från Sabbatsberg komma till platsen. En av personalen, Kenneth Lavrell, sägs åka med i skåpet där man fortsätter återupplivningsförsöken. Lisbet Palme sitter bredvid Peter Ericsson där framme som förvarnar Sabbatsberg och rapporterar kön, ålder, symptom och körtid.

-Vi kör en skottskadad man till Sabbatsbergs sjukhus. Mannen är skjutet i bröstkorgen och det är en känd person.

(Observera att inget vittne säger sig ha sett mer än ambulans 951, trots att två ambulanser med påslagna blåljus borde vara ett starkt minne. Läs mera om detta senare).

Ambulans 951 kör mot sjukhuset

Kl 23.?? SAMTAL 7 (från LAC-bandets spår 9 och 13)

Gia Carneström (LAC): Adam 5.

Ambulansman Peter Andersson (upphetsat, via radio): (början något oklar): 12-2218 (?). Vi...

”23:28 och 10”

Kvinnlig röst (via radio avbryter med ett enda ord): Palme...

Ambulansman Peter Andersson: Jodå, jag har sett..

Kvinna (på väg bort/ svårt att urskilja): Palme har fallit..

Claes Bystedt (LAC) (till annan operatör, eventuellt Gia Carneström): Fan, var det.

”23:28 och 20”

Ambulansman Peter Andersson: Det är Nio-Fem-Ett... Sveavägen... blev vi stoppade... och jag kör honom till Sabbatsberg på ett par minuter bara. Skottskadad man... kvickt (?).

(Under slutet av yttrandet hörs en kvinnlig röst i bakgrunden som eventuellt säger: ”Ser det ut så”)

”23:28 och 30”

Gia Carneström (LAC): Man... Sabbatsberg... par minuter... skottskadad. Och hur har skadan tagit, var? Kom.

Ambulansman Peter Andersson: Mitt i bröstkorgen och det är en känd person, kom.

Manlig operatör: Tar du in det? (parallellt med söksignal)

Kvinnlig operatör (i bakgrunden: Tretton nån (?)... esseff-bil (?)

”23:28 och 40”

Gia Carneström (LAC): Det är uppfattat.

(Inspelningen fortsätter kontinuerligt med Samtal 8. Lisbet Palmes ord ”Palme”, ”Palme har fallit” finns ingenstans i den officiella dokumentationen. Varför använder en maka endast efternamnet? Lägg även märke till att ambulans 951 inte med ett ord nämner något samarbete med ambulans 912. Vi ska återkomma till detta senare.

Det är det här samtalet som senare påstås utgöra det definitiva beviset på att Palme redan vid den här tidpunkten är på väg med ambulans till Sabbatsbergs sjukhus. Enligt vittnen på mordplatsen sätter ambulans 951 på sirenerna så snart de kör iväg. Men vid

genomlyssning av det 35 sekunder långa samtalet hörs inte sirenerna alls. Så borde ha varit fallet, fastslår bland annat ambulansjournen i Uppsala enligt *PalmeNytt nr 1-96*.

KI 23.?? SAMTAL 8 (från LAC-bandets spår 9)

Här meddelar LAC-operatören Claes Bystedt akutmottagningen att en ambulans beräknas inkomma inom ett par minuter med en skottskadad man.

Kvinna (Sabbatsberg): Akutmottagningen Sabbatsberg.

Claes Bystedt (LAC): Hej - Claes.

Kvinna (Sabbatsberg): Hej.

Claes Bystedt (LAC): Några få minuter. En man skottskadad. Skjuten i bröstet.

—23:28 och 50”—

Kvinna (Sabbatsberg): Jaha. Skottskadad.

Claes Bystedt (LAC): Mm.

Kvinna (Sabbatsberg): I bröstet... några minuter.

Claes Bystedt (LAC): Ja.

Kvinna (Sabbatsberg): Hej.

Claes Bystedt (LAC): Hej.

—”23:29 och 00”—

KI 23.?? SNICKAREBACKEN (BIRGIT DAHLSTRÖM se sid 111, fig 54)

Birgit Dahlström är lapplisa. Mordkvällen sitter hon i en tjänstebil, uppställd på Smala gränd ungefär fyra meter från korsningen med Snickarebacken och väntar på sin arbetskamrat som håller på att rapportera felparkerade bilar. Hon iakttar då en man som kommer gående med raska steg från trapporna på Snickarebacken ned mot Birger Jarlsgatan. Han går mitt i gatan och försöker dölja ansiktet med höger hand. Mannen är i 35-årsåldern, mörk med sydeuropeiskt utseende, iförd blå täckjacka och mörk keps.

KI 23.?? SNICKAREBACKEN (HANS HONGELIN se sid 111, fig 54)

En taxichaufför vid namn Hans Hongelin väntar på en kund utanför restaurang Karelia. Han har stannat helt nära en Volkswagen Passat som troligtvis är blå och får nu se en

Mannen kommer nerför denna trappa

man komma springande nerför trapporna från Regeringsgatan. Mannen är i 40-årsåldern, 175 cm lång, har svart vågigt halvlångt hår, är satt och kraftig med kort nacke. Han bär en svart och vitrutig keps.

Hongelin ser ingenting av föraren i bilen. Personbilen har troligen registreringsnummer LKL 502 / LKC 502 / LKC 509 eller LKC 505.

Den lilla inklämda gatan Snickarebacken

Hongelin ser hur mannen tar av sig en rock och kastar in den i Passaten samtidigt som han drar på sig en jacka av nappaskinn. Mannen hoppar in och bilen far iväg med en rivstart. Kort efter att bilen försvunnit kommer några poliser springande nedför trapporna på Snickarbacken.

Det är oklart i vilken riktning bilen har kört. En eventuell poäng med att köra i fel riktning kan vara att hetsa igång ett spaningsuppbåd söderut – medan mördarna i själva verket gör en kringgående rörelse och åker norrut.

Diskussion kommer senare att väckas kring det märkliga faktum att gärningsmannen behövt nästan tre gånger så lång tid på sig som de efterföljande poliserna för att springa från mordplatsen. Kan han kallblodigt ha gömt sig någonstans på vägen för att skaka av eventuella förföljare? Denna fråga har aldrig besvarats.

KI 23.?? SNICKAREBACKEN (PIKET 3230)

Poliserna från piket 3230 rusar fram till Birger Jarlsgatan, men när de inte ser någonting misstänkt vänder de tillbaka. På Smala Gränd stöter de ihop med två lappvisor som sitter i en av gatukontorets bilar.

-Vi pratar med dem, men de har inte sett något.

KI 23.?? BIOGRAFEN SVEA (ANDFÅDD MAN se sid 111, fig 55)

En mycket stressad man observeras när han springer in på biografen Svea i centrala Stockholm.

KI 23.?? TUNNELGATAN (TVÅ SPRINGANDE MÄN se sid 111, fig 56)

På Tunnelgatan springer två män från mordplatsen i riktning mot Norra Bantorget.

KI 23.?? MORDPLATSEN (STEFAN GLANTZ)

Stefan Glantz, som tillsammans med Anna Hage har gjort allt vad de har kunnat för att rädda den skjutne mannen med mun-mot-mun-metoden, lämnar brottsplatsen kort efter att ambulansen har åkt iväg. Han vet fortfarande inte att det rör sig om statsministern som har blivit skjuten, men blir mycket arg över att poliserna i Norrmalmsspiketen inte visar minsta intresse att höra honom. Det enda han har fått är en trasa att torka av sig på.

KI 23.?? SNICKAREBACKEN 4 (WILHELM KRAMM se sid 45)

I Hans Holmérs bok om mordet framkommer det senare att den så kallade Galne Österrikaren Wilhelm Kramm vid exakt samma tid kommer till restaurang Karelia, endast få meter från platsen där mördaren just har blivit upplockad av den blå VW Passaten. Hur han har kommit dit är ett mysterium, eftersom han ju stoppades i en rutinkontroll vid Slussenplan tio minuter tidigare. I bil tar det minst 5-6 minuter att köra denna sträcka. Inne på restaurangen träffar han en kvinna som han sedan sägs spendera natten med. Karelia ligger på Snickarbacken 4, bara några minuters promenad från mordplatsen.

KI 23.?? SKANDIAHUSET (ÖPPEN BAKDÖRR se sid 111, fig 57)

Av någon anledning har en av Skandias bakdörrar ut mot Luntmakargatan trots TV-larm stått olåst tiden kl 22.35 - 23.30. (Förhöret med den aktuella Ababvakten hemligstämplas).

KI 23.?? SAMTAL 9 (från LAC-bandets spår 13)

(Börjar med pip från tidssignalen, bör vara 23:31 och 10. Samtalet utspelar sig mellan ambulansföraren Maria Degerman som i vanliga fall tjänstgör vid Norrmalmspolisen (se sid 416) och operatören Gia Carneström. Samtalet kommer av någon anledning att förbli hemligstämplat ända fram till 1994, troligtvis på grund av att man omtalar två ambulanser, vilket överensstämmer med den officiella versionen av händelserna vid mordplatsen. Problemet är bara att inga vittnen har sett mer än en (se sid 192)!

Gia Carneström (LAC): Nio-Tolv, har vi kontakt? (samtidig söksignal)

Manlig operatör (i bakgrunden): Ett-Noll-Två. Ett-Noll-Två?

”23:31 och 20”

Maria Degerman (ambulans 912) (via radio): Nio-Tolv. Eastmanska (?).

Gia Carneström(LAC): Ja Tolv, ni har inte hittat någonting än misstänker jag, kom?

”23:31 och 30”

Maria Degerman (ambulans 912): Jodå, det var en bil som var före oss på plats så det är fixat här. Vi är två bilar och vi är inne på Sabb nu, kom!

Gia Carneström (LAC): Ja, det är taget.

”23:31 och 40”

Fotnot: Eastmanska Institutet (för komplicerade tandoperationer) på Dalagatan ligger något hundratal meter från uppfarten till akutintaget på Sabbatsbergs sjukhus. Alltså anländer ambulans 912 till akuten under samtalets gång, förutsatt att tolkningen stämmer. Enligt polisens första version, sammanställd av Jan Länninge, är en av de avgörande meningarna istället:

-Jodå, det var en bil som var före oss på plats så det är fixat här. Vi är två bilar och vi är på plats nu, kom!

KI 23.?? GALLERIAN (WALKIETALKIES)

Strax efter kl 23.30 görs en iakttagelse vid Gallerians norra ände, en kilometer från mordplatsen. Ett anonymt vittne ser en grupp på tre män, varav en lång blond med walkietalkie och de två andra kortare och med sydländskt utseende. En fjärde man kommer springande och den långe blonde upprepar gång på gång:

-Lugna ner dig, annars kommer polisen!

KI 23.?? MORDPLATSEN (LARS JEPPSSON)

Förföljaren Lars Jeppsson får följa med ner till Sveavägen för att höras av en kvinnlig polis.

-Men först får jag stå och vänta cirka fem minuter framför Dekorimas skyltfönster och får då plötsligt se hur kommissariebilen 1520 kommer farande. Är inte de ute och jagar mördaren, undrar jag förvånat. Någon minut senare får jag kliva in i en polispiket och avlägga mitt vittnesmål.

Vad han inte vet är att piketbussen fortfarande inte har rapporterat in hans uppgifter till Ledningscentralen!

KI 23.?? MORDPLATSEN (YVONNE NIEMINEN)

-Jag har viktiga uppgifter, säger vittnet Yvonne Nieminen till en polisman vid mordplatsen. Jag såg mannen som sköt för tio minuter sedan.

Polismannen tittar upp, ber att få namn och telefonnummer varefter han säger:

-Vi hör av oss.

När Yvonne Nieminen och hennes vän fortsätter hem genom natten har de fortfarande ingen aning om vem det är som har blivit skjuten.

KI 23.?? SAMTAL B (från LAC-bandets spår 9)

Detta samtal borde logiskt sett följa slag i slag efter Samtal 8 (se sid 99). Nu dröjer det gätfullt nog nästan fyra minuter mellan dessa samtal från samma operatör.

—————”23:32 och 50”—————

(Rington)

Låtta Lindgren (Polisens ledningscentral Lc): Låtta Lindgren.

Claes Bystedt (LAC): Hej Låtta Lindgren, Claes.

Låtta Lindgren (Lc): Hej.

Claes Bystedt (LAC): Den här killen som blev skjuten Tunnelgatan - Sveavägen...

”23:33 och 00”

Låtta Lindgren (Lc): Ja?

Claes Bystedt (LAC): Bara för kännedom, han är på väg in till Sabb just nu.

Låtta Lindgren (Lc): Till Sabb?

Claes Bystedt (LAC): Ja.

Låtta Lindgren (Lc): Ja, bra.

Claes Bystedt (LAC): Bra. Hej.

Låtta Lindgren (Lc): Tack. Hej.

”23:33 och 10”

KI 23.?? SABBATSBERG (LISBET PALME)

Lisbet Palme sägs nu komma med ambulansen till Sabbatsbergs sjukhus där hon rusar in. Hon tas snart om hand av undersköterskan Lena Östeman. Vid transportens ankomst antecknas ”status presens” i journalen, det vill säga i vilket tillstånd patienten befinner sig.

(På Olof Palmes journalkort är intagningsklockslaget instämplat till 23.35. Polisen hemligstämper av någon anledning denna handling vars tid senare kommer att ifrågasättas. Bland annat finns tecken på att 5an i kl 23.35 från början har varit en 8a, se sid 192).

De båda kvinnorna går in i ett vilrum där Lena torkar av Lisbet i ansiktet, eftersom hon blivit blodig efter kontakten med Olof. När Lena ska ta av kvinnans kappa säger fru Palme:

-Det svider så på min rygg.

Lena ser att kappan har två hål och när hon lyfter upp blusen säger hon sig se ett rött streck som efter ett piskrapp. Senare har även beskrivningen ”som efter ett brännsår” och ”en sårkanal” förekommit.

På Lenas fråga om inte en läkare eller kriminaltekniker bör tillkallas svarar Lisbet att det inte är så farligt. Först i samband med hennes hemfärd sägs hon få en kompress på ryggen och en att ta med sig hem.

Lisbet rusar in på akuten

KI 23.?? BARNHUSGATAN (BERIT se sid 111, fig 58)

En äldre kvinna kallad Berit kommer gående från Västmannagatan ner till Norra

Bantorget och tar till vänster in på Barnhusgatan. På vägen mot sin bil som står parkerad på Norra Latins skolgård, möter hon en man som kommer springande i hög fart från mordplatsen, in på Barnhusgatan och förbi Folkets Hus. Mannen är lång, mörkhårig, klädd i lång svart rock med vit halsduk och ungefär 30-35 år gammal. Gatan är helt folktom och Berit blir lite nervös. När mannen passerar ser han sig ideligen om. Samtidigt hörs ambulanssirener från Sveavägen.

Vid Norra Bantorget stannar mannen upp och vinkar på en vit bil med tre antenner. Bilen stannade vid korykiosken på Barnhusgatan och ur bilen kliver en stor ljus man utan ytterkläder. Den ljuse håller upp dörren åt den springande, varefter bilen försvinner norrut längs Barnhusgatan eller Västmannagatan.

KI 23.?? SABBATSBERG (ÅKE RIMBORN)

Vid ovanstående besked beordras kommissarie Åke Rimborn och polisinspektör Thomas Torstensson med radiobil 5520 från Sambandscentralen till Sabbatsbergs sjukhus. Deras uppgift är att organisera bevakning av sjukhuset samt inhämta information angående skottdramat.

Rimborn och kollegan Torstensson anländer som de första poliserna till sjukhuset. Stämningen på akuten är förvirrad. Rimborn talar med en läkare, som dock ej kan ge några besked. Samtidigt ser Rimborn den skottskadade mannen som är så nedblodad att Rimborn inte kan identifiera honom. Han känner heller inte igen Lisbet Palme först. Hon är svårt chockad och blodig, men kan så småningom bekräfta att offret är landets statsminister.

KI 23.?? MORDPLATSEN (AVSPÄRRNING)

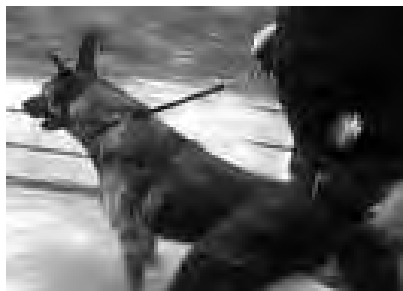
Avspärningen inleds så snart ambulans 951 har lämnat platsen. Piketstyrkan från Norrmalmspiket 1230 ledd av polisinspektör Christer Persson sätter upp de randiga plastremorna runt brottsplatsen. Avspärningen omfattar emellertid endast ett mindre område på cirka 100 kvadratmeter och kommer senare att utökas.

Ungefär samtidigt anländer polishundföraren Karl-Erik Arnström i radiobil 2550 till platsen för att assistera vid jakten på mördaren. Kommissariebil 1520 är också på plats.

-Vi har ett vittne, rapporterar kommissarie Dalsgaard.

-Bra, för honom till krimjouren, svarar kommissarie Gösta Söderström som själv tar med sig vittnena Anders Delsborn och Anna Hage i kommissariebilen.

Först då anländer Norrmalmspiket 1220 som har behövt fyra-fem minuter för att ta sig den cirka 450 meter långa sträckan från

En polishund sätts in i jakten

Norra bantorget till mordplatsen. Anledningen till att de är så försenade sägs vara att de har tankat (se sid 75).

(En annan märklig omständighet är att operatören på Sambandscentralen Ulf Helin (se sid 433) en minut efter den officiella tiden för områdesanropet tar förnyad kontakt med piket 1230, som då beordras bistå kommissariebil 1520 med att ta hand om en fyllerist!).

++++
OBS! OBS! OBS! OBS! OBS! OBS! OBS! OBS! OBS! OBS! OBS! OBS! OBS!
Först nu börjar det bli möjligt att ange något så när säkra tidsangivelser.
OBS! OBS! OBS! OBS! OBS! OBS! OBS! OBS! OBS! OBS! OBS! OBS! OBS!
++++

KI 23.35 BROMMA (MÄRKLIGT TELEFONSAMTAL se sid 32)

Ett äldre par i Bromma rings upp av en okänd person som säger:

-Nu är det klart. Palme är död.

-Jaså, det struntar väl jag i, svarar maken surt och slänger på luren (se sid 605).

Lägg märke till att det här händer långt innan mordet officiellt är känt.

KI 23.36 ULRIKSDALSMOTET (BILBYTE se sid 33)

”Bettan” är ute och promenerar med en gammal vän. De går någon gång mellan kl 23.30 och kl 23.40 strax intill motorvägen mot Uppsala och befinner sig mittemot Järva krog vid avfarten till E18. Hennes vittnesmål presenteras i *Aftonbladet den 12 mars*:

-Plötsligt kommer en ljus 4 dörrars-Volvo nedbackande från motorvägen. Bilen kommer från Stockholm och backar ner på uppfarten mot Uppsala. En bit ner på uppfarten stannar den och släcker strålkastarna. Efter en kort stund kommer en mellanblå bil i hög fart på Enköpingsvägen från Stocksund och stannar bakom Volvon. En storvuxen ljus man kliver ur Volvon och öppnar bagageluckan, varpå en man iförd grön sportjacka med uppfälld kapusjong skyndar ut ur bakhjulet på den blå bilen. I handen har han en röd och svartrutig väska som han kastar in i Volvons bagageutrymme. Samtidigt ropar han något

Bilbytet vid Ulriksdalsmotet

som Bettan uppfattar som ordet "ajle" (Eile betyder "skynda" på tyska) till den blonde, som stänger bagageluckan och hoppar in i förarsätet bredvid den tysktalande.

Nu startar en tredje person, som sitter kvar vid ratten i den bakomvarande mellanblå bilen, och gör en U-sväng tvärs över vägen och försvinner bortåt Enköping / Oslovägen. Strax därefter far den vita Volvon i hög fart mot Uppsala.

Det är möjligt att åka från Snickarbacken, via Birger Jarlsgatan, Roslagsvägen och Enköpingsvägen till Bergshamra på sju-åtta minuter. Bilbytet kan vara det klassiska sättet att lura efterföljare. Snabba klädbyten och annat som ändrar identiteten kan ha skett under de tio minuter det tagit att köra från mordplatsen (se sid 100).

KI 23.37 MORDPLATSEN (SÖDERSTRÖM - CHRISTIANSON)

Kommissarie Gösta Söderström kommer överens med kommissarie Lars Christianson att han ska kontakta Lisbet Palme på Sabbatsbergs sjukhus för att om möjligt få ett bättre signalement på misstänkta gärningsmän.

(Samma tid är angiven på enradigt IM från SBC för Christiansons radiobil 1210, men i protokollet från SBC till utredningen är även denna indatering ändrad till klockan 23.23).

KI 23.37 SAMTAL C (från LAC-bandets spår 15)

Gia Carneström (LAC): Larmcentralen, Gia.

Leif Brännström (Expressen): Driftsledaren?

Gia Carneström (LAC): Ett ögonblick.

"23:37 och 10" (Kort störning i bandkopian)

Birger Engström (LAC): Larmledare Engström.

Leif Brännström (Expressen): Ja Leif Brännström, Expressen.

Birger Engström (LAC): Ja hej.

Leif Brännström (Expressen): Hej du. Är det något skottdrama i stan där mellan..?

Birger Engström (LAC): Ja, de har skjutit en stackare här, hörru.

Leif Brännström (Expressen): Jaså?

"23:37 och 20"

Birger Engström (LAC): På Tunnelgatan - Sveavägen.

Leif Brännström (Expressen): Jaha.

Birger Engström (LAC): Hände precis nu här.

"23:37 och 30"

Leif Brännström (Expressen): Jaha, man vet inte vem det är som är offret då?

Birger Engström (LAC): Icke hörru. Vi har bara fått larmet här och patienten är på väg in till sjukhus.

Leif Brännström (Expressen): Jaha.

Birger Engström (LAC): Ja.
Leif Brännström (Expressen): Okej.
Birger Engström (LAC): Mm.
Leif Brännström (Expressen): Bra. Hej. Tack du.
Ur: "23..."

***** (därefter ännu ett avbrott i bandkopian) *****

KI 23. 37 SAMTAL 10 (från LAC-bandets spår 13)

"23:37 och 20"

Gia Carneström(LAC): Ja Gia.
Kenneth Lavrell (Ambulans 912) (per telefon): Ja tjenare, Kenneth Nio-Tolv.
Gia Carneström (LAC): Hej.
Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Hörru, vi är lediga nu igen.
Gia Carneström (LAC): Mm.
Kenneth Lavrell (Ambulans 912): De står och...
Gia Carneström (LAC): Hur går det med den här då? Kommer han att överleva?
Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Nej.
Gia Carneström (LAC): Nej.
Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Olof Palme.

"23:37 och 30"

Gia C (LAC): Va sa?!
Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Palme är det. Olof Palme. Jo, det är sant.
Gia Carneström (LAC): Nej, är det sant?

"23:37 och 40"

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Jo, två skott. Ett rakt i bröstet. Jag vet inte var det andra sitter, var det har tagit. Det var två skott i varje fall.

Gia Carneström (LAC): Är det sant?
Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Jaaa.
Gia Carneström(LAC): Sta.. vår statsminister?!

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Ja, vår statsminister.
Du får be, vad heter hon..? Nio-Fem-Ett... hon vi löste av nu va. (slutet osäkert)

"23:37 och 50"

Gia Carneström (LAC): Mm.
Kenneth Lavrell (Ambulans 912): ..eller vilka det var... så håller inte jag (?). De ringer väl sig klara snart då.
Gia Carneström (LAC): Okej.
Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Det är bra. Vi är i alla fall lediga.

Kenneth Lavrell

Gia Carneström (LAC): Ja.

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Det är bra. Hej.

Gia Carneström (LAC): Hej.

”23...”

***** (avbrott i bandkopian) *****

(Ytterligare ett märkligt avbrott i bandinspelningen. Lägg märke till att det är Kenneth Lavrell från 912 som talar, alltså inte någon ur besättningen på 951, den ambulans som har kört statsministern. Kenneth Lavrell ska enligt den officiella versionen ha hoppat över till den andra ambulansen för att assistera.

Lägg också märke till att det är först nu LAC av ambulans 912 får veta att det rör sig om Olof Palme, detta trots att polisen känt till detta sedan kommissarie Gösta Söderströms meddelande (se sid 93). Att döma av operatören Gia Carneströms reaktion verkar det vara först nu som detta oerhörda faktum för första gången blir känt bland LAC-personalen).

KI 23.37 MORDPLATSEN (PRESSEN KOMMER)

En anstormning av mediafolk råder på brottsplatsen. Överallt genomförs intervjuer ackompanjerade av fotoblixtar.

KI 23.38 MORDPLATSEN (GÖRAN SUND)

Göran Sund ingår i Stockholmspolisens livvaktstyrka. Drygt en kvart efter mordet kommer han fram till mordplatsen iförd en mörk överrock med vita stänk och en walkietalkie. Precis som walkietalkiemannen som vittnet Kristian har sett i korsningen Regeringsgatan - David Bagares gata, är Sund stor och blond. Även Skelleftehamns vittnets (se sid 83) beskrivning av walkietalkiemannen i hörnet Tunnelgatan - Olofsgatan överensstämmer med Göran Sund, som senare hörs två gånger av Palmegruppen. Sitt uppdykande på mordplatsen förklarar han på följande vis:

-Min kollega och jag hade just lämnat av den brittiske ambassadören, och är på väg hem till basen då vi av en händelse passerar korsningen.

Göran Sund

KI 23.40 SMALA GRÄND (SANNA TÖRNEMAN se sid 111, fig 59)

En konststuderande 22-åring vid namn Sanna Törneman möter en man på Smala Gränd. Hon stannar till och hinner se mannens ansikte när han passerar förbi med armarna tätt intill sidorna och händerna i rockfickorna. Han är 35-45 år, smärt, vältränad

med hopkrupen gång, smalt manligt ansikte, tätsittande mörka ögon, kraftiga mörka ögonbryn, lång smal rak näsa och mörkt kortklippt hår som hänger ned något bakom öronen. Han bär en mörkblå halvlång rock med smal krage, ljusare tröja och mörkblå byxor.

Detta möte kommer senare att ligga till grund för den så kallade Fantombilden (se sid 175).

Smala Gränd i Stockholm

KI 23.40 VANADISVÄGEN (MÅRTEN OCH INGRID)

Mårten och Ingrid har under tiden gått norrut mot Odengatan och strax norr om Odenplan säger sig Mårten höra ambulanssireener. Promenaden till Vanadisvägen tar cirka 20 minuter, vilket innebär att paret bör ha kommit hem omkring kl 23.40.

KI 23.40 SNICKAREBACKEN (KARELIA se sid 111, fig 53)

Redan efter 15-20 minuter återvänder stamgästen Gunnar Roth från restaurang Karelia av oro för att få p-böter. En grön bil som tidigare stått lite konstigt parkerad på gatan utanför är nu borta.

KI 23.40 POLHEMSGATAN (SÄPO)

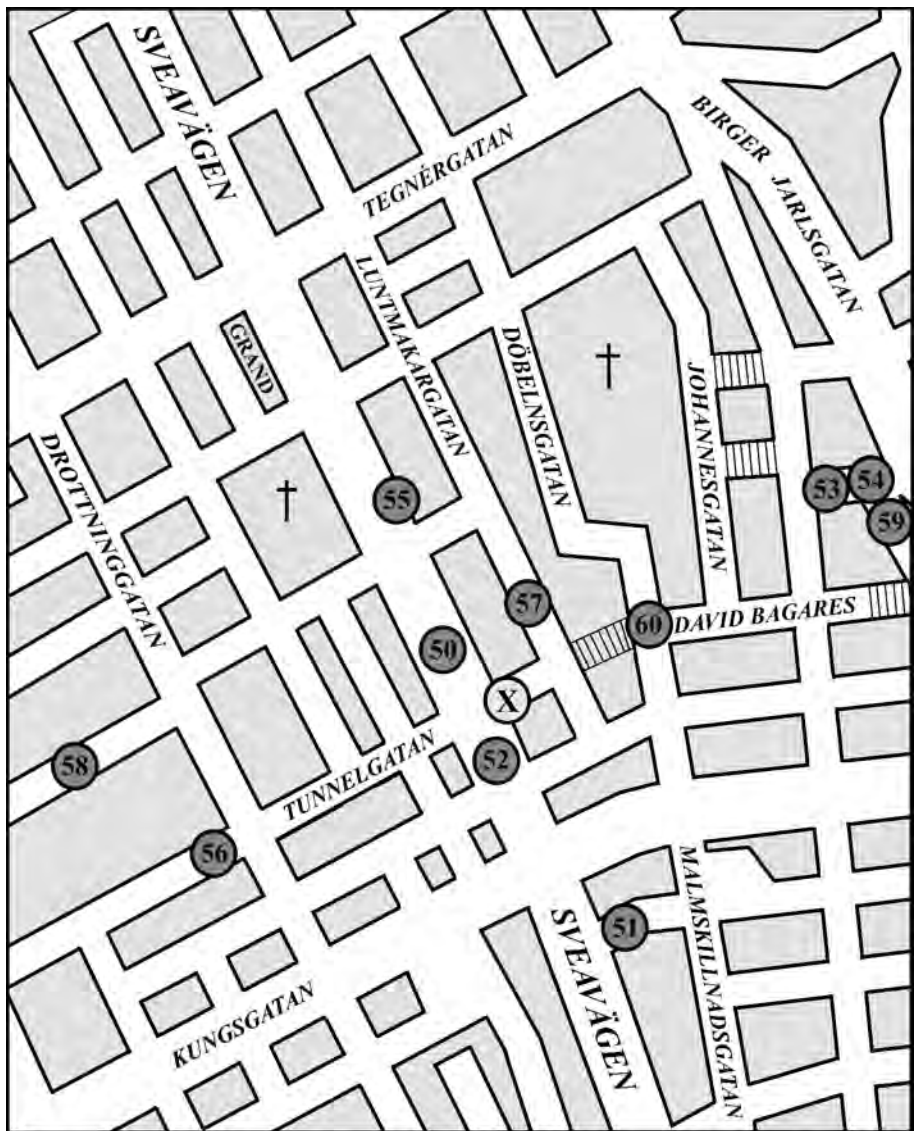
Vid kl 23.40 ringer en reporter från *Expressen* och talar med jourhavande kriminalinspektör Tore Winberg på Säpo. Säkerhetsavdelningen, SÄK, har en helt egen sambandscentral i polishuset på Kungsholmen. Reportern frågar om jouten har hört att Olof Palme har blivit skjuten.

-Nej, han ska vara hemma, svarar Winberg.

Denna förfrågan leder märkligt nog inte till någon reaktion i SÄKs ledningscentral. Först tio minuter senare, när ytterligare en förfrågan med liknande innehåll inkommit, kontaktas Stockholmspolisens Ledningscentral. Därefter väntar man ytterligare 15 minuter till innan SÄKs beredskapstjänstgörande intendent, Alf Karlsson (se sid 370), underrättas.

KI 23.40 SABBATSBERGS SJUKHUS (ÅKE RIMBORN)

Kommissarie Åke Rimborn säger sig ringa från Sabbatsbergs sjukhus och begära fyra polisbilar till platsen, två vardera för bevakning ute och inne. Personen han talar med på Ledningscentralen är vakthavande kommissarie Hans Koci. Rimborn meddelar nu att det med allra största sannolikhet är Olof Palme som har skjutits, men att han ännu ej fått fram någon legitimation.

50) Tankande par, se sid 96. 51) Walkietakieman, se sid 97. 52) Hans Holmér körs förbi mordplatsen? se sid 97. 53) Flyktbil, se sid 98. 54) Mördaren? se sid 100. 55) Stressad man, se sid 101. 56) Flyende män, se sid 101. 57) Skandias bakdörr öppen, se sid 101. 58) Springande man blir upplockad av bil, se sid 104. 59) Fantommannen, se sid 109. 60) Polisen genomsöker hela området längs den förmodade flyktvägen, se sid 118. X) Mordplatsen.

KI 23.40 SAMTAL 11 (från LAC-bandets spår 15)

Vakthavande vid LAC, Birger "Birre" Engström, ringer upp SBC. Låtta Lindgren svarar. Klockan är 23.40 - drygt 18 minuter efter mordet. Efter en dryg halvminut kommer Bjarne Söderkvist till telefonen.

"23:40 och 10"

Låtta Lindgren (Polisens Ledningscentral Lc): Låtta Lindgren.

Birger Engström (Driftledare LAC): Ja, det är Birre. Hej.

Låtta Lindgren (Lc): Hej.

Birger Engström (LAC): Hörrudu, får jag snacka med vakthavande?

Låtta Lindgren (Lc): Alltså, han sitter lite upptagen. Vänta.

"23:40 och 20"

Birger Engström (LAC): Ja, va bra. (harklar sig)

Låtta Lindgren (Lc): Ja, vad gäller det?

Birger Engström (LAC): Nej, jag måste fråga. Det är något rykte... de säger... vår sjukvagn säger att det är Palme som är skjuten ner på Tunnelgatan - Sveavägen?

Låtta Lindgren (Lc): Ojdå! Vänta då!

Birger Engström (LAC): Ja.

"23:40 och 30"

(Paus under vilken andra samtal via radio hörs i bakgrunden).

"23:40 och 40"

Birger Engström (medan han väntar, riktar sig till någon i rummet): Är det... är det bekräftat av dem alltså? Mm.

"23:40 och 50"

"23:41 och 00"

(Mansröst i bakgrunden, oklart var: ...vet aldrig vad det... här i Sverige numera...

Bjarne Söderkvist (vakthavande, Polisens Ledningscentral Lc): Söderkvist.

Birger Engström (LAC): Ja, det är Birre här, vakthavande på LAC. Hej.

"23:41 och 10"

Bjarne Söderkvist (Lc): Ja, hej du.

Birger Engström (LAC): Hörrudu, de säger att det är Palme som är skjuten.

Bjarne Söderkvist (Lc): Jaha, säger de det ifrån..?

Birger Engström (LAC): Vår sjukvagn säger det här nu, serru.

Bjarne Söderkvist (Lc): Sjukvagnen här säger att det är Palme, ja.

Birger Engström (LAC): Ja. Har du hört något om det?

Bjarne Söderkvist (Lc): Jo, vi har fått det också via radiobilarna.

"23:41 och 20"

Birger Engström (LAC): Ja.

Bjarne Söderkvist (Lc): Vill ju ha det bekräftat?

Birger Engström (LAC): Ja, det är tydligen så. Jag söker dem igen här nu. De har bara ringt upp snabbt och sagt det här, va.

Bjarne Söderkvist (Lc): Ja, så vi.. vi vet ingenting all.. Hur allvarligt, eller?
"23:41 och 30"

Birger Engström (LAC): Nja, han ska va död säger de här, ser du. Eventuellt.

Bjarne Söderkvist (Lc): Vad säger du?

Birger Engström (LAC): Ja.

Bjarne Söderkvist (Lc): Det var illa.

Birger Engström (LAC): Ja, visst fan.

Bjarne Söderkvist (Lc): Det var illa.

Birger Engström (LAC): Ja.

Bjarne Söderkvist (Lc): Ja... nej... men då..

"23:41 och 40"

Birger Engström (LAC): Du, jag ringer upp till dig om jag... om jag får nåt ytterligare.

Bjarne Söderkvist (Lc): Gör det så fort du vet något mer säkert!

Birger Engström (LAC): Okej.

Bjarne Söderkvist (Lc): Tack ska du ha. Hej.

Birger Engström (LAC): Tack du. Hej.

***** (avbrott i kopian från LAC-bandet) *****

Samtalet avslutas utan att varken Söderkvist eller Lindgren har visat minsta tillstymmelse till sinnesrörelse.

KI 23.40 LIDINGÖ (LÄKARLARM)

Doktor Holger Sköldefors har gått och lagt sig när han larmas om attentatet. Han drar snabbt på sig kläderna och kör med gasen i botten till Sabbatsbergs sjukhus. Kirurgen Claes Wallin avbryter samtidigt en fotledsoperation för att försöka få liv i Palme. Han öppnar bröstkorgen och påbörjar hjärtmassage. Doktor Olof Wallenberg för samtidigt ner en slang i statsministerns luftstrupe och försöker blåsa friskt syre i lungorna.

Kampen för Olof Palmes liv fortsätter inne på Sabbatsbergs akutmottagning

KI 23.41 SAMTAL 12 (från LAC-bandets spår 13)

”23:41 och 40”

Gia Carneström (LAC): Ja Gia.

Maria Degerman, Ambulans 912 (per telefon): Ja Maria, Nio-Tolv.

Gia Carneström(LAC): Hej.

Maria Degerman, Ambulans 912: Hej.

Gia Carneström (LAC): Det blev total förvirring här. Är det verkligen Olof Palme som är skjuten?

Maria Degerman, Ambulans 912: Ja.

Gia Carneström (LAC): Ja?

Maria Degerman (Ambulans 912): Det är det.

Gia Carneström (LAC): Och han är död?

”23:41 och 50”

Maria Degerman, Ambulans 912: Ja.

Gia Carneström (LAC): Han är inte dödförklarad, men..?

Maria Degerman, Ambulans 912: Han är inte dödförklarad, men det kan man väl nästan säga.

Gia Carneström (LAC): Okej...och det... det..?

”23:42 och 00”

Maria Degerman, Ambulans 912: ...fru sitter där inne i rummet med en sköterska nu.

Gia Carneström(LAC): Det är... och det är... det är inget tvivel om att det är han alltså?

Maria Degerman, Ambulans 912: Nej.

Gia Carneström (LAC): Han är identifierad? (drar andan)

”23:42 och 10”

Maria Degerman, Ambulans 912: Jag ska gå och koll... Kenneth ska gå och kolla om han hittar någon legitimation.

Gia Carneström (LAC): Mm.

Maria Degerman, Ambulans 912: Det är ju..

Gia Carneström (LAC): Ja.

(Klickljud)

Maria Degerman, Ambulans 912: Försvann du?

Gia Carneström (LAC): Nej då.

Maria Degerman, Ambulans 912: Nej.

”23:42 och 20”

(Kort uppehåll, på grund av sekretessknappen)

Gia Carneström (LAC): Det bl... det bl... det b... När jag ställde mig upp och sa det så blev det precis dödstyst härinne alltså. Har man fått tag på den som har gjort det?

”23:42 och 30”

Maria Degerman, Ambulans 912: Jag vet inte. Vi vet ingenting.

Gia Carneström (LAC): Nej... blir ju totalt förvirrat..

Maria Degerman, Ambulans 912: Det var en ambulans på plats när vi kom dit.

Gia Carneström (LAC): Ja precis.

Maria Degerman, Ambulans 912: De hade ju bara tagit han...

Gia Carneström (LAC): Ja.

Maria Degerman, Ambulans 912: ..för det var ju...

”23:42 och 40”

Gia Carneström (LAC): Och de... och jag fattade inte varför de var så himla upprörda va, för han var så fruktansvärt upprörd när de förvarnade va. Men det förstår jag ju nu.

Maria Degerman, Ambulans 912: Men du vet skott i bröstet vet du... kroppspulsådern.

”23:42 och 50”

Gia Carneström (LAC) (viskande): Åh herregud, ja.

Maria Degerman, Ambulans 912: Ja, det är inte sant... det... man tror det inte.

Gia Carneström (LAC): Nej, men liksom vadå, man... det är ju i Sverige man lever.

Maria Degerman, Ambulans 912: Vart är vi på väg nu?

Gia Carneström (LAC): Va?

Maria Degerman, Ambulans 912: Vart är vi på väg nu?

”23:43 och 00”

Gia Carneström (LAC): Ja precis... ja..

Maria Degerman, Ambulans 912: Och börjar det liksom... Då är det ju...

Gia Carneström (LAC): Ja, snart råder det total anarki över hela världen alltså. Fy fan, va hemskt!

Maria Degerman, Ambulans 912: Men vi är då i varje fall lediga nu.

”23:43 och 10”

Gia Carneström (LAC): Mm.

Maria Degerman, Ambulans 912: Utan det är den andra bilen som håller på hans...

Gia Carneström(LAC): Okej, men så fort ni har fått tag på en... en legitimation och så där... så kan ni väl ringa upp igen?

”23:43 och 20”

Maria Degerman, Ambulans 912: Ja, det ska jag göra.

Gia Carneström samtidigt: Okej ja, det ska jag göra, men de håller väl på och fixar med det.

Gia Carneström (LAC): Mm.

Maria Degerman, Ambulans 912: Det är bra.

Gia Carneström (LAC): Okej.
Maria Degerman, Ambulans 912: Hej.
Gia Carneström (LAC): Hej.
"23:43..."

***** (återigen avbrott i bandinspelningen) *****

KI 23.41 VANADISVÄGEN (MÅRTEN MED FLICKVÄN)

På väg hem har Mårten Palme och flickvännen Ingrid Klering enligt egen utsago gått norrut mot Odengatan. Promenaden till Vanadisvägen har tagit cirka 20 minuter. Väl hemma sätter de på tevatten för en mysig kvällsfika.

KI 23.42 STOCKHOLM (LIVVAKT)

Nu ringer pressekreteraren i statsrådsberedningen Kjell Lindström till livvakten John-Erik Hahne och frågar vad Olof Palme skulle göra på kvällen. Lindström har drygt tio minuter tidigare blivit informerad av pressen om att Palme har skjutits. Hahne kan inte tro detta och menar att det kanske bara rör sig om ett elakt rykte.

Livvakten Hahne ringer i sin tur omedelbart upp Palmes sekreterare Ann-Marie Willsson och talar om vad han fått veta. Därefter skyndar han sig att ringa till säkerhetspolisens sambandscentral och frågar om det är känt vad som har hänt. Av sambandscentralen får han en ganska loj uppgift om att "statsministern är visst skjuten". Hahne blir upprörd, man borde åtminstone ifrågasätta vad som i så fall har hänt livvakterna, den egna personalen.

KI 23.42 SAMTAL 13 (från LAC-bandets spår 15)

22 minuter efter mordet ringer Birger Engström, vakthavande på LAC, till Hans Koci, vakthavande på polisens ledningscentral. Hans Koci är fullt upptagen med en brand i Nacka och verkar måttligt intresserad av mordet på statsministern.

(Rington)

Låtta Lindgren (Polisens Ledningscentral Lc): Låtta Lindgren.

Birger Engström (LAC): Ja, det är Birre igen, hej.

Låtta Lindgren (Lc): Ja.

Birger Engström (LAC): Kan jag få vakthavande igen, hörru?

Hans Koci

"23:43 och 10"

Låtta Lindgren (Lc): Vänta.

Birger Engström (LAC): Tack. (harklar sig)

(Mycket bakgrundsröster rörande "brandplatsen", troligtvis i Nacka)

”23:43 och 20”

”23:43 och 30”

Hans Koci (Polisens Sambandscentral SBC): Ja, Koci.

Birger Engström (LAC): Ja, det är Birre Engström igen, hej.

”23:43 och 40”

Hans Koci (SBC): Hej.

Birger Engström (LAC): LAC. Hörru, det är Palme som är skjuten.

Hans Koci (SBC): Det är det?

”23:43 och 50”

Birger Engström (LAC): Och det är... Han är mycket svårt skadad, kommer troligtvis inte att överleva säger ambulansen. Så det är statsministern som är skjuten, ser du.

Hans Koci (SBC): Det var som fan!

”23:44 och 00”

Birger Engström (LAC): Ja, så jävligt är det. Han ville ha besked där vakthavande direkt serru... när jag fick det och de har ringt upp här nu sjukvagnen och sagt till här, serru.

Hans Koci (SBC): Var är... alltså är det huvudet eller va?

Birger Engström (LAC): Bröstkott tydligen, serru.

Hans Koci (SBC): Bröstat, ja.

Birger Engström (LAC): Ja.

Hans Koci (SBC): Ja.

”23:44 och 10”

Birger Engström (LAC): Det är ett jävla elände.

Hans Koci (SBC): Ja, förmodligen kommer han att avlida.

Birger Engström (LAC): Det är vad sjukvagnen säger här, han kommer inte att klara det här troligtvis. Han är mycket svårt skadad.

Hans Koci (SBC): Jaha, okej du (suckande).

Birger Engström (LAC): Då vet du.

Hans Koci (SBC): Tack.

”23:44 och 20”

Birger Engström (LAC): Hej.

Samtalet avslutas nästan 23 minuter efter mordet. Koci talar hela tiden i ett och samma tonläge och förefaller helt oberörd. Varför låtsas han inte veta någonting? Sanningen är ju att han via en särskild kanal som öppnats har direktkontakt med brottsplatsen där det kryllar av poliser och vittnen. Hans Koci har också redan skickat kommissarie Rimbörn till Sabbatsbergs sjukhus.

KI 23.44 SAMTAL D (från LAC-bandets spår 13 och 15)

”23:44 och 20”

Gia Carneström (LAC): Larmcentralen Gia.

Sonny Rydell (TT): Hej! Sonny Rydell, TT.

Gia Carneström (LAC): Hej.

Sonny Rydell (TT): Du, vi fick nåt meddelande om skottdrama här, Tunnelgatan - Sveav..

Gia Carneström (LAC): Tala med driftledaren då. Ett ögonblick.

”23:44 och 30”

Sonny Rydell (TT): Ja.

Birger Engström (LAC): Birger Engström.

Sonny Rydell (TT): Hej, Sonny Rydell, TT.

”23:44 och 40”

Birger Engström (LAC): Hej du hej du.

Sonny Rydell (TT): Jag undrar, vet du vem det är som är skottskadad?

Birger Engström (LAC): Nej, inte säkert ännu hör du det jag inte. Men vad sitter du på för telefon?

Sonny Rydell (TT): 13 26 00.

”23:44 och 50”

Birger Engström (LAC): 13 26 00. Jag ringer dig så fort jag vet, hör du. Tack ska du ha. Hej.

KI 23.45 FLYKTVÄGEN (GENOMSÖKNING se sid 111, fig 60)

Området runt Johannes kyrka och gatorna ned mot Birger Jarlsgatan genomsöks snabbt av poliser. Polisbilar sägs köra genom flyktområdet och allt fler poliser rör sig kors och tvärs utmed gatorna. Portar och prång längs David Bagares gata, Johannesgatan, Döbelnsgatan, Drottninghus Gränd, Smala Gränd, Snickarbacken, Apelbergsgatan, Luntmakaregatan, Brunnsgratan, Jutas Backe, Regeringsgatan, Malmskillnadsgatan och Birger Jarlsgatan blir genomsökta.

Detta är den officiella versionen. Senare ska det visa sig att den största spaningskatastrofen i den svenska historien just har inletts. Mannarna på fältet vittnar nämligen samstämmigt om att ett av SBC lett, organiserat eftersök över huvud taget inte förekommit! Poliserna på stan får söka mördaren helt på måfå efter eget huvud.

Flyktvägen längs den smala David Bagares gata

I inledningsskedet är det dessutom bara tre av hela styrkan på Sambandscentralen som arbetar med mordet på Olof Palme. Tre kan tyckas vara få, men det är faktiskt en överdrift. Under de första timmarna är det otroligt nog bara två personer som på heltid arbetar med Palmeärendet: Anders Thornestedt och Birgitta Brolund. Den tredje personen - Ulf Helin - deltar endast på heltid under de första minuterna. Detta trots att instruktionen i protokollet, som finns vid varje operatörsplats i Ledningscentralen, föreskriver att vid grövre brott ska minst tre radiooperatörer tas ut för att enbart arbeta med det inträffade.

Men har man då ont om folk i SBC? Svaret är nej. Det är fullt manskap och alla är tillgängliga och aktiva vid tidpunkten för mordet. Det verkar dessutom ha funnits folk i reserv, eftersom det finns hela tolv signaturer i tidsintervallet från kl 22.46 till kl 00.19.

Tjänstgöringsjournalen för SBC för mordnatten är dock numera sekretessbelagd - av hänsyn till "rikets säkerhet".

KI 23.45 LAC SAMTAL E (från LAC-bandets spår 15)

44 minuter efter mordet ringer polisen till LAC för att ta reda på ambulansens uttid (den tid när ambulanslarmet gått ut från LAC). Birger Engström (LAC) uppger nu kl 23.29 som uttid.

Polisen låter dock inte sig nöja med denna tidsangivelse, utan tar även kontakt med ambulansföraren Kenneth Lavrell. När denne kontrollringer till LAC får han märkligt nog 23:24 som angiven uttid.

"23:45 och 10"

Birger Engström (LAC): Ja, det är Birre här.

Polisman (ej namngiven, eventuellt polisen Jan Hedlund på Sambandscentralen): Ja, tjenare Birre. När skickade ni sjukvagnen till Tunnelgatan - Sveavägen?

"23:45 och 20"

Birger Engström (LAC): Vi ska se här när vi fick larmet här, hörru. Det är alltså 23:29, hörru.

Polisman: 23 och 29?

Birger Engström (LAC): Ja.

Polisman: Tack för det, hörru.

Birger Engström (LAC): Mm.

Polisman: Du kanske vet det..?

Birger Engström (LAC): Ja, jag hörde det hela, serru. Ja, okej... Det är för jävligt, hörru.

Polisman: Ja, det är det.

Birger Engström (LAC): Hej på dig.

"23:45 och 30"

Polisman: Hej.

Polisen får en uppseendeväckande tid av Birre Engström. Snart inser man på Ledningscentralen att kl 23.29 inte kan vara rätt tid. Åtta minuter senare ringer vårdaren i ambulans 912, Kenneth Lavrell, till operatören vid ambulansbordet på LAC, Claes Bystedt, och får ”rätt tid”.

Varför är polisen så mån om att få veta ambulansens uttid att det prioriteras lika högt som att informera polisledningen? Så här dags har kommissarie Koci ännu inte ens meddelat sina chefer, trots att han har direktlinje till dem.

KL 23.46 SABBATSBERG (JÄRNGÄNGET)

Agnetha ingår i det så kallade Järngänget på akutens operationsavdelning på Sabbatsbergs sjukhus. Järngänget består av Barbro, narkosköterska, Birgitta, operationsköterska, Elisabeth, undersköterska och så Agnetha, undersköterska.

-Jag visste inte vem patienten var, berättar hon i *Expressen den 20 februari -96*. I tio minuter är mannen som ligger där vem som helst för mig. Han ser inte riktigt ut som han brukar, han är lite rundare. Men jisses, när det till slut går upp för mig: Herregud, här ligger landets högste höns!

-Någon har redan knäppt upp skjortan på honom och satt en nål i handen, en sådan där infusionskanyl som är som en mun när man är medvetslös. De två läkarna - en kirurg och en narkosläkare (senare deltar även en bakjournkirurg) tar det tyngsta jobbet i form av hjärtmassage. Normalt ger vi upp efter en halvtimme, men den här kvällen fortsätter vi en timme (?). Alla vet att det är kört, men vi vill så gärna lyckas! Ingen vill ju att statsministern ska dö.

KI 23.40 SERGELS TORG (NARKOTIKASPANARE)

Vid tiden för mordet finns ett tiotal narkotikaspänare vid Sergels torg och vid Malmskillnadsgatan. Dessa blir plötsligt beordrade att bege sig till stationen på Kungsholmen där de får sitta och stirra på tapeterna. När de väntat en stund får de order att åka hem!

KI 23.49 SAMTAL F (från LAC-bandets spår 15)

Man (sydsvensk dialekt, svårt att urskilja namnet): Arnlöv (?)

Birger Engström (LAC): Ja, det är Birre. Tjenare.

”23:49 och 00”

Man: Tjenare Birre.

Birger Engström (LAC): Hörru..

Man: Man får väl gratulera till börja med?

Birger Engström (LAC): Ja, tack ska du ha. Ja, här händer det saker.

Man: Jaha?

Birger Engström (LAC): Statsministern är skjuten på Sveavägen.

”23:49 och 10”

Man: Nej?!

Birger Engström (LAC): Jo, och införd till sjukhus... kommer inte att klara sig.

Man: Va?

Birger Engström (LAC): Ja, visst fan förstår du... 23 och 29.

Man: Vad var det för någonting då?

”23:49 och 20”

Birger Engström (LAC): Ja, jag vet inte.

Man (svarar nåt ohörbart, samtidigt med bakgrundsljud, LAC)

Birger Engström (LAC): Vi är alldeles (klickljud) upprörda här.

Man: Ja, det förstår jag.

Birger Engström (LAC): Ja, så är det.

Man: Ojojjoj!

”23:49 och 30”

Birger Engström (LAC): Ja.

Man: Men, det har inte varit något problem för oss?

Birger Engström (LAC): Nej nej, inte än för det blir det ju inte här för det... Det blir ju att tidningarna kommer ju att ringa som gamar här nu. Men nu får vi ju hålla tyst så länge här.

”23:49 och 40”

Birger Engström (LAC): Ja.

Man (ohörbart yttrande, möjlig PM)

Birger Engström (LAC): Jodå jodå jodå. Ja, jag tänkte du skulle veta om det för det är ju en stor grej så..

Man: Ja visst.

Birger Engström (LAC): Ja.

Man: Okej.

Birger Engström (LAC): Det är bra.

Man: Fint, hör ru.

Birger Engström (LAC): Hej på dig.

Man: Tack hej.

”23:49...”

(avbrott i bandkopian)

Man: Ja ja.

Birger Engström (LAC): Ja.

Man: Men du, det är bra att rida ut Birre (?).

KI 23.49 WENNER-GRENS CENTER (JERZY EINHORN)

Doktor Jerzy Einhorn har ingen aning om vad som har hänt där han står högt uppe i skrapan Wenner-Grens Center och blickar ut över Stockholms city. Härifrån kan han se hela Sveavägen nästan ända bort till mordplatsen. Men den ligger mörk, öde och i det närmaste tom. Inga utryckningsfordon eller avspärningar.

KI 23.50 LEDNINGSCENTRALEN (KOCI - SANDSTRÖM)

Vakhavande kommissarie Hans Koci verkar aktivt delta i en fördröjnings- och förhållningstaktik som pågår i polisens Ledningscentral. Han har väntat i mer än 15 minuter efter beskedet från brottsplatsen att den skjutne är Olof Palme innan han nu kontaktar sina överordnade.

Koci har direktlinje till Sune Sandström, som har polischefernas bakjour och samtidigt är vikarierande länspolismästare i Holmér's frånvaro. Han väljer dock att inte använda direktlinjen utan går den formella vägen via beredskapstjänstgörande polischefen i Stockholm, Göran Hansén. De två kommer överens om att Hansén ska försöka kontakta Holmér. Kommissarie Koci vet mycket väl att Holmér officiellt är bortrest och har dessutom direktlinje till dennes bostad. Men först när Hansén återkommer efter flera fruktlösa försök att nå Holmér, erbjuder sig Koci att kontakta Sandström. På det här sättet går många värdefulla minuter till spillo.

Sune Sandström

KI 23.50 STORSTOCKHOLM (NONCHALANS)

Myndigheterna kommer senare att hävda att alla tillgängliga resurser omedelbart sätts in i jakten på Palmes mördare. Men polisledningen i Stockholm bryr sig i verkligheten inte ens om att informera eller begära hjälp av de angränsande polisdistrikten.

En polis som vill vara anonym säger senare:

-Det är inte klokt att de inte omedelbart gått ut med larm till alla. Det har sköts förbaskat klumpigt. Hela Stockholms city borde redan ha spärrats av. Om det här hade hänt i något annat land hade ledningen blivit kickad direkt.

Bo Hagman, vakhavande befäl i Solna, blir också väldigt irriterad:

-Vi skulle mycket lätt ha kunnat stänga av de norrgående filerna på E4an, en tänkbar flyktväg. Men vi fick aldrig någon begäran från Stockholm.

KI 23.51 STOCKHOLM (BUSSMEDDELANDE)

Ett meddelande går internt ut till alla SLs bussförare i Stockholms innerstad:

”Ring omedelbart om ni ser en man i halvlång, grå jacka, möjligen keps, möjligen glasögon. Mannen verkar skärrad”.

Efterlysningen börjar skickas ut någon gång före midnatt och kommer sedan med tio minuters mellanrum hela tiden fram till kl 00.30.

KI 23.53 SAMTAL G (Från LAC-bandets spår 9)

Claes Bystedt (LAC): Ja, det är Claes.

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Ja tjenare, det är Kenneth, Nio-Tolv.

”23:53 och 20”

Claes Bystedt (LAC): Tje..

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Hörrudu, när fick vi uttid på det här Tunnelgatan-Sveavägen?

Claes Bystedt (LAC): Ska titta här.

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Poliserna vill ha det.

Claes Bystedt (LAC): Ja, jag förstår det. Öh... ni fick uttid 23:24.

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Mm, det är bra.

”23:53 och 30”

Claes Bystedt (LAC): Det är bra.

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Tack.

Claes Bystedt (LAC): Hej.

Åtta minuter efter det att driftledaren Birger Engström uppgivit kl 23.29 som ambulansens uttid ringer alltså vårdaren i ambulans 912 - Kenneth Lavrell och vill ha tiden bekräftad. Många är tydligen intresserade i att så snabbt som möjligt får reda på ambulans 912s uttid - varför? Ambulans 912 finns ju egentligen inte alls med i bilden eftersom Sollentunaambulansen 951 tagit över jobbet. Notera att Kenneth Lavrell säger att ”polisen vill ha” uttiden. Han ringer alltså för polisens räkning.

KI 23.55 JAKOBSBERG (GÖSTA WELANDER)

Det är nästan midnatt och biträdande länspolismästare Gösta Welander (se sid 531) sitter ensam hemma i sin villa i Jakobsberg. Sedan en dryg månad tillbaka är han tjänstledig för att gå en 10-veckorskurs på Försvarshögskolan. Chefen för ordningspolisen Sune Sandström har rekviderat en polisbil och kommer nu från Vällingby för att hämta upp honom.

Gösta Welander

KI 23.56 LEDNINGSCENTRALEN (DALSGAARD-KOCI)

Kommissarie Christian Dalsgaard i kommissariebil 1520 (se sid 92) uppger att han i ett tidigt skede - förmodligen redan före midnatt - ringer Ledningscentralen och talar med vakthavande kommissarie Hans Koci. Han erbjuder sig att komma och hjälpa till. Dalsgaard har tidigare arbetat som kommissarie i ledningscentralen. Koci avböjer dock hjälp och säger att han har läget under kontroll.

KI 23.57 STOCKHOLM (GUNVOR HILDÉN)

Gunvor Hildén, SVT *Rapports* politiske reporter, larmas i bostaden av sin chef. På *Rapport*-redaktionen har man vid den här tiden ett internt skämt om att endast avbryta en ledighet om "Olof Palme har blivit skjuten". Av den anledningen tror hon först att det hela är ett skämt.

Så snart hon inser allvaret i situationen skyndar hon dock iväg med taxi genom centrala Stockholm på väg mot SVT. Hon slås då av att hela stan ligger mörk och tyst. Det är inte ens tänt i regeringskansliet Rosenbad.

KI 23.58 SAMTAL H (Från LAC-bandets spår 15)

Birger Engström (LAC): Birger Engström.

Manlig reporter: Driftledaren?

— "23:58 och 40" —

Birger Engström (LAC): Ja det är jag.

Reporter: Ja Leif Brännström Expressen här.

Birger Engström (LAC): Ja hej du.

Leif Brännström: Hej. Hördu du, den här skottskadade där i den här historien... ve.. vem var det egentligen? Man säger att det var Palme?

Birger Engström (LAC): Jag vet inte det ännu.

Leif Brännström: Nähä...

Birger Engström (LAC): Jag har inte fått det beskedet.

Leif Brännström: Nähä.

— "23:58 och 50" —

Birger Engström (LAC): Nej.

Leif Brännström: Du har inte nåtts av samma rykte, eller så?

Birger Engström (LAC): Öh... nej det har jag inte gjort serdu.

Leif Brännström: Nähä.

Birger Engström (LAC): Det är bäst att tala med polisen vet du.

Leif Brännström: De vet inte ännu.. för det... de är förvirrade där nere just nu. De verkar inte ha någonting under kontroll.

— "23:59 och 00" —

Birger Engström (LAC): Jaa...

Leif Brännström: Jaha.

Birger Engström (LAC): Men det är samma här, vi har inte fått något besked hörru.

Leif Brännström: Nej, just det.

Birger Engström (LAC): Ja...

Leif Brännström: Okej.

Birger Engström (LAC): Mm..

Leif Brännström: Tack hej.

Birger Engström (LAC): Hej.

KI 23.58 HUMLEGÅRDEN (GENOMSÖK)

Krogar och barer i området kring mördarens förmodade flyktväg får besök av frågvisa polismän och Humlegården är genomsökt strax före midnatt.

1 MARS

KI 00.00 BIRGER JARLSGATAN 29 (PERSONKONTROLL)

Vid midnatt görs en personkontroll av patrull 1227. Samtidigt genomsöks enligt Ledningscentralens protokoll en fastighet på Kungsgatan 5.

KI 00.01 SABBATSBERG (LISBET PALME)

Under tiden tröstar undersköterskan Lena Östeman Lisbet Palme i ett vilrum i direkt anslutning till akuten. I samband med det utbrister fru Palme:

-Det svider så på min rygg.

Lena ser nu att kappan har två hål och när hon viker upp koftan och blusen ser hon ett rött streck som efter ett piskrapp. På Lenas fråga om inte läkare eller kriminaltekniker ska tillkallas får hon svaret att det inte är så farligt.

En kort stund är de ute i korridoren och pratar då med kommissarie Åke Rimborn, som är den ende polis Lisbet vill tala med. Enligt kommissarie Rimborn säger hon då:

-De som gjorde det här var de som var i Gamla stan. En av dem var den som sköt.

Uppgifter från Lisbet Palme lämnade till kommissarie Rimborn: En av männen var iklädd en mörkblå täckjacka och är den hon anser sig sett springa från platsen. Hon nämner därutöver att det kan vara en eller flera personer från organisationen Ustasja som ligger bakom beskjutningen. Hon är svårt chockad och Rimborn har problem med att förstå henne. Han blir därför aningen osäker på om Lisbet Palme nämnde Ustasja eller möjligen Mustafa.

KI 00.03 ÖSTERMALM (ULF DAHLSTEN)

Vid midnatt ringer telefonen hemma hos statssekreterare Ulf Dahlsten på Östermalm. Det visar sig vara kommissarie Hans Koci på polisens Ledningscentral som vill informera om mordet. Ulf Dahlsten hinner knappt avsluta samtalet förrän han slår numret till vice statsminister Ingvar Carlsson. Denne beslutar att regeringen omedelbart ska sammankallas i kanslihuset.

KI 00.03 SABBATSBERG (LÄKARNA GER UPP)

Enligt narkosläkaren Olof Wallenberg var statsministern kliniskt död redan vid ankomsten till Sabbatsbergs sjukhus. Efter långa förtvivlade upplivningsförsök ger läkarna nu upp.

KI 00.05 KUNGSHOLMEN (SÄPOS SAMBANDSCENTRAL)

Radioperatören Tore Winberg i Säpos sambandscentral underrättar omkring kl 00.05 beredskapshavande polisintendenten Alf Karlsson (se sid 725).

Winberg går mycket formellt och lugnt tillväga. Lägg märke till att högsta befälet i Stockholmspolisens SBC, kommissarie Hans Koci, betar sig nära nog på exakt samma sätt. Han gör inte något förrän han fått ett formellt besked från sjukhuset att det är Olof Palme. Sedan ringer han några samtal och får tiden att gå innan han till sist informerar sina överordnade. Detta sker cirka 20-25 minuter efter kommissarie Gösta Söderströms meddelande från brottsplatsen att brottsoffret är statsministern.

KI 00.05 NORRMALM (P-O KARLSSON se sid 429)

P-O Karlsson, chef för en av piketbussarna på Norrmalm, blir uppringd av en kollega som har arbetat extra under kvällen. På några minuter kontaktar Karlsson de övriga i gruppen och ringer sedan sin arbetsplats och uppger att de är beredda att omedelbart gå i tjänst. Han får beskedet att detta inte är nödvändigt. P-O Karlsson ringer då till Ledningscentralen, men inte heller här anser man sig behöva extra hjälp.

KI 00.05 GAMLA STAN (MÅRTEN PALME)

Strax efter midnatt kommer sonen Mårten Palme med flickvännen Ingrid Klering oväntat till Västerlånggatan 31 i Gamla stan. Då Mårten saknar nycklar till föräldrarnas bostad går han till grannen Janken Myrdal i lägenheten under eftersom denne brukar vattna blommorna och har reservnycklar. Besöket hos Janken blir kort men Mårten säger något om att Lisbet ringt och sagt att Olof ligger för operation.

Trots detta konkreta meddelande har Mårten anmärkningsvärt nog åkt direkt till Västerlånggatan i stället för till sjukhuset. Inte nog med det, Mårten ber dessutom Janken hålla tyst om det nattliga besöket för media. Därefter försvinner han in i lägenheten där han kommer att vara drygt tio minuter.

Vi kommer senare att se att det finns mycket märkligheter kring denna händelse (se sid 537).

Mårten Palme

KI 00.06 SABBATSBERG (DÖDSBUD)

KI 00.06 förklarar doktor Claes Wallin officiellt Olof Palme död. Några börjar

spontant gråta, andra står som förlamade utan att kunna fatta att det som omöjligt kunde hända verkligen har hänt.

Efter dödsbudet kommer undersköterskan Lena Östeman på att ingen av Lisbets närmaste har anlänt till sjukhuset. Hon föreslår då att man ska gå in i ett angränsande rum där det finns en telefon. Lena får hjälpa Lisbet att slå de två numren till sönerna Joakim i Vällingby och Mårten hos sin fästmö på Vanadisvägen. Men Mårten är ju redan är hemma i föräldrarnas bostad i Gamla stan på grund av hennes påstådda telefonsamtal. Någoting stämmer inte.

Sjuksköterskan Lena Östman stannar hos Lisbet och hör hur hon säger:

-Nu har det hänt vi länge hoppades kunna undvika.

Märkligt nog har inte en enda säkerhetspolis ännu infunnit sig på sjukhuset. Detta måste ses som anmärkningsvärt med tanke på att regeringen väntas ankomma till Sabbatsberg och att Säpo har ansvaret för statsrådets livvaktsskydd.

K1 00.08 SAMTAL I (från LAC-bandet Spår 7)

”00.08 och 10”

Trött mansröst (suckande): Ja..?

Kenneth Ed (LAC): Ja det är Kenneth.

Man: Ja hej, det är Raimo på Sabbakuten.

(Röster och annat bakgrundsljud hörs hela tiden som tecken på en febril verksamhet på akuten).

Kenneth Ed (LAC): Ja hej.

Man: Vi har lite överbelastat här, så vi vore tacksamma ifall ni kunde dirigera över till nåt annat.

”00.08 och 20”

Kenneth Ed (LAC): Jag förstår nästan det, hörnu.

Man: Det gör du.

Kenneth Ed (LAC): Ja.

Man: Ja, då behöver jag inte säga något mer?

Kenneth Ed (LAC): Nej, jag vet, för nu... ryktena går på stan här serdu.

”00.08 och 30”

Man: Ja men, vi är överbelastade... ehh.. uppåt en timme tills vi har gjort klart.

Kenneth Ed (LAC): Mm. Är du kirurgjouren eller?

”00.08 och 40”

Man: Ja, just det. Ja alla är ju... kommer in här så du kan väl ringa upp om en halvtimme om det blir någoting?

Kenneth Ed (LAC): Ja, just det. Men vi.. ni tar... ni kan inte ta någoting nu?

Man: Vi kan inte ta någoting.

Kenneth Ed (LAC): I akutrummet eller någoting?

”00.08 och 50”

Man: Nej, vi... vi.. vi får in klinikchef och allting.

Kenneth Ed (LAC): Ja har du pratat med dem? Med S:t Göran och KS?

Man: Ingen.

Kenneth Ed (LAC): Det har du inte gjort?

Man: Nej.

Kenneth Ed (LAC): Öhm... (drar efter andan)

”00.09 och 00”

Man: Kan du kontakta dem?

Kenneth Ed (LAC): Ja, det får jag göra då i sådana fall. Öhm... du hör av dig när ni va öppnar igen?

Man: Ja, det lovar jag.

”00.09 och 10”

Kenneth Ed (LAC): Ja.

Man: Klockan är tio över tolv, va?

Kenneth Ed (LAC): Hon är... ja 00.09 ja.

Man: Jaa.

Kenneth Ed (LAC): Vad hette du? Doktor..?

Man: Jag heter Raimo i förnamn... Det räcker så här mellan oss på linjen tycker jag.

”00.09 och 20”

Kenneth Ed (LAC): Ja.

Man: Jag hör av mig direkt vi kör..

Kenneth Ed (LAC): Ja just det. Men då får... d.. du köra öv... för då hälsar jag från dig till KS och S:t Göran, va?

Man: Det är okej.

Kenneth Ed (LAC): Ja.

Man: Tack hej.

Kenneth Ed (LAC): Tack hej.

”00.09 och 30”

Man: Hej.

(Nu rings flera liknande samtal, J till St Görans sjukhus, K till Karolinska och L till ett ej namngivet sjukhus, vari LAC anmodar sjukhusen att ta emot fall som i vanliga fall ska gå till Sabbatsberg).

KI 00.08 SAMTAL M (från LAC-bandets spår 11)

Peter Andersson (Ambulans 951): Helvete...

Sonja Teir (LAC): Ja, det är Sonja.

”00.08 och 20”

Peter Andersson (Ambulans 951): Ja hej, Peter på Nio-Fem-Ett.

Sonja Teir (LAC): Hej du.

Peter Andersson (Ambulans 951): Jaha (låter uppgiven)

Sonja Teir (LAC): Jaha, det är det.

Peter Andersson (Ambulans 951): Jaa.

Sonja Teir (LAC): Ja, herregud...

”00.08 och 30”

Peter Andersson (Ambulans 951): Jaa, det kan (suckande)... det är det minsta man kan säga.

Sonja Teir (LAC): Ja, och ingen vet vad som har hänt?

Peter Andersson (Ambulans 951): Nej, det... ja...

Sonja Teir (LAC): Vet man hur det har gått till eller någonting, då?

”00.08 och 40”

Peter Andersson (Ambulans 951): Ja, det vet man. Jag vet inte hur mycket jag vågar säga. Ja vet fanemig inte alltså (suckar).

Sonja Teir (LAC): Men, ja... men jag menar till oss kan du ju säga...

Peter Andersson (Ambulans 951): Jaa.. ja, det är en...

Sonja Teir (LAC): Tidningarna har redan ringt och frågat här så det har tydligen läckt ut någon bakväg.

”00.08 och 50”

Peter Andersson (Ambulans 951): Ja oh ja...de har redan varit här och snokat vet du...

Sonja Teir (LAC): De har redan varit där?

Peter Andersson (Ambulans 951): Ja, jag är... (slutet ohörbart på grund av bakgrundsljud, från Sabb eller LAC går ej att avgöra).

Sonja Teir (LAC): Är ni klara?

Peter Andersson (Ambulans 951): Nej, vi är inte riktigt klara ännu, för att jag ringer.. det är för att.. eh.. de ber här att inte de ska få någonting mer här, va.

”00.09 och 00”

Sonja Teir (LAC): De vill inte ha något mer.

Peter Andersson (Ambulans 951): Nej.

Sonja Teir (LAC): Nej, jag förstår det för att det... vi får försöka ordna det.

Peter Andersson (Ambulans 951): Det... det är så pass... öh...

Sonja Teir (LAC): Frågan är om det finns någon som kan ta tag i det där och ringa till St Görän och fråga om de kan ta in där istället så länge?

”00.09 och 10”

Peter Andersson (Ambulans 951): Ja.

Sonja Teir (LAC): De håller... hörru... vad är det som har hänt egentligen, då?

Peter Andersson (Ambulans 951): Ja, han har ju...

”00.09 och 20”

Sonja Teir (LAC): Jag menar vi får ju inte säga... lämna ut någonting i alla fall för det får ju poliserna ellerna läkaren göra, va... som har gjort den medicinska bedömningen. Bara vi vet vad... vad det är.

Peter Andersson (Ambulans 951): Ja, han är... blev skjuten.

”00.09 och 30”

Sonja Teir (LAC): Fick de tag i den som gjorde det då?

Peter Andersson (Ambulans 951): Nja, jag vet inte.

Sonja Teir (LAC): Det vet du inte?

Peter Andersson (Ambulans 951): Nej, nej... det var ju så jävla... ja... åh Gud...

Sonja Teir (LAC): Var det mycket folk omkring då?

Peter Andersson (Ambulans 951): Ja, det var ju skitstressigt runt omkring en va...

Sonja Teir (LAC): Det var det...

”00.09 och 40”

Peter Andersson (Ambulans 951): ...förstod ju fan ingenting. Från början där va.. vi blev ju bara stoppade va.

Sonja Teir (LAC): Ja... ja, det blev ju... vi sa just det... det blev ju dubbel chockverkan på det viset.

”00.09 och 50”

Peter Andersson (Ambulans 951): Ja, fy fan... vi...

Sonja Teir (LAC): Tack vare att ni... de bara hoppade på er också...

Peter Andersson (Ambulans 951): Det liksom var ju ingen fara för det gick ju bra så länge... tills... medans man... medans man jobbade där, va. Men när...

Sonja Teir (LAC): Jaa.

Peter Andersson (Ambulans 951): När jag såg vem det var, va...

”00.10 och 00”

Sonja Teir (LAC): Ja.

Peter Andersson (Ambulans 951): Då... då bara slog det runt i huvudet på mig, då visste jag fan knappt var jag var någonstans. Jag höll knappt på att hitta till Sabb, alltså.

Sonja Teir (LAC): Nej.

Peter Andersson (Ambulans 951): Med hans fru skrikande vid sidan, vet du.

Sonja Teir (LAC): Mm.

”00.10 och 10”

Peter Andersson (Ambulans 951): Åh, Gud i helve... det här är det värsta jag har varit med om, alltså.

Sonja Teir (LAC): Ja, det förstår jag.

Peter Andersson (Ambulans 951): Men vi...

Sonja Teir (LAC): ...får ta det lite lugnt så länge. Vi... vi... eh... glömmer er så länge.

”00.10 och 20”

Peter Andersson (Ambulans 951): Ja, det vore jävligt schysst.

Sonja Teir (LAC): Man har ju spekulerat i... det här om det är nå... terrorister eller någonting sådant där som..?

Peter Andersson (Ambulans 951): Ja, det... det lär ju inte vara omöjligt.

Sonja Teir (LAC): Det är inte omöjligt.

”00.10 och 30”

Peter Andersson (Ambulans 951): Nej, det lär det ju inte vara.

Sonja Teir (LAC): Nej.

Peter Andersson (Ambulans 951): ...vet ju ingenting.

Sonja Teir (LAC): Nej. Jaja, men försök att ta det lite lugnt.

Peter Andersson (Ambulans 951): Ja du, jag ska göra det. Vi...

”00.10 och 40”

Sonja Teir (LAC): Vi glömmer er så länge. Vi... vi... vi spelar med det vi har, så får vi se.

Peter Andersson (Ambulans 951): Va schysst.

Sonja Teir (LAC): Ja då.

Peter Andersson (Ambulans 951): Vi är väl klara här om kanske en tio minuter någonting.

Sonja Teir (LAC): Mm.

Peter Andersson (Ambulans 951): Ja kanske femton minuter då.

”00.10 och 50”

Sonja Teir (LAC): Vill ni komma upp och fika?

Peter Andersson (Ambulans 951): Ja..

Sonja Teir (LAC): Kan det vara något?

Peter Andersson (Ambulans 951): Kanske det ja.

Sonja Teir (LAC): Koppla av en stund och snacka lite runt ikring. Det kanske kan vara bra... och bara vara...

Peter Andersson (Ambulans 951): Jadå.

”00.11 och 00”

Sonja Teir (LAC): Gör det.

Peter Andersson (Ambulans 951): Vi hör av oss då.

Sonja Teir (LAC): Kom och tryck på knappen.

Peter Andersson (Ambulans 951): Ja, det är bra.

Sonja Teir (LAC): Okej.

Peter Andersson (Ambulans 951): Hej.

Sonja Teir (LAC): Hej.

KI 00.10 SABBATSBERGS SJUKHUS (REGERINGEN KALLAS)

KI 00.10 kontaktas den av kriminalens personal som ska sändas till Sabbatsberg.

Även Ingvar Carlsson, finansminister Kjell Olof Feldt, Kjell Lindström och Anita Gradin kallas till sjukhuset.

Sjukhuset stängs samtidigt för alla besökare, detta på grund av den stora tillströmningen av journalister och nyfikna. Radiobilarna 1120, 1150, 2150, 1180 och 2550 beordras också till platsen för bevakning i och utanför akutmottagningen. Samtidigt dirigeras 3120 till Palmes bostad på Västerlånggatan 31 för så kallad ordningshållning.

(Radiobil 1180 existerar inte enligt polisens eget tjänstgöringsschema (se sid 825)).

KI 00.10 MORDPLATSEN (BROTTSPLATSUNDERSÖKNING)

En första brottsplatsundersökning inleds nu av kriminalkommissarie Wincent Lange. Mitt på trottoaren syns en kraftig blodsamling som är 240 cm lång och 70 cm bred på det bredaste stället. Det frusna blodet har runnit ut mot trottoarkanten. Söder om blodsamlingen finns ett femtiotal blodstänk på en yta av 250 cm x 500 cm, de flesta i riktning söderut mot Konserthuset. Lös snö från mordplatsen samlas upp i plastsäckar, märks och transporteras till Tekniska roteln för närmare granskning. Däremot missar man att ta fingeravtryck från Dekorimas skyltfönster, där vittnen har sett gärningsmannen stå och vänta.

Samtidigt genomsöks restauranger och trappuppgångar på Kungsgatan, Sveavägen och Norrlandsgatan.

KI 00.14 SAMTAL N (från LAC-bandets spår 9)

(Inledningsvis hörs orkestermusik i bakgrunden, antagligen hemma hos operatören Gia Carneström)

Birger Engström (LAC): Larmcentralen, Engström.

Gia Carneström (opertör): Hej, Engström. Det är Carneström.

Birger Engström (LAC): Tjenare.

Gia Carneström (opertör): Hur går det?

”00.14 och 30”

Birger Engström (LAC): Jo, det går så bra.

Gia Carneström (opertör): Ja har ni hört någonting? Är det..?

Birger Engström (LAC): Det är bekräftat.

Gia Carneström (opertör): Det är bekräftat och...?

Birger Engström (LAC): Men inte officiellt.

Gia Carneström (opertör): Nej.

K-O Feldt anländer

Birger Engström (LAC): Nej.

Gia Carneström (opertör): När tror man att det blir då?

Birger Engström (LAC): Det måste bli ganska snart.

”00.14 och 40”

Gia Carneström (opertör): Mm.

Birger Engström (LAC): Såvitt jag förstår... Sabbakuten är stängd så vi hänvisar till andra och sådär så att...

Gia Carneström (opertör): Okej.

Birger Engström (LAC): Det är ett jävla hallå.

Gia Carneström (opertör): Jag förstår det.

Birger Engström (LAC): Hej då, ha..

”00.14 och 50”

Gia Carneström (opertör): Jag ringer igen... mm... för att man kan få berätta... det känns så där som att man behöver prata om det.

Birger Engström (LAC): Ja precis.

Gia Carneström (opertör): Ja hej.

Birger Engström (LAC): Hej då.

”00.15 och 00”

KI 00.15 VÄSTERLÅNGGATAN 31 (POLISBIL 3120)

Polisbil 3120 har beordrats till Gamla stan för att bevaka fastigheten på Västerlånggatan 31, paret Palmes bostad. Enligt poliserna Stig Rysén och Lars Berntsson anländer de dit kl 00.15.

KI 00.15-00.30 SNICKAREBACKEN (KARELIA se sid 111, fig 54)

Nina arbetar på restaurang och ska åka hem efter jobbet.

-Jag stod och väntade på min taxi när jag får se en likadan bil som en bekant till mig har, en röd Audi på andra sidan gatan. Jag tror att min vän har kommit för att hämta mig. Halvvägs över gatan märker jag att jag tagit fel. I framsätet sitter två män, den ene ljus och den andre mörk.

-De blir konstigt nog lite skärrade, samtidigt som en man kommer gående på trottoaren från Engelbrektsplan. Han är mörkhårig, klädd i blå dunjacka,

Restaurang Karelia på Snickarebacken

manchesterbyxor och mjuka Eccoskor. Jag lägger märke till honom eftersom han är likblek och går konstigt. Vi stirrar varandra i ögonen några sekunder innan han kastar sig in i baksätet på Audin, som försvinner med en rivstart längs Birger Jarlsgatan norrut.

KI 00.15 SABBATSBERGS SJUKHUS (FAMILJEN ANLÄNDER)

Enligt ledningscentralens protokoll anländer nu delar av Palmes familj till Sabbatsbergs sjukhus.

Vid samma tidpunkt genomsöks en restaurang på Tegnérgatan av patrull 2150.

KI 00.18 VÄSTERLÅNGGATAN 31 (MÅRTEN PALME)

Polismännen Stig Rysén och Lars Berntsson ser Mårten Palme och hans flickvän komma ut från Olof Palmes bostad. De får nu skjuts i polisbilen av polisen Lars Berntsson till Sabbatsbergs sjukhus. Befålet Stig Rysén stannar kvar för bevakning vid port 31.

KI 00.20 LEDNINGSCENTRALEN (TEKNIKEN FELAR)

Radiooperatörerna sitter i ett högt rum i två bågformiga rader vända mot en vägg med en stor ljuskarta över Stockholm. I rummet finns sammanlagt tio operatörsplatser med vardera tre bildskärmar. Verksamheten i Sambandscentralen är vid denna tid till stor del datoriserad.

I föreskrifterna för polisens ledningscentral står: "Vid omfattande och långvarig insats skall ledningen utövas från ledningsrummet". Därför har man strax före midnatt beslutat sig för att mitt under pågående mördarjakt flytta över datautrustning till det intilliggande ledningsrummet. Radiooperatörerna Brolund och Thornestedt ska sköta radiotrafiken. Men nu börjar - enligt de inblandade - konstiga saker att hända. Det visar sig att man inte kan få bildskärmen att fungera vid inkopplingen, radiooperatörerna får i stället placeras i telexrummet tills vidare.

Normalt skall det ta högst fem minuter att koppla in utrustningen i ledningsrummet, men på grund av något "tekniskt fel" tar det nästan en timme.

En fråga väl värd att ställas: Varför i all världen flyttar man inte tillbaka utrustningen så snart när man märker att man inte klarar av att iordningställa ledningsrummet? Istället kommer jakten nu ytterligare att försenas.

Telefonerna går varma på Ledningscentralen

Kommissarie Koci och hans medarbetare polisinspektör Roland Åkesson sägs nu vara heltidssysselsatta med att ta hand om telefonerna. Order har nämligen utgått att alla samtal från världspressen ska kopplas till ledningsrummet - spaningarnas nervcentrum!

Trots att Koci har en medhjälpare vars enda arbetsuppgift är att svara i hans telefoner, uppger han vid senare förhör att han vid denna tidpunkt är "totallåst" på sin arbetsplats. Så till den milda grad att han inte ens kan springa till ledningsrummet och koppla in bildskärmarna! I stället nödgas man vänta tills inkallad personal kan komma.

Lägg märke till att ingen av de personer som ringer Koci under natten säger att det var svårt att komma fram.

KI 00.20 KRIMINALJOURN (LARMAR TAXI OCH SL)

Den passivitet som präglar Ledningscentralen är inte karakteristisk för övriga delar av Stockholmspolisen. Till exempel sköter sig krimjouren föredömligt. Därifrån ser man till att ett signalement på gärningsmannen tidigt larmas ut till taxi och SL.

KI 00.20 TT (FÖRSTA NYHETSFLASHEN)

Telegrambyrån *TT* skickar nu ut en allra första nyhetsflash till alla nyhetsredaktioner, radio och TV: "OLOF PALME DÖD."

KI 00.20 RADIOHUSET (LARMLAMPA SÖNDER se sid 28)

När *TT*'s flash går ut borde en röd så kallad flashlampa i natttraktions kontrollrum ha blinkat och larmat sändningsledaren om att någonting mycket stort har inträffat. Men av någon anledning har den blivit urkopplad, vilket leder till att Sverige kommer att vara ovetande om mordet ytterligare en timme.

(Lampan tillmäts senare stor betydelse i debatten om vad som händer under mordnatten).

KI 00.22 RADIOHUSET (STAFFAN SCHMIDT)

Sändningsledaren Staffan Schmidt rings upp av en lyssnare som undrar över varför han spelar popmusik när Palme har blivit mördad. Schmidt avfärdar lyssnaren som varande en galning, men snart ringer en engelsk kollega, japanska Radio Nippon och en argentinsk radiostation och påstår samma sak. Staffan Schmidt blir skakad av beskedet och börjar leta efter de speciella instruktioner som finns för nödsituationer. De enda instruktioner han kan hitta är de som är ämnade ifall kungen skulle avlida. De får duga.

KI 00.25 DROTTNINGHOLM (ULF DAHLSTEN)

58 minuter efter mordet ringer statssekreterare Ulf Dahlsten första gången till

vaktchefen på Drottningholms slott utanför Stockholm som är kungafamiljens egentliga bostad. Dahlsten ber om telefonnumret till kungen, vilket fänriken pinsamt nog inte har. Det här är väldigt allvarligt eftersom kungen kan vara i fara om statsministermordet är en del av en statskupp eller ett anfall utifrån. I så fall kan han stå näst på listan över tilltänkta offer. För major Sten Edholm från Svea Ingenjöreregementet kommer det att bli en lång natt medan han desperat försöker nå fram till kungen i Storlien.

KI 00.26 KRIMINALJOURN (KRÄVER RIKSLARM)

Vakthavande inspektör vid krimjournalen, Harry Hedlund, är i upplösningstillstånd och ringer för att tjata på Sambandscentralen att gå ut med rikslarm. Men ingenting händer och larmet uteblir. Till slut **kräver** han att rikslarm ska sändas. Den kvinnliga befattningshavare som tar emot samtalet lovar att hon ska vidarebefordra kravet. Men Hedlund kommer att få vänta ända till kl 02.05.

KI 00.27 STOCKHOLM (TT-TELEGRAM)

Några minuter senare kommer nästa *TT*-telegram:

”Statsminister Olof Palme är död. Han avled sedan han skjutits ner i korsningen Tunnelgatan - Sveavägen i centrala Stockholm. Palme fördes till Sabbatsbergs sjukhus där han senare avled.”

KI 00.28 SABBATSBERG (JOAKIM PALME ANLÄNDER)

Nu anländer sonen Joakim Palme med familj till sjukhuset.

KI 00.29 SAMBANDSCENTRALEN (WELANDER & SANDSTRÖM)

Biträdande länspolismästare Gösta Welander och chefen för ordningspolisen Sune Sandström anländer till Sambandscentralen strax före kl 00.30. Fram till nu har kommissarie Hans Koci fört kommandot. Nu hoppar han dock av mördarjakten (?) för att istället syssla med den vanliga fortlöpande verksamheten.

Men trots att biträdande länspolismästaren Gösta Welander och Sune Sandström är närvarande bryr sig ingen av dessa sig om att tillse att tillräcklig personal avdelas Palmeärendet.

KI 00.30 SAMBANDSCENTRALEN (”FÖRLAMNING”)

Efter det bildskärmarna äntligen kopplats in i ledningsrummet är allt klappat och klart för en mördarjakt på högvarv. Men ser man på den så kallade IM-listan är det helt dött under tidsperioden kl 00.26 till kl 02.49. Inte en enda bil beordras, inga jobb avslutas under 2 timmar och 23 minuter! Man är uppenbarligen nöjd med det antal patruller man har ute, trots att till exempel vaktområdet 4, 5 och 6 inte ens blivit underrättade om mordet.

Allanrop är ett radioanrop som används rutinmässigt när en händelse inträffat

och man från SBC vill informera alla sex vaktströmmen inom Stockholmspolisens. Under en normal fredagskväll går med andra ord allanrop ut titt som tätt från SBC. En områdespolis i VD 3 på Södermalm har till exempel just meddelat SBC att en grön Volvo kör underligt vilket föranleder arbetsledaren Thornestedt att gå ut med allanrop. Men i Palmeärendet händer ingenting, inte ens ett allanrop! Thornestedt kommer senare med följande förklaring: just när han går ut med allanropet inträffar ett tekniskt missöde som gör att patrullerna inte kan höra honom.

Polisinspektör Anders Sigurdsson stannar under tiden kvar i ledningsrummet för att tillsammans med kommissarie Rolf Fredriksson svara på samtal från pressen. Dessa samtal kopplas till ledningsrummet. Fredriksson och hans kollegor får fortlöpande information om vad de ska säga och inte säga.

-Vi har inte en chans att ens fundera över vad de har gjort på sidan om, alla de här människorna som är tillsammans med oss i ledningsrummet.

(Är det lika viktigt att leda pressen som själva spaningarna? Och vilka är alla "de här människorna" han talar om (se sid 25)?)

KI 00.30 SABBATSBERG (LARS CHRISTIANSON)

Chefen för piketgrupperna, kommissarie Lars Christianson lämnar nu sjukhuset efter några korta samtal med Lisbet Palme. Han har då varit där endast en dryg halvtimme. Vad som händer efter detta är det ingen som vet.

Han kommer att vara i tjänst till kl 05.00 trots att hans ordinarie arbetstid bara är till midnatt, men avslöjar aldrig med ett ord om de sista 4 1/2 timmarna av sin tjänstgöring, trots att dessa timmar är övertid. Varför skriver Christianson inte något om till vem eller vad han rapporterar?

Poliserna Lars Christianson (tv) och Kjell Östling

I en promemoria från 24 mars 86 skriver han dock: Fru Palme har ingen uppfattning om vem som kan ha avlossat skotten. Signalement: stor, kraftig och mörkhårig, iklädd midjelång eller 3/4-lång blå eller mörkblå täckjacka.

KI 00.30 VÄSTERLÅNGGATAN 31 (HÄMTAR HANDLINGAR)

Enligt ledningscentralens protokoll hämtar patrull 2150 nu handlingar i Palmes bostad. Dessa förs snabbt till Sabbatsbergs sjukhus.

Samtidigt är man färdig med genomsökningen av Johannes Kyrka och kyrkogård

samt restaurangen Riche. Patrull 2233 kontrollerar samtidigt Johannesgatan 8. En man stoppas på Nybroplan av 3485.

KI 00.30 ENGLAND (BBC)

Engelska BBC sänder nyheten om det svenska statsministermordet kl 00.30. Det amerikanska TV-nätet *Cable News Network* går samtidigt ut i etern och italiensk, jugoslavisk, tysk och dansk radio informerar sina landsmän långt innan det svenska folket får reda på något!

KI 00.30 ROSENBAD (INGVAR CARLSSON)

Vice statsminister Ingvar Carlsson anländer till Rosenbad med polisbil 8155.

KI 00.32 SABBATSBERG (LISBET PALME AVBÖJER FÖRHÖR)

Krimjouren har skickat kriminalinspektör Sture Lingsberg och kollegan Agneta Lund för att få information om mordet. De frågar läkarna om de kan tala med Lisbet Palme och får till svar att det inte föreligger några medicinska hinder för det. Däremot ska Lisbet just se kroppen av sin döde make, vilket gör att man beslutar avvakta.

När de får veta att familjen Palme, Lisbet, två söner, två flickor plus ett barn, åter befinner sig i personalrummet, går Lingsberg in och legitimerar sig.

-Jag har redan pratat med polisen, protesterar Lisbet varvid Lingsberg förklarar att han är från kriminalavdelningen och behöver ha närmare uppgifter.

Lisbet Palme anser dock att hon lämnat alla upplysningar hon har och inte vill göra det igen. Lingsberg erbjuder då att hon kan få tala med en kvinnlig polis om hon föredrar det. Hon avböjer, men är däremot villig att tala med säkerhetspolisen, vilket föranleder Sture Lingsberg att kontakta sin chef, kriminalkommissarie Sievert Lindahl, och be honom kontakta SÄK. Han får då beskedet att SÄK ska skicka folk.

Men trots löfte om motsatsen håller säkerhetspolisen sig undan från sjukhuset.

Säkerhetspolisen lyser alltså med sin frånvaro. Men förvånande nog tycks det mitt i detta hav av passivitet ha funnits en ö av sjudande aktivitet. Det visar sig nämligen senare att det formligen kryllar av säkerhetspoliser i Stockholmspolisens sambandscentral!

KI 00.40 LOS ANGELES (LARS MOLIN)

Regissören Lars Molin är på affärsresa till USA. Han har just landat i Los Angeles och stoppas i passkontrollen av en amerikansk tullare som beklagar sorgen.

-Vadå sorg, undrar Lars Molin.

-Er statsminister Olof Palme har skjutits till döds!

KI 00.41 STOCKHOLM (TT-TELEGRAM)

TT: "Polisen söker en man i 35- till 40-årsåldern med mörkt hår och lång mörk rock."

KI 00.44 RIKSRADIO (STAFFAN SCHMIDT)

Sändningsledaren Staffan Schmidt ringer hem till radiochefen Ove Joanson i Stavnäs. Schmidt fortsätter därefter att ringa numren på sin larmlista för att kalla in medarbetare på nyckelposter vid Riksradiation och Sveriges Television.

Det första telefonsamtalet leder senare till en mycket upprörd och delvis offentlig debatt mellan de två. Schmidt hävdar att Joanson kräver att nyheten ska bekräftas ytterligare och att Joanson själv som före detta nyhetsjournalist borde hjälpa till. Joanson å sin sidan anser att Schmidt inte nämnt *TT*-telegrammet och att Schmidt borde ha skaffat en bekräftelse på nyheten genom att ringa polisen.

Ove Joanson

KI 00.45 STOCKHOLM (JAN STRÖM)

Radioreportern Jan Ström rings upp av sin arbetsledare vid *Ekot*. Han får i uppdrag att så fort som möjligt gå ut i sändning och meddela nationen om det hemska som har inträffat. Jan Ström kastar på sig kläderna och ger sig iväg.

KI 00.45 CHAMONIX (MATTIAS PALME)

Palmes yngsta son Mattias har varit på sportlovssemester sedan den 23 februari. Han bor på pensionatet Pierre et Vacances i den franska alpbyn Chamonix. Den som meddelar Mattias dödsbudet är den lokale platschefen vid STS Resor, Olof Manner.

Mattias Palme

KI 00.45 ROSENBAD (KRISMÖTE)

Alla tillgängliga regeringsmedlemmar har i all hast kallats till ett krismöte. Under några timmar härefter kommer ministrar och höga tjänstemän till kanslihuset så fort de nåtts av dödsbudet: utrikesminister Sten Andersson, industriminister Thage G Peterson, Palmes utrikespolitiska rådgivare Hans Dahlgren, utbildningsminister Lennart Bodström, kulturminister Bengt Göransson, civilminister Bo Holmberg, statssekreterare Ulf Dahlsten, löne minister Bengt KÅ Johansson och statssekreterare Kjell Larsson. De flesta kommer i egna bilar eller i taxi, helt utan bevakning. För en krypskytt utgör de perfekta måltavlor. Ministrarna får omedelbart en utskällning eftersom de varit oförsiktiga. Vice statsminister Ingvar Carlssons första åtgärd blir därför att omedelbart begära polisbevakning av regeringskansliet.

Just den här veckan har riksdagen semestervecka, många riksdagsmän är spridda över hela landet och talmannen är på semester i Spanien.

KI 00.45 SVERIGES TELEVISION (TYST TV)

Svensk TV sänder som om ingenting har hänt och TV-filmen *De fördömda* med Ingrid Thulin slutar först kl 00.45. Men trots att *TT*-telegrammets innehåll redan har nått TVs sändningsledare Karin Häkkinen avslutas sändningarna utan ett ord om mordet.

-När jag fick meddelandet hade vi endast 45 sekunder kvar av sändningen, berättar sändningsledaren. Det räckte inte för att få nyheten bekräftad.

KI 00.48 LOS ANGELES (LARS MOLIN)

Filmregissören Lars Molin ringer hem till Sverige för att försöka få reda på sanningen om Palme. Men här är det fortfarande ingen som har en aning om vad som har hänt!

KI 00.50 KUNGSHOLMEN (AUTOMATSÄNDNING)

Under mornnatten upplever en äldre kvinna på Alströmergatan 45 på Kungsholmen något ganska märkligt (*Striptease* den 16 juni -94). Hon bor på fjärde våningen i ett högt beläget hus. Vinden ovanför är en så kallad råvind som ska byggas om till lägenheter. Här bor ingen och i vanliga fall är vinden alldeles tyst. Kort före Palmemordet hör kvinnan och hennes man några gånger egendomliga svaga ljud som lät som radiotelegrafi. Men den här natten är det annorlunda.

-Plötsligt hör vi ovanför oss ett oerhört starkt ”ti ti ta” som låter som en sorts radiotelegrafi, stil morse. Maskinellt - det låter inte som om någon människa kan sända så fort. Det pågår en timma eller något sånt, ganska lång tid. Och där står vi med öppen mun och lyssnar och undrar vad i all världens namn det kan vara (se sid 34, 437).

KI 00.55 STOCKHOLM (WINCENT LANGE)

Klockan fem i ett blir Stockholmskriminalens tekniske chef Wincent Lange uppringd om dödsbeskedet. Han samråder med biträdande länspolismästare Gösta Welander, som i sin tur begär tillstånd från sjukhusledningen att besiktiga kroppen. Efter cirka en halv timme (!) ges det begärda tillståndet.

På Sabbatsbergs sjukhus tar polisen till vara persedlar från Olof och Lisbet för den tekniska undersökningen. En svart ytterrock, en blågrå kavaj och skjorta, en slips, en vit stickad halsduk, ett par grå långbyxor, en pälsmössa och ett par stövlar från Olof Palme. En brun mockapäls, en t-shirt, en skickad kofta och en halsduk från Lisbet Palme.

KI 00.55 SVEAVÄGEN (REPORTAGETEAM)

Rapports reporter Peter Ekstrand med fotograf befinner sig i city för att göra ett reportage om ungdomsvåldet tillsammans med en grupp civilklädda poliser. De kör runt i två hyrbilar och passerar ungefär fem i ett mordplatsen. Vid korsningen Sveavägen - Tunnelgatan ser de att någonting har inträffat. En av poliserna går fram och frågar vad som har hänt, samtidigt som fotografen gör en panorering över mordplatsen och

den stora blodfläcken.

-Någon har visst blivit knivskuren, förklarar ett befäl i polisbussen vid avspärningen. Det är invandrare som har slagits.

Utan att ha fått reda på vad som egentligen har inträffat åker reportageteamet ovetande vidare.

KI 00.55 RADIOHUSET (HOTBREV se sid 28)

När *Ekots* radioreporter Jan Ström anländer till Sveriges Radio möts han av ett hotbrev uppklistrat i entrén till radiohuset.

-Då blir jag riktigt skakis och börjar darra i hela kroppen, berättar han senare. Vad är det som händer? Är det en galnings verk eller en stor komplot mot landet?

Brevet är ett skarpt hot mot statsminister Olof Palme och om Ström minns rätt undertecknat av en affärsman i Vällingby. Någon måste ha hängt det där efter kl 23.30 då den sista personalen gick hem.

I Sveriges Televisions entré sitter ett hotbrev

KI 00.57 SPELKLUBBEN OXEN (RANNSAKAN)

Polisens fortsätter sitt arbete och söker nu igenom bland annat Spelklubben Oxen som ligger några kvarter ifrån mordplatsen. Spelklubben kommer senare att bli viktig i fallet Christer Pettersson.

KI 00.58 RADIOHUSET (JAN STRÖM)

Radioreportern Jan Ström rusar vidare upp till studion i radiohuset. På vägen undrar han om han ska gå ut med chockbeskedet redan klockan ett. Vid den här tiden sänds i vanliga fall inga nyheter på natten. Först måste han dock få sina uppgifter bekräftade. Men nu är alla linjer nerringda och det går inte längre att ringa ut.

KI 00.59 ARLANDA (BEVAKNINGEN INLEDS)

Först nu sägs polisen skärpa bevakningen på Arlanda. Det konstateras att inget plan har lyft efter kl 22.00, vare sig från Arlanda eller Bromma.

KI 01.00 CENTRALSTATIONEN (BEVAKNING)

Först en och en halv timme efter mordet sätter polisledningen in extra bevakning

vid Stockholms Centralstation. Flera timmar efter mordet är Finlandsbåtarna fortfarande obevakade. Trots att Stockholms stad är byggd på öar med många broar, som lätt kan spärras av, händer ingenting. Många som kör eller promenerar i city märker aldrig något polispådrag.

KI 01.00 SAMBANDSCENTRALEN (HOPPAR AV)

Arbetsledaren Thornestedt beslutar sig nu plötsligt för att lämna Palmeärendet och ägna sig åt den vanliga verksamheten i SBC. Han vill ha en helhetsbild över vad som händer i Stockholm city och inte sitta fastlåst i ledningsrummet! Med andra ord är arbetet med att samordna och leda århundradets mördarjakt inte tillräckligt intressant för honom. Thornestedt talar med kommissarie Hans Koci och byts ut mot en motsträvig Bjarne Söderquist.

Men denne Bjarne Söderquist gör egentligen ingenting. Han har inte följt med i spaningarna och är vid den här tidpunkten inte alls insatt i ärendet. Han tar över radiotrafiken, men hans signatur SQ förekommer inte på IM-listan i Palmeärendet. Och när han senare hörs av Juristkommissionen medger han:

”Den enda åtgärd som Söderquist vet att han själv tog initiativ till var att skicka patruller att leta i papperskorgarna utefter flyktvägen. Han kom in i ett sent skede och vände sig därför flera gånger till polisledningen för att få besked om vad som man skulle koncentrera sig på därefter ... såvitt Söderquist minns fanns det många befäl (?) i ledningsrummet och vem som svarade varierade”.

Nu har båda befälen för radiooperatörerna alltså lämnat arbetet med statsministermordet då de prioriterar det löpande arbetet högre. Tar då biträdande länspolismästare Gösta Welander och kollegan Sune Sandström över ledningen? Svaret är nej. Vid denna tidpunkt finns det alltså inte någon egentlig ledning för jakten på landets statsministers baneman, inte ens på inspektörsnivå!

KI 01.00 BIOGRAFEN RIGOLETTO (VICTOR GUNNARSSON)

Biografföreställningen slutar cirka kl 01.00, varvid 33-åringen Victor Gunnarsson går Kungsgatan mot T-centralen för att åka hem (se sid 268).

KI 01.01 PARIS (LENA LIDBOM)

Då Parisambassaden klockan ett på natten får besked av Buster von Platen om statsministermordet finns endast ambassadör Lidboms fru Lena på residenset. Varken ambassadören Carl Lidbom eller hans gäst Ebbe Carlsson är anträffbara.

(Fram till åtminstone kl 15 följande måndag är Carl Lidbom inte synlig vare sig på ambassaden eller någon annanstans i Frankrike. Se sid 533).

KI 01.02 STOCKHOLM (ULF ADELSON)

Vid ett-tiden ringer tidningen *Expressen* och berättar vad som hänt för

moderatledaren Ulf Adelsohn, som blir väldigt uppskakad och fruktar en statskupp. Adelsohn ringer direkt vidare till bland andra Carl Bildt.

-Sedan skriver jag ett uttalande till *TT*. Ingen från statsrådsberedningen ringer, heller ingen från riksdagen eller polisen.

Ulf Adelsohn

KI 01.03 FÖRSVARSTABEN (ÖB LENNART LJUNG)

Överbefälhavare Lennart Ljung får nu reda på vad som hänt. Enligt egen uppgift har han varit på en privat middag, kommit hem och hunnit gå och lägga sig när vakthavande befäl på Försvarsstaben ringer. Ljung hämtas omedelbart av en bil från försvarsstaben till Bastionen på Lidingövägen. När han kommer fram är hans första åtgärd att meddela Försvarsdepartementet, UD, polisen och statsrådsberedningen att han är på plats.

KI 01.04 SAMBANDSCENTALEN (ÅKE RIMBORN)

Omkring kl 01.00 kallas kommissarie Rimborn tillbaka till SBC från sjukhuset. I ledningscentralen har man sent omsider beslutat att upprätta ett rikslarm och behöver för detta ändamål de uppgifter Rimborn fått av Lisbet Palme.

När Rimborn anländer till Sambandscentralen informerar han först Säpochefen Sven-Åke Hjälmsroth och en annan Säpoman, som Rimborn inte känner. Efter att ha informerat de övriga polischeferna sätter sig kommissarie Rimborn för att utforma rikslarmet.

Men av någon anledning väljer polisledningen att avvakta ända till klockan två innan larmet sänds och då på order av biträdande länspolismästaren Gösta Welander.

KI 01.05 VÄSTERLÅNGGATAN 31 (ÖVERTAR BEVAKNINGEN)

Radiobil 3480 övertar bevakningen av Palmes bostad på Västerlånggatan 31 från 3120.

KI 01.06 SAMBANDSCENTRALEN (IFRÅGASÄTTER LARM)

Kommissarie Gösta Söderström, som var första polis på mordplatsen och tillika högsta befäl, ringer till vakthavande kommissarie Hans Koci på polisens Sambandscentral för att fråga om tiden för det första larmet. Koci blir mycket irriterad när Söderström inte vill tro att det var kl 23.23.

Irritationen kommer att växa till explosiv ilska när det framkommer att Söderström i tidningsintervjuer under de följande dagarna ifrågasätter tiden och misstänker manipulation av datalistorna. Det slutliga utbrottet kommer den 6 mars när Koci grundligt skäller ut Söderström. Uppenbarligen är det en mycket, mycket känslig sak

att ifrågasätta larmtiden kl 23.23.

KI 01.08 SABBATSBERG (ÅKE RIMBORN)

Någon gång mellan kl 01.00-01.15 ringer kommissarie Åke Rimborns chaufför Torstensson från Sabbatsberg och säger att Lisbet Palme än en gång vill tala med honom. Rimborn lämnar då sambandscentralen SBC och åker tillbaka till sjukhuset. Han återkommer inte till SBC mer under natten.

Sabbatsberg har samtidigt stängts av för allmänheten.

KI 01.10 RADIOHUSET (DÖDSBESKED)

Programledaren Staffan Schmidt avbryter riksradios popmusik:

-Ni lyssnar till Sveriges Natradio, klockan är tio minuter över ett och vi har.. Vi bryter här för... vi har nämligen en extra nyhetsutsändning från *Eko*-redaktionen.

Ekots Jan Ström tar över:

-Sveriges statsminister Olof Palme är död. Han sköts i kväll i centrala Stockholm...

Efter det dramatiska dödsbudet spelas enbart klassisk sorgemusik.

KI 01.10 STOCKHOLM (HÖGVAKTEN)

Först när radions *P3* meddelar vad som hänt, lystrar högvakten. En fänrik vidarebefordrar radions nyheter till sin chef major Sten Edholm. Edholm ringer i sin tur till chefen för överkommendantexpeditionen och garnisonsavdelningen (chefen för högvakten) överstelöjtnant Ola Eriksson.

KI 01.11 ENKÖPING (HELIKOPTRAR se sid 29)

Nära Enköping förekommer under cirka fem timmar denna natt intensiv helikoptertrafik (se sid 367), vilket är mycket ovanligt på vintern. Ett anonymt vittne kontaktar senare *Enköpingsposten*, som dock visar sig ointresserade av tipset.

Intensiv helikoptertrafik kring Enköping

KI 01.12 SERGELS TORG (REPORTAGETEAM)

Först nu får *Rapports* reportageteam veta att Palme har blivit skjuten.

-Vi höll just på att filma de fyra polisinspektörerna när en privatperson som hört nyheten på radio kommer fram till oss och frågar vad vi vet om mordet, berättar *SVT*'s reporter Peter Ekstrand. Fram tills dess hade ingen av oss en aning. Det hade inte hörts

ett knyst i polisradion! Jag ringer därför direkt polisens ledningscentral, får beskedet bekräftat och drar iväg till brottsplatsen för att jobba med nyheten.

KI 01.15 FÖRSVARSTABEN (INGENTING HÖRT)

Vakthavande befäl vid Försvarsstaben blir uppringd av Sveriges försvarsattaché i Washington som vill få nyheten bekräftad. Men vakthavande i Stockholm har inget hört.

KI 01.24 SABBATSBERG (WINCENT LANGE)

Efter att ha väntat cirka en halvtimme på tillstånd får chefen för Brottstekniska roteln Wincent Lange se statsministerns döda kropp. Här följer ett avsnitt i Langes redogörelse:

Ett operativt ingrepp har gjorts på kroppens framsida. Ett snitt går från vänster sida framåt uppåt till en punkt belägen på bröstbenets centrum, möjligen bröstbenets övre hälft. Snittet är ihopsytt. Ihopsydd är också en mindre skada någon centimeter högre upp på bröstbenet. På fråga förklarar en av läkarna att denna, den mindre skadan, fanns på kroppen då denna inkom till sjukhuset (!). Jag ber läkaren att han skulle avlägsna stygnen. När han gjort detta

Polis bevakar Sabbatsbergs sjukhusentré

bjöd sig en avlång, en i huvudsak rektangulär skada i skinnkostymen. Jag mätte genast upp den. Bredden är cirka 7 millimeter och längden cirka 18 millimeter. Jag skisserar skadan och finner den ena kortsidan i huvudsak vinkelrätt mot skadans längdaxel och den andra kortsidan mjukt avrundad. Totalbilden talar starkt för en projektils profil i det längsgående tvärplanet. Jag gör bedömningen att kroppen efter Olof Palme penetrerats av en projektil från ett handeldvapen och att projektilen gått in från ryggsidan och att den lämnat kroppen på dess framsida.

KI 01.26 STOCKHOLMS CITY (ÖDE GATOR)

Timmarna efter mordet ligger gatorna i centrala Stockholm öde. Fortfarande rullar många polispatruller i Stockholms city vidare ovetande om mordet. Trots att det redan en timme efter mordet finns hundratals tips att bearbeta utnyttjas inte alla poliser som finns tillgängliga. Ordningsspoliser i olika stadsdelar som frivilligt erbjuder sig att jobba hela natten skickas hem. Till och med civilklädda poliser i tjänst i centrum av Stockholm svävar i ovisshet om vad som hänt.

Under mornatten underrättas inte heller länsstyrelsen i Stockholms län, trots att den är länets högsta polisorgan.

KI 01.30 STORLIEN (KUNGEN)

Vaktbolaget Abab informeras av Säpo om att de ska förstärka bevakningen av kungafamiljen som befinner sig på semester i en fjällstuga i Storlien.

KI 01.30 NACKA (SKÄRPER BEREDSKAPEN)

Först nu får polisdistrikt som Nacka order om att skärpa beredskapen och bevakningen. Piket 2160 löser av 1230 på mordplatsen, samtidigt som 3485 kör via Rosenbad till Sabbatsbergs sjukhus. Piket 3230 ger sig samtidigt iväg tillsammans med piket 3220 till Vaktdistrikt 3 men kallas strax därpå till Hamngatan 62. 1230 beger sig däremot till VD1.

KI 01.31 MORDPLATSEN (ERIK FICHTELIUS)

Radioreportern Erik Fichtelius går runt och intervjuar förbipasserande. De flesta har ingen aning om vad som har hänt. Några andra står och gråter vid den stora blodfläcken som nu har frusit till is. Fichtelius första reflektion är: Fantastiskt vilken duktig, snabb och effektiv polis vi har som redan har hunnit slutföra brottsplatsundersökningen och hävt avspärningarna.

Någon har kastat en första ros vid blodfläcken

KI 01.34 STOCKHOLM (TIDNINGARNAS TELEGRAMBYRÅ)

TTs nästa version: ”... då en okänd man slet upp en pistol och sköt Palme med två skott i bröstet”.

KI 01.45 MCDONALDS (VICTOR GUNNARSSON)

33-åringen Victor Gunnarsson (senare anklagad för mordet) syns till på McDonalds på Kungsgatan (se sid 268).

KI 01.49 ROSENBAD (STATSMINISTERNS KANSLI)

Klockan elva minuter i två kommer justitieminister Sten Wickbom och ministrarna

Ingvar Carlsson, Kjell-Olof Feldt och Anita Gradin ned från sjunde våningen i Rosenbad där statsministerns kansli är beläget. Med i sällskapet finns också Olof Palmes statssekreterare Ulf Dahlsten. De åker nu med poliseskort till Sabbatsbergs sjukhus för ett timslångt besök vid Olof Palmes bår.

KI 01.50 BROTTSPLATSEN (UNDERSÖKNING)

På Sveavägen använder polisen en metalldetektor för att försöka finna kulorna. En maskin från gatukontoret sopar upp snö, is och sand från körbanor och trottoarer och blandningen körs till polishuset. Tio i två avbryter chefen för polisens tekniska rotel Wincent Lange brottsplatsundersökningen. Undersökningarna kommer att fortsätta igen efter gryningen. Lange beger sig därefter iväg till Sabbatsbergs sjukhus.

KI 01.52 TT (TELEGRAM)

Nu går *TT* ut med ett telegram med följande ordalydelse:

”Strax före klockan två på natten gick polisen ut med ett nytt signalement. Man trodde då att det kunde vara två gärningsmän i 40-45 års åldern.”

Även i de *Ekonyheter* som *Riksradiön* kommer att sända varje hel timme under efternatten talas om två gärningsmän.

KI 02.02 STOCKHOLM (SORG OCH FÖRVIRRING)

Diskotek och nöjesställen har börjat stänga på grund av dödsbudet. Stockholms gator fylls med sörjande och runt mordplatsen samlas nu hundratals för att tända marschaller.

KI 02.00 SÄLEN (ANNA-GRETA LEIJON)

Anna-Greta Leijon, senare omsusad justitieminister i samband med Ebbe Carlsson-affären har hyrt en stuga i Sälen. Klockan två väcks hon av att två poliser knackar på med dödsbudet.

Anna-Greta Leijon

KI 02.04 RADIOHUSET (JAN STRÖM)

Radioreportern Jan Ström ringer till polisen och larmar om hotbrevet som suttit uppklistrat i entrén på radiohuset, varvid två polismän kommer och hämtar det.

KI 02.05 VÄSTERLÅNGGATAN 31 (PIKET 3230)

Piket 3230 observeras på Västerlånggatan samtidigt som 1220 kör till Sabbatsbergs sjukhus.

KI 02.05 POLISHUSET (RIKSLARM 1)

KI 02.05 sänds det första rikslarmet över telexnätet till landets samtliga polisstationer:

”Rikslarm, 86-03-01-020542

Mord, Stockholms PD

Signalement på gärningsman efter beskjutning av Sveriges statsminister: 2 gärningsmän, 40-45 år, mörkhåriga, en av gärningsmännen är påfallande lång, en av männen var iklädd mörkblå täckjacka, tillhör eventuellt Ustasjarörelsen. Meddela polisen i Stockholm, KCV, tfn 08-769 30 00.”

Här talas det om två (!) gärningsmän och om den kroatiska separatiströrelsen Ustasja. Det blir stor uppståndelse på alla tidningsredaktioner och telegrambyråer.

KI 02.06 SABBATSBERG (WINCENT LANGE)

Chefen för tekniska roteln Wincent Lange fortsätter sin undersökning av den döde Olof Palme. Lange konstaterar nu ”i ryggens medellinje mellan skulderbladen en i huvudsak rund öppning i huden. Öppningen omgiven av en knappt ett par millimeter bred kontusionsring. Skadan typisk för en projektils ingångsöppning” (se sid 242).

KI 02.06 HUDDINGE (INGEN INFORMATION)

Poliser som hastar in till arbetsplatsen kan inte tro sina ögon. Inte en polisbil i sikte, inga kontroller vid utfarterna. Pågår det ingen mördarjakt?

Mats Heder, vakthavande befäl i Huddinge polisdistrikt:

-Inte heller vi informeras. Vi undrar givetvis omedelbart om vi ska stänga av de södergående filerna på E4an. Men inga sådana order ges från Stockholm.

Under småtimmarna förvandlas Stockholms innerstad till ett polisiärt kaos, där poliser på eget bevåg springer runt och letar, utan att veta vad de egentligen letar efter.

KI 02.06-02.30 AVESTA (FLYKTBIK?)

Klockan är mellan två och halv tre när ett vittne ser tre män i en röd bil, troligtvis en Audi, på en bensinmack i Avesta. Det är en lång ljus mannen som kör. Bredvid honom sitter en mörk person och i baksätet ytterligare en man. Riksväg 70 som går genom Avesta leder upp till Sälen där det finns flera småvägar in i Norge och flygplatserna i Oslo eller Trondheim. Tiden stämmer bra med körtiden från Stockholm om Audin startade halv ett.

KI 02.20 GAMLA STAN (FAMILJEN PALME)

Lisbet Palme med familj transporterats hem från Sabbatsbergs sjukhus i Säpos fordon. Hon är mycket uppriven och döljer sitt ansikte när bilen passerar förbi pressfotografernas närgångna objektiv.

Bostaden på Västerlånggatan i Gamla stan bevakas av polis. På dörrvredet har någon

hängt en liten bukett blommor.

KI 02.30 VÄSTERLÅNGGATAN (JOURNALISTER)

Klockan halv tre meddelar poliser posterade vid Palmes bostad att ett tjugotal journalister har samlats på gatan utanför.

Familjen Palme lämnar Sabbatsberg

KI 02.40 ROSENBAD (WELANDER ANLÄNDER)

Biträdande länspolismästare Gösta Welander har åkt från Sabbatsbergs sjukhus och anländer nu till Rosenbad för att avlägga rapport.

KI 02.45 VÄSTTYSKLAND (RAF se sid 32)

Kvart i tre på natten får handelsattachén vid den svenska ambassaden i Bonn, Peter Tejler, telefon. I andra änden av linjen hörs en person som talar tyska, i normal samtalston och utan dialekt:

-Detta är RAF. Vi har mördat er statsminister.

Peter Tejler är denna natt jourhavande och befinner sig i bostaden. Telefonnummer dit finns inte antecknat på några jourlistor eller i den allmänna telefonkatalogen. Mannen som ringde måste därför enligt Peter Tejler ha känt till hans befattning och telefonnummer.

KI 02.50 SABBATSBERGS SJUKHUS (ÅKER HEM)

Efter avslutade samtal med anhöriga och besökande regeringsmedlemmar lämnar alla sjukhuset kl 02.50.

KI 02.55 STOCKHOLM (SKÅLAR FÖR MORDET)

Någon gång kl 02.00-03.00 ringer den högerextreme polisinspektören Stellan Åkebring upp sin kollega och vakthavande befäl vid Norrmalmspolisen, Bo Asplund (se sid 422).

-Så dog den jävla fähunden Palme till slut, jublar Stellan Åkebring, varpå de båda i telefon skålar i champagne.

Åkebring ringer därefter i samma ärende till andra Norrmalmspoliser. Det allmänna intrycket är att Åkebring är berusad.

Ungefär samtidigt anmäler sig piket 3230 på VD3 och 1220 på VD1.

KI 03.00 CENTRALA STOCKHOLM (ALLT LUGNT)

Vid tretiden är allt lugnt och under kontroll. Extra bevakning har begärts för det

socialdemokratiska partihögkvarteret på Sveavägen 66 och för Regeringskansliet.

KI 0??.? ENGLAND (NYHETSBYRÅN REUTER)

Den engelska nyhetsbyrå Reuter kontaktas av en anonym person som påstår sig företräda "Kommando Holger Meins".

-Det är vi som ligger bakom mordet på Olof Palme. Läs historieböckerna, det förklarar varför attentatet utfördes. Attacken är en vedergällning för den svenska regeringens agerande under belägringen av den västtyska ambassaden i Stockholm 1975.

Kommando Holger Meins är uppkallad efter en av Röda Arméfraktionens medlemmar som hungerstrejkade till döds i fängelse 1974.

KI 03.00 STOCKHOLM (INGET SKYDD)

Klockan tre på mornnatten ringer folkpartiets Lennart Gabrielsson till polisen i Stockholm för att be om säkerhetsskydd för folkpartiledaren Bengt Westerberg. Polisens ledningscentral nekar och säger att läget är under kontroll. Hur kan de veta det?

KI 03.05 JUSEK (KOMMANDO CHRISTIAN KLAAR se sid 34)

Firman JUSEKs telefonsvarare tar emot ett samtal där någon som säger sig ingå i Kommando Christian Klaar av misstag läser in ett meddelande om att de mördat Olof Palme.

Numret till telefonsvararen: 63 13 70 - numret till västtyska ambassaden: 63 13 80. Det är en lugn, välformulerad stämning som pratar klanderfri tyska utan minsta brytning:

-Jag talar för Kommando Christian Klaar. Vi har nu genomfört mordet på Olof Palme. Nästa offer kommer att finnas bland dem vi nu ringer till. Vi kommer att fortsätta i Norden. I Norge och Finland. Vi kommer att slå till både till lands och i luften.

Christian Klaar anses vid denna tid vara den främste och farligaste ledaren för andra generationen bland Västtysklands Baader-Meinhof terrorister.

KI 03.07 ROSENBAD (REGERINGSSAMMANTRÄDE)

Regeringen sammanträder. Tretton ledamöter är då på plats. På efternatten träffar ÖB Lennart Ljung försvarsminister Roine Carlsson på försvarsdepartementet.

KI 03.09 POLISHUSET (GRÄNSLARM)

Rikspolischef Holger Romander ger nu order om att skicka ut ett gränslarm.

Holger Romander

KI 03.10 SAMBANDSCENTRALEN (AVLÄGGER RAPPORT)

Kommissarie Rolf Fredriksson, som är teknisk chef på Sambandscentralen uppger senare följande vid telefonsamtal med bröderna Poutiainen, författare till *Inuti Labyrinten*:

Fråga: Var du i SBC när Rimborn kom och vet du vilka han informerade?

Fredriksson: Ja, jag såg honom där. Jag vet inte vilka han informerade, men naturligt är väl att han informerade polismästaren och chefen för SBC.

Fråga: Jag har läst att han sa att han först informerade Säpochefen Hjälmroth, gick in i ett rum med honom och ytterligare en ...

Fredriksson: Ja, jag kan inte ... om Hjälmroth var här, det kommer jag inte ihåg. För det var en massa folk från Säpo här. Hela ledningsrummet var fullt med folk. Både såna som man känner och inte känner ifrån Säpo.

Det är intressant att notera kontrasten: fullt med folk från Säpo i SBC, däremot inget folk på sjukhuset. Frågan om det finns en hemlig Säpogrupp i Stockholmspolisens ledningscentral är befogad. Det visar sig nämligen senare att det inte går att få någon klarhet i hur sambandet mellan Stockholm och SÄK sköts under natten.

Det mesta tyder på att Alf Karlsson i ett tidigt skede har begett sig till Stockholmspolisens Ledningscentral. Här upprättas en direktlinje mellan Ledningscentralen och Säpos motsvarighet. Alf Karlsson fungerar som förbindelseman. Karlsson (se sid 724) är också chef för terroristroteln inom Säpos byrå B, som sköter Säpos operativa verksamhet. Förvånansvärt nog förnekar han dock kategoriskt att han ska ha vistats i Stockholmspolisens Sambandscentral under natten.

KI 03.12 MORDPLATSEN (STÖKIG PERSON)

Strax efter klockan tre larmas piket 1220 under befäl av Sven Matzols till brottsplatsen för att omhänderta en stökig person.

KI 03.15 STOCKHOLM (OBDUCENTEN)

Chefen för Brottekniska Roteln, Wincent Lange, ringer upp rättsläkaren Kari Ormstad, som har jour och befinner sig i hemmet. Man kommer överens om att få obduktionen genomförd så snabbt som möjligt. Ormstad tar initiativ till att kollegorna Jovan Rajs och Milan Valverius ska delta. Det bestäms att man ska sammanstråla vid tiotiden på förmiddagen.

KI 03.25 ROSENBAD (MILITÄRT SÄKERHETSLÄGE)

Regeringsmedlemmarna fortsätter att strömma in till Rosenbad. Utrikeshandelsminister Mats Hellström och jordbruksminister Svante Lundkvist ansluter sig och vid halvfyrtiden anländer försvarsminister Roine Carlsson och Säpochefen Sven-Åke Hjälmroth. Försvarsministern föredrar nu det militära säkerhetsläget inför de samlade

statsråden.

KI 03.35 KOMMISSARIEBIL 1520 (SLUTAR)

Kommissariebil 1520 med kommissarie Christian Dalsgaard och Baseballpolisen Thomas Ekesäter (se sid 476) slutar för dagen. Eftersom Ekesäter tagit på sig dubbla arbetspass innebär det att han tjänstgjort i nästan 21 timmar i sträck.

KI 03.59 IDRE (STEN ANDERSSON)

Under natten får Försvaret hjälpa till med att ordna flera transporter. Bland annat flygs utrikesminister Sten Andersson med helikopter från Idre där han haft vintersemester med familjen.

KI 04.00 SVT (FÖRSTA SÄNDNINGEN)

TV2s *Rapport* går ut med TVs första sändning om mordet. Nyhetsuppläsaren Ewonne Winblad sitter i studion:

-Statsminister Olof Palme är död. Han mördades mitt i centrala Stockholm strax efter klockan 11 igår kväll...

Under natten har det uppstått en del diskussioner om när mordet egentligen inträffade. Detta är en problematik som kvarstår än idag. För att bringa reda i förvirringen kring den exakta ankomsttiden till mordplatsen söker kommissarie Gösta Söderström upp vakthavande kommissarie Hans Koci på Sambandscentralen och frågar när denne erhållit kännedom om ärendet.

-KI 23.23, svarade Koci vilket får Söderström att hoppa till.

-KI 23.28 ska det väl ändå vara?

-Nej, det är kl 23.23 som gäller.

Söderström vägrar att gå med på detta och sedan avrapporteringen är inlämnad på kriminaljouren (intendent Gunnar Severin får en kopia och chefen för Ordningspolisen Sune Sandström den andra) bestämmer Söderström och hans chaufför Ingvar Windén sig för att kontrollera att deras klockor visar rätt. Denna kontroll äger rum i samband med SVT *Rapports* extra nyhetsutsändning. Här visar det sig att Windéns klocka går helt rätt. Söderströms går 1 minut och 43 sekunder för sakta.

Gunnar Severin

(När Söderström i början av påföljande arbetspass vill ta reda på vilken tid han skrev ner när han fick larmet, upptäcker han att någon rivit ut sidan ur hans rapportblock).

KI 04.00 TT (DÖDSBUD)

TT meddelar: "Olof Palme avled sex minuter över midnatt" ... "efter att ha träffats

av två skott i bröstet...”

KI 04.10 VAKTDISTRIKT 1 (BILAR ÅTERVÄNDER)

Enligt Ledningscentralens handskrivna protokoll återvänder piket 1220 under ledning av befälet Sven Matzols och bil 1120 till VD1. Vid det här laget har politikerna Ingvar Carlsson, Kjell-Olof Feldt och Anita Gradin med flera utrustats med livvakter.

KI 04.16 SAMBANDSCENTRALEN (AKTIVITET)

KI 04.16 börjar det hända saker igen på polisens Sambandscentral. Nu är det kollegan Birgitta Brolund som är håller i mikrofonen.

KI 04.55 VÄSTERLÅNGGATAN (MÅRTEN PALME)

Mårten Palme tar själv kontakt med krimjouren före klockan fem på mornnatten. Han vill berätta om sina iakttagelser utanför biografen Grand. Kriminalinspektör Börje Wingren och polisintendent Gunnar Severin åker hem till Västerlånggatan 31, där Lisbet äntligen har somnat. De tar med sig Mårten till våldshoteln på Kungsholmsgatan 37. Båda polismännen förvånas över Mårtens stora lugn.

KI 05.00 STOCKHOLM (LARS CHRISTIANSSON)

Den mystiske kommissarien Lars Christiansson stämplar ut efter fem timmars övertid. Ingenting om hans förehavanden under natten kommer att registreras, istället tas hans tjänster så hårt i anspråk att han åter är i tjänst efter endast tre timmars vila.

KI 05.02 STORLIEN (KUNG CARL XVI GUSTAF)

Kung Carl XVI Gustaf med familj är på skidsemester i Storlien. Först nu lyckas man få tag i telefonnumret till hans stuga. Men ingen svarar. Då kontaktar man i stället stugfogden som till fots springer och väcker kungafamiljen.

KI 05.06 POLISHUSET (RIKSLARM 2)

Rikslarmet korrigeras på order av biträdande länspolismästare Gösta Welander. Det nya larmet talar märkligt nog bara om en gärningsman! Ustasjarörelsen är heller inte längre aktuell:

”RIKSLARM, 86-03-01-050624

KOMPLETTERING TILL RIKSLARM, ANG MORD, STOCKHOLMS PD. Den tidigare uppgiften om ev tillhörigheten till Ustasjarörelsen är ej längre aktuell. Larmet i övrigt kvarstår.”

KI 05.07 SVERIGES RADIO (TAR PÅ SIG MORDET)

Strax efter klockan fem kontaktar någon Sveriges Radios växel och påstår att

statsministermordet har utförts av Föreningen för Demokrati och Frihet.

KI 05.20 VÅLDSROTELN (MÅRTEN PALME)

Mårten Palme börjar förhöras av kommissarie Börje Wingren:

-När jag är klar med min beskrivning av mannen jag sett utanför biografen Grand, tar kommissarie Wingren fram några bilder på en ganska tjock man med skägg som inte alls stämmer överens med det signalement jag gett. Jag påpekar då att det skiljer sig ganska väsentligt. Mannen var inte alls så tjock som jag mindes och ansiktsformen och munnen stämde heller inte. Den här mannen hade ganska stora läppar och skägg. Men då säger polisen:

-Ja, men det här kan ju förändras, säger kommissarie Börje Wingren enligt Mårten. Det här är taget för väldigt länge sedan. Ett ansikte förändras ju över åren. Han var smalare vid fototillfället och så hade han inget skägg och så där, och läpparna kan man ju bita ihop, fortsätter Wingren och gör en massa grimaser för att förtydliga vad han menar.

-Jaaa, svarar Mårten mycket tveksamt. Det är möjligt att det var han.

Att Kramm betraktas som gärningsman under de här morgontimmarna är det ingen tvekan om. Detta bekräftas av att Säpochefen Sven-Åke Hjälmarth när han senare hörs av Parlamentarikerkommissionen:

-Vi trodde väl, det kan jag väl säga rent spontant, att jag trodde i varje fall när jag gick hem på morgonen, att man hade tagit mördaren. Det var en man som man tog som passade in i att ha varit där och som var en som vi kände till och var förtjust i vapen och kapabel och alltihop sådant där.

I sin bok *Han sköt Olof Palme* kommenterar kommissarie Börje Wingren förhöret med Mårten Palme: "Eftersom det inte fanns någon större likhet mellan Wilhelm Kramm på bilden och i verkligheten blev vi en aning tveksamma". Notera hur Wingren vrider på sanningen när han påstår att det var polisen som är tveksam, inte Mårten.

Börje Wingren

KI 05.22 ÅKERSBERGA (TOMMY LINDSTRÖM)

Rikskriminalens chef Tommy Lindström vill att vi ska tro på följande:

Väckarklockan ringer som alltid kl 05.22. Han går ut och hämtar tidningen vid grinden och inhämtar den chockerande nyheten att statsministern är skjuten.

I sin bok *Mitt liv som snut* beskriver han vad som sedan händer: "Men jag var tvungen att hoppa i säng igen och låtsas sova när ätteläggarna kom ner och överföll mig (det är nämligen

Tommy Lindström

hans födelsedag). Jag fick en lapp med en order att söka mig fram till en viss plats, där det fanns ännu en lapp med vidare instruktioner till nästa gömställe, osv. Den fjärde lappen dirigerade mig till Maivors garderob där presenten fanns - en innebandyklubba.”

Det kommer att dröja sex (!) timmar innan han dyker upp på sin arbetsplats (se sid 163).

KI 05.30 SVT (UTLANDSSÄNDNING)

Den första utlandssändningen går till det amerikanska TV-bolaget CBS. Under resten av dagen kommer SVT att sända 48 inslag till 20 olika TV-bolag.

Samtidigt sprids nyheten bland vanliga svenskar. De flesta blir djupt chockade och upprörda. Men inte alla.

-Jag var så lättad och glad efteråt, berättar Lars-Anton Svensson, medlem i den lilla nationella sammanslutningen Ungsvenska Klubben. Jag tyckte det var en stor befrielse.

När han senare går förbi kommunalhuset frågar han vaktmästaren om han inte ska flagga på hel stång istället när Sverige blivit befriad från en sådan plågoande. Det var ju som befrielsen från Kristian Tyrann 1523. Men det tyckte inte vaktmästaren.

Lite senare hör hans chef på landstinget att han uttrycker sin glädje över mordet. Han kallas in och chefen undrar vad i helsike han menar.

-Delad glädje är dubbel glädje, svarar Svensson varefter han handgripligen kastas ut från kontoret.

Dödsbudet sprids

KI 05.40 LEDNINGSCENTRALEN (INGA PLAN)

Tjugo i sex får polisens Ledningscentral meddelande om att inga plan har lyft från Bromma flygplats eller Arlanda efter kl 22.00 föregående kväll.

KI 05.55 ROSENBAD (MYSTISK MAN)

Polis stationerad utanför Rosenbad lägger märke till en man som uppför sig lite underligt. Vid visitering hittas en karta över brottsplatsen.

KI 06.00 STORLIEN (KUNGEN)

Kung Carl XVI Gustaf flygs hem via Östersunds flygplats. Tjugo minuter tidigare har Ledningscentralen fått besked om att kungafamiljen kommer att anlända till Arlanda flygplats kl 10.20.

KI 06.00 ARLANDA (TALMAN BENGTTSSON)

En patrull skickas till Arlanda för att möta upp talman Ingemund Bengtsson.

KI 06.04 VÅLDSROTELN (NILS LINDER)

Våldsrotelns chef kommissarie Nils Linder säger till *TT*: "Olof Palme blev skjuten med ett skott i ryggen..."

Inom parentes kan nämnas att Linder då, nära sju timmar efter mordet, ännu inte har larmat sin jourhavande mordexpert, kriminalkommissarie Arne Irvell.

KI 06.15 KARLSTAD (HAR MÖRDAT PALME)

Kvart över sex ringer någon som presenterar sig som Nils-Erik Karlsson från Karlstad till 90 000 och påstår att det är han som har mördat Olof Palme.

KI 06.30 CHAMONIX (MATTIAS PALME)

Parisambassadören Carl Lidbom sägs nu anlända till den franska alpbyn Chamonix tillsammans med en annan man. De går in på logementet där Mattias sover tillsammans med tre andra pojkar. Mattias verkar först ha svårt att fatta vad som har hänt (trots att han ska ha fått dödsbudet drygt fem timmar tidigare). De packar omedelbart ihop hans persedlar och återvänder i samma bil till Genève's flygplats, vilket tar ungefär 75 minuter.

Det kommer senare att visa sig att hela denna resa är ett mysterium - Affären Chamonix (se sid 532).

KI 06.42 SVEAVÄGEN (LISBET-KULAN)

Den första kulan hittas utanför fastigheten Sveavägen 29, fyrtio meter från mordplatsen. Det aktuella området snett mitt emot brottsplatsen är vid det här laget ytterst noggrant sopat men utan att man hittat några kulor. Att det heller inte hittas några tomhylsor tyder på att mordvapnet är en revolver. En pistol kastar till skillnad från en revolver ut tomhylsan efter varje skott. Men trots den noggranna brottsplatsundersökningen inträffar följande:

-Efter att hört om mordet på radio ger jag mig iväg till brottsplatsen av rent yrkesintresse, berättar den indiske frilansjournalisten Alfred de Tavares, 42. Jag försätter mig i en självhypnotisk trans och mina sinnen skärps så att jag ska kunna upptäcka kulan. Kan mördaren kanske ha korsat gatan och slängt pistolen i en papperskorg vid trottoarkanten? Jag går över på andra sidan och böjer mig fram för att titta ner i den aktuella papperskorgen. Samtidigt faller min blick på trottoaren. Och där ligger kulan! Från mina år i den portugisiska armén känner jag igen sådana föremål. Jag tar upp kulan, går fram till närmaste polis och överlämnar fyndet.

KI 06.44 ARLANDA (TALMANNEN KOMMER)

Nu anländer patrull 8151 till Arlanda för att möta upp talman Ingemund

Bengtsson.

KI 06.52 CLUB 88 (PERSONKONTROLL)

Strax före klockan sju beordras Norrmalmspiketen 1230 och Södermalmspiketen 3230 till Club 88 för att göra en personkontroll.

KI 07.03 STOCKHOLM (ÅKLAGARE UPPRINGD)

Vid sju-tiden blir chefsåklagare Karl Gerhard Svensson uppringd och informerad om mordet av sin bror i Örnsköldsvik. När han slår på TVn upptäcker han att polisen redan har gjort ett första misstag - man borde ha spärrat av hela Stockholm.

-Man hade inte ens spärrat av Sveavägen, bara satt en liten fyrkant runt blodpoLEN.

KI 07.05 POLISHUSET (WILHELM KRAMM se sid 32)

Den så kallade "Galne Österrikaren" Wilhelm Kramm förs vid sjutiden in från bostaden på Söder och hörs direkt av kriminalinspektör Börje Wingren. Mycket tyder på att Kramm utan att själv veta om det kan ha varit planerad som syndabock för Palmemordet (se sid 26). Han har dock ett perfekt alibi, eftersom han en minut före mordet har blivit stoppad och undersökt av en polisbil (se sid 70) vid Slussen.

KI 07.10 TRANSTRANDSFJÄLLEN (HANS WRANGHULT)

Hans Wranghult, chef för Stockholmskriminalen, är på skidsemester med familjen. När han sätter på radion får han höra partisekreterare Bo Toresson säga att det är viktigt att snabbt hitta en efterträdare till partiledarposten.

-Har Palme avgått? frågar hustrun förvånat.

Ögonblicket senare står det klart att Olof Palme är död.

-Var han sjuk? Det hade jag ingen aning om, hinner Wranghult tänka innan det framgår att statsministern skjutits.

Hans Wranghult

KI 07.19 GAMLA STAN (LISBET PALME)

Vid sjutiden på morgonen ringer Lisbet Palme oväntat upp sångerskan Arja Saijonmaa och ber henne sjunga på Olofs gravning. Finskan var en av hans stora favoriter.

KI 07.20 STOCKHOLM (ARNE IRVELL)

Kriminalkommissarie Arne Irvell är vid tiden för mordet biträdande chef och spaningschef på våldshoteln, den så kallade mordkommissionen. Kommissarie Irvell har ställts inför fler mord och våldshandlingar än någon annan svensk kommissarie i tjänst, sammanlagt mer än 500 mordutredningar. Hans karriär har också kantats av

stora, dramatiska händelser som Norrmalmstorgsdramat, mordet på den jugoslaviske ambassadören och sprängningen av den västtyske ambassaden. Våren 1985 arbetade han i månader på att lösa gåtan med de båda försvunna väninnorna, TV-reportern Cats Falck och tvåbarnsmamman Lena Gräns (se sid 336).

Efter varje mord i Stockholm larmas han omedelbart och rycks om så behövs ur sängen. Men om det här mordet får han ingenting veta förrän vid frukostbordet - och då via frukostradion! Det är första gången under hans tid som chef för mordkommissionen som en spaning har inletts utan honom. När han rasande hör sig för hos våldsrörelsens chef Nils Linder får han till svar:

-Det här är Säks mord. Eftersom det rör sig om mordet på vår statsminister förstod vi att det skulle bli en mycket lång utredning då du lär behöva all din kraft. Av den anledningen var det bäst att du fick sova ut ordentligt (!?).

Även chefen för riksmordkommissionen Willy Svensk kopplas bort, närmare bestämt av en man som snart kommer att spela en central roll i mordärendet: Hans Holmér.

Landshövdingen i Stockholm, Lennart Sandgren, är i Paris och informeras först av sin sekreterare åtskilliga timmar efter mordet sedan denna fått nyheten genom massmedia. Som chef för länsstyrelsen är Sandgren högste ansvarige för polisen i Stockholm, men ingen har överhuvudtaget försökt forska efter honom.

KI 07.27 SVEAVÄGEN (BYTER AV)

Vid den här tiden sker ett vaktbyte på olika strategiska platser. Patrull 1310 löser av vid partihögkvarteret på Sveavägen 68, patrull 2150 på brottsplatsen, patrull 7550 vid Sabbatsbergs sjukhus och patrull 3330 på Västerlånggatan 31 i Gamla stan.

KI 07.30 ÅKERSBERGA (TOMMY LINDSTRÖM)

Byråchefen Esbjörn Esbjörnsson sägs ringa till rikskrims chef Tommy Lindström, som redan flera timmar tidigare har läst i tidningen vad som hänt (se sid 154). Lindström "beslutar nu spontant att gå i tjänst", men kommer inte att anlända till arbetsplatsen förrän kl 11.30!

KI 08.?? ROSENBAD (PRESSKONFERENS)

En samlad men märkbart skakad Ingvar Carlsson håller presskonferens. Vid Olof Palmes tomma plats har man placerat ett tändt stearinljus. Stämningen är mycket mättad och fortfarande är det ingen som riktigt fattar vad som har

Ingvar Carlsson bredvid det tända ljuset

hämt.

-Efter mordet på Olof Palme har regeringen varit samlad under natten. Olof Palme lämnar efter sig ett stort tomrum i svensk politik. Det är omöjligt att nu sammanfatta vad han betytt för landet och för världen. Hans engagemang och hans djupa och äkta känsla för människor som har det svårt, som lider och som förtrycks har inspirerat så många och har skapat en känsla av stolthet hos breda grupper.

KI 08.18 JÖNKÖPING (PALMES HALVBROR)

Olof Palmes halvbror, hotelldirektör Sture Gunnarsson, 74, ligger i sängen och lyssnar förstrött på radion när han får höra Ingvar Carlssons röst tala om pistolskott och om att någon dött. Sedan nämns hans brors namn. Sture Gunnarsson sätter sig chockerad upp utan att kunna fatta det obegripliga. Han känner sig som bedövd av sorg och saknad.

Sture Gunnarsson

KI 08.12 HELA SVERIGE (RADIO & TV)

På morgonen och förmiddagen meddelas upprepade gånger att Lisbet är skadad, att hon först vårdats på Sabbatsbergs sjukhus och nu i hemmet. Detta är helt felaktigt.

KI 08.13 ROSENBAD (POLIS ANLÄNDER)

Patrull 1480 anländer till Rosenbad. Några minuter senare anländer 1460 och 1310 till partihögkvarteret på Sveavägen 68.

KI 08.29 SABBATSBERGS SJUKHUS (BEVAKNING UPPHÖR)

Vid halv nio-tiden upphör polisbevakningen av Sabbatsbergs sjukhus. Patrull 7550 följer med till Rättsläkarstationen i Solna.

KI 08.32 STOCKHOLM (TT-TELEGRAM)

Gripandet av den så kallade Galne Österrikaren Wilhelm Kramm går inte spårlöst förbi i media. *TT* är först ut med ett telegram i vilket man talar om att en känd våldsverkare gripits vid kl 07.30-tiden.

KI 08.34 STOCKHOLM (VILL HA LISBETS KLÄDER)

Chefen för Brottstekniska Roteln Wincent Lange vill ha Lisbet Palmes kläder för en teknisk undersökning. Enligt Ledningscentralens protokoll ska Säk ordna detta.

KI 08.43 BROTTSPLATSEN (PIKET 1220)

Piket 1220 anländer till mordplatsen för att hjälpa till med bevakningen. Samtidigt övergår piketerna 1230-3230 till normal bevakning.

KI 08.50 GÄRDET (ESKORT AV UTRIKESMINISTERN)

En polispatrull beordras till helikopterplatsen på Gärdet i Stockholm för vidare eskort av utrikesminister Sten Andersson till UD.

KI 08.55 RINGVÄGEN (UPPHITTAD PISTOL)

Polisen har tidigare tipsats om en upphittad pistol på Ringvägen på Södermalm. Det konstateras dock snabbt att det upphittade vapnet är tillverkat av plast.

KI 09.00 STOCKHOLM (BENGT WESTERBERG)

Klockan nio ringer folkpartiets Lennart Gabrielsson till polisen och begär ännu en gång livvaktsskydd för partiledaren Bengt Westerberg, som ska bege sig till TV-huset och senare besöka riksdagens talman. Men polisen vägrar återigen skydd och säger att det inte finns någon anledning att dramatisera det som har hänt!

KI 09.05 MORDPLATSEN (JOLLEBIL ANLÄNDER)

Polisbil 1227 som kör som så kallad jollebil till piket 1230 anländer till brottsplatsen.

KI 09.10 BÅRHUSET (BEVAKNING)

Patrull 7510 anländer till bårhuset för att hjälpa till med bevakning utanför i samband med den kommande obduktionen. Ungefär samtidigt övertar patrull 6460 bevakningen av socialdemokraternas partihögkvarter på Sveavägen 68.

KI 09.15 MORDPLATSEN (AVSPÄRRNING)

Nu utökas avspärrningen på initiativ av polismannen P-O Karlsson (se sid 429). Avspärrningen sker på Apelsgatan - Sveavägen - Tunnelgatan och rakt över Sveavägen utanför Skandiahuset. Man kompletterar även de randiga plastbanden med kravallstaket för att hålla undan alla nyfikna som samlats på platsen. Men ingenting annat än en av Olof Palmes skjortknappar hittas. Inga ytterligare kulor.

KI 09.40 BROTTSPLOTSEN (PATRULL 5470)

Patrull 5470 anländer till brottsplatsen.

KI 09.41 STOCKHOLM (TT-TELEGRAM)

TT-telegram den 1 mars -86, kl 09.41:

”Den franska regeringen beslutade på lördagsmorgonen att sända ett flygplan till en flygplats i närheten av vintersportorten Chamonix, där Palmes son Mattias befann sig, för att denne snabbt skall komma tillbaka till Stockholm.

Den franske premiärministern Laurent Fabius sände tidigt på lördagen ett telegram till fru Lisbet Palme. Med i planet som den franske regeringen skickade för att hämta

hem Mattias Palme befann sig svenske ambassadören Carl Lidbom och Ebbe Carlsson, en av statsministerns medarbetare och god vän till Mattias Palme.

Mattias som befinner sig i Chamonix har inte kunnat nås per telefon, vilket är anledningen till att ambassadören och Ebbe Carlsson följer med planet. De skall underrätta honom om det inträffade och se till att han så fort som möjligt skall kunna återvända till Stockholm”.

KI 09.55 BROTTSPLATSEN (MER POLIS)

Ytterligare polis i form av piket 8163 anländer till mordplatsen i korsningen Sveavägen - Tunnelgatan.

Carl Lidbom

KI 09.50 ARLANDA (PIKET 3230)

Den så kallade Södermalmpiketen 3230 (se sid 90) beordras till Arlanda flygplats för bevakning.

KI 10.00 SOLNA (OBDUKTIONEN)

Den rättsmedicinska obduktionen av Sven Olof Joachim Palme, personnummer 270130-0499, äger rum på Statens rättsläkarstation i Solna mellan kl 10.00 och kl 15.30. Den leds av doktor Milan Valverius. Dessutom deltar professor Kari Ormstad, överläkare Jovan Rajs, obduktionsassistenterna Åke Fredriksson, Gerth Winterhagen och Stefan Josefsson, Elving Gruvedal, kriminalinspektör Lars Forsberg, doktor Claes Wallin (se sid 126) från Sabbatsbergs kirurgklinik och docent Robert Grundin. Den sistnämnde är endast med vid röntgenfotograferingen. Kriminalkommissarie Rune Bladh vid tekniska roteln är också närvarande vid hela obduktionen, men skiljs därefter omedelbart från Palmeutredningen för andra uppgifter. Chefen för tekniska roteln kriminalkommissarie Wincent Lange medverkar endast en kort stund i inledningsskedet.

Milan Valverius

Obduktionen påbörjas och sägs genomföras på vanligt vis. Den tar dock längre tid än normalt eftersom man enligt professor Kari Ormstad är väldigt noga med att dokumentera hela förloppet (se sid 246).

I samband med obduktionen begär doktor Milan Valverius att man ska få undersöka Lisbet Palme. Men polisledningen säger bestämt ifrån, hon får under inga omständigheter störas. Det hjälper inte ens att man erbjuder att ställa en kvinnlig rättsläkare till förfogande.

KI 10.01 ALBY (MYSTISK BIL)

Polisbil 9267 har observerat en mystisk Opel Kadett med registreringsnummer GAT 637 i Advokatbacken i Alby. Några minuter senare anländer befälsbil 1210 och Norrmalmsspiketen 1230 som förstärkning.

KI 10.07 BROTTSPLATSEN (UTRYMMER)

Norrmalmsspiketen 1230 biträder med utrymningen vid avspärningarna i centrala Stockholm. Det här tar endast drygt fem minuter att genomföra.

KI 10.24 SAL 100 (PRESSKONFERENS)

Nyhetsbyrån *TT* kallas till presskonferens i Sal 100 i polishuset på Kungsholmen. Den utannonseras till kl 12.00.

KI 10.30 MORDPLATSEN (TEKNISK UNDERSÖKNING)

Nu återvänder de tekniska brottsplatsundersökarna för att spärra av hela Sveavägen vid Apelbergsgatan, vid Adolf Fredriks kyrkogata och in på Luntmakargatan. Undersökningen kommer att hålla på fram till ungefär kl 16.00.

Avspärningen som till en början varit mycket begränsad har tillåtit en mängd personer att röra sig i området, bland annat för att kasta in blommor vid blodfläcken. Detta kan ha förstört mycket för undersökarna.

KI 10.31 ALBY (AVBRYTER)

Befälsbil 1210 och Norrmalmsspiketen 1230 återgår till vanlig tjänstgöring. En bärare har beställts och två män tas till förhör.

KI 10.33 BROTTSPLATSEN (BYTER AV)

Kommissarie Alfredsson lämnar brottsplatsen och polisinspektör Nilsson blir nu platschef.

Några minuter senare blir 8163 och 8153 också avlösta.

KI 10.46 BROTTSPLATSEN (UPPHITTAD SKO)

Någon har hittat en sko under en byggnadsställning inte långt från mordplatsen. Brottstekniker tar över ärendet.

Brottsplatsen förstörs snabbt av sörjande

KI 10.50 POLISHUSET (HANS HOLMÉR)

Länspolismästare Hans Holmér, som avbrutit sin resa till Vasaloppet, sägs nu anlända till polishuset i Stockholm. Samtidigt lämnar kungafamiljen Arlanda flygplats på väg mot Stockholm.

KI 11.00 POLISHUSET (HANS WRANGHULT)

Strax efter att Hans Holmér kommit till polishuset anländer också hans kollega sedan tjugo år, Hans Wranghult. Denne har avbrutit sin semester i Sälenfjällen och flugit med en polishelikopter från Transtrand till Dala Airport i Borlänge och därefter vidare med reguljärflyg till Stockholm. Wranghult är Hans Holmérs närmaste man och ansvarig för den högre juridiken inom verket.

KI 11.03 ROSENBAD (RESERVSTYRKA AVBYTER)

Reservstyrkan 1250 löser av vid Rosenbad för måltidsuppehåll.

KI 11.10 STOCKHOLM (MANIFESTATION)

Från Stockholms arbetarkommun meddelas att man kommer att hålla en manifestation på Sergels Torg kl 18.00. Samtidigt meddelar UD att man kommer att öppna kl 14.00 för kondoleanser.

KI 11.11 BROMMA FLYGPLATS (PATRULL ÅTERGÅR)

Patrull 6360 återgår till Bromma flygplats.

KI 11.28 GAMLA STAN (MYSTISK BEVAKNING)

Enligt Ledningscentralens handskrivna protokoll anmäler sig 3625 på plats utanför Palmes bostad i Gamla stan. Den här patrullen är en mysterium och enligt kommissarie Sven Fehrm vid Södermalmspolisen har radion med anropsnummer 3625 aldrig kvitterats ut under mordnatten.

KI 11.30 RIKSPOLISSTYRELSEN (TOMMY LINDSTRÖM)

Rikskriminalens chef Tommy Lindström sägs anlända till sin arbetsplats. Hans osannolikt sena ankomst till arbetsplatsen är anmärkningsvärd (se sid 154). Varför har det dröjt drygt sex timmar för honom att åka hemifrån Åkersberga till centrala Stockholm? Och var har han befunnit sig från tjänstetidens slut fredagen den 28 februari fram tills nu (se sid 513)?

KI 11.32 ALBY (YTTERLIGARE FÖRHÖR)

Ytterligare en man från Advokatbacken i Alby (se sid 161) förs in till förhör.

KI 11.36 ARLANDA (TALMANNEN)

Patrull 8151 meddelar att man lämnat Arlanda med talman Ingemund Bengtsson.

KI 11.53 DROTTNINGGATAN (BREV)

Polisbil 1120 beordras till posten på Drottninggatan angående ett brev adresserat till "Sveriges Statsminister Olof Palme, Sverige". Brevet är poststämplat i Uppsala.

KI 12.00 POLISHUSET (PRESSKONFERENS)

Media kallas till presskonferens i Sal 100.

-Det är ju så när det handlar om grova våldsdåd att vi vidtager en del rutinåtgärder. Vi kollar personer som har uppträtt i periferin av en händelse, vi tar in misstänkta fordon och misstänkta personer. Så har skett under förmiddagen idag och så kommer att ske i fortsättningen. Men vi har för ögonblicket ingenting som vi bedömer som ett hett tips.

-Vi vet att gärningsmannen har haft en revolver av kaliber .38 (se sid 231). Vapnet har vi inte funnit, men vi har hittat en kula. Vi har heller ingenting mera konkret som pekar på att det skulle vara fler än en gärningsman, men inte heller det kan vi naturligtvis utesluta.

Hans Holmér's första presskonferens

Här har rikslarmet hela natten och morgonen gått ut med en beskrivning av två gärningsmän och ändå kan Hans Holmér utan att blinka sitta och säga att polisen inte har någon konkret uppgift som tyder på att det är mer än en förövare! Han avfärdar alltså uppgifterna i rikslarmet utan att ens ha talat med Lisbet Palme!

På den första presskonferensen understryker Holmér vidare att Sveriges gränser har spärrats, väl medveten om att även detta är en sanning med modifikation.

-Vi kan inte vara helt säkra på att gärningsmannen finns kvar i landet. Det finns många sätt att ta sig ut, det finns peruker man kan ta av och klädbyten kan göras snabbt. Men vi tror att han finns kvar, säger kriminalinspektör Bo Lönnheden i spaningsledningen.

Polisen håller två linjer öppna för tips från allmänheten. Telefonnumren är 08-7694118 och 08-7694105.

KI 12.02 STOCKHOLM (TALMANNEN FRAMME)

Patrull 8151 meddelar att man är framme med talman Ingemund Bengtsson.

KI 12.53 VÄRTAHAMNEN (BEVAKNING)

En patrull bevakar Värtahamnen och Vikingterminalerna.

KI 13.04 BROTTSPLATSEN (INRE SPÄRR)

Strax efter kl 13.00 upprättas en så kallad inre spärr runt själva mordplatsen.

KI 13.32 STOCKHOLM (DÖRRKNACKNING)

Under dagen genomförs vad som påstås vara en omfattande dörrknackning i området kring mordplatsen, dock utan resultat.

KI 13.50 MORDPLATSEN (SOPMASKIN)

Patrull 9877 beställer en sopmaskin från gatukontoret för att rensa områdena kring mordplatsen.

KI 13.55 STOCKHOLM (ÅKLAGARE KOPPLAS IN)

På eftermiddagen kopplas åklagare KG Svensson in som ”standby åklagare”. Det innebär att han ska ta över ansvaret för utredningen så fort polisen hittat en skäligen misstänkt person. En av KG Svenssons första åtgärder är att kontakta Stockholmspolisens våldrotel och begära att ett större område runt mordplatsen ska avspärras. Detta kommer inte att ske.

KG Svensson

KI 14.20 STOCKHOLM (THORBJÖRN FÄLLDIN)

-Själv vägrar jag att tro att det är ett politiskt mord, för det finns inte sådana politiska motsättningar i Sverige, förklarar Thorbjörn Fälldin inför pressen. Utan det måste vara en sjuk människa, en galning, som har utfört denna fruktansvärda gärning.

Thorbjörn Fälldin

KI 14.30 BROTTSPLATSEN (BERG AV ROSOR)

Innan polisen riktigt hinner ta hörnet vid Dekorima i besittning som brottsplats har sörjande förvandlat den till en sorge- och minnesplats. Snart kommer här att ligga omkring fem miljoner rosor och manifestationer mot det meningslösa våldet kommer att lösa av varandra.

Sorgen är stor och demonstrationer mot våldet många

KI 15.00 SÖDERMALM (FIRAR MED TÅRTA)

Vid ett poliskontor i södra Stockholm är glädjen så stor över mordet att man firar med tårta.

-Det var bara glädje, glädje hos hela skiftet, berättar en av deltagarna senare i SVTs *Dokument Inifrån*. Jag tyckte det var hemskt. Så där får man bara inte bära sig åt!

KI 15.30 SOLNA (OBDUKTIONEN)

Obduktionen av statsminister Olof Palme slutförs efter sju timmar. Mycket kommer dock snart att ifrågasättas. Myndigheternas svar på kritiken: hemligstämpling av obduktionsprotokollet (se sid 246).

Sverige är i detta nu ett land lamslaget av sorg. Tragedin är ett faktum och landet kommer aldrig mer att bli sig likt. Vad få svenskar vet är dock att en statskupp i slowmotion troligtvis har trätt i kraft.

För att kunna förstå vidden av det här, fortsätter vi genom att granska utredningen och våra myndigheters skrämmande sätt att handskas med Sveriges viktigaste mordfall genom tiderna.

*-Spinner man ett nät av lögner, beror
det på att man fruktar sanningen*

Steven Bikos advokat Kentridge

MORD & MANIPULATION

Palmemordet har kommit att bli ett nationellt trauma hos det svenska folket, som redan tidigt instinktivt kände att skotten även varit riktade mot det svenska folkhemmet. Känslan av att det finns något dunkelt och skrämmande bakom dådet har förstärkts av myndigheternas förhållningssätt som från första stund kantats av egendomligheter, misstag, förfalskningar, maktövergrepp och ryktesspridning. Det har blivit dags att titta närmare på vad som hände och inte hände under mordnatten.

Palme mördades officiellt kl 23.21

Redan få dagar efter attentatet på Sveavägen började de polisiära insatserna bli föremål för en häftig massmedial kritik. Officiellt mördades Olof Palme fredagen den 28 februari 1986 kl 23.21:20 +/- 10 sekunder. Denna tid har bestämts med hjälp av det biltelefonsamtal som vittnet Leif Ljungqvist ringde till Larmcentralen LAC (se sid 77). Det första larmet om skottlossningen i korsningen Tunnelgatan - Sveavägen kom till polisens växel några minuter senare. Samtalet togs emot av Ulf Helin som den här kvällen hade hoppat in extra som radiooperatör i polisens Ledningscentral. Normalt tillhörde han besättningen i den omdiskuterade Södermalmspiketen 3230 (se sid 100), men precis som många andra hade han denna kväll bytt arbetsplats.

Mot gällande instruktioner underlät han att vidta vissa rutinåtgärder: han startade inte protokollföringen, han meddelade inte arbetsledaren om det inträffade, han larmade inte ambulans och han höll inte telefonlinjen öppen utan avbröt larmsamtalet efter endast 20 sekunder. Detta kom att ge mördaren tre minuters försprång, vilket på ett avgörande sätt kan ha bidragit till att denne kom undan. Men det här är bara början på en lång rad oförklarliga och outredda fördröjningar i Ledningscentralen denna natt.

Polisens rutiner hade fungerat i stort sett normalt under de första minuter efter larmet. Men från det ögonblick då det stod klart att det handlade om statsministern gick det mesta i baklås. Misstagen var många och avgörande för den fortsatta mördarjakten. Det genomfördes till exempel inget organiserat sökande efter mördaren och poliserna på stan fick leta helt på måfå. Under de första timmarna var det otroligt nog bara två personer i Ledningscentralen som på heltid arbetade med Palmeärendet, detta trots att det var fullt manskap och att alla var tillgängliga. Det verkar till och med ha funnits folk i reserv. Men att ta reda på vilka dessa var är mycket svårt eftersom tjänstgöringsjournalen för mordnatten är sekretessbelagd - av hänsyn till "Rikets säkerhet" (?).

Juristkommissionen skrev senare: "I jämförelse med den samlade resurstillgången var det få patruller som togs i anspråk för att söka efter gärningsmannen. Under den första timmen beordrades, enligt vad som kan utläsas av dokumentationen, ungefär lika många patruller till andra uppdrag som får bedömas ha haft låg prioritet i jämförelse med detta brott. Även under de närmast följande timmarna sattes bara en begränsad del av resurserna in på uppgifter med anknytning till mordet på statsministern. Viss personal hölls i beredskap under natten utan att tilldelas några uppgifter."

Allt verkade från första början gå i slow motion och Stockholmspolisens ledning informerades till exempel mycket sent av Sambandscentralens högsta befäl Hans Koci, som väntade cirka femton minuter efter att han fått veta vem brottsoffret var innan han kontaktade sina överordnade. Istället för att koncentrera sig på mördarjakten präglades aktiviteten i Ledningscentralen nästan uteslutande av att besvara frågor från pressen. Order hade nämligen gått ut om att alla samtal från pressen skulle kopplas till Ledningsrummet - själva nervcentrumet i spaningarna.

-Vi satt och pratade hela tiden med världspressen, berättade kommissarie Rolf Fredriksson vid ett samtal med författarparet Poutiainen. Vi fick fortlöpande information om vad vi skulle säga och inte säga. Men vad de gjorde med alla meddelanden omkring och sånt där, det har vi inte deltagit i alls, ser du. Du vet, så fort man lägger på en lur så ringer det igen, va. Alla lamporna på telefon lyste samtidigt här, ser du.

-Jaha ja.

-Vi har inte haft en chans ens en gång att fundera i vad de har gjort på sidan om, alla de här människorna (?) som var där.

-Nej men, du satt väl i Ledningsrummet då?

-Jo jo, vi satt i Ledningsrummet allihopa.

Mitt i mördarjakten beslutade man dessutom att flytta datautrustningen till ett intilliggande rum. Men ingen kunde koppla in bildskärmarna vilket fördröjde jakten med ytterligare en dryg halvtimme (se sid 134). Högsta befälet Hans Koci medgav senare att han lätt hade klarat av inkopplingen, men att han inte hade haft tid. I samband med att ett högre befäl anlände omkring kl 00.30 lämnade Hans Koci därefter allt som hade med statsministermordet att göra för att, som det hette, ägna sig åt den vanliga fortlöpande verksamheten.

När bildskärmarna till sist kopplats in var allt klappat och klart för en högeffektiv mördarjakt. Men ser man på den så kallade IM-listan är det helt dött under tidsperioden kl 00.26 till kl 02.49 - det vill säga 2 hela timmar och 23 minuter! Arbetsledaren Anders Thornestedt beslutade sig också plötsligt för att lämna Palmeärendet och ägna sig åt den vanliga verksamheten i Sambandscentralen. Han ville, som han uttryckte det, ”ha en helhetsbild över vad som hände i Stockholm city och inte sitta fastlåst i ledningsrummet”. Med andra ord var arbetet med att samordna århundradets mördarjakt inte tillräckligt intressant för honom. Och efter kl 03.00 var Palmeärendet bokstavligt talat utan ledning, då inget ansvarigt befäl längre aktivt deltog i mordspaningarna.

Larm ska upprepas vid större händelser, men inte ens det fungerade när statsministern mördades. Den handlingsplan som gäller vid grövre brott i Stockholm togs heller aldrig i bruk och först tre timmar efter mordet sändes det första rikslarmet över telexnätet till landets samtliga polisstationer. Detta trots att krimjouren innan dess gjort förtvivlade försök att få Sambandscentralen att gå ut med det tidigare:

”RIKSLARM, 86-03-01-020542

Mord, Stockholms PD

Signalement på gärningsman efter beskjutning av Sveriges statsminister: 2 gärningsmän, 40-45 år, mörkhåriga, en av gärningsmännen är påfallande lång, en av männen var iklädd mörkblå täckjacka, tillhör eventuellt Ustasjarörelsen. Meddela polisen i Stockholm, KCV, tfn 08-769 30 00.”

Som den uppmärksamme läsaren märker handlade detta första rikslarm alltså om **två** mördare! Sedan ändrade sig spaningsledningen och vid presskonferensen den 1 mars talade Hans Holmér plötsligt bara om en man. Av någon anledning hade biträdande länspolismästaren Gösta Welander (se sid 153) också konstigt nog tagit bort uppgiften om den kroatiska motståndsrörelsen Ustasja. Därefter dröjde det ända till kl 05.06 innan det verkliga rikslarmet gick:

”RIKSLARM, 86-03-01-050624

KOMPLETTERING TILL RIKSLARM, ANG MORD, STOCKHOLMS PD. Den tidigare uppgiften om ev tillhörigheten till Ustasjarörelsen är ej längre aktuell. Larmet i övrigt kvarstår.”

Kommissionsledamoten Doris Håvik frågade senare spaningsledaren Hans Holmér:

Månaden efter mordet ställde F13 från Bråvalla flygflottilj utanför Norrköping upp och hjälpte polisen med att fotografera Stockholm från ovan. Flottiljens spaningsdivision Martin Röd utförde två uppdrag med ett Vigenplan utrustat med en infraröd värmekamera för att kunna lokalisera en revolver i snödrivorna eller uppslängd på ett tak. Enligt vissa källor gjordes flygningen om nästa dag, då det upptäckts att en av kamerorna inte varit laddad med film. X = Mordplatsen. Den streckade linjen = Mördarens kända flyktväg. Punktlinjen = Mördarens förmodade sista flyktväg.

-Kan man utgå från att du inte är förvånad över att det inte blev rikslarm?

-Rikslarm är någonting elementärt, svarade Holmér. Det sitter i ryggmärgen hos alla. Jag förstår inte hur det blev så här.

Larmen byggde på vittnesuppgifter från fru Lisbet Palme. För att kontrollera dessa uppsökte journalisten Maja-Lena Rådelius från tidningen *Arbetet den 8 maj -88* kommissarie Åke Rimbom (se sid 110), som var den ende som förhört henne på sjukhuset:

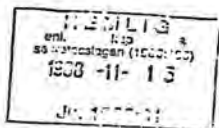
-Du tror alltså fortfarande att det första rikslarmet var riktigt?

-Ja, svarade Rimbom. I sitt chocktillstånd sa Lisbet Palme att hon sett två gärningsmän och att hon kände igen dem. Hon var inte tveksam. Det enda var att hon knappt ville säga det där om Ustasja, men hon nämnde det i alla fall minst två gånger samt att ”de som gjorde det här var de som var i Gamla stan”. ”En av dem var den som sköt”.

När detta slogs upp som en nyhet i pressen dementerade Palmegruppens presstalesman Ingvar Eriksson emellertid omedelbart uppgiften: Rimbom hade **aldrig** sagt att fru Palme hade sett två gärningsmän. Palmeåklagaren Jörgen Almblad stämde in i dementin och hävdade att förhören med Lisbet Palme varit klara och entydiga. Hon hade bara sett **en** mördare. Detta ”fastställdes” därefter i *Dagens Nyheter den 10 maj -88* och sedan dess har Rimbom vägrat alla former för intervjuer.

När spaningsledaren Hans Holmér den 17 mars 1987 hördes av Juristkommissionen försökte han förklara hur det hela hade kunnat gå så snett:

-Jag kan tala om varför rikslarmet blev fel. Därför att på morgontimmarna då eller säg vid tre, fyra-tiden, kanske något tidigare rentav på natten, så hördes Lisbet Palme på Sabbatsbergs sjukhus utav en polispatrull, och hon var då naturligtvis oerhört skadad och berättade att hon hade sett den här gärningsmannen, och han liknade då en av de två personer som hon hade sett från fönstret i lägenheten på Västerlånggatan ett antal veckor före mordet. Och så beskrev hon de här två männen hon hade sett på Västerlånggatan och så sa hon också att hon trodde att det var Ustasja som låg bakom mordet. Och det gjorde då att på resan till polishuset, om det var på radio eller på telefon eller hur det nu gick till, det vet jag inte, så tappade man i alla fall den viktigare bedömningen att det var hennes beskrivning av två män från tidigare tillfällen. Så att det gick ju ut som om det vore två män som hade förövat det här dådet, och att hon hade sett två gärningsmän på platsen och att de såg då ut på det här sättet som hon beskrev från ett tidigare tillfälle, och att det dessutom var Ustasja. Det larmet gick ut någon gång vid kl 02.50 eller någonting sådant där, jag är inte säker på tidpunkten, men ganska lång tid efter, som ett rikslarm. Och sedan kom det då, vad jag har förstått, en hel del frågor ifrån massmedia, hur i fridens namn man kunde säga att det var Ustasja och vad var det som låg bakom det. Och då drog man öronen åt sig i ledningen och rättade då rikslarmet och tog bort Ustasja, men tog inte bort att det var de här två gubbarna. Så att på så sätt

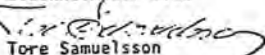

Inspektören Åke Rimborn har vid samtal på JO-exp. denna dag lämnat följande kompletterande uppgifter.

Vid hans samtal med Lisbeth Palme på Sabbatsbergs sjukhus var det inte helt lätt för honom att få fram några konkreta uppgifter om vad som verkligen hade utspelats. Hon var nämligen mycket chockad vid samtalstillfället. Klart är dock att hon då nämnde att det hade varit två gärningsmän och att det troligen var de två män som hon vid ett tidigare tillfälle hade iakttagit utanför bostaden på Västerlånggatan. Rimborn fick dock inte klart för sig var den andre gärningsmannen skulle ha uppehållit sig vid mordtillfället. Han antecknade de av Lisbeth Palme lämnade uppgifterna. Efter samtalets slut åkte han till sambandscentralen, där han först talade med Hjälmroth och ytterligare en man. Under det samtalet uppehöll sig de tre i ett separat rum. Rimborn gick därefter ut i ledningsrummet, där bl.a. Welander, Sandström, Berggren, Fredriksson och Hyllander då var. Han lämnade därvid en redogörelse över vad Lisbeth Palme hade uppgivit. Spaningsledningen var i första hand intresserade av att få fram fylliga signalementsuppgifter. Det var dock inte något tal om huruvida rikslarm om mordet hade sänkts. Efter det att han hade lämnat sin information gick han in på fjärrskriftavdelningen med sina anteckningar rörande samtalet med Lisbeth Palme. Han kunde emellertid inte erinra sig att han dessförinnan skulle ha fått i uppdrag av Berggren eller någon annan att upprätta ett rikslarm. Det är dock riktigt att Christina Johansson, som tjänstgjorde på fjärrskriftavdelningen vid tillfället ifråga, skrev ut ett rikslarm med ledning av Rimborns anteckningar.

Den av Rimborn upprättade redovisningen - sidan 6 i anmälan - gjordes tidigt på morgonen den 1 mars och efter det att han hade återkommit till Skärholmens polisstation.

Stockholm, som ovan

Tore Samuelsson

Den 24 april 1987 har ovanstående promemoria upplästs i telefon för Rimborn, som därvid godkände den.

Enligt Juristkommissionens förhör med Åke Rimborn såg fru Palme två gärningsmän!

så rikslarmet var fel va, och vilseledande på det här sättet.

Men vad hade då fru Palme egentligen observerat i samband med attentatet? Det första riktiga förhöret hade hållits redan dagen efter mordet hemma i familjen Palmes bostad i Gamla stan. Förhöret leddes av kriminalkommissarie Inge Reneborg och kriminalinspektör Christer H Sjöblom. Närvarande var också sonen Mårten och statssekreterare Ulf Dahlsten. Förhöret skedde utan bandspelare på Lisbet Palmes begäran.

Enligt förhørsprotokollet hade hon då ingen uppfattning om vem som avlossat skotten och angav följande: ”Framme vid korsningen med Tunnelgatan hörde fru Palme smållar, sannolikt två till antalet. De lät inte som om de kom från nära håll (?). Hon trodde att det var ungdomar som lekte med smållare och vände sig mot maken för att kommentera saken. I samma ögonblick sjönk Olof Palme ihop, kraftigt blödande från bröst och mun. Fru Palme hörde ytterligare en smäll samtidigt som hon kände hur det brände till på ryggen. Snett bakifrån såg hon hur en man sprang in på Tunnelgatan. Han stannade en bit in och vände sig om varefter han fortsatte.

Lisbet började nu skrika på hjälp och tittade sig samtidigt omkring. Hon upptäckte då cirka 30 meter norrut en man iklädd något beige plagg som tittade mot henne. Hon upplevde honom som spensligt byggd och förhållandevis lång. Mannen kom mot henne, men gjorde ett närmast avvärijande intryck när hon påkallade hjälp.”

OBS! Den här personen har aldrig identifierats och varken kläder eller position passar in på något annat känt vittne! I *Sydsvenska Dagbladet* framträdde biträdande spaningsledaren Ingemar Krusell i en artikel av journalisten Erik Magnusson:

-Den iakttagelsen är väldigt mystisk, bekräftade han. Vi vet att det inte fanns någon person på mordplatsen utöver makarna Palme och gärningsmannen och det är oerhört otillfredsställande att vi inte lyckats identifiera mannen i jackan.

KÄNDE HON IGEN MÖRDAREN?

I STVs *Rapport* frågade en reporter dagen efter mordet spaningsledaren Hans Holmér:

-Det har sagts att Lisbet kände igen gärningsmannen?

Holmér svarade:

-Jag vet inte hur stort avseende man ska fästa vid detta, men att hon fällt yttrandet är riktigt.

I det första förhöret efter attentatet berättade statsministerns änka vidare: ”Mannen som sprang in på Tunnelgatan uppfattade fru Palme som varande i 40-årsåldern, cirka 180 cm lång och med ”kompakt” kropp med kort hals. Han var mörk men inte på ett direkt sydländskt sätt utan håret var mer brunaktigt. Han var iklädd en blå, något ”bullig” täckjacka som gick en bit nedanför midjan. Han hade vidare mörka, troligen grå byxor. I övrigt lade fru Palme inte märke till några detaljer vare sig i utseende eller klädsel”.

Ytterligare ett förhör hölls den 8 mars, då per telefon. Nu inträffade det besynnerliga att hon plötsligt kunde beskriva detaljer som att gärningsmannen hade stirrande och ljus blick. Kindknotorna var liksom bulliga. Han hade vit överläpp (?), kort hals med uppdragna axlar, ett kompakt utseende. Hon hade intrycket av att han kunde ha stått kvar inne i gränden en stund och stirrat på henne. Lisbet Palme kände inte så mycket till vapen, men trodde att vapnet måste ha varit försett med ljuddämpare och nämnde vidare att det kunde ha rört sig om kroater, tyskar, israeler, sydafrikaner eller amerikaner, dock inte kurder (?).

Ytterligare tre förhör hölls därefter innan konfrontationen med Christer Pettersson (se sid 283): Ett förhör i bostaden den 29 april av kriminalinspektör Lars Thonander och Gunnar Hierner med två kompletteringar den 5 och 6 maj 1986 i närvaro av polisintendent Tommy Lindström (se sid 529). Vid den här tidpunkten fortsatte hennes vittnesmål att byggas på med detaljer:

”Då hon tittade upp från maken som fallit på trottoaren, såg hon en man med stirrande blick titta på dem. Mannen befann sig på 10-15 meters avstånd och stod i hörnet av Tunnelgatan. Hon beskriver mannen som varande i 40-årsåldern och omkring 180 cm lång, ha en intensivt stirrande blick, ha smala, tunna läppar och ljus, platt överläpp, ha en rak panna med raka ögonbryn samt ha ett rektangulärt och stelt stirrande ansikte med kraftigt, något framskjutet hakparti och markerade kindsidor. Han var iklädd mörkblå / marinblå jacka som gick nedanför midjan, dock ej till knäna, och han hade mörka byxor. Mannen var bred över axlarna och hade ett kort halsparti. Då hon såg mannen röra sig, gjorde han ett spänstigt, vältränat intryck på henne. Hon kunde inte se om mannen höll något i händerna. På frågan om hon sett om mannen bar glasögon eller ej, var hon ej säker, hon uppgav sig ha svårt att komma ihåg just den detaljen hos människor som hon träffat. Beträffande eventuell huvudbonad var hon heller inte säker. Hans huvud gav dock ett cendrébrunt intryck. Han var varken blond eller svartmuskig.”

I slutet av förhöret uppgav hon att hon 1-3 minuter senare sett en man som stod 75 meter in på Tunnelgatan med samma stirrande blick som mördaren.

Lisbet Palme sa alltså att hon uppfattade det som att mördaren stått på knappt tio

Vittnet Anders Björkman stämmer exakt in på Lisbet Palmes beskrivning av mördaren

meters avstånd. På just det avståndet stod vittnet Anders Björkman, en man som stämmer mycket väl in på hennes beskrivning av gärningsmannen. Mot denna bakgrund kan tyckas att Anders Björkman borde ha varit ett viktigt försvarsvittne i rättegångarna mot Christer Pettersson. Men det blev han inte, då han på ett listigt sätt trollades bort av åklagarna Jörgen Almblad och Anders Helin.

Frågan är alltså: Beskrev Lisbet Palme i själva verket Anders Björkman och var det då dennes signalement som låg till grund för mordnattens efterlysning? Låt oss jämföra detta signalement med den så kallade Fantombilden, som några dagar efter mordet spreds över hela världen.

FANTOMBILDEN

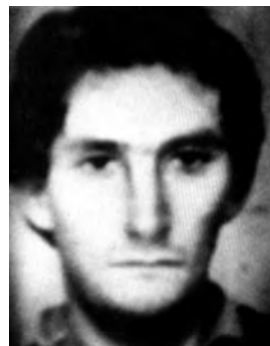
En 22-årig konststuderande vid namn Sanna Törnemann hade på mordkvällen sett en man komma småspringande i riktning från mordplatsen, förbi nattklubben Alexandras baddörr på Smala gränd, troligtvis omkring kl 23.30-23.40. Mannen hade hajat till, fällt upp kragen och skyndat vidare mot Snickarbacken, för att därefter vika av mot Birger Jarlsgatan. Han var 35-45 år, smärt och vältränad med hopkrupen gång. Sanna Törnemann hade hunnit få en bra bild av hans ansikte som var smalt och manligt med tattsittande mörka ögon, kraftiga mörka ögonbryn och en lång smal rak näsa. Håret var mörkt, kortklippt och hängde ned något bakom öronen. Han bar en mörkblå halvlång rock med smal krage, ljusare tröja och mörkblå byxor.

Väl hemma hörde Sanna Törnemann om mordet på radion och gjorde därför en teckning av mannen som hon lämnade till polisen. Men hennes tips lades åt sidan. Hon var emellertid bekant med reportern Karin Svärd på *Dagens Eko*, som kontaktade spaningsledningen. Detta gjorde en viss skillnad och nu ombads hon snabbt komma till polishuset. Här hjälpte *Svenska Dagbladets* tecknare Fibben Hald henne att förbättra sitt porträtt samtidigt som ett västtyskt team bestående av teknikerna Joakim Heun och Stefan Wagner från Bundeskriminalamt i Wiesbaden tillkallades.

Tyskarna använde sig av något som kallades Minolta-metoden och efter fyra timmar var man klar med vad som skulle komma att bli känt som Fantombilden. Samma eftermiddag, den 6 mars 1986, sände privatföretaget Scan Video ut denna fotografilikhande bild via satellit över hela Europa, varefter den visades varje heltimme dygnet runt i TV-kanalen CNN.

Orginalteckningen

Fantombilden

Publiceringen av Fantombilden ledde till att en stor mängd tips strömmade in och för allmänheten verkade polisen vara snabb och effektiv. Men denna bild var dock inte sanningsenlig. Det kvinnliga vittnet Sanna Törnemann hävdade nämligen bestämt att Fantombilden inte hade något att göra med vad hon sett. Experterna hade i själva verket förvrängt hennes teckning och trots att inget vittne uppgivit att mördaren hade ett utländskt utseende fastnade spaningsledningen direkt för ”en svartskalle”. Så uppstod en falsk bild av mördaren och polismän som kvällspressen tog kontakt med skakade på huvudet.

-Det är vansinne att skicka ut en sådan här ofullständig bild. Nu tror alla att den verkligen visar mördaren och struntar i att lämna tips om andra misstänkta. Det kan få hela mordutredningen att spåra ur.

Lisbet Palme reagerade också mot Fantombilden och ringde till makens kollega Ulf Dahlsten. Sedan hände ingenting förrän den 12 mars då Säpo i ett förhörprotokoll rapporterade om ett signalement en kvinna givit av en man utanför biografen Grand:

-Hon beskriver mannen såsom en smal ickekurd, sjuk stirrande blick, spänt uttryck.

Inom Säpo var Sverige nu av någon anledning uppdelat i kurder och ickekurder!

Tecknaren Marques Ernesto från Saltsjöbaden hade mött Olof Palme dagen före mordet i passagen från Sergels torg. Med hjälp av den tyska identifieringsmaskinen konstruerades även en bild av en man han sett följa efter statsministern. Den 24 mars släppte Holmér fantombilden på den så kallade Skuggan, som sades vara 35 år, 190 cm lång och välbyggd.

-Vittnet som hjälpt polisen att ta fram bilden säger att han hade mellanblont hår, men stannar för färgen på bilden, sa Holmér på presskonferensen den 24 mars. Personligen tycker jag inte att hårfärgen är mellanblond, men jag kan ju inte ändra ett vittnes uppgifter.

(I detta sammanhanget är det viktigt att påpeka att vittnet 1988 sägs ha erkänt att han ljugit och att Skuggan helt och hållet var en fantasifigur. Chilenaren hade blivit upprörd över att Holmérs första fantombild så tydligt hade utländska drag).

I *Striptease* 1994 uttalade sig före Palmeåklagaren Anders Helin:

-Ölvebro och jag brukar ibland roa oss med att göra upp en Tio i Topplista över de värsta dumheterna och misstagen som gjordes i början av utredningen. På min förstaplats ligger alltid Fantombilden, därför att den har ställt till med så otroligt mycket trassel. Det finns alltså ingenting som kopplar den här mannen på något sätt till brottsplatsen. Så sannolikheten att det här skulle vara mördaren är väldigt liten. Att gå ut och säga

Skuggan

att det här är mördaren tycker jag är att direkt vilseleda allmänheten.

Det här är emellertid inte de enda Fantombilderna i utredningen. Även Mårten Palme, ingenjören Per (se sid 50) och vittnet Leila (se sid 52) fick göra var sin. Alla blev dock sekretessbelagda. Men varför fick då inte Lisbet Palme göra en som varande det absolut bästa vittnet? Ingen vet säkert, men relationerna mellan Palmeutredarna och fru Palme hade varit ansträngda nästan från första dagen efter mordet och åklagaren KG Svensson menade att hon fått diktera villkoren alldeles för mycket. Av någon anledning hade hon särbehandlats, så även vid polisens rekonstruktioner.

-Har det gjorts någon rekonstruktion med Lisbet Palme? frågade *Striptease*-reportern Lars Borgnäs.

-Nej, svarade Palmeåklagaren Anders Helin.

-Varför inte?

-Hör du, vi fick i ett mycket tidigt skede klart för oss att någon rekonstruktion med medverkan av Lisbet Palme, det var inte att tänka på.

-Vem sa det?

-Som jag minns var det den gamla spaningsledningen med Hans Holmér från 1986.

-Han hade frågat henne?

-Ja, uppenbarligen

-Hon hade sagt nej?

-Så tolkar jag det, ja.

-Var det ett besked som gällde för all framtid?

-Ja.

-Hon skulle aldrig ställa upp?

-Nej, det intrycket fick jag.

-Det ledde till att du aldrig frågade?

-Nej.

Klockan sex lördag morgon den 5 april 1986 hade man genomfört en första rekonstruktion. Ett hundratal meter av Sveavägen var avspärrade, liksom Tunnelgatan tvärs över Sveavägen till trapporna upp till Brunkebergsåsen.

Söndag morgon upprepades förfarandet, nu med ytterligare vittnen och lördagen den 12 april hölls ett sista rekonstruktionsförhör på plats med ett 40-tal ögonvittnen som befunnit sig inom en radie av

Flera rekonstruktioner genomfördes - utan Lisbet

50 meter från själva mordplatsen.

Rekonstruktionerna tycks dock mest ha varit avsedd för *Aftonbladet*, som hyrt en lägenhet på andra sidan gatan för att ta bilder. Det föreligger också en del säregna omständigheter kring dessa företeelser. Vittnet Lars Jeppsson var med vid två av rekonstruktionerna, men enligt radioprogrammet *Kanalen den 28 oktober -87* förekom inte den polisbil (se sid 92) som han observerat uppe på Brunkebergsåsen. Och Sunniva Thelestam, som sett en mystisk polisbil på Drottninggatan strax före mordet, (se sid 61) fick inte ens själv närvara när hennes eget vittnesmål rekonstruerades!

Andra har också reagerat över spaningsledningens agerande, däribland chefsobducenten.

-Det var första gången under mina fyrtio år som rättsläkare som jag inte kallades som sakkunnig till rekonstruktionen av ett fall där jag utfört obduktionen, sa Milan Valverius (se sid 245).

Det blev för övrigt inte heller högsta yttre befälet under mordnatten, kommissarie Gösta Söderström, fastän dåvarande åklagaren KG Svensson yrkade på det.

SÖDERSTRÖM - EN ICKEPERSON

Redan från första början har det förekommit en del frågetecken vad gäller polisfordon som rört sig omkring brottsplatsen strax före mordet. Att kommissarie Gösta Söderström och hans chaufför Ingvar Windén i kommissariebil 2520 var första polisbil på plats är nästan alla eniga om. Däremot föreligger det stora frågetecken kring ankomsttiden och kommissarien från Herrängen har under årens lopp kommit att bli en av huvudpersonerna i kritiken.

I *Dagens Nyheter* den 12 oktober -96 stod följande att läsa: ”Kommissarie Gösta Söderström anklagar sina kolleger för medhjälp till mord”.

-Polisledningen ljuger, hävdade han. Det är inte sant att polisen var hack i häl på mördaren, att man var mycket nära att gripa honom. Riktigt är däremot att redan innan jag kom till mordplatsen såg man springande poliser på mördarens flyktväg, på Malmkillnadsgatan. Men de här poliserna sprang inte för att försöka gripa mördaren, utan hjälpte honom i stället att komma undan. Sju-åtta minuter senare, när de väl sett till att mördaren hade hunnit undan oupptäckt, kom de till mordplatsen och anmälde sig för mig. Jag menar tveklöst att svenska poliser är inblandade i mordet på Olof Palme.

Påstår en poliskommissarie något så anmärkningsvärt kan man inte bara ignorera det. Men det är precis vad utredningen har gjort. Spaningsledningen påstår också fortfarande efter alla år att den första polisbil, det vill säga Söderströms kommissariebil 2520, var på plats inom tre-fyra minuter efter skotten, alltså cirka kl 23.24.

-Men jag svär på Bibeln att jag först kom till mordplatsen kl 23.30, insisterade Söderström. Detta är en sak som ända sedan mordet har sysselsatt mig. I dag tror jag mig kunna bevisa att jag har rätt och att den officiella tiden är fel. Jag försvarar min

heder och sanningen är min ledstjärna. Jantelagen känner jag väl till, men den ger samtidigt kraft att spänna bågen för att visa sanningen.

Det måste ses som anmärkningsvärt att polisledningen inte har satt sig ner tillsammans med Söderström och seriöst försökt utreda motsättningarna och de påstådda missförstånden. Istället har man gjort sitt bästa för att sätta munkavle på honom. Smutskastningen som har följt har inte varit öppen, men inofficiellt förvandlades han efter mordet till en paria och stämplades som en inkompetent klåpare.

- Inse att det är kört, har varit en av de vanligaste kommentarerna från hans kollegor. Det bästa vore att bara strunta i allt det där, det är bara ett slöseri med tid.

Diskussionerna har allt sedan dess avlöst varandra gällande de första sex minuterna efter attentatet av den enkla anledningen att om Söderströms beskrivning av händelseförloppet är korrekt innebär det att Ledningscentralen systematiskt har ljugit om sina åtgärder i inledningsskedet. Det innebär också att bland annat kommissariebil 1520 (se sid 92) varit ute och letat efter mördaren långt innan det första larmet gått!

Om man diskret vill göra en polisaktion ineffektiv, bör man bromsa i just Ledningscentralen. Därifrån sköts nämligen ledningen och samordningen av polisinsatser. Då biträdande länspolismästare Gösta Welander hördes av Juristkommissionen den 27 januari 1987 medgav han att man faktiskt medvetet hade dröjt med larmet.

-Innan du gav dig iväg till Sabbatsbergs sjukhus så gav du order om att rikslarm skulle utfärdas eller skulle gå ut, frågade kommissionsordförande Per-Erik Nilson.

-Ja, svarade Welander.

-Kl 02.06 så gick det ut. Då hade du väl lämnat Ledningscentralen? När du gav den ordern så att säga, hur bedömde du, att det där kanske hade bort gå tidigare, eller hur noterade du att det inte hade skett?

-Ja det kom väl upp genom att Koci (Sambandscentralens högsta befäl) kom in och drog upp frågan om rikslarm och sa att det inte hade gått ut något. Han hade inte skickat ut det, främst beroende på att de uppgifter han då hade om signalementet var vaga och motstridiga och han hoppades på att kunna få något bättre ifrån Sabbatsbergs sjukhus, och just i det läget så tyckte jag att det var riktigt att man inte hade skickat ut det. Det hängde ju samman med den bedömning som vi hade gjort redan tidigare. Sett till och kollat om båtar och flygplan eventuellt hade gått. Om någon kunde lämna landet, komma ut ur landet. Vi hade ju skickat folk till Centralen också och kolla. Så att i det läget så ansåg jag inte att man hade missat någonting, men okej, ett larm borde ju gå ut så fort som möjligt och innan jag gav mig iväg där så tyckte jag ändå att det var rimligt att det här larmet gick ut, även om det inte var det bästa av larm.”

Den viktigaste funktionen med ett larm är att alarmera, det vill säga förvarna och aktivera polispersonalen. Det måste därför betraktas som egendomligt att man fördröjde larmet på grund av för vaga signalementsuppgifter.

Men låt oss för en stund ta del av Gösta Söderströms egen skildring av vad som

inträffade denna ödesdigra natt. Följande sammanställningen framfördes vid ett seminarium i ABF-huset i Stockholm den 4 november 1987:

-Jag och kollegan Ingvar Windén patrullerade i bil 2520 Kungsgatan västerut. Då vi befann oss i närheten av Norra Kungstornet stoppades vi av en man som kom utrusande i körbanan och omtalade att det varit skottlossning på Sveavägen vid Tunnelgatan. Min minnesbild av uppgiftslämnaren är att denne var i 40-årsåldern, över medellängd, barhuvad och klädd i en brun överrock (se sid 81). Jag antog att mannen varit i närheten av den uppgivna adressen och sedan irrat omkring sökande efter patrullerande poliser. Vi körde i hög fart mot den plats som meddelats. När vi avlägsnat oss från mannen kontrollerade jag tidpunkten på mitt armbandsur som visade kl 23.28, vilket jag antecknade på en rapportblankett.

-När vi hunnit fram till trafiksignalerna vid Sveavägen hördes ett så kallat områdesanrop i polisradion av ungefär följande lydelse: ”Vi har fått in ett meddelande från Taxi att någon är skjuten på Sveavägen vid Tunnelgatan”. Anropet besvarades omgående av polispiketerna 1230 och 3230 som befann sig i närheten. Det meddelades även att radiotrafiken i ärendet skulle upprätthållas på en spärrad kanal, vilket innebär att de tillkallade polis enheterna kan upprätthålla direktkontakter med såväl Sambandscentralen som med varandra.

-Vi var de första poliserna som med vår bil 2520 anlände till brottsplatsen, men piketbussen 3230 anlände strax efteråt. Jag observerade en mindre folksamling på en 10-12 personer runt en svårt blödande man och de uppehöll sig på Sveavägens östra gångbana vid Tunnelgatan. Den blödande mannen låg på rygg i en stor blodpöl, hans ansikte var nersölat av blod, ögonen var vidöppna och stirrande, kläderna på överkroppen var blodbemängda och ett blodflöde rann stötvis ut från hans mun. Två personer utförde enligt min bedömning fruktlösa upplivningsförsök bestående av hjärtkompression och konstgjord andning.

-Ett vittne pekade Tunnelgatan österut samtidigt som han ropade: ”De sprang ditåt!” Jag beordrade piketgruppens befäl Kjell Östling att med sin personal omedelbart uppta förföljande efter springande och misstänkta personer, vilket utfördes utan dröjsmål. En hysterisk kvinna som jag antog hade varit i sällskap med den svårt blödande mannen sprang omkring och vädjade förtvivlat om hjälp. Efter flera misslyckade försök att kontakta henne för att få ett signalement på gärningsmannen lämnade jag henne tillfälligt för att istället anropa polisens Sambandscentral och informera om att 2520 fanns på plats, att en man blivit skjuten och att piketpersonal från 3230 upptagit förföljandet efter misstänkta personer som sprungit Tunnelgatan österut mot Malmkillnadsgatan. Jag beräknar att denna min radiokontakt togs en minut efter vår ankomst till brottsplatsen.

-En knapp minut senare meddelade Windén att han från

Gösta Söderström

ett vittne erhållit ett vagt signalement på en misstänkt gärningsman (yngre man, klädd i en blå täckjacka), vilket jag tillsåg att Windén utlarmade från vår bil 2520. Samtidigt anlände ambulansen och dess personal fortsatte en stund med upplivningsförsöken genom att bland annat använda syrgas. I det sammanhanget utlarmades ett annat signalement på en misstänkt gärningsman (äldre man, klädd i en lång överrock samt mössa med öronlappar) och jag vet ej vem som meddelade detta. Jag tog en förnyad kontakt med den hysteriska kvinnan och frågade henne ännu en gång efter signalementet på gärningsmannen samt personuppgifter på såväl henne själv som hennes sällskap och då skrek hon: "Är du inte klok!? Känner du inte igen mig? Jag är ju Lisbet Palme och där (pekande) ligger min man Olof".

-Jag blev mycket förvirrad och misstrodde till en början hennes uppgift. Efter det att jag på nytt hade granskat brottsoffret kunde jag dock med stor säkerhet konstatera att det var Sveriges statsminister som låg livlös och blödande på gångbanan. Härefter tog jag en förnyad kontakt med Sambandscentralen, varvid följande samtal utspelades:

- 70 (Sambandscentralen) från 2520 kom!
- 70 här, 2520 kom!
- Är det bekant vem som är brottsoffret, kom?
- Svaret är nej, kom!
- Brottsoffret är identiskt med statsministern, kom!
- Sa du statsministern, kom?
- Svaret är ja, kom!
- Klart slut.

Gösta Söderströms berättelse fortsätter:

-Denna min historiska information till Sambandscentralen sändes omkring fem minuter efter ankomsten till brottsplatsen. Piketen 1230 anlände och dess personal hjälpte först till med att anteckna vittnen, varefter de under befäl av Christer Persson ombesörjde avspärrningen av brottsplatsen. En minut efter det att jag meddelat identiteten på brottsoffret påbörjade ambulanspersonalen transporten till Sabbatsbergs sjukhus, dit även Lisbet Palme medföljde.

-Jag godkände avspärrningen av brottsplatsen och en yta av cirka 100 kvadratmeter inringades med plastlinor. Christer Persson beordrades att tillsammans med sin personal ansvara för att brottsplatsen blev bevakad och intakt. Folksamlingen på brottsplatsen utökades alltmer medan ytterligare polispersonal från såväl Ordnings- som Kriminalavdelning anlände. Jag talade bland annat med poliskommissarien Lars Christianson som lovade att uppsöka Lisbet Palme på Sabbatsbergs sjukhus och göra ett nytt försök att få hennes signalementsbeskrivning av gärningsmannen. I samråd med några kriminalpolisier beslutade jag även att ta med fyra vittnen till Kriminalavdelningen, där de skulle höras mer i detalj. Två av dessa vittnen fick medfölja oss i bilen 2520. Vi anlände till polishuset vid kl 00.15-tiden.

-Efter det att jag muntligt informerat ansvariga polisbefäl om händelser och

åtgärder, konstaterade jag att Windén hade påbörjat den skriftliga avrapporteringen. Jag lät honom fortsätta, men anmärkte att han felaktigt antecknat tiden kl 23.30 för vår ankomst till brottsplatsen. Jag hade ju antecknat tiden kl 23.28 när vi stoppades på Kungsgatan och det kunde omöjligt ha tagit oss två minuter att färdas den korta vägen till brottsplatsen.

Windén svarade:

-Jag tittade på min klocka när jag gick ur bilen och den visade kl 11.30 (digitalt 12-timmarssystem).

Söderström fortsätter:

-Jag misstänkte då att någon av våra klockor måste gå fel, vilket vi beslutade att kontrollera senare. För att bringa reda i pågående tveksamhet kontaktade jag vakthavande kommissarie Hans Koci på Sambandscentralen och frågade när de erhållit kännedom om ärendet och han svarade kl 23.23. Jag replikerade att områdeslarmet hade utgått kl 23.28, vilket med bestämdhet förnekades av Koci.

-Sedan avrapporteringen var färdigskriven avlämnades densamma till kriminaljouren. Två kopior togs, av vilka den ena lämnades till intendent Severin och den andra till chefen för ordningsavdelningen, Sune Sandström. Jag samtalade som hastigast med Sandström på Ledningscentralen, varvid jag beklagade att vi hade larmats för sent till brottsplatsen. Den beslutade kontrollen av våra klockor ägde rum kl 04.00 i samband med den extra nyhetssändningen i televisionen och härvid visade det sig att Windéns klocka gick helt rätt. Min klocka gick 1 minut och 43 sekunder för sakta.

Sune Sandström

(slut sammanställning)

När Söderström i början av påföljande arbetspass ville ta reda på vilken tid han skrivit ner när han fick larmet, upptäckte han att någon hade rivit ut sidan ur hans rapportblock. Det visade sig också att kommissarie Hans Koci hade blivit mycket irriterad när han inte ville tro på kl 23.23. Denna irritation växte när det framkom att Söderström i tidningsintervjuer sa sig misstänka manipulation av datalistorna och den 6 mars fick Koci ett utbrott:

-Vad i helvete har du ställt till med!?

Kommissarie Söderström kallades även upp till chefen för Ordningsspolisen, Sune Sandström. Under diskussionen om eventuellt tjänstefel (?) förklarade Sandström:

-Hans Holmér är oerhört besviken på dig.

Gösta Söderström hade dock innan dess anlitat sin kollega Göran Hellgren för att via dataterminalen på Östermalms polisstation ta fram mordnattens enradiga

ingripandemeddelande från Sambandscentralen. Det hade då visat sig att inte mindre än sju polisfordon fanns indaterade före hans egen kommissariebil (?). Den första tidsangivelsen var kl 23.23 och gällde de båda omdiskuterade polispiкетerna 3230 (se sid 82) och 1230. Söderströms egen kommissariebil 2520 fanns först indaterad kl 23.31! Detta gav honom bekräftelse på att hans egna tidangivelser varit korrekta. Men vilka var de andra sju fordonen? Göran Hellgren förklarade att alla dessa var efterdaterade, vilket framgick av asterisker.

Detta är bara ett av många tecken på att mordnattens listor har manipulerats. Det finns även en så kallad logglista där varje handgrepp en operatör har gjort finns inskrivet. Kl 23.23 påstås HZ, förkortning för Ulf Helin (se sid 82), till exempel ha skickat den första polisbilen. Men insatserna mellan kl 23.23 och kl 23.30 har i efterhand korrigerats manuellt och varje HZ har en asterisk. Signaturen HZ har även kl 23.24 beordrat piketpatrull 1230 att ingripa i ett fylleriärende. Men enligt IM-listan har samma piket skickats till brottsplatsen på Sveavägen - en minut tidigare. Förklara det den som kan.

-Om en larmtid avviker med mer än sju minuter från datoruret sätter datorn omedelbart dit en asterisk, berättar Gösta Söderström. Jag har därför anmält de ansvariga cheferna i Ledningscentralen för manipulation. Men JO talade med en kommissarie i Palmegruppen, varefter han beslöt att inte vidta några åtgärder.

Det kan tilläggas att hans chaufför Ingvar Windén aldrig blivit hörd av vare sig Jurist- eller Edenmankommissionen, eftersom det enligt deras bedömning ”ej var nödvändigt”.

Kommissarie Söderström har dock fått medhåll från vissa vittnen. I *Arbetet den 18 december -87* intervjuades Karin Johansson (se sid 73), en av flickorna som hjälpte till med upplivningsförsöken på mordplatsen:

-Jag är absolut säker på att det dröjde sju till tio minuter innan den första polisbilen kom efter att vi såg Olof Palme falla ihop. Det dröjde väldigt länge.

-Men du förstår väl att man gärna upplever en kort tid som en evighet i en sådan situation, påpekade reportern Maja-Lena Rådelius.

-Jag var trots situationen fullständigt kapabel att tänka klart och jag är helt säker på att det gick mellan sju och tio minuter, insisterade vittnet som flera gånger försökts överbevisas om annat. Det var samma sak i polisförhören efteråt. Då försökte de få mig att gå med på en massa dumheter, som att Konserthuset låg på den andra sidan gatan och jag vet inte allt. Till sist sa jag åt dem att sluta. Men jag förstår ju att de ville testa... om jag var ett bra vittne.

Väninnan Anna Hage (se sid 73) var inte lika bestämd vad gällde tiden.

-Det jag kan säga är att det dröjde ett bra tag innan polisen kom.

Föraren i ambulans 951 från Sollentuna, Christer Eriksson, kommenterade problematiken i *Arbetet den 18 december -87*:

RIKSDAGENS
OMBUDSMÄN

(JO)
Chefsjustitieombudsmannen
Claes Eklundh

BESLUT

Datum
1993-06-18

Önr
2011-1993

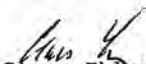
Anmälan från Gösta Söderström mot Polismyndigheten i Stockholm angående ifrågasatt manipulation med dokument

Gösta Söderström har i en anmälan till JO bl.a. ifrågasatt om manipulation skett med dokument som ingår i utredningen om mordet på Olof Palme. Han har vidare begärt att JO skall anmoda berörda och ansvariga befattningshavare vid Polismyndigheten i Stockholm att lämna förklaringar till vissa dokument samt uppge varför visst material inte överlämnats till Palme-utredningen.

Jag har inhämtat muntliga upplysningar från kriminalkommissarien Åke Röst vid Rikskriminalpolisen.

Vad Gösta Söderström anförer ger inte anledning till någon åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avskrivs från vidare handläggning.

Claes Eklundh

Owe Hultin

Expedition till

Gösta Söderström
Postlåda 8592, 760 49 HERRÅNG

Kriminalkommissarien Åke Röst
Rikskriminalpolisen
Box 12256, 102 26 STOCKHOLM

Personer som har ifrågasatt den officiella versionen av mordet har ofta möts av maktens kraftfulla dementimaskin. Här är kommissarie Gösta Söderströms anmälan om manipulation av bevismaterial - som JO inte oväntat lämnade utan åtgärd.

-Det är någonting konstigt med alltihop. Det enda jag kan säga är att vi kom precis sekunderna efter den första piketen.

ANMÄLD FÖR MEDHJÄLP TILL MORD

Under åren som har gått har Gösta Söderström fått utstå hån, förtal och press. Han har blivit utfrysad på sin arbetsplats och förvandlats till en icke-person. Den hittills mest bisarra form tog förtälet i *Kvällsposten* den 7 augusti -88 då en 39-årig stockholmsbo anmälde poliskommissarien för medhjälp (!) till mordet på Palme. I polisanmälan stod att misstanken mot honom förstärktes av att han "trots sin egen senfärdighet kritiserade polisledningen för senfärdighet, varvid syftet med hans egna gärningar ej kom att uppmärksammas". Det påstås nämligen att kommissarie Gösta Söderström blivit så skakad av händelsen att han under 8-10 minuter vandrat omkring som en zombie på mordplatsen innan han till sist fått ur sig vem som var brottsoffret.

-Detta är rent nonsens. Jag visste ju inte ens att det rörde sig om statsministern förrän fru Palme sa till mig. Under min långa karriär inom polisen har jag upplevt många horribla och blodiga händelser och det fanns ingenting nytt eller skrämmande för mig i samband med detta fall.

Vidare sägs kommissarie Söderström ha fått vänta i radiokön ungefär sju minuter innan Ledningscentralen tog in honom. Det betyder att alla radiooperatörerna helt enkelt ska ha struntat i att kontakta högsta befälet på stan, trots att de kunde se på sina skärmar att denne vill komma in.

I förtalsrättegången mot tidningen *Proletären* förklarade Söderström:

-Man har talat om att jag stod i radiokö och så vidare, men det är rena rama fablerna.

Han begärde senare ett sammanträde med spaningsledaren Ulf Karlsson för att reda ut begreppen. Men Ulf Karlsson hade inte tid. Gösta Söderström krävde då istället att få träffa dåvarande förundersökningsledaren Jörgen Almblad (se sid 197).

-Då får du komma till polishuset, krävde Almblad.

-Javisst, svarade Söderström och gav sig iväg.

Här fick han till sist redovisa alla märkliga detaljer. Men mötet registrerades varken

Söderström kallades till polishuset på Kungsholmen

med protokoll eller bandspelare och avslutades med att förundersökningsledaren förklarade:

-Bara lugn, vi ska kolla det.

På väg från träffen mötte de Palmeåklagaren Anders Helin (se sid 38).

-Var det något särskilt, frågade Helin.

-Nej, det kan man knappast säga, kommenterade Almblad.

-Ja, då så, svarade Helin innan han försvann iväg.

Sedan dess har det varit tyst och Almblad hörde aldrig av sig igen.

Både Juristkommissionen och den Parlamentariska kommissionen har var för sig kommit fram till att Söderström och hans chaufför Ingvar Windén måste ha misstagit sig på tiderna. Larmet var inte fördröjt och polisen var snabbt på plats. Juristkommissionen skrev: ”Vi har utgått från att uppgifterna har varit korrekta och följlaktligen i princip också avstått från att ta ställning till vilken av två eller flera sinsemellan motstridiga uppgifter som förtjänar tilltro.” Sanningen var alltså utan betydelse och ingen skulle känna sig utpekad.

-Finns det någonting i den officiella versionen som motsäger Söderström, frågade åklagaren förundersökningsledaren Jörgen Almblad då denne hördes under ed i samband med att Göteborgs tingsrätt försökte fastställa de olika larmtiderna.

-Ja, bland annat LAC-banden motsäger honom menar jag, svarade Almblad. Och även förstås polisens eget band som säger att larmet gick ut kl 23.23.

Lägg märke till att Almblad under ed påstår att polisen skulle ha haft en egen bandinspelning. Till saken hör att detta officiellt har förnekats. Vid ett senare tillfälle hävdade Almblad också att det måste ha blivit något missförstånd.

Juristkommissionen skrev: ”Apparatur för inspelning av tele- och radiotrafiken fanns installerad i polisens Sambandscentral vid tidpunkten för mordet men hade ännu inte blivit inkopplad. Skälet syns ha varit dels att man från fackligt håll hade invändningar grundade bland annat på integritetssynpunkter, dels att återstående åtgärder för att ta apparaturen i bruk medförde en rätt betydande kostnad.”

Såsom av en händelse var Säpos ledningscentrals bandinspelning av radio- och teletrafiken heller inte inkopplad när mordet begicks (se sid 26).

FINNS - FINNS INTE

Många och märkliga är turerna kring de band och protokoll som härstammar från mordnatten. Varje polisärende som föranleder åtgärd på polisens Sambands- och Ledningscentral registreras normalt omedelbart per dator. Ett ingripandemeddelande (IM) innehåller uppgift om tid, plats, typ av händelse med mera för ett givet ärende och IM-listan från mordnatten är det enda handfasta beviset för att polisen gick ut med ett områdeslarm kl 23.23. Det är i detta sammanhang viktigt att notera att tiderna på

IM-listan inte sätts av Fröken Ur, utan av en inbyggd klocka i datasystemet. Men det finns omständigheter som starkt talar för att även denna lista kan ha friserats i efterhand!

Detta är för komplicerat att gå in på i detalj och intresserade hänvisas till Henry Söderströms analys av mordnatten samt bröderna Poutiainens bok *Inuti Labyrinten*. När detta författarpar 1991 försökte få ut IM-listorna från mordnatten ville polisen dock inte släppa de fullständiga dokumenten, ännu en gång med hänvisning till rikets säkerhet (!). Inte ens när regeringsrätten beordrade ett offentliggörande hörsammade polisen beslutet. Först en dryg månad senare tog man sitt förnuft till fånga.

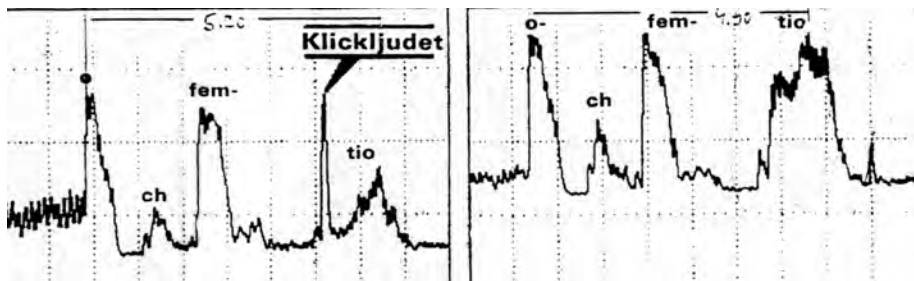
All in- och utgående radio- och teletrafik spelades 1986 automatiskt in på en 36-kanalers bandspelare, där varje operatör hade sin egen kanal. En kanal upptogs av Fröken Ur som löpte parallellt för exakta tidangivelser. Enbart tiden mellan kl 23.00 och kl 01.00 denna dramatiska februarinatt 1986 omfattar så mycket som 72 timmars bandinspelningar. Genom att ingående studera LACs samtal med polisens Ledningscentral och med ambulanserna skulle man kunna få en mycket klar bild av händelseförloppet under mordnatten.

Men i december 1987 hävdade Palmegruppen att de inte hade behållit mordnattens inspelning eftersom bandet var mycket dyrt, värt 3 000 kr, och skulle återanvändas.

Journalisten Maja-Lena Rådelius kunde dock i TV-programmet *Forum* berätta att biträdande larmchef Lars Karlsand lämnat beskedet att bandet blivit bränt. Knappt ett år senare kom han plötsligt ihåg att han hade originalbandet i tryggt förvar - i sitt eget kassaskåp. Men nu var det till största delen sekretessbelagt. Senare skulle Karlsand ändra sig ännu en gång och säga att bandet blivit avmagnetiserat. Ytterligare något senare påstod han att bandet var återanvänt och därmed överspelat. Och 1991 blev

NR	HÄNDELSE	OMRÅDE	NR	ADRESS	TYP	BEHÅLLNING
1:23	HÄNDELSE: HISSMÄNNEL ANMÄLAN: JÄRFALLA TAXI / 1 EN 30-40 EN MDR ANTECKNING: HÄNDELSEN HÄNDE SOM HILLIT SKJUTEN/STATSMINISTERMÄKKA AMU TILL SABB	13M		TUNVELG - SVEAV		SIGN: HZ
PATROLL: 1230	BEORDRAD: 23:23 KLAR PÅ PLATS: 04:22 AVSLUTAT: 04:22	NZ	AT	ANTECKNINGAR: BROTTSPLATSEN RYGÅRD: BITR ANMAN PTR ANTAL GRIPPA: 00		
PATROLL: 2230	BEORDRAD: 23:23 KLAR PÅ PLATS: 04:16 AVSLUTAT: 04:16	NZ	AT	ANTECKNINGAR: AVSP RYGÅRD: BITR ANMAN PTR ANTAL GRIPPA: 00		
PATROLL: 1520	BEORDRAD: 23:25 KLAR PÅ PLATS: 04:16 AVSLUTAT: 04:16	NZ	AT	ANTECKNINGAR: PKON DALSGÅRD RYGÅRD: BITR ANMAN PTR ANTAL GRIPPA: 00		
PATROLL: 1170	BEORDRAD: 23:26 KLAR PÅ PLATS: 04:16 AVSLUTAT: 04:16	AT	AT	ANTECKNINGAR: SE IVEN FÖRTS IM RYGÅRD: BITR ANMAN PTR ANTAL GRIPPA: 00		
PATROLL: 2100	BEORDRAD: 23:26 KLAR PÅ PLATS: 04:16 AVSLUTAT: 04:16	AT	AT	ANTECKNINGAR: RYGÅRD: BITR ANMAN PTR ANTAL GRIPPA: 00		
T A R E I N S T A N C E F Ö R L A	NR 01		AT	ANTECKNINGAR: BROTTSPLATSEN RYGÅRD: BITR ANMAN PTR ANTAL GRIPPA: 00		
PATROLL: 1160	BEORDRAD: 23:28 KLAR PÅ PLATS: 04:17 AVSLUTAT: 04:17	AT	AT	ANTECKNINGAR: RYGÅRD: BITR ANMAN PTR ANTAL GRIPPA: 00		
PATROLL: 2520	BEORDRAD: 23:31 KLAR PÅ PLATS: 03:27 AVSLUTAT: 03:27	AT	SS	ANTECKNINGAR: RYGÅRD: ANM/PRIKORAPP, VD ANTAL GRIPPA: 00		
PATROLL: 1227	BEORDRAD: 23:33 KLAR PÅ PLATS: 04:17 AVSLUTAT: 04:17	AT	AT	ANTECKNINGAR: RYGÅRD: BITR ANMAN PTR ANTAL GRIPPA: 00		

Delar av den mycket omtalade IM-listan

Till vänster inspelningen med klickljudet vid ordet "femtio", det vill säga B-maskinen som användes under mordnatten. Till höger A-maskinens ljudkurva utan klickljud

bandet verkligen bränt i enlighet med gällande instruktioner och rutiner.

Här hette det alltså först att originalbandet hade förstörts. Men spaningsledningen hade på ett tidigt stadium begärt och fått ut en kopia. Av någon anledning hade man dock valt att inte kopiera över allt relevant material, utan istället satt igång med att redigera innehållet. Denna bandkopia hade också ett avgörande fel. Televerket disponerade vid tiden för mordet två band för tidsangivning, ett tekniskt felfritt band A och band B som uppvisade ett lätt klickljud vid ordet "femtio". B-maskinen var en reservmaskin som automatiskt satte igång vid fel på A-maskinen. Under mordnatten användes bandet med bakgrundsljud - band B. Men polisens bandkopia innehöll inspelningar från båda bandmaskinerna. Detta innebar att någon hade manipulerat med bandet.

Den tekniska undersökningen hade genomförts för privata medel (17 000 kr) av elektronikingenjör Mauricio Vigil och professor Ernst Füntratt-Kloeps. Vad gällde deras avslöjanden kom Statens Kriminaltekniska Laboratorium (SKL) så småningom fram till att de hade "gjort korrekta mätningar, men fått felaktiga resultat".

LAC-bandets autenticitet har dock ifrågasatts av många fler. Bland annat eftersom polisens egen kopia tydligen varit så undermålig att kriminalkommissarie Jan Länninge, som för polisens räkning gjort en utskrift, har hört så fel att samtalets innebörd på flera ställen har blivit helt förvrängd (se sid 194). När originalbandet innan dess kopierats för spaningsledningens räkning hade samtalen och Fröken Ur överförs från 36 olika kanaler till en enda, det vill säga att bandet nu var i mono. Vid kopieringen hade man då och då släppt in Fröken Ur från originalbandet samtidigt som samtalen plockats ut från alla andra kanaler där de ibland legat omlott och nu kopierats in efter varandra! Detta gör att tiderna blir fullständigt opålitliga.

-Det stämmer, bekräftade biträdande larmchef Karlsand i *PalmeNytt nr 1-2000*. Jag håller med om att en bra kopia borde ha haft åtminstone två kanaler, varav en särskild för Fröken Ur. Men tyvärr har vi inte haft de tekniska möjligheterna.

På SKL framställdes i november 1988 stereokopior som kvalitetsmässigt vida överträffade polisens monokopia från 1986. Men på *Redogörelse över inkommande*

samtal på 90 000 samt utskrift av bandinspelning av alla telefonsamtal och radiotrafik i samband med mordet saknades nu inte mindre än 14 av totalt 27 samtal om mordet. Dessutom var vissa av de 13 samtalen på polisens kopia stympade. Logglistan har heller inte sparats för eftervärlden, trots dess historiska värde och trots att dokumentationen i övrigt från Ledningscentralen är mycket bristfällig.

-Gallingstiden för datalistan är fem år, varför listan ej längre finns inom myndigheten, förklarade polisöverintendent Göran Hansén. Och gallingstiden för dagrapporterna är ett år varför denna handling heller inte finns hos myndigheten.

Det finns däremot ett efterdaterat maskinskrivet protokoll från Ledningscentralen, med märkliga fel och luckor. Det ska också finnas ett hemligt handskrivet protokoll över polisiära åtgärder - men var? Det vet man inte eftersom protokollet både finns och inte finns. Stockholmspolisen sa vid förfrågan att protokollet kanske finns hos dem, men att det i alla fall inte kunde lämnas ut då detta bedömdes kunna vara till men för utredningen.

-Allt skulle vara så hemligt, klagar Gösta Söderström. Inte ens jag fick se det handskrivna protokoll som påstås ha förts under mordnatten. I stället visade man mig ett maskinskrivet protokoll där det stod att inte mindre än 14 bilar larmades två minuter efter mordet! Men det är ju helt enkelt inte sant.

Detta protokoll är när man jämför det med de datauppgifter som Juristkommissionen tagit del av också tillrättalagt. Myndigheternas hantering av alla viktiga dokument, inkluderande både hemligstämpling och förstöring visar att detta är en brännbar fråga, men Palme-kommissionens sekretariat kom fram till att Palmeutredarnas underlåtenhet att bevara Sambandscentralens datalogg och LACs band var ursäktligt. Två kommissionsledamöter ansåg däremot att förstörelsen av banden var utomordentligt uppseendeväckande. Vi läser Juristkommissionens egna ord:

”Det protokoll som fördes är knapphändigt och ofullständigt, särskilt vad gäller det första skedet av händelserna. Tidsangivelserna är inte exakta och stämmer inte heller på alla punkter med annan dokumentation, främst ingripandemeddelandena i det datoriserade systemet”.

-De som har manipulerat med tider och bevismaterial är poliser. Det innebär att det finns ett Polisspår, förklarade kommissarie Gösta Söderström. Men varför sanktioneras detta av åklagarna? Det innebär ju i så fall att det också finns ett Åklagarspår. Och varför är politikerna fullständigt tysta? Här har vi även ett Politikerspår, så det är helt fel att bara skylla det hela på polisen. Det är mycket, mycket större än så.

-Numera är jag faktiskt övertygad om att det i själva verket har gått ut två larm (!), ett kl 23.23 och ett kl 23.29, vilket måste ses som en verklig brandfackla. De involverade polispatrullerna mottog riktade anrop från polisens Ledningscentral och kunde sålunda ta del av information som inte var tillgänglig för andra polispatruller på fältet.

I en intervju i radions *P 1 den 14 juni -95* fortsatte Gösta Söderström:

STOCKHOLMS POLISDISTRIKT
 Ordningsavdelningen
 Driftsektionen
 Ledningscentralen

PROTOKOLL
 1976-02-28

Blad 1

ODc-44
 Bilaga C

PROTOKOLL FÖRT Lfd dagen 1976-02-28 kl 23:23 + o m dagen 19 - - kl

ANLEDNING:

Övertäckning av stabsmanöver Palmet
 10 lot

CENTRAL LEDNING:

Wallersten, Högström, Pålsson

VE PERM:

Lfd

PROTOKOLLFÖRARE:

Andersson, Söderqvist

ÖVRIGT:

Klockan	Beslut, åtgärder, direktiv, anropsnr mm.															
2323	Arkiv ut utvärdering stett i stuvningen Tunnelstation - Sönderåsen 1 min sprängt från plattform övergick 4 kg															
	<table border="1"> <tr> <td>1230</td> <td>3230</td> <td>1520</td> <td>1170</td> <td>2160</td> </tr> <tr> <td>412</td> <td>2120</td> <td>1180</td> <td>2520</td> <td>1227</td> </tr> <tr> <td>2733</td> <td>2550</td> <td>1210</td> <td>Lfd plattform</td> <td></td> </tr> </table>	1230	3230	1520	1170	2160	412	2120	1180	2520	1227	2733	2550	1210	Lfd plattform	
1230	3230	1520	1170	2160												
412	2120	1180	2520	1227												
2733	2550	1210	Lfd plattform													
2329	Reku ambulans 7; Sakb.															
2344	LUC meddelade city den skadade av (Det) Palmet, vänt skadad															
2347	LUC meddelade Reku Reku															
2348	Det 700000 meddelade															
2350	Reku meddelade Hanzers underverk															
2351	Reku meddelade 7 persontombull 1970															
2358	Hämta samla genomskott 2150															
...	Reku meddelade Reku Reku genomskott															
Antal	Vid bombhot även antal pm som medverkat vid eftersökning av misstänkt föremål.															

Det påstådda originalprotokollet med 14 (!) bilar på plats redan kl 23.23. Lagg också märke till att man av misstag skrivit lördagen den 28 februari, i stället för fredagen.

STOCKHOLMS POLISDISTRIKT
Ordningsavdelningen
Driftsektionen
Ledningscentralen

PROTOKOLL
19 - -

Blad 1 ODe-44
Bilaga C

PROTOKOLL FÖRT Lör ⁸ dagen 1986-02-27 kl 23.23 t o m dagen 19 - - kl

ANLEDNING: Dödsakutning av statsminister Olof Palme

CENTRAL LEDNING: Helander, Sandström, Berggren

VH PKOM: Koci

PROTOKOLLFÖRARE: Brolund, Söderquist

ÖVRIGT:

Klockan	Beslut, åtgärder, direktiv, anropsnr mm.
23.23	Inkom ett skjutning skett i korsningen Tunnelgatan - Sveavägen En man sprungit från platsen dunstas o keps. Rb 1230, 3230, 1520, 1170, 2160, 9152, 2120, 1180, 2520, 1227, 5520, 2733, 2550, 1210 till platsen.
23.29	Rekv ambulans till Sabb
23.44	Lac meddelar att den skjutne är Olof Palme svårt skadad.
23.44	KCV meddelade Tekn rekv
23.48	VD 1 jouren meddelade
23.50	Jourhav polischef Hansén underrättad
23.57	Sveav Frejgatan 1 person kontroll 1470
23.58	Humlegården genomskött 2150 Restaurangerna Birger Jarlsqatan genomsköts
00.00	Sune Sandström meddelad - på väg Birger Jarlsqatan 29 personkontroll 1227 Kunogsqatan 5 fastigheten genomsköts
00.03	DÅ Claes Wallin Sabbataberos sjukhus konstaterade dödsfall.
Antal	Vid bombhot även antal pm som medverkat vid eftersökning av misstänkt föremål.

Det maskinskrivna protokollet. Även här har man haft problem att få dit rätt datum

-För min del anser jag att rättssamhället är otroligt skadat när Palmemordet inte blir löst på ett riktigt sätt. Men när det väl blir uppklarat så kommer många personer att ramla ner från sina piedestaler. Men det får man ta. Har man en gång skitad ner sina fingrar, så får man stå för det.

-Det har ingenting med hämndbegär att göra, men sådana här brott måste lösas även om det inte är någon fullständig garanti för att det inte kommer att upprepas, kommenterade före ledamoten i Palmekommissionen, Georgij Arbatov, i *Dokument Inifrån* 1999. Om brottslingar kan se att det går att göra till och med mot en statsman av den kalibern utan att bli gripnen, då kan de bestämma sig för att göra det även i framtiden. Det är som en slags uppmuntran till terrorism.

EN AMBULANS BLEV TVÅ

Hur otroligt det än kan te sig finns det frågetecken vad gäller antalet ambulanser på mordplatsen. Enligt den officiella versionen råkade Ambulans 951 från Sollentuna passera längs Sveavägen inte långt efter mordet.

-Det här blir kanske något för oss, tänkte vårdaren Christer Eriksson när en samling upprörda människor sprang fram för att hejda dem.

Situationen såg mycket allvarligt ut och ambulanspersonalen bedömde det som lämpligt att snabbt använda syrgastub och ansiktsmask. Det var mycket blod överallt och offret verkade helt livlös. Man bedömde det därför vara bäst att fortast möjligt transportera den skadade till Sabbatsbergs sjukhus. Då som först hörde personalen Olof Palmes namn nämnas. Chockade lastade man in patienten och körde därefter till Sabbatsberg efter att ha tagit en anmärkningsvärd omväg via Odengatan. Stämpeln på journalkortet från ankomsten till sjukhusets akutintag visade kl 23.35.

Det här är vad vittnen och polis på mordplatsen har sett. Men officiellt ska det ha funnits ytterligare en ambulans på plats (?). Officiella uttalanden från polisen, ambulanspersonal samt Jurist- och Edenmankommissionerna lägger en dunkel slöja över de faktiska förhållandena genom att påstå att de två ambulanserna ska ha sammanträffat vid brottsplatsen och att en man från Ambulans 912 hoppat över till Sollentunaambulans 951 och medföljt denna till Sabbatsbergs sjukhus. Med påslagna sirener borde de två ambulanserna ha varit en av de mest dramatiska händelserna vid brottsplatsen.

SABBATSBERGS SJUKHUS		270130-0499			
Anamnes, skada, operationsberedtnsk, vårdinstruktioner		PALME, SVEN OLOF JOACHIM			
Diagnoser:		VÄSTERLÄNGG 31, 111			
		411 29 STOCKHOLM			
Avid.	Int.	Utskr.	Sjukskr.	%	Tid
					23 35

Tidstämplens på Palmes journalkort har också ifrågasatts

Men inga vittnen har sett ambulans nummer två. Inte ens vid SVT *Aktuellts* ambitiösa rekonstruktion av minuterna efter mordet tog de båda ambulansmännen från Sollentuna, Christer Eriksson och Peter Andersson, upp frågan om Sabbatsbergsambulansen. Det är också egendomligt att ingen av dessa har protesterat mot denna uppgift som ofta återgivits i massmedia. Kommissarie Gösta Söderström anser sig dessutom ha fog för att tidstämpeln på Olof Palmes journalkort har manipulerats. Enligt en utförlig artikel i tidningen *Internationalen nr 21 -89* ska tiden ha ändrats från kl 23.38 till kl 23.35. Åttan har helt enkelt trixats bort för att bättre passa in i det officiella tidsschemat.

Sabbatsbergsambulansen 912 kördes av Maria Degerman, även hon Normalmopolis (se sid 416) som just denna dag bytt arbetsplats och hoppat in extra som ambulanspersonal. Med sig hade hon Kenneth Lavrell, som sägs ha följt med den andra ambulansen. Samme Kenneth Lavrell medverkade även enligt egen uppgift som personal i samband med det mystiska dödsfallet i Stockholm 1987, då krigsmaterielinspektör Carl Fredrik Algeron dödades av ett tunnelbanetåg (se sid 342).

Vi lyssnar på några av mordnattens radiosamtal mellan LAC och de båda ambulanserna för att försöka reda ut frågetecknen. Först ut är Samtal 7 från LAC-bandets spår 9 och 13, parallellt med Fröken Urs tidsangivelser:

Ambulansman (upphetsat): 12-2218 (?). Vi...

”23:28 och 10”

Lisbet Palme (via radio avbryter med ett enda ord): Palme...

Ambulansman: Jodå, jag har sett..

Lisbet Palme (på väg bort/ svårt att urskilja): Palme har fallit..

Claes Bystedt (LAC) (till annan operatör): Fan, var det...

”23:28 och 20”

Ambulansman: Det är Nio-Fem-Ett... Sveavägen... blev vi stoppade... och jag kör honom till Sabbatsberg på ett par minuter bara. Skottskadad man... kvickt (?).

”23:28 och 30”

Gia Carneström (LAC): Man... Sabbatsberg... par minuter... skottskadad. Och hur har skadan tagit, var? Kom.

Ambulansman: Mitt i bröstkorgen och det är en känd person, kom.

Manlig operatör: Tar du in det? (parallellt med söksignal)

Kvinnlig operatör (i bakgrunden: Tretton nån (?))... esseff-bil (?)

”23:28 och 40”

Gia Carneström (LAC): Det är uppfattat.

(Lisbet Palmes ord ”Palme” och ”Palme har fallit” finns av okänd anledning ingenstans i den officiella dokumentationen).

Det här samtalet påstås utgöra det definitiva beviset på att Olof Palme redan vid den här tidpunkten varit på väg till Sabbatsbergs sjukhus. Enligt vittnen på mordplatsen

satte ambulans 951 på sirenerna så snart de lämnade brottsplatsen.

-Skrikan slogs på så fort han körde i väg, minns kommissarie Gösta Söderström. Men vid genomlysning av samtalet hörs inte dessa! Så borde ha varit fallet, fastslår bland andra ambulansjournen i Uppsala enligt *PalmeNytt nr 1 -96*, som ser det här som ett säkert tecken på förfälskning.

Samtal 9 var hemligstämplat ända till 1994, troligtvis på grund av att man omtalar antalet ambulanser:

Gia Carneström (LAC): Nio-Tolv, har vi kontakt? (samtidig söksignal)

Manlig operatör (i bakgrunden): Ett-Noll-Två. Ett-Noll-Två?

”23:31 och 20”

Maria Degerman (ambulans 912) (via radio): Nio-Tolv. Eastmanska (?).

Gia Carneström(LAC): Ja Tolv, ni har inte hittat någonting än misstänker jag, kom?

”23:31 och 30”

Maria Degerman (ambulans 912): Jodå, det var en bil som var före oss på plats så det är fixat här. Vi är två bilar och vi är inne på Sabb nu, kom!

Gia Carneström (LAC): Ja, det är taget.

”23:31 och 40”

Enligt polisens version, sammanställd av kriminalkommissarie Jan Länninge, är den avgörande meningen istället:

-Jodå, det var en bil som var före oss på plats så det är fixat här. Vi är två bilar och vi är på plats nu, kom! (Hur kan någon höra så fel?)

Vi avslutar med Samtal 10 från LAC-bandets spår 13:

”23:37 och 20”

Gia Carneström (LAC): Ja Gia.

Kenneth Lavrell (Ambulans 912) (per telefon): Ja tjänare, Kenneth Nio-Tolv.

Gia Carneström (LAC): Hej.

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Hörru, vi är lediga nu igen.

Gia Carneström (LAC): Mm.

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): De står och...

Gia Carneström (LAC): Hur går det med den här då?
Kommer han att överleva?

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Nej.

Gia Carneström (LAC): Nej.

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Olof Palme.

Kenneth Lavrell

”23:37 och 30”

Gia Carneström (LAC): Va sa?!

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Palme är det. Olof Palme. Jo, det är sant.

Gia Carneström (LAC): Nej, är det sant?

”23:37 och 40”

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Jo, två skott. Ett rakt i bröstet. Jag vet inte var det andra sitter, var det har tagit. Det var två skott i varje fall.

Gia Carneström (LAC): Är det sant?

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Jaaa.

Gia Carneström (LAC): Sta.. vår statsminister?!

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Ja, våran statsminister. Du får be, vad heter hon..? Nio-Fem-Ett... hon vi löste av nu va. (slutet osäkert)

”23:37 och 50”

Gia Carneström (LAC): Mm.

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): ..eller vilka det var... så håller inte jag (?). De ringer väl sig klara snart då.

Gia Carneström (LAC): Okej.

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Det är bra. Vi är i alla fall lediga.

Gia Carneström (LAC): Ja.

Kenneth Lavrell (Ambulans 912): Det är bra. Hej.

Gia Carneström (LAC): Hej.

En summering: Inget vittne har sett den larmade Sabbatsbergsambulansen 912 på mordplatsen. Denna ambulans ropade heller aldrig in sig på plats vid Dekorima och förefaller inte ens ha lämnat Sabbatsbergs närmaste omgivning. Varför detta märkliga arrangemang med dubbla ambulanser (se sid 714) och varför var polisen under mordnatten så intresserad av uttiden för Sabbatsbergsambulansen (se sid 122)?

Att ta reda på denna tid var en av de allra första spaningsåtgärderna som vidtogs och prioriterades så högt att man gjorde förfrågningar per telefon redan innan man informerat polisledningen om mordet.

Senare brydde man sig inte ens om att förhöra personalen.

Hur många ambulanser?

Trauman kan inte förträngas eller förlösas. De är belastningar för ett samhälle intill den dag de kan upplösas. Och en upplösning av det trauma som drabbade oss vid Olof Palmes död kan bara komma, om dunklet skringras och ljuset kan falla på något som tyder på en rationellt acceptabel sanning och förklaring.

Jörn Svensson, Edenmankommissionen

BEHANDLING AV VITTNEN

En central fråga kring mordet har hela tiden varit alla observationer av mystiska män med walkietalkies. Det finns även enligt *Aftonbladet* den 9 februari -92 en mängd vittnen som berättat om övervakning av Palmes bostad. I en radiointervju i *Kanalen* lät journalisten Lars Borgnäs den dåvarande Palmeåklagaren Jörgen Almblad svara på frågan om antalet walkietalkies kring mordplatsen:

-Jag tror att det är strax över femtio (!).

-Hur många av dem har fått vad du tycker är nöjaktiga förklaringar?

-Njaa, svarade Almblad, inte så många. Men det är bara ett trettioital som behandlar själva morddagen.

Att det rör sig om minst femtio walkietalkieobservationer måste ses som en oerhörd replik, eftersom samma åklagare har gjort sitt bästa för att sätta dit en ensam alkoholist utan motiv.

-Det fantastiska är dock att alla observationer är gjorda enbart i närheten av den blivande mordplatsen, kommenterade spaningsledaren Hans Ölvebro. Det finns inga andra iakttagelser åt andra håll (?).

Gemensamt för nästan alla vittnen är att spaningsledningen av någon anledning ignorerat dem. De har nonchalerats, trakasserats, misskrediterats, duperats och avspisats på ett närmast häpnadsväckande sätt. Många uttalanden har förfalskats eller hemligstämplats. I vissa extrema fall har vittnena hänvisats till Säpo som inte dragit sig för att skrämja dem att ta tillbaka sina vittnesmål. De flesta vittnena är i dag rädda och vill ingenting säga.

Här följer en kort presentation av några av de mest centrala vittnena och hur de har behandlats av utredarna.

Jörgen Almblad

ULLA STRÖMBECK-LARSSON (se sid 49)

Via en bekant anmälde Ulla Strömbeck-Larsson kort efter mordet vad hon sett på Gamla stans tunnelbanestation. Först påstod utredarna att det rörde sig om två Säpomän. Därefter hette det att männen var från KEE, enligt *Granskningskommissionens betänkande 1999* beteckningen för den så kallade Ekoroteln.

-Sedan dröjde det väl ungefär fjorton dagar innan en Palmeutredare ringde mig och sa att jag skulle glömma alltihop. Männen jag hade sett var knarkspanare.

Spaningsledningen hade hittat ett par unga spanare i 25-årsåldern, två polismän från Södermalms vaktdistrikt vid namn Mikael Larsson och Claes Björklund. Den här kvällen hade de bevakat skinheads på Söder. De stämde visserligen inte in på Ullas beskrivning, det var fel ålder, fel kroppsbyggnad, fel klädsel, fel utrustning och bara en av dem som hade haft radio. Dessutom hade de suttit och fikat vid den aktuella tiden.

-Jag höll på att skratta på mig när jag hörde hur vittnet ska ha beskrivit mig, förklarade Mikael Larsson i radioprogrammet *Kanalen* den 20 september 1989. Att jag skulle ha vara tunnhårig och i 50-årsåldern. Och fet - jag menar jag var 26 år då och såg inte äldre ut än så. Och fet, det kan man ju knappast säga att jag är. Och Klasse är ju ännu smalare än jag...

Strömbeck-Larsson

Men spaningsledningen var nöjd och när en av polismännen undrade över att ingenting tycktes stämma avfärdades Ulla Strömbeck-Larsson i direkt hopljugna vändningar. Spaningsledaren Hans Holmér ansåg att hon mindes alltför mycket detaljer. Hon var inte trovärdig, mytoman och påstods vara en så kallad ”baglady, en sån som går och rotar i papperskorgar”.

Hans efterträdare Hans Ölvebro trodde inte att hennes iakttagelser behövde ha med mordet att göra. Vidare skulle hennes tidsuppgifter ha ändrat sig från gång till gång, speciellt efter att hon varit i kontakt med privatspanaren Sven Anér. Tider, platser och detaljer stämde inte längre.

Det är dock rena lögnen. Vid en noggrann kontroll visar det sig att hon har varit mycket exakt vid samtliga förhör.

HENRY NYBERG (se sid 623)

Riksdagens vaktmästare Henry Nyberg hade kontaktat polisen redan veckan efter mordet för att berätta om tre mystiska män han sett uppehålla sig utanför Palmes bostad. Polisens intresse var dock mycket svalt och Nyberg kallades inte ens till förhör. Han fick heller aldrig på plats visa var männen stått eller titta på bilder för att identifiera dem. I sitt arbete vid riksdagen hade Nyberg daglig kontakt med politikernas livvakter och kunde därför utesluta att männen han sett kom från livvaktstyrkan. Eftersom han

hade memorerat männens utseende ansåg han det av största vikt att få lämna sina upplysningar.

I *Aftonbladet* den 9 februari -92 kommenterade spaningsledaren Hans Ölvebro Henry Nybergs uppgifter så här:

-Vittnet som arbetar i Riksdagen har vi varit i kontakt med vid fyra tillfällen. Han är inte trovärdig. Om alla vittnesuppgifter vi har från Västerlånggatan stämmer skulle det vara ett hundratal man som bevakat makarna Palme.

Hans Ölvebro medverkade även i *Striptease* där journalisterna Lars Borgnäs och Tomas Bresky grillade honom om den mystiska trion:

-Ja, Hans Ölvebro, ni har alltså hittat de här männen?

-Det anser vi, ja.

-Vilka var de?

-Jaa, det är som vanligt alltså, jag kan inte tala om vilka de är, men i utredningen finns det ett antal personer då som vi kan plocka in som de här. De har beskrivit att de betedde sig på det här sättet.

-Varför stod de där hela veckan?

-De utförde ett arbete i en lokal där, svarade Ölvebro.

-Var låg den lokalen?

-Ja, den ... nu fortsätter vi och fortsätter och till slut kan man då också komma fram till vilka det är, men jag är inte beredd att avslöja de här personerna.

-Vilken nationalitet, kan du säga det?

-Ja, de är inte svenskar.

-Ingen av dem?

-Nej.

-Har de anmält sig själva eller har ni hittat dem på annat sätt?

-Ja, det gick genom den dörrknackningsaktion som man gjorde i Gamla stan där man frågade människor vilka som var ute och ... ja, vad de har gjort, och då kom man fram till att de här tre personerna var ... hjälpte till vid en renovering av en fastighet.

-Men varför har ni inte låtit Henry Nyberg titta på foton av de här tre, inflikade Tomas Bresky. Det hade ju varit ett väldigt bra sätt, enkelt...

-Att övertyga Henry Nyberg?

-Nej, att ni skulle övertyga er själva. Då hade man ju fått hundra procents...

-Ja men, med den beskrivning som han nu har gett, så överensstämmer det här alltså precis när det gäller klädsel och färg på håret och såna här saker, och man har inte ansett sig...

-Men säkra kan ni inte vara?

-Så långt man nu kan bli säker, svarade Ölvebro. Man kan ju inte bli säker även

Henry Nyberg

om Henry Nyberg pekat ut dem.

-Kanske skulle det bli lite säkrare om han fick - och inte minst att Henry Nyberg själv fick känna att det var rätt personer?

-Men det är inte så vi gör i utredningen att vi ringer till varje människa som har hört av sig till utredningen och säger att du hade fel eller rätt.

-Kan ni göra ett undantag för Henry Nyberg och visa bilder på de här personerna?

-Nej, men däremot har jag talat om för honom, för drygt ett år sedan, att de här personerna är identifierade.

-Jo, det vet vi ju. Men ni kan inte tänka er att visa bilder för honom?

-Nej, bara för att tillfredsställa honom tänker vi inte göra det, avslutade Ölvebro.

IVAN (JOVAN) VON BIRCHAN (se sid 366)

Ivan von Birchán som försökte varna Olof Palme innan mordet, stämplades som mytoman. Den 31 oktober 1986 beslöt byråchef PG Näss vid Säpo att ärendet skulle läggas ad acta, vilket betyder "Föränleder för närvarande ej vidare åtgärd". Innan dess hade spaningsledaren Hans Holmér tackat för von Birchans varningar genom att beordra en husrannsakan hemma hos denne. Anledningen skulle vara misstanke om olaga vapeninnehav. Vid undersökningen beslagtogs också - ett harpungevär.

BORIS ERSSON (se sid 617)

Den svenske journalisten Boris Ersson som redan 1994 lämnat in mycket detaljerade uppgifter om det så kallade Sydafrikaspåret, hördes först flera år senare av spaningsledningen. Via den före detta chefen vid den sydafrikanska säkerhetstjänstens dödspatruller, Dirk Coetzee, hade Ersson sammanförts med en person, "Källa A". Källan visade sig senare vara agenten Riian Stander (se sid 617).

Boris Ersson

Hans Ölvebro bjöd då på lunch och höll ett alldagligt samtal, utan några egentliga frågor. Trots att Ersson hade namn och massor med detaljer kring de sydafrikanska agenternas inblandning visades endast ett mycket svalt intresse. Boris Ersson kallades dock i samband med ett framträdande i TV4s *Kalla Fakta* till vad som kallades ett regelrätt förhör. Men även här var resultatet det samma.

-Det enda Ölvebro egentligen frågade mig om var adresser till olika nattklubbar i Sun City i Sydafrika, förklarade en mycket besviken Boris Ersson.

RÖD BIL (se sid 69)

En av de båda personerna i bilen bakom den röda bilen som vinglade fram på Sveavägen strax före mordet, ringde någon dag efter mordet till polisen, varefter båda så

småningom telefonförhördes utan större engagemang från polisens sida. Kan detta röra sig om samma röda bil som väktaren Anette Kohut berättar om i sitt hemligstämplade förhör.

Lägg märke till att det också var en röd bil som stod på tomgång på Johannesgatan inte långt från de två walkietalkiemännen som vittnet Eva observerade (se sid 62, 210).

ANETTE KOHUT (se sid 80)

Förhöret med den kvinnliga väktaren i Skandiahuset, Anette Kohut, som kört ut från baksidan av Skandiahuset strax efter skotten på Sveavägen, hemligstämplades omedelbart. Hon förstod själv inte vad som var så hemligt med hennes berättelse. Utförliga uppgifter om den ovan nämnda röda bilen fanns dock med i hennes förhör.

ENGELSK LEGOSOLDAT

Det första larmet till Hans Holmér gällde en engelsk legoknekt som tackat nej till erbjudandet att skjuta Olof Palme på uppdrag av en grupp svenska affärsmän. Säpo ringde sin brittiska kollega och fick svar direkt. Mannen ifråga var ”känd som professionell idiot och lögnare”. Larmet avskrevs samma kväll.

KARIN JOHANSSON (se sid 73)

Sjukvårdsbiträdet Karin Johansson gav tillsammans med sin väninna Anna Hage Olof Palme första hjälpen på trottoaren. Enligt *Internationalen nr 3 -88* besöktes hon en vecka senare av två hotfulla poliser.

-De sa att de var från polisen, men visade ingen polislegitimation, berättade Karin Johansson för tidningen *Arbetet den 14 december 1987*. Sedan började de bära sig konstigt åt. Meningen var att de skulle presentera sig för mig som att de skulle finnas till hands om jag behövde skydd och kände mig hotad.

-Men till sist var jag tvungen att säga att jag skulle gå på toaletten för att komma åt att ringa Anna (Hage).

Efter samtalet ringde väninnan omedelbart upp de polisdistrikt männen sa sig tillhöra för att kontrollera om de verkligen hade skickats därifrån, vilket bekräftades av vakthavande.

-Men Karin var skräddad och kränkt, tror jag, förklarade Anna Hage. Poliserna hade betett sig mycket märkligt.

Enligt Karin Johansson själv tog de inte hennes oro för sin säkerhet på allvar:

-De menade att jag inte alls var i fara, trots att jag hade varit i tidningarna. Jag heter ju Johansson. Det skulle inte gå att spåra, menade de. Sedan övergick de till att väldigt bryskt försöka få mig att tro att jag var så gott som rubbad, varpå de gav mig telefonnummer till Huddinge sjukhus, psykiatriska kliniken där, och insisterade på att jag skulle ta kontakt med dem.

SIGGE CEDERGREN (se sid 76)

Spelklubbsägaren Sigge Cedergrens berättelse, som han upprepade ända från början i många förhör, innebar att en vit Volvo parkerad på Luntmakargatan blockerat hans färd vid upprepade tillfällen. När sedan skotten fallit for Volvon iväg.

I *Striptease* utfrågades spaningsledaren Hans Ölvebro om vem som körde den vita bilen.

-Utifrån andra vittnesuppgifter då på platsen här, så kan det liksom inte ligga riktigt vid den här tidpunkten, va, svarade Ölvebro. För det finns ju till och med ett vittne som står längre ner i korsningen Luntmakargatan och Tunnelgatan, och han har inte gjort den iakttagelsen, och han vet vi att han var där när skotten smäll. Däremot så finns det beskrivet i utredningen av

en person som var boende i det här kvarteret, som var ute och flyttade sin vita Volvo. Och det beteende som han då, eller den personen, har givit det här tillfället överensstämmer med Sigge Cedergrens...

-Och när var det han gjorde det?

-Ja, det vill jag inte gå in på vilken tid.

-Men var det då ungefär vid mordtillfället?

-Ja, det är ju den här kvällen!

-Men var det då vid...

-Men jag säger ju att det kan inte vara på det sättet, att det är just när skotten smäller. För vittnet som står där nere och sedan ser mördaren springa över Luntmakargatan och vidare uppför trapporna, han har inte gjort den där iakttagelsen.

-Men han kanske inte såg att det här hände?

-Ja men, eftersom det nu är så nära så måste han ju ha sett de här bilrörelserna bakom sig och bli intresserad av det också. Han har inte sett detta.

-Så ni låter ett annat vittne utesluta Sigge Cedergrens berättelse?

-Ja.

Sigge Cedergren

MARI SANDSTRÖM (se sid 580)

Den svenska FN-tjänstekvinnan Mari Sandström som redan i maj 1987 lämnade extremt detaljerad information om den sydafrikanska delen av mordkommandot förvånades över att polisen inte hörde av sig. Först 1996 tvingades utredarna ta itu med uppgifterna i samband med det så kallade Sydafrikaspåret.

Mari Sandström

SVENSK HEMSLÖJD (se sid 42)

Vad gällde männen som på morddagen gjorde mottagningstester med walkietalkies vid Svensk Hemslöjds butik i Skandiahuset, ansåg Palmegruppen att denna händelse var ointressant, eftersom ingen på förhand kunde ha vetat att statsministern skulle passera just där.

LARS JEPPSSON (se sid 74)

Lars Jeppsson, mannen som sprang efter mördaren, förhördes gång på gång. Lars bodde i Sollentuna och det bör tilläggas att han sedan tidigare kände igen Christer Pettersson till utseendet. Trots det nämnde han aldrig honom med ett ord. Han utfrågades i detalj av ”hårda och jobbiga” poliser om hur han gått och exakt var han stått minuterna före dådet. Enligt honom fick polisen honom att känna sig anklagad, precis som om han själv skulle ha varit delaktig i mordet. I ett av förhören frågade en mordspanare till och med om han ”haft vapen i väskan vid något tillfälle.”

Spaningsledningens vidare agerande är också anmärkningsvärt. Jeppsson fick vara med vid två rekonstruktioner som delvis byggde på hans eget vittnesmål. Men märkligt nog fanns inte kommissariebil 1520 med vid dessa, trots att det var just den polisbil han sett svänga upp på David Bagares gata och med vars besättning han talat!

Spaningsledningens talesman Ingvar Eriksson kommenterade den ”bortglömda” polisbilens så här:

-Det är inte vår uppgift att ta reda på vad poliser gör och inte gör. Vi utreder ett mord.

VITNET I

Vittnet I som påstod sig ha sett en man komma springande kl 23.25 på David Bagares gata hörde först av sig till spaningsledningen 1996, tio år efter mordet. Han var då övertygad om att den springande mannen var identisk med Christer Pettersson (se sid 282). Denne hade varit andfädd och luktade svett. Detta vittne togs på största allvar och ingick i resningsansökan mot Pettersson som gjordes 1998.

HANS HONGELIN (se sid 100)

Hans Hongelin var taxichauffören som såg en man hoppa in i en parkerad VW Passat på Snickarebacken och försvinna iväg med en rivstart. Den 4 mars 1986 gick det ut rikslarm efter bilen. Polisen utgick dock från att en eventuell flyktbil måste vara falskskyldad och tog därför inte så allvarligt på Hongelins uppgifter om bilnumret.

LARS KRANTZ (se sid 85)

TV-producenten Lars Krantz är en av personerna som såg två mystiska män hoppa ombord på buss 43 några få minuter efter mordet.

Fyra dagar efter mordet satt Krantz som åskådare vid en rättegång mot tidskriften 399. Denna hade publicerat bilder på två poliser och anklagat dessa för att ha misshandlat

en man vid namn Rolf Machnow till döds i ett litet förhöringsrum på T-Centralen (se sid 417). Krantz kände då plötsligt igen en av polismännen på hans markerade hakparti. Det var den mystiska mannen från buss 43, Baseballpoliserna Thomas Piltz. Samme Thomas Piltz som vittnet Jerker strax före mordet känt igen som en de många walkietalkiemännen.

Redan samma kväll tog Krantz kontakt med Hans Holmér i TV-huset sedan denne avslutat sin dagliga TV-pressekonferens. Han påkallade spaningsledarens uppmärksamhet och visade honom en tidningsbild av Thomas Piltz. Då en av Holmér's livvakter frågade om vem bilden föreställde, svarade Holmér "en kollega", varefter han reste sig upp och försvann tillsammans med sin livvakt.

Samtalet med Holmér fick ändå följder. Från och med nu övertog Säpo alla undersökningar som föranleddes av polisens egendomliga beteende under mordnatten. Även Lars Krantz kallades några gånger till Säpo, som dock bara försökte förvirra och misskreditera honom. Bland annat ville man med hjälp av hans dotter lura honom till att tro att han gjort sina iakttagelser den 24:e februari istället för den 28:e. Han konfronterades även med en falsk busschaufför och senare ytterligare en kvinnlig busschaufför, vilka påstod att han skulle ha åkt med en helt annan buss.

Krantz fick till sist själv leta rätt på den riktiga bussföraren, Peter Lövgren. Denne bekräftade vad Krantz hade sett. Han hade till och med, helt oberoende av Krantz, strax efter mordet vänt sig till spanarna. Trots att han vid denna tidpunkt inte hade haft en aning om att de båda männen han sett var poliser, togs han omedelbart om hand av Säpo. Både Krantz och busschauffören hördes av kriminalinspektör Jan Sundström. Polisspåret togs alltså på allvar, fast bakom stängda dörrar. Säpo försökte nu spela ut de båda vittnena mot varandra och skrämma dem genom skuggning, avlyssning och förtäckta hot. Både busschauffören och Lars Krantz kände av den psykiska terrorn.

(Lars Krantz har numera ändrat inriktning på sina efterforskningar och förnekar idag sin identifiering av polisen Thomas Piltz och dennes kollega Leif Tell. Nu är det istället teorin om att Lisbet och Joakim Palme sköt Olof Palme med en startpistol som gäller).

Thomas Piltz, bördig från Malmötrakten, var känd för att vara en hårdför Norrmalmspolis och ingick i den ökända Baseballigan (se sid 417). På knappa två år i början av 1980-talet drog han på sig över 25 anmälningar för misshandel (se sid 417). Två dagar före mordet på Olof Palme stod Thomas Piltz och kollegan Thomas Ekesäter (se sid 476) åtalad för misshandel av en

Baseballpoliserna Piltz och Tell - bussresenärer?

15-årig pojke.

Thomas Piltz är även förhörd kort efter mordet, den 13 mars 1986. Han fick därvid alibi av sin sambo. Dessa förhör är emellertid märkliga. Spaningsledningen ville förhöra honom och hans sambo samtidigt, oberoende av varandra - men Piltz vägrade.

På frågan om vad han hade gjort vid tiden för mordet på statsministern, något som har bränt sig in i de flestas minne, svarade han förstrött:

- Jag var väl hemma.
- Vad gjorde du på kvällen då?
- Jag vet inte så noga, jag tittade väl på TV.
- Vad såg du då?
- Vet inte.
- Vad gjorde du mer då?
- Jag och min sambo åt väl något, vad kommer jag inte ihåg.
- Vad gjorde ni mer då?
- Inget. Vi gick väl och la oss.

Morgonen efter hade paret väckts av kollegan Leif Tell (se sid 417) som ringde och berättade att Olof Palme var död. Tell och Piltz skulle därefter besöka sin advokat. Dagen därpå förhöordes Thomas Piltzs sambo som av någon anledning kunde ge betydligt rakare besked:

-Vi var hemma på kvällen Thomas och jag. Vi tittade på TV och såg på Kommissarie Flanagan. Vi åt en indonesisk gryta, drack lite vin, satt och snackade en stund och gick sedan och la oss.

Thomas Piltz friades alltså från alla misstankar. En bekant till Piltz påstod sig vidare ha varit tillsammans med honom fram till klockan sju på kvällen. Bland annat skulle de ha hjälpt varandra med bilreparationer. Efter dessa förhör friades han även av spaningsledningen

Dock togs han in för ytterligare ett förhör, sedan ett anonymt polistips hävdade att han inte varit hemma på mordkvällen - han hade inte svarat i telefon. Detta faktum påverkade emellertid inte spaningsledningens bedömning.

Leif Tell

Thomas Piltz

STEFAN GLANTZ (se sid 101)

Stefan Glantz är vittnet som försökte återuppliva Palme med mun-mot-mun metoden. Han lämnade mordplatsen i ilska eftersom polisen inte ville förhöra honom. Först dagen efter fick han veta att det var statsministern som hade blivit skjuten.

BJÖRN ROSENGREN (se sid 53)

TCO-ordföranden Björn Rosengren som satt med sin hustru på bänkraden bakom statsministerparet under bioföreställningen sa:

-Polisen har skött det här underligt. Varför gick de inte ut i radio och TV redan på lördagsmorgonen och kallade alla tillbaka till biografen? Då hade de kunnat rekonstruera hela bioföreställningen.

BUSSCHAUFFÖREN LÖVGREN (se sid 54)

Efter drygt ett och ett halvt års tystnad framträdde busschauffören Lövgren i radioprogrammet *Kanalen*.

-Jag är helt säker på vilka männen var, berättade han. Det var poliserna Leif Tell och Thomas Piltz i Baseballigan. Samma poliser som Hans Forssman vid Säpo under förhör med mig sagt att man siktat in sig på. Från Säpo har man också sagt att polisen anser att en av dem är mördaren. Jag har sett Piltz och Tell vid flera tillfällen sedan dess. De har klivit på bussen, liksom för att kolla att jag är jag. Kvinnan med det ljusa håret tillhör samma polisgäng. Hon är känd för att vara deras hantlangare, enligt inspektör Forssman. Vid ett tillfälle senare under våren fotograferade hon mig. Jag har känt mig hotad till livet och har nu i ett och ett halvt år levt omgiven av spanare och det här polisgänget. Det har varit en mycket pressande tid.

-Det har varit en annan sak också. När jag för första gången fick se ett foto av ”33-åringen”, Victor Gunnarsson (se sid 267), gick jag i taket. Den sminkade polisen på min buss var mycket lik 33-åringen. Samma näsform, samma ögonvinklar och läppar. Han var helt klart sminkad för att likna denne. Varför vet jag inte säkert. Troligen för att skapa förvirring. Men en sak är säker. Det här är en jävla soppa!

I slutet av april dök bussföraren Lövgren upp på UD och krävde att få tala med utrikesminister Sten Andersson eller kabinetssekreterare Pierre Schori. ABAB-vakten ringde till spaningsledningen som ordnade ett möte med Sten Andersson. Enligt vissa uppgifter ska Lövgren senare ha erbjudits 200 000 kronor av tidningen *Dagens Nyheter* för sin story.

MAGNUS PRIM (se sid 97)

Några dagar efter mordet berättade paret Prim för en släkting om walkietalkiemannen de sett. Denne tog kontakt med Palmeutredarna och strax därefter blev Magnus Prim kallad till polishuset för förhör.

-Ja, förhör och förhör, jag kom till receptionen där en kvinna mötte upp. Men när jag berättade vad jag sett, fick jag mest en känsla av att hon ville bli av med mig. En av de första frågorna jag fick var om det var en utlänning eller en svensk jag hade sett. Det var i högsta grad en arier, svarade jag lite skämtsamt. Han var ju lång och blond.

-Sedan hörde jag inte av dem något mer.

Enligt spaningsledaren Hans Ölvebro hade även denne Magnus Prim uppgivit

varierande uppgifter från gång till gång. Tidpunkten ska enligt Ölvebro också vara först efter kl 23.30.

Detta stämmer inte.

Även hustrun är hörd, dock först i januari 1989. Hon uppgav då bland annat att hennes make flera gånger talat om den mystiske walkietalkiemannen under deras färd söderut från Stockholm på mordnatten.

Magnus Prim

ANNA BRITA ANDRÉ (se sid 59)

-Jag fick veta att mordet hade hänt när jag satte på TVn på lördagsmorgonen och med detsamma slog det mig att de två mörka män och den blonde mannen vi sett komma springande på Holländaregatan kunde vara inblandade. Då ringde jag upp spaningsledningen. Jag får säga att de verkade helt ointresserade. Någon lång blond var inte aktuell i det här sammanhanget, sa polisen. Och sedan var det slut på samtalet. De tog inte ens mitt telefonnummer eller adress.

Anna Brita Andrés vittnesmål registrerades heller aldrig, vilket uppmärksammades av Lars Borgnäs i programmet *Striptease*:

-Ni har hittat även de här männen, Hans Ölvebro?

-Ja, tack vare att någon nu då har gått ut med den här uppgiften, så är det faktiskt så att de personer som sprang här har hört av sig till utredningen och talat om att de gjorde det.

-Varför sprang de?

-De hade bråttom till ett pendeltåg.

-Och kan du säga nånting om dem? Vilket land kommer de ifrån?

-De är svenskar.

-Även de mörka? Hon uppfattade dem som sydeuropeer.

-Ja, men det är väl en sak hur man uppfattar folk. De personer ... det finns ingen...

-Ni har alltså namnen?

-Oh ja, svarade Ölvebro självsäkert.

-Kan Anna-Brita André få se bilder på dem?

-Finns inget skäl. De här personerna har ju känt igen sig utifrån vad hon berättat och ringer till oss och säger: Det var jag och min kompis som sprang där.

-Det finns ingen anledning att få hundra procentig säkerhet, tycker du, fortsatte Borgnäs. Det är nämligen så att Anna-Brita André kommer ihåg den blonde mannens utseende oerhört väl, för han liknade en person hon känner.

-Jag vill minnas att det är nånting som hon också sa,

Anna Brita André

ja.

-Men ni tycker ändå inte det finns anledning att kontrollera det mot henne så att säga?

-Ja, vi anser ju inte att det är nödvändigt.

Det har spekulerats mycket i vilka dessa tre herrar kan vara. Enligt uppgift från svensk kriminalpolis - ej Palmeutredarna - rörde det sig i stället om tre mellaneuropéer, av vilka två 1994 var döda. Av "allt att döma avrättade" (!) (se sid 613).

TRAPPMANNEN (se sid 78)

Den så kallade Trappmannen som blivit påsprungen av mördaren strax ovanför trapporna på Malmskillnadsgatan försökte omedelbart efter mordet intressera Palmegruppen för sina iakttagelser. Men utan framgång. Först i samband med resningen mot Christer Pettersson (se sid 282) elva år senare valde man att lyssna. Han identifierade då gärningsmannen som Pettersson.

LEIF KAHLBOM (se sid 47)

Vittnet Leif Kahlbom ingick i ett sällskap på fyra personer som cirka halv åtta på mordkvällen fick se en walkietalkieutrustad man i närheten av paret Palmes bostad. Detta tips är ett av de enda som har bekräftats.

I den så kallade Gärningsmannaprofilen uppger man att mannen inte kunnat identifieras. Man drar dock den märkliga slutsatsen att mannen hur som helst inte bevakat Palmes bostad så dags på kvällen (kl 19.30), eftersom "det hör till ovanligheterna för personer i Palmes ålder och ställning att man går ut så sent på kvällen. Nöjen är främst tillkomna för en yngre publik. Bjudningsmiddagar börjar inte så sent. Kvällspromenader tar man vanligen inte om man kommit hem så sent kalla februarikvällar."

Leif Kahlbom

YVONNE NIEMINEN (se sid 80)

Vittnet Yvonne Nieminen, hörd den 2 mars 1986, är kanske Palmeutredningens viktigaste vittne. Under "PKKtiden" kom polisen hem till henne vid ett par tillfällen, men eftersom hon var orubblig angående att mannen hon mött var svensk minskade intresset. I rättegångarna mot Christer Pettersson kallade åklagarna 39 vittnen - men aldrig Nieminen. Skälet sas vara att *Kvällsposten* i Malmö hade låtit henne titta på ett foto av Christer Pettersson redan samma kväll denne greps. Därmed var hon förbrukad som vittne.

SUNNIVA "Vittnet Ingrid" THELESTAM (se sid 61)

Sunniva Thelestam som sett en mystisk polisbil på Drottninggatan, anmälde sina iakttagelser till polisen, men hördes först sedan hennes observationer blivit offentligt kända i radioprogrammet *Kanalen* ett år senare. Till en början svarade den dåvarande Palmeåklagaren Jörgen Almblad så här:

-Ja, vi vet i alla fall vilken bil det **inte** var. Det var ingen polisbil.

I en artikel i *Dagens Nyheter* den 7 november -87 ändrade han detta till:

-Bilen på Drottninggatan var en väktarbil som passerade där tre gånger under kvällens lopp. Vi har hört föraren och **vet** att det var han som talade i radio.

I *Svenska Dagbladet* den 28 februari -96 kommenterade spaningsledaren Hans Ölvebro fallet så här:

-Väktaren har varit på den aktuella platsen hela tiden. Det har han bekräftat för oss, det finns inga tvivel.

Detta bekräftades av Palmegruppens talesman Ingvar Eriksson, som dock sa sig ha glömt väktarens namn och vilket vaktbolag det var frågan om. Enligt Eriksson hade man gjort en rekonstruktion på platsen med väktaren ifråga och då funnit att allting stämde med vittnets iakttagelser. Märkligt nog fick Sunniva Thelestam inte själv vara med vid denna rekonstruktion av hennes eget vittnesmål!

Så småningom lyckades *Kanalens* reportrar utröna att det rörde sig om en väktare anställd vid Svensk Bevakningstjänst.

-Jag har läst tidningarna om vad hon säger sig ha sett och det stämmer inte med mig för fem öre, förklarade väktaren i *Kanalen* den 22 november 1988. Jag var där några gånger den kvällen för att titta till en viss adress. Men det "Ingrid" har sett stämmer inte alls på mig. Jag satt inte på det där viset i dörröppningen, jag hade ingen walkietalkie som jag talade i, jag har en fast radio i bilen. Jag uttrycker mig inte på det där sättet och jag hade ingen anledning att åka så snabbt från platsen som vittnet beskriver. Dessutom hade jag ingen traskiva och ingen sådan där teknisk utrustning i baksätet och inga siffror på backspeglarna. Och att någon skulle uppfatta min bil som en polisbil - ja det kanske man kan göra när jag rullar men knappast när jag står stilla, så lika är inte bilarna. Det här har jag berättat för polisen och de tackade och sa att nu skulle de ta hand om kontakterna med massmedia.

Palmeåklagaren Jörgen Almblad stod trots detta fortfarande fast vid att det ändå var denne väktare som Sunniva Thelestam hade sett.

-Ja, vi gör ingen annan bedömning

Vittnet Sunniva Thelestam

idag än vi har gjort tidigare. Vi har gjort allt vad vi har kunnat och vi finner att den här väktarbilen är en mycket trolig förklaring. Om man uttrycker det som att jag **tror** det, då står jag fast vid det. Eller jag vill uttrycka mig så här, att det är en rimlig förklaring till iakttagelsen som uppgiftslämnaren har gjort.

Ett resonemang kring vittnet och den polisbil hon sett på Drottninggatan visar hur även Edenmankommissionen, i stället för att verkligen granska ett konkret polisspår, tar steget över till andra sidan:

”Om det nu hade varit en polisbil, är det något märkvärdigt med det? Är det inte endast om man kopplar på en konspirationsteori, att flera bilar är på plats för att hjälpa mördaren eller mördarna att komma därifrån, som den här bilen blir intressant?”

Svaret är - jo.

TOMMY (se sid 62)

Tommy är så vitt författaren vet aldrig hörd, trots att han anmälde sina iakttagelser i januari 1987. För övrigt finns den poliskaravan Tommy såg på Tranebergsbron inte registrerad hos Ledningscentralen. Intendent Curt Nilsson var chef för polisens operativa enhet och bekräftade för radioprogrammet *Kanalen* att det inte fanns någon sådan rörelse av polisbilar registrerad på polisens datalistor:

-Jag kan inte dra andra slutsatser än att något uppdrag från polisens Sambandscentral icke har beordrats i så här stort antal polispatruller på en gång.

I *Svenska Dagbladet* den 28 februari -96 kommenterade spaningsledaren Hans Ölvebro Tommys vittnesmål så här:

-Det är ju så idiotiskt dumt! Vittnet måste ha sett fel på klockan. Denna resurs från Vällingby var inkallad att förstärka i city **efter** mordet.

CHEVAMANNEN (se sid 77)

Chevamannen Leif Ljungqvist ändrade gång på gång sitt vittnesmål, men hans hustru bekräftade att han var alldeles ”skakis och mådde dåligt” efter ett konfrontationsförhör med Christer Petterson. Först mer än tio år efter mordet pekade han med full säkerhet ut Christer Petterson. Han hävdade då att dröjsmålet berodde på mordhot från en bekant till Petterson.

EVA (se sid 57)

Vittnet Eva anmälde sina observationerna av walkietalkiemännen och polisbilen vid Johannes kyrkogård dagen efter mordet men kände sig avsnoppad av polisen och hördes aldrig igen. När hon hade framträtt med sin berättelse i radioprogrammet *Kanalen* i februari 1987 kontrollerade hon tillsammans med radiojournalisterna sitt vittnesprotokoll. Först försökte hon få ut en skriftlig kopia, men det var omöjligt.

Anledning:

-Det är sagt så.

Men nu märkte hon att hennes berättelse hade förvrängts. I den officiella versionen skulle hon att sagt att ”tre män stått vid ingången till kyrkogården och pokulerat, varit fulla och stöjat”. Vad hon egentligen hade sagt var ju i stället att det var **två** män, tysta och spejande.

I *Dagens Nyheter* påstod Palmeåklagaren Jörgen Almblad att man hittat både polisbilen och männen på kyrkogården:

-De tre männen på Johannes kyrkogård har vi hört, liksom de två i polisbilen. Männen var överförfriskade och stod och pokulerade. Polisbilens förare skjutsade sin kollega till dennes bil som stod parkerad på gatan.

Polisbilen var troligtvis polisbil 2160 med polismännen Lennart Källström och Leif Bidefjord, som hade kallats till ett misstänkt lägenhetsinbrott längre upp på Johannesgatan.

Enligt Bidefjord hade de lämnat adressen vid kl 23.05. Men mordutredarna hade i november 1987 fortfarande varken kopplat ihop denna bil med Evas berättelse eller hört Bidefjord. Polismannen Lennart Källström kom senare att uppmärksammas i samband med en märklig vattenläcka i förorten Traneberg (se sid 517).

Så vilka var de två män Eva sett och vilka var de **tre** som Palmeutredarna fått tag i? Och varför hördes Eva aldrig i den här saken?

Platsen där walkietalkiemännen stod

Jörgen Almblad

PER WÄSTBERG (se sid 580)

Författaren och sydafrikakännaren Per Wästberg fick en vecka efter mordet i uppdrag av spaningsledningen att sammanställa den internationella hotbilden mot Palme.

-Jag skrev ner ett PM om hur Sydafrika hade mördat en rad politiska motståndare. Regimens mördare var oerhört kapabla och mycket tänkbara som misstänkta gärningsmän. Jag påpekade också att Palme en vecka före mordet hållit det mest glödande antisafrikatalet som en västlig statsman dittills hållit. Men mina uppgifter togs aldrig på allvar och jag är fortfarande både

Per Wästberg

besviken och förvånad över den likgiltighet spaningsledningen visade.

VITNE D OCH E (se sid 53 och 78)

Dessa båda vittnen trädde först fram 1997 i samband med resningen mot Christer Pettersson. De identifierade båda två mannen de sett kring mordplatsen som Christer Pettersson. Över elva år hade förflutit sedan mordet, men åklagaren Jan Danielsson såg dock vittnesmålen som ”högst rimliga”.

SKÅDEPELERSKAN (se sid 53)

Skådespelerskan Inga Ålenius pekade med hundraprocentig säkerhet ut Christer Pettersson (se sid 282) som mannen hon sett i biografkön. Hon var dock osäker under det första konfrontationsförhöret som polisen genomförde.

INGENJÖREN PER (se sid 50)

Ingenjören Per som sett en mystisk man följa efter paret Palme vid tunnelbanestationen i Gamla stan, var säker på att han skulle känna igen mannen vid en eventuell konfrontation och kontaktade polisen. Han fick så småningom göra en fantombild av mannen han mött. Denna blev dock omedelbart sekretessbelagd. Två månader efter mordet såg Per ett foto på filmregissören Andrej Tarkovskij och tyckte att det var så likt mannen i trappan att han klippte ut det. Denna bild är lik Christer Pettersson, men även den verkliga mördaren vilket vi ska återkomma till.

Andreij Tarkovskij

LEILA (se sid 52)

Vittnet Leila som rest i samma tunnelbanevagn som paret Palme fick också göra en fantombild av den mörke mannen hon sett hoppa in i vagnen. Även denna bild blev sekretessbelagd.

FÖRSVUNNEN TAXICHAUFFÖR

Ett av polisens viktigaste vittnen i mördarjakten försvann under mystiska omständigheter. Kenneth Johansson på polisens våldshotel ville *den 4 mars -86* ha hjälp av *Aftonbladet* att efterlysa mannen:

-Det var en manlig taxichaufför i 30-35-årsåldern. Klockan 23.25 kvällen efter mordet stannade han en polisbil bakom hotell Continental vid Vasagatan. Taxichauffören hoppade in i polisbilen och började berätta att han haft en körning från restaurang Oxen på Malmskillnadsgatan till Farsta med två män. Och något om ett samtal han hört männen föra.

Polismännen i polisbilen ansåg att det taxichauffören hade att berätta var så viktigt att de sa att samtalet måste fortsätta på Norrmalms polisstation bara 150 meter från den

plats där taxibilen stod. Polismännen kom överens med taxichauffören om att de skulle köra ner i sina respektive bilar. Men taxichauffören kom aldrig till polisstationen. Vad det var han berättat ville polisen inte uppgge.

PARET PÅ KUNGSHOLMEN (se sid 140)

Det äldre paret på Kungsholmen som under mordnatten hört någon form av automatsändningar från en tom vind, gick ett tag och funderade över vad det kunde vara.

-Sedan gick vi upp på vinden och tittade, berättade kvinnan i *Striptease*. Och där såg vi ingenting utom en vanlig metallräfsa med förlängningsskaft, ett sådant skaft som målare har till en roller. Det är ju möjligt att till exempel sticka ut räfsan genom taket, som ett slags antenn, eftersom det på grund av ombyggnaden fanns en öppning i taket.

Var det bara en tillfällighet att det hördes ljud från en radiosändning uppifrån det obebodda vindsutrymmet på mordnatten? Hade någon glömt att skruva ner för volymen innan man lämnade automatsändningsutrustningen? Och var det en bara en tillfällighet att den förste ägaren som flyttade in i en av de nyinredda vindslägenheterna drygt två år senare, var den högerextrema vapenhandlare och före detta polismannen Carl Gustaf Östling (se sid 424)?

ALF LUNDIN (se sid 66)

Vittnet Alf hördes i mitten av april 1986 per telefon. I slutet av april var det dags igen. Alf utsattes för ett fyra timmar långt, ganska pressande förhör där han kände sig både anklagad och misstänkt som en brottsling.

-Han är en mytoman och Palmemordet har blivit en fixering för honom, en besatthet, sa en av de polisinspektörer som arbetat kring spåret.

Vid ett andra förhör sa förhørsledaren:

-Berätta inte för någon om det där märket du såg i mannens ansikte!

1989 kallades Alf Lundin till en konfrontation. Det föregicks av fotokonfrontation och pågick i drygt tre timmar. Innan dess lämnade han ett brev (här nerkortat) ställt till kriminalinspektör Lars Hamrén: ”Detta skrivs innan konfrontationen som äger rum torsdagen den 16 februari 1989 i Polishuset, Bergsgatan 52, kl 10.30. Det var samma person jag mötte vid bion Grand som avlossade skottet på Sveavägen - Tunnelgatan 28 februari 1986. Varför jag ej talat om detta förrän nu är bland annat när jag såg mordet blev jag livrädd och trodde det var terrorister som låg bakom mordet. (Jag tänkte först och främst på min egen säkerhet).”

Alf Lundin kände sig fortfarande uppskrämd flera år senare. 1994 blev han åter aktuell för spaningsledningen. Nu påstod han sig personligen ha sett Palme skjutas.

Men i stället för att ta hans uppgifter till sig, granskade mordspanarna honom ingående och anklagade honom senare själv för mordet i riksmidierna!

Den 16 mars 1994 tog Alf Lundin inte oväntat tillbaka vad han sagt och påstod att han bara hittat på allt för att få belöningen. Han led då av svår depression och funderade på självmord.

MIKE LENIHAN

Söndagen den 2 mars 1986 ringde en engelsk tipsare tidningen *Expressen* och meddelade att hans vän Mike Lenihan erbjudits skjuta Palme, men backat ur. På måndagskvällen fick Claes Elfsberg på *SVT* ett liknande samtal från London. En person sa att det var en brittisk legoknekt som utfört mordet på uppdrag av tre penningstarka svenska affärsmän och Palmehatare. Han lämnade ett telefonnummer som går till en man vid namn Mike Lenihan. Denne skulle ha träffat de tre i en privat villa utanför Stockholm. Senare hade Lenihan förhörts av Säpo på UD i London.

-Nej, engelsmannen är inget ärende för oss, var deras kommentar. Snarare ett fall för den engelska psykvården. Hundratals journalister världen över har tidigare fått höra honom berätta om hur han erbjudits att skjuta bland andra Egyptens president Anwar Sadat, påven (se sid 482) och president Ronald Reagan.

MÄNNEN PÅ APELBERGSGATAN (se sid 48)

Enligt Palmeåklagaren Jörgen Alnblad var walkietalkieobservationen på Apelbergsgatan ointressant:

-Vi måste ju vara något så när realistiska när det gäller själva planeringen av mordet och då tror vi att vid den tidpunkten så tror jag inte att det fanns någon anledning för honom att vara där.

ALF ENERSTRÖM (se sid 370)

Palmehataren Alf Enerström var på tio polisförhör, men trots det visade utredarna inget intresse för att försöka identifiera den märkliga grupp som ett flertal gånger hade uppsökt Enerström före mordet. Han hade inte ens fått titta på några foton.

-Ja, vilka människor skulle vi visa på fotografi? Hela Sveriges befolkning, eller? frågade spaningsledaren Hans Ölvebro oförstående.

NÄRRADIOPROGRAMMET (se sid 44)

Vad gjorde Palmeutredarna åt tipset om närradioprogrammet som signalerade om en förestående sammansvärjning? Ingenting. Den kvinnliga lyssnaren som kontaktat polisen nonchalerades och hennes tips lades åt sidan utan utredning.

Men om polisen hade velat hade de funnit att just det här programmet sändes av en liten kulturförening, Societas Avantus Gardiae (se sid 378), bland vars medlemmar fanns ett antal kända högerextremister, några verksamma i det nynazistiska SNF,

Sveriges Nationella Förbund, andra med anknytning till det nazistiska NRP, Nordiska Rikspartiet, det invandrarfientliga BSS, Bevara Sverige Svenskt, Framstegspartiet och WACL, Antikommunistiska Världsförbundet (se sid 379). I mötesprotokollen förekom också två polismän, aktiva på den yttersta högerkanten, Stellan Åkebring (se sid 419) och Carl Gustaf Östling (se sid 424).

KRISTIAN (se sid 64)

Kristian, som sett två walkietalkiemän på Regeringsgatan, ringde polisen kort efter mordet. Men i stället för att höras fick han hotfulla telefonsamtal. Nära två år senare framträdde han i radioprogrammet *Kanalen*.

JERKER (se sid 63)

Jerker ringde två gånger in till spaningsledningens tipsmottagning en vecka efter mordet, eftersom han var säker på att mannen han sett hade varit inblandad i mordet. Men när ingen hörde av sig lät han det hela rinna ut i sanden. På hösten 1986 kontaktade han en dagstidning och berättade vad han sett, men avbröt sedan tvärt kontakten då han fruktade repressalier.

Det var först 1988 som Jerker på nytt anmälde sina iakttagelser för polisen, varefter han togs till förhör. Under tiden hade han kommit på vem det var han hade sett med walkietalkie på Adolf Fredriks kyrkogata: Baseballpolisen Thomas Piltz (se sid 417).

-Jag har sett honom flera gånger på nära håll, förklarade Jerker i *Proletären nr 19 -88*. En gång var när Baseballigan härjade som värst. Den här polisen slet in en kille i bussen vid ett tillslag i Kungsträdgården. Det var så bryskt att jag sa åt honom: "Det där var väl onödigt". Då sa den andre polisen att om jag inte höll käft kunde de ta mig också.

Enligt Ölvebro kunde man inte fästa någon vikt vid Jerkers iakttagelser, då han beskrivit Baseballpolisen Thomas Piltz, men namngett honom som poliskollegan Leif Tell. Spaningsledningen avskrev honom också som trovärdigt vittne, delvis på grund av att denne vägrat samarbeta med att identifiera sitt kvinnliga sällskap från mordkvällen.

-Ställ då upp 500 man och jag skall plocka ut honom bland dessa på en gång, så säker är jag, sa Jerker i maj 1988.

Senare sägs han emellertid ha blivit rädd och tagit tillbaka sitt vittnesmål.

-Jag reviderar.

ULF LINGÄRDE (se sid 719)

Efter en debattartikel om Palmemordet i *Dagens Nyheter* hotades och trakasserades dataunderrättelseexperten Ulf Lingärde och hans familj i Lund. Okända människor följde efter barnen till skolan och två månader i rad fanns det tydliga spår i snön runt huset.

Lundapolisen ingrep omedelbart.

-Vi ordnade tillsyn av familjen och gav barnen trygghetspaket med bärbar radio, kommenterade poliskommissarie Rune Olsson i *Skånska Dagbladet*. Bevakningen pågick under en kortare tid.

Inför Granskningskommissionen berättade Ulf Lingärde vidare:

-Det var värnpliktiga säkerhetsagenter som arbetade på uppdrag av den militära underrättelsetjänsten. Det fanns även Säpobilar med i bilden. Mellan den 7 och 17 februari 1987 ringde en labil typ och sa att jag riskerade livet. En annan ringde och sa:

-Jag mördade Olof Palme, du ska också mördas!

KVINNA PÅ KAMMAKARGATAN (se sid 54)

Vad gäller en kvinnas walkietalkieobservation i korsningen Sveavägen - Kammakargatan vid kl 21.20, kommenterade Palmeåklagaren Jörgen Almblad:

-Där har man kommit så långt i utredningen att vi tror att det är poliser som har varit ute på spaningsuppdrag. Vilken typ av poliser vill jag inte gå in på.

STIG ENGSTRÖM (se sid 74)

Då vittnet Stig Engström, den så kallade Skandiamannen, ville förhöras av polis på mordplatsen blev han vänligt men bestämt avvisad.

-Jamen, jag var en av de första på plats och kan lämna fler vittnesuppgifter, förklarade Engström.

-Tack, men vi har redan ett vittne (!), svarade polismannen.

När Stig Engström skulle gå till sin bil och åka hem, kom en polis och frågade om han hade några upplysningar att lämna om det hela.

-Ja, sa Engström, jag har sett allting. Men jag har fått nog nu. Det räcker med att Palme är skjuten.

-Palme är inte skjuten (!?), svarade polisen.

Först tre, fyra veckor senare hörde spaningsledningen av sig. I efterhand kallades Stig Engström aldrig till några av de rekonstruktioner som genomfördes. Av spaningsledaren Hans Holmér fick han i stället öknamnet "Elefanten i porslinsbutiken" och hotades med en undersökning av sitt kontor på Skandia, där man förväntade sig hitta bland annat "vapen och vapenfett" (!?) (se Stay Behind sid 485).

Efter den 12 juni 1986 har Engström aldrig utretts ordentligt. Många frågetecken har sedan dess rests angående detta vittnes trovärdighet, bland annat i Sven Anérs böcker *Coverup* och *Fyra Nycklar*.

Stig Engström

TAXICHAUFFÖR

En taxichaufför hörde av sig till polisen den 1 mars 1986 om något han hört på polisradion på mordkvällen. Några poliser hördes säga att de var på Sveavägen och att de skulle skynda sig till någon plats. Först den 2 februari 1993, sju år efter mordet och i anslutning till ytterligare tips om samtalet, förhördes taxichauffören. Han uppgav då att en anonym man ringt upp honom några dagar efter hans tips till Palmeutredarna. Mannen uppmanade honom att hålla tyst om vad han hört.

BERIT (se sid 104)

Vad gäller vittnet Berits observation av en springande man på Barnhusgatan anmälde hon redan på mordnatten sina iakttagelser. Senare på natten ringde någon från spaningsledningen och frågade om det var hon som gjort anmälan. Det var det sista hon hörde från dem. Först efter att hon bestämt sig för att medverka i radioprogrammet *Kanalen* hösten 1987 kallades hon till förhör.

JAN STRÖM (se sid 140)

Radioreportern Jan Ström ringde och larmade om hotbrevet som suttit uppklistrat i entrén på Radiohuset, varvid polisen kom och hämtade det. Jan Ström frågade därefter upprepade gånger de båda reportrarna Karin Svärd och Lars Adaktusson om hur det hade gått. Det enda svar han fick var att polisen hade avskrivit brevet som ointressant.

-Men nog var det mycket märkligt att det hände där just den kvällen - och innan någon visste om att Palme var död. Det var ju jag själv som lite senare gick ut med beskedet över radion.

Ekots Jan Ström

OPERATION DÖRRKNACKNING

I en mordutredning är "Operation Dörrknackning" en rutinmässig och självskriven åtgärd. I det här fallet skedde så inte, trots att man påstod motsatsen inför Edenmankommissionen. Radioprogrammet *Kanalen* uppsökte efter en anseilig tidsperiod tjugo personer som bodde utmed mördarens förmodade flyktväg. Av dessa hade sexton aldrig blivit kontaktade av polisen. Endast fyra hördes av mordspanarna. Alla fyra bodde i samma portuppgång där ett vittne sett en man försvinna in strax efter mordet.

I Olof Palmes hus på Västerlånggatan 31 i Gamla stan fanns två andra hyresgäster: familjen Janken Myrdal, historiker och son till Jan Myrdal, och skådespelerskan och dansösen Britta Pettersson. De borde väl vara intressanta för utredningen.

-Men ingen polis har frågat vad vi vet eller har sett. Det är förvånansvärt.

75 meter från mordplatsen ligger restaurang Bohemia. Inte ens där hade polisen

varit, enligt källarmästaren Claudio Mancini.

Enligt *Aftonbladet den 11 mars* –86 var polisen säker på att mördaren, eller dennes medhjälpare, varit med inne i salongen på biografen Grand.

- Vi ber alla som varit på biografen att höra av sig till polisen, vädjade polismästare Holmér.

Men trots det berättade biokassören Göran Fredricius att polisen bara kommit in och i stort sett frågat efter hans namn och adress - knappt någonting alls om detaljerna från mordkvällen.

ULF KARLSSON (se sid 94)

Ulf Karlsson, fotograf på *Aftonbladet*, tog kontakt med polisen och anmälde att han kommit till mordplatsen nästan samtidigt med den första polisbilen och att han gått omkring på Sveavägen med en apparat som liknade en walkietalkie. Han var rädd att vittnen som sett honom kunde ha rört till det för polisen.

Han råkade samtidigt ut för en märklig händelse i samband med publiceringen av en bild av Lisbet Palme, föreställande henne när hon rusar från ambulansen in på Sabbatsbergs akutmottagning. På detta foto bär hon en pälsjacka som på intet sätt liknar den som lades fram som bevismaterial, genomborrad av en grovkalibrig kula (se sid 259)! Bilden publicerades med Ulf Karlssons namn.

ALEXANDRA-VITTNET (se sid 69)

Fre dagen den 28 februari 1986 stod, enligt fyra trovärdiga och i flera omgångar polisförhörda vittnen, en polispiкет och två radiobilar på pass vid den dåvarande nattklubben Alexandra.

Ungefär två veckor efter mordet kontaktade vittnet Anders Synnelius polisen, som inte verkade särskilt intresserad. Kort tid senare ringde någon från polisen till Anders. Han fick veta att det fanns naturliga förklaringar till hans iakttagelser och blev uppmanad att glömma alltihop.

Sedan hände ingenting förrän i september 1988. Då ringde plötsligt en polis och ställde frågor.

Utredande polis har ej lyckats identifiera dessa tre polisfordon. Enligt kommissarie Åke Röst delade piketbuss 2470 tjugo minuter före mordet ut parkeringsböter vid Alexandra. En annan piket, 1220, fanns i området vid Birger Jarlsgatan efter larret om mordet, men enligt Röst vet man inget om de båda andra polisbilar som vittnena säger sig ha sett.

ANDERS DELSBORN (se sid 75)

Redan i den intervju som TV-journalisten Lars Adaktusson fick med taxichauffören Anders Delsborn klockan halv tre på lördagsmorgonen framgick att vittnet sett tre personer ”stå på trottoaren och samtala med varandra”. Men i nästa förhör frågade man

bara vad som hände från det att skotten föll, ingenting om vad som hände dessförinnan. Sedan hölls inga fler förhör med Anders Delsborn.

PIZZERIA-VITNET

Det dröjde nästan sju år innan servitören som påstod sig ha sett Christer Pettersson på en pizzeria på Sveavägen hörde av sig till spaningsledningen. Flera andra vittnen motsade hans berättelse.

TED GÄRDESTAD (se sid 86)

Svensktoppsstjärnan Ted Gärdestad drogs in i utredningen efter att polisen fått ett tips om att han kunde vara inblandad. Polisen kontrollerade hans alibi som bestod i att han befunnit sig utomlands, varvid han snabbt avfördes från utredningen. Ändå blev Ted Gärdestad utpekad, uttittad och förtalad.

-Jag fick en chock och mätte väldigt dåligt, sa han i pressen.

Tragiskt nog begick han senare självmord.

Ted Gärdestad

VITNET BO

En eller två veckor före mordet såg Bo en ”Alagare” på Drottninggagen ta upp en walkietalkie ur sin ICA-kasse. Mannen sa något i apparaten, varefter han rusade mot Kungsgatan med en otrolig fart. Löpstilen var mycket underlig. Polisen visade sig helt ointresserad av vittnets uppgifter.

ÅKE MALMSTRÖM (se sid 85)

Tidningen *Dagens Nyheter*s fotograf Åke Malmströms anmälan om det märkliga samtalet på polisradion försvann och dök först upp igen vid årsskiftet 1987-88. Detta tips i likhet med andra heta tips om polismän och mystiska walkietalkiesamtal hittades i en låda på polishuset drygt ett år efter mordet!

Enligt spaningsledaren Hans Ölvebro var det dock mycket troligt att det var just poliser som hade hörts på polisradion. Men samtalet ska först ha hörts kl 23.35-23.40, vilket då skulle förklara det hela på ett naturligt sätt. Det här är alltså nästan en kvart senare än vad Malmström själv har uppgivit.

I TV3 hävdade Ölvebro vidare att Åke Malmström skulle ha vägrat ställa sin bil jämte polisradio till förfogande för en teknisk rekonstruktion. Den mycket samarbetsvillige Malmström har dock aldrig tillfrågats i ärendet. Palmegruppen har ju dessutom maktmedel att rekvirera in bilen, komplett

Åke Malmström

med polisradio, om så hade önskats.

Till sist hördes Åke Malmström i mars 1995. I samband med det överlämnades radion för teknisk undersökning.

NICOLAI FAUZZI (se sid 69)

Nicolai Fauzzi är mannen som paret Palme mötte efter att de korsat Sveavägen den ödesdigra kvällen i februari 1986. Av okänd anledning kontaktade Fauzzi polisen först den 3 mars och blev då hörd av en Håkan Ström. Protokollet blev fel på ett antal punkter, bland annat skrev Ström att Fauzzi mötte makarna Palme vid Bonnierhuset (istället var det ju så att han hörde skotten där). Dessa fel gjorde att kommissarie Jan Länninge beslutade att valla Fauzzi på brottsplatsen den 25 mars.

Vid detta tillfälle konstaterades att promenaden från La Carterie (platsen där denne hade passerat paret Palme) till Bonnierhuset (där han hade hört skotten) tog 95 sekunder, men att makarna Palmes väg söderut till Tunnelgatan endast tog 52 sekunder. Då makarna Palme ska ha gått relativt hastigt kan man beräkna deras tid för promenaden till högst 65 sekunder och då återstår mellan 30-43 sekunder för det stopp som man observerat att makarna haft vid reklampelaren.

MELKER BERTLER (se sid 386)

Melker Bertler, pensionerad Säpoman, hade redan tidigare lämnat uppgifter till Olof Palme och justitieminister Ove Rainer om den naziinfluerade stämningen inom säkerhetspolisen. Två dagar efter mordet namngav han två Säpopoliser med ett fanatiskt Palmehat för spaningsledningen, vilket helt ignoreras.

Melker Bertler

GUNNEL

Tjugo månader efter mordet hittade tidningen *Arbetet* ett försvunnet vittne. ”Gunnel” gjorde några dagar efter mordet en anmälan om sina iakttagelser av Grandmannen. Men anmälan registrerades inte och hon hördes inte förrän i december 1987. Som försvar fällde kommissarie Inge Reneborg, chef för Palmeenheten vid våldshoteln, följande kommentar:

-Innehållet i vittnesmålet är väl inte så sensationellt. Det är väl bra att det kom fram, men det är ju fler som har vittnat om den så kallade Grandmannen (se sid 59).

MYSTISK POLISBIL

Säpo fick ett tips om en mystisk polisbil i närheten av mordplatsen. Säpo undersökte tipset och skrev den 6 mars 1987 en promemoria: En polisinformator bekräftade att en polisman och hans bror hade använt bilen den kvällen. Bröderna var kända som Palmefientliga.

Men vad gjorde Palmeutredarna åt detta tips? Det vet man inte. Alla utredningshandlingar har nämligen försvunnit. Kvar finns bara Säpos promemoria och en odaterad tjänsteanteckning som kort och gott säger att ärendet är redovisat.

MARGARETA OCH ANNELI (se sid 59)

Vem var mannen som stod och stirrade in i foajén på biografen Grand? Ja, det var i varje fall inte Christer Pettersson. Det konstaterade både Margareta och Anneli tre år senare när Petterssons bild dök upp i tidningar och TV. Då släppte utredarna dem som en het potatis och Margareta fick varken vara med vid en konfrontation av Pettersson eller vittna i rättegången.

TUNNELBANEFÖRAREN (se sid 52)

Det viktiga uttalandet av tunnelbaneföraren Göran S som hade sett en man följa efter Palme på tunnelbanestationen i Gamla stan, låg obearbetat i sju och ett halvt år i en skrivbordslåda hos spaningsledningen. Tunnelbaneföraren sades vara en ren pratmakare. Trots detta hemligstämplades förhören med honom. Mörkläggningen överklagades till Kammarrätten i Stockholm.

KARL-GUNNAR BÄCK (se sid 578)

Karl-Gunnar Bäck var vid tiden för mordet generalsekreterare i Civilförsvaret, en del av totalförsvaret. Han hade tidigare arbetat som korrespondent för tidningen *Aftonbladet*. Dagarna efter mordet kontaktades han av en välunderrättad person med kontakter in i den brittiska underrättelsetjänsten. Mannen berättade att han fått uppgifter om att intressen för Sydafrika med inblandning av svenska affärsmän och en polis med anknytning till Säpo låg bakom Palmemordet.

Bäck talade omedelbart in uppgifterna på ett kassetband som överlämnades till Säpo i Uppsala. Sedan hände ingenting. Inte förrän han själv hörde av sig igen. Då meddelade man att man hade undersökt tipset, men att det inte fanns några belägg för uppgifterna. Ärendet avfördes helt enkelt.

Åtta år senare fick Palmeutredarna för första gången höra talas om tipset, i samband med att Bäck framträdde i SVTs *Striptease*. Då visade det sig att tipset var helt okänt för dem. Uppgifterna påstods nu också ha försvunnit från Säpos register.

-Det verkar nästan vila en sorts förbannelse över Palmeutredningen, suckade Karl-Gunnar Bäck. Här får vi en uppgift som vi lämnar i god tro och vi undrar naturligtvis vad som kan ha hänt med det här? Men vad som då istället sker är att mannen som överlämnade bandet till Säpo blir

Karl-Gunnar Bäck

misstänkliggjord!

TAXICHAUFFÖREN ”ANDERSSON” (se sid 81)

Taxichauffören Andersson är en mäktiga besynnerlig figur. Kommissarie Gösta Söderström har uppgivit att när han och chauffören Ingvar Windén minuter efter statsministermordet patrullerade på Kungsgatan blev de stoppade av en man i 40-årsåldern, över medellängd, barhuvad och klädd i brun överrock. Mannen talade upprört om att det hade ägt rum skottlossning på Sveavägen vid Tunnelgatan. Söderström skrev aldrig ner namnet på vederbörande utan körde istället omedelbart till brottsplatsen.

I Juristkommissionens beskrivelse av händelsen kan man läsa att ” de hejdades av en taxichaufför som uppgav att han hört på taxiradion att det var skottlossning på Tunnelgatan”. Redan den 12 mars 1986 fick kommissarie Gösta Söderström besked av polisintendent Curt Nilsson att spaningsledningen förhört denne man, en taxichaufför som hör larmet till basstationen Järfälla Taxi. Söderström blev då nyfiken på mannens identitet och lyckades få tag i det aktuella förhørsprotokollet, men polisens talesman Ingvar Eriksson insisterade på att hålla pappret på så vis att mannens identitet inte skulle röjas.

Författaren Sven Anér har ägnat gåtan Andersson många timmar och bland annat varit i kontakt med anställda på Järfälla Taxi. Dessa uppgav samtliga att chauffören Anders Delsborn (se sid 75) varit den enda från Järfälla Taxi i Stockholm city vid tiden för mordet. Någon Andersson kände man inte till.

Identiteten på chauffören avslöjades först den 25 april 1989 då före spaningsledaren Hans Holmér vittnade under tryckfrihetsmålet mot tidningen *Proletären*. Här uppgavs att mannen ifråga, som inte alls var i 40-årsåldern som Söderström och Windén uppfattat, utan 15 år yngre, inte längre var taxichaufför utan polisaspirant vid Jakobsbergs polisdistrikt. Enligt boken *Inuti Labyrinten* var mannen även vid detta tillfälle okänd av personalen vid Järfälla Taxi.

MAGNUMKLUBBEN (se sid 723)

Enligt tidningen *Proletären* fick polisen strax efter mordet vetskap om att det fanns en grupp skjutglada medlemmar från bland annat Stockholmspolisen som bildat en klubb kallad Magnumklubben. De ägnade sig åt skytte med Magnumvapen och hemladdad ammunition. En man vid namn Bengt Nordqvist var på 1970-talet aktiv i sällskapet.

-Medlemmarna var vapenintresserade, intresserade av amerikanskt skytte och amerikanska revolverar och sådant, förklarade han i SVTs *Norra Magasinet*. Men det fanns otvetydigt nazistiska strömningar som självfallet förde med sig negativ inställning till Olof Palme. Redan några dagar efter Palmemordet vände jag mig till en regional representant för Säpo i Mellansverige och lämnade över mina funderingar och de

handlingar jag hade. Jag litade naturligtvis på att det här skulle komma in i utredningen. Bara namnet Magnumsällskapet borde ju stämma till en del funderingar. Men när jag flera år senare kontaktade Palmeutredningen visade det sig att mina uppgifter aldrig hade lämnats vidare av Säpo och att de därefter hade försvunnit.

MATTI (se sid 62)

Spaningsledningen påstår att man har undersökt alla walkietalkietips mycket grundligt och utförligt utan att kunna finna någon substans i dem. Läsaren får själv bedöma om så är fallet. Vi fortsätter nu med ett handskrivet, anonymt brev angående ett vittne kallat Matti:

”Jag vill efter moget övervägande lämna följande upplysningar i jakten på Olof Palmes mördare. Jag har lovat att inte tala om detta egentligen eftersom den person som sagt mig detta svävar i uppenbar livsfara om den person han har iakttagit får kännedom om saken. Jag hoppas därför att Ni är väldigt försiktiga med att lämna ut uppgifter i denna sak, ty det är med risk för livet på den person som sett honom.

Den man ni söker är polis, med ett enligt uppgift grundmurat rykte som våldsmän.

Kvällen då Palme mördades var min vän tillsammans med en kamrat på väg ner för en trappa och mötte denna polisman på väg uppför trappan springande, de kände väl till honom och blev rädda då de gjort en del i parkerade bilar och hade stulna bilstereoapparater i en kasse. Han stannade upp som om han tänkte säga något men rusade sedan vidare. Min vän, vi kan kalla honom Matti, och hans kompis rusade iväg på andra hållet.

”Matti” är tjuv och knarkare, men ingen våldsnatur och jag känner honom sedan ungdomen. Jag har själv gjort en hel del orätt i mina dagar, men sedan jag mötte Kristus för en hel del år sedan har jag helt bytt levnadssätt.

Jag vill dock hjälpa mina gamla kamrater och därför när det ringde på dörren och Matti stod utanför och tiggde mat och husrum ställde jag upp. De första dagarna berättade han ingenting men jag förstod att han var mycket rädd för någonting, efter några dagar berättade han ovan relaterade plus detta...

Någon vecka efter Palmemordet bromsade en bil in vid Matti, ut kom polismannen ifråga, han tryckte in Matti i en trappgång och sade glöm att du mötte mig i trappan. Han körde upp knät i underlivet på Matti, varpå han avlägsnade sig (bilen var en civil polisbil, på förarplatsen satt en civil polisman, men han satt kvar hela tiden och deltog ej).

Matti är mycket rädd för denna polisman, efter att han blev utsatt för detta hot gick det upp för honom att polisen, som de då de hörde om mordet trodde var på jakt en mördare förmodligen var inblandad.

Matti lämnade omedelbart Stockholm i en stulen bil, han vet att hans liv svävar i fara och han vet ju att polismannen ifråga tidigare slagit ihjäl en människa och blev

frikänd för det (se sid 418), han vet att polismannen i fråga är brutal och skoningslös, han säger till och med att kolleger till honom sagt att de inte kan fatta att han kan få vara i tjänst (och då har han naturligtvis inte berättat om det här för dem)

Matti har hållit sig borta från Stockholm, han vet att hans liv är i fara, rädslan är så uppenbar och verklig hos honom, han lider verkligen kval och detta är inget skådespel.

Jag skriver till Er som chef att ni undersöker detta och att ni är så pass diskret så att det ej händer Matti något, polisen vet att Matti såg honom och har lagt ihop hur det står till, därför vet han att om denna polisen eller någon annan får tag i honom är han död, han vet för mycket.

Jag bönar Er, låt inte det komma fram hur Ni fått dessa upplysningar, flera liv är i fara om han får för sig att hämnas.”

SKELLEFTEHAMNSMANNEN

Den 5 mars 1986 kom det första anonyma brevet från den så kallade Skelleftehamnsmannen (här något nerkortat). Han kom att kallas så eftersom brevet var poststämplat i Skelleftehamn. Några dagar senare inkom ett nytt brev från samme brevskrivare som nu uppgav sig vara ”resande i dammodebranschen”.

Skelleftehamnsmannen borde vara ett mycket intressant vittne på grund av hans observationer av walkietalkiemän och diverse mystiska bilar. Men spaningsledningens intresse har varit minst sagt svalt och sedan han, efter att ha skickat ett antal anonyma brev under 1987-88, personligen uppsökte polishuset på Kungsholmen förändrades hans liv drastiskt. Efter besöket uppgav mannen att han blivit förföljd, avlyssnad och skuggad av okända män. Även vänner och familj har trakasserats.

”Hej!

Jag var i Stockholm på tillfälligt besök när Olof Palme mördades. I korsningen Olofsgatan - Tunnelgatan stod en man och pratade i en walkietalkie! Och han pratade *inte* svenska. Det lät som tyska men själv är jag benägen att tro det var holländska eller möjligen ”Schweiztyska”. Klockan var *exakt* 23 minuter över 23! Tyckte det verkade konstigt, men antog att det var en vakt av något slag. Jag såg mannens ansikte och klädsel mycket tydligt, eftersom jag tittade två gånger. Han hade rakt, mörkblont hår, kammat åt sidan. Inga glasögon. Såg, enligt min mening, mycket ”svensk” ut. Han hade **mycket** mörk skäggstubb, som om han inte rakat sig den dagen. Han hade halvlång, mörkblå parkasjacket med pälskrage på kapuschongen. Mörka, troligtvis manchesterbyxor (blå). Jag hann också se att han bar svarta handskar (skinn och s.k. fingerhandskar). Han var cirka 185 cm lång. Själv är jag 179, men han var något längre (han var **stor**) längre än mig. När jag passerat korsningen vände jag mig om igen och han stod fortfarande kvar. Han verkade ha bråttom. Eller rättare sagt: Samtalet verkade hetsigt! När jag passerade korsningen märkte jag inte något ovanligt ute på Sveavägen”.

Det här brevet följdes av ytterligare ett, poststämplat i Linköping den 11 mars 1986 och kompletterat med en teckning.

”Jag är den anonyme brevskrivaren. I dagar har jag ägnat mig åt att teckna ett porträtt av mannen jag såg på Olofsgatan i samband med mordet på Olof Palme. Tycker jag har lyckats ganska bra, om man bortser från den något bryska pannan som var något utskjutande just över ögonbrynen. Det kan jag inte framställa framifrån. Observera det kraftiga käkpartiet, den nedåtdragna munnen som påminde om harmynthet, den mycket kraftiga nacken, den böjda näsan - men inte höknäsa? - som var grov samt avståndet mellan ögonen. Hela mannen var kraftig, ”stor” och stadig. Längd 183-185. Mörka ögon. Som jag tidigare nämnt, han hade på mörkblå parkas, halvlång med gråvit pälskrage. En yrkeskategori använder dem - postpersonal eller kanske SJ-personal.

Walkietalkiemannen

I mitt första brev till Er nämnde jag inte allt. Jag ”sparade” en del. Jag påstod att mannen pratade tyska och det vidhåller jag fortfarande. När jag var i jämnhöjd med mannen, sa han följande: Das Auto, das Auto... obegripligt... fenf. Fenf säger man i Schweiz istället för fünf. Han sa Auto med långt å och betoning på första stavelsen, så här: Autåååå.

Lik teckningen?

Han talade hetsigt. Höll walkietalkien med båda händerna. Hade svarta fingerhandskar i skinn. Mörka ögon. Det sprakade och väste från apparaten och mottagande parts svar kom ryckigt och stötvis. Det hann jag uppfatta. Mycket störningar och brus, som om många var inne på linjen samtidigt.

Jag har funderat och funderat på det jag hörde. För mig framgår det mer och mer som att mannen kanske dirigerade en bil eller kallade på en bil. Mannen hörde aldrig mig komma gående. Han ryckte till och tittade på mej just som jag gick förbi honom. Och jag såg på honom. Kanske därför som jag tecknat mannen med blicken nedåtriktad. Så såg han nämligen på mig. (*Författarens anmärkning:* Teckningen visar uppenbara likheter med en agent som flera gånger pekats ut i samband med mordet, se sid 603).

Jag är resande i dammodebranschen och kom från en bekant på Tegnergatan, gick Sveavägen en bit och vek sen in på Adolf Fredriks Kyrkogata, därefter in på Olofsgatan, över Kungsgatan, sneddade Hötorget, Gamla Brogatan och Drottninggatan, förbi Postgirot. Över Klarabergsviadukten och ner i T-Centralen. Jag kan inte komma på nånting mera som kan vara av värde för polisen. Till sist, jag såg inte en enda människa på Olofsgatan innan jag stötte på den här mannen”.

Brevskrivaren varnar därefter för att det kan röra sig om en internationell liga, och att man i så fall borde skärpa bevakningen extra noga vid Palmes förestående begravning. I ett tredje handskrivet brev tillägger han:

”I korsningen Olofsgatan - Tunnelgatan minns jag att en man stod och pratade i en walkietalkie, men dessutom erinrar jag mig en röd bil, troligtvis en Ford Escort (se sid 200, 655), som jag tror sakta rullade fram mot Sveavägen innan jag upptäckte mannen med walkietalkien. Kanhända har jag inte nämnt detta tidigare!?”

FLER ANONYMA BREV (SAMMA VITTNEN?)

Det har förekommit ännu fler anonyma men intressanta brev, här i en något nerkortad version:

”Du får ursäkta min dåliga svenska men det är med flit så forska i den delen är lönlöst. Fredagen den 28 februari 1986 kom jag från en affärsresa i Taiwan till Stockholm och missade anslutningsflyg till Norrland. Den kvällen gick jag runt i Stockholm kring Kungsgatan. Kl 23 gick jag upp mot Sveavägen över på andra sidan, där fanns en nattklubb Monte Carlo. Det som jag undrade då var att jag mindes att för ett par år sedan fanns en butik som hette Martin Olsson, så gick jag cirka 20 meter och då ser jag en ung man med walkietalkie eller bärbar telefon? Han gick sen ner mot Olofsgatan och sen åt höger. För min del tyckte jag att det var konstiga typer som rörde sig mitt i natten med telefon, så av ren nyfikenhet följde jag efter honom. I Tunnelgatan stannade en polisbil och mannen hade då lite prat med dom, efter några sekunder körde den mot trafiksignalerna vid Drottninggatan. Mannen stött då i hörnan Tunnelgatan-Olofsgatan. Jag minns att i hörnan var en kaffebutik. När jag gick över gatan och förbi honom cirka 1 meter, hör jag att han pratade i walkietalkie. Det jag hörde var att Operation Elsa eller Alfa var i gång och objektet var på Sveavägen. Samtidigt fick jag ögonkontakt med mannen, han gör då nån reflexrörelse och vänder sig ifrån.

Det som slog mig var - vad gör en ung man vid Tunnelgatan med walkietalkie och det mitt i natten?

Så längre fram på vänstra sidan fanns en restaurang med fransk namn då stannade jag upp och tittade tillbaka, mannen var borta. Jag gick vidare till en gata där i hörnet låg nån sorts praktikertjänst. På andra sidan var en kyrkogård så jag gick åt vänster och sen åt höger förbi en stor fastighet. Jag vill här påminna om att jag inte är van vid Stockholms gator men 30 meter framme var byggnadshjul och sånt. Jag gick då åt vänster för att komma åt Drottninggatan. På högra sidan på parkeringsplats fanns två vita polisbilar och där var ett jävla liv. Det som jag då fästade mig vid var att det ej hade taksäck med blåljus på och billack ej var densamma (polisvit).

Skit samma tänkte jag och fortsatte på vänstra sidan mot Kammakargatan.

När jag gick på Drottninggatan stannade jag vid en galleria och tittade i skyltfönstren. På andra sidan var det stora fastighet med stor ingång, typ järnbeslag så

efter en minut fortsatta jag mot hörnan Kammakargatan. Jag minns att i hörnan fanns en restaurang med namn "Hökarna" eller liknande namn, då ser jag en man joggande lämna bilen som stått lite längre upp vid "Maxim". Jag trodde först att mannen skulle in, men han kom mot mig och sprang in mot Kammakargatan och in mot en svart bil som stått parkerad ca 20 m mot färdriktning. Jag uppmärksammade det särskilt men gatan var enkelriktad, jävla parkering tyckte jag. Samtidigt tittade jag åt höger och på baksidan av den stora fastigheten står ännu en polisbil med släckta belysning ca 30 m före Holländargatans hörna. Av någon anledning gick jag över gatan mot Maxim (ren nyfikenhet) för att titta in. Bilen som stått längre upp var en Ford Skorpio 2,8 L svart och därinne satt en man som talade i mobiltelefon. Så icke ont anande tittade jag på främre bilnummer. När jag var i höjd med högra bildörr, konstaterade jag att rutan var nere, så jag hörde en del prat om observationer osv. Men utrustningen stämde exakt med spaningsbilar, dator, flera högtalare, tre antenner, mm.

Jag tittade då liksom i förbigående på bakre nummerplåt och kunde konstatera att nummer ej överensstämde med främre nummer. I helvete vad är detta, tyckte jag, så jag gick upp mot Tegnérgatan. Jag tror det var så, och åt vänster mot Tegnerlunden. I hörnan upptäckte jag mot vänster tre polisbilar med bakändan mot ett hus med nr 3. Då tyckte jag att det var lite underligt med alla polisbilar på den korta sträckan.

Eftersom jag är av naturen fräck och har en del civilkurage påtalade jag den polis som hängde vid främre delen av bilen efter Kammakargatan. Polisen var tydligen helt irriterad och nervös, talade om för mig att dunsta snabbt då en fyllerazzia var på gång. Jag tänkte då på en fyllkontroll före Umeå 1985, där poliser hade blåställ, vita reflexer, mm, men den här mannen hade läderjacka utan axelklaffar mm.

Det hela var för mig som landråtta lite underligt men jag gick tillbaka till Drottninggatan i hörnan fanns en pianoaffär och gick då ner mot Kammakargatan. Den svarte Forden hade jag nästan glömt bort, men mannen hade dörren öppen och pratade i ett långt sträck. Helt utan förvarning startade mannen Forden och körde med släckta ljus ner mot Tunnelgatan. Tydligen hade jag kommit fel och missade Kammakargatan så jag gick åt höger.

Där ser jag den svarta Saab 9000 framför nr 19. Jag minns att det var någon sorts utfart där och ett så kallat rörräcke, men jag är lite osäker på den punkten. I Saaben fanns två män som hade innerbelysningen på. Fräck som jag är frågade jag efter gatu och husnummer, så de var schysst och upplyste mig. Men hela utrustningen med tre antenner, dator och andra raffinesser gjorde mig extra misstänksam så jag skrev upp bilnummer. Jag har aldrig i mitt liv set en bil med sådana elektroniska delar, som till och med fungerade.

I maj 87 återkom jag då från ännu en resa så jag satt på TVn samtidigt hade jag dambesök. Samtidigt kom *Rapport* i TV. Det pratades en hel del om Konstitutionsutskottet så jag tittade upp. Där promenerade Hans Holmér in med livvakt inför TV-kamerorna. I

helvete... Livvakten kände jag igen, men vad? Jag bandade det hela. Kl 21 var Aktuellt och där var det samma förhör med Holmér inför Konstitutionsutskottet. Det där ansiktet var bekant, men varifrån? Jag gick upp och spelade upp videobandet, tro mig, jag var helt färdig - livvakten var den samma som walkietalkie mannen vid Tunnelgatan. Jag fryste bilden. Bingo, mannen var identifierad, helt riktigt.

Under två veckor var jag inte människa, tro mig chocken var stor.

Några dagar senare frågade jag en poliskonstapel som bor i närheten på samma gata. Han upplyste mig att det gick en del prat om vissa Norrmalmspoliser med annorlunda åsikter och Holmérs livvakter var grovt belastade, det pågick utredningar och rättegångar. Där ser man, svarade jag!

-Poliser är poliser och håller varandra om ryggen, så fungerade det i praktiken, vidhöll han. Vi håller ihop i vått och torrt.

Bekräftelse fick jag att mina misstanker stämmer när *Dagens Nyheter* publicerade Holmérs sällskap från *DN*-galan på Stockholms stadion (se sid 228). Walkietalkiemannen är identisk med en av Holmérs livvakter och jag kan identifiera honom. Vad jag sen köpte hos *Dagens Nyheter*s bildarkiv kan Ni själva räkna ut. Jag vill bara för min del var på den säkra sidan.

Väl hemma kollade jag upp bilen med bilregistret, där blev det stop. Jag fick klart för mig att den falskskyltade svarta Forden och Saaben måste ha samband med händelsen på Sveavägen. Två veckor senare skrev jag ner mina iakttagelser om walkietalkiemannen och bilen på Drottninggatan och sände det hela till Stockholms spaningsledning.

Efter midsommar frågade jag lite diskret min polisvän om han skulle kunna kolla upp en bil som körde på mig i Stockholm under våren. Tre dagar senare fick jag besked om att bilens nummer var spärrad men det tyder på polisbil eller åklagarbil.

Händelsen i maj i TV samt det här gav mig indikationer att det hela var intressant, men det var på sin plats att vara mycket försiktig och diskret. Poliskompisen fick då reda på att Saaben tillhör nån sorts leasingbolag (se sid 530?) som tillhörde Rikspolisstyrelsen eller Polismyndigheten i Stockholm. Utan att jag tillfrågade nämnde han Säpobil.

Nu hade min nyfikenhet för polisen och Säpo fått sådana proportioner att min kompis och jag åkte till Stockholm för att kolla vissa saker och ting på plats, det var torsdagen den 16 juli 1987. Jag avtalade då med Per min kompis att han skulle vänta på mig samt vara observant när jag kom ut och nån typ följde efter mig. Jag skulle för säkerhets skull gå mot tunnelbanans nergång och vid kontakt skulle han signalisera när jag anlände vid platsen.

Kl 10 fredagen den 17 juli anmälde jag mig hos vakten med begäran om att få göra en anmälan (hos Säpo) om vissa iakttagelser. Efter fem minuter kom en man som skulle följa upp till högsta våningen. Väl uppe kom vi in hos en vaktbur samt i förhörsrum. Där berättade jag om en flygresä till Prag där en svensk affärsman berättade om elektronikkomponenter han sålde till öststaterna. Eftersom jag kände till att det

finns exportstopp var jag tvunget att anmäla saken. Säpomannen skrev upp berättelse och lovade tala med säkerhetschefen på företaget jag uppgivit.

Han följde med ut till hissen men samtidigt kom en ung man från andra dörren och gick över till dörren vi kom. Han slog dörrkoden och tittade åt vårt riktning. Jag fick ögonkontakt med mannen, han liksom jag var helt överraskade och stirrade mot varandra. Mannen som

Holmér på DN-galans hedersläktare med livvakterna Per Jörlin, Kenneth Wikström (!) och Sten Warmland

följde mig ner till vakten hade tydligen lagt märke till det händelse och frågade mig om jag kände Säpomannen. Oh nej, men han verkar bekant för mig svarade jag. Det var Wikholm, Wiklund, Wikström (se bild) sade han eller nått liknande. När vi gick i det långa utgången fick jag klar för mig att Säpomannen han nämnde var den som 28 februari satt i Säpobilen, Kammakargatan 19. För mig klarnade allt, eftersom jag pratade med honom och var cirka 0,5-1 meter ifrån honom och det stött klart att han kände igen mig.

BINGO kallas det.”

(slut brev)

I spaningsledningens Gärningsmannaprofil (se sid 647) analyserades inrapporterade walkietalkieakttagelser. Beträffande innehållet i det så kallade Skelleftehamnsbrevet sades följande:

”Enligt ett anonymt brevskrivande vittne, den så kallade Skelleftehamnsmannen, fanns det en walkietalkieförsedd man vid Olofsgatan. Man kan undra vilken uppgift han skulle ha haft. Såvitt vi kunnat utröna finns det ingen begriplig uppgift för denna person. På andra sidan, det vill säga den östra sidan av Sveavägen, fanns det ingen man med walkietalkie. Allmänt sett kan man ju undra varför man skulle hålla sig med en huvudgärningsman och en eller flera tilläggs personer. Vi kan inte se något rimligt skäl till detta.

Slutsatsen av detta är att gärningsmannen agerar självständigt och att de informationer som finns om walkietalkies beskriver fantasier eller slumpmässigt närvarande poliser, väktare och andra med legala skäl att använda radioapparater.”

JESÚS ALCALÁ (Ordförande i Amnesty International)

Den sista i raden är juristen och journalisten Jesús Alcalá, som var den förste att få

verklig inblick i Palmeutredningen, vilket resulterade i ett flertal mycket avslöjande artiklar (se sid 414). Reaktionerna lät inte vänta på sig och man försökte snart förbjuda honom att skriva i *Dagens Nyheter*, där han tidigare varit flitigt anlitad. Detta väckte stort rabalder bland journalistkolleger som ansåg förfarandet som ytterst oetiskt. Under 2000 anklagades Amnestyordförande därefter för sex bedrägerier, försök till bedrägeri och grovt osant intygande. Anklagelserna gällde biståndspengar.

Jesús Alcalá - oskyldig?

-Ekomyndigheten och åklagaren är korrumperade, förklarade en ansträngd Alcalá i *Aftonbladet den 6 september -2000*. Och massmedia gör inga granskningar. Jag är så innerligt trött på alltihop. Jag är utsatt för en konspiration.

Jesús Alcalá försökte senare få gehör för en anmälan om jäv mot statsåklagaren. Den som avslog anmälan var föga förvånande biträdande riksåklagaren Jörgen Almblad (se sid 197, 209, 211). Alcalá lämnade sina uppdrag och dömdes sedan till 18 månaders fängelse för bedrägeri, försök till bedrägeri samt brukande av falsk urkund.

För fler fall av personlig misskreditering på grund av närgånget rotande i Palmemordet, läs om politikern Jerry Martinger, tidigare påtänkt som justitieminister, numera dömd för hundratals sexuella trakasserier och mordhot (se sid 686).

De scenarier som framskymtar bakom spaningsledningens karakteristik är av en sådan art att de djupt skulle skaka det svenska samhället.

Fredsforskaren Wilhelm Agrell

UTREDNINGEN - EN BLUFF

Vid en stor presskonferens Annandag påsk 1986 tillkännagav spaningsledaren Hans Holmér:

-Det vi nu vet är att mordvapnet med säkerhet är en Smith & Wesson kaliber .357 Magnum. Det finns en viss statistisk osäkerhet, men den är utan betydelse i spaningsarbetet.

Holmérs uttalande byggde på två kulor upphittade vid mordplatsen, som nu påstods härstamma från ett av världens kraftigaste handledvapen. Men Statens Kriminaltekniska

Holmér visar den misstänkta vapenmodellen

Laboratorium (SKL) i Linköping reagerade kraftigt mot hans självsäkra uttalande. Erhållna bomdata från kulorna (se sid 234) visade att det inte alls behövde vara en Smith & Wesson revolver utan lika gärna kunde röra sig om andra vapenmärken, till exempel amerikanska Ruger, brasilianska Taurus, filippinska Kassnar och Llama eller Escodin och Ruby från Spanien.

-Det är skillnad på att driva ett laboratorium och en mordutredning, svarade Holmér ilsket. Jag måste ha beslutskraften att kunna sopa bort den här procentens misstanke att det är något annat vapen.

Den första kulan - den som sägs ha skadat Lisbet Palme - hittades vid halvsjutiden på lördagsmorgonen utanför fastigheten Sveavägen 29, fyrtio meter från mordplatsen. Det aktuella området var vid det här laget ytterst noggrant sopat och den uppsamlade snön silad av kriminalteknikern Börje Moberg och hans kollegor - utan att man hittat några kulor. Lisbetkulan hittades nu istället av en indisk frilansjournalist vid namn

Alfredo de Tavares som enligt uppgift till pressen försatt sig själv i hypnotisk trans (!) (se sid 156).

Alfredo de Tavares pekade ut fyndplatsen till en punkt belägen snett över gatan i höjd med Vingresors kontor, 155 cm från körbanan och omedelbart söder om två vattenrännor som gick tvärs över trottoaren.

Den andra kulan - den som sägs ha mördat Olof Palme - uppdagades av Elisabeth Belich, en ung telefonist vid Sveriges Radio. Detta inträffade söndagen den 2 mars kl 12.20. Alltså 37 timmar efter mordet - och endast sju meter (!) från blodfläcken - bakom en stor cementpelare!

Hur den har hamnat där är en av mordgåtans största och mest avgörande mysterier. Frågetecknen kvarstår än idag.

De båda kulor som hittades på Sveavägen är blykulor med mantlade kopparfärgade kägelspetsar. Fynden överensstämmer med 158-grains kulor av fabrikat Winchester-Western, typ Metal Piercing, det vill säga pansarbrytande av kaliber .357 Magnum. Siffran .357 visar kulans diameter, cirka 9 millimeter, och Magnum står för att krutladdningen är extra kraftig. När man talar om kaliber menar man diametern på kulan och detta görs vanligen i hundradelar av en tum. Så är exempelvis kaliber .357 lika med 357 hundradelar av en tum. Normalt ersätts nollan och kommat med en punkt i skrift. Den aktuella ammunitionstypen slutade tillverkas 1981, men salufördes vid tiden för mordet fortfarande på vissa håll. Inom brottsutredningen har man beräknat att leverantören via den svenske generalagenten levererat knappt 6 000 patroner ur den tillverkningsbatch som de upphittade kulorna härrör från. Leveranserna har skett mellan åren 1979 och 1980.

Redan få dagar efter mordet började det dyka upp frågetecknen. *Expressen* skrev den 22 mars -86: "Det som förbryllar både polisens tekniska experter och civila tekniker inom ammunitionsindustrin är det faktum att de kulor som påträffats har legat så nära själva skottplatsen och att kulorna

Här bakom (!) cementpelaren hittades mordkulan

Winchester .357 Magnum Metal Piercing

varit nästan hela”. I artikeln ställdes därefter frågan: är det verkligen de rätta kulorna som figurerar i mordspaningen? Eller har de lagts dit efteråt? Och i så fall varför?

-De här kulorna är det enda vi har att gå efter, kommenterade polisens tekniker. Vi måste utgå från att det är de rätta.

Projektilens märkliga utplacering fick många att höja på ögonbrynen. Att de bara ramlat ner alldeles i närheten av mordplatsen betraktades av ballistisk expertis som omöjligt. Eftersom de lätt pansarbrytande kulorna hade överljudshastighet på cirka 440 meter i sekunden när de lämnade pipan borde de logiskt sett ha slagit ner minst tusen meter längre söderut, i riktning Sergels torg och Konserthuset. Skottvidden (hur långt kulan går) är cirka två kilometer.

-Jag har aldrig varit med om att kulor som hittats nära avskjutningsplatsen varit så oskadade, kommenterade Anders Lexne, Sverigeagent för Smith & Wesson. Det är ytterst osannolikt. Om de stoppats mot en husvägg hade de förintats eller kraftigt demolerats av friktionen. Men Lisbetkulan har bevarat sin ursprungliga form och på Olof-kulan är bara det bakre området hoptryckt från sidan.

-Kulan riktad mot fru Palme torde alltså rimligen först ha träffat trottoaren och sedan fortsatt mot husfasaden på andra sidan gatan, fortsatte åklagaren KG Svensson. Det huset är till 90 procent glasförsatt, men trots det har ingen glasruta splittrats. Kulan måste följaktligen ha träffat någonstans mellan rutorna och orsakat kratermärken. Det vore lätt och av stor vikt att undersöka.

Svensson begärde därför strax efter mordet att husfasaderna skulle undersökas. Men spaningsledaren Holmér struntade av okänd anledning i dennes begäran. Därför beordrade Svensson på eget bevåg Försvarets Forskningsanstalt (FOA) att utföra en provskjutning vid Grindsjön i Grödinge. Med en Smith & Wesson revolver tillverkad i Springfield, Massachusetts, kaliber .357 Magnum, piplängd 104 mm, sköt ingenjörerna dels mot rena betongplattor för att simulera trottoaren vid brottsplatsen, dels mot isbelagda. Skadorna blev betydligt kraftigare och annorlunda än på de upphittade kulorna.

Den tekniska provskjutningen gav också vid handen att minst en av kulorna borde ha legat någon helt annanstans. Eller som det hette: Förhållandet att ingen av de båda kulorna deformerats borde innebära att den första kulans rörelseenergi helt eliminerats av den genomskjutne Olof Palmes kläder och kropp, samt att den andra kulans rörelseenergi helt eliminerats enbart av friktionsmotståndet från hustruns päls och blus. Är detta verkligen kriminologiskt sannolikt?

-Lisbet-kulan kan på sin höjd ha tappat hastighet med cirka

Smith & Wesson .357 Magnum

KG Svensson

10-15 meter per sekund, förklarade en framstående ammunitionstekniker i *Expressen* den 22 mars -86. Men den hade under alla förhållanden fortfarande en hastighet på mer än 400 meter per sekund och borde alltså ha landat mycket, mycket längre bort.

(En möjlig förklaring till det fina skicket på kulorna är att de kan ha skjutits in i ett lager med bomull eller i en vattentank, en teknik som används av polisen själv vid provskjutning av ett misstänkt vapen, där man behöver få en intakt kula med perfekta bomdata för att jämföra med en upphittad brottskula).

Först påstod polisen att det rörde sig om mycket ovanliga kulor som man aldrig hade sett i sina samlingar.

-Men hade man kontaktat oss hade vi kunnat skapa klarhet redan dagen efter mordet, förklarade chefen för vapenavdelningen på Statens Kriminaltekniska Laboratorium (SKL) Åke Åsbrink som ringde till rikskriminalens chef Tommy Lindström, men bara blev avvisad. Chefen för Brotts tekniska roteln Wincent Lange och den senare biträdande spaningsledaren Ingemar Krusell förde därefter personligen kulorna ner till den tyska federala polisens kriminaltekniska laboratorium i Wiesbaden och till FBI i Washington för undersökning.

-Det där får man betrakta som rena nöjesresor, kommenterade chefsobducenten Milan Valverius senare. Undersökningarna kunde ha gjorts både snabbare, bättre och billigare direkt på SKL i Linköping.

En förutsättning för analys av vävnader och fettrester på kulorna är att de är i samma skick som när de hittades. Men Lange insåg snart att något var allvarligt fel. Det fanns inga som helst spår kvar av blod eller mänsklig kroppsvävnad trots att en av dem ska ha passerat rakt genom kroppen på statsministern!

Kulorna glänste som om de vore rengjorda, vilket de i praktiken också visade sig vara eftersom SKL i Linköping sa sig ha tvättat kulorna för att kunna genomföra spårgranskning. Därefter sa man sig rutinmässigt ha gjort en avgjutning samt bom- och räffelmätningar, varvid det kunde konstateras att de uppgifter som lämnats från Stockholm inte var korrekta beträffande bombredd. Bombredden mättes till cirka 2,5 mm och inte som uppgivits 2,8 mm. Av en jämförande undersökning av de två kulorna gick det inte ens att fastställa med någon grad av säkerhet att de skjutits ur ett och samma vapen!

Något annat som förbryllade var den låga knallen som vittnen till mordet inklusive fru Palme berättade om. Det påstådda vapnet med den använda ammunitionen ger ett så ovanligt kraftigt ljud att den är förbjuden vid många skjutbanor. En möjlig förklaring skulle kunna vara att effekten med pansarbrytande, underladdad ammunition på nära håll blir lika våldsam som om man skjuter med fulladdad ammunition på längre avstånd. I gengäld blir knallen lägre och rekylen mildare, vilket förbättrar möjligheterna att avfira en snabb serie utan att minska träffsäkerheten. Ett drömvapen för en effektiv likvidering.

De upphittade kulorna skulle dessutom kunna ha suttit i såväl .357 Magnumpatroner som .38 patroner. Men Winchester-Western-fabriken i USA har aldrig tillverkat kaliber .38-patroner med sådana kulor. En händig skytt med en så kallad hemladdare kan däremot själv tillverka och också ladda ner en magnumpatron så att smällen inte blir så öronbedövande. Sådana handladdningsapparater fanns 1986 bland tusentals hobbyladdare runt om i landet.

Genom fixeringen vid märket Smith & Wesson har allmänheten fått intrycket att det inte kan vara fråga om något annat vapen och det kan ha lett till att värdefulla tips uteblivit.

Vapenhandlaren Anders Lexne

-Därutöver behöver det inte ens ha varit ett vapen av kaliber .357 som användes vid statsministermordet, förklarade vapenhandlaren Anders Lexne. Normalt passar heller inte en kaliber .357-patronhylsa i en .38-revolver. Men om man borrar upp patronläget i trumman passar den längre .357-hylsan även i en .38-revolver. Vitsen med en sådan operation skulle vara att man skulle få större eldkraft och samtidigt försvåra polisarbetet. En annan möjlighet är att mördaren använt ett vapen med grövre kaliber genom att utnyttja knepet med en instickspipa. Har mördaren använt en instickspipa i avsikt att sprida förvirring i spaningsarbetet ökar de tänkbara alternativen katastrofalt. Då kan massor av olika märken och kalibrar komma ifråga.

-Jag har vid flera tillfällen talat med många om att det är en enkel sak att skjuta kulan i många andra vapen, fortsatte vapenexperten Lars Yngve Ekström i SVTs undersökande program *Striptease*. Då har man kanske letat efter fel vapen?

-Har du talat med polisen om det? frågade reportern Lars Borgnäs.

-Ja, jag har vid flera tillfällen nämnt det till olika utredare, men de har alltid sagt att man i princip är säker på att det är en .357 Magnum. Jag vet inte hur de har kommit fram till det.

Frågan gick därför till Sonny Björk (se sid 433), vapenexpert i Palmeutredningen:

-Ja, om man tittar på skottskadorna, penetreringen av ryggraden och allt det här, spåren på kulan och så, det tyder på att den har haft en relativt hög restenergi kvar när den har rikoschetterat och träffat andra hårda ytor. Och det gör att skulle den vara skjuten ur en .38 Special med för den då normala hastigheten skulle man inte få de här omfattande skadorna på kulan.

För att få klarhet i frågan åkte journalisten Lars Borgnäs och filmteamet till Försvarets Forskningsanstalts anläggning utanför Stockholm. En noggrann testskjutning bevisade att Sonny Björks uttalande var en regelrätt lögn. Möjligheten finns alltså att

mördaren har använt en kaliber .38, vilket i så fall gör att polisens exklusiva spaning efter en .357 revolver aldrig kommer att ge resultat.

Men vid en noggrann undersökning av makarna Palmes kläder påträffades partiklar som återfanns i den utpekade Winchesterammunitionen. Samtidigt bekräftade en svepelektronisk undersökning av tändsatspartiklar och två blyisotopundersökningar som gjorts

på Naturhistoriska Riksmuseet att det verkligen var de båda upphittade kulorna som har skjutits mot paret Palme. De sistnämnda undersökningarna gjordes dock först i maj-juni 1987, alltså 15 månader efter mordet, och bör därmed allvarligt ifrågasättas vad gäller bevisvärde.

-Den enda möjligheten jag ser är att isotopundersökningen inte är riktig, förklarade vapenhandlaren Anders Lexne.

Samtidigt har flera prov utförts. Enligt ballistisk vapenexpertis finns det bara ett säkert sätt att avgöra från vilket vapen en viss kula kommer: provskjutning. Ett kulprov anses vara lika säkert som ett fingeravtryck när det gäller att fastställa sambandet mellan en kula och ett vapen. Inuti en pipa finns vridna spår, så kallade bommar och räfflor. De är till för att få kulan i rotation och därigenom öka hastighet och precision. Det finns alltid små avsättningar efter verktygen i pipornas lopp och två pipor görs aldrig likadana. Ojämnheterna granskas i mikroskop och jämförs sedan med de märken som finns på kulan. Under åren har uppemot 1 000 revolverar provskjutits och respektive kulor arkiverats. I samband med det införskaffades 10 000 patroner av fabrikat Winchester Metal Piercing kaliber .357 Magnum. Ett femtontal av landets .357 Magnumrevolverar fanns i Säpos egen ägo.

-Stockholmspolisens tekniska rotel skötte en del av provskjutningarna, förklarade SKLs chef Ingvar Kopp, och jag bedömer att kostnaderna för de tekniska undersökningarna stannar vid cirka 5 miljoner kronor.

-Men detta är i sig en fullständigt meningslös verksamhet, ansåg Anders Lindström på Widfors vapenhandel i Stockholm. Det räcker med att gärningsmannen stuckit en fil i pipan för att utseendet på kulorna ska bli annorlunda efter mordet, så tjänar provskjutningen inget syfte.

Senare instämde även utredningen.

-Vi har valt att prioritera bort provskjutningen, uttalade sig en av spaningsledningens talesmän vid namn Ingvar Eriksson.

Undersökningarna har alltså varit mycket dyra för skattebetalarna och dessutom

Kulorna som förändrade Sveriges historia

fört med sig en del oväntade problem. De som provsköt har till exempel fått besvär med för hög blyhalt i blodet, åtminstone om vi ska tro spaningsledaren Hans Ölvebro enligt *Svenska Dagbladet* den 28 februari -96.

Valet av ammunition tolkade spaningsledningen som att det rörde sig om en amatör, en ensam galning. Men därom strider de lärde och många har uttalat sig om raka motsatsen.

Den amerikanske journalisten Roy S Carson tog upp det här i ett telex den 1 juni 1986: "Ballistiska experter arbetar nu med teorin att kulorna som dödade Olof Palme och sårade hans fru Lisbet var specialgjorda för dådet. Mördaren använde en 38 mm Magnum kula laddad i en .44 eller .45 mm hylsa för att åstadkomma en dödlig kraft på nära håll. Kulan roterar inte när den avfyras utan tumlar genom kött och ben vid anslaget och förorsakar därvid mycket större skada en vanlig kula".

Polisprofessor Leif GW Persson förde dagarna efter mordet ett liknande resonemang i pressen:

-Det finns bara ett vettigt skäl att använda en sådan ovanlig ammunition. Kulan ska kunna passera genom ett hårt skal och därefter orsaka maximal skada på andra sidan. Det tyder på förberedelser och kunskaper som vanliga kriminella eller galningar inte har. Det handlar om en mördare som utrustat sig för en mycket speciell situation, till exempel för att kunna skjuta en person med skottsäker väst. Dessutom verkar mördaren med tanke på flyktvägen ha lokalkännedom. Det ger mig en slutsats som är mycket obehaglig. Till exempel att det handlar om en terrorist som har funnits länge i landet och förberett sig mycket väl.

Leif GW Persson

-Om man är professionell mördare och ska ge sig på någon med ballistiskt kroppsskydd, väljer man en sådan här kula, bekräftade chefen för avdelningen Vapen och Skydd på FOA, Bo Janzon. Den kommer att penetrera även avancerade kroppsskydd.

Bo Janzon, FOA

-Skottet mot Palme var ett professionellt skott, instämde förste Palmeåklagaren KG Svensson. Det träffade i den triangel av ryggpardiet där säkerheten att döda är hundra procentig.

Två utredare från Riksrevisionsverket, revisionsdirektörerna Bo Sandberg och Christer Skogwik, handplockade av Granskningskommissionens Inga-Britt Ahlenius förklarade i en specialrapport:

"Kulan är placerad på det i särklass bästa stället. Ett skott mot bakhuvudet dödar inte alltid. I ryggen har man större chans att träffa livsviktiga organ även om kulan går

några centimeter till höger eller till vänster.

Om skottet mot Lisbet Palme, som Palmeutredarna sett som en miss, skrev de:

”Det var ett välriktat skott av en erfaren skytt. Hade det gått någon millimeter mer till vänster hade det krossat ryggraden på Lisbet Palme, och man hade sagt att det var en mycket skicklig skytt.” ”Vapnet valdes för att skjuta genom en skottsäker väst. Kanske valdes ej ett vanligare attentatsvapen just för att inte lämna kvitto och begränsa kretsen av tänkbara gärningsmän.” ”Vi har svårt att se brist på professionalism i beteendet vid bion, på mordplatsen eller undanhållandet därefter. Fakta talar snarast i motsatt riktning.”

Alf Andersson

-Det ligger en tanke bakom valet av vapen och ammunition och att gärningsmannen håller i Palme i samband med att han avlossar ett skott mitt i ryggen, nickade Palmeutredaren Alf Andersson i *Dokument Inifrån* 1999. Jag tycker att det tyder lite på att det är en kille som är utbildad för närstrid. Sedan säger vittnena att han hölstrade vapnet ganska omgående efter. Och det är så att jag då spekulerar i om denne man är utbildad. I militär och polisär utbildning ska vapnet hölstras direkt efter utförd skjutning. Så han har kunnat utföra en rent skolmässig skjutning här.

-Brottet skedde mycket snabbt och ändamålsenligt. Om syftet var att angripa statsministern och därefter hans fru så uppfylldes detta, ansåg mordexperten Ray Pierce från New York. Jag kan inte säga att han visste att han hade dödat statsministern, men han visste att skador hade uppstått. Sedan flydde han snabbt från platsen. Det skedde mycket kontrollerat och kort, endast en fråga om sekunder innan han flydde in i ett område som jag har en känsla av att han kände till.

Har allt kring kulorna bara varit en påkostad föreställning för att föra allmänheten bakom ljuset? I *KvällsPosten* den 29 oktober -89 gick chefen för den tekniska roteln Wincent Lange till attack:

-Redan från början tyckte jag att resonemanget kring kulorna inte stämde, förklarade han. Kulorna är rena bluffen och har med all sannolikhet planterats ut. Och då kan det knappast vara någon ensam galning bakom mordet. Tvärtom måste det vara en sammansvetsad grupp, yrkesmördare som gick lugnt, överlagt och mycket smart till verket efter lång förberedelse. Och vad hade hänt om polisen hittade de äkta kulorna? Ett genialt grepp! All teknisk bevisning inför domstol slås ut. Vi hade stått där med fyra kulor och en gigantisk förvirring. Men vad hade jag för vaga funderingar att komma med mot gänget i Palmerummet.

Tyvärr har den tekniske chefen Wincent Lange sedan dess av okänd anledning ändrat mening och är nu som han säger fullständigt övertygad om att det är högst troligt att det rör sig om de rätta kulorna.

-Är dessa kulor ditplanterade så handlar det om ett planerat mord på mycket hög nivå, så den bekymrade chefsåklagaren KG Svensson. I ett av fallen var det också väldigt egendomligt att just den personen hittade kulan. Mer kan jag inte säga. Viktigt är dock att notera att polisens egna tekniska brottsplatsundersökare är av uppfattningen att kulorna är falska, utplacerade villokulor.

Det egendomliga han antydde var troligtvis följande detalj: Båda personerna som hittade kulorna, Elisabeth Belich och Alfredo de Tavares, jobbade tidvis på Sveriges Radio som ingår i Sveriges totalförsvaret. Men Alfredo de Tavares påstods även ha andra talanger. *Den 20 januari -97* anklagades han i radioprogrammet *Dagens Eko* för att vara anställd av indisk säkerhetstjänst.

-Det är ren galenskap och en grov förolämpning, svarade Tavares.

En annan konstig detalj i samband med vapenfrågan: Enligt *Aftonbladet den 4 juni -86* genomfördes ett helt hus längs mördarens förmodade flyktväg den 3 juni, alltså hela fyra månader efter mordet, på jakt efter mordvapnet. Tre civila kriminalare och en uniformerad polisman dammsög huset Snickarebacken 5 vid Birger Jarlsgatan. Det var där en misstänkt flyktbil stått och väntat (se sid 98). Hela huset genomfördes minutiöst av spanarna som var utrustade med en mängd teknisk apparatur och mätinstrument. Samtliga hyreslägenheter, kontor, trappuppgångar, förrådsutrymmen, källare och vindar kontrollerades. Ute på gatan undersöktes alla prång på fasaden, alla källaröppningar och rörledningsingångar. Allt detta bara för att en misstänkt bil stått parkerad utanför? Troligen gällde undersökningen någonting annat. Kanske något som hade med tunnelnerfarten i slutet på gatan att göra (se sid 490)?

Den avhoppade ledamoten i Edenmankommissionen Jörn Svensson talade ut om ammunitionsfrågan i Stockholms lokala *Stjärn TV*-kanal:

-Det är helt uppenbart och har varit uppenbart från början och måste ha varit väl känt av polisen själv att det inte är de här kulorna som användes vid dådet. Det var bara det att de upphittade kulorna passade till det vapen som man ville konstruera fram därför att man trodde att man hade ett vittne som skulle kunna visa att han hade sålt ett vapen av den typen till någon med kurdiskt ursprung (se sid 702) i Sverige. Det här visar att det var någon sorts medveten konstruktion från spaningsledningens sida.

-Nu är det hemska, som är väldigt förskräckande och som man ska dra erfarenheter av för framtiden, att massmedia spelade med i detta spel så som de gjorde och hur också de ledande politikerna spelade med, tillade Jörn Svensson.

Stämmer det han säger? Låt oss ta en titt.

Mediadrevet mot först och främst den påstådde mördaren Christer Pettersson har tacksamt underblåsts av vissa journalister. Två av de mest framträdande är *Aftonbladets* Richard Aschberg, bror till TV3s Robert Aschberg som också aktivt deltagit, och Lennart Håård. Till de mer pinsamma villospåren hör deras revolverhistoria julen 1995. En person överlämnade då en plastpåse med en rostig Magnumrevolver som

han hade hittat i Albysjön, två mil sydväst om Stockholm. På insidan av kolven fanns initialer CHP inristade (Christer Petterssons?). I påsen låg också en sliten lapp med orden "Förlåt mig Lisbet".

Aftonbladet skrev: *Exklusivt. Efter tio år närmar sig mordgåtan en lösning.* Men den här gången hade man lite för bråttom. Det visade sig nämligen snart att vapnet inte var tillverkat förrän ett helt år efter mordet.

-Den här revolvern har ett mycket speciellt korn (siktanordning) som först lanserades i januari 1987, förklarade Smith & Wessons generalagent Anders Lexne.

Om redaktör Håård hade velat hade han enkelt kunnat ta reda på när revolvern var tillverkad. En anställd vid vapenfirman Widfors i Stockholm förklarade hur lätt det är att åldersbestämma ett vapen:

-Det hela går på några få sekunder. Fäll ut magasinet och läs tillverkningsnumret. Ring sedan fabrikanten och fråga när revolvern är tillverkad. De kan säga det på en timma när.

Men detta besked gavs inte förrän nästan två veckor senare, sedan *Aftonbladet* sålt hundratusentals extraex på en ickenyhet. *Aftonbladets* lögn hade då hunnit spridas ut över världen via den ansedda nyhetsbyrån *Reuters*.

Ett annat exempel är privatpersonerna Dennis Carlsson och Anna-Karin Nilsson som hade varit ute på en promenad den 2 mars 1986, två dagar efter mordet. I *Göteborgs Tidningen den 8 december -86* berättade de sin historia:

-Dennis fick syn på något som stack upp ur ett fönsterprång i gatunivå på Markvardsgatan, en knapp kilometer från mordplatsen. Han stack ner handen bland löv och skräp och fiskade upp - en revolver.

Paret gick till mordplatsen och överlämnade vapnet till en polis. Polisbefälet tömde därefter revolverns trumma som innehöll fem patroner, varav två avskjutna, och tackade det unga paret för deras insats. Sedan dess har ingenting hänt.

En vapenexpert säger att det på det unga paret beskrivning troligen har rört sig om en Colt Trooper kaliber .38 eller möjligen .357. Men i dag är vapnet borta och polisen har aldrig förhört varken Dennis eller Anna-Karin. Var vapnet i själva verket en startpistol? Uppgiften har förekommit. Palmeutredarnas vapenexpert Bo Karlström gissade dock på att det varit en vattenpistol.

Efter beslaget rann det hela ut i sanden och spåret följdes aldrig upp av andra än författaren Lars Krantz, som är övertygad om att just denna revolver är det egentliga mordvapnet. Enligt honom är familjen Palme djupt inblandad i själva mordet och han har i flera böcker fördjupat sig i denna teori.

Olof Palmes slips med utgångshålen

En detalj som skulle kunna bekräfta hans funderingar: Det finns en bild på Olofs slips där man kan se två hål. Förklaringen sades först vara att slipsen legat vikt då kulan passerat genom kroppen. Därefter har man sagt att de två hålen berodde på dels på kulan och dels på en benbit som lossnat från Olof. Men att utgångshålet är så litet gör att man återigen måste ifrågasätta om kulorna och vapnet verkligen var av Magnumtyp?

Statsministerns blodiga skjorta

Två vapen som utredningen däremot har lagt ner stor möda på att lokalisera är dels ett vapnet som 1977 försvann i samband med ett inbrott hemma hos filmregissören Arne Sucksdorff, dels det så kallade Mockfjärdsvapnet. Vapnet stals vid ett inbrott utanför Haparanda 1983 och användes vid ett bankrån i Småland och ett postrån i Mockfjärd i Dalarna samma år. En tillvaratagen revolverkula visade sig ha god överensstämmelse beträffande blyisotopsammansättning med Palmekulorna. Ett okänt finskt brödrapar som fångslats i Finland

Bild tagen strax efter det så kallade Mockfjärdsrån

lät Palmegruppen förstå att de var beredda att för en hög summa berätta allt om vapnet. Det framgick dock snart att bröderna egentligen inte visste någonting.

Problemet om man driver ett medvetet villospår är att man kan råka hitta bevis som påvisar det falska i det. Sådant bevismaterial måste snabbt städas bort, annars kan man inte fortsätta att driva spåret. Eventuellt var det vad som hände i samband med Mockfjärdsvapnet. Palmegruppen hade nämligen i det här skedet en påstådd infernalisk otur. Rånarbröderna hade provskjutit revolvern mot en telefonstolpe någonstans kring Mockfjärd. Men stolpen togs ner och brändes innan Palmegruppen hann fram för att undersöka kulorna. Spanarna fick en andra chans då bröderna också skjutit mot en husvägg i Göteborg. Men även här var oturen framme och huset revs strax innan polisen hann dit. Därmed åstadkoms ingen klarhet i fallet, som har fortsatt att dyka upp

i massmedia med jämna mellanrum, bland annat i *Aftonbladet* i september 2000.

Men hur har senare års spaningsledning ställt sig till alla nya fakta?

-Vi vet nu med hundraprocentig säkerhet att de kulor som hittades är de kulor som användes vid mordet, förklarade spaningsledaren Hans Ölvebro oberört i *Svenska Dagbladet* den 28 februari -96, tio hela år efter attentatet.

Hans Ölvebro

OBDUKTIONEN

Vid ett brottsfall genomförs alltid en obduktion för att fastställa dödsorsaken. Den rättsmedicinska obduktionen av Sven Olof Joachim Palme ägde rum på Statens Rättsläkarstation i Solna mellan kl 10.00 och kl 15.30 den 1 mars 1986. Anledningen till att obduktionen tog längre tid än normalt berodde enligt professor Kari Ormstad på att man var väldigt noga med att dokumentera förloppet. Arbetet leddes av professor emeritus Milan Valverius. Dessutom deltog ovan nämnda Kari Ormstad, överläkare Jovan Rajs, obduktionsassistenterna Åke Fredriksson, Gerth Winterhagen och Stefan Josefsson, kommissarie Elving Gruvedal vid tekniska avdelningen, kriminalinspektör Lars Forsberg, doktor Claes Wallin (se sid 126) från Sabbatsbergs kirurgklinik, docent Robert Grundin och kriminalkommissarie Rune Bladh (se sid 161, 338).

Officiellt avled statsminister Olof Palme till följd av inre och yttre blödning med massiv inandning av blod i båda lungorna. Kulan sägs ha träffat mitt i ryggen mellan skulderbladen och gått in 140 centimeter ovanför en tänkt linje genom högra hälen och lämnat kroppen 136-138 centimeter ovanför samma linje. Skottkanalen går alltså något nedåt i 10-15 graders vinkel och med någon dragning från höger till vänster. Projektilen har krossat femte bröstkotan och slitit sönder luftstrupen samt stora kroppspulsådern. Efter att ha passerat kotpelaren har kulan därefter vänt sig på tvären och i den positionen lämnat kroppen. Den har då sprängt bröstbenet.

En standardobduktion går till så här: Obduktion genomförs, varvid iakttagelser talas in på band av obducenten samt skrivs ut. Olika prover tas och sänds till ett rättskemiskt laboratorium. Sedan svaren inkommit skriver obducenten ett utlåtande i vilket ingår dödsorsaken. Intyg över utförda laboratorieundersökningar tillfogas obduktionsutlåtandet.

I fallet Palme ändrades allting.

Prover påstås ha sänts, men till vilket laboratorium? Långt innan proverna kommit i retur skrev de tre

Milan Valverius

obducenterna Milan Valverius, Kari Ormstad och Jovan Rajs ett så kallat preliminärt utlåtande med angivande av dödsorsak. Detta preliminära utlåtande har aldrig efterföljts av något definitivt läkarutlåtande.

Låt oss ta en titt på dessa dokument:

”LABORATORIERESULTAT

Statens Rättsläkarstation, Stockholm

D:nr F 719/86, MV/GC

Adress: Box 1352

171 26 Solna

Med stöd av resultaten från rättskemiska, blodgruppsserologiska, röntgenologiska och mikroskopiska undersökningarna får vi

härmed avge följande UTLÅTANDE:

att vid rättskemisk undersökning läkemedel och etylalkohol ej kunnat påvisas i blod resp urin resp levervävnad;

att vid blodgruppsserologisk undersökning fastställdes blodgruppskombinationen A, M+, PGM 1-1, AK 1-1, ADA 1-1, Hp 1-1 och EAP BA;

att vid röntgenologisk undersökning påvisats skottskada i 5e brösttryggekotan med talrika små benfragment och ett starkt uppsplittrat spricksystem, men inga metalltäta främmande kroppar;

att vid mikroskopisk undersökning av inre organ några sjukliga förändringar av betydelse för dödsorsaken har ej påvisats, vilket härmed intygas.”

Vi går vidare till det preliminära utlåtandet:

”Statens Rättsläkarstation, Stockholm D:nr F 719/86

Med stöd av uppgifterna i species facti samt fynden vid obduktionen får vi härmed avge följande preliminära UTLÅTANDE:

att den döda kroppen efter Sven Olof Joachim Palme, 270120-0499 företett dels en skottskada med ingångsöppning i ryggen, mellan skulderbladen (23) och utgångsöppning i främre bröstregionen, i bröstbenstrakten (15) med skadegörelse av 5e brösttryggekotan (41), brösttryggmärgen (41) och matstrupen (42), sönderslitning av luftstrupen (43) och stora kroppspulsådern (48) och övre hälvenens huvudgrenar (50) samt genomträngning av bröstbenet (38), dels blodansamling i vänster lungsäck (36), dels bleka, blodfattiga inre organ, dels tecken på massiv inandning av blod (44), dels tillstånd efter i nära anslutning till döden företagna återupplivningsåtgärder genom sk öppen hjärtmassage (16, 39) samt insättning av kateter i höger nyckelbensvenen (33), dels en mindre, i nära anslutning till döden uppkommen ytlig krosskada i pannan (4, 28)

att Sven Olof Joachim Palme avlidit till följd av yttre och inre blödning efter

sönderslitning av stora kroppspulsådern och luftstrupen med massiv inandning av blod i båda lungorna,

att de dödliga skadorna orsakats av en projektil som avfyrats från handeldvapen i riktning bakifrån framåt, lätt nedåt och mot vänster,

att projektilen passerat ryggen genom 5e bröstkotan och fortsatt genom matstrupen, luftstrupen, stora kroppspulsådern och bröstbenet,

att projektilen efter att ha passerat genom kotpelaren vänt sig på tvären och i den positionen lämnat kroppen,

att obduktionsfynden alena ej tillåtit ett säkert fastställande av det avstånd från vilket projektilen avfyrats, endast att det inte rört sig om påsittande skott,

att kompletterande rättskemiska, mikroskopiska, blodgruppsserologiska, röntgenologiska och kriminaltekniska undersökningar pågår, vars resultat kommer att meddelas senare vilket härmed intygas”.

Utlåtandet undertecknades den 5 mars 1986 av överläkare Milan Valverius, professor Kari Ormstad och biträdande överläkare Jovan Rajs. Samma dag fick chefen för brottstekniska roteln Wincent Lange två exemplar av obduktionsprotokollet. Det ena gav han till spaningsledaren Hans Holmér, som därefter vidtog den ytterst ovanliga åtgärden att hemligstämpla protokollet, vilket motiverades med att ett offentliggörande kunde vara till men för de anhöriga samt störa förundersökningen.

Ingen tillfrågad läkare har hört talas om att obduktionsprotokoll någonsin hemligstämplats. Och vad finns det som kan te sig så uppseendeväckande, genant, stötande eller obehagligt för de efterlevande som inte redan har presenterats. Detta ger en bred grogrund för spekulationer och frågetecken. Någoting finns upptaget i detta protokoll som inte får visas – men vad?

En dryg vecka senare besökte åklagaren KG Svensson Rättsläkarstationen. Han blev mycket väl mottagen.

-Orsaken var att jag faktiskt var den förste som kontaktade rättsläkarna. Hans

31 32 88 folkbokföringsföreläsningen 1965 (1967-68, and: 1870-83) 14 16 88 begravningsföreläsning 1963 (1967-72, and: 1967-73, 1970-85)		DÖDSBEVIS Ifyllt med skrivmaskin eller textas Anvisningar till blanketten finns på baksidan	
Personuppgifter m m		Personnummer (11)	
Efternamn och alla förnamn Palme, Sven Olof Joachim		Födelseår, mån, dag / nummer 1927 01 30 0499	
Bostadsadress Storkyrkobrinken 31, Stockholm		Personuppg granskade Pastorsämbetets stäm- pel, datum och signum	
Kyrkobokföringskort (församling och lämbokstav/lännummer) Storkyrkoförsamlingen		Frisens- fingrad 018001	
Av- ☒ liden 86 02 28		An- träffad dod	
Dödsplats (fyndplats) (1) Sabbatsbergs sjukhus, Stockholm		PASTORSÄMBETET I STORKYRKOFÖRSAMLINGEN Stortorget 1 Box 2122, 103 13 STOCKHOLM (3-10 01 62) BW	
Vid tiden för dödsfallet intagen på (2)		Ej intagen för vård	
☒ laserett ☐ annat sjuk- hus/sjukhem		☐ Sjärdoms- hem ☐ annan vård- inrättning	

I Olof Palmes dödsbevis skrev obducenten Milan Valverius en adress som inte finns!

Holmér's folk hade aldrig varit där.

Efter obduktionen författade överläkare Milan Valverius även ett dödsbevis för de kyrkobokförande myndigheternas räkning. Här framträder fler förbluffande detaljer. I den officiella versionen har Palme skjutits med ett skott rakt i ryggen. Men nu uppges han ha dött ”vid skott i bröstkorget”, om framifrån eller bakifrån sägs inget. Han betecknas vidare som död den 28 februari, trots att han först dödförklarades den 1 mars. Och vad som ytterligare förbryllar och som ter sig otroligt är att Valverius angett Olof Palmes adress till Storkyrkobrinken 31, en adress som inte finns! Den rätta adressen är Västerlånggatan 31.

Milan Valverius hade arbetat som oförvitlig rättsläkare i fyrtio år och var även internationellt känd i fackkretsar. Vid tiden för mordet på Martin Luther King hade han till exempel råkat vara i USA och biträdde vid den obduktionen (se sid 263). Sedan inträffade något egendomligt. Valverius var van vid att samarbeta med polisens brottsutredare ända fram till rättegången. Men utan att han förstod varför blev han nu omedelbart diskret bortkopplad från fallet. Till hans specialiteter hörde skottskador, men han kunde bittert konstatera att man inte ville ha hans sakkunskap. Inför en av kommissionerna berättade han senare rakt på sak om polisens totala brist på intresse. Han hade en stark känsla av att det var någonting man ville dölja och undrade om utredarna egentligen ville ha reda på sanningen.

Först när obducenten Valverius råkade nämna för Säpos byråchef PG Näss att ingen ur spaningsgruppen kontaktat honom, tog denne upp saken med spaningsledaren Holmér, som snabbt agerade med en genomgång på rättsläkarstationen - nio månader efter dådet.

-Det var en sådan genomgång vi skulle ha haft någon av de första dagarna efter mordet. Vi ritade skisser, visade bilder och gick noggrant igenom vad man kunde utläsa av obduktionen beträffande kulbana, skottvinkel och så vidare. Innan utredarna anlände hade det dock kommit en patrull och genomsoekt rättsläkarstationen och föreläsningssalen efter bomber (?).

Det var därefter länge tyst kring obduktionen, såväl internt som i massmedia. Ända till våren 1987 då riksdagsmannen och kommissionsledamoten Jörn Svensson (se sid 20) plötsligt gick ut och kritiserade hemligstämplingen. Svensson opponerade sig mot att inte ens Edenmankommissionen hade fått läsa protokollet och insisterade på att Olof Palme i själva verket skjutits framifrån, i bröstet med ett finkalibrigt vapen!

Rikspolischefen kallade Svenssons påståenden för oförskämda beskyllningar. Men med anledning av dennes uppgifter skrev *Dagens Nyheter* en artikel som väckte stort uppseende: ”Det enda absolut säkra beviset hittills i Palmeutredningen är det hemligstämplade protokollet från obduktionen av Olof Palme.”

Udda företeelser har fortsatt kanta fallets kölvatten. *Eko*-redaktionen gick till exempel den 14 april -87 ut med följande kommuniké:

STATENS RÄTTLÄKARSTATION

STOCKHOLM

Adress: Box 1352
171 26 SOLNA

D: nr F 719/86

A. Ar 1986 den 1 mars förrättades på anmodan polismyndigheten i Stockholm rättsmedicinsk obduktion av döda kroppen efter Sven Olof Joachim Palme 270130-0499, boende Storkyrkobrinken 31, Stockholm.

Förrättningen verkställdes av undertecknade i statens rättsläkarstation i Stockholm i närvaro av docent Robert Grundin, obduktionsassistenterna Ake Fredriksson, Gerth Winterhagen och Stefan Josefsson, krim.komm. Wincent Lange KI Stockholms polisdistrikt, Elving Gruvedal, KI krinsp. Lars Forsberg, KKT, samt dr Claes Wallin, kir.klin., Sabbatsbergs sjukhus, Stockholm.

B. Av en promemoria från Stockholms polisdistrikt daterad den 1 mars 1986 och undertecknad av N. Linder framgår att Olof Palme sköts till döds den 28 feb 1986 vid ca 23-tiden på Sveavägen i Stockholm.

Enligt upplysningar av behandlande läkare (dr.Claes Wallin) vid Sabbatsbergs sjukhus var Olof Palme vid ankomsten till Sabbatsbergs sjukhus kliniskt död. Trots återupplivningsåtgärder med s.k. Öppen hjärtmassage kunde hans liv ej räddas.

C. YTRE BESIKTNING

1. Liket av en ca 59 år gammal, ordinärt byggd man med måttligt hull och ordinär muskulatur. [REDACTED]
2. [REDACTED] Likfläckarna på ryggsidan sparsamt utvecklade, ljus blå till färgen, huvudsakligen lokaliserade till ländregionen. [REDACTED]

3.

4.

5. Båda ögonregionerna är uppsvällda och närvaro av luft i underhudsvävnaderna känns vid vidröring. [REDACTED]

Obduktionsprotokollet som hemligstämplats "av hänsyn till familjen"

6. [REDACTED]
I vänstra näsborren observeras intorkat blod.
7. Läpparna är ljusst blålila missfärgade. Blodbesudling ses på tungan. [REDACTED]
[REDACTED]
8. [REDACTED]
9. [REDACTED]
10. Främre halsregionen företer diffust utbredd svullnad. Vid vidröring känns förekomst av luft i underhudsvävnaderna
11. [REDACTED]
12. Ca 5 cm nedanför högra ytterörats fäste föreligger ett instick med plastkanyl.
13. Strax ovanför högra nyckelbenet i mellersta nyckelbenslinje ses ett instucket plaströr.
14. [REDACTED] I bröstkorgens övre del känns dock vid vidröring förekomst av luftbubblor i underhudsfettvävnaderna.
15. Ca 8 cm nedanför adamsäpplet och ca 4 cm nedanför och 1,5 cm till vänster om halsgropens mitt observeras en snett från höger till vänster och nedåt tvärställd skada. Skadan är ca 1,9 - 2,0 cm bred och ca 1,1 cm hög. Skadans kanter är skarpa, här och var något avrundade och är omgivna av en ca 0,1 cm bred intorkad randzon. Skadan fortsätter i form av en kanal in mot bröstkorgens djup. Sårkanterna företer en del minimala vävnadsbryggor. Ingen nedsmutsning eller nedsothning kring skadan. Skadan är lokaliserad [REDACTED]
[REDACTED] ca 136 - 138 cm ovanför högra hälen.
16. Strax nedanför [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] 11 stygn, [REDACTED]
17. [REDACTED]
18. [REDACTED]
19. [REDACTED]
20. [REDACTED]
21. [REDACTED]

Någonting i obduktionsprotokollet är mycket farligt att avslöja

22.

23. Ca 140 cm ovanför högra hälen och ca 1 cm till höger om mittlinjen mellan skulderbladen observeras en sårskada från vilken framrinner blod. Skadan mäter ca 1,6 cm i bredd och ca 1,2 cm i höjd och uppvisar fintandade resp. flikiga ränder. Skadan är halvcirkelformad d.v.s. konvext bågformad mot höger medan den vänstra kanten bildar en rak vertikal linje. Centralt i denna skada föreligger en ca 0,5 - 0,6 cm stor vävnadsdefekt som är närmast rund och omgiven av en ca 0,1 - 0,2 cm bred randzon av lätt krossad och fuktig överhud.
24. Från skadan fortsätter en kanal inåt mot bröstorgans centrala delar.
25. Vid rekonstruktion av en tänkt sårkanal vars öppningar är beskrivna under punkterna 15 och 23 av yttre besiktningen, utan att beröra kroppens inre organ, fastställes att kanalen förlöper bakifrån-framåt, något uppifrån-nedåt i ca 10-15° vinkel samt något från höger till vänster.
26.
27. För övrigt inga yttre förändringar eller skador på någon del av kroppen.
28.
29.
30.
31.

Vad kan stå här som är så hemskt för familjen Palme?

32.

33. En plastkateter är instucken i högra nyckelbensvenen, utan förekomst av blödning i omgivningen.

34. Tungan är besudlad med blod.

35.

36.

37.

38. Snett i mitten av bröstbenet, mellan 2:a och 3:e revbensens fäste ses en defekt, mätande ca 1,2 cm i bredd och ca 1,9 cm i höjd. De mjuka vävnaderna bakom bröstbenet är diffust blodgenomdränkta. Från defektens främre rand skjuter fram ett par benfragment, några mm stora. Defekten påminner till sin form om en tvärplacerad projektil, med spetsen riktad till vänster.

39. Vänstra revbenen fr.o.m. 3:e t.o.m. 6:e revbenet är skarpt delade, med mycket sparsam blodutådring i omgivningen. Närvarande kirurg (dr. Wallin) bekräftar att revbenen öppnades av honom för att möjliggöra inre hjärtmassage.

40.

41. 5:e bröstkotan uppvisar en trättformad defekt av hela kotkroppen, med trättbasen öppen framåt och med trättspetsen riktad bakåt. Från trättbasen hänger mot sidorna en del upp till 1 cm stora benfragment. I djupet av defekt observeras blod och delar av förstörd ryggmärg.

Vad är det som döljer sig under den svarta censureringen?

42.

43. Motsvarande defekten i matstrupen ses att luftstrupen är söndersliten, med total avsaknad av kontinuiteten. Avståndet mellan den övre och nedre delen är ca 2 cm. Denna defekt är lokaliserad till ca 8 cm nedanför stämbanden och ca 1,2 - 2 cm ovanför luftstrupens förgrening.

44.

45.

46.

47.

Hjärtsäcksbladen är glatta och glänsande.

Ingen utomstående har fått se obduktionsprotokollet

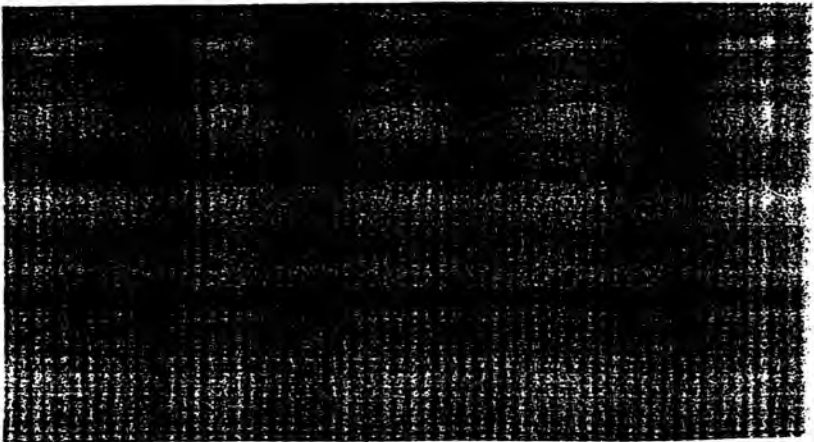
48.

Ca 3 cm ovanför stora kroppspulsåderns halvmåneklaffar börjar en förgrenad, oregelbunden bristning d.v.s. en defekt av stora kroppspulsåderns vägg som omfattar dess uppgående del i en längd på ca 7 cm. Från bristningens kant hänger en del vävnadsflikar bestående av kärlväggens hela tjocklek med förekomst av tvärliggande, parallellt anordnade bristningar av innerhinnan. De omgivande vävnaderna, omfattande bindvävsrummet bakom bröstbenet samt rummet bakom hjärtat och de stora kärlen är mycket kraftigt blodgenomdränkta.

49. Stora kroppspulsåderns huvudgrenar i bröstkorgens övre del uppvisar endast vid själva avgångsstället en del tvärliggande ytliga bristningar av innerhinnan men för övrigt inga skador.
50. Övre hälvenen är oskadad, men dess stora grenar i bindvävsrummet bakom bröstbenet är helt sönderslitna.

51.

52.

53.

54.

55.

Varför har obduktionsprotokollet censurerats?

56.

57.

58.

59.

60.

61.

62.

63.

64. Levern företer ordinär storlek och fast konsistens, med glatt yta och skarp framkant. [REDACTED]

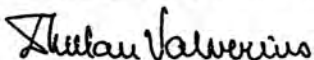
65. [REDACTED]

66. Skelettet företer inga andra skador än de redan nämnda.
- D. För rättskemisk undersökning tillvaratages blod och urin med tillsats samt levervävnad och magsäcksinnehåll. För blodgruppsserologisk undersökning tillvaratages blod. För mikroskopisk undersökning tillvaratages vävnadsprov från inre organ.
- E. Före obduktionen liksom under obduktionens gång undersöktes dels hela kroppen, dels delar av organ genom röntgenomlysning. Misstänkta partier markerades och dissekerades med särskilt inriktning på projektildelar. I omgivningen till utgångsöppningen från brösttryggkotan påvisades tre stycken små benbitar vilka var belägna i anslutning till skottkanalen inom matstrupen och struphuvudet. Dessa mm-stor. När ska vi få veta sanningen som döljer sig här? (Se annan beskrivning sid 142)

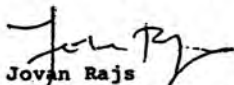
fragment kunde entydigt identifieras som benbitar;
man fann sålunda inga tecken till att projektilen
sönderslitits under passagen genom kroppen.

Sålunda iakttaget, sanningsenligt dikterat och justerat inty

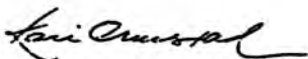
Stockholm den 1 mars 1986

Milan Valverius
Docent, Överläkare
T.f. föreståndare

Jovan Rajš
Docent, bitr. Överläkare

Kari Ormstad
Tf. professor

Rätt avskrivet från diktafon intygar

Gun Collstam

-Ekot har talat med statsminister Palmes obducent som inte vill framträda med namn, eftersom han blivit mordhotad och tvingats leva under polisskydd i flera veckor.

Vad som menades med detta är fortfarande diffust, men vad som troligen hade hänt var följande: På söndagen den 2 mars 1986, två dagar efter mordet, hade Milan Valverius suttit ensam på Rättsläkarstationen och läst in obduktionsprotokollet på band. När han kollade stationens telefon svarare fanns där en röst som sa att "han skulle spränga den jäveln i småbitar". Polisen i Solna skickade omedelbart en hundpatrull och två man som sedan höll vakt i fyra dygn. Därefter flyttades Palmes kropp sannolikt till bårhuset vid Skogskyrkogården söder om Stockholm. Vad som därefter har hänt är oklart. Men det finns uppgifter som tyder på att liket under flera dygn av okänd anledning legat obevakat

i en likbil ute vid kyrkogården! Natten till den 10 mars upptäcktes dessutom en mystisk man smyga omkring i parken vid bårhuset i Solna. Holmér beslutade direkt om specialbevakning av platsen fram tills begravningen den 12 mars.

Olof Palmes begravning kom att bli mycket mer än bara en vanligt jordfästning. I själva verket representerade den ett av 1986 års viktigaste internationella toppmöten. Elitens alla stora slöt upp och i stadshuset satt statsmän och dignitärer från hela världen.

Bland begravningsgästerna återfanns: Paul Schlüter, Danmark, Kalevi Sorsa, Finland, George Bush, USA, Helmut Kohl, Västtyskland, Shimon Peres, Israel, Kaare Willoch, Norge, Bruno Kreisky, Österrike, Julius Nyerere, Tanzania, Andreas Papandreu, Grekland, Willy Brandt, Västtyskland, Mario Soares, Portugal, Robert Mugabe, Zimbabwe, Felipe Gonzalez, Spanien, Rajiv Gandhi, Indien, François Mitterand, Frankrike, Bettino Craxi, Italien, Nikolaj Ryzjkov, Sovjet, Javier Perez de Cuellar, FN, Daniel Ortega, Nicaragua och George Shultz, USA.

-Uppslutningen kring minneshögtiden gick långt utöver vanlig artighet, kommenterade Gunnar Stenarv, internationell sekreterare i socialdemokratiska partistyrelsen. Det var en unik uppslutning som bevisade att Sverige och Olof Palme spelat en viktig roll.

-Många samtal och möten kom dessutom att äga rum mellan personer som vanligtvis inte talade med varandra, sa kabinettsekreterare Pierre Schori på UD.

Säkerhetspådraget i Stockholm var stort, men trots det förekom det en del konstigheter. Två män försökte till exempel på kvällen den 13 mars ta sig in på några ambassader, men upptäcktes av moderatledaren Ulf Adelsohns livvakter.

-Vi stod på Strandvägen och såg de här grabbarna komma i bil. Sedan kom de gående fram till Egyptens ambassad, tittade i fönstren och undersökte hur de skulle kunna ta sig in. De kollade låsanordningar och flera portar i närheten. Då beslöt vi att kalla på en radiobil.

Männen greps och fördes till kriminaljouren. Vid undersökningen av deras bil hittade polisen en skarpladdad pistol i handskfacket. Den ene mannen var svensk, den andre av utländsk härkomst. Kriminaljouren kontaktade jourhavande kammaråklagare

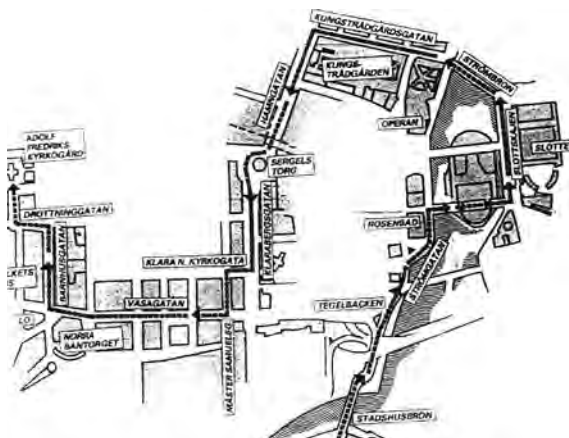

Uppslutningen vid begravningen var stor

Torsten Wolff, som dock beslöt att männen skulle försättas på fri fot.

Ulf Adelsohns livvakter var ytterst upprörda:

-Här har vi den svåraste bevakningsuppgiften någonsin när vi ska försöka skydda alla toppolitiker som kommer för att vara närvarande vid statsministerns begravning. Och i det här läget låter åklagaren dessa män gå fria. Det är rena sabotaget mot polisen. Man blir så förbannad och besviken.

Skiss över begravningstågets färd genom Stockholm

I samband med att obduktionen mer och mer ifrågasattes i massmedia, tog saker och ting en annan vändning och hemlighetsmakeri, ofullständigheter, uppenbara felaktigheter och regelrätta lögner har sedan dess avlöst varandra.

Frågorna är många. Hur ska vi med säkerhet kunna veta om inte Palmes kropp uppvisade ytterligare yttre eller inre skador? Påträffades tecken på ej tidigare kända sjukdomar? Sköts Palme verkligen bakifrån - eller kanske istället framifrån? Finns det fler kulhål än det redovisade? Fanns det i så fall mer än en skytt? Ja, säger en person som har läst det hemligstämplade obduktionsprotokollet. Den person som fällt uttalandet har suttit på en central medicinskadministrativ post inom svensk byråkrati och kan inte nonchaleras.

Varför föredrogs heller inte det hemliga protokollet ens inför lyckta dörrar vid den senare rättegången mot Christer Pettersson? Milan Valverius tillfrågades, men ville inte säga vad som stod i protokollet, bara att:

-Där står allting.

En annan intressant sak gäller skottskadan på Olofs bröst. Redan i samband med att Milan Valverius hade påbörjat obduktionen upptäcktes att någon redan utfört flera ingrepp på Olof Palmes kropp! Den företedde ett stort snitt snett över bröstkorgen och ett mindre snitt därunder. Båda var hopsydda. Bild finns att tillgå på själva ingångshålet mellan skulderbladen, men inte utgångshålet. Varför? Varför blev det angivna utgångshålet i bröstet också först ihopsytt, därtill kant i kant med det långa snittet över bröstkorgen som senare sades

Christer Pettersson

ha lagts för att möjliggöra inre hjärtmassage (se sid 144)? Hjärtmassage är möjligt som en absolut sista åtgärd, men alltför lång tid hade gått sedan skottet.

-Återupplivningsförsöken var meningslösa, kommenterade Milan Valverius. Man ville bara visa att man gjorde allt för att rädda livet på honom. Det var ett skådespel och ingenting annat. Olof Palme dog omedelbart av det välriktade skottet.

Rättsmedicinsk expertis betraktar därför snittet som svårförklarligt och hopsyningen som oförklarlig.

En förklaring skulle kunna vara att man lagt snittet för att öppna bröstkorgen i sökandet efter en kula. Om det föreligger en konspiration bakom mordet skulle det vara av största vikt att undanröja allt graverande bevismaterial så fort som möjligt. I Sven Anérs bok *Coverup* presenteras obducenten Kari Ormstads kommentar till varför kulhålet syddes igen:

-Det är möjligt att kirurgen i samband med att han avslutade sina nyttolösa återupplivningsförsök har satt ett par stygn här också för att skydda mot ytterligare blodförlust, och kanske av estetiska skäl. Det har inte stört den rättsmedicinska tolkningen av utgångsöppningen. Det är något vissa privatspanare har hängt upp sig väldigt på, att vidtagna åtgärder kan ha misslett rättsläkarna i deras tolkning. Det finns ingen grund till att tro att det är så.

Milan Valverius

På begäran av chefsåklagare Helin hemligstämplades hela den rättsmedicinska undersökningen därefter våren 1989 av Stockholms tingsrätt. Helin gav ingen motivering annat än att handlingarna inte kunde röjas utan men för den avlidne och för närstående till denne. Först över ett år senare släppte Högsta domstolen de båda utlåtanden, men inte obduktionsprotokollet.

Granskningskommissionen släppte tio år senare efter mycket om och men ytterligare en del av sekretessen. Journalisten Anders Hellberg på *Dagens Nyheter* hade efter tryck på kommissionen lyckats få loss en del av det hemligstämplade protokollet. Det kraftigt censurerade obduktionsprotokollet kan ses som illustration till detta kapitel (se sid 246). Kommissionen ansåg att genom att släppa denna del kunde man ta död på alla rykten och spekulationer.

Slutligen ville ordförande Lars-Eric Ericsson genom att offentliggöra ännu en del av det hemligstämplade materialet strypa spekulationerna om att Palme varit beroende av droger och av den orsaken bestämt ett möte på den blivande mordplatsen.

-Vi tittade efter näst intill allt som rättkemiska laboratoriet kunde analysera, dementerade professor Kari Ormstad inför Marjasinkommissionen. Men det var helt blankt vad avser läkemedel, alkohol, narkotika och centralstimulerande medel - helt blankt.

Det är inte ofarligt att ställa sig kritisk till utredningen. Milan Valverius blev mycket

effektivt utmanövrerad. Till sin häpnad kunde han läsa att *Dagens Nyheter* hade tagit del av det hemligstämplade obduktionsprotokollet. Uppgiften följdes upp av ett brev som kollegorna Jovan Rajs och Kari Ormstad hade skickat till biträdande riksåklagaren Axel Morath. Milan Valverius anklagades för att ha brutit mot sin tystnadsplikt i kontakten med massmedia, något han ivrigt bestred. Men justitiekanslern beslutade att utreda brott vilket i praktiken innebar att chefsobducenten tystades i över ett år. Det blev länsöveråklagare Torsten Jonsson, som hade fått Lars "Bombmannen" Tingström in på livstid (se sid 300), som fick åta sig fallet. Jonsson lät under utredningen höra alla som hade haft tillgång till obduktionsprotokollet, bland andra rikskriminalens chef Tommy Lindström. Men han hade inte ens läst protokollet.

- Det intresserade mig inte, kommenterade Lindström kort.

Milan Valverius kallade senare den tiden för skärselden. Han blev samtidigt allvarligt sjuk. När han sedan återvände till Rättsläkarstationen efter en lång tids sjukskrivning var alla papper och anteckningar om obduktionen av Olof Palme borta.

Samma sak hände en annan befattningshavare som varit kritisk mot mordutredningen, poliskommissarie Gösta Söderström (se sid 178). När denne kom tillbaka till sin arbetsplats efter en tids ledighet var alla hans anteckningar från mordnatten försvunna.

Att få fram den verkliga sanningen blir allt svårare allt eftersom åren går. Professor emeritus Milan Valverius, 69, och hans hustru, förste bibliotekarie Sonja Valverius, 62, påträffades båda döda i februari 1994. De sägs ha avlidit i det närmaste samtidigt. Här talar dödsattesterna om cancer, gifttabletter och självmord.

SKÖTS LISBET PALME?

Det är emellertid inte bara obduktionen som har väckt debatt. Även familjen Palmes roll i dramat har ifrågasatts. Mårten Palmes agerande under mordnatten (se sid 537) och brodern Mattias omdiskuterade resa hem från franska Chamonix (se sid 532) har orsakat många funderingar. Dessutom har privata undersökare ställt sig frågande till om fru Palme verkligen skadades vid attentatet. Mycket tyder på att så faktiskt inte är fallet. Men varför skulle fru Palme ljuga i en så central fråga?

Blev även Lisbet Palme beskjuten?

Enligt den officiella versionen sköt gärningsmannen ett andra skott mot Lisbet Palme. Genom en osannolik tur sägs hennes skjutne make ha dragit med henne i fallet så att kulan endast rispat hennes rygg. Men var det verkligen det som hände?

Ingen läkare har någonsin undersökt skottskadan, något rättsintyg har heller aldrig utfärdats, varför det har ifrågasatts hur domstolarna kunnat acceptera påståendet om att hon varit utsatt för försök till mord. Det föreligger också en del säregna omständigheter vad gäller hennes kläder.

Endast Lisbet Palmes mockakappa med två hål efter skottets in- och utgående i ryggen har visats i pressen. Den bilden är tagen på kriminaltekniska laboratoriet i Wiesbaden i Tyskland som den 23 april 1986 kom med sitt yttrande:

Gärningsmannen sköt Olof Palme på 10-20 cms håll och mot Lisbet Palme från ett avstånd på av 70-100 cm. En av underligheterna är att rättsläkaren Milan Valverius inte fick undersöka plagget innan polisen raskt skickade det utomlands. När Valverius 1989 fick se en fotostatkopiering av fotot på kappan, utbrast han:

-Det här har jag inte sett förut, det var intressant. Jag har inte heller fått se Olof Palmes rock, trots att vi rättsläkare bad polisen att få studera den. Inte heller fick vi se den skada Lisbet skulle ha fått. Vi erbjöd oss till och med att ställa upp med en kvinnlig rättsläkare, men intresset var obefintligt vilket jag tyckte var mycket märkligt. Polisledningen sa bestämt ifrån och insisterade på att hon under inga omständigheter fick störas. Jag tror det berodde på att det rådde förvirring inom spaningsledningen. Så än i dag finns det ingen dokumentation på att Lisbet Palme skadats, vilket är en stor brist i undersökningen.

När spaningsledaren Hans Holmér hördes av Edenmankommissionen den 1 februari 1988 förklarade han frankt:

-Anledningen till att varken läkarna på Sabbatsberg eller rättsläkarna har undersökt henne var att det var något som glömdes bort i all uppståndelse. Det hamnade mellan stolarna.

Men nu till fru Lisbet Palmes kläder på mordnatten. När hon steg in i ambulansen vid mordplatsen var hon iklädd den genomskjutna mockakappan, men vid framkomsten till Sabbatsbergs sjukhus bar hon plötsligt en vanlig kappa med kapuschong och kort ryggbälte! Hur är detta möjligt? Och av vilken anledning? Det finns pressbilder och text som bevis i båda fallen (se nästa sida).

Att fru Palme följde med ambulansen berättar såväl vittnen som polis- och granskningsprotokollen, och angående ankomsten till Sabbatsberg finns bilder i bland annat tidningarna *Aktuell Rapport* och *Göteborgs-Posten* den 2 mars -86.

Där ser man polisens bilar, Lisbet framför sjukhuset och i bakgrunden ambulansen inkörd i akuthallen. Under bilden står:

”Lisbet Palme kommer till Sabbatsbergs sjukhus strax efter ambulansen med Olof. Hon kastar sig ur polisbilen som körde henne till sjukhuset och springer in på

akutmottagningen.”

(Enligt *Förenade Landsortstidningar* togs bilden av fotografen Ulf Karlsson).

Väl inne på sjukhuset ska fru Palme ha märkt att det sved på ryggen och bitt sjuksköterskan Lena Östeman titta efter. Lena Östeman fick då se att statsministerns hustru hade som ett piskrapp över skulderbladen.

Även om skadan verkade lindrig beslöt hon att lägga en kompress över rodnaden, medan professor Åke Nilzén, medicinare och gift med Olof Palmes syster Catharina, drog upp blusen och baddade lite. Lisbet ville dock trots Lena Östemans uppmaning inte låta läkare eller tekniker undersöka skadan.

-Nio månader efter mordet ringde jag upp Sabbatsbergs sjukhus och talade med läkaren Claes Wallin, som tagit emot Palme, förklarade chefsobducenten Milan Valverius. Han hade aldrig hört talas om Lisbets skada, men av en tillfällighet befann sig sköterskan Lena Östeman på sjukhuset. Jag fick hennes minnesbild och dikterade ned den. Men inte ens den dokumentationen togs med som bevisning vid rättegången mot Christer Pettersson. Undersökningen av Lisbet hade haft stor betydelse för bestämning av skjutavstånd, skottvinkel och så vidare. Man skulle ha kunnat räkna ut var kulan slagit ner och fått detta bekräftat av märken

Plagget Lisbet Palme bar när hon rusade in på Sabbatsberg

Kappan som lades fram som bevismaterial

på gatan och husväggar. Det är ren geometri. (Intervjun publicerad *den 18 oktober -89* i studenttidningen *VERTEX*).

I samband med en personlig intervju med för författaren Lars Krantz (se sid 85) förklarade Valverius senare, sedan han kollat att denne stängt av sin bandspelare, att han inte för ett ögonblick trodde på att fru Palme blivit skadad. Hålen i hennes kläder hade istället gjorts i polisens laboratorium, menade han på.

”EN DJUP SÅRKANAL”

Den ende som officiellt har uttalat sig om Lisbet Palmes skada är kommissarie Lars Christianson (se sid 136), som i ett PM avgivit flera veckor efter mordet berättade så här:

-Sköterskan som var med i rummet visade på fru Palmes mockakappa. Den hade två hål på ryggen. Fru Palme drog upp sin blus. På ryggen fanns en sårkanal, cirka 2-3 mm djup, tvärs över båda skulderbladen.

Kommissarie Christianson är nu avliden (se sid 290), men hans påstående måste avfärdas som osant.

-En så djup sårkanal måste ha varit kraftigt blödande, kommenterade doktor Milan Valverius. Men ingen läkare på Sabbatsberg hörde talas om att hon blivit skadad.

Det hade inte heller ambulanspersonalen eller kommissarie Gösta Söderström som var första polisbefäl på brottsplatsen (se sid 178):

-Under tiden som jag uppehöll mig på mordplatsen framkom ingenting som tydde på att Lisbet Palme skulle ha sårats. Det är dessutom helt osannolikt att en kula av kaliber .357 Magnum avfyrats och genomborrat såväl päls som blus utan att allvarligt skada kroppsliga mjukdelar och jag vill kraftigt ifrågasätta om hon verkligen har sårats eller om det bara är ytterligare en förbryllande omständighet i fallet.

Paret Palmes kläder finns numera bakom en decimetertjock ståldörr i en bunker på SKL i Linköping. I en röd tyggarderob hänger Olof Palmes blodiga rock, kavaj och skjorta samt Lisbet Palmes bruna kapp och t-shirt. (Är det denna t-shirt som tidigare har omtalats som en blus?). De så omskrivna kulorna förvaras i samma hus, inne i vapenteknikernas välbevakade lokaler i en plastask med serienumret 1459. I vilket annat mordfall som helst skulle SKL ha skickat bevismaterialet tillbaka till polisen på den ort där brottet begicks. Men Palmefallet är inte som andra.

Spaningsledaren Hans Ölvebro förklarade den unika åtgärden:

-Det finns inte fler än sju föremål kvar som utgör fysiska bevis för mordet: fem klädesplagg och två kulor.

Hans Ölvebro

Men tekniken går framåt. Om några år kanske vi får tillgång till en ny metod som ger nya möjligheter att identifiera spår i kläderna. Då vill vi att de ska vara i så opåverkat skick som möjligt.

(Fru Anna Lisbet Christina Palme (född Beck-Friis): barnpsykolog, medlem i bland annat Swedish Child and Youth Advisory Committee och International Negotiation Network of the Carter Center's Conflict Resolution Program. Hon har efter mordet arbetat hårt för barnens rättigheter och mot sexuellt utnyttjandet av barn samt varit tongivande i svenska UNICEF-kommittén. På senare år har hon mottagit Serafimer Orden - den högsta utmärkelse en svensk kan få.

Men av vilken anledning?)

MYSTISKA POLISBILAR

I början av september 2000 uppsökte den ihärdige journalisten Sven Anér pressfotografen Ulf Karlsson, samme fotograf som hade tagit den avslöjande bilden på Lisbet Palme när hon rusar in på Sabbatsbergs sjukhus. Polisen hade dock på något sätt direkt efter mordet kommit över filmerna, som sedan dess legat och samlat damm i arkiven. Tillsammans med Ulf Karlsson fick Sven Anér nu för första gången ta del

Den obeskrivna bilden publicerades för första gången i PalmeNytt i september 2000

av den obeskurna bilden som innehåller mycket intressant information.

Nu framträdde bland annat två polisbilar, med regnummer LUL 874 och LTS 597. Är detta kommissarie Åke Rimborns och kommissarie Christiansons bilar med anropsnummer 5520 respektive 1210? Hur kunde de i så fall vara på plats redan innan Lisbet Palme anlände? Rör det sig kanske om andra polisbilar, eventuellt med andra uppgifter?

Vilka är dessa polismän utanför Sabbatsbergs sjukhus?

Fordonet fru Lisbet Palme just har stigit ur har regnummer LZO 872. Då hon påstås ha lämnat brottsplatsen tillsammans med sin skjutne make i ambulansen, måste detta innebära att hon undervägs har hoppat över till denna polisbil. Av vilken anledning? Och var det kanske då hon bytte kapp?

Föraren verkar vara polis och möjligtvis sitter det en annan polis i framsätet. Från det högra baksätet är en person på väg ut, troligtvis är denne civilklädd (se föregående sida). Vem är männen i detta fordon och vilket anropsnummer hade polisbil LZO 872? På andra foton syns flera polismän från LTS 597 tydligt och det vore mycket enkelt för Rikskriminalen att identifiera dem.

Men enligt känt mönster har man varit helt ovilliga att samarbeta. Sven Anér skickade ett flertal frågor kring dessa fotografier till Palmegruppens Åke Röst, som den 5 september 2000 svarade på följande sätt:

”Jag har tagit del av innehållet i ditt telefax som inkom till Rikskriminalen den 4 september 2000. Telefaxet har jag uppfattat som en begäran om vissa upplysningar och behandlar den alltså inte som en hemställan om att få ut allmänna handlingar.

När det gäller frågor som du tar upp i din skrift gäller nu som tidigare att vi från Palmeutredningens sida inte kan kommentera och diskutera innehållet i den pågående förundersökningen. Ärendet föranleder ingen vidare åtgärd från Rikskriminalpolisens sida.”

Som vanligt delade Anér omedelbart med sig om sina fynd till bland annat statsminister Göran Persson, *Dagens Nyheter*, *Svenska Dagbladet*, *Expressen*, *Aftonbladet*, *Sydsvenskan*, *Göteborgs-Posten*, *Moderna Tider*, *SVTs Aktuellt*, *Rapport* och *Dagens Eko* och *Studio Ett*. Ingen reagerade.

SKRÄMMANDE PARALLELLER

Alla säregna företeelser i Palmefallet kan tyckas unika och ytterst förbryllande. Men om vi undersöker andra stora politiska mord i modern tid så är parallellerna uppenbara och det är lätt att se ett mönster. Det har på senare år till exempel visat sig att Martin Luther King och president Abraham Lincoln har mördats i utstuderade konspirationer (se Bibliografin). Det samma gäller Robert Kennedy som mördades i Los Angeles 1968 av en påstådd ensam galning. Här framträdde många vittnen med regogörelser om att det inte alls var den utpekade Sirhan Sirhan som hade skjutit, utan att det i själva verket hade rört sig om tre skyttar. Obduktionsprotokollet visar samtidigt att Robert Kennedy avled av tre skott bakifrån till höger, trots att Sirhan Sirhan stått rakt framför honom. Numera är det så gott som fastställt att den som avlossade de dödande skotten var Kennedys egen livvakt (inhyrd för dagen), Thane Ceasar. Men vad som i verkligheten hände i detalj är fortfarande dolt i dunkel - precis som i Palmefallet.

Thane Ceasar

Martin L King

Århundradets mest spektakulära mord är dock likvideringen av president John F Kennedy på Dealey Plaza i Dallas, Texas, den 22 november 1963. Detta oerhört komplicerade dåd utfördes av tre skytteteam bestående av minst fyra skyttar med respektive radiooperatörer. Många instanser var inblandade, inte i sin helhet utan med speciellt utvalda nyckelpersoner. Vem och var är ett pågående mysterium. Det har dock visat sig att det som alla trodde var en omöjlighet faktiskt inträffade: Polis, FBI, CIA, Secret Service, utredande myndigheter, Warrenkommissionen, maffia och underrättelsetjänst, med flera, ingick i konspiraationen som under alla år försökt skylla mordet på USAs motsvarighet till Christer Pettersson: Lee Harvey Oswald.

Sirhan Sirhan

Abe Lincoln

John F Kennedy

Robert Kennedy

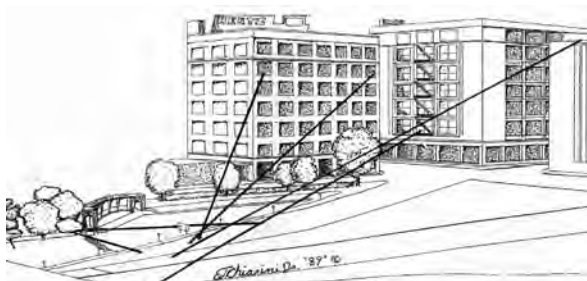
Lee H Oswald

dölja denna sanning, vilket ibland har antagit bisarra former. Låt oss till exempel jämföra resonemanget kring mordkulorna i respektive fall.

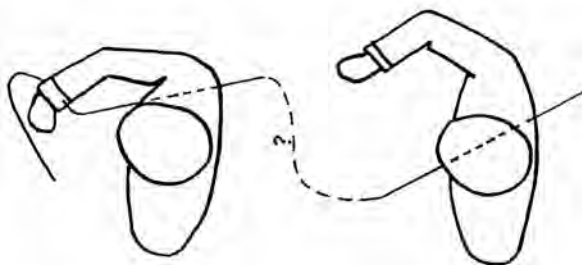
I Stockholm hittades mordkulan **bakom** en cementpelare (se sid 232) endast sju meter från mordplatsen, kliniskt ren utan vare sig blod eller kroppsvävnad trots att den ska ha passerat genom Palmes kropp. Det krävs inte mycket intelligens för att förstå att detta inte är sant. Men vid sådana här operationer är allting möjligt.

I JFK-fallet visade detta sig i hur man förklarar hur en ensam skytt lyckats tillfoga så många skottskador på både passagerare och fordonet presidentparet färdades i. Därtill med ett billigt gevär med felaktigt kikarsikte, inköpt på postorder. Tilläggs kan att målet var rörligt och att det stod ett stort träd mellan skytten och offret.

En ambitiös åklagare vid namn Arlen Specter, som på senare år funnits med bland påtänkta presidentkandidater, la fram den teori som gäller än idag. Eftersom det endast fanns tre patronhylsor vid geväret som skulle sätta dit den påtänkta syndabocken Lee Harvey Oswald, tvingades man begränsa sig till detta antal skott. Kula 1 skadade en åskådare i ansiktet, Kula 3 var ett fruktansvärt skott som sprängde bort hela bakre delen av president Kennedys kranium.

Kennedy sköts i triangeleld av minst fyra olika skyttar

The Magic Bullets osannolika kulbana gäller än idag

Oswald mördades inne i (!) polishuset

Lee Harvey Oswald

Hans baneman Jack Ruby

Robert Kennedy

Kvar återstod alltså bara Kula 2, numera ökad som the Magic Bullet, Trollkulan.

Det här är vad utredarna vill att vi ska tro på:

”Den ensamme galningen” Lee Harvey Oswald avfyrade det ödesdigra skottet från ett fönster på sjätte våningen i ett skolbokslager. Kulan träffade Kennedy i den övre delen av ryggen. Den ändrade därefter riktning inne i kroppen och kom ut i halsgropen, ändrade åter igen riktning med en skarp högersväng, stannade i luften i en dryg sekund innan den svängde 90 grader till vänster och slog in i ryggen på guvernör Connelly i sätet framför.

Arlen Specter

Efter att ha passerat genom dennes kropp och kommit ut i höjd med höger bröstvärta, ändrade kulan ännu en gång riktning för att nu passera genom höger handled innan det var dags att göra en kraftig u-sväng, varefter den begravnade sig i Connellys vänstra lår. Väl framme på sjukhuset hoppade kulan sedan ut av sig själv och lade sig på golvet under sjukhusbären - fullständigt intakt! Denna Trollkula används än idag som bevis på att det inte förelåg en konspiration bakom mordet.

I samband med den efterföljande obduktionen (som i själva verket bestod av tre separata, läs *Best Evidence* av David Lipton) stals presidentens hjärna! Detta för att dölja sanningen om antalet skott som träffat huvudet. Hjärnan har aldrig återfunnits och är bara en liten del av det överväldigande bevismaterial som sedan dess har manipulerats, gömmts eller förstörts. Den verkliga sanningen är begravnad i hemligstämplade arkiv och hundratals av de som har vetat ens en liten del om konspirationen är numera döda genom mord, olyckor, självmord, eller så kallade naturliga dödsfall. Vi ska komma att se att samma situation gäller även i Sverige.

Kulan

Men först en demonstration på kraften bakom dessa dåd, en osynlig men oerhörd kraft som fortfarande verkar i skuggorna. Den 28 oktober -03 skrev *Aftonbladet* följande: ”Bara Oswald mördade JFK” - En omfattande granskning med modern datorteknik gjord av ABC News visar att Lee Harvey Oswald var ensam om att mörda John F Kennedy.

-Vår undersökning lämnar inget utrymme för tvivel, förklarade TV-producenten Tom Yellin för nyhetsbyrån AP. Den är obestridbar.

-Rikskriminalens Palmeenhet har tillsammans med åklagarna funnit objektiva fakta som talar för Christer Pettersson såsom skäligen misstänkt. Därför har man än en gång fört ärendet till domstolen via riksåklagaren. Det handlar om att slutgiltigt bringa ljus över detta århundradets viktigaste rättsfall. De som vill förhindra detta måste anses vara ljusets fiender.

Ingemar Krusell, fd biträdande spaningschef.

SYNDABOCKARNA

Under den osäkra tiden omedelbart efter mordet var Sverige som lamslaget. Hade landet drabbats av en terrorattack eller rörde det sig om en galning som valt att slå till mot statsministern? Sorgen var stor och för många kändes det som om de förlorat en personlig vän. Detta gjorde att alla engagerade sig i fallet och redan få dagar senare hade man fått in över 6 000 tips, en siffra som snart steg till drygt 10 000.

Vad många har glömt är att Christer Pettersson inte är den första som anklagades för Palmemordet. Om man kunde ställa upp alla utpekade mördare i en rad skulle de fylla en bra bit från mordplatsen i korsningen Sveavägen - Tunnelgatan uppför trapporna till Malmskillnadsgatan. Vissa huvudspår har dock trätt fram ur mängden.

Vi börjar med den så kallade 33-åringen.

VICTOR GUNNARSSON

Knappt två veckor efter attentatet detonerade en bomb. Via en nyhetsbyrå meddelades att en svensk man i trettioårsåldern anhållits som delaktig i statsministermordet. Det här var dagen innan Olof Palmes begravning och gripandet kablades ut över hela världen samtidigt som den svenska polisen berömdes för sin snabbhet och effektivitet.

Under de första dagarna efter mordet hade det kommit in en hel del tips. Några av dem handlade om en och samma person, men var svävande och utan direkt anknytning till mordplatsen. Det påstods att mannen var Palmehatare, hade skrutit om att ha blivit utbildad av CIA eller FBI och att han ägde ett vapen som liknade mordvapnet. Ett annat intressant spaningsuppslag kopplat till samma man hade kommit från vittnena Jessica Szipo och Diana von Zeipel, som berättade om en till synes jagad individ som omkring kl 23.45 rusat in på biografen Saga mitt under filmvisningen. Spaningsledaren Holmér ansåg denna så kallade Sagaman intressant, eftersom statsmannamördare enligt honom ända sedan mordet på president John F Kennedy hade för vana att gömma sig

i biografier (?). (Den påstådde presidentmördaren Lee Harvey Oswald greps i en biosalong i Dallas).

Kriminalinspektör Börje Wingren fick förtroendet att undersöka incidenten och den 8 mars hade polisen genomfört en spegel- och fotokonfrontation med den misstänkte Victor Gunnarsson. Vittnena från biografen kände emellertid inte igen mannen och åklagaren hade beslutat att släppa honom samma kväll. Enligt Wingren hade Diana von Zeipel ”dock utan tvekan” sagt att det var just 33-åringen hon sett på biografen.

När denne nu togs in för andra gången var det för att polisen ville analysera hans kläder för spår av krutstänk. I samband med gripandet genomfördes även en husrannsakan i hans lägenhet på Klövervägen i Hallunda. Ett rykte om att Palmes mördare hade arresterats spred sig i polishuset och många poliser kom för att ta sig en titt på ”mördaren”. Efter sex timmars förhör delgavs misstanke om delaktighet i mord, varefter advokaten Gunnar Falk utsågs till offentlig försvarare. Henning Sjöströms advokatbyrå Juristhuset lämnade under tiden frikostigt ut uppgifter till pressen och redan på torsdagskvällen hade en tidning identifierat deras klient.

Victor Gunnarsson sa sig emellertid ha alibi för mordtillfället. På kvällen den 28 februari hade väninnorna Ulrika Brodd, Marita Olsson och Gunilla Sjögren gått på Café Mon Chéri beläget på Kungsgatan mellan biograferna Rigoletto och Saga. Här hade de stött på Gunnarsson som påstått sig heta Guy Swanson och vara svensktalande amerikan. Gunnarsson uppgav att han därefter hade gått på nattbio och sett filmen *Rocky IV*. Efter biobesöket hade han ätit en hamburgare på McDonalds på Kungsgatan där vittnena Ola Lund, Jan Persson och Stefan Pettersson bekräftade att de strax efter klockan ett på natten hade pratat med en man som talade engelska med amerikansk brytning och som sa att han var från Michigan. Mannen de beskrev var i 30-årsåldern, 180-185 cm lång, med blå ögon och kraftig skäggväxt. Han var iklädd en grön vindjacka och hade haft en blå handledsväska. Detta signalement passade perfekt in på Victor Gunnarsson som senare på natten hade gått mot Hötorget för att ta tunnelbanan hem till Hallunda.

Det fanns dock andra uppgifter som talade emot Gunnarsson. En kvinnlig bekant berättade enligt spaningsledaren Holmér att 33-åringen den 4 februari 1986 hade sagt att Palme hade stått på en dödslista och att ”blod skulle komma att flyta på Stockholms gator”. (Gunnarsson förklarade senare att vad han talat om var vad som skulle hända om Sverige angreps av en stormakt. Statsministern skulle vara en av de första att likvideras och blod skulle komma att flyta på Stockholms gator). Enligt en annan flickbekant ringde Gunnarsson ofta till USAs ambassad och pratade i kryptiska ordalag med någon han kallade Ambassadören (se sid 663?). Hon misstänkte att han var agent för CIA eller FBI eftersom han hade kontakt med en massa konstiga människor och talade engelska, finska, tyska och spanska. Han påstods även vara medlem i den

”33-åringen”

Palmekritiska organisationen EAP.

”BRÄNDE” VITTNET

Bakom kulisserna letade polisen frenetiskt efter ytterligare uppgifter som kunde användas mot Gunnarsson. Till exempel hämtades nio kurder i största hemlighet in till polishuset. Förhören utfördes under överinseende av rikskriminalens chef Tommy Lindström (se sid 529) som sökte efter en koppling mellan diverse kurder och 33-åringen. Detta gjordes på ett mycket säreget och rättsosäkert sätt, vilket avslöjades av kriminalkommissarie John Jonsson. Biträdande länspolismästare Gösta Welander (se sid 547) blev mycket upprörd över detta och dundrade i en *TT*-intervju att John Jonsson bara var ute efter att ”kasta skit på polisen”.

Vid samma tid verkade spaningsledningen ha lokaliserat ett perfekt åklagarvittne. En fransktalande man från Benin i Västafrika (döpt till Abraham Beno i Holmérs bok *Olof Palme är skjuten*) berättade att han under mordnatten hade varit ute på stan i bil. På Döbelnsgatan, bara några hundra meter från mordplatsen (se sid 56), hade han blivit stoppad av en man som verkade vara på flykt.

-Kör mig vart som helst! Jag betalar vad som helst, hade mannen bönat.

Beno blev dock rädd och vägrade, varvid mannen började skrika rasistiska svordomar efter honom innan han försvann in på Johannes kyrkogård.

Spaningsledningen blev överförtjust, eftersom man ansåg sig nära ett snabbt genombrott i utredningen. Nästa steg blev att åka hem till Beno för att förhöra honom. Kriminalinspektör Börje Wingren insisterade på att patrullen skulle ha med sig ett fotografi taget vid konfrontationen den 8 mars, trots att detta kunde innebära att man ”brände” vittnet.

I läroboken *Allmän polislära* kan man läsa: ”Fotokonfrontation får endast ske i nödfall, exempelvis om publicering av bild av den misstänkte förestår i massmedia och personkonfrontation inte hinner ordnas.” Vidare står det: ”Ett vittne som deltagit i fotokonfrontation får anses som förbrukat och bör inte utan särskilda skäl delta i en följande personkonfrontation, eftersom påverkan genom fotoförevisningen kan ha uppstått.” Det här visste Wingren mycket väl. Men Palmemordet skulle ”lösas” till varje pris.

Till polisens besvikelse kände afrikanen trots det inte igen Gunnarsson. Wingren beslutade därför snabbt om en ny konfrontation. Att göra på det sättet stred mot alla regler, men nu pekade den samarbetsvillige Beno ut 33-åringen. En föredragning för åklagaren ordnades därefter i all hast då Wingren hävdade att Beno med hundraprocentig säkerhet pekade ut den anhängne. I sin bok beskriver Holmér Wingren som ”en härlig medarbetare”, trots att kriminalinspektören vid den här tiden var föremål för utredning om att ha fört in falska uppgifter i ett förundersökningsprotokoll rörande ett annat mord.

Spaningsledningen utsatte Gunnarsson (nr 6) för en fyra dagar lång masskonfrontation

På söndagseftermiddagen sammanträffade spaningsledaren Holmér med åklagaren KG Svensson och ville att man omedelbart skulle lämna in en häktningsframställan. Men Svensson hade under tiden arbetat vidare med fallet och upptäckt att polisen underlåtit att informera honom om två andra vittnen som Gunnarsson talat med på Café Mon Chéri. Det visade sig att ledningsgruppen i själva verket hade motarbetat sökandet efter dessa för att istället utsätta den misstänkte för ytterligare konfrontationer - med inte mindre än 74 personer. KG Svensson kunde endast acceptera elva av dessa, men Hans Holmér förnyade sina kontakter med Justitiedepartementet, varefter riksåklagaren beslutade om något så ovanligt som en överprövning av Svenssons beslut. Resultatet blev en masskonfrontation med totalt 50 personer under loppet av fyra dagar.

-Många av vittnesmålen var dock så fantasifulla, klagade åklagaren. Det var folk som sett något egendomligt på Västeråståget eller någon som sett någon besöka Jan Myrdals mor (se sid 466) och så vidare. De flesta hade varken med Victor Gunnarsson eller Olof Palme att göra. I praktiken var det hela skrattretande, helt vansinnigt!

Svensson bestämde sig då för att själv agera.

-Men när jag begärde en *TT*-efterlysning av vittnena från Café Mon Cheri hände ingenting. I samband med att jag upprepade begäran fick jag däremot veta att det hade gått ut en order till alla polismän om att ingenting fick göras utan Palmerummets godkännande. Jag blev oerhört förbannad och gick i taket eftersom jag inte ville ha något Palmerum som satt och censurerade vad jag gjorde. Men nu förstod jag för första gången att det egentligen inte var jag som ledde förundersökningen.

I stället blev det kollegan Bo Lund som fick gå ut i kvällspressen med en efterlysning

och redan dagen därpå anmälde de två vittnena sig till polisen.

-Killarna gav Gunnarsson ett alibi som var så nära hundra procentigt man bara kan begära.

Häktningsförhandlingen var tänkt att hållas den 20 mars. Dagen före begav sig KG Svenssons medhjälpare Lage Carlström till Stockholmspolisens våldshotel för en rutinmässig genomgång av de förhör som hållits. Till sin stora förvåning fann han då uppseende avvikelser från den information åklagarna fått vid föredragningarna. Carlström tog genast kontakt med KG Svensson, som upprört ringde spaningsledaren.

Holmér tyckte emellertid inte att kriminalinspektör Wingrens manipulationer var så farliga och försökte övertala Svensson att fortsätta på den inslagna vägen. Men denna invit till justitiemord var oacceptabel för åklagaren som istället bestämde sig för att själv förhöra vittnet. Vid detta förhör framkom så uppseendeväckande uppgifter att KG Svensson började ifrågasätta om händelsen på Döbelngatan över huvud taget hade ägt rum. Han upplevde det som om polisen medvetet hade fört åklagarna bakom ljuset och betraktade sålunda polisens huvudvittne som värdelöst. Till Holmérs stora förtret beslutade han därefter att försätta Victor Gunnarsson på fri fot.

Spaningsledarens svar blev att kontakta överåklagare Claes Zeime som just återvänt från en safariresa i Afrika och kräva att KG Svensson skulle avsättas, då denne ”inte visat den nödvändiga kylan och inte haft tillräckligt med is i magen”. Men Zeime lät meddela att han inte tänkte byta ut Svensson. Hans Holmér blev då mycket arg och kallade samman till en presskonferens där han citerade Winston Churchill:

-Det här är inte slutet, det är inte ens början på slutet. Men det är slutet på början.

Rikskriminalens chef Tommy Lindström (se sid 529) var enig i kritiken. Det fick som han uttryckte det aldrig kvarstå några frågetecken när man släppte en misstänkt.

-Det är inte rätt mot den misstänkte som på så sätt aldrig blir rentvådd och friad, sa han i *Aftonbladet den 17 maj -86*. Det är heller inte rätt mot allmänheten som inte får sina frågor besvarade och det är inte rätt mot polisen som hindras från att fullfölja sitt arbete.

Fredagen den 11 april invigdes så det nye ledningsrummet. Men i den specialinredda lokalen fanns inte ens en stol till åklagaren KG Svensson.

-Jag blev märkligt nog aldrig kallad till Palmerummet. Holmér ville tydligen inte ha något samarbete till stånd. Däremot fanns det hela tiden en representant för Justitiedepartementet närvarande. Detta är ju om inte skandal, så i alla fall helt vidrigt. För att inte tala om Ebbe Carlssons närvaro? Vad sjutton var det för någonting? Han var ju närvarande ända från början till

Victor Gunnarsson

dess att Säpos representanter började protestera.

Stridigheterna mellan åklagarna och spaningsledningen var nu ett faktum och samtidigt som KG Svensson i mitten av maj lade ner förundersökningen gick han ut med ett 60-sidigt pressmeddelande, i vilket han hävdade att Victor Gunnarsson utsatts för rättskränkning av allvarlig beskaffenhet. Svensson var övertygad om mannens oskuld och betecknade Holmér's uppträdande som ett grovt lagbrott.

-Det var mitt eget beslut att lämna utredningen. Jag sa till riksåklagaren Magnus Sjöberg att jag inte kunde ta ansvar för det som hände. Utredningen måste skötas av kvalificerade yrkesmän, men istället var det den sämsta jag någonsin varit med om, och jag har varit med om ganska många. ”Palmerummet måste bort eller så ska jag bort”, sa jag till honom. Det som hände visar att jag inte ens, som jag trodde, ledde förundersökningen. Det var toppstyrt.

-Hans Holmér var helt omöjlig att samarbeta med och utredningen leddes på ett kolossalt oprofessionellt sätt, klagade KG Svensson vidare i *Expressen* den 30 juni -94. Den handlade mer om att fantisera kring motiv än att ta fasta på fakta. Man borde ha utgått ifrån brottsplatsen, men det gjorde man inte.

-Hela den polisiära insatsen var också på tok för stor och jag har hört många exempel på hur folk till slut blivit förbannade när de blivit besökta om samma sak både två och tre gånger.

Holmér hade förstås en annan uppfattning. Enligt honom fungerade allting perfekt.

Men inte nog med det, åklagarna började så småningom misstänka att rummet de fått var buggat. KG Svensson hade minst fyra säkra indikationer på att åklagarna varit avlyssnade. Den efterföljande åklagaren Anders Helin gick senare ut och anklagade Holmér för detta övergrepp.

-Det är rena idiotin, svarade Holmér i SVTs *Aktuellt*. På det här sättet har Anders Helin gett förföljesemanin ett ansikte.

SKÖTS I HUVUDET

Ingenting talar enligt författaren för att det var Victor Gunnarsson som sköt Olof Palme. Däremot kan han eventuellt ha känt till att det skulle hända (se sid 378). Trots frisläppandet ville Palmegruppen heller inte helt avskryva misstankarna och under fem månader 1987 pågick avlyssning. Enligt en insatt polis hoppades man in i det sista på att han skulle leda dem till de som iscensatt mordet. Denna väntan visade sig vara förgäves, även om Gunnarsson bekräftade misstankarna genom att under en förtalsrättegång mot tidningen *Arbetet* plötsligt skrika åt domaren:

-Men varför ger ni er på mig, jag är ju bara i periferin till organisationen som mördade Palme!

Först 1989 avfördes Victor Gunnarsson formellt från utredningen i samband med

tingsrättens dom mot Christer Pettersson (se sid 293). Detta skedde på riksåklagarens uppdrag då Gunnarsson samtidigt fick en ersättning på runt 100 000 kr för frihetskränkning. Däremot avslogs hans begäran om ersättning för att ha blivit uthängd med namn och bild i pressen och ha känt sig psykiskt knäckt till följd av all uppståndelse, terror och anonyma hot mot honom själv och hans familj. Hela hans tillvaro hade slagits i spillror och trots skadeståndet upplevde han aldrig att han blev riktigt friad.

-Jag förlorade mitt jobb och tvingades lämna min lägenhet, berättade han i *Expressen i februari -90*. Hatet var för stort och till slut tvingades jag fly utomlands. Mitt nya hem blev Salisbury i North Carolina.

Historien om Victor Gunnarsson var emellertid ännu inte till ända. Kvällen den 3 december 1993 hade han ätit middag med sin nya flickvän Kay Welden och hennes mamma Catherine Miller. Dagen därpå upptäckte en granne att Gunnarssons dörr på Lakeport Drive 910 stod på glänt. Lägenheten var tom, men ytterkläderna hängde kvar trots att det var kallt ute. När grannen även upptäckte att Gunnarssons stora Ford Lincoln stod övergiven på parkeringen larmade han polisen.

Försvinnanden är vanliga i USA och polisen lade inte ner mycket energi på att utreda fallet. Ända tills en vecka senare när Catherine Miller hittades mördad i sitt kök, skjuten i huvudet med ett finkalibrigt vapen. Sheriffen i Salisbury, Bob Martin, konstaterade att hon mördats den 8 december.

-Jag förstår ingenting. Hon var en stillsam och rar gammal dam, sa en chockad granne till en lokaltidning.

I USA föregås begravningar ofta av besök hos begravningsfirman där kistan står uppställd. Men Victor Gunnarsson dök aldrig upp, trots att han var nära vän till familjen. Den 22 december fick Interpol därför information om fallet, som omedelbart lämnades över till Palmegruppen. Men ingenting hände och Gunnarssons far fruktade det värsta:

-Victor kan ha blivit röjd ur vägen av någon som vill tysta honom.

Fredagen den 7 januari 1994, en dryg månad efter försvinnandet, bekräftades

Kay Welden

Platsen där liket hittades

hans farhågor. Området Watauga County ligger högt med kalla vintrar och det var en ren slump som gjorde att man upptäckte liket. Den nakna kroppen var täckt av snö och endast fötterna stack ut. Salisbury, där Gunnarsson bodde, ligger cirka två timmars bilfärd från fyndplatsen och det dröjde därför innan man kopplade ihop hans försvinnande med fyndet. Det var en ring med initialerna RMR (?) och en klocka med ett mycket speciellt utseende som övertygade utredarna om att man verkligen hade hittat Gunnarsson. Enligt mordutredarna hade han tvingats ner i bagageutrymmet på sin banemans bil, fjättrad och belagd med munkavle av tejp. Efter en lång bilfärd i decemberkylan hade han sedan dragits iväg in i skogen och skjutits med två kulor av kaliber 22. Ett skott i nacken, det andra i huvudet.

Den gripne Underwood

Bara några dagar senare riktades misstankarna mot en polisman från Salisbury. Hans namn var Lemont Claxtone Underwood och han hade själv jobbat som mordutredare. Det var känt att Underwood tidigare haft ett komplicerat förhållande med Kay Welden, som flera gånger förgäves försökt göra slut med honom. Claxtone Underwood misstänktes också för mordet på Kay Weldens mor och häktades i oktober 1995 efter en omfattande utredning. I juli 1997 dömdes han mot sitt nekande för kidnappning och mord till livstid plus 40 år.

-Jag är helt oskyldig, hävdar han än idag. Bevisen mot mig var planterade.

Föll Victor Gunnarsson offer för ett svartsjukedrama - eller blev han tystad av andra grunder? En uppseendeväckande förklaring till mordet kan vara följande:

Enligt den undersökande tidskriften *EIR* hade Gunnarsson uttalat sig frispråkigt i amerikansk press den 4 september 1993. Här hade han påstått att den svenska polisen hade hört honom om Palmes död - en vecka *före* statsministermordet! Gunnarsson hade vidare hävdat sin oskuld och påstått att han varit utsedd syndabock åt en mördare vars riktiga identitet varit känd för polisledningen från första början.

Hur kan detta vara möjligt? Och var det bara en slump som gjorde att spaningsledaren Hans Ölvebros besök i USA sammanföll med att man fann Gunnarssons kropp? Ölvebro var officiellt där för att få hjälp av FBI med en så kallad Gärningsmannaprofil (se sid 647).

PARTIYA KARKEREN KURDISTAN (PKK)

Vi har nu kommit fram till nästa huvudspår. Det sista konkreta hotet mot statsminister Olof Palme innan mordet hade enligt *Dagens Nyheter* kommit i augusti 1985 från den kurdiska organisationen Partiya Karkeren Kurdistan (PKK).

-PKK förklarade krig mot Sverige redan i januari 1984, påstod en av polisens PKK-expert. Abdullah Öcalan, organisationens ledare i Damaskus, planerade då att flytta sitt högkvarter till Sverige. Hans fru Kesire hade redan 1981 fått tillstånd att stanna, men Öcalan fick den 19 januari avslag på sin begäran om uppehållstillstånd. Från den dagen trappades hotet mot Sverige upp för att kulminera i det brutala mordet på Palme.

(För den som är intresserad av att i detalj studera detta spår rekommenderas Gunnar Walls bok *Mörkläggnig - Statsmakten och Palmemordet* och *Inuti labyrinthen* av bröderna Poutiainen).

Det hela hade börjat drygt ett och ett halvt år före statsministermordet. Den 20 juni 1984 hade kurden Enver "Ali" Ata skjutits ihjäl på Stora Torget i Uppsala. Motivet till mordet kunde enligt svensk säkerhetspolis spåras till PKK och mördaren Zülkün / Sevdet Kilinc dömdes till livstids fängelse av tingsrätten i Uppsala. Händelsen skapade stor uppståndelse och tolv PKK-are togs i förvar av Säpo med stöd av Utlänningslagen.

Efter månadslånga förhandlingar inför Stockholms tingsrätt, där Säpos PG Näss förde polisens talan, meddelade regeringen den 10 december 1984 ett uppseendeväckande beslut: PKK klassades på grund av mordet och partiets övriga verksamhet som en terroristorganisation. Nio av de tolv anklagade dömdes till utvisning, men eftersom de inte kunde sändas till sitt hemland Turkiet utan risk för politisk förföljelse insåg regeringen att domen inte kunde verkställas. Männen förbjöds istället att lämna sina hemkommuner och ålades att tre gånger i veckan anmäla sig hos polisen.

BRÖLLOP BLEV TILL MORD

I augusti 1985 avlyssnade Säpo en påstådd PKK-ledare i Köln. Han talade med en kurd i Sverige vid namn Ismet Celepli och diskuterade bland annat noruz, som betyder nyår eller bröllop. Detta uttryck översatte Säpo till "mord" och drog snabbt slutsatsen att kurderna har pratat om det förestående mordet på Olof Palme. Samtalen var i huvudsak på turkiska och enligt säkerhetspolisens tolkar mycket kryptiska och underliga.

-Det beror på att bandinspelningarna i efterhand har friserats och klippts sönder, försvarade sig Ismet Celepli i samband med att de så kallade Brölloppssamtalen dök upp i kvällspressen. Många av de väsentligaste delarna har helt enkelt raderats.

Detta bekräftades på nyårsafton 1988 då *Svenska Dagbladet* avslöjade att Säpo manipulerat banden:

Expressen om PKK i augusti 1985

”De bandutskriften som publicerades i *Dagens Nyheter* och i Hans Holmér’s bok *Olof Palme är skjuten* i höstas är inte kompletta. De ger en skev bild av telefonsamtalen mellan PKK-sympatisörerna. Banden har klippts och viktiga avsnitt, som ger en annan bild av telefonsamtalens andemening, har tagits bort. I sin friserade version knyter samtalen tydligare an till mordet på Olof Palme.”

Kurderna kämpar för att få ett eget land

Vidare stod att läsa: ”Banden har inte hittats i original. Det är troligt att de har förstörts för att inte avslöja klippningarna.” (Enligt andra uppgifter förstördes originalbanden i samband med att Säpoutredarens ambassadör Carl Lidbom skulle börja sin granskning. Studera gärna Lidboms agerande närmare).

Trots det sensationella avslöjandet höjdes inga ögonbryn i regering och riksdag och ingen krävde att man skulle gå till botten med ärendet. I stället hänvisades till landshövding Gösta Gunnarssons utredning av hotbilden mot Palme före mordet. Men denne hade inte ”gjort några iakttagelser som föranledde misstanke om manipulation”. Bröllopsamtalen kom dock att på sätt och vis bli startpunkten för det som senare skulle bli känt som Ebbe Carlssonaffären.

Kampanjen fortsatte och i slutet på oktober 1985 fick Olof Palme ett hotbrev från Köln. Brevskrivaren krävde att han skulle häva terroristförklaringen av de nio PKK:arna, om inte ”ska ni bada i vårt folks blodiga hämnd”. Brevet var daterat den 11 oktober och undertecknat Sinain Hüssein. Det skulle senare visa sig att någon med det namnet inte existerade.

Till saken hör att det var sektionschefen på Säpos antiterroristavdelning Alf Karlsson (se sid 724) som dragit igång Säpokampanjen mot den kurdiska organisationen, det var han som hade arbetat fram underlaget som regeringen hade haft som grund för att terroriststämpla PKK, det var samme Alf Karlsson som tagit emot och nonchalerat flera mordhot (se sid 376) mot statsministern före mordet och det var till på köpet han som hade jour för livvaktstyrkan under mordnatten. Var det bara en tillfällighet att denne Karlsson dök upp som gubben i lådan? Helt klart är att Säpo hela tiden lurade i skuggorna för att slå till.

Väldet fortsatte också och lördagen den 2 november 1985 mördades Cetin ”Semir”

Güngör på en fest i Medborgarhuset i Stockholm. Mördaren Nuri Candemir försökte därefter fly genom att hoppa ut genom ett fönster på första våningen. Även detta mord skyllades på PKK.

-Säpo har länge kallat vår befrielsekamp för terrorism. Men svenska regeringen började tro på Säpo först sedan man slutit en hemlig uppgörelse med turkiska staten för att ge ASEA en jätteorder, förklarade den kurdiske advokaten Huseyin Yildirim i *Internationalen* nr 23 -88. Det pågick ett rent köpsläende.

För den turkiska regeringen var det viktigt att terroriststämpla PKK och så länge Sverige stödde kurder som kämpade för ett självständigt Kurdistan och gav dem asyl skulle svenskarna inte få den stora ordern. Sverige var det enda utomstående landet i Europa som valde att stämpla PKK och regeringsbeslutet hälsades med jubel av den turkiska regimen. Till och med länder som traditionellt har en mycket restriktiv syn på radikala partier erkände vid denna tid PKK som en legitim politisk organisation.

Kontraktet mellan ASEA och turkiska staten gällde bygget av vagnpark, stationer och räls för det nya spårvägssystemet i Istanbul. Affären handhades av ABB Traction och uppgick till hela 2 600 000 000 kr. T-banebygget fick snart svensk sanktion och ingen mindre än kommunikationsminister Sven Hulterström reste ner för att ta det första spadtaget vid invigningen.

Mycket tyder på att affären också hade föregåtts av att Sverige dragit tillbaka sin Europarådsanmälan om Turkiets brott mot mänskliga rättigheter i december 1985.

BARN I HANDBOJOR

Den 8 mars 1986, en dryg vecka efter Palmemordet, samlades fem av Sveriges ledande intellektuella för att diskutera mordet. Nils Bejerot, Anders Ehnmark, Jan Guillou, Carl Henrik Svenstedt och Jan Myrdals spekulationer publicerades senare samma månad i *FiB Kulturfront*. Jan Guillou lade bland annat fram en teori kring ett så kallat förvaltningsmord, det vill säga att någon gruppering inom statsapparaten skulle vara delaktig.

-Om det är ett svenskt mord kommer säkerhetspolisen om någon månad att täcka över det genom att utvisa ett antal kurder med mystiska hänvisningar än till det ena, än till det andra och sprida ut rykten via *Expressen* och *Svenska Dagbladet* om att utvisningen nog hade med mordet att göra. Det halvlöser problemet.

Det uppseendeväckande med detta uttalande är att det nära nog är en exakt beskrivning av vad som ett halvår senare skulle bli känt under namnet Operation Alfa.

Huseyin Yildirim

Jan Guillou

Innebär detta då att det faktiskt finns trådar in i statsapparaten? Var Säpos och Hans Holmér iver efter att på mycket lösa grunder jaga kurder med blåslampa i själva verket ett sätt att täcka över mordet? Mer om detta senare.

Redan första dagen efter mordet hade kurdiska familjer drabbats av husundersökningar och tio dagar senare började Säpo bugga PKK:are. Den första i en rad olagliga avlyssningsoperationer genomfördes då hemma hos en kurd i Haninge söder om Stockholm. I några fall längre fram i utredningen iscensattes dessa operationer med hjälp av experter från den amerikanska underrättelsetjänsten CIA - exempelvis när man monterade en avlyssningsbugg inne i ett sängben i en kurds lägenhet på Fridhemsgatan (läs boken *Mörkläggningen* av Gunnar Wall).

-Vad man nu gjorde från polisledningens sida var att lägga upp en egen konspiration, där man riktade sig mot en utsatt grupp som saknade försvarare, som var lätt att ge sig på och som var terroriststämplad både i Sverige och Turkiet, kommenterade ledamoten Jörn Svensson (se sid 20) i Edenmankommissionen. Detta skedde på ett mycket medvetet sätt och att det styrdes av säkerhetspolisen visade sig bland annat av att man från spaningsledningens sida till allmänheten och massmedia spridit falsk information om mordvapnet och om de kulor som man hittade på mordplatsen (se sid 231).

Av polisutredningen framgår dock att Hans Holmér inte förrän den 13 maj på allvar börjat intressera sig för detta spår. Den dagen fick han besök av en finsk kåkfarare vid namn Seppo A som berättade att han två veckor före mordet levererat två Magnum-revolverar till en knarkhandlande PKK-sympatisör i Sollentuna. Holmérns intresse var väckt och under sommaren samlade han ihop indicier. Utredningen fortsatte och i december 1986 sysselsatte PKK-spåret cirka 150 polismän, varav huvuddelen kom från säkerhetspolisen. Allmänhetens nyfikenhet var också mycket stor och under senhösten ställde Holmér under stort ståhej upp i SVTs *Magasinet den 9 december -86* dit han anlände bevakad av Baseballpoliser (se sid 416). Under 45 minuter tilläts han därefter sitta och spekulera fritt utan en enda kritisk fråga från journalisterna. Den tidigare Palmeåklagaren KG Svensson var chockerad över utvecklingen.

-När jag såg honom sitta på en presskonferens och säga att det var 95 procents sannolikhet för att PKK-spåret var det rätta, skrattade jag och sa att 0,95 procent kanske vore rätt. Det var ren fantasi. Mytomaniskt, kan man säga.

Den 10 december 1986 förklarade chefsåklagare Claes Zeime också i en tidningsintervju att polisen var alltför optimistisk i sin information. Han föredrog att kalla det desinformation.

Två dagar senare hamnade två kurder i bråk på restaurang Stampen i Gamla stan. I den efterföljande jakten öppnade en av dem eld mot polisen. Detta intermezzo gav Hans Holmér den gratischans han längtat efter och dagen efter genomfördes en husrannsakan hemma hos några kurder och i ett kurdiskt bokcafé. En påse med vitt pulver togs i beslag och kurderna anhölls som misstänkta för narkotikabrott. Pulvret visade sig dock vara hårborttagningsmedel.

Men från och med nu var alla medel tillåtna och spaningsledningen verkade göra precis som det föll den in utan att bekymra sig om bagateller som Svea Rikes lag. Totalövervakning, hetskampanjer och nattlig telefonterror ingick i arbetsmetoderna. Rent straffbara spaningsmetoder som illegal telefonavlyssning medförde inga konsekvenser. Inte heller de ofta förekommande husundersökningar som företogs utan order från åklagare samt gripanden utan orsak då hela familjer med småbarn fördes bort iförda handbojor. Meningen var att över hundra kurder skulle gripas och utvisas utpekade som terrorister. Bland dessa borde Olof Palmes mördare finnas och på så sätt skulle mordfallet lösas, precis som Jan Guillou hade förutspått. I en tidningsintervju yttrade Hans Holmér sig om sin taktik:

-Avsikten med denna operation är inte bara att inhämta informationer utan också att skrämma och jaga samman dessa människor i hopp att någon tjallar, att någon, förtvivlad eller förlamad av polisövervakningen, låter undslippa sig upplysningar bara för att bli lämnad i fred.

Det här var inte de enda underliga arbetsmetoderna som användes. Säpo betalade till exempel 2 000 kronor i tipspengar till en informatör för att peka ut en man kallad "Kurd B" som skyldig till mordet. Det visade sig dock snart att uppgiftslämnaren hade fått fram Kurd Bs namn via spåkort.

-Det är pinsamt, ibland kan det gå snett, kommenterade Säpochefen Sune Sandström.

-Den svenska polisen har gjort så att jag har förlorat allt, klagade en mycket förtvivlad Kurd B efteråt.

OPERATION ALFA

På grund av oeninghet inom spaningsledningen planerades det riktigt stora tillslaget först till början av 1987 och en grå vintermorgon den 20 januari inleddes Operation Alfa, den då största polisaktionen i svensk polishistoria när omkring 300 poliser under dramatiska former grep 26 kurder i ett enda tillslag. Misstankarna gällde såväl Palmemordet

Operation Alfa blev ett stort misslyckande för polisen

som delaktighet i mordet i Medborgarhuset (se sid 276). Vad man tydligen hade glömt var att gärningsmannen vid detta mord redan var gripen och dömd. Föga överraskande blev resultatet av Operation Alfa också lika med noll. Men detta hindrade inte Holmér från öka antalet gripna till 200. Inom åklagarväsen och regering befanns denna aktion dock vara alltför spektakulär och åklagarna satte stopp vid den sextiononde kurden.

-Vi vill inte ha någon chilenskt fotbollsstation här, kommenterade åklagare Solveig Riberdahl.

Situationen efter tillslaget innebar ett sammanbrott i relationen mellan polis och åklagare och den 5 mars 1987 avgick Hans Holmér som länspolismästare eftersom han inte ansåg sig vara betrodd.

-Det bedrivs helt enkelt inga spaningar på det sätt som jag tycker att man ska, sa han i *Dagens Nyheter den 6 mars -87*. Jag vill inte sitta kvar och legitimera det som pågår. Jag ställer inte upp på det här längre.

Utredningen organiserades nu om så att ansvaret för förundersökningen flyttades upp till riksåklagaren medan Rikspolisstyrelsen tog över spaningsledningen. I praktiken innebar omorganisationen att biträdande riksåklagaren Axel Morath och avdelningschefen vid Rikspolisstyrelsen, Ulf Karlsson, tog över ledningen. Till utredningen knöts även byråchef Jörgen Almblad och åklagare Anders Helin som förundersökningsledare. Hans Holmér fick en undanskymd plats utan operativt ansvar och inom Säpo bildades en särskild arbetsgrupp för att fortsätta undersökningen av PKK-spåret under ledning av Walter Kegö.

Regeringen hade alltid hållit sin skyddande hand över spaningsledaren Hans Holmér och rent av föreslagit lagändringar för att i efterhand legalisera några av hans lagöverträdelser. Att han blev entledigad som spaningsledare sades vara på grund av hans besatta jakt på kurder, men senare återlämnade regeringen honom i hemlighet samma uppdrag. Men var det verkligen det han höll på med? Liknande frågetecken bidrog till att han i slutet på 1980-talet själv kallades till förhör angående sin roll i Palmemordet och dess utredning.

-När jag kom hem ifrån Wien blev jag kontaktad av biträdande riksåklagaren Axel Morath som sa att han tänkte kalla mig till ett förhör. Han ville veta vad jag egentligen visste om PKK-spåret, berättade Holmér i tidningen *Expressen*. "Det behöver väl inte ske i förhørsform", sa jag och föreslog i stället att vi kunde träffas och snacka om saken. Men han vägrade. Det skulle vara regelrätta polisförhör vid fem olika tillfällen. Det var bandspelare på hela tiden och en fånig åklagare och några fåniga poliser som förhörde mig. Flera gånger under förhörens gång begärde jag att förhören skulle avbrytas och att vi skulle börja snacka i stället.

-Skedde detta bland en massa misstänkta brottslingar på polishuset i Stockholm, frågade reportern.

-Ja, det var ett vanligt förhørsrum och visst fan var det förnedrande. Inte bara för

mig utan för hela polisväsendet.

-Vad hade hänt om du inte hade inställt dig till dessa polisförhör?

-Jag hade väl blivit hämtad av polisbil.

Tillbaka till 1987. Spaningsarbetet hade fortsatt att anta underliga former. I ett PM daterat den 4 december skrev kriminalinspektör Jerker Söderblom till exempel: ”I september 1987 fick gruppen i uppdrag av byråchef PG Näss att i förundersökningen kring mordet på statsminister Olof Palme göra en begränsad undersökning av avsnitt E-Sveavägen. Direktiven till gruppen var att försöka utröna om det i detta avsnitt fanns något som talar för eller emot att mordet skulle ha utförts av den turkiska organisationen PKK.

Efter genomgång av vittnesförhören, samt efter det att vi själva genomfört nya förhör och rekonstruktioner, har vi inte funnit något som talar för eller emot att mordet skulle ha utförts av kurder. Vi anser oss dock ha funnit tecken på att mordet med största sannolikhet utförts i organiserad form under samverkan av flera personer.

Dessa personer, som iakttagits i anslutning till mordplatsen, är av utländsk härkomst. Av vittnesuppgifterna kan man direkt eller indirekt sluta sig till att personerna kommer från ett område avgränsat i öster av Iran, i väster av Marocko och i norr av Bulgarien.”

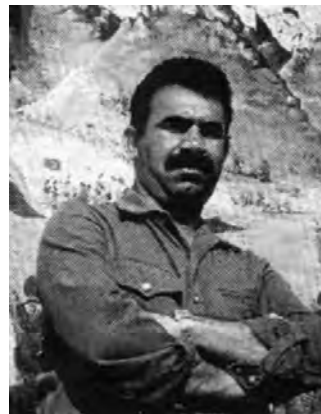
I hovrättsförhandlingarna mot Christer Pettersson (se sid 294) tvingades Jerker Söderblom senare erkänna att promemorian tillkommit för att provocera fram ökade resurser till PKK-spåret. I hovrätten försvarade han sig:

-Jag tror att man kan få fram nästan vad man vill om man går in i det här materialet och tittar, om man inte är förutsättningslös.

En fråga som alla kurder samtidigt ställde var:

-Varför skulle vi mörda den enda och bästa internationella vän vi hade i världen?

-Olof Palme är en martyr för oss och en man som vi respekterade mycket, sa organisationens ledare Abdullah Öcalan i *Aftonbladet* den 17 december –98. Det avskyvärda mordet var en del i en komplott riktad mot dem som försökte åstadkomma en fredlig lösning och som kunde göra detta från en självständig och icke-allierad utgångspunkt. Olof Palme var en verklig vän till det kurdiska folket som inte lät sig fångas in av dem som ville göra Sverige till medlem av Nato.

PKKs ledare Abdullah Öcalan

Abdullah Öcalan hade under 19 år levt i landsflykt och personifierade det som den turkiska regimen ansåg vara huvudfienden, med ansvar för 5 000 turkiska polisers

och militärers död. Stora medel satsades på att få honom fast och den 19 oktober 1998 tvingades han till sist fly från basen i Damaskus då Syrien brutit med PKK efter ett turkiskt krigshot. Dagen därpå kom han till Ryssland där han preliminärt blivit lovad asyl. Men ryssarna ändrade sig och snart observerades Öcalan ombord på ett Aeroflotplan på Roms flygplats. Hans flykt kors och tvärs igenom Europa fortsatte och två veckor senare vägrades han landningstillstånd i Holland och i Schweiz. Därefter tros han ha gömt sig på ön Korfu innan han i största hemlighet anlände till Kenya, där han fick en fristad på den grekiska ambassaden i Nairobiförorten Muthaiga.

Den fångne Öcalan ombord på flygplanet

Men den 15 februari var tiden i frihet för alltid över. Enligt kenyanska tidningar lämnade PKK-ledaren ambassaden för att försöka ta sig till flygplatsen när hans bil prejadades av vägen .

-Operationen genomfördes av kenyanska och turkiska säkerhetsmän, hävdade den turkiska tidningen *Hurriyet*.

Aktionen var enligt tillfrågade experter en typisk CIA-operation och snart kablades chockerande bilder ut över hela världen där Öcalan satt fastbunden ombord på ett privatplan på väg till Turkiet. Hans händer var fjättrade och ögonen förbundna med tejp. Planet landade under natten i Bandirma varefter Öcalan fördes vidare till ett fängelse på en ö i Marmarasjön.

Nyheten spreds med ilfart och tre advokater från Holland och Tyskland skyndade till hans undsättning. Dessa stoppades dock redan vid ankomsten till Istanbul av turkisk säkerhetspolis varvid deras pass och biljetter beslagtogs. Inte ens den holländska konsuln fick trots sin diplomatiska status träffa dem. PKK-ledaren skulle inte ges en chans.

Rättegången blev också till något av en fars och trots att få trott att Turkiet skulle våga på grund av rädsla för internationella komplikationer, dömdes Abdullah Öcalan den 29 juni 1999 till döden. Domen ändrades i oktober 2002 till livstids fängelse på ön Imrali utanför Istanbul.

En udda detalj: Förra ambassadören Carl Lidbom, som framträtt i diverse sammanhang kring Palmemordet (se sid 533), utsågs innan dess till observatör vid de rättsliga förhandlingarna mot PKK-ledaren.

CHRISTER PETTERSSON

I augusti 1988 hade polis och åklagare beslutat att koncentrera spaningsarbetet till området kring Sveavägen och biografen Grand, där statsministerparet varit på bio. Tidigare spår hade gått om intet och polisen letade nu desperat efter en ny gärningsman. Snart skulle ett nytt namn för alltid komma att kopplas ihop med Palmemordet - Christer Pettersson.

Knarklangaren och delägaren i spelklubben Oxen, Sigge Cedergren, var en av polisens känningar i den undre världen. Det första förhöret med Cedergren hade hållits redan den 19 mars 1986, då han berättat om hur en bil spärrat vägen för honom i nära anslutning till mordplatsen (se sid 76). Men i oktober 1988 begärde han att få lämna nya uppgifter. Han hade då läst om den så kallade Grandmannen (se sid 59) och tyckte att beskrivningen stämde bra in på hans bekante, Christer Pettersson.

Mordspanaren Thure Nässén och hans kollega Ingvar Kjellvås tyckte att tipset lät intressant och började forska i fallet. Misstankarna växte allt eftersom tiden gick och i december 1988 jobbade hela Palmeutredningen med spåret. Två tips som kommit in i april månad bekräftade att Pettersson liknade Fantombilden och en polisman med signaturen Ai, kommissarie Arne Irvell, hade med en röd kulspeppenna noterat: ”P. lång - 190? - farlig - psykop. Bra typ” och ”Bajonettmördaren. P är intressant som typ när det gäller Skuggan. Psykopat”.

På morgonen den 14 december 1988 hämtade två polismän Pettersson i hans lägenhet i förorten Rotebro. Pressen hade påpassligt tipsats och var på plats när han kördes till polishuset för förhör. Christer Pettersson delgavs samtidigt misstanke om mord, men förnekade brott. Fram tills dess hade utredarna nästan ingenting på honom. Två gånger tidigare hade han hörts i utredningen, i maj 1986 och den 23 april 1987, men inte som misstänkt utan dels om att han varit på spelklubben Oxen i närheten av mordplatsen, dels som alibi för en kamrat.

Christer Pettersson

Christer Pettersson greps i Rotebro den 14 december -88

Samma kväll som gripandet tog Palmeåklagarna i hemlighet emot Lisbet Palme. Anledningen var en visning av en nytagen polisvideo från en konfrontation. Det inofficiella mötet ägde rum i riksåklagarens lokaler med endast byråcheferna Jörgen Almblad och Solveig Riberdahl närvarande. Detta hade dock föregåtts av några allvarliga regelbrott.

Enligt sonen Mårten Palme hade åklagaren Almblad redan i månadsskiftet september - oktober 1988 berättat för hans mamma att man misstänkte en jugoslav, en smugglare och en alkoholist från Sollentuna. Radioprogrammet *Sveriges Allehanda den 17 april -94* avslöjade senare i detalj hur Jörgen Almblad före konfrontationen ringt upp fru Lisbet Palme och informerat henne.

Som förutsättning för att delta hade Lisbet Palme då angivit att Petterssons försvarare Arne Liljeros och chefsåklagare Anders Helin inte fick närvara. Motiveringen var att en annan advokat varit störande vid en tidigare konfrontation. (När man kontrollerar protokollet från detta tillfälle visar det sig att denne inte yppade ett ord). Tvärt emot alla rutiner fick förhöret heller inte bandas och åklagarna Almblad och Riberdahl fick dessutom sitta bakom fru Palme och kunde därmed inte iakttaga hennes reaktioner.

Vid konfrontationen fick Lisbet Palme se tolv män: elva vältränade i korrekt klädsel och mörka skor, en i slitna kläder med ansats till mage och sprithärjat ansikte. Hennes första kommentar var:

-Det ser man ju vem som är alkoholist. Han stämmer in på min beskrivning.

Enligt Lisbet Palme misstänkte polisen ingen på lösa grunder och då Pettersson dessutom hade dödat tidigare var saken klar. Resultatet blev att han häktades den 26 december.

Först i en promemoria daterad den 26 januari 1989 redogjorde Jörgen Almblad

Mårten Palme la genast märke till Petterssons (nr 3) skor. (Nr 6 är Sonny Björk, sid 433)

och Solveig Riberdahl för konfrontationen. Palmeåklagarna hade alltså haft att göra i 44 dagar för att skriva ner följande PM:

”1989.01.26. Promemoria över konfrontation med Lisbet Palme 881214 klockan 18.00 på riksåklagarens kansli.

En videotape nr Olof Palme 533 visades för Lisbet Palme. Efter att Lisbet Palme sett de inledande bilderna, där samtliga deltagare i konfrontationen står uppställda säger hon att det ser man vem som är alkoholist. Det är nummer åtta. Hon fortsätter men det är inte bara det. När Lisbet Palme sett hela videotapen säger hon att ja, det är åtta han stämmer på min beskrivning, hans ansiktsform, ögon och hans ruskiga utseende. Hon tillade att nr 9 och 11 också har drag som passar hennes beskrivning, men inte som nr 8 och de har inte heller nr 8s ruskiga utseende (fotot nedan är från ett annat tillfälle).

Efter en paus fick Lisbet Palme se sekvensen med nr 8 en gång till. Hennes uppfattning rubbades därvid inte.

Därefter hade Lisbet Palme en del frågor rörande nr 8 och de frågorna var ställda med utgångspunkten att nr 8 var gärningsmannen. Hon påpekade bland annat att gärningsmannen inte hade mustasch enligt hennes minnesbild.”

Även sonen Mårten Palme pekade med viss osäkerhet ut Christer Pettersson. Han hade tyckt sig minnas Grandmannens skor och nu var hans första tanke: Å fan, han har också ljusa skor! Mårten tyckte vidare att Pettersson var ”bäst, det var ansiktsformen, munnen och ögonen på något sätt”.

Dagen efter uttalade Palmeåklagaren Jörgen Almlad sig i TVIs *Aktuellt*:

-Man kan säga att det här är ett spår som är resultatet av ett professionellt och klassiskt utfört kriminalpolisarbete.

(Konfrontationen har dock numera kommit att framstå som ett rent skräckexempel och har till och med använts i den danska polisens utbildning som åskådningsexempel på hur man absolut inte får göra. Docent Sven-Åke Christianson på Psykologiska Institutionen vid Stockholms universitet visade som experiment samma konfrontationsvideo för 99 amerikanska studenter. När de sett de i svensk press publicerade rekonstruktionsbilderna, fått veta att den eftersökte hade ett speciellt rörelsemönster och att han var alkoholist pekade hela 74 procent ut Pettersson).

Från den stunden började bevis liksom att producera sig själva. Felaktigheter staplades på varandra när medierna ivrigt påhejade av polis och åklagare började jaga den nya favoritsyndabocken. Christer Pettersson var inget annat än den perfekte mördare, som plockades fram i ett läge när det tidigare PKK-spåret körts i botten. En missbrukare och smågangster som inte medförde några politiska förvecklingar. Han såg också ut som en skurk vilket var viktigt för att kunna stämpla honom i massmedia, var kriminellt belastad, hade

Advokat Lars Ekman

tidigare dödat en människa med bajonett och efter dådet använt nästan samma flyktväg som statsministermördaren. Med Pettersson bakom lås och bom skulle Palmemålet snabbt kunna förklaras avklarat och alla obehagliga uppgifter om polisinblandning en gång för alla sopas under mattan.

DRÅPARE - INTE MÖRDARE

Åtalet mot Carl Gustaf Christer Pettersson väcktes den 5 april 1989. Här anklagades han för mord på statsministern och mordförsök på Lisbet Palme. Läckorna till media hade varit avsevärda och när den 3000-sidiga förundersökningen offentliggjordes den 29 maj var det svårt att hitta någon för Pettersson graverande detalj som inte redan stått att läsa i pressen.

Den med spänning emotsedda rättegången inleddes därefter den 5 juni med ett enormt säkerhetspådrag, passérbevis krävdes av alla och radiosändningar arrangerades direkt från rättslokalerna. Chefsåklagare Anders Helin med biträde av Jörgen Almblad stod för åtalet mot Pettersson, som försvarades av advokaterna Arne Liljeros och Lars Ekman.

-Hur stor är sannolikheten i procent att Christer Pettersson kommer att fällas, frågade *Expressen*.

01 Polisdistrikt RIKSKRIMINALEN	02 Arbetsenhet RK-A2
03 Handlaggare (protokollgrare) Krkom Ingemar Krusell	
04 Undersökningsledare Bitr. riksåkl. Axel Morath	

FÖRUNDERSÖKNINGS-

PROTOKOLL

ANTECKNINGAR

Åklagarmyndighetens stempel

1

05 Datum
1989-04-28

06 BDA nr
RA - AD 99/87

07 Polisens dnr (vid flera dnr understryks målnr) K 23.037 - 1986 (Stockholms polisdistrikt)		08 Se brottsförteckning	
09 Brott Mord (och försök till mord)			
10 Skyddsans handlingstyp ☐ Militärmål ☐ Annat fortutmål		11 Bestag ☒ Ja ☐ Nej	
12 Skadeståndsräkande ☐ Ja, se sid: bil nr ☐ Nej		14 Underrättelse om utredningen enligt RB 23: 18 datum ☐ erinran ☐ erinran redov sid: bil nr ☐ av hör	
13 Försvarare läven önskemål om offentlig försvarare Advokat Arne Liljeros, Stockholm (med bitr. av advokat Lars Ekman, Uppsala)		15 Underrättelse om utredningen enligt RB 23: 18	
15 Misstänkta och andra horda personer (ett namn och alla fornamn, frammande nationalitet) Redovisningshandlingar (förtecknade med hänvisning till sida/bilaga) Åtgärder m.m.		16 Personnummer 470423-1093	
17 Personblad sida bil		18 I sak sida nr ☐ bi-laga nr ☐	
19 Underrättelse om utredningen enligt RB 23: 18 datum ☐ erinran ☐ erinran redov sid: bil nr ☐ av hör		19 Underrättelse om utredningen enligt RB 23: 18	
PETERSSON, Carl Gustaf Christer		(Se protokoll I)	

Den åtalade Christer Pettersson anklagades för mord och försök till mord

-Ungefär 100 procent, svarade Jörgen Almlad.

Bandupptagning tilläts och även direktsändning fick ske om inte om det aktuella vittnet motsatta sig detta. Utsändningen skedde dock med en viss fördröjning så att det skulle finnas möjlighet att radera ut känsliga namn med ett pip ljud.

Så började förhandlingarna inför en mycket liten och proppfull tingsal.

-Jag är en dråpare, men jag är ingen mördare, var Christer Petterssons dramatiska öppningsreplik. Jag har inte begått detta skändliga dåd.

Christer Pettersson

Han hävdade därefter att han alltid hade hyst beundran för Olof Palme som den störste svenske statsmannen någonsin. Pettersson hade redan från början hävdat att han hade alibi för mordkvällen: Efter att vid kl 22.30-tiden ha lämnat spelklubben Oxen på Oxtorgsgatan i centrala Stockholm, hade han tagit pendeltåget till Rotebro med avgångstid kl 22.45 eller möjligen kl 23.15. Han somnade sedan på tåget och vaknade först i Märsta där han tog det vändande tåget hem till Rotebro. Christer uppgav att han kom hem till bostaden strax före midnatt, en uppgift som enligt Pettersson kunde bekräftas av kamraten Ulf Spinnars som befunnit sig hemma hos honom. Christer Pettersson höll hela tiden fast vid sin ursprungliga version och kunde inte vid något tillfälle beslås med lögner eller motsägelser. Han fick också alibi av bland andra vittnet Algot Åsell som observerat honom på tunnelbanestationen i Märsta.

Petterssons kamrat Ulf Spinnars uppgav dock att polisen försökt muta honom att ändra den åtalades hemkomsttid till kl 00.15. Därmed skulle Pettersson teoretiskt ha kunnat utföra mordet. Åklagarsidans Anders Helin hörde kamraten om detta:

-Hur var det, jag tyckte att du sa att du var inne på att polisen skulle ha tubbat dig att säga någonting. Var det så?

-Ja, vid första förhöret, i november där. Ja, andra, tredje då någon gång.

-November 1988?

-Mm.

-Ja, vad sa de till dig, frågade Helin.

-50 miljoner, 50 miljoner.

-50 miljoner, sa de det?

-Ja, två gånger. Dagens sanning.

-Två gånger, 50 miljoner. Ja, vad menade de med det då?

-De sitter och lockar.

-De lockar dig med pengar, jaha. Och det menar du att det fick dig att lämna en felaktig uppgift då. Är det så?

-Det är klart att jag fick konstiga tankar.

-Jaha. Kan du utveckla det där närmare?

-Nej, det kan jag inte, jag vart snurrig.

En annan av den åtalades bekanta var knarklangaren och spelklubsägaren Sigge Cedergren. I Cedergrens illegala affärsverksamhet ingick även vapenhandel, om än i liten skala. Därför var han högtintressant för Palmeutredarna som eventuell leverantör av mordvapnet. Han hade tidigare lånat ut en Smith & Wesson .357 Magnum till Petterssons kamrat Harri Miekkalinna, senare aktuell i samband med den så kallade Bombmannen (se sid 300). En kriminalteknisk undersökning hade dock visat att det dödande skottet inte avfyrats med detta vapen. Men polisen menade enligt *Expressen den 29 december -88* och *Aftonbladet den 30 december -88* att orsaken till att kriminalteknikerna inte kunnat knyta vapnet till mordet var att Christer Pettersson bytt ut revolverpipan efter dådet. Då detta påstående inte fungerade lanserades teorin att Cedergren haft ytterligare en revolver (*Aftonbladet den 29 december -88*).

Turerna kring spelklubsägarens vapen fortsatte, bland annat lyckades man en gång få honom att säga att han haft ytterligare en Magnumrevolver som försvunnit. Men Sigge Cedergren visade sig vara ett uselt åklagarvittne och tog i rätten tillbaka sitt så kallade erkännande. Åklagaren Jörgen Alnblad var märkbart irriterad över att förhöret slutat i ett fiasko.

Ett annat vittne hette Roger Östlund och var en av Christer Petterssons kompisar från kåken. Första gången han förhördes var på Allmänna häktet fem dagar efter mordet. Då hade han inte kommit ihåg någonting och hade uppgett att han varit alldeles borta av knark och sprit. Nästa gång han hördes var drygt åtta månader senare. Vad polisen försökte få fram var att han skulle ha befunnit sig i Grandbiografens entré för att ringa ett samtal och då uppmärksammat den så kallade Grandmannen utanför entrédörrarna - Christer Pettersson.

Det förhöll sig så att knarkspanare under mornnatten avlyssnat knarklangaren Sigge Cedergrens telefon och av avlyssningsbandet framgick att en person vid namn Roger strax före mordet ringt till Sigge från en biograf. Cedergren hade själv en bror som hette Roger, men efter sju förhör lyckades kriminalinspektör Thure Nässén få A-lagaren att påstå att han sett Pettersson vid biografen Grand kl 23.10, tio minuter före mordet. Felet var bara att sex vittnen sett Roger dyka upp vid Grand först kl 23.30 eller senare.

Det kom fram en del ytterligare detaljer som tydde på att polisen försökt påverka vittnen. Detta visade sig bland annat genom att polisen bjudit Roger Östlund på hotell inför ett planerat möte med Christer Pettersson, eventuellt för att trimma honom som vittne. Men hotellvistelsen blev inte riktigt som polisen tänkt sig. Roger startade nämligen ett eget knarkparty. Direktkonfrontationen kom på grund av detta först till stånd den 5 april, bara få timmar innan åklagarna fattade beslut om åtal mot Pettersson. Deltog gjorde försvarsadvokaten Arne Liljeros, åklagare Jörgen Alnblad samt några poliser som videofilmade tillställningen. Helt klart ville man säkra vittnesmålet innan man gick till åtal. Att det fanns fog för säkerhetsåtgärderna framgick den 8 maj 1989 när Stockholms Tingsrätt dömde Roger Östlund till sex månaders fängelse för bland

annat narkotikabrott. I samband med att domen föll fick mannen ett vredesutbrott.

-Jag tar tillbaka allt jag sagt om Christer Pettersson!

Febril aktivitet utbröt därefter sedan mannen krävt att en av Palmespanarna omedelbart skulle komma till rätten. I domstolen var han helt klart av uppfattningen att han borde särbehandlas.

-Hit med Alnblad! Jag ska prata med honom NU! skrek mannen upprört. Jag är Palmeutredningens nyckelvitne. Det var jag som såg Christer Pettersson utanför Grand på mordkvällen.

Med upprörd stämma fortsatte han:

-Under två och ett halvt år har jag suttit i det ena pressande förhöret efter det andra utan att polisen berättat exakt vad det gällt. Det är först under den senaste tiden som jag insett att polisens intresse gäller Christer Pettersson. Det känns i dag mycket jobbigt och jag är rädd.

Mannen berättade därefter inför en häpen domstol att Palmeutredarna hade fört honom till en mycket speciell plats. Spaningsledaren Hans Ölvebro bekräftade vad han sa.

-Men det var inte till en förläggning för ubåtsbesättning (?) som han påstår. Vi ställde upp av vanlig medmänsklig hjälpsamhet, eftersom alla personer som är viktiga i utredningen måste tas om hand. Vi kan inte bara lämna dem vind för våg och det var därför vi erbjöd honom att följa med och bo på hotell.

SKANDAL OCH RÄTTSOSÄKERHET

Hela världens ögon följde utvecklingen i tingsrätten när det nu äntligen skulle avgöras om man hade lyckats gripa den riktige mördaren. Dag för dag trappades dramat upp när åklagarsidan gjorde sitt bästa för att svärta ner den åtalade. Alla uppgifter som talade för andra gärningsmän än Pettersson hade helt sonika lagts åt sidan.

Höjdpunkten var huvudvittnet Lisbet Palmes framträdande. Hon var kallad att höras som målsägande i tingsrätten den 14 juni, men inställde sig aldrig. Trots det utkrävdes inte vite. En skrivelse hade dagen innan lämnats till lagman Spak:

”Sedan Olofs död har jag åsamkats, och åsamkas alltjämt, djupgående men. Trots detta tillstånd vill jag kunna ge rätten mitt vittnesmål på ett fullvärdigt sätt. En nödvändig förutsättning

Den perfekta syndabocken?

för detta är att jag i ett första steg får möta rätten utan den åtalade, utan åhörare och utan någon form av bildåtergivning eller mediautsändning, och under förutsättning att rätten ej gör en egen bandupptagning.”

En ny tid sattes till måndagen den 19 juni. Nu följde tingsrätten Lisbet Palmes krav och Christer Pettersson fick sitta i ett angränsande rum när förhöret inleddes. Åhörare tilläts närvara men tvärt emot alla regler bandades ingenting. Vidare stoppades överföringen av ljud och bild till den angränsande lokal varifrån en stor del av massmedia följde rättegången. Utländska journalister talade upprört om skandal och rättsosäkerhet och menade att domstolen uppvisat en krypande attityd gentemot fru Palme.

I rätten var hon också mycket ovillig att prata om mordnattens polisförhör då hon bland annat nämnt två gärningsmän och terroristorganisationen Ustasja - uppgifter som gått ut i mordnattens första rikslarm (se sid 147). Advokaten Arne Liljeros tyckte att detta var anmärkningsvärt.

-I ett kort förhör redan mordnatten, sidan 22 och 23 i huvudprotokollet, där visar det sig att en kommissarie Christianson pratade med er på Sabbatsbergs sjukhus vid midnatt ungefär. Har fru Palme något minne av det?

-Ja.

-Kommer ni ihåg om ni fick beskriva mannen som skulle ha skjutit?

-Det hölls inget förhör i den mening, svarade Lisbet.

-Nej, det var ett samtal. Minns ni möjligen vad ni sa om mannens utseende, klädsel och så vidare?

-Nej. Jag minns att jag associerade till den grupp som har varit ett hot sedan mitten av 1970-talet, nämligen Ustasja. Men det var i syfte att inte... man skulle glömma bort det i det här.

-Vid det här samtalet på sjukhuset, minns ni något om att ni sa något om att mördaren skulle ha stirrande blick?

-Det kommer jag inte ihåg.

-Det står på sidan 22, 8-10 rader ner: ”Fru Palme hade ingen uppfattning om vem som kunde ha avlossat skotten. Signalement: stor, kraftig, mörkhårig, iklädd midje- eller trekvartslång blå eller mörkblå täckjacka.” Det talas om midjelång eller trekvartslång.

-Det var inget förhör i den mening och jag var mycket chockad...

-Nej, det förstår jag. Det finns ingen anteckning om vad ni skulle ha sagt om mannens blick. Är det möjligen så att ni inte sa ingenting om det då?

-Det kan jag inte uttala mig om.

Kommissarie Lars Christianson vägrade senare diskutera de uppgifter han fått av Lisbet Palme på sjukhuset. De hade enligt honom lämnats i förtroende och var därmed konfidentiella. Under ett samtal med bröderna Poutiainen, författare till *Inuti Labyrinten*, lät det så här:

-Men jag kan ju inte kommentera det för jag... jag är lojal mot vad... Men jag vet ju vad jag sagt och vad jag har gjort, va. Men det kan jag inte tala om för dig utan det får du söka i så fall för att få ut. Det ligger på Palmegruppen att släppa det de tycker kan släppas (!).

Bröderna Poutainen

Till detta kom att Christianson inte skrivit något protokoll över sitt samtal med fru Palme förrän den 24 mars - mer än tre veckor efter mordet. Den skrevs heller inte själv, utan först efter begäran från chefen för ordningspolisen. Vad gäller kommissarie Christianson själv så kvarstår en del frågetecken angående hans agerande under de kritiska timmarna efter mordet. I *Inuti Labyrinten* tas hans eget och flera andra polisers märkliga uppförande upp.

Lars Christianson har sedan dess hastigt avlidit. Det råder även en del oklarheter kring hans frånfälle, enligt poliskollegor fick han en hjärtinfarkt när han var ute på en joggingtur, enligt andra uppgifter avled han av en hjärtinfarkt hemma i badkaret.

OIDENTIFIERAD MAN

Det fanns heller inte ett ord skrivet av kommissarie Åke Rimborn, den andra polisen som samtalat med henne på Sabbatsbergs sjukhus. I tingsrätten ville Lisbet Palme inte ens vidgå att hon talat med honom. Eftersom fru Palme var både målsägare och ett centralt åklagarvittne borde alla polisförhör finnas med i förundersökningen - men inte Rimborns! Denne hade förbigåtts med total tystnad. Att Rimborn i maj 1988 hade talat med några journalister om två gärningsmän måste kanske ses som ett olycksfall i arbetet. Förmodligen trodde han då att det inte längre var så kontroversiellt. Men där misstog han sig och sedan dess hade han varit tyst som en mussla. Han konstaterade dock kort:

-Det som står i kommissionens rapport står jag fast vid.

Det kom även fram en del andra anmärkningsvärda detaljer under rättegången. Under den närmaste tiden efter mordet trodde Lisbet Palme till exempel att skotten inte hade avfyrats på så nära avstånd.

-Jag uppfattade att skotten kom från längre håll. Men jag har förstått att det inte var så, tekniskt.

Lisbet Palmes uppgifter från mordplatsen förvånade

Hon hade också omedelbart efter dådet uppfattat en ljusklädd man 30 meter bort som sannolik gärningsman (*Sydsvenska Dagbladet* den 28 februari -90).

-Jag fattar ett beslut, ett medvetet beslut att söka hjälp, förklarade hon. Jag vet inte då hur skadad jag själv är. Det är svårt att veta sådant, men jag tittar mig omkring och får då omedelbart syn på en person som står i hörnet av Dekorima, eller under där, vid färgaffären, vid det avfasade hörnet, och som jag uppfattade det orörligt stirrar.

-Eftersom jag söker hjälp tittar jag mycket noggrant på den här personen. Men jag ser omedelbart att jag får ingen hjälp av intuitivt tror jag att jag drar vissa slutsatser. Men jag fortsätter blicken bakåt eftersom jag inte får någon hjälp. Det kommer en person längre bort. Men där är ju sämre belysning och den här personen verkar liksom smalare och tunnare, längre, och rör sig framåt. Men när jag tittar vädjande rör han huvudet i sidled som jag uppfattar som ett avvisande av att på något sätt hjälpa till eller så. Den personen ser jag inte mera sedan.

Denna iakttagelsen är oerhört mystisk och mannen har inte identifierats. Sanningen är att polisen aldrig gjort några ordentliga ansträngningar för att ta reda på vem han kan vara. Lisbet Palme framhöll vidare att hon var yrkesmässigt tränad till observation, att göra faktiska observationer utan att göra analyser i första steget och att hennes uppmärksamhet vid brottstillfället hade varit oerhört skärpt. Men ingen på brottsplatsen ansåg att hon betett sig kyligt eller rationellt. Till exempel berättade sjuksköterskeelevan Anna Hage att Lisbet Palme i ett hysterianfall sprungit fram till henne och försökt avbryta upplivningsförsöken (?).

Rättegången fortsatte medan pressen varje dag fyllde TV och tidningar med information från det uppmärksammade fallet. Bland saker som togs upp var det mycket uppseendeväckande förfarandet vid den tidigare konfrontationen och i rätten frågade advokat Arne Liljeros varför Lisbet Palme inte velat ha försvararen med vid videovisningen.

-Jag har försökt begränsa kretsen av de människor som jag träffat på grund av det otroligt starka tryck som massmedia har utövat och där praktiskt taget alla uppgifter har läckt ut och på olika sätt missbrukats för att förstöra utredningen. Jag har hela tiden försökt bidra till utredningen på allra bästa sätt, svarade fru Palme.

När hon i pressen beskylldes för att ha hindrat försvarsadvokaten Liljeros att närvara bedyrade hon i rätten:

-Jag har ju ingen kunskap i rättsordningen. Jag utgick från vad som var bästa möjliga sätt för mig, ur min synpunkt, för att bidra till utredningen. Så gick jag tillväga. Och jag förmodar att om det hade varit något rättsligt fel i det hade väl åklagarna talat

Fru Lisbet Palme

om det för mig.

Senare försökte Liljeros göra fru Palme osäker vad gällde hennes tidigare utpekande av Pettersson:

-Ni måste besinna ert ansvar väldigt mycket. Min klient är åtalad för ett mycket, mycket allvarligt brott som han förnekar. Om det finns någon tveksamhet beträffande identifieringen måste ni medge detta.

-Självklart.

-Finns det en viss grad av osäkerhet?

-Nej, svarade Lisbet.

-Ett uns? Jag återkommer igen. Det är ju tre år sedan det skedde. Menar ni att ni har gått och burit på minnesbilden under tre år?

-Självklart.

Därefter fick Christer Pettersson komma in i rättsalen. På chefsåklagare Anders Helins uppmaning identifierade hon Pettersson som mannen som skjtit hennes make.

-Är han den man du såg i hörnet Tunnelgatan - Sveavägen den kvällen, frågade åklagaren Anders Helin.

-Ja.

-Är du helt säker på det?

-Ja.

-Ingen tvekan?

-Nej.

-Jag ska bara säga en sak, försökte Christer Pettersson protestera, men avbröts av rättens ordförande Carl-Anton Spak:

-Nu ska du vara tyst!

... att Olof Palme i sin himmel tycker inte om det du säger nu, fortsatte Pettersson oförtrutet. Jag säger bara det, att om du tror att det är som du säger är det okej. Men om du inte tror det, då är det inte okej. Det är allt jag har att säga.

-För ut honom, beordrade Spak varefter förhandlingarna kunde fortsätta.

Advokat Liljeros fortsatte vädja:

-Fru Palme, ni har ingen kamera i huvudet. Finns det utrymme för någon tveksamhet här måste ni avge det. Jag säger som förut att den 14 december när ni såg den här tejpens hade det gått nästan tre år. Är det inte tämligen omöjligt att vara så säker som ni påstår att ni är?

-Jag är säker, vidhöll Lisbet.

-Är det någon form av önsketänkande för att få den här frågan löst?

-Den blir aldrig löst för mig (?), svarade Lisbet.

Christer Pettersson

Advokat Arne Liljeros var upprörd över fallets utveckling och vid slutpläderingen den 10 juli gick han till attack mot fru Palme:

-Hennes agerande under förundersökningen, vid konfrontationen, hennes skrift till rätten, hennes oerhörda krav och hennes uppträdande, hennes sätt att svara vid förhöret i rätten, allt detta inbjuder till största försiktighet. Hennes

Tingsrättens ledamöter var långt ifrån eniga

själv tillräcklighet, obändiga krav och vilja och brist på respekt för gängse praxis i ett mål som det här, det diskvalificerar henne som bevisning i det här målet. Jag påstår det. Jag menar att Lisbet Palme utgör en fara för rättssäkerheten i det här målet.

Stockholms tingsrätt hade dock övertygats och den 27 juli dömdes Christer Pettersson till livstids fängelse. Domstolen var emellertid långt ifrån enig i sin dom. Nämndemännen fällde, juristdomarna ville fria och utslaget överklagades av advokat Liljeros. Samtidigt drog en offentlig debatt igång då många privatpersoner ansåg att Pettersson utsatts för ett regelrätt justitiemord.

Långt senare intervjuades spaningsledaren Ölvebro i massmedia och biträdande spaningsledare Ingemar Krusell i programmet *Striptease* om Lisbet Palmes tvärsäkra utpekande.

-Lisbet Palmes utpekande var vårt trumfäss, förklarade Hans Ölvebro. Utan det hade vi kanske tidigt varit tvungna att släppa Christer Pettersson.

-Men en del forskning säger att vittnen kan missta sig, framhövde TV-reportern Lars Borgnäs.

-Vittnen ja, men hon är ju inget vittne, hon är målsägare, hon är ju den som direkt har drabbats av brottet, kontrade Krusell. Men att vittnen kan missta sig är det ingen tvekan om.

-Om det är så att Lisbet Palme misstar sig, om du tänker dig den möjligheten, är det då så att utredningen kan vara inne på helt fel spår när det gäller Pettersson?

-Jag kan inte se den möjligheten.

-Men om det är så?

-Ja om, accepterar man det ordet då ändrar man ju på förutsättningarna helt och hållet.

FLAXIG OCH VIRRIG

Fallet togs efter överklagandet upp i Svea Hovrätt den 12 september 1989. Här var tongångarna annorlunda och Mål B 1952/89 arbetades igenom på ett mer genomfört sätt. I rätten frågade advokaten Arne Liljeros bland annat om fru Palmes uppfattning av sig själv som en person med förmåga att i trängda lägen göra objektiva observationer.

-Ja, blev ni inte chockad?

-Jag blev mycket observant och bestämde mig för att söka hjälp, svarade Lisbet Palme.

-Jo, men samtidigt...

-Det är en chockeffekt. Jag tror att det är en sådan förhöjd kapacitet man får vid ett sådant tillfälle.

-Det hördes en del vittnen som beskriver er som flaxig och virrig. Tycker ni att de uppgifterna stämmer?

-Jag vill påtala för herr Liljeros att det var jag som på sjukhuset senare såg till att de blev sammankallade - statsministern, finansministern, statssekreteraren och pressekreteraren.

-Jo, men på själva brottsplatsen omedelbart efter skottet har jag fått uppgifter om att ni var flaxig och virrig. Kan det stämma?

-Vem sa det?

-Vissa vittnen i tingsrätten sa det.

-Ja, det står för dem, svarade Lisbet Palme.

-Men er egen uppfattning? Det är naturligtvis inte lätt att beskriva sig själv. Men att ni blev upprörd måste väl vara alldeles klart.

-Javisst, men mycket observant, herr Liljeros.

"Sprang som en elefant"

Världspressen följde intresserat fallet när mer och mer tydde på att åklagarsidans bevismaterial inte höll måttet. Något av en sensation inträffade därefter den 2 november då TV-redaktionen i Örebro presenterade en 30 minuter lång intervju med Lisbet Palme. Det var första gången sedan mordet hon uttalade sig offentligt och intervjun sändes då det stod klart att Pettersson inte skulle komma att fällas. Hon var mycket besviken på hovrätten, polisutredningen och massmediabevakningen och hävdade att det börjat läcka information till pressen redan på Sabbatsbergs sjukhus timmarna efter mordet.

-Jag träffade Holmér och han lurade mig omedelbart, klagade fru Palme. Han hade då förklarat att vi skulle kunna arbeta som jag ville, nämligen under sekretess och konfidentiellt, för att bevara förundersökningsmaterialet på ett bra sätt. Men han ljög mig ju faktiskt rakt upp i ansiktet när han omedelbart gick till *Dagens Nyheter*

reporter Åsheden.

Palmeåklagaren Anders Helin hade en egen förklaring till varför Lisbet Palme misstrodde polisen.

-Det hör väl till socialdemokratisk tradition att man är avigt inställd till polis, militär och kyrka. Den här misstron mot polisen är nog nedärvd i rörelsen.

Till sist kom så det efterlängta domslutet: ”Åtalet lämnas utan bifall”. En enig Svea Hovrätt under ledning av hovrättspresident Birgitta Blom friade alltså den 2 november 1989 Christer Pettersson, bland annat med hänvisning till den så kallade Devlinrapporten. Detta fall hade väckt stor uppmärksamhet då ett vittne med hundraprocentig säkerhet pekade ut en oskyldig man. När sanningen avslöjades visade det sig att mannen som dömts och den verkliga gärningsmannen inte ens var särskilt lika. Men trots det fortsatte Pettersson att vara skyldig i spaningsledningens och allmänhetens ögon, ivrigt påhejade av massmedia.

Efter den friande domen beslutade riksåklagaren Torsten Jonsson och biträdande riksåklagaren Axel Morath att inte överklaga. Samtidigt enades man om att åklagarinsatsen skulle dras ner. Palmeåklagaren Anders Helin återgick därmed till sin vanliga åklagartjänst, dock utan att överge sitt arbete med mordutredningen. Palmegruppen å sin sida diskuterade ett förslag till ny organisation. Gruppen skulle delas i tre delar, varav en skulle arbeta vidare med att skaffa fram bevis mot Christer Pettersson. Den 12 februari 1990 sände länspolismästare Sven-Åke Hjälmsroth därför i samråd med rikspolisstyrelsen ut en order till Stockholms 4 500 poliser om att de skulle ”ha fortsatt tillsyn och fortsatt observation för en fortlöpande bedömning av Christer Petterssons status, beteende och uppehållsort”.

-Nu gjorde myndigheterna sådana fatala misstag att de här åklagarna och spaningsledningen fick sitta kvar och driva utredningen, stönade före detta Palmeutredaren Alf Andersson senare. Det är klart att de var att betrakta som dåliga förlorare. De visste ju att spaningsledningen trodde på Christer Pettersson och att det andra bara utreddes av pliktskyldighet, en uppsjö av tusentals tips som ingen trodde på. Det var lågt till tak kan man säga, vi skulle bara utföra det utdelade spaningsuppdraget. Vi på golvet skulle inte ha något eget tänkande eller tyckande.

S-Å Hjälmsroth

FRIKÄND - MEN SKYLDIG

Även efter de rättsliga förhandlingarna har resonemanget kring mördarens sätt att röra sig fortsatt att figurera. Tidigare biträdande spaningschef Ingemar Krusell, som från början varit helt övertygad om att det rört sig om en avancerad konspiration (se sid 651), har numera drastiskt ändrat åsikt och fastslog i sin bok *Palmemordets nakna fakta* att gärningsmannen sprang med en lätt haltande löpstil.

-Men det finns inga vittnen som har uttalat sig så, hävdade SVTs reporter Lars Borgnäs.

-Nä, men det kan man väl beskriva på olika sätt, försvarade sig Krusell. Nu vet jag ju hur Christer Pettersson rör sig så det är en fråga om vad man kallar det. Jag är övertygad om att samtliga som jobbar med fallet idag inte kan tänka sig att söka efter någon annan gärningsman än Christer Pettersson.

Han var inte den ende som förde detta resonemang.

-Jag utgår från att vi vet vem det är som har skjutit Olof Palme, men det är en annan sak, förklarade Palmegruppens vapenexpert Sonny Björk (se sid 433) i SVT. Men...

-Menar du att ni vet vem det är, frågade reportern Borgnäs förvånat.

-Ja, det finns ju en person som är dömd för det.

-Christer Pettersson?

-Ja.

TV3s program *Efterlyst* som på polisens begäran tog upp statsministermordet var inte bättre när programmets kommentator Brynolf Wendt kallade Christer Pettersson för sannolik Palmemördare och hävdade att bevisningen mot honom kvarstod med oförminskad styrka, detta trots Hovrättens friande dom.

Förre chefen för Palmeutredningen Tommy Lindström fortsatte i samma anda när *Norra Magasinets* Lars Borgnäs den 27 april -93 frågade honom om han tyckte utredningen var bra, trots att man inte tagit fast gärningsmannen:

-Men tänk om Christer Pettersson är mördaren då?

-Så kan du väl inte säga som jurist?

-Ja, men tänk om det är så att....

-Är mordet löst, tycker du?

-Ja, men tänk om det är så?

-Ja men är mordet löst i dag, efter sju år?

-Jag har inte sagt det, men det kan faktiskt vara så.

-Men tycker du att mordet är löst och att ni alltså har gjort ett bra jobb?

Pettersson firade frisläppandet

Lars Borgnäs pressade Tommy Lindström

-Jag tycker de gjorde ett väldigt bra jobb när de plockade fram Christer Pettersson, för att det var ganska så svårt. Hela den där bevisbiten där i det läget som hade gått då efter vad var det? Två år, va.

-Vad var det som var bra med det? Han blev ju frikänd.

-Han blev dömd i tingsrätten.

-Du är ju jurist - vad betyder det att han blir frikänd i hovrätten, är inte det att han ska räknas som oskyldig?

-Jo, men de har gjort ett bra jobb fram till, vad heter det, tingsrätten. Sedan att det inte håller, bevisningen i hovrätten, det är OK, han är frikänd och oskyldig i det läget. Men man gjorde ett bra jobb dit fram.

-Du tror fortfarande att han är skyldig, alltså?

-Det har jag inte sagt, svarade Lindström undvikande.

-Ja men hur vet du då att de har gjort ett bra jobb? Effektivitet måste man väl räkna i om man får tag i en mördare som kan fällas, ställas till ansvar och fällas?

-Nej, det tror inte jag att man kan göra enbart. Man måste räkna det också i sättet att jobba, att hålla ordning på pappren. Ordning och organisation, ta fram uppgifter. Få ett resultat i själva arbetet, inte bara i slutprodukten. Ett bra jobb som är gjort. Mycket vittnesuppgifter som är framtagna...

-I Palmeärendet?

-Ja. Tekniska undersökningar som är gjorda, de här profilundersökningarna som är framtagna.

-Du tycker det är en bra mordutredning, alltså?

-Ja, jag tycker det är en bra mordutredning. Jag tyckte den var bra redan under Holmér's tid.

-Var finns mördaren då?

-Ja, men sånt kan hända att man inte får tag på vederbörande. Han kanske är död. Han kanske är borta.

-Vilka kretsar finns han i? Vad vet du över huvudet taget om lösningen på mordet?

-Ja, jag vet ganska mycket om den, svarade Lindström illmarigt.

-Säg någonting om den då!

-Nej, det tänker jag inte göra.

BOMBMANNEN

Åren har gått men Pettersson har fortsatt att vara spaningsledningens favorit. Efter ett oändligt upprepande av anklagelser via media delar många svenskar uppfattningen om Pettersson som den skyldige statsministermördaren. Fler och fler börjar dock ana ugglor i mossen.

Den 4 september 1995 visade TV4 frilansjournalisten Stig Edlings dramadokumentär *Satans Mördare*. Denna mycket påkostade film i två delar gjorde anspråk på att sitta

inne med sanningen, men avslutades med hypotesen att Christer Pettersson av misstag skjutit statsministern då denne råkat ha samma sorts pälsmössa som hans knarklangare Sigge Cedergren! (Bolaget bakom programmet hette Moviola och ägdes enligt uppgift av bland andra Jan Guillou och Leif GW Persson).

-Där passerades gränsen för vad jag kunde tolerera, kommenterade en besviken Christer Pettersson i *Aftonbladet den 13 december -95*. Efter det programmet började det komma hatbrev till mig. Det är djupt sorgligt och jag överväger allvarligt att stämma de ansvariga.

Leif GW Persson

Vapenspåret har också dykt upp med jämna mellanrum och den 13 december 1995 blev det till exempel känt att Palmeutredarna hade kontaktats av spelklubbägaren Sigge Cedergren. Han var döende i cancer och påstod nu ännu en gång att han i slutet av 1985 lånat ut en revolver av typen Smith & Wesson .357 Magnum till Christer Pettersson. För att säkra vittnesmålet för en framtida rättegång spelade polisen in förhöret på video med åklagare närvarande. Därefter framträdde den så kallade Chevamannen Leif Ljungqvist (se sid 75) anonymt i TV4s *Kalla Fakta den 3 mars -96* och påstod att han numera var till 95 procent säker på att det var Christer Pettersson som mördat Palme.

Sigge Cedergren var döende

Under 1996 inkom ytterligare uppgifter som ledde till åklagarmyndighetens nästa åtgärd. Merparten av det insamlade materialet mot Pettersson handlade om fyra nya vittnen (se sid 203, 208, 211) som först nu, efter drygt tio år, valt att träda fram och den 5 december 1997 ingav Riksåklagaren Klas Bergenstrand, Solveig Riberdahl, Jan Danielsson, Kerstin Skarp och Anne-Marie Nyholm en resningsansökan till Högsta Domstolen för ny process mot Christer Pettersson. Samma dag medverkade den anklagade i TV3. En påtagligt sliten och tröttkörd Pettersson nekade åter till anklagelserna:

-Ett vapen med mina fingeravtryck finns inte på jorden, eftersom jag inte mördade Palme.

Tidningen *Metro* fick en kort intervju med honom efter TV-sändningen:

-Vad säger du till dem som tror att det var du som mördade Palme?

-Christer Pettersson har två systrar och dessa två systrar har ingen mördare till bror.

Här kan också påminnas om att Pettersson tillbakavisat alla så kallade vänners beskyllningar.

-Jag har aldrig erkänt mordet på Olof Palme för någon, insisterade han *den 26 mars*

-96 i *Radio Rix*. De som säger det är löss som tio år efteråt vill ha del av belöningen.

En annan mycket viktig del i resningsansökan upptogs av advokat Pelle Svenssons uppgifter om Lars "Bombmannen" Tingström. Det var inte första gången Pelle Svensson förekom som uppgiftslämnare i Palmeutredningen. Bland annat pekade han 1986 ut Scientologikyrcan som den som låg bakom mordet. Han medverkade även i kulisserna vid förtalsrättegången mot vittnet Lars Krantz (se sid 85).

Den 17 mars 1997 hade Svensson överraskande presenterat ett tidigare okänt dokument inför några hundra förvånade studenter vid Umeås universitet.

-Tingström erkänner i sitt så kallade testamente att han beordrat mordet på Olof Palme. Han talar om varför han ville hämnas på samhället. Han talar om vem den lejde mördaren är, var vapnet kommer från och var det är kastat.

Det påstådda testamentet kom snart att bli en följetong i massmedia, vilket mycket lämpligt hjälpte till att dra uppmärksamheten från det samtidigt så aktuella och avslöjande Sydafrikaspåret (se sid 577). I polisförhör hävdade Pelle Svensson att han redan få veckor efter dådet på Sveavägen fått höra av Tingström att det var Christer Pettersson som skjutit Olof Palme. Men som dennes advokat hade Pelle Svensson varit tvungen att tuga. Innan Tingström dog sades han dock ha löst advokaten från tystnadsplikten under förutsättning att Christer Pettersson fortsatt med sitt missbrukarliv när tio år gått efter mordet.

Lars Tingström hade fått sitt smeknamn Bombmannen sedan han dömts för en serie attentat i början av 1980-talet. I en TV4-produktion skildrades bland annat sprängningen av åklagare Sigurd Denckers villa i Nacka den 16 juli 1982. Händelsen fick tragiska konsekvenser då Denckers blivande måg Roger Hånell dödades och villan brann ned. Detta dåd följdes av en sprängning i Skatteskrapan vid Medborgarplatsen i Stockholm då en äldre kvinna dödades, vidare attentatet mot Kronofogdemyndigheten i Nacka och slutligen dödssprängningen av kamraten Hannu Hyttinen i dennes lägenhet på Elinborgsbacken 35 i Tensta den 22 december 1983. Lars Tingsröm greps och trots mycket svag bevisföring dömdes han i mars 1985 till livstids fängelse.

Pelle Svensson

Lars Tingström

Här är ett av många tillfällen när man kan ifrågasätta det svenska rättssystemets agerande. Det kan därför vara på sin plats att ta en titt på Hannu Hyttinens sista brev till sin mor, hämtat från boken "Dö i Rättan Tid" av författaren Lars Krantz :

”... 99 procent av poliserna är ärliga och gör ett arbete som är väldigt krävande, men dom kan inte hjälpa mig. Det är rikspolisens som utreder dom flesta brotten mot liv och dom högsta cheferna av brottsligan sitter där och inte bland vanliga polisen... Men kunde stoppa det här fortfarande men det skulle man göra direkt innan det fått såna väldiga mått som det har fått i Amerika och Italien och innan det utvecklas till internationell maffia då kan ingenting stoppa det. De här brottslingarna får reda på varje razzia i förväg och den enda som kan ge det är polisen själv. Polisen vet att det läcks uppgifter från polishuset till brottslingar och vissa poliser är ekonomiska rådgivare just för brottslingor. Pressen har fått veta om dom här några gånger och så har några av dessa brottslingar dömts men aldrig chefen för man vet inte vem restaurangens rätta ägare är. Någon formell ägare och äganderätt och inkomsterna får chefen via flera händer. Den formella ägaren sitter i fängelse ett år eller två och får en bra belöning och håller munnen...

Sigurd Dencker

I dag vet jag inte om jag lever i morgon. Jag pratade med rikspolisens att denna allmänna åklagare är knarkhandlare så efter det blev jag misshandlad i cellen. Det blev ett sjukhusbesök på en gång.

Jag får vara tacksam att jag kom levande ut från cellen. Jag har inga illusioner att jag kunde få hjälp av polisen eller få rätt på något sätt. Jag är osäker om jag överlever, det lönar sig inte att be om hjälp från polisen, därifrån kan jag inte få det.”

”1979 fick jag kontakt med en person och han talade så konstiga saker att jag trodde inte riktigt på hans berättelser och tog reda på sedan om han hittat på. Han blev dömd för skattebedrägeri och bombattentat till fyra års fängelse. Jag vittnade i hans rättegång och jag visste att han var oskyldig eftersom jag hade bevis och dessa var att den allmänne åklagaren var brottslingen. Eftersom jag då hade firman glömde jag hela saken. Han kom ut efter halva tiden. Jag var då chef i Kommittén För Mänskliga Rättigheter och jag började undersöka hans fall på våren -82.

Nu blev det inte enbart utrett att han var oskyldig utan dessutom en väldig knarkhandel. Nu hade jag bevis men ingen våga komma till rätten och vittna eftersom ligans chefer är samhällets grädde. Här finns fyra olika åklagare. Först en vanlig som har en långvarig erfarenhet. I varje distrikt där det finns många allmänna åklagare och som har varit väldigt ryktbar och får höjning och kallas chef eller bas för allmänna åklagare. Alltså en väldigt hög tjänst. Efter det kommer länsåklagare och sedan riksåklagare.

När jag var anklagad för det där bombattentatet så borde jag ha fått en vanlig allmän åklagare eftersom mitt fall var för komplicerat eftersom jag inte bodde i deras distrikt. Han vågade inte ta mitt fall eftersom han var rädd att jag i rätten skulle börja prata om hans och hans dotters knarkaffärer...

Den här åklagaren är inte så väldigt lycklig. Hans villa försvann efter en smäll när

en stor bomb sprängdes i huset. Från honom gick det exakta bevis till en annan likadan allmän åklagare och från honom till rikspolisens. Jag visste på hösten att den här andre åklagaren är på undre världens mordlista och att han kommer att kasta kamaxeln före jul. Den ursprungliga planen var att han skulle skjutas från en närbelägen park när han kommer ut från sitt hem. Alternativet var att under bilen placera en bomb utrustad med någon tidsmaskin. Någoting gick snett eftersom han överlevde och lever än i dag men jag vet inte varför.

Här finns tre olika organisationer som ägnar sej åt terrorism. Brottsligan som har polisen som bas går under namnet C och ännu en liga som har polisen som bas heter Demokratisk ordning...”

(Tyvärr har författaren inte tillgång till resten av brevet).

SKULLE LIKVIDERA KUNGEN

Vi återgår nu till anklagelserna mot Lars Tingström och hans påstådda kumpaner. Mordet på Olof Palme skulle ha planerats på Ingarö hösten 1983. Lars Tingström och Hannu Hyttinen skulle tidigare ha svurit en helig ed på att gemensamt hämnas på rättsapparaten och drivna av ett sjukligt samhällshat iscensatt det ena bombattentatet efter det andra. Nu var målet satt ännu högre. Dåden var tänkta som en serie hämndaktioner och skulle ske genom att likvidera bland andra kung Carl XVI Gustaf (!) och statsminister Olof Palme. I sin bok *Sanningen om mordet* på Olof Palme tillfogade Svensson även Laila Freivalds, som i egenskap av justitieminister skulle ha förts upp på dödslistan mot slutet av 1983. Vad Pelle Svensson missat var dock att Freivalds först blev justitieminister fem år senare (!).

Laila Freivalds

Inblandade påstods även vara Christer Petterson, som Lars Tingström lärt känna i fängelset och dennes kompis Harri Miekkalina. Christer Pettersson följde enligt advokat Pelle Svensson överenskommelsen, men utförde den i fel ordning och sades sedan inte vara kapabel att slutföra uppdraget på grund av sitt knarkande.

-Kanske ville Christer Pettersson hjälpa mig i min kamp mot överheten och de som har ansvaret för rättssäkerheten i Sverige, sägs Lars Tingström ha sagt enligt *Aftonbladets* reporter Lennart Håård (se sid 240). Och sådant kan ju slå snett.

Pelle Svensson hade tidigare förklarat för polisen att han tyvärr bara kunde referera till Tingströms muntliga uppgifter eftersom han saknade skrivna dokument från dennes hand. Men plötsligt hade han så ett brev med Tingströms namnteckning och ett innehåll som tycktes ge stöd åt att Bombmannen åtminstone själv trott sig veta sanningen om mordet. Riksåklagaren begärde in brevet, tog en kopia och skickade den till Högsta Domstolen.

-Jag anser att bevisläget nu är näst intill hundra procentigt, kommenterade Svensson

i *Aktuellt* den 19 mars -97.

Efter *Aftonbladets* intervju belades Lars Tingström på spaningsledningens begäran med besöksförbud. När han i slutet av sitt liv hamnade på Kärnjukhuset i Skövde sände ett TV-team emellertid en intervju i Siewert Öholms debattprogram. Här medverkade återigen Pelle Svensson som istället för att hävda Tingströms oskuld överraskade med att påtala att hans klient mycket riktigt haft motiv till att spränga åklagarens villa. Motivet skulle vara att Dencker gått i säng med Tingströms före detta sambo.

Uppgifterna till pressen kunde kanske ge intrycket att Lars Tingström hade ritat någon slags skiss eller karta över var vapnet kastats. Men så var det inte. Det enda som fanns var en tidningsartikel där Bombmannen påstods ha strukit under synpunkten att Klarabergsbron kunde vara en logisk plats att kasta vapnet ifrån. Pelle Svenssons material bestod i övrigt av korrespondens mellan Bombmannen och Christer Pettersson och Pelle Svenssons egna anteckningar från samtal med Bombmannen. Själva testamentet bestod av tio blanka pappersark med handskrivna rubriker, alla skrivna av Pelle Svensson själv! Författaren Gunnar Wall avslöjade samtidigt att Svensson förfalskat Bombmannens korrespondens med Christer Pettersson och fotostatkopierat in Tingströms namnteckning! Men trots dessa hårresande avslöjanden ansåg spaningsledningen inte att det påverkade Pelle Svenssons trovärdighet.

Så kom till sist Högsta Domstolens med spänning emotsedda beslut den 28 maj 1998: "Högsta Domstolen avslag i dag kl 08.45 Riksåklagarens begäran om resning i målet mot Christer Pettersson, som 1989 friades i Svea Hovrätt från anklagelsen att ha mördat Olof Palme. Av formella skäl avvisar Högsta Domstolen utan prövning en del av bevisning som återopats av Riksåklagaren. Återstoden räcker inte för resning."

Christer Pettersson grät av lycka och utmattning när han inför TV3s närgångna videokamera tog emot beskedet. (Den som filmade var hans så kallade kompis Gert Fylking, som påpassligt nog hade arrangerat belysningen snett underifrån vilket åstadkom en demonisk effekt på samma sätt som när man i mörker sätter en ficklampa under hakan (se sid 305)).

När Högsta Domstolen inte gav polisen någon resning föll även advokat Svensson i gråt och förkunnade i dagstidningarna att han skulle lägga av som advokat, eftersom han var trött på att ständigt bli misstrodd och påhoppad. Redan i sin bok, som påpassligt nog kommit ut innan domstolen bestämt sig, skrev han:

"De bevis som här läggs fram har jag burit på i tio år. När min tystnadsplikt nu är hävd så känner jag att denna bok och mitt kommande (förutsatt att Högsta Domstolen beviljar resning) vittnesmål i den nya Palmerättegången blir min sista insats på juridikens tuffa och hårda brottarmatta."

Trött och sliten

NAKEN PÅ EN BJÖRNFÄLL

Många anser att Christer Pettersson inte hade någon anledning att klaga. Från att ha varit en anonym alkoholist från Sollentuna blev han snabbt en världskändis. Priset var dock högt, han var länge lagligt villebråd för vem som helst och det faktum att han fått betalt för intervjuer med mera gjorde inte övergreppen mot honom mindre. Vad gällde den ekonomiska biten levde han länge av en sjukpension på omkring 6 000 kronor i månaden. Därutöver hade han tjänat minst 1 miljon kronor sedan han greps som misstänkt för Palmemordet. Vad gällde skadestånd beslutade justitiekanslern den 2 maj 1990 att staten skulle betala ut 300 000 kronor. Pettersson hade begärt två miljoner kronor och hans besvikna kommentar lät inte vänta på sig:

-Det känns som ett straff i efterhand.

Utöver skadeståndet erhöll han minst 700 000 kronor genom att ta betalt av medierna samt drygt 200 000 kronor från TV3 för de många tillfällen han gästade Robert Aschbergs soffa. Han tog vara på sitt kändisskap och tjänade till och med pengar på sin kropp då en herrtidning betalade honom 75 000 kronor för att posera näck på en björnfäll à la Burt Reynolds. Enligt nyhetsbrevet *Etermedia* erhöll han även 250 000 kronor för sin medverkan i TV3s dokumentär *Vem mördade Olof Palme*. Pettersson frikändes därmed på nytt, denna gång i ett lögn-detektortest den 11 augusti 1994. Här "förhördes" han också under tumultartade former av bland andra advokaterna Leif Silbersky och Claes Borgström.

Fritz G Pettersson och Christer Pettersson

Aschberg erbjöd 500 000 kr

FORTSATT HÄXJAKT

Häxjakten fortsatte dock och 1999 erbjöds han 500 000 kronor för att i direktsändning

”delvis erkänna mordet”. Pettersson blev förvirrad och bad privatspanaren Fritz G Pettersson om hjälp. Denne insisterade då på att han borde kontakta pressen för att avslöja TV3s suspekta metoder.

-Vid ett erkännande ska jag fixa fram pengarna, bekräftade Robert Aschberg i *Expressen* den 13 februari -99. Kom med något riktigt bra så ska jag fiska fram stålarna. Det vore skönt om vi fick ett slut på den här historien.

Resultatet blev en halvhjärtad bekännelse den 11 november samma år.

-Jag tror ju inte att jag har gjort det. Men det kan vara jag som har gjort det.

Christer Pettersson förklarade att han kunde ha drabbats av minnesluckor på grund av ”somnabult beteende”, det vill säga sömngång.

-Det är faktiskt möjligt att han inte minns någonting, bekräftade professor Lars Lidberg i *Aftonbladet* den 11 november -99. Han har en sådan hjärnskada att han kan drabbas av patologiskt rus, ett tillstånd där den drabbade inte minns vad som inträffat.

Detta för oss därmed tillbaka till startpunkten vad gäller fallet Christer Pettersson - frikänd men ändå skyldig. Karusellen har sedan dess fortsatt i samma spår och den 19 juni -99 uttalade sig journalisten och författaren Jan Guillou (se sid 396) i *Aftonbladet*:

-Om de riktiga poliserna fått sköta fallet från början hade mördaren sannolikt varit gripen och fälld. Förmodligen hade denna mördare hetat Christer Pettersson. Ingen teori har varit bättre.

Långt ifrån alla är eniga med honom.

-Fallet Christer Pettersson skulle vara mera gångbart i en förundersökning beträffande åklagarnas sätt att hantera honom, ansåg den tidigare medlemmen i Palmegruppen, Alf Andersson. Det skulle nog kunna bli fällande dom för förtal och vårdslös myndighetsutövning. Jag anser att behandlingen av Christer Pettersson är det värsta rättsövergrepp som har skett i Sverige. Det är en skam!

Lördagen den 27 oktober -01 var det så dags för ännu ett avsnitt av ”Palmesåpan” då kvällstidningen *Expressen* publicerade en text av TV-kändisen Gert Fylking, vän och kollega till Robert Aschberg (se sid 18), där han skrev att Christer Pettersson 1996 (alltså fem år tidigare) hade erkänt mordet. Enligt texten (skriven av Fylking själv och undertecknad av Christer Pettersson) hade denne sagt: ”Visst fan var det jag som sköt, men de kan aldrig fälla mig för det. Vapnet är borta.”

*Dagens Nyheter*s reporter beskrev hur Gert Fylkings ögon hade lyst av dålig återhållen belåtenhet när han efter ett polisförhör hade mötts av horder av journalister i polishusets entré.

Robert Aschberg

Gert Fylking

-Christer Pettersson minns inte om han mördade Olof Palme eller inte. Men han har ändå erkänt det för dig, undrade en reporter.

-Ja, visst är det konstigt, svarade Fylking.

-Men varför skrev inte Christer Pettersson själv erkännandet?

-Han blev tillfrågad, men ville inte.

Dagen efter kom det fram att Pettersson hade skrivit under den aktuella Expressen-artikeln för en betalning på 2000 kronor. Lisbet Palme reagerade dock direkt och enligt vännen Ulf Dahlsten (se sid 665) insisterade hon på resning i målet med anledning av "erkännandet".

-Det har kanske ingen relevans nu, men jag vet vem mördaren är, hade hon förklarat redan i *Dagens Nyheter* den 25 oktober 2001. Kanske finns föreställningen att eftersom mördaren inte fälldes, så finns han inte. Men så är det inte - mördaren finns.

10 CM LÅNG SPRICKA I SKALLBENET

Under flera år uttalade Christer Pettersson en rädsla för att polisen skulle ta livet av honom. Och den 29 september 2004 fick hans liv så ett abrupt och våldsamt slut.

Två veckor tidigare hade han omhändertagits på Turebergs torg i Sollentuna där han sägs ha varit "berusad och störande". Enligt hans kompisar var "Chrille" dock helt lugn när några poliser kom och krävde att han skulle följa med.

Pettersson lät sig då föras till polisbilen men väl där tog en av polismännen ett hårt grepp som gjorde att det knäckte till i armen på honom. Pettersson skrek till av smärta och ett vittne sa att gripandet var onödigt våldsamt.

Christer Pettersson kördes nu direkt till ortopedakuten på Karolinska sjukhuset där han fick vård för frakturen. Sedan skickades han vidare till Beroendecentrum på Sankt Görans sjukhus, då utandningsprovet visade på 2,25 promille.

Följande morgon hade alkoholhalten sjunkit till 0,6 promille. Efter samtal med läkare skrevs han ut. Vad som sedan hände är oklart. Enligt vissa uppgifter ska han ha blivit misshandlad av polisen, enligt andra vittnen var han endast några meter utanför entrén då han fick ett epileptiskt anfall och ramlade baklänges. Han fördes då åter till Karolinska sjukhuset där läkarna konstaterade en 10 cm lång spricka i skallbenet. För en sådan skada krävs extremt yttre våld mot kraniet.

Läkarna ställde nu diagnosen "skalltrauma med hjärnblödning" och tog därefter kontakt med neurokirurgen på Karolinska, dit han snabbt fördes med ambulans. Vid det här laget var han medvetlös.

Man bedömde att han måste opereras för att tömma hjärnan på vätska. Christer Pettersson vårdades sedan i respirator men återfick emellertid aldrig medvetandet, utan avled klockan 12.55 till följd av hjärnblödning och organsvikt. Han blev 57 år gammal.

Knappt hade hans kropp hunnit kallna förrän en ytterst osmaklig häxjakt körde

igång. Inte ens i döden lämnades han ifred. Nästan alla dags- och kvällstidningar hade artiklar som stödde teorin om honom som Olof Palmes mördare. Han hade nyligen framfört att han ville träffa Mårten Palme för ett samtal. Men det hann aldrig bli av och nu floorerade allehanda versioner av hur han hade tänkt erkänna sin skuld.

-Jag är övertygad om att Christer höll i vapnet som dödade Olof Palme, sade Gert Fylking i Sveriges Radio. Det är bortom alla tvivel.

BEGRAVDES EFTER FYRA MÅNADER

Men cirkusen slutade inte där. Efter 70 dagar låg Petterssons kropp fortfarande kvar i ett kylfack på rättsläkarstationen, trots att alla undersökningar gjorts och intyg skrivits. Kyrkoherde Sven-Eric Svensson kommenterade i *Expressen och Aftonbladet december 2004*.

-Man förväntar sig att en begravning sker så snart som möjligt. Tre-fyra veckors väntetid i Stockholm är ganska normalt, ett par veckor ute i landet. I Christer Petterssons fall har det gått nästan tio veckor. Jag brukar inte använda ord som ovärdigt och förfärligt. Men det gör jag nu.

-Det är extremt ovanligt att ingen engagerar sig för människor som dött. Det är inget vi har rutiner för. Jag har varit präst i 30 år och har aldrig varit med om det tidigare.

Eftersom det heller inte fanns några medel i dödsboet dröjde begravningen tills socialförvaltningen trädde in och den påstådde palmemördarens begravningsscermoni hölls först i Sollentuna kyrka den 20 januari 2005, nästan 4 månader efter att han avlidit.

Trots att Christer Petterssons arm brutits av i samband med gripandet, ansåg åklagaren inte att det fanns anledning att anta att polisen begått något fel. Enligt såväl polis som åklagare fanns heller inga misstankar om brott i samband med dennes död. Förundersökningsledaren Agneta Blidberg var dock lätt pessimistisk när det gällde om det skulle gå att komma vidare i fallet efter Petterssons död, men förklarade att utredningen skulle fortsätta. åtminstone till februari 2011 då statsministermordet troligtvis preskriberas.

Dåvarande statsministern Göran Persson kommenterade dödsfallet med orden:

-Ett tragiskt liv har nu kommit till sin ände.

En bättre formulering vore kanske:
Den perfekta lösningen på århundradets mord

Men låt oss inte döma i förväg utan gräva vidare och se vad vi kommer fram till.

*Palmes inblandning, om den blir känd, faller
troligen regeringen i Sverige. Alla är rädda
för att jag skall berätta hela sanningen.*

Martid Ardbo, Boforschef

BOFORSHÄRVAN

I samband med Palmemordet har mycket lite uppmärksamhet fokuserats på de globala vapenkarteller som under 1980-talet var involverade i vapenaffärer av storleksordningen många hundra miljarder dollar per år. Verksamheten underhölls av Iran-Irakkriget (1980-88), Afghanistankriget (1979-89) samt stormakternas surrogatkrig i Angola, Namibia, Moçambique, El Salvador och Nicaragua. Sydafrika var en knutpunkt för mycket av den illegala vapenhandeln och i Afrika fyllde en lukrativ svartabörshandel med elfenben, diamanter och noshörningshorn (se sid 597) samma funktion som den illegala narkotikahandeln i Centralamerika och Afghanistan. Vapen åt ena hållet, narkotika, diamanter och elfenben åt det andra.

Det svenska statsministermordet är inte något isolerat fall med kopplingar till denna ljusskygga verksamhet. Ett stort antal offentliga personer har avrättats på våldsamma och mystiska sätt (se sid 335), bland andra den israeliske underrättelseagenten Amiram Nir (se sid 794), den kanadensiske vapentillverkaren Gerald Bull (se sid 325), den amerikanske presidentrådgivaren William Forrester, generalen René Audran, ansvarig för Frankrikes vapenexport, den västtyske industrimannen Ernst Zimmermann och bankmannen Alfred Herrhausen, den svenska journalisten Cats Falck (se sid 336), krigsmaterielinspektör Carl Fredrik Algernon (se sid 342), den belgiska ministern André Cools (se sid 326), Moçambiques president Samora Machel och den tyske statsguvernören Uwe Barschel (se sid 332). Vid tidpunkten för deras död innehade var och en av dessa personer känslig information rörande vapenaktiviteter på båda sidor i det kalla kriget.

Den svenska vapenindustrin är internationellt sett unik. Inget annat land av Sveriges storlek har en sådan bred tillverkning och utöver stormakterna USA, Frankrike och England är det bara Sverige som tillverkar så avancerat krigsmateriel som till exempel stridsflygplanet JAS. Detta rimmar illa med svensk neutralitetspolitik men innebär gigantiska pengar, bland annat till statskassan.

Svenska Vapen AB kunde vid tiden för mordet på Olof Palme beskrivas så här:

Bofors: Artilleripjäser, ammunition, pansarvärns- och luftvärnsrobotar, krut, spräng- och tändmedel, eldlednings- och kommunikationsutrustningar samt sikten. **Ericson Radio Systems:** Presentationsutrustning och motmedelsystem för flygplan, radio- och radiolänkutrustning, stridsledningssystem, målinmätningssystem, radar, infraröd- och igenkänningsutrustning, laserinstrument, datorer samt kommunikationssystem. **FFV:** Finkaliber- och pansarvärnsvapen, ammunition, minor, torpeder, krut samt underhåll av flygplan, helikoptrar, motorer och markbaserad elektroniskt materiel. **Hägglund & Söner:** Strids- och terrängfordon. **Karlskronavarvet:** Robotfartyg, patrullbåtar, min- och minröjningsfartyg, ubåtar och marint underhåll. **Kockums:** Ubåtar. **Philips Elektronikindustrier:** Lednings- och sambandssystem, eldledningssystem, radar, målsökare, motmedel, presentationsutrustningar och elektronikenheter för zonerör. **Saab-Scania:** Flygplan, flygplansburna robotar och sjömålsrobotar, eldledningssystem, sikten, målmateriel, simulatorer. **SATT Electronics:** Telemotmedel, signalspaningssystem, kommunikationssystem, eldledningssystem. **Volvo Flygmotor:** Motorer till flygplan och robotar.

BAKGRUND

Krigförande stater behöver vapen, något som firmor som svenska Bofors producerar. Men Sverige får enligt lag inte sälja vapen till länder i krig. Lagen övervakades av Krigsmaterielinspektören, KMI, en befattning till vilken regeringarna alltid utsett officerare av hög rang. 1981 gick denna post till konteramiral Carl Fredrik Algernon.

Carl Fredrik Algernon hade en lysande sjömilitär karriär bakom sig. Åren 1974-78 var han sektionschef vid Försvarsstaben med ansvar för underrättelse- och säkerhetsavdelningarna och innan utnämningen till krigsmaterielinspektör befordrades han till chef för Försvarsdepartementets kommandoexpedition. Grundutbildningen hade han fått vid Sjökrigsskolan i Näsby Park, där han blivit bekant med kurskamraten Claes-Ulrik Winberg som senare skulle få i uppdrag att rädda den då krisdrabbade Boforskoncernen. I årskursen under gick Martin Ardbo. Denna trio skulle komma att bli Boforshärvans nyckelpersoner.

För att bättre kunna förstå vad som följer kan det vara på sin plats med lite bakgrundsinformation. Sammanställningen är gjord bland annat utifrån böckerna *Hemligstämplat*, *Bofors svindlande affärer*, *Die Akte Bofors*, *En personlig dokumentär om Bofors* och *Vapensmugglarna*.

Ingen vet riktigt säkert när den svenska inblandningen i internationell vapensmuggling började, men det är numera klarlagt att Bofors var hjärtat i denna verksamhet.

Carl F Algernon

Nyckelpersoner inom Bofors-Nobelkoncernen hade tidigt lockats av gigantiska profiter och i samarbete öppnat illegala smuggelruttor till krigförande stater via bland annat Singapore, Dubai, Nigeria och europeiska länder som Västtyskland, DDR, Italien, Österrike och Jugoslavien. Det här var ett väletablerat vapenhandelsystem som hade opererat i decennier.

Åren 1981-1985 hade Bofors ett nära samarbete med bland andra den östtyska säkerhetstjänsten Stasi. En av DDRs mäktigaste män, Stasiöversten Alexander Schalck-Golodkowski, var en integrerad del i vapenkartellen och har av många utpekats som den verkliga hjärnan bakom de illegala transaktionerna.

Det hela hade inletts redan 1970 då Schalck-Golodkowski för att bättra på DDRs dåliga ekonomi i hemlighet hade kontaktat storföretag i väst för att påbörja ett samarbete med illegala vapen. Big Alex Schalck-Golodkowski hade sedan 1967 varit vice utrikeshandelsminister och chef för en enhet som kallades Department of Commercial Coordination (CoCo). Med stort tålamod och noggrannhet hade han byggt upp ett imponerande nätverk bestående av 150 skalbolag i öst och väst. Detta nätverk utnyttjades därefter för att genomföra förvirringsmanövrar och bluffaffärer i skydd av Berlinmuren, i det närmaste omöjliga att upptäcka för utomstående. Centralt placerad i Schalcks imperium var firman Imes Import-Export GmbH med säte i International Tradecenter på Friedrichstraße i Östberlin. När vapenaffärerna var som intensivast svarade firman för över 50 procent av Östtysklands inkomster av hårdvaluta från väst!

Schalck-Golodkowski arbetade även intimt med amerikanerna och levererade östtyska vapen till Contras i Nicaragua med den syriske underrättelseagenten Monzer al-Kassar som mellanhand. Nätverket sträckte sig längre än så med trådar ända till Sydafrika som i och med FN:s vapenembargo 1979 blev en av de största kunderna på den svarta vapenmarknaden. Vid denna tidpunkt hade Östtyskland mer än tusen specialister i Angola och Moçambique och här ska man ha samarbetat med agenter som Craig Williamson (se sid 585) och Anthony White (se sid 593), senare utpekade i samband med Palmemordet.

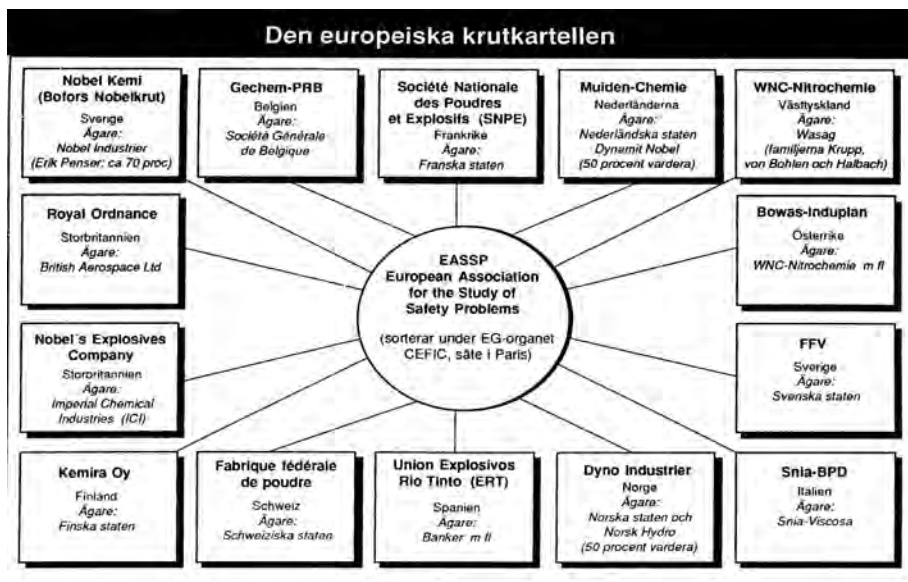
Till sin hjälp att smuggla använde Bofors sig av en bulvan vid namn Karl-Erik Schmitz. "Bobbo" Schmitz hade börjat sina enorma krutaffärer i just Sydafrika där hans familjeföretag var lokaliserat. Av den årsförbrukning på 4 700 ton som Iran beställde från Schmitz kom 3 000 ton från sydafrikanska Armscor, resten fick Schmitz från bland annat Bofors. Denne nyckelfigur i den europeiska grenen av Irangate hade också

"Big Alex"

K-E Schmitz

Uppbyggnaden av den europeiska krutkartellen (enligt boken Vapensmugglarna)

kontakter i både Sydafrika och inom Oliver Norths smugglingsnätverk. En av firmorna han använde sig av var belgiska PRB, där den senare mördade socialdemokratiska politikern André Cools (se sid 326) satt med i styrelsen. Någon gång i början av 1980-talet introducerade Bofors Karl-Erik Schmitz till personer i Gechem SA i Bryssel. Gechem var Belgiens största krut tillverkare och inom industrien känd som - PRB. Det är alltså viktigt att inse att Bofors härvarn och Iran-Contrasaffären inträffade parallellt i tid och med många gemensamma nämnare.

Andra medlemmar i sprängämneskartellen var Muiden Chemie BV i Holland, tidigare nämnda Dynamit Nobel i Österrike, Imperial Chemicals Industries of the United Kingdom via sin filial Nobel Explosives Ltd, Dynamit Nobel i Västtyskland och SNPE i Frankrike. Ett annat bulvanföretag var finska Servico som användes som länk mellan DDR och Bofors. Servico hade grundats av det finska kommunistpartiet som via en hemlig stiftelse ägde aktierna i företaget. Som vanligt fick moral och etik träda åt sidan när dollarn gjorde entré.

RÖDA OCH GRÖNA LÄNDER

Boforskoncernen hade under åren 1979-85 effektiviserat vapensmugglingen och satt den i system. Transporterna gick oftast via järnväg i Västtyskland till DDR, där en del av materialet stannade. Resten gick vidare till förbjudna länder. Man hade det som kallades röda och gröna länder. Om lagen förbjöd export till ett rött land, exporterade

man helt enkelt till ett grönt eller legalt land. Där omdirigerades lasten sedan till det röda landet.

1980 började kriget mellan Iran och Irak som skulle komma att bli centralt för den svenska inblandningen. I november samma år utsågs Sveriges statsminister Olof Palme av Kurt Waldheim till ledare för en FN-kommission - Palmekommissionen - med specifikt mandat att genomtvinga vapenembargo mot de två krigförande länderna. Detta skulle visa sig att bli ett svårt moraliskt dilemma för statsministern som snart skulle se sig själv inblandad i den största svenska vapenaffären genom tiderna - Indienordern värd 8,4 miljarder kronor.

Mats Lundberg från Nobel Industries besökte i september Iran för att planera export. Arbetet med vapenfabriken i staden Isfahan återupptogs i full skala och enligt Bofors informationschef startade nu också förhandlingar med iranierna om vapenkontrakt som avbrutits 1978. Bofors förklarade sig först, enligt uppgift till *Dagens Nyheter*, vara berett att betala tillbaka ett förskott i storleksordningen 100 miljoner kronor, men Iran vägrade och ville istället ha krigsmateriel från Sverige. Detta kom att bli startskottet till den senare så uppmärksammade Boforshärvan och enligt tullen började Bofors dotterbolag Nobel Kemi vid den här tiden smugla krut till Iran.

1983 tog Olof Palme upp samtal om en vapenbeställning av ett komplett fältartillerisystem, Fälthaubits 77, med Indiens premiärminister Indira Gandhi. Bofors arbetade under tiden på flera olika kontinenter och i juli samma år inledde Bofors systerbolag Nobel Kemi sin första kända smuggling av sprängämnen till Iran. Parallellt med dessa leveranser fick Bofors marknadsdirektör Mats Lundberg i uppdrag att ta fram och specialtillverka krut till DDRs folkarmé. I samband med Mats Lundberg och krutexperten Lars-Eric Björns besök i Öst-Berlin fick överste Schalck-Golodkowskis Stasiagenter strängt sekretessbelagd information om Bofors produktionskapacitet och därmed också hela Sveriges försvars- och krigsplanering.

-Man fick genom de här kontakterna reda på vad vi här förmår, kommenterade en bekymrad före detta krigsmaterielinspektör vid namn Jörgen Holgersson. Vad är det som säger att man inte skulle utsätta personer ifråga för ett sådant tryck att man kommer över och lämnar ut uppgifter. Det är den här biten som för mig är så ruskig, alltså att gränsen mellan regelrätt spioneri och det här ligger så snubblande nära. Jag tycker det är ytterligt anmärkningsvärt att en svensk försvarsindustri ger sig in på detta i samarbete med Stasi.

FALSKA SLUTANVÄNDARINTYG

Smuggelrutterna innebar ofta att man använde sig av falska slutanvändarintyg. Den 20 april 1984 inträffade en säregen händelse i den västtyska gränsstaden Passau som kan illustrera hur en smuggellast kunde åka i sicksack för att kringgå de internationella

vapenbestämmelserna. Förvånad gränspersonal fick då bevittna tre fullastade järnvägsvagnar som just skickats över gränsen till Österrike komma rullande tillbaka in i landet - utan lok. Vagnarna var lastade med 40 000 kg sprängämnen från svenska Bofors. Ombord fanns nya tullhandlingar med Syrien som ny slutdestination - men godset var detsamma.

Några månader senare slog tyska tullen larm om incidenten.

-Då förstod vi att vi hade stoppat fingrarna i en riktig syltburk och rört om, kommenterade tullaren Torbjörn Sebell.

Organisationen Svenska Freds och skiljedomsföreningen hade redan i maj mottagit en bunt hemliga affärsdokument från Boforsingenjören Ingvar Bratt som av samvetskskäl beslutat avslöja sin arbetsgivare (läs hans bok *Mot rädslan*). Dokumenten antydde att företaget smugglat Robot 70 till Dubai och Bahrein. Bofors polisanmäldes därefter för grov varusmuggling.

Ingvar Bratt

Journalisten Cats Falck (se sid 336) hade ungefär samtidigt erhållit känslig information om vapenhandeln och överlämnade enligt boken *Offrets Uppdrag* mycket viktiga dokument till krigsmaterielinspektör Carl Fredrik Algernon om saken. Den 29 september 1984 vände denne sig till Säpos kontraspionagechef Christer Ekberg. Men trots att Algernon meddelat sina misstankar godkände han av okänd anledning en exportorder på 155 000 kg specialkrut till den östtyska armén och den 4 juni passerade den första järnvägsvagnen genom Trelleborg. Transporterna fortsatte sedan hela sommaren och hösten. Tullkriminalen var dem dock på spåren och upprättade en så kallad tullspärr i Trelleborg.

En kort tid efter gjorde den svenska tullkriminalen razzia hos Bofors i Karlskoga och vid samma tid stoppade den italienska tullen en sändning av 50 000 kg krut från Nobel Kemi till Iran. Anklagelser riktades nu mot Boforsdirektören Claes-Ulrik Winberg och mot krigsmaterielinspektör Carl Fredrik Algernon för att denne såg mellan fingrarna. 1984 tvingades Winberg avgå och blev VD i Svenska Arbetsgivarföreningen (SAF) (se sid 409), en post som han dock lämnade sedan misstankarna blivit allt starkare.

I januari 1985 mottog Karl-Erik Schmitz en order på sprängämnen från Iran via Pakistan. Bofors / Nobel Explosives sökte och fick också tillstånd att exportera sprängämnen för 41 miljoner dollar till Pakistan. I själva verket hade ordern dock destination Iran. Arbuthnot Latham Bank i London, ägd av Erik Penser (se sid 504), överförde därefter betalningen från Iran till Bofors. Samtidigt avslöjades en fransk vapensmuggelrutt till Sydafrika då svensken Tom Rosenberg arresterades i Stockholm för sin roll som konsult åt ligan. Han hade lejt ett danskt fartyg å kartellens vägnar. Detta avslöjande sägs ha föranlett mordet på vapenexportgeneralen René Audran senare

samma månad. Denne var vapeningenjör och chef för den Internationella avdelning på det franska Försvarsministeriet. Enligt insatta källor hade han kännedom om företaget Luchaire Companys vapenförsändelser till Iran och kan ha försökt att stoppa dem.

Den 10 mars påbörjade åklagaren Stig Age en undersökning av Bofors angående misstänkt vapensmuggling till Bahrein och Dubai i Persiska Viken. Rikskriminalen hittade snart ytterligare misstankar om illegala robotförsäljningar, den här gången via Singapore. De första tecknen på en Boforsskandal avslöjades i samma veva i *Dagens Nyheter* den 5 juni -85. Innan dess hade före detta iranska presidenten Abdolhassan Bani-Sadr i en intervju också hävdade att Palme mördades därför att han hade information om att Iran köpte vapen och betalade med narkotika (se liknande arrangemang sid 787).

Några dagar senare diskuterade Palme en förestående jätteorder med Indiens finansministern VP Singh. Då denne frågade om Bofors vapensmuggling, svarade Palme:

-Bofors har tydligen blivit lurade (?).

Den 13 juni var det dags för nästa intrig då svenska regeringen förbjöd Bofors att exportera krut till Pakistan och Jugoslavien, eftersom man hade avslöjat att den verkliga mottagaren var Iran. Bofors ansökan om tillstånd att exportera 720 RBH-70 missiler avslogs samtidigt då all framtida sprängmedellexport och försäljning av RBH-70 till Pakistan stoppades. Även exporten till Indonesien förbjöds. Detta ledde i sin tur till att Bofors tvingades annullera en iransk vapenorder till ett värde av mer än 158 miljoner dollar.

I november 1985 grep regeringen och Olof Palme ännu en gång in och stoppade ett smugglingsförsök av krut till Pakistan. Rykten hävdade också att Olof Palme personligen stoppat en sändning på 18 svenska kanoner till Iran, skickade via Indonesien. Reaktionerna var mycket kraftiga - och farliga.

INDIENORDERN

Flera utländska vapentillverkare hade konkurrerat med Bofors om den gigantiska vapenordern. I samband med mordet på den indiska premiärministern Indira Gandhi den 31 oktober 1984 hade förhandlingarna avbrutits varvid en del konkurrenter försvunnit och i slutet av 1985 hade det bara återstått två: Bofors och GIAT. Palmes resa för att träffa Indira Gandhis son och efterträdare Rajiv hade ägt rum i ett skede då det i stort sett varit klart att franska GIAT skulle få den aktuella ordern, eftersom Bofors pris var

Boforskanonen som Indien ville köpa

betydligt högre och svenskarna inte hade lyckats lösa exportkreditfrågan.

Men Olof Palme gick emellan och prutade hela 3 miljarder kronor på Bofors pris, vilket blev direkt avgörande. Tidigare hade regeringen varit betydligt restriktivare i sitt stöd till svensk försvarsindustri och vapenexport. Men när Bofors hösten 1985 varslade 700 anställda om uppsägning hade denna situation förvandlats markant och den svenska vapentillverkaren fick nu genom socialdemokraternas försorg samma kreditvillkor som annan svensk export till u-länder, såsom angelägna infrastrukturprojekt som vägar, skolor och sjukhus.

Inför avgörandet av ordern hade premiärminister Rajiv Gandhi och Olof Palme mycket nära kontakt, bland annat vid FN:s 40-årsjubileum i New York och Palmekommissionens sammanträde i New Delhi. Att Palme och Gandhi vid dessa tillfällen talat om Boforsaffären som nära förestående och om villkor beträffande pris och betalning är väl dokumenterat. Olof Palme försäkrade dessutom att den indiska regeringens krav om inga mellanhänder skulle tillmötesgå.

Men enligt den tidigare Säpo-anställda Ulf Lingärde ville Palme mer än så. Han ska ha insisterat på att 650 kg kärnvapenuran (!) skulle ingå i affären, avfall från kärnkraftverken i Sverige. Behållningen från affären skulle gå till frihetsrörelsen ANC. Men spioner i den sydafrikanska organisationens ledning registrerade vad som hände, vilket väckte panik i Sydafrika som höll på att kvävas av internationella sanktioner.

Ulf Lingärde lämnade i april 1993 in en strängt konfidentiell promemoria till Palmekommissionen där han redogjorde för ett samtal (mellan Olof Palme och Rajiv Gandhi se sid 723) som han sa sig känna till. Enligt honom föll orden ungefär så här:

-Tjenare, jag hör att ditt inköp av franska kanoner är klart.

-Ja, affären är i hamn nu och det blir offentligt inom kort.

-Jag ringer dig för att jag har ett bättre erbjudande.

-Jaså?

-Du vet det ännu inte, men jag kommer att avgå inom kort, du vet ålder och trötthet och allt det där. Och jag har en hel del som behöver städas upp. Till att börja med behöver vi den där ordern av inrikespolitiska skäl. Du får naturligtvis samma villkor från oss i det praktiska. För det andra behöver jag ett ordentligt kapitaltillskott för ett särskilt ändamål. Och för det tredje - och här kommer poängen för dig - behöver jag definitivt avsluta det svenska kärnvapenprogrammet. Du anar vart jag syftar?

-Hmm... ja.

Olof Palme och Rajiv Gandhi möttes i New Delhi

-Vi har en del material lagrat i Forsmark som jag vill bli av med. 650 kg kärnvapenuran till att börja med. Och så lite av varje av annat i varierande kvaliteter. Våra experter upplyser om det. Men jag vill att du övertar rubbet.

-Jag måste medge att det där skulle passa oss rätt bra. Men du måste leva upp till fransmännens villkor: Full kreditgaranti, fabriksproduktion hemma hos oss, leveransgaranti i händelse av krig och allting sådant. Och våra egna finansiella intressen, förstås.

-It's a deal.

-OK, jag skickar över en delegation som inventerar ditt material. Men får jag ställa en personlig fråga - du är inte precis känd för att sko dig personligen?

-Pengarna skall till ANC.

-Skall de ha en armé nu så?

-Nej, det ordnar ryssarna om det skulle behövas, men det är något annat som behövs. Vi pumpar in stora summor till rättshjälp och socialhjälp åt ANC-anhängare inom landet och det håller på att växa mig över huvudet.

Det är inte bara Ulf Lingärde som omtalat försäljningen av det svenska kärnkraftsavfallet. Uranleveransen från Sverige till Indien har även uppmärksammats av en av Natos hemliga underorganisationer betecknad Sops (se sid 500). Det var av yttersta vikt att dessa transaktioner förblev mörklagda, eftersom många i den internationella eliten på olika sätt var inblandade. Men i dessa kretsar sågs Palme som opålitlig och av vissa rent av som en förrädare (se sid 390). Hans agerande var förvirrande och ingen visste säkert om han arbetade för kartellen eller om han var ute efter att exponera den. I slutet av november 1985 stoppade Palme till exempel två leveranser av haubitsar från Sverige: Den ena i Malmö hamn, den andra utanför Afrikas kust, destination Dubai men avsedd för Iran. Problemen fortsatte och den 17 december gjorde den tidigare installerade tullspärren verkan. Nu stoppade tullen i Trelleborg 26 000 kg krut från Nobel Kemi som via Östtyskland skulle ha gått till Iran. Partiet beslagtogs och iranierna blev ursinniga.

Samtidigt grep Olof Palme återigen in i vapenaffärerna. Enligt företrädare för Nobel Industrier gav han personliga löften om att Bofors skulle få sälja granatgevär till Pakistan. Bofors tog omgående kontakt med de pakistanska myndigheterna och började planera för flygtransporter från Sverige.

PANIKEN SPRIDER SIG

Paniken hade dock börjat sprida sig och vid nyåret 1985-86 samlades Stasiöversten Alexander Schalck-Golodkowskis agenter och inblandade representanter till ett krismöte. Det hemliga samarbetet med Bofors var på väg att avslöjas och östtyskarna var ytterst måna om att medverka till att mörklägga affärerna.

Det värsta med ett globalt avslöjande skulle vara att alla vapenleveranser, oberoende av varifrån de kom, skulle stoppas, att Iran skulle förlora kriget mot Saddam Hussein som därmed skulle få kontrollen över de väldiga oljefälten samt att dörren för Sovjetunionen skulle öppnas ytterligare ett steg. Det som skulle kunna ses som en seger för Palme kunde bli en fruktansvärd katastrof för USA och dess allierade. Kopplingarna med USA var många och Olof Palme kan därför mycket väl ha underskrivit sin egen dödsdom när den svenska tullkriminalen den 29 september 1985 tilläts göra en razzia på Boforsbulvanen Karl-Erik Schmitzs Scandinavian Commoditieskontor i Malmö.

Kort före sin död hade Palme genomfört en undersökning om mutor och illegal vapenförsäljning och ur denna utredning kom attacken i Malmö. Razzian exponerade den internationella kartellen och konfiskerade dokument avslöjade att Schalcks Imes lagerlokaler i närheten av hamnstaden Rostock var en avgörande mellanstation på smuggelrutten av vapen och sprängämnen till Persiska Viken, södra Afrika och Centralamerika.

Operationen sände chockvågor genom hela organisationen, allierade regeringar i öst- och väst samt privata finansgrupper. Raseriet var stort och Palme blev hållen personligt ansvarig. Eller som Karl-Erik Schmitz uttryckte det i ett pressmeddelande:

-Alla har hemlighållit detta tills den svenska tullkriminalen trampade in som en elefant i en porslinsbutik och förstörde det hela.

Bofors hade samtidigt bråda dagar med många bollar i luften. I januari 1986 hade Iran inlett en offensiv vid Faw där landet desperat behövde de svenska kanonerna. Samtidigt fick Svenska Freds källa på Bofors veta att 18 haubitsar med destination Singapore hade stoppats. I januari eller februari 1986 fick samma källa veta att det efter ett långt uppehåll var dags att återuppta Bofors tidigare påbörjade leveranser till Nigeria.

Den 2 februari 1986 reste marknadsdirektören Mats Lundberg ännu en gång till Öst-Berlin för hemliga överläggningar. Detta upprepades den 24 februari, endast fyra dagar före mordet på den svenska statsministern. Vid mötet meddelade Lundberg enligt dokumentären *Den stora krutbluffen* att alla mycket skickligt hade hållit sig till en överenskommen version. Vidare hade mängder av dokument och brevväxling gällande tidigare affärer systematiskt förstörts. Innan dess hade Boforsdirektören Anders Carlberg sammanträffat med Olof Palme den 20 februari. Därefter gav regeringen Bofors tillstånd att exportera 720 RBH-70 till Pakistan.

Ungefär samtidigt hade samme Lundberg under ed avslöjat vapenkartellens existens, prissättningssystem och hur uppdelningen mellan medlemmarna skedde, både vad gällde leveranser och vinstfördelning.

Nu intensifierades verksamheten och två dagar senare träffade Irans ambassadör Saied Kalantarnia Olof Palme. Mötesprotokollet hemligstämplades, men samtalet handlade med stor sannolikhet om de uteblivna vapenleveranserna.

Mindre än 48 timmar senare ändades Olof Palmes liv på Sveavägen i Stockholm. Redan samma dag skickade Bofors de första RBH-70 till Pakistan.

Efter mordet fanns det inte längre några hinder för ett mera intimt samarbete. Socialdemokraterna gick aktivt in och hjälpte Bofors med den största order som någonsin förekommit inom svensk industri. Den 14 mars meddelade Indien att Bofors avgått med seger och tio dagar senare skrevs kontraktet under. Kan det vara irrelevant för mordet på Olof Palme att Boforsaffären avslutades bara fyra veckor efter hans död och åtta veckor efter att de två statsministrarna hade träffats i Stockholm?

Författaren Henrik Westander beskriver i sin bok *Hemligstämplat* vad som sedan hände: ”Den 1 april 1986 hissade verkställande direktören för Bofors Martin Ardbo den indiska flaggan hemma i sin trädgård i Karlskoga. Det var ett tecken: Bofors hade fått kontraktet på 410 haubitsar till Indien, värt 8,4 miljarder kronor! Sysselsättningen var räddad. Karlskoga jublade. Över 2 000 anställda deltog i Bofors firmafest i Nobelhallen. Kalaset gick på en halv miljon kronor. Det hade ägaren Erik Penser råd med - värdestegringen på Nobelaktien skulle under 1986 göra honom 1 260 miljoner kronor rikare.”

För den intresserade är det spännande att se länkar till den pågående vapenhandeln i väst. Den 18 juni grep myndigheterna i Panama fartyget Pia Vesta och hittade sovjetiska tanks, AK-47or och granatgevär ombord. Lasten hade hämtats i den östtyska hamnstaden Rostock och sålts av firman Imes (se sid 309). Destination Contras i Nicaragua.

Några få månader senare inträffade det få inblandade trott var möjligt. Affären som senare skulle betecknas Iran-Contras kom att exponeras genom en förargligt missöde när ett av Contras försyningsplan sköts ner över Nicaragua. Piloten Blaine Sawyer och andrepiloten William Cooper dödades omedelbart, medan besättningsmannen Eugene Hasenfus togs tillfånga. På sig hade han bland annat telefonnumret till Oliver Norths (se sid 801) kontor i Vita Huset. Sandinisternas avslöjande förhör med den olycklige fången visades på amerikansk TV och snart var skandalen ett faktum.

Henrik Westander

Oliver North

SKANDALEN EXPLODERAR

Hyllningarna av den mördade Olof Palme fortsatte under hela det första sorgeåret. Postuma priser och högtidliga ceremonier förde hans maka Lisbet Palme runt hela världen och med lugn värdighet axlade hon den nya rollen. Bland annat tilldelades hennes mördade make postumt fredspriset Guldduvan. Även Indien ville visa sitt

medkännande med de efterlevande och överlämnade det stora Nehrupriset på 800 000 kronor till familjen, som valde att låta pengarna gå till barnen i den svarta förstaden Soweto i Sydafrika. Lisbet Palme hade just börjat en egen internationell karriär när hon utnämndes till ny ordförande i Svenska Unicefs Barnfond, valde att delta i högtiden i New Delhi och togs emot av Rajiv Gandhi som en älskad syster.

Journalister grävde dock vidare trots att Bofors under våren 1987 nekade till alla anklagelser. Till sist blev avslöjandena alltför graverande och *den 19 april* exploderade skandalen. *Dagens Nyheter* avslöjade att de svenska tullmyndigheterna misstänkt Bofors / Nobel för att ha smuglat vapen till länder som Syrien, Egypten och Iran. Bofors VD Martin Ardbo hade innan dess lämnat sin post med omedelbar verkan.

Även Indiens försvarsminister Singh avgick och ställde därmed Rajiv Gandhi i en svår situation. Svensk radio hävdade samtidigt att affären hade inneburit 50 miljoner dollar i mutor till den indiska regeringen och Congress Partit. Samtidigt fastslog tidningen *The Hindu* att finansfamiljen Hindujas tagit emot 80 miljoner kronor. Indiska uppgifter talade också om att mutpengar gått till vad som påstods vara en av Rajiv Gandhis bästa svenska vänner.

Även i Sverige sökte man efter sanningen, samtidigt som den nye statsministern Ingvar Carlsson den 5 maj reste till USA för ett besök i Vita Huset. UDs Jan Eliasson, som hade arbetat tillsammans med Olof Palme i dennes medlaruppdrag, menade att det fanns beaktansvärda motivbilder. Medlaruppdraget i Iran-Irak-kriget var mycket känsligt då medlaren var satt att ge domen över konflikten, vilket kunde innebära betydande konsekvenser för ländernas territorier och politiska ledning. De slutsatser Olof Palme hade kommit att dra skulle i vissa hänseenden ha kunnat bli mycket besvärande för krigförande part om de offentliggjordes. Det gällde då främst frågor om vilket land som var angripare i konflikten och om användning av kärnvapen och kemiska stridsmedel.

Men påståendena att Olof Palme mördats som ett resultat av medlaruppdraget dementerades på punkt efter punkt av både officiella och inofficiella källor inom statsförvaltningen. Uppgifterna hade presenterats i början av mars -87 i en lång artikel i *New York Times* av den amerikanske journalisten

Martin Ardbo

Jan Eliasson

Ingvar Carlsson

Anita Gradin

Richard Reeves. I artikeln hävdade Reeves att högt uppsatta personer inom bland annat UD hade motarbetat polisens utredning av Palmemordet. Orsaken skulle vara misstankar om att Iran eller Irak låg bakom mordet och att en upplösning skulle kunna skada Sveriges internationella förbindelser. Statsminister Ingvar Carlsson avvisade dessa påståenden som fullständigt grundlösa. Också påståendet att en iransk regeringsdelegation skulle ha besökt Stockholm den 4 februari 1986 för att protestera mot uteblivna vapenleveranser tillbakavisades av både Jan Eliasson och Irans ambassad i Stockholm.

Sten Andersson

Den 26 maj 1987 beslutade specialåklagare Stig L Åge trots det att åtala två ansvariga för krutsmugglingen till Iran. En av de åtalade var Nobel Kemis marknadschef Mats Lundberg. Den 4 juni presenterade Riksrevisionsverket därefter en rapport som dock till stora delar snabbt hemligstämplades av regeringen. Resultatet var ändock entydigt: Minst 250 miljoner kronor hade betalats ut till olika bankkonton i Schweiz.

-Vi vet inte vilka som äger dess konton eller vilka som står bakom de schweiziska företagen, kommenterade utrikesminister Anita Gradin i *Proletären nr 45 -87*.

Enligt henne var det inte så märkvärdigt att Bofors använt mellanhänder och betalat så kallade provisioner:

-Det brukar gå till så. Jag minns när jag var liten och sålde jultidningar, då fick jag också en viss procent på det jag sålde.

Uttalandet kan få vem som helst att häpna. Men det påverkade inte Gradins karriär negativt, tvärtom hamnade hon så småningom på en dubbelavlönad post som Europaminister i Bryssel.

-Jag kan försäkra er att regeringen har inget intresse och ingen högre önskan än att klara ut vad som egentligen har hänt, dundrade utrikesminister Sten Andersson den 1 maj. Vapenaffärsbyken ska tvättas ordentligt och offentligt!

Ord är ord och handling handling och få såpbubblor har skådats sedan detta uttalande. Innan dess avled krigsmaterielinspektör Carl Algernon dessutom under mystiska omständigheter (se sid 342). Detta inträffade endast en halvtimme efter ett intensivt möte med Anders Carlberg från Bofors. Carl Fredrik Algernon var vid tiden för sin död kallad till förhör angående Bofors DDR-affärer.

K-O FELDT OCH INGVAR CARLSSON UTPEKADE

Spekulationer om vem som vetat om vapenaffärerna fortsatte att florera. En svensk speditör som transporterat vapen från Bofors till Iran, gick i *mars -87* ut i *Dagens Nyheter* och påstod att finansminister Kjell-Olof Feldt varit direkt ansvarig för de

olaglig vapenaffärer med Iran mellan åren 1973-75. Feldt var inte den ende som blev utpekad. I Birgitta Zachrissons SVTs dokumentär *Oss vapenbröder emellan* gjorde Bofors förre vd Martin Ardbo fler avslöjanden:

-1985 bildades i största hemlighet en arbetsgrupp med uppgift att handlägga den känsliga frågan om vapenaffärer med Indonesien, häftigt kritiserat för brutala övergrepp mot befolkningen på Östtimor. I gruppen ingick ingen mindre än Ingvar Carlsson.

Avslöjandet möttes med tystnad och dementier. Den 19 augusti 1987 påbörjades därefter en utredning under chefsåklagare Lars Ringbergs ledning. Men när denne inte lyckades få fram tillräckliga bevis mot Boforscheferna tvingades han lägga ner förundersökningen. Året därpå beslutade överåklagare Folke Ljungwall i Karlstad dock att åtala Claes-Ulrik Winberg och fyra andra Boforsdirektörer. Winberg ansågs som huvudansvarig för olagligheterna, men hävdade hela tiden att han bara varit en del av det svenska systemet och att det funnits ett tyst medgivande till vapenexporten.

I november samma år meddelade *Dagens Eko* att det rörde sig om ännu mera mutor. Bland annat hade ett Panamaregistererat brevlådebolag med namnet Svenska Incorporated tagit emot 180 000 000 kronor från Bofors. Vidare hade drygt 50 000 000 kronor utbetalats till företaget AE Services, ägt via intressenter i Hongkong av ett bolag med säte i Lichtenstein. Därutöver hade cirka 2 500 000 kronor bytt ägare och utbetalats under täcknamn Lotus av The Swiss Bank Cooperation i Genève. Till sist hade Manufacturers Hannover Trust i Genève förmedlat ungefär 12 000 000 kronor till okända mottagare. Summa summarum rörde det sig enligt *Dagens Eko* om 244 500 000 kronor. Summan steg senare till drygt 325 000 000 kronor.

Den indiska tidningen *Indian Express* hävdade dock att en del av de utbetalda mutorna gått tillbaka till Sverige, till anställda på Bofors, statsanställda och politiker, samt att en person som uppgavs ha styrelseposter i både Nobel och Volvo utpekats som nyckelgestalt i muttransaktionerna. Ett namn som ständigt återkom i samband med härvan var Olof Palme. I *Proletären nr 39 -87* bekräftade säkra källor att han erhållit ett bankkonto med ett antal miljoner kronor på för att ha rott Indienordern i hamn. Pengarna, omkring 23 miljoner kronor, skulle ha utbetalats via ett konto i Schweiz, troligen till partiet eller till Socialistinternationalen.

Boforsdirektören Martin Ardbo bekräftade i samband med en husrannsakan på Filipstadsvägen i Karlskoga den 4 november att den mördade statsministern varit helt avgörande för Indienorderns framgång.

-Utan Olof Palmes personliga engagemang och medverkan

Kjell-Olof Feldt

Olof Palme

hade denna affär inte blivit av. Ja, man kan säga att det var hans personliga insats som gjorde den möjlig.

Vid tillslaget beslagtogs en kalender och ett kollegieblock med dagsnoteringar: "Palme inblandning, om den blir känd, faller troligen regeringen i Sverige. Alla är rädda för att jag ska berätta hela sanningen. Man vill att jag ska tåga med hänvisning till egen säkerhet bl.a." Ardbo vägrade att förklara sina anteckningar och markerade vid ett polisförhör:

-Sanningen dör med mig.

Hur Palme kunde ta ställning mot kapprustning och krig samtidigt som han deltog som vapenhandlare var något som många hade svårt att förstå.

-Palme var ju in i det sista en ganska engagerad vapenhandlare, det kan man inte komma ifrån, kommenterade politikern Per Gahrton. Anledningen var väl att han var en industrialist som trodde på materiell tillväxt och industrins utveckling och han såg nog vapenindustrin som ett slags spjutspets. Sedan ville han väl ha en vapenindustri för att slå vakt om den svenska neutralitetspolitiken, så det fanns ju en viss logik i det. Men jag hade svårt att förstå och reagerade moraliskt emot. Å andra sidan kan man säga att de flesta andra statsledarna är vapenhandlare men inte fredsmäklare. Olof Palme hade ju i alla fall en dubbelroll.

Redan få dagar efter mordet hade flera nordiska politiker föreslagit Olof Palme som kandidat till Nobels eget Fredspris.

-Men en avliden kan tyvärr inte godkännas som mottagare, svarade Nobelinstitutet.

"ONÖDIGT PROVOCERANDE"

Många var vid den här tiden frustrerade över att ingenting hände i utredningen. När Rajiv Gandhi kom till Stockholm i januari 1988 för att förhandla om Sexnationsinitiativet för nedrustning, bad åklagare Lars Ringberg därför regeringen att han skulle få ta kontakt med någon i Gandhis delegation. Men justitieministern Anna-Greta Leijon ringde upp och sa att förslaget var väldigt olämpligt innan hon tillade att statsminister Ingvar Carlsson och UDs politiska avdelning tyckte detsamma eftersom en sådan kontakt skulle framstå som onödigt provocerande.

En kommission som tillsatts av samme Ingvar Carlsson lade några månader senare fram sin rapport. Kommissionens slutsats var att det "inte var sannolikt att några av Bofors Robot 70 fanns i Iran". Den 21 juni avskrev överåklagare Folke Ljungwall också Svenska Freds polisanmälan och snart friade även tingsrätten i Karlskoga Bofors för smuggling till DDR och Iran. Alla tidigare misstankar hade nu upphört att existera, eftersom "det var regeringen som hade

A-G Leijon

ansvaret”. Därmed kunde ett stort antal misstänkta gå fria trots att de tidigare medgett att de smugglat krut och vapen till förbjudna länder.

Men oron för ett avslöjande var fortfarande stor bland de inblandade och den 31 maj 1989 trafikdödades förre Boforsdirektören Claes-Ulrik Winberg och hans fru Kristina på riksväg 53 (se sid 349). I början av september skulle en rättegång starta där han kunnat avslöja allt.

-Winberg var den Boforschef som kunde ha berättat om politikerns och höga tjänstemäns inblandning i Boforsvärket, suckade Henrik Westander, vapenexportforskare på Svenska Freds. Men nu är det för sent.

-Alla Boforsaffärens nyckelpersoner är mycket riktigt döda, instämde ingenjören Ingvar Bratt, den som först av alla avslöjade Bofors ljusskygga affärer. Det som är mest illa är att vi inte får veta i vilken grad regeringsledamöter varit inblandade i smugglingsaffären.

Claes-Ulrik Winberg är inte den ende på Bofors som har råkat illa ut. Minst två fackföreningsledare har sedan dess avlidit under märkliga omständigheter. En ingenjör hittades den 27 maj 1985 död i hammocken vid sin sommarstuga i Grythyttan. Han var koloxidförgiftad och hade enligt polisutredningen begått självmord. Hans bil stod uppbackad mot hammockens vars plastöverdrag han på egen hand påstods ha snott och virat om sig så att den giftiga koloxiden fyllt överdraget och kvävt honom. Allt på mindre än en kvart.

Vid samma tid blåste nya vindar i Europa och i början av november hände det som de flesta trott var omöjligt - Berlinmuren revs. I samband med det stormades Stasis högkvarter och dess hemliga arkiv exponerades för omvärlden. Spindeln i nätet, överste Alexander Schalck-Golodkowski, flydde samtidigt och sökte asyl i väst. Efter ett kort uppehåll i Västberlin flögs han till CIAs högkvarter i Langley, Virginia, där han föga överraskande kom under den amerikanska underrättelsetjänstens beskydd. Dagen efter flydde Stasichefen Markus Wolf till Moskva.

I dokumentären *Den stora krutbluffen* presenterades en del tidigare hemligstämplade Stasidokument. Östtyskarna hade tillsatt en speciell kommitté för att gå igenom de oändliga arkiven och i programmet läste utskottsordförande Volker Neumann upp ett dokument som bekräftade proportionerna på svensk inblandning i smuggelaffärerna.

-Ännu 1985 trodde man att DDR skulle finnas i all evighet och allt dokumenterades i tron att det aldrig skulle exponeras, kommenterade Neumann:

”Leverans av sprängämnen och krut från företaget Bofors, Sverige. 1981-85 levererades sprängämnen och drivladdningskrut till DDR. Det skulle användas i Iran för

Claes-Ulrik Winberg

hand- och gevårsgranater. Transporterna gick från Sverige via Västtyskland till Dynamit Nobel i Österrike som skickade varan vidare till Oy Servico i Finland via Västtyskland och DDR. Vinsten för detta uppgick till 2 241 973, 20 tyska D-Mark.”

Här följer en del av Bofors illegala vapenhandel enligt samma TV-dokumentär. Ingen hade fram tills dess kunnat ana att vapensmugglingen varit så omfattande:

Den 29 september 1983:	65 000 kg sprängämnen till handgranater.
Den 4 oktober 1983:	10 000 kg krut till Kalashnikovgevär.
Den 24 oktober 1983:	10 000 kg krut till Kalashnikovgevär.
Den 4 december 1983:	65 000 kg sprängämnen till handgranater.
Den 30 december 1983:	40 000 kg till Kalashnikovgevär.
Den 12 juli 1984:	50 000 kg sprängämnen till handgranater.
Den 7 september 1984:	50 000 kg sprängämnen till handgranater.
Den 31 oktober 1984:	50 000 kg sprängämnen till handgranater.
Den 24 november 1984:	20 000 kg krut till Kalashnikovgevär.
Den 6 december 1984:	20 000 kg krut till Kalashnikovgevär.
Den 24 december 1984:	20 000 kg krut till Kalashnikovgevär.

-Att se hur det främsta företaget i en industri systematiskt vilseleder och smugglar, det är ganska otäckt, ansåg före handelsminister Mats Hellström. Jag tror att ordet avsmak är det som kännetecknar det som jag själv känner.

SVERIGE VÄGRAR HJÄLPA TILL

Det var inte bara i Sverige och DDR som utvalda personer sökte efter sanningen. 1990 startades även en brottsutredning i Indien. Sommaren innan hade den indiska oppositionen lämnat parlamentet i protest mot Boforsmutorna. Ordet Bofors användes numera som slang för ordet muta. Den indiska utredningen begärde assistans av sina svenska kollegor för att få ta del av Riksrevisionsverkets rapport om kanonaffären, men Sverige var envist avvisande. De indiska poliserna fick ingen som helst svensk hjälp med vare sig förhör, beslag eller husrannsakingar.

-Affärssekretessen väger tyngre än behovet att tillmötesgå indiernas önskemål, kommenterade utrikesminister Sten Andersson i Konstitutionsutskottsförhör den 2 april 1990.

Ännu ett år senare intog man samma motsträviga inställning:

-Reglerna om sekretess gör det omöjligt för oss att komma åt vissa saker, sa riksåklagaren Torsten Jonsson till *TT den 3 april -91*.

Rajiv Gandhi

Nu tog dramat emellertid en ny vändning. Vid den här tidpunkten var Rajiv Gandhi på väg tillbaka som Indiens nästa statsminister. Han reagerade samtidigt mycket kraftigt mot USAs militära operationer mot Irak och offentliggjorde ett öppet brev där han beklagade de hänsynslösa bombningarna. Rajiv Gandhi insisterade nu på att Indien skulle dra in sitt tillstånd till att US Air Force plan tankades i Indien.

I ett försök på att få slut på kriget påbörjade Rajiv Gandhi den 22 februari 1991 en diplomatisk mission till Moskva där han träffade president Mikhail Gorbatsjov och den iranska presidenten Hashemi Rafsanjani. Detta sågs inte på med blida ögon och vid ett valmöte i Tamil Nadu den 21 maj mördades även han. Detta inträffade när han hälsade på en kvinna som hade en dold sprängladdning tejpad runt midjan. Hela möteslokalen förvandlades till ett blodbad med döda och lemlästade överallt. Den kvinnliga självmordsbomben sas representera Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE eller de Tamilska Tigrarna).

Fler offer skulle skördas och samma år mördades en fransk finansman vid namn Glenn S i Paris. Enligt TV4s *Nyheter*na sköts denne på grund av att han agerat för att stoppa Bofors Indienaffär. Motorcykelburna attentatsmän hade ändat hans liv med sex skott.

Ett år senare, den 29 april 1992, sa den svenska regeringen fortfarande blankt nej till en indisk begäran om att få ut dokument. Därmed intog den borgerliga regeringen samma inställning som den socialdemokratiska regeringen gjort föregående sommar då indierna bara fått ut ett 20-tal mer eller mindre värdelösa dokument. Att regeringar från båda block agerade på samma sätt bör få vem som helst att reagera. Eller som den trakasserade snickaren Torsten Leander sa i *Aftonbladet* den 3 december –98 i samband med den så kallade IB-affären (se sid 498):

-Det ligger en hund begravnen när en moderat inte kastar skit på en socialdemokrat. Då är de för insyltade allihop.

Nya avslöjanden väntade emellertid och en rejäl spricka i dementimuren tillfogades av Christoph Anderssons bok *Die Akte Bofors*, utgiven 1993. I september två år senare ställdes Stasiöversten Big Alex Schalck-Golodkowski inför rätta i Berlin och den 29 juni följande år beslutade hovrätten i Jönköping att en ny rättegång skulle hållas mot Mats Lundberg och Bofors. Vid den här tiden var Mats Lundberg chef för Bofors i Nordamerika och bosatt i Washington DC. Den nya rättegången skulle dock endast gälla krutsmugglingen till DDR. Bofors Iranaffärer under åren 1981-84 hade redan preskriberats. Mats Lundberg var dock allt annat än orolig, eftersom han verkade veta att man hade handplockat folk på alla nyckelpositioner. Eller som han uttryckte det:

-Never change a winning team.

Följetongen utan slut har sedan dess fortsatt och den 21 januari 1997 överlämnades ett tusental hemliga dokument från fyra schweiziska banker till den indiske ambassadören

i Schweiz. Bland annat avslöjade dokumenten vilka som gömde sig bakom de hemliga bankkonton till vilka Bofors betalat ut 326 000 000 kronor. Men den svenska regeringen lyfte inte ett finger för att få tillgång till uppgifterna. I samband med sin pensionering bröt därför Indiens tidigare ambassadör i Sverige, BM Oza, tystnaden med boken *Bofors - Ambassadörens bevis*:

-Indiens dåvarande premiärminister Rajiv Gandhi tog emot mutor från Bofors. Det ska ha gällt minst 50 000 000 kronor som förmedlats via den italienske bulvanen Ottavio Quattrochi.

I en intervju för *Dagens Nyheter*s journalist Bo G Andersson berättade Oza vidare:

-Regeringen Ingvar Carlsson hade ingen ambition att gå till botten med mutanklagelserna. När Riksrevisionsverket hade gjort sin utredning förklarade utrikeshandelsminister Anita Gradin för mig att Sverige inte tänkte göra något mer för att få fram sanningen om Bofors provisioner. I själva verket motarbetade den svenska regeringen försöken att vinna klarhet.

Trots skandalerna har Bofors fortsatt som om ingenting har hänt och *den 7 januari -98* meddelade *TT* att det i framtiden kan bli krut från Karlskoga som skickar upp de amerikanska rymdfärjorna mot skyn. Krutet som tagits fram tillsammans med Försvarets Forskningsanstalt kallas ADN och passar för framdrivning av alla typer av robotar och raketer, däribland NASAs stora rymdfärjor.

Nya marknader - nya miljoner.

BELGIENS PALMEMORD

För de läsare som har svårt att tro på det som boken presenterar kan det påvisas att liknande saker har hänt i andra västländer. Skandalen som skakade Belgien i mitten av 1990-talet visar obehagliga paralleller med elitens nätverk, då en sanslös historia av skumma vapenaffärer och korruption i de högsta kretsarna rullades upp. Ingredienserna i politikens såpopera var kriminella politiker, pedofilhärvor och våldsamt död. Belgien har till och med sitt eget Palmemord:

André Cools, 63, var tidigare finansminister, ordförande i det franskspråkiga socialistpartiet och vice premiärminister. Sent på natten den 18 juli 1991 lämnade han sin älskarinnas lägenhet i staden Liège beläget mitt i ett av världens mest berömda vapentillverkande industricentra. Älskarinnan Marie-Hélène Joiret hade följt honom en bit på vägen när två män på en motorcykel dök upp bakom dem och sköt André Cools i nacke, rygg och huvud. Mordet var en ren professionell avrättning.

André Cools

André Cools hade just återvänt från Schweiz och meddelat den belgiska pressen att han snart skulle släppa häpnadsväckande bevis om korruption bland landets elit och om vapenindustrins illegala affärer.

Han bedrev samtidigt en ingående undersökning av mordet på Gerald Bull, en genial ingenjör som hade utvecklat ett antal långdistanskanoner, inklusive en mycket omtalad superkanon med ett eldrör på 156 meter, en kaliber på 1000 mm och en räckvidd på 1 500 kilometer! Denna väldiga pjäs var avsedd att kunna avlossa såväl vanliga laddningar som sateliter, kärnladdningar och kemiska vapen och var beställd av Iraks militära ledning.

Men drömmen tog brutalt slut den 22 mars 1990 då Bull genomborrades av sex kulor utanför sin lägenhet i Bryssel. Alla hans affärspapper försvann omedelbart efter mordet, som fortfarande (2003) är olöst.

Åter till fallet Cools. En skicklig undersökningsdomare vid namn Jean-Marc Connerotte lyckades sakta men säkert steg för steg knäcka mordgåtan och ville till sist gripa männen bakom dådet. Men efter det som kallats Domarnas krig 1994 bestämde det belgiska justitiedepartementet av okänd anledning att Connerotte skulle kopplas från fallet!

Det kom därför att bli andra som drev saken vidare. Åklagaren Véronique Ancias speciella André Cools-grupp hade några år tidigare börjat intressera sig för andra skumma affärer på toppnivå. I december 1988 hade regeringen beslutat att köpa 46 nya arméhelikoptrar för två miljarder kronor. Enligt rykten skulle socialistpartiet ha hjälpt det italienska vapenföretaget Agusta SpA att få den guldkantade ordern i utbyte mot ett bidrag på 15 000 000 belgiska francs till partikassan. Ordern hade gått till Agusta i hård konkurrens med franska och tyska tillverkare och kontraktet hade den 19 december undertecknats av försvarsminister Guy Coeme. Vidare hade man i juli året därpå inhandlat radarutrustning för landets F-16 jaktplan från det franska företaget Dassault Electronic SA.

Utredarna lyckades nu få tag i handlingar från bankkonton i Luxemburg, Schweiz och Panama. Bland dessa fanns utbetalningar från Dassault till samma belgiska parti för motsvarande 1 500 000 000 kronor, vilket bekräftade misstankarna om mutbrott.

Åklagare Véronique Ancia rotade vidare och till slut fick hon fram en koppling mellan det italienska

Gerald Bull

Gerald Bulls superkanon

vapenföretaget och uppgifter om att André Cools mördare kunde ha varit utsända från den italienska maffian. Anicia mordhotades, men skaffade trots detta fram bevis och presenterade den 13 januari 1993 sitt material för domstolen. En gigantisk mutaffär som skulle komma att skaka både Belgien och försvarsalliansen Nato var på väg att rullas upp och vad som kom att kallas Århundradets Rättegång stod för dörren.

Huvuden skulle snart börja rulla och i januari 1994 upphävdes immuniteten för vice premiärminister Guy Coeme, ministerpresidenten i Valloniens regionala regering, Guy Spitaels, och inrikesministern i Vallonien, Guy Mathot. De tre Guyarna tvingades alla lämna sina poster och förhördes som misstänkta för brott. I februari året därpå arresterades den socialdemokratiska sekreterare Luc Wallyn och partikassören Etienne Mangé, som erkände att han tagit emot nästan 12 000 000 kronor i mutor från Agusta. Pengarna sas ha varit en gåva till partiet. Den 28 februari häktades kabinettchef Johan Delanghe som misstänkt för inblandning och den 8 mars hittades flygvapenchefen Jacques Lefebvre död på Hotel Mayfair i Bryssel. Vid hans sida stod en flaska whisky och en tom medicinburk. Han hade varit med när helikopteraffären gjordes upp och på bordet låg några brev med information om mutaffären.

14 dagar senare avgick utrikesministern och vice statsministern Vandenbroucke. Den belgiska premiärministern Jean-Luc Dehaene försökte trots detta lugna belgarna och försäkrade att allting skulle utredas i botten.

-Det är tid för Belgien att två sina händer.

Natochefen Willy Claes, som tidigare varit landets hyllade utrikesminister, ekonomiminister och ordförande för EUs socialdemokratiska parti där det svenska partiet ingår, hade också varit med när erbjudandet diskuterades. Efter utrikesministerns avgång tvingades även han avgå och fick senare tre års villkorligt fängelse.

Både den tidigare socialistledaren Guy Spitaels och den förre försvarsministern Guy Coeme fälldes för att ha tagit emot mutor av franska Dassault. Även ägaren Serge Dassault dömdes för mutbrott. Vad gäller den tidigare ägaren till italienska Agusta, Rafaelo Teti, så dog denne lämpligt av en hjärtinfarkt en vecka innan domstolsförhandlingarna inleddes.

Men mordet på André Cools förblev ouppklarat och framstod länge som en varböld. Enligt ett anonymt huvudvittne var ytterligare toppolitiker inblandade. Bollen var dock i rullning och så småningom arresterades Carlo Todarello, Cosimo Solazzo, Domenico Castellino och statssekreteraren Richard Taxquet. I samband med arresteringarna

Natochefen Willy Claes

exponerades fler fakta kring själva mordet. Männerna bakom komplotten visade sig ha lejt de två tunisiska yrkesmördarna Abdel Majed Almi och Abdel Jen Benbrahim för 750 000 francs. En sicilianare som förmedlat kontakten blev senare själv mördad.

De båda tunisierna tillhörde en internationell smugglarlaga, som bland annat försett den beväpnade islamiska gruppen GIA i Algeriet med vapen. Detta hade skett via Bierset Airport, som även använts som mellanlandningspunkt för många av de illegala vapentransporterna till Iran-Irak. Med i flygplatsstyrelsen hade ingen mindre än den mördade André Cools suttit.

Den 8 september var det den förre inrikes- och socialministern Alain van der Biests tur. van der Biest, som varit nära politiskt allierad med Cools, var svårt alkoholiserad och hade varit ett lätt byte för statssekreteraren Richard Taxquet. Denne hade nämligen i det fördolda varit ledare för den lokala maffian som skaffat sig ett starkt grepp över departementet. Flera uppgifter pekade på att gänget kring Richard Taxquet använde samma hantlangare som den beryktade pedofilligan, som vi ska återkomma till. Richard Taxquet förlorade så småningom sitt jobb i regeringen då han avslöjades vara inblandad i en jättelik svindelhärva rörande 125 miljoner kronor. Men efter det tilläts han otroligt nog att återvända till sitt gamla jobb som polisman!

Motivet till Coolsmordet har diskuterats och det råder fortfarande tvivel om hela sanningen har uppdagats. Det uppmärksammade fallet fortsatte att gång på gång leda till avslöjanden som skakade Belgiens politiska elit och rättsväsendet som beskyddat maffian stod på randen till sammanbrott.

En röd tråd är att maffian nästan alltid fick kontrakten när staten gjorde stora affärer. André Cools hade börjat inse detta och ville rensa upp i korruptionen. En annan intressant koppling mellan de arresterade och flera nyckelpersoner i rättsväsendet är att alla tillhörde samma frimurarloge (se sid 543). Logen stod under kontroll av Grand Orient Logen i Paris.

Försvarsministern Guy Mathot hade samtidigt fått veta att Cools tänkte avslöja socialministern Alain van der Biests koppling till den organiserade brottsligheten. När maffian förstod att den höll på att förlora greppet bestämde den sig för att göra sig av med sin värste fiende: André Cools måste dö.

PEDOFILHÄRVAN

Under samma period utspelades ett hemskt drama i Belgiens nedslitna ståldistrikt inte långt därifrån. Den som ser de följande tragiska händelser enbart som ett sociologiskt fenomen begår ett misstag. Det rör sig nämligen även här om samma komplexa nätverk av grov brottslighet, narkotikasmuggling, mord och internationella vapenaffärer.

Det hela började den 20 september 1995 då den 14-åriga flickan Alexandra Scalon hittades mördad i byn Marcienne-au-Pont. En bybo vid namn Marc Dutroux blev snart misstänkt. Han var tidigare dömd för att ha kidnappat och våldtagit unga flickor.

Dessutom fanns flera tips om att han hållit barn fångna i sin källare. Polisledningen utsåg kommissarie Georges Zicot till att hålla i utredningen, vilket ansågs lämpligt eftersom han kände den misstänkte. Poliskommissarien kom dock snart fram till att hans vän var helt oskyldig och misstankarna avskrevs.

Det här var inte de första småflickor som försvunnit i området. Åttaåriga Julie Lejeune och Melissa Russo hade kidnappats i juni samma år. Förtvivlade föräldrar satte upp mer än 10 000 flygblad i affärer, på järnvägsstationer, flygplatser och bensinmackar, medan polisen bara likgiltigt konstaterade:

-De är nog redan döda.

De försvunna flickorna

Men flickorna levde - ända fram tills mars året därpå då de till sist dog av svält! De hade då hela tiden hållits fångna i Marc Dutrouxs skräckkammare, bara åtta mil hemifrån.

Det var först den 15 augusti 1996 som mardrömmen fick ett chockerande slut i samband med en razzia hemma hos Marc Dutroux i förorten Jumet. Efter att grundligt ha genomsökt hans hus hittade man ett lönnrum i källaren. Här satt de två skräckslagna flickorna Laetitia Delhez och Sabine Dardenne inspärrade. Förhållandena var obeskrivliga och det betecknades officiellt som ett mirakel att de överlevt.

Arresteringen av "Monstret från Charlesroi" och hans kompanjon Jean-Michel Nihoul kom att bli början till avslöjandet av en internationell pedofilliga med trådar upp i samhällstoppen, inklusive personer inblandade i mordet på André Cools. Ännu en skandal i det omskakade Belgien var ett faktum när fler och fler graverande detaljer dök upp om aktade medborgare. Många av dem var poliser - samma poliser som satts att utreda fallen.

-Vi måste börja granska granskarna, erkände premiärministern Jean-Luc Dehaene.

Arresteringarna fortsatte och snart satt mer än 30 personer bakom galler. Under tiden förde Marc Dutroux polisen till platsen där han begravt ner ytterligare fyra unga offer, däribland An Marchal, 17, och Eefje Lambrecks, 19. Det visade sig dessutom att han begravt sin tidigare medarbetare Bernard Weinstein levande. Anledningen till detta skulle vara att Weinstein

Marc Dutroux

Barnens skräckkammare

låtitt två av flickorna svälta till döds.

Den som avslöjat Dutroux och hans pedofilgäng var undersökningsdomare Jean-Marc Connerotte - samme Connerotte som redan två år tidigare velat gripa de män som senare häktades för mordet på André Cools. Bakom kulisserna var många skräckslagna för ett avslöjande och nu var det dags igen att med alla medel få Connerotte bortkopplad.

En organisation för föräldrar som fått sina barn kidnappade hade bjudit in undersökningsdomaren för att fira att två flickor räddats levande tack vare dennes snabba ingripande. De advokater som försvarade pedofilligans ledare ansåg att Connerotte därigenom brutit mot lagen och begärde med hjälp av märkliga lagparagrafer att undersökningsdomaren skulle sparkas. Den 9 oktober fick de skrämmande nog stöd av riksåklagaren Eliane Liekendael och Högsta domstolen, som konstaterade att det var bortom allt tvivel att Connerotte verkligen låtit sig bjudas på en tallrik spagheti (?).

Jean-Marc Connerotte

Jean-Marc Connerotte var emellertid vid det här laget något av en folkhjärte i Belgien och 300 000 människor skrev under ett upprop om att han skulle få fortsätta leda utredningen. Men den 15 oktober 1996 offentliggjorde Högsta domstolen trots det sitt beslut:

Undersökningsdomaren Marc Connerotte måste avgå!

Denna handling framkallade spontana demonstrationer i hela Belgien som kulminerade i en gigantisk protestmarsch i Bryssel den 20 oktober. Tidningen *Het Volk* skrev:

”Som en magnet har detta framkallat all den dolda vreden hos belgarna - ilskan över att brottslingars rättigheter skyddades bättre än offrens.”

Mer än 150 000 belgare deltog vid begravningarna av de mördade barnen och EUs hjärta befann sig nu i ett prerevolutionärt stadium. Landets medborgare visste att deras ledare var inkompetenta och korrupta, men ingen hade annat att det var så här illa. Och som om det inte var nog visade det sig nu att polischefer, åklagare och undersökningsdomare körde omkring i stulna bilar som de fått av den organiserade brottsligheten. Massdemonstrationer blev nu vardagsmat, kollektivpersonal stoppade tåg och bussar, sopåkare blockerade gatorna, studenter ockuperade det juridiska palatset i Antwerpen och brandkåren i Liège dränkte stadens rådhus med sina vattenkanoner i en symbolisk gest.

Misstankarna om att pedofilerna hade intima kontakter högst upp i polisledningen

växte och belgiska tidningar pekade samtidigt på fler beröringspunkter mellan Coolsutredningen och pedofilhärvan som nu sträckte sig till Nederländerna, Frankrike och Tyskland.

Men en särskild parlamentarisk undersökningskommission kom trots detta fram till att barnamördaren Marc Dutroux hade handlat helt på egen hand och absolut inte hade några beskyddare inom poliskåren.

Uppslutningen vid begravningen var stor

Belgarna fnös föraktfullt åt rapporten som ansågs vara ett tafatt försök till mörkläggning. Samtidigt bad André Cools familj kung Albert gripa in och anklagade den tidigare justitieministern Melchior Wathelet för att systematiskt ha förhindrat polisutredningen. Familjen Cools krävde vidare att den diplomatiska immuniteten skulle hävas för Wathelet, som nyligen hade utsetts till domare i EU-domstolen.

Skandalen fortsatte att växa när det visade sig att Marc Dutrouxs kompanjon Jean Michel Nihoul hade skött ligans ekonomi från flotta kontor på Avenue de Louise i Bryssels finaste affärsdistrikt. Han hade även tagit hand om en rad av Dutrouxs fastigheter, inklusive en villa i Karibien. Som fasad för sina kriminella aktiviteter användes en ekologisk kult kallad Eco Vie. Det visade sig senare att Jean Michel Nihoul även var högerextremist och ansluten till WACL (se sid 379).

Frågorna hopade sig, i Belgien precis som i Sverige kring Palmeutredningen: Varför hade polisen agerat så passivt? Varför hade Marc Dutroux släppts i april 1985 trots att han var misstänkt för både rån och våldtäkt? Hur kunde Dutroux fortsätta att kidnappa, våldta, misshandla och döda unga flickor när han fortfarande stod under övervakning? Och varför hade han aldrig hörts om barnamorden trots att han och kompanjonen Bernard Weinstein tidigare arresterats för att ha kidnappat tre vuxna? Hur kunde samme arbetslöse Dutroux äga elva fastigheter och smidigt få lån i bankerna? Varför hade Marc Dutroux i april 1992 släppts sedan han avtjänat bara tre år av ett 13 år långt fängelsestraff för rån, kidnappning och våldtäkt? Och vilken roll hade poliskommissarie

"Monstret från Charlesroi" - en massmördare

Georges Zicot och andra poliser spelat i pedofilhärvan?

Våren 2003 hade ännu inget åtal väckts mot den då 46-årige massmördaren. Varför?

DRÄNKTES I BADKARET

Boforsvärnan har fortsatt att skörda offer. Redan den 11 juli 1985 avled den österrikiske ambassadören i Grekland, Herbert Army, i en hjärtattack. Han hade just vittnat inför en utredningskommission i Wien och erkänt att kanoner som sålts till Grekland av den österrikiska firman Voest-Alpina i själva verket transporterats vidare till Iran. Heribert Apfalter, generaldirektör i samma firma, gick ett liknande öde till mötes den 26 augusti 1987. Apfalter avled endast få dagar innan han skulle avge sitt vittnesmål rörande artillerileveranser till Iran. Samma dödsorsak noterades också den 8 februari 1989 då den österrikiske vapenhandlaren Alois Weichselbaumer dog i Linz.

Före detta Stasichefen i tyska Dresden, Horst Boehm, drevs samtidigt till "själv mord" efter att ha börjat avslöja delar av Stasiöversten Alexander Schalck-Golodkowskis vapensmugglande nätverk (se sid 310). En viss Lakowski, generaldirektör för IMOG i Rotterdam, det vill säga shippingfilialen till Schalck-Golodkowskis företag Deutrans, rycktes bort i en plötslig hjärtattack, varefter firmans representant Uwe Harms avled under mystiska omständigheter i februari 1990.

Bland andra som fallit offer i efterdyningarna av de illegala vapenaffärerna finns Cyrus Hashemi, en iransk vapenhandlare som spelade en väsentlig roll i Iran-Contras skandalen fram till sin plötsliga död den 21 juli 1986. Orsaken var enligt Scotland Yard "akut leukemi i kombination med hjärnblödning".

-Cyrus visste för mycket, avslöjade hans bror Jamshid till tidningen *London Observer*. Han hade blivit för stor, tog inte emot order längre och måste därför tystas.

Inovember samma år försökte advokater få Hashemis kropp uppgrävd för en ny obduktion. Men hans grav hade flyttats (!) och kroppen var försvunnen. Trots det vägrade den engelska regeringen att göra någon utredning.

Ett annat uppmärksammat dödsfall är västtysken Uwe Barschel. Barschel var tidigare

Uwe Barschel hittades dränkt i sitt hotellbadkar

kristdemokratisk regeringschef i den nordtyska delstaten Schleswig-Holstein, men hade avgått i samband med en korruptionsskandal startad av medlemmar i den tyska socialdemokratin (När Stasis arkiv öppnades 1992-93 visade dessa sig ha varit anställda av den hemliga polisen). Enligt flera insatta källor ska även Barschel ha varit inblandad i de illegala vapenaffärerna och hamnat i onåd. Han hade själv känt sig utsatt för hot och dödades så när i en olycka den 31 maj 1987 då hans privata plan kraschade in i en 15 meter lång påle som någon placerat i kanten av landningsbanan på Lübeck Blankensees flygplats.

Efter två månader på sjukhus berättade Barschel för några vänner att han tänkte släppa en regelrätt bomb inför en utredningskommission i Kiel den 12 oktober. Men dagen innan förhöret hittades Barschel död på ett hotellrum på Beau Rivage Hotel i Genève. Fullt påklädd och proppad med tabletter - i badkaret!

Den första utredningen slog trots detta snabbt fast att han hade begått självmord. Det förorsakade därför stor skandal när den välkände kriminalpatologen Dr Hans Brandenberger i maj 1994 lade fram vävnadsprov som visade att Uwe Barschel hade drogats innan han avled. Därav kunde man sluta sig till att han mördats.

En ensam åklagare i Lübeck vid namn Heinrich Wille hade innan dess vägrat att acceptera den officiella versionen och lyckats få domstolen i Lübeck att öppna fallet på nytt. En vecka senare utvidgades utredningen till att omfatta flygplansolyckan, vilket ledde till att *Frankfurter Allgemeine Zeitung* började skriva om misstänkta förbindelser mellan vapenkarteller och den döde Uwe Barschel:

”En tidigare högt uppsatt officer har avslöjat för västtysk säkerhetstjänst om omfattande affärer med vapen och teknologi som genomförts med hjälp av överste Schalck-Golodkowski (se sid 309) och västtyska företag.”

Fler hade påtalat detta samband. Det enda man säkert visste om Uwe Barschels sista resa till Genève var att han försökt träffa en viss herr Rohloff. Rapporter som senare hittats i Stasis utländska sektion hänvisade till en Ottokar Herrmann med kodnamn Rohloff. Herrmann var chef för firman INTRAC och tidigare partner till just Alexander Schalck-Golodkowski.

Stora krafter var i gång för att försöka tysta ner affären och justitieminister Klaus Klinger röjde senare att åtminstone 200 sidor Stasidokument rörande Barschelfallet hade förstörts av västtyska agenter. Men dödslistan fortsatte att växa och den 29 oktober 1987 begick en Stefan Ruedell självmord. Stefan Ruedell utpekades för att ha spionerat på de socialdemokratiska ledarna i Schleswig-Holstein. På så sätt kan hans död ha förbindelse

Uwe Barschel

Schalck-Golodkowski

med Uwe Barschels död och ytterligare någon vecka senare avled undersekreterare i inrikesministeriet Hans-Joachim Knack av en hjärtattack. Hans-Joachim Knack var då kallad att avlägga vittnesmål om Barschelaffären.

Den 26 december -94 avslöjade Bildzeitung att CIA agenter hade befunnit sig runt hotellet då Barschel mördats och den 30 december tillkännagav samma tidning att ännu en medlem av familjen Barschel avlidit under mystiska omständigheter. Kusinen Bernd Barschel, professor vid Schiller Universitet i Jena, hade i mars 1990 fått tillgång till Stasis arkiv och upptäckt dokument som kastade ljus över hans kusins dödsfall. I oktober samma år planerade han att offentliggöra informationen.

Men innan dess hittades också han död - av en hjärtattack.

*Alla regeringar har använt sig av det när de behövde.
Det är ingenting märkvärdigt. Mord är ett medel för
regeringar, ingenting annat.*

Samuel Halpern, CIA

MÄRKLIGA DÖDSFALL

De gigantiska vapenaffärerna uppmärksammades relativt tidigt i samband med Palmemordet. I mars 1987 lanserade en av USAs mest ansedda politiska journalister Richard Reeves en teori om att Iran låg bakom mordet på Olof Palme och landets förre president Abdolhassan Bani-Sadr bekräftade i november 1987 att han hade säkra källor som sa att Iran var hjärnan bakom Palmemordet.

Samma teori hade en högt uppsatt domare vid Svea hovrätt och en jurist vid justitiedepartementet i tysthet arbetat efter och bett polisen utreda. Hovrättsrådet Brita Sundberg-Weitman och kanslirådet Gunvor Bergström kastade fram misstankar om att iranska dödspatruller även låg bakom TV-journalisten Cats Falcks, professorn Hilding Eeks och krigsmaterielinspektören Carl Algernons död.

-Men genom åklagare har jag fått veta att man anser denna teori för fantastisk, sa hovrättsrådet Brita Sundberg-Weitman i *Aftonbladet* den 13 maj -88. Jag kände personligen både 31-åriga Cats Falck och professor Hilding Eek och jag vet att Cats Falck höll på att utreda export av krigsmateriel från Sverige när hon försvann i november 1984.

Många oförklarliga dödsfall

A.Bani-Sadr

Låt oss granska några suspekta dödsfall. Listan kan tragiskt nog göras ganska lång, vilket denna bok är bevis för. Den verkliga dödssiffran är svår att veta, eftersom de som ligger bakom sådana incidenter oftast försöker att göra det så diskret som möjligt.

-Det vanligaste och mest effektiva är att någon bara dör, förklarade den tidigare KGB-generalen Oleg Kalugin i TV3. Utan skandal, utan uppmärksamhet. Han bara dör av en hjärtinfarkt eller lungproblem.

Så kallade olyckor och självmord är andra favoriter.

-Det händer ganska ofta att man använder sig av gas för att framkalla något som ser ut som en hjärtinfarkt, kommenterade den tidigare CIA-chefen i Stockholm Paul Garbler. Sätten är många.

CATS FALCK

Onsdagen den 29 maj 1985 upptäckte militära röjdykare från KA1 en vit Renault djupt nedsunken i dyn på sex meters djup i Hammarbykanalen i centrala Stockholm. Den hade lokaliserats på grund av ett tips från en narkoman som sa sig ha sett en bil köra ner i kanalen ett halvår tidigare. I bilens framsäten satt två människor fastspända i sina säkerhetsbälten. De två identifierades som den 31-åriga journalisten Cats Falck och 32-åriga Lena Gräns.

Efter en brottsplatsundersökning avskrevs fallet som en olycka och polisen menade att den gått till så här: Efter ett besök på restaurang Örn's Hörn körde flickorna hem med Lena Gräns vid ratten. Det hade regnat kraftigt och det var vinterns första blixthalka den kvällen. Av okänd anledning tog Lena bakvägen hem till Cats. Med hög fart körde de nedför en kort, brant backe där bilen sladdade till på Hammarbykajen. Hjulen träffade en järnvägsräls varvid bilen välte över kajkanten. De chockade flickorna hann inte lossa säkerhetsbältena innan det iskalla vattnet paralyserade dem och katastrofen var ett faktum. Men var det verkligen så här det hade gått till?

Cats Falck

Dramat hade börjat söndagen den 18 november 1984. Cats hade hjälpt väninnan Lena att städa hennes gamla lägenhet och måla om i den nya. Vid 18.30-tiden gick flickorna till restaurangen Örn's Hörn på Södermalm, där de delade på en flaska vin. Till Lena Gräns bror, som arbetade på krogen, sa kvinnorna att de funderade på att gå vidare till Café Opera. Tre timmar senare åkte de iväg i Lenas bil. Sedan dess var de spårlöst försvunna.

De båda kvinnornas försvinnande väckte mycket stor uppmärksamhet. Spaningarna efter Cats och Lena har jämförts med insatsen efter Palmemordet och länspolismästare Hans Holmér sparade inte på resurserna.

Redan från första början koncentrerades spaningarna till

Lena Gräns

Hammarbykanalen, där Cats och hennes mor bodde. Dykare från både polisen och en lokal klubb letade längs hela kajen, men utan resultat. En hel stab bearbetade inströmmande tips och landets sierskor hade fullt upp.

Cats Falck var vid tidpunkten för försvinnandet tämligen färsk som journalist och hade arbetat cirka ett år på SVTs nyhetsprogram *Rapport*. Hon var ambitiös och ville utmärka sig på TV-redaktionen. På onsdagen veckan innan hon försvann, sa hon till en kollega att ”öronen kommer att ramla av när ni får höra vad jag har på band”. Enligt uppgifter i *Dagens Nyheter* ska Cats ha sagt att hon arbetade på något stort som hon räknade med att få Stora Journalistpriset för.

Ingemar Odlander, före detta chef för *Rapport*, förnekade dock att hon skulle ha arbetat med något ”stort” uppdrag. Det gjorde även författaren Lasse Strömstedt, som levde tillsammans med Cats Falck till någon månad före försvinnandet.

-Vi hade ett stort förtroende för varandra och pratade mycket jobb. Men hon frågade mig aldrig något om Bofors eller vapen.

-Hon arbetade med en skattehistoria, konstaterade Ingemar Odlander. Det normala när man håller på med viktiga och känsliga grejer är att man håller redaktionsledningen något så när informerad. Vi gick igenom vad hon arbetade med när hon försvann, men det var inga känsliga grejer.

-Efter att polisen kommit för att underrätta mig om att Catherine (Cats) hade hittats död åkte vi till hennes lägenhet, berättade modern Ami Falck. Här stod märkligt nog alla lamporna på, liksom radion. Och massor av band låg kringslängda på golvet, som om någon letat igenom dem. Vi hade normalt aldrig radion och lamporna på om vi var ute, aldrig! Vidare hände märkliga saker på Cats arbetsplats. Polisen tyckte att det var högst besynnerligt att de, efter att ha tömt hennes skrivbordslådor på Sveriges Radio, hittade nya papper i dem när de kom tillbaka en andra gång.

Cats hade dessutom kvitterat ut en bandspelare och sex band på jobbet. När hon och väninnan försvann, försvann också bandspelaren och hittades inte förrän två månader senare. Av de sex banden saknades då fyra.

Redan innan Cats Falck försvann hade det hänt konstiga saker. Hon hade kommit hem på torsdagen veckan innan försvinnandet och berättat att någon varit ute efter henne. Tre hotfulla män och en kvinna hade stått utanför hennes bostad, vilket Cats hade upplevt så obehagligt att hon bett taxichauffören vänta tills hon hunnit in genom porten. Det hade dessutom flera gånger varit folk utanför och lyssnat i brevinkastet.

-Hela kvartetten var enligt min chockerade dotter ena riktigt fula typer, vilket var

Ingemar Odlander

Lasse Strömstedt

mycket ovanligt, eftersom det här är ett lugnt område, berättade modern. Den enda Cats beskrev var kvinnan: punkare, 30 år gammal, med långt svart, stripigt hår och iklädd militärjacka. Rent utseendemässigt liknade hon den kvinna som stod och hängde över Cats bord när hon och Lena satt på restaurang Örns Hörn.

Vissa matgäster på Örns Hörn lämnade senare samma signalement på tre män och en kvinna. Sällskapet efterlystes av polisen, men identifierades aldrig.

LIKET LADES I FRYSBIX

Den 31 maj 1985 förrättades på anmodan av Polismyndigheten en obduktion. Förrättningen verkställdes i närvaro av kriminalinspektör Rune Bladh (som även deltog vid Olof Palmes obduktion, se sid 242) och obduktionsassistent Gert Linderhagen. Enligt den rättsmedicinska undersökningen hittades en klar, rosafärgad vätska i lungorna på både Cats och Lena - och det trots att Hammarbykanalen vid den här tiden hade bland de smutsigaste vattnen i hela Stockholm.

Cats Falcks mamma gjorde det till sin livsuppgift att lösa mysteriet. Hon var säker på att dotterns död berodde på att hon kommit över känsliga uppgifter om Bofors vapensmuggling via Östtyskland. Det är en teori som delas av andra släktingar till de båda kvinnorna.

-Jag tror inte alls på att min dotter dog genom en olyckshändelse och att hennes väninna Lena dödades samtidigt var bara en tragisk tillfällighet, sa hon vid en personlig intervju med journalisten Jan-Ove Sundberg i mars 1991. Det finns två skäl till att jag inte tror på en olycka: Lenas styvfar påstods i pressen ha sagt att Cats övningskörde på kajen och att det skulle vara orsaken till att bilen sladdat över kanten. Men Cats tog körkort i Rom redan 1976 och fick svenskt körkort 1982. Vidare tyckte hon inte om att köra Lenas risiga bil. Min teori är att Cats och Lena kidnappades och kloroformerades. Sedan har de lagts i en frys (!) någonstans innan de långt senare forslades till Hammarbykanalen, sattes i bilen och rullades i vattnet. Detta för att försvåra bestämmandet av dödsorsak och tidpunkt. Vindrutan och vänster bakruta saknades, eventuellt uttagna för att bilen skulle sjunka snabbare.

Mamman var även kritisk till polisens version av hur hennes dotters döda kropp hade hittats. Vid ett besök i polishögkvarteret på Kungsholmen i mars 1991 förklarade kriminalinspektör Eric Skoglund följande: En knarkare hade ringt honom och berättat att han sett två bilar på Hammarbykajen, där han själv satt i en järnvägsvagn och injicerade narkotika. Han såg hur två kvinnor tvingades över från den ena och in i den andra bilen och hur den senare sedan knuffades ner i Hammarbykanalen. Då journalisten Jan-Ove Sundberg frågade varför Skoglund inte tagit in knarkaren till ett mera ingående förhör, svarade han:

-Därför att han dog av en överdos innan vi hann göra det.

-Men hur har ni kommit fram till teorin att de kidnappades och sedan mördades?

-Ja, det kan jag inte säga rent ut, för vi misstänker att ett annat lands ambassad är inblandad. Cats Falck satt utan tvekan på en del känsliga uppgifter, men om de rörde Bofors kan jag inte svara på. Efter en omfattande teknisk utredning skrev jag hur som helst av fallet som en olycka.

I samband med att fallet på nytt aktualiserades i september 2003 ändrade Skoglund sin version. Nu påstod han istället att han hade gått bakom ryggen på sina chefer och bett militärens dykare undersöka området. Detta efter ett tips från en fjärrskådare i Norge.

Bilen hittades hela 550 meter från färdvägen

BEVISMATERIAL FÖRSVANN

Omedelbart efter Cats Falcks försvinnande lämnade mamman in hennes arbetsanteckningar till polisen. Det mesta hade hon ha haft hemma i bostaden på Barnängsgatan 40.

-Jag vet att utredaren förvarade arbetsanteckningarna på en hylla i sitt rum, sa juristen Brita Sundberg-Weitman som hjälpte mamman med poliskontakterna. Men när *Dagens Nyheter* gick igenom polisens akt saknades dessa!

Det är inte bara Cats Falcks viktiga arbetsanteckningar som saknas. Även flera centrala tekniska protokoll har försvunnit eller aldrig ens upprättats. Några exempel: Polisutredaren Skoglunds olycksteori bygger på att fälgarna på Lena Gräns bil skadats. Eric Skoglund ansåg att det varit ”fruktansvärt halt” och att bilen fått sladd, törnat mot den höga kranrälsen som löpte längs kajen och sedan voltat ned i vattnet. Inga fotografier eller protokoll dokumenterade dock skador på fälgarna. Tvärtemot är det så att de bilder som togs när bilen bärgades visar att fälgarna var intakta. Dessutom saknas dokumentation om eventuella sladdspår, bilens krockskador och om främmande färgfragment som hittades på karossen. SKL i Linköping skall ha gjort en undersökning, men något protokoll därifrån finns inte.

Vad gäller krockskadorna så anlidade man en verkmästare från Bilia i Alvik för den tekniska undersökningen (hade

Brita Sundberg-Weitman

polisen inga egna tekniker?) och i en handanteckning skrev Erik Skoglund efter att ha talat med denne: ”Skador i front/intryckn. har skett när motorn stått stilla.” Tyder detta på att bilen åkt över kajkaten med motorn avslagen? Ingen vet. Något protokoll från verkmästarens undersökning finns nämligen heller inte.

Det finns fler konstigheter i polisens förundersökning. Fordonet hittades till exempel vid kajplats 310, hela 550 meter från polisens tänkta färdväg. Ingen som känner till förhållandena i Hammarbykanalen tror att bilen kan ha släpats så långt med strömmarna eller med något fartyg.

Den naturliga och absolut enklaste vägen att köra hem från restaurangen hade varit att ta höger på Folkungagatan mot Danvikstull, sedan in på Tegelviksgatan, via Nackagatan fram till Barnängsgatan. Enligt polisen torde kvinnorna dock ha tagit till vänster på Folkungagatan, via Renstiernas gata, Ringvägen och Östgötagatan ned till Hammarbyhamnen. Varför de skulle ha tagit denna omväg hade polisen ingen förklaring till. Vidare påstås att den ena kvinnan hade ”ett kraftigt näsbensbrott”. Men i obduktionsprotokollet står uttryckligen att ”inga tecken till benbrott föreligger”.

CONTAINER-AFFÄREN

Innan Cats försvann arbetade hon med den så kallade Containeraffären. Cats undersökning av företaget ASEA började redan 1983 och höll på ända tills försvinnandet. Då hade Cats jobbat mycket intensivt med att kartlägga företaget som hon misstänkte för smuggling av högteknologiska varor samt försäljning av krigsmateriel. I centrum för smuggelhärvan satt svenskarna Sven-Olof Håkansson och Bertram Brinkeborn samt tysken Rickard Müller, som skulle ha använts som agent. Den 15 februari 1984 anhölls Håkansson som misstänkt för grov varusmuggling och den 4 december dömdes han till fyra års fängelse för grova skattebrott. Han erkände även valutabrott för 65 miljoner kronor, men fick eftergift då han fått sitt straff. Rickard Müller lyckades däremot fly bakom järnridån där Stasi skaffade honom bostad och hjälpte honom att fortsätta smugglingen av både civil och militär högteknologi.

Datorsmugglingen hann avslöjas innan Cats och Lena försvann. Men den skulle ändå ha kunnat vara del av motivet till att röja dem ur vägen. I Cats kvarlämnade anteckningar finns nämligen följande sensation: Håkanssons dataföretag skulle utgöra stommen i en avancerad utbildnings- och informationscentral för sovjetiska agenter och specialister i Sverige. Snubblade Cats över en rysk spioncentral i Sverige? Om Cats Falck undersökte Håkanssons skattebrottslighet på uppdrag av redaktionsledningen kan hon ha kommit på kopplingen till de forna kommuniststaterna och i så fall varit farlig för DDR.

STASI SKICKADE MORDPATRULL

I april 1997 tog utredningen en ny vändning i samband med att ett anonymt brev från Tyskland kom till Säpo. Enligt *Dagens Nyheter* den 1 juni uppgav brevet att den tidigare östtyska säkerhetstjänsten Stasi skulle ha sänt en mordpatrull på tre personer till Stockholm med uppdrag att tysta Cats Falck. Brevskrivaren hävdade att orsaken till mordet var att Cats Falck hade fått insyn i känsliga vapenaffärer mellan Bofors och DDR. I brevet stod bland annat: "Hon hade funnit att fartyg från Sverige anlöpt Rostocks hamn med containrar... De här containrarna fraktades sedan till Imes vapenlager i Kavelndorf nära Rostock. Imes (se sid 309) stod under Stasis övervakning och var involverat i vapenförsäljning över hela världen."

Under flera år i början på 1980-talet smugglade Bofors krut till det östtyska företaget Imes, som därefter sålde varorna vidare till bland annat Iran. I brevet fanns flera högt uppsatta personer inom Stasi namngivna liksom medlemmarna i den påstådda mordpatrullen. Två av mördarna påstods bo i Birkholzaue, en liten by bestående av ett tiotal smutsgrå hus längs vägen mellan Blumberg och Elisenau strax utanför Berlin i gamla Östtyskland. Ett flera kvadratkilometer stort område, med Birkholzaue i centrum, var förbjuden mark för vanliga DDR-medborgare och övervakat med videokameror och höga vaktorn.

Enligt journalisten Bo G Andersson var byn Helenenau några få kilometer därifrån tidigare ett träningsläger för statens sabotagestyrkor, som även ägnade sig åt uppdrag som "likvidering av förrädare och andra personer vars verksamhet riktade sig mot DDRs säkerhet. I brevet uppmanades den svenska polisen att sätta in en annons i tidningen *Zweite Hand* för att få kontakt med den tyske brevskrivaren. Men så gjordes av någon anledning inte. Enligt *Dagens Nyheter* tog Rikskriminalen heller inte hjälp av sina tyska kollegor för att kontrollera uppgifterna.

-Vi har inte hört något från svensk polis, kommenterade Manfred Kittlaus vid tyska rikspolisens förvånat. Istället är det publicerat i flera stora tyska tidningar som gjort Berlinpolisen uppmärksam på brevet till Säpo.

-Jag vill inte vara någon hämndens ängel, förklarade Cats bror. Men jag blev väldigt förvånad och konfunderad. Det verkar så självklart att sätta in en annons när uppgifterna är så precisa. Jag vet att hon jobbade med något kring Bofors och att hon hade hotats per telefon. Vi som är anhöriga till Cats och Lena är övertygade om att deras död inte var någon olycka.

-Det känns skönt att de här uppgifterna har kommit fram, kommenterade en nära kvinnlig släkting. När Cats arbetade vid TV i Karlstad sommaren före försvinnandet berättade hon att hon hade stora saker på gång. Det handlade om Bofors. Antagligen höll hon på med det vid sidan om reporterjobbet på *Rapport*.

Dagen efter avslöjandet om Stasis eventuella inblandning, den 2 juni -97, gick journalisten och författaren Jan Guillou (se

Jan Guillou

sid 396) ut i *Aftonbladet*:

-Hypotesen går ut på att TV-reportern skulle ha kommit illegal vapenhandel mellan Bofors och det forna Östeuropa på spåren och därför måste röjas ur vägen för att rädda vidare skumraskaffärer. Det är så dumt att klockorna stannar. Journalister mördas ibland, det är sant. Men för att inte förlora den pedagogiska avsikten så måste man ju göra tydligt vem som mördade och varför. Att journalister mördats för att hindra en story att komma ut har nog bara förekommit i underhållningsfilm och amerikanska thrillers.

Erich Honecker

Jan Guillou ångrade kanske senare sitt uttalande i samband med att den tyske riksåklagaren den 23 september 2003 häktade en 53-årig man i Karlsruhe för delaktighet i mordet. Mannen misstänktes för att 1976-87 ha utfört ett tiotal mord på människor utomlands som ansetts vara DDRs statsfiender. Besluten till dessa likvideringar skulle enligt *Berliner Zeitung* ha fattats av personer i den dåvarande stats- och partichefen Erich Honeckers absoluta närhet.

Enligt *Berliner Zeitung* hade ett mördarkommando bestående av tre personer från DDR, däribland den gripne Jürgen G, tagit sig in i Västtyskland vid staden Hof i Bayern via en av de hemliga övergångar säkerhetstjänsten Stasi hade vid järnridån. Därefter ska de ha rest till Sverige via Danmark. Väl framme i den svenska huvudstaden ska de ha tagit kontakt med Cats Falck och bjudit henne och hennes väninna på restaurang. I samband med måltiden ska kvinnorna ha förgiftats, placerats i Lena Gräns Renault och rullats över kajkanten ner i Hammarbykanalen.

-Förmodligen var kilerkommandots medlemmar Stasiofficerare, men de opererade troligtvis som en självständig enhet, kommenterade den tyska journalisten på *Berliner Zeitung*, Andreas Förster.

CARL FREDRIK ALGERNON

Liknande uppgifter om att Stasi skulle kunna vara inblandat har inkommit till polisen tidigare. Det hade också förekommit tips om att Stasi skulle ligga bakom den tidigare krigsmaterielinspektören Carl Fredrik Algernons död. Carl Algernon skulle enligt uppgift bland annat ha överlämnat en del avslöjande material till journalisten Cats Falck.

-Vi har under flera år fått ta emot brev och informationer kring den här frågeställningen. När substansen har undersökts har det dock inte lett till några dramatiska aktiviteter, kommenterade chefen för rikskriminalen Lars Nylén. De nya uppgifterna granskas nu av rikskriminalens underrättelsetjänst

C F Algernon

och Palmegruppen.

Låt oss gå lite på djupet av denna frågeställning. För att undersöka i vilken utsträckning Sveriges vapenaffärer bedrevs hade Olof Palme tillsatt en utredare vid namn Carl Fredrik Algernon. Denne höll på med en enmansutredning när han föll framför ett tunnelbanetåg i Stockholm klockan 17.54 den 15 januari 1987. Sex dagar senare skulle han ha kallats till förhör och i portföljen hade han handlingar om polisutredningen i Boforshärvan.

Efter en polisanmälan inlämnad av organisationen Svenska Freds hade den pensionerade länsåklagaren Stig L Age tidigare fått uppdraget att ensam och på halvtid utreda Bofors smuggelaffärer genom åren, det vill säga en av de mest omfattande brottshärvorna i svensk rättshistoria.

-När jag träffade Algernon första gången blev jag lite förvånad över att han verkade så högggradigt nervös, mindes åklagaren Age. Under tiden som jag handlade ärendet kändes det nästan som han undvek mig. Han kanske inte ville ha oss snokande närmare, det vet jag inte.

Vittnen hävdade att Algernon blivit knuffad ner på spåret, andra påstod att han hoppat av egen vilja. I båda fallen skulle orsaken vara densamma: Algernon kände till något som var farligt eller också hade han begått tjänstefel och kanske mot betalning underlåtit att kontrollera vissa vitala uppgifter rörande export av svenska vapen. Enligt uppgift skulle han upprepade gånger ha sökt kontakt med Palmegruppen, då han känt sig hotad. Men Hans Holmér hade aldrig tid.

Omständigheterna kring krigsmaterialinspektör Carl Fredrik Algernons död ledde inte till något entydigt svar, varför dödsfallet bokfördes som en olyckshändelse av kammaråklagare Torsten Wollf. Spekulationer har florerat ända sedan dess - var det en olycka eller blev Algernon mördad?

För att få en bättre inblick i vad som egentligen hände följer här utdrag ur diverse polisförhör:

”CARL FREDRIK ALGERNONS SISTA DAG I LIVET (Berättat av hustrun den 15 januari 1987 för kriminalinspektör Anders Hurtig):

Carl Fredrik Algernon brukade oftast anlända till sitt arbete vid 07.30-tiden. Han åkte bil in till stan tillsammans med sin hustru Margaretha. Under förmiddagen den 15 januari satt han på sitt tjänsterum och arbetade. Han tog en kafferast omkring kl 09.45-10.00. Han satt då sex trappor upp i Rosenbad tillsammans med två medarbetare. Vid 10-tiden gick han till sitt tjänsterum. Det är okänt när han gick på lunch eller vart han gick. Vid 13-tiden hade han återkommit till sitt tjänsterum.

Klockan 14.00 tog han på sig sina ytterkläder och gick till Försvarsdepartementet för att delta i ett möte angående industrins rutiner när de har utländska gäster. Han

kom något försenad till mötet. Klockan var då 14.15. Enligt uppgift verkade han glad och godmodig. Mötet avslutades kl 15.35. Han återvände från mötet mellan kl 16.00 och 16.20. Mellan 16.20 och 16.30 gick han igenom statistik med en medarbetare. Kl 16.30 samtalade Algernon med en reporter från tidningen *Veckans Affärer*. Samtalet varade ca 15-20 minuter och pågick utan avbrott. Kl 16.45 överlämnade en sekreterare ett rekommenderat brev från Rikspolisstyrelsen till Algernon.

Kl 16.45 ringde Anders Carlberg från Bofors och ville träffa Algernon. Kl 17.00 infann sig Carlberg hos Algernon. Samtalet rörde sig om att Bofors hade haft sanktioner från högre ort att leverera krigsmateriel till förbjudna länder.

Algernon föreföll vara mycket spänd inför mötet med Carlberg, storrökte och var högröd i ansiktet. Detta var något anmärkningsvärt, eftersom han inte rökte i vanliga fall. Kl 17.10 tittade sekreteraren in hos Algernon. Hon såg då att han hade besök av Carlberg. Algernon verkade då åter lugn och uppträdde som vanligt. Kl 17.15 lämnade Carlberg Algernon.

Någon gång vid 17.30-tiden lämnade Algernon Krigsmaterielinspektionen och gick till Vasagatan. Han gick antagligen via Tysta Marigången. Det var en vanlig väg för honom. Kl 17.45 befann sig Algernon på T-centralens perrong 3 för tåg i riktning mot Mörby och Ropsten. Enligt ett vittne, som är trovärdigt, hade han låtit ett tåg mot Mörby passera. Enligt andra vittnen hade han stått mycket nära kanten. Han hade verkat nervös och gått fram och tillbaka. Samtliga vittnen är överens om att han föll ner framför tåget och sedan blev överkörd”.

Anders Carlberg

(slut förhör)

Enligt boken *Vapensmugglarna* av Bo G Andersson och Bjarne Stenquist inträffade sedan detta: ”Dödsfallet skapade en chockstämning på krigsmaterielinspektionen och inom UD:s handelsavdelning. Rättschefen Jörgen Holgersson, som också var säkerhetsansvarig, underrättades i bostaden vid 21-tiden. Han reste genast in till jobbet och kontaktade bevakningsbolaget Abab, som spärrade av Algernons tjänsterum och posterade ut vakter. Personal från Stockholmspolisens våldshotell, Säpo och den militära underrättelsetjänsten startade redan under natten en brottsplatsundersökning. Dödsfallet togs på största allvar, eftersom det inte kunde uteslutas att det fanns ett samband med mordet på Olof Palme. Dagen därpå informerades utrikeshandelsminister Anita Gradin av Jörgen Holgersson om de närmare omständigheterna kring dödsfallet och regeringen höll också ett krismöte.”

Den stora frågan är hur det kom sig att Carl Algernon föll. Var det självmord

eller en olyckshändelse? Eller var det en avsiktlig knuff som gjorde att Algernon slutade sina dagar på T-centralen? Kroppen blev ohyggligt illa tilltygad och många omkringstående vittnen chockades mycket svårt.

Av sju vittnen som alla gjorde iakttagelser som tyder på en konspiration, såg fem hur Carl Algernon mördades i Stockholms tunnelbana. Det ofattbara är att endast ett av dessa fem vittnen deltog vid rekonstruktionen.

Carl Algernon mötte en fruktansvärd död i tunnelbanan

Tilläggas kan att en av ambulansmännen som tog hand om kroppen var Kenneth Lavrell (se sid 194), samme Lavrell som enligt egen uppgift hoppat över i ambulansen med den dödsdjutne Olof Palme.

Men portföljen då? Samma dag kom en PM från kriminalinspektör Torbjörn Nilsson om innehållet i Algernons väska. I portföljen fanns bland annat anteckningar på A5-papper och ännu mindre anteckningspapper. Anteckningarna kunde absolut inte tolkas som ett avskedsbrev. Rikskrim tog genast anteckningarna i beslag eftersom innehållet ansågs mycket känsligt för Boforsutredningen. Carl Algernon hade enligt uppgift heller inga som helst planer på att begå självmord. Han hade istället övervägt att avgå som krigsmaterielinspektör och pensionera sig. Trots det avskrevs fallet snart som en olycka.

Här publiceras några av vittnesmålen som kanske kan hjälpa till att sprida ljus över mysteriet, tagna direkt ur polisens egen utredning. Uppgiftslämnarna återges endast med sina initialer och förhören är något nerkortade.

Fall 1: Spaningsuppslag i grövre brottsmål, Stockholms polisdistrikt 1. Den 17 januari 1987.

Uppgiftslämnare: JR

JR uppgav att han stod på perrongen mot Ropsten, han skulle åka till Östermalmstorg. Precis då tåget kom såg han en arm som stötte till i magtrakten på en mansperson, denne föll ner på spåret och blev överkörd av tåget. JR tittade på mannen som knuffat ner personen, gärningsmannen tittade sig omkring och gick därefter från platsen, uppför

en trappa till perrongen mot Hässelbytågen. Från den perrongen gick mannen till uppgången mot Sergels torg. Gärningsmannen gick sedan mot Drottninggatan. Då han kom till en dörr vid Kulturhuset mötte gärningsmannen en mansperson som överräckte en svart attachéportfölj. Mötet var snabbt och gärningsmannen fortsatte Drottninggatan mot Gamla Stan. När han kom fram till korsningen vid Fredsgatan satte mannen sig i en svart eller mörkblå Mercedes av 400-modellen. Första bokstaven i registreringsnumret var M. Bilen var försedd med en CD-skylt (!).

Signalement på gärningsmannen: 30-35 år, cirka 180 cm lång, muskulöst byggd, mörkt vågigt bakåtkammat kort hår, glasögon med tonade glas och metallbågar, han hade mörk mustasch (valrossmodell) som gick ned på sidorna av munnen. Mannen var iklädd gråsvart rock, gråsvarta byxor samt svarta lågskor (och) troligtvis vit skjorta. Mannen hade ett sydländskt utseende.

Signalement på mannen som överlämnade portföljen: 40-45 år, cirka 170 cm lång, kraftig kroppsbyggnad, mellanblont hår med halvflint. Mannen var iklädd grön lodenrock samt svarta byxor.

Fall 2: Spaningsuppdrag i grövre brottsmål, Stockholms polisdistrikt 1. Den 20 januari 1987.

Uppgiftslämnare: RH

RH befann sig på den aktuella platsen då händelsen inträffade. Han satt på en bänk vid spår 3. Han hörde liksom en duns och hörde hur folk började skrika. Omedelbart efter det hela hade hänt var det 3-5 män som springande lämnade plattformen. RH fick den bestämda uppfattningen att dessa män hade något med olyckan att göra och de eller någon av dem knuffat den omkomne ned på spåret.

Fall 3: Spaningsuppdrag i grövre brottsmål, Stockholms polisdistrikt 1. Den 23 januari 1987.

Uppgiftslämnare: HL

Vid den aktuella tidpunkten befann sig HL vid plattform 3 på T-centralen. Strax före det inträffade lade HL märke till en man som snabbt kom gående från södra plattformens ändan på väg norrut. Mannen var cirka 180-185 cm lång och normalt byggd. Han var iklädd en beige rock som nådde ungefär till knäna och hade en viss likhet med Leif Bork. Mannen bar icke skägg, men hade möjligen en mustasch. Han bar en väska eller portfölj av dokumenttyp.

Den man som senare knuffades ned framför ett ingående tåg stod ungefär en meter från perrongkanten. Den passerande mannen strök mycket nära mannen vid perrongkanten och då han befann sig omedelbart bakom denne, knuffade han med en hastig rörelse till mannen med sin högra hand. Knuffen skedde samtidigt som tåget kom in på perrongen med normal fart.

Den knuffade mannen ”flaxade runt” som man gör då man tappar balansen och föll

snett ut över tågspåret. Den knuffande mannen försvann därefter uppför rulltrapporna vid plattformens norra sida.

Fall 4: Spaningsuppslag i grövre brottsmål, Stockholms polisdistrikt 1. Den 26 januari 1987.

Uppgiftslämnare: NS

Aktuell dag vid 17.50-tiden befann sig NS på perrongen vid T-centralen. Han stod och väntade på ett tåg för att åka till Karlaplan. I väntan på ankommande tåg lade NS märke till en lång medelålders man som stod cirka 2 meter framför honom, snett till vänster. Mannen var iklädd en överrock, troligen beige färgad och hade vantar, ej påtagna. I detta skede lade NS märke till en annan person som stod i närheten. När tåget var på ingående drog sig den andre personen närmare den äldre mannen.

Den äldre mannen stod cirka en halv meter ifrån perrongkanten. NS blev intresserad av den andre personen eftersom det verkade som om han tänkte tillgripa den väska som den äldre mannen hade i sin vänstra hand. NS tittade därför noga på den mannen och lade märke till att han var 25-30 år gammal, hade ljust halvlångt hår, fyllig mustasch och var omkring 170-175 cm.

NS tittade hela tiden på den yngre mannen som såg ut som en typisk brottsling och det såg inte ut som om han väntade på ett tåg. Det syntes på honom att han hade för avsikt att begå brott. NS släppte därför inte personen med blicken.

När tåget var på ingående, drog sig de flesta människor närmare perrongkanten. Då knuffade den yngre mannen den äldre. Han satte sina båda händer i mannens rygglut och gav honom en kraftig knuff, som resulterade i att denne föll ned på spåret framför det framrusande tåget. Det hela gick mycket fort, men NS hade ändå den uppfattningen att någon hade kunnat hugga tag i och rädda den äldre mannen innan denne föll ner på spåret.

Den äldre mannen överkördes av tåget, vilket bromsades in och stannades efter två eller tre vagnar. NS lade märke till att gärningsmannen efter knuffen vek av till vänster och fortsatte mot trapporna som leder till Vasagatan. Det blev stor uppståndelse på perrongen och en massa människor kom springande för att titta på olyckan. NS stod kvar och kände sig chockad och förlamad.

När räddningspersonal och polis hade fått fram den nerknuffade mannen lades denne på en bår. Platsen avspärrades med några slags band. Då såg NS den man som hade utfört dödsknuffen. Han befann sig omedelbart nedanför trappan som ledde till Vasagatan. Mannen verkade vara i samspråk med en annan man. Denne man hade ett utländsk utseende. Han var längre än ”knuffaren” och hade mörkt välvårdat hår. Håret var fylligt och stort, bakåtkammat och såg mycket snyggt ut. Mannen såg mycket bra ut.

NS påminde sig att det var något anmärkningsvärt med ”knuffarens” ansikte. Möjligen ett stort ärr eller brännskada på ena kinden. NS kände sig lite rädd för sin

egen säkerhet.

Fall 5: Förhör med HB EKO-roteln den 28 januari 1987.

Uppgiftslämnare: HB

HB uppgav att han åkte med rulltrappan från Sergels torg, norra uppgången från perrongen. Nere på perrongen där bland andra linje 13 passerar uppmärksammade han två män som stod vid en pelare cirka 10-15 meter från rulltrappan.

De två männen stod och spanade mot norra uppgången. Den ene var svensk och den andre arab. De förde ”någon slags strategisk diskussion”. Från norra uppgången kom då två araber och sammanstrålade med de båda som stod vid pelaren. De verkade väldigt ”frustrerade, stressade”, ”de var väl beslutna att göra någonting”. HB uppfattade att någon sa att ”nu står han där borta på södra perrongen” och ”han har kommit ner”.

Sedan delade de upp sig två och två. De gestikulerade som att ”du gör det och du det”. Någon nämnde ”Akalla” och någon en adress i stan, dock inget gatunamn. Det verkade ungefär som ”vi ses där”.

Signalement: Svensk: Cirka. 35 år, ca 180 lång, kraftig kroppsbyggnad, grovhuggen ansiktsform, lite säckig hållning, muskulös, möjligen skägg eller mustasch, en halsduk dolde delvis hakan. Mannen var iklädd brun jacka och svarta byxor, stövlar typ jodpurs, mörka.

Signalement: Arab 1, som stod tillsammans med svensken: Han hade kort, lockigt, mörkt hår, var nästan 170 cm lång, iklädd skinnjacka med textilärmar, grå / svart. Byxor i samma mönster, grå. Alla tre araberna såg bra ut, var välvårdade och pratade bra svenska. De var smärta och såg vältränade ut.

(slut förhör)

Trots dessa vittnesmål med flera avskrevs dödsfallet som en olycka. Men nog föreligger det tillräckligt med tecken på att Carl Algernon kan ha blivit knuffad ner på spåret. Visste Carl Fredrik Algernon för mycket om mordet på Olof Palme? Carl Algernon hade tidigare varit högste chef för viktiga avdelningar inom den hemliga polisen och var nu den ende som hade insikt i Bofors internationella vapenaffärer. Det uppges att den före krigsmaterielinspektören kände till att Bofors 1983 smugglade en luftvärnskanon till Oman.

-En minnesanteckning om kanonen påträffades i Algernons portfölj samma dag som han dog i Stockholms tunnelbana, förklarade Boforsåklagaren Folke Ljungwall. Den förefaller visa att han i förväg kände till smuglingen.

Ett stort frågetecken kvarstår alltså: blev Carl

Vad fanns i Algenons portfölj?

Fredrik Algernon mördad för sin kännedom om Boforshärkans innebörd? Och varför tog det nästan ett helt år för polisen att leta igenom hans portfölj för att få vetskap om det nu publicerade dokumentet?

Familjen, släkt och nära vänner till Carl Fredrik Algernon utesluter att han kan ha begått självmord. Ryktesfloran har fortsatt och det har bland annat avslöjats att ett viktigt videoband i utredningen kring Algernons död försvunnit. Polisen utredde enligt egen uppgift dödsfallet mycket noga och utförde bland annat en rekonstruktion som också filmades. Kommissarie Lennart Silverbark fick vid ett tillfälle låna bandet för att kopiera det.

-Jag använde det när jag undervisade på Polishögskolan, berättade han i *Aftonbladet* den 14 augusti -97.

Kort därpå hade Silverbark inbrott hemma i lägenheten. Det enda tjuvarna stal var bandet om Algernons död!

-Det var väldigt mystiskt, fortsatte han. Det försvann bara en liten summa pengar och då slog det mig att det egentligen var bandet de sökte efter.

Göran Algernon, son till den avlidne, har också råkat ut för konstigheter. Bland annat har han berättat om att en okänd man ringt honom och sagt:

-Det hela är Palmes fel!

Offrets hustru Margareta Algernon hade flera gånger, bland annat dagen efter det tragiska dödsfallet, fått liknande telefonsamtal. En okänd med utländsk brytning hade då upprepat:

-Det var Palmes fel att det har hänt.

I mitten av september 1987 hade hon därutöver blivit kontaktad av Cats Falcks (se sid 336) mamma som berättat att Cats när hon försvann varit i färd med att avsluta en undersökning rörande vapenhandel och dataaffärer.

CLAES-ULRIK & KRISTINA WINBERG

Kl 17.02 den 31 maj 1989 trafikdöddades före SAF-chefen (ang position, se Stay Behind sid 491) och högste Boforsdirektören Claes-Ulrik Winberg och hans fru Kristina på riksväg 53 vid Rytterne mellan Västerås och Eskilstuna. Sommaren 1987 hade han åtalats tillsammans med tre andra före detta Boforschefer för smuggel- och mutaffärena från Bofors till sydostasiatiska länder (se sid 308) och den 4 september 1989 skulle den rättegång starta där han borde ha blivit den

En vanlig bilolycka eller dubbelmord?

främste huvudpersonen.

Vägen vid olycksplatsen var bred och jämn, sikten fri och obehindrad på en lång raksträcka. Claes-Ulrik Winberg hade slitits ur sitt säkerhetsbälte, ut genom vindrutan och hamnat 20 meter in i en lövdunge i skogen. Den officiella förklaringen var att Winbergs bil börjat sladda vid ett vägarbete med nylagd, våt asfalt och kolliderat med en mötande van. Fordonen forslades snabbt bort och när journalisten J-O Sundberg kom till platsen kommenterade Västeråspolisens:

-Makarna Winberg har förts till Uppsala för att obduceras (?). Det kommer att dröja 4-5 månader (?) innan vi får resultatet.

-Bilvraket är övertäckt och kommer inte att visas förrän alla utredningar är klara, kommenterade man på Volvos anläggning i Tunbytorp. Fler utredningar än polisens pågår. Vilka vill vi inte säga.

Då man kan anse att Claes-Ulrik Winbergs vittnesmål inför den då stundande vapenrättegången var mycket betydelsefull förefaller det underligt att Boforsutredningen inte krävde en noggrannare polisundersökning av denna trafikolycka.

-Nu är alla Boforsaffärens nyckelpersoner döda, suckade den tidigare vapeningenjören Ingvar Bratt, som var den som först av alla avslöjade Bofors ljusskygga affärer. Det som är mest illa är att vi inte får veta i vilken grad regeringsledamöter varit inblandade i smuglingsaffären.

-Winberg var den Boforschef som kunde ha berättat om politikerns och höga tjänstemäns inblandning i Boforsvärnan, instämde Henrik Westander, vapenexportforskare på Svenska Freds. Men nu är det för sent.

HILDING EEK

Många som har vetat något om Bofors vapenaffärer har dött i olyckor, begått självmord eller mördats. De största frågetecknen kring smuggelaffärerna kvarstår, eftersom de flesta av nyckelpersonerna inte finns bland oss längre. En av dem var Hilding Eek, 73, professor och vice ordförande i Sipri.

Hilding Eek hade länge kartlagt de svenska vapenaffärerna när han försvann från sin sommarstuga i Sörmland den 19 augusti 1983, dagen efter att han kommit hem från USA. En

Claes-Ulrik Winberg

Henrik Westander

Hilding Eek

intensiv skullgång genomfördes i området, men utan resultat. Först tre månader senare, den 20 november, hittades han död på en öppen plätt i skogen i samma område som tidigare genomfördes.

Han låg då med huvudet i en bäckfåra - utan skor och med bar överkropp. Trots att han ska ha legat utomhus i drygt 90 dagar var kroppen i det närmaste intakt, vilket synes svårförklarad eftersom han försvann under den varma sensommartiden. I normala fall angrips en död kropp av rovdjur och insekter.

-I det fallet, precis som med Cats Falck-fallet, har handlingar försvunnit, förklarade hovrättsrådet Brita Sundberg-Weitman i *Aftonbladet* den 13 maj 1988. Jag vet att Cats Falck höll på att utreda export av krigsmateriel från Sverige när hon försvann i november 1984.

STEGMORDET

Det hela började den 23 november 1986 när ett makabert fynd gjordes i skogen norr om Hudiksvall, närmare bestämt två kilometer norr om det lilla samhället Steg. Resterna av en uppbränd kropp hittades på en liten övergiven skogsväg strax väster om E4-an. Offret hade blivit avrättad med ett nackskott, varefter gärningsmannen hållt bensin över liket, tänt på och förvandlat mordoffret till en askhög. Kroppen var fullständigt förkolnad och omöjlig att identifiera.

Polismästare Erik Nilsson och hans mannar fick hjälp av Rikskriminalen med att lösa mordgåtan.

-Allting i det här fallet är faktiskt egendomligt, sa han i *Lokaltidningen* den 25 november -86.

Det verkade också länge som om fallet aldrig skulle komma att lösas. Det enda man hade att gå efter var några benbitar, gamla lösgommar, en glasögonskalm och ett förkolnat hörselskydd, som offret av någon märklig anledning burit när han brändes.

Vissa källor avslöjade att det kunde finnas kopplingar mellan mordet och Aktionsgruppen Arla Gryning, misstänkt backupgrupp i Palmemordet.

-En man vid namn Ture Utriainen var med i en sån där Magnumklubb. I den gruppen ingick även Raimo Rääsinen, berättade en bekant. Det här var väldigt hårda grabbar och Rääsinen var lite av en hövding i Östersunds finska koloni.

På morddagen hade Raimo Rääsinen bett sin "vän" Eino Hiltonen om hjälp att skjuta in ett nytt vapen. Hiltonen bodde nära ett militärt övningsområde utanför Östersund och ställde gärna upp. På så sätt lyckades Rääsinen lura med honom till en skjutbana några kilometer från dennes stuga utanför Bringåsen.

Medan Eino Hiltonen, iförd hörselskydd, höll på att skjuta in geväret, smög Raimo Rääsinen upp bakifrån och satte en finkalibrig revolver i nacken på honom. Sekunden senare föll Hiltonen till marken, skjutet genom huvudet. Men trots att skottet passerat rakt genom skallen och kommit ut i höjd med näsroten, var Hiltonen fortfarande vid

liv. Raimo Rääsinen tvingades därför slå ihjäl honom med en bräda som låg i det lilla skyttebåset.

Nu sveptes det blodiga liket in i en platsäck och placerades i bagageluckan på Hiltonens egen bil. Därefter körde mördaren direkt till Sundsvall. Med i bilen fanns även offrets hund, en finsk spets. Raimo Rääsinen hade innan mordet lyckats lösa ut ett körkort i Eino Hiltonens namn, men med foto på sig själv, och tog nu ut 80 000 kr med hjälp av det falska körkortet. Av någon anledning fortsatte han sedan söderut mot Hudiksvall. Strax norr om det lilla samhället Steg svängde han in på en oansenlig grusväg för att göra sig av med kroppen. Efter att ha dumpat kroppen på marken, lade han reservdäcket ovanpå bröstkorgen och dränkte allt med bensin från reservdunken. En tänd tändsticka förvandlade högen till ett inferno och det brinnande gummidäcket gjorde att elden höll i sig ända tills kroppen var förvandlad till en oidentifierbar askhög. Brinnande bildäck är en mycket beprövad metod av dödspatrullerna i bland annat Sydafrika.

Fotot som fällde

Efter den bisarra kremeringen fortsatte Raimo Rääsinen till Hudiksvall, där han parkerade bilen vid järnvägsstationen och tog tåget hem till Östersund i tron att det skulle vara omöjligt att spåra honom. Men ödets märkliga nycker skulle komma att dra åt snaran om hans hals.

Tack vare fälgen som låg kvar på kroppen, lyckade mordutredarna utröna att mördarens/offrets bil var en Datsun av äldre modell. En sökning påbörjades och snart hittades en övergiven blå Datsun i centrala Hudiksvall. Inuti fanns blodspår och hundhår. Med hjälp av bilregistret identifierades offret som Eino Hiltonen.

Innan dess gjordes dock ett genombrott i utredningen. Andra utredare var också lösningen på spåret. Det enda av offret som varit helt intakt var fötterna. Hiltonen hade tidigare sökt sjukpension och då genomgått en helkroppsröntgen på Riksförsäkringsverket i Nynäshamn. Röntgenbilden visade att det fanns en unik utväxt på Hiltonens fötter, identisk med den på offrets.

Men inte nog med det. Vid ungefär samma tid fick *Östersundstidningen* nys om att det rörde sig om just Eino Hiltonen. Mordfallet hade varit väldigt omskrivet och man begärde därför fram ett foto från körkortsregistret. Men bilden som publicerades den 20 januari -87 var, tro det eller ej, från det falska körkortet och alltså ett foto på mördaren själv!

Så genom några fantastiska tillfälligheter lyckades man gripa den 42-årige Raimo Rääsinen i Brunflo. Rääsinen var tidigare känd för polisen, bland annat som spritlangare.

Vid den efterföljande rättegången kom det fram att de båda männen kände varandra sedan tidigare och bland annat hade sitt stora vapenintresse gemensamt. Raimo Rääsinen

hade skött Hiltonens deklARATION, vilket gett honom stor inblick i dennes ekonomiska status. Mordmotivet uppgavs också vara pengar.

Rääsinen fick livstid för mordet. Men handlade fallet bara om girighet och pengar - eller finns det en koppling till långt allvarigare saker? Om det stämmer att både Raimo Rääsinen och Eino Hiltonen ingick i Magnumklubben (se sid 222) alternativt Aktionsgrupp Arla Gryning (se sid 723) som påstås ha deltagit som backuptrupp i Palmemordet, torde det finnas en möjlighet att Eino Hiltonen kanske tystats av andra orsaker.

SVANTE ODÉN

På kvällen den 30 juli gick professor Svante Odén, 62, från Uppsala, ut från hamnen i Grisslehamn med sin fiskekutter. Det var en stilla och varm sommarafton. Odén arbetade med ett avancerat forskningsprojekt som förutspåddes att revolutionera jakten på både konventionella ubåtar och minifarkoster. Enligt uppgift hade både amerikanska och ryska militära myndigheter visat stort intresse.

Två dagar senare hittades hans båt drivande norr om Grundkallens fyr i Ålands hav. Professor Svante Odéns försvinnande utlöste febril aktivitet hos polisen, sjöbevakningen och kustbevakningen. Sjöräddningsfartyget M/S Wallenberg beordrades ut för att bärga båten och ta in den till hamn. Vid bärgningen ”råkade M/S Wallenberg dock köra in i fiskekuttern så att den sjönk”. När den senare bärgades saknades den viktiga forskningsutrustningen!

Den efterföljande polisutredningen var så känslig att spaningsledningen beslöt att hemligstämpla den.

Den försvunne professorn arbetade vid lantbruksuniversitetet Ultuna i Uppsala och var en av landets främsta experter inom flera skilda områden, bland annat förvaring av utbränt svenskt kärnbränsle. Han hade även tillsammans med professor Bengt von Hofsten utvecklat en ny metod för att bestämma fingeravtryck, den så kallade ninhydrinmetoden.

Professor Svante Odén

STACK SIG SJÄLV 15 GÅNGER

Torsdagen den 26 februari 1981 klockan 19.51 beordrades två lokala polismän till Strandvägen i Norrtälje med anledning av ett inträffat dödsfall. Den gula trävillan på Strandvägen 22 var belägen vid en stor vik. Här sammanträffade man med polismännen Tommy Klar, B Johansson och Stefan Birking från Länstrafikgruppen LTG i Solna. Vid ankomsten konstaterades att det låg en död person i 50-årsåldern vid ett uthus.

Mannen, som var 190 centimeter lång, låg på rygg med underbenen vikta bakåt vid

sidan av låren. Hans kläder på överkroppen var öppna och bröstet delvis blottat. Blod hade flutit från ett tiotal knivhugg på vänster sida av bröstet och snön runt liket hade färgats röd. Av storleken att döma kunde skadorna ha uppkommit genom stick med till exempel en morakniv. Vid mannens vänstra sida fanns en knivslida nerstucken i snön, men kniven återfanns först när den avlidne skulle transporteras till bårhuset och då under kroppen.

Det visade sig snart att mannen i snön var en kollega, polisinspektör Gustaf Trysberg, allmänt kallad Gösta. Gösta Trysberg var inte vem som helst i det här sammanhanget, utan tjänstgjorde som vakthavande chef på den skandalomsusade Norrmalmsstationen (se sid 416) i centrala Stockholm.

Gustaf Trysberg

Polisinspektör Gösta Trysberg hade arbetat som polis i många år och var känd för att vara vänlig, omtänksam och mycket plikttrogen.

-Han var en principfast och hedervärd man, kommenterade kollegan kommissarie Gösta Söderström.

Men vad har det här fallet med Palmemordet att göra? Ingenting kan tyckas. Men faktum är att Trysbergs efterträdare på Norrmalmsstationen var ingen mindre än Bo Asplund, polismannen som skålat i champagne för Palmes död i telefon (se sid 422) och som tio dagar före attentatet skrikit ut sin ilska och sitt hat mot statsministern (se sid 423).

Det sista halvåret hade Trysberg varit oerhört oroad över den högerextrema utbredning som rådde på Norrmalms polisstation och hade försökt åstadkomma en förändring. Detta resulterade i att han blivit både mobbad och utfrysad, vilket ledde till att Trysberg kände sig mycket orolig och deprimerad. Han var rädd för att vara avlyssnad och förföljd och enligt hustrun insisterade han de sista månaderna på att paret alltid skulle viska till varandra. Två dagar innan han dog konfiskerades hans tjänstevapen utan känd anledning.

Vid kl 18.30 den 26 februari hade han gått ut till brevlådan för att hämta posten, men aldrig kommit tillbaka. Hustrun som nyligen hade brutit foten, ropade ut i mörkret för att se vad som hade hänt men fick inget svar. Efter ett tag blev hon mycket orolig och ringde sin syster, som kastade på sig en jacka och kom till platsen i taxi. Där hittade hon tillsammans med taxichauffören sin avlidne svåger i snön.

Kommissarie Gösta Söderström, kollega och vän till Trysberg, berättade att det direkt efter dödsfallet spreds ett bisarrt rykte på polisstationen om att denne skulle ha tagit livet av sig genom att hugga sig själv i huvudet med en yxa - ett flertal gånger.

Enligt en doktor Forsberg, som konstaterade dödsfallet, kunde döden dock märkligt nog inte vara förorsakad av de sår som fanns på kroppen. Vid en noggrannare

TENS RÄTTLÄKARSTATION
STOCKHOLM

Adress: Box 1352

171 26 SOLNA

D:nr F 639/81

JR/AE

Med stöd av vad sålunda framkommit får jag härmed
avgiva följande

U T L Ä T A N D E:

- att den döda kroppen efter Gustav Ragnar Trysberg företett
dels 15 stycken sårskador i hjärtrakten som alla fort-
satte i form av en kanal uppifrån nedåt, bakåt och mot
kroppens medellinje,
dels mellan revben in i hjärtat och vänster lunga, och
dels genom bukväggen in i bukhålan och magsäcken,
dels blodutådring i hjärtsäcken och vänster lungsäck,
dels hjärtförstoring,
dels bleka, blodfattiga organ,
dels krosskador på höger sida av pannan samt på näsryggen:
- att Trysberg avlidit till följd av hjärt- och lungskadorna
med blodutådring i hjärtsäcken och vänster lungsäck;
- att dessa orsakats av spetsigt och skarpt föremål närmast
kniv; samt
- att intet motsäger antagandet att Trysberg själv berövat
sig livet; samt
- att krosskadorna i pannan och på näsryggen orsakats av
trubbigt våld, med all sannolikhet efter knivskadorna,
vilket härmed intygas.

Solna 1981 03 17

Johan Rajs
bitr överläkare

Polisinspektör Gösta Trysbergs obduktionsprotokoll - självmord!

undersökning på bårhuset i Norrtälje kunde också konstateras att såren var mycket ytliga och att några andra skador inte syntes finnas annat än ett litet sår över höger öga.

Nu fortsätter märkligheterna i detta fall. När biträdande överläkare Jovan Rajs vid Rättsläkarstationen, samme Rajs som deltog i Palmeobduktionen (se sid 242) och som varit inkopplad på några av de mest omskrivna rättsfallen i Sverige, som sprängningen av åklagare Sigurd Denckers villa i Nacka (se sid 300) och styckmordet på Catrin da Costa, skrev ut obduktionsprotokollet den 3 mars drog denne en helt annan slutsats än tidigare nämnde doktor Forsberg. Nu beskrevs dödsorsaken som en följd av "blödning i hjärtsäcken och vänster lungsäck i sin tur orsakad av multipla knivskador i hjärtrakten".

Jovan Rajs

I obduktionspappren kan utläsas att knivskadorna inte alls var ytliga som tidigare konstaterats, men istället direkt dödande. Och på höger sida av pannan fanns ett fyra centimeter stort sår. Näsan var också bruten och sårig. Vidare var sårskadorna nu 15 stycken, alla lokaliserade inom ett triangelformat område. Åtta av dessa knivstick fortsatte genom bukväggen in i bukhålan och två hade sedan penetrerat hjärtat.

Biträdande överläkare Jovan Rajs avslutade undersökningen med texten (se sid 355):

"Med stöd av vad som sålunda har framkommit får jag härmed avgiva ... att intet motsäger antagandet att Trysberg själv berövat sig livet (?) samt att krosskadorna i pannan och på näsryggen orsakats av trubbigt våld, med all sannolikhet efter (?) knivskadorna".

Tilläggs bör att Rajs utlåtande först skrevs ut den 17 mars, tolv dagar efter den första undersökningen på Rättsläkarstationen. I vanliga fall är mordet på en poliskollega något som får hela kåren att göra allt för att lösa fallet. Men här avskrevs fallet utan vidare utredning som suicidium - självmord!

Två dagar efter obduktionen skrev kriminalinspektör Lennart Lundin en promemoria i samband med fallet. Av någon anledning hade man hört Fonus personal som transporterat Trysberg till bårhuset i Norrtälje och sedan vidare till Rättsläkarstationen i Solna. Anledningen var frågetecken kring ansiktsskadorna på den avlidne. Personalen intygade dock att de inte kunde erinra sig ha sett några av de skador som rättsläkaren just hade konstaterat.

Vissa släktingar är övertygade om att Trysberg mördades. Faktum kvarstår än idag - vem kan hugga sig själv med en kniv femton gånger. Det är enligt tillfrågade läkare en medicinsk omöjlighet. Vidare - hur kom det sig att de första poliserna på plats i Norrtälje kom från Länstrafikgruppen i Solna? Fanns det

Vapnet - en Morakniv

tecken på kamp i snön? Hur kunde doktor Forsberg konstatera att knivsticken endast var ytliga och inte hade med dödsfallet att göra, när Jovan Rajs efterföljande obduktion klart påvisade att åtta av sticken var mycket djupa, varav två rakt i hjärtat? Om inte knivsticken var dödliga, vad dog Gösta Trysberg då av? Fick Trysberg ett batongslag i ansiktet? Efter knivsticken? I så fall av vem? Var knivsticken bara där för att maskera den verkliga dödsorsaken? Tillfogades de verkligt djupa sticken först efter dödsfallet, på bårhuset eller Rättsläkarstationen? Och det märkligaste av allt - hur kunde det hela avskrivas som självmord? Det är en fråga som kvarstår än idag.

-Preskriptionstiden på mord är 25 år, så det finns fortfarande möjlighet att försöka få klarhet i detta fall, konstaterar kommissarie Gösta Söderström.

SJÄLVMORD UTAN FINGERAVTRYCK

Vi fortsätter med att titta på ytterligare ett så kallat självmord kopplat till Palmemordet. I *Svenska Dagbladet* den 27 februari -95 finns fallet beskrivet. Enligt ett 48-årigt vittne slängdes revolvren Olof Palme sköts med i Albysjön söder om Stockholm av en jugoslavisk torped och livvakt vid namn Danilo. Detta påstod 48-åringen skedde i hans närvaro cirka två månader efter mordet.

Danilo kunde dock aldrig höras om sin inblandning. I maj 1992 hittades han sittande död på en stol i källaren till en restaurang på Kungsholmen i Stockholm. En kula hade gått in genom höger tinning snett nedifrån. På golvet låg en revolver med en enda hylsa i. Tidigare på kvällen hade Danilo varit på restaurangen tillsammans med en man och en kvinna. Sällskapet bröt upp efter några timmar, men den 40-årige livvakten återvände kl 02.30 och bad att få låna telefonen. En dryg kvart senare fann ägaren honom död på kontoret i källaren. Självmord enligt polisens utredning, mord sa mannens bekanta.

Vid den tekniska undersökningen kom man fram till att det mesta tydde på att 40-åringen åsamkat sig skadorna själv. Detta trots att polisens tekniker hittat tecken på att ytterligare två personer uppehållit sig i rummet vid tiden för dödsskottet - och att revolvren han skjutits med var helt rent från fingeravtryck. Man brydde sig inte ens om att undersöka vem revolvren tillhörde.

Ett rykte i den undre världen gjorde gällande att Danilo under en längre tid spelat rysk roulette med en bekant. Var det denna makabra hobby som ändade hans liv - eller rör det sig om ännu ett mystiskt lik i Palmemordets kölvatten?

Tre män som figurerar i Palmeutredningen har mördats. Samtidigt har flera tipsare och förhörda personer begått självmord, dött i överdoser, omkommit i olyckor eller dött på andra sätt. Enligt *Aftonbladet* den 16 januari -95 har flera hundra personer (!) som lämnat tips eller varit aktuella för förhör dött. Två personer som har varit direkt misstänkta för Palmemordet eller för delaktighet i dådet har också dött. Bland de över

100 000 namn som figurerar i utredningen ökar andelen döda för varje månad. Två personer som polisen velat förhöra har mördats.

Det ena fallet gäller en 24-årig man som tillhörde besökarna på spelklubben Oxen. Polisen hittade vid beslag, hemma hos 24-åringen och hans bror, stora mängder ammunition till bland annat kaliber .357-revolverar. Utredarna planerade ett förhör med 24-åringen någon månad efter att Christer Pettersson hade gripits. Strax före klockan 23.00 den 15 februari 1989 hörde en granne emellertid skottlossning från en av lägenheterna nederst i huset på Regeringsgatan 70 (se sid 465?). Två män, 24-åringen och en två år äldre bekant hade skjutits och fått halsarna avskurna. Vidare hade en kvinna skjutits, misshandlats svårt med ett järnrör och lämnats som varande död. Kvinnan visade svaga livstecken och fördes i ilfart till Sabbatsbergs sjukhus.

-Vi tror att det kan vara en narkotikauppgörelse, sa kriminalkommissarie Göte Brandt till pressen. Det finns tecken som tyder på att lägenheten är genomsokt. Det var mycket stökigt och lägenheten ger ett påvert intryck.

Ytterligare en person i kretsen kring spelklubben Oxen har mördats, enligt spaningsledaren Hans Ölvebro. Spelklubben Oxens huvudägare, den 64-årig Sigge Cedergren, dog därefter i cancer i november 1988. En annan som också visste en hel del om kretsen kring Oxen dog av en överdos ett år efter Palmemordet.

-I början tog vi in uppgifter om alla självmord, och där har vi inte hittat något som vi säkert kan påstå skulle kunna vara något annat än normalt, förklarade Hans Ölvebro i *Aftonbladet* den 26 februari -95. Sedan finns det folk som blivit utpekade eller tipsat i utredningen som dött. Ofta tar det en tid innan vi tar kontakt med dem som hör av sig.

Hur många människor rör det sig om, frågade reportern.

-Det är många. Men merparten av dem som lämnar tips är ofta i pensionsåldern.

Har ni aldrig blivit misstänksamma i några av dessa dödsfall?

-Det finns fall som vi har utrett ordentligt. Det handlar om ett tiotal personer, både tipslämnare och utpekade. Problemet med dem är ju att man inte kan göra fullständigt kontroller

Hans Ölvebro

Tor Erling Staff

Odd Engström

eftersom man inte kan prata med personerna.

Har några av vittnena mördats?

-Jo, inom de kriminella kretsarna. Det är kanske fem personer totalt, men vi har inte hittat några oegentligheter där heller.

Här är en lista på ytterligare fall som har ifrågasatts av seriösa undersökare. Observera att författaren inte är insatt i fallen, men väljer att nämna dem ändå:

* Måndagen den 16 januari -95 skrev *Aftonbladet* om en 32-årig norsk narkoman som kommit över en intressant bandinspelning angående Palmemordet. På bandet hördes några knarklangare samtala:

-Jag vet vem som mördade Palme, sa den ene.

Norrmannen lämnade över bandet till den norske stjärnadvokaten Tor Erling Staff och när Palmegruppen fick nys om kassetten skickade chefsåklagare Anders Helin en förfrågan och undrade om den svenska polisen fick ta del av innehållet. Men advokaten nobbade. 32-åringen hade nämligen hittats död med en giftspruta i halsen.

* Den 7 februari 1986 hittades rättschefen i statsrådsberedningen Jan Forsström död i sin ungarlägenhet i Kista. Det påstås att det rådde irritation och en del motsättningar mellan honom och Palme, delvis på grund av att Jan Forsström som rättschef upplyst Palme att han gett sig in på ekonomiska olagligheter i samband med den beryktade Harvardaffären. Jan Forsström låg död i sin säng. Annan förklaring än att han dött av hjärtinfarkt gavs inte.

Utöver de här nämnda talas bland forskare i Palmedramat om många andra som tros ha mist sina liv för att de visste för mycket. Bland andra nämns förre justitieminister Ove Rainer, död den 28 januari 1987, vilken skulle vetat om Olof Palmes påstått olagliga Boforspengar i utlandet, social- och polisläkaren Nils Bejerot (se sid 277), socialdemokraten Hans Haste (se sid 688) samt regeringsledamoten Odd Engström.

INGVAR HEIMER

Till sist kommer ett tragiskt dödsfall av en privatspanande vän: Ingvar Heimer, 57, en av de mest energiska privatspanarna i den krets som tidigare leddes av den också avlidne Fritz G Pettersson i Enskede. Ingvar Heimer påträffades livlös på Vårbergs Tunnelbanestation i södra Stockholm den 27 januari 2000.

Ambulansföraren Monika Karlsson skrev i sin rapport:

-Mannen låg på perrongen i framstupa sidoläge med en väska under huvudet. I en ring runt honom stod det fullt med människor. Jag frågade människorna i närheten vad som hänt, men fick ingen kontakt och koncentrerade mig i stället på att fortast möjligt få

Nils Bejerot

Fritz G Pettersson

iväg mannen till sjukhus. Någon misstanke om att mannen slagits ned av annan uppstod ej varför det inte var aktuellt att underrätta polis.

Ambulansen forslade Ingvar Heimer till Huddinge sjukhus där man gjorde bedömningen att han inte var så allvarligt skadad. Trots att den halvt medvetlös Ingvar Heimer hade märken som kunde ha uppkommit av slag i bakhuvudet, båda tinningarna och i pannan uppstod ingen misstanke om att det kunde röra sig om misshandel. Efter röntgen förvärrades hans tillstånd emellertid och man beslöt att transportera honom till Karolinska sjukhuset, en till synes konstig åtgärd då Huddinge sjukhus är både större och bättre utrustat. Vid en efterföljande operation konstaterades allvarliga blodproppar i lungpulsåderna och Ingvar Heimer avled på NIVA den 9 februari 2000.

Ingvar Heimer

-Efter att ha tagit del av utredningsanteckningarna måste jag tyvärr konstatera att dessa inte alls står i överensstämmelse med Regeringsformens bestämmelser i 1 kap 9 § om myndigheters verksamhet, kommenterade före poliskommissarie Gösta Söderström (se sid 178) upprört. Var dödssättet verkligen ett olycksfall eller rör det sig om mord alternativt grov misshandel med dödlig utgång på grund av våldsamma slag mot huvudet med ett hårt tillhygge? Detta måste till varje pris undersökas!

Obduktionen var ännu efter fem månader ”ej expedierad”. Först den 30 augusti år 2000 lämnade avdelningsläkare Christina Lundberg på Rättsmedicinalverket i Stockholm ut ett protokoll. Under väntetiden har man hänvisat till läkarbrist samt dröjsmål med analyserna från laboratoriet.

-Således har Rättsmedicinalverket, i likhet med den synnerligen bristfälliga polisutredningen, utan minsta tvekan konstaterat att Heimers död kort och gott orsakades genom ett självförvållat olycksfall, suckade Gösta Söderström. Varför kan inte de dödliga skadorna ha uppkommit genom ett våldsamt slag i skallen med något tillhygge eller genom en våldsam knuff bakifrån följt av ett okontrollerat fall nerför trappan?

-Det finns således enligt polismyndighet och Rättsmedicinalverket ingen som helst koppling till den dödes alltmer tilltagande och seriösa kritik av den undermåliga utredningen av mordet på Olof Palme, vilket är något jag själv givetvis inte kan utesluta.

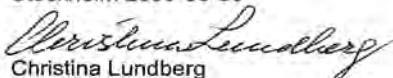
Med stöd av våd som har framkommit i de tillgängliga handlingarna, vid obduktionen och vid den mikroskopiska undersökningen avger jag följande

UTLÅTANDE

- att den döda kroppen efter Gunnar Ingvar Heimer, 420409-4397 har företett tecken till trubbigt våld mot huvudet med bl.a. brott i skalltaket, hjärnskador och blödningar i anslutning till hjärnhinnorna samt hjärnsvullnad;
- att vid obduktionen och/eller den mikroskopiska undersökningen har dessutom påvisats
- dels blodproppsvandring till den högra lungan med färsk infarkt i hela den högra underloben,
 - dels lågradig generell åderförkalkning,
 - dels hjärtförstoring med rund hjärtform och lågradig kranskärlsförkalkning, samt måttlig diffus bindvävs- och fettvävsinlagring i hjärtmuskulaturen,
 - dels lågradig bindvävsinlagring i levern och tämligen uttalad leverförfettning,
 - dels tecken till blodbrist med bleka inre organ,
 - dels tecken till cirkulatorisk svikt med vätskefyllda lungor och blodstockning i de inre organen,
 - dels en liten godartad härd i sköldkörteln;
- att fynden och omständigheterna är helt förenliga med att döden har orsakats av skallskadorna;
- att fynden är helt förenliga med att de har uppkommit på det sätt och vid den tid som har beskrivits i utredningshandlingarna;
- att fynden och omständigheterna är helt förenliga med att döden har orsakats av en olyckshändelse;

vilket härmed intygas.

Stockholm 2000-08-30

Christina Lundberg
avdelningsläkare

Postadress
Rättsmedicinska avdelningen
Box 1352
S171 26 Solna

Besöksadress
Retziusväg 5
Karolinska institutet

Telefon
08-54 54 21 00

Telefax
08-32 56 27

Postgiro:
445 59 06-0

Efter ett halvår lämnade Rättsmedicinalverket ut obduktionsprotokollet: Olycksfall

*Even if you are a minority of
one, the truth is still the truth.*

Mahatma Gandhi

PERSONER SOM VISSTE

Trots att det från officiellt håll har förnekats fanns det en allvarlig hotbild mot Olof Palme (se sid 383). Säpo varnades bevisligen minst två gånger strax innan mordet. Dels av en legosoldat som fått erbjudande av en CIA-agent att mörda Olof Palme - dels av en 47-årig högerextremist som åtta dagar före mordet överlämnade ett varningsbrev till regeringskansliet. Trots det undanhölls Palme information om hoten och lämnades istället utan livvakt.

En tidigare militär underrättelseman har berättat om förberedelser till en statskupp, något som bekräftats av sossarnas presschef Leif Gustafsson. Som om inte det räcker presenteras här en av rikskriminalens tidigare medarbetare som i SVTs *Striptease* trätt fram och avslöjat att han erbjudits en miljon kronor för att skjuta statsministern.

Erbjudandet kom från en nära medarbetare till - Rikskriminalens chef Tommy Lindström (se sid 529)!

ANDERS LARSSON

Reklamtecknaren Anders Larsson, 47, försökte aldrig dölja sin extrema politiska läggning. Han hade arbetat på den fascistiska organisationen Baltiska Kommittén i Estniska Huset på Wallingatan i Stockholm, men fått sparken efter att ha vänt sig till pressen med avslöjanden om sin arbetsgivare. Det var bland annat i detta hus som polisen undersökt stölder av höghastighetsvapen (se sid 482).

Innan dess hade Larsson varit sekreterare i Demokratisk Allians åren 1974-78 och suttit som invald i WACLs (se sid 379) internationella styrelse tillsammans med den kände nazisten Arvo Horm och poliskommissarie Åke Ek (se sid 380). Tillsammans hade trion

Arvo Horm

Larsson, Ek och Horm bland annat medverkat vid WACLs konferens 1978. Bland övriga deltagare fanns den italienska fascistledaren Giorgio Almirante, holländaren de Beukelaar som ledde en grupp samarbetsmän med nazisterna från kriget och den amerikanske rasbiologen Roger Pearson (se sid 489).

Anders Larsson hade inte bara breda kontakter i nationella och exilbaltiska kretsar, utan även med bland andra Luis Antunes, den sydafrikastödda Unitagerillans representant i Sverige och tillika styrelsemedlem i WACL. Vid tiden för statsministermordet verkade Anders Larsson vid Estniska Nationalrådet.

Bekanta till Larsson har berättat att han någon månad före mordet varit mycket upprymd inför att ”det största i hans liv” snart skulle inträffa. Vid samma tillfälle yttrade han enligt *Aftonbladet den 24 maj -87*:

-Palme ska bort till varje pris!

Därefter skulle han ha mildrat det hela med:

-Helst ska han få en FN-tjänst.

Vid den här tiden finns fler indicier som tyder på att han kan ha haft kunskap om vad som skulle komma att hända. Tolv dagar före mordet följde Larsson till exempel efter Olof Palme då denne deltog vid en minneshögtid över Alva Myrdal i Storkyrkan. Han kommenterade då det bristande personskyddet. Vid tillfället var Larsson i sällskap med en annan högerextremist, en vårdare vid Kronobergshäktet i Stockholm.

Enligt egen uppgift deltog Larsson även vid ett möte den 18 februari, endast tio dagar innan Olof Palme mördades, något som togs upp av radioprogrammet *Kanalen*. Bland mötesdeltagarna ska enligt programmet ha varit kommandörkapten Hans von Hofsten (se sid 389) som farit land och rike runt och varnat för hotet från öst, EAPs Michael Ericsson och Jean Devalier, den CIA-anställda Charles Morgan från företaget ITT samt flera högerextremister och poliser.

Mötesbeslutet var kort och koncist - att till varje pris stoppa Olof Palmes förestående resa till Sovjet. Ett av syftena med resan var nämligen att normalisera förbindelserna mellan Sverige och Sovjet, vilket kunde leda till ett dämpande av den ubåtshysteri som förekommit under första hälften av 1980-talet (se sid 385). På Sheratons brevpapper hade Anders Larsson skrivit:

”Olof Palme kommer snart att brinna i helvetet!

Anders Larsson

Åtta dagar före mordet lämnade Anders Larsson så oväntat in varningsbrev till Sten Andersson på Utrikesdepartementet och till Olof Palme på Rosenbad. I kuverten låg klipp ur en jubileumsbok från Ystads Allehanda med rubriken ”Doktor Olof Palme död”. Rubriken syftade på en avlägsen släkting till Palme, som hade stupat i Finland 1918. Anders Larsson hade målat över en del av texten. Kvar blev meddelandet ”Olof Palme död”.

Larsson hävdade att han fått nys om att en CIA-avdelning som arbetade genom WACL hade beslutat döda Palme. Informationen hade Larsson fått från en bekant, religionsforskaren och författaren Bo Ragnar Ståhl. Via sitt antikvariat Lyktan, som låg endast ett stenkast från polishuset och tillika Säpos huvudkvarter på Kungsholmen, hade Ståhl vittförgrenade kontakter med högerextrema och patriotiska kretsar. Han satt bland annat med i ledningen för den starkt högerorienterade Nysvenska Rörelsen.

I TV-programmet *Striptease* förklarade Anders Larsson mer utförligt:

Bo Ragnar Ståhl

-Det var någon gång i februari månad 1986, tidigt i februari, så säger Bo Ståhl: Jag har hört från Säpo att de tänker skjuta Palme i samband med Moskvaeskan, eller före Moskvaeskan. Och jag uppfattade det som att han ville att jag skulle varna på något sätt eller informera. Hade man sådan kunskap måste man göra något. Men så tänkte jag att Palme måste ju ha dubbla livvakter. Och jag menar att jag hade gjort mitt, åtminstone inför Bo Ståhl och mitt eget samvete.

-Då är det viktigt att komma ihåg att jag hade haft kontakt med Olof Palme under hösten. Aktioner där Palme reagerade väldigt positivt som jag uppfattade det, med undertecknade svarsbrev vid tre tillfällen, muntlig telefonkontakt och ett möte i Gamla stan. Så det var inte så konstigt att jag ville varna honom.

Men Anders Larssons varningsbrev nonchalerades på Rosenbad och diariefördes heller inte på Säpo. Inte ens Palmeutredarna brydde sig om att gå vidare på hans uppgifter, som ju pekade in mot Säpo, och varningsbrevet registrerades först den 15 augusti 1987! I stället greps Larsson våren 1986 och förhördes i 48 timmar som misstänkt för delaktighet i mordet på Olof Palme och för eventuellt samröre med den tidigare anhållne ”33-åringen” Victor Gunnarsson (se sid 267).

I dag är Anders Larsson, Bo Ragnar Ståhl och Arvo Horm alla döda. Bo Ståhl dog hösten 1989, fortfarande övertygad om att mordet var ett insiderjobb där trådarna gick in i Säpo. Den tidigare nykteristen Larsson som i olika omgångar var fruktansvärt rädd, sägs ha avlidit av alkoholskador hösten 1991 och den åldrige Arvo Horm omkom utanför Ornö i Stockholms skärgård i början av maj 1996.

IVAN (JOVAN) VON BIRCHAN

Högerextremisten Anders Larsson deltog alltså i ett planeringsmöte inför statsministermordet med bland andra CIA-agenten Charles Morgan. Han är inte den ende som tipsade Säpo om denne märklige amerikan. I januari 1986 kom den rysk-jugoslaviske före detta legosoldaten Ivan von Birchan upp till socialborgarrådet Inger Båvnerns kontor i Stockholms stadshus och varnade om att Palme skulle mördas. Von Birchan berättade att en viss Charles Morgan som varit verksam i de amerikanska specialstyrkorna och arbetade för CIA, hade varit i Stockholm och erbjudit honom två miljoner kronor för att mörda Palme.

Ivan von Birchan, född i Jugoslavien 1952 - bofast i Sverige sedan 1976, sa sig ha en minst sagt ovanlig bakgrund. Hans släkt har sedan 840 år tillbaka bestått av yrkesmilitärer och hans morfar hade varit general i ryska tsarens armé. Efter sin militärutbildning flyttade von Birchan 1973 till Egypten för den jugoslaviska underrättelsetjänstens räkning. Samma år hamnade han i Libyen där han blev militärinstruktör och kapten i Khadaffis flygvapen, varefter han tog värvning som legosoldat i Rova i Rhodesia. I tidningen *Proletären nr 22 -88* berättade han följande:

-Jag träffade Charles Morgan första gången på Safariklubben nära Salisbury i december 1973. Han var då överste i de Gröna Baskrarna och flög helikopter åt Ian Smiths trupper. I Rhodesia var han den högste ansvarige för vapen och delar som kom från USA. Enligt egen uppgift hade han tidigare opererat i både Vietnam och Kambodja. Han var känd för ”kasta ut babianer” från helikoptern på hög höjd, mindes Ivan von Birchan som inte stack under stol med att både han och Morgan då även var avlönade av CIA.

Ivan von Birchan arbetade vid tiden för mordet som dörrvaktmästare på Sheraton Hotel i Stockholm. Här träffade han ett flertal gånger Charles Morgan, som nu kallade sig ”Mr Brown”. Morgan, som var i 40-årsåldern, arbetade officiellt för den amerikanska storkoncernen ITT. (En intressant detalj: styrelsen för ITTs dotterbolag i Tyskland efter andra världskriget var i praktiken samma toppgarnityr som inom den tyska underrättelsetjänsten. ITT fanns också med bland de amerikanska företag som deltog i vapensmugglingen till Iran).

-Det var i november 1985 som Charles Morgan bjöd mig på lunch på Hotell Continental. Under måltiden började vi prata om vapen och Charlie frågade då om vilket vapen jag skulle använda för att likvidera en politiker. Jag rekommenderade en .44 Magnum eller en .357 Magnum med hydrodynamisk explosivitet.

Ivan von Birchan

I början eller mitten av januari 1986 träffade Ivan åter Charles och de bestämde att gå och äta på restaurang Hamlet. Ännu en gång kom samtalet in på vapen.

-Plötsligt blev samtalet allvarigare och Charlie frågade om jag var intresserad av att eliminera någon, berättade von Birchan. Han hade själv blivit kontaktad för att utföra likvideringen, men valt att tacka nej. Personen hade då nämnt något om att kontakta någon annan, en israelisk fallskärmsjägare. Betalningen för utfört arbete var två miljoner dollar. Jag trodde han skojade, men i början av januari 1986 var han på mig igen med samma erbjudande. Då jag fortsatte att skämta bort det hämtade Morgan en attachéväska. I väskan låg ett gult C4-kuvert med brutna lacksigill, stämpeln TOP SECRET, en örn och texten "Fallet Palme". Ur detta plockade han fram en dossier med fotografier på Olof Palme och andra regeringsmedlemmar, medicinska tester samt en karta över centrala Stockholm där platser som Palme rörde sig mellan var numrerade. Bland dessa fanns Rosenbad, Gamla stan och Hotell Sheraton.

-Du behöver inte oro dig för någonting. Du ska även få en revolver, försäkrade Morgan samtidigt som han lovade att "Palme kommer att vara utan livvakter". Ivan skulle längre fram få närmare besked om tid, plats och pengar.

-Först då insåg jag att det var allvar och att det pågick planering av ett attentat mot Palme, förklarade von Birchan som skakad istället bestämde sig för att varna statsministern.

Ivan von Birchan försökte därefter att inte mindre än tre gånger kontakta Säpo. Första samtalet med byråchefen Alf Karlsson (se sid 724) på Säpos terroristrotel ägde rum den 8 januari, nästan två månader före mordet. Alf Karlsson negligerade varningen och Ivan von Birchan avfärdades som ett otillförlitligt vitne.

Det här bekräftades av en journalist vid namn Karl K som redan den 6 mars 1986 hade kontaktat Palmegruppen med uppgifter om Charles Morgan och Ivan von Birchan. I samband med det hade journalistens flickvän berättat att hon vid ett tillfälle åkt tåg från Helsingborg till Stockholm och då träffat en amerikan i 40-årsåldern. Denne hade då berättat att han varit legosoldat i Vietnam och Centralamerika, att han skulle boka in på Hotell Sheraton i Stockholm och att han brukade träffa folk från Tyskland, Danmark och Norge - som skulle mörda Olof Palme.

Enligt Granskningskommissionens betänkande kring von Birchanfallet var motivet till mordet att Sinderion, en hemlig amerikansk organisation med medlemmar som Henry Kissinger (se sid 793) och Caspar Weinberger, inte ville riskera att Olof Palme valdes till generalsekreterare i FN. Vidare skulle Charles Morgan ha sagt att den franske presidenten Mitterand och ledaren för Italiens kommunistparti också skulle mördas. Olof Palmes roll som medlare i kriget Iran-Irak ingick dessutom, eftersom USA tjänade grova pengar

Henry Kissinger

på striderna och såg fredsälskaren Palme som ett stort hot.

CENNETH NEILBERG

I TV-programmet *Striptease den 27 april -94* trädde en tidigare anonym källa fram för första gången. Hans namn var Cenneth Neilberg.

Cenneth Neilberg, en påstådd buse från Örebro, blev på hösten 1985 erbjuden att skjuta en person i Stockholm. Neilberg ansågs lämplig med tanke på sin bakgrund med 20 fängelsedomar för bland annat misshandel, olaga hot, olaga vapeninnehav, medhjälp till grovt rån, häleri och olaga tvång. Han hade också enligt egen uppgift utfört vad han själv kallade två tuffa uppdragsjobb. Här följer hans egen berättelse:

-Jag hade en bekant i södra Sverige som gick under namnet Mille och som jag hade känt i många år. Han gjorde en förfrågan på hösten 1985 om jag var intresserad av att tjäna pengar genom att eliminera en person. En halv miljon före, och en halv miljon efter att det var klart. Jag fick i det skedet inte reda på vem det var som skulle tas bort. Det enda bekymret jag hade var att skjuta personen. Allting annat skulle tas om hand av andra.

-Jag träffade väl Mille en tio-femton gånger och blev ju väldigt nyfiken. Men jag svarade varken ja eller nej, utan var mest frågvis. Ju mer jag pratade desto mer förstod jag att det inte rörde sig om en vanlig svensk. Sista kontakten jag hade med Mille var i månadsskiftet januari/februari 1986. Då svarade jag att jag ville ha lite betänketid. Jag framförde också mina synpunkter på att det var för stor en risk, det är ju ändå en människa som skulle plockas bort. Men då svarade han än en gång att jag inte behövde bekymra mig för någonting. Allting var ordnat. Det var folk nära inpå personen som var med i planeringen (!).

-Sedan hände den här incidenten med Palme. Och några dagar efteråt träffade jag Mille och frågade: "Var det det här jobbet jag skulle utföra?" "Jaa, så kan man väl säga", uttryckte han på ett finare sätt. Då blev jag väldigt nyfiken och frågade återigen om kretsen kring det här, vem som hade lagt upp det och hela den biten. Och jag fick den uppfattningen - ja, han sa det rent ut, att det var två poliser och tre man, troligtvis från utlandet som hade utfört det här. Och sedan fick jag uppfattningen att "Glöm det här", det var inget jag skulle rota i. Han hade ju fått uppdraget av - någon annan. Och det är som jag säger: Han hade jobbat många år inom Säpo och rikskrim som agent. Så jag vet inte vad man ska dra för slutsats. Men jag förstod att det här var allvar.

-Sedan hände det ju en tragisk olycka med Mille i maj 1992. Så jag tog chansen eftersom jag inte vågade när han levde. Finns det nu något spel eller något samband med det här, så... Om man kan föra fram det i dagens ljus så tycker jag att man ska göra det.

Palmeutredarna har känt till Neilbergs berättelse sedan 1993, men valt att inte

utreda den. Att Neilberg inte förhört berodde enligt spaningsledaren Hans Ölvebro på att denne ställt som villkor att hans namn inte fick figurera i utredningen och att han inte fick kollas upp av utomstående poliser. Inte helt obegripligt, eftersom en central punkt i Neilbergs version var att minst två poliser var inblandade.

Efter Neilbergs medverkan i *Striptease* sa spaningsledaren Hans Ölvebro rakt ut att han inte ansåg denne som trovärdig.

-Jag kan ju ha fel, kommenterade han i *Göteborgs-Posten* den 28 april -94. Men att han framträder i TV ökar väl inte precis trovärdigheten.

I stället för att utreda har man sedan dess gjort sitt bästa för att få Neilberg att framstå som en svårlokaliserad mytoman och lögnare. Detta stämmer dock inte. Cenneth Neilberg var nämligen under en period en av rikskrims förre chef Tommy Lindströms viktigaste agenter och hjälpte bland annat till med köpa tillbaka stulen konst (se sid 531). Enligt Thord Pettersson vid Stockholmspolisens internutredning hade Neilberg varit ovärderlig och helt trovärdig vad gällde rikskrims återköpsaffärer samt i fem-sex andra ärenden. Rikskrim hade till och med betalat honom över 700 000 kronor när han var deras informatör. I TV3s program om det så kallade Polisspåret framträdde Tommy Lindström och avfärdade Neilbergs uppgifter.

-Neilberg och Mille har båda två arbetat som informatörer åt mig. Men de lärde först känna varandra 1990.

-Det stämmer inte alls, kontrade Neilberg. Jag kan bevisa att vi har känt varandra långt, långt före.

Neilbergs advokat, Bertil Aronsson, berättade att han endast en gång kontaktats via ombud av Palmeutredarna som frågade om de kunde få träffa Neilberg. Han sa att det gick bra. Sedan hörde de inte av sig igen. Neilberg hade inte varit svår att hitta, en del av tiden hade han spenderat bakom galler.

-Den 27 april 1993 besökte vi Cenneth Neilberg på ett advokatkontor i Mellansverige, fortsatte Thord Pettersson. Då hade vi med oss bandspelare och så berättade han om ett tips som berörde hur Palme mördades. Vi har därefter skrivit ut det och lämnat över det till Palmegruppen. Men sedan dess har ingenting hänt och ingen hört av sig.

Frågan uppstår naturligtvis ännu en gång: Varför inte? En förklaring skulle kunna vara att Neilbergs

Cenneth Neilberg

President Havel (!) och Milan

uppgifter pekar in mot Säpo och rikskrim. Och sedan 1988 är det just rikskrim som har hand om Palmeutredningen.

Mannen som tillfrågade Cenneth Neilberg om han ville utföra mordet var exiltjeck och hette Milan Heidenreich, även kallad ”Källa M”. Han bodde i Sävedalen i Göteborgstrakten och var under många år Säpoagent, något som säkerhetspolisen sedan dess har krävt ska hemligstämplas. I början av 1980-talet övergick han till att bli agent åt rikskrim som han tipsade om narkotikaaffärer och konststöld. Milan hade två kontaktmän på rikskrim, men han kände också personligen chefen Tommy Lindström.

En märklig detalj är att de två spanarna som varit kontaktmän också var de som tillsammans med chefen Tommy Lindström (troligtvis kriminalinspektörerna Lars Thonander och Gunnar Hierner) förhört Lisbet Palme.

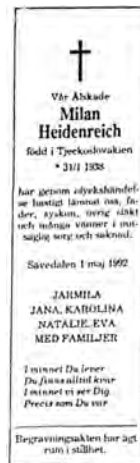
Vi ska komma att se att en del av personerna i härvan kring Palmemordet har märkliga kontakter uppåt i maktens pyramider. Milan var en av dessa. *Den 16 januari -95* sågs han till exempel på en maskerad bild i *Aftonbladet* tillsammans med ingen mindre än Tjeckiens president Vaclav Havel, som han uppgav sig vara god vän med. Och vad skulle inte intresserade undersökare kunna göra av det förhållandet att Tommy Lindström den 12 mars, knappt två veckor efter Palmemordet, betalat ut 115 000 kronor till Milan (se sid 531).

Men strax efter att en utredning om hans eventuella inblandning hade startat, dog Milan mycket lägligt. Slutet kom den 1 maj 1992. Han hade varit i Tyskland och var på väg hem när olyckan slog till i höjd med Varalöv, inte långt från Ängelholm. Mercedesen, som var utlandsregistrerad, hamnade av okänd anledning i motorvägens mitt. Bilen totalförstördes och det fanns spår av sladdar och volter 230 meter i färdriktningen norrut. Milan hade kastats ut genom takluckan och låg död mitt på motorvägen när ambulansen kom till platsen - för alltid tyst.

ALF ENERSTRÖM

Det är inte bara Cenneth Neilberg som har tipsat om Milan Heidenreich. Även läkaren Alf Enerström, en före detta socialdemokratisk politiker och ledare för en gruppering kallad Socialdemokratiska Oppositionen, hävdar att han bara en månad före Palmemordet kontaktades av Milan.

-Han kände till min starka ovilja mot Olof Palme och ville att jag skulle ställa mig

Tystad?

i spetsen för en grupp som skulle undanröja honom, sa Enerström till *Aftonbladet*.

Efter valet 1985 spred sig i vissa kretsar en oerhört aggressiv besvikelse över att Olof Palme höll sig kvar i regeringsställning. I en skrift som hette *Lösning för socialdemokrater* skrev en uppsatt jurist: Sverige är förlorat!

-Ja, han var psykopat, han gick väl omkring med ångest eller någonting, förklarade Alf Enerström i SVTs *Dokument Inifrån -99*. Det var makten som gav honom lugn. Palme uppfattades som en tyrann på många sätt av folk inom socialdemokratin, inom det socialdemokratiska etablissemanget, människor han petade hit och dit och fram och tillbaka, styrde som om han vore en verklig diktator. Han var inte populär inom partiet.

Få svenskar har som Alf Enerström och hustrun Gio Petré offentligt uttalat sin avsky för Olof Palme. Enligt Granskningskommissionens betänkande 1999 har han till exempel kallat Palme för Antikrist och sagt att:

-Det skulle säkert bli en prick i himlen för den som knäppte Palme. Att döda Palme är inte bara att göra Gud en tjänst utan även att göra landet en tjänst.

Enerströms fru Gio Petré är mest känd som skådespelerskan som blomstrade på 1950-talet för att sedan gå en gåtfull karriär till mötes med ”utomparlamentarisk opinionsbildning på högerkanten” (*BBBs Film- och TV-lexikon*).

Stora summor är en ständigt återkommande ingrediens runt den excentriske Enerström. Även Lisbet Palme har i polisförhör nämnt just Enerströms kampanj som särskilt hotfull och störande. Hans många annonser och skrifter bekostades av sponsorer både i näringslivet och privat, i Sverige likväl som utomlands, och hatkampanjen som sägs ha indrivit mer än 10 miljoner kronor, drevs från deras gård i Värmland.

Före detta hovrättslagman Sten Arning skickade in följande skrivelse till Palmegruppen:

”En äldre kollega till mig, N, råkade under en inrikesflygning (mellan Karlstad och Stockholm) sitta bredvid Alf Enerström. Enerström var pratsam och klagade på åtskilligt inom statsförvaltningen. Han berättade även att han skulle till Italien för att träffa sympatisörer. Mot slutet av flygturen överlämnade Enerström en pamflett som han plockade fram ur en attachéväska som var fylld med sedelbuntar i bästa gangsterstil. N fann denna form av penningtransport något egendomlig. Detta hände ett par månader före mordet på Olof Palme.

N kom sedermera att tänka på att den märkliga penningtransporten kunde ha något samband med mordet. Han talade med en vän och pensionerad länsåklagare, som lovade att ta kontakt med spaningsledningen. 1987 ringde en till synes helt ointresserad kriminalpolis och ställde några frågor. Därefter hördes ingenting. Någon gång under våren 1993 ringde så en kvinnlig kriminalinspektör. N berättade om sina iakttagelser, varpå kriminalinspektören yttrade:

Alf Enerström

-Vad vill du säga med det då?

N svarade att det inte var hans sak att dra några slutsatser, han önskade bara redogöra för vad han sett och hört. Därefter har han inte hört något från spaningsgruppen.

-Jag gjorde många flygresor i Europa och till USA för att hämta hem stora belopp, försvarade sig Enerström i *Expressen* den 19 februari -94. Men det är lögn att jag skulle ha använt dessa pengar till någon skum hantering.

Enerström berättade att han efter valet 1982 fram till 1985 ständigt uppvaktats av folk högt placerade i samhället. Först ”polacker, men sedan svenskar, som ville ha hjälp att röja Olof Palme ur vägen”. Det var en samling lärare och poliser, militärer och präster som ville att han ekonomiskt skulle stödja deras verksamhet.

-Det fanns också en grupp militärer med mycket kända ledare som ville att jag skulle gå i spetsen för något som skulle bli en statskupp. Man sa att man hade 500 soldater till sitt förfogande men saknade ekonomiska möjligheter. 250 man skulle ta Rosenbad, resten skulle besätta Radiohuset. Inte en enda soldat, officerare i armén eller polis skulle ställa upp bakom svikaren och landsförräddaren Palme.

-Jag insåg att de bara var ute efter mina pengar och inte ville ha mig som ledare. Jag sa då att jag med demokratins hjälp försökte agitera för att få bort Palme. Men dessa människor tyckte att jag var en idiot om jag trodde att Sverige gick att rädda med demokratiska metoder. Deras mål var terror mot samhället - och att få bort Olof Palme.

Även Alf Enerström tog kontakt med tidigare nämnde polisintendent Alf Karlsson på Säpo för att berätta om dessa underliga besök. Ingenting hände, i stället fick Enerström märkligt nog direkt efter mordet ett så kallat fribrev av Säpo. Detta bestod av några få rader med innehållet:

”Alf Enerström är inte av intresse för Palmeutredningen”.

Alf Enerströms förra sambo Gio Petré berättade långt senare (*Aftonbladet* den 29 november -03) att denne blivit som förbytt efter mordet på Olof Palme och drabbats av förföljelsemani. När paret i juli 2001 stred om rätten till en herrgård anklagades Enerström för att ha anfallit Petrés advokat Einar Kalman med en kniv och den 28 november 2003 sköt han ett

Olof Palme vann valet - igen

Alf Enerström greps efter skottdramat

kvinnligt polisbefäl i samband med att en piketstyrka försökte avhysa honom från hans lägenhet i Stockholm. Han greps misstänkt för försök till mord.

”BERTIL”

Vittnet Jörgen B eller ”Bertil” var med om en hemlig sammankomst på våldshoteln fem trappor upp i polishuset i Norrköping sex veckor före mordet. Liknande möten hade enligt Granskningskommissionens betänkande 1999 ägt rum på flera platser i Sverige. Närvarande vid Norrköpingsmötet var fem-sex polismän, men folk kom och gick under mötets gång. Inbjudare var en kriminalinspektör som tidigare arbetat för IB (se sid 498).

Bertil hade i många år sysslat med hemligt militärt utredningsarbete och valde att anonymt träda fram i TV-programmet *Striptease*. Här berättade han följande:

-Vi träffades den 16 januari 1986 på min väns (en kriminalpolis) tjänsterum. Där fick jag hälsa på några kollegor som tyckte att de hade fått nog av Palme. Han var odemokratisk och så vidare. Så började de prata om militära spörsmål. Jag tillfrågades om hur många man jag ansåg att man borde ha under vapen för att hålla en stad av Norrköpings storlek (!). Det redogjorde jag för. Och sedan sa man att någonting skulle ske i samband med Palmes resa till Moskva senare det året. Jag fick uppfattningen att man planerade antingen för kuppberedskap (se helikoptrar sid 144), om att någonting drastiskt skulle ske som äventyrade landets säkerhet, eller att man planerade att själva göra någonting för att få bort Palme i samband med hans resa.

Under samtalets gång tyckte Bertil sig förstå att man både i Norrköping och på andra polisstationer var införstådda i planen och förde liknande resonemang. Han kände sig chockerad och gick för att sätta sig i trappuppgången. Kunde man verkligen sitta på en polisstation och stämpla mot staten? I ett land som Sverige?

Bertil funderade först på att ta kontakt med Säpo,

Polishuset där mötet ägde rum

Vittnet Bertil

men eftersom deras lokaler låg i direkt anslutning till polisstationen kom han fram till att de också torde vara insatta i ärendet. I stället skrev han ett PM och gömde det. Därefter beslöt han sig för att informera en gammal bekant, det socialdemokratiska kommunalrådet Henry Eriksson, vilket han också gjorde fyra dagar senare.

-Jag berättade att det hade förekommit ett möte mellan polis och militärer som gick ut på att någonting skulle ske med Olof Palme i samband med hans resa till Moskva. Jag bad honom så fort som möjligt förmedla detta till partistyrelsen, Sten Andersson, Olof Palme eller de personer han hade nära kontakt med, vilket han också lovade att göra.

Henry Eriksson bekräftade i *Striptease* att han träffat Bertil, men att han inte tagit dennes uppgifter på allvar och därför inte fört dem vidare.

Ett år efter mordet sökte Bertil personligen upp Säpo-chefen i Norrköping, Kenneth Nyqvist, och lämnade över sitt PM om sammankomsten i polishuset. Kenneth Nyqvist skickade handlingen vidare till Säpo i Stockholm där den förmodligen togs emot av den dåvarande operative chefen PG Näss. Sedan dess är den försvunnen.

-Jag har gjort vad jag har gjort och kan Säpo inte skaffa fram den där så är det väl deras sak, inte min, försvarade sig Kenneth Nyqvist i *Striptease*. Vad gäller anklagelserna från Bertil... ja, jag vet inte, jag vill inte diskutera honom, för han har sysslat med känsliga saker så att - jag vet inte - han kanske borde vara tyst eftersom han sysslat med känsliga saker tidigare.

Längre än så var det ingen som brydde som om att gå. Utom SVTs *Striptease*-redaktion:

-Har ni möjlighet att gå in i Säpo och titta i deras register och diarier? frågade reportern Borgnäs i en efterföljande TV-utfrågning.

-Nej, svarade Ölvebro.

-Där är en gräns för Palmeutredarna?

-Ja, jag kan ju inte gå dit och säga att jag vill gå in i ert register, det har jag inte befogenhet att göra.

-Men om en handling som kan ha direkt anknytning till ert ärende, försvinner inne i myndigheten Säpo som är en del av rikspolisstyrelsen, så kan ni inte gå in och titta själva?

-Nej, för det första har vi inte kunskap om hur de förvarar sina handlingar och hur de diarieförs.

-Får ni gå in där?

-Nej, det tror jag inte.

-Där går gränsen?

-Men vi har ett utmärkt samarbete med Säpo i dag, och är det så att de talar om

Säpochefen Nyqvist

för oss att de har gjort vad de har kunnat för att leta efter det här, och kan de inte hitta det så...

- Du säger ”i dag”. Har du talat med PG Näss, förre operative chefen?
- Inte om just det där brevet.
- Om ärenden som har kommit bort?
- Nej, inte... nej det har vi inte gjort.

I Granskningskommissionens betänkande 1999 bedömde man Bertils uppgifter så här:

”Det är svårt att få grepp om vad han egentligen velat säga” och vidare ”inget, knappast ens hans egna uppgifter, tyder sammantaget på att något möte av konspiratoriskt slag ägt rum på Norrköpings polishus före mordet.”

-Att mötet och mordet på Palme har ett samband är jag 100 procent säker på, förklarade Bertil i SVTs *Dokument Inifrån* 1999. Men på vilket sätt är jag definitivt inte säker. Man hade fått klart för sig att Palme var en landsförrädare som ämnade sälja ut Sverige och jag håller det alltså inte för omöjligt att Olof Palme mördades av patriotiska skäl. Jag har mått väldigt dåligt eftersom jag anser att jag inte gjort tillräckligt, förklarade Bertil i TV3s program *Polisspåret*. Det finns en stor chans att Palme skulle ha överlevt om jag varit mer påstridig. Då hade han ju fått utökat skydd omkring sig.

Inte nog med att Bertil har fått leva med skuld känslor, han har även stundtals haft det hett om öronen. I samband med att han första gången gick ut i massmedia blev han utskälld av spaningsledaren Hans Ölvebro.

-Det stämmer att jag har ringt upp honom, förklarade Ölvebro i samma program. Jag sa åt honom att besinna sig innan han kom med allvarliga beskyllningar i TV och berättade saker och ting som han inte har delat med oss.

Palmegruppen har hela tiden visat ett mycket svalt intresse för den här sortens uppgifter. De efterföljande kommissionerna likaså. Granskningskommissionen skrev till exempel 1999:

”Ärendet förefaller färdigbearbetat”. Vidare tillade man:

”Det är uppenbart att de förhållanden som utretts berör säkerhetstjänsten, inklusive IB. Mot den bakgrunden finns det skäl att vara försiktig med de uppgifter som lämnats, eftersom uppgiftslämnaren kan ha haft intresse att dölja sakförhållanden för Palmeutredningens utredare och den öppna polisen”.

Även Marjasinkommissionen kom fram till att Bertils uppgifter visserligen inte kunde ifrågasättas, men att de ändå inte var något att ta fasta på eftersom Bertil inte hört någon ordagrant säga att Palme skulle mördas. Vad som diskuterats på mötet var i stället ”en tänkt militär sammansvärjning eller kupp i avsikt att avsätta Palme”.

Kommissionssekreteraren var trots denna formulering märkligt nog inte oroad, eftersom Bertil tycktes ”vara präglad av sin roll som informatör åt Säpo och den militära

underrättelsetjänsten SSI (1977-82, 1987-90), med inslag av utpräglad misstänksamhet”. Och är man ”misstänksam och konspiratoriskt lagd kan man lätt uppfatta en politisk diskussion om Palme som något helt annat och allvarigare än vad som varit avsett”.

Detta bekräftade även en viss kriminalinspektör Hans L, som dessutom lagt märke till att Bertil genomgått en så kallad personlighetsförändring sedan mordet. Hans Ls bedömning av Bertil har sedan dess vägt tungt i myndigheternas bemötandet av denne.

Vem var då denne kriminalinspektör? Jo, samme man som anordnade Norrköpingsmötet.

Det är dock inte bara vittnet Bertil som har tipsat Palmegruppen om denna sammankomst. Leif Gustafsson, nära medarbetare till Palme och presschef vid socialdemokraternas partikansli i Stockholm, fick under hösten 1985 ett anonymt telefonsamtal från en trovärdig och ”lokalt framstående socialdemokrat” (Det visade sig senare vara tidigare nämnda Henry Eriksson (se sid 374)).

-Han informerade mig om ett möte i Norrköping, berättade Leif Gustafsson i *Striptease*. Mötesdeltagarna hade varit poliser och militärer och avsikten var att planera mordet på den svenske statsministern. Jag skrev ner uppgifterna på ett papper som jag lade under mitt skrivbordsunderlägg. Däremot kontaktade jag aldrig Palme själv, eftersom han alltid brukade vifta bort alla varningar.

-Sedan mördades han och efter två veckors arbete med begravningen, då jag inte ens var säker på om han verkligen var död (?), kom jag att tänka på papperet med mötesuppgifterna. Men när jag letade under skrivbordsunderlägget var det spårlöst borta! Jag har ingen aning om vart det har tagit vägen.

Leif Gustafsson hördes av polisen. Därefter lades tipset till handlingarna.

NONCHALERADE MORDHOT

Det tycks alltså inte ha förekommit några ansträngningar för att skärpa säkerheten kring statsministern trots att flera personer försökt varna om vad som väntade. Sektionschefen på Säpos antiterroristavdelning Alf Karlsson var den person som tagit emot och nonchalerat flera av dessa mordhot (se sid 724). Det var till på köpet han som hade jour för livvaktstyrkan under mordnatten.

Många kritiker av Palmeutredningen har ifrågasatt Alf Karlssons agerande och lojaliteter i fallet. Det var till exempel han som redan i augusti 1985 drog igång en Säpokampanj mot

Leif Gustafsson

Alf Karlsson

den kurdiska organisationen PKK som anklagades för att ha hotat Palme. Alf Karlsson var den som arbetat fram underlaget som regeringen sedermera hade som grund för att terroriststämpla PKK och sätta nio oskyldiga kurder i kommunarrest. Denna hotbild hölls sedan vid liv i massmedia ända fram till mordet på den svenska statsministern.

Alf Karlsson har aldrig blivit föremål för polisiär eller annan myndighetsgranskning, något som inom ramen av en förutställningslös mordutredning borde ha tett sig logiskt och påkallat. Strax efter mordet tog han istället tjänstledigt, slutade därefter sin tjänst den 31 december 1986 och startade tillsammans med säkerhetschefen Anders Waldman och tidigare Säpo-chefen Per Gunnar Vinge säkerhetsfirman Vinge Integrated Protection AB (VIP) med Vinge själv som VD. Denne var en inbiten Palmemotståndare efter att han tvingats avgå efter en dispyt med statsministern och hade däremellan arbetat som direktör och sakkunnig i säkerhets- och sårbarhetsfrågor på Sveriges Industriförbund. Beskyllningarna mot Vinge hade kommit till justitieminister Lennart Geijer från den socialdemokratiska landshövdingen Lassinantti samt en polischef Wuopio i Luleå. Vinge efterträddes av Hans Holmér (se sid 163).

Per Gunnar Vinge

Bolaget inregistrerades den 13 februari 1987 och förlades till ett diskret hyreshus på Franstorpsvägen 13 i Sundbyberg. På Patent- och Registreringsverket i Sundsvall kunde man i företagets handlingar läsa följande beskrivning:

”Bolaget skall bedriva verksamhet avseende riskanalys, säkerhetsundersökningar och utbildning i säkerhetsfrågor, även idka därmed förenlig verksamhet.”

Enligt uppgift ska Baseballpoliserna Leif Tell och Thomas Piltz (se sid 417) vid vissa tillfällen ha varit anställda vid detta företag. Även Skandias tidigare säkerhetschef Per Häggström (se sid 531) fick en chefspost här. Verksamheten sades röra lås och larmanordningar inom säkerhetsbranschen, men tidningskällor påstod att man arbetade inom ”avlyssnings- och beskyddarbranschen” och var generalagent för avlyssningssystem och delar till svenskt försvar inom högteknologins område, allt importerat från USA och Israel. Kundklientelet var hemligt. Senare förlade VIP sina lokaler till St Eriksplan 35 i Stockholm.

BONDEN MÅRTENSSON

Strax före mordet hände också märkliga saker i trakterna kring Sjöbo och Simrishamn i Skåne. På kvällen den 25 februari, alltså tre dagar före mordet på Palme, fick ett lokalt lantbrukarpar vid namn Erik och Elsa besök av grannen Mårtensson.

-Han verkade påverkad av någonting, berättade Erik senare. Men inte av sprit.

Han var i stället upprymd och exalterad, nästan på ett andligt sätt. Nu slog han nävarna i bordet och upprepade gång på gång:

-Nu jävlar ska den där Palme skjutas. Innan lördag kommer han att vara död, skjuten av kulor och krut som om nödvändigt kommer att tränga igenom en skottsäker väst!

Ett par dagar senare kom industriarbetaren Arne Larsson från Ystad för att köpa ägg av Erik och fick då höra om bonden Mårtenssons märkliga besök. Sedan inträffade det tragiska attentatet mot Palme.

Erik blev bestört och berättade om händelsen för en granne. Hur i hela fridens namn hade Mårtensson kunnat veta om det i förväg? Grannen, som var hög militär, anmälde omedelbart saken hos polisen i Simrishamn, som i sin tur förmedlade uppgifterna till spaningsledningen i Stockholm.

Omkring tio dagar senare dök bonden Mårtensson upp hos Erik och Elsa igen. Den här gången kom han i en splitterny bil.

-Vad i helskotta var det du svamlade om häromdagen, frågade Erik. Hur kunde du veta om Palmemordet innan det hände?

-Jag har väl inte varit här. Jag har väl inte sagt något om att Palme skulle skjutas, försvarade sig Mårtensson, varefter han försvann för att inte visa sig på gården igen.

Säpo förhörde Erik och Elsa två gånger. En gång ringde till och med spaningsledaren Hans Holmér. Sedan hände ingenting. Erik håller fast vid historien som också intygas av Arne Larsson. Bonden Mårtensson förnekar dock alltihop.

En lite intressant parentes: Mårtenssons dotter ska enligt tidningen *Arbetet* ha haft sällskap med ”33-åringen” Victor Gunnarsson, som efter mordet satt anhållen men senare släpptes (se sid 267).

Victor Gunnarsson

SOCIETAS AVANTUS GARDIAE

Vid fyratiden den 28 februari 1986, bara timmar före mordet, kom signaler om ett förestående attentat (se sid 27, 44). Då sände kulturföreningen Societas Avantus Gardiae en sketch över närradion som introducerades med att ”En svensk statsman mördas, men det är inte Gustaf III”.

I pjäsen hördes följande replik:

-Mina herrar, mina herrar! För vilken gång i ordningen är vi här? För vilken gång i ordningen är vi församlade och förbereder oss och slipar våra argument? Vet ni vad jag hoppas - för sista gången? Det sitter en skådespelare på tronen och spelar hög herre, en lögnhals som satt förtrycket i system. Han måste bort! Han måste bort! Så enkelt är det!

Åtta timmar senare var Olof Palme död.

Föreningen Societas Avantus Gardiae (den har även kallats Suecia Avantus Gardie) bildades 1975 och syftet var enligt stadgarna att anordna kulturevenemang och föredrag samt att stödja avantgardistisk kultur. Närradioprogrammen som började sändas i början av 1980-talet var således bara en del av verksamheten. Den slutna verksamheten bestod av möten med föredrag om militära avlyssningsmetoder, fornnordisk asalyrik, visning av tyska krigsfilmer, asautflykter, soaréer med filmer eller egna ljud- och ljusspel. Ofta hade dessa kryptiska rubriker och titlar.

Bland de som figurerat i kulturföreningen var den högerextreme polisen och vapenhandlaren CG Östling (se sid 424) och Karlis ”Mästaren” Lobe. Lobe kom 1950 till Sverige från Lettland, där han under andra världskriget tjänstgjort som överste och regementschef i Hitlers lettiska SS-legion. Sovjet krävde därefter att Lobe skulle utlämnas. Bland annat anklagades han för att ha varit medskyldig till mord på tusentals lettiska judar, något han själv förnekade. 1972 väckte Lobe åtal mot tidningen *Ny Dag*, efter att denna hade publicerat en insändare som anklagat honom för att vara massmördare.

Palme var hatad av många

WORLD ANTI COMMUNIST LEAGUE

I mars 1987 skrev en intagen vid ett kaliforniskt fängelse ett brev till senator Alan Cranston, en veteran på den amerikanska politikens vänsterkant. I brevet påstod internen att mordet på Palme planerats av organisationen World Anti Communist League (WACL) och utförts av ”local Swedes”. Via amerikanska UD nådde uppgifterna den svenska ambassaden i Washington, som vidarebefordrade dem till spaningsledningen. Först i juli blev brevet, utan någon förklaring varför det dröjt, bekant för utredarna.

WACL är en grupp som ständigt återkommer i samband med Palmemordet. Det Antikommunistiska Världsförbundet var inte vilken extremistorganisation som helst. Den hade sitt ursprung i Sydkorea och i Taipei på Taiwan där den grundades 1967. Med amerikanska pengar och stöd från Taiwan byggdes den snabbt upp till en världsorganisation med sitt tyngsta centrum i USA där den pensionerade generalmajoren John K Singlaub 1981 blev dess internationella ledare. Singlaub (se sid 791) hade ett förflutet inom CIA och har senare dykt upp i flera suspekta sammanhang.

John K Singlaub

WACL var en paraplyorganisation med öppna dörrar för flertalet av vår tids mest brutala regimer och politiska rörelser. Organisationen blev snart känd för sitt samröre med dödspatruller, terroristorganisationer, krigsförbrytare, massmördare, kidnappare och yrkesmördare. En rad efterspanade krigsförbrytare från Andra världskrigets Östeuropa lät sig representeras genom sin paraplyorganisation Antibolshevik Bloc of Nations (ABN). Några av ABNs huvudfigurer var bulgaren Ivan Docheff, dömd till döden i sin frånvaro, vitryssen John Kosiak, efterlyst för krigsförbrytelser och delegat vid WACLs världskongress samt kroatien Stejpan Hefer, grundare av det moderna Ustasja och anklagad för massmord.

Miro Baresic

Vid mötena sågs även den italienske "Terrorfurstén" Stefano delle Chiaie (se sid 456) och Miro Baresic, kroatien som 1971 mördade den jugoslaviska ambassadören Vladimir Rolovic i Stockholm och som året efter kapade ett SAS-plan och tvingade det till den spanske diktatorn Francos Spanien, där han fick en fristad. Båda dessa har senare dykt upp som misstänkta i Palmeutredningen.

Genom WACL och en stora mängd sidoorganisationer som byggts upp hade USAs underrättelsetjänsten ett aktivt och villigt verktyg. I den amerikanska utrikespolitiken användes WACL dels när det gällde att slussa över stöd till reaktionära krafter som USAs kongress inte öppet ville godkänna, dels när det gällde att bygga och utrusta rena mordorganisationer. Det var bland annat genom WACLs försorg och genom dess olika underorganisationer som Reaganadministrationen (se sid 787) fört över vapen och pengar till Contras under 1984-85. WACLs speciella förbindelselänk in i Vita Huset och USAs Nationella Säkerhetsråd var överste Oliver North (se sid 801), samme Oliver North som också skötte vapenhandeln med Iran och knarksmugglingen från Sydamerika i samarbete med Contrasgerillan.

Ronald Reagan

Så understöddes till exempel också dödsskvadronerna i El Salvador, likadant var fallet i Guatemala. Många enskilda amerikanska kapitalägare, företagare och bankmän skänkte pengar till WACL. Kriget och kampen mot kommunismen hade i generalmajor John Singlaubs termer privatiserats och fördes med alla tänkbara medel i Latinamerika, Asien och Västeuropa.

KOPPLINGAR TILL PALMEMORDET

Vid förbundets kongress i Paraguay deltog en svensk delegation. Med fanns inflytelserika bankmän och affärsmän med sympatier för extremhögern. Det fanns även trådar in i svenskt polisväsende.

Åke J Ek, som 1996 var vice ordförande i Baltiska kommittén, uppmärksammades redan 1987 då det avslöjades att han deltagit i WACL-konferenser sedan 1970-talet, bland annat tillsammans med Anders Larsson, mannen som varnade om att Palmes liv var i fara (se sid 363). Åke Eks kontakter borde ha varit av intresse för Palmeutredarna. Han hade militär bakgrund, var universitetslektor, jur dr och huvudlärare i psykologi på Polishögskolan fram till mitten av 1980-talet. Ek ledde dessutom en hemlig organisation för krigs- och FN-veteraner. Lika hemlighetsfull var han om Föreningen Sverige - Sydafrika, där han under 1980-talet var ordförande.

En annan länk in i polisen var polisinspektör Åke Lindsten, som bland annat blev omskriven när han som svensk delegat besökte WACLs kongress i Västtyskland. Åke Lindsten var vid denna tidpunkt polis vid det beryktade Norrmalmsdistriktet (se sid 416) i Stockholm och aktiv i Sveriges Nationella Förbund, en av landets äldsta nazisekter som blev del av WACL 1979.

I den svenska sektionen av WACL ingick en rad reaktionära organisationer som Estniska Antikommunistiska Rådet, Nordiska Krigs- och FN-veteranförbundet, Svenska Angolagruppen och stiftelsen Contra för att nämna några. Sektionens ordförande och kontaktman var den moderate riksdagsmannen och fil dr Birger Hagård.

-Alla påståenden om sambandet mellan WACL och mordet på Olof Palme är helt horribla och orimliga, dementerade han i *Motala Tidning den 18 mars -87*. Beskrivningen av WACL som en högerextremistisk organisation med nazister och fascister i ledningen ställer jag heller inte upp på. Det är ett groteskt påstående.

Anders Larsson

Birger Hagård (m)

Kommissarie Ek

*Klandra inte dem som gör det onda. Klandra istället de som tittar
bort och därmed tillåter det onda att hända*

Albert Einstein

HOT OCH FÖRTAL

När Olof Palme dog hade Michail Gorbatjov suttit ett år vid makten i Sovjetunionen. Glasnost och perestrojka var begreppen för dagen i den internationella politiken, avspänning och gemensam säkerhet lösenorden i Europa. Palmekommissionen hade året innan fått sin rapport *Common Security* färdig, vars förslag gick ut på att stormakterna borde byta säkerhetsdoktrin. I stället för dyr och ständigt eskalerande terrorbalans skulle de trygga fred och frihet genom samarbete eller kollektiva system som syftade till att garantera båda parter legitima säkerhetsbehov. Palmekommissionen var en oberoende internationell expertkommission för nedrustnings- och säkerhetsfrågor under ordförandeskap av Olof Palme. Bland kommissionens ledamöter återfanns Egon Bahr från Västtyskland, Gro Harlem Brundtland från Norge, David Owen från Storbritannien och Cyrus Vance från USA (de flesta Bilderbergare se sid 405).

-Sovjet byggde ut sina kärnvapenstyrkor som var riktade mot Europa, förklarade denna stormakts före detta biträdande utrikesminister Richard Burt i SVTs *Dokument Inifrån* 1999. Och vi försökte vidmakthålla balansen med kryssnings- och andra missiler och också skapa förutsättningar för ett bra nedrustningsavtal. Ur den synvinkeln var Olof Palme ett irritationsmoment och en person som inte trodde på den amerikanska utrikespolitiken. Han ogillade och kritiserade vår strategi och var i vissa avseenden en bråkmakare.

-Ett nytt kallt krig hade inletts och kapprustningen tilltog, inte bara vad gällde Stjärnornas krig utan på alla områden, fortsatte förre ledamoten i Palmekommissionen Georgij Arbatov. Det var ett medvetet drag av amerikanerna och jag tror att de tänkte att de denna gång skulle få Sovjet att satsa över sina tillgångar så att vi knäcktes ekonomiskt och skrämdes till döds. Men i själva verket skrämde de nog slag på den allmänna opinionen i väst. Palme insåg att det kalla kriget hade lett in i en återvändsgränd och hans huvudtanke innebar en ny

Georgij Arbatov

syn på säkerhet, det vill säga gemensam säkerhet. Tanken var enkel, men detaljerna presenterades i vår rapport. Man kan inte uppnå säkerhet på den andra sidans bekostnad, bara säkerhet tillsammans.

-Palme uppfattades som naiv och verkade låta sig manipuleras av Arbatov, kontrade Edward Luttwak, säkerhetspolitisk rådgivare i Washington. Palme brukade säga:

-Ni måste prata med dem och försöka komma överens.

Reaganadministrationen svarade:

-Det behöver vi inte alls. Vi behöver bara rycka undan mattan för dem så kollapsar Sovjetunionen. Pratar vi med dem kan Sovjet överleva.

Så det blev en frontalkollision mellan Palmekommissionen och Reagans USA.

Bara några år tidigare hade situationen varit en annan. I september 1981 hade den ryska ubåten U-137 gått på grund i Karlskronas skärgård. En felnavigering, sa ryssarna och bad om ursäkt. Men från och med nu blev ubåtshotet en del av den svenska vardagen. Ett år senare jagade den svenska marinen fortfarande vad man misstänkte var ryska ubåtar i Hårsfjärden söder om Stockholm. Samtidigt fortsatte rapporterna om kränkningar att strömma in och missnöjet pyrde bland marinpersonalen.

Blundade Palme avsiktligt för hoten?

-Det var naturligtvis snack i mässar och gunrum där man satt och var förbannad över att vi inte hade tillräckligt med resurser för att lösa de uppgifter vi var ålagda, mindes Cay Holmberg, kommandör på Berga örlogsskolor. Det var ju uppenbarligen svårt för överbefälhavaren att få regeringen att tro på det här.

Inför valet 1982 hade vissa halvhjärtade operationer satts igång för att stoppa sossarnas återkomst till regeringsmakten. Men svenska folket hade vid det laget fått nog av arbetskonflikter och regeringskriser under det borgerliga styret och längtade till den gamla trygga ordningen igen. Olof Palme var tillbaka i leken.

När så socialdemokraterna återvände till regeringsmakten 1982 var det med ambitionen att återuppta den aktiva utrikespolitiken och dess brobygggarroll. Men Sveriges situation var nu en annan till följd av ubåtskränkningarnas negativa inverkan på relationerna med Sovjetunionen. Följden blev att den socialdemokratiska utrikespolitiken blev starkt kontroversiell och att kritikerna uppfattade en motsättning mellan Sveriges nationella intressen och regeringens utrikespolitiska ambitioner. Klarast kom detta till uttryck i serien av så kallade politiska affärer.

Den 26 april 1983 lade så Ubåtskommissionen fram sin rapport, där

man slog fast att Sovjet var skyldig till kräkningarna. Som ordförande i ubåtskommissionen presenterade fd försvarsministern Sven Andersson en sensationell rapport. Åtminstone sex ubåtar, varav tre av okänd minityp, hade under hösten härjat kring de svenska försvarsanläggningarna i Hårsfjärden.

En hade sannolikt tagit sig ända in under Stockholms ström i samband med ett flottbesök från USA. Trots fullt svenskt försvarspådrag undkom inkräktarna, varför kustförsvaret beviljades ytterligare 250 miljoner kronor att användas i ubåtsjakten. Palme lämnade därefter över en skarp protestnot till ryssarna och förbindelserna på högsta nivå frystes ner.

Två dagar senare åkte kommissionsmedlemmen Carl Bildt (se sid 408) till USA för att på amerikanskt initiativ träffa folk från USAs militära underrättelsetjänst (?). Bildts resa blev för mycket för sossarna och statsministern reagerade med vrede och bestörtning. Sverige skulle ju vara alliansfritt, men redan innan bläcket hunnit torka på kommissionens rapport smet moderaten Bildt iväg till storebror i väst för att "skvallra". Carl Bildt hade knappt kommit hem förrän Palme anklagade honom för att inte ha visat den känsla av ansvar för landet som man kan förvänta sig av en ledamot av utrikesnämnden.

-Men är trovärdigheten för Sveriges neutralitet så bräcklig att den kan spolieras av att en moderat riksdagsman äter lunch med fel folk i Washington, frågade en TV-reporter.

-Det här är mer än en lunch, det är kontakt med spioner, svarade Palme.

Regeringen fördömde samtidigt Bildts kontakter med Pentagon. I det läget tappade Bildt fattningen och kontaktade pressen för att försvara sig. Palme hade ett vad han kallade för närmast "medeltida hämndbegär" och angreppen verkade röra sig om "ett svinaktigt försök att skrämja honom" till tystnad. Den här incidenten kom att förgifta atmosfären mellan de två under resten av Olof Palmes levnad.

Ubåtsjakt i Hårsfjärden - på riktigt eller skådespel?

"Spionen" Carl Bildt

Tillrättavisningen av Bildt måste ha befest uppfattningen i västliga underrättelsekretsar att Palme inte längre var vänligt sinnad utan istället en opålitlig socialist. Man misstänkte

att han hade handlat på order från Moskva. *Den 5 december -83 Svenska Dagbladet* gick till skarp attack och beskyllde honom för hemliga förhandlingar med supermakten i öst. Dessa skulle ha genomförts via FN-ambassadören Anders Ferm (se sid 408). Palme blev mycket upprörd och bemötte anklagelserna genom att i TV läsa upp Ferns rapport om sitt samtal med ryssen Georgij Arbatov.

Dramat fortsatte och den 9 februari 1984 indikerade spaningslingsystemet vid Kungsholmen i inloppet till Karlskrona utslag som bedömdes som passerande ubåt. Det svenska kustförsvaret drog därmed i gång 63 dagars ubåtsjakt som i fråga om intensitet och användning av sprängvapen blev den största i Sveriges fredshistoria. Enligt ÖBs senare rapport registrerade man över 600 indikationer på undervattensverksamhet. Av dessa bedömdes endast tio som säkra. Varken nät, minor, sjunkbomber eller en jättelik personalinsats kunde fånga inkräktarna på bar gärning.

Ubåtshotet togs på största allvar och den 1 oktober 1984 begärde Sveriges ÖB 1 miljard kronor till förstärkning av ubåtsförsvaret. Det var heller inte säkert att ställa sig kritisk till händelserna. Den 4 februari året därpå krävde centerledaren Thorbjörn Fälldin utrikesminister Lennart Bodströms avgång för dennes uttalade tvivel om förekomsten av sovjetiska ubåtar på svenskt vatten.

HATET FRODADES

I Sverige bidrog dessa händelser till att stegra misstron bland Olof Palmes inbitna fiender. Man reagerade över det kraftlösa svenska motståndet och uppfattade det som att ubåtarna hade mer eller mindre fritt tillträde till svenskt territorialvatten. Enligt uppgift skulle Sverige till och med ha lyckats stänga in en minibåt i Hårsfjärden, men avsiktligt låtit den komma undan efter hemliga förhandlingar med Sovjet. Olof Palme kom nu åter att anklagas av oppositionen för att spela dubbelt, att protestera offentligt men samtidigt i hemlighet släta över i Moskva. Han ansågs heller inte längre nationellt pålitlig av underrättelsetjänsten, militären och marinen utan istället vara en prokommunistisk förrädare.

-I vår korridor på underrättelseavdelningen fanns ofta nidbilder på anslagstavlan, berättade en tidigare anställd på Försvarsstaben. Palme ansågs inte vara riktigt svensk, han var en opålitlig kroknäsa och det drogs ofta direkta paralleller mellan honom och spionen Stig Wennerström.

Även bland Säpomän och andra poliser frodades negativa känslor. Melker Berntler, före detta Säpokommissarie, överlämnade (efter mordet) en namnlista på kollegor som önskade livet ur Olof Palme till sin tidigare chef Hans Holmér. Han avslöjade vidare i tidningen *Arbetet* att de reaktionära krafterna inom polisen var mycket starka och

En av många nidbilder

att hela Säpo var ett fäste för de allra värsta typerna.

-Där var ju ett allmänt Palmehat, inte bara inom Säpo. De kunde aldrig nämna Palmes namn utan att säga ”den jävla Palme”. Och en gång när jag var i lunchrummet satt det en fem-sex stycken. En minister i Kanada hade nyligen blivit mördad och då var det en av killarna som sa att ”om det bara var någon som ville skjuta den där jävla Palme också”. Jag väntade ett tag på reaktionen men ingen reagerade. Då sa jag:

-Tycker du att det är lämpligt att du uttalar dig på det sättet när vi nu är anställda vid en institution som ska skydda vår demokrati här i landet?

Även personer högre upp i den politiska hierarkin fick nys om missnöjet.

-Jag fick 1986-87 en ganska ingående skildring av en grupp vars medlemmar, några av dem var namngivna med ganska framskjutna positioner inom Säpo, som själva hade bestämt sig för att verka vid sidan om Säpos ledning för att skaffa informationer om framför allt Olof Palme, berättade utrikesminister Sten Andersson i *Dokument Inifrån* 1999. Han var på något sätt i deras ögon ond i sig och borde därför övervakas. Det fanns det naturligtvis inte det minsta skäl att göra.

-Denna grupp, var den förankrad i Säpos ledning, frågade reportern Lars Borgnäs.

-Enligt uppgift inte, men – ja där har jag ingen anledning att ha någon uppfattning mer än att tro på de uppgifter jag fick. Men det är klart att om en Säpoledning skulle komma på den vansinniga idén att en sådan grupp skulle arbeta, så gör de ju på ett sånt sätt att ledningen inte själv syns föreställer jag mig.

-Denna informationsinhämtningen, skedde den med hjälp av folk utanför Säpo?

-Enligt uppgift, ja. De här grupperna har ju nätverk utanför den egna organisationen och de nätverken innehåller ju ofta folk med samma politiska uppfattning som de själva har, och därmed samma inställning till socialdemokratin.

-Vad skulle de använda informationen till?

-Det vet jag inte. Där kan man ju bara spekulera. Att det fanns människor och grupper i vårt land som ville röja Olof Palme ur vägen, det är väl alldeles klart. Och det är ju möjligt att en och annan fanns inom den här organisationen också.

-Ser du ett möjligt samband mellan dessa personer i Säpo och de som...

-Nej, det gör jag inte. Men att det fanns människor, som helst såg att Olof Palme försvann, det är klart. Också med våldsamma metoder. Det är ju oerhört svårt att komma åt. Jag tänkte mycket på det när jag fick de här namnen uppgivna: Ska jag nu agera på ett speciellt sätt? Men hur gör man? Det är inte så lätt att komma åt en sådan organisation. De kommer ju att förneka allt och ledningen känner inte till den och de som till äventyrs är engagerade, de nekar.

Striptease träffade Sten Anderssons källa, som bekräftade uppgifterna och berättade att en av de namngivna männen i gruppen arbetade på den tekniska sidan med tillgång till all utrustning som Säpo förfogade över. Han hade också kontakter med underrättelsenätverk utanför Säpo.

Finansvärlden var inte annorlunda och hatet frodades.

-De pratade om Olof Palme som en fullständigt avskyvad person som skadade landets intressen, mindes hans vän Harry Schein.

Rädslan för att han höll på att sälja ut Sverige och att det svenska fosterlandet skulle bli ett kommunistland var stor. Oppositionen anklagade regeringen för att bestå av landsförrädare och stämningen trissades hela tiden upp. 1985 kulminerade det i att Palme tvingades avskeda sin utrikesminister Lennart Bodström för påstått landsförrädiskt beteende.

Vintern 1985-86 utbröt även hård intern opposition mot de fördelningspolitiska följderna av ett budgetförslag, som uppfattats som orättvist och illa presenterat. Palme verkade helt oförberedd när han fick höra att det så kallade Dalaupproret och Nässjö-revolten bland de egna leden skulle vara resultatet av hans förströdda sätt att följa budgetarbetet.

En annan känslig fråga under dessa månader var frågan om reklam i TV. Enligt en del av hans partikamrater hade Palme tidigt låst sig i uppfattningen att han ville släppa in reklam i den statliga, tvåkanaliga TVn, för att därigenom stoppa näringslivets idé om en fristående, reklamfinansierad kanal. Han slog även till mot stora internationella finansintressen. Två dagar före mordet gjorde grekisk TV det som kom att bli den sista intervjun med Palme. I programmet sa han bland annat att:

-Sverige kommer aldrig att ansluta sig till EG (idag EU).

FÖRTALSKAMPANJER

I Thage G Peterssons bok *Resan till Mars* står att läsa: ”Det fanns några illvilliga personer någonstans som ständigt fyllde på med lögner och gräsligheter för att göra honom ont.”

Bland de mest högljudda Palmehatarna fanns organisationen EAP - Europeiska Arbetarpartiet. Den europeiska och svenska delen av EAP förde under en lång rad år en intensiv kampanj mot ”socialismen” och Olof Palme och EAP har vid flera tillfällen granskats av Palmegruppen.

Till det yttre såg EAP under 1970-talet Olof Palme som den amerikanska elitfamiljen Rockefeller's redskap, där Sverige blivit ett ”övningsfält för den internationella fascismen”. Men under 1980-talet hamnade Palme i EAPs ögon i Sovjets knä. Han beskrevs som en av Sovjets ledande inflytelseagenter i väst och starkt kritiska skrifter och nidsbilder spreds alltmer under hans sista år. EAP har därefter under många år parallellt med politiskt arbete fört ett mycket ingående researcharbete för att avslöja de väldiga krafter som styr bakom världsscenen's kulisser.

I kampanjerna mot statsministern ingick att hustrun Lisbet hade flyttat ifrån honom med barnen, att Palme levde med andra kvinnor, att han var inblandad i skumraskaffärer och att han hade skamliga sjukdomar. Det florerade också rykten om att han skulle

ha lyft förmögenheter i sin medlarroll i kriget Iran-Irak och haft ett okänt konto i Schweiz. En person i det borgerliga partiet gjorde gällande att tron på hans lukrativa sidoinkomster de sista åren varit så stark att kontroller gjordes på Riksbanken för att se om den svenske statsministern hade växlat in stora belopp i utländsk valuta.

Den väl belagda ryktesspridningen bestod vidare av att han skulle ha gått på behandling på Beckomberga för sinnessjukdom. Sanningen ska istället ha varit att han brukade besöka sin gamla mor som vårdades för senildemens. Men de här besöken blev upphovet till en förtalskampanj som kom att förfölja honom ända till hans död.

Åter till ubåtarna. I mars 1985 dog Sovjetunionens åldrade ledare Konstantin Tjernenko och efterträddes av Michail Gorbatsjov. Olof Palme och prins Bertil besökte begravningen men något officiellt samtal med den nye sovjetiske ledaren var inte möjligt. Förbindelserna på högsta nivå med Sovjet var nedfrysta.

Olof Palme hade vid flera tillfällen under 1980-talet begärt ett besked från de sovjetiska ledarna om vad de kände till om ubåtarna. Hans vän och ledamot i Palmekommissionen, Georgij Arbatov, tog personlig kontakt med ledningen som övertygade honom om att det inte fanns några ryska ubåtar i svenska vatten. Moderaterna insisterade dock på en militär upprustning, vilket Palme satte sig emot. Han ville fortsätta mot en öppen dialog mellan supermakterna för att bromsa kapprustningen i det spända världsläget.

Under tiden genomförde Palme sin valkampanj, socialdemokraterna vann valet och Palme satt kvar vid makten. I regeringsförklaringen den 1 oktober 1985 sa han:

-Neutralitetspolitiken har en fast folklig förankring. Den stöds av ett efter våra förhållanden starkt försvar. Vi har skapat respekt för vår beslutsamhet att värna vårt lands territoriella integritet med alla till buds stående medel.

Detta uttalande väckte mycket starka reaktioner och i *Dagens Eko* den 23 oktober -85 gick kommendörkapten Hans von Hofsten till attack.

-Det som är så frustrerande för oss som är ute på fronten är det faktum att landets statsminister uttalar en medveten lögn i riksdagen, som både han och vi på fronten vet är lögn.

Den 10 november uttryckte tolv sjöofficerare i *Svenska Dagbladet* sitt stöd för von Hofsten. De sa sig lita på regeringen, men inte på Palme. I en TV-intervju dagen efter fick Palme frågan:

-Är det inte oroande att så pass många sjöofficerare inte litar på dig?

-Det är viktigare att jag kan lita på landets officerare.

-Kan du det då?

-Ja, men de här har betett sig omdömeslöst och osakligt, sa Palme med ett finurligt leende.

Hans von Hofsten

Marinen tog mycket illa vid sig och i SVTs debattprogram *Magasinet* tillade von Hofsten den 19 november:

-Jag är fullständigt övertygad om att svenska folket inte alls förstår hur allvarligt det här egentligen är och i vilken omfattning dessa ubåtskränkningar äger rum. Jag tror tyvärr inte att det är en överdrift att säga att vi praktiskt taget ständigt, året runt, har kränkningar varav många av samma allvarliga karaktär som den på Hårsfjärden.

-Känner du att du har dina kolleger inom marinen med dig, frågade reportern Annika Hagström.

-Jag vågar påstå att jag har ett massivt stöd av mina kolleger av alla grader.

Men statsministern lät sig inte oroas av protesterna. Helt oväntat bjöd han istället in ambassadör Boris Pankin till Rosenbad där han bad denne om att informera den sovjetiska regeringen om att han var beredd att officiellt åka till Moskva närhelst det passade den.

-Det var ett så stort steg framåt i våra bilaterala relationer att jag själv blev väldigt glad, förklarade Pankin senare. Jag trodde att denna utveckling skulle hjälpa vår nya regering i dess ansträngningar att demokratisera landet.

Den 15 december 1985, endast 10 veckor före mordet, tillkännagav Olof Palme den förestående resan vid ett tal på Utrikespolitiska Institutet i Stockholm. Hans motståndare blev förfärade och för den uppmärksamme var det inte svårt att höra hur vapen osäkrades runt det tilltänkta offret.

-I Moskva kommer jag att säga att vi i Sverige vill ha goda förbindelser med detta land. Jag kommer att understryka att dessa förbindelser måste byggas på en grundval av ömsesidig respekt för folkrättens grundregler och på respekt för vår territoriella integritet.

Vid nyåret 1985-86 inleddes så på allvar förberedelserna inför Palmes officiella besök förlagt till april månad och i mitten av januari åkte kabinettssekreteraren på UD Pierre Schori till Moskva. Sovjetbesöket skulle bland annat behandla säkerhetspolitik, neutralitet och gränskränkningar.

En huvudpunkt på dagordningen skulle därutöver bli Palmes förslag om en kärnvapenfri zon i Norden. Detta ansågs dock av många som mycket skadligt och riskabelt för svensk säkerhetspolitik. Det skulle dessutom kunna leda till att Danmark och Norge tvingades ut ur Nato, vilket skulle "förvärra hela det säkerhetspolitiska läget i norra Europa" (se sid 502). Reaktionerna var kraftiga och oron stor.

-Palmes resa till Sovjetunionen, som ju var ett naturligt led

Boris Pankin

Thorwald Arvidsson

i Sveriges kontakter med omvärlden, förvandlades i denna upphetsade miljö till något oerhört dramatiskt, förklarade Sida-chefen Carl Tham senare. Det var precis som om han skulle resa dit om krig eller fred.

-De mest ytterlighetsgående trodde att Palme skulle överlämna någon form av hemligt material under sitt besök, fortsatte Thorwald Arvidsson, före detta ordförande i Folkkampanjen för Nato. De som inte gick så långt, däribland undertecknad, var inne på att det var frågan om ytterligare ett steg i ett närmande till dåvarande Sovjetunionen.

-Att tala om Palmehat, är det överdrivet, frågade *Dokument Inifrån*-reportern Lars Borgnäs.

-Nej, det är väl snarast bara förnamnet. Man får komma ihåg att Olof Palme, som ju efter sin död snarast har kommit att bli en Helige Olof, under sin livstid var en utomordentligt kontroversiell person.

Någon månad tidigare hade en annan omständighet dykt upp som ytterligare ökade misstänksamheten mot Palme. Vid ett överraskande anfall utifrån var det meningen att hemvärdet och polisen tillsammans skulle ta första stöten och sedan ingå som stridande enheter i det fortsatta försvaret. Men den 28 november 1985, på dagen tre månader före mordet, kom ett lagförslag om att polisen, efter det att ockupation genomförts, skulle övergå till att sköta ordningen och därmed inte längre göra motstånd utan endast ha civil status. Lagförslaget, som drogs tillbaka efter Palmes död, väckte mycket starka känslor bland poliser och hemvärnsfolk.

-Om en främmande makt anföll Sverige så får inte polisen hjälpa det egna folket utan ställa upp på den nya byråkratins sida. Det är ju helt sanslöst, utbrast palmekritikern Alf Enerström. Här har vi då 30-40 000 poliser i landet och så kommer en främmande makt och våldtar våra kvinnor och bär sig åt, ska inte polisen få ingripa då?

-Det var ju fullkomligt vansinnigt, instämde före detta hemvärnschefen Lennart Nilsson i SVTs dokumentär *Dokument Inifrån -99*. Man talade om att en ockupationsmakt skulle ta polisen i anspråk och att polisen då skulle gå över till fienden. Det var ju ingenting som polisen såg fram emot.

-Så här skulle enligt lagförslag polisen plötsligt riskera att bli förrädare i en krissituation, frågade Lars Borgnäs.

-Det kan man säga. Men nu kom det aldrig så långt.

-Det genomfördes aldrig?

-Nej, men jag vet inte varifrån det kom, det vet inte jag, fortsatte Nilsson kryptiskt.

-Det kom från regeringen och Palme.

-Ja, det måste det ha gjort, svarade Lennart Nilsson efter en mycket lång och svårklarad paus. Varför Palme lade fram ett sådant förslag har jag ingen aning om. Och vi kan ju inte fråga honom heller, tillade hemvärnschefen

Lennart Nilsson - nöjd

med ett mycket förnöjt leende.

För en utomstående är det lätt att få intryck av att hemvärnschefen Lennart Nilsson är en av de som vet mycket mer om mordet än de vill erkänna.

Resan blev som bekant inte av för Palmes del men fullföljdes av Ingvar Carlsson som den 5 maj 1987 blev inbjuden till Vita Huset. Enligt Boris Jeltsins rådgivare visade Carlsson dock inget intresse för att ta reda på sanningen i ubåtsfrågan.

Frågorna man måste ställa sig är:

Vilka politiska handlingar uteblev genom skotten på Sveavägen?

Vilka politiska intressen gagnades av att Palme inte fick resa till Moskva?

Vem hade intresse av att förhindra mötet?

20 års efterforskningar har inte gett mycket, eftersom bevis på påstådd ubåtsverksamhet senare har visat sig vara minskar eller sillstim! Men kring milleniumskiftet förekom en del avslöjanden som kan kasta nytt ljus över dessa händelser. SVRs *Ekot* och SVTs *Striptease* presenterade då fakta som visade på en helt annan verklighet: Den svenska marinen hade i hemlighet och i strid med gällande regler övat ubåtsjakt i svenska farvatten tillsammans med Natostyrkor!

Caspar Weinberger, USAs försvarsminister 1981-87, ställde oväntat upp på en *Striptease*-intervju där han gjorde häpnadsväckande uttalanden.

-Det var en självklar del av Natos agerande som försvarsallians att se till att det överallt i området fanns ett försvar mot sovjetiska ubåtsangrepp.

Vad Weinberger åsyftade var låtsasattacker då Nato skickade in egna ubåtar för att se försvarsreaktionerna. Detta eftersom ett framgångsrik sovjetiskt angrepp direkt skulle ha hotat olika Natosektorer i övriga Europa.

-Försvaret testades för att se om det fanns brister som Sovjet kunde utnyttja och särskilt efter det sovjetiska ubåtsintrånget var sådana tester sannolika.

-Men var det inte en politisk risk att sända Natoubåtar in i svenska vatten, frågade reportern.

-Man konsulterade alltid Sveriges regering innan. Det hände nog aldrig att det skedde ett intrång som Sveriges regering inte kände till (!). Så vitt jag vet rådde ett samförstånd om att olika tester skulle göras för att se till att det svenska kustförsvaret var effektivt.

Avslöjandena ställde Sveriges neutralitetspolitik i väldigt dålig dager och reaktionerna bland många var starka. Utom hos den svenska regeringen.

-Det finns inga som helst bevis för att Nato har varit i våra vatten, kommenterade förre statsministern Ingvar Carlsson.

HARVARDAFFÄREN

Vi återvänder till 1980-talet då det kalla kriget fortfarande var vid liv och

där attackerna mot Palme kom att fortsätta in i det sista - för att sluta i ett slutligt crescendo:

Den så kallade Harvardaffären.

Den 1 april 1984 hade trion Olof Palme, hans sekreterare Ann-Marie Willsson och departementsrådet Hans Dahlgren rest till Harvarduniversitetet i Boston. Olof Palme hade blivit inbjuden att hålla föredrag vid John F Kennedyskolan vid Harvard. Ämnet för föredraget var *Sysselsättning och välfärd*. Vid en middag i samband med besöket deltog även Emma Rothschild, Palmes påstådda älskarinna och dotter till en av världens rikaste män, Londonbankiren Victor Rothschild, som varit verksam som Margaret Thatchers rådgivare men blivit avslöjad som KGB-agent.

Föredraget blev mycket uppskattat och stiftelsen erbjöd Olof Palme 5 000 dollar, ungefär 40 000 kr som betalning. Denne avböjde rutinmässigt. Såväl före som efter besöket i Boston hade Palme emellertid diskuterat möjligheterna för sonen Joakim att studera vid Kennedyskolan och en dryg månad efter föredraget överfördes samma summa från Stiftelsen Jerry Wurff Memorial till Harvards stipendiefond, som senare betalade ut ett likartat belopp till Joakim. Denne antogs samma höst och spenderade terminen med studier i amerikansk utrikespolitik och sociologisk forskning.

Fram tills nu var allt lugnt. Ända till den 25 juli 1985 då Palme intet ont anande inbjöds till radioprogrammet *Nattinatti*. Allt flöt som det skulle när en anonym lyssnare ringde in. Denne lyssnare visade sig vara ingen mindre än journalisten Jan Guillou, som direkt gick till anfall och anklagade Palme för skattefusks. Guillou hade haft ett ont öga till statsministern sedan han fängslats tillsammans med kollegan Peter Bratt i samband med den så kallade IB-affären (se sid 498). Nu hade Jan Guillou äntligen chans att hämnas och inom loppet av några minuter var Harvardskandalen ett faktum.

Var Joakims stipendium i själva verket Olof Palmes ersättning, som bara av skattetekniska skäl gjort en liten omväg innan den i slutänden kom familjen Olof Palme till godo? Den svenske toppolitikern satt nu ganska illa till, eftersom ett skattepliktigt arvode förvandlats till ett skattefritt stipendium. Enligt pressen hade Joakim dessutom fått ett extra stipendium på 2 500 dollar som ersättning för resa och uppehälle. Den skriftliga bevisningen var omfattande och förkrossande för Palme, som såg sig tvungen att anlita landets skickligaste försvarsadvokater för att sköta ärendet.

Skildringarna av Palmes sista tid domineras av en känsla av att pjäsen obönhörligen nu gick mot sitt slut. I vanliga fall älskade Olof Palme utmaningar och hade en fantastisk

Palme i radiostudion

förmåga att verbalt duellera och övervinna sina motståndare. Men nu var det annorlunda. Han eggades inte - han pinades. Omdömena om honom var att han började bli förströdd, utbränd och på väg att bli ett problem för sitt eget parti.

-Helt klart är att Olof tog väldigt illa vid sig av anklagelserna, förklarade finansminister Kjell-Olof Feldt. Redan efter valet 1985 hade han uppvisat tydliga tecken på vad som i det närmaste kan betecknas som depression. Han var ofta frånvarande med ett bristande engagemang, vilket var helt olikt honom. Harvardaffären kom som pricken över iet och han kände sig intensivt jagad av det massmediadrev som alltid uppstår i sådana här situationer.

Joakim Palme

En gång när Kjell-Olof Feldt sökte upp honom angående en budgetfråga plockade Palme fram en blockflöjt och låtsades spela. Vid ett annat tillfälle ville Feldt ha hans synpunkter på den förestående avregleringen av kreditmarknaden, en för socialdemokratin känslig och central fråga. Men Palme visade bara olust och reste sig med orden:

-Gör som ni vill. Jag begriper ändå ingenting.

Sakta började Olof Palme framstå som politiskt förbrukad. Och någon stor framtid stod heller inte i sikte. En medarbetare till Palme föreslog att han kunde ägna sig åt att skriva artiklar och åka runt och hålla föredrag. Vilket nesligt slut på en politisk karriär som Palmes.

Till en närstående vän hade Palme i förtroende sagt att jobbet som ordförande i Världsbanken lockade. Men posten var ouppnåelig för en icke-amerikan. Samma sak gällde posten som FN:s generalsekreterare som också syntes omöjlig då stormakterna ogillade starka personligheter som Olof Palme i en sådan ställning. Vid tiden för mordet hade Palme för en liten krets luftat tankarna att avgå som partiledare för att i stället söka jobbet som FN:s flyktingkommissarie. Var han rädd för att en skandal skulle kunna krossa dessa drömmar? Eller hade han andra planer? Författarna till boken *Uppdrag Olof Palme* intervjuade många av hans närmaste vänner och medarbetare. En del av dem ville vara anonyma:

-Hans framtidsplaner, som de kom till uttryck i samtal under de föregående åren, är av en så privat sfär att jag inte alls vill beröra dem.

En annan sa:

-Det var så oerhört personliga samtal mellan mig och Olof om detta att jag inte ville tala om det då och inte kan göra det nu heller. Möjligen ska jag göra det någon gång i framtiden.

Vad var det för något som kan vara så känsligt och hemligt att de inte under några villkor ville prata om det, ens efter hans död?

Journalisten Jan Guillou skulle komma att gå till attack ytterligare en gång. I SVTs

sista *Rekord Magazine* för säsongen 1985 visade programledaren Guillou uppföljningar av tidigare program. Plötsligt dök det upp en 5-sekunders sekvens som visade en tiggande man bakom ett skrivbord, samtidigt som en röst förklarade:

-En svensk håller föredrag vid ett amerikanskt universitet. I stället för det sedvanliga honoraret på 5 000 dollar får han förmånen att hans son får gå där en termin.

Det var allt. Inga namn eller andra detaljer. Programledaren bad om ursäkt för det inträffade som påstods ha varit en teknisk miss. Men nu var det spritt över hela landet och Palmes sats försvarades ytterligare.

ÄRENDET RADERAS

Taxeringsnämnden beslöt samtidigt att arvodet skulle beskattas eftersom det förelåg ett mycket starkt samband mellan föreläsningen och stipendiet. Palme bestämde sig då för att överklaga. Den 26 februari var han klar med en sexsidig skrivelse som skickades med taxi till länsrättens lokaler på Krummakargatan på Söder i Stockholm. Mottagare var chefen för domstolen, lagman Åke Lundborg. Handlingarna ingavs i två exemplar, som ankomststämplades, registrerades och matades in i datorn samma dag.

Två dagar senare var sista inlämningsdagen för besvärsskrivelser, varför många av länsrättens anställda jobbade över. Men nu hände något mycket märkligt. Kl 18.23, endast fem timmar före mordet, raderade en okänd gärningsman Harvardärendet ur länsrättens låsta datorarkiv! Samtidigt stals Palmes skriftliga överklagande. Det var bara tio anställda som hade nyckel och kodord till terminalen där raderingen hade utförts. Förvirring uppstod och det gjordes omedelbart anmälan till DAFA, det statliga servicebolag som betjänar ämbetsverken med data. Här konstaterades att den aktuella terminalen nr 23 stängts kl 16.00 den 28 februari, men sedan öppnats på nytt mellan kl 18.23-18.30.

Palmeutredarna och internutredaren på länsrätten såg konstigt nog inte någon länk mellan den bisarra händelsen och mordet, trots att de låg så nära i tid. Internutredaren lät därför saken bero efter att ha hört endast fem av länsrättens 270 anställda. Den 25 mars gjorde Länsrätten dock en formell polisanmälan om det inträffade.

-Det är inte så att vi förlorat själva innehållet i handlingarna, vi har kopior plus ett av två inlämnade original, förklarade länsrättens chef Åke Lundborg senare.

Men varför återställdes i så fall inte det diarium som utplånats i datorn? Det hade lätt kunnat göras med ledning av de handlingar som Lundborg förvarade i sitt kassaskåp. Den 28 februari 1996 kommenterade spaningsledaren Hans Ölvebro fallet:

-Detta har utretts så långt det bara går och vi ser idag inget samband mellan det och mordet. En del personer gillar att samla på material om kändisar. Detta i kombination med bristande datorkunnighet kan lätt ställa till med en olyckshändelse så att en fil försvinner. Det kan ha varit detta som hände.

Postumt fick Palme rätt i skatteärende. Den friande domen föll den 6 februari 1987.

Vad var det då för krafter som låg bakom dessa förtalskampanjer och besynnerliga händelser? Datakonsulten Ulf Lingärde, som tidigare arbetat för Säpo (se sid 719), trädde fram i tidningen *Arbetet* den 24 mars -87. Han ville då införa en ny terminologi och döpa om desinformation i massmedia till PP-operation, det vill säga Psykolog- och Propagandakrigföring.

”PP-operationen som syftade till att på lämpligaste sätt presentera Palmes Harvardstipendier är mycket intressant. Målsättningen torde ha varit att till allmänheten prångla ut information, som visserligen var svårbedömd, men hade ett stort opinionsvärde. Det kostade åtta månaders operationellt arbete på fältet, med bland annat en partiledare inblandad (?) och torde knappast ha varit någon lågbudgetprodukt. Betyg: tveksam måluppfyllelse, svårbedömd risk och mycket hög kostnad... Någon försökte bättra på operationen den 28 februari, då den bekanta raderingen av skattebandet utfördes av en okänd gärningsman. Den uppmärksamme läsaren har säkert gissat att all information i målet fanns utskriven på papper på många håll och i vilket fall som helst lätt kunde rekonstrueras med hjälp av andra myndigheter.

Vad var då avsikten? Svaret var troligen att vilseleda, att skapa en komprometterande stämning, att här fanns något skumt. Betyget på denna operation blir bättre: Med beröm godkänt. Målet kunde nåts med hög effekt (mordet kom emellan), risken var begränsad, och kostnaden obetydlig.”

IB-AGENT OCH SÄPORAPPORTÖR

Med tanke på dessa uppgifter kan det kanske vara på sin plats att titta närmare på den som avslöjade Harvardaffären. Hur hade Jan Guillou kunnat få reda på alla detaljer?

Under inledningen av sin karriär hade han varit en tuff och stridbar person som inte drog sig för att stöta sig med de statsbärande krafterna i samhället. Men sedan 1987 valde han att i det närmaste upphöra med sin granskning av utredningen och istället ta på sig uppgiften att avfärda alla som vågade kritisera utredningen som knäppgökar.

Jan Guillou hade redan tidigt blivit ett stort namn inom media.

Hans första journalistjobb hade varit på *Fib Aktuellt* 1966, innan han fortsatte vidare till *Fib-Kulturfront* 1970-77. Den 3 maj 1973 avslöjade han tillsammans med kollegan Peter Bratt den hemliga spionorganisationen IBs illegala åsiktsregistrering (se sid 721) av svenska medborgare. Olof Palme förnekade i det längsta anklagelserna och raljerade om att journalisterna förläst sig på indianböcker och agentromaner. Men avslöjandet resulterade i att både Jan Guillou, Peter Bratt och en uppgiftslämnare vid namn

Jan Guillou

Håkan Isacsson dömdes till fängelse för spioneri.

-Med IB föll oskulden, kommenterade Peter Bratt i *Journalisten den 9 februari -2000*. Och när budbärarna blev gripna kom chocken. Många förstod redan då att det var Palme och Carl Lidbom (se sid 535) som låg bakom domen och affären blottlade lögnen, vilket ledde till att socialdemokraterna förlorade många av den generationens intellektuella.

IB-avslöjandet åstadkom dock inget direkt avbräck i den hemliga polisens strategi, Säpo gick oskadat ur affären och IB organiserades om för att fortsätta under namnet SIS.

En som däremot såg sin stjärna stiga var Jan Guillou. Guillou, som efter att ha fått Stora Journalistpriset senare också blivit en av Sveriges absolut framgångsrikaste författare. Men enligt *Expressen den 20 januari -98* bar han på stora hemligheter. Dokument begärda av hovrättsassessor Tor Bergman visade nämligen att Guillou samtidigt som han kartlade IB, under fem års tid arbetat som hemlig informator åt Säpo (!). Då var det heller inte många som visste att Guillou själv var gammal IB-agent med arbetsområde i Östeuropa (se sid 721). Samma dag kommenterade han anklagelserna:

-Det är naturligtvis sant det som står i dokumenten. Men det var min medborgarliga skyldighet att rapportera till säkerhetspolisen.

-Misstänker du att någon med ett horn i sidan på dig har sett till att hemligstämpeln tagits bort, frågade *Expressens* reporter.

-Om det här kommer att leda till att jag framstår som någon Stasiagent så kanske jag i min förtvivlan börjar tänka i konspiratoriska banor. Men inte ännu.

MOTIVET

Vad gäller Palmemordet är det däremot lätt att komma in på sådana tankegångar och motiv för en komplott är inte svåra att hitta då denne var en stridbar och omstridd politiker.

-Men jag blev bestört när jag hörde om mordet, berättade Sovjetunionens före president Michail Gorbatsjov i *Dokument Inifrån* 1999. Jag hade aldrig träffat honom men jag kände till honom som en politiker som var känd över hela världen och som en politiker som kanske tidigare än alla andra insåg många av de faror som vår värld var utsatt för.

-Jag hyser inget tvivel om att det var ett politiskt mord. Det säger mig min intuition och erfarenhet. Det var ett beställningsmord. Ett sådant mord kan inte ske på grund av några vanliga orsaker. Anledningen till att jag tror att det var ett politiskt mord är att om det denne man föreslog skulle komma att förverkligas så skulle det störa mäktiga intressen hos sådana grupper som inte direkt ville att vi skulle få en bättre värld. För det fanns många som utnyttjade

Michail Gorbatsjov

spänningarna och kapprustningen och gjorde sig enorma förmögenheter på dessa.

-Man måste alltså söka mördaren bland Palmes fiender och varför skulle man då inte söka bland de allra farligaste, kommenterade Palmespanaren Alf Andersson. Det är ju de som har makt, pengar och resurser och det är också extrema personer som finns där. Det som verkligen irriterar mig är att vi inte på ett bra sätt kunnat utreda den politiska konspirationen mot Palme. Jag tog på eget initiativ itu med sådana undersökningar, men blev motarbetad av mina chefer och fick inga resurser till mitt förfogande.

Andra har fört liknande resonemang.

-Det har hela tiden funnits en rad vägande invändningar mot terroristmotivet, förklarade konfliktforskaren Wilhelm Agrell i *Dagens Nyheter* den 26 februari -87. Ett genomfört mord på en ledande politiker, ämbetsman eller affärsman som inte entydigt erkänns och knyts till gruppen är meningslöst. En likvidering har ett helt annat syfte: att demonstrera styrka och skapa osäkerhet och rädsla. Vid en likvidering är motivet att undanröja en nyckelperson och målet uppnås oberoende av hur mordet uppfattas. Likvideringar kännetecknas av anonymitet och diskretion.

-Det måste ses som rimligt att anta att Olof Palme med sitt stora internationella engagemang och omvitnade kontaktnät kan ha haft en betydande inoffentlig verksamhet. En sådan verksamhet, till exempel som medlare, kontaktman eller budbärare, kan ha varit av utomordentligt känsligt och kontroversiellt slag. Det är möjligt att det här kan finnas förhållanden som kan förklara ett isolerat mord. Likvidering som tänkbart motiv kan därför först värderas utifrån en totalbild av Palme verksamhet på den internationella arenan. Det betydelsefulla är alltså inte Olof Palmes faktiska roll i svensk politik, utan hur han kan ha uppfattats av deltagare i en sammansvärjning och i de miljöer ur vilka en sådan kan ha uppstått.

Vid en mordutredning är det alltså mycket viktigt att undersöka mordoffrets bakgrund, familjeförhållanden, arbetsliv, ekonomiska situation och eventuella fiender. Så har dock endast gjorts på ett mycket bristfälligt sätt i Palmefallet. Bland annat gick det redan den 8 mars -86 att läsa i *Expressen* att polisen hade tagit Palmes dagböcker i beslag, men att regeringen hemligstämplat innehållet.

-Trots att jag efterlyste dem i utredningen fick jag dem aldrig, klagade förste Palmeåklagaren KG Svensson. Jag om någon borde väl vara berättigad detta.

Thage G Peterson

Regeringens representant Thage G Petersson hemligstämplade också statsministerns planeringskalender precis som Rosenbad hemligstämplade alla handlingar rörande Olof Palmes världspolitik. I TV-programmet *Striptease* undersöktes denna problematik:

-Är det korrekt att en dagbok som skulle ha funnits, inte finns i utredningen, frågade reportern Lars Borgnäs

Palmeåklagaren Anders Helin.

-Jag har hört talas om en dagbok, ja. Som vi inte har tillgång till, ja.

-Är det allvarligt?

-Ja, det är klart, det är inte bra. Det är det inte.

-Hur försvann den?

-Den lämnades ut mycket kort dagarna efter själva mordet. Har det sagts mig.

-Lämnades ut varifrån?

-Det var väl från hans tjänsterum.

-Till vem om det är känt?

-Jag vet inte vem som fick den. Men vi har hört talas om att det har funnits en dagbok eller en anteckningsbok på tjänsterummet.

-Betyder det att de uppgifter som fanns i den dagboken inte är tillgängliga i Palmeutredningen?

-Ja, det är den slutsats vi måste dra.

-Är det en brist i utredningen?

-Ja, det är det.

-Var befinner sig nu boken då?

-Jag vet inte.

-Har ni hört er för med familjen?

-Så vitt jag vet har det skett, ja.

-Har du gjort det själv?

-Nej.

-Men om du tycker att det är en brist och att det vore värdefullt att få den tillbaka?

-Varför jag inte hört efter själv? Ja, vi har tagit upp den frågan flera gånger. I och för sig.

-Med vem då?

-Inom utredningen naturligtvis.

-Vad har ni kommit fram till?

-Det tänker jag inte svara på.

-Har det gjorts någon framställan till familjen?

-Det tänker jag inte svara på.

-Har familjen vägrat att lämna ut den?

-Det tänker jag inte svara på.

Det är inte bara Palmes dagböcker och planeringskalender som stoppats. Enligt *Expressen* den 27 februari -96 hade Palmeutredarna också begärt att få läsa hans privata anteckningsböcker. Lisbet Palme hade dem i sin ägo, men vägrade att låta polisen få ta del av innehållet. Hon motiverade sitt nej med att anteckningsböckerna var privata.

-Vi kommer helt enkelt inte åt dem, suckade spaningsledaren Hans Ölvebro.

Det var inte första gången Lisbet Palme satt sig på tvären. Husrannsakan i bostaden i Gamla stan, som normalt skulle ha gjorts omedelbart efter mordet, lät hon till exempel inte ske förrän efter två veckor.

PALMES KARRIÄR

Vem var då Olof Palme, denne en av Sveriges allra färgrikaste och välkända politiker?

Han föddes den 30 januari 1927 i en högborgerlig och konservativ miljö. Föräldrarna Gunnar Palme och Elisabeth von Knieriem hade gift sig 1916 och Sven Olof Joakim Palme växte upp med sina två syskon Catharina och Claes på Östermalmsgatan 36 i Stockholm. Fadern, som var försäkringsdirektör vid Skandia (se sid 493), dog redan 1933 då Olof bara var 6 år gammal. Lill-Oas barndom kom därför mest att präglas av moderns släktingar. Efter makens bortgång reste familjen till släktgodset Skangal nordost om Riga i Lettland där hon och barnen tillbringade somrarna fram till 1939. Familjen valde dock att bo kvar i Stockholm.

Efter avslutad skolgång läste Olof juridik och blev därefter reservofficer i kavalleriet. Omedelbart efter kriget arbetade han sedan på *Svenska Dagbladet* innan han 1947 for till USA. Intrycken från de fattiga sydstaterna gjorde ett djupt intryck och när Olof återvände hem hade han vandrat från högerkanten till den då mer rumsrena socialismen. Olof var vid det här laget aktiv studentpolitiker och reste snart runt i världen som representant för Sveriges Förenade Studentkårer (SFS). Bland annat for han till Tjeckoslovakien, där han träffade och skengifte sig med den unga Jellena Rennerova för att hon skulle kunna fly kommunistdiktaturen.

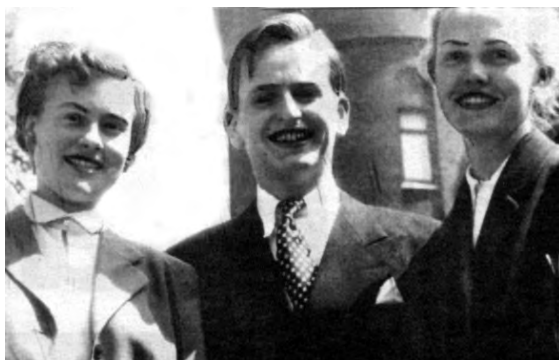
Men därefter tog den unge Olof Palmes liv en ny vändning. Enligt *Dagens Nyheter* den 16 april -99 fick Palme nu på något sätt insyn i

Olof Palme i New York 1947

Gunnar Palme

Nybliven ordförande i Sveriges Förenade Studentkårer

den svenska underrättelsetjänstens verksamhet och 1947 lärde han personligen känna Birger Elmér (se sid 719), senare chef för IB. Från och med det började Palme i hemlighet rapportera från sina resor.

-Det är klart att vi frågade honom, vi var inte dumma och han var till enorm hjälp, bekräftade Elmér i ett avslöjande reportage av TV4s Jonas Gummesson i april 1999.

Hösten 1951 mötte Palme Tage Erlander för första gången och två år senare fick han anställning av statsministern.

Olof Palme arbetade då vid Försvarsstabens utrikesavdelnings underrättelsebyrå, ett jobb han hade fått via den gode vännen och förre nazisten Lennart Hagman, som i efterlämnade papper skriver så här:

”Jag lyckades 1951 utverka att Palme som blivit reservofficer 1948 fick fullgöra en befäls- och repetitionsövning om 48 dagar vid underrättelsebyrån. Vi var mycket tillsammans under denna period.”

Försvarsstabens underrättelseavdelning OP-5 var en av försvarsbyråkratin viktiga hemliga kamrar. Det var här rapporterna från Sektionen för Särskild Inhämtning (SSI) bearbetades och som underrättelser såldes och köptes från CIA, MI6 och andra utländska säkerhetstjänster. Det var också här på den politiska detaljen som Olof Palme fick anställning våren 1953. Här stötte han ännu en gång på sin vän Birger Elmér.

Under tiden blev den unge Olof Palme även inblandad i en större utredning om den hemliga Stay Behindorganisationen (se sid 485). Tage Erlander var liksom en handfull andra statsråd införstådda med verksamheten.

Journalisten Jonas Gummesson skriver i boken ”*Bland nazister och spioner - Olof Palmes ungdomsår*”:

”När Olof Palme klev in i kanslihuset fick statsministern vid sin sida en person som redan var anställd i underrättelsetjänsten och som kunde arbeta med Stay Behind utan att det väckte särskilt mycket uppseende, vilket det hade gjort om en utomstående skickats in i Försvarsstabens av regeringen. Att ge Palme uppdraget måste ha varit en idealisk lösning för Erlander.”

Åren 1953-54 arbetade Palme därefter som förste byråsekreterare och fortsatte sedan till statsrådsberedningen, där han avancerade från sekreterare åt statsminister Tage Erlander till byråchef. En viss Ragnar Edenman övertalade samma år

Lennart Hagman

IBs Birger Elmér

Olof Palme

Erlander att ta Palme till sig som påläggskalv för statsministerämbetet.

Edenman, som från början hette Eriksson, var före detta medlem i det svenska nazistpartiet. 1934 bytte han namn och kom att klättra ända upp till posten som utbildningsminister. Edenman har senare också spelat en framträdande roll inom Beredskapsnämnden för Psykologiskt Försvar (se sid 761) och som ordförande i den så kallade Edenmankommissionen (se sid 569) med uppgift att utreda händelserna kring Palmemordet.

Redan som färsk politiker visade den karriärlystne Palme att han inte var att leka med. Detta tog sig bland annat uttryck vid en av svensk TVs första politiska debatter då han attackerade folkpartiledaren Bertil Ohlin mycket hårt. Att Palme kunde vara så charmerande i vissa sällskap och sedan förbytas till en helt annan människa, skrämde många.

-Det var någonting så otäckt, något så hästskt och fullkomligt obegripligt att en ung politiker kunde behandla en aktingsvärd nationalekonom och politiker på det viset, tyckte före detta moderatledaren Gösta Bohman. Denna underliga blandning i en människa förstod jag faktiskt inte. Han var som kluven, en Dr Jekyll och Mr Hyde.

De här karaktärsdragen skulle komma att bli Olof Palmes kännetecken och omdömena om honom var många: intelligent, snabb, hetsig, arrogant, ömsint, elak, intensiv, stridslysten - en personlighetspolitiker. Antingen älskad eller hatad.

Som tidigare nämnt hade Palme 1951 gått med i Socialdemokratiska studentklubben vid Stockholms högskola och samma år träffade han den fyra år yngre Lisbet Beck-Friis på en resa till Klimpfjäll i Västerbotten. 1956 smet det förälskade paret i väg till Köpenhamn för att gifta sig i Svenska kyrkan och den efterföljande smekmånaden tillbringades i Rom. Karriären gick bra och 1957 fick Palme en stol i riksdagens första kammare för Jönköpings län. Ungefär samtidigt stabiliserades IB och 1959 flyttade verksamheten ut till diskreta lokaler på stan - en underrättelsetjänst utan riksdagens kännedom och kontroll.

Palme fortsatte under tiden sitt arbete inom politiken och efter att ha verkat som konsultativt statsråd 1963-65 utnämndes han 1966 till kommunikationsminister, 1967 till ecklesiastikminister och 1967-69 till utbildningsminister.

Hans agerande var dock allt annat än vanligt och redan i februari 1968 hade han utsatts för hot sedan han demonstrerat mot USAs roll i Vietnamkriget, sida vid sida med den nordvietnamesiska Moskvaambassadören Nguyen Tho Chanh. Palmes handlande fick stor genomslagskraft, moderaterna krävde hans avgång och USAs ambassadör i Sverige kallades hem. Förbindelserna mellan länderna försämrades betydligt och det frostiga klimatet ändrades först efter mordet. Samtidigt växte Palmes internationella anseende inom tredje världen, då han var en av mycket få som vid den här tiden vågade utmana storebror i väst.

Nu var det snart dags för det verkligt stora steget och 1969 utnämndes han till statsminister. Här fortsatte hans internationella engagemang, som inte bara gällde Vietnam. Han besökte även kontroversiella länder som Kuba och Nicaragua samtidigt som den tidigare hundraprocentigt proisraeliska linjen avbröts och överläggningar togs upp med palestinierna. Vid julen 1972 var det dags för nästa bomb när han ännu en gång kritiserade USAs Vietnamkrig med ett fördömande som hör till de skarpaste en svensk politiker någonsin gjort:

-Det man gör är att plåga människor, plåga en nation för att förödmjuka den, tvinga den till underkastelse inför maktspråk. Därför är USAs bombningar ett illdåd. Därav finns många i modern historia. De förbinds ofta med namn: Guernica, Oradour, Babij Jar, Katyn, Lidice, Sharpeville och Treblinka. Våldet har triumferat. Nu finns ytterligare ett namn att foga till raden. Hanoi - julen 1972.

(Det finns dock tecken på att Palme spelade ett dubbelspel vid dessa kontroversiella tillfällen. I *Krigsvetenskapsakademins* tidskrift från juli -95 framgår det enligt generalmajor Claës Skoglund att Olof Palme inte ville skapa farhågor eller förväntningar om att allianspolitiken med USA skulle behöva ges upp. Dåvarande ÖB Stig Synnergren avslöjade för Skoglund att han redan 1970 kallats upp till Palme som försäkrade att det positiva säkerhetspolitiska förhållandet till USA med kärnvapenparaplyet som skydd skulle bestå. För att behärska den svenska Vietnamrörelsen hade han dock utåt tvingats handla och tala som han gjorde. Palme framhöll vidare att han var stor vän av USA och att svensk militär inte behövde oroa sig).

SLÄKTTRÄD DIGNANDE AV NAZISTER

När det gäller personen Olof Palme är den vanligaste uppfattningen att han var en man av folket, en försvarare av de svaga och en stark politiker som kämpade mot orättvisor och förtryck. Men när vi börjar granska hans person och karriär dyker det upp detaljer som borde få vilken som helst mordutredare att höja på ögonbrynen.

Sensationellt är att vissa kretsar i Sverige på ett förbluffande sätt har lyckats bevara hemligheten om hans bakgrund. Många spaltmeter har skrivits om hans faders släkt, men nästan ingenting om hans släktingar på mödernet. Tillsammans döljer utelämnandet otroligt nog bilden av ett släkträd dignande av nazister från Tredje riket, polisagenter i Moskva och sovjetiska agenter i Finland, England och Indien!

Författaren Bertil Västergren

August von Knieriem med IG Farbens styrelse

skrev boken *Det saknade kapitlet*. Här lägger han fram en mängd detaljer. Om dessa är exakta vågar författaren inte uttala sig, men väljer ändå att presentera dem.

Visste du till exempel att:

* Olof Palmes mors kusin, August von Knieriem, 1947 stod åtalad som krigsförbrytare i Nürnberg, anklagad för slaveri, massmord och konspiration mot mänskligheten. Han hade varit styrelseledamot i den nazityska kemijätten IG Farben som satsat miljardbelopp på Hitler och som spelat en nyckelroll i framtagandet av senapsgas och anläggningen av utrotningslägret Auschwitz. I kretsen kring August von Knieriem samlade sig gräddan av den internationella underrättelsevärlden.

Via IG Farbens privata underrättelsetjänst NW7 stod August von Knieriem i ständig förbindelse med SS-underrättelsechef Walter Schellenberg och Rockefellerkoncernens juridiska ombud, advokaterna Allen och John Foster Dulles. Allen Dulles, under andra världskriget chef för den amerikanska underrättelsetjänsten OSS i Schweiz och senare CIA-chef, kom att spela en nyckelroll i att rädda den nazistiska SS-apparaten. Han var också personligt involverad i mörkläggningen av mordet på John F Kennedy och satt med i Warrenkommissionen, som hade i uppdrag att undersöka samma mord (se Bibliografin).

* Olof Palmes morfar Woldemar von Knieriem, innehavare av släktgodset Skangal, var rektor för Polytekniska Högskolan i Riga, där han bland annat personligen utbildade Tredje rikets chefsideolog Alfred Rosenberg. Även de unga nazisternas främsta skyddshelgon, Max Erwin von Scheubner-Richter, utbildades på Woldemar von Knieriems skola i Riga.

* Olof Palmes mormors bror, docent von Kupffer, gav samme Alfred Rosenberg i examensuppgift rita ett nytt krematorium till staden Riga.

* Ottokar von Knieriem, Olof Palmes morbror, var direktör i tyska Dresdner Bank och personlig vän med Heinrich Himmlers sekreterare, SS-generalen dr Rudolf Brandt, ökad som en av Nazitysklands blodigaste förbrytare. Ottokar von Knieriem fungerade dessutom som den nazityska underrättelsetjänsten SSS kontaktman i Skandinavien.

* Ivan Fjodorovitj Knieriem var en av cheferna för den fruktade tsarryska hemliga polisen, föregångaren till KGB.

* Olof Palmes far Gunnar Palmes kusin Rajani Palme-Dutt 1916 grundade kommunistpartiet i England. Samme Rajani

Allen Dulles

Alfred Rosenberg

Kim Philby

Palme-Dutt blev sedermera rabiat stalinist och genomförde omfattande utrensningar inom kommunistpartiet i England. Olof Palmes ”farbröder” Rajani och Clemens Palme-Dutt styrde också den beryktade spioncell vid Cambridgeuniversitetet i England som rekryterade de ökända dubbelagenterna Kim Philby, Guy Burgess, Anthony Blunt och Donald MacLean.

Under 1987 lanserades det så kallade Iran-spåret av de tre stora amerikanska nyhetsjättarna *New York Times*, *International Herald Tribune* och CBSs *60 minutes*. Gemensamt för de tre var att Olof Palme här framställdes som en ulv i fårkläder, en förklädd gangster som fallit offer för sitt eget ränksmideri. Vad det här bara en svartmålning utförd av Storebror i väst, eller fanns det någon verklighetsförankring i uppgifterna?

Detta i kombination med uppgifter kring Palmes släkt kan tyckas irrelevant. Men vi kommer snart att se att många utpekade i Palmeutredningen är högerextrema, på gränsen till nazister. Kan detta vara av betydelse för motivet till mordet?

DEN GLOBALA ELITEN

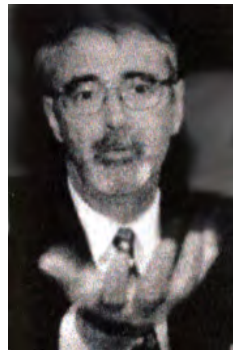
Det finns fler tecken på att Olof Palme levde en sorts dubbelliv. Å ena sidan var han de fattigas och minoriteternas beskyddare, å andra sidan var han en integrerad del av världstoppen. En aspekt som fler och fler journalister internationellt har börjat uppmärksamma är en oerhörd maktfaktor som för de flesta av oss är helt okänd - Eliten, ett internationellt toppskikt som verkar genom flera i sig separata organisationer. Här var Olof Palme en respekterad medlem och stod några gånger som värd för deras hemliga sammankomster, bland annat på Grand Hotel i Saltsjöbaden.

(Följande sammanställning är hämtad från böckerna *And the Truth shall Set you Free*, *George Bush - the Unauthorised Biography*, *Global Tyranny - Step by step*, *Inside the Brotherhood* och *None Dare Call it Conspiracy*. Det finns ytterligare litteratur att hämta i Bibliografilistan).

BILDERBERGGRUPPEN

Vi börjar med den så kallade Bilderberggruppen, som har ett inflytande som inte kan betecknas som annat än ofantligt. Denna är den viktigaste organisationen i ett nätverk som arbetar enligt en långsiktig strategi med intention att införa en Världsregering, en Världsbank, en Världsvaluta och en Världsarmé. Gruppen kallas även Den osynliga Världsregeringen, den har starka kopplingar till frimureriet (se sid 543) och talrika kritiker är eniga om att Elitens mål i själva verket är en världsdiktatur (!). Detta är dock något många medlemmar på en lägre nivå inte är medvetna om, då sekretessen är stor och toppen av maktpyramiden mycket liten och sluten.

Medlemmarna i Bilderberggruppen är en så kallad ”privat diskussionsklubb” på omkring 120 personer ur de högsta finanskretsarna i Västeuropa, USA och Kanada och kan ses som ett exklusivt urval av kungligheter, politiker, bankirer, industriledare och opinionsbildare. Representanter för bankhusen Rothschild och Rockefeller är alltid närvarande, liksom Natos generalsekreterare, chefen för Världsbanken, ledande affärsmän, politiker och toppersoner för massmedierna. Andra ständigt förekommande medlemmar är FIAT-chefen Giovanni Agnelli, Lord Carrington, Henry Kissinger och James Wolfensohn, president i Världsbanken, liksom ABBs Percy Barnevik och medlemmar ur Wallenbergfamiljen. Uppskattningsvis två tusen medlemmar har deltagit i åtminstone ett möte sedan den första träffen 1954 på hotell Bilderberg i holländska Oosterbeek.

Percy Barnevik

Mötena hålls en gång per år, i sträng sekretess och under stort säkerhetspådrag. Under de tidigaste åren förnekades gruppens existens officiellt och de som trots allt påstod att den fanns kallades för ”desinformatörer” och för ”offer för konspirationsteorier”. Gruppen försöker alltid undvika att träffas mer än en gång på samma plats och mörkläggningen i press, radio och TV är numera i det närmaste total. Med tanke på att många toppar inom mediavärlden är Bilderbergare, till exempel *Dagens Nyheters* chefredaktör Hans Bergström, måste detta ses som ytterst anmärkningsvärt och odemokratiskt.

Bilderberggruppen samarbetar intimt med två andra skygga organisationer: Den Trilaterala Kommissionen (se sid 411) och Council on Foreign Relations (CFR) (se sid 410). Dessa tre organisationer är den globala Elitens kraftfulla verktyg och styr enligt många experter vår värld på ett genomgripande och många gånger skrämmande sätt. Vi ska återkomma till dessa systerorganisationer.

I början av januari 1996 skrev författaren Lars Adelskog till dåvarande statsministern Ingvar Carlsson. I sitt svar med diarienummer SB96/90, svarade denne:

”När det gäller Bilderberggruppen har jag inte deltagit i någon av gruppens årliga sammankomster. Jag anser att det är helt i sin ordning och nyttigt att personer på hög nivå inom politik och näringsliv – nationellt och internationellt – då och då kan träffas under informella former och utbyta erfarenheter. Däremot är det givetvis otänkbart för mig som svensk regeringschef att acceptera att jag eller någon företrädare för min regering deltar i någon form av bindande beslutsfattande vid den här typen av möten”.

Vad han förteig var att Ines Uusmann, en företrädare för

Ines Uusmann

hans regering, i maj 1995 deltagit i Bilderberggruppens möte i Bürgenstock i Schweiz. Det kan vara värt att notera att Mona Sahlin från samma regering deltog året därpå. Båda två är dessutom djupt involverade i myndigheternas mörkläggnings av Estoniakatastrofen (se sid 731). Senare har konstaterats att inga uppgifter om Uusmanns deltagande finns noterade hos hennes departement. Däremot existerar officiella men hemligstämplade handlingar på statsrådsberedningen. En fråga uppstår naturligtvis genast: Hur kan "privatpersonen" Ines Uusmanns deltagande i en "privat sammankomst" bli föremål för hemligstämpling i statsministerns kansli? Resan har dessutom till största delen betalats med skattepengar. Officiella dokument visar att dåvarande statsrådet Uusmann den 7-11 juni 1995 företagit följande resor, enligt uppgift i tjänsten:

Den 7 juni Stockholm-Wien med ett regeringsplan, angiven fakturakostnad 36 000 kr. Dagen därpå reste hon vidare med ABBs och Percy Barneviks privatplan sträckan Wien-Emmen i Schweiz, angiven fakturakostnad 26 127 kr, innan det var dags för hemresa den 11 juni med SAS från Zürich-Stockholm, angiven fakturakostnad 7 647 kr. Summa 69 774,40 kr.

Om dessa flygresor i stället företagits med reguljärt trafikflyg hade kostnaden legat på omkring 20 000 kr, cirka 50 000 kr billigare.

Politikern Mona Sahlin intervjuades senare av journalisten Ingemar Ljungqvist i tidskriften *Insikt nr 2 -98*:

-Du finns med på en deltagarlista från ett Bilderbergmöte i Toronto 1996?

-Ja.

-Har du gjort någon officiell rapport från det mötet, exempelvis till socialdemokraterna?

-Nej, ingen skriftlig rapport.

-I vilken egenskap var du på mötet?

-Bilderberggruppen bildades efter kriget och då finns det ett antal fasta medlemmar, och varje fast medlem får bjuda med sig nån till ett möte. Så det var Percy Barnevik som frågade om jag ville följa med över.

-Tillsammans med Percy Barnevik?

-Han har ju rätt att bjuda, så då var jag där.

-Vem betalade resan? Percy Barnevik?

-Nej, det gjorde partiet.

-Partiet ställde alltså upp och betalade resan. Var får man då tag i kvittot, finns det på partidistriktet i Stockholm?

-Nej, det finns hos partistyrelsen, jag antar att de har kvittona.

-Vem representerade du på mötet, anser du själv?

-Mig själv.

-Inte ditt parti då? Bara dig själv, inte partiet som betalade?

-Jag är ju socialdemokrat så det är i den egenskapen jag var där.

Mona Sahlin

Vi var några få socialdemokrater. Det var en man från ANC och några från Labour, men annars är det en väldigt högerdominerad grupp. Det var med stora ögon och med stor nyfikenhet jag var där och tittade och lyssnade. Det var inget möte jag skulle åka tillbaka till, det räckte med ett studiebesök så att säga.

-Det är alltså lite av en mansdominerad grupp.

-Oh ja. Det var så sjukt. Vi var fyra kvinnor där, varav de tre var drottningar och så jag. Jag var den enda kvinna som var någon form av politiker, annars var det bara män.

-Då får du räkna upp drottningarna.

-Det var den holländska, den belgiska och den spanska.

-Och bland männen - kan du dra några kända namn?

-Gamle Rockefeller var där, Henry Kissinger var där, Carl Bildt var där.

-Övriga svenskar, Anders Åslund?

-Åslund ja, Calle Bildt, Percy Barnevik och någon av Wallenbergarna, vilken har jag glömt. Det var väl de enda svenskarna som var där. Det var en väldigt nyttig erfarenhet att göra det en gång, men det skulle vara farligt om man blev en del i ett sådant brödraskap.

Carl Bildt

SVENSKA BILDERBERGARE

Vilka är då kända svenska medlemmar? Följande namnlista är gjord utifrån flera internationella sammanställningar, bland annat i *Who is Who of the Elite* av författaren RG Ross Sr:

Aspling, Sven	Partisekreterare (se sid 491)
Barnevik, Percy	ABB, Investor
Belfrage, Erik	SE-Banken
Bengtsson, Ingemund	Jordbruksminister, talman
Bergström, Hans	Chefsred <i>Dagens Nyheter</i>
Bildt, Carl	Statsminister (se sid 385), utrikesminister, FN, etc
Björge, Anders	Teknisk direktör, Sydkraft
Boheman, Erik	Ambassadör, riksdagsman
Borg, Anders	Finansminister
Dahlman, Sven	Ambassadör
Erlander, Tage	Statsminister (se sid 491)
Feldt, Kjell-Olof	Finansminister
Ferm, Anders	FN-ambassadör (se sid 385)
Fälldin, Thorbjörn	Fd statsminister (c)
Geijer, Arne	LO-chef, Stay Behind (se sid 491)

Gustafsson, Stan	Chef AB Astra
Gustafsson, Sten	SAAB-chef
Gyllenhammar, Pehr G	Före detta Volvo-chef
Heckscher, Gunnar	Högerledare
Hedelius, Tom	Handelsbanken
Holmberg, Yngve	Politiker
Iveroth, Axel	-
Jacobsson, Per	-
Johansson, Leif	Volvo-chef
Johansson, Lennart	SKF-chef
Johansson, Rune	Industriminister (se sid 491)
Joung, Lars	Professor, Stockholms School of Economics
Kling, Herman	-
Carl Gustaf XVI	Kung
Lange, Gunnar	-
Larsson, Stig	Vd SJ
Lindbeck, Assar	Nationalekonom
Lundvall, Björn	Chef LM-Ericsson
Nicolin, Curt	SAF-ordförande
Odner, Claes-Erik	LO-ekonom
Ohlin, Bertil	Folkpartiledare
Olofsson, Maud	Industriminister
Pagrotsky, Leif	Handelsminister
Palme, Olof	Statsminister
Persson, Göran	Statsminister
Pettersson, Lars-Eric	Skandia vd
Ramfors, Bo C.E	SE-Banken
Reinfeldt, Fredrik	Statsminister
Rojas, Mauricio	Lunds universitet
Rosengren, Björn	Politiker
Sahlin, Mona	Politiker (s)
Sandler, Richard	-
Stråberg, Hans	Electrolux
Sträng, Gunnar	Finansminister
Svedberg, Björn	-
Synnergren, Stig	Fd Överbefälhavare
Thunborg, Anders	Försvarsminister
Tingsten, Herbert	Hoppade av
Treschcow, Martin	Electrolux
Uusmann, Ines	(se sid 406, 736)

Waldenström, Martin	-
Wallenberg, Jacob	Investor
Wallenberg, Marcus jr	SE-Banken
Wallenberg, Marcus sn	SE-Banken
Wallenberg, Peter	SE-Banken (se sid 724)
Wallgren, Sven	Esselte, ordförande Industriförbundet
Werthén, Hans	Electrolux-chef
Wickman, Krister	Utrikesminister, Bank of Sweden
Åberg, Carl-Johan	-
Åslund, Anders	Carnegie Endowment for International Peace

Den undersökande tidskriften *PalmeNytt* med Sven Anér vid rodret började 1998 intressera sig för Bilderbergarnas hemligheter. Tidningen tillfrågade statsrådsberedningen, det socialdemokratiska partiet, Mona Sahlin, *Dagens Nyheter*s Hans Bergström, Utrikesnämnden, KU, Hovets presstjänst, Ines Uusmann samt Percy Barnevik om Bilderbergmötena. Den 30 december 1998 fick han följande svar från Regeringskansliet:

”Mona Sahlin lämnade regeringen och Statsrådsberedningen i november 1995. Statsrådsberedningen förvarar således inte de resehandlingar Du efterfrågar.

Med vänliga hälsningar, Claes Mårtensson”.

Redaktör Hans Bergström var lika kortfattad när han den 6 januari 1999 tog kontakt:

”Svar på din fråga: Jag var med på Bilderberggruppens möte i Helsingfors i juni 1994, på inbjudan av Percy Barnevik.”

Sven Anér fortsatte sina undersökningar med att kontrollera kungens förehavanden i samband med Elitens möten.

Den 22 januari 1999 svarade UDs arkivchef:

”Du har i fax idag frågat om kung Carl XVI Gustaf under perioden 8-11 juni 1995 befann sig i Sverige eller i utlandet. I Utrikesdepartementets arkiv finns beträffande kungens resor endast bevarade handlingar som rör statsbesök. Hans kungliga Majestät var inte på statsbesök under den aktuella perioden.”

Samma dag konstaterade Claes Mårtensson från Regeringskansliet emellertid:

-Kl 15.45 ringde fröken Broms vid hovets presstjänst för att meddela att Kungen den 8-11

Två Bilderbergare: Olof Palme och Tage Erlander

juni 1995 faktiskt varit på Bilderbergmötet i Schweiz.

COMMITTEE OF 300

Frågan är om den svenske statsministern Olof Palme kan ha stött sig med en av dessa organisationer och om detta kan vara del av motivet bakom mordet. Han var även medlem i Committee of 300, en organisation grundad 1729 för att handha internationella bankaffärer och handelsproblem. Ett av målet för denna grupp är att sammanföra alla banker i världen till en enda stor Världsbank. Enligt kritikerna arbetade medlemmarna i Committee of 300 tidigare även för att stödja den illegala opiumhandeln.

I sin bok *"Conspirators' Hierarchy: The Committee of 300"* namnger Dr John Coleman 290 organisationer, 125 banker och 341 namn på före detta och nuvarande medlemmar i kommittén. Bland dessa återfinns:

Willy Brandt, George Bush, Lord Carrington, familjen DuPont, kung Fredrik IX av Danmark, Henry Kissinger, Francois Mitterand, JP Morgan, Prinsessan Beatrix, Drottning Elisabeth II, Drottning Juliana, Prins Rainier, David Rockefeller, Baron Edmond de Rothschild, George Shultz och familjen Vanderbilt.

Lord Carrington

COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS (CFR)

Council on Foreign Relations bildades i 1921 av Round Table och är även känd som the Establishment, den Osynliga Regeringen eller Rockefellers Ministerium för utländska relationer. Denna halvt om halvt hemliga organisation är i dag en av de mest inflytelserika i USA och medlemmarna är utan undantag amerikanska medborgare. I dag utövar CFR noggrann kontroll över västvärldens nationer, antingen direkt via länkar till liknande organisationer eller via institutioner som Världsbanken.

Zbigniew Brzezinski

Göran Persson

Bill Clinton

David Rockefeller

Helmut Schmidt

Sedan grundläggandet av CFR har alla USAs presidenter utom Ronald Reagan varit medlemmar innan de valdes. CFR kontrolleras av Rockefeller syndikatet och arbetar för samma mål:

One World Government - en världsregering.

TRILATERALA KOMMISSIONEN

Denna hemliga organisation grundades i juni 1973 av David Rockefeller och Zbigniew Brzezinski, då man ansåg att de etablerade organisationerna såsom FN agerade för sakta med att upprätta en One World Government. Organisationen har omkring 200 medlemmar och målet är att samla topparna bland industriella och kommersiella giganter inom de trilaterala nationer USA, Japan och Västeuropa för globala möjligheter att mötas i ett hemligt samarbete. Detta med avsikt att ge Bilderbergarna en bredare politisk bas.

Organisationens makt är ofattbar stor och Trilaterala Kommissionen kontrollerar via CFR-medlemmarna hela USAs ekonomi, politik, militär, olja, energi och till stora delar även media. Medlemmarna är företagsordförande, bankmän, ekonomer, politiska vetenskapsmän, advokater, förläggare, politiker, fackföreningsledare och journalister etc. Några av de viktigaste medlemmar är / var:

Stora delar av Barack Obamas inre grupp, Zbigniew Brzezinski - säkerhetsrådgivare, George Bush - fd president / fd CIA-chef / fd CFR-chef, Bill Clinton - Bilderberger / CFR / fd president, Hilary Clinton, Henry Kissinger - fd utrikesminister, Robert McNamara - Världsbanken, David Rockefeller - Chase Manhattan Bank / Exxon, Edmund de Rothschild - Royal Dutch / Shell, Helmut Schmidt - fd Bundeskansler.

Den 6 - 7 november 1998 hade Trilaterala Kommissionen stort galamöte i Stockholm. Statsminister Göran Persson stod som värd (!), hälsade alla välkomna till Grand Hotell och bjöd på mat i Gyllene salen. Här var Dagens Nyheters Hans Bergström högtidstalare. Hur stor var publicitet kring detta flotta möte? Lika med noll.

*-Tänk om Polisspåret visar sig vara riktigt. Tänk vilka
fruktansvärda sår det skulle riva upp i samhället!*

Justitieminister Anna-Greta Leijon

NAZISTISKA POLISER

Drygt ett och ett halvt år efter statsministermordet, *den 5 november -87*, stod följande att läsa i *Dagens Nyheter*:

”Det så kallade Polisspåret i Palmeutredningen avskrivs. Det beslutade polisstyrelsens presidium efter ett möte med länspolismästare Sven-Åke Hjälmoth. Presidiet bestod av polisstyrelsens ordförande Carl Cederschiöld och Roland Öhrn (s). Vid mötet deltog även biträdande länspolismästare Gösta Welander (se sid 547). Enligt Carl Cederschiöld var det en mycket noggrann undersökning som låg till grund för beslutet.

Carl Cederschiöld

Parlamentarikerkommissionen ledd av den tidigare ecklesiastikministern Ragnar Edenman (se sid 570) tillsattes samma år. Den gjorde en särskild utredning om just Polisspåret och kom också fram till att det saknades grund för misstanke.

-Grundligheten har varit imponerande i polisens sätt att sköta utredningen av Polisspåret, fastslog ordförande Edenman. Jag förstår inte varför ni inom massmedia ägnar er så åt detta Polisspår. Jag förstår inte syftet med det. Vi måste ju kunna lita på våra poliser och åklagare.

I förhöret med dåvarande Säpochefen tillade han:

-Vi har väldigt svårt att få död på det här talet om Polisspåret.

En mycket hög polisman i Stockholm förklarade utan omsvep att de enda inom den svenska poliskåren som inte tror - eller snarare inte låtsas tro - på Polisspåret är det lilla gäng som ingår i rikskriminalens Palmeutredning. Det som kallats Polisspåret är inte ett enda spår som går att jämföra med Christer Pettersson eller PKK-spåret. Det består i stället av en mängd iakttagelser och svårförklarliga förhållanden som alla rör poliser som på något sätt skulle vara inblandade i mordet. Det som också skiljer Polisspåret från många andra av de så kallade spår som förekommit under årens lopp

är att det aldrig betraktats som något egentligt uppslag av utredarna.

Eftersom man från officiellt håll kategoriskt förnekat Polisspåret existens är det endast privatpersoner och några få journalister som grävt vidare. Åren har gått och mycket graverande fakta har grävts fram. Men från Palmegruppens sida intar man fortfarande samma avvisande attityd.

-Privatspanarnas intresse bekommer oss inte, kommenterade före Palmeåklagaren och tillika Rikskriminalens chef Jörgen Alnblad i *Svenska Dagbladet* den 28 februari -96. Men när det gäller massmedier kan vi inte förstå den ensidiga fixering, eftersom detta spår inte har någon bäring på gåtans lösning. Det är illvilliga människor som vill sprida felaktig information i syfte att skapa osäkerhet kring de rättsvårdande myndigheterna.

När juristen Jesús Alcàla i en artikelserie i *Dagens Nyheter* i september -96 skrev om Polisspåret övervägde samme Jörgen Alnblad att anmäla artiklarna till åtal. Alnblad menade att Alcàla hade röjt uppgifter som var sekretessbelagda och av mycket känslig karaktär. Alcàla (se sid 229), senare ordförande i Svenska Amnesty International, framträdde därefter i både SVTs *Striptease* och TV4s *Kalla Fakta*.

-Jag hade aldrig tidigare varit intresserad av utredningen och var oerhört trött på alla spår och fria spekulationer. Sedan fick jag tillgång till utredningen. Det blev en chock! Det finns inget Polisspår. Detta trots att många av tipsen kommer från andra poliser och militärer, alltså människor som vet och misstänker. Polisen lägger inte ihop pusselbitar och vill inte se sammanhanget även om det är uppenbart. De har aldrig gått systematiskt tillväga. Svensk polis är helt enkelt oförmögen att utreda sig själv. Jag tror att alla som får tillgång till dessa uppgifter förstår att här har gjorts många fel och att det finns många brister.

Han är inte den enda som har reagerat. Generaldirektören för Riksrevisionsverket Inga-Britt Ahlenius skrev i en promemoria till ordförande Sigvard Marjasin om Polisspåret. Denne gömde dock omedelbart promemorian i ett kassaskåp. Hon skrev: "I Palmeutredningen har framkommit utomordentligt graverande omständigheter vad gäller ett antal polismäns mer eller mindre nazistiska sympatier och aktiviteter. Det är lika utomordentligt uppseendeväckande och graverande att inte Palmeutredningen eller polisen i största allmänhet gått till botten med dessa företeelser."

Mordutredarna tog dock kritiken med ro.

-Vi kan i dag begränsa våra resurser på det vi tror på. Det är inte märkligare än så, förklarade spaningsledaren Hans Ölvebro i en TV-intervju. Vi har tidigare tvingats arbeta med alltför många orealistiska tips som inte har med mordets lösning att göra. Men nu har vi bestämt oss för att bortse från allt det här skräpet som kommer in. Nu ska vi jobba med det som leder till lösningen.

Jesús Alcàla

Men stämde detta verkligen? Enligt Rikskriminalen fanns det minst 173 registrerade ärenden avseende polismäns eventuella inblandning i mordet på Olof Palme. Lägg därtill Granskningsnämndens ordförande Lars-Eric Ericssons uttalande i tidningen *Metro*:

-Polisspåret uppstår tre bokhyllor med pärmar - från golv till tak!

Det som svenska massmedia tiger om är en öppen sanning i internationell press. ”Det är något sjukt i konungariket Sverige” skrev journalisten Pierre Thibault i paristidningen *VSD*. Redan två månader före en enda tidning i Sverige nämnde detta, pekade europeiska tidningar ut den svenska polisen för inblandning i Palmemordet. Tidningarna *VSD* i Paris och *l'Hebdo* i Lausanne återgav vittnesmål som mordutredarna än i dag ignorerar och två misstänkta Norrmalmspoliser pekades ut med namn och bild.

BAKGRUND

Det hela började strax efter mordet när ett anonymt polisbefäl i södra Dalarna uppgav att mördarna var svenska poliser och stod att finna i den ökända Baseballigan på Norrmalm i Stockholm. Flera av dem hade tidigare tjänstgjort under honom. Den 23 oktober 1986 fick Palmeutredarna ännu ett tips om den så kallade Baseballigans eventuella inblandning i mordet. Tipset nonchalerades och blev inte ens diariefört. Vad tipset faktiskt innehöll framkom inte förrän sex år senare.

Av alla polisdistrikt hade Norrmalmspolisens vaktdistrikt VD1 vid den här tiden erhållit det absolut sämsta ryktet med avslöjanden om fascistiska grupperingar och ett otal anmälningar om misshandel som typiska ingredienser. Kulmen nåddes hösten 1983 då en grupp polismän från VD1 anhölls för misstänkt övervåld i tjänsten. Incidenten resulterade sedermera i rättslig prövning och fällande domar mot polismän.

Den här utvecklingen var absolut inte ny. I stället såg den ut som en medveten politisk handling, vilket var allvarligt med tanke på att man i Norrmalmsdistriktet bland annat återfinner de största affärsgatorna, riksdagshuset, regeringskansliet Rosenbad, Slottet och Centralstationen.

(Följande sammanställning är gjord av faktauppgifter från SVTs *Striptease*, *Dokument Inifrån*, TV3s *Polisspåret*, diverse tidningsartiklar, boken *Polisspåret - en vit bok* och den tyska TV-dokumentären *Mord i Stockholm* med mera).

Enligt polisens egen utredning ska ett antal polismän redan 1969 ha träffats på

Utpekade poliser

fritiden och lyssnat på inspelade tal av Hitler och Göring. Vidare sades de ha hälsat varandra med nazisthälsningar och spelat dundrande marschmusik i piketbussarna. "Björneborgarnas Marsch" var en favorit. En polisman utpekades vidare som initiativtagare till en sammanslutning kallad Stockholmspolisens Nationalsocialistiska Förening.

Kjell-Arne Karlsson, tidigare vice ordförande i Demokratisk Allians, var den polis som byggde upp den högerextremistiska gruppen inom Stockholmspolisens. Det var han som under tidigt 1970-tal gjorde rubriker genom att vid Vietnamdemonstrationer uppträda med märket "Viet Cong Hunting Club" på sin polisuniform. Han uppträdde dessutom så brutalt att han fick öknamnet Elake Karlsson.

K-A Karlsson arbetade intensivt, där bristen på fitness väl kompensterades av ansevärd framgång. Han var heller inte ensam. Vid sin sida hade han polisinspektör Stellan Åkebring, också med rötter i Demokratisk Allians och redan i slutet av 1970-talet lyckades denna duo skaffa sig ett slags kontroll över den polisiära verksamheten i city, framförallt inom Norrmalmsdistriktet.

I början på 1980-talet smälte så de äldre högerextremisterna samman med den yngre och mer våldsbenägna generationen poliser. Dessa kom framförallt från VD1 och hade som vanlig gemensam nämnare fullgjord FN-tjänst. Den högerextrema kärnan kunde nu börja välja vilka som skulle arbeta inom de egna leden. De som ansågs opassande trakasserades och blev utfrysade. Ur denna sammansmältning kom den gemensamma grupp som 1986 behärskade polisen i Stockholms city.

När man till sist tillsatte en utredning om högerextremismen fann polisledningen för gott att förflytta Elake Karlsson. Men Karlsson försvann inte till någon undanskymd plats. I stället förflyttades han snett uppåt till ordningspolisen ledd av Sune Sandström, senare Säpochef, varifrån han kunde fortsätta sin infiltration. Kjell-Arne Karlsson kom till och med att ingå som sekreterare i den utredningsgrupp som lade fram förslag till att polisen skulle bilda en polisiär specialkår för terroristbekämpande. Behovet av denna militariserade elitstyrka sas aktualiseras av just Palmemordet!

Den beryktade Baseballigan, en civil specialgrupp bestående av högerextrema poliser med uppgift att bromsa gatuvåld och knarklangning, startades 1982 på initiativ av ingen mindre än länspolismästare Hans Holmér, samme Holmér som senare skulle leda spaningen efter Palmes mördare. Gruppen var en av fyra så kallade gatuvåldsgupper (GVG), av vilka två tillhörde VD1. De påbörjade alla sitt arbete i mars 1982, men synes ha uppfattat sin uppgift på olika sätt.

G-turens GVG eller Baseballigan som den kom att kallas, fick sitt namn på grund av att medlemmarna ofta arbetade i civila kläder med amerikanska baseballkepsar.

Kjell-Arne Karlsson

Deras order var att ”röja i Stockholms city” och att ”skrämma bort drägget från gator och torg”. De 7-8 poliserna var handplockade av befälet och hade det gemensamma att de flesta var reservofficerare. De spanade från hustak och kommunicerade över radio med kodade meddelanden.

Ligan var mycket effektiv, men gick tillväga med sådan oerhörd brutalitet att den redan efter ett år måste upplösas efter kraftig kritik från såväl kollegor som allmänheten. Den var helt enkelt för våldsam för att få finnas kvar. Därför bildades i stället 1983 en A-tur och en B-tur där Baseballpoliserna kom att ingå. Bland kända medlemmar ingick poliserna Leif Tell, Thomas Piltz, Carl-Gustaf Östling, Thomas Ekasäter, Lars Grönkvist, Per-Ola Karlsson, Stefan Svensson, Per Jörlin, Claes Djurfeldt, Björn Glansk och ledaren Sten-Åke Wranding. Leif GW Perssons filmatiserade bok *Samhällsbärarna* handlar om just denna liga.

Sten-Åke Wranding

-A-turen var en ganska sluten tur i förhållande till de andra med en underton och dragning åt det nazistiska hållet, berättade före detta fackordförande och polisinspektören Göran Storm i *Dokument Inifrån* visad 1999. De låste gärna in sig inför varje pass. Sedan visste ingen vad som hände därinne. Det var en stark grupp så till vida att den kunde styra vilka som skulle vara med i turen.

De var oerhört brutala, arbetade i hög grad utan befälsstyrning och verkade kunna göra precis som de ville - utan repressalier. Baseballligan verkade ha ett osynligt men mycket påtagligt skydd uppfifrån. Det var inte ofarligt ens för myndighetspersoner att opponera sig. I samband med den så kallade Skeppsholmsincidenten, då en man enligt egen utsago blev misshandlad och utkastad från en piket, fick kommissarien som då entledigade poliserna allt annat än beröm för sitt agerande. Han anmäldes istället av facket till Arbetsdomstolen och prickades. Baseballpoliserna fick däremot 5 000 kronor var i skadestånd.

Kommissarien var inte den enda som fick märka av ligans märkliga ”skydds nät”. Tidningen *Proletären*, som pekat ut Tell och Piltz i samband med både det så kallade Machnowfallet (se nästa sida) och Palmemordet, angreps häftigt och anklagades av kvällstidningarna för att vara ”i maskopi med Baader Meinhof och japanska terrorister, samt ha

Radarparet Thomas Piltz och Leif Tell

hotat att spränga schlagerfestivalen i Göteborg i luften”. Onekligen lite fantasifullt.

Thomas Piltz och Leif Tell hade under sin poliskarriär nästan alltid uppträtt tillsammans. Men de dömdes sällan. Inte ens då paret den 28 juni 1982 ”förhörde” stockholmaren Rolf Machnow, 39, till döds! (jämför med det senare uppmärksammade Osmo Vallofallet). Machnow dog av en spruken mjälte.

I utredningen som följde hävdade Piltz och Tell att Rolf Machnow själv hade åsamkat sig skadorna, vilket godtogs av utredarna. I JOs granskning av fallet beskrevs händelseförloppet i det lilla norra OT-rummet på T-Centralen så här:

”Efter uppskattningsvis fem minuter reste han (Machnow) sig plötsligt. Han tappade därvid balansen och föll i det närmaste handlost framstupa över skrivbordet och slog då magen eller mellangärdet mot bordskanten. Machnow studsade därefter baklänges med ryggen före mot den väggfasta bänken och vidare ned på golvet, där han blev liggande på magen. Polisman Piltz och polisman Tell kontrollerade genast om Machnow hade skadat sig. Han reste sig då upp med hjälp av polismännen och förklarade att han mådde bra. De satte honom då ånyo på bänken. Polisman Piltz och polisman Tell återgick därefter till sina platser på var sin sida om skrivbordet.

Efter ytterligare cirka fem minuter började Machnow plötsligt att tala osammanhängande och föll nästan samtidigt åt höger. I fallet vred han kroppen så att vänstra sidan av huvudet slog emot bänkens framkant. Polisman Piltz kastade sig då fram för att försöka hindra att Machnow skulle falla ned på golvet. Han hann dock endast få armarna under Machnow samtidigt som denne slog i golvet.

Ungefär samtidigt som detta hände anlände de polismän som skulle biträda med transporten. Chef för den patrullen var polisinspektören Håkan Olsson. Av hans berättelse framgår bland annat att Machnow låg på golvet medan polisman Piltz och polisman Tell satt vid skrivbordet då han och polisassistenten Christina Jorinder kom in i OT-rummet. Det sades då ingenting om att Machnow var skadad. Olsson tyckte dock att den omhändertagna såg konstig ut och dessutom fanns det blod på golvet.”

Ansvarig för att Machnow-ärendet inte fullföljdes var överåklagare Claes Zeime, samme Claes Zeime som regeringen senare utsåg till åklagare i Palmeärendet.

Som bekant är det polisen själv som utreder anmälningar om polisvåld. Så länge endast

Delar av den beryktade A-turen

en bråkdel av alla anmälningar resulterar i åtal kan man vara förvissad om att det bara är toppen av ett isberg som skymtar. Förmodligen ger därför antalet anmälningar en mer rättvisande bild av Baseballpolisernas brutala våldstendenser. Bara under 1982 och de första 9 månaderna av 1983 inkom till exempel sammanlagt 177 anmälningar om polisivåld mot fyra av dessa poliser: Thomas Piltz (42), Leif Tell (51) och Thomas Ekesäter (19) under befäl av Sten-Åke Wranding (65). Detta innebär för Sten-Åke Wranding en anmälan var sjunde dag, för Thomas Piltz en var tionde dag, för Leif Tell en var åttonde dag och för Thomas Ekesäter en var 23:e dag.

Alla gatuvåldsgrupper upplöstes officiellt vid årsskiftet 1982/83. Polismännen i Baseballigan kom dock i stor utsträckning att fortsätta tjänstgöra tillsammans som så kallade områdespoliser. Verksamheten var i stort sett densamma som tidigare.

Även efter Palmemordet fortsatte våldet. I november 1987 stod Thomas Piltz återigen inför domstol. Den här gången tillsammans med Baseballkollegan Tomas Ekesäter (se sid 475). Bakgrunden var kortfattat denna:

Vid en fest som anordnats av främst poliser i Täby 1984 gick ett antal tonåringar objudna in för att se sig omkring. Efter att de blivit utskuffade fäste ovan nämnda poliser sin uppmärksamhet på en 15-åring som inte avlägsnade sig tillräckligt snabbt. Stärkta av alkohol började Piltz och Ekesäter sparka och slå pojken så brutalt att ena axeln gick ur led. Åklagaren ansåg misshandeln tillräckligt grov för att han inför hovrätten skulle begära fängelsestraff.

Av detta blev intet, mycket på grund av att poliserna anlitat Leif Silbersky som försvarare. Hovrätten sänkte i stället dagsböterna för Piltz och Ekesäter och upphävde domen om misshandel. Kvar blev endast en fällande dom om ofredande. Av en mängd anmälningar om misshandel under 1980-talet var detta troligtvis den enda fällande domen för dem bägge. Det var i rätten den här gången som så många andra gånger: Baseballpoliserna hade friats beroende på att de vittnat till förmån för varandra.

MÖTEN I GAMLA STAN

Under de mest intensiva åren träffades de högerextrema elementen mycket ofta. Synnerligen omtyckta blev de så kallade kamratträffarna av herrklubbskaraktär under perioden januari 1982 till februari 1984 (11 kända möten). Mötena hölls i Gamla stan och arrangerades av polisinspektör Stellan Åkebring från Norrmalms vaktdistrikt. Det var även han som valde ut och bjöd in gästerna. Det var således inga öppna möten. Enligt TV-programmet *Striptease* var platsen för de så kallade herrmiddagarna festvåningen Von der Linderska Valven på Västerlånggatan 68B.

Stellan Åkebring

Klubben hade inga fasta medlemmar och normalt deltog ett 25-tal polismän. På programmet stod middagar med kaffe, konjak och föredrag från reaktionärer som advokaten Lennart Hane, *Svenska Dagbladets* kolumnist Göran Albinsson-Bruner, journalisten Tommy Hansson (medlem i den koreanska Moonsekten, i Sverige kallad Enighetskyrkan), Dragan Yovius, professor Sten Carlsson, redaktören Ebbe Aspegren, Försvarets Forskningsanstalts bägge Arne Groth och Gunnar Järvas, terroristexperter Alwar Schillén och vice ordföranden i Nysvenska rörelsen och tillika rådmän vid Västerås Tingsrätt Bernt Ohlin. Föredragen behandlade ämnen som sovjetiskt spioneri, infiltration och ubåtsinvasion, kapprustning, polisen inför domstol, vapenfrågor och terrorism. Man sägs även ha visat stort intresse för fornnordisk mytologi och asalyrik.

En av besökarna på dessa möten var kommandörkapten Hans von Hofsten (se sid 389) som senare skulle komma att stå i spetsen för en frän kampanj mot statsministern. För sin chef på Berga Örlogsbas, kommandör 1 Cay Holmberg, nämnde han följande:

-Han berättade att han varit på ett möte i Gamla stan där han bland andra hade träffat ett antal polisbefäl. Man hade diskuterat om Palme var pålitlig och om hur man skulle kunna komma till rätta med detta problem genom att ”få undan Palme” på något sätt.

Någon gång under 1985 slogs larm om verksamheten. Säkerhetspolisen fick kännedom om mötena och företeelsen undersöktes noga, varefter SÄK redogjorde för justitieministern och statsminister Olof Palme. Denna mötesserie kom också att granskas av Stockholms polisstyrelse som fann att ”flera deltagare föreföll ha en udda politisk uppfattning”, ”att det förekommit uttryck för åsikter av extrem karaktär” och att det ”vid något tillfälle har förekommit Hitlerhälsning”. Palme fann det mycket oroande att det fanns en grupp poliser som inte anslöt sig till de demokratiska värdena.

Även inne på Säpo växte hatet.

-Det var alltså en grupp med ganska framskjutna positioner inom Säpo som själva hade bestämt sig för att verka vid sidan om Säpos ledning eftersom man ansåg det nödvändigt att hålla koll på Palme, berättade dåvarande utrikesministern Sten Andersson i *Dokument Inifrån*. Man ansåg honom vara ett hot mot Sveriges frihet. Man såg helt klart Palme som landets fiende. Han var i deras ögon på något sätt ond i sig och borde därför övervakas. Informationsinhämtningen skulle enligt uppgift ske med hjälp av folk och nätverk utanför Säpo.

-Att det fanns grupper och intressen i Sverige som ville röja Palme ur vägen är alldeles klart och det är möjligt att här kan finnas vissa samband. Det är ju oerhört svårt att komma åt en sådan här grupp, även om vissa var namngivna. Ska jag agera på ett visst sätt eller hur gör man? Det är inte så lätt att komma åt en sådan organisation. De kommer ju att förneka allt och ledningen kommer inte att känna till den och de som till äventyrs är engagerade nekar.

Sten Anderssons anonyma källa uppgav att en av de namngivna männen i gruppen

arbetade på den tekniska sidan med tillgång till all utrustning som Säpo förfogade över. Han hade också kontakter med underrättelsenätverk utanför Säpo. En annan namngiven man ingick i en speciell styrka som svarade för insatser riktade mot misstänkta personer.

Festanordnare var som sagt polisen Stellan Åkebring. Av kollegorna beskrevs han som militärisk, högervriden och olämplig som polis. I radioprogrammet *Kanalen* framträdde en anonym polisman:

-Ja, han var extrem. Det var hitlerhälsningar och klackarna ihop för jämnan här på stationen. Ingen tvekan om var han stod politiskt. Han hade dessutom en hund som han dresserat att skälla om någon sa namnet Palme.

Enligt TV-programmet *Striptease* fanns ett tips om Stellan Åkebring, ett tips som också kommit in till Säpo men som där hade försvunnit. En man hade 1984 sett denne i en grupp på fjorton personer, varav hälften var civilklädda poliser. De var samlade på en restaurang på Söder, talade tyska och sjöng "Deutschland, Deutschland über alles". Flera av dem skålade och ropade: "Weg mit Palme! Schiesse Palme!" "Weg mit allen Juden!" Skjut Palme! Bort med alla judar!

Stockholms polisstyrelse ansåg att de sammantagna uppgifterna om Åkebring var så allvarliga att man föreslog att han skulle avstängas från aktiv tjänst. Först tre år efter mordet - då Christer Pettersson satt häktad och massmedias intresse för högerextrema poliser var lamt - avslög rikspolisstyrelsen denna begäran. Istället förflyttades Åkebring till narkotikapolisen. Orsaken beskrevs vara samarbetsvårigheter med det motsatta könet.

Men Åkebring gav sig inte. När polisledningen förbjöd mötena fortsatte han sin verksamhet i den så kallade kulturföreningen *Societas Avantus Gardiae* (se sid 378). Här utvecklade gruppen sitt umgänge tillsammans med likasinnade från Sverige Nationella Förbund, Framstegspartiet, Sverigepartiet, BSS, Ungsvenska klubben och andra fascistiska organisationer.

Mötena i Gamla stan ägde alltså rum under 1982-84, en period då den politiska debatten i Sverige i hög grad präglades av rapporterna om ubåtskränkningar och resultatlösa ubåtsjakter. Detta påverkade även polisens arbete. Högsta polisledningen och Försvarsstaben anordnade därför en övning för att träna kuppförsvaret. Men övningen gick helt överstyr och poliserna från Norrmalms A-tur tog till grovt övervåld mot de värnpliktiga. Ett tag talades det om att saken skulle anmälas, men sedan rann det hela ut i sanden.

Stockholms polisstyrelse beslutade dock den 30 mars 1987 att tillsätta en arbetsgrupp för att utreda sanningshalten bakom uppgifterna om extremism. Gruppen bestod av ordförande i polisstyrelsen Carl Cederschiöld (se sid 413), vice ordförande i densamma Roland Öhrn (se sid 479), biträdande länspolismästare Gösta Weland (se sid 547), ordförande i Stockholmsavdelningen av Svenska Polisförbundet Kaj Jonsson och tillträdande länspolismästare efter Hans Holmér, Sven-Åke Hjälmoth. Gruppen

lade fram sin rapport i januari 1988.

A-turen och dess befäl hade gjort sig bemärkta tidigare. Vid en chilensk demonstration uppträdde de till exempel mycket provocerande och bar svenska flaggor på sina uniformer. Demonstrationen var inte stor, men poliserna handlade med överdriven bryskhet. Efteråt sa befälet för A-turen, Bo Nilsson, att han inte såg någonting fel med flaggan på uniformen, ”den var något man skulle känna stolthet inför”.

Någon formell anmälan gjordes aldrig, men vissa tidningar blev intresserade däribland *Aftonbladet* som hade ett reportage där några unga polismän ogenerat framträdde på bild och berättade om hur de på Norrmalmspolisens station brukade hälsa varandra med Hitlerhälsningar. De flesta inom A-turen gjorde heller ingen hemlighet av ett regelrätt hat mot Olof Palme.

-Vi hade tidigare tendenser till högerextremism, närmare bestämt från 1975 och framåt. Men nu har dessa helt försvunnit, kommenterade deras chef Bo Asplund.

Förre chefen för A-turen, polisinspektör Gustaf ”Gösta” Trysberg, begick vid samma tid självmord, djupt bekymrad över den extrema utvecklingen i polisdistriktet. Enligt obducenten Jovan Rajs protokoll högg Gösta Trysberg sig själv i bröstet med en morakniv - 15 gånger (se sid 354)!

Gustaf Trysberg

SKÅLADE FÖR PALMES DÖD

Fjorton dagar före mordet bestämde A-turen att man skulle ha fest lördagen den 1 mars. Den genomfördes trots Palmes död i Ragnbrants Festvåningar på Apelbergsgatan 12, inte långt från mordplatsen. Totalt rörde det sig om ett sällskap på knappt 100 personer, de flesta poliser från A-turen. Den glada och stimmiga festen inleddes med en middag då högsta befälet, Bo Asplund, utbringade en stående skål för mordet på Palme. Ordalydelsen sågs ha varit ungefär:

-Ni vet vad som har hänt. Vi utbringar en skål för vår A-tur!

Nästan alla lyfte sina glas och stämde in. Därvid berättade Asplund att polisinspektör Stellan Åkebring några få timmar efter mordet hade ringt honom mitt i natten:

-Så dog den jävla fähunden Palme till slut, hade Stellan Åkebring jublat, varpå de båda i telefon ”skålat i champagne”.

Åkebring ringde därefter i samma ärende till andra Norrmalmspoliser. Det allmänna intrycket var att Åkebring varit berusad, vilket flera anförde som en förmildrande

Bo Asplund

omständighet.

-Det stämmer att jag på morgonen ringde till tre personer apropå Palmes död, förklarade han i radioprogrammet *Kanalen*. Och jag var glad, visst var jag det. Men det var inte för att han var död, utan mer därför att han trots varningar från Säpo hade envisats med att gå utan skyddsväst, vilket jag tyckte var dumt. Så där hade jag ju fått rätt.

Polisinspektör Stellan Åkebring har aldrig hörts över huvud taget i utredningen av Palmemordet.

Enligt Granskningskommissionens utlåtande 1999 fanns det andra uppseendeväckande uppgifter om befälet Bo Asplund. I mars 1992 hade åklagare Ulf Engberg kontaktats av en Georg A angående Asplund. Ett tiotal dagar före mordet hade han iakttagit Bo Asplund utanför sin bostad i en Stockholmsförort. Polisbefälet hade varit full och uppträtt så aggressivt störande att George A hade försökt få honom att lugna ner sig. I samband med detta utropade Asplund följande:

-Fanskapet klarade sig i kväll, men nästa gång tar vi honom! Det är Palme vi är ute efter, den där jävla sossen har förstört hela samhället!

George A tog den fulle polismannen med sig in, varvid Asplund stannade en timme eller två. Han fortsatte då att säga saker som att "Jag är nazist", "Hitler var ett fenomen" och "Vi är ett gäng på Norrmalmsstationen som vet vad man ska göra med dessa förbannade svartskallar". Hösten 1999 bekräftade Georg As dåvarande hustru Mia det inträffade i SVTs undersökande program *Striptease*. Enligt henne hade Bo Asplund dessutom viftat omkring sig med sitt tjänstevapen och uttalat hotelser mot en kvinna som bodde under George A.

-Jag blev jätterädd och övertalade George att inte göra någon polisanmälan, förklarade Mia. Om det nu verkligen var poliser inblandade i mordet på Olof Palme så vet de var jag bor och vad jag heter. De kan förfölja en så att man inte kan bo som vanligt. Det bästa av allt var att hålla tyst.

I maj 1992 hölls ett förhör med Bo Asplund, varvid han tillbakavisade anklagelserna. Däremot medgav han att han någon gång vid den aktuella tiden efter en fest begivit sig till det aktuella området för att söka upp sin "särbo". Han ville minnas att de bägge bjudits in till George A och att det inte var uteslutet att det förekommit lite "politiskt käbbel".

På frågan om var han hade befunnit sig på mordkvällen svarade han att han sannolikt hade varit hemma i bostaden. Bo Asplund har sedan dess avlidit.

Anklagelser om högerextremism inom polisen var ett vanligt återkommande inslag i massmedia i början av 1980-talet. Granskningskommissionen sammanfattade det kort och koncist: "Rötägg, tendenser till övervåld och tvivelaktig människosyn förekom inom Stockholmspolisen, men ledningen förmådde inte att komma tillrätta

med företeelserna.”

Även Säpo var mycket försiktig i sitt agerande i frågan. Man lämnade dock inte alla tips om poliser utan utredning. Istället är det lätt att urskönja ett mönster i deras filtrering av tips kring en liten krets, anknuten till försvaret, extremt politiskt aktiv och Palmefientlig. Är detta bara tillfälligheter eller rör det sig om någonting helt annat? För att få svar på dessa frågor kan det vara på sin plats med en närmare granskning av de poliser som har blivit utpekade i samband med det så kallade Polisspåret. Senare ska vi också se hur detta spår kan kopplas ihop med Sydafrikaspåret med flera.

Vi börjar med den mest beryktade av alla - vapenhandlaren Carl Gustaf Östling, i massmedia kallad ”Ö”.

VAPENHANDLARE OCH AGENT

Några månader efter mordet på Olof Palme kom de första tipsen om högerextremisten Carl Gustaf Östling. En poliskollega hade hört Östling tala med sin gode vän polisinspektören Stellan Åkebring (se sid 419). Samtalet rörde Olof Palme. Kollegan kontaktade Palmeutredarna och påstod att Östling, som själv innehade en Magnumrevolver, uppenbarligen visste vem som var Palmes mördare. Detta lämnades dock utan åtgärd. Istället inträffade något anmärkningsvärt.

Redan tre veckor efter mordet, den 24 mars, skrev Säpo ett PM där man förklarade att Östling inte kunde vara av intresse för utredningen. Den 19 augusti 1986 blev Östling trots det förhörd, men den 28 augusti beslutade PG Näss på Säpo att lämna honom i fred: ”Verkställd utredning har visat att Östling kan avföras från utredningen”.

Var detta ett korrekt beslut?

Carl Gustaf Östling, född i Finland men uppvuxen i Sverige, arbetade omväxlande vid Rikspolisstyrelsens Tekniska Byrå och vid Stockholmspolisen. Sedan Östling lämnat pikettjänsten hade hans karriär bestått av olika specialuppdrag. Trots att han inte hade högre befattning än polisinspektör kom han i praktiken att tidigt ha en nyckelposition när det gällde vapenfrågor för polisen i hela landet. Från 1979 ägnade han sig dels åt att utreda polisens behov av ny beväpning / kroppskyddsutrustning, dels åt att introducera den nya tjänstepistolen av märket Sig-Sauer. Polisens beväpning var ett inflammerat debattämne inom kåren och både i massmedia och internt kom CG Östling att bli något av en symbol för de som ville ha större eldkraft.

Under de sista åren före mordet var han utlånad till Rikspolisstyrelsen som vapenexpert. I februari 1986 arbetade han dock fortfarande som polis vid Normalm,

Carl Gustaf Östling

tillfälligt på en tjänst inom ordningspolisen.

Han var tidigare medlem i den beryktade A-turen och hade varit en flitig besökare på de högerextrema kamratträffar som ordnades åren 1982-84 i en festvåning i Gamla stan (se sid 419). Han hade till och med framträtt som föredragshållare. Ö, som han länge kallades i diverse tidningsartiklar och program, och poliskommissarie Stellan Åkebring var något av centralfigurer i den fascistiska gruppen inom Stockholmpolisen. De var dessutom medlemmar i den högerradikala kulturföreningen Societas Avantus Gardiae, som producerade ett eget lokalradioprogram (se sid 378).

Östlings högerextreme vän och kompanjon major Ingvar Grundborg arbetade på FMV, Försvarets Materielverk, som vapenförsäljningschef med ansvar för Nordamerika och Holland. Detta fram till den 20 januari 1986, det vill säga sex veckor före mordet. Därefter blev han anställd som byråsekreterare med ansvar för säkerhetsfrågor på Televerket Radio, Östra distriktet, i Liljeholmen utanför Stockholm. Han blev nu säkerhetschef över radiotrafiken inom Storstockholm och kontrollerade därmed även all walkietalkiekommunikation. Tjänsten var högt skyddsklassad. Grundborg stannade här sammanlagt sju veckor, men var enligt uppgift bortrest vid tiden för mordet. En dag senare sjukskrev han sig för att en vecka efter mordet säga upp sig och börja som egen företagare tillsammans med Östling.

Ingvar Grundborg

Ingvar Grundborg var tidigare yrkesmilitär och underrättelseexpert. Vid tiden för mordet hade duon ett litet företag ihop, IC Security, i en enrumslägenhet på Regeringsgatan 85 i korsningen Regeringsgatan - David Bagares gata, exakt på den plats där den sista observationen av den flyende mördaren gjorts. Östling bodde visserligen själv på Södermalm, men hade vid den här tiden tillgång till lägenheten.

Major Ingvar Grundborg har aldrig hörts av Palmeutredarna trots att han till exempel, enligt vad *Striptease* erfor, flera gånger före mordet besökt Sydafrika (se sid 479). Han efterträddes för övrigt den 1 juni 1986 i tjänsten som säkerhetschef av ingen mindre än vännen CG Östling. Det betydde att Säpo ansåg att Grundborg och Östling var lämpliga för jobbet, trots deras högerextrema åsikter. Östling hade tjänsten i ett knappt halvår och lämnade sedan Televerket i början av december 1986.

Det märkliga med dessa anställningar är att de inte gick genom de normala kanalerna. De tjänstemän som handlägger anställningsärenden tillfrågades inte ens och när tidningen Arbetet frågade en av cheferna hävdade denne att han aldrig själv skulle ha anställt Östling. I Säpos akt finns en anteckning från ett förhör med Östling den 19 augusti 1986. Här framgår det att CG Östling varit orolig för att förhöret skulle gälla hans arbete på Televerket Radio. När det stod klart att det istället skulle handla om statsministermordet ”pustade” CG Östling enligt anteckningen ”högt av lättnad”.

Efter mordet tycks Carl Gustaf Östling över huvud taget aldrig mer ha tjänstgjort som polisman. I stället gav han sig vidare in i omfattande vapen- och mäklarverksamhet. Tillsammans med Ingvar Grundborg bildade han därefter företagen *Strateg Protector* och *Strateg Defendor* som sålde civil och militär vapen- och skyddsutrustning. Strateg Protector gick redan från början mycket bra, trots att man i stort sett bara hade Stockholms polismyndighet och FMV som kunder. Beställningarna var en välkommen start för företaget som senare även levererade säkerhetsutrustning till Rosenbad och Sydafrikanska Legationen (se sid 578).

Östlings kontor låg på Studentbacken 32 (th)

Bolagen gick efter ett par år ihop och blev Inoco AB, som representerade ett antal utländska vapen och ammunitionstillverkare. Inoco AB förlades till Studentbacken 32 i Stockholm, mitt emot entrén till Kungliga Tennishallen.

En kuriös detalj: Det var från exakt den här platsen som yrkesmördaren i filmen *Sista Kontraktet* försökte skjuta Olof Palme när denne kom ut från Kungliga Tennishallen.

MÄRKLIGT ALIBI

Det kom alltså tidigt in tips om Carl Gustaf Östlings Palme-fientlighet och extrema vapenintresse. Östling hade till exempel sex dagar före mordet, den 22 februari, drabbats av brusten blindtarm med bukhinneinflammation och tagits in på Södersjukhuset (sjukskriven till den 1 april). På morddagen hade han mot läkares inrådan avbrutit sin konvalescens och återvänt vid lunchtid per taxi till sin bostad på Högbergsgatan 46.

-Jag ville inte ligga på allmän sal, påstod han.

Men tipsen fortsatte att

Maskerat foto av CG Östling och Grundborg

strömma in och därför gjordes efter en del påtryckningar utifrån ett förhör. Trots att han varit ensam hemma vid tiden för mordet påstod Palmeutredarna därefter att han hade alibi. Detta alibi skulle bestå av besök av bland andra kollegan Thord A och FMV-tjänstemannen Per Arvidsson, som Östling haft ett intimt samarbete med för framtagandet av polisens tjänstevapen Sig-Sauer. Per Arvidsson noterade vid visiten ”att Östling var märkbart tagen av operationen och hade svårt att gå”. ”Besöket hos Östling varade en timme mellan 18.00 och 19.00, varefter jag åkte hem”.

Eftersom Palme mördades klockan 23.21 är det uppenbart att ett besök före klockan 19.00 inte kan ge Östling alibi. I bostaden fick han vid 20.00-21.00-tiden besök av två kollegor, varav en var skjutinstruktören Göran S. Han kontaktades även av en polisman kallad ”Stigson” som ringde till Östling nio minuter efter mordet på Olof Palme. Och omedelbart efter Stigson ska även Sovjetexperten och den civilmilitäre befattningshavaren vid arméstaben Lars Ulfving / piketkollegan Göran S ha ringt!

Major Ingvar Grundborg

-Hur är det egentligen med CG Östlings alibi? frågade journalisten Lars Borgnäs Palmeåklagaren Anders Helin då denne medverkade i TV-programmet *Striptease*.

-Jaa, så vitt jag kan se så har han alibi, svarade Anders Helin.

-Vad menar du med ett alibi?

-Det är väl, så att säga, att man genom vittnesuppgifter eller på annat sätt utesluts från gärningsplatsen.

-Har han alibi? fortsatte Borgnäs.

-I den meningen har han det inte, för det är väl några timmar där som han är ensam ... om man ställer det hårda kravet på ett alibi (!).

-Så med det hårda kravet så har han inte alibi?

-Inte för klockan 23.00, nej.

-Inte för mordtillfället heller?

-Nej.

-Ska vi se vad vi vet om Carl Gustaf Östling då. Finns det någonting på motiv sidan som vi känner till, det politiska? fortsatte Borgnäs.

-Ja, tipsen går ut på att han, som så många andra, skulle vara Palmehatare, högerextremist och allt sånt.

-Vapenkunskap?

-Ja, oh ja, svarade Helin.

-Skjutvana?

-Mm. Säkert.
-Tillgång till vapen, ammunition av aktuellt slag?
-Ja då.
-Kunskap om walkietalkies?
-Jaa, det går inte att svara på ...
-Han fick ju importera åt Ebbe Carlsson, poängterade Borgnäs.
-Jaa, lite senare...
-Fysisk anknytning till flyktvägen?
-Han disponerade en lägenhet, ja då, svarade Helin med ett ansträngt skratt.
-Hur långt från mördarens flyktväg var den?
-Njaa... inte kontrollerat ... Men det har väl du gjort, va?
-Ja, den ligger alldeles i anslutning. Det är en del fakta där, konkreta fakta kring den här personen. Vad var hans alibi?
-Ja, men jag tycker inte han är på något sätt någon lämplig mördare, va, mumlade Anders Helin besvärat. Han har ju skrivits ut från sjukhuset samma dag, nyopererad ... blindarmsoperation... att vara på gatan och ha ihjäl folk då. Men det är i och för sig riktigt att vid tidpunkten för själva skotten, då har han inget vittne eller någonting sånt där. Det är några timmar där...
-Detta är vad vi konkret vet om denna person, fortsatte Borgnäs oförtrutet.
-Mm
-Detta är fakta ni har i utredningen. Hur ser ni på honom? Är det värt att utreda en sådan person? Han var polis dessutom, vilket ni har sagt att polisuppgifter utreds extra noga. Finns det anledning att gå vidare på en sån person?
-Jag tror inte att man kommer vidare, därför att vi har gjort alla de kontroller som går att göra.

K-PIST I DOKUMENTPORTFÖLJ

CG Östling disponerade enligt polisens källor mycket stora summor före, vid tiden för och efter mordet. Helt vid sidan av polisens normala inköpsorganisation hade han tagit emot ett antal märkliga beställningar från toppen av Palmeutredningen. De hade gjorts genom polismannen P-O Karlsson (se sid 125), senare Hans Holmér's livvakt och en av Ebbe

CG Östling framför Brandenburger Tor i Berlin

Carlssons viktigaste kurirer när denne senare smugglade avlyssningsutrustning. Under några månader hösten 1986 beställdes varor och tjänster för bortåt 1 200 000 kronor. Den dyraste posten på 620 000 kronor gällde installation av pansarglas i Palmerummet.

Annat som inhandlades var icke-avlyssningsbara, frekvenshoppande walkietalkies av en typ som används av CIA och FBI, signalsändare som kan fästas på en person alternativt bil för att användas vid skuggning, skottsäkra västar till både livvakter och hela spaningsledningen samt fem illegala k-pistar åt Holmér's livvakter. En av dessa var inbyggd i en dokumentportfölj med avtryckare i handtaget! Även här var uppdragsgivaren Hans Holmér.

P-O Karlsson

-Holmér tappade all kontakt med verkligheten, berättade första Palmeåklagaren KG Svensson för kvällstidningen *Expressen*. Han lät till och med bygga om Palmerummets toalett för att den skulle bli bomb- och skottsäker! Han antog att det kunde ligga en krypskytt på andra sidan gatan och skjuta in genom fönstret. Och vid en presskonferens gick livvakterna till och med omkring med dessa diplomatportföljer med inmonterade maskingevär.

När dessa märkliga inköp uppdagades var kritiken kraftig och riksrevisionsverket fann att alla regler överträtts: "Det måste dock anses som anmärkningsvärt att en statlig myndighet anskaffar utrustning för sammanlagt 1 200 000 kronor från ett företag som delägs av en tidigare anställd, utan vare sig anbudsförfarande, beställningar eller annan redovisning som visar skälen till respektive inköp."

JO i sin tur konstaterade syrligt att pansarglaset installerats utan att vare sig byggnadsstyrelsen, rikspolisstyrelsens förvaltningskontor eller ansvarig säkerhetschef inom polisen kopplats in. Dessutom menade man att priset för installationen verkade kryddat. När det gällde k-pistarna var kritiken intensivare: Lokala polismyndigheter fick över huvud taget inte köpa in vapen, det skulle göras centralt. Slutligen ställde man sig frågande till vad all specialutrustning skulle fylla för funktion. Var det ens tillåtet för polisen att skjuta med en k-pist inbyggd i en portfölj?

JO avstod dock från att åtala länspolismästare Hans Holmér endast därför att det inte var säkert att staten lidit skada genom inköpen.

SAMMA KULA SOM DÖDADE PALME

När tullkriminalen i samband med tillslaget av insmugglad avlyssningsutrustning i Helsingborg i juni 1988 gjorde husrannsakan hemma i Östlings bostad på Högbergsgatan 46 hittade man en veritabel vapenarsenal. Det låg vapen på hyllor, i skåp och under

soffor. Dessutom var väggarna fulla med gevär, bajonetter och vapenhölster.

Här är vad man hittade:

218 askar ammunition, 20 pistoler, 4 revolverar varav flera skarpladdade, 1 pumphagelgevär, 1 mausergevär, 1 gasgranat, 5 kulspruteband, 3 rökgranater, 5 granater, 3 rökfacklor, 8 tårgassprayer, diverse tyska hjälmar och bajonetter, 1 pansarskott, 1 granatgevär, luftvärnsammunition samt fyra diamanter värda 200 000 kronor.

En av tullkriminalens bilder från razzian

I en artikel i *Svenska Dagbladet* den 20 juli -88 som handlade om tillslaget yttrade sig biträdande informationschefen på Försvarets Materielverk, Åke Bäckman, om den oerhörda eldkraft ett granatgevär besitter:

-Skjuter man ett granatgevärskott på en bil blir den rund som en boll. Skottet har en enorm tryckvåg. Skjuter man den mot ett hus tränger skottet genom väggen och spränger rummet innanför i småbitar.

Nu var det inte så konstigt att Östling hade vapen hemma, han var ju vapenhandlare. Och han hade också tillstånd till de flesta, men erkände omedelbart olaga vapeninnehav och vapensmuggling av pistoler, tårgasvapen och ljuddämpare.

Förutom ammunition och alla vapen fann tullkriminalen mängder av fascistisk och nazistisk litteratur, kartor över Televerkets kabelnät och tretton foton på CG Östling och hans affärskamrat major Grundborg, där de tillsammans gjorde Hitlerhälsning på bland annat en judisk kyrkogård, framför Brandenburger Tor i Berlin och i Hitlers Örnäste vid Berchtesgaden i bayerska alperna. Det är några av dessa maskerade foton som visas i detta kapitel.

Här fanns även ett flertal kontorsmappar märkta: Riksbanken, Tumba Bruk (där alla svenska sedlar trycks), Vattenfall, F4, F10, KA2, Arges, Stockholms Hemvärn och dokument som visade på kontakter med Sydafrikanska Legationen (se sid 578), samt en mapp märkt "SAA Container". SAA var beteckningen för det sydafrikanska flygbolaget South African Airways.

En lite märklig detalj: I samband med den så kallade Ebbe Carlsson-skandalen sommaren 1988 dök Östling återigen upp. I samband med att man köpte in illegal avlyssningsutrustning i London beordrade man affärsinnehavaren att skriva "Sydafrikanska Legationen i Stockholm som köpare på kvittot. Vi ska komma att se att denna legation dyker upp på flera konstiga ställen i mordutredningen.

Tillbaka till husransakan på Högbergsgatan där man också beslagtog en pärm

med vännen och kollegan Claes Djurfeldts (se sid 438) firma. Och sist men inte minst hittades **en kula av exakt samma slag som sägs ha dödat den svenske statsministern!!!** Kulan föranledde en speciell kommentar i rapporten från Försvarets Forskningsanstalts expert: ”Det var med en projektil av detta slag som Olof Palme dödades”!

Höbergsgatan 46 (till höger på bilden)

Men trots detta tydliga påpekande från FOAs expert tog inte Palmeutredarna hand om kulan för analys. Det gjordes först ett år senare, sedan saken uppmärksammats av en journalist. Men isoptopundersökningen kom att förbli diffus. Först meddelades att undersökningen måste göras om eftersom kulan på något mystiskt sätt hade förväxplats med en annan. Vid en andra undersökning kom man (fortfarande osäker på om man hade rätt kula) fram till att blyisotopen inte stämde överens med Palmekulan.

Tidningen Contra

I lägenheten återfanns också ett vykort poststämplat den 10 juni 1986 med följande kryptiska text: ”*Svinet på den andra sidan låter sej fortfarande förfäras av fantombilden, men järnvägsspåret blir allt hetare. Sätt dig snarast i förbindelse med Enskedemannen*”. Vykortet var undertecknat ”Claes” och väckte en del rabalder i massmedia: Kunde det ha med Palmemordet att göra?

Avsändaren sas vara ”Ö”s gamle skolkamrat Claes A som satt i ledningen för tidningen *Contra*. Men denne förklarade att kortet bara var en ploy. *Contra*, en publikation på yttersta högerkanten, hade varit mycket hätsk mot Palme och kritiserat hans internationella och ”kommunistvänliga politik”. En av tidningens framsidor hade till och med pryts en nidbild på Olof Palme placerad i centrum av en måltavla.

I december 1989 inkom ett tips från en anställd vid en vapenfirma. Tipset gällde en revolver Smith & Wesson .357 ägd av Östling. Vapnet var troligen en ombyggd 38a med 2 ½ tums pipa och hade sålts till en Ove M. Tipset utreddes och Östling lämnade enligt Granskningskommissionen upplysningar i fallet.

Det föreligger alltså många mycket märkliga omständigheter kring denne vapenhandlare. Och tro inte att det är slut än. Hans omvitnade handlingskraft samt kopplingar till andra högerextrema och den hårda kärnan på Norrmalmspolisen kännetecknades inte bara av deras gemensamma politiska övertygelse, men

även av deras starka vapenintresse och kopplingar till militären. I samband med tullkriminalens razzia hemma hos Östling hittades en pärm med en medlemsmatrikel från en pistolskytteförening med märkliga förgreningar. Protokollet band samman en rad personer som figurerat i mordutredningen. De flesta medlemmarna var poliser, reservofficerare, hemvärnsutbildare och skjutinstruktörer och hade regelbundna skjutövningar, bland annat på en skjutbana i närheten av Kaknästornet.

I spetsen fanns överstelöjtnanten Sverker Ulving, som startade föreningen och värvade:

- * minst åtta poliser, alla mer eller mindre solkade under Palmeutredningen. Flera av dem är hörda angående statsministermordet, några av dem ryckte in på avgörande poster under mornnatten och en satt/sitter faktiskt med som vapenexpert i Palmegruppen!

- * cirka sju anställda vid Försvarets Materielverk FMV
- * några herrar som ej kunnat identifieras
- * en civilanställd underrättelseexpert vid arméstaben

MYSTISK SKYTTEFÖRENING

Stockholms Försvarsskytteförening var / är en pistolklubb för avancerat "Combatskytte". Många frågetecken har uppstått kring denna skytteförening. Trots att den har uppmärksamats i TV-programmet *Striptease* har varken RÅ eller överåklagare Uno Hagelberg rört ett finger.

Den myndighet som rimligen borde övervaka försvarsskytteföreningen är Försvarsmakten. Härifrån utgår bidrag till Svenska Pistolskytteförbundet som var paraplyorganisation för skytteföreningen, men förbundet ville inte lämna ut några som helst uppgifter om den. Frågan är om föreningen kanske i själva verket var en kår, eventuellt en del av Stay Behindrörelsen (se sid 485).

MEDLEMMAR 1987:

Per Arvidsson, FMV: Vännen som besökte vapenhandlaren CG Östling fem timmar före mordet. Då byrådirektör vid FMV, 1996 avdelningsdirektör. Ombads identifiera två mordkulor redan innan dessa hade hittats (se sid 435).

Claes Djurfeldt, Stockholmspolisen: Tidigare Baseballpolis, satt med i Södermalmspiketen 3230 vars rörelser vid tiden för mordet väckt misstankar

CG Östling under Hitlers Örnäste

om eventuell inblandning i Palmemordet, deltog i omtalade Sydafrikaresor (se sid 479).

Ingvar Grundborg, Defendor AB: Vapenhandlaren CG Östlings kompanjon med kontor i hörnet David Bagares gata - Regeringsgatan 85, precis där mördaren försvann. Vid tiden för mordet chef för Försvars- och Säkerhetsgruppen på Televerket Östra i Liljeholmen med kontroll över all radio / walkietalkietrafik inom Stockholmsområdet. Var för en tid ordförande för skytteklubben. Har besökt Sydafrika. Major, vapenleverantör, telekommunikationsexpert. Högersympatier.

Major Grundborg inne i Hitlers Örnäste

Bernt Grundevik, Svea Livgarde: Ledde 1987-88 skjutövningar med bland annat .357 Magnum.

Per-Ola Karlsson, polis: Tillhörde tidigare Baseballigan. Var den som hoppade in extra på mordkvällen och utökade avspärningen. Hans Holmér's och Ebbe Carlssons livvakt. Togs i tullen 1 juni 1988 då han försökte smuggla in avlyssningsutrustning för Ebbe Carlssons och vapenhandlaren CG Östlings räkning.

Lars Ulfving, Försvarsstaben: Civilanställd säkerhetsexpert och expert på Ryssland.

Carl Gustaf Östling: Vapenhandlare och tidigare hårdför polis (se sid 424), delägare i vapenfirmorna Strateg Defendor, Strateg Protector AB och Inoco AB tillsammans med major Ingvar Grundborg. Tillhör den utpekade grupp polismän som har besökt Sydafrika (se sid 479). Telekommunikationsexpert, hörd i Palmeärendet, inblandad i Ebbe Carlssonaffären och FMV-skandalen (se sid 436).

Passiva medlemmar: Sverker Ulving från I 5 (överstelöjtnant som startade föreningen) och **Åke Årstrand** från Infanteriskjutskolan.

Under tiden 11 oktober 1987 - 12 juni 1988 bedrevs skjutövningar nästan varje söndag. Här medverkade alla utom P-O Karlsson och Lars Ulfving som alternerande instruktörer. Carl Gustaf Östling skötte "Colt gov/com" och ".38 Trubb motsv", medan Claes Djurfeldt tog hand om "9 mm tjänste" osv.

MEDLEMMAR 1989:

Per Arvidsson, FMV: (se text 1987)

Anti Avsan, polis: Utpekad som den så kallade Dekorimamannen (se sid 472)! Lokalpolitiker i Huddinge, fick efter bildandet av föreningen "ett arbete på länspolismästarens försvarsenhet i AB-län där han handlägger ärenden som omfattas

av total försvarssekretess. Detta innebär att han dagligdags i sitt arbete hanterar uppgifter av hemlig och kvalificerad hemlig natur”.

Peder Badene: -

Sonny Björk, vapenexpert Palmegruppen (!): Provskött alla Palmevapen, pekade ut Christer Pettersson som mördaren. Påstod att han bara varit med vid någon enstaka skjutning, men i årsrapporterna står han upptagen som aktiv skytt.

Sonny Björk

Claes Djurfeldt, polis: (se text 1987)

Ingvar Grundborg, major: (se text 1987)

Ulf Helin, piketpolis och sambandscentralutbildad:

Hoppade in extra och blev spindeln i nätet på polisledningscentralen under mordnatten. Arbetade vanligtvis i piket 3230 (se sid 182) tillsammans med Claes Djurfeldt.

Ulf Hjelmberg, FMV-handläggare: -

Fredrik Kugelberg, FMV-handläggare: - (Släkt med Bertil Kugelberg? se sid 491)

Pär Landby, FMV-handläggare: -

Per Nichols, polis: -

Bo Nilsson, polis: - (Befäl A-Turen? Se sid 422)

Carol Paraniak, tjänstgjorde vid arméstaben: 1996 överstelöjtnant, chef för K1, har aldrig tillhört föreningen, men ”en gång lockats med av sin äldre officerskamrat Sverker Ulfving för att titta lite”. 1999 verksam som chef för Svea Livgarde.

Lars Persson: -

Lars Ulfving: Militär säkerhetsexpert och Rysslandskännare (se text 1987)

Sverker Ulfving, överstelöjtnant: Vapenfixerad och ytterst kunnig. Enligt ÖBs pressansvarige Owe Wagermark: ”En av våra främsta experter på försvarets vapen”.

Torsten Werner, polis och tekniker: -

Carl Gustaf Östling: (se text 1987)

I Granskningskommissionens Betänkande 1999 finns inte en rad om denna uppseendeväckande verksamhet, men i anteckningarna från kommissionens möte med åklagarna diskuteras saken, delvis sekretessstruket:

-De är ju faktiskt poliser och i den meningen ett slags samhällsbärare, kommenterade Palmeåklagaren Jan Danielsson. Många av dem har avancerad militär utbildning som jägare, reservofficerare och sådant där. De är vapenintresserade. Här tycker jag att det finns en tillräcklig förklaring till att de här personerna umgås på sin fritid.

Tre medlemmar av Stockholms Försvarsskytteförening sammanträlade timmarna före mordet i Östlings bostad, dit denne tagit sig trots svåra smärtor - varför?

Det var inte bara deras extrema vapenintresse som förenade dessa herrar, deras

politiska uppfattning var också ganska likasinnad. Byrådirektör Arvidsson umgicks till exempel enligt tidningen *Expressens* undersökningar i en krets av högerextrema poliser och militärer.

Inte minst egendomligt är det ouppklarade förhållandet att Per Arvidsson i polisförhör och i en skriftlig rapport på heder och samvete säger att han på söndagsmorgonen hämtats i polisbil och sammanträffat med chefen för Brotts tekniska roteln, Wincent Lange för att i samråd med denne identifiera kulorna. Detta har kategoriskt förnekats av Wincent Lange. Arvidsson skriver ordagrant till sin verkchef Birgitta Böhlin: ”Dagen efter mordet (lördag) kontaktades jag av Stockholmspolisen. De hade hittat två kulor på mordplatsen och ville att jag skulle identifiera dem. Detta gjorde jag under söndagen”.

Lägg märke till att den så kallade Olof Palmekulan inte påträffades på lördagen utan först söndagen den 2 mars!

Det kan nu vara på sin plats med några frågor: Vem besökte Östling timmarna före mordet och gav honom ett ytterst bristfälligt alibi? FMV-mannen Per Arvidsson. Vem skulle via Försvaret, som kontaktats av polisen, identifiera morderkulorna, innan dessa ens hade hittats? Samme FMV-man. Vem köpte försvarsmaterial av Östling för mångmiljonbelopp, då denne inte ens hade vapensäljarlicens? Samma FMV-man. Vem sköt revolver tillsammans med CG Östling på skjutbanor som försvarsmakten gratis ställde till förfogande? Samme FMV-man.

Per Arvidsson

Inte minst genom *Dagens Nyheters* journalist Olle Alséns försorg vet vi nu att tolv man, inklusive Östling, befunnit sig i Östlings bostad och / eller ringt dit eller därifrån under mordnatten. Namnen är kända på elva av dessa personer, av vilka nio är poliser (eventuellt före detta) och två är de välkända herrarna från Stockholms Försvarsskytteförening, det vill säga Lars Ulvving från Försvarsstaben och Per Arvidsson på FMV.

Först senvåren 1993 började Palmeutredarna fundera över om det vore en idé att

PISTOLSKYTTEFÖRBUNDET
 Födelseår: 13
 116 61 STOCKHOLM
 Förening: *Stockholms Försvarsskytteförening*

Den här rapporten omfattar alla utlämnade medlemmar med licensnummer 1-2 utom de som inkluderats senast den 31 januari 1989 enligt platslistskyttekontroll. Adresser i årboken.

Uppgift på aktiva pistolkyttar den 31/12: 1988

Obs! Vajsa medlem, som under året erövrat något skott, i

Personnummer	Efternamn	Förnamn/Initialnamn
1	ARVIDSSON	PER
2	AVSAN	ANTI
3	BADENE	PEDER
4	DJÖRK	SONNY
5	DJURFELDT	CLAES
6	GRUNDBORG	INGVAR
7	HELIN	ULF
8	HJELMBERG	ULF
9	KUGELBERG	FREDRIK
10	LANDOY	PAR
11	NICHOLS	PER
12	NILSSON	BO
13	PARANIAK	CAROL
14	PERSON	LARS
15	ULFVING	LARS
16	ULVING	SVERKER
17	WERNER	TORSTEN
18	ÖSTLING	CARL

Medlemsmatrikel från 1989

höra de män som besökt Östling. De resultatlösa förhören hölls - sju år efter mordet.

500 000 KR I KAFFEPENGAR

Nu följde några år när det var tyst om Carl Gustaf Östling, som dock verkar ha fortsatt sin verksamhet. Överstelöjtnant Sverker Ulving, tidigare ordförande i skytteföreningen, gav i *Östersunds Posten* denna karakteristik av vapenbrodern CG Östling:

-En proffsig kille, en sådan som om han skulle delta i en amerikansk polisserie hade väckt beundran hos publiken. Att han skulle vara högerextremist tar jag absolut avstånd ifrån. Han är en kille som är intresserad av det militära och är man det blir det svårt att inte intressera sig för Tyskland, som varit så starkt inblandat i två världskrig.

Andra var inte lika positiva i sitt omdöme av CG Östling. I en PM från mars 1992 upprättad av biträdande rikspolischefen Ulf Karlsson hette det:

"Polisintendent Curt Nilsson känner väl Polisman A (CG Östling) som arbetat under Nilsson. Polisman A är kallsinning och okänslig och fullt kapabel att mörda. Han är vapenfixerad och står politiskt långt ut på högerkanten".

En annan uppgiftslämnare berättade vid förhör i juni 1986 om ett besök i Östlings hem som han gjort å yrkets vägnar. Bostaden var enligt vittnet "särpräglad" och bland diverse uppslagna böcker fanns Adolf Hitlers *Mein Kampf*. Uppgiftslämnaren beskrev Östling som helt oberäknelig, han gjorde häftiga utfall mot Olof Palme och "växlade från total affekt till total avslappning på några sekunder. Det hade varit en kuslig upplevelse som mannen associerat till mordet.

Under 1996 gjorde Stockholmspolisen minst åtta affärer med CG Östling för nära 200 000 kronor. Statsåklagare Nils-Eric Schultz påbörjade samtidigt en förundersökning om tjänstefel mot polisen. Det handlade då om två prickskyttevapen, så kallade snipers, som polisen inte får köpa utan särskilt tillstånd av Rikspolisstyrelsen.

Allt avslöjades när en länspolismästare i Växjö uppmärksammade rikspolisstyrelsen på att Östling faktiskt saknade vapenhandlarlicens och agenttillstånd. Men handlingarna gav intryck av att vara sanktionerade från högsta ort och skickades därför vidare till Rikspolisstyrelsen som i sin tur överlät ärendet till polisens interna utredningsenhet. I januari 1996 beslutade åklagare Jan Danielsson emellertid att inte inleda någon förundersökning med motiveringen: "Gärningen ej brott".

FMVs lokaler på Gärdet i Stockholm

Även Försvarets Materielverk FMV, som 1996 var den största enskilda upphandlande myndigheten i Sverige, hamnade i rampljuset då det kom fram att man gjort mångmiljonaffärer med den nazistiske vapenhandlaren. Inom FMV valde verksledningen att själv låta utreda om den egna personalen gjort sig skyldig till jäv eller på annat sätt handlat felaktigt. Affärerna hade skett genom muntliga avtal, ofta med en löpande räkning och utan att man begärt in offerter från andra vapenfirmor. Och detta under en period då FMV enligt Riksrevisionsverkets granskning gick med 31 miljoner kronor i förlust. Som en vänlig gest hade de anställda dock fått en halv miljon kronor av Östling. Svinnet bokfördes som "kaffepengar"!

Lars Wigert

Inte på en enda punkt andades utredningen kritik mot tjänstemännen trots att de bevisligen köpt vapen för över 30 miljoner kronor av CG Östling under åren 1992-96. (Var finns siffrorna för åren 1986-1992?).

-Vi har fullt förtroende för utredningen, sa FMVs informationschef kommandörkapten Lars Wigert. Förr JK Bengt Hamdahl har granskat utredningen och har inga invändningar mot den. Vi bedriver inga polisutredningar, vi samtalar med våra anställda. Den som vill ha en polisutredning får gå till polisen.

Trots det sa FMV nu upp alla kontakter med Östling. Men innan dess hade CG Östling redan hunnit förse bland annat FN-trupperna i Bosnien med utrustning. Tidningen *Expressen* presenterade en sammanställning av hans försäljning:

- * En granatspruta för 40-mm granater till Stridsbåt 90: 11,8 miljoner kr
- * Automatkarbiner: 9,4 miljoner kronor. Extrautrustning: 1,6 miljoner kr
- * Reservdelar till pansarbandvagnar som köpts från östblocket: 2,5 miljoner kr
- * Chockhandgranater: 1,1 miljon kronor

En genomgång av samtliga affärer som Stockholmspolisen gjort med Inoco under åren 1994-96 visade att även den nationella insatsstyrkan, avsedd att sättas in mot terrorister, försetts med tunga handeldvapen inhandlade från Östlings vapenfirma.

Enligt vad SVTs *Striptease* erfor flyttade CG Östling senare till Berlin.

SEPARATA BOLAG IHOPKOPPLADE

Besöksadressen för Inoco var Alströmergatan 45 på Kungsholmen i Stockholm, det vill säga i samma trappuppgång där ett äldre par hörde högljudda automatsändningar under mordnatten 1986 (se sid 140). Här flyttade CG Östling in hösten 1988. Ännu en märklig tillfällighet.

Östling och hans högerextreme vän major Ingvar Grundborg har fortsatt sitt

samarbete. I januari 1999 lyckades författaren få fram att Östlings företag International Ordnance AB (Inoco) delade adress och postbox med Grundborgs bolag HP Trading AB, nämligen Box 64, 276 22 Borrbby.

Två till synes separata bolag - kopplade till varandra.

CLAES DJURFELDT

Den 11 mars 1986 fick Palmeutredarna det första av många tips om vapenhandlaren CG Östlings (se sid 424) vän Claes Djurfeldt, även kallad "D". De flesta kom från kollegor inom polisen. Ett av dessa nådde senare SVTs undersökande program *Striptease*. Anmälaren förklarade att Djurfeldt var både vapenfixerad och nazist. Uppgiftslämnaren ville inte framträda i bild, men berättade följande:

-Djurfeldt var alltid beväpnad, även när han var civil. Han brukade tala om att det var bra i Chile under juntatiden. Då var det ordning och reda. Och så beundrar han den amerikanska polisen. Han har varit i USA. "Där sköt de först och frågade sedan". Det var hans stil. Ja, sedan en månad före mordet mötte en bekant och jag honom uppe på Regeringsgatan. Han sa att han hade flyttat dit, tillfälligt. Så direkt efter mordet på Palme ringde jag utredningen och sa att jag ville tipsa om en högerextrem polis som bodde längs mördarens flyktväg. Jag ringde två gånger och gav dem mitt namn och telefonnummer. Sedan hände ingenting. Så för ett år sen ringde jag igen och skulle kolla att de hade mina uppgifter. Det hade de.

-Kort efter det blev jag uppringd av en polisman i Palmeutredningen. Han började ställa så konstiga frågor att jag blev lite misstänksam, så jag frågade om han kände Djurfeldt. "Ja visst, vi brukar umgås", sa han. Då blev jag rädd".

Claes Djurfeldt var skjutinstruktör och försvarsutbildare inom polisen och även medlem i en märklig pistolskytteförening (se sid 433). Sin ordinarie tjänst hade han i Södermalmspiketen 3230 (första piket på mordplatsen). Vid tiden för mordet bodde han i hörnet av Regeringsgatan och David Bagares gata, alltså just det hörn där vittnet Kristian strax före mordet

Alströmergatan 45 i Stockholm

Claes Djurfeldt

såg två män med walkietalkies och där förföljaren Lars förlorade mördaren ur sikte.

Djurfeldt hade också ett företag som sålde skottsäkra västar, precis som hans vän och kollega Carl Gustaf Östling som vi redan tidigare har nämnt disponerade en lägenhet tvärs över gatan tillsammans med radiosäkerhetschefen Ingvar Grundborg (se sid 425).

Att arbeta inom säkerhetsbranschen verkade vara populärt för Norrmalmspoliser. Piketchefen Kjell Östling var till exempel precis som Claes Djurfeldt delägare i ett privat säkerhetsföretag, tillsammans med Baseballpoliser.

Piketen 3230 där Djurfeldt arbetade har blivit uppmärksammas eftersom dens turer uppe på Brunkebergsåsen kan förefalla märkliga. Det var bland annat precis bakom Claes Djurfeldts gamla VW-bubbla som den sista iakttagelsen av Olof Palmes mördare gjordes. Men spaningsledaren Hans Ölvebro avfärdade dessa som tillfälligheter.

-Annars har man ju fem poliser där som skulle vara inblandade, kommenterade han i *Norra Magasinet* den 28 april 1994.

Palmeutredarna brydde sig heller aldrig om att kontrollera vems bilen var. Claes Djurfeldt lät ett helt veckoslut gå utan att bekymra sig om sin (från måndagsmorgonen) felparkerade privatbil. Sedan blev den 4 mars bortforslad för gatukontorets räkning. Självpåstod Claes Djurfeldt att bilen transporterats bort på grund av att platsen skulle göras om till byggarbetsplats. Under tiden hade han som skyddsombud varit på kurs på Åland. Claes Djurfeldt väntade sedan drygt en månad

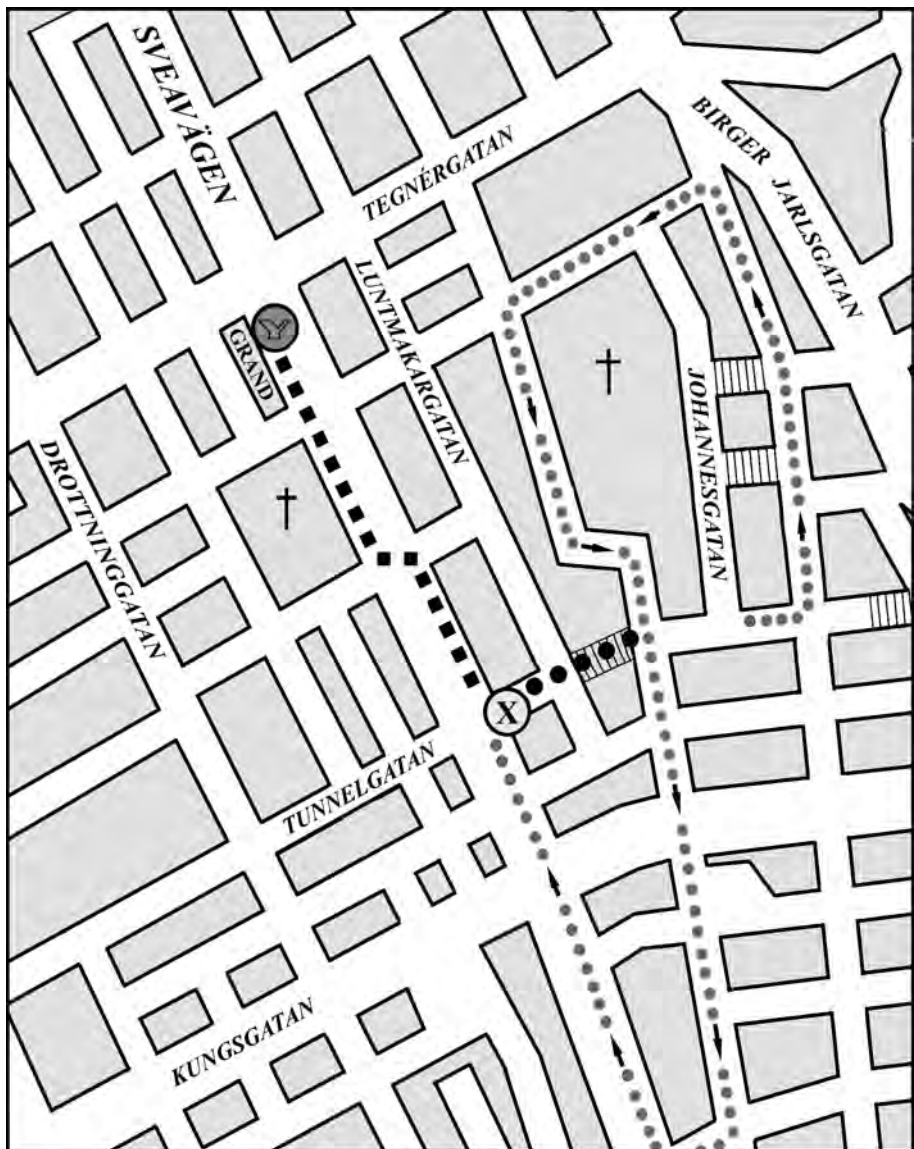
Kjell Östling

Korsningen där Östling och Djurfeldt bodde

Det finns en del frågetecken kring Djurfeldts bil

Svarta fyrkanter: Statsministerparets promenad från biografen Grand (Y) fram till den blivande mordplatsen (X). Svarta prickar: Mördarens flyktväg. Grå prickar: Piket 3230s färd runt kvarteret för att parkera om Claes Djurfeldts bil. Sekunderna innan mördaren rusade upp för trappan, åkte piketen sakta iväg söderut för att sedan svänga ner mot Sergels torg, där man hörde larmet. Piket 3230 var sedan polisfordon nummer 2 på brottsplatsen.

med att lösa ut bilen.

Det har spekulerats mycket i vad denna bil kan ha för betydelse och vad mördaren gjorde där?

-När ett visst brott har begåtts och det finns vatten i närheten, till exempel en kloak eller ett öppet vattendrag, så brukar förövaren kasta vapnet där, förklarade den amerikanske mordutredaren Ray Pierce i *Dokument Inifrån 1999*. Om han till exempel bodde eller övernattade i närheten av brottsplatsen kan han ha gömt väskan under eller i en bil eller nåt annat gömställe han förberett tidigare.

Sedan begav han sig möjligtvis till ett säkert gömställe i vetskapen om att om polisen knackade på så kunde man inte binda honom vid brottet via vapnet. Om så var fallet vore bilen väldigt viktig i sammanhanget.

Rent teoretiskt kan mördaren alltså ha kastat in mordvapnet genom en halvöppen sidoruta, väl medveten om att ingen skulle bry sig om att kolla en gammal VW i jakten på statsministermördaren. I samband med att bilen sedan fraktats bort kunde konspiratörerna i lugn och ro få tag i vapnet igen och göra sig av med det. Lösa spekulationer eller det perfekta brottet?

Den 2 mars 1986 och någon gång i september samma år hördes Claes Djurfeldt om sina iakttagelser på mordplatsen. Redan den 12 juni 1986 hade PG Näss på Säpo emellertid beslutat att han skulle avföras från utredningen:

”Verkställd utredning visar att Claes Djurfeldt varit i tjänst vid tillfället och att i övrigt inget förekommit om honom som är av betydelse för utredningen.” En av de efterföljande kommissionernas sekreterare konstaterade lakoniskt:

”Eftersom Djurfeldt tjänstgjorde under mordnatten kan han i vart fall inte vara gärningsmannen. I övrigt har ej framkommit något som ger anledning att göra ytterligare utredning.”

I juni 1990 begärde Palmeutredningen med förtur provskjutning av Claes Djurfeldts Smith & Wesson .357 Magnum. Drygt åtta månader senare inkom utlåtande från SKL som inte hittat någon likhet med mordvapnet.

Säpos PG Näss

* * *

*När de kom och hämtade judarna, sa jag ingenting
När de kom och tog kommunisterna, sa jag ingenting
När de kom och tog katolikerna, sa jag ingenting
När de kom och tog mig, fanns ingen kvar som kunde
säga någonting. Min slutsats är alltså:
-Säg ifrån medan tid är!*

Martin Niemöller om nazisterna

UTPEKADE - INBLANDADE?

Mord på ledande politiker kräver speciella resurser och erfarenheter. En stormakts underrättelsetjänst med uppdraget utförd av högerterrorister är en lysande kombination som gör sambandet mellan initiativtagare och bödel så avlägset som möjligt.

Om en operation av den här magnituden har planerats av en av de större underrättelsetjänsterna bör det ha funnits en mängd villospår tillrättalagda för att förvilliga alla som har intresse av att få fram sanningen. Enligt avhoppade agenter ges klartecken från högsta ort först sedan en komplett desinformationsplan skapats för att effektivt sopa igen alla spår. Genom att analysera den generella hotbilden kring det planerade offret har man fått fram potentiella syndabockar, allt för att åstadkomma ett regelrätt utredningskaos. Sekretessen är benhård och inte ens de som värvats för att genomföra mordet får veta vem som står bakom. Eventuella nyckelpersoner med för stor inblick elimineras ofta i direkt anknytning till likvideringen.

En som vet hur det brukar gå till är den avhoppade dubbelagenten Edward Howard Lee, som trädde fram i TV3s *Vem mördade Olof Palme*, visad i nära anknytning till mordet på Israels premiärminister Yitzhak Rabin i Tel Aviv den 4 november 1995.

-Om vi antar att KGB eller CIA fått uppdraget tror jag att de skulle vilja ha största möjliga avstånd mellan organisationen och mördaren. De skulle arbeta via sina illegala agenter om det var KGB, eller inom CIA via agenter utan diplomatisk täckmantel, så kallade NOCs. Det är icke-diplomatisk personal stationerad i Sverige. Jag tror till och med att de skulle gå ett steg längre, att de illegala agenterna inte själva skulle utföra mordet utan få det utfört på kontrakt.

-Jag känner de här agenterna för specialoperationer och har

Yitzhak Rabin

Ordföranden
i
Sveriges
Socialdemokratiska
Arbetareparti

Statsministern
**OLOF
PALME**

* 30 januari 1927
† 28 februari 1986

Socialdemokratiska
Partistyrelsen

Den bortgångna minne kan
hedras genom bidrag till Kamp-
fonden pg 107-3 eller Olof
Palmes minnesfond för interna-
tionell främjelse och gen-
sam säkerhet pg 37-2

arbetat med dem. Det är mycket intensiva personer, nästan som maskiner, men de har civila yrken som kameramän, idrottsmän eller småföretagare. Det hela hålls mycket hemligt och när en operation genomförs av illegala agenter vet de så kallade legala agenterna på ambassaden kanske ingenting, inte ens den lokale chefen. Det sköts från Washington eller Moskva av chefen för den illegala avdelningen.

Engelsmannen Mike Terry ledde motståndet mot apartheid i Sydafrika från London under tjugo år. Han beskrev i programmet *Striptease* hur ett hitteam kan ha sett ut:

-De måste stå långt ut till höger i politiken, ha kriminell erfarenhet eller militär bakgrund. De kan också ha varit säkerhetsmän eller poliser, kanske med kontakter åt legosoldathållet, internationella högerorganisationer - det är den sortens folk som kan användas.

Andra tillfrågade experter instämmer och poängterar att det oftast rör sig om internationella grupperingar. Att sätta ihop attentatsgrupper bestående av män med olika nationaliteter är ett vanligt tillvägagångssätt. Anledningen till denna blandning är att försvåra ett avslöjande eftersom eventuella ledtrådar pekar åt alla håll och kanter. För det mesta har de värvade gärningsmännen även inhemsk hjälp. Chefredaktör Gerry Gable på den engelska tidskriften *Searchlight* har genom åren specialiserat sig på att infiltrera och avslöja högerextrema och nazistiska rörelser:

-En operation av det här slaget bör ha krävt medverkan från Sverige. Denna medverkan skulle ha omfattat praktisk hjälp på det lokala planet. I den mån de hade behövt en svensk bil eller ett svenskt hus så skulle detta ha tillhandahållits från svenskt håll. De som skulle ha rest från Sydafrika hade kommit som turister, men i själva verket varit soldater som med soldaters blick ha sagt: Ja, det här är en bra plats att döda på.

-De lokala personer som skulle kunna användas vore folk som redan av andra skäl var avigt inställda mot Palme, som hade ett intresse av att mörda honom. Folk med militär bakgrund som inte skulle göra bort sig vid attacken. Före detta säkerhetsfolk, före detta säkerhetspoliser, före detta militärer med vissa speciella erfarenheter - de finns ju bland annat i USA och i Sverige - men inte folk i aktiv tjänst. Professionella.

Den sydafrikanske journalisten Jacques Pauw instämde:

-För det första skulle det ha funnits ett team som skötte anskaffandet av information rörande Olof Palme. Sedan skulle ett annat team ha ägnat sig åt det praktiska som att skaffa fram mordvapen till Sverige för att beväpna mördarna. Och så skulle de ha behövt ett team som övervakade och styrde hela

Gerry Gable

Dulcie September

mordet, ungefär som det gick till vid mordet på Dulcie September (se sid 603).

-Säkert skulle det också ha funnits folk i Sverige som hade befunnit sig i mordets nära grannskap och folk som hjälpt gärningsmännen att komma undan.

Med utgångspunkt från dessa synpunkter har det blivit dags att presentera några nyckelpersoner, som antingen blivit utpekade eller själva erkänt inblandning i Palmemordet.

MICHAEL VERNON TOWNLEY

Den 8 maj 1987 avslöjade tidningen *Izvestia* att PLO-ledaren Yassir Arafat hade berättat för två svenskar i Algiers att han visste vem som mördade Olof Palme. Inga fler detaljer noterades, annat än att Yassir Arafat påstod att nyckeln fanns att hitta i Latinamerika. Kvällstidningen *Aftonbladet* drog slutsatsen att Chiles junta kunde vara inblandad.

Någon månad senare kom flera detaljer. Den 10 juni -1987 skrev den engelska tidningen *The Observer* om hur den amerikansk-chilenske yrkesmördaren Michael Townley fått i uppdrag att eliminera Olof Palme. Detta enligt en högt uppsatt svensk ämbetsman. När spaningsledaren Hans Ölvebro konfronterades med uppgifterna svarade han kort och intelligent:

-Det där handlar om en person som anses vara hjärnan bakom ett ambassadörmord i Washington. Men det finns inga tecken på att mordet på Olof Palme är organiserat och planerat. Självklart har de här aktuella personerna kontrollerats så långt som möjligt, men det finns inget som tyder på att denna person har varit utanför USA vid denna tidpunkt. Det finns heller inget i vittnesmålen som tyder på att det är en kvinna (?). Det måste komma fram nya uppgifter för att vi ska intressera oss för det könet.

Andra källor insisterade på att Townley observerats i Stockholm när Palme mörkades, vilket bekräftades av CIA-agenten Oswald LeWinter (se sid 500) som hävdade att Michael Townley anlät till den svenska huvudstaden en vecka före mordet, och som han uttryckte det, inte för att vara turist. Journalisten Bo Holmström bad spaningsledaren Hans Ölvebro kommentera tipsen:

-Jag tror att det är på det sättet att man kan säga att han inte kan ha varit i Sverige, svarade denne pressat.

Michael Townley

Yassir Arafat

Hans Ölvebro

BAKGRUND

Michael Vernon Townley, född i Iowa i USA 1943, flyttade 14 år gammal med sin familj till Chile. Under Allendetiden blev han fanatisk högeranhängare och deltog i sabotageverksamhet ända tills arméchefen, general Augusto Pinochet, kom till makten. I och med det inleddes en sanslös terror mot vänstersympatisörer, minst 3 500 dödade och mellan 300 000 och 400 000 utsattes för tortyr. Detta blodiga hantverk utfördes till stor del av regimens fruktade dödsskvadroner och 1973 värvades Michael Townley av Chiles hemliga polis DINA för att ingå i en av dessa.

I sitt ovanliga värv arbetade Michael Townley med människor från hela världen, till exempel exilkubaner, tyska nynazister och franska legionärer och vid hemliga operationer använde han sig av falska identiteter och alias som Kenneth Enyart, Hans Petersen Silva, Juan Williams Rose och Andres Wilson Silva.

En del av DINAs terrorverksamhet gick vid denna tid under benämningen Operation Condor. Denna organisation hade etablerats genom ett inofficiellt samarbete mellan länderna Chile, Argentina, Bolivia, Paraguay och Uruguay och Operation Condor var kodordet för insamlande, utväxlande och lagring av underrättelser som rörde vänstergrupper och kommunister. Därutöver ingick speciella team som kunde förflytta sig överallt i världen för att genomföra alla former för specialuppdrag - inklusive mord.

Som underrättelseofficer var Michael Townleys främsta uppgift att organisera sådana mordkomplotter, vilket han till exempel gjorde då general Carlos Prats, överbefälhavare i Chile under president Allende, och dennes fru mördades i Buenos Aires 1974. Ett annat uppmärksammat uppdrag kom året därpå.

I samarbete med fascistgrupper i Italien hade Townley fått order om att mörda exilchilenaren Bernardo Leighton. Motivet var Bernardo Leightons roll som brobyggare mellan vänstern och kristdemokraterna i Chile. Bernardo Leighton var dessutom starkt kritisk till juntan.

Diktatorn Augusto Pinochet

General Carlos Prats

Michael Townley

Townley åkte först till Rom med hustrun och tillika DINA-agenten Inez Callejas samt den kubanske kollegan Virgilio Paz för att förbereda mordet. DINA hade som vanlig förekommande taktik att engagera respektive lands egna högerextremister till sina aktioner. Det här uppdraget var inget undantag och Michael Townley och italiennaren Stefano "Terrorfursten" delle Chiaie (se sid 456) samarbetade intimt vid rekryterandet av en blivande mördare ur delle Chiaies eget stall av attentatsmän.

Leighton efter skottdramat

Det presumtiva offret Bernardo Leighton och hustrun Ana Fresno bodde på Via Aurelia några få kvarter från Vatikanen. Måndagen den 6 oktober promenerade paret hem i mörkret efter en sen shoppingtur. Det var en lugn och schön kväll, men klockan tjugo över åtta skulle deras liv förändras för alltid när en okänd man plötsligt dök upp bakifrån och på få decimeters avstånd sköt Bernardo Leighton i nacken. Hustrun träffades i sidan av nästa kula. Attentatet misslyckades dock och båda makarna Leighton överlevde.

Bernardo Leighton

Nu gällde det att agera snabbt och Michael Townley försökte sopa igen spåren genom att låta sina kubanska kontakter i Miami ta på sig ansvaret. Men gärningsmannen Pierlugi Concutelli greps i alla fall och dömdes senare till livstids fängelse.

Pierlugi Concutelli

Det här attentatet beskrivs i detalj i böckerna *Labyrith* och *Assassination on Embassy Row*, som dock i huvudsak handlar om annan aktion - mordet på Orlando Letellier. Det finns några mycket viktiga detaljer att lägga märke till i samband med detta våldsdåd - detaljer som knyter ihop några av modern tidshistorias största mordgåtor - mordet på John F Kennedy och likvideringen av Olof Palme.

SPRÄNGDES I LUFTEN

Orlando Letellier, före detta chilensk försvarsminister, USA-ambassadör och personlig vän till Olof Palme, likviderades tillsammans med sin 25-åriga medarbetare Ronni Moffit med en bilbomb den 21 september 1976 mitt i centrala Washington.

Ambassadören Manuel Trucco gick direkt efter explosionen

"Terrorfursten"

ut och anklagade Orlando Letelier för att själv ha fraktat bomben i bilen med avsikt att spränga den chilenska ambassaden.

-Den var bara tur för oss att den exploderade innan han hann ända fram, kommenterade Trucco torrt.

Få trodde dock på denna version och FBI tillsatte flera agenter för att på heltid utreda händelsen. Tre år senare greps Michael Vernon Townley och ställdes inför rätta. Han erkände utan omsvep och dömdes till tio års fängelse med orden:

-Jag ångrar ingenting, jag var en soldat som utförde order.

Men han var inte ensam om att utföra dådet. Exilkubanen Orlando Bosch, som också deltagit i bland annat mordförsöket på Bernardo Leighton (se sid 446), har pekats ut som en av dem som tillverkat och levererat bomben.

Orlando Bosch är mycket intressant i detta sammanhang, eftersom han också har identifierats som ansvarig för ett CIA-gömställe i Dallas, ett motell där några av deltagarna i mordet på John F Kennedy (se sid 263) möttes dagen före attentatet. I boken *Plausible Denial* av advokaten Mark Lane återges ett förhör med agenten Marita Lorenz, tidigare inblandad i ett påtänkt attentat mot Fidel Castro (hennes före detta älskare och far till hennes dotter) och enda kvinnliga deltagaren i Operation 40 och Operation Mongoose, välkända namn för alla som har studerat Kennedymordet. Filmen *JFK* av Oliver Stone kan ge en bra överblick över dessa hemliga CIA-operationer.

Den utpekade syndabocken

I förhöret namnger hon flera personer som kört från Miami till Dallas för att delta i elimineringen av presidenten. Gruppen färdades i två bilar, den ena fullastad med automatvapen och gevär. Väl framme möttes de upp av CIA-agenten E Howard Hunt (samme E Howard Hunt som senare greps i samband med Watergatebrottet och som pekats ut som en av tre mystiska "luffare" gripna av Dallaspolisen strax efter skotten på Dealey Plaza, se sid 264). E Howard Hunt överlämnade då ett kuvert med en stor summa pengar till en annan CIA-agent vid namn Frank Sturgis (även han arresterad i samband med Watergatebrottet).

Mordet på Oswald direktsändes i TV

En annan som dök upp den här dagen var enligt Marita Lorenz ingen mindre än Jack

David Atlee Philips

Marita Lorenz

Frank Sturgis

E Howard Hunt

Ruby, samme Jack Ruby som några dagar senare mördade den påstådde presidentmördaren Lee Harvey Oswald (se sid 263) inför en mängd TV-kameror. Det här kom att bli den första direktsända likvideringen någonsin i TVs historia.

Vad mera är, är att samme Lee Harvey Oswald, som det numera har fastställts var avlönad av både FBI och CIA, flera gånger före attentatet sågs tillsammans med en viss David Atlee Philips, CIA-agent med kodnamn Maurice Bishop (senare en av CIAs högsta operationschefer). Enligt författaren Anthony Summers bok *The Kennedy Conspiracy* var en av David Atlee Philips bästa vänner - Michael Townley!

Jack Ruby

Vi har alltså här två eventuella länkar mellan de två attentaten + Watergateinbrottet, beroende på Townleys skuld eller oskuld.

BOMBER BOMBER BOMBER

För att få en bättre förståelse av vad det är för slags människor vi beskriver här, ta en titt på en del av barnläkaren Orlando Boschs brottsregister publicerat i den kubanska tidningen *La Habana den 19 oktober -80*. Till stor del rör det sig om CIA-stödd sabotageverksamhet med avsikt att på alla sätt skada länder som hade diplomatiska och ekonomiska band med Kuba. Orlando Bosch deltog, direkt eller indirekt i följande dåd:

- * Den 8 januari 1968: Bomb i resväska skickad till Havana
- * Den 25 januari 1968: Diverse bombattentat mot olika amerikanska varuhus
- * Den 1 februari 1968: Bombattentat mot den mexikanske konsuln i Miami
- * Den 2 februari 1968: Bombattentat mot den engelske konsuln

Orlando Bosch

i Miami

- * Den 12 mars 1968: Bombattentat mot en kubansk restaurang i Miami
- * Den 13 mars 1968: Bomb utplacerad (utan att explodera) på chilenska konsulatet i USA
- * Den 2 april 1968: Bombattentat mot ett medicinföretag i USA
- * Den 22 april 1968 Bombattentat mot det mexikanska konsulatet i USA
- * Den 22 april 1968: Bombattentat mot ett spansk turistkontor i USA
- * Den 5 maj 1968: Bombattentat mot det engelska fartyget Greenwood i USA
- * Den 25 maj 1968: Bombattentat mot det japanska fartyget Aroka Maru i USA
- * Den 21 juni 1968: Bombattentat mot ett spanskt turistkontor i USA
- * Den 23 juni 1968: Bombattentat mot ett mexikanskt turistkontor i USA
- * Den 27 juni 1968: Bombattentat mot den mexikanske konsuln i USA
- * Den 4 juli 1968: Bombattentat mot det kubanska konsulatet i Kanada
- * Den 4 juli 1968: Bombattentat mot ett kanadensiskt turistkontor i USA
- * Den 7 juli 1968: Bombattentat mot ett japanskt turistkontor i USA
- * Den 11 juli 1968: Bombattentat nära den kubanska FN-delegationens kvarter, varvid den jugoslaviska avdelningen skadas
- * Den 11 juli 1968: Bombattentat mot det japanska fartyget Michagesan Maru i Mexico
- * Den 14 juli 1968: Bombattentat mot en mexikansk turistbyrå i USA
- * Den 15 juli 1968: Bomb upptäckt på ett av franska regeringens kontor i USA
- * Den 16 juli 1968: Odetonerad bomb upptäckt på mexikanska konsulatet i USA
- * Den 17 juli 1968: Bomb utplacerad utan att detonera i en högt uppsatt kubansk ämbetsmans hus
- * Den 19 juli 1968: Bombattentat mot en fransk turistbyrå i USA
- * Den 19 juli 1968: Bombattentat mot Shell Petroleum Company i England
- * Den 19 juli 1968: Bombattentat mot en japansk resebyrå i USA
- * Den 26 juli 1968: Bombattentat mot en mexikansk turistbyrå i USA
- * Den 31 juli 1968: Bombattentat mot brittiska konsulatet i USA
- * Den 3 augusti 1968: Bombattentat mot en British Bankfilial i USA
- * Den 5 augusti 1968: Bombattentat mot det kubanska huvudkvarteret i USA
- * Den 9 augusti 1968: Bombattentat mot den mexikanske konsulns bostad i Miami
- * Den 11 september 1968: Bombattentat mot ett brittisk fartyg i Mexico
- * Den 12 september 1968: Bombattentat

Bombdåden duggade ohyggligt tätt

mot det spanska fartyget Satrustegui i Puerto Rico

* Den 16 september 1968: Bazooka (!) attack mot ett polskt fartyg i USA

* Den 17 september 1968: Bombattentat mot ett mexikanskt trafikflyg i USA

* Den 19 september 1968: Bombattentat mot den mexikanske konsulns bostad i USA

* Den 18 oktober 1968: Bombattentat mot en kanadensisk resebyrå i USA

* Den 20 oktober 1968: Gasbomb i teater där en kubansk skådespelerska repeterade

* Den 24 oktober 1968: Mordförsök på den kubanska FN-ambassadören.

Anastasio Somoza

I oktober 1968 blev Orlando Bosch arresterad och dömd till 10 års fängelse. Samtidigt hyllade staden Miami "anti-Castro hjälten" med en speciell Orlando Bosch Dag. Bosch lät sig uppmuntras och så snart han var på fri fot igen fortsatte terrorn:

* Den 26 juli, 1969: Bombattentat mot en mexikansk turistbyrå i USA

* Den 6 augusti 1969: Bombattentat mot mexikanska turistministeriet i USA

* Den 6 augusti 1969: Bombattentat mot Shell Oil of Englands kontor i USA

* Den 6 augusti 1969: Bombattentat mot Air Frances kontor i USA

* Den 3 oktober 1969: Mord på före detta överbefälhavaren i chilenska armén, general Carlos Prats (se sid 446) och dennes fru i Argentina.

Efter fyra år blev Bosch 1972 av okänd anledning försatt på fri fot. Samma år reste han till Chile tillsammans med sin vän Guillermo Novo Sampol och ställde sig till general Augusto Pinochets förfogande. Under 1974-95 deltog Bosch därefter i eller planerade följande internationella terroristaktioner med välsignelse från de chilenska fascisterna och diktatorn Anastasio Somoza i grannlandet Nicaragua.

* Den 21 januari 1974: Bombattentat mot en kubansk diplomatavdelning i Kanada

* Den 21 januari 1974: Bombattentat mot den kubanska diplomatiska avdelningen i Argentina

* Den 21 januari 1974: Bombattentat mot den kubanska avdelningen i Peru

* Den 21 januari 1974: Bombattentat mot den kubanska ambassaden i Mexico

* Den 13 februari 1974: Bombattentat mot den kubanska ambassaden i Madrid

* Den 4 april 1974: Bomb utplacerad mot medlemmar av Latin Press i Mexico, dock utan att explodera

Guillermo Novo

- * Den 1 oktober 1974: Bombattentat mot Panamas ambassad i Caracas, Venezuela
- * Den 30 oktober 1974: Bombattentat mot Institutet for Vänskap mellan Venezuela och Kuba i Venezuela
- * Den 14 november 1974: Bombattentat mot hotellet där den kubanska delegationen bodde
- * Juli 1975: Skott avlossade mot en kubansk funktionärs hem
- * Den 5 oktober 1975: Attentat i Rom mot Bernardo Leighton och dennes fru (se sid 447)
- * Den 3 augusti 1975: Mordförsök på Kubas ambassadör Emilio Aragonés i Argentina.
- * Den 17 november 1975: Bombattentat mot ett turistkontor i Venezuela
- * Den 17 november 1975: Bombattentat mot den kubanska ambassaden i Venezuela
- * Den 30 november 1975: Bombattentat mot ett sovjetiskt kontor i Mexiko
- * Den 6 juni 1976: Bombattentat mot den kubanska FN-delegationen
- * Den 1 juli 1976: Bombattentat mot Costa Rica & Kubas kulturcenter i Costa Rica
- * Den 8 juli 1976: Bombattentat mot den kubanska delegationen i Spanien
- * Den 9 juli 1976: Bombattentat mot Cubana Airlines godsavdelning i Kingston på Jamaica
- * Den 10 juli 1976: Bombattentat mot Cubana Airlines kontor på Barbados
- * Den 11 juli 1976: Bombattentat mot Air Panamas kontor i Colombia
- * Den 23 juli 1976: Kidnappingsförsök på den kubanske konsulin i Merida, Mexico. Mord på den kubanske fiskeexperten D'Artagnan Diaz Diaz utförd av Orlando Boschs vän Gaspar Jiménez Escobedo
- * Den 9 augusti 1976: Kidnappning av två kubanska kändisar i Argentina
- * Den 1 september 1976: Bombattentat mot Guyanas ambassad på Trinidad & Tobago
- * Den 18 september 1976: Bombattentat

Orlando Bosch

Orlando Letelier

Ronni Moffit

Orlando Leteliers bil sprängdes i luften

mot Cubana Airlines kontor i Panama
 * Den 21 september 1976: Mord på Orlando Letelier, tidigare chilensk minister under Salvador Allende, och hans medarbetare Ronni Moffit.
 * Den 6 oktober 1976: Sprängningen av Cubana Airlines 455, ett passagerarplan på väg från Barbados till Havana. Alla 73 personer ombord dödades.

Terrorvågen fortsatte år efter år

1976 arresterades Orlando Bosch så av polisen i Costa Rica anklagad för att planera mordet på den exilchilenska ledaren Andres Pascal Allende samt att ha deltagit i sprängningen av det kubanska passagerarplanet. Trots det fortsatte han oförtrutet att leda terrorvågen från sin cell. Under denna period ägde följande attentat rum:

- * Den 30 mars 1977: Bombattentat mot Venezuelas konsulat i Puerto Rico
- * Den 30 augusti 1977: Bombattentat mot ett flygplan i Miami
- * Den 23 december 1977: Bombattentat mot flygbolaget Viasas kontor i USA
- * Den 30 december 1977: Bombattentat mot Venezuelas konsulat i Puerto Rico
- * Den 7 februari 1978: Bombattentat mot det mexikanska konsulatet i USA
- * Den 7 februari 1978: Bombattentat mot det mexikanska fartyget Azteca. 2 döda och 7 skadade
- * Den 9 september 1978: Bombattentat mot en kubansk FN-delegat
- * Den 5 oktober 1978: Bombattentat mot Madison Square Garden, där kubanska boxare var inbokade för en match
- * Den 6 oktober 1978: Bombattentat mot turistbyrån Girasol
- * Den 6 oktober 1978: Bombattentat mot turistbyrån Antillana i Puerto Rico
- * Den 6 oktober 1978: Bombattentat mot företaget Record Public Service i Puerto Rico
- * Den 23 oktober 1978: Bombattentat mot tidningen La Prensa i USA
- * Den 18 november 1978: Bombattentat mot flygbolaget TWA

Pedro Remón

Luis P Carriles

Otto Reich

- * Den 28 december 1978: Bombattentat mot Varadero Travels lokalkontor i Puerto Rico
- * Den 29 december 1978: Bombattentat mot den kubanska FN-delegationen
- * Den 29 december 1978: Bombattentat mot Lincoln Center USA
- * Den 29 mars 1979: Bombattentat mot TWAs lokalkontor på JFK-flygplatsen
- * Den 26 mars 1979: Bombattentat mot företaget Weehawken i New Jersey
- * Den 28 april 1979: Likvideringen av Carlos Muniz Varela, medlem i Brigaden Antonio Maceo och chef för Varadero Travel i Puerto Rico
- * Den 25 november 1979: Kubanen Eulalio Negrin mördad med en MAC10-kpist i New Jersey
- * Den 11 september 1980: Den kubanske FN-diplomaten Felix Garcia Rodriguez nedskjuten i New York med samma slags vapen.

Otto Reich i senatsförhör om Bosch

Felix Garcia Rodriguez.- mördad

Efter många om och men lyckades lagens långa arm till sist få tag i den extremt effektive terroristen. Men tack vare en viss Otto Reich försattes Bosch snart åter på fri fot i 1987, varefter han åkte till USA där han fick asyl och till och med personlig amnesti av ingen mindre än president George Bush! Man kan fråga sig varför.

Efter att ha bosatt sig i USA fortsatte Orlando Bosch senare som rådgivare åt de mest fanatiska elementen i Miamis maffia, såsom Luis Posada Carriles som planerat att lönnmörda Fidel Castro i Panama, Gaspar Jiménez Escobedo, Pedro Remón och Guillermo Novo Sampol.

Otto Reich, mannen som hjälpte Bosch med att fly från rättvisan i Venezuela och att hitta skydd i USA, fungerade senare som George W Bushs toppman för Latinamerika. Vid ett senatsförhör förklarade han att han inte haft en aaaaaaning om sin gode vän Orlando Boschs tidigare förflutna som terrorist.

President Bush

Fidel Castro

FICK NY IDENTITET

Men låt oss nu för en stund återvända till den professionelle yrkesmördaren Michael Vernon Townley, som befann sig i Stockholm vid tiden för mordet på Olof Palme. Under 1970-talet hade det vid flera tillfällen framkommit uppgifter om att Olof Palme stått på Chiles säkerhetspolis DINAs hemliga dödslista och inom UD intresserade man sig tidigt för möjligheten att Palmemordet kunde

Tidiga mordplaner mot Olof Palme

ha latinamerikansk bakgrund. Redan i en promemoria den 6 mars 1986 nämndes ingen mindre än just Michael Vernon Townley. I promemorian påtalades även att en person kallad Fontes eller Fuentes i Portugal utpekats som chef för operationen mot Palme (se sid 460).

UD kontaktade polisöverintendent Hans Wranghult i Palmegruppen och meddelade att man såg det angeläget att polisen sände en utredningsman till Washington, liksom att ärendet Fuentes borde uppföljas med förhör i Spanien. Spaningsledningen bedömde emellertid inte tipset som viktigt, trots att Townley, när denne förhördes 1978 och ingått ett avtal med FBI om nedsatt straff, hade avslöjat att han både 1975 och 1976 gjort försök att eliminera svensken. Detta i samband med Socialistinternationals möte i Madrid och statsministerns besök i Mexico.

Men oavsett polisens passivitet var det andra som grävde vidare. Ulf Hjertansson på ambassaden i Washington hade till exempel långa och ingående samtal med de FBI-agenter som löst Orlando Letellier-fallet. Här försökte man bland annat utröna om Michael Townley verkligen kan ha haft möjlighet att ingå i ett eventuellt dödskommando i Stockholm. I mars 1991 hade den amerikanska ambassaden i London skickat en promemoria till Interpol med information från US Marshals Service om att Townley hade varit villkorligt frigiven vid tiden för Palmemordet. Organisationen hade haft kontakt med honom den 25 februari och den 2 mars, men under de kritiska dagarna däremellan visste man inte var han hade hållit hus. Trots det var Palmegruppen fortfarande helt ointresserade och till tidningen *Dagens Nyheter* kom spaningsledaren Hans Holmér med följande märkliga inlägg som förklaring till varför man avfört amerikan-chilenaren från utredningen:

-En yrkesmördare blir inte skrivbordsmänniska helt plötsligt. Han är ute och skjuter folk.

En som dock har intresserat sig för Michael Townley är den amerikanske journalisten Daniel Brandt som i ett flertal uppmärksammade artiklar övertygande visat att Operation Condor varit verksam så sent som 1992, i direkt samarbete med CIA.

-Michael Townley var så inblandad i den högerextrema terroristverksamheten under flera decennier att han sitter inne med all kunskap, förklarade Brandt. För den som vill veta sanningen om många politiska mord är Michael Townley en levande faktabank. Hans vuxna liv är som en provkarta över den internationella högerterrorismens metoder av att verka över gränserna i komplicerade allianser mellan regimer, yrkesmördare och fanatiska ytterlighetsgrupper. Detta gör honom oerhört viktig och nyttig för både FBI och CIA, där han för övrigt fått sin utbildning.

Sedan dess har åren gått utan att Palmegruppen ägnat Michael Townley någon större uppmärksamhet. Först i slutet på seklet dök hans namn upp i pressen igen, nu i samband med Augusto Pinochet.

Den åldrade diktatorn hade avgått redan 1990, men på grund av att hans hantlangare även mördat spanska medborgare hade den spanska regeringen nu begärt att få honom utlämnad. Av den anledningen greps han i London i oktober 1998 och sattes i husarrest på ett gods i Wentworth, där han bland annat mottog besök av sina gamla vän Margaret Thatcher. En lite udda vänskap, kan tyckas.

Under tiden vände den spanske domaren Baltasar Garzon sig till USAs justitiedepartement med en begäran att få höra terroristen Michael Townley. Genom Operation Condor såg man en möjlighet att juridiskt direkt ställa Pinochet till ansvar för den terrorverksamhet han bedrivit mot vänsteranhängare världen över.

Varför trodde då åklagarna att Michael Townley skulle ställa upp och vittna mot sin förra chef? Jo, eftersom han tidigare hade samarbetat med CIA hade han som belöning erhållit en ny identitet och persondokument av de amerikanska myndigheterna. Och som om detta inte var nog: 1999 arbetade den beryktade yrkesmördaren i ett så kallat Federal Witness Protection Program, avlönad och beskyddad av FBI och med hemlig bostadsort i södra USA!

Augusto Pinochet

Margaret Thatcher

Baltasar Garzon

Stefano delle Chiaie

Storbritannien beslöt dock senare att släppa den förra diktatorn som istället flögs till Chile.

STEFANO DELLE CHIAIE

Nästa agent att presentera är en av Michael Townleys personliga vänner. Den 27 mars 1987 greps den efterspanade italienaren Stefano "Terrorfurstens" delle Chiaie i Venezuela. Anklagelserna gällde kokainsmuggling. En advokat som hade fungerat som ombud i den så kallade P2-affären (se sid 507) reste till Latinamerika och sammanträffade med den sedan 16 år efterspanade Stefano delle Chiaie, läromästaren för ett hundratal italienska nyfascister och verksam som terroriststrateg i såväl Sydeuropa som Latinamerika under 1970- och 1980-talet. Under deras samtal uppgav terroristledaren som i förbigående att han varit inblandad i mordet på den svenske statsministern!

Bomben i Bologna

Advokaten vidarebefordrade uppgiften till en amerikansk journalist som i sin tur rapporterade saken till de svenska myndigheterna. Uppgifterna publicerades därefter i tidningarna *Arbetaren* och *Aftonbladet* den 8 november -87 och nådde snart spaningsledningen, som dock ansåg sig vara fullt upptagna med det kurdiska PKK-spåret (se sid 274). Två dagar senare utlämnades delle Chiaie till sitt hemland Italien där han fängslades för massmord i samband med en rad terrordåd, bland annat bombattentatet i Bologna (se sid 488), som han hade dömts för i sin frånvaro 1980.

Efter en del påtryckningar begav sig Palmeåklagaren Jörgen Almlid med följe iväg för att träffa den utredningsansvarige doktor Trapani. Denne förklarade då att delle Chiaies advokat tragiskt nog hade avlidit och att flera vittnen sedan dess dragit tillbaka sina anklagelser. Svenskarna fick dock sitta med vid ett förhör i stadsfängelset i Florens, men Stefano delle Chiaie nekade då envist till att ha erkänt delaktighet i statsministermordet. Efter att man hört honom avskrevs han ur mordutredningen.

BAKGRUND

Enligt Granskningskommissionens slutrapport hade Interpol i Rom redan en månad före Palmemordet skickat ett telex till Rikspolisstyrelsen i Stockholm. Här stod att läsa att Stefano delle Chiaie hade tagit sig in i Europa med ett privatägt tyskt flygplan. Enligt telexet hade han använt sig namnet Henry Verlere.

I *Svenska Dagbladet* den 6 december -98 beskrevs delle Chiaies våldsamma bakgrund under rubriken *Kräver demokratin dödsskvadroner*:

För att förstå helheten går vi tillbaka några år: 1962 hade den före detta OAS-officern Yves Guillou (släkt med Jan Guillou? se sid 396) kommit till Lissabon i Portugal och byggt upp ett kontaktnät av tidigare OSA-officärer, alla kopplade till en så kallad nyhetsbyrå vid namn *Aginter Press*. I verkligheten synes *Aginter Press* dock ha varit täckmantel för ett nazistiskt och fascistiskt nätverk kopplat till CIA, sydafrikanska BOSS och underrättelsetjänsterna i det latinska Sydeuropa.

Tillsammans med Adolf Hitlers förtrogne Otto Skorzeny och den italienske underrättelseagenten Guido Giannettini skapade Guillou en sabotage- och likvideringsorganisation som byråns militära gren. Välkända fascistledare och terrorister som Pino Rauti och Stefano delle Chiaie anställdes som så kallade korrespondenter.

Det har i efterhand visat sig att Stefano delle Chiaie och hans organisation *Avanguardia Nazionale* tillsammans med *Aginter Press* utfört ett stort antal attentat och det var till exempel delle Chiaie som tillsammans med prins Valerio Borghese genomförde kuppöversöket i Italien 1970. Delle Chiaie arbetade samtidigt i hemlighet för chefen för det italienska inrikesministeriets avdelning för så kallade speciella tjänster, Federico Umberto D'Amato, samt chefen för kontraspionaget, general Gianadelio Maletti. Hans skicklighet var omtalad och namnet delle Chiaie väckte stor respekt i vissa kretsar.

-Stefano är en av få personer som är i stånd att återupprätta ordningen i Italien, ansåg Spaniens diktator Franco, som delle Chiaie lärt känna i början av 1970-talet.

Den efterlyste Terrorfursten såg hela tiden till att röra sig från land till land för att undvika att gripas. 1973 observerades han till exempel oväntat i Chile där han bland annat arbetade som nyckelperson i den tidigare omnämnda Operation Condor.

Efter en tid på resande fot hade delle Chiaie därefter fått en säker fristad i Bolivia efter att ha medverkat vid den blodiga högerkuppen 1980. Här kom han senare till att arbeta som terror- och tortyrexpert tillsammans med nazibödeln Klaus "Slaktaren från Lyon" Barbie. Duon inriktade sig i första hand på kokainsmuggling och lönnmord.

Vid tiden för mordet på Palme tjänstgjorde Stefano delle

Valerio Borghese

Diktatorn Franco

Stefano delle Chiaie

Klaus Barbie

Chiaie sedan länge som personlig rådgivare åt gerillaledaren Jonas Savimbi i Angola. Unitagerillan var i realiteten underställd den sydafrikanska regimen, som vi snart ska uppmärksamma i samband med det så kallade Sydafrikaspåret (se sid 577).

ROBERTO THIEME & JULIO IZQUIERDO

Michael Townley är inte den enda DINA-agent som har varit aktuell i Palmeärendet. Flera andra proffsmördare fanns i Stockholm under mordnatten.

Med fara för sitt eget liv gick exilchilenaren Jara Rioseco fyra dagar efter Palmemordet till polisen i Malmö. Han namngav då de två ökända mördarna Roberto Thieme och Julio Izquierdo och hävdade att dessa anlät till Sverige två dagar före attentatet på Sveavägen.

Exilchilenare över hela världen fruktade bödlarna från DINA och hade därför upprättat en så kallad livlina, ett kontaktnät över hela Europa för att snabbt kunna varna varandra. Det var genom detta nätverk man upptäckte det suspekta teamets förhåvanden.

Yrkesmördarna upptäcktes först i den västtyska staden Bonn innan de begav sig iväg till Sverige. Här observerades de på Arlanda och skuggades därefter till den chilenska ambassadlägenheten på Kommendörgatan i Stockholm. Sedan gick duon under jorden och sågs bara vid ytterligare ett tillfälle innan de åter lämnade landet via Arlanda den 2 mars. Att Olof Palme var en av de främsta motståndarna råder det ingen tvekan om. Två månader före mordet träffade den svenske statsministern kristdemokraten Gabriel Valdes, diktatorn Augusto Pinochets argaste fiende på hemmaplan.

Men Jara Riosecos anmälan togs på inte allvar av Palmegruppen och lades helt sonika åt sidan.

BAKGRUND

De båda DINA-männen Roberto Thieme och Julio Izquierdo hade ett mycket våldsamt förflutet och debuterade den 22 oktober 1970 med mordet på general René Schneider

17
RPS: SSK
12 Arbetslöshet
13 Uppgiftsbefruktare
14 Malmö
15 Brott
16 Brott
17 Brott
18 Brott
19 Brott
20 Brott
21 Brott
22 Brott
23 Brott
24 Brott
25 Brott
26 Brott
27 Brott
28 Brott
29 Brott
30 Brott
31 Brott
32 Brott
33 Brott
34 Brott
35 Brott
36 Brott
37 Brott
38 Brott
39 Brott
40 Brott
41 Brott
42 Brott
43 Brott
44 Brott
45 Brott
46 Brott
47 Brott
48 Brott
49 Brott
50 Brott
51 Brott
52 Brott
53 Brott
54 Brott
55 Brott
56 Brott
57 Brott
58 Brott
59 Brott
60 Brott
61 Brott
62 Brott
63 Brott
64 Brott
65 Brott
66 Brott
67 Brott
68 Brott
69 Brott
70 Brott
71 Brott
72 Brott
73 Brott
74 Brott
75 Brott
76 Brott
77 Brott
78 Brott
79 Brott
80 Brott
81 Brott
82 Brott
83 Brott
84 Brott
85 Brott
86 Brott
87 Brott
88 Brott
89 Brott
90 Brott
91 Brott
92 Brott
93 Brott
94 Brott
95 Brott
96 Brott
97 Brott
98 Brott
99 Brott
100 Brott

Mordet på statsminister Olof PALME

12. Uppgiftsbefruktarens efternamn och tillnamn (i vanliga fall)
JARA RIOSECO, Jose Alfonso

13. Yrke (inom)
Snickare

14. Postadress (inkl. riksnamn)
Gerlachgatan 6

15. Adressadress (inbegripet avst. postadress) och telefon (om)

16. Upplysningar om
16.1. Upplysningar om
 person fysion

17. Händelse (skriv rubricering i och plats)

18. I övrigt (attestera följande kända persons yrke, namn, tillhörighet, kontakt, bostad, familj och andra uppgifter som kan vara av betydelse för utredningen och annan samordning av utredningen)

JARA RIOSECO uppgav följande:

Han har hört från en "kalla", att t **Roberto THIEME och Julio IZQUIERDO**, från Santiago, Chile till Bonn, Tys

Mordet på Schneider

René Schneider

i staden Santiago de Chile. Schneider, som sköts med tre skott i huvudet, skulle två dagar senare utnännas till president Salvador Allendes försvarsminister alternativt överbefälhavare. Mordet orsakade en storm av vrede och undantagstillstånd infördes omedelbart.

I tre år lyckades mördarna hålla sig gömda i den argentinska provinsen Mendoza tills de en dag beordrades hem för att delta i mordet på president Allende den 11 september 1973. (Enligt en Säpopromemoria daterad den 23 april 1986 greps Julio Izquierdo senare i Spanien för inblandningen i mordet på general René Schneider).

Den store vältränade chilенaren Roberto Thieme och den baskiske extremisten Julio Izquierdo behövde aldrig vara sysslolösa och våldsam död följde i deras spår. I samband med att Palme stod på DINAs dödslista i mitten på 1970-talet (se sid 455) grep spansk polis två beväpnade män på Socialistinternationals möte i Madrid och utvisade dem. Vilka var de gripna? Samma Roberto Thieme och Julio Izquierdo som befann sig i Stockholm tio år senare när Olof Palme verkligen mördades. Bland andra som skulle röjas ur vägen den gången var Andres Pascal Allende, generalsekreterare i MIR, Carlos Altamirano, generalsekreterare i socialistpartiet, general Carlos Prats (senare mördad i Buenos Aires) och Eduardo Frei, expresident i Chile.

Att likvidera någon snabbt och effektivt är svårt och det krävs därför utbildning med jämna mellanrum. Denna hölls ofta utomlands och då tillsammans med andra länders säkerhetstjänster. Enligt *Washington Post* den 18 december -87 bekräftade Sydafrikas UD att den ökände chilenske brigadgeneralen Pedro Espinoza, chef för DINAs mordkommandon, delaktig i bland annat morderna på Orlando Letelier (se sid 447) och tillika chef för Roberto Thieme, Julio Izquierdo och Michael Townley, hade varit verksam i Pretoria i Sydafrika från 1985 till 1987.

Han och medhjälparen major Roberto Fuentes hade tillsammans organiserat och aktivt deltagit i den sydafrikanska säkerhetstjänstens blodiga operationer inom och utom landet. (Kan detta vara samme Fuentes som omtalats som chef för Palmemordet (se sid 454)?). Att sydafrikaner och chilенare arbetade sida vid sida bekräftades av att den chilenska

Roberto Thieme

Eduardo Frei

Pedro Espinoza

Craig Williamson

polischefen Gonzales Munos i juni 1986 fick medalj för sina insatser i sydafrikansk tjänst. De individer som ingår i Sydafrikaspåret (se sid 577) har alltså haft möjlig direktkontakt med den chilenska juntan och deras fruktade mordexperter.

Enligt journalisten Anders Leopolds websida *Leopold Report* har det rapporterats att Roberto Thieme numera bor i Argentina och att Julio Izquierdo är bosatt i USA. De har emellertid båda tillhört den fascistiska organisationen Patria y Libertad (Fosterland och Frihet, Pyl), vars medlemmar söks upp och mördats av tidigare frihetskämpar i Chile. Den 2 december 2004 ansökte Roberto Thieme därför om nåd för sina tidigare brutala insatser i Pyl under Pinochets styre.

Thieme på äldre dar

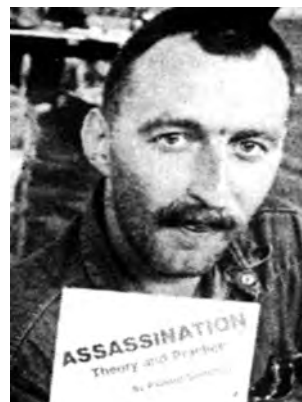
OLE CHRISTIAN OLSTAD

Gång på gång har den sydafrikanske superspionen Craig Williamson (se sid 585), utpekad som hjärnan bakom Palmemordet, nekat till att han besökt Sverige efter 1978. Men *den 10 oktober -96* kunde *Expressen* avslöja att agenten verkligen varit i Stockholm, vilket också bekräftades av chefsåklagare Jan Danielsson. Kort före Palmemordet hade Craig Williamson nämligen observerats i den svenska huvudstaden tillsammans med den norske legosoldaten Ole Christian Olstad.

En annan norrman vid namn Torbjørn Bjerkeseth hade deltagit vid mötet. Han sa sig vara beredd att förhöras om polisen kunde garantera hans säkerhet. Anledningen till att han kontaktat både norsk och svensk polis var att Olstad hade lurat honom på pengar.

Den 9 oktober -96 publicerade norska *Arbeiderbladet* hans berättelse:

-Jag och Olstad åkte till Stockholm med tåg. Det enda jag fick veta var att vi skulle överlämna pengar till en spännande man. Vi var tre personer som träffades på en kinesrestaurang i Stockholm. Den tjocke presenterade sig som Craig och pratade engelska, men han kunde även några fraser på svenska. De pratade om Olof Palme och sa att det vore skönt att se den jäveln död, men nämnde inget direkt om att döda honom. Efter en stund sa Olstad åt mig att försvinna ett tag, vilket jag gjorde.

Legosoldaten Ole Olstad

Carl Gustaf Östling

Olstad överlämnade därefter en resväska med 200 000 kronor. När jag senare såg bilder av Craig Williamson i tidningarna kände jag igen honom direkt.

Säpo hade fått samma information om restaurangmötet flera år tidigare. Uppgifterna kom då från en mycket trovärdig källa, helt oberoende av Bjerkeseth.

En intressant detalj värd att notera: en av legosoldaten Ole Christian Olstads svenska vänner var, enligt journalister på den norska tidningen *Klassekampen*, polisen och vapenhandlaren Carl-Gustaf Östling (se sid 424), en av huvudpersonerna i det så kallade Polisspåret (se sid 413).

BAKGRUND

Även Ole Christian Olstad har ett udda förflutet. I början av 1980-talet tjänstgjorde den cirka 190 cm långa Ole Olstad hos major Haddad i södra Libanon. Väl hemma igen gick han ut för att värva normän och svenskar som legosoldater via tidningen *Soldier of Fortune*. Detta var olagligt och ledde till en polisutredning, som dock snart lades ner.

Medan han oförtrutet fortsatte verksamheten etablerade han sig som bokförsäljare genom förlaget Paladin Press AS, vars försäljning väckte uppståndelse med titlar som *SS Werwolf*, *The Death Dealers' Manual* (Dödshandlarnas handbok) och *Dead Clients Don't Pay* (Döda kunder betalar inte).

Han fortsatte därefter och blev organisationen International Voluntary Aid for Freedoms (IVAF) ansikte i Norden. IVAFs syfte var att förmedla kontakter mellan så kallade kunniga och ideologiskt pålitliga personer som skulle kunna användas rent militärt.

1985 var Olstad i blåsväder igen då han anklagades för att vara inblandad i ett planerat bombdåd mot ett norskt PLO-kontor. Ett år senare sipprade uppgifter ut om att Ole Olstad tränade inför ett förestående politiskt mord i Skandinavien. Träningslägret skulle finnas på den turkiska delen av Cypern. Efter mordet ska han ha försvunnit på en längre resa till Florida och Mellanamerika.

Men trots det var han snart ute på marknaden igen med en reklamtidning kallad *Update*. Tidningen handlade om sofistikerade mordvapen och innehöll propaganda för legosoldaters kamp i Nicaragua och Mocambique. I slutet av 1980-talet satt han sedan med i redaktionen för tidningen

Olstads tidningsalster

Filip Lundberg

Allians, utgiven af Folkkampanjen för Nato. Chefredaktör och styrelsemedlem i kampanjen var Filip Lundberg från tidningen *Contra*. Samarbetet mellan Olstad och Lundberg höll i sig och tillsammans med Michel Stranger stiftade de i oktober 1989 Svenska Barnfonden som förlades till Falun. (Michel Stranger arresterades fyra år senare på en haschbåt i Spanien).

I en artikelserie i *DalaDemokraten* i december -92 började man syna legosoldaten Ole Olstads ljusskygga

verksamhet i sömmarna. Stiftelsen Svenska Barnfonden skulle enligt stadgarna samla in pengar till hjälp åt sjuka barn, men enligt oberoende källor med god insyn hade hundratusentals kronor istället gått till utgivning av den svensk-norska tidningen *Pi Aktuellt & Debat*. Chefredaktör och ansvarig utgivare för denna högerextrema tidskrift var ingen mindre än Barnfondens grundare - Ole Christian Olstad.

Men varför startar då en yrkesmilitär med högerpolitiska ambitioner en välgörenhetsfond? Förklaringen skulle kunna vara att en stiftelse med välgörenhet som syfte utsätts för minimal insyn, intäkterna kan vara omfattande och omkostnaderna små.

Sommaren 1999 dök han plötsligt upp i liknande sammanhang. Den här gången gällde det att samla in pengar under mottot Hjälp Barnen i Kosova. Ledaren för verksamheten var inte oväntat Ole Christian Olstad, som i en intervju för den norska tidningen *Fremtiden* berättade att de insamlade medlen skulle doneras till Kosova Liberation Army (KLA) genom the Office of the Albanian Community i Oslo. Många unga ställde upp i den humanitära verksamheten och hjälpte till genom att sälja emblem med texten: "Serve, Protect Freedom, Security and Reconstruction and support the KLA."

Enligt vissa uppgifter hittades Ole Christian Olstad senare mördad. Detta har dock inte kunnat bekräftas.

GRUPPEN ALFA

Den 31 maj -95 fortsatte *DalaDemokraten* sin granskning av Olstad och nu lyckades man avslöja en hemlig grupp kallad Alfa som hade ägnat sig åt spionage mot svenska medborgare. Gruppen hade också lejt legosoldater till rena agentuppdrag. Det mest uppseendeväckande var dock gruppens nära samarbete med svenska Säpo,

Legosoldaten Ole Christian Olstad

vilket bekräftades av Säpochefen Anders Eriksson i *Dala-Demokraten* den 13 juni -95.

Beteckningen Alfa var i norska underrättelsekretsar ett känt begrepp och nämndes även i dokument om liknande fenomen i Belgien. Alfas verksamhet var i likhet med statsgerillan Stay Behind (se sid 485) att motverka sovjetiskt spionage och en eventuell invasion.

*DalaDemokraten*s Gubb Jan Stigson lyckades få intervjua en högt uppsatt polis med mångårig erfarenhet från FN-tjänst med underrättelseuppdrag. När denne fick frågan om Alfa svarade han:

-Alfa? Var det inte det som utrikesminister Sten Andersson (se sid 319) och Curt Steffan Giesecke (se sid 494) sysslade med. Som hade kontor uppe på rikspolisstyrelsen...(!)

Enligt *DalaDemokraten* var det polismannen pratade om tveklöst Stay Behind. Lägg också märke till att just Curt Steffan Giesecke är tidigare chef för organisationen.

Polisen namngav till och med mannen som använde kontoret på Rikspolisstyrelsen, överstelöjtnant Bertil Gålne. Gålne var den då sist kände kanslichefen för Stay Behind, pensionerad 1988. När tidningen *DalaDemokraten* tog kontakt med honom ville han dock inte göra några som helst kommentarer.

-Jag har tidigare stött på namnet Alfa, bekräftade före överbefälhavaren Stig Synnergren. Som jag minns rörde det sig om en självständig organisation som samarbetade med Stay Behind i Norge.

-Där ska det också ha funnits en grupp kallad Alfa alternativt Den Fjerde Tieneste. De fanns överallt, eldsjälarna som inte var riktigt nöjda med Stay Behind som det såg ut.

Anders Eriksson

Sten Andersson

Curt S. Giesecke

ÖB Stig Synnergren

*-Vi är intresserade av alla tips och arbetar
utan förutfattade meningar med en rad
tänkbara motiv. Det enda spår som jag
vägrar att befatta mig med är Polisspåret*

Spaningsledare Hans Ölvebro

SVENSK INBLANDNING?

Även svenskar har anklagats för att vara inblandade i mordet på statsministern. Amnesty Internationals ordförande Jesus Alcàla är en av få som har fått insyn i hela Palmeutredningen och i *Dagens Nyheter* den 4 mars -96 tog han upp en del outredda frågor kring tips om utpekade svenska militärer och poliser. Vi ska nu närmare granska några av dem.

Jesus Alcàla

BROR PERÄ

Kriminalinspektör Bror Perä, polis sedan 16 år och anställd vid det ökända Norrmalmsdistriktet (se sid 417), var känd för sitt vapenintresse och hade bland annat licens på en Smith & Wesson .38 Special. Men revolvern var inlåst i krimjournens vapenskåp på Kungsholmen. Kriminalinspektören hade nämligen en dag åkt för att övningskjuta, men ångrat sig och istället gått på krogen.

Vad som sedan hände är okänt. På natten påträffades hans bil emellertid stående på tvären framför ett övergångsställe på Regeringsgatan 66 (se sid 357?). Bilen var i oordning med en trasig ruta och tändkablarna hängande lösa under instrumentbrädan. Kvarglömd i baksätet låg Peräs grovkalibriga revolver, laddad med fem skott.

Kriminalinspektören fick tillbaka bilen, men revolvern hämtade han inte ut.

BAKGRUND

Veckan efter mordet började tips om Bror Perä strömma in till Palmegruppen, mestadels från hans kollegor. Bland annat stämde han ganska bra in på Fantombilden och uppgavs frekventera restaurang Karelia där vittnen sett en bil plocka upp en eventuell gärningsman (se sid 100). Han var dessutom finsktalande (se Dekorimannen sid

472) och utpekad som en av deltagarna vid det så kallade Södermötet (se sid 477). Han hade också många artiklar rörande politiska våldsdåd uppsatta på väggen i sitt tjänsterum tillsammans med telefonnummer till både Rosenbad och USAs ambassad.

Det fanns ytterligare udda omständigheter kring denne kriminalinspektör som vid tiden för Palmemordet tjänstgjorde på fordonsroteln, men som sedan den 7 januari 1986 varit sjukskriven (det vill säga dagen efter incidenten med bilen).

Det hela började endast få dagar efter dramat på Sveavägen med att Perä och hans vän journalisten Lars Lundberg bestämde sig för att göra en resa. Enligt Lundberg mådde Perä psykiskt dåligt och behövde komma iväg lite, varför man bestämde sig för att ta Lasse Lundbergs Mercedes till Köpenhamn. Utanför Norrköping fick de emellertid problem.

-Den 5 mars 1986 fick vi larm om en bil som körde med släckta strålkastare på motorvägen, mindes kriminalinspektör Lars Samuelsson.

Snart stoppades männen och vid en grundlig genomsökning av bilen fann polisen tidningar och klipp om Palmemordet, telefonnummer till terroristorganisationer och den undre världen samt en dagbok med anteckningar om Röda Brigaderna. Perä vägrade trots uppmaning att legitimera sig, vilket resulterade i att både han och Lundberg fördes till polisstationen. De släpptes dock snart trots att de lämnat motstridiga uppgifter om sina förehavanden. Perä hade bland annat påstått att de var på hemligt Säpoupdrag. Efteråt började polisen emellertid tycka att Bror Perä liknade den så kallade Fantombilden (se sid 175) och gick därför ut med ett nytt larm.

Under tiden hade duon kört vidare till Danmark och väl framme i Köpenhamn besökte de ett dansställe. Men Lundberg tröttnade och gav sig iväg till hotellet, där han senare väcktes av att Perä berusad satt på sängkanten och mumlade.

-Det var en kuslig monolog om Palme och om skuld känslor, berättade Lars Lundberg i TV3s program *Polisspåret*. ”Palme hade varit en så fin människa” och ”Gud, vad har vi alternativt de gjort”. Så där satt han och mässade i minst en timme.

Kl 12.40 nästa dag meddelade Malmöpolisen att en misstänkt personbil observerats på färjan mellan Köpenhamn och Malmö. Spaningsledningen gav då order om att männen i fordonet skulle hämtas in till förhör och strax därefter lyfte ett plan från Arlanda med Säpofolk och ett vittne.

Vittnet var en sjuksköterska som arbetade på Stortorps konvalescenthem där den nyligen avlidna Alva Myrdal hade varit hennes patient. I slutet av januari 1986 hade hon kallats till hemmets expedition där två okända utlännningar utfrågat henne om Olof Palme planerat att besöka Myrdal. Sjuksköterskan hade inte lämnat ut några uppgifter,

Lars Lundberg

men en av dessa män hade varit lik Fantombilden och nu ville utredningen få klarhet i om det eventuellt kunde röra sig om den gripna kriminalinspektören.

Bror Perä och Lars Lundberg utsattes därför för flera långa förhör, varefter Perä ställdes upp i en konfrontation. Samtidigt genomfördes en husrannsakan i hans bostad i Stockholm. Vid förhören fick männen i detalj redovisa vad de gjort timmarna kring mordet på Palme.

-Jag var i Skåne, påstod Lundberg.

Andra källor hävdade att han befunnit sig i Göteborg. Tre timmar före mordet sägs han ha suttit på en liten bar på Landsväggsgatan och till en göteborgare ska han enligt radioprogrammet *Kanalen* den 28 februari 1990 ha sagt att han uppmanats att hålla sig borta från Stockholm denna helg, eftersom något stort skulle hända som skulle få världshistoriska konsekvenser, något som skulle spränga världen. Bror Perä å sin sida sa att han varit och dansat på en restaurang i Norrtälje och att han hade sex ungdomar som alibi.

Efter avslutade förhör och en resultatlös konfrontation kunde duon till sist trötta bege sig hemåt.

-Vi höll oss hela tiden på diverse småvägar av rädsla för polisen, mindes Lundberg i TV3. Och när vi så befann oss någonstans i Småland fick Perä plötsligt för sig att Säpo var efter oss, varefter han snabbt svängde in på en liten kostig. Efter någon minut slutade stigen och vi råkade istället kana ut på ett litet skogstjärn. Tack och lov höll isen och vi kunde köra upp på land igen. Bror stängde nu av motorn och släckte strålkastarna. Sedan stod vi säkert där i en och en halv timme medan Perä drack en flaska rom. Jag började misstänka att jag faktiskt befann mig i samma bil som Palmes mördare. Det kändes som om jag skulle bli tokig!

När kriminalinspektören hade lugnat ner sig fortsatte man via grusvägar vidare till Stockholm. Bror Perä hade bråttom hem eftersom han behövde göra sig av med ett vapen som han hade i bostaden.

-Vapnet var isärplockat och spritt över hela huset, berättade Lars Lundberg. Bland annat låg det inlindade slutstycket i frysboxen.

Varför utredarnas blickar så snabbt fallit på de två männen är inte känt, men tydligen var de inte helt obekanta för säkerhetspolisen. Rykten pekade också ut Perä och Lundberg som medlemmar i den rasistiska organisationen Bevara Sverige Svenskt

Bilen höll på att köra igenom isen

(BSS).

-Det dementerar jag bestämt, sa Lundberg till *Aftonbladet*. Och jag vet att min vän är Palmebeundrare. Det är en fin kille och han är helt oskyldig.

ITV3s *Vem mördade Olof Palme - Polisspåret* gav Lars Lundberg några år senare en annan version.

-Perä var starkt kritisk mot Palme och mot vissa politiska förändringar. Han var mycket hård och använde tuffa uttryck i stil med att alla metoder var tillåtna.

Lundberg berättade nu att han var övertygad om att Perä hade haft med mordet att göra. Han hade också anmält det inträffade ett flertal gånger till polisen, men hade trots det aldrig blivit hörd. Säpos PG Näss hade nämligen redan i april 1986 beslutat att Bror Peräs göranden inte skulle utredas då han ansågs ha alibi. Peräs egen revolver provsköts dock ett år senare, men enligt SKL talade inget för att den hade använts vid mordet.

Lundberg å sin sida var ansvarig utgivare för en liten tidskrift kallad *Kulturnytt*. Samma dag som Palme blev skjuten utkom ett nummer innehållande en satir:

”Socialdemokraterna har infört en ny ordning och partiledningen bär svart uniform med initialerna SAP i silver”. Ledaren Lella Olle har utropat sig till rikskansler och i en passus rycker denne upp dörren till Petter, chefen för partipolisen:

-Va fan menar du, Lella Olle, med att rycka upp dörren och komma inrusande på mitt rum. Du kan bli ihjälskjuten, begriper du inte det?

-Men det är ju jag. Jag är ju rikskansler nu. På mig kan väl ingen skjuta?

-Vi har diktatur nu, Lella Olle. Och på din order. Glöm inte det.”

Var det bara en tillfällighet att tidningen hade släppts samma dag som statsministermordet? Lasse Lundberg kände sig pressad:

-Lösryckt ur sitt sammanhang kan detta låta mycket illa, men i själva verket är jag mot fascism och ville med denna berättelse varna för vad som kan hända om militanta makter får ta över.

Enligt Granskningskommissionen begick kriminalinspektör Bror Perä av okänd anledning självmord den 13 oktober 1993. Han ska då ha gått in till en granne i Norrland och skjutit huvudet av sig med ett hagelgevär.

KRIMINALINSPEKTÖR G

En av kriminalinspektör Bror Peräs vänner var också polis. Om denne polis och

Duon uppmärksammades i pressen

främlingslegionär kallad G finns många tips. De första kom in redan den 6 mars 1986. En polisinspektör kontaktade då Palmeutredarna och gjorde gällande att nämnde kriminalinspektör var mycket lik den så kallade Fantombilden och att en officer vid ett regemente där G tidigare tjänstgjort var övertygad om att denne var den eftersökte gärningsmannen. Uttalandet grundade sig på Gs attityd och skicklighet med vapen. Detsamma hävdade två andra uppgiftslämnare i april samma år. En av dem kände polisen från den tid då de tjänat tillsammans i ett jägarförband och menade att den forne kamraten var våldsromantiker samt att Palmemördarens förfaringssätt var en militär handling av det slag just fjälljägare lär sig.

Den utpekade kriminalinspektören G blev förhörd av Säpo en vecka efter mordet. Dagen därpå hämtades han på Polishögskolan, där han var på utbildning, varvid hans klädskaap och vapenskaap genomsöktes utan att åklagare kopplades in, vilket senare JO-anmälades (Ärende 609-1987). Den 10 mars återvände kriminalinspektör Jan Sundström från Säpo till polishögskolan. G blev kroppsvisiterad och tvingades följa med till Norrmalmsstationen, där hans tjänstevapen omhändertogs. Därefter omplacerades han från yttre till inre tjänst och den 12 juni 1986 beslutade Säpos PG Näss att avföra honom från utredningen: "Ärendet föranleder ingen vidare åtgärd".

Men historien slutar inte här. Två år senare bröt en läkare mot sin tystnadsplikt och berättade att hans patient G hade haft med mordet på Olof Palme att göra. G hade blivit psykiskt knäckt av Säpo och hade enligt läkaren vid tre tillfällen 1988 vårdats på en narkomanvårdsavdelning. Detta var mycket oroväckande då denne alltid var beväpnad med minst två knivar och en pistol. Polismannen hade vidare betett sig avvikande, flera gånger kommit med märkliga uttalanden och för det mesta sovit med sitt tjänstevapen under kudden.

-Att skjuta någon på en meters avstånd är som att använda knark. Man vill göra om det, sa han en gång till läkaren.

Palmeutredarna valde dock att ignorerar uppgifterna. Det gjorde de också 1992 då den bekymrade läkaren på nytt hörde av sig och undrade vad hans anmälan hade lett till. Två år senare inkom ytterligare samtal från sjukvården, denna gång från en psykolog som arbetade vid samma sjukhus. Även denne uppgiftslämnare ansåg att G hade en personlighetsprofil som trolig gärningsman.

LÖJTNANT X

Under november 1987 inkom tips om en viss Löjtnant X. Enligt uppgift från en hög polisman i Stockholm genomförde denne löjtnant en vapendemonstration inför en grupp högerextremister i en lägenhet på Söder någon kväll före mordet (se sid 477). Jägar-Nisse som han kallades, hade trettio år i grönkläder varav tio år som befäl på fallskärmsjägarskolan i Karlsborg. Han var vapenexpert, specialist på antisabotageverk-

samhet med inriktning på öststatsarméerna och arbetade senare som bevakningschef på flygflottiljen F7 i Såtenäs.

Förhör med uppgiftslämnaren hölls sommaren 1988, varvid det framgick att löjtnant X, det vill säga löjtnant Lars Nilsson från Skövde, anlätades för utbildning där han bland annat förevisade vapen. Palmeutredarna fann tipset intressant och vände sig till ÖBs säkerhetstjänst.

Lars Nilsson var känd för sin skicklighet och gruppen han ingick i hade flera gånger utmärkt sig genom att ta sig in i hårt bevakade anläggningar. Löjtnant Nilsson hade till exempel vid en övning i samarbete med Rikspolisstyrelsen lyckats lura sig in hos ingen mindre än Överbefälhavaren. Med vid övningen för polisens del var vapenhandlaren Carl Gustaf Östling (se sid 424) och Norrmalmspolisen P-O Karlsson (se sid 429), båda intressanta i Palme-fallet och inblandade i Ebbe Carlsson-skandalen. Genom att låna en polisbil, polisöveraller och polislegitimation hade kuppen lyckats. Kompanjonerna Östling och Karlsson hade under hela operationen gömt sig utanför ÖBs högkvarter och stått i konstant radiokontakt med walkietalkies.

Nilssons hustru har vid förhör uppgivit att hennes man sovit hemma på mornnatten, men enligt Granskningskommissionens betänkande 1999 gick det inte att via efterforskningar fastställa exakt var han befunnit sig vid tiden för mordet. Klart är däremot att löjtnant Lars Nilsson enligt egen uppgift deltagit i en övning på Gotland, som påbörjats den 24 februari och avslutats på morddagen vid lunchtid. En tillfällighet sägs därefter ha fört honom till Stockholm samma dag, men bara för genomresa på Arlanda.

Den 17 november 1988 var det dags att förhöra Lars Nilsson, som tyckt sig märka att han betraktades som en säkerhetsrisk.

-Allt började med att jag upptäckte att jag var skuggad, berättade Nilsson i *Expressen den 26 februari -95*. Det hade pågått i över ett år visade det sig. Mina befäl slingrade sig när jag försökte få klarhet i vad som pågick och flera kollegor frågade om jag hade gjort något jävligt allvarligt.

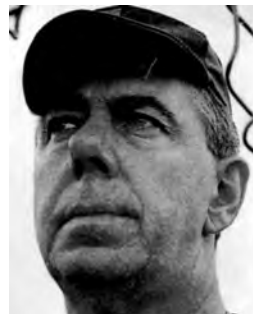
Löjtnant Nilsson började samtidigt misstänka att hans bostadstelefon var avlyssnad.

-Mina privata telefonräkningar steg utan anledning från cirka 900 kronor till nära 3000 kronor per kvartal. Så en dag observerade jag en skum Volvo 740 som kom smygande utanför husknuten. Jag tog registreringssumret och ringde Skövdepolisen. Det visade sig då att vara Säpo.

Två dagar senare ringde Palmegruppen, varefter två mordspanare dök upp på Nilssons arbetsplats.

-Det var helt ofattbart. Jag var misstänkt för delaktighet i mordet på vår statsminister!

Efter fem timmars förhör avskrevs han dock från ut-

Löjtnant Lars Nilsson

redningen. Men det här var början på en mardröm som slutade med att han tvingades sjukskriva sig för magsår.

-Det var jävligt tungt att vara misstänkt, förklarade Nilsson bittert. Man märkte hela tiden misstänksamheten omkring en, ingen rök utan eld och så vidare. Den efterfrågan som fanns på skyddsövningar jag höll i skulle kunna ha lett till en bättre grad och befattning för mig. Men nu är jag bränd i alla avseenden.

-Var det ett misstag att granska Nilsson så ingående, frågade *Expressens* reporter den 26 februari -95. Han känner sig oskyldigt utpekad.

-Det är det många som gör, svarade kriminalkommissarie Åke Röst, sekretessansvarig inom Palmegruppen. Det är 70 000 namn som är dokumenterade i det här fallet, men utredningen måste fortgå och i slutändan får vi se vad det blir av det.

STEFAN SVENSSON

Stefan Svensson, Norrmalmspolis och medlem i den våldsamma Baseballigan (se sid 416), är en annan person som utpekats i samband med Palmemordet. Han anställdes som polis 1979, var uttalat fascist och en av de poliser som besökt och lovordat regimen i Sydafrika (se sid 479).

Svensson blev redan i mars 1986 utpekad som den man som skuggat statsministern. Tipsaren kände Stefan Svensson som Palmehatare och uppgav att han innehade en Smith & Wesson .357 Magnum. Andra källor gjorde gällande att Svensson hade haft inre samordnande tjänst under mordnatten, men polisen konstaterade snabbt att han den 28 februari deltagit i en frivillig fallskärmsjägerövning utanför Överkalix i Norrland.

Hans vapen provsköts av Palmeutredarna och den 13 augusti 1986, utan att förhöra tipsaren eller vänta på resultatet av provskjutningen, beslöt Säpos PG Näss att han skulle avföras från utredningen: "Verkställd utredning har visat att Stefan Svensson vid tiden för iakttagelser av Skuggan fullgjort tjänstgöring vid K4 i Arvidsjaur."

Två år senare kom PG Näss på andra tankar och ville att tipsaren skulle förhöras, vilket också skedde den 15 april 1988. Tipsaren, en polisman, berättade då att Stefan Svensson en gång bjudit honom på fest. Närvarande var många poliser som sjöng nazistiska sånger och gjorde Hitlerhälsning, tonen var oerhört rå och alla var Palmehatare.

PG Näss avskrev dock ärendet på nytt. Men den 23 september samma år fick riksåklagaren ett tips om en man som skulle ha uttalat sig på ett uppseendeväckande sätt vid en repövning i just Arvidsjaur den 28 februari 1986:

-Den här helgen kommer det att hända något som kommer att stå i historieböckerna.

Tipset samlade damm fram till den 23 oktober 1990 då uppgiftslämnaren äntligen förhördes. Polisen gjorde vissa ef-

Stefan Svensson

terforskningsrapporter, men ärendet avskrevs.

Stefan Svensson hade gjort sig bemärkt vid andra tillfällen. I oktober 1983 hade han tillsammans med fem kollegor deltagit i den så kallade Skeppsholmenincidenten, där en man enligt egen utsago misshandlades, pistolhotades och kastades ut från en polisbil. Med vid detta tillfälle var även Norrmalmsskollegan Thomas Piltz (se sid 417). Alla sex polismän avstängdes efter incidenten.

En annan gång stötte Svensson på en regissör på Café Opera.

-Jag har världens grej på gång, förklarade Svensson. För ett par miljoner kan jag berätta. Du ska veta att det inte dröjer länge förrän vi har slängt det här socialistiska samhället på sophögen.

För att ge eftertryck åt sina ord visade han upp ett märke på baksidan av kavajslaget - en svensk flagga med ett hakkors.

Stefan Svensson är också identisk med den polis som efter ett rasbråk den 8 november 1986 lyckats kvittera ut en gripen ledare för ett stort gäng skinheads misstänkta för misshandel av en grupp invandrare. Denne, en svensk-amerikan vid namn Karl Lundström, var miljonär och son till förre ägaren av Wasa Bröd i Filipstad. Det märkliga frisläppandet av Karl Lundström ledde senare till att Stefan Svensson rapporterades till klagomålsavdelningen. Åklagaren beslutade dock lägga ner förundersökningen ”enär brott ej förelåg”.

Wasa Brödsonen dök med jämna mellanrum upp i Sverige och sågs då ofta underblåsa rasbråk med skinheads inblandade. Lundström bodde då ofta hos en läkare på Birger Jarlsgatan nära den plats där de märkliga iakttagelserna på buss 43 hade gjorts (se sid 85). Han hade även anknytning till BSS, Framstegspartiet och Sverige Demokraterna och hade gjort Palmehatet till sin livsuppgift. Enligt *Proletären nr 6 -92* var han utsänd av National Front i London för att understödja de svenska högerextremisternas kamp. Senare förhöordes två kvinnor som berättade att såväl Lundström som Stefan Svensson ingick i ett hårdfört gäng som uppträdde beväpnade och regelbundet träffades på en Östermalmrestaurang, livligt frekventerad av Palmefientliga militärer. Svensson hade i samband med det vädrat en enligt henne grotesk inställning till mordet på Palme:

-Nu har fanskapet fått vad han behövde.

DEKORIMAMANNEN

Två unga finländskor hade varit på sen kvällsbio precis som paret Palme - men på en annan bio, någon kilometer bort på Kungsgatan. De båda filmföreställningarna slutade ungefär samtidigt. Klockan var 23.18 och väninnorna tänkte ta pendeltåget hem, men ville först titta lite i skyltfönster längs Sveavägen. När kvinnorna kom till korsningen Sveavägen - Tunnelgatan frågade Katja vad klockan var, men Pirjo hade glömt sin hemma. Katja vände sig då till en man som stod med korslagda armar utanför konstfären Dekorima. Det var en helt vanlig kille på 25-30 år, 180-185 cm lång, med brunt

kortklippt hår och mörk halvlång skinnjacka. Just som hon skulle fråga upptäckte hon att hon kände igen honom som en landsman och tilltalade honom därför på finska:

-Mitä kello on? Vad är klockan?

Men i stället för att svara stirrade mannen häpet på henne. Hon grep då tag i hans skinnjacka och upprepade:

-Kuinka paljon kello on? Varför kan du inte säga vad klockan är?

Mannen såg helt paff ut och höll fortfarande tyst. Just då sa det ”pling” från något metalliskt blänkande som han hållit instucken under ena armhålan och en röst sa på finska:

-Nu kommer de!

Mannen svarade:

-Minut tunnestetin! Jag är igenkänd. Vad ska jag göra?

Åter kom det på finska ur walkietalkien:

-Skit i det och gör vad du ska!

Pirjo fann situationen obehaglig och drog väninnan i armen, varpå de båda vände upp mot Kungsgatan igen. På vägen berättade Katja att hon hade sett att mannen hållit en pistol gömd i den andra armhålan!

Nästa morgon fick Katja se tidningen som berättade att Olof Palme blivit mördad.

-Det måste vara han, skrek hon uppskrämt. Det måste ha varit mördaren vi såg!

Något år tidigare hade Katja sett mannen på Väsby Atletklubb, ett gym i Upplands Väsby. Han brukade vara stökig, tränade aldrig själv utan kom bara in, diskuterade i rå ton på finska med några kroppsbyggare och försvann därefter alltid efter en stund. Katja talade vid något tillfälle helt kort med honom och kom ihåg att han oftast var där som så kallad säkerhetsrådgivare samt att han hade två små barn, en blå Volvo och var bosatt i Upplands Bro. Katja hade glömt vad han hette, men var säker på att han hade ett kort både för- och efternamn. Nu fruktade Katja för sitt liv, eftersom mannen kunde ha känt igen henne. Väninnorna svor därför att hålla tyst för all framtid. Inte ens den utfästa belöningen lockade dem.

I knappt sju år höll löftet. Sedan råkade Pirjo prata bredvid mun och uppgiften nådde *DN*-journalisten Olle Alsén, som den 24 november 1992 förde den vidare till Palmeutredarna. Men istället för att gripa den utpekade polismannen ”Pertti” bestod spaningsledningens första åtgärd av ett tillslag mot Katjas bostad! De två väninnorna förhöordes därefter sammanlagt åtta gånger. Samtliga förhör hemligstämplades av Ölvebro.

Det finns andra vittnen som styrker Katjas och Pirjos iakttagelser. Inte bara Inge Morelius i bilen tvärs över gatan (se sid 72), även ett par som promenerat förbi platsen en minut

Polismannen ”Pertti”

före mordet hade observerat hur Katja och Pirjo stod tillsammans med en man framför Dekorima. Men detta var Hans Ölvebro inte intresserad av.

-Kvinnorna ljuger inte medvetet, sa spaningsledaren. Däremot kan de under de sju år de inte sa något omedvetet ha förändrat informationen. När de äntligen berättar överensstämmer det inte med vad som hände den 28 februari. Jag är övertygad om att flickorna har varit i city den dagen, att de har haft en upplevelse de lagt på minnet, men att de sedan placerat den fel och berättar på ett sätt som inte överensstämmer med verkligheten. Men de kan ha sett någon som var ute i annat brottsligt ärende än att skjuta statsminister. Det finns nämligen uppgifter i utredningen som tyder på att ett brott planerades just den kvällen (?).

Medan andra mindre viktiga vittnen har fått se hundratals fotografier har Katja och Pirjo sammanlagt fått se tio. Något fotografi av Pertti fanns inte med bland dessa. Palmeutredarnas oförmåga att identifiera honom har hela tiden varit uppseendeväckande. De sades ha identifierat honom i juni 1993, men påstods senare fortfarande leta efter honom i augusti året därpå. Palmespanarna förhörde alla anställda och besökare vid gymmet. Bara en person undvek de att fråga: Pertti. Spaningsledaren Ölvebro påstod därefter i svensk TV att han aldrig hört talas om en polis vid gymmet. Ändå hade flera stamkunder vid gymmet berättat just om polismannen Pertti. En av dessa stoppades i början av september 1994 på en mörk cykelväg av tre välklädda män som hotade honom med en pistol mot huvudet.

Vem är då Pertti? Han bodde vid denna tid i Upplands Väsby och var känd som tuff polis med intensivt samröre med knarklangare, i och utanför tjänsten. Mannen förhörde inte förrän den 16 juni 1993 och fick då alibi av hustrun. Den 27 april 1994 kunde Lars Borgnäs i *Strip-tease* hävda att Dekorimamannen vid denna tid tjänstgjorde vid Rikskriminalen. Pertti och Hans Ölvebro arbetade i samma hus!

I TV3s *Polisspåret* framträdde polismannen anonymt. Hade han varit vid Dekorima?

-Oh nej, svarade han. Jag var först hos min mor och sedan hos min far. De bor i kommunen där jag arbetar.

-Så du har alibi för mordnatten?

-Oh ja.

Han hade heller inte börjat träna i Upplands Väsby förrän i mars 1986 eftersom han då bodde på annan ort. Vidare hade han tagit väldigt illa vid sig av anklagelserna och ställde sig gärna till förfogande för en eventuell konfrontation med finskorna. Av någon underlig anledning motsatte sig dock spaningsledaren Hans Ölvebro detta mycket bestämt. Som skäl angavs att man inte drev utredningen för att privatpersoner skulle få sina frågetecken uträtade.

-Nej, sa Hans Ölvebro, det går inte att konfrontera om det är ett negativt resultat som förväntas (?).

Senare anmäldes samme Ölvebro för slapphet i mordförhören. Chefsåklagare Birgitta Croniér lade dock ner fallet samma år.

Journalisten Sven Anér (se sid 526) skrev då till Rikskriminalen och bad att få kopior av förhören med Perttis mor och far. Men Palmeenheten meddelade att några sådana förhör inte arrangerats.

En annan man som pekats ut som Dekorimamannen är polismannen Anti Avsan. Han är född i Sverige av föräldrar som härstammar från Estland, talar inte finska men kunde via estniskan göra sig förstådd av finnländare. I Granskningskommissionens betänkande 1999 togs hans fall upp då Avsan tidigare hade en chefsbefattning inom polisen. Vid tiden för mordet sägs han dock ha tjänstgjort i en piketgrupp och uppgifter från hans hustru ger honom alibi för mordkvällen.

Knappt ett och ett halvt år efter mordet fick Riksåklagaren ett anonymt tips med signaturen ”PHT 652”. I brevet påpekades hur Anti Avsan tidigare skulle ha klagat över dålig ekonomi, men att han numera hade råd med vad som helst. Kort därefter inkom ytterligare ett brev, som den här gången pekade ut Avsan som mördaren. I november 1987 avskrev Säpos PG Näss fallet med en tjänsteanteckning: ”Ärendet föredraget för åklagare varvid på mitt förslag beslutats att inga åtgärder för närvarande skall vidtagas, då uppgifterna om polisman Avsan ej innehåller någon substans. Ytterligare kontakter avvaktas.”

I juni 1988 dök det emellertid upp ett nytt brev med samma signatur. Nu hette det att Avsan hade snokat runt i Regeringskansliet före mordet och berättat att han höll på med en deckare om hur statsministern skulle mördas. Han hade arbetat med Försvarets beredskapsplanering och i det sammanhanget fått skissera ett scenario som innefattade att statsministern skulle likvideras (se sid 503). Han hade även vid åtminstone ett tillfälle hållit föredrag rörande ”kommunens planering för ett krigsfall om kriget kommer till söderort.” Innan denna uppgift var slutförd inträffade mordet på riktigt, vilket hade fyllt Anti Avsan med olustkänslor. Ytterst få hade känt till dessa förhållanden och materialet förstördes. Han var även affärskompanjon i vapen- och säkerhetsbranschen med Baseballpolisen Per Jörlin, en före detta kollega från VD 1 som senare agerade livvakt åt spaningsledaren Hans Holmér.

Anti Avsan är numera moderat politiker. Per Jörlin dömdes senare till 5 års fängelse för mord på sin sambo Haydee Sandström.

Haydee Sandström

KOMMISSARIEBIL 1520

Precis som många andra centralt placerade poliser denna kväll tillhörde Norr-

malmspolisen Thomas Ekesäter den illa beryktade och våldsbenägna Baseballigan (se sid 416).

På morgndagen den 28 februari 1986 gick Thomas Ekesäter på sitt ordinarie tjänstgöringspass kl 07.00. När det var avklarad begärde han av okänd anledning att få fortsätta, vilket ledde till 21 timmars sammanhängande tjänst. Han slutade alltså först kl 03.35 den 1 mars efter att ha fungerat som chaufför åt kommissarie Christian Dalsgaard. Dalsgaard, som tillhörde Södermalmspolisen, var det näst högsta yttre befälet i city och hans tillfälliga placering vid Normalmsdistriktet denna kväll var enligt honom själv ett naturligt led i hans kommissarieutbildning. Han kände inte Thomas Ekesäter sedan tidigare och valet av chaufför bestämdes först dagen innan av planerande polisinspektör. Den här natten kom han att göra sig skyldig till många, grava underlåtenheter mot normal tjänsteutövning och tjänstereglemente.

Christian Dalsgaard

Två minuter efter mordet körde deras radiobil 1520 långsamt och utan blåljus förbi vittnet Lars Jeppsson som jagade mördaren och befann sig på David Bagares gata (se sid 92). Lars Jeppsson fick ögonkontakt med poliserna som trots det inte stannade. Kort därefter gav Jeppsson upp förföljandet, började gå tillbaka mot brottsplatsen och stötte då åter på radiobil 1520. Den här gången hejdade han bilen och frågade om även de förföljde mördaren, vilket polismännen bekräftade. Om man utgår från den officiella larmtiden var bilen på plats på endast tio sekunder - och 5 minuter och 50 sekunder före det officiella larmet!

Enligt Dalsgaard och Ekesäter hade de befunnit sig i Kungsträdgården, på tvärgatan ner mot Café Opera, då områdeslarmet gick ut över polisradion. Anledningen till att de varit där var för att övervaka ett rampbygge som utfördes av Huddinge Motorklubb. Ingen i motorklubben har dock sett polisduon efter kl 18.00.

-Vi drojde någon minut, sedan stack vi, förklarade Dalsgaard inför Juristkommissionen.

Men varför for Ekesäter och Dalsgaard mot mordplatsen längs en väg där en trappa hindrade dem från att nå ända fram till brottsplatsen? Och om de verkligen jagade en mördare, varför hejdade de då inte Lars Jeppsson? Han var ju den enda människan på gatan. Han kom dessutom springande från brottsplatsen och var därmed synnerligen misstänkt. Varför rapporterade de inte till Sambandscentralen och varför lät de inte Lars uppgift om mördarens flyktväg gå vidare (se sid 92)? Och framför allt: Hur kunde de redan känna till skotten?

Thomas Ekesäter

Dalsgaard medverkade i TV3s *Polisspåret* där han bland

annat sa sig vara politiskt ointresserad. Han hade tagit antydningarna om inblandning i mordet mycket hårt och var bekymrad över att han och hans familj hade blivit trakasserade av telefonsamtal.

-Det är oerhört svårt att svara på dessa horribla anklagelser. Ingenting är oss mer varmt om hjärtat än att få fast mördaren.

I Granskningskommissionens betänkande 1999 var man noga med att konstatera att 1520s vägval inte hade varit felaktigt. Ett kvarter söder om Tunnelgatan ligger Apelbergsgatan, via vilken det går att köra ner till Sveavägen. Kommissariebilen körde alltså inte in i en återvändsgränd. För att i efterhand söka förklara radiobil 1520s egendomliga uppträdande justerade spaningsledningen också helt enkelt larmet med sex minuter (se sid 186)!

SÖDERMÖTET

Lars Ekström, förste ambassadsekreterare på svenska ambassaden i Bryssel, kontaktade spaningsledningen och berättade att han dagen efter mordet fått kontakt med en informatör som i november 1985 hade sammanträffat med en viss Jean-Claude, en fransktalande före detta legosoldat som hade samröre med terroristorganisationerna Action Directe och RAF i Västtyskland och bland annat hade lett några attentat mot diverse varuhus (se sid 488?). Denne gick alltid beväpnad med en .357 Magnum, hans verksamhet var till stor del finansierad genom handel med sydafrikanska diamanter (se sid 429?) och han bodde i Belgien och Brasilien. Tjallaren uppgav att Jean-Claude vid tiden för mordet befunnit sig i Sverige med uppgift att döda en europeisk statsman. Enligt spaningsledaren Hans Holmérs bok *Olof Palme är skjuten* var han 40-45 år, 170-175 cm lång, kraftigt byggd, blind på ett öga, med ölmage och yvigt helskäg. Efterforskningar ledde fram till att mannen möjligen hette Davril i efternamn.

Denna beskrivning var dock enligt journalisten Olle Alsén helt felaktig. Den belgiske legosoldaten Jean-Claude / Jean-Luis Michel Davril / Dallart / Louis Bernard var istället ganska spenslig, lång, smärt och cirka 30-35 år. Louis Bernard bodde på Katarina Bangatan i Stockholm, där han varit mantalsskriven sedan 1978, samma år som han bytt namn och blivit svensk medborgare. Här fanns han fortfarande inskriven vid Försäkringskassan 1991.

Den utpekade mannen påstods ha väntat med två svenskar i hörnet av Adolf Fredriks Kyrkogata - Sveavägen för att likvidera statsministern (se sid 29). Av okänd anledning hade detta misslyckats, varvid de tre männen försvunnit från platsen i en vit eller grå Renault som stått parkerad bakom Adolf Fredriks kyrka (se sid 55). Budet hade nu gått vidare per walkietalkie till en svensk reserv kallad Jerry som tagit plats vid Dekorima samtidigt som resten av de inblandade försvunnit in på Luntmakargatan och Tunnelgatan.

Efter dådet samlades gruppen i en lägenhet på David Bagares gata för att tvätta

bort smink, ta av peruker och byta kläder. Nästa dag sökte Louis Bernard upp de sammansvurna som bestod av en svensk-utländsk grupp (se sid 667). Han begärde sin utlovade miljon i dollar, men nobbades varvid bråk uppstod. Eftersom man befarade att "fransmannen" skulle tjalla blev han enligt tipsaren troligtvis styckmördad. Hans bil, en röd Volkswagen Golf, brändes därefter upp så att alla spår utplånades. Golfen skulle Louis Bernard ha köpt en månad före mordet.

Palmeutredarna avfärdade dock det hela och sa att informatören bara hittat på historien för att få hjälp att leta upp sin påstådde kompis - Louis Bernard. En utbränd Golf påträffades emellertid strax efter mordet i förorten Älta sydost om Stockholm. Chassinumret var bortslipat, men försäkringsbolagets experter lyckades få fram det via röntgen. Bilen identifierades då som ett fordon som stulits den 1 februari, en månad före mordet precis som tipsaren påstått. En röd Golf uppmärksammades för övrigt i samband med Olof Palmes framträdanden i Jämtland veckan före mordet. VW Golf var enligt Olle Alsén en favorit bland Stay Behinds terrorgrupper (se sid 488). Förde-len med modellen var att man kunde köra med öppen baklucka och enkelt skjuta på eventuella förföljare. Efter dåden övergavs fordonen med motornumret bortslipat och sattes i brand.

Louis Bernard ägde emellertid inte bara en röd Golf. Enligt bilregistret stod han också som ägare till en vit Mercedes -72. Lägg märke till att både en röd Golf och en vit Mercedes uppmärksammades i samband med mordet (se sid 94).

Dagens Nyheters journalist Olle Alsén hade innan dess blivit uppringd av en polischef vid namn Rönnegård som berättade att en annan hög polischef (enligt Granskningskommissionen polisintendent Curt Nilsson) tidigt vänt sig till utredarna och berättat om ett hemligt polisiärt möte i en lägenhet på Söder kvällen före mordet. Det som gjorde mötet intressant var dels att man demonstrerat vapen, dels personsammansättningen i gruppen: ett antal polismän delvis kända för sina högerextremistiska åsikter, bland dem vapenhandlaren CG Östling (se sid 424) och expolisen Bror Perä (se sid 465). Duon ingick bland fem personer som en annan tipsare sagt sig känna igen (bland ett tjugotal passfoton) från en våning på Götgatans östra sida nära Medborgarplatsen, där en 12-mannagrupp skulle ha träffats från och med november 1985 för att planera mordet på Olof Palme. Flera av dessa finns presenterade i denna bok, men ingen av dem var 1999 hörda om mötet. Kan det förresten ha varit i Louis Bernards lägenhet på Katarina Bangatan mötena hölls?

Dessa tips om Bernard avskrevs likväl av spaningsledaren Hans Ölvebro eftersom mannen enligt UD skulle ha suttit i fängelse i afrikanska Togo då Olof Palme sköts. Han sades ha varit fängslad från augusti 1985 till februari 1987 och då ha fått regelbundna besök från konsulatet i Lomé och ambassaden i Abidjan. När Olle Alsén grävde vidare visade det sig dock att fängelsevistelsen framstod vara påhittad i syfte att skaffa alibi.

Till en början hade UD hävdat att några uppgifter om denne man inte kunnat påträffas, trots två veckors eftersökning.

-Men när detta påtalades i *Dagens Nyheter* den 18 april och den 31 maj –91 hittade man plötsligt en hel dossier om cirka 120 sidor kring fallet Louis Bernard, berättade politikern Per Gahrton för Medborgarkommissionen. I ett frågesvar i riksdagen den 21 maj samma år sa utrikesminister Sten Andersson (se sid 319) till mig att det felaktiga beskedet från UD hade berott på ett olyckligt missförstånd mellan tjänstemän. Han uppgav vidare att han kort före debatten tagit del av handlingar och fotografier som skulle kunna tyda på att det förelåg ett slags falsarium.

-Är ni beredda att mot bakgrund av dessa nya uppgifter söka få garantier för att icke ytterligare missförstånd har uppträtt i denna affär, frågade Gahrton. Kan utrikesminister Andersson säga att man kommer att ta kontakt med generalkonsulatet i Lomé och ambassaden i Abidjan för att gå hela vägen tillbaka för att kontrollera materialets hållfasthet?

-Tveklöst och så långt det går, svarade utrikesminister Sten Andersson.

Men enligt Per Gahrtons senare efterforskningar på UD och på ambassaden i Abidjan kände ingen av dem till att någon sådan undersökning.

Per Gahrton

LOCKADE AV TORTYR

Många andra säregna företeelser har uppdagats i Palmemordets kölvatten. Den 4 november 1987 blev det till exempel allmänt känt att svenska poliser umgåtts med den bojkottade sydafrikanska apartheidregimen. Riksradios *Luncheko* uppgav då att 10-15 polismän från Norrmalms vaktdistrikt under de senaste åren besökt landet. Det gjordes gällande att polismännen rest i grupp, haft kontakt med inhemsk polis samt deltagit i övningar och utbildning. Enligt en tidigare Säpoanställd vid namn Ulf Lingärde (se sid 719) hade dessa semesterresor organiserats för att svenska legosoldater skulle kunna resa hem i skydd av falsk identitet, det vill säga med polisernas pass. Förutom fri resa, kost och uppehälle ingick en tortyrafton (!) som lockbete för Norrmalmspoliserna.

Det var i samband med undersökningen av tidigare nämnde Stefan Svensson (se sid 471) som dessa Sydafrikaresor uppdagades. Arrangör var International Police Association (IPA), där Sydafrika blivit medlem så sent som 1983. IPA är en frivillig och privat polisorganisation med enskild anslutning och medlemsförbund i ett 40-tal länder. I mitten av 1980-talet hade svenska IPA omkring 3 000 medlemmar. Att sydafrikanska polismän fick vara medlemmar hade orsakat starka reaktioner och 1987 ville Danmark och Norge ha apartheidregimen utesluten. Men märkligt nog inte Sverige, som istället backade upp medlemskapet. Var någonstans förutom hos reaktionära poliser kunde det

rasistiska Sydafrika accepteras?

Avslöjandet väckte stort rabalder och tillbakavisades omedelbart. Klart stod dock att minst sex svenska poliser hade varit gäster i Sydafrika under åren 1985-87. Polisen gjorde en intern utredning, som drog slutsatsen att enskilda polismän hade visat prov på dåligt omdöme, men att man inte kunde göra mycket åt privata resor. Utredningen ifrågasattes dock av förre ordföranden i polisstyrelsen Roland Öhrn, som därefter oväntat fick majoriteten av Stockholms poliser att kräva hans avgång då han påstods ha visat misstroende mot poliskåren.

Roland Öhrn

En av svenskarna som besökt Sydafrika hade skrivit ett tackbrev som publicerades i sydafrikanska IPAs tidning: "Vi ska aldrig glömma ert underbara land och vi hoppas att vi ska kunna komma tillbaka en dag. Jag har ordnat en sydafrikansk afton för poliser i Stockholm. De var helt tokiga över den. Mitt största problem är nu att försöka övertyga den svenska regeringen om att vi behöver er Casspir här i Sverige." (En Casspir är en sorts pansarbil som användes mot svarta demonstranter i Sydafrikas kåkstäder).

I Säpos material om denne polisman uppges att han uppvisat klara sympatier med apartheidpolitiken, att han hade kontakter med Sydafrika som gick via Tyskland och att han under sin resa till Sydafrika medföljt den sydafrikanska polisen på uppdrag i de svarta kåkstäderna. Han var vidare dömd för vållande till kroppsskada i tjänsten, men antogs 1991 till den Nationella Insatsstyrkan.

En annan polis som tagit tjänstledigt och varit i Sydafrika från 5 juli-23 oktober 1985 då han även hunnit besöka Botswana och Zimbabwe, skrev ett brev som publicerades i IPAs tidning: "Jag uppskattar verkligen min vistelse i Sydafrika, liksom också klimatet, människorna och de underbara flickorna. Jag skall bedja för Sydafrikas framtid." Båda breven publicerades i tidningen *Die Burger* under rubriken: *Svenska polishjärtan klappar varmt för Sydafrika.*

-De svenska poliserna som var här tyckte allt var underbart, berättade Ulle Gehring, sydafrikansk poliskommissarie i Kapstaden. Vi har även haft egna medlemmar på besök i Sverige, bland annat några månader före Palmemordet, och de blev mycket väl mottagna. Svenska regeringen gillar oss visserligen inte, men era poliser är positivt inställda.

"Svenska polisen behöver Casspirs"

1996 uppmärksammades saken igen i

samband med det så kallade Sydafrikaspåret exponerades (se sid 577). Skandalen var ett faktum - men nu var allt bevismaterial borta. Den sydafrikanska polisen hade effektivt sopat igen alla spår när höga officerare i säkerhetstjänsten utnyttjat sina positioner för att förstöra bevis från apartheidtidens smutsiga krig. Det här gällde även handlingar och arkiv där man kunnat upptäcka ett eventuellt samarbete med skandinavisk polis. Svenska journalister besökte ett antal gästhem, men resultatet var alltid lika nedslående.

Överste Eugene de Kock

-Gästliggarna från tiden före 1989 förstördes vid en översvämning i källaren, beklagade Awie Schreuder, chef för IPA i Pretoria.

I Kapstaden hade föreståndaren för IPAs gästhem Willie Koch tyvärr förstört lig-garen för tiden före 1989, eftersom han tyckte att de varit så slarvigt skrivna. Tidningen *Dagens Nyheter*s reporter sökte vidare och begav sig till polishögskolan i Pretoria, en stad i staden med egen idrottsplats, föreläsningssalar, bostäder, kyrka och samlingshall. Här fanns faktiskt en gästbok bevarad, men bland de officiella gästerna från mitten av 1980-talet hittade man inga svenskar. Besökarna kom istället från diktaturer i Latin-amerika som Chile, Paraguay och Argentina samt Israel.

-Vi hittar ingenting från tiden före omorganisationen, suckade en anställd på högsta polischefens kontor. Allt är borta.

Inte heller det sydafrikanska inrikesministeriet sa sig ha några visumansökningar eller inresebevis från de svenska poliserna sparade. De senare förstördes rutinemässigt efter tre år, uppgav personalen. Ingen sa sig känna till några svenskar på besök, ingen sa sig ha arbetat för IPA, ingen kunde minnas just någonting.

Chefen för den sydafrikanska säkerhetspolisen, Johan Coetzee (se sid 588), råkade dock försäga sig vid en diplomat-tillställning 1996. Han satt då bredvid en kvinna från svenska ambassaden och nämnde i förbigående att han som kommis-sarie alltid haft goda kontakter med svensk polis. Han berättade vidare förnöjt om svenska poliser som besökt Sydafrika via IPA. Detta enligt forskaren Tor Sellström vid Nordiska Afrika-institutet i Uppsala.

Att IPA inte var helt rumsren visar sig snart om man synar ledningen i sömmarna. Chef i Sydafrika 1996 var till exempel general Basie Smit, utpekad som ansvarig för några av de allvarligaste brotten mot mänskliga rättigheter. Enligt

Philip Powell

överste Eugene de Kock (se sid 583) var general Smit även en av de som låg bakom finansiering, tillverkning och transport av vapen till Inkatha i KwaZulu / Natal-provinsen. Här sas även den i samband med Palmemordet utpekade senatoren Philip Powell ha varit inblandad (se sid 616). Flera högt uppsatta generaler och poliser inom IPA hade dessutom öppnat eget och med hjälp av vapenleveranser, dödspatruller och sabotage försökt sabotera demokratiprocessen.

Det säregna Ryfors Bruk utanför Mullsjö

ATTENTAT MOT PÅVEN

Den svenska IPA-avdelningen hade ett träningsläger utanför Mullsjö i Småland. Anläggningen uppges även ha använts av en hemlig statsgerilla vi snart ska stifta närmare bekantskap med. Lägre låg mitt i skogen i nära anslutning till Ryfors Bruk, en gård med udda arkitektur.

IPAs emblem på framsidan av klubbhuset

Bruket grundades 1742 och har sedan 1827 varit i familjen Sagers ägo (jämför statsministerbostaden Sagerska Palatset i Stockholm (se sid 539)). Utanför vajade svenska och tyska flaggor och vid ett diskret besök på platsen uppmärksammades flera falskregistrerade bilar. Enligt journalisten Jan-Ove Sundberg förbereddes ett attentat mot självaste påven på just denna plats! Detta skulle ske i samband med det katolska överhuvudets besök i Vadstena. Säpo larmades emellertid

Wallingatan 34 - en vapendepå mitt i Stockholm?

och avvärjde hotet genom ökad bevakning.

IPA skulle också enligt flera informatörer ha hemliga lokaler på Wallingatan 34, mitt i Stockholm och endast ett par kvarter från mordplatsen. Tidigare hade det varit inbrott på just Wallingatan 34, ett inbrott som givit polisen mycket huvudbry. Inbrottstjuvarna hade nämligen stulit pistoler och höghastighetsvapen!

Palmeutredarna och Säpo var inte särskilt ivriga, men när massmedia tryckte på kände de sig så småningom tvungna att göra ett besök på adressen. Där upptäckte de att Estniska rådet (se sid 363, 381) hade hyrt ut lokaler till vad som omtalades som Palme-fientliga sammanslutningar. Vidare hade det extrema WACL (se sid 379) haft sitt kontor där. Nog borde väl dessa avslöjanden ha fått spaningsledningen att vakna upp. Men icke. I stället fortsatte man att granska sin favoritsyndabock Christer Pettersson (se sid 282) som om ingenting hade hänt. Man sa sig inte ens ha tid att ta reda på vilka poliser som umgicks i WACL-kretsarna och som hade besökt Wallingatan. Detta trots att polismännen enligt flera tips var nazister, bar vapen utanför tjänsten och hade täta kontakter med sydafrikanska agenter.

Vad mera är, en del av dessa poliser hade / har nära anknytning till en internationell, högerextremistisk organisation som går under beteckningen Stay Behind: en superhemlig statsgerilla och terrororganisation som skapades efter Andra världskriget och som troligtvis är verksam - än idag.

*Endast genom att exakt veta var vi
har varit kan vi veta vart vi är på väg.*

Okänd

HEMLIG STATSGERILLA

(Följande bakgrundsbeskrivning är sammanställd av material från bland annat TV-dokumentären *Gladio* (se sid 500), TV4s *Kalla Fakta*, det danska *Månadsbladet Press nr 64 -91*, en artikelserie av journalisten Jan-Ove Sundberg, samt dagstidningar och böcker från hela Europa, däribland *Den hemmelige hæer* och *Vi som styr Norge*).

Stay Behind började som kraftfullt försökt att med alla medel bekämpa kommunismen och eventuella invasionsförsök i Västeuropa. Amerikanska US Joint Chiefs of Staff kläckte idén i samråd med National Security Council den 19 december 1947. Syftet var gott, men det okontrollerade anlitaandet av högerextremister till stormtrupperna förändrade långsamt organisationen från att vara en hemlig försvars- och underjärtelsearmé till att bli ett rent terrorverktyg - ett monster.

BAKGRUND

1951 drog CIA igång spökarmén Stay Behind och hemliga avdelningar växte snabbt upp i Italien, Västtyskland, England, Frankrike, Belgien, Holland, Schweiz, Luxemburg, Portugal, Grekland, Turkiet, Norge, Danmark och även i Sverige. Medlemmarna värvades bland poliser och militärer, nazistsympatisörer och fascister, som alla ansåg att brutalt våld var det enda rätta mot kommunismen. På det här sättet planterade man helt enkelt ett gigantiskt nätverk av hårdföra trupper mitt i hjärtat av Europa och från och med 1954 utgick alla order från Natos högkvarter i Bryssel.

Hela CIA-operationen döptes till kodnamn Stay Behind och byggdes upp med Hitlers Varulvar som förebild. Nazi-Tysklands före detta spionchef, Reinhard Gehlen, som också medverkat vid uppbyggandet av CIA, anlätades som rådgivare.

SSs Reinhard Gehlen

De enskilda länderna hittade själva på sina kodnamn. I Italien kallades organisationen för Rosa di Venti (Vindrosen) innan den bytte namn till Il Gladio. I Frankrike fick den heta l'Arcen-Ciel (Regnbågen), i Västtyskland Bleib Zurück, i Grekland Fårskinet, i Turkiet DEV, i Belgien Glaive (Svärdet) och SDRA-8, i Schweiz P-26, i England Unison och Watchguard, i Danmark Firman (Absalon och Operation Survival) - och i Sverige Rear Guard eller Stay Behind.

En liten fotnot: Även svenska säkerhetspolisen Säpo blev på 1940-talet uppbyggt med hjälp av bland annat Gestapo. Dess föregångare Allmänna Säkerhetstjänsten hade dessförinnan blivit grundligt solkad av avslöjanden om nära samarbete med Nazitysklands polisorgan.

AVSLÖJANDET

Det var den italienske undersökningsdomaren Felice Casson som 1990 fick hela Europa att skaka av skandaler när han avslöjade Gladio / Stay Behind. Han hittade det första spåret 1986 då han fick några nyfascister dömda för mordet på tre polismän. En av terroristerna erkände att han hade arbetat för en speciell antikommunistisk organisation med intima kontakter bland såväl toppolitiker som underrättelsetjänst.

Casson började undersöka saken närmare och hittade snart dokument och vapenlager som förde honom till chefen för underrättelsetjänsten SISMI, amiral Fulvio Martini, och till Venedigs störste vapenhandlare, Marco Morin. Trots dödshot fortsatte Casson oförtrutet vidare. Gladionätet ledde ända upp till den yttersta samhällstoppen och i början av oktober krävde Casson att självaste president Francesco Cossiga skulle förhöras. I juli 1990 hade han tillräckligt med bevis på organisationens existens samt dess förbindelser och starka band med CIA och P2 (se sid 507). P2 var / är en fascistisk frimurarloge sammansatt av toppmilitärer, politiska ledare, bankirer, diplomater och företagsledare och har beskrivits som en italiensk skuggregering med avancerade planer på en statskupp. En stor del av finansieringen kunde spåras direkt till CIA.

Till en början försökte de italienska maktavarna dementera anklagelserna, men den 17 oktober 1990 försade sig premiärministern Giulio Andreotti: I lång tid hade det funnits en superhemlig organisation vid namn Gladio. Krisen skärptes när Andreotti den 24 oktober avslöjade inför parlamentet att alla tidigare regeringschefer hade varit informerade om Gladio.

Nu växte Gladioaffären till en skandal som täckte hela Europa. Den 30 oktober 1990 erkände den tidigare grekiska premiärminister Papandreou att han 1984 hade fått bevis för att det i Grekland fanns en hemlig organisation som var strukturerad på exakt samma vis som Gladio i Italien. Nio

Felice Casson

dagar senare medgav en tydligt indignerad belgisk försvarsminister, att även han hade träffat på en motsvarande hemlig armé i Belgien. Än värre blev det när det blev känt att Stay Behind gömt stora vapenlager över hela Europa.

Italien var det land i Europa där Stay Behind / Gladio var mest aktiv med inte mindre än 622 grupper på sammanlagt 10 000 man. Avdelningarna här var som regel organiserade i många mindre celler precis som i de övriga europeiska länderna. Ledaren för varje grupp var en man inom underrättelsetjänsten, en reservofficer eller ett polisbefäl, så gott som alla med samlingspunkt hos frimurarna i P2-logen. Det fanns 139 vapenlager, träningsläger på Sardinien, massor av avancerad elektronisk utrustning och i det närmaste obegränsade ekonomiska tillgångar från Vatikanen, stora företag och maffian samt från bankrån, vapen- och knarksmuggling.

SPÄNNINGSSTRATEGIN

Långt tidigare hade CIA påbörjat sin så kallade Spänningsstrategi, som gick ut på att man genom terroraktioner skulle skapa ett ökat behov av lag och ordning, samtidigt som man kunde skylla kommunister och separata terroristorganisationer för de ohyggliga dåden. Detta borde leda till att vänstersympatisörer skulle känna sig hotade och ta till vapen, vilket i sin tur skulle rättfärdiga brutalare, militanta ingripanden från staten och bana väg för en högerregim. Krafterna bakom Stay Behind kunde dra åt sitt strupgrepp på samhället samtidigt som kommunisterna skulle tappa sitt folkliga stöd. Såväl terroristgrupper som italienska Röda brigaderna, tyska Röda Armé Fraktionen och Communist Combatant Cells som högerextrema nynazistiska grupper infiltrerades och användes som terrorverktyg.

1969 inleddes en serie blodiga attentat i Italien som kulminerade i sprängningen av Jordbruksbanken i Milano den 12 december. 16 dog omedelbart och ytterligare ett nittiototal återfanns lemlästade i spillrorna av den urblåsta byggnaden. Polisen grep omedelbart några anarkister, men de verkliga förövarna var Gladiomedlemmarna Franco Freda och Giovanni Ventura. Den efterföljande rättegången motarbetades och förhalades på alla sätt ända tills 1981, då båda dömdes till livstids fängelse. Inte helt oväntat frikändes de vid ett första överklagande.

En våg av bombdåd och skottdraman härjade under tiden i landet och regeringen var inte sen att dra in på medborgarnas rättigheter vad gällde politiska kampanjer och radikala politiska diskussioner. Många människor fängslades med hjälp av så kallade antiterroristlagar, andra utvisades.

Året därpå iscensatte Stay Behind ett statskuppöversök för att tillsätta den tidigare chefen för Mussolinis svartskjortor, prins Valerio Borghese (se sid 458). Natten mellan den 7 och 8 augusti 1970 ockuperade ett femtiotal nyfascister inrikesministeriets lokaler i Rom. De anfördes av den kortväxte Stefano delle Chiaie (se sid 456). Denne var redan

efterspanad för delaktighet i bombattentatet i Milano. Kuppen misslyckades och Borgehe ställdes inför rätta, medan delle Chiaie lyckades fly till Spanien, där han fick en fristad i Madrid. Här inledde han en andra karriär som terrorstrateg i såväl Sydeuropa som Latinamerika. Det framkom senare att delle Chiaie hade den italienska säkerhetspolisens beskydd och snart återfanns han i spetsen för ett hundratal bombspecialister och yrkesmördare i en rad regimers tjänst.

1974 var det dags igen. Kommunisterna hade åter växt sig starka och CIAs blodiga svärd högg till igen. En bomb i Brescia dödade 8 och skadade 102, en annan dödade 32 på Roms flygplats och en tredje utplånade 12 liv och skadade 48 ombord på Rom-München Expressen. De följande åren begick Stay Behinds italienska stormtrupper dussintals enskilda mord och andra mindre aktioner. De skickligaste mördarna skickades samtidigt runt där CIA hade mest nytta av dem. De hämtades till exempel för att förstärka Greklands militärjunta, Spaniens falangister och de latinamerikanska diktatorernas dödspatruller.

1980 hade det italienska kommunistpartiet skapat begreppet Eurokommunism, en mildare form av kommunism som Stay Behinds ledare fruktade skulle sprida sig i Europa. Av den anledningen blev 1980 det blodigaste året i den hemliga organisationens historia. Bombattentatet på Bolognas järnvägsstation (se sid 457) var det dittills värsta terrordådet med 83 döda och över 200 skadade. Återigen blev italienaren Stefano Delle Chiaie efterlyst för delaktighet. Kort därpå följde bombdåd på Rue Copernic i Paris och vid Oktoberfestivalen i München.

Under åren 1982-85 slog en tungt beväpnad maskeradliga till mot diverse varuhus och stormarknader i Belgien. Det var aldrig tal om rån utan om ren terror och mördarna försvann alltid i någon stulen Golf, som senare övergavs helt utbränd och med chassinumret bortslipat (se sid 478). De okända mördarna döptes till Brabantligan efter platsen för den första massakern, där 28 människor dog och ett tiotal skadades.

Till en början hette det att det handlade om vänsterorienterade terrorister med anknytning till västtyska RAF, Röda Armé Fraktionen, men ingen av de skyldiga greps. Inte förrän 1988 när Belgien skakades av den stora skandalen: Brabantligan var nämligen inte vänster utan högerextremister och medlemmarna var till största delen poliser och fångvaktare med

De blodiga bombattentaten avlöste varandra

nazistiska sympatier. Det visade sig också att de höga polisbefäl som ledde utredningen av Brabantmorden i själva verket skyddade mördarna och hjälpte dem som arresterats att fly.

Men det skulle bli värre. I början av 1990 stod det klart att flera belgiska politiker med den tidigare ministerpresidenten Paul van den Boynants i spetsen var inblandade. De var dessutom medlemmar i en frimurarloge med anknytning till P2 (se sid 507) och Stay Behind.

Regeringen i Bonn bekräftade samtidigt att 575 västtyska förbindelseofficerare hade anknytning till Stay Behind och i november samma år avslöjade veckotidningen *Stern* att Stay Behind hade en dödslista med namn på framträdande socialdemokrater och socialister över hela Europa.

Vittnesmål från tidigare CIA-anställda och amerikanska journalister, väl insatta i ämnet, avslöjar att organisationen sällan opererade i andra länder med egna medarbetare. I *Svenska Dagbladet den 6 december -98* beskrevs en del av kärnan i det intrikata spindelnät som verkade i det fördolda över hela världen. Ser man vilka aktörer som har spelat en central roll, framstår ett nätverk bestående av bland andra Franz von Papen, som tog in Adolf Hitler i värmen, OSS-chefen William Donovan, den blivande CIA-chefen Allen Dulles avtal med tyska SS och amiral Ellery Stone som beordrade James Jesus Angleton att rädda chefen för de fascistiska dödsskvadronerna, prins Valerio Borghese.

Här finner vi CIAs förbindelseman med Vatikanen, James Jesus Angleton själv, samt hans italiensk-amerikanske vicechef för CIAs kontraspionage Raymond Rocca. Här är Robert Gayre som tillhörde en nynazistisk gruppering och var mentor för den pro-nazistiska chefen för WACL, Roger Pearson (se sid 364), som också samarbetade med Angleton, och general Lyman Lemnitzer, som i sin tur tillsammans med Allen Dulles (se sid 404) är utpekade som delaktiga i John F Kennedymordet.

Här finner vi CIA-cheferna John McCone och William Casey (se sid 791) och CIAs mentor för WACL och Aginter Press (se sid 457), William Buckley. Här finner vi president Richard Nixons stabschef, senare Natos överbefälhavare och president Reagans utrikesminister, general Alexander Haig (se sid 785), och den franske proamerikanske underrättelsechefen Alexandre de Marenches.

Här finner vi även det ledande skiktet från P2 (se sid 504) med fascistiska italienska generaler som Giovanni de Lorenzo och Giuseppe Santovito samt deras man i regeringen, Giulio Andreotti, liksom Haigs förtrogne och P2-chefen Licio Gelli själv (se sid 508).

I SVERIGE

I Sverige exploderade skandalen *den 18 december -90* när *Dagens Nyheter* pu-

blicerade artikeln "CIA-stöd åt svensk gerilla". Här beskrev man i stor detalj hur neutrala Sverige under minst 20 år haft ett dolt samarbete med CIA om superhemliga Stay Behind.

Kontakterna med CIA upparbetades redan i början av 1950-talet genom agenten William Colby, som under några år var stationerad på den amerikanska ambassaden i Stockholm. I sina memoarer berättar Colby att hans uppgift var att bygga upp Stay Behindorganisationer i Norge, Danmark, Sverige och Finland. I både Danmark och Norge kunde man upprätta avdelningarna i samarbete med underrättelsetjänsten, men eftersom Sverige och Finland inte var Natomedlemmar var CIA själva tvungna att organisera näten i dessa två länder. Enligt Colby skedde det i vissa fall med inofficiell hjälp av myndigheterna.

CIA's William Colby

En av organisationens viktiga uppgifter var att i händelse av ockupation upprätta radiokontakt med CIAs stora Europakontor i London. Härifrån kunde den svenska kampen koordineras med verksamheten i resten av Europa. För detta ändamål fanns radiosändare utplacerade på många platser. 150 specialrekryterade och specialutbildade så kallade motståndsledare utspridda över hela landet skulle träda i aktion om Sovjet anföll. Man skulle även bedriva spaning och sabotage. Till sitt stöd hade dessa ledare hemliga vapen-, sprängämnes- och drivmedelsdepåer, som fanns upprättade utanför det normala mobiliseringssystemet.

Organisationen hade också till uppgift att i tillfälle av en fientlig invasion säkerställa att regeringen, kungafamiljen, riksdagens krigsdelegation och krigshögkvarteret evakuerades till London, varifrån en svensk exilregering skulle kunna styra. Evakueringen av samhällseliten i den svenska huvudstaden var egentligen krigsmaktens sak, men motståndsrörelsen skulle ingripa om de strategiska personerna fastnade under flykten, exempelvis i Värmland eller Norge.

Utsmugglingen av eliten skulle i nödfall ske via ett tunnelsystem under den svenska huvudstaden. Tunnlarna ska finnas på planet under T-banenivå och utgå från rådhuset / stadshuset i en solfjäderform. Sammanlagt rör det sig om cirka 650 kilometer tunnelsystem (!) som sträcker sig ända ut till trakterna kring Kungsängen norr om Stockholm. Kungahuset, Rosenbad och andra viktiga platser knyts därmed samman på ett för omgivningen hemligt och osynligt sätt. Dessa tunnlar kopplar även ihop skyddsrum, militära underjordiska anläggningar med mera och ska dessutom finnas rakt under Skandiahuset, det vill säga Stay Behinds tidigare högkvarter och platsen där Palme mördades.

Enligt några så kallade City Soldiers som gjort sin värnplikt därnere, är detta mycket utbyggda system väl trafikerat och på sina ställen asfalterat. Vissa av de största tunnlarne sägs också vara tillräckligt stora för att lastbilar ska kunna mötas. Det ska även finnas eldrivna tåg.

Under två decennier leddes organisationen av försäkringsdirektören Alvar Lindencrona. Enligt *Expressen* den 18 december -90 hade Lindencrona haft en rad socialdemokratiska regeringars uppdrag att sköta kontakterna med de västliga underrättelsetjänsterna.

Han var väl insatt i militära frågor och arbetade 1940-43 som sakkunnig inom Försvarsdepartementet, varefter han flyttade till Kommunikationsdepartementet. 1947-1964 dök han upp som VD i landets största försäkringsbolag Thule.

”Historikerns uppgift är att förklara, inte att döma”, skrev historikern Karl Englund, varefter han beskrev Lindencrona som en maktmänniska utan skrupler och som ”försäkringsbranschens flåbuse och skarprättare”. Andra karaktäriserade honom med ord som dådkraft och en fläkt från Sveriges storhetstid.

Lindencrona agerade redan från 1958 på statsminister Tage Erlanders uppdrag och hade som huvuduppgift att hålla CIA och MI6 informerade om svenska Stay Behinds verksamhet. Genom bland andra Marcus Wallenbergs försorg hade Lindencrona en framskjuten position i Internationella handelskammaren, vilket gjorde att han obehindrat kunde resa till Storbritannien och USA utan att väcka uppmärksamhet.

Efter en del märkliga transaktioner 1963 sålde han Thule till konkurrenten Skandia för endast 600 000 kronor, varefter han satt med i ett stort antal svenska börsföretags styrelser, bland andra Saab-Scania och just Skandia.

Invgida i Stay Behindverksamheten var från starten statsminister Tage Erlander, inrikesminister Rune Johansson och Torsten Nilsson, försvars- och utrikesminister i flera socialdemokratiska regeringar, LO-chefen Arne Geijer och dåvarande SAF-chefen Bertil Kugelberg samt en person som representerade LRF. ÖB ska ha deltagit vid mötena tillsammans med några andra ledande militärer. Därutöver kände endast ett fåtal industriledare och framträdande näringslivspersoner till verksamheten. Senare deltog även Olof Palme vid en del av dessa hemliga träffar.

CIA-agenten Colbys kontakter överfördes år 1958 till Inrikesdepartementet. Enligt tidningen *Proletären* den 6 mars -91 uppgav Colby partisekreteraren Sven Aspling (se sid 408) som spindeln i nätet. Anledningen till att Erlander nu förlade organisationen under inrikesministerns vingar, var att han ville hemlighålla den för den vanliga militära verksamheten.

Förre ambassadören Kaj Björk, tidigare också internationell sekreterare för socialdemokraterna, skriver i sin bok *Kallt krig* att William Colby helt på egen hand försökte bygga upp ett nät: han kontaktade östflyktingar och kuskade omkring för att placera ut hemliga radiosändare. Motståndsnäten samlades under en speciell Natokommitté och tränades bland annat i Västtyskland. Hemliga depåer med tunga vapen och kom-

Alvar Lindencrona

munikationsutrustning byggdes upp så att man skulle stå bättre rustade om kriget kom på nytt.

I en intervju för *Dagens Eko* avslöjade SAF-chefen Bertil Kugelberg:

-Jag kan bekräfta organisationens existens. Vi fick information om att det fanns en sådan beredskapsorganisation, som ju måste vara mycket hemlig. Jag fick inte tala om saken med någon över huvud taget. Jag fick heller inte reda på vilka personer som var informerade, utan bara att organisationen fanns och att det kunde bli aktuellt att sätta i gång den. Men statsminister Tage Erlander var en av dem som höll i det hela och Lindencrona skulle vara kontaktman i den här kretsen, så mycket kommer jag ihåg.

1968 flyttades organisationen in under Försvarsdepartementet. Inte ens då var regeringen informerad om dess existens och Lindencrona rapporterade endast till en skara utvalda personer. Det skedde vid så kallade chefsmöten ungefär en gång per år. Mötena hölls till att börja med på försäkringsbolaget Thule, i nuvarande Skandiahuset på Sveavägen (exakt på den plats där Palme mördades) och senare hemma i Lindencronas lägenhet, tre trappor upp på Stureplan 4. Även adressen på Stureplan, nuvarande Sturegallerian, ägdes av Skandia.

Stay Behind och dess internationella förgreningar har sedan dess bekräftats från många håll. En av dem är forskaren Ola Tunander som 1994 skrev en längre artikel i den danska kulturskriften *Kritik 110 – Den usynlige hånd og den hvide*:

”Det svensk-amerikanska underrättelsesamarbetet har i flera år fungerat via en länk i västtyska Wiesbaden. Men det ska också enligt vissa källor ha organiserats från en lokal i det svenska försäkringsbolaget Skandias hus på hörnet av Sveavägen och Tunnelgatan. Försäkringsbolaget Skandia ska enligt samma källor ha organiserat detta samarbete under kodnamn Thule. Vidare innebar förbindelsen att Thule-Skandia under 1960-talet stod över alla lagar!

Försvarsminister Björn von Sydow var vid den här tiden kanslihusman vid Mynttorget och arbetade för statsministern Tage Erlander:

-Jag förstod inte förrän långt senare vad Lindencrona egentligen gjorde med Erlander, varför en försäkringsdirek-

Sven Aspling

Torsten Nilsson

Bertil Kugelberg

Arne Geijer

tör besökte honom ständigt och jämt. Symptomatiskt nog begrep jag icke detta under jag vet inte hur lång tid, tills det slutligen gick i dagern. Så jag vågar hävda att han var mycket försiktig med att avslöja någonting konkret.

Fram till 1973 leddes organisationen från ett speciellt kansli inhytt i en tvårumslägenhet på Norrmalm i Stockholm. Ständigt på plats fanns organisationens kanslist, ”en rekordrig fru” som svarade i telefon. Kansliet styrdes de första tio åren av generalmajor Anders Grafström, mest känd som Finlandsfrivillig och ordförande i Förbundet svenska Finlandsfrivilliga. Han ansvarade för motståndsledarnas utbildning och för att organisationens förråd underhölls. Kansliet bytte senare täcknamn och flyttade till ett större kontorshus i Stockholm, där det existerade fram till 1978.

Enligt *Dagens Nyheter* efterträddes Grafström av överste Gunnar Areskoug, som bland annat varit chef för den svenska övervakningskontingenten i Korea. Efter Gunnar Areskoug har organisationen haft åtminstone en kanslichef ytterligare, överstelöjtnant Bertil Gålne.

Organisationen har existerat helt vid sidan om det normala militära systemet, underrättelsetjänsten IB och dess olika efterföljare. Finansieringen har dolts bakom olika poster i statsbudgeten och riksdagen har beviljat anslag utan att veta vad som legat bakom. De flesta politikerna visste ingenting - eller ville ingenting veta. Men även CIA har under åren bidragit till organisationens tillgångar, bland annat donerade man den krigskassa som motståndsledarna utrustades med. Denna hemliga kassa innehöll redan i början på 1960-talet över en miljon kronor och växte genom nya donationer från industriledare och förmögna privatpersoner som ville göra en så kallad fosterländsk gärning.

Kassan förvarades under många år på försvarsstaben i Stockholm. Men när Sverige på våren 1965 gick över till nya sedlar, fick man problem med att byta ut så mycket svarta pengar. I slutet av 1960-talet övergick man därför i stället till en mer professionell förvaltning av pengarna. Sannolikt sattes de helt enkelt in på ett bankkonto. Enligt polisöverintendent Åke Hasselrots förhör inför Neutralitetspolitikkommisionen var det rikspolischefen Carl Persson som höll i pengarna. Räkenskaperna förstördes sedan de reviderats.

Åke Hasselrot själv, med anställning vid Säpo 1948-64, hade i mitten av 1960-talet

Skandiahuset - Stay Behinds hemliga högkvarter

blivit uppkallad till Sven Andersson (försvarsminister 1957-73, utrikesminister 1973-76, ordförande ubåtsskyddskommissionen). I mötet deltog även Tage Erlander och Alvar Lindencrona. Åke Hasselrot anmodades att bli juridisk konsult i Lindencronas organisation, ett uppdrag han sedan hade i ungefär tio år.

Tre år före sin död pensionerades chefen Alvar Lindencrona från sin hemliga tjänst av den borgerliga regeringen. I samma veva överfördes Stay Behind till Säpo. Året var 1978 och verksamheten genomgick då en betydande omorganisering. I samma ögonblick Stay Behind hamnade hos Säpo var det strid på kniven mellan socialdemokratiska och konservativa säkerhetspoliserna, falanger som internt kallades Karolinerna respektive Merovingerna / Bysantinerna. Karolinerna var missnöjda med att de borgerliga skötte Säpo. Merovingerna å sin sida ansåg att Karolinerna inte tog den så kallade röda faran på tillräckligt allvar.

Med Stay Behind och därmed CIA i ryggen, spionerade Merovingerna på socialdemokrater, folkpartister, centern och naturligtvis kommunisterna, på politiska flyktingar och andra som misstänktes vara rikets fiender.

I mitten av 1990-talet var det så dags för flera avslöjanden. TV4s *Kalla Fakta* presenterade då nya grava bevis för Stay Behinds verksamhet. Två representanter för denna statens allra hemligaste organisation trädde fram ur skuggorna: hotelldirektören Reinhold Geijer och före arméchefen och generalen Carl-Eric Almgren. Bland annat avslöjade duon att SAF-chefen och VDN för Trygghansa, Curt Steffan Giesecke, varit den svenska Stay Behind-chefen under 1980-talet och att organisationen förlagt sitt alternativa hemliga huvudkvarter och vapenförråd till Berghedens skola i Äppelbo i Dalarna.

Reinhold Geijer berättade bland annat att han under sin tid i Stay Behind varit på kurs i England vid tre tillfällen. Kursgården, som också hade "ren agentutbildning, stil James Bond", var förlagd till Wycombe nordväst om London.

Många svenskar har hemligt varit aktiva inom denna så kallade motståndsrörelse. Enligt den amerikanske journalisten Allen Francovich (se sid 500) var även spaningsledaren Hans Holmér (!) medlem i en hemlig parallellorganisation bestående

Carl Persson

Reinhold Geijer

Carl-Eric Almgren

Curt S Giesecke

av poliser, militärer och underrättelseagenter - ”utan tvekan en av Stay Behinds underavdelningar”.

Regeringen var och är tyst som en mussla om avslöjandena. Varken statsminister Ingvar Carlsson eller försvarsminister Roine Carlsson ville 1990 yttra sig. I samband med *Kalla Fakta*-programmet tillfrågades ÖB Owe Victorin (se sid 547), talmannen Thage G Peterson och Försvarsutskottets ordförande Arne Andersson (se sid 686). Ingen ville uttala sig. Den socialdemokratiska riksdagsmannen Roland Brännström, ordförande i Underrättelsenämnden, ville heller inget säga om motståndsorganisationens verksamhet, trots att nämnden nyligen hade beslutat utreda de olika svenska underrättelseorganens utlandssamarbete.

ÖB Owe Victorin

I DANMARK

Stay Behind fungerar också i Danmark. Från början var det två konservativa officerare i den danska underrättelsetjänsten FET, chefen Poul A Mørch och Niels Bjarka Schou, som organiserade nätet med hjälp av underrättelsemannen och journalisten Ebbe Munck. Deras mest aktiva Stay Behindgrupp var Arne Sejrligan, även kallad Firman, som specialiserat sig på avlyssning av vänstersympatisörer. En annan elitenhet tränades enligt tidningen *EkstraBladet* i sabotage och likvideringar.

1976 var både den pensionerade underrättelseofficern Niels B Schou och överstelöjtnant Erling J Harder upptagna med att organisera ett nytt, högerinriktat Stay Behidnät kallat Operation Survival. Även den här gången dök Hitlers gamla spionchef Reinhard Gehlen upp som aktiv rådgivare. Gehlen hade då åren 1955-68 fungerat som chef för den västtyska underrättelsetjänsten och blev Operation Survivals man i München. Han blev till och med titulerad President i vissa interna skrivelser. Detta samarbete upphörde dock hastigt då Gehlen avled sommaren 1979.

Operation Survivals initiativtagare och agentchef var en norrman bosatt i Danmark under namnet John Gregussen, alias dr Andreas John. I en avslöjande artikelserie i *Kvällsposten* i december -80 avslöjades bland annat att han använt en intet ont anande Montessoriskola på Tornevangsvej 13 i Birkerød som täckmantel för sin illegala verksamhet.

Operation Survival hade en rad kontakter med andra amerikanska högerorganisationer och enligt *Kvällsposten* hade

Niels B Schou

John Gregussen

Gregussen också känningar högt upp i den amerikanska underrättelsetjänstens administration, där en av hans kontakter var förre amiralen George W Anderson, verksam i American Security Council.

Medlemmarna spionerade på svenskar, danskar, norrmän med påstådda vänstersympatier och politiska flyktingar från andra länder. Det gick faktiskt så långt att de lämnade ut upplysningar om egna medborgare till sydafrikanska myndigheter. Agenterna kände sig enligt *Kvällsposten den 21 december -80* som barn i huset på Sydafrikas generalkonsulat i Köpenhamn, där man spionerade på vissa anställda samtidigt som man höll överläggningar med generalkonsul Naudé Steyn. Verksamheten hade även intim kontakt med Sydkoreas ambassadör i Köpenhamn, luftmarskalk Chi Ryang Chang, som lovade att hjälpa till att finansiera det hemliga arbetet.

Operation Survival sägs ha upplösts 1980, men det danske hemvärdet hade kvar sina hemliga underrättelsepatruller åtminstone så sent som 1985. Våren 1980 flydde ”dr Andreas John” också hastigt från Danmark efter att via en av president Jimmy Carters rådgivare ha fått ett immigrantvisum till USA på endast tre dagar, vilket måste ses som oerhört snabbt.

Men Operation Survival är inte bara en dansk angelägenhet. I Sverige och Norge slöt de högerextremistiska skarorna upp och enligt norska källor ingick bland andra Bertil Wedin (se sid 608) med polisprofessorn Åke Ek (se sid 380) och högerextremisten Anders Larsson (se sid 363) som kontaktmän.

Enligt det danska månadsbladet *PRESS nummer 64 -91* leddes Sveriges Stay Behind och Operation Survival 1991 av kronofogden, jur kand och den så kallade specialpolisen Bertil Häggman med arbetsplats i polishuset i Ängelholm. Häggman, född 1940, hade tidigare varit med och organiserat bland annat den extremt antikommunistiska organisationen Baltiska Kommittén tillsammans med Arvo Horm (se sid 364) och Anders Larsson. Enligt danska *ExtraBladet* hade han även ett imponerande kontaktnätverk i USA.

Häggman hade aldrig stuckit under stol med sin politiska inriktning och hade bland annat skrivit böcker med titlar som *Moskvas Terroristinternational, Frihetskämpar, Terrorism: vår tids krigsföring* och *Den kommunistiska förintelsen*. Enligt *Söndagsexpressen den 19 juni -77* hade han även gjort ”studieresor i terror i USA, deltagit i terrorkonferenser och träffat många experter”. Tilläggas kan att artikeln illustrerades med en bild av Häggman när han skakar hand med president Thieu under ett besök i presidentpalatset i Saigon. Han sades även ha anknytning till Polishögskolan utanför Stockholm och förfoga över ett antal så kallade Hands, i första hand poliser och militärer, som ingrep för vad som ansågs vara rikets säkerhet om så skulle behövas.

Bertil Häggman

I juli -77 hävdade *Dagens Nyheter* att Bertil Häggman länge arbetat som hemlig agent och bland annat varit inblandad i den så kallade Hetleraffären i Danmark, där han figurerat som informatör åt den danska militära underrättelsetjänsten FET. Hans Hetler var en privatperson som hade upprättat ett åsiktsregister på över 60 000 personer.

Enligt *Kvällspostens* artikelserie *Agenten i Polishuset* i december 1980 kom det fram uppgifter att Häggman i juni 1977 inregistrerat ett handelsbolag kallat Security & Information Services Scandinavia (SISS) hos länsstyrelsen i Kristianstad. Man skulle syssla med information angående skydd mot terrorism och annan illegal verksamhet. Det var emellertid bara halva sanningen, eftersom Bertil Häggman i ett konfidentiellt meddelande till Operation Survival avslöjat att SISS kunde förse utländska kunder med information om förhållanden och personer i Skandinavien. Vidare framkom *den 26 december -80* att han dessutom hade lämnat ut en lista med namn och kodnamn på 250 brasilianska terrorister med gerillautbildning i olika länder, vilket väckte upprörda protester från bland annat Amnesty International:

-Oskyldiga människor utpekade som terrorister. Bertil Häggmans osanna uppgifter är oerhört farliga och kan betyda förföljelse, terror och i värsta fall döden för dem!

Vilka länder skickades listan då till? Ingen utomstående vet säkert. Agentchefen John Gregussen fick den för vidare hantering med hälsningen: "Du vet inte vem Du har fått förteckningen av eller har glömt det." Den danska Säpochefen Ole Stig Andersen bekräftade dock att man hade skrivelsen i sitt arkiv och att den hade överlämnats till presidiet för exilkubaner i Miami, Florida.

"VI SOM STYR NORGE"

Den 25 november -95 beskrev *Dagens Nyheter* hur den norske försvarsministern Jørgen Kosmo tvingats ge en ganska utförlig bild av det lokala Stay Behindnätet, sedan en rad detaljer avslöjats i boken *Den hemmelige hær*, skriven av författaren Finn Sjøe och Roland Bye, tidigare socialdemokratisk partisekreterare, statsråd och ordförande i en stor försvarsutredning. Enligt Kosmo upphörde sabotageverksamheten 1983 då alla vapenförråd överfördes till militären. Det norska Stay Behind existerade dock fortfarande, men nu under namnet Ockupationsberedskap, i vars led ingick frivilliga med vad som ansågs vara hög moral och integritet .

-De som ingår i organisationen utsätter sig för en stor risk i ett krigsläge, förklarade Jørgen Kosmo som ansåg att avslöjandena orsakat stor skada. Medlemmarna ska inte känna att de deltar i något som luktar. Därför framträder jag idag.

Författaren Finn Sjøe skrev redan 1992 en bok om Stay Behind kallad *Vi som styr Norge*. Här pekade han bland annat ut Trond Johansen som chef för norska Stay Behind. En man vid namn Finn Kirkestuen trädde samtidigt fram som Stay Behinds före detta kanslichef.

Ett helt kapitel i boken ägnas åt det norska Arbeiderpartiets utvecklade samröre med svenska Informationsbyrån IB som med hjälp av socialdemokratiska funktionärer registrerat aktiva kommunister och vänstersympatisörer trots att detta varit förbjudit enligt lag sedan 1969. Enligt före detta försvarsminister Eric Krönmark (m) försvann det senare en hel del pengar till andra utgifter. Bland annat hyrde IB en exklusiv villa i italienska Brindisi vid Medelhavet.

Till 60 procent sysslade IB dock med utrikesfrågor. De norska kontakterna sköttes av ovan nämnde Ronald Bye, som var ansvarig för ett personarkiv förvarat i Folkets Hus i Oslo. Arkivet innehöll uppgifter om vänsterradikala i Norge och hans svenska kontaktpersoner var inga mindre än IB-cheferna Birger Elmér (se sid 719) och Ingvar Paues.

-Jag träffade Elmér och Paues många gånger efter att jag blev partisekreterare, berättade Bye. Vi hade åtskilliga intressanta diskussioner och talade bland annat om aktioner och vilda strejker inom facket.

Kontakterna lades enligt Bye på is då IB avslöjades i maj 1973 av *Folket i Bild*-journalisterna Jan Guillou och Peter Bratt, men återupptogs efter en tid och ska enligt Bye ha pågått ända tills han själv avgick som partisekreterare 1975. Peter Bratt, Jan Guillou och deras informatör, IB-agenten Håkan Isacson greps av Säpo i oktober samma år (se sid 721). Trion åtalades och dömdes till ett år fängelse vardera för spioneri riktat mot IB. En intressant detalj: Enligt en avslöjande artikel i *Aftonbladet den 3 december -98* var några av de som kände till men valde att hålla tyst om IB-affären: statsminister Tage Erlander (s), finansminister Gunnar Sträng (s), Finlands president Urho Kekkonen, inrikesminister Rune Johansson (s), försvarsminister Eric Holmqvist (s), försvarsminister Sven Andersson (s), statsminister Ingvar Carlsson (s), utrikesminister Sten Andersson (s), försvarsminister Anders Thunborg (s), försvarsminister Thage G Peterson (s), partisekreterare Gunnar Svärd (m), riksdagsman Yngve Hamrin (fp), riksdagsman Gunnar Hedlund (c), LOs Arne Geijer och SAFs Bertil Kugelberg. Marcus Wallenberg (se sid 610) hade dessutom två anställda direktörer med beteckningen Underrättelsetjänst som arbetsområde. Många av namnen låter onekligen bekanta, eller hur?

Enligt beslut skulle IB upphöra 1969. Men när avvecklades

Finn Kirkestuen

IBs Ingvar Paues

IBs Birger Elmér

Urho Kekkonen

organisationen egentligen? Chefen Birger Elmér, avlönad till 1979, avled 91 år gammal i november 1999 och tog med sig alla hemligheter kring IB i graven. Då kvarstod fortfarande frågan som alla ville ha svar på - rapporterade han direkt till Olof Palme eller inte?

I november -90 avslöjade den tyska veckotidningen *Stern* att Olof Palme inte var den ende socialdemokratiske minister som Stay Behind varit ute efter. Enligt *Stern* hade Gladio en dödslista med namn på framträdande socialdemokrater och socialister över hela Europa. Ett av namnen var den tyske SPD-politikern Herbert Wehner, som också han mördades. I *Svenska Dagbladet* den 8 september -96 uppmanade hovrättslagman Erik Holmberg till en ingående undersökning av statsgerillans eventuella inblandning i likvideringen av Palme. Om personer med en bakgrund i Stay Behind eller någon liknande maktgrupp på något sätt varit delaktiga i mordet är ju inte bara socialdemokraternas utan även de borgerliga partiernas ointresse för att mordet klaras upp helt begripligt. Men finns det då några verkliga bevis på detta?

Herbert Wehner mördades

-Jag har hört samtal militärer emellan där man klart sagt att Olof Palme måste röjas ur vägen. Jag vet inte vad det har för samband med mordet, men många officerare jublade när han mördats, kommenterade en man vid namn Hugo Johansson med 40 år som yrkesmilitär bakom sig i en intervju i tidningen *Proletären nr 19 -87*. Medan det var fullt accepterat att vara socialdemokrat, så var Palme som person allmänt hatad. Jag tror att detta till stor del berodde på att han framställdes som fredsvän. Militärer vill ju inte ha fred. Det ligger i sakens natur. Palme var ju dessutom på talfot med öst.

-Om det blev krig vore det inget snack om saken, då tillhörde den svenska militärmakten Nato direkt. Inom befälskåren ifrågasätts detta inte. Sverige är en del av västmakterna, sådan är åsikten inom den svenska militären. Man förstår lätt att historier om spioner spelade en viktig roll i uppmålandet av den så viktiga hotbilden, där ubåtsjakterna var det stora paradnumret. Men med den insikt jag har, genom mina år som militär och min tjänst i Milostaben där jag hade tillgång till mängder av uppgifter, så vågar jag påstå att denna hotbild konstruerades medvetet. Och regissörer var en liten grupp inom den svenska militären. En grupp med insikt i det politiska livet och med syfte att driva Sverige in i Nato.

Många har instämt i resonemanget. Den franska tidningen *L'Evènement du Jeudi* i Paris publicerade den 28 maj -97 en artikel med rubriken *Mördades Palme av hemliga*

Natosoldater?. Här presenterades ett spår som *Dagens Nyheter* haft uppe redan den 28 april -92.

Den amerikanske journalisten Allan Francovich hade tidigare skrivit manuskript till flera filmer om CIAs mest tvivelaktiga operationer och också producerat en tre timmar lång dokumentär kallad *Gladio - Stay Behind*. Det var under förarbetet med denna dokumentär som Francovich fått tag i nya uppgifter rörande Palmes död. Enligt Francovich hade mordet tilldelats kodnamnet Operation Tree (se sid 505) och förberetts av en ytterst hemlig organisation inom Nato. Denna mystiska organisation kallades le Service des Opérations Spéciales eller Special Operations Planning Staff (Sops).

PLUTONIUM TILL INDISK ATOMBOMB

Sops ingick som en del i Allied Clandestine Committee (Acc), ett slags rundabordsorganisation med företrädare för de hemliga militära underrättelseavdelningarna i Natos medlemsländer. Acc / Sops var också samordningsorgan för Stay Behindgrupperna i Europa. Sops var den operativa delen av Acc och hade som uppgift att planera och verkställa hemliga operationer. Ett tredje organ kallat Intelligence Tactical Assessment Center (Itac) bistod Sops med information och operativa medel.

Delegaterna i Acc / Sops träffades regelbundet varje månad, oftast i olika europeiska huvudstäder. Högkvarteret uppgavs ligga i Bryssel, men möten ska ha hållits i belgiska Mons, i Danmark och i Norge. Företrädare för den socialdemokratiska regeringen intygade för *Dagens Nyheter* att svenskar regelbundet skulle ha deltagit vid dessa möten. Även en källa inom den militära svenska underrättelsetjänsten bekräftade verksamheten.

En CIA-agent och högt placerad funktionär vid namn Oswald LeWinter (se sid 445) var enligt egen uppgift chef för Itac fram till 1984. Här hade han även god insyn i Sops verksamhet. Oswald LeWinter var källan bakom ovan nämnda TV-dokumentär *Gladio - Stay Behind*, där hans uppgifter visat sig hålla för hård faktakontroll. Det var också han som avslöjade det så kallade Telegramspåret (se sid 503) samt att Olof Palme erbjudit Rajiv Gandhi plutonium till en indisk atombomb om han köpte haubitsar av Bofors (se sid 314)! Detta bekräftades även av den tidigare Säpoanställda dataexperten Ulf Lingärde (se sid 719).

Som ordförande i Palmekommissionen och drivande kraft i Femkontinent-initiativet hade Palme dessutom ett unikt inflytande förankrat i alla världsdelar. Han kunde räkna med gehör överallt, även inom politiska kretsar inom Nato och då speciellt i Västtyskland och Nederländerna. Det stora problemet var bara att han stödde en strategi som hotade stormakten USAs och därmed också Natos intressen. Kopior av rapporter stämplade *Cosmic Top Secret*, Natos hemligaste klassificering, visar att Sops under 1985 hade haft minst två strategiska skäl till att intressera sig för den svenska statsministern.

Den första var att ett svenskt fartyg lastat med anrikat uran 235 hade seglat via Kiel

(COM 02)

(quarterly review, cont'd)

X
X
X

IN THAT EVENT, THE DECISION HAS BEEN APPROVED UNANIMOUSLY BY SOPS THAT IT WILL SEND TWO MEMPS, INCL. ITAC C. TO THE NEXT YGGORASIL MEET (TO BE HELD 01/08 IN WILTSHPRE U.K. COURT. BY HOUSE STYMILM ATTENDEES (EYES ONLY ID KEY APPENDED), PRE-HOST P. P. C. N. GORAN E. MATSL. for C.U.W. P.W., P.S. AND THE GENERAL. TOP ITEM ON AGENDA WILL BE REPT ON NASS BEIRUT ACTIVITY W RESPECT TO SPIN. MUML. REP. INDICATED INTEALST OF GAMA-7 IN SOLUTION. CHAIR PROMISES TO KEEP ROME INFORM TABLE ARE SHUTDOWN OF MUSK.O AND KARLSKFOR DEVICES TO SKAGENHRAK. FURTHER REORGANIZATION TO

ISRAEL I
PLF AR
AIR S

SECRET 09:30 0707080508
AC/SOPS-42 GRAD 128515

SECRET 09:30

COSMIC
TOP SECRET
Auth: L Y Dat: 07/11

FROM CC

EAHLICH I

FLANK

TREE

LENGTH WI

IS LOCAL TE

COMPARTME

X

DUTCH REP

SOFT AND YG

ACKNOWLEDG

AND REGISTER

X

UK REP OFFER

DELHI. HIS REPT

SHIPMENT WITH

MAT. MAL SECRE

FIS FOR DETAILS

FRG PC: IN EXPE

COMPLETE SECRE

KNOWN TO MEDIA

INVOLVED SOPS S

SECURE NECESSA

MSS IN MATTER UNL

HIS CHANCELLERY B

X

BELGIAN REP INTRO

TO SOPS FRANS REY

MAY HAVE RE-ESTABL

ON NATO. US REP. SP

HIS DUBIOUS ROLE IN

ALSO VOICED KING'S C

CURTAIN ADVENTURES

(COM 02)

X
X
X

M-12: INDEBITSEN TO PUBLISH SERIES IN AFTERPOSTEN STRESSING ITAC/NATO NECESSITY OF NAVAL BUILD-UP IN NORTHWEGIAN SEA BETWEEN LOFOTEN AND JAN MAYEN TO INTERCEPT ACCESS OF SOV NORTHERN FLEET. LA TYPHOONS BASED ON KOLA INTO ATLANTIC OX

M-14: WILLOCH WILL USE INDEBITSEN SCRIPT TO COMPROMISE NORSE SOCIAL DEMS. ALL DELEGS FEEL IT IMPERATIVE THEY BE DEMED POWER SINCE BRUNTLAND PARTY AGAINST LEHMAN PLAN AND UNLTY PRO-SOV JOX

M-16: NORSE CONTACT WITH HOFOTEN AND HIS GROUP HAS BEEN ESTABLISHED BY BULL-HANSEN STAFF TO WARM CAMPAIGN FOR SWEDEN TO JOIN NATO AND DESTAB SWEDISH POLT SCENE. FUNDS FROM PARGESA AS NEEDED. (PRE: THUNHOLM JOX)

INTEL:

INVITED PARTICIPANTS: ADM G. ALGERNON IN BEHALF OF GEN LUNO JOX DISCUSSION CENTERED ON CONDITIONS RESULTING FROM FURTHER DEBILT OF FINMARK WHICH MAKES NORTHERN SWEDEN CRUCIAL FOR TRACKING TRAFFIC OF KOLA STATIONED BOMB. MONITORING OF GREENHAW ACTIVITY GIVEN TOP PRIORITY. FRG DELEGATE FEELS THAT ENTIRE NORTHERN FLANK IN DANGER DUE TO SPIN INTENT TO BEK MFZ IN BPS/SDINAVIA. UK DELEGATE SEES SPIN TRIP TO MOSCOW SP-M AS POISING GREATEST DANGER TO NATO CTMT POLICY IF AS REPORTED BY INTELCENT SPIN TO DISCLOSE NATO EXIT OF NORTHAY AND DENMARK BELG CHAIR PROPOSES INCREASED INTEL ACTIVITY AS: SPIN STAFF TO ASCERTAIN RELIABILITY OF INTELGEN REPORT JOX DANISH REP. CONFIRMS INCREASED ACTIVITY IN SO PARTY VS NATO. NORSE REP INTENDS TO SUPPLY SOPS NAMES OF LEADING OSLO ANTI-NATO ACTIVISTS CHAIR REITERATED SERIOUSNESS OF ITEM UNDER DISCUSSION. ALL REPS AGREE SWEDISH REP. STATED POSITION OF LUNO AND KEY STOCKHOLM FRIENDS THAT SOPS CONSIDER SPIN INTERNAL SWEDISH PROBLEM TO BE HANDLED BY SWEDISH INTERESTS. SOPS AGREES SO LONG AS THREAT TO NORTH FLANK REP TO KEEP SOPS

FRG REP NOTED

Den topphemliga rapporten avslöjar mycket om Natos inblandning i Palmemordet i Västtyskland till New Delhi i Indien. Lasten åtföljdes av falska intyg för att dölja dess ursprung för IAEA, den internationella atomkontrollorganisationen.

Den amerikanske representanten vid Sops, en officer knuten till Itac, upprättade en rapport från Tel Aviv enligt vilken den svenske statsministerns aktiviteter i Indien för Bofors räkning bekräftats av Paris. Nato motsatte sig ett självständigt indiskt kärnvapenförsvar och ville stoppa Palmes planer på att förse landet med LG QUAN WG 235 (Large Quantities of Weapons Grade 235 = Uran 235).

Det andra var att man misstänkte att Palme i samband med sitt Moskvasök

våren 1986 skulle vidta åtgärder som hotade Natos norra flank. En punkt på agendan skulle ha gällt just frågan om sovjetiska garantier för ett neutralt Norden, det vill säga ett Norden där Danmark och Norge skulle utträda ur Nato. Enligt en rapport från gruppens underrättelsecentral Intelcent hade detta förslag vunnit Moskvas gillande, vilket skrämde Sops. Mötesordföranden från Belgien föreslog då att man inledde spionage inne i Olof Palmes kansli i samarbete med USA och Storbritannien för att skaffa fram Palmes hemliga agenda rörande det stundande Moskvamötet. För de västliga försvarstaberna var det absolut nödvändigt att disponera över baserna vid Östersjön. Palme hade, i likhet med sin norska kollega Gro Harlem Brundtland, uttalat sig mot dessa baser och propagerat för en kärnvapenfri zon i Östersjön.

Carl F Algernon

-Hade den kärnvapenfria zonen genomförts hade den blivit väldigt riskabel för säkerhetspolitiken, kommenterade journalisten Fredrik Braconier på *Svenska Dagbladet* i SVTs *Dokument Inifrån* 1999. Den hade tvingat Danmark och Norge ut ur Nato och förvärrat hela det säkerhetspolitiska läget i norra Europa.

En promemoria inför Moskvamötet, som bekräftats av ett Top Secret-krypterat telegram adresserat till amerikanska UD, visar att det var just åtgärder rörande Natos norra flank som skulle diskuteras. I närvaro av bland andra den svenske ÖBn general Lennart Ljungs representant Carl Fredrik Algernon (se sid 342) kretsade ”diskussionen huvudsakligen kring förhållanden som skulle kunna bli en följd av fortsatt avveckling av de finska kärnvapenplanerna, varvid norra Sveriges roll skulle bli ytterst viktig vid kontrollen av sovjetiska atomdrivna ubåtar stationerade vid Kolahalvön, samt vid övervakningen av Gremikhas aktiviteter”.

Området som omnämns i telegrammet var mycket centralt i terrorbalansen mellan stormakterna. Totalt förfogade Sovjet i slutet av 1980-talet över 930 kärnladdade ubåtsmissiler med 3642 stridsspetsar. 75 procent av detta fanns alltså upplagrat ombord på jätteubåtar av Typhon- och Delta-klass med baser i Polyarnyi och Gremikha på Kolahalvön.

Sverige, hette det enligt flera rapporter, önskade också förhandla med Moskva om stängning av Muskön i Stockholms yttre skärgård och Karlskrona, två av Natos strategiska elektroniska avlyssningsstationer vid Europas norra flank, liksom skrotandet av några så kallade Sigintinstallationer vid Skagerack.

En summering av slutsatserna som drogs av gruppen:

* Någon med initialerna CN skulle senast i april 1986 komma med en förstudie angående en elektronisk avlyssningsstation för övervakning av ubåtsbasen Gremikha från Kebnekaiseområdet.

* Sops skulle koordinera en plan för att reducera hotet angående Palmes resa till

Moskva.

- * Den danska och norska planen att lämna Nato **måste** till varje pris stoppas!
- * En eventuell skeppslast med uran 235 **måste** också förbjudas eller förorenas!

Någon gång i april 1992 kontaktades Palmeutredningen av pressekreteraren i Statsrådsberedningen, Lars Christiansson. Han hade erhållit liknande uppgifter från två pålitliga källor: en engelsk MI 6-man kallad Agent F bosatt i en Stockholmsförort samt en amerikansk pensionerad överste i Tyskland som också verkat som officer inom Itac (se sid 500).

I samband med planeringen av Moskvaresan hade Palme haft en brevväxling med Gorbatsjov. I ett sådant brev ska Palme ha gett uttryck för att han förordade en så kallad neutralisering av hela Norden. Enligt Agent F skulle detta ha kommit till Natos kännedom och varit det utlösande skälet till mordet. Ett mystiskt telegram (se sid 503) dagarna före mordet samt ett krypterat telex från Washington som bekräftade uppgifterna skulle ha sänts som ett led i denna plan.

Vid olika sammanträden lade Acc / Sops upp en attentatsplan som tog slutgiltig form i december 1985, då en namngiven svensk fick i uppdrag att rekrytera en attentatsman i Beirut.

”Den aktuella situationen gör det absolut nödvändigt att framgångsrikt genomföra Operation Tree” hette det i protokollet. ”Frågan rörande den svenske statsministern får handläggas som ett internt problem för Sverige och skötas av de svenska vännerna, under förutsättning att hotet mot den norra flanken behandlas med framgång”.

Medlemmarna fick nu en försäkran om att ”den nödvändiga distansen kommer att upprätthållas så att saken ska kunna dementeras”. Bandet dem emellan var därutöver ”helt informellt och icke officiellt erkänt eller godkänt av medlemsländerna”. Dokumentet underströk att ledningen av denna operation skulle ske lokalt, medan teknikerna skulle importeras. Fullständig åtskillnad förutsattes.

Sops hade därefter enhälligt beslutat att sända två amerikaner och flera svenskar vilkas namn markerades med säkerhetsstämpeln *For Your Eyes Only*. Kodnamn som nämndes var ”Värd: P.?, P.G, C,N, Gorane, MATSL for CUW, P.S,” samt ”generalen”. Den viktigaste punkten på dagordningen gällde ”Nass Beiruts aktiviteter i samband med den svenske statsministern” (troligtvis gäller detta den utvalde mördaren).

Journalisten Francovichs källa bekräftade att det var vid ett sådant möte i januari 1985 som namnen på de så kallade teknikerna diskuterades. Det hemliga sammanträdet hölls i det engelska grevskapet Wiltshire i ett hus tillhörande en grupp kallad Yggdrasil (jämför finansmannen och delägaren i Nobel / Bofors Erik Pensers bolag Yggdrasil. Yggdrasil är namnet på Livets Träd inom den fornnordiska mytologin och överensstämmer med kodordet Operation Tree).

Parallellt hade Francovich lyckats skaffa fram namn på den importerade tekniker som slutligen skulle utföra mordet. Dennes identitet bekräftades av tre oberoende käl-

lor, tidigare medlemmar av de amerikanska och israeliska säkerhetsorganisationerna. Mördaren sadades vara en elitskytt som tränats av CIA för shahen av Irans hemliga underrättelsetjänst Savaks räkning, en ytterst skicklig yrkesmördare som arbetade mot skyhögt ersättning.

Men innan Francovich hann publicera sina uppseendeväckande uppgifter avled han i en hjärtinfarkt då han skulle passera tullen på flygplatsen i Houston den 18 april 1997. Han var då på väg för att träffa en före detta hemlig agent som tidigare gett honom gärningsmannens foto, identitet och adress.

Ännu en sanningssökare satt ur spel.

Ett litet inlägg: I varje normal mordutredning är en av huvuduppgifterna att ta reda på vem som tjänat på att mörda offret, vem som haft personlig vinning av dennes död. Follow the Money som det heter på engelska. Vid John F Kennedys död (se sid 263) var det av yttersta vikt för krafterna bakom mordet att ha kontroll över Börsen, eftersom man visste att dollarn skulle rasa dramatiskt i takt med att dödsbudet spreds runt globen. Därför hade man långt i förväg förberett det hela, bland annat genom att genomföra mordet på en fredag - de amerikanska börserna stängdes omgående vilket gav ett par dagars respit över helgen - och genom att ha låst gigantiska dollarsummor så att utländska intressen inte kunde komma åt dem förrän man hade situationen under kontroll. Man använde sig ironiskt nog av JFKs egen ekonomiska nödplan för extrema krissituationer.

Erik Penser

Så vad hände på Stockholmsbörsen efter mordet? Vad hände på börserna runt om i världen? Varför mördades även Palme på en fredag? Var det bara en tillfällighet? Och vem tjänade mest på hans död?

Under veckan som följde efter Palmemordet steg aktierna på Stockholmsbörsen med 1 300 000 000 kronor! Aktiernas index nådde därmed den näst högsta nivån någonsin, bara 0,1 procent från det historiska rekordet All Time High. Enligt *Aftonbladet den 6 augusti -86* satte finansmannen Erik Penser i all tysthet ett slags världsrekord i snabba klipp. Efter den 1 januari 1986 steg hans aktier i svenska företag nämligen med det svindlande beloppet 2 700 000 000 kronor på sju månader! Det innebar att Erik Penser blev Sveriges i särklass rikaste person med en förmögenhet värd 3 700 000 000 kronor - siffrorna tagna från en analys i tidningen *Affärsvärlden*. Det som var en sorgens vecka för folket blev alltså en rekordvecka på börsen. Finns det något samband mellan mordet och uppgången på börsen? Vi ska återkomma till det senare.

Vad gällde övriga frågor i den citerade Sopsrapporten ingick en serie desinformations- och propagandaåtgärder. Den norske generalen Ingebritsen i spetsen för norska Stay Behind hade till exempel publicerat en serie artiklar i *Aftenposten* som underströk

nödvändigheten av en marin styrkeuppbyggnad i Norska havet mellan Lofoten och Jan Mayen. General Ingebritsen var även chef för den norska säkerhetstjänsten.

Ett dokument omtalade vidare att en norsk kontakt hade etablerats med Hans von Hofsten (se sid 389) och hans grupp via Norges ÖB Bull-Hansens folk för att stödja kampanjen för Sveriges anslutning till Nato och samtidigt destabilisera den svenska politiska scenen. Penningmedel skulle finnas tillgängliga efter behag via Pargesa (troligtvis ett schweiziskt finansinstitut som nämns vid flera tillfällen i samband med finansieringen av specialoperationer). Utbetalningarna skulle hanteras av någon vid namn Thunholm.

Kan detta vara Lars-Erik Thunholm, tidigare ordförande i Nobelindustrier och ordförande i Wallenbergs SE-Banken? Thunholm var enligt en artikel i tidningen *Arbetet* ingen duvunge i ultrahögersammanhang och sa så här i mitten av 1970-talet:

-Det behövs en auktoritär regim för att ta hand om samhällets anpassning till inflationen. Om vi inte kan stoppa inflationen måste vi göra oss av med demokratin.

-Med tanke på allt jag upplevt och hört, så är jag övertygad om att element ur militärhögern mycket väl kan ha varit verktyg vid mordet på Olof Palme, förklarade yrkesmilitären sedan 40 år Hugo Johansson i tidningen *Proletären nr 19 -87*. Det är inte alls otroligt att det har förekommit ett samarbete mellan militärer, poliser och säkerhetsmän. Man ska inte glömma att många poliser har varit militärer och att Säpo ofta samarbetar med militären. Jag vet alltså att det finns människor inom militären och polisen som är mycket villiga redskap åt USA och dess spionorganisation CIA. Människor som mycket väl vore kapabla att mörda Olof Palme.

Säpo hade i allt större utsträckning börjat arbeta åt det privata näringslivet, ett Säpo som i likhet med SAFs politiska marknadsförare såg på sossarna med djup misstro och på Palme som en säkerhetsrisk. Samma sak gällde utomlands. Säpos samarbete med de västliga underrättelsetjänsterna som CIA och brittiska MI5 beskrevs så här i boken *Inuti Labyrinten*: "Man ser konturerna av en organisation som betraktar sig som en kugge i ett stort hemligt överstatligt maskineri, vars främsta uppgift är att försvara de politiska och ekonomiska intressen som har makten i västvärlden. Alla rörelser som radikalt försöker förändra status quo, som till exempel miljörörelsen, övervakas noga. Om någon radikal rörelse – oberoende av om den arbetar med demokratiska metoder eller inte – hotar växa sig stark, infiltreras den i hemlighet och manipuleras."

Detsamma gällde obekväma personer som om de inte rättade sig i ledet stod på tur att elimineras.

OPERATION TREE

Var fanns medlen för mordet? Likvideringen förutsatte deltagande av ett team professionella människor med mycket god lokalkännedom, kunskap om offrets vanor, tillgång till sambandcentral, flyktbilar, säkra lägenheter med mera. Det handlar om

vapen, utbildning, personella och materiella resurser. Av flera olika skäl är det uppenbart och klarlagt att svenskar var delaktiga i mordoperationen. Och det är likaså klart att detta Polis-spår (se sid 413) har konkret anknytning till såväl mordplatsen, högerextremistiska grupper som till Sydafrika.

Det kan kanske tyckas något långsökt att påstå att George Bushs CIA, chilenska DINA, Natos Stay Behindnät med flera alla kan vara inblandade i mordet på Olof Palme. Men det går att knyta samman trådarna när man börjar titta bakom kulisserna.

Dagens Nyheters medarbetare Olle Alsén avslutade sin tjänst med en resa i Europa och USA, varvid han bland annat sammanträffade med en amerikanskfödd österrikare vid namn Oscar alternativt Oswald LeWinter (se sid 500), alias Ibrahim Razin, alias Racine, alias Rosine, alias George Cave, alias George Mearah. I Palmegruppens tidningsarkiv finns en artikel publicerad i *Aftonbladet* den 28 juli -90, där LeWinter uppger att statsminister Olof Palme mördades för sin kännedom om Iran-Contrasaffären, att Palme själv skulle ha varit CIA-agent och att Lockerbieattentatet (se sid 637) skulle ha varit riktat mot den svenske FN-kommissarien Bernt Carlsson på grund av att denne visste för mycket om den amerikanska ledningens illegala vapen- och narkotikaaffärer.

Vid den här tiden arbetade Oswald LeWinter vid den judiska tidskriften *Semit* i Frankfurt am Main efter att fram till 1989 ha verkat vid FN-organisationen War and Peace. Enligt egen uppgift hade han tidigare arbetat som desinformationsexpert i CIAs Operation Directorate från mitten av 1960 till 1980. Han hade också för organisationens räkning samarbetat med underrättelsetjänster i Israel, Frankrike och flera andra europeiska länder.

Att Oswald LeWinter hade levt i en ljusskygg agentvärld på hög nivå råder det inga tvivel om. Han har utfrågats vid utskottsförhören i samband med Iran-Contrasaffären i egenskap av Oliver Norths (se sid 801) närmaste man och var vidare en av huvudpersonerna i boken *October Surprise* av Barbara Honegger, tidigare medarbetare i Vita Huset. Som informatören Y skakade han det amerikanska folket med avslöjanden om Reagan / Bushs smutsiga presidentvalskampanj 1980. Boken redovisade till exempel i stor detalj hur George Bush, medarbetare i kampanjgruppen och CIA vid ett möte med Irans högsta militära ledning i Paris medvetet fördröjt frisläppandet av de drygt 50 amerikanare som satt som gisslan i Teheran under fyra månader. Anledningen till detta var att motståndaren Jimmy Carter skulle förhindras dra fördel av denna laddade situation i valkampanjen (se SVTs *Dokument Utifrån* om detta drama).

Sedan dess hade Oscar LeWinter hoppat av CIA och blivit en så kallad whistle blower, en tjallare med avsikt att blottlägga organisationens skrämmande verksamhet.

Maskerad med säck

LeWinters avslöjanden var ytterst farliga och han uppträdde oftast maskerad när han deltog i radio- och TV-program i Italien, USA och Kanada. Ett av dessa framträdanden var *den 17 september -88* i det amerikanska radioprogrammet *LA Live With Bill Moran*. Han berättade då om ett kryptiskt telegram skickat den 25 februari 1986. Telegrammet lød: "Det svenska trädet skall fällas - Tala om det för vår gode vän Bush".

Tre dagar senare var Olof Palme (palmen) död.

Telegrammet hade skickats från Brasilien av den ökände stormästare i den italienska frimurarlogen P2, Licio Gelli (se sid 508), till Philip Guarino, frimurare, vice ordförande i det republikanska partiets nationalkommitté och nära medarbetare till vicepresidenten George Bush. När en svensk journalist fick kontakt med Philip Guarino, stammade denne till svars:

-Jag... jag... minns inte något sådant telegram. Men visst känner jag Gelli.

(Tilläggs kan att Christer Pettersson lämpligt nog greps dagen efter att Telegramhistorien för första gången uppmärksammats i svensk press. Var detta en ren avledningsmanöver?)

Enligt journalisten Anders Leopold hade telegrammet dessutom censurerats innan det publicerades i svensk press. Här ändrades ordalydelsen till: "Tala om för vår vän att det svenska trädet ska fällas". Att nämna den amerikanske vicepresidentens namn i samband med mordet på Olof Palme ansågs opublicerbart.

-Jag hade goda relationer med flera olika säkerhetstjänster och hade tillgång till arkiven i CIAs högkvarter i Langley, hävdade LeWinter i en telefonintervju för TV3. Jag kan inte säga att amerikanerna lät döda Palme. Däremot är jag beredd att säga att de visste om det på förhand - utan att göra någonting för att förhindra det.

När LeWinter avslöjade P2s, CIAs och Gellis eventuella medverkan i Palmemordet tog den italienske presidenten det på så stort allvar att han beslöt att tillsätta en juristkommission. Inblandade påstods ligga inne med tunga bevis och en av *Dagens Nyheters* källor avslöjade att han kommit över och fotograferat den agenda som hade utlöst attentatet mot Palme. I samma veva fick journalisten Olle Alsén nys om att före detta CIA-chefen William Casey avslöjat arbetsnamnet på Palmemordet: *Pantera Uncia - Snöleoparden*.

P2-LOGEN

Åtskilliga före detta CIA-agenter beskrev P2-logen som en hundraprocentig filial med förgreningar till den italienska maffian, som sysslade med knark- och vapensmuggling, politiskt-militärt spionage och illegala valutaaffärer. P2 var alltså inte bara ett frimurarbrödraskap (se sid 543) där man lovade att skydda och hjälpa varandra i karriären. Dess ledning var i händerna på storfinansen som använde logen för att sätta

Greps samtidigt

sig över landets lagar.

Medlemmar i P2 misstänktes ha undanhållit omkring 2 400 000 000 dollar i skatt under senare delen av 1970-talet och för att ha deltagit i en rad bankbedrägerier. De rättsliga myndigheterna i Milano hävdade att P2s syfte var att förstöra landets konstitutionella uppbyggnad. Uppgifter om landets ledande personer, partier och organisationer, hade insamlats till ett gigantiskt arkiv som uppgavs innehålla så mycket hemlig information att organisationen kunde betecknas som en stat i staten med planer om att ta över landet i ett krisläge.

Stormästaren Licio Gelli hade varit en hängiven fascist under Mussolini och hjälpt till att organisera den så kallade Råttlinjen använd för att smuggla nazister ut efter Andra världskriget. Gelli hade många internationella kontakter med länder i Östeuropa och Sydamerika och 1954 flydde han till Argentina, där han blev diktatorn Juan Peróns rådgivare. Här hade han mäktiga beskyddare inom militärjuntan. Han hade även så goda relationer med USAs republikanska parti att han närvarade vid Reagan-Bush installationen i januari 1981.

P2s Licio Gelli

P2 hade drabbats av ett svårt bakslag året innan, då italienska polisen under utredning av Gellis kontakter med bankiren och maffiabossen Michele Sindona, kommit över en förteckning på 953 medlemmar ur frimurarlogen P2, däribland över 50 generaler och amiraler, två medlemmar av regeringen varav en var kristdemokraten Giulio Andreotti, 43 parlamentsledamöter, 54 högre ämbetsmän, 138 högre officerare, däribland 38 generaler och amiraler inklusive överbefälhavaren och de två högsta cheferna för underrättelsetjänsten, 19 högre domare och en härskara av advokater, polischefer, ledande bankirer, tidningsutgivare, professorer, polischefer samt journalister och popstjärnor. Ännu en lista med ytterligare 2 400 namn på inflytelserika medlemmar i logen beslagtogs senare. Skandalen fick Italiens regering på fall och ledde nästan till att Nato upplöstes.

Nyckelmannen i P2-affären, bankdirektören Roberto Calvi, hann inte fly till Sydamerika som andra i toppen. När den italienska Banco Ambrosiano gick i konkurs hittades Roberto Calvi den 18 juni 1982 hängande från Blackfriars Bridge i London. Denna den största bankskandal i Italien sedan Andra världskriget, ledde bland annat till att ledaren för Vatikanens bank IOR, ärkebiskop Paul Marcinkus, hamnade på de åtalades bänk och tvingades betala tillbaka 240 miljoner dollar till kreditörerna.

I Calvis pengakarussell hade maffians pengar från vapen- och heroinhandeln tvättats och P2 fick sin del av kakan för att säkra operationerna med det nödvändiga politiska stödet.

Roberto Calvi - hängd

Den 3 januari -99 beskrev den danska tidningen *Berlingske Tidende* hur ärkebiskopen bildat par med Roberto Calvi och säkrat att miljonerna kunde strömma fritt bland ett myller av skalbolag och ljuskygga banker i Panama, Peru, Nicaragua, Bahamas, Luxemburg och Lichtenstein.

Enligt den amerikanska journalisten David Yallop fanns det även mycket tydliga tecken på att påven Johannes Paulus I, alias Albino Luciani, som avlidit 1978 efter endast 33 dagar som påve, i verkligheten blivit förgiftad av Roberto Calvi och ärkebiskopen. Motivet skulle vara att Johannes Paul I försökt stoppa duons affärer.

Roberto Calvis död är än idag ett mysterium och liket har obducerats inte mindre än tre gånger för att försöka fastställa dödsorsaken. I ett brev skrivet kort före hans död, ömsom hotar och bönar Calvi om hjälp. Brevet är adresserat till påven Johannes Paulus II, alias Karol Wojtyła:

”Det är jag som på förslag från Era representanter har genomfört finansieringar till fördel för politiskt-religiösa rörelser i öst och i väst. I hela Central- och Sydamerika har jag koordinerat ett nät av bolag och banker för att bekämpa utbredningen av marxistiska ideologier... Det finns många som idag lovar att rädda mig om jag berättar om det arbete jag har utfört åt kyrkan. Det finns faktiskt många som gärna skulle vilja veta om det stämmer att jag har skaffat vapen till sydamerikanska regimer för att hjälpa dem att bekämpa våra gemensamma fiender, och om jag har hjälpt Soldidarnosc med pengar och andra organisationer i öst med finansiering och vapen. Men jag låter mig inte utpressas...”

(Var det endast en tillfällighet att det offentliga avslöjandet av P2 kom bara sju dagar efter Mehmet Ali Agcas misslyckade mordförsök mot Påven Johannes Paulus II den 13 maj 1981. Många inom Vatikanen och även den italienska säkerhetspolisen hävdar att P2-logen spelade någon sorts roll i mordförsöket).

I sin bok *In God's Name* citerade författaren David Yallop Tina Anselmi, ordförande för parlamentskommissionen som utredde P2:

-P2 är ingalunda död. Den har alltjämt makt. Den arbetar inom institutionerna. Den rör sig i samhället. Den har fortfarande pengar, medel och verktyg till sitt förfogande och har alltjämt fullt fungerande maktcentra i Sydamerika. Den förmår också att åt-

Johannes Paulus II

Mehmet Ali Agca

minstone delvis påverka Italiens politiska liv.

Agenten Oswald LeWinters avslöjanden väckte stort rabalder och det dröjde inte länge innan de amerikanska myndigheterna gick till motattack. Under hösten 1991 hade FBI lyckats vaska fram vad som påstods vara utförlig information om LeWinter. Denne skulle bland annat ha arresterats 1953 för att falskeligen ha utgett sig för att vara officer. Han skulle även arbeta för den israeliska underrättelsetjänsten och 1971 ha arresterats av Scotland Yard för utpressning, 1984 hade han varit misstänkt för narkotikabrott och året därpå skulle han ha dömts till sex års fängelse. Förtalet fortsatte:

-LeWinter har ett groteskt dåligt rykte, kommenterade den tidigare operative chefen för CIAs Europaavdelning, David Whipple, i TV3.

-Han har aldrig ens arbetat för CIA, dementerade CIAs antiterroristchef Vincent Cannistraro i samma kanal.

I april 1998 greps LeWinter i Wien av österrikisk säkerhetspolis på direkt order av FBI. Arresteringen väckte enormt uppeende, framför allt i England. LeWinter anklagades nämligen för att ha erbjudit Mohammed Al-Fayed, pappa till Dodi Al-Fayed som omkom i bilkraschen tillsammans med Lady Di, topphemliga dokument som skulle avslöja att paret faktiskt mördats. Trots mycket svag bevisföring dömdes LeWinter för försök till bedrägeri.

En officiell FBI-källa citerades i flera österrikiska tidningar:

-CIA ville på alla sätt bli av med den besvärliga läckan LeWinter.

Hösten 1998 satt han fortfarande inspärrad i statsfängelset i Wien. Svårt leversjuk, med diabetes, kronisk bronkit och en besvärlig hudsjukdom som han ådragit sig i Vietnam, fruktade han en utlämning.

-Snälla, starta en massiv brevkampanj till Österrikes president om benådning, vädjade han. Jag är oskyldig och har förlorat allt. Jag kommer aldrig att överleva om jag blir utlämnad till USA.

Vincent Cannistraro

Mohammed Al-Fayed

Dodi Al-Fayed

Lady Diana

SKÖTS NER AV HELIKOPTER

Det är inte bara CIA-mannen Oscar LeWinter som har försökt föra ut det så kallade Telegramspåret. Samma historia har i stora drag berättats av två andra personer med bakgrund i olika underrättelsetjänster, bland andra före detta CIA-agenten Dick Brennecker.

En annan CIA-källa är Gene "Chip" Tatum (se sid 783), som från början varit stridspilot i Vietnam. När han anslöts till CIA blev han personligt ansvarig för mycket känsliga transporter, oftast innehållande vapen eller droger. Han flög även flera presidenter, däribland George Bush, på hemliga resor världen över.

Tatum överfördes i april 1986 från CIA till OSG (Operation Sub Group), en sorts hemlig skuggregering skapad av George Bush 1981. OSG var officiellt en antidrog och anti-terroristorganisation med agenter från underrättelsetjänster i USA, England, Israel, Turkiet och Danmark. Men det fanns också en hemlig OSG-2-grupp vars chef var den numera ökände Oliver North (se sid 801). North var president Ronald Reagans (se sid 797), CIA-chefen William Caseys (se sid 790) och vicepresidenten George Bushs effektiva och mycket farliga redskap i den superhemliga drog- och vapenhandelskartellen Enterprise med miljarder dollar i omlopp.

Här fick Chip Tatum stor inblick i tidigare operationer som OSG genomfört. En av dessa var enligt honom mordet på Olof Palme, som genomförts av allierade mördarproffs från Sydafrika (se sid 577). Anledningen till mordet var att den svenske statsministern hotat att vända sig till FN och avslöja vad han visste om George Bushs, Bill Clintons (!) och före detta president Manuel Noriegas med fleras inblandning i den illegala internationella vapen- och narkotikahandeln. Allt enligt Tatum i en intervju i *Radio KIEV i Los Angeles den 14 juli -96* (<http://www.imt.net/~mtpatriot/pegasus.htm>).

Programledare och intervjuare var Peter Ford, son till filmstjärnan Glenn Ford. Med vid intervjun var en av USA:s mest kända narkotikapoliser, Mike Ruppert.

Peter Ford: - Var Bush inblandad... i någon sorts problem... var det en utrikesminister eller vem var det som mördades i Sverige?

Gene Tatum: -Sveriges premiärminister Olof Palme. Jag

George Bush

Oliver North

Peter Ford

Mike Ruppert

informerades om att det var OSG som låg bakom och använde sig av proffs från Sydafrika.

Ford: -Jaha... och varför blev han likviderad?

Tatum: - Användarcertifikat (slutanvändarcertifikat till länder dit det var lagligt att exportera vapen) var väldigt viktiga för att "Contragate" skulle kunna frakta vapen runt världen. Utan certifikat var det mycket svårt att transportera vapen utan att bryta mot internationell lag och bli fängslade. Sverige var ett land vars vapentillverkare (Bofors) hade tillgång till legala mottagarländer och som North ville använda sig av. Så enligt vad jag förstår avslöjade han (Oliver North) hela planen för premiärministern Olof Palme. Han trodde att Bofors illegala försäljning via bl and annat Syd-Korea och Nigeria vidare till Iran, skedde med den svenska regeringens goda minne. Men statsministern hade ingenting med detta att göra och tänkte lämna över det här till FN eftersom det var illegalt.

Ford: -Men så hände aldrig

Tatum: -Nej, och det blev slutet på denna historia.

-Tatum har hög trovärdighet, kommenterade knarkspanaren Mike Ruppert i Internet-tidningen *Leopold Report*. Han har tagit enorma risker när han valt att offentligt avslöja vad han vet om CIA och det finns ingen anledning att misstro honom. De uppgifter han lämnat och som jag kunnat kontrollera har stämt.

Mike Ruppert är en före detta narkotikapolis i Los Angeles som blev rikskändis när han den 1 oktober 1997 inför Senate Select Committee on Intelligence avslöjade att han i sin narkotikaspaning funnit att det i själva verket var CIA och landets högsta ledning som under årtionden legat bakom droghandeln och crackepidemin i USA (se sid 804). Dessa skandalösa uppgifter har bekräftats av många undersökare och författare (till exempel David Icke i boken *Och Sanningen ska göra er fria*). Efter sina avslöjanden avskedades Ruppert och blev flera gånger utsatt för mordförsök.

Chip Tatum har sedan dess avslöjat ytterligare hemligheter i bokform *The Tatum Chronicles* (se sid 783) och ett stort antal intervjuer. Tyvärr är han dock försvunnen tillsammans med frun Nancy Jane sedan början av 1999.

WASHINGTON BEORDRADE MORDET

Även om det till en början kan tyckas svårt att tro på, så finns det fler indikationer på att CIA kan ha varit inblandat i mordet på den svenske statsministern. Detta skulle i så fall bara vara ett i en lång rad av attentat organiserade av denna fruktade organisation. En man som ingående har utrett den amerikanske underrättelsetjänstens verksamhet är forskaren professor Noam Chomsky. I sin smått klassiska bok *De mänskliga rättigheternas politiska ekonomi* fastslår han:

-Antalet fall där CIA varit engagerat i aktivt omstörtande av etablerade regeringar

och försök till politiska mord uppgår till sammanlagt hundra- eller kanske rentav tusentals.

Att CIA verkligen fanns i Stockholm under mordnatten bekräftades i *Svenska Dagbladet* den 2 september 89, då uppgifter från åklagare Jan Danielssons förhör med en Sjäpoman läckt ut. Reportern Roger Magnergård skrev angående buggningen av en sovjetisk diplomat (se sid 54):

”När Olof Palme mördades fanns experter på avlyssningsoperationer från CIA i Stockholm. De besökte den svenska säkerhetstjänsten. De förklarade sig villiga att installera avlyssningsutrustning och eftersom de var de mest kunniga på sådana operationer fick de klartecken.” ”Denna förklaring av händelseförloppet har också, enligt *Svenska Dagbladets* uppgiftslämnare, i efterhand accepterats av politikerna”.

Noam Chomsky

Men var det det enda CIA gjorde denna natt? I juli 1991 kontaktade den danska polisen i Roskilde Palmegruppen angående en amerikan som sa sig sitta inne med hemlig information. Överste William Herrmann hade tidigare varit militärt verksam inom underrättelsetjänsten och CIA, där han varit kontrakterad agent fram till 1985. Hans arbetsuppgift hade företrädesvis bestått i att skaffa fram information om andra länders vapenarsenal. Detta hade lett honom in i den stora internationella vapenkarusellen och här träffade han bland andra premiärminister Shimon Perezs särskilde rådgivare – en högt uppsatt man inom den israeliska säkerhetstjänsten.

Vid ett tillfälle sa denne att USA eller Israel aldrig skulle acceptera att något annat Natoland eller Sverige skulle sälja vapen till Iran. Detta skulle i så fall stoppas till varje pris. CIA-agenten avslöjade emellertid att han 1984 fått ta del av en kopia på ett kontrakt mellan Bofors och Iran gällande två hundra RBS-70-robotar. Herrmann påstod också att CIA-chefen William Casey och George Bush uppmanat Olof Palme att godkänna försäljningen till Sydkorea. Men den svenske statsministern hade vägrat påverka sin regering att godkänna försäljningen. Han stoppade också flera andra avtal mellan Bofors och falska slutanvändarländer (se sid 310). Det var här han blev en direkt fara för Reagan och Bushadministrationen. Risken att hans nästa steg skulle bli att stoppa USAs vapenaffärer var överhängande.

Vid förhören framkom att Herrmann någon gång i september 1989 hade fått inblick i Palmemordet. Enligt amerikanen hade ordern om att eliminera den svenske statsministern troligtvis kommit från Washington med anledning av Boforshärvan. CIA skulle i augusti-september 1985 ha gett uppdraget till den israeliska underrättelsetjänsten Mossad. Denna hade i sin tur kontrakterat en lejd palestinier som själv mördats strax efter mordet. Hans namn var Mansoar M.

I ett mycket påkostat TV3-program i serien *Vem mördade Olof Palme* intervjuade man William F Colby (CIA-chef 1973-76) (se sid 490) och expresidenten George Bush.

-Filmregissören Oliver Stone gjorde Kennedy mordet till en stor komplott, vilket är rent nonsens, förklarade Colby. Av Palmemordet skulle han säkert kunna göra något liknande. Men jag kan garantera att CIA inte hade något med Olof Palmes död att göra. Så dumma skulle vi inte vara.

Lördagen den 27 mars 1996 försvann Colby. Det sägs att han drunknade medan han var ute i sin kanot nära sin sommarstuga i Maryland. Dörren var olåst och öppen, datorn var påsatt och en måltid stod framdukad på bordet. En vecka senare hittades hans kropp i vattnet mindre än en och en halv kilometer från stugan. Man påstod det vara en olyckshändelse, förmodligen förorsakad av en hjärtattack.

William Colby

Även den utpekade George Bush har varit CIA-chef. Han gav följande beskrivning av den svenske statsministern:

-Jag tyckte tidigt att att han var alldeles för hård och okänslig i sin kritik mot USAs krigföring i Vietnam. Men när jag under min tid som vicepresident besökte honom i Sverige såg jag på nära håll vilken varmhjärtad människa han var. Jag observerade hans strävan att skapa ett bättre Sverige och en bättre värld. Då kände jag mycket stor respekt och även stor tillgivenhet för honom som person. Han var en kraftfull man och jag är säker på att vi skulle ha haft våra meningsskiljaktigheter om vi hade regerat samtidigt. Men jag skulle aldrig ha ifrågasatt hans engagemang för att hjälpa fattiga och för att skapa fred i världen. Han var en fin man - en fin man.

Här hittades William Colby drunknad

”PALME ÖVERVAKADES”

I *Dokument Inifrån* 1999 framträdde ett anonymt vittne kallat Björn. Han hade militär utbildning, hade varit i FN-tjänst och var under 1980-talet engagerad i antikommunistiska kretsar där det fanns ett brinnande hat mot Olof Palme. Björn var mycket rädd för sin egen säkerhet, men insisterade ändå på att berätta.

-Jag kom för ett antal år sedan in i en hemlig svensk motståndsrörelse tänkt att vara sista försvarslinjen om Sverige skulle bli anfallet. Personerna som ingick skulle helst ha militär bakgrund, jägarsoldater, reservofficerare. Framförallt skulle de vara hängivna antikommunister, moraliska soldater som de kallades. Rörelsen stod hem-

värnet nära. Det fanns också medlemmar inom polisen. Jag fick aldrig överblick över hela rörelsen, det var det inte många som hade. Man var indelad i små grupper som skulle ha så lite kontakt med varandra som möjligt. Det fanns en hel del vapen, också oregistrerade som inte kunde spåras. I fredstid sysslade rörelsen med att till exempel samla in information om opålitliga personer, så kallade säkerhetsrisker. Det kunde vara både spaning, övervakning och avlyssning. Rörelsen bytte information med Säpo på ett informellt sätt. En del information gick också vidare till utlandet.

Vitnet Björn

-Hatet mot Palme var otroligt intensivt i rörelsen. Han sågs som en förrädare, dels genom sin flathet mot ryssarna men också genom att han till exempel månade om Yassir Arafat.

-Jag vet helt säkert att man i perioder övervakade Palme och andra socialdemokratiska politiker som man ansåg vara opålitliga. Den övervakande gruppen bestod av 4-7 personer. Man hade bra teknisk utrustning och telefonavlyssning var inga problem. Jag tror att det också förekom buggning och när man övervakade fysiskt hade man radiosamband. Jag var inte själv med att övervaka Palme, men jag vet att det gjordes. Inte kontinuerligt, men i perioder.

Ett argument som alltid framförs av konspirationskritiker gäller just eventuell avlyssning. Hur kunde mördaren / mördarna annars veta att Palme skulle bege sig iväg på bio denna kalla februarikväll?

-Det finns absolut ingenting som tyder på att Palmes telefon varit avlyssnad, brukade spaningsledaren Hans Ölvebro poängtera. Vi undersökte tidigt makarnas telefon och kopplings-skåpet nere på gatan, men fann inga tecken på avlyssning

Detta betyder dock inte samma sak som att Palmes telefon inte varit avlyssnad. Tvärtom, det skulle vara utomordentligt uppseendeväckande om en avlyssning gjorts på ett sådant sätt att den lämnat spår efter sig. Ingen kan på allvar tro att en professionell attentatsgrupp skulle ha avlyssnat telefonen genom att koppla in sig med krokodilklämmor i ett skåp på gatan. Det fanns vid den här tiden mycket mer avancerad avlyssningsteknik än så (se sid 824).

Den 10 mars 1986 företogs en undersökning av Palmes säkerhetsskåp, placerat i hans tjänsterum. Eftersom ingen hade koden till skåpet öppnades detta med hjälp av låstekniker från säkerhetspolisen. Handlingarna som återfanns rörde så gott som uteslutande statsministerns roll som medlare i kriget Iran-Irak. Vidare fanns ett fåtal handlingar som gällde det så kallade Harvardärendet (se sid 395).

Var Olof Palme avlyssnad?

Att Palme skulle vara ledig den här kvällen var känt långt i förväg. Hans almanacka för februari hade lagts fast redan i slutet på januari. Den var tillgänglig för hans livvakter, för Säpo och för hans närmaste medarbetare. Palme hade alltid varit oerhört misstänksam mot Säpo och utgick alltid från att hans telefonsamtal kunde vara avlyssnade. Trots det avstod han inte från att uttrycka sig öppet i telefon, berättade en kollega på regeringsnivå. Efter mordet var det dock samma Säpo som fick utröna om Palme varit avlyssnad, alltså samma instans som haft ansvaret för att skydda honom. Detta innebar en så kallad ingående sökning efter avlyssningsutrustning på såväl Olof och Lisbet Palmes arbetsplatser som i deras hem. Därutöver genomfördes tillsammans med representanter från Televerket en undersökning av telefonlinjerna från Palmes bostad till telefonstationen Jeriko. Inget anmärkningsvärt iaktogs.

Men många är fortfarande övertygade om att Palme verkligen varit avlyssnad. Den tidigare Säpoanställda Ulf Lingärde, expert i militär underrättelsetjänst sa i *Aftonbladet den 20 oktober -95*:

-Jag är övertygad om att mördaren fick sin information genom avlyssning mordkvällen av telefonsamtalet mellan Olof Palme och Emma Rotschild (se sid 47), vari Palme omtalade att han och familjen skulle gå på bio den kvällen.

Lingärde förklarade vidare inför Marjasinkommissionen hur enkelt det är att avlyssna någon:

-Alla moderna telefonsystem har faciliteter inbyggda för avlyssning. Den kan göras på ställen som har en kvalificerad programterminal inom Televerket (se sid 425). I moderna system behöver man inte ens dra några trådar eller sladdar, man behöver bara ge rätt kommando i datorn. Man använder sig helt enkelt av ett vanligt trepartssamtal. Det kräver dock medverkan av minst en teleoperatör med kvalificerad behörighet. Denne tar ingen större risk eftersom han inte behöver identifiera sig personligen när han kopplar upp sig (läs mer om avancerad avlyssning, se sid 824).

Även advokaten Pelle Svensson, som senare skulle komma att figurera ett flertal gånger i Palmefallet, kände sig efter statsministermordet hotad till livet av vad som beskrevs vara en religiös sekt som i augusti - september granskades av spaningsledningen. Det sägs ha rört sig om Scientologikyrkan, men likheterna med Stay Behinds verksamhet är slående (se sid 485). Svensson hade kommit i kontakt med avhoppade medlemmar då han som Bombmannens försvarsadvokat hade kallat vittnen med tidigare anknytning till organisationen. Bombmannen (se sid 300) var nära bekant med en man verksam i sektens hemliga terrorgrupp, den militanta Byrå 1, och Pelle Svensson ville med vittnesmålen bevisa att sekten var inblandad i flera attentat, däribland sprängningen av åklagaren Sigurd Denckers villa den 16 juli 1982.

Ett av vittnena berättade att gruppen sysslade med spionage, inbrott, telefonavlyssning, infiltration av svensk polis och myndigheter samt kontroll och manipulation av journalister och egna medlemmar. Gruppen hade åtminstone 500 personer på kritiker

till rörelsen och deras stridstaktik gick ut på att få fienden att attackera fel mål eller att få motståndare att slåss inbördes.

-Rättegången ändrade karaktär när jag började förhöra de avhoppade medlemmarna, berättade Pelle Svensson för pressen. Jag fick då klart för mig vilken sjuklig filosofi som låg till grund för verksamheten. Enligt deras synsätt var staten och etablissemangets fiender och de talade tydligt om vad de kallade för att hantera människor som stod i vägen för deras idéer. På den listan fanns även regeringsmedlemmar. Flera torpedtyper dök upp i åhörarplatserna och riktade hätska blickar mot personerna jag förhöörde. När de inte lyckades tysta dessa vändes missnöjet mot mig och jag kände ett mycket starkt obehag av deras hotfulla närvaro. Därför ändrade jag hela tiden rutiner när jag vistades i Stockholm. Jag sov sällan mer än en natt på samma ställe i taget och skiftade ständigt färdväg till rättssalen.

Kan hoten vara anledningen till att advokat Pelle Svensson senare fullständigt ändrar inriktning och till synes börjar tjäna makten med lögner och fabricerade bevis, till exempel Bombmannens så kallade Testamente (se sid 300).

TRANEBERGSLÄCKAN

I samband med detta bör nämnas att det verkar föreligga en del kontaktpunkter med Stay Behind och den hårdföra Norrmalmspolisens (se sid 416). Enligt kommissarie Gösta Söderström (se sid 178) deltog vissa av hans kollegor i hemliga militära övningar, bland annat ute på Vaddö drygt tolv mil nordöst om Stockholm.

-De här övningarna var helt klart kopplade till Stay Behind-rörelsen, hävdade Söderström.

Den hårda kärna av våldsfixerade poliser han talar om har också blivit utpekad i samband med Palmemordet. De flesta tipsen talade om medlemmar i den fruktade Baseballigan (se sid 417). Men även deras kollega Lennart Källström befann sig i närheten av brottsplatsen. Lennart Källström är polismannen i radiobil 2160 som vittnet Eva såg passera förbi två walkietalkiemän på Johannesgatan (se sid 62). Är detta bara en tillfällighet? Låt oss granska en märklig händelse som har anknytning till samma personer.

Polisen Lennart Källström innehade 1986 hyreskontraktet på en lägenhet på Järnmalmsvägen 4 i stadsdelen Traneberg i västra Stockholm. Kort efter mordet övertog Lennart Källströms kollega Baseballpolisens Leif Tell hyreskontraktet. Leif Tell är född i

Järnmalmsvägen 4 i stadsdelen Traneberg

Mellansverige, uppvuxen i Y-stad, är 193 cm, mellanblond och kraftig. När en vattenläcka uppstod i slutet av september 1987, kontaktade hyresvärden Hans Cederblad fastighetsskötaren Lennart Bergfors för att få tillträde till bostaden. Hyresvärden ringde till Tells vaktdistrikt, där han fick veta att denne var ledig och befann sig i Göteborg.

Polisbefälet Bo Asplund (se sid 422) propsade dock på att skicka en polisman. Nyckeln till lägenheten fanns dessutom av någon konstig anledning redan upphängd på vaktdistrikt VD1, tillgänglig för vem som helst.

Hans Cederblad och Bergfors väntade tills den utskickade polismannen hade anlänt innan man tog sig in i lägenheten. För att komma åt läckan måste man frilägga vattenrören och flytta ett skåp. I samband med det öppnades ena skåpsdörren varvid en SS-hjälm med nazistblem och hakkors rullade ut.

Förutom SS-hjälmen hittade hyresvärden, enligt ett förhör den 25 oktober 1987, en enorm radioanläggning, en mycket avancerad specialtelefon och minst en bandspelare som rasslade lyste rött och grönt. I skåpet påträffades vidare hakkorsflaggor samt några walkietalkies.

-Lägenheten tedde sig mer som en radiostudio än som ett hem, kommenterade fastighetsskötaren Lennart Bergfors senare. Det var särskilt en bandspelare som hela tiden slog till och från och jag fick en känsla av att allt i lägenheten var avlyssnat. Det kändes väldigt skumt och jag kommenterade till min kollega att jag inte ville gå in i lägenheten ensam igen.

Den civilklädda polisen kände sig samtidigt överflödig och gick efter några minuter, medan fastighetsskötaren och hyresvärden fortsatte en dryg timme.

De hade dock knappt hunnit börjat förrän en piket från Norrmalmspolisen dök upp. Polismännen frågade upprört vad som var på gång. Först när de såg att en kollega redan var på plats gav de sig av igen. Men varför denna uppståndelse och ett stort polisuppbåd för en simpel vattenläcka? Kände de kanske till den sedan tidigare?

Hyresvärden Hans Cederblad berördes illa av det inträffade och funderade på hur han skulle gå vidare med saken. Eftersom han var verksam som kommunalpolitiker och satt med i kommunfullmäktige kände han vice ordförande i polisstyrelsen, Roland Öhrn. Öhrn blev både paff och upprörd när han hörde om incidenten och anmälde redan samma dag händelsen till Palmegruppen. Men utan resultat.

-Det var bara en tillfällighet, sa polisinspektören till Palmeutredarna i förhör den 19 november 1987. Vi råkade ha vägarna förbi när vi hörde om vattenläckan i Tells bostad.

Tilläggas bör att Traneberg ligger utanför Norrmalmsdistriktet och att deras körning aldrig registrerades som tjänsteärende. En tid efteråt vände sig en kollega till

Leif Tell

spaningsledningen och antydde att en av poliserna möjligen varit inblandad i mordet på Palme. En kontroll visade att denne ägde en Smith & Wesson .357 Magnum.

Vapnet provsköts, men med helt fel kulor! SKL, Statens kriminaltekniska laboratorium, skrev i sitt utlåtande den 28 oktober 1993 att provskjutningen skett med kulor som inte var användningsbara för en meningsfull mikroskopisk jämförelse med Palmekulorna.

Tillbaka till lägenheten i Traneberg. Enligt grannarna var det ingen som bodde där. Och Leif Tell hade i själva verket minst ytterligare två bostadsadresser: en boxadress dit hans lön skickades och en c/o-adress hos flickvännen. Han hade även en bostad på Råsundavägen i Solna. Till lägenheten i Traneberg ledde en speciell telefonledning och just från det här hållet kom även de oregistrerade polisbilar som vittnet Tommy såg några minuter före mordet (se sid 58). Kan denna lägenhet ha varit en av cellerna i Stay Behinds nätverk (se sid 485)?

Länspolismästare Sven-Åke Hjälmoth informerades om de här fynden den 6 oktober 1987 och Palmeutredarna fick information tio dagar senare. Man kan fråga sig varför det dröjde så länge innan Palmegruppen fick dessa uppgifter. Först då denna skandal nådde offentligheten ytterligare en vecka senare förhördes Leif Tell. Då hade Säpo enligt uppgift bedrivit spaning mot adressen via en annan lägenhet. Någon husundersökning företogs dock inte. Tvärtom gav spanarna Tell möjlighet att i lugn och ro forsla bort de egendomliga föremålen från lägenheten till som det hette "sin sjuka mor".

Flera vittnen säger sig ha sett Tell i närheten av mordplatsen den 28 februari 1986. Vad gjorde denne Baseballpolis då denna dramatiska natt? Så mycket är klart att han inte var i tjänst och att han gick av A-turen kl 15.00. Vad han gjorde på mordkvällen har han inte kunnat redogöra för och var han tillbringade kvällen är en öppen fråga. SS-hjälmen sa han sig ha hittat på Valön i samband med en fest. Valön ägdes då av Kamraterna - Föreningen för Stockholms Polismän. Walkietalkieapparaterna brukade han använda vid ridning, fiske, dykning och då han var ute och promenerade med sin fästmö i Hagaparken.

Därmed ansåg sig spaningsledningen vara klar med den här saken. Och nazistsymbolerna brydde man sig över huvud taget inte om. Utredningen lades ner i oktober 1987 eftersom polismannen Tell som det beskrevs kunnat ge åklagaren en trovärdig förklaring till sitt innehav.

Beträffande Palmemordet hördes Leif Tell inte förrän efter 20 månader. Men eftersom han "inte innehade någon licens för mordvapnet kunde han inte vara gärningsmannen", hette det (!). Ännu ett prov på fantastiskt polisarbete. Palmeåklagaren Jörgen Almblad frikände å sin sida Leif Tell med att säga att inget vittne sett en så stor

S-Å Hjälmoth

man kring Sveavägen och mordplatsen. Men detta stämmer inte. Flera vittnesmål har beskrivit den så kallade Grandmannen (se sid 59) som ”den ljuse jättebaby”.

*Det verkar passande att i ett land där folk
aspirerar på att ha dubbla uppsättningar av
allting - bilar, barn och hus - också ha dubbla
uppsättningar av historien. Och det har vi. En
officiell krönika eller Disneyversion så lättill-
gänglig att den inte undgår någon och en andra
version som förblir hemlig, begravd, namnlös...*

Författaren Jim Hougan

KONSTRUERADE ALIBI

Fram till tiden för statsministermordet var ambassadör Carl Lidbom, länspolismästare Hans Holmér, Rikskriminalens chef Tommy Lindström och förlagschefen Ebbe Carlsson väl ansedda medlemmar i det svenska samhället. Sedan dess har bilden förändrats och vi kommer snart att se hur dessa herrar har dykt upp i mycket säregna sammanhang i samband med mordutredningen. Det finns till och med allvarliga indicier som tyder på att vissa av dessa huvudaktörer kan ha varit inblandade i själva morddramat!

Den som står för de flesta avslöjanden är den ihärdige journalisten och författaren Sven Anér, som personligen har skrivit flera böcker om Palmemordet. Han står också som ensam utgivare av den undersökande tidskriften *PalmeNytt*.

BORLÄNGE AFFÄREN

Vi börjar med det som numera omtalas som Borlängeaffären. Länspolismästare Hans Holmér sägs ha varit på väg till Wasaloppet på morddagen, men ett vittne uppger att han istället kört denne förbi brottsplatsen strax efter dödsskottet! Nu uppstår en oerhört märklig situation då det visar sig att spaningschefen i ett statsministermord plötsligt behöver - men saknar alibi för mordnatten. I boken *Olof Palme är skjuten*, förklarade Holmér kortfattat sin version av vad som hände den 28 februari 1986:

Vid lunchtid eller tidig eftermiddag (se sid 45) lämnade han Stockholm tillsammans med poliskollegan och älskarinnan Åsa Kyhlén. Holmér var på väg till sitt 18e Vasalopp i Mora. Undervägs övernattade de på Scandic Hotel på Stationsgatan 21 i Borlänge. Holmér vaknade i gryningen följande morgon och gick kl 07.30 till receptionen för att hämta tevattnen. Där

Åsa Kyhlén

berättade en ung flicka i receptionen om mordet på Olof Palme. Holmér blev skakad och ringde genast till stockholmspolisens Ledningscentral för att informera sig om situationen med sina kollegor Curt Nilsson och Gilbert Nyberg. Efter att ha avlagt en lägesrapport frågade Nilsson:

-Vill du tala med Gösta (vice länspolismästare Welander)?

-Det är inte nödvändigt, svarade Holmér, varpå han fick följande besked:

-Han hälsar att du kan ta det lugnt och åka Wasaloppet (?).

Efter avslutat telefonsamtal valde Holmér dock att snabbt köra tillbaka till Stockholm där han kl 10.50 trädde in på Ledningscentralen och omedelbart utsåg sig själv till spaningsledare. Då han till synes genmäktigt satte sig i spetsen för spaningsapparaten hördes endast enstaka protester.

Vem gav egentligen Hans Holmér kontrollen över utredningen? Det finns anledning att ställa frågan, eftersom det på intet sätt var självklart att han skulle ta befälet. Över honom stod formellt Rikspolisstyrelsen med rikspolischefen, som borde blivit den naturlige befälhavaren och genom vars försorg en mer meriterad mordutredare skulle ha tillsatts. Holmér var, som jurist och förvaltningsexpert, helt oerfaren i praktiskt polisarbete och hade aldrig tidigare lett en mordutredning. Det har beskrivits som om en sjukhusdirektör skulle rycka skalpell från sin kirurg, endast därför att operationen rörde sig om en speciell patient.

-Att sätta en byråkrat som mordutredare var ett av de första misstagen i den här soppa, beklagade sig åklagare KG Svensson i *Örnsköldsviks Allehanda* den 28 februari -94. Det var katastrofalt!

Och så såg också Holmérs egendomliga spaningsmetoder ut. Han åsidosatte vedertagna rutiner vad gällde brottsplatsundersökning och vittnesuppgifter. Regler och bestämmelser åsidosattes med en skrämmande självklarhet.

Samtidigt valde han en spaningsledning, handplockad bland hans egna favoriter. Tolv av de mest erfarna poliserna vid Rikskriminalen bad senare kollektivt att få lämna fallet, då de saknade förtroende för spaningsledningen. De hävdade att deras rapporter förvanskats, att deras kunnande inte använts och att Holmér istället för erfarna förhørsledare hade tillsatt rena amatörer. Många tog illa vid sig och Säpos starke man, PG Näss, tog till exempel ut nästan tio veckors semester under sommaren 1986.

Hans Holmér

Holmérs eget beteende var också mycket mystiskt. Han var något av en spindel i nätet, före detta Säpochef lierad med den socialdemokratiska regeringen, men även initiativtagare till den illa beryktade Baseballigan (se sid 416). Tidningen *Proletären* lyckades påvisa ett mycket nära samarbete mellan Säpo, CIA och den hemliga israeliska

polisen Mossad. Som främsta förenande länk mellan CIA och Säpo har Holmér utpekats. Under hans tid som Säpochef hade denna organisation avslöjats gång efter annan som en ren spionorganisation riktad mot svenska arbetare. Med sitt förflutna hade Holmér också vetskap om en hel del skumraskheter som hänt i socialdemokratiska regeringskretsar. Han ledde nu vad som kommit att kallas den största polisutredningen världen någonsin skådat. Samtidigt rapporterade han direkt till justitieministern. Några signaler om att utredningens inriktning borde ändras fick han aldrig från det hållet och bland annat därför vågade ingen ifrågasätta hans åtgärder. Det hade varit detsamma som att sätta karriären på spel.

-Jag upplevde det inte som om, ja det här låter konstigt det vet jag, men jag upplevde det inte som om regeringen styrde Holmér utan att Holmér styrde regeringen, hur absurt det än kan låta, sa åklagare Solveig Riberdahl senare inför Juristkommissionen.

FÖRFALSKADE KVITTON

Det var först i samband med att journalisten Sven Anér började lägga märke till underligheter kring spaningsledarens förehavanden som Borlänge-undersöktes. Att granska självaste Hans Holmér i sömmarna verkade till en början mycket konstigt, men snart visade det sig att denne av någon anledning inte hade rent mjöl i påsen. Varför återstår fortfarande att ta reda på.

Hans berättelse om resan till Borlänge ändrade sig med jämna mellanrum. Ibland för han tillsammans med sin väninna, ibland ensam, ibland i leasingbil, ibland i hyrbil, ibland i egen bil. Ibland var bilmärket en BMW, andra gånger en fyrhjulsdriven Ford Sierra. Inte förrän han blev rejält pressad av privatspanare och journalister namngav han hotell och hotellrum i Borlänge. Dessutom har det framkommit att Holmér inte anmält sitt deltagande i Vasaloppet, något som är obligatoriskt ett halvår i förväg. Först sedan detta uppmärksammats av en privatspanare dök Holmérs namn helt oförklarligt upp i anmälningslistorna. Polisintendent Curt Nilsson berättade dessutom att Holmér ett par dagar efter mordet frågat om tiden för deras telefonsamtal. Deras uppfattning om tidpunkten skilde sig då med tre till tre och en halv timme.

På mornnatten tjänstgjorde Reidun Andréasson i receptionen på Scandic Hotel i Borlänge. Hon är tvärt emot Holmérs beskrivning en fullvuxen kvinna, som arbetade ensam och som sedan dess har svurit på att hon aldrig sett, skrivit in eller checkat ut någon Hans Holmér. Varje gäst hos Scandic Hotel står i hotellregistret och receptionschefen Maj Lundén gick också flera gånger igenom alla räkningsskott utan att hitta någon Holmér.

Samma natt tjänstgjorde polisinspektör Roland Åkesson på Stockholmspolisens Sambandscentral. Åkesson gick en förberedande kommissarieutbildning och skulle denna natt hjälpa centralens chef, kommissarie Hans Koci (se sid 116). I det virrvarr som uppstod efter mordet kom Åkesson att åläggas uppgifter som rimligen borde ha

passat bättre för en mera erfaren kollega. Bland annat misslyckades han med att få tag i länspolisöversten Holmér. Åkesson påstod senare att han ringt samtliga sex polisdistrikt på vägen till Mora, men när författaren Sven Anér under hösten 1991 tog kontakt med dessa fick han besked att ingen hade ringt under mordnatten. Vem talar sanning? Åkesson eller polischeferna i Sala, Borlänge, Falun, Rättvik, Mora och Malung?

Två ledare i tidningen *Östra Småland* tvingade senare spaningsledningen att ta till drastiska åtgärder. Då Holmérs alibi allvarligt ifrågasatts genomfördes vid årsskiftet 1990-91 en husundersökning av Scandic Hotel på order av biträdande riksåklagaren Axel Morath. Denna razzia utfördes inte av Borlängepolisen, utan av kriminalinspektör Olle Holknekt från Falun, en gammal bekant till spaningsledningen. Att Rikskrim inte kunnat få en polisman i Borlänge att gå de 90 metrarna från polishuset till Scandic Hotel måste tyckas märkligt. Att Holknekt dessutom tog nästan en hel månad i anspråk för att fullfölja uppdraget måste ses som ännu märkligare.

Vid razzian sägs Holknekt ha påträffat tre dokument som inte funnits tidigare och som påstås bevisa att Holmér talar sanning. Det första är en anmälningsblankett för Nordiska gäster, utan hotellets stämpel och med avresedatum 11/3 istället för 1/3. Det andra är en hotellräkning. Men även den är feldaterad och bär datumet 28/2 1986 i stället för 1/3 1986 då utcheckningen ska ha skett. Inte heller här finns hotellnamnet och dokumentet är inte hålslaget som andra arkiverade hotellräkningar. Det tredje dokumentet är en Eurocardslip som Holmér ska ha betalat med. Den aktuella receptionisten hette Reidun Andréasson. Men slipen är signerad EB. Varför skulle hon signera så?

För att lösa detta dilemma letade polisen fram en kvinna som ogift (?) hade hetat Elisabeth Berggren och som påstods ha arbetat denna natt. Men inte heller hon uppgav sig ha sett Hans Holmér, dessutom skrev hon såväl bokstäverna E som B annorlunda. I juli 1991 begärdes en skriftprovsundersökning av signaturen. Statens Kriminaltekniska

Scandic-hotellen

ANMÄLNINGSBLANKETT
Nordiska gäster

2p

1705

Ankomstdatum 28/2 Avresedatum 1/3

Efternamn <i>Holmér</i>		Smitte/Älskarnamn <i>Hans</i>		Titel/Titel	
Bostadsadress <i>Brammögata 21</i>		Hemort <i>Falun</i>		Telefon <i>08 7960016</i>	
Hemland ☐ Sverige ☐ Danmark ☐ Finland ☐ Island ☐ Norge ☐		Betälningsort			
Medborgarskap ☐ svensk ☐ dansk ☐ finländsk ☐ isländsk ☐ norsk ☐		Kontant		Kreditkort	
Födelsedatum		Resgästningsnummer - lorden		Motor Hotel, stämpel	

Välkommen till Scandic-hotellen
Utgåva 1. bocsup 841224

Anmälningsblanketten - lägg märke till det felaktiga datumet 11/3 istället för 1/3

5275 0075 2187 6120 5958881 Förbrukningsstället exemplar / Member Establishment copy

1256/EURO 04-86
HOLMÉR HANS

Förbrukningsstället / Establishment:
SCANDIC HOTEL
BÖRSLÅNGE

Dejour/Date: 7/3-86 Lagstämning/klänning: Kontroll/Auth code: → EB

Hotell: Moms ingår med Kronor: 38,20 Belopp Amount: 374,60

Typ av tjänst: Hotel Restaurang Belysning Övrigt

BANKKORT Beloppet ska betalas med kortkredit eller bankkonto

Namnsteckning/Signature: [Signature] TOTAL SEK: 374,60

CARDHOLDER'S DECLARATION: The issuer of the card identified on this item is authorised to pay the amount shown as Total upon proper presentation. I promise to pay such Total together with any other charges due thereon subject to and in accordance with the agreement concerning the use of such card.

KORTINNEHÄVARENS FÖRSÄKKAN: Eurocard innehålls till för betalning av belopp som står under rubriken Total. Jag/vi förpliktar mig/oss att betala beloppet jämte i samband därmed ställde kontinuerligt i enlighet med det avtal som gäller för mitt kortkort.

OBSERVERA! Efter det att kunden med sin namnteckning godkännt totalbeloppet får inga tillägg påföras denne debiteringsnota.

Eurocardslipen med signaturen EB. Ingen vet vem denne EB egentligen är

Laboratorium (SKL) meddelade senare att det var omöjligt att bevisa om det var Elisabeth Berggren som signerat notan, men att det inte fanns några tecken på att någon annan skulle ha gjort det.

Därefter hörde polisen ännu en gång receptionschefen Maj Lundén som nu hade ändrat sig vad gällde mordnatten. Det var möjligt att hon sagt att Holmér inte bott där, av bekvämlighetsskäl.

Att hotellräkningen och kvittots maskinstämpel visade fel berodde enligt henne på att datumet ställdes om manuellt och att detta i allmänhet inte skedde förrän frampå förmiddagen.

Flera privatspanare fortsatte dock obarmhärtigt att gräva vidare, vilket så småningom ledde till att Palmegruppens Åke Röst förbjöd Scandics hotellchef Sven-Erik Valin att uttala sig i ärendet.

-Jag kan inte bekräfta om Hans Holmér bodde på Scandic mordnatten,

15 HOLMÉR HANS 28/2 1/3
Adress: STOCKHOLM
Räkning A 729

Scandic-hotellen

KOPIA

028#2767
028#2767

01	01			
02	02			
03	03			
04	04			
05	05			
06	06			
07	07			
08	08			
09	09			
10	10			
11	11			
12	12			
13	13			
14	14			
15	15			
16	16			
17	17			
18	18			
19	19			
20	20			
21	21			
22	22			
23	23			
24	24			
25	25			
26	26			
27	27			
28	28			
29	29			
30	30			
31	31			
32	32			
33	33			
34	34			
35	35			
36	36			
37	37			
38	38			
39	39			
40	40			
41	41			
42	42			
43	43			
44	44			
45	45			
46	46			
47	47			
48	48			
49	49			
50	50			
51	51			
52	52			
53	53			
54	54			
55	55			
56	56			
57	57			
58	58			
59	59			
60	60			
61	61			
62	62			
63	63			
64	64			
65	65			
66	66			
67	67			
68	68			
69	69			
70	70			
71	71			
72	72			
73	73			
74	74			
75	75			
76	76			
77	77			
78	78			
79	79			
80	80			
81	81			
82	82			
83	83			
84	84			
85	85			
86	86			
87	87			
88	88			
89	89			
90	90			
91	91			
92	92			
93	93			
94	94			
95	95			
96	96			
97	97			
98	98			
99	99			
100	100			

Tack för besöket. Välkommen åter!

Holmérs hotellräkningen med datumet 28/2 istället för 1/3

svarade han ansträngt. Ni får höra med polisutredningen. Jag säger ingenting mer, jag kommer aldrig att säga något mer.

I en insändare i *Dagens Nyheter* den 20 april -91 stod följande (nerkortad): ”Vi ställer oss mycket tveksamma till Hans Holmér’s och rikskrim’s versioner. Vår tveksamhet baseras på bland annat nedanstående förhållanden:

* Varför gjordes husundersökningen av en polisman från Falun och inte från Borlänge?

* En kvinna som någon gång har tjänstgjort som receptionist på Scandic Hotel i Borlänge är hörd men ålagd total tystnadsplikt av kriminalinspektören från Falun. I brev den 26 mars 1991 till regeringen skriver undertecknad Anér: ”Om det skulle förhålla sig så att rikskriminalen presenterat fabricerade dokument för att ge ett alibi åt en avskedad chef för spaningarna efter Olof Palmes mördare - ja då skakas självfallet det svenska rättssamhället i sina grundvalar. Det är mot denna bakgrund som vi kräver att regering och riksdag omedelbart och utan skygglappar granskar detta ärende.”

Skrivelsen var undertecknad: Per Olof Alm, leg. läkare, Peter Althin, advokat, Sven Anér, journalist, Per Gahrton, riksdagsledamot (mp), Bo Järborg, journalist, Stig-Björn Ljunggren, statsvetare och Gösta Söderström, poliskommissarie.

Åren har gått utan någon förändring och den 16 juli 1995 skickade Sven Anér en direkt anklagelse till förre spaningsledaren:

”Hans Holmér,

Jag anklagar dig för att i samråd med rikskriminalen och riksåklagarämbetet ha låtit arrangera ett falskt alibi för natten då Olof Palme mördades, 28 februari - 1 mars 1986. Jag anklagar även din nuvarande hustru Åsa för att ej ha protesterat mot din osannfärdiga beskrivning i din bok *Olof Palme är skjuten*, av påstått händelseförlopp den 1 mars 1986 på Scandic Hotel i Borlänge.

Att en polisman ljuger är alltid allvarligt. Att en hög polischef, dessutom ledare av spaningarna efter en statsministers mördare, ljuger rörande sitt och sin nuvarande hustrus mordnattsalibi är oerhört. Jag framför ovanstående anklagelser i min kommande bok *Affären Borlänge - ett svart streck* vilken utkommer i september. Skulle du önska läsa boken innan den utkommer kan jag sända dig en manuskopia. Har du synpunkter på manuskriptets innehåll kan du ju höra av dig. Skulle du - och / eller din fru - önska beskylla mig för förtal går detta självfallet förträffligt.”

Anér’s skrivelse är än i dag obesvarad. Däremot har Holmér på andra sätt slagit tillbaka, bland annat i TV3s *Mänskligt* den 12 februari -96. Programledare var Birgitte Söndergaard:

-Det finns ju många som kritiserar dig, som fortfarande tror att du har någonting med Palmemordet att göra. Vi försökte bjuda hit Sven Anér, men det satte du stopp för.

Sven Anér

Varför?

-Ja, jag sa att ni får välja: Sven Anér eller mig. Det är helt enkelt så att Sven Anér har hållit på mer eller mindre sedan det hela började med att skriva en massa befängda saker om min person. Han har hållit på i tio år så han får väl vara färdig nu.

-Så du vill inte kommentera att han fortfarande säger att du inte har något alibi för mordnatten?

-Nej, jag tycker inte det hör hemma i det här programmet.

Och så här har det fortsatt. Ingen har på allvar ställt Hans Holmér mot väggen. Istället har man hela tiden strukit honom medhårs, kanske på grund av hans förflutna som Säpochef med dess skrämmande arkiv. Granskningskommissionens sammanfattning kring Affären Borlänge var också mycket överseende:

”Det har egentligen aldrig funnits något skäl att i mordutredningen närmare efterforska var dåvarande länspolismästare Hans Holmér befann sig på mordkvällen; inget pekar på att han haft med mordet att göra. Allt talar för att det förhåller sig så som han uppgett inför Juristkommissionen och i andra sammanhang, det vill säga att han befann sig på annan ort på fredagskvällen och att han begav sig till Stockholm med egen bil så snart han fick reda på vad som hänt. Den utredning som likväl förekommit bestyrker detta.”

”HOLMÉR VAR PÅ MORDPLATSEN”

För andra som inte är lika lättövertygade kvarstår frågan: Var befann länspolismästare Hans Holmér sig under mordnatten? En antydning om den verkliga sanningen kan ha kommit från polisinspektör Rolf ”Dallas” Dahlgren, en utbildad elitsoldat, fallskärmshoppare, hundförare, livvakt och senare chaufför åt topparna inom politiken och Säpo. Till poliskommissarie Gösta Söderström (se sid 178) sa denne den 1 september 1990 att han i själva verket kört Holmér förbi brottsplatsen strax efter mordet, Sveavägen norrut.

-Var hämtade du honom, frågade Söderström.

-I Falun.

-Men var det inte i Borlänge du hämtade honom, han skulle ju åka Vasaloppet, ha övernattnat på Scandic Hotel och därefter ensam kört i bil till Stockholm.

-Det stämmer inte, svarade Dahlgren.

-Men hur kan det komma sig att ni kunde vara på brottsplatsen sju minuter efter mordet, när ni åkte från Falun?

-Vi flög.

-Det här stämmer ju inte alls. Om ni istället varit i Stockholm som du tidigare sagt, var befann ni er när ni fick kännedom om mordet?

-Vid Sveaplan.

Dahlgren ändrade därefter denna uppgift vid flera olika tillfällen. En version var

att ”jag körde limousine för ett hyrverk den här kvällen. Jag körde en ambassadör (se sid 664?)”. Men som klockslag angav polisinspektören alltid exakt kl 23.28, det vill säga sju minuter efter skotten, två minuter innan den första radiobilen kom till brottsplatsen och en minut innan mordet blev känt på polisradion. Hans Holmér var alltså vid mordplatsen redan innan första polisbilen anlände!

Dahlgrens livskamrat Lillian Fäldt, som själv var anställd av polismyndigheten, minns mycket väl vad Rolf berättade:

-Ja, när Ullah Ankarspong, jurist från Göteborg, och jag besökte Rolf ställde vi några frågor om Palmemordet. Och då berättade Rolf att han och Holmér sju minuter efter mordet hade befunnit sig vid brottsplatsen. Efter en stund frågade vi honom på nytt. Han gav då samma svar.

Detta oerhörda påstående har bekräftats av andra journalister och poliser som varit i kontakt med Dahlgren. Det kan alltså allvarligt ifrågasättas om Hans Holmér ens lämnade Stockholm. I Borlänge var han i varje fall inte.

TV3s *Moderna Tider* uppsökte i februari -91 polisinspektör Rolf Dahlgren. Han vägrade då visa sig inför filmkameran, men bekräftade genom brevinkastet till lägenheten vad han hade sagt.

- Fråga Holmér! Hans fästmö var också med.
- Men varför vill du inte berätta mer?
- Det är hemligt, fattar du inte!
- Har du fått påtryckningar, frågade journalisten.
- Ja.
- Av vem?
- Min chef!

Sven Anérs envisa försök att nå ut till allmänheten har för det mesta stoppats. Men inte alltid. En av få andra journalister som har uppmärksammat spaningsledarens förhåvanden under mordnatten var *Dagens Nyheters* krönikör Olle Alsén:

”Ett skäl bland flera till att Holmérs nattlogi väckt intresse kan vara förvirrande uppgifter från en polisinspektör i Stockholm som varit chaufför åt Holmér”, skrev han den 3 september -91. ”Denne har ibland sagt, och sedan tagit tillbaka, att han skjutsade

Dahlgrens dagbok för februari 1986. Lägg märke till att dagen för mordet är överstruken.

Polismyndigheten STOCKHOLM
POLIS

Polisinspektör Rolf Dahlgrens tjänstekort som först försvann - och sedan dök upp - i chefens kassaskåp

Holmér förbi mordplatsen på kvällen, att de flög ner från Falun, att de var vid Sveaplan (i Stockholm) när mordlarmet gick med flera besynnerligheter. På femårsdagen av mordet fick förbryllade TV3-tittare höra mannen själv - via en brevlådeöppning i en stängd dörr med hans namn på - ropa Ja på frågan om han körde Holmér förbi mordplatsen den 28 februari 1986, men att det var hemligt och att han hade förbjudits av sin chef att säga något. Men nu förnekar han detta och förnekar till och med att han varit med i TV-programmet... Finns det inte en enda siffra rätt i Palmemordsekvationen?"

Detta är en fråga väl värd att fråga då det verkar vila en sorts förbannelse över Palmefallet. Vissa har också fått betala ett högt pris (se sid 335). Efter sitt dramatiska avslöjande utsattes polisen Rolf "Dallas" Dahlgren till exempel för trakasserier på den egna arbetsplatsen och blev därtill anklagad för tjänstefel i samband med att hans tjänstekort försvann på kontoret. Efter att reglementsenligt ha rapporterat det inträffade till sin överordnade, fyllt i en anmälningsblankett och precis fått ut ett nytt ID-kort anklagades han plötsligt för att ha försökt fiffla med dubbla legitimationer. Hans chef öppnade därpå sitt kassaskåp och plockade fram Dahlgrens borttappade tjänstekort. Kortet hade alltså hela tiden funnits kvar på arbetsplatsen, men i polischefens kassaskåp!

Trots det absurda i anklagelsen gick ärendet till domstol och Rolf Dahlgren dömdes till 5 000 kr i böter. Rätten hade innan dess försökt få den anklagade förklarad mentalt sjuk (?), något som dock stoppats genom kommissarie Gösta Söderström och privatspanaren Fritz G Petterssons ansträngningar.

Väl tillbaka på arbetsplatsen tilldelades Dahlgren ett meningslöst kontorsarbete. Han upplevde sig mer och mer utfrusen då många såg mycket allvarligt på att han anklagat självaste Hans Holmér. Trycket var hårt och han blev snart psykiskt ansträngd, utbränd och deprimerad. Den 4 maj 1994 hittades han till sist död hemma i sitt kök, "avliden på grund av långvariga alkoholskador".

Vi ska återkomma till Rolf Dahlgrens märkliga förhållanden under mordkvällen (se sid 683)

*Rolf "Dallas" Dahlgren
fick betala ett högt pris*

TOMMY LINDSTRÖM

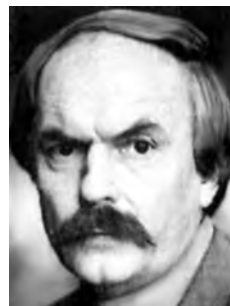
En av Holmérs närmaste män var Rikskriminalens chef Tommy Lindström. Från allra första början ingick han i den innersta kretsen och har sedan dess ofta figurerat som expert i press och TV med mera. Men precis som Holmér omges han av märkliga omständigheter som gör att man kraftigt måste ifrågasätta vem han egentligen är i det här fallet. Hans suspekta agerande började redan på morgonen efter statsministermordet. Trots att han var chef för Rikskriminalen var det ingen som hade ringt för att larma

honom och istället vill Tommy Lindström att vi ska tro på följande. Det har redan omtalats på sidan 152, men tål att upprepas:

I gryningen den 1 mars 1986 ringde väckarklockan som vanligt kl 05.22. Lindström gick ut och hämtade tidningen vid grinden och inhämtade då den chockerande nyheten att statsministern blivit skjuten. I sin bok *Mitt liv som snut* beskriver han vad som sedan hände, eftersom det denna dag var hans födelsedag och barnen ville komma och överraska med kaffe och tårta:

”Jag var dock tvungen att hoppa i säng igen och låtsas sova när ätteläggarna kom ner och överföll mig. Jag fick en lapp med en order att söka mig fram till en viss plats, där det fanns ännu en lapp med vidare instruktioner till nästa gömställe och så vidare. Den fjärde lappen dirigerade mig till Maivors garderob där presenten fanns - en innebandyklubba.”

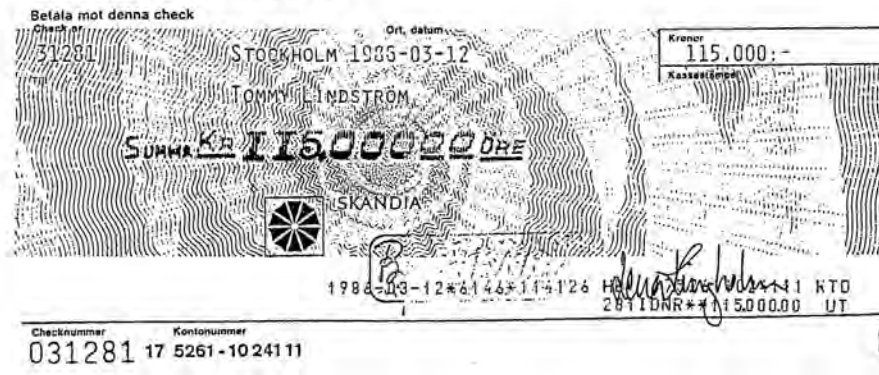
På grund av firandet kom det att dröja sex (!) timmar innan han dök upp på sin arbetsplats - sex timmar efter att han fått reda på att landets statsminister brutalt mördats bara några mil från hans bostad. Lägg också märke till att det var Källa M, eller Milan Heidenreich som han egentligen hette, en nära medarbetare till samme Tommy Lindström som månaderna före mordet försökte värva en våldsman till likvideringen av Olof Palme (se sid 369)!

Tommy Lindström

Tommy Lindström var redan tidigt en omdiskuterad polis med säregna metoder. Smeknamnet Turbo hade han fått i samband med att han kört tjänstebil i 173 km i timmen och åkt fast för fortkörning. Han hade också uppmärksammats i samband med den så kallade Caracaffären, då han i början av 1980-talet hyrde garage för sina hemliga spaningsbilar av den ökände Mr X, Leif Stenberg, då obestridd ledare av Stockholms undre värld. Carac hyrde sedan i sin tur ut civila spaningsbilar till polisen, vilket kostade skattebetalarna tiotusentals kronor i månaden.

Pengarna till verksamheten hade han fått genom att i rikspolisstyrelsens kassa presentera en oattesterad räkning ”gällande kostnader för knark”, vilket gjort att han fått ut 185 000 kronor i handen. Lindström gick därefter till en advokatbyrå och köpte ett aktiebolag som döptes till Carac. Går det åt 185 000 kronor för att köpa ett tomt aktiebolag? Naturligtvis inte och det spekuleras fortfarande i vart pengarna tog vägen. I aktiebolagsregistret fanns dessutom hans sambo noterad som firmatecknare, vilket måste ses som mycket klumpigt om man försöker driva en hemlig spaningsverksamhet och en enkel ringning till länsstyrelsens personregister skulle avslöja att Carac egentligen var Lindströms baby. Efter många turer fram och tillbaka ledsnade Lindström och lämnade sina bilar att rosta på en kaserngård i Sörentorp.

Tommy Lindströms beryktade check på 115 000 kr - utskrivna av Skandia

AFFÄREN ANGLAIS

Affären Anglais är en lätt bisarr berättelse om hur Lindström i början av 1986 bjöd hela rikskriminalens personal på flott tvådagars kalas på Hotel Anglais vid Stureplan i Stockholm. Notan gick på 85 000 kronor. Tommy Lindström tog med räkningen till en hög redovisningschef på Rikspolisstyrelsen, men fick nobben och uppmanades betala ur egen ficka. Av någon anledning gick han då till försäkringsbolaget Skandia som utan att blinka skrev ut en check på 115 000 kronor för att bekosta rikspolischefens och hans nära trehundra kollegors entrecote och hummer. Checken löstes sedan in på SE-Banken på Scheelegatan. Varför i fridens namn betalade Skandia för en statlig personalfest?

Det kan vara på sin plats att påminna om detta försäkringsbolags suspekta verksamhet i samband med statsgerillan Stay Behind (se sid 485), som bland annat hade sitt huvudkvarter förlagt i bolagets kontor vid mordplatsen. Andra källor har också pekat ut denna byggnad som länken mellan Säpo och amerikanska CIA. Beloppet betalades i alla fall ut via Skandias säkerhetsman och förre polisen Per Häggström som med fem minuters varsel arrangerade det som tjallarersättning för en konststöld - som sedan länge varit reglerad! Tommy Lindström betalade därefter 85 000 kronor till Anglais. Vart mellanskillnaden tog vägen är ännu outrett.

Visste Lindström i förväg att Skandia skulle betala? Eller tog han verkligen risken att själv få betala nära hundratusen kronor? Låg det kanske rent av i Skandias intresse att denna fest blev arrangerad?

Lindström har sedan dess fortsatt med diverse ljusskygga projekt och varnades 1991 av Statens ansvarsnämnd för att ha inlett en egen brottsutredning utan att informera åklagaren. 1992 åtalades han för urkundsförfalskning och grovt osant

intygande i samband med utredningar av konststöld och blev därefter omplacerad inom Rikspolisstyrelsen innan han i oktober 1993 avstängdes från jobbet. Hade gränsen blivit upplöst mellan rikskriminalen och rikets kriminalitet?

Genom en dom den 2 november 1994 var det sedan dags för tingsrätten att döma honom till villkorlig dom för grovt bedrägeri samt att utge skadestånd till Försäkrings AB Skandia. Sommaren 1996 tog Högsta Domstolen över och dömde honom till villkorligt fängelse för urkundsförfalskning. Den 19 april samma år beslutade Statens Ansvarsnämnd till sist att han skulle avskedas. Han fick dock behålla graden som överintendent och arbetade vidare i rikspolishuset, nu med Interpolfrågor!

Vad gäller Palmemordet har Tommy Lindström gjort diverse framträdanden. Det var till exempel han som plötsligt dök upp från ingenstans och lurade sig in i det hårt bevakade fängelset i Sydafrika sedan överste Eugene de Kock (se sid 583) börjat läcka information om Sydafrikaspåret. En annan följetong i massmedia har varit dykningarna i centrala Stockholm, ledda av samme Tommy Lindström. Dessa kan ses i en annan dager när faktum klarnar att spaningsledningen redan från början måste varit medvetna om att man söker efter fel mordvapen (se sid 231). I augusti 1997 var det dags igen, den här gången i form av Operation .357. Att dykningarna var förlagda just till Stockholm Waterfestivals bråda dagar var knappast någon slump och tusentals nyfikna passerade för att få sig en titt. Kommentarererna var många:

-Det känns skönt att veta att polisen verkligen gör sitt bästa i jakten på Olof Palmes mördare.

AFFÄREN CHAMONIX

Det har nu blivit dags att granska nästa underliga företeelse. Palmes yngste son Mattias vistades på pensionatet Pierre et Vacances i den franska alpbyn Chamonix då hans far blev skjuten. Dödsbudet fick han av allt att döma på restaurang Chambre 9 en timme och en kvart efter mordet av platschefen vid STS Resor Olof Manner. Samtidigt ökade dödsbudet ut från radiohögtalare längs den slingrande huvudgatan.

Men det här är inte den officiella versionen, som istället är full av bisarra händelser. Journalisten Sven Anér står för avslöjandena som han bland annat har presenterat i sin bok *Affären Chamonix*. Det började redan på morgonen efter statsministermordet då man kunde läsa följande:

TT-telegram den 1 mars -86, kl. 09.41:

”Den franska regeringen beslutade på lördagsmorgonen att sända ett flygplan till en flygplats i närheten av vintersportorten Chamonix, där Palmes son Mattias befann sig, för att denne snabbt skall komma tillbaka till Stockholm.

Den franske premiärministern Laurent Fabius sände tidigt på lördagen ett telegram till fru Lisbet Palme. Med i planet som den franske regeringen skickade för att hämta hem Mattias Palme befann sig svenske ambassadören Carl Lidbom och Ebbe Carlsson,

en av statsministerns medarbetare och god vän till Mattias Palme.

Mattias som befinner sig i Chamonix har inte kunnat nås per telefon, vilket är anledningen till att ambassadören och Ebbe Carlsson följer med planet. De skall underrätta honom om det inträffade och se till att han så fort som möjligt skall kunna återvända till Stockholm”.

Den 2 mars -86 kunde man läsa följande i GT:

”Lisbet Palme har nu stöd av sina tre söner i sorgen efter maken Olof. I går kl 22.35 kom även den yngste sonen Mattias hem till Lisbet och bröderna Joakim och Mårten på Västerlånggatan 31. I nästan en vecka hade Mattias haft en härlig skidsemester tillsammans med en kamrat - men nu slutade sportlovsveckan i tragedi.

Den svenska ambassadören Carl Lidbom och pressattachén Abbe Carlsson (*korrekt kopierat*) åkte själva ned till Chamonix för att vara med Mattias under resan. Den franska staten ställde upp med ett plan som tog de tre från Chamonix till Genève där ytterligare ett specialchartrat plan väntade för vidare transport till Sverige.

Det var meningen att planet skulle landat kl 22.00 på Bromma, men piloten valde i stället att flyga till Arlanda. Där väntade en polisbil och Säpopersonal som snabbt eskorterade Mattias hem till Västerlånggatan. Den svarta Mercedesen körde ända fram till dörren. Med nedböjt huvud tog Mattias ett snabbt steg in i huset”.

(slut artikel)

Vad är det för konstigt med det här då? Det är väl bra att länder hjälper varandra. Ja visst - om det inte vore för att den här flygningen av oklar anledning aldrig har ägt rum!

LÅNADE FRANSKT JETPLAN

1986 var Carl Lidbom svensk ambassadör i Paris (se sid 662). Följande redogörelse är en blandning av uppgifter han uppgivit vid olika tillfällen: Kvällen då Olof Palme sköts satt han hemma i sitt ambassadörsresidens med sin gode vän Ebbe Carlsson som hade kommit för att fira hans 60-årsdag. Ebbe var en flitig gäst hos paret Lidbom och hade ofta varit på besök i Paris.

Efter ett trevligt kalas gick Ebbe Carlsson och lade sig, men väcktes senare mitt i natten av Lidboms fru som berättade om attentatet mot Olof Palme. Lena Lidbom skyndade sedan att ringa efter sin man som på kvällen blivit bortbjuden på middag hos en viss madame Chantal Crousel. Ambassadören blev skakad av beskedet och begav sig omedelbart tillbaka till ambassaden.

Bokförlagsdirektören Ebbe Carlsson hade samtidigt ringt upp Olof Palmes efterträdare Ingvar Carlsson. Denne bad

Carl Lidbom

då Ebbe att hämta sonen Mattias Palme i skidorten Chamonix. Därefter ringde Ebbe Carlsson Säpochefen Sven-Åke Hjälmsroth som förmedlade kontakter med den franska säkerhetstjänsten för att det rätta hotellet skulle kunna lokaliseras, vilket också ordnades.

Redan detta är märkvärdigt: att en privatperson övertar ambassadörsplikter och utnyttjar två säkerhetstjänster för att hitta ett hotell. Och hur kunde en vanlig svensk vända upp och ner på den franska byråkratin en vinternatt mellan fredag och lördag?

-Lidbom kopplade in sin ambassadsekreterare Christian Leffler som tog kontakt med premiärminister Laurent Fabius kansli, varpå franska regeringen ställde ett jetplan till ambassadörens förfogande, förklarade Ebbe Carlsson inför JK 1988.

Man begav sig nu till Villacoublay, en liten flygplats utanför Paris som användes för militära ändamål och där regeringens officiella flygplan fanns placerade. De båda svenskarna, en pilot och ytterligare en besättningsman lyfte därefter mot Genève varifrån man åkte bil till Chamonix, hämtade Mattias Palme till Paris och flög honom tillbaka till Stockholm.

Men denna berättelse är enligt Sven Anér en saga. Till att börja med är det omöjligt att flyga till Chamonix, eftersom byn inte ens har en airstrip. Då detta påpekades för Carl Lidbom ändrade han sin version till att han skulle ha landat i Genève och åkt resten av vägen i bil. Med Mårten Palme som sagesman hette det också först att Lidbom visserligen kanske flugit med franskt regeringsplan till Genève, men att Mattias hade flugit vanligt trafikplan direkt hem till Stockholm från Schweiz. Nästa variant blev att Carl Lidbom flugit regeringshelikopter direkt till Chamonix, plockat upp Mattias och återvänt till Paris. Sedan kändes den versionen inte riktigt bra, varpå man drog till med att Mattias skulle ha flugit till Paris och övernattat där.

Men inga vittnen har sett varken Lidbom, Mattias eller Ebbe Carlsson i Paris. Det finns heller ingen sund logik i resonemanget. Om Mattias körts direkt till Genève flygfält kl 7 på lördagsmorgonen hade han lätt hunnit med ett SAS-plan från Köpenhamn till Stockholm med ankomst Arlanda kl 12.35, en mycket snabb förbindelse och hela 9 timmar snabbare än den påstådda flygningen.

Sven Anérs analys går vidare. Då ambassadör Lidbom ställts inför vissa motsägelser i Ebbe Carlssons redovisning ändrade han sig i juli 1992. Nu hette det istället att han hyrt en Mystère 20 ur det franska regeringskansliets flygplansflotta GLAM. Med detta jetplan hade Lidbom flugit till Chamonix och hämtat hem Mattias till Paris. Väl tillbaka på ambassaden lyckades de få sig några timmars sömn. Under tiden ordnade ambassaden flygbiljetter till ett SAS-plan som tog Mattias tillbaka till Arlanda där

Ebbe Carlsson

storebror Mårten väntade. Med på återresan till Stockholm fanns Ebbe Carlsson.

Hans Dahlgren i Statsrådsberedningen, senare ordförande för FN:s säkerhetsråd, lät en månad senare ordna ett belopp motsvarande 6 134,20 svenska kr för inköp av två flygbiljetter Paris – Köpenhamn - Stockholm åt herrarna Carlsson, Ebbe och Palme, Mattias, två privatpersoner utan anknytning till statsverket. Men varför skulle skattebetalarna bekosta Mattias Palmes hemresa? Resan var redan betald och alla resebyråer har väl inkörda rutiner för extremfall, vilket är kostnadsfritt och betalas av en SOS-försäkring som ingår i charterresan.

Lidbom försökte samtidigt bevisa sin påstådda resa med fyra dokument och kopior av ett antal tackbrev.

-Men vi har inte kunnat hitta någon som helst dokumentation och så vitt jag kan se har någon flygning aldrig ägt rum, kommenterades från officiellt håll. Vi har inte lånat ut något plan till monsieur Lidbom och utrikesministern har inte fått något tackbrev från monsieur Lidbom.

Även de framlagda flygdokumenterna har visat sig vara förfalskade och därmed faller Lidboms alibi platt till marken. Dokumenten hemligstämplades samtidigt raskt av utrikesminister af Ugglas. Varför?

(Premiärminister Laurent Fabius blev senare åtalad för dråp i samband med den gigantiska blodskandalen i Frankrike, då drygt 3 600 medvetet smittats med HIV-virus. Minst 1 000 av dessa har sedan dess avlidit).

Laurent Fabius

*Livvaktens hjälper Mattias Palme kliva ur.
Eller är det i själva verket Mårten Palme?
(Bilden publicerad i GT den 2 mars -86)*

Mattias har alltid vidhållit att han i resebyråns regi farit direkt hem från Genève till Arlanda. Det var först den 23 september 1992 som han inför en undrande journalist från *Dagens Nyheter* medgav att han ljugit i över sex och ett halvt år och att han i själva verket flugit i den franske presidentens plan. Då tyska NDR sökte honom för en kommentar vägrade han nervöst att låta sig intervjuas och uppgav att han inte kände sig tillräckligt psykiskt stark (?) för att avslöja om han flugit med Lidbom eller ej.

Brodern Mårten har haft samma version som Mattias, nämligen att han kring middagstid lördagen den 1 mars mött sin lillebror på Arlanda och i egen bil kört honom hem till Västerlånggatan. Men efter den 23 september anslöt även han sig till den korrigerade varianten med Mystère 20 och Air France.

Stämmer detta då verkligen? John-Erik Hahne, en av Olof Palmes livvakter, har intygat att han lördagen den 1 mars kl 21.30 mötte Mattias på Arlanda och körde hem honom till Västerlånggatan. Hahne såg då inte skymten av Mårten. Att Hahne verkligen hämtade Mattias framgår av ett klipp ur *GT den 2 mars -86*. Eller är det i själva verket Mårten han hämtade (jämför bilden på förgående sida)?

Frågor frågor - men inga svar.

Var befann sig Lidbom då natten mellan den 28 februari och 1 mars 1986? Ingen vet säkert eftersom ingen har sett honom i Frankrike före kl 15.00 måndagen efter mordet. Han var den ende svenske ambassadören i världen som inte befann sig på sin post för att ta emot de officiella kondoleanserna. En ambassadör som överger sin post i ett läge då Sverige kunde ha utsatts för en terrorattack eller statskupp!

Lidboms egen förklaring:

-När Mattias sent på lördagseftermiddagen placerats på ett Air France-plan till Stockholm, låg jag lågt under söndagen och måndagsförmiddagen. Det är möjligt att ingen såg mig då. Men på måndagseftermiddagen var det dags för ny resa, kondoleansen ansåg jag mig kunna strunta i (?). Så jag for tillsammans med ambassadsekreterare Agneta Bohman till Lyon för att bevaka upptakten till det franska presidentvalet.

Att Lidbom heller aldrig informerade sin närmaste chef, Pierre Schori, är också anmärkningsvärt.

-Det enda jag visste då och vet i dag var att någon från Rosenbad hade kontakt med Carl Lidbom för att han skulle hjälpa hem Mattias Palme, förklarade Schori i telefonsamtal med Anér: Men att detta skulle ha skett med ett av den franska regeringens egna plan har jag aldrig hört talas om, någonsin.

-Vilken är din reaktion?

-Ja, det låter ju sinistert.

Pierre Schori

Bröderna Mårten och Mattias Palme

Reseräkningar från personer i offentlig tjänst är i Sverige öppet tillgängliga dokument. Lidboms reseräkningar likaså - men inte alla. I samband med ett officiellt besök i Jerusalem fick den förre ambassadören följande fråga:

-Dokumentet gällande dina resor omkring tidpunkten för mordet på Olof Palme är hemligstämplade. Varför?

-Det är helt fel. Inga dokument är hemliga. Men de som har försökt hitta räkningar har inte funnit några eftersom några pengar över huvud taget inte betalades ut.

-Men har flygningen verkligen ägt rum?

-Ja, det har den, svarade Lidbom. Om du frågar tjänstemännen på franske premiärministerns kontor kommer du att kunna få all bekräftelse du önskar. Folk som undrar över detta hittar ingenting i våra böcker, svarar man på UD. Ingenting konstigt med det, eftersom det var en gest av gästfrihet från den franska regeringens sida. Och vi har ingenting betalat för lånet av flygplanet.

Vid ett föredrag i Huddinge fortsatte grillningen när en privat utredare av Palmemordet frågade:

-När, var och hur sammanträffade du med Ebbe Carlsson inför flygningen mellan Paris och Genève timmarna efter Palmes död?

Inget svar.

Frågan upprepades.

Inget svar.

-Men kan du då bekräfta uppgifterna i de så kallade flygpappren som svenska UD visat för författaren Sven Anér och där du, Ebbe Carlsson och Mattias Palme står upptagna som passagerare?

Inget svar.

Statsministern och ett stort antal statsråd har personligen informerats av Sven Anér om Affären Chamonix. Bland dessa kan nämnas Gun Hellsvik, Olof Johansson, Mats Odell och Alf Svensson. Men ingen har reagerat. Palmeutredningen har heller aldrig ägnat uppgifterna något som helst intresse trots att Europarådet i september 1993 tog sig an ärendet. Inte heller Granskningskommissionen fann någon anledning att beröra fallet. Sven Anér har trots det kämpat vidare och skickade den 16 oktober 1999 ett utförligt brev om sina undersökningar till Europaparlamentet. Den 8 februari 2000 fick han svar från avdelningschef Jean-Louis Coughon:

”Vi har tagit del av Dina undersökningar, men måste emellertid meddela att Europaparlamentet varken är behörigt eller har möjlighet att göra några som helst undersökningar i ett straffrättsligt ärende. Detta är också fallet då det, såsom i detta fall, är fråga om ett brottsoffer som var en berömd statsman.”

Varför tror sig Lidbom och Ebbe Carlsson då behöva alibi och vilken betydelse har det faktum att de har gjort mödosamma förfalskningsförsök för att åtgärda det? Kort efter mordet fällde Lidbom enligt *Proletären* följande yttrande:

-Det är bäst för alla inblandade om mordet på Olof Palme aldrig klaras upp.

FÖR ATT KUNNA SÄGA NÅGOT SÅDANT MÅSTE MAN SJÄLV SITTA INNE MED SANNINGEN! Det kan vara på sin plats att tillägga att Carl Lidbom och hans hustru sövdes med gas (se sid 662) i sitt ambassadresidens, sommaren efter likvideringen av statsministern. Var denna händelse på något sätt kopplad till mordet?

VARFÖR LJUGER MÅRTEN?

Sven Anér trodde länge att familjen Palme skulle uppskatta hans hederliga ansträngningar, men i stället har han mötts av tystnad respektive avancerade osanningar. Det föreligger heller inte bara frågetecken kring Mattias i familjen Palme. Lisbet Palmes påstådda skottskada (se sid 259), hennes anmärkningsvärda beteende i rätten (se sid 289) och utpekandet av Christer Pettersson (se sid 282) är svåra att förklara. Men det räcker inte med det. Även Mårten Palmes förehavanden under mordnatten är nödvändiga att undersöka. Den under mystiska omständigheter avlidne privatspanaren Ingvar Heimer (se sid 360) lade ner stor möda på att försöka reda ut frågetecknen.

I tingsrätten 1989 fick Mårten redogöra för sina förehavanden strax efter mordet:

-Vi gick norrut till min fästmöns lägenhet som låg vid Vanadisplan, berättade han. Sedan vi kommit in och satt på tevatten ringer plötsligt min mor och säger att de är beskjutna. Då rusar vi ner på gatan och tar en taxi till Västerlånggatan. När vi kommer fram dit ser vi att de inte är där och då får vi skjuts (med polisen) till Sabbatsberg.

Mårten utelämnade en viktig del av händelseförloppet. Då han inte själv hade nyckel till föräldrarnas lägenhet hade han knackat på hos grannen Janken Myrdal som brukade vattna blommorna och därför hade en extranyckel. Därefter var han inne i bostaden i minst en kvart. Det fanns heller inte någon polisbil på plats vid midnatt då Mårten sa att han anlände. Vi vet via Ingvar Heimers intervju med poliserna Stig Rysén och Lars Berntsson att bevakningen av statsministerbostaden började kl 00.15 och att Mårten och Ingrid först kom ut cirka tre minuter senare. Detta innebär i sin tur att han inte bara tittade in i lägenheten utan verkar ha haft något konkret att utföra.

1995 kompletterade Mårten bilden. Trots uppgiften om att hans skjutne far ”låg för operation” skall han ha trott att modern 20 minuter efter attentatet hade åkt hem istället för att följa med till

Mårten, Lisbet, Mattias och Joakim vid begravningen

operationssalen (?). Som den uppmärksamma läsaren noterar stämmer heller inte Mårtens färd med det faktum att han ska ha blivit uppringd först efter dödsbudet kl 00.06 (se sid 126). Han kan därför inte ha svarat hemma i Ingridis lägenhet eftersom han enligt vittnet Janken Myrdal redan då hade kommit till Gamla stan.

Allt pekar alltså på att Mårtens och flickvännen Ingridis osannolikt tidiga besök på Västerlånggatan är mycket egendomligt. Kan han ha blivit underrättad på annat sätt? Kan Lisbet Palme först ha ringt den andra sonen Joakim, varefter Mårten från Västerlånggatan ringt Joakim?

Familjen Palme har ända sedan mordet vägrat uttala sig om denna händelse. Det kan tyckas oviktigt att bry sig om några minuter hit eller dit, men senare komma vi att se att dessa till synes triviala detaljer kan vara nog så viktiga för helheten.

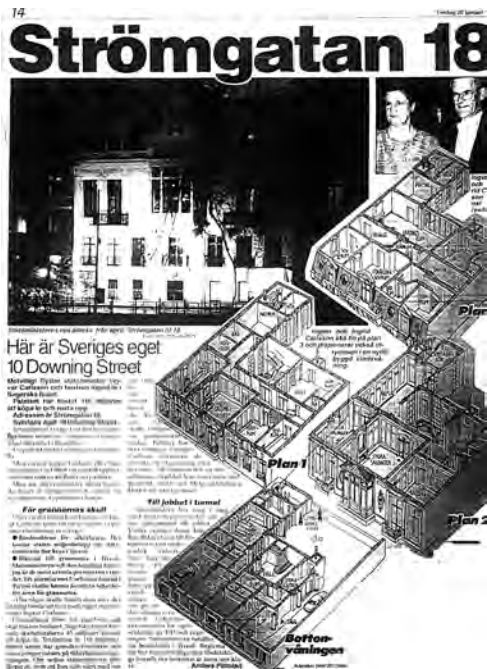
TVINGADES STATSMINISTER INGVAR CARLSSON AVGÅ?

I april 1995 flyttade statsministern Ingvar Carlsson in i Sagerska palatset på Strömgatan 18 i centrala Stockholm. Efter en del vånda hade Olof Palmes efterträdare kommit fram till att det bästa vore att ta palatset i besittning.

–Det sparar miljoner i säkerhetspådrag och är att föredra av hänsyn till mina grannar, sa statsministern i *Expressen* den 20 januari -95. Det skulle ju kunna ske ett attentat där grannarna i Tyresö kom till skada.

Carlsson hade kommit till maktens innersta cirkel som en av statsminister Tage Erlanders pojkar. Tre år senare hade han utsetts till ordförande i partiets ungdomsförbund SSU, 1967 statssekreterare i statsrådsberedningen för att därefter bli utbildningsminister och bostadsminister. Efter valsegern 1982 blev han sedan Palmes närmaste man.

Sveriges eget Downing Street 10 har fyra våningar, varav familjen Ingvar Carlsson disponerade de två översta, skyddade från insyn men med en magnifik utsikt mot slottet och riksdagshuset. Runt 8 000 i månadshyra för en paradvåning med sex rum, kök i etage och takterrass var

Artikeln avslöjade Sagerska palatsets planskiss

inte illa, särskilt inte i ett hus som nyligen rustats upp för 116 miljoner kronor.

I *Aftonbladets* artikel samma dag presenterades en detaljerad planskiss över den nyrenoverade byggnaden. Lämpligheten i detta kan ifrågasättas då skattebetalarna just betalat gigantiska summor för att öka säkerheten mot attentat.

Några månader senare kom något som kan vara en fortsättning. Den 17 augusti -95 begärde finansminister

Kjell-Olof Feldt ytterligare utredning av Polisspåret (se sid 413). I en personlig kolumn i *Dagens Nyheter* uttryckte han sin tvekan rörande de inblandade myndigheterna och ansåg att mordutredningen borde övertas av poliser och åklagare som tidigare aldrig haft att göra med vare sig mordfallet eller Stockholms poliskår.

Spaningsledaren Hans Ölvebro svarade med att han inte ens tänkte läsa boken *Inuti labyrinthen* som var ursprunget till Feldts oro. Någon annan officiell reaktion hördes aldrig av.

Under den efterföljande natten tog sig två okända män förbi alla säkerhetsanordningar på palatset och klättrade omkring på taket rakt ovanför det rum där Ingvar Carlsson låg och sov. Säpo var ansvarig för bevakningen, men av okänd anledning hände ingenting förrän en privat vaktfirma slog larm. Männen greps tillfälligt efter en timmes eftersök på taket (?), men någon utredning genomfördes aldrig.

Få timmar senare kallade statsministern till presskonferens. Hit kom han på kryckor - vilket sades vara på grund av en idrottsskada - varefter han meddelade att han tänkte avgå! Detta kom som en blixt från en klar himmel. Ingvar Carlsson, som var känd för att aldrig göra något utan långa förberedelser, hade inte ens informerat sin ställföreträdare förrän strax före presskonferensen.

Tog sig förbi kameror och säkerhetsanordningar

Vad gjorde männen på taket?

Den officiella anledningen till varför han ville dra sig tillbaka var att regeringsmakten var återtagen, Sverige en del av EU, hans FN-kommission hade varit framgångsrik och att regeringen hade klarat nödvändiga sparbeslut.

Först kravet om utredning av Polisspåret, sedan männen på taket, nu Ingvar Carlssons avgång - allt inom 48 timmar. Hade dessa incidenter möjligtvis med varandra att göra? Tanken på minsta samband avvisades från officiellt håll.

De som först uppmärksammade detta händelseförlopp var Norddeutscher Rundfunk (NDR) i Hamburg, som inför 10-årsminnet av det svenska attentatet producerat dokumentären *Der Mord an Olof Palme* (även kallad *Wer erschoss Olof Palme?*), en mycket välgjord film som exponerar konspirationen bakom mordet och som med namn och bild påtalade några Baseballpolisers eventuella inblandning. Filmen, som även tog upp Affären Chamoni (se sid 532), har visats i flera europeiska länder och väckt så starka reaktioner att den bland ett tiotal konkurrenter nominerades till bästa tyska TV-dokumentär 1996. NDR ställde senare visningskopior till förfogande, men trots flera försök hos olika svenska TV-bolag har ingen velat eller vågat visa filmen. Chefen för TV4s *Kalla Fakta* tog sig inte ens tid att titta på programmet.

-Har den inte med Christer Pettersson att göra är vi inte intresserade, var hans kommentar.

När filmen trots allt premiärvisades av journalisten Sven Anér i Tuna bygdegård utanför Uppsala, smet en oväntad gäst in utan att betala: Carl Lidbom (se sid 533, 662, 687).

-Jag var nyfiken, förklarade den förre ambassadören i *Expressen den 29 september -96*. Men det var en riktigt slibbig sörja och jag kan överhuvudtaget inte förstå hur jag har blivit inblandad. Det handlar faktiskt om fullständigt otillåten förtalsverksamhet.

Sven Anér kontaktade senare filmens upphovsman i Berlin för en kommentar.

-Är jag verkligen den ende som tänkt tanken att Sveriges statsminister möjligen avgått för att han hotats till livet om han anslöt sig till kravet att Polisspåret utreds, undrade Klaus Knapp. Och hur kommer det sig att de som bröt sig in till statsministerns privata bostad fick löpa?

Christer Pettersson

Carl Lidbom

*Hans heder, rotad i vanheder och trolös
trohet, höll honom svekfullt trogen*

Alfred Lord Tennyson

EN STAT I STATEN

Frågor som ständigt återkommer i samband med Palmemordet är: Om det faktiskt föreligger en konspiration bakom dådet, hur är det möjligt att så många kan vara inblandade utan att någon tjallar? Kan det verkligen stämma att samhällstoppen är medveten om vilka krafter som ligger bakom? Och om så är fallet, hur har man lyckats hålla tyst?

Ett massivt hemlighetsmakeri inom samhällseliten, politiken, polis- och säkerhetsapparaten har under många år varit ett stort, men för många osynligt, problem. Allt fler har numera börjat misstänka att det finns hemliga nätverk som styr bakom kulisserna. Den internationella Frimurareorden kan vara en del av svaret på denna frågeställning. Frimureriet bygger nämligen på dolda lojaliteter, hemlighetsmakeri och slutenhet och Bröderna avlägger löften om trohet in i döden. Diverse nätverk, varav frimurarnas är ett, infiltrerar samhället och verkar i det fördolda. Frimurarna bildar en osynlig makt som påverkar våra dagliga liv utan att vi har den minsta aning om det.

Journalisten Göran Skytte presenterade i *januari-85* en omskakande artikelserie i *Aftonbladet*. Här följer delar av den inledande artikeln som dessutom innehöll långa rader av medlemslistor. Dessa har dock strukits av hänsyn till de utpekade och deras familjer.

Frimurarnas högkvarter i Stockholm - Bååtska Palatset

1985 fyllde Svenska Frimurare Orden 250 år. I samband med det undersöktes delar av medlemsregistret för denna organisation som är mycket kontroversiell både i Sverige och utomlands. Undersökningen visade att en förbluffande stor del av de högsta topparna i Sverige är frimurare.

Här är fakta:

* Svenska Frimurare Orden har cirka 24 000 medlemmar (4 000 av dessa finns i Stockholm, *författarens anmärkning*).

* Praktiskt taget samtliga kommer från överklass och övre medelklass.

* Mer än 1000 svenska officerare är frimurare - däribland många i den absolut högsta militära ledningen.

* Många poliser, åklagare och domare i högsta befattning är frimurare.

* Över 500 präster är frimurare - däribland 8 biskopar.

* Det finns nästan 400 bankdirektörer i de svenska frimurarnas organisation - samt flera chefer i bankinspektionen.

* Vidare en lång rad riksdagsmän, de flesta från moderata samlingspartiet, samt många journalister.

Palatsets imponerande Johannessal vars svartvita golv sägs symbolisera det goda och det onda. Schackmönstret är en av Frimurarnas vanligaste symboler.

Den vackra Riddarsalen går helt i rött. Stolsitsarna är specialgjorda för varje medlem

Medlemmarna i Svenska Frimurare Order har ett mycket stort inflytande i det svenska samhället och har i dag medlemmar i toppen på praktiskt taget varenda viktig och central institution inom statsförvaltningen, rättsväsendet, militären, näringslivet, politiken och kyrkan. Det är anmärkningsvärt att alla dessa mäktiga och inflytelserika män är medlemmar i ett hemlighetsfullt brödraskap, där man svär eder att icke avslöja någonting om sin organisation. Man kan inte utesluta att dessa frimurare sinsemellan har förbindelser och lojaliteter som gör att de i praktiken blir en slags stat i staten, en för allmänheten dold maktfaktor. De svenska frimurarna har även officiella förbindelser med de skandalomsusade frimurarna både i Italien och England.

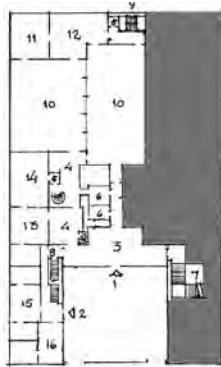
Officiellt säger frimurarna att de är en förening på kristen grund som ägnar sig åt välgörenhet. Detta låter fullständigt oförargligt. Ändå förekommer det gång på gång att frimurarna utsätts för hårda angrepp och stark kritik. Man kan sammanfatta allt som skrivits de senaste tjugo åren i svensk press på följande sätt:

Tidningarna påstår att frimurarna är en kvinnofientlig och antisemitisk organisation som ägnar sig åt hemliga och ockulta riter med dödsallar, likkistor och benknotor. Man dricker blod och svär fasansfulla tystnadseder där man går med på att bli dödad om man bryter sitt tystnadslofte. Allt detta låter som vainsinne och påhitt.

Men faktum är att det är delvis sant: Kvinnor är förbjudna. Den som inte är kristen får inte bli medlem - detta gäller till exempel judar och muslimer. Man har medeltida ritualer med starka inslag av ockultism och mysticism, man har dödsallan som symbol

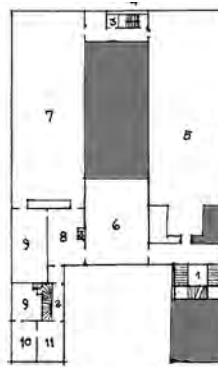
Bottenplan

1. Huvudentré
2. Sidoentré
3. Entréhall
4. Kapprum
5. Hiss
6. Toaletter
7. Stora trapphuset
8. Lilla trapphuset
9. Utrymningsstrappa
10. Matsal
11. Klubbрум
12. Uppvärmningskök
13. Biblioteksexpedition
14. Lissal
15. Drätseldirektorium
16. Ordensassistentexpedition

Våning 2 trappa

1. Stora trapphuset
2. Lilla trapphuset
3. Hiss
4. Utrymningsstrappa
5. Bildlarsalen
6. Cassernsalen
7. Johannessalen
8. Förrum
9. Ambetsmannarum
10. Johanneslogens OM rum
11. Logedirektorium

Våning 1 trappa

1. Stora trapphuset
2. Lilla trapphuset
3. Hiss
4. Vitte gradens förmak
5. Trövelsalen
6. Kxe gradens förmak
7. Kronprinsrummet
8. Kungarummet
9. Storceremoniöstrummet
10. Ceremoniöstrummet
11. Kanslerummet
12. Ordens visitör

Källarplan

1. Trappa till sidoentrén
2. Blåtska valvet
3. Trappa till kapprummet
4. Omklädningsrum
5. Ordens Arkiv
6. Ordens Museum
7. Utrymningsstrappa
8. Hiss
9. Nödutgång till Stallgatan

I frimurarnas egen broschyr om högkvarteret Bååtska Palatset på Blasieholmen finns följande planskiss. De mörka fälten visar utrymmen som används för hemliga ritualer.

och varje medlem måste svära en ed att inte avslöja någonting om sin organisation och dess ritualer för utomstående.

Den engelske journalisten Stephen Knight publicerade en mycket kontroversiell bok *The Brotherhood*, Brödraskapet. (Denna följdes upp av *Inside the Brotherhood*). I den framgår det att frimurarna på hög nivå infiltrerat hela det engelska samhället och att de gång på gång blivit inblandade i olika rättsskandaler om korruption och brottslig så kallad brödraskapspolitik.

Vi ska komma att se att så även kan vara fallet i Sverige.

KRAFTFULLT FÄSTE

1985 fanns det 16 medlemmar i den dåvarande riksdagen som var medlemmar i Svenska Frimurare Orden. Dessa politiker hade alltså för allmänheten okända och

dolda förbindelser och lojaliteter med andra frimurare. Två av dessa är förre försvarsministern Anders Björck, frimurare av X-graden, och ÖBn Owe Victorin. Anmärkningsvärt är att flera av dessa politiker undvek att skylta med sin titel riksdagsman i frimurarnas medlemsmatrikel. I frimurarnas medlemsregister stod vidare 388 personer med titeln bankdirektör. Men där finns också tre höga chefer i bankinspektionen, den myndighet som skall kontrollera att bankdirektörerna håller sig till lagen.

Folk från näringslivet intar numerärt sett en framträdande ställning i Orden. Bland annat fanns det 1820 personer med titeln direktör. Detta pekar på att frimurarelogerna är viktiga som informella kanaler där man kan knyta diskreta affärskontakter.

Frimurarna har också ett mycket kraftfullt fäste i toppen av den svenska krigsmakten. Totalt fanns det 1028 aktiva och före detta officerare som medlemmar i Svenska Frimurare Orden - och många av dem höga chefer i Försvarsstaben, arméstaben, flygstaben, marininstaben och ute på regementerna: 2 generallöjtnanter, 10 generalmajorer, 5 kommendörer, 7 överstar, 13 kommendörkapten, 270 överstelöjtnanter, 17 örlogskaptener, 238 majorer, 306 kaptener, 15 ryttmästare och 15 löjtnanter.

Frimurarna har även en mycket stark ställning på toppnivå i alla instanser av det svenska rättsväsendet. Det fanns i mitten av 1980-talet totalt 190 personer som uppgav polisär titel i medlemsmatrikeln. I flera fall satt dessa i högsta toppen av polisväsendet på länsnivå och lokal nivå. I artikeln konstaterades att 5 länspolischefer var frimurare, därav 3 i aktiv tjänst, och 18 polismästare varav 10 i aktiv tjänst.

Detta är alltså bara toppen av isberget. Därtill kom en lång rad poliser i hög men underordnad ställning, bland annat: 5 polisintendenter, 22 poliskommissarier, 12 kriminalkommissarier, 27 polisinspektörer, 46 kriminalinspektörer. Bland dessa fanns bland andra vice länspolismästare i Stockholm Gösta Welander, frimurare av X-graden och mycket central i Palmeärendet. Man kan här se en tydlig tendens: på många platser där högste chefen är frimurare är också flera av de närmast underordnade med i Orden.

Det fanns därutöver 41 frimurare som var högt uppsatta åklagare i aktiv tjänst: 2 länsåklagare, 16 chefsåklagar, 15 distriktsåklagare och 8 kammaråklagare. När frimurarpoliserna och frimurareåklagarna har gjort sitt så skall domarna döma i domstol. *Aftonbladets* undersökning visade att det fanns frimurare på höga domarposter i hela domstolsväsendet: 1 justitieråd i Högsta Domstolen, 17 hovrättsråd i Hovrätterna och 17 lagmän i tingsrätterna

Under dessa toppmän fanns dessutom ett stort antal jurister i domarkarriären som var frimurare. Enligt medlemsmatrikeln

Anders Björck

Gösta Welander

var 203 advokater frimurare.

Även journalistkåren är infiltrerad. Totalt fanns det vid tiden för Palmemordet 110 journalister organiserade i frimurarerörelsen, flera av dem med stor makt och inflytande i massmediavärlden. Här är det uppenbart att det måste uppstå konflikt mellan rollen som yrkesman och rollen som frimurare. Å ena sidan ska man som journalist opartiskt informera samt kritiskt granska de mäktiga och inflytelserika.

Å andra sidan tillhör man som frimurare en till stora delar hemlig organisation och har svurit en ed att inte avslöja denna organisations hemligheter för utomstående. Det går inte ihop.

Kort sagt, det vimlar av höga poliser, åklagare, domare och advokater som är frimurare. Samtliga edsvurna bröder i en starkt hemlighetsfull organisation som präglas av sekretess utåt och lojal sammanhållning inåt.

Sedan dess har medlemsantalet bara ökat.

I utlandet är frimurarna en mycket mera kontroversiell organisation och kritiken där är hårdare och bredare. Några exempel är den katolska kyrkan som bannlyser katolska frimurare och den grekisk-ortodoxa kyrkan som utesluter präster som är frimurare. I Sverige är stora delar av den frikyrkliga rörelsen också starkt kritiska och de mest extrema kritikerna menar att frimurarnas hemliga riter gränsar till hedendom och djävulsdyrkan. Det finns även kritiska röster inom den svenska kyrkan som bland annat kritiserat att svenska biskopar på gudtjänsttid predikat i frimurarnas tempel. Förvånansvärt många av kyrkans män ingår i frimurarnas led och medlemsmatrikeln i mitten av 1980-talet innehöll namn på noga räknat 535 präster, många av dem i högsta ställning: 7 biskopar, 3 domproster, 69 kontraktsproster, 49 proster, 249 kyrkoherdar, 111 komministerar, 19 pastorer, 17 kyrkoadjunkter, 2 stiftsadjunkter och 2 hovpredikanter.

Den svenska kyrkan har flera gånger hamnat i blåsväder på grund av prästernas engagemang i frimurarerörelsen. Gång på gång har tidningar skrivit om att frimurarepräster deltar i olika mer eller mindre makabra ritualer och ceremonier. 1983 anklagade till exempel en präst i Kalmar biskoparna i frimurarerörelsen för att dricka blod och fil kand Rolf Sjölund från Södertälje gjorde senare en anmälan till Ansvarsnämnden för biskopar.

Oscarssalen med sin utsmyckade kungatron

-Frimurare Orden är en religion, skild från svenska kyrkan. Inom orden förekommer löftesgivande som bland annat accepterar frimurarnas religion och lära. Att biskopar inom svenska kyrkan utövar en främmande religion kan inte anses vara förenligt med de regler och löften som gäller biskopsämbetet.

Ett av de vackert utsmyckade kungarummen i palatset

Enligt många seriösa undersökare är det viktigt att understryka att frimurare av de lägre graderna ofta inte har en aning om vad som försiggår i toppen av hierarkin. Det som för många framstår som en trivsamt herrklubb kan alltså visa sig ha helt andra sidor bland eliten.

HÖGSTA RÅDET

Stormästare i den svenska frimurarorden har genomgående varit en kunglig person - från Karl XIII till prins Bertil. Den nuvarande kungen Carl XVI Gustaf tackade dock nej när han tillfrågades efter sin farbrors död. Sedan den svenska landslogen stiftades 1760 har följande varit stormästare: Karl Fredrik Eckleff 1760-1774, Karl XIII 1774-1818, Karl XIV Johan 1818-1844, Oskar I 1844-1859, Karl XV 1859-1872, Oskar II 1872-1907, Gustav V 1907-1950, Gustav VI Adolf 1950-1973 och prins Bertil 1973-1997.

Den högsta ledningen består av tolv personer. Hans Kunglige Höghet Prins Bertil var länge Svenska Frimurare Ordens Stormästare och Högste Styresman. Vid sin sida hade han det Högsta Rådet som bestod av följande personer: Direktör Gustaf Piehl, ryttmästare Carl Nisser, generaldirektör Lars Ljunggren, biskop Sven Silén, hovpredikant Allan Alvestrand, bankdirektör Lars Piehl, civilingenjör Åke Sandberg, teologie doktor Curt Lindhagen, revisor Hadar Jacobson, professor Lars-Erik Böttiger och överdirektör Kjell Edström.

Den 12 januari -95 lade tidningen *Expressen* fram nya avslöjande namn och fakta. Nu var antalet svenska medlemmar uppe i 17 000. Tidningen presenterade samtidigt hemliga och tidigare okända detaljer om invigningsritualerna från de olika graderna.

Prins Bertil - stormästare

De svenska frimurarna indelar medlemmarna i elva olika grader och varje gång man stiger i graderna måste man genomgå ritualer och avlägga löften om tystnad. Den frimurare som har en högre grad får inte berätta denna grads hemligheter för frimurare av lägre grad.

Avslutningsvis kan tilläggas att det bara finns två sätt att lämna frimurarna:

* Att göra sig passiv, låta bli att gå på möten och inte betala in några avgifter. Efter två eller tre år stryks den passive ur medlemsmatrikeln.

* Eller att begära samtal med sin ordförande mästare och begära att få lämna logen. Det är en krånglig väg där den som vill sluta kallas till samtal vilket i sin tur kan bli en lång och komplicerad procedur. Detta är åtminstone den officiella versionen. Andra rapporter från utländska frimurarorganisationer hävdar att det är betydligt svårare och mer farligt än så.

Men låt oss nu studera de mycket hemliga invigningsritualerna. Vi börjar med de lägsta graderna och går sedan vidare uppåt:

GRAD I, ST JOHANNES-LÄRLING

Detta är invigningsgraden som följer en bestämd ritual med svärd, klubbor och andra symboler. Den blivande lärlingen får en bindel för ögonen och ombeds svara på frågor. Tysthetslöfte avges. Ordförande Mästaren (OM) säger, att den som bryter mot löftet utsätts för ett rättfärdigt straff. Varje lärling luras att tro att han missat inträdesprovet, men blir ändå upptagen i Orden om han består proven. Han får avge den gamla frimurareeden, som i detalj säger vad som händer med den som bryter löftet:

”Men i fall jag, i ringaste måtto, skulle detta mitt löfte bryta, så samtycker jag, att min hals må blifva afhuggen, mitt hjerta utrifvet, min tunga och mina inelfvor uttryckta samt allt kastat i hafvets avgrund, min kropp förbränd och dess aska kringspridd i luften, på det ingenting af mig och min hågkomst må finnas kvar ibland menniskor samt Frie Murare Bröder.”

Lärligen får också redan här svara på frågan:

-Är du redo att blanda ditt blod med brödernas?

Ordförande Mästaren slår därefter tre slag mot en passare som hålls riktad mot nykomlingens hjärta varvid ritualen avslutas.

GRAD II, ST JOHANNES - MEDBRODER.

Andra graden kallas Livets grad. Den som ska utnämnas till medbroder tas emot med ljus och musik i en praktfull sal och leds runt i rummet enligt en bestämd ritual. Vid altaret avläggs medbrodereden som handlar om tystnad och trohet varvid Ordförande Mästaren utprepar proceduren med en passare mot bröstet.

GRAD III, ST JOHANNES-MÄSTARE

Detta är Dödens grad och lokalen ska vara en mörk gravkammare. På bilden nedan ses den så kallade Dödens Gång under Bååtska Palatset i Stockholm. Mitt i rummet står en likkista, på kistlocket ligger ett kranium och på altaret ligger en bibel, ytterligare ett kranium och två korslagda benknotor. Här utförs en rituell begravning där den som ska bli St Johannesmästare läggs i kistan och bärs bort under sorgemusik. Mästerordet Mac-Benac introduceras sedan, vilket ordagrant betyder köttet skiljes från benen eller kroppen har redan börjat upplösas. Ordförande Mästaren tillägger därefter Memento mori! Kom ihåg att du ska dö!

Efter ceremonin hängs en förgylld murarslev i ett blått band på den nyutnämnde St Johannesmästarens förkläde.

(1996 föll en dom i Högsta Domstolen som säger att det enligt Svea Rikes Lag är förbjudet att använda dödskallen som symbol. Lagen har hittills bara tillämpats på nynazisterna. Frimurarna har gått fria och inte ens varit på tal).

GRAD IV-V, ST ANDREAS-LÄRLING / MEDBRODER

Den här ceremonien genomförs i tre rum. Själva logen ska vara utsmyckad som en egyptisk gravkammare med välvt tak. På västra väggen en man i liksvepning och med fingret för munnen, en symbol för tystnadsplikten. Den som ska bli lärling eller

Dödens Gång (observera skelettet i kistan, se sid 540) under högkvarteret på Blasieholmen

medbroder i St Andreas logen utsätts nu för en symbolisk vandring genom dödsriket. Han går ensam genom en mörk gång som är dekorerad med dödskallar och benknor. Innan allt är klart stöter Ordförande Mästaren sin ämbetsdolk först mot den sökandes högra öga, sedan mot hans mun. Samtidigt läses en rituell text.

GRAD VI, ST ANDREAS-MÄSTARE

På altaret finns en Bibel, en lampa, tre trearmade ljusstakar och ett kranium på korslagda benknor. En likkista står mitt på golvet i ett angränsande rum. Lärlingen / medbrodern blir här Andreasmästare. Ett band knyts runt hans hals och deputerade mästaren säger:

-På grundval av dina avlagda löften binder jag dig med detta gyllene föreningsband så att du efter avslutad prövning må bli en länk i vår oupplösliga brödrakedja.

En egyptisk gravkammare under Bååtska palatset

GRAD VII, RIDDARE AV ÖSTERN

Den som når sjunde graden tituleras Riddare av Solens Uppgång i Öst och Jerusalem. I ett särskilt förberedelserum får han sju frågor som ska besvaras skriftligt. Frågorna handlar om frimurarörelsen, till exempel: På vilket tal är Frimurarordens hemlighet grundlagd? Rätt svar är 3-talet, som ger talen 9, 12, 27 och 81.

GRAD VIII, TEMPELRIDDARGRADEN

För den som utnämns till Tempelriddare öppnas en större värld. Det är till exempel okänt för alla frimurare som har lägre grad än VIII att orden har ett eget kapell. Inför åttonde gradritualen ligger Bibeln uppslagen på ett bord i förberedelserummet. Där sitter Ceremonimästaren (CM) med ett formulär med nio löften som de sökande måste underteckna. Det sjunde löftet lyder: ”Jag lovar att anse alla den Heliga Ordens Riddare och Bröder som mina förtroligaste vänner, de som ville uppta mig i sin krets och med vilka jag denna dag sammanknyter ett oupphörligt och evigt förbund.”

I stora kapitelsalen är altaret klätt med en svart duk. Likkistan är täckt med ett svart kläde med silverkant och ett påsytt rött kors. Den som ska bli Tempelriddare eller mer fullständigt Högst Lysande Riddare Av Vår Herre Jesu Kristi Heliga Och Fattiga Tempelorden ska iklädas riddarutrustning innan han dubbas. När antagningsritualen är klar blir den nye riddaren kysst tre gånger av Ordförande Mästaren. Varje riddare har egen vapensköld med ett eget valspråk. När han dör flyttas skölden från kapitelsalen till kapellet.

GRAD IX, DEN LJUSA GRADEN

För nionde gradens ritual behövs flera rum: förberedelserummet, kapitelsalen, det vita rummet och reningsrummet. Alla ordens riddare bär vita dräkter och dolk. Den som antas blir Upplyst Och Betrodd Broder Av St Johanneslogen. Först en ritual med nya löften, sedan paus för middag, därefter görs själva antagningen. Den sökanden renas i en ceremoni ledd av Ceremonimästaren och förs sedan till riddarsalen. Där tar Stormästaren (SM) emot och de sökande förs in i Tempelkommendörkapitlets arbetsrum, det så kallade Vita rummet.

GRAD X1 och X2, DEN HEMLIGA GRADEN.

Tionde graden är uppdelad i en öppen grad kallad X1 och en grad som hittills varit strikt hemlig med beteckningen X2, Det Inre Förbundet. X1-ceremonin innehåller löften och symbolhandlingar, Stormästaren bankar på altaret och alla går i procession till kapellet där en präst leder en ritual med brödsbrytelse.

Inför ceremonin till den hemliga graden X2 påminns den sökande om sitt löfte från grad I om blodsblandning och får sedan veta att detta nu ska

En frimurares speciella klädsel

ske. En präst tar därefter fram ordenskalken med vin.

Tidigare fick den sökande rispa sig i höger hands tumme och droppa blod ner i en bägare. Numera görs detta endast symboliskt.

Prästen tar enligt ritualen fram en hemlig kristallflaska med gammalt blod från tidigare invigda bröder och låter tre droppar blanda sig med rödvinet från ordenskalken. Han läser därefter ett bibelord och uppmanar den sökande att dricka det blodblandade vinet. Därefter dricker prästen själv och skickar sedan runt blodvinet till övrigt bröder runt altaret.

Den imponerande Riddarsalen på Blasieholmen

GRAD XI, EMPELMÄSTARGRADEN

Denna grad är en ämbetsgrad som ger titeln Högst Upplyst Brödrariddare och Kommendör Med Det Röda Korset. Under ceremonin står likkistan mitt i salen omgiven av 81 levande ljus. Stormästaren öppnar mötet samtidigt som en präst leder bön och psalmsång. Riddaren som ska antas till den nya graden förs in i salen iklädd en vit kappa. Ceremonin liknar mycket munk- och prästvigning i katolska och ortodoxa kyrkan.

Det finns också en hemlig XI-grad, som bygger på blodrit och leder till Det Inre Förbundet. Det är en så kallad läsegrad och innebär att den som antas får tillgång till hemliga dokument att läsa på egen hand.

GRAD XII, STORMÄSTARGRADEN

Den högsta graden innehas endast av landets högsta frimurarledare, Stormästaren, som väljs av Högsta rådet. Stormästaren avlägger eden och alla närvarande bröder avlägger därefter en trohetsed.

Över denna grad finns en ytterst hemlig sammanslutning som kallas Illuminaten. Vem som ingår här är en hemligheterens hemlighet och endast känt av få.

INGEN BISKOPS BLOD

Man kan alltså utan vidare slå fast att Svenska Frimurare Orden är en organisation för den borgerliga eliten i samhället, ett brödraskap för män med makt och inflytande.

Bankdirektör Lars Piehl i PK-banken var 1985 medlem i Högsta Rådet för Svenska Frimurare Orden med titeln Över-Arkitekten. Han har sedan dess troligtvis befordrats till Stormästare över hela den Svenska Frimurare Orden. Göran Skytte fick en personlig intervju. Första frågan gällde vad rörelsen egentligen står för:

-Man kan kort säga att vi är en organisation på kristen grund som bedriver välgörenhet. I det arbetet försöker vi skapa en positiv utveckling för oss själva och våra medmänniskor. På det ekonomiska planet innebär det bland annat att vi tar hand om en del barn och ungdomar med svåra hemförhållanden. På det andliga planet försöker vi utvecklas som människor genom att delta i olika sammanträden och ritualer.

Det finns cirka 24 000 medlemmar i den svenska frimurarerrörelsen. Praktiskt taget samtliga kommer från överklassen och den övre medelklassen. Hur många barn och ungdomar tar ni hand om i er välgörenhet?

-Hördududu, just nu tror jag vi tar hand om cirka femton.

Man påstår följande: Den som blir medlem i frimurarna måste svära en ed att utåt hålla tyst om organisationen. Sedan kan man stiga i olika grader inom organisationen och varje gång man stiger måste man avlägga en ny ed om tystnad. Den frimurare som har högre grad får inte berätta vissa hemligheter för frimurare av lägre grad. Stämmer detta?

-Ja.

Varför måste man svära en tystnadsed?

-Vi vill i görligaste mån hålla våra ritualer hemliga. Vi anser att dessa ritualer måste vara hemliga för att medlemmarna skall känna att de utvecklas när de blir frimurare och när de stiger i graderna.

Man påstår att ni har olika riter i samband med att ni svär tystnadseder. I en viss grad har man förbundna ögon och svär eden med en värja mot blottat bröst. I en annan grad måste man ligga i en likkista. Är något av detta sant?

-Om jag röjer de här ritualerna då förstör jag totalt intresset för den som skall bli medlem och stiga i graderna. Därför svarar jag inte på frågan.

Vilken betydelse har ceremonierna och ritualerna?

-De har stor betydelse. Av den anledningen att de innehåller rätt mycket av symbolik som får människor att sätta sig ner och fundera.

Man påstår ju att ni har dödskallen som symbol.

-Den är en av våra symboler. Men de som kritiserar oss drar ofta en felaktig slutsats. De säger att vi på något sätt ägnar oss åt en dödsrikesreligion. Men dödskallen symboliserar ju döden och det finns ju en debatt som går ut på att vi människor bör fundera mer på döden än vi gör i vanliga fall. På så sätt kan man kanske minska rädslan för döden. Du måste tänka på att dödskallen är en vanlig symbol även i den svenska kyrkan. Det är ingenting konstigt.

Man påstår att ni har benknotor och skelett i era lokaler. Är det sant?

-Det kan finnas till exempel en dödskalle med benknota, det är riktigt. Men jag har inte sett skelett. Inte i den bemärkelsen som man ser på olika bilder som påstås vara tagna hos frimurare. Att det hänger skelett i lokalerna, det har jag inte sett.

Man påstår att ni har rum som är klädda med benknotor. Är det sant?

-Det är fel. I vart fall har vi inget sådant rum i Stockholm. Vad jag känner till, men jag har inte varit överallt i alla lokaliteter.

För något år sedan påstod en präst att ni har ritualer där ni dricker blod. Han beskyllde bland annat vissa biskopar i frimurarerörelsen för att dricka sitt eget blod. Är det sant?

-Det kan du stryka helt. Det finns inte en blodsritual, det kan jag försäkra. Utan att trampa på ritualbegreppet i övrigt. Jag har aldrig druckit en biskops blod. Skriv inte det där sista.

Jag har ett förslag. Vi går ner till Svenska Frimurare Ordens hus här i Stockholm. Du visar mig samtliga lokaler. På så sätt kan jag intyga för läsarna att det inte finns några skelett eller likkistor (se sid 551).

-Du är välkommen att senare se vissa rum. Men det finns rum som vi inte visar för allmänheten.

För något år sedan avslöjade man i Italien en hemlig och olaglig frimurareorganisation kallad P2 (se sid 507). I denna organisation fanns det ledande män från politiken, militären, rättsväsendet, maffian, Vatikanen och näringslivet. Avslöjandet ledde till att man tillsatte en stor parlamentarisk undersökning. Denna undersökning visar att P2 var inblandad i jättelik ekonomisk brottslighet, utpressning, mord samt planer på en statskupp. Journalisten Mino Pecorelli som avslöjade namnen på medlemmarna i denna hemliga frimurarloge blev skjuten i munnen. Hur påverkade detta avslöjande om P2 er som frimurare i Sverige?

-Det har kommit väldigt många frågor. Man kopplar ihop begreppet Frimurareorden P2 med Svenska Frimurare Orden, och man sätter likhetstecken mellan de två. Detta är besvärligt för oss. Det svenska frimureriet är en helt självständig organisation och vi har inte någon som helst kontakt med frimurarna i Italien.

Du säger här två gånger att ni inte har någon kontakt med de italienska frimurarna. Men det stämmer inte. I er egen medlemsmatrikel har ni en förteckning med följande rubrik: *Främmande storloger med vilka Svenska Frimurare Orden har förbindelse*. I den förteckningen har ni tagit upp Grande Oriente d'Italia. Det är huvudorganisationen för de italienska frimurarna. Praktiskt taget samtliga i P2 kom från denna

organisation.

-Jag sa att vi inte har någon kontakt med de italienska frimurarna. Men vi har förbindelser. När jag säger ingen kontakt så menar jag att vi inte på något sätt styrs utifrån. Vi har inget samarbete. Däremot har vi förbindelse på så sätt att de till exempel kan bjuda oss att vara med om ett jubileum.” (slut artikel)

Sedan 1978 hade det även inom Säpo funnits ett ordenssällskap kallat Säk-Ringen. Klubben bestod av säkerhetspoliser och andra som ansågs att på ett förtjänstfullt sätt ha verkat för rikets säkerhet. Grundförutsättningen var att man arbetat minst tio år inom Säpo och att man hade fått en rekommendation från någon medlem. Det sistnämnda för att säkerställa att det bara var folk med den ”rätta inställningen” som kom med.

SÄK-Ringen grundades av en av spaningsledaren Hans Holmérs gamla vapendragare, polisintendent Rune Beckman, och höll två möten om året: Ring-Blot på hösten och Ring-Ting på våren.

-Vi använder oss av gammalnordiska benämningar och tar namn från den fornnordiska mytologin som Oden och Tor, förklarade en ledamot i SÄK-Ringens styrelse.

Kamraterna i sällskapet höll sig även med en supporterklubb kallad Ringvännerna. Här kunde endast personer från samhällets toppskikt som stöttat säkerhetspolisens verksamhet få vara med, till exempel landshövdingar eller någon i Rikspolisstyrelsens parlamentariska styrelse. Rikspolischefen, Säpochefen och avdelningschefen var några av de som deltagit i mötena. Allt avslöjades i en artikel i tidningen *Arbetet i april -87* och byggde på förra Sjäpokommissarie Ture Holmblads uppgifter.

-Jag erbjöds att vara med, men när jag såg deras stadgar fylldes jag med avsmak, berättade han. De var rent nazistiska.

-Det stämmer inte alls, svarade Polisförbundets ordförande Gunno Gunnmo. Ordenssällskapet SÄK-Ringen inom Säpo är bara en harmlös kamratororganisation.

Vem kan man lita på och vem kan egentligen kontrollera hemliga ordenssällskap? Sällskap som har supporterklubbar vars osynliga tentakler sträcker sig ut i det civila samhället? Ett hemligt nätverk av inflytelserika personer är alltid en fara för demokratin och det måste ses som alarmerande att parlamentariker ur Rikspolisstyrelsen ingick / ingår i denna förening, eftersom det ju är de som ska utöva demokratisk kontroll över den hemliga polisen.

Efter sin artikelserie fick journalisten Göran Skytte brev och telefonsamtal från cirka 300 personer. Fem av dem hävdade att de hade bilder från hemliga skelettrum i frimurarnas lokaler i Stockholm. Två av dem bedömdes av Göran Skytte att ha äkta skelettbilder. Det första bildbeviset bestod av en 8 mm smalfilm tagen i smyg av en elektriker som utfört några installationer i frimurarnas högkvarter Bååtska Palatset på Blasieholmen i Stockholm, strax bakom Grand Hotel. Filmen visade att väggarna i en

trång gång i källaren är täckta med skelettdelar och döds skallar.

Bildbevis nummer två kom från en byggnadsarbetare, som även han släppts in i det allra heligaste för olika restaureringar: Han hade tagit en hel serie stillbilder inne i ett rum i frimurarnas högkvarter på Blasieholmen. Bilderna var mycket tydliga och föreställde en vägg som var full med skelettdelar och döds skallar från golv till tak.

För de flesta låter allt detta både bisarrt och otroligt. Helt klart är dock att sådana hemliga sekter och nätverk bör exponeras i ett demokratiskt land. Många har försökt men få har kommit till tals. Pastor Jack-Tommy Ardenfors vid Smyrnakyrkan i Göteborg var året efter Palmemordet ytterst oroad över vad han kallade djävulsdyrkans utbredning i Sverige, speciellt inom etablerade samhällskretsar. I *Aftonbladet* den 1 juli -87 gick han ut med följande anklagelser:

-Mycket kända politiker och näringslivspersoner är djävulsdyrkare. De deltar i mässor där man dricker blod och har gruppsex. Kulmen nåddes vid en stor djävulsmässa i Mellansverige förra helgen, där ledaren för satankyrkan i USA, Anthon LaWey var med. I Göteborg hölls de första svarta mässorna i början av 1950-talet och i hela Sverige finns nu tusentals människor som dyrkar djävulen.

-De senaste 15 åren har djävulsdyrkan ökat konstant i hela landet, men i Göteborg förekommer det nog mest. Här samlas hundratals människor varje kväll, utom lördagar, i olika lokaler runt om i stan. Man hyr in sig under täckmantel av till exempel ordenssällskap i bland annat hotell och gästgiverier. Jag skulle kunna namnge minst tio mycket kända politiker och folk inom näringslivet som jag vet är djävulsdyrkare. Ni skulle aldrig tro mig!

Förutom gruppsexorgier och att man tog nattvarden genom att dricka blod, tillbad djävulsdyrkarna Satan när de höll sina mässor. Det hela fungerade som en omvänd gudstjänst och människor döptes även i blod. Pastor Ardenfors berättade vidare att de som ville bryta sig ur djävulssekterna kände djup fruktan, de ville men kunde inte på grund av att de tvingats svära evig tystnad inför sekten. Hela deras sociala liv var uppbundet kring detta hemliga löfte.

-Vi måste ge ljus åt detta. Jag vågar göra det för att jag är under Guds beskydd och trots att jag mordhotats tre gånger för den information jag har.

OBELISKEN - DÖDENS TECKEN

För utländska turister är det mycket förvånande att det inte finns några statyer eller museum efter Olof Palme, Sveriges mest internationellt kända politiker. Några få gator och torg har

Kopparplattan i trottoaren - det enda minnesmärket

döpts efter honom - annars ingenting. Till och med gatstenarna där statsministern mördades är utbytta för att ingenting ska påminna om mordet. Detta enligt familjen Palmes vilja. Ett tag brann en gaslåga på mordplatsen men även det stoppades av Palmes närmaste som också har sagt nej till ett minnesmärke. Det enda som finns kvar är en spartansk kopparplatta med texten: ”På denna plats mördades Sveriges statsminister Olof Palme den 28 februari 1986.”

-Vi måste respektera familjens önskemål, kommenterade gatuborgarrådet Lennart Rydberg (fp).

Det kan tyckas som om statsminister Olof Palme i det närmaste ha upphört att existera och man kan fråga sig varför socialdemokraterna inte har lagt ner större möda på att minnas den tidigare så älskade ledaren. Varför denna tystnad?

Frimureriets dolda makt bygger till stor del på symbolik och hemliga tecken som endast invigda förstår. På så sätt kan frimurare kommunicera utan ord. I ritualer, invigningsceremonier och konstverk är många motiv ständigt återkommande. Några av de vanligaste är passaren, vågen, vinkeln, det svartvita schackmönstret, den eviga lågan och obeliskens.

Just obeliskens har en märklig förmåga att dyka upp i suspekta sammanhang. Vid större mordoperationer där frimurare bevisligen har verkat bakom kulisserna inträffar ofta följande fenomen: Ungefär ett år efter dådet reses en diskret obelisk inom en radie av cirka hundra meter från brottsplatsen. Detta görs under förevändning att platsen behöver utsmyckas eller dylikt. För vanligt folk ser det bara ut som en intetsägande staty, men för de invigda har obeliskens en stor symbolisk betydelse. .

Tre välkända mord kan beskriva företeelsen. Det är då viktigt att inse att krafterna vi nu talar om har verkat i flera hundra år, om än i mindre skala. (Följande påståenden kan tyckas mycket svagt underbyggda och tagna ur det blå, men vissa historiker och författare har lagt ner tusentals timmar på att gräva fram sanningen, se Bibliografin beteckning F):

Efter mordet på den svenske kungen Gustaf III restes en obelisk utanför slottet i Stockholm. Obeliskens är rest mitt emot en staty av den mördade kungen, vars baneman kapten Anckarström var frimurare och numera står som hedersbyst i entrén på frimurarnas internationella huvudkvarter i Paris - Grand Orientlogen. Gustaf III var även själv frimurare sedan han och hans bröder Carl och Adolf Fredrik på hösten 1771 hade intagits i orden. Denna händelse kom att bli av utomordentlig betydelse för svenskt frimureri.

I Washington DC har en liknande obelisk rests mitt emot statyn på Abraham Lincoln. Monumentet restes långt före mordet, men invigdes i en stor frimurarceremoni (se diverse uppslagsverk). Även här spelade frimurare en framträdande roll i planeringen av mordet, som än idag är fullt av frågetecken eftersom den officiella versionen och medicinska fakta inte går ihop. Vi ser också här att ”den ensamme galningen” (se sid

263) inte är något nytt påfund. President Abraham Lincoln påstås ha mördats av en ensam förvirrad skådespelare vid namn John Wilkes Booth. Det kan då tyckas märkligt att 8 personer arresterades för inblandning och att den påstådde mördaren John Wilkes Booth ”av misstag” sköts till döds då han obeväpnad försökte överlämna sig till militären.

Och på Dealey Plaza i Dallas dröjde det inte länge efter mordet på John F Kennedy förrän en vit obelisk prydde det säregna torget där skotten föll (se sid 263). Även här mördades den påstådde gärningsmannen, innan han ens hunnit lämna polishuset. Nu senast har man föreslagit att placera en obelisk på Ground Zero i New York, där Twin Towers en gång stod. Detta ”terroristdåd” innehåller också en mängd frågetecken.

Olof Palme - frimurare?

Vad få vet är att precis samma sak hände efter mordet i Stockholm. På Luntmakargatan parallellt med Sveavägen skedde 1987 en upprustning av gaturummet på initiativ av ”tio privata fastighetsägare”. Bland dessa fanns Skandia, detta bolag som verkar syssla med mer än bara försäkringar (se sid 493), SPP, ABB, NCC, Reinolds och Bonniers. Enligt en av Skandia Fastighets ansvariga, Rolf Gallon, hade man utlyst en tävling för utsmyckningen av gatan. Det vinnande bidraget var fem stora obelisker eller så kallade ”luntor”, som placerades ut längs med Luntmakargatan. Två av dem står på Tegnérgatan som en inkörsport till Luntmakargatan. Designen är utformad för att passa Skandias fasader.

En annan obelisk är placerad i direkt anknnytning till mordplatsen. Dess placering

Utanför slottet i Stockholm..

på Dealey Plaza i Texas

...och i Washington DC

är anmärkningsvärd eftersom den står runt hörnet till Tunnelgatan på ett asymmetriskt, skrymmande och föga utsmyckande sätt. Det var dock exakt här mördaren flydde på väg mot trapporna upp till Malmskillnadsgatan.

Studera bilderna och döm själv. Glöm inte att ta med i beräkningen att obeliskens eventuellt också skulle kunna vara ett hedersmonument. Detta antagande utgår givetvis från att Olof Palme i så fall själv kan ha varit frimurare.

Skandiahuset på Sveavägen var länge huvudkvarter för den superhemliga statsgerillan Stay Behind och ska även ha haft ett kontor som fungerade som förenande länk mellan CIA och den svenska gerillan (se sid 485).

Här följer ett intressant tips inskickat till spaningsledningen och undertecknat THULE, namnet på Skandias föregångare fram till 1963:

”För Palme med rötter i nuvarande Skandia var det en förutsättning för hans karriär att politiskt genom lobbyism bearbeta lagstiftare och lagmän till lagförändringar och lagtolkningar anpassade till Skandia.

Vidare användes solidariteten som täckmantel för att genom massinvandring nedmontera trygghetssystemen vilket på sikt även skulle ge Skandia större befolkningsunderlag för tänkta framtida privata pensionsfonder där cirka 11 procent på grund av den stora byråkratin, direktörer och liknande, skulle få ha sina av företag betalda pensionsförmåner på helt skattebefriade stiftelsekonton med extremt hög avkastning otillgängliga för vanligt

Foto taget från mordplatsen. Notera obeliskens udda placering - längs mördarens flyktväg

Inskriptionen på obeliskens vid mordplatsen

folk. Samtidigt skulle cirka 24 procent av befolkningen hållas utanför detta system för att hålla inflationen låg. När Palme nått sitt politiska mål försökte han stoppa nedmonteringen av trygghetssystemen och anslutningen till nuvarande EU.

Därför mördades Palme på initiativ av och med direktiv från försäkringsdirektörer inom Skandia. Det är fråga om ett tillskott på tänkta cirka 290 miljarder kronor bara för Skandia de första tre åren efter välfärdssystemets sammanbrott. Har tillgång till ett band där direktörer 75 i Skandiahuset påstår att ingenting skall få stoppa Sveriges inträde i nuvarande EU och att svenska folket inte vet sitt eget bästa. Den oerhörda mörkläggningen av mordet på Palme beror på dominoeffekten.

Allt hänger ihop. Palmemordet, DC3- affären, åsiktsregistrering, politiskt dubbelspel, SÄKs springpojkestjänst på skattebetalarnas bekostnad åt Skandia. Skandiahuset, Sveavägen, Olof Palme, dubbelspel, täckmantelverksamhet.

Personer inom SÄK skuggar Palme och finns i Skandiahuset mordnatten. En har tidigare på kvällen spelat narkotikalangare och lurat Pettersson (se filmen *Sista kontraktet*, författarens anmärkning). En frilans amerikan fanns även i Skandiahuset. Han lämnar Sverige på diplomatpass med vapnet som nu är nedsmält i USA.” (slut)

*Den märkliga obeliskan sedd från trappornas topp.
I bakgrunden platsen där Olof Palme mördades*

Obeliskan från baksidan av Skandiahuset

Forskaren Ola Tunander skrev 1994 en längre artikel i den danska kulturskriften *Kritik 110 – Den usynlige hånd og den Hvide* som bekräftade en del av tipset:

”Enligt en källa, som önskar att vara anonym, fanns fyra personer från Skandias säkerhetsteam på plats vid tiden för mordet. De var alla utrustade med kommunikationsutrustning. Vidare anslöt en amerikan sig till dem få minuter efter dådet (se sid 445?).”

Vi ska återkomma till detta, men först mer om frimurarna.

T-BANESTATIONEN - ETT FÖRTEMPEL

Vid ett diskret besök i organisationens högkvarter på Blasieholmen förklarade guiden i förbigående att Kungsträdgårdens T-banestation i själva verket är frimurarnas eget förtempel!? Ett frimurartempel? Kan detta verkligen vara möjligt?

-Det finns så mycket som är mystiskt nu för tiden, svarade guiden undvikande på en direkt fråga.

Vana resenärer har säkert lagt märke till att denna station är exklusivare än andra. Den ligger också rakt under SE-Bankens (det vill säga Wallenbergarna, se sid 725) huvudkontor på Kungsträdgårdsgatan. Denna underjordiska utställning handlar enligt SLs presentation om Historia, Dåtids och Nutids och konstnären Ulrik Samuelsson utförde den dekorativa gestaltningen tillsammans med arkitekter och tekniker från SL

Ur ruinerna ska den nya världen byggas upp enligt Den Nya Världsordningen (se sid 394). Bredvid en byst med avhugget huvud vilar ett ägg med det svartvita frimurarmönstret.

Likheterna mellan Johannessalen och Kungsträdgårdens T-banestation är slående. Enligt en guide på Båtska Palatset är tunnelbanestationen ett förtempel till frimurarnas palats!

och Trafikens Konstnämnd. Takmålningarna utfördes i samarbete med Arne Fredrikson och skulpturerna i stationens västra del mot Gallerian är avgjutningar eller original från byggnader som finns, eller har funnits, i närheten af Kungsträdgården, till exempel palatset Makalös uppfört av släkten de la Gardie på 1600-talet.

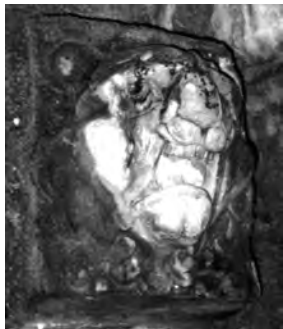
Men om vi studerar stationens utsmyckning med guidens påstående i bakhuvudet är det lätt att se en annan bild. Överallt dyker det upp skulpturer och

Vinkelhaken - en frimurarsymbol

Vart leder denna fyra meter höga kopparport?

Ännu en grotesk mask

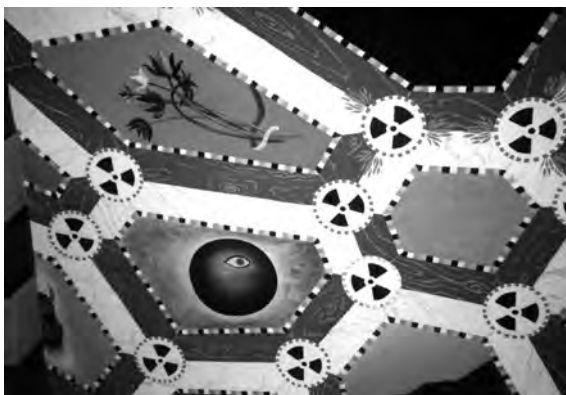
Ser inget - hör inget

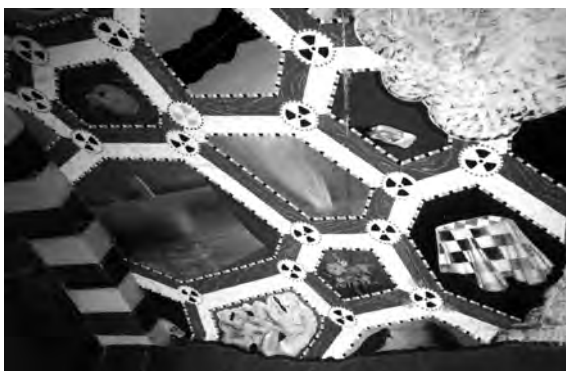
Mask med utslitna ögon

I takmålningarna återfinns många frimurarsymboler

Djävulen, det allseende ögat och radioaktivitet (?)

Ytterligare stark symbolik. Men vad betyder den?

föremål som direkt anspelar på frimurarritualer, alltifrån det svartvita mönstret som pryder rulltrappnedgången till alla målningarna i tunnelbanestationens tak. Svarta korpar, dödskallar och porträtt av djävulen återfinns dolda bland många andra motiv vars mening är okända för författaren. En mansfigur identisk med en målning inne i frimurarpalatset återkommer till exempel i olika variationer (se bilden ovan).

Ett fingeravtryck, en fallossymbol och en mansgestalt

På vägen ner till stationen finns en fyra meter hög kopparport monterad (se sid 564), till synes utan funktion. Om den enbart är där som utsmyckning kan man ifrågasätta placeringen mitt i en trappuppgång. Finns det kanske en tunnel bakom och vart leder den i så fall? Ha i åtanke att det bara är ett hundratal meter till huvudkvarteret Bååtska Palatset, beläget strax bakom Grand Hotel.

Längs väggarna uppenbarar sig vidare en lång rad förvrängda djur- och människomasker som hämtade ur en mardröm. Flera av dem har blod i mungiporna, andra utslitna ögon ur blödande ögonhålor (se sid 565). Vid ett flertal besök på T-banestationen var blodet inte ens torrt! Vad är det som försiggår? Tanken svindlar. Genomför man rent av ceremonier här då stationen är stängd för allmänheten nattetid?

Det mest uppseendeväckande på stationen är något mycket diskret som ytterst få har lagt märke till. Längst till vänster på den stora perrongen står en gjuten, avsågad trädstam, cirka 150 centimeter hög och 45 centimeter i diameter. Observera den så kallade Operation Tree (se sid 505) och det mystiska telegrammet (se sid 503) som skickades strax före Palmemordet från den italienska frimurarlogen P2s ledare Licio Gelli till hans frimurarbroder Philip Guarino, en nära medarbetare till den amerikanske vicepresidenten George Bush:

”Hälsa vår gode vän Bush att det svenska trädet kommer att fällas”. Tre dagar senare var Palme död.

Enligt den officiella versionen föreställer denna trädstam de almar som 1971 orsakade stridigheter mellan beslutsfattare och demonstranter. En avgjutning av

Blod i mungiporna

almstammen ”ska påminna om oss att vi ej ska låta oss förstenas”. Men med tanke på obeliskan vid mordplatsen finns det utrymme för spekulation. Kan stammen i verkligheten ha med Telegrammet att göra? Denna del av tunnelbanestationen invigdes samma år som statsministern mördades. Bredvid stammen finns ett gult och blått oljefat, nersänkt i marmorgolvet och med ”olja” rinnande över perrongen in under en stor

Bredvid trädet ligger ett försänkt gult och blått oljefat

staty föreställande guden Zeus. Enligt informerade källor var en bidragande orsak till likvideringen av Olof Palme att han tidigare skrivit över Sveriges alla rättigheter till Nordsjöoljan - samma olja som förvandlade Norge till ett rikt land.

Är allt detta bara tillfälligheter - eller finns det ett samband? I så fall är det skrämmande att se med vilken arrogans dessa minnesmärken placerats mitt framför näsan på oss.

SKRÄMD TILL TYSTNAD

Nätverk som frimurarnas och samhällets övriga struktur uppbyggd på missvisad lojalitet och rädsla för att stöta sig med makten, kan vara en del av förklaringen till den tystnad som råder kring nationella skandaler som Palmemordet och Estonia (se sid 731). Men detta är långt ifrån hela sanningen. Vi tar en titt på polisen:

I *Dagens Nyheter* den 14 oktober -96 beskrev före rikspolischefen Carl Persson och före byråchefen vid Rikspolisstyrelsen Esbjörn Esbjörnsson den drastiskt förändrade situationen inom poliskåren:

-I dag utreds bara snatterier och mord. Den vardagsnära brottsligheten utreds knappast alls.

Det fällda trädet på T-baneperrongen

Polisorganisationen har slagits sönder och delats upp i en mängd olika organisationsformer, skiftande från län till län och administrativa arbetsuppgifter som tidigare utfördes centralt sköts numera på 24 eller ibland ännu flera ställen. Personalen saknar numera arbetsro, utsätts för stora psykiska påfrestningar och förlorar arbetslust, engagemang och motivation - ovärderliga tillgångar i en så personalintensiv verksamhet som polisen.

-Genom att ändra tillsättnings- och lönesystemen har man satt munkavle på polisens befattningshavare och gjort dem beroende av ministrars och chefers gunst. På så sätt har skapats tysta poliser på alla nivåer. Och då går det som det har gått och ingen vågar ifrågasätta en dålig polisreform. När överheten inget hör, tror den sig naturligtvis leva i den bästa av världar.

Esbjörn Esbjörnsson

Som vi tidigare har sett finns det även starka kopplingar till Nato bakom mordet. Denna organisation är en mycket stark kraft som verkar både öppet och i det fördolda. Fenomenet har beskrivits av *Dagens Nyheter*s mycket erfarna journalist Cecilia Steen-Johnsson i boken *Ett folkbedrägeri - DC 3an och svensk säkerhetspolitik*:

”Nato och de västliga underrättelsetjänsterna har stort inflytande över tillsättningen av höga tjänster på de svenska företag som tillhör totalförsvaret, och även i offentlig förvaltning och massmedia. Personer som anses ”opålitliga” av politiska eller andra skäl bör inte få sådana befattningar, det låter man svenska beslutsfattare förstå. Det finns inflytelserika informatörer i Natos tjänst på de stora rikstidningarna och inom radio och TV, som rapporterar om diskussioner och planer inom redaktionerna, som de givetvis också påverkar i ”rätt” riktning. En del av dem sitter i chefsposition och kan därför stoppa kontroversiella artiklar eller förhindra att journalister rotar i förhållanden som alltför nära berör Natos strategiska eller politiska intressen i Sverige. Det finns också en handfull politiska kolumnister och kommentatorer som får sina krönikor serverade färdigskrivna med de rätta åsikterna.

Åtskilliga journalister kan vittna om att deras intresse för vissa känsliga frågor mötts av aktivt ointresse, avslag på begäran om till exempel respengar eller andra nödvändiga resurser. Ibland kan det till och med handla om rena yrkesförbud,

Obelisker vid infarten till Luntmakargatan

uttalade eller outtalade, när kollegor som anses pålitliga i stället sätts att arbeta med samma fråga. Inom massmedia kan det också handla om tillsättning av viktiga och prestigeladdade tjänster, som till exempel ett jobb som utrikeskorrespondent, där ledningen lyssnar på de önskemål som kommer från västalliansen, direkt eller via pålitliga mellanhänder.”

KOMMISSIONER - MAKTENS SKYDDSVÄRKTYG

Det finns fler sätt att övertyga allmänheten om att allting är som det ska vara. Ett av dessa är kommissioner: maktens verktyg att syna sig själv - eller skydda sig själv?

Hur stora bristerna i diverse utredningar än har varit med misstankar som avfärdas med egendomliga motiveringar, handlingar som försvinner, oklarheter som aldrig reds ut och så vidare, så vaggas kommissionerna oss till ro. Ett land med några få miljoner invånare där politiska, ekonomiska, akademiska och intressegruppseliter sedan länge skolats i en gemensam förhandlingskultur har inte utrymme för oberoende, seriösa kritiker. Ofta får man för sig att det är massmedierna och de så kallade privatspanarna som istället granskas. Först då blir kommentarerna vassa och kritiken hård.

Låt oss göra en snabb genomgång och granskning av de fyra kommissioner som tillsatts efter Palmemordet.

JURISTKOMMISSIONEN

Juristkommissionen tillsattes den 22 maj 1986 och avlämnade sin första utredning den 12 maj 1987 och sin slutrapport senhösten samma år. Kommissionen bestod av:

Olof Bergqvist, justitieråd och ordförande i Arbetsdomstolen samt tidigare rättschef i Arbetsmarknadsdepartementet, Dag Victor, straffrättsexpert från Justitiedepartementet, Stefan Ryding Berg, avdelningsdirektör vid Försvarsstaben, polisöverintendent Kjell-Arne Eliasson från Malmö, polisintendent Sven Persson från Rikspolisstyrelsen, Nils-Olof Berggren, byråchef hos Justitiekanslern, Tore Samuelsson, avdelningsdirektör hos JO, Gunnel Lindberg, åklagare i Västerås, Carl-Ivar Skarstedt, hovrättspresident i Umeå och tidigare rättschef vid Försvarsdepartementet samt Per-Erik Nilsson, JO och kommissionens ordförande. Nilsson avgick som Justitieombudsman i juni 1987 och entledigades då också på egen begäran från kommissionen, varvid Skarstedt tog över ordförandeskapet.

Juristkommissionen riktade i sin slutrapport hård kritik mot spaningsledaren Hans Holmér och åklagarna. Man klandrade även regeringen för det inträffade.

EDENMANKOMMISSIONEN – PARLAMENTARIKERKOMMISSIONEN

Parlamentariska kommissionen eller Edenmankommissionen tillkallades den 19

mars 1987 och avlämnade sin slutrapport den 22 april året därpå. Den bestod av ministrar från tre tidigare regeringar:

Ragnar Edenman ordförande, Thorbjörn Fälldin, före detta statsminister och Håkan Winberg, tidigare justitieminister. Därutöver ingick Sven Gustafson, Doris Håvik, Ivar Nordberg, Jörn Svensson, Anders Litzén, Stefan Strömberg, Lars Lindström samt kommunalrådet Sören Mannheimer.

Kommissionens uppgift var att dra slutsatser ur Juristkommissionens material, men också att granska Polisspåret (se sid 416). Man gjorde en stor genomgång och höll en del förhör. Men det visade sig senare att man i själva verket hade fått nöja sig med undanglidande svar och i en del fall rena lögner. Kommissionen hade inte rätt att höra någon under ed och ”alla de som lämnat uppgifter har gjort det frivilligt och utan att vi har kunnat ställa några formella krav på fullständighet eller sanningsenlighet”.

-Jag krävde vid första sammanträdet att det skulle knytas någon till kommissionen som stod fri, som kunde gräva och ta fram fakta. Men jag fick inget gehör, berättade kommissionsledamoten Sven Gustafsson i *Striptease*. Och nu vet vi ju att några av de vi förhörde, bland andra Rikspolischefen, ljög för oss. De hade ingen skyldighet att berätta sanningen och det gjorde de uppenbarligen inte heller.

Valet av ordförande kan tyckas lite uppseendeväckande. Ragnar Edenman fick ta posten trots att han själv hade ett väldokumenterat nazistiskt förflutet på 1930-talet. Det kan tyckas att hans ungdomliga utsvävningar borde vara förlättna, men helt så enkelt är det inte då han sattes som frikännande domare över nazistiska poliser.

Parlamentarikerkommissionens kritik var som följer:

”Ett helhetsomdöme måste ändå bli att polisen inte fungerade tillfredsställande under de viktiga timmarna närmast efter mordet. Det omdömet drabbar i första hand arbetet på Sambandscentralen. Den handfallenhet och förvirring som präglade verksamheten där är uppseendeväckande. Vi är förvånade över att verksamheten fungerade så dåligt. Man befann sig i Sveriges största och mest välutrustade Ledningscentral för polisverksamhet.”

MARJASINKOMMISSIONEN - MEDBORGARKOMMISSIONEN

Efter en del rabalder i massmedia och påtryckningar från bland andra de så kallade Privatspanarna fick man till sist igenom att en tredje kommission skulle tillsättas. Regeringen planerade att offentliggöra direktiven för denna under våren 1994. Men så lovade spaningsledaren Hans Ölvebro plötsligt att mordet snart skulle vara löst, varpå regeringen beslutade om uppskov till sommaren. Så småningom erkände Ölvebro

Ragnar Edenman

emellertid att han egentligen inte hade någon mördare. *Svenska Dagbladet* avslöjade i stället den 16 mars -94 att Palmegruppen rutinmässigt ljugit om sina påstådda spaningar!

-Det är ett sätt att avslöja läckor i den närmaste omgivningen, förklarade Ölvebro oberört. Ett par, tre gånger har vi direkt kunnat fastställa vem som fört våra uppgifter vidare.

Marjasinkommissionen kom att bestå av ordförande Sigvard Marjasin, landshövding i Örebro, Inga-Britt Ahlenius, generaldirektör för Riksrevisionsverket, Hans-Gunnar Axberger från Brottsförebyggande rådet och tillika docent i straffrätt, Gull-Britt Mårtensson, kommunalråd i Östersund och Håkan Winberg, president vid hovrätten för nedre Norrland samt parlamentariker i den gamla Edenmankommissionen, där han i praktiken varit med om att avskaffa Polisspåret (se sid 413).

Sigvard Marjasin

Marjasinkommissionens uppdrag var att granska hur brottsutredningen hade skötts. Kommissionen fick sina direktiv den 29 september 1994 och arbetsmaterialet kom från Palmegruppens utredningar. Det var inte tal om att ställa egna frågor till vittnen eller andra inblandade, men Sigvard Marjasin förklarade att "inga stenar skulle lämnas orörda".

-Vi ska försöka undanröja eventuell misstro mot statsmakten. Men vi ska inte tysta samhällsdebatten.

-Vilken egenskap är viktigast för dig och för kommissionen när ni nu går in i det här jobbet, frågade *Striptease*-reportern Lars Borgnäs.

-Det är att arbeta med förtroende, att omvärlden (!) uppfattar det här som seriöst och förtroendefullt, svarade den nye ordförande. (Hade Marjasin bara tillsatts för att lugna en upprörd opinion?).

-Jag kan konstatera att de som sprider uppgifter och desinformation om att poliser ligger bakom mordet har lyckats rätt så bra, klagade spaningsledaren Hans Ölvebro i *Expressen* den 11 februari -96. Om Marjasinkommissionen kommer fram till att det kan vara så att poliser organiserat mordet, måste vi byta poliskår i Sverige. Ingen kan stanna kvar. Men jag är helt övertygad om att kommissionen kommer fram till vår slutsats. Huruvida den enskilde gärningsmannen skulle råka vara polisman har jag givetvis ingen aning om. Men han är i så fall ingen del av någon konspiration (?).

Ölvebro välkomnade samtidigt den tredje kommissionen.

-Vi är beredda att låta dem börja arbeta omedelbart eftersom de ska granska sådant som vi inte jobbar med (?). Att de kommer igång gör att vi avlastas från en del onödigt merarbete, till exempel alla kontakter med privatspanarna. Dessa kommer då i stället att vända sig till kommissionen.

Det skulle dock snart visa sig att allting inte stod riktigt rätt till. När ledamoten Inga-Britt Ahlenius till exempel skrev i en promemoria till ordförande Sigvard Marjasin om Polisspåret gömde denne omedelbart skrivelsen i sitt låsta kassaskåp. Detta uppmärksammades dock snart i pressen varvid skrivelsen publicerades. Här hade hon bland annat skrivit:

”Vi har (i kommissionen) gjort oss till polisens fångar... Något polisspår finns ju inte i polisens utredningar” och ”En given hypotes / utgångspunkt är att granska utifrån antagandet att det är möjligt att det föreläggat en konspiration inom polisen. Och att utifrån denna hypotes granska inte bara vidtagna konkreta åtgärder utan de strategiska beslut eller ICKE-beslut som polisen fattat”.

Inga-Britt Ahlenius

Ahlenius kom även in på fallet med en kvinnlig hundförare som ansett sig trakasserad av sina kollegor:

”Det är alltså helt omöjligt att i ett offentligt uppmärksammat trakasseriärende få polisen att peka ut någon av de egna. Detta tyder inte på att det skulle vara svårt att dölja konspirationer av allvarliga slag - kårandan är utomordentligt stark, lojaliteten likaså. Det kan naturligtvis tänkas vara farligt att medverka i en utredning av frågan” och ”Det är uppenbart att det i denna poliskår finns ett antal subkulturer - mer eller mindre permanent över tiden: Baseballigan (se sid 416) är ett exempel, hundförarna ett annat”. ”Inom poliskåren - eller delar av den - finns uppenbarligen en kultur där det inte anses anmärkningsvärt att ljuga”.

I *Striptease* den 18 september 1996 framträdde hon åter med kritik mot kommissionens sätt att arbeta:

-Jag skulle vilja likna det vid om vi har ett stort skogsområde som ska kartläggas och startade den här undersökningen med att räkna varje träd. Och sedan fann vi att här fanns en miljon träd, men vi vet ingenting om vilka människor och djur som finns där, vilka betingelserna är för skogsbruk och så vidare. Därför måste det finnas ett annat perspektiv på den här stora utredningen, vi måste attackera de här 500 000 textsidorna på ett sätt som gör att vi får en överblick och kan lyfta oss upp ur detta brus av information som finns. För att spetsa till det kan jag säga att det är ointressant om vi granskar om polisen har gjort fel saker på ett korrekt sätt. Vi måste ju se om polisens strategiska vägval, där man inriktar sig på en typ av spaning, har varit väl underbyggt. Vilken var motbilden i en sån situation? Vilka var alternativen? Menar vi att polisen har värderat, har haft fog för att driva spaningen i en riktning istället för att följa ett annat spår.

För den som har studerat kommissionernas sätt att arbeta och förstått varför de tillsatts är det inte svårt att på ett tidigt stadium förutse hur deras slutrapporter kommer att se ut. Den framlidne Fritz G Pettersson, en av de mer framstående så kallade

Privatspanarna, skrev för skojs skull sin version av Marjasinkommissionens väntade rapport:

”Visst har det förekommit vissa misstag speciellt under det första året, men det har ju tidigare kommissioner redan anmärkt på. Sedan har utredningen skötts på ett polisiärt professionellt sätt och det finns inte mycket att anmärka på. Men mordet är polisiärt löst och sedan är det bara så att i vi Sverige har så höga krav på bevis och rättssäkerhet att vi tyvärr inte kunnat fälla en gärningsman. Det finns ingenting här att kritisera utan det är bara ett bevis på att Sverige är en i alla avseenden föredömlig rättsstat. De så kallade Privatspanarna har väl menat väl, men tyvärr misstagit sig och dragit helt felaktiga slutsatser av lösa rykten och falska uppgifter.”

1995 gick utan att mycket hände. Men under senhösten fastställde Inga-Britt Ahlenius generalplanerna för RRVs verksamhet under 1996. I dessa ingick kontroll av ett antal landshövdingar, inklusive Sigvard Marjasin, som skulle granskas av verkets två så kallade megautredare, revisionsdirektörerna Bo Sandberg och Christer Skogswik, båda säkerhetsklassade efter att ha genomfört stora och känsliga granskningar inom såväl säkerhets- som försvarsområden. Detta skulle komma att bli starten på en nationell skandal. *Den 14 februari* publicerade *Dagens Nyheter* så en artikel där kommissionens ordförande kritiserades för konstiga kvitton med mera och i augusti blommade den så kallade Marjasinaffären upp. Vidare uppstod en häftig offentlig debatt kring anklagelserna om att han skulle ha hemlighållit känsliga handlingar för kommissionens medlemmar. Efter en ren häxjakt i massmedia entledigades Sigvard Marjasin på egen begäran av regeringen den 6 juni 1996.

PALMEKOMMISSIONEN - GRANSKNINGSKOMMISSIONEN

Den 15 augusti samma år påbörjade hans efterträdare på ordförandeposten, landshövding Lars Eric Ericsson, sitt arbete genom att sparka kommissionens fyra experter och båda sekreterarna. Även de båda revisorer från Riksrevisionsverket fick lämna sina uppdrag. Marjasinkommissionen tycktes alltså i praktiken gå upp i rök i samma ögonblick som Ericsson tillträdde.

-Jag kan omöjligen sätta mitt namn på något som jag inte har varit med och utarbetat. Det är för mycket begärt att sekreterarna och experterna ska anpassa sitt arbetssätt till en ny ordförande. Därför vill jag inte att de fortsätter.

Den nya Palmekommissionen hade lokaler på Drottninggatan 2 och bestod av fem ledamöter: landshövding Lars Eric Ericsson, Riksrevisionsverkets generaldirektör, budgetdirektör i Finansdepartementet och sanerare av EU-kommissionen Inga-Britt Ahlenius, HSB-ordföranden Gun-Britt Mårtensson, hovrättspresident Håkan Winberg som tidigare även satt med i

Lars Eric Ericsson

Edenmankommisionen samt juristen och debattören Hans-Gunnar Axberger, tillika docent i straffrätt. Hur man ännu en gång kom fram till Håkan Winberg som ledamot måste ses som anmärkningsvärt.

Ordförande Lars-Eric Ericsson hade hoppats på arbetsro efter Marjasinskandalen, men snart kom ett nytt angrepp mot kommissionen. Den här gången från Palmes son:

-Ett antal personer som säkert är framstående inom sina områden har plötsligt upphöjts till experter på mordspaning, något de aldrig tidigare sysslat med, konstaterade Mårten Palme och fortsatte: Det så kallade Polisspåret anses särskilt viktigt. Från kommissionen är man noga med att påpeka att detta spår utreds speciellt av två experter från Riksrevisionsverket. Att de är experter på mordutredningar förefaller osannolikt. Mord brukar inte utredas av Riksrevisionsverket och Kalle Blomkvist, fröken Smilla och reportern Tintin löser faktiskt aldrig mord i verkliga livet.

-Jag tror att han har missförstått vår roll, försvarade sig Lars-Eric Ericsson. Vi ska absolut inte utreda mordet (?). Tanken på en motivbild, en polisär konspiration eller något liknande har över huvud taget inte förekommit i mordutredningens arbete.

Ledamöterna i Palmekommissionen hade nu ett gigantiskt material att gå igenom. Totalt rörde det sig om en halv miljon sidor förhör och utredningar från Palmegruppen och Säpo. Bara Hans Holmér's gamla PKK-spår krävde ett helt rum med hyllor. Och Polisspåret upptog tre bokhyllor med pärmar - från golv till tak. De granskade utredningen, men fick samtidigt hjälp av denna att läsa korrektur (!). Eller som de senare själv uttryckte det: "Kommissionen har sedan vid sammanträden med förundersökningsledningen respektive spaningsledningen inhämtat de synpunkter läsningen föranlett och korrigerat materialet därefter".

Fram till sommaren 1999 iakttog kommissionsledamöterna total tystnad under hänvisning till att ett betänkande skulle komma. Men när den 916-sidiga rapporten väl lades på bordet blev tystnaden om möjligt ännu intensivare och då *Striptease* ville ha en kommentar av ordförande Ericsson försökte denne nästan springa ifrån reportern Lars Borgnäs.

Rapporten sågades ganska omedelbart av *Striptease*-redaktionen och betecknades som ett illusionstrick med dubbla budskap, som dels gav kritik men som i nästa ögonblick bet huvudet av sin egen bedömning. Innan dess hade kommissionen dock hunnit konstatera att Polisspåret inte hade särskilt mycket substans. Detta tog Palmeutredningens chef, Lars Nylén, omedelbart fasta på:

-Det kan ju vara skönt för svenska folket att veta.

Justitieminister Laila Freivalds fick samtidigt möjlighet att

Lars Nylén

Laila Freivalds

besvara kritiken.

-Tycker du själv att det finns några frågetecken kring Säpo när det gäller mordutredningen kring mordet på Olof Palme, frågade reportern.

-Jag kan inte vare sig säga ja eller nej på den frågan, svarade Freivalds. Den går inte att bedöma.

-Man kan tycka att här har din egen partiordförande mördats för fjorton år sedan, du är justitieminister. Du får nu en rapport som du själv har beställt som visar stora, graverande luckor i det här polisarbetet som du ändå har trott att du var informerad om. Då skulle man ju kunna tycka att du skulle reagera på något sätt aktivt för att se till, konkret, att den här polisutredningen sköts på ett annat och fullödigare sätt i framtiden.

-Det får jag inte göra, försvarade sig Laila Freivalds. Det är jag grundlagsförhindrad (?) att göra. Vad jag kan göra är att informera mig om vad man faktiskt gör. Men jag kan inte på något vis ge order eller ens framföra önskemål om att polisarbetet borde bedrivas på ett visst sätt (?).

Precis som vanligt var Lars Borgnäs en ensamvarg på mediaarenan och ingen kollega brydde sig om att ens kommentera hans inlägg i Palmedebatten, än mindre följa i hans spår.

Ett samlat privatspanararkiv innehåller minst 50 000-100 000 dokument, men ingen av kommissionerna har hittills inte begärt in ett enda och de böcker som skrivits av journalister och privata utredare omnämns så gott som aldrig i kommissionernas arbete. *Mörkläggningen - Statsmakten och Palmemordet* av Gunnar Wall som belönades med Grävande Journalisters pris Guldspaden 1998 figureerade knappt med en rad, inte heller författaren Sven Anérs fem böcker i ämnet. Ej heller bröderna Poutiainens mycket viktiga bok *Inuti Labyrinten*.

-Det är med en närmast otrolig arrogans som dessa, samtidigt toppstyrda och självsäkra granskare under en landshövding av betongkarraktär, väljer att koncentrera sig på allt vad poliser vittnat och poliser utrett, medan övrig, möjligen något mindre partisk information lämnas åsido, skrev Sven Anér besviket i *PalmeNytt nr 2, 2000*.

Lars Borgnäs

*Historien beskriver inte det som verkligen hände,
utan det som den efterlämnade dokumentationen säger
hände. Den som kan gömma undan dokumenten och
bevara hemligheterna kan också skriva historien.*

Thomas Powers i boken om CIA-chefen Richard Helms

AVSLÖJANDET

Under mycket lång tid låg det så kallade Sydafrikaspåret nere. Ända tills kl 11.17 torsdagen den 26 september 1996. Chefen för de ökända dödskommandona, överste Eugene de Kock, satt då i långa förhör i domstolen i Pretoria. Domaren Van der Merwe, advokaterna och åklagaren Ackerman hade just återvänt från sin tepaus när de Kock berättade om hur fyra ANC-aktivister avrättats i östra Kapprovinsen. Som i förbigående lät han plötsligt bomben brisera:

-Precis som mordet på Sveriges statsminister Olof Palme var det en av Craig Williamsons operationer i Operation Longreach! Mordet skulle chocka alla som stödde motståndsrörelsen. Man ville visa att ingen motståndare gick säker. Anledningen till att jag avslöjar detta är att jag vill att det ska undersökas innan bevisen hinner sopas under mattan.

Det var dödyst i säkerhetssalen när överste Eugene de Kock därefter lugnt och sakligt förklarade att han blivit informerad om Craig Williamsons inblandning i mordet 1992 eller 1993. Detta hade skett i mars 1993 genom den sydafrikanske senatoren Philip Powell som enligt uppgift själv tidigare varit kopplad till Craig Williamsons Operation Longreach.

På åklagarens fråga om han bara satt inne med hörsägen, svarade Eugene de Kock:

-Det är förstahandsinformation.

På några få sekunder hade Sydafrikaspåret blivit brännande hett igen. Över hela världen spreds nyheten som en löpeld: Superspionen Craig Williamson hade namngivits som hjärnan bakom skotten på Sveavägen! Även den sydafrikanske agenten

Craig Williamson

Anthony White pekades ut som delaktig. Kl 14.20 skickade nyhetsbyrån AFP ut ett telegram med rubriken:

”BRÅDSKANDE: Apartheidstyrkor delaktiga i mordet på Sveriges statsminister”. Tio minuter senare kom svenska *TT* med ”BRÅDSKANDE: Sydafrikas säkerhetspolis inblandad i mordet på Olof Palme”.

-Eugene de Kocks uttalanden är chockerande och kommer att utredas så grundligt som möjligt, kommenterade president Nelson Mandelas talesman Parks Mankahlana.

Många häpnade och ställde sig tvivlande inför en koppling till ett så avlägset land som Sydafrika. Landets ledning tog också väldigt illa upp och i ett pressmeddelande talade den sydafrikanska legationen i Stockholm om skandalösa anklagelser som helt saknade grund. Man hävdade samtidigt att Sydafrika fördömde politiskt våld och mord. I en intervju för TV2s *Rapport* uppgav en talesman för den sydafrikanska säkerhetstjänsten att man såg allvarligt på Eugene de Kocks uppgifter och att de sydafrikanska myndigheterna avsåg att starta en egen utredning. I Sverige, som ju borde vara överförtjust över det nya genombrottet i mordutredningen, var reaktionen en helt annan.

Ingemar Krusell

Sex år tidigare hade den dåvarande biträdande spaningsledaren Ingemar Krusell förklarat att Sydafrikaspåret helt avfärdats ur motivbilden.

-Vi har inga uppgifter som kopplar det till Sveavägen, var motiveringen.

Redan några få dagar efter mordet fick den brittiska underrättelsetjänsten MI6 en första indikation: ”Medlemmar ur det sydafrikanska dödskommandot Koevoet - också kallat COIN - ligger bakom mordet med mästerspionen Craig Williamson som spindeln i nätet. Svenska polismän hjälpte till”. Uppgifterna var uppseendeväckande, men kom från en pålitlig informatör.

Ungefär samtidigt blev Karl-Gunnar Bäck, generalsekreterare i Civilförsvarsförbundet och tidigare korrespondent för *Aftonbladet* i London, kontaktad av en engelsk bekant som varit agent för den brittiska underrättelsetjänsten i Belfast. Även han berättade att MI6 hade information om mordet, information som pekade ut sydafrikanska säkerhetsmän. Upprinnelsen till konspirationen kom från Sydafrika och bestod av ett hemligt samarbete mellan svenska affärsmän, sydafrikanska säkerhetstjänsten och en svensk Säpoman.

Mer konkret hade informationen inneburit att Boforsaffären och provisionerna i denna spelat stor roll för mordet. Ett provisionsföretag kallat A&I Services hade mottagit pengar och ägaren i detta hade bott i Sydafrika och Rhodesia. Ägaren hette Robertson / Donaldson / Bob Wilson och bodde omväxlande i London och Johannesburg.

Karl-Gunnar Bäck talade in uppgifterna på band och lämnade det till Säpo i Uppsala. Men tiden gick och ingen hörde av sig, förrän Bäck ett halvår senare fick veta att tipset var utrett och att det inte hade lett till någonting.

Hur kunde Säpo ha utrett tipset och vara så säker på sin sak utan att ens ha talat med honom eller hans engelske kontakt? Först efter ett TV-program om Palmemordet våren 1994, kallades Bäck till förhör. Nu kom det fram att Palmeutredarna varken kände till hans band eller visste om tipset var utrett. Bandet var försvunnet. När Säpo 1988 lämnade över sina tre pärmar med tips om misstänkta poliser, fanns där heller inget tips som gällde en Säpoman.

Karl-Gunnar Bäck

-Aldrig i det material jag tog del av, intygade Ingemar Krusell, biträdande spaningsledare 1988-91.

Bäck skrev i samband med att han fick informationen en artikel i *Civilförvarstidningen* där han påpekade att vapenhandeln kunde vara ett hett spår att nysta i. Inte långt senare blev han uppringd av Boforsdirektören Martin Ardbo (se sid 317), som försäkrat att artikeln var fullständigt felaktig och att det bara skulle skapa åtlöje kring Civilförsvaret och Bäck själv som person om man gick vidare i undersökningarna.

När TV-mannen Lars Borgnäs för sin filmserie 1999 *Mannen, mordet, mysteriet* bad Säpos PG Näss om en intervju, fick han som svar i ett kort brev: ”Det saknas varje förutsättning för sammanträffande.”

Redan den 17 juni -88 skrev biträdande utgivare Duncan Campbell vid den ansedda engelska tidskriften *New Statesman & Society* om tre svenska affärsmän med tyska och finska inslag och med sydafrikanska finansärer, som rest till London för att finna en samarbetsvillig attentatsman för att mörda Sveriges statsminister. De testade med vapenhandlare, legosoldater och en tidigare medlem av den brittiska antiterroriststyrkan SAS, men utan att få napp. Samtliga avböjde kontraktet och i stället för att samarbeta rapporterade flera av de tillfrågade till brittiska polisens säkerhetstjänst, Special Branch och till MI6. Enligt *New Statesman* rapporterades händelsen vidare till Säpo.

Ännu fler detaljerade tips om Sydafrikaspåret lämnades till Palmegruppen våren 1986.

-Bara några dagar efter mordet fick vi information om att Craig Williamson hade varit här med sin dödspatrull, bekräftade rikskriminalens förre chef Tommy Lindström (se sid 529) i *Aktuellt den 27 september -96*. Tipset kom från minst tre av varandra oberoende källor. Säpos operative chef PG Näss fick omedelbart och med högsta sekretess order om att använda sina kanaler i jakten.

-En av våra anställda på UD fick vid samma tid ett tips om att Williamson befunnit sig i Sverige, sa förre utrikesminister Sten Andersson. Vi bedömde det som allvarligt

och tog omedelbart kontakt med Säpo.

-Det var många stenar som vändes som det stod Sydafrika på, men det gav inga konkreta resultat, sa Hans Holmér.

FN-ambassadören Anders Ferm (se sid 408) skrev i en promemoria den 12 mars 1986 att Sydafrika hade motiv att mörda Olof Palme, eftersom denne trappade upp kritiken mot apartheidregimen och därför stod som en symbol för motståndet. Sverige hade till exempel givit stöd till Lesotho genom att sända rådgivare som användes för förhandlingar med Sydafrika och hade på så sätt förhandlat bakom kulisserna, vilket upprörde sydafrikanerna.

Promemorian kom att registreras av Palmeutredningen först 1992. På en direkt fråga från Granskningskommissionen uppgav spaningsledaren Hans Ölvebro att han inte hade en aning om hur detta kom sig.

Sten Andersson

Palmeutredarna gav dock en särskild spaningsgrupp i uppdrag att följa upp Sydafrikaspåret. Gruppen drog snart slutsatsen att uppgifterna ”saknade näring eftersom informationen inte var kopplad till Sveavägen” och ”att Sydafrika aldrig skulle ha använt sig av en så välkänd och lätt igenkännbar spion som Craig Williamson”.

Tidningarna *Proletären* och *Norrskensflamman* skrev under tiden mycket aktivt om svenska Baseballpolis och sydafrikanska agenter och det kom också tips från bland annat författaren och sydafrikakännaren Per Wästberg om Craig Williamson.

-Att följa upp det spår och de intressanta samband som vi redovisade verkade spaningsledaren Ölvebro och kompani ge högaktningsfullt fan i, kommenterade *Proletärens* besvikne journalist Olle Minell i *Expressen* den 5 oktober -96.

Det var egentligen först i mars 1990 som spåret blev offentligt känt. Det inträffade i samband med att Lisbet Palme träffade ANC-ledaren Nelson Mandela, endast några få månader efter att han frigivits efter 27 år i fängelse. Inom hans parti ANC hade man alltid varit övertygade om att mord på antiapartheidförespråkare inte bara utförts av enskilda personer, utan varit väl planerade och kallt kalkylerade död utförda på order av staten. Mandela sa:

-Är det inte hemskt att det tycks finnas ett samband mellan den sydafrikanska dödsskvadronen och mordet på din man?

Uppgifter om the South African Connection publicerades i den sydafrikanska tidningen *Raaport*, som bekräftade att Palmemordet var ett centralt samtalsämne under Mandelas besök. K-G Bäck var alltså långt ifrån den ende som på ett tidigt stadium hörde av sig om Sydafrikas inblandning i mordet. De mest utförliga uppgifterna kom emellertid från Schweiz:

Enligt ett säkert tips till *Svenska Dagbladets* journalist Mari Sandström, tillika kontaktperson i FNs flyktingkommissariat i Genève, flög ett mordkommando på tre personer den 2 november 1985 med Lux Avia / Luxair från Johannesburg. Deras uppdrag: att mörda Sveriges statsminister Olof Palme. De hade alla erfarenheter från operationer i Namibia och dåvarande Rhodesia. Efter att ha landat i Luxemburg splittrades gruppen för att sedan återförenas i München, där en eller två av dem inhämtade en vit, ombyggd tysk- eller holländskregistrerad VW-buss, typ Winniebago. (Sandström ändrade senare uppgiften om bilmodellen och hävdade då att det inte var en husbil i egentlig mening utan mer en vanlig bil som man byggt om med sovplats över förarhytten). Från Tyskland färdades man därefter vidare till Stockholm via Helsingör - Helsingborg. Arrangemangen kring resan gjordes av en västtysk vid namn Franz Esser (se sid 602).

Väl framme tog mordkommandot god tid på sig. Trots den kalla vintern bodde de till en början i campingbilen ute i skogen för att inte bli registrerade som hotellgäster. De hjälpte därefter till med bevakning och kartläggning av det blivande offret och lärde sig så småningom hitta i huvudstaden, samtidigt som de nu med hjälp av svenska medhjälpare slussades mellan olika småhotell och privata gömställen. En av männen sades vara stor, över 180 cm lång, ha stort ansikte, händer och fingrar och vara rödhårig.

På "fritiden" roade männen sig med prostituerade, enligt ett tips hade en av dem till och med en flickvän i Bromma. Efter ett tag började de dock bli lite slarviga och uppdragsgivarna i Sydafrika fick en gång påminna dem om allvaret i uppgiften.

Efter mordet lämnade agenterna Sverige västerut, troligtvis via Norge.

Uppgiften om de påstådda flickvännerna bekräftades av gotländska Ulla Danielsson, enligt Hans Holmér's bok *Olof Palme är skjuten* "en tjugoårig prostituerad". En kväll två veckor före mordet besökte hon tillsammans med väninnan Eva restaurang Röda Rummet i centrala Stockholm. Även Eva var prostituerad. De båda flickorna slog sig då i slang med två "skottar eller irländare", de talade åtminstone engelska med en lite udda dialekt (sydafrikansk?). Den ena mannen var rödblond, ganska pratsam och hemskt trevlig, medan den andre var något äldre, mörk och tystlåten. Enligt Ulla var han ganska lik "Falconetti" i TV-serien *De rika och de fattiga* (för jämförelse se sid 707).

I ett försök att imponera avslöjade den rödblonde efter några timmar att de var i Stockholm för att mörda Palme! De hade spanat på honom i flera veckor och bodde i Gamla stan, inte långt från Palmes privatbostad. De båda tjejerna trodde inte på ett ord av vad de sa, vilket gjorde att männen tog med dem till Centralen.

Väl framme i den norra biljetthallen öppnade han en förvaringsbox och plockade fram tre revolverar eller pistoler, varav en försedd med ljuddämpare.

-Du tvivlar visst fortfarande på att vi ska döda'n, sa den rödhåriga med ett finurligt leende.

Ulla tyckte dock mest det hela var fånigt. Enligt vissa uppgifter följde flickorna sedan med männen till en etta i närheten av Isstadion.

Ulla berättade på kvällen för sina föräldrar om det inträffade. Det här var alltså innan mordet. På morgonen efter mordet kom hennes chockerade mamma in och sa:

-Nu har det hänt!

Efter mordet uppsökte Ulla spaningsledningen, som dock valde att avskriva hennes berättelse som livliga fantasier. Väninnan dog inte så långt efter, och Ulla Danielsson sägs idag vara mycket rädd och vägra uttala sig i ärendet.

Åter till Mari Sandströms källa, som hon beskrev som mycket pålitlig: en välartikulerad och berest europeisk affärsman, som använts som rådgivare av säkerhetstjänsterna hos både den sydafrikanska polisen och militären. Källan var mycket rädd om sin anonymitet och fruktade för sin säkerhet.

-Ni vet inte vilken brutalitet den sydafrikanska regimen är kapabel till.

En del av informationen hade källan fått vid ett internationellt polismöte i Sydafrika sommaren 1986. Där hade han även fått veta att man påbörjat mordplanerna redan 1982, när socialdemokraterna kom till makten med Palme som statsminister.

Enligt källan var mordet sanktionerat på högsta politiska nivå. Denne sa sig vidare ha sett en så kallad hitlist över personer apartheidregimen ville undanröja. Förutom Olof Palme fanns där namnet Mathias Hinterscheid, tidigare generalsekreterare i Europeiska fackliga samarbetsorganisationen, och en person med efternamnet Beit.

I journalisten Anders Hasselbohms omfattande dokumentation om Sydafrika finns en Sir Alfred Beit, numera avliden. Denne gjorde sig en förmögenhet på diamanthandeln i Sydafrika innan han flyttade till Irland. Nämnas kan att han 1986 blev bestulen på en ytterst värdefull konstsamling, som dock återfördes med hjälp av en brittisk legosoldat vid namn John Banks, känd för sina kopplingar till Sydafrika.

Palmeutredningen hade redan från första början arbetat särdeles ”effektivt” med Sydafrikaspåret. När det i juli 1987 kom in flera mycket detaljerade tips om att de tre sydafrikanska agenterna tagit sig från Sydafrika till Luxemburg med flygbolaget Luxair den **2 november** 1985 inhämtades passagerarlistor från Luxairs flight 1101 från Johannesburg till Luxemburg - den **1 november** 1985.

Ulf Norlin, en av de poliser som var engagerade i mordutredningens inledning, blev utfrågad av journalisten Anders Hasselbohm i tidningen *VI nr 46 -96* om det i Palmematerialet funnits kopplingar till Sydafrika. I samband med detta kom han med ett mycket märkligt uttalande:

-Palme skulle förresten aldrig ha dött den där dagen (!?). Det fanns dock ett hot mot Palme, rent av samma eftermiddag. Ändå togs hans livvakter bort (se sid 45).

Anders Hasselbohm

Men låt oss för en stund syna de utpekade agenterna lite närmare i sömmarna. Vissa av agenterna har erkänt sin inblandning i mordet, andra förnekat den å det bestämdaste. Vi börjar med överste Eugene de Kock för att därefter fortsätta med den av alla utpekade spindeln i nätet: Craig Williamson. Ha i åtanke att Palmegruppen tidigt bestämt sig för att ”inte undersöka Sydafrikaspåret då detta saknade substans”, för att i stället koncentrera sig på en utslagen alkoholist utan motiv eller medel.

-Vi har tittat på det och valt bort det, sa spaningsledaren Hans Ölvebro.

-Sydafrikaspåret har helt avfärdats ur motivbilden, tillade biträdande spaningschefen Ingemar Krusell. Det här spåret är faktiskt inte mer intressant än utredningarna kring till exempel Scientologikyrkan (!?).

EUGENE DE KOCK

Polisöversten Eugene Alexander de Kock såg ut som en snäll och timid bankkamrer. Men hans profession var tortyr och våldsam död. Följande bakgrundsbeskrivning ingick i dokumentären *Prime Evil - Ondskan Självt* visad i TV2 den 21 oktober -96 och gjord av den sydafrikanske journalisten Jacques Pauw.

BAKGRUND

Eugene de Kock, född omkring 1950, var en blyg och tystlåten pojke som växte upp i en ”helt vanlig” sydafrikansk medelklassfamilj. Tillsammans med sin bror Vossie fostrades han som andra vita i sydafrikanska Hitlerjugend. Tonåren försvann snabbt och den unge Eugene ville tidigt in i armén, men fick avslag på grund av sin stamning och dåliga syn. I stället sökte han då in vid polisen, där det ingick i utbildningen att hjärntvättas av regimen och lära sig att hata alla svarta.

Varför just de Kock blev denna mycket våldsamma krigsmaskin är omöjligt att veta. Kanske berodde hans hat helt enkelt på att han inte fick gå vidare som vanlig polisman utan måste hävda sig på annat sätt. Han blev bitter och sökte kompensation i kriget i grannlandet Rhodesia. Officiellt deltog Sydafrika aldrig i detta krig, men bakom kulisserna hjälpte sydafrikansk polis till att slå ut gerillan och bränna deras byar. I detta brutala krig som krävde mer än 40 000 liv, tjänstgjorde Eugene minst tio perioder vid fronten. Varje period kunde vara upp till tre månader. Eugene de Kock betraktades tidigt som en lysande soldat och blev snart en levande legend. Stark, modig och oerhört lojal deltog han tillsammans med sina män i hundratals blodiga drabbningar. Helt orädd gick han ständigt i spetsen för sin trupp, som döpte honom till Lejonet.

Tortyr var vanligt förekommande som förhörsmetod.

Den unge de Kock

En favorit var att sticka upp glödande käppar i anus på tillfångatagna gerillasoldater. Man ställde även upp och hjälpte den lokala polisen att göra sig av med döda kroppar. Efter att ha bränt bort handflator, fotsulor och ansikten på liken, begravde man dem i grunda omärkta gravar.

Efter kriget i Rhodesia förflyttades Eugene till Namibia, där han var med och bildade polisens specialenhet Koevoet. Han var stillsamt belevad, totalt livsfarlig och styrde sina hårdföra män med brutalt våld och ren fruktan. Eugene de Kock mördade kallblodigt och för honom var mord bara ett jobb som skulle utföras. Koevoet var utrustad med tungt beväpnade pansarbilar av märket Casspir och dödade flest rebeller av alla. 1981 var dödslistan uppe i 510 Swaporebeller. Myndigheternas belöning: 2000 rand per död rebell.

Eugene de Kock

I sin bok *Nuremberg in South Africa - A Bland Hit Man Details Apartheid's Secret War* ger Allister Sparks ytterligare bakgrund om Eugene de Kock. 1983 förflyttades han igen, den här gången tillbaka till Sydafrika. Kriget mot kommunismen och ANC skulle nu utkämpas på den egna bakgården. de Kocks nya placering var vid det superhemliga dödskommandot Vlakplaas, sektion C-10. Dödskommandot fungerade som Nationalistpartiets väpnade del och påbörjade en ny fas i kampen mot ANC - Det hemliga kriget. Basen var en 100-hektars farm väster om Pretoria. Här tränade man så kallade askaris, tillfångatagna ANC-soldater som "omvänts" och tränats till att bli några av de mest brutala mördarna. C-10 tränade även speciella avdelningar i ett hemligt läger nära Ulundi, huvudstaden i KwaZulu reservatet. Detta var skapandet av den så kallade Third Force som Nelson Mandela senare hänvisat till och som skördat över 20 000 liv innan valen i 1994.

Mördandet var kallt och besinningslöst och apartheidregimen hade till och med hemliga laboratorier som tillverkade dödande droger, som testades på politiska fångar. Framställningen av kemikalierna, som enligt tidningen *The Star* var godkänd av den högsta militära ledningen, bekostades med försäljning av narkotika. Över 200 bushmän togs även till fånga och drogades med preparat avsedda att orsaka hjärtbesvär. Apartheidregimen försökte därutöver att framkalla cancer hos svarta aktivister genom att impregnera deras T-shirts med kemiska gifter.

-Det liknar vad nazisternas läkare gjorde i koncentrationslägren, sa en talesman för Sanningskommissionen till *Expressen* den 8 februari -97.

1985 blev Eugene de Kock Vlakplaas nye chef. Här belönades han för mod, utomordentliga insatser och effektiv terroristbekämpning. 1963-1989 hade han varit delaktig i minst 49 mord och under den kommande tre årsperioden kom ytterligare 16 liv att läggas till räkningen. Hur många som därutöver föll offer för hans kulor i de

svarta förstäderna är det ingen som vet. Han började bli labil och paranoid och hotade döda alla som inte lydde hans minsta vink. Kanske var de Kock psykopat som så många andra ur samma generation vita militärer och poliser. Varma, humoristiska och ibland ömsinta dubbelnaturer som mördade, våldtog och torterade för att bevara ett sjukt samhälle. Eugene de Kock själv hade hustru och två barn, som han älskade mer än något annat. Men väl tillbaka i jobbet förvandlades han till ett monster.

-Med Eugene måste man alltid ta det lugnt, inte pika honom eller göra några snabba rörelser, berättade hans bror Vossie de Kock. Bröt man mot dessa regler kunde han plötsligt bli fullständigt galen, hoppa över bordet och ta struhtag. Han var verkligen skadad av sina upplevelser. 20 år vid fronter i Rhodesia, Namibia och Sydafrika har satt sina spår och han är i ordets sanna bemärkelse en dödsmaskin som aldrig fått psykologhjälp för sitt krigstrauma.

I början av 1990-talet stängdes så Vlakplaas tillfälligt i samband med att "förrädaren" Dirk Coetzee (se sid 598) hade avslöjat dödskommandot. Eugene de Kock fick då ett nytt uppdrag: att bekämpa den organiserade brottsligheten bestående av kokain-, vapen- och diamantsmuggling. Samtidigt deltog han i en operation som gick ut på att förse Inkatharörelsen med vapen, utbilda zuluerna och organisera massaker.

-Vi hade order att utplåna alla svarta som var emot oss.

1992 blev han så småningom själv djupt inblandad i vapensmuggling. Året därpå upplöstes Vlakplaas och de Kocks 27-åriga karriär avslutades. President de Klerk godkände då att 17,5 miljoner rand betalades till de 84 poliser som tjänstgjort på dödskommandot. Officiellt betalades detta ut som förtidspension, mer troligt är dock att det var männens tystnad man köpte. Eugene de Kock fick själv drygt en miljon rand.

Men vid det här laget var tiden ute för den gamla apartheidregimen och samhällstopparna letade desperat efter syndabockar. Nu gällde det att rädda sitt eget skinn och låta andra gå under. Eugene de Kock var en av de som man ansåg sig kunna offra och en vecka efter valet i maj 1994 greps han av polisen. Innan dess hade han enligt *Göteborgs-Posten den 28 april -94* varit i Zürich i Schweiz för att söka arrangera en överflyttning av pengar till Sydafrika. Fonden han försökte få tillgång till med ett falskt pass innehöll tiotals miljoner dollar, insamlade av högergrupper i USA som betalning för afrikanska specialtrupper med uppdrag att ta tillvara amerikanska intressen i södra Afrika, särskilt Angola.

de Kock hade vetat att hans tidigare arbetsgivare hade vänt honom ryggen och att hans tid var ute. Nu var han extremt hatisk och hämndlysten. Han satt inne med mycket explosiv information - och han visste hur han skulle utnyttja den för egen vinning.

CRAIG MICHAEL WILLIAMSON

Spionen Craig Williamson har av olika källor pekats ut som hjärnan bakom

Palmemordet och inte mindre än sex vittnen säger sig ha sett honom i Stockholm vid tiden för mordet. Mycket tyder på att han är den verkliga hjärnan bakom planeringen av mordet på Olof Palme. Det kan därför vara av vikt att studera hans liv och ovanliga karriär. Det mesta av följande information har varit publicerade i diverse svenska dags- och kvällstidningar.

BAKGRUND

Craig Michael Williamson, född 1949, rekryterades enligt en intervju i *London Observer den 19 april -95* redan som student av den sydafrikanska säkerhetspolisen och var på 1970-talet spion och infiltratör i stödgrupper för ANC. Här hade han nära kontakter med antiapartheidrörelser i Sverige, Danmark, Norge, Kanada och Nederländerna och lyckades bland annat bli ordförande i studentorganisationen NUSAS.

År 1976 fick Craig Williamson - med kodnamnet RS 167 - det hemliga uppdraget att infiltrera International University Exchange Fund (IUEF) i Genève. IUEF hade officiellt skapats för att ge studiepengar åt flyktingar från södra Afrika. Under apartheidtiden stödde Sverige det då förbjudna ANC med miljontals kronor i årliga biståndspengar som slussades via UD och Sida. IUEF hjälpte regimkritiska studenter att fly och stödde dem med pengar och stipendier för studier i Europa. Ett annat nätverk med liknande uppgift var International Defence and Aid For Southern Africa (IDAF) i London. Men organisationerna bedrev också hemlig verksamhet inne i Sydafrika och förde en aggressiv kamp mot apartheid och för dess offer. Chef för det Olof Palmestyrdra IUEF var Lars-Gunnar Eriksson. Trion Palmes pojkar bestående av Pierre Schori, Mats Hellström och Bernt Carlsson var dessutom djupt engagerade.

Trots sin unga ålder var Williamson mycket skicklig och lyckades lura svenskarna totalt. Interna IUEF-dokument visar att han vid ett möte i Botswana 1976 fick Eriksson att tro att säkerhetspolisen i Sydafrika var honom i hälarerna. Han spelade livrädd för att när som helst gripas. Williamson måste fly och Eriksson erbjöd honom på stående fot arbete i Genève. I januari 1977 genomförde Craig sin låtsasflykt och snart firade IUEF denne ”torterade” man som lämnat fosterlandet på grund av sin övertygelse om svarta och vitas lika värde. Tillsammans skulle man bekämpa rasistregimen.

Williamson genomförde nu en ren uppvisning i infiltration, kallad Operation Daisy. Han stal alla dokument han kunde komma över och avlyssnade en del av telefonerna på kontoret. Från sin utkikspost fick han en stark inblick i det svenska samhället och fick samtidigt se hur Sverige kanaliserade biståndspengar till ANC och PAC direkt in i Sydafrika. Apartheidregimen hade redan innan dess fått upp ögonen för Skandinavien. I och med införandet av FNs

Craig Williamson

vapenembargo mot Sydafrika 1979 blev landet samtidigt en av de största kunderna på den svarta vapenmarknaden där svenska vapentillverkaren Bofors redan var djupt involverad och särdeles aktiv.

I Genève kunde Craig Williamson samtidigt göra sig en bild av Olof Palmes inflytande inom både FN, den internationella fackföreningsrörelsen och Socialistinternationalen. Här var en person i världen som hatade apartheid mer än något annat, en person som dessutom var internationellt inflytelserik och beredd att lägga ner ett enormt arbete på att störta regimen i Pretoria - en för apartheidregimen mycket farlig person.

-Palme var ju i den vita världen en av de mest kända och mest våldsamma kritikerna av apartheidsystemet, kommenterade kabinettssekreterare Sverker Åström i SVTs *Aktuellt*. Och det var klart att apartheidregimen ville honom allt ont i världen.

Craig fick snabbt en hög position som biträdande chef och informationsansvarig i IUEF. När frågor kring Sydafrika debatterades i riksdagen vände sig UD ofta till IUEF i Genève. På säkerhetspolisens högkvarter i Sydafrika kände jublet inga gränser när deras man inbjöds att vandra in i fiendens allra heligaste och Williamson hyllades som en hjälte när han ljög sig ända in i den svenska demokratins hjärta - riksdagens talarstol!

Sydafrikas främste spion var alltså den som tog fram underlag till svenska ministrars framföranden i riksdagen. Däribland minst ett inlägg som fick biståndsorganet Sida att gå i taket. I talet citerade den unge riksdagsmannen Mats Hellström en sydafrikan som klagade på att Sida snålade med bidragen till befrielsekampen. Detta väckte stor irritation och Craig lyckades på ett utstuderat sätt föra in en kil i det svenska biståndssamarbetet. Hans uppdragsgivare befordrade genast den då 31-åriga Craig Williamson till major.

I september 1977 torterades motståndskampen och ANC-aktivisten Steve Biko till döds av säkerhetspolisen i Port Elizabeth. Det var, enligt många bedömare, Williamsons spionrapporter som ledde till att Biko greps. IUEF hade planerat ett hemligt möte i England mellan Biko och ANCs exilledare Oliver Tambo, vilket Williamson i smyg meddelat den sydafrikanska säkerhetstjänsten. Bara kort efter, den 6 september, fängslades Biko. Han kedjades fast och torterades svårt i rum 619 hos säkerhetspolisen i Port Elizabeth. Några dagar senare dog han. Hans liv och död kom att bli en internationell symbol för motståndet och beskrivs bland annat i Richard Attenboroughs film *Ett rop på Frihet*.

-Jag skrattade ofta för mig själv, berättade Craig Williamson senare. Där satt jag, en sydafrikansk agent, och skrev tal åt svenskar som ledde omvärldens kamp mot apartheid. En gång handlade talet om varför Sverige inte satte större press på sydafrikanerna efter att Biko torterats till döds. Ett annat tal handlade om den vita polisens grymheter mot

Steve Biko

de svarta under upploppen i Crossroads. Det var verkligen kul.

Helt opåverkad av tragedierna som utspelades på grund av hans agerande arbetade han målmedvetet vidare. Hans upphöjda flyktingstatus gjorde att svenska UD alltid såg till att han fick bo på Hotell Birger Jarl i Stockholm när han var på tjänsteresa i Sverige. Hotellet ligger på gångavstånd till Sida, där Williamson rörde sig som en son i huset. Han fick genom sina kontakter med höga svenska politiker inträdesbiljett till diplomatiska kretsar och blev snart väl förtrogen med Stockholm.

-Via Schori, Hellström och Carlsson fick jag massor med viktiga uppgifter som jag förmedlade vidare. De handlade till exempel om ANC-folk i exil i Sverige och England.

Det hemliga svenska biståndet till ANC valde tidigt underjordiska kanaler. Men andra, mindre erfarna givare, skickade utan att veta det pengarna rakt i säkerhetspolisens giriga fickor. Enligt den tidigare kollegan Dirk Coetzee stoppade Craig Williamson och hans chef flera miljoner av svenska skattepengar i egna fickor under den här tiden.

-Säkerhetsagenterna hemma visste var de skulle plocka upp de svenska biståndspengarna, berättade Craig i *Expressen* den 5 oktober -96. Vi stal dem på posten - och sedan spred vi ut rykten att mottagaren av biståndet hade fifflat!

Enbart i Johannesburg hade 30-40 personer heltidsjobb med att läsa brev och så gott som allt från Skandinavien öppnades. Williamsons agentkollega Michael Leach var säkerhetsansvarig på post- och teleministeriet och organiserade en omfattande telefonavlyssning och brevöppning:

-En del av de stulna pengarna användes till att underminera regimens motståndare. Om till exempel en organisation skickade 1000 dollar till en fackförening här så tog vi hand om checken. Vi sände tackbrev till avsändaren och satte anonymt in en del av pengarna på ett privat konto hos fackföreningens ordförande eller kassör. Sedan spred vi ut rykten om att han var korrumperad och hade försnillat facket tillgångar. På så sätt slog vi två flugor i en smäll.

Åren gick utan att Williamson blev avslöjad och de sydafrikanska aktionerna utomlands blev allt fräckare och dristigare. Det var bara en tidsfråga innan något skulle gå fel.

-Jag minns när jag började fatta misstankar om att allt inte stod rätt till, berättar ANCs Medi Gray i *Dagens Nyheter* den 15 oktober -96. Jag träffade Craig på gatan i Stockholm och körde honom till Hotell Aston vid Mariatorget, ett ställe han aldrig brukade bo. Han var stressad och ville inte att jag skulle berätta för någon på UD eller Sida att han var i Stockholm. Det här var i april 1978 och exakt samtidigt gjordes ett inbrott på vårt ANC-kontor. Så här i efterhand är jag säker på att han

Johan Coetzee

var inblandad.

När bubblan till sist sprack, stämde Craig träff med sin chef Lars-Gunnar Eriksson i baren på Hotel Zürich i den schweiziska staden Zürich. Almanackan visade då januari 1980. Här berättade han i detalj för den chockerade Eriksson att han i själva verket var kapten i den sydafrikanska säkerhetspolisen och arbetade som agent. Anledningen till att han berättade detta var några artiklar i den brittiska tidningen *The Observer*, som hotade att avslöja honom. Craig Williamson föreslog därför en uppgörelse som innebar att Eriksson - om detta hände - skulle gå i god för honom.

Men innan Eriksson hunnit hämta sig, kom ingen mindre än högste chefen för Sydafrikas säkerhetspolis (!), general Johan Coetzee, och slog sig ned vid deras bord. Generalen bekräftade att Williamson var hans bästa agent och att denne behövde sex månader ytterligare för att kunna fullborda sitt uppdrag. För att betona allvaret i situationen hotades Eriksson, hans familj och vad som omtalades som flera ledande svenska socialdemokrater till livet.

Eriksson vägrade emellertid att låta sig kuvas. I stället gick han under jorden och kontaktade den engelska tidningen *The Guardian*. Snart var skandalen ett faktum och Craig Williamson var tvungen att avbryta sin operation.

När man gick igenom organisationens räkenskaper visade det sig att allt var i en väldig oordning och att stora summor hade försvunnit spårlöst. Det blev traumatiskt för Lars-Gunnar Eriksson att nu se hur hela IUEFs organisation smulades sönder på grund av avslöjandet, men märkligt nog anmäldes och undersöktes inte det enda hot som veterligen framförts mot den socialdemokratiska ledningen - direkt från högste chefen för en främmande makts säkerhetstjänst.

Med sina många erfarenheter från Genève i bagaget reste Williamson nu direkt hem och gjorde en analys av apartheidmotståndet och Olof Palme. Trots det uppenbara misslyckande hade han vid det här laget lyckats så väl att han stod högt i kurs hos president Botha. Han fick därför plats i det prestigefyllda och mäktiga presidentrådet, där han kom att bli Bothas personlige rådgivare. Nu blev han snart involverad i Civil Cooperation Bureau (CCB) som var sysselsatt med att bygga upp "The Third Force" i Sydafrika. The Third Force var specialiserad på likvidering av regimmotståndare samt att skapa splittring och hat inom ANC och andra motståndsgupper.

at tidligere vize-direktør i IUEF, Mr. Craig Williamson er sør-afrikansk etterretningagent, at Williamson og hans overordnede ved et møte på et hotell i Sveits har foreslått å verve IUEF-direktøren Lars Gunnar Eriksson, og i samband med dette fremført trusler mot Eriksson og hans familie - samt mot Pierre Schori, og enkelte andre svenske socialdemokrater.

Zetterqvist opplyste videre at direktør Eriksson er i ganske "bad shape" da han hadde sin samtale med sekretær Leifland og andre tjenestemenn i

Enligt hemligstämplade dokument från norska UD hotades bl a Pierre Schori till livet av den sydafrikanska säkerhetstjänsten.

Så småningom förflyttades Williamson under flera år till Angola för att bekämpa den marxistiska regimen i Luanda. Även här var han mycket aktiv och deltog i en rad mord, bland annat på Olof Palmes vän Ruth First i Moçambique. Ruth First var gift med det förbjudna kommunistpartiets ledare Joseph Slovo, levde i exil och arbetade som forskare vid universitetet i Maputo, när hon dödades av en brevbomb den 17 augusti 1982. Slovo själv avled 1995. Vidare deltog Craig i bombattentatet mot ANCs Londonkontor samma år, varefter han 1984 slog till mot ANC-aktivisten Marius Schoon i Lubango, Angola. Det tilltänkta offret var Marius själv, men det var hans fru Jeanette Schoon och sjuåriga dottern Katryn som öppnade det bombpreparerade paketet som skickats med falsk avsändare från Williamsons högkvarter i Pretoria.

Ruth First

Efter de sista morderna började Williamson dock "bli desillusionerad vad gällde polisarbete".

-Jag kom fram till att kriget var förlorat därför att den strategi som användes var fel. Den blev mer och mer militärisk och mindre och mindre politisk. Därför beslöt jag att ge mig i kast med riktigt underrättelsearbete, särskilt på den internationella scenen.

På det sättet kom Williamson i maskopi med internationell vapensmuggling och diverse brottskarteller. Vid årsskiftet 1985-86 avgick han som major och började i stället arbeta för The Directorate of Covert Collection (DCC) inom den militära underrättelsetjänsten. Han befordrades till överstelöjtnant, blev chef för sektionen "Ander Lande" (Övriga världen) och opererade under täckmantel av åtskilliga privata firmor.

En av dessa var mångmiljardbolaget GMR.

ORGANISERAD BROTTSLIGHET

GMR Group Limiteds huvudkontor var förlagt på ögruppen Seychellerna. Ägt av den italienska svindlaren Giovanni Mario Ricci, född 1929, och styrt av engelsmannen Michael Irwing, tidigare hög marinofficer som vid denna tid fungerade som en länk mellan sydafrikansk och brittisk underrättelsetjänst. Irwing var en hårdför soldat som tjänstgjort både på Nordirland och i Falklandskriget. Mario Ricci var bland annat känd för sina starka kopplingar till den italienska maffian och frimurarelogen P2 (se sid 507) och var enligt tidningen *Mail & Guardian* den 4 oktober -97 en generös donator till PW Bothas National Party.

GMR var inte bara inriktat på spionage och kamp mot antiapartheidaktivister, man arbetade också för att kringgå och bekämpa de internationella bojkotterna av Sydafrika,

särskilt olje- och vapenembargot. Under hela 1980-talet fungerade Mario Ricci som förbindelse mellan underrättelsetjänsterna i Israel, Iran, Sovjet och USA, sysselsatt med kolossala vapen-, olja- och narkotikaoperationer i Mellersta Östern, Afrika och Sydamerika. Som bas för verksamheten användes Seychellerna, där Ricci 1981 tillsammans med sydafrikanska legosoldater tidigare misslyckats med att genomföra en statskupp för att uppfylla Sydafrikas hemliga krav på att återinsätta den tidigare presidenten James Mancham. Attentatsgruppen, ledd av "Mad Mike" Hoare, bestod av 43 legosoldater, däribland de två svenskarna Sven Helge Forsell och bankiren Jan Olov Sydow.

När en så kallad marxistisk regim tog över Seychellerna blev Ricci makten bakom tronen och hjälpte till att förvandla landet till ett skatteparadis av världsklass. Detta skedde till stor del genom företaget Seychelles Trust Company (Setco). Mario Riccis egen bank Seychelles International Bank blev till och med landets centralbank och hans lyxhotell en säker fristad för svindlare, gangsters och ljusskygga vapenhandlare. Som privat livvakt hade Ricci bland andra den sydafrikanske agenten Riian Stander (se sid 617), senare kallad Källa A.

Efter att ha kopplats ihop med ett flertal skandaler i öriket, såg Ricci sig tvungen att lämna Seychellerna i augusti 1986 för att istället slå sig ner i Sydafrika där han startade ett samarbete med Craig Williamson. Williamson valdes till styrelseordförande i juli 1986 och användes som konsult och kontaktman med säkerhetstjänsten. Bland styrelsemedlemmarna i GMR-South Africa fanns dessutom Anthony White (se sid 593). Williamsons ställning i Riccis imperium gav honom kontakt med ett betydande internationellt nätverk i Europa, Indiska oceanen, Somalia och Kenya, där GMR sas ha intressen i kasinon.

Ricci stod inför rätta i Frankrike 1987, anklagad för att ha beordrat avlyssning av Seychellernas oppositionsledare Gérard Hoareau, mördad i London några månader senare.

Craig Williamson var även med till att i samarbete med GMR starta ett företag i London som hette Longreach Ltd kort före mordet på den svenske statsministern. Enligt De Wet Potgieter, chef i Pretoria för den sydafrikanska tidningen *Sunday Times*, anställde Longreach även Anthony White som chef under tiden 1985-87. Williamson hjälpte sin vän Mario Ricci att få i gång företaget som sades syssla med säkerhetsfrågor, men Longreach var i själva verket ägt och styrt av den sydafrikanska underrättelsetjänsten. Andra uppgifter hävdade att Operation Longreach dessutom var täckmantel för en detektivfirma i London.

Mycket talar alltså för att White, Williamson och Ricci alla var involverade i Longreach under en 24-månaders period före och efter mordet på Olof Palme. Williamson erkände senare inför Sanningskommissionen att företaget hade värvat en fransk legosoldat för att utföra mordförsök på Ciskeis president Lennox Sebe. Tilläggas kan att deras gamle bekante, Riian Stander hade arbetat som säkerhetsvakt på Riccis

farm. Stander hade levt sig in i rollen som godsägare och spenderat alla tillgångar, vilket ledde till att Williamson avskedade honom. Detta väckte ont blod och skulle komma att leda till framtida komplikationer. Stander hade sedan dess först blivit rik på narkotika från Colombia, för att sedan förlora allt igen.

Tidningen *Africa Confidential* publicerade den 15 april -87 en historia om Ricci & Williamsonalliansen kallad *Sydafrika: En mästarspions nätverk*:

”Oljeexport till Sydafrika är förbjudet av FN, men fram tills nu har Sydafrika inte haft någon större svårighet att kringgå denna lagstiftning, till stor del via oberoende leverantörer såsom Mario Ricci. Ricci besökta faktiskt Seychellerna i 1984 för samtal med lokala tjänstemän och andra för att diskutera en plan att etablera öarna som transithamn för oljehandel, att köpa billigt från Mexiko och sälja den med förtjänst. Francesco Pazienza hade fött idén till detta projekt. Denna Pazienza hade varit anställd inom den italienska underrättelsetjänsten SISMI och även arbetat som konsult åt den ökända Banco Ambrosiano. Pazienza var en utomordentlig politisk fixare och stod senare inför rätta i Italien för brott i samband med Banco Ambrosianos kollaps 1982.

Pazienza bodde på Riccis hotell på Seychellerna när han var på flykt från den italienska polisen i 1984. Det var då han kom fram med oljeprojektet, som han diskuterade med andra intressenter så som René, Ricci, Rich och Robert Armao, tidigare rådgivare åt familjen Rockefeller, talesman för avlidne Shah Mohammed Reza Pahlevi av Iran (se sid 799) och vän med CIA-chefen William Casey (se sid 790).

Ännu ett hemligt program i vilket Williamson och Ricci spelade en framstående roll var Operation Lock. Enligt journalisterna Potgieter och Kevin Dowling skickade Prins Bernhard av Nederländerna 1989 en elitgrupp av så kallade före detta brittiska SAS- kommandosoldater med överste Ian Crooke i spetsen till Sydafrika, skenbart för att eliminera de ledande tjuvskyttesyndikaten genom en samlad aktion. Men istället för att bekämpa dem gick Operation Locks team istället in och tog över delar av den illegala handeln med elfenben och noshörningshorn. Hela operationen var därutöver en kamouflerad militär destabilisering av hela södra Afrika.

Craig Williamson fixade diverse privata säkerhetsfasader för att kanalisera legosoldater in i Operation Lock. En av dessa var Executive Outcomes med veteranen Eeben Barlow som ledare. Executive Outcomes blev snabbt en av de största privata paramilitära operationerna i världen och hyrde ut privata militärteam till multinationella företag och regeringar. Enligt *The London Observer* den 6 oktober -96 hade Barlows firma bland annat skickat lejda bataljoner till Sierra Leone, Sri Lanka, Malaysia och flera länder i Sydamerika.

Lars-Gunnar Eriksson

HOTAD TILL LIVET

Åter till Sverige där IUEF-chefen Lars-Gunnar Eriksson dog i en hjärtattack julen 1990. Dessförinnan hade han flera gånger hotats till livet av sin gamle vän Craig Williamson. Fram till sin död var han, den svensk som bäst lärt känna Williamson och hans metoder, övertygad om att Sydafrika låg bakom mordet på Olof Palme. Trots det hördes L-G Eriksson aldrig av Palmeutredarna. Man kan fråga sig hur mycket kunskap en svensk egentligen behöver ha och hur mycket han ska ha upplevt för att bli hörd av polisen om mordet.

Mörkläggningen har sedan dess varit massiv vad det gäller Sydafrikas inblandning. Mycket bevismaterial har manipulerats eller försvunnit. Till exempel upptäckte journalisten Anders Hasselbohm 1991 att delar av Sidadokument som visade på kopplingar mellan Williamson och ledande socialdemokrater hade rensats bort ur Sidas eget arkiv. Hasselbohm JO-anmälde då Sidachefen Carl Tham för att inte ha utrett vem som gjort detta. Vad som sedan hände? Gissa själva.

JAMES ANTHONY WHITE

Anthony White var en av de som först anklagades för att vara inblandad i Palmemordet. Journalisten Boris Ersson från Luleå åkte 1993 omkring i Sydafrika och samlade material om säkerhetstjänsten. Här träffade han bland många andra dödsskvadronernas förre chef Dirk Coetzee. Denne pekade tillsammans med agentkollegan Riian Stander ut Anthony White som varande den som avfytrade mordvapnet.

BAKGRUND

James Anthony "Ant" White föddes i Rhodesia 1949. Våldigt lite är känt om hans uppväxt och familjeförhållanden. Vad man säkert vet är att den unge rhodesiern påbörjade sin karriär i landets armé som 20-åring. Rhodesia styrdes då av en vit, rasistisk minoritet med Ian Smith i spetsen. White avancerade snabbt till officer och sökte sig efter några år till landets elitkommando, Selous Scouts.

Selous Scouts hårdföra agenter utförde uppdrag som andra soldater ryggade för och opererade ofta i grannländerna Moçambique och Zambia, där gerillafraktionerna hade sina baser. White och hans kollegors specialitet var att använda så kallade askaris - det vill säga svarta gerillasoldater som man omvänt med tortyr - till att infiltrera befrielseörelsernas styrkor. När infiltratörerna hade avslöjat gerillastyrkornas

Anthony White

position skickades Selous Scouts ut i tungt bestyckade helikoptrar för att massakrera dem.

White och hans kamrater beskrevs som mycket disciplinerade, vältränade och förhårdade. De hade överlevt i månadsvis i djungeln och var proffs som blint utförde de order de fick. Specialstyrkan dödade fler svarta än någon annan enhet under inbördeskriget och i augusti 1976 var Anthony White en av ledarna för ett anfall mot ett rhodesiskt flyktingläger i Moçambique. Vid denna attack, Nyadzoniamassakern, mördades uppemot tusen flyktingar. White befordrades nu till kapten, utnämndes till instruktör för elitförbanden och blev så småningom en av arméns mest dekorerade soldater.

I slutet av 1970-talet såg de sydafrikanska regimerna sig som en sista utpost i kampen mot världskommunismen. Kommunismens verktyg var befrielseörelser som ANC och genom sitt motstånd mot apartheid spelade de nordiska länderna, oavsett politisk färg på regeringarna, en framträdande och för Sydafrika mycket besvärande roll. I spetsen för kritiken stod den svenske statsministern, som med tiden blev en internationell symbol för motståndet mot apartheid. Det var han som drev på resten av världen med att utsätta Sydafrika för stenhårda sanktioner. Det dröjde därför inte länge förrän Olof Palme kom att stå överst på den vita regimens hatlista.

Mellan de sydrhodesiska och sydafrikanska underrättelseorganisationerna fanns starka länkar. De arbetade gemensamt på den vidsträckta fronten i det vita södra Afrika. När de tidigare gerillagrupperna vann valet i Rhodesia bestämde sig många vita för att lämna landet. Samtidigt försvann paramilitära grupper som Selous Scouts till Sydafrika, där de togs emot med öppna armar. Under de stora förändringarna sökte dessa agenter och poliser sig nu till annan verksamhet, såsom skumma affärer, smuggling, tjuvjakt och så kallade säkerhetsuppdrag åt högst betalande. Anthony Whites personliga specialitet var likvideringar utomlands.

Den 10 december 1978 flögs ”Anton Witt” i hemlighet från Johannesburg i Sydafrika till Zambia. Han hade blivit handplockad av regimen i Rhodesia för att mörda Joshua Nkomo, ledare för gerillarörelsen Zapu. En specialpreparerad Ford Escort fördes samtidigt in i landet. Planen var att White skulle placera fordonet nära Nkomo. Via en radiosändare skulle han sedan utlösa en installerad bomb, döda gerillaledaren och ta sig osedd från platsen. Hans order var att ligga lågt några dagar och därefter ta ett reguljärt flyg tillbaka till Sydafrika.

Anthony White spenderade flera veckor på att kartlägga offrets rörelser. Men Joshua Nkomo hade levt större delen av sitt liv under mordhot, han var smart, sov sällan två nätter på samma ställe och tog alltid olika vägar på olika tider mellan sin bostad och kontoret. Detta gjorde uppdraget mycket svårt att genomföra och vid ett tillfälle övervägde White irriterat att skjuta ner Nkomo på öppen gatan.

Mordkomplotten fick dock ett snöpligt slut då White en dag överfölls av ett

ungdomsgång på en bakgata i Lusaka. Svårt misshandlad tvingades han avbryta operationen. En dryg månad hade förflutit och ledningen för Selous Scouts ansåg att risken för upptäckt var för stor om han stannade kvar i Zambia. I slutet av januari reste han därför tillbaka till Johannesburg.

Detta var inte första gången White försökt mörda Nkomo. Under sin tidigare karriär hade han en natt anfallit Nkomos hus med en mindre attackstyrka. En granatkastare avfyrades och dödade alla i huset. Först senare upptäckte man att Nkomo tillbringat natten på annan plats.

Joshua Nkomo

Enligt egen uppgift slutade han efter 16 år i armén som kapten i oktober 1979. (Enligt Granskningskommissionen 1999 slutade han officiellt inte förrän i april 1990). Under åren som följde är mycket av Anthony Whites aktiviteter höljda i dunkel. Han beskrivs som en mycket ljusskygg person som alltid undviker intervjuer och annan uppmärksamhet. Ingen av Johannesburgs stora tidningar hade ens någon bild av honom i sina arkiv. Känt var dock att han hade mörkblont hår, var senigt muskulös och rörde sig med lugn, smygande gång.

Ett dokument från South African Research Center visar att White någon gång vid den här tiden utbildades i den brittiska (!) antiterroriststyrkan SAS, Special Air Services. Efter det rörde han sig hemtamt i ett flertal branscher, alla kantade av ond bråd död och stora pengar. White var nu på samma gång okänd och ökad.

Med brittiskt pass startade Anthony White så en ny framtid i Sydafrika. Året var 1981. Han bildade först säkerhetsföretaget Security Scouts, som sysslade med som det hette bevakning och säkerhetsfrågor i Johannesburg, för att sedan värvas av Craig Williamson till frontföretaget Longreach (se sid 577). Enligt Williamson var Anthony Whites enda officiella uppdrag att fungera som livvakt åt Seychellernas president France-Albert René. Kontraktet var ett av de största som Williamsons låtsasföretag lyckades teckna.

-Han var anställd, det är sant, förklarade Williamson senare. Men han jobbade för det mesta bara med samma sak som vi andra, att skaffa information som var nyttig för Sydafrika. Vi hade inga mordaktioner för oss.

Detta stämmer dock inte. En hemlig underrättelserapport som citerats i sydafrikansk TV sa att Longreach gjorde en del legitimt säkerhetsarbete, men sannolikt också utförde lönnmord åt privata klienter och åt den sydafrikanska regeringen. Whites skicklighet gjorde honom åtråvärd som yrkesmördare och när Sydafrika ville göra sig av med Lesothos premiärminister Leabua Jonathan, gick uppdraget till White. Planen var att mörda Jonathan under festligheter där premiärministern skulle stå på en balkong. White tänkte fylla balkongräcket med dynamit och spränga honom i småbitar. Men planerna stoppades av okänd anledning i sista stund.

1982 deltog han därefter i bombattentatet mot ANC:s kontor i London tillsammans med Special Branch officerarna överste Piet Goosen, nästkommanderande Craig Williamson (se sid 585), Eugene de Kock (se sid 583), Peter Casselton (se sid 607) och troligtvis även svensken Bertil Wedin (se sid 608). London var under apartheid Sydafrikas huvudstad i Europa.

I takt med att de koloniala regimerna i södra Afrika störtades en efter en, uppstod en ljusskygg värld av brutala poliser, agenter, underrättelsefolk och lönnmördare förenade i sina tidigare blodiga åtaganden. Många bytte land och identitet och utvecklade ett liknande kontakt- och nätverk som efter Tredje rikets fall. Ken Flower, som skapade den sydrhodesiska säkerhetsorganisationen Central Intelligence Organisation (CIO) har i memoarverket *Serving Secretly* gett en bra bild av det som pågick.

Vi börjar nu närma oss året då White påstås ha accepterat uppdraget att ta hand om en känd toppolitiker i Skandinavien. Förändringarnas vindar drog vid den här tiden fram över den afrikanska kontinenten och nu inträffade det som ingen trott var möjligt. I mitten av 1980-talet var den sydafrikanska ekonomin i gungning, bland annat på grund av det stora militära engagemanget i grannländerna.

1984 infördes undantagstillstånd och bankerna i New York började ana att deras stora lån till Sydafrika var i fara. I stället för att förlängas krävdes de nu in eller sades upp. Detta var rena katastrofen för den vita minoriteten som desperat försökte stå emot ett samhälle med svart majoritet. Den döende regimen började sparka vilt omkring sig för att försvara apartheid, både som politiskt och ekonomiskt system.

Anthony White levde sedan många år tillbaka i denna märkliga agentvärld. Nu var det hög tid att överge skutan innan det var för sent. Han bestämde sig därför för att lämna säkerhetstjänsten. I samma veva upplöstes bolaget Longreach och White flyttade till Beira i Moçambique, där han startade ett sågverk och företaget TCT, Transport Commodity and Trade Northern Area. Sågen startades 1989 och hade sju år senare 436 anställda. (Det finns uppgifter om att även Craig Williamson en tid jobbade för TCT - men då i Angola).

Att White inrättade sin bas mitt på Moçambiques långa kustremsa var ingen slump. Hamnstaden Beira, en dammig, gudsförgäten håla, ligger i ett land där det länge pågick ett blodigt inbördeskrig. Här bodde ett par hundra tusen människor som livnärde sig på havskräftfiske, timmer, kopra och ädelstenar. Staden fungerade också som en gigantisk smuggelcentral där det fanns fantastiska möjligheter att tjäna förmögenheter. Här hade White en stor villa vid stranden i stadsdelen Macuti, där han bodde med sin fru Pat, sonen Graham och dottern Carrie. Det var inte svårt att hitta honom, ofta sågs han på golfklubben eller på stadens enda stjärnkrog PicNic.

Sågverket var beläget i den fattiga förorten Manga och utanför de bevakade fabriksgrindarna satt människor och sålde jordnötter och cigaretter. Inne på

fabriksområdet sågades virke från skogarna i provinsen Sofala för att bli möbler. Allt var en till synes legal och fridfull affärsrörelse. Men sågen var en perfekt täckmantel för diverse suspekt verksamhet. Vapen och droger är två produkter som nämnts.

Anthony White ägde två lastbilar plus en enmotorig Cessna som han själv flög på regelbundna, hemliga smuggelresor över de dåligt bevakade gränserna i sydöstra Afrika. Enligt en hemlig rapport upprättad av den sydafrikanska säkerhetstjänsten försåg Anthony White samtidigt stans borgmästare med lyxvaror. I utbyte fick han skydd av landets säkerhetsstyrkor.

1988 startade White så ett nytt säkerhetsföretag kallat Flocon International. Han fortsatte under tiden sin karriär som yrkesmördare. Polisöverste Vic McPherson avslöjade att Anthony White så sent som 1989 genomförde ytterligare ett attentat mot Lesothos premiärminister Leabua Jonathan. Han placerade då en sprängladdning intill vägen där premiärministern skulle passera. White stod i bergen ovanför och utlöste bomben, som emellertid exploderade några sekunder för sent. Premiärministern klarade sig, men den efterföljande bilen sprängdes i luften och flera människor dog.

I 1995 utgav den sydafrikanska journalisten De Wet Potgieter sin bok *Contraband* om den illegala handeln med afrikanskt noshörningshorn och elfenben. I boken påvisar han viktiga avslöjanden om de aktiviteter som Craig Williamson, Anthony White och en del andre hade haft för sig, som varit inblandade i den så kallade South African Connection. Potgieter dokumenterade en kriminell infrastruktur som täckte hela Afrika, och som slaktade stora delar av kontinentens flockar av elefanter och noshörningar för att sälja elfenben och noshörningshorn på den globala svarta marknaden. Bland de ledande tjuvskyttarna i denna multimiljondollarhandel fanns Dr Jonas Savimbis Unitarebeller, som finansierade en stor del av sitt krig i Angola med handel med elfenben och noshörningshorn. En utredare som Potgieter citerar var Craig van Note, en amerikan som vittnade inför US Representanthus Merchant Marine and Fisheries Committee:

-Jonas Savimbi och hans Unitarebeller i Angola, till stor del utrustade från Sydafrika, har skoningslöst utrotat kanske 100 000 elefanter för att hjälpa till med att finansiera kriget. De flesta av betarna har transporterats ut på sydafrikanska flygplan eller lastbilar även om några har transporterats genom Zaire och Burundi. De kraftiga sydafrikanska fyrehjulsdrivna lastbilar som transporterar krigsmateriel och andra förnödenheter till Savimbis styrkor i södra Angola åker tillbaka fulla med elfenben och värdefulla tropiska träsorter. I andra rapporter misstänktes just White tillhöra denna grupp som tros ha skövlat skogarna i Moçambique för att sälja virket i Zimbabwe, där priserna var mycket höga. Inte ens nationalparken Gorongosa har klarat sig från skövlingen.

Vad som verkligen är sanning är det få som vet och åsikterna om och beskrivningarna av Anthony White var många:

-Förr högg han ihjäl människor - nu hugger han bara ned träd, skojade en av Whites vänner. Men han har dödat många människor, bland annat i London (?).

-99 procent legoknekt, en procent politiker, kommenterade en annan bekant.

-Han är en hård, notorisk lögnare och den typen av person som man inte lurar ostraffat, kommenterade en källa inom underrättelsetjänsten. Han dödar utan en sekunds tvekan.

-Det är en kille som jag gärna dricker en öl med på puben, sa författaren och vännen Peter Stiff och beskrev honom som en iskall mördare, men även som rolig, charmig och intelligent.

-Han är en av södra Afrikas största tjuvskyttar och handlare med elfenben och noshörningshorn, sa en undersökare. Tillsammans med Craig Williamson köpte han bland annat upp ett lager på 84 ton elfenben från Burundi, vilket kraftigt har bidragit till att hålla liv i den illegala handeln. White och Williamson identifierade spekulanten som Mario Ricci (se sid 590). De hade arrangerat så att det burundiska elfenbenet skulle smugglas in på världsmarknaden med förfalskade försäljningstillstånd som Moçambiques regering skulle förse dem med. Det är till stor del Whites skuld att elefanterna i Moçambique och dess grannländer är så gott som utrotade.

Allt detta samtidigt som White var efterlyst för dubbelmord. Han hade tidigare förföljts av viltvårdarna Martin Sibanda och Martin Marimo. Dessa båda hade dock plötsligt försvunnit och återfunnits mördade i ett naturreservat i Zimbabwe.

Zimbabwes polisiära underrättelsetjänst blev därmed också nyfiken på Whites affärer. I en sex sidor lång hemligstämplad rapport gavs bilden av en hänsynslös handlare i allt som gav stora pengar, inklusive ädelstenar, kokain och legosoldater. Enligt rapporten använde Anthony White ett flertal pseudonymer i sina affärer: James White, Ant White, Anthony Greenwood, Anthony Greenstone, Anthony Greenway och Abe White. Departementets underrättelseavdelning varnade i en hemligstämplad PM daterad den 23 augusti -91 sina agenter:

”Det bör påpekas att Anthony White har rykte om sig att inte tveka att döda om han blir hotad.”

Televisionen i Sydafrika beskrev i sin tur White som ”en livsfarlig mördarmaskin som sålde sig till den som betalade bäst”.

Detta var inte bara tomma ord. Enligt *Dagens Nyheter* den 2 oktober -96 fanns det bevis på att Anthony White tillsammans med senator Philip Powell arbetade med dödspatrullerna i Natalprovinsen så sent som 1994. Två år dessförinnan hade han varit engagerad i Operation Lock (se sid 592), ett hemligt mordkommando riktat mot de svarta befrielseörelserna och lett av den legendariske grundaren av brittiska SAS, överste Sir David Sterling. Denna underrättelseverksamhet, bestående av 25 före detta SAS-kommandosoldater, finansierades enligt tidningen *EIR-Report* av Världsnaturfonden (!) under

Philip Powell

täckmantel av jakt på tjuvskyttnar i nationalparkerna.

Kontakterna uppåt i världseliten var påtagliga och den som ledde Operation Lock efter Sir David Sterlings död i 1990, var en viss Sir James Goldsmith, privat vän till Margaret Thatcher och George Bush (se sid 790) och nära släkting till familjen Rothschild.

1996 kom så det ödesdigra beskedet att Anthony White plötsligt pekats ut som den svenske statsministern Olof Palmes baneman. Indicierna mot honom var starka och den 2 oktober rapporterade den spanske korrespondenten Villar Mir att två svenska polismän hade sett White endast några få hundra meter från mordplatsen.

DIRK COETZEE

Dirk Coetzee (ej att förväxla med general Johan Coetzee) var den som först avslöjade Sydafrikas inblandning i Palmemordet. Redan 1994 fick den svenske dokumentärfilmaren Boris Ersson detaljerade uppgifter om både motiv och personer bakom mordet, uppgifter som han på hösten samma år lämnade vidare till Palmegruppen.

-Er statsminister var alltför generös i sin hjälp till Sydafrika, för pro-ANC och för apartheidfientlig. Det är därför han dog. Och den sydafrikanska underrättelsetjänsten var inblandad!

Ersson skrev därefter en 20-sidig rapport med namn och detaljer till ministern Pierre Schori, vilket resulterade i att justitieminister Laila Freivalds brevlades kontaktade Sydafrikas justitieminister Omar för att försäkra sig om att svensk polis skulle få all hjälp den behövde av sydafrikanska myndigheter.

-Schori tyckte att det som jag berättade var fantastiskt, men ville konstigt nog inte ha några exakta uppgifter om namn och annat. Det ville han att jag skulle gå till polisen med, berättar Ersson. Och spaningsledaren Hans Ölvebro sa när vi träffades att ”Vi har tidigare tittat på det här och valt bort det”, så jag vet inte vad svensk polis har gjort med mina uppgifter. Just nu är jag bara bekymrad för att eventuella bevis ska försvinna och att ännu fler människor får betala med sina liv efter den uppmärksamhet som fallet har fått.

I februari 1995 var statsminister Ingvar Carlsson på officiellt besök i Sydafrika. Laila Freivalds var med på resan. I samband med besöket träffade hon personligen justitieminister Omar och tog då på nytt upp frågan om hjälp till svensk polis. De politiska gesterna gentemot Sydafrika var gjorda, vägen var öppen för svensk polis att börja bringa klarhet i Sydafrikaspåret. Men inget hände.

Dirk Coetzee

BAKGRUND

Förre chefen för de sydafrikanska dödsskvadronerna, Dirk Coetzee, född omkring 1945, var ingen nybörjare i mordbranschen. Det var faktiskt han som grundade den hemliga terrorbasen Vlakplaas, belägen på en farm utanför Pretoria. Här trimmade han under fem år dödskommandona och utnämndes till regimens lejde mördare nummer ett. Först 1981 lämnade han jobbet efter internt bråk med ledningen. Efter en stor så kallad polisrättegång 1985, då Craig Williamson deltog som stjärnvitne mot honom, tilläts han sluta vid poliskåren av medicinska skäl. Detta inträffade den 31 januari 1986.

-Min uppgift var mord och sabotage inom landet. Craig Williamson hade hand om utländska operationer. Vi försvarade den sista vita utposten i Södra Afrika. Någon måste göra det. Det rörde sig om sanktionerade militära operationer där folk dog. Själv var jag en "hitguy" i "The Need To Know Chain", en beslutsordning konstruerad för att rädda högre officerarna och regeringen från att behöva ta ansvar. Det var andra som bestämde vilka som skulle attackeras, jag utförde dåden.

-Vi ingick alla i Firman och säkerhetsfamiljen var liten och tät. Det handlade om en handfull män som alla visste vad som hände, även om det aldrig sas rakt ut. Vi hade ett eget språk, en egen jargong med egna koder. När jag till exempel hade utfört mordet på Griffiths Mxenge, mötte jag Craig Williamson ett par dagar senare. Han log stort och nickade, och jag visste att han visste att det var jag som låg bakom. Det var så det fungerade. Vi var mördare allihopa, berusade av makt och brutalt våld. Vi var oåtkomliga och gjorde vad vi ville, med och mot vem som helst. Beskyddet var totalt. Vi var Gud och bestämde över liv och död. Vi var mitt i horans hjärta.

Coetzees trovärdighet i det nya Sydafrika är grundmurad eftersom han har haft det oerhörda modet att först av alla med högre rang ta avstånd från apartheidregimen, och detta långt innan det stod klart att den vita regimen skulle falla. Året var 1989 och chockvågorna otroliga. Coetzee blev samtidigt avstängd från sin tjänst inom NIA, National Intelligence Agency, och gick under jorden i väntan på rättegång. Sedan följde fyra år i exil då han utblottad och jagad flyttade 38 (!) gånger mellan Zambia, Zimbabwe och Storbritannien.

Hans avslöjanden hade skakat hela säkerhetsapparaten i grunden och fullständigt kaos hade utbrutit bland överstar och generaler. Den hemliga terrorbasen Vlakplaas stängdes omedelbart och Eugene de Kock och hans lakejer fick fullt upp med att bränna alla dokument, pass och ID-handlingar som använts vid diverse aktioner. Efter det här blev överste de Kock som besatt av tanken på att likvidera Coetzee. Alla var ense om att förrädaren måste dö!

En gång skickade de Kock till och med en specialpreparerad freestyle med ett band märkt *Bevis om dödspatrullerna* till Dirk Coetzee, som då höll sig gömd i Lusaka. De medföljande hörlurarna var fyllda med sprängämnen som skulle explodera i samma

ögonblick någon tryckte på Playknappen. Dirk anade dock ugglor i mossen och hämtade inte ut paketet, som i stället tragiskt nog gick i retur till ”avsändaren”, hans advokat Bheki Mlangeni. Intet ont anande mottog denne paketet och sprängdes till döds mitt framför ögonen på sin unga hustru och deras barn.

-Nu kan det svenska folket se att en stor del av deras IUEF-pengar, som var avsedda för fattiga universitetsstudenter, stals av den internationelle tjuven och terroristen Craig Williamson. För en stor del av dessa pengar köptes den nya terrorbasen Daisy Farm (!), belägen cirka 12 kilometer från den lilla staden Vrasakplats. Det var jag som byggde upp basen, sedan kom Craig och förvandlade det till ett supermodernt, datoriserat högkvarter. Craig lade ner miljontals dollar på projektet och inom säkerhetstjänsten var det ingen hemlighet att pengarna kom från biståndet från Sverige.

Enligt Granskningskommissionens betänkande 1999 hade både den tidigare basen Vlakplaas och Daisy Farm använts för att utbilda och träna agenter i att kidnappa, tortera och mörda regimens motståndare, både lokalt och globalt.

-I källaren fanns ett väl använt tortyrtrum där bland andra Anthony White jobbade med jämna mellanrum. Det fanns inga fönster, bara järnbalkar i taket och kala cementväggar med olyckliga offers inristade initialer.

Människor som försvann under apartheidtiden togs ofta hit. De utsattes för hårda förhör och tortyr var vanligt. Men det vanligaste var svältkuren - de fick varken mat eller vatten förrän de talade. Sedan de berättat försvann de för gott.

-Det var förresten väldigt lätt

Bheki Mlangeni sprängdes till döds

Dödsskvadronernas högkvarter - Daisy Farm

Huset där Palmemordet planerades

att få finansiellt stöd vid den här tiden, eftersom Daisy Farm påstods användas till ledarträning för den vita vänstern i Sydafrika. Men alla dessa ”vita vänstermän” var underrättelseofficerare.

-I föreläsningssalen satt våra agenter, som arbetade i Europa och Storbritannien, likt små skolbarn och undervisades i internationell terrorism. Det var bland annat här som mordet på den svenske statsministern Olof Palme planerades (!). Inte mindre än 80-90 agenter arbetade med planeringen under flera månader!

-Faktum är att såväl bombattentatet mot ANC i London (se sid 612) som mordet på Ruth First (se sid 589) var de första stegen på väg att eliminera Olof Palme.

-Numera är Daisy Farm närmast en ruin, men tidigare var enbart namnet ett fruktat begrepp i hela Sydafrika. Alla visste att säkerhetstjänsten hade ett hemligt högkvarter.

-Men ingen visste var. Och de som bodde i närheten ville inte veta.

FRANZ ESSER

Franz Esser var en skrupelfri bilhandlare i Hamburg med högerextrema åsikter. Det är denne man som utpekats som den som körde de tre sydafrikanska agenterna från München till Stockholm. Han påstås även ha deltagit i själva mordet.

BAKGRUND

Franz Esser, född ca 1941, tjänade massor med svarta pengar på suspekta bilaffärer och drog på sig en mängd anmälningar från lurade kunder. Enligt *Expressen den 5 oktober -96* fanns det alltid beväpnade livvakter utanför hans firma Auto Esser och för pengarna levde Esser ett jetsetliv med vackra kvinnor, sportbilar och en stor yacht i Medelhavet. Enligt vissa källor härstammade en del av hans förmögenhet från att han samtidigt utförde en del så kallade dirty jobs åt den sydafrikanska polisen. Han var en våldsam natur med storviltsjakt som favoritnöje och 1977 dömdes han till två års fängelse för våldtäkt, olaga hot, bedrägeri och skattebrott.

Franz Esser

Hans sydafrikanska vänner hjälpte honom att fly och trots att tyska myndigheter vid två tillfällen begärde honom utlämnad, fick han stanna i Sydafrika. Vad han hade för sig här under första hälften av 1980-talet är okänt. Vad man vet är dock att han i samband med planeringen av attentatet i Stockholm rest ett flertal gånger till Europa och Västtyskland under falsk identitet.

Efter mordet på den svenske statsministern återvände Franz Esser till Sydafrika, där det till en början gick mycket bra. Bland annat fick hans son jobb som polis. I Johannesburg fortsatte han sitt vidlyftiga lyxliv och sågs snart mingla med societén och de högsta regeringskretsarna. Han jagade och spelade golf med inga mindre än utrikesminister Pik Botha och finansminister Barend du Plessis och utsågs till ordförande för National Party i norra Johannesburg. Här lärde han även känna Craig Williamson.

Pik Botha

Men trots att allting verkade perfekt på ytan, började Esser bli uttråkad och snart var han inblandad i diverse suspekt verksamhet igen. 1990 hade han dragit på sig hundratals nya anmälningar för bedrägerier och stölder och polisen bestämde sig därför för att göra en husrannsakan i hans hem. Enligt sydafrikanska tidningsklipp hade Esser ansett sig stå över lagen och hänvisat till sina regeringskontakter när han konfronterades med anklagelserna.

Franz Esser, 55, blev dock aldrig dömd. Den tyske bilhandlaren dog i en bilolycka en tidig januarimorgon 1990. Även hans hustru Emily, 28, och deras 5-åriga dotter fick sätta livet till.

Och precis som vid andra liknande olyckor dröjde det inte länge förrän en så kallad städpatrull skred till verket för att sudda ut eventuella spår. Vid midnatt två dagar efter olyckan gick larmet i Essers hus på Morsin Avenue och polisen grep två män i färd med att bära ut diverse stöldgods.

Enligt sydafrikanska journalister är det allmänt känt att säkerhetstjänsten arrangerade bilolyckor när de ville bli av med obekväma personer. En favoritmetod var den så kallade Blockbuster, en liten bomb som slår ut motor och styrning och som utlöses med en fjärrkontroll. Denna dödliga apparat används också av bland andra SAS, Englands antiterroriststyrka.

Esser var inte den förste som dött på detta sätt. I mitten av 1980-talet dödades apartheidmotsståndaren Molly Blackburn i en bilolycka i samband med att hon gjorde en utredning om polisövergrepp. Även den norske ambassadören i Zimbabwe, Olav Dørum, dödades när han den 19 september 1987 blev påkörd mitt i Genève. I över 15 år hade Olav Dørum jobbat aktivt för den svarta befrielsekampen i Afrika och varit huvudansvarig för Norges kontakter med ANC, Swapo och MPLA.

-Dørum hade känt sig hotad och förföljd och efter hans död framkom det att han skyddats av livvakter, förklarade hans efterträdare Herman Pedersen till norska *Dagbladet*. Den springande punkten är inte bara varför han dog men också varför och av vem han fick ett så dyrbart skydd.

Olycksbilen kördes av en namibier vid namn Hans Guibeb, som tidigare hade erhållit stipendium från IUEF (se sid 587), samma organisation som infiltrerats av Craig

Williamson. Guibeb dödades i en annan trafikolycka.

Enligt den sydafrikanska Sanningskommissionen finns ännu fler liknande mord, bland annat på den namibiske advokaten Anton Lubowski som mördades i Windhoek i september 1989 och sydafrikanen David Webster.

HEINE HÜMAN

I samband med att de sydafrikanska dödskommandonas verksamhet blev känd, avslöjade en man vid namn Heine Hüman i ett förhör i Zimbabwe att han den 29 mars 1988 medverkat vid mordet i Paris på ANCs representant i Frankrike, Schweiz och Luxemburg, Dulcie Evonne September, 45. Erkännandet bekräftades vid en personlig intervju i den sydafrikanska tidningen *Vrije Weekblad* den 12 januari -90. Dulcie September hade förgäves begärt polisskydd sedan hon utsatts för olika typer av hot, men utan att hörsammas av de franska myndigheterna. I stället sköts hon ner på öppen gata med sex skott när hon gick ut för att hämta sin post. Mordvapnet var troligtvis en Ruger MK I med ljuddämpare.

Detta var bara ett i raden av terrordåd under några få veckor. Dagen före, den 28 mars, dödades fyra personer i en terrorattack i Botswana i södra Afrika. Den sydafrikanska regimen tog på sig ansvaret för dådet där tre botswanska kvinnor och en manlig sydafrikansk flykting miste livet. Samma dag hade en mycket kraftig bomb placerats utanför ANCs chefsrepresentants kontor i Bryssel. Bomben upptäcktes dock i tid och desarmerades. Det var andra gången på kort tid som ett sådant attentat genomfördes i Bryssel.

Enligt tidningen *Vrije Weekblad* i Johannesburg bekräftade dödspatrullernas tidigare ledare Dirk Coetzee att Heine Hüman verkligen deltagit i mordet på Dulcie September. Andra deltagare i mordet ska enligt Sanningskommissionen ha varit den franska legosoldaten, kapten JP Dessales, samt vapenhandlaren och agenten Dirk K Stoffberg, chef för Z-Squad Incorporated, ett toppteam av ytterst skickliga yrkesmördare med i det närmaste obegränsade ekonomiska tillgångar och möjlighet att verka var som helst i världen. Z-Squad var skapat av den sydafrikanska underrättelsetjänsten BOSS.

-Vår uppgift var att göra sådant som den sydafrikanska regimen inte kunde låta sig ses göra, medgav Stoffberg vid ett förhör i London.

Vrije Weekblad hade också själva fått tag i Heine Hüman, som medgav att han deltagit i både planeringen och genomförandet av mordet på Dulcie September. Bland annat hade han hämtat mördaren på flygplatsen i Heathrow. Efter avslöjandet hade han dock blivit rädd och tillsammans

Agenten Heine Hüman

med sin 8-årige son uppsökt både den svenska och nigerianska ambassaden i Harare, Zimbabwe. Nigerianerna lät honom söka skydd hos dem från den 1 december 1989. Samtidigt talade ett tips till Säpo om en europé, tidigare bosatt i Sydafrika och som deltagit i ett mord i Europa, även varit med vid planläggningen av mordet på Olof Palme. Var det Heine Hüman man menade?

BAKGRUND

Heine Hüman, född 1951, var före detta elitsoldat och sydafrikansk agent. Hans mamma var troligtvis fransyska och hans pappa av tysk härkomst. Efter tiden i Sydafrika flyttade han till Vietnam, där han enligt egen utsago var lastbilmekaniker vid ett större gruvbolag. Vietnam var ett land som låg honom varmt om hjärtat. Han var därefter servicechef vid Porschefabriken i Tyskland och var enligt vissa expert på insprutningsmotorer.

I början av 1980-talet kom han till Sverige. 1982 blev han svensk medborgare och i januari 1986 flyttade han och hans familj till Björklinge utanför Uppsala - en ort som blev bekant för Palmespanarna när de granskade ett mystiskt telefonsamtal 14 minuter efter statsministermordet:

På mordkvällen hade något märkligt hänt hemma hos ett äldre par i Bromma. Enligt kvinnan, Ann W, ringde någon okänd person till makarnas villa kl 23.35 (se sid 105). Hennes man, som hade gått och lagt sig, lyfte irriterat luren efter att omkring tio signaler gått fram.

-Nu är det klart. Palme är död, sa en mycket lugn och sansad svensk mansröst.

-Jaså, det struntar väl jag i, svarade mannen surt.

-Jaså, gör du det?!

Därefter lade mannen som ringt upp snabbt på luren. Paret trodde någon skämtade och somnade om. När polisen en dryg vecka senare fick information om samtalet togs ingen notis. Samtalet gick ändå inte att spåra, fick man till svar. Först långt senare kontaktades paret av Säpo. Och då i minst sagt märkliga former. I stället för att följa upp spåret försökte Säpo med alla medel misstänkliggöra pensionärsparet, få dem att erkänna att samtalet varit ett dygn senare, att klockslaget inte var det som paret uppgav, att det var en släkting som hade ringt osv.

-Vi har haft så mycket med polis och Säpo att göra att jag nästan ångrar att jag ringde, klagade kvinnan i tidningen *Proletären nr 12 -87*.

Det som gör samtalet intressant är framförallt att det kom så snabbt efter mordet. Så dags hade varken radio, TV eller polisradion givit besked om att Palme var död. Enligt radioprogrammet *Kanalen* kunde felringningen ha varit avsedd för en tekniker på televerket som snabbt skulle riva eventuell avlyssningsapparat till Olof Palmes telefon. Det hemliga nummer till televerkets cityanläggning är snarlikt det nummer som

gick till det äldre paret i Bromma, precis som numret till en högerextrem tidigare polischef vid Norrmalmspolisen, Åke Lindsten. 1986 upptäckte privatspanaren Sven Anér emellertid att idrottsklubben SK Iron i Björklinge hade exakt samma telefonnummer som paret 377550 - fast med riktnummer 018 i stället för 08. Björklinge ligger i direkt anslutning till E4an, en trolig flyktväg för mördaren (se sid 699).

Den tidigare sydafrikanske hemlige agenten Heine Hüman bodde i en tegelvilla på Enbärsgård 15 (se sid 33), bara en knapp kilometer från klubblokalen.

-Hüman hade inte något samröre med klubben, förklarar Alf Gustafsson som var ordförande i SK Iron. Men han kan säkert ha kommit över en nyckel på något sätt, eftersom det fanns tio-femton i cirkulation.

Agenten Hümans villa på Enbärsgård 15

SK Iron i Björklinge

I början av april 1986 skickade Heine Hüman ett brev till Säpo och påstod att han hade viktig information att lämna och därför önskade träffa en säkerhetspolis i hög befattning. Den 12 april sammanträffade två Säpopoliser med Hüman. Denne berättade då att han för SIDA:s räkning arbetat i Vietnam. Under en semesterresa till Sydafrika i februari 1985 hade han gripits av säkerhetspolisen i Kapstaden och erbjudits ett samarbete. Man ville att han skulle utföra bombattentat och mord med mera. Mannen som framställte erbjudandet var troligtvis en vis brigadier Griebenawer, chef för Nordenavdelningen och ärenden som berörde ANC. Griebenawer hade vid samma tillfälle visat Hüman en dödslista med bland andra Olof Palmes och dåvarande utrikesminister Lennart Bodströms namn.

Efter att Hüman återvänt till Sverige fick han enligt egen uppgift besök av en viss David Olwage Gericke, chef för Sydafrikanska Legationen i Stockholm (se sid 430). Även denne försökte förmå Hüman att samarbeta, bland annat genom att ta emot nattgäster i sin bostad. Sex dagar före mordet på Olof Palme hade han också mycket riktigt fått ett anonymt telefonsamtal med en förfrågan om han kunde ”erbjuda en sängplats åt en sydafrikansk medborgare”.

Anledningen till att Sydafrika försökte värva Hüman trodde denne dels var att sydafrikanerna hoppades att han satt inne med försvarshemligheter, dels att han i

Sydafrika hade ett arv på 1 miljon kronor som han inte kunnat få loss.

I maj 1988 kontaktade han Säpo i Uppsala. Då berättade han bland annat att han fått ett nytt samtal om en ny sänggäst. Den här gången hade det varit tre dagar före mordet på ANC-ledamoten Dulcie September (se sid 603).

Vänner till Hüman beskrev honom som ytterst nervös och paranoid. Bland annat brukade han kasta sig på golvet och gömma sig om en polisbil passerade förbi. Han verkade ha problem med droger och drack en hel del. Hans umgängeskrets var lite udda, bland annat deltog han i många diplomatfester i Stockholm och påstod sig känna bland andra Ebbe Carlsson mycket väl! Med på festerna var bland andra en del höjdare och diplomater från södra Afrika.

Bekanta ansåg honom vara väldigt snäll och vänlig, men i det närmaste mytoman, kanske för att dölja sitt förflutna. Han var en mycket bra fallskärmshoppare. Vid ett sådant hopp hade han dock brutit båda benen, vilket återspeglades i hans sätt att gå. Det var inte bara hans sätt att gå som var lite säreget, han hade också ett väldigt speciellt uttal (se sid 224) och en udda röst som ibland nästan slog över i falsett.

Enligt grannarna försiggick det en del märkligheter i hans vita villa. Tvärt emot vad han själv påstod, verkade han inte vara någon speciellt bra bilmekaniker och många gånger fick en bilverkstad i nära anslutning till huset hjälpa till när han hade stött på problem. Grannarna misstänkte i stället att han handlade med narkotika.

-Man fick intrycket av att verkstaden var något slags täckmantel, berättade några av dem i *Expressen den 1 oktober -96*. Han verkade inte duktig på att laga bilar, snarare tvärtom. Och det var alltid en massa trafik på nätterna. En natt kom det till exempel en Porsche och en Ferrari samtidigt. Varje bil var endast inne i garaget ett par minuter innan de for iväg i olika riktningar på E4an.

En annan bekant berättade att han kort före mordet försökt sälja en blå VW-Passat till honom. Affären blev dock aldrig av och spekulanten fick aldrig se bilen. Lägga märke till att det troligtvis var just en sådan bil som användes som flyktbil vid statsministermordet (se sid 98).

Vid förhör i maj 1988 berättade han själv att han haft regelbundna besök i sin verkstad av folk från ryska ambassaden, sydafrikanska legationen med flera. På en direkt fråga om varför han valde att lämna uppgifterna just då, svarade han att han några dagar tidigare sett "Sten Andersson och tre negrer på TV", vilket gjort honom orolig.

1988 försvann Hüman från Björklinge. Allting från hemmet och verkstaden var spårlost borta, utan att han förvarnat någon av sina vänner.

-Han hade alltid sagt att "en dag kommer jag bara att vara borta, utan några spår", berättade en nära bekant. Och det var precis vad som hände.

-Jag blev verkligen förvånad, förklarade grannen Åke Hagman. De flyttade över dagen och sa aldrig adjö. Plötsligt var de bara borta.

Efter mordet på Olof Palme flyttade den 45-årige sydafrikanske agenten enligt

Expressen den 28 september -96 först till Landskrona i södra Sverige, därefter tillbaka till Sydafrika och sedan vidare till USA. Innan dess hade han dock av okänd anledning varit i Vietnam.

PETER CASSELTON

En annan av de sydafrikanska agenterna var Peter Casselton, född 1944 i England, som numera levde ett liv på Johannesburgs barer. Han hade arbetat som pilot i Sydafrika och Moçambique i samband med sitt agentarbete. Ett av uppdragen hade varit att infiltrera befrielseörelserna utomlands, företrädesvis i London. Casselton var vid den tidpunkten medborgare i före detta Rhodesia, nuvarande Zimbabwe.

Peter Casselton

-I början av 1980-talet var jag även många gånger i Sverige tillsammans med agenten Bertil Wedin (som vi snart ska återkomma till), eftersom jag hade ett nätverk av informatörer där, berättade Casselton senare. ANC hade ju ett stort kontor i Stockholm och mitt jobb var att hålla reda på vad de gjorde. Det var bra tider och vi var mycket effektiva.

Casselton var redan dömd till två år för inbrott i ANCs, PACs och Swapos kontor och riskerade nu ytterligare 25 år bakom galler för andra dåd. När han släpptes 1987 hade han återvänt till Sydafrika och återupptagit kontakten med sina gamla vänner, bland andra svensken Bertil Wedin, som då hade flyttat till Cypern. Han bodde samtidigt under långa perioder hemma hos Craig Williamson och återupptog så småningom jobbet som pilot i agentvärlden. Enligt Williamson bröt de två dock med varandra i samband med att Williamson 1995 bestämde sig för att vittna inför Sanningskommissionen. Sedan dess hade de varit ovänner.

Även Casselton gick i början av oktober 1996 ut och anklagade Craig Williamson och Operation Longreach för att ligga bakom Palmemordet. Mördaren var enligt Casselton en europé som levde i Turkiet. Av Eugene de Kocks beskrivning drog Peter Casselton slutsatsen att mördaren måste vara Bertil Wedin.

BERTIL OLOF WEDIN

Bertil Wedin, född omkring 1941, kom med tanke på sin aristokratiska framtoning från förvånansvärt enkla omständigheter. Visserligen växte han upp i de burgna kvarteren på Östermalm i Stockholm, men hans pappa var vanlig statstjänsteman på SJ och hans mamma scoutledare. Låt oss för skojs skull försöka följa hans märkliga liv och karriär i en bisarr värld av spioner och agenter.

BAKGRUND

Efter realexamen gjorde Wedin sin värnplikt som signalist. Därpå följde FN-tjänst i Kongo 1963, där han var operativ- och underrättelseofficer med majors grad och vid ett tillfälle tillfångatogs av fienden, och på Cypern 1964-65, där han anslöts han till en ”hemlig svensk underrättelsetjänst - inte IB”. Här arbetade han på Försvarsstabens avdelning för kontraspionage med uppdrag för det svenska näringslivet. Det dröjde dock inte länge innan han ”kritiserades i sovjetisk press för att kränka den svenska neutraliteten”. Regeringen drog då in hans tjänst av budgetskäl.

Bertil Wedin

1966 gick han som 25-åring av okänd anledning in på USAs ambassad i Stockholm och begärde att få åka till Vietnam och slåss. Han erbjöd även sina tjänster åt CIA, men fick nobben. I stället anställdes han 1967 vid arméstaben i Stockholm.

Den 24 oktober samma år kunde man läsa följande i *Expressen* (något nerkortat):

”Under stort hysch-hysch har högerledaren Yngve Holmberg i veckohelgen tagit emot en amerikansk delegation av den ultrakonservative Kaliforniengovernören Ronald Reagans vänner. Bland dem som sammanträffat med de amerikanska gästerna var högerns ungdomsförbunds förre ordförande Birger Hagård (se sid 381) samt som representanter för World Anti Communist Leagues (WACL) skandinaviska avdelning, Arvo Horm (se sid 363) och löjtnant Bertil Wedin i försvarsstaben. Löjtnant Wedin tillhör de aktiva bakom Kommittén för ett fritt Asien. Efter en titt på regalskeppet *Wasa* träffade amerikanerna på söndagen WACL. Under varma applåder uttryckte därvid löjtnant Wedin en förhoppning om att USA ökar effektiviteten i Vietnamkriget. Bertil Wedin förordade också ett aktivt samarbete mellan de konservativa i Sverige och deras ideologiska bröder i USA”.

Wedin representerade alltså WACLs (se sid 379) skandinaviska avdelning och blev så småningom rapportör åt Säpo. Så kallade kommunistympatisörer låg illa till när han rapporterade till sin kontaktman Jan Zelmerlöv, senare Säpochef i Malmö.

Överklassen lockade och den skenbart eleganta och älskvärde mannen, på samma gång både aggressiv och flammande i sin intensitet, bjöd ofta sina vänner på Operabaren. Enligt bekanta brukade han omge sig med ett följe av konservativa studentledare, bisarra antikhandlare och folk från Demokratisk Allians. Den före detta officeren vid arméstaben, FN-soldaten och underrättelsemannen, gjorde ingenting för att ge intryck av att vara en vanlig person. I stället vinnlade han sig om en snobbig, brittisk framtoning i kombination med högerextrema åsikter. En av hans nära vänner var till exempel Assar

Oredsson, grundare av det nazistiska rikspartiet NRP. På frågan om han själv var nazist brukade Wedin svara:

-Jag har inte nazistiska åsikter, enbart aristokratiska. Mina negativa känslor mot Olof Palme representerar bara en sund opposition, tillåten i vår fina demokrati. Jag tycker dock att vi ska ha så lite statlig inblandning som möjligt, låga skatter och så vidare. Men högerextremist - det tycker jag inte att jag är.

När Wedin skrev och talade var det ofta ”skrävlande och med rasistiska inslag”. Hans tes var att Olof Palme styrdes av mörka krafter, främmande makter och deras säkerhetstjänster.

Enligt honom placerade Palme mycket strategiskt ”sitt folk” i statsapparaten för att kontrollera landet och meningsmotståndarna. Wedin såg Palme som sammansvuren med kommunismen, men farligare och intelligentare och det var mot Palme personligen som hans uppdragsgivare byggde sina allianser, sin säkerhetsapparat och sina internationella nät.

Till en början var hans antikommunistiska engagemang ganska oskyldigt, men Wedin blev snabbt alltmer avancerad. Han hade skaffat sig ett kontor på Drottninggatan 80 där hans huvudsyssla utåt var att sammanställa nyhetsbrevet *Mediasammandrag* åt SE-Banken. Byrån som gav ut tidningen hade även kontor på Stureplan 2 och Kungsgatan 27. Nyhetsbrevet delades ut fem gånger i veckan i 1250 exemplar till ledare inom näringslivet, diplomater, militärer och höga politiker.

-Med min erfarenhet av militär underrättelsetjänst eftersträvade jag absolut korrekthet, varför journalen, trots att den var dyr och såg enkel ut, blev känd som en mycket pålitlig informationskälla. Enligt SE-banken var det Dr Marcus Wallenbergs högst prioriterade dagliga läsning.

1967 startade han nyhets- och utredningsbyrån Näringslivets Information på uppdrag av samme Marcus Wallenberg. Enligt egen uppgift försökte KGB nu värva honom till spionverksamhet. När detta misslyckades utsattes han i stället för misshandel, mord- och kidnappningsförsök. Efter KGB trakasserierna blev det för obekvämt för honom att stanna kvar i Sverige och W Marc Wallenberg Jr ska då personligen ha ingripit för att han skulle komma ur hetluften och i stället etablera sig utomlands.

Hösten 1971 underställdes byrån samme Wallenberg Jr. Efter någon månad hittades denne dock skjuten till döds. Fallet avskrevs som självmord.

TOP PRO KILLERS

Ryktet om Wedins speciella kunnande spreds så småningom och 1972 kartlade han enligt egen uppgift kommunistisk infiltration på Volvo.

-Ett tag delade jag min tid mellan Natoorganisationen Interdoc i Haag, där jag

Marcus Wallenberg

hade titeln "Scandinavian Chief Delegate", och att samla information och bevaka säkerhetsfrågor åt det privata näringslivet i Sverige. Interdoc arbetade med att kartlägga sovjetisk infiltration i Europa. De stod för allt, jag kunde träffa vem jag ville, resa vart jag ville och med vilket transportmedel som jag behagade.

Det finns dock uppgifter om att han även hade andra järn i elden. Enligt Granskningskommissionens betänkande 1999 skulle han vid det här laget ha lagt sig till med ett rykte om att vara "a gun for hire". En källa beskrev honom som en mellanhand för mordkontrakt, en annan som en av Europas Top Pro Killers.

1976 flyttade han så till London där han först hade ett eget kontor på tidningsgatan Fleet Street. Här ägnade han sig främst åt att arrangera seminarier och möten mellan svenska näringslivsledare, ledande brittiska affärsmän, politiker och tänkare. Han arbetade som konsult åt Sveriges Industriförbud och SAF med översikter över den ekonomiska situationen i olika länder, analyser och information om ekonomi, säkerhet och terrorism. Volvo, LM Ericsson, AlfaLaval, Atlas Copco och ASEA ska ha hjälpt till att finansiera verksamheten, som nu blev allt luddigare i kanterna.

Enligt hans egen levnadsbeskrivning knöts han 1980 till en hemlig brittisk organisation, vars syfte var att störta sovjetmakten genom kartläggning av dess verksamhet. Ett annat mål var att till varje pris bekämpa de krafter som förordade apartheidbojkott, men samtidigt hitta lämpliga personer som kunde ta över när regimerna i södra Afrika så småningom skulle falla.

Wedin, som alltså var säkerhetspolitisk rådgivare till svenskt näringsliv, var självklart intressant för apartheidstaternas säkerhetstjänster och det var nu bara en tidsfråga innan han till slut hamnade hos den mest hårdföra, kompromisslösa och fruktade av dem alla: Sydafrikas säkerhetstjänst Bureau of State Security (Boss). Boss skapades 1969 och har sedan dess ändrat namn ett flertal gånger, bland annat till Directorate of National Security (Dons) och National Intelligence Service (Nis).

Den som värvade honom var ingen mindre än Craig Williamson (se sid 585). Enligt en hemlig källa var Wedin inte bara verksam i Sydafrika utan även i Rhodesia och Namibia, och fick bland annat genomgå utbildning i sabotageverksamhet. Han tilldelades samtidigt kodnamnen Morgan respektive John Wilson.

Under tiden fortsatte Bertil Wedin att hålla kontakt med den svenska pressen genom brev från London, Vatikanstaten, Sydvietnam och Afrika. Ofta var dessa kryptiska meddelanden om sammansvärjningar och agenter. I svenska dagstidningar placerades i samma anda platsannonser som sökte svenska legosoldater för jobb i Rhodesia. Basen han utgick ifrån var London och företaget African Aviation Consultant, en täckmantel för den sydafrikanska säkerhetspolisen, betalade hans kontorshyra. Hans chef här i fyra år var den engelskfödde, sydafrikanske sambandsmannen, piloten och agenten Peter Casselton.

I början av 1980-talet gick något emellertid snett. ANC hade vuxit sig alldeles för starkt och man ansåg från sydafrikansk sida att det var hög tid att slå till. Craig Williamson och sex andra ur den sydafrikanska säkerhetstjänsten tog sig därför in i Storbritannien med falska pass. En av dessa var chefen för Sydafrikas spionage i Europa, John Shearer Adam.

John S Adam

Anledningen till att det krävdes ett så stort team var enligt Williamson att operationen var oerhört känslig. Olika bombdelar, insmugglade i sydafrikanska diplomatväskor av agentkollegan Michael Leach, monterades ihop och den 14 mars 1982 sprängde man ANC:s kontor på Penton Street nära Kings Cross.

-Bomben exploderade tidigt på morgonen, berättade Craig Williamson senare. Vi var mycket nöjda med resultatet och lämnade London var för sig några få timmar senare. Jag själv tog mig till Belgien, Wedin och Casselton flög till Cypern.

Operationen som Craig Williamson, Casselton och de andra var involverade i var inte bara bombningen av ett hus. Just detta veckoslut hade ANC avslutat en internationell konferens med exilledaren Oliver Tambo. I sista ögonblick fick han emellertid förhinder. Om han hade varit på denna konferens hade han säkerligen befunnit sig i ANC:s hus när bomben exploderade.

Den 20 juli samma år var det inbrott i ANC:s nya Londonkontor. Knappt tre veckor senare, den 7 augusti, bröt någon sig in i den namibiska befrielseörelsens SWAPO:s kontor. Bytet vid dessa inbrott var FN-pass, kartor, fotografier och pamfletter. Båda befrielseörelserna anklagade omedelbart Sydafrika för att ligga bakom dåden, något som naturligtvis kategoriskt förnekades. Förnekanden av det här slaget hör till spelets regler och i en väl utförd underrättelseoperation ska den inblandade myndigheten alltid ha möjlighet till "plausible deniability", det vill säga att trovärdigt kunna förneka all inblandning.

"Clayton"

Peter Casselton greps emellertid snart misstänkt för delaktighet i sprängattentatet. I hans innerficka hittade polisen ett brev från Craig Williamson till Wedin. Man bestämde sig därför för att göra en husrannsakan i svenskens tolvrumsvilla i Tonbridge, Kent. Här fann man skisser och detaljerade kartor över sydafrikanska motståndorganisationens PACs lokaler i London plus en rad stulna dokument från andra inbrott.

Wedins tolvrumsvilla

LÄMNADE LANDET I ALL HAST

Trots avslöjandena fortsatte Bertil Wedin 1983 att arbeta som konfliktanalytiker och Deputy Director vid Foreign Affairs Research Institute i den engelska huvudstaden. Allt såg lovande ut, men så en dag åtalades Wedin för häleri och anstiftan till inbrott. Under förhandlingarna i domstolen Old Bailey kom det fram att en engelsman vid namn Edward Aspinall skulle ha utfört själva inbrotten. Misstankar fanns dock att han gjort detta på uppdrag av Peter Casselton och Bertil Wedin.

Både Peter Casselton och Edward Aspinall erkände sig skyldiga till anklagelserna. Samtidigt medgav Wedin att han blivit avlönad via ett konto i Schweiz. Varje månad hade den sydafrikanska säkerhetstjänsten satt in motsvarande 35 000 kronor i dagens penningvärde.

Han hade dessutom fått ersättning för speciella utlägg plus fria resor. Pengarna kom via en underrättelseagent kallad "Clayton", major Craig Williamson.

Bertil Wedin började nu bli ordentligt orolig på grund av det som kommit fram. Men redan under häktningstiden visade sydafrikanska intressen en märklig omsorg, bland annat skickade advokatbyrån Brink, Pfaff & Co i hemlighet en man vid namn Hennie Goosen att ordna med borgen för Casselton. Enligt uppgift var denne Hennie son till chefen för den sydafrikanska säkerhetspolisens utlandsavdelning, general Piet Goosen, som befordrats till general sedan han 1977 lett dödsmisshandeln av den svarte frihetskämpen Steve Biko (se sid 587). Bertil Wedin tog det säkra före det osäkra, sålde villan och lämnade i all hast landet. Åtalet mot honom lades senare ner.

Bertil Wedin

JAMES BOND-VÄRLD

Året därpå dök han plötsligt upp i England igen och i september 1984 kallade han samman till en besynnerlig presskonferens i London. Anledning: att klarlägga sin inblandning med Sydafrika.

Men mötet blev mest av allt ett angrepp på Palmeregeringen och en beskrivning av Sverige som en James Bond-värld med bas för sovjettränade sabotörer och agenter. I den bild han tecknade sa han att det fanns 10 000 utlänningar i Sverige, utbildade till gerillasoldater eller sabotörer, tränade i Syrien, Sydjemen, Kuba och östblocksländerna. 25 medlemmar som deserterat från en internationell sabotagearmé (Stay Behind? se sid 485) skulle dessutom nyligen ha avrättats i Sverige (!).

Trots alla politiska övertoner och påståenden var uppgifterna om Wedins verksamhet

dock mycket svävande. Hans svar var ofta motsägande och oklara och presskonferensen bidrog snarast till att öka förvirringen.

-Det har sagts om mig att jag är spion. Ibland har uppgifterna varit korrekta, ibland inte. Jag arbetar mot Palme och den svenska regeringen. Detta sker i samarbete med underrättelsetjänsten i skandinaviska länder.

-Säpo och svensk militär står i klart motsatsförhållande till sin egen regering och jag ser det som en viktig uppgift att motarbeta denna statsminister.

"Rikets fiende"

*-Något som vi måste komma till rätta med i vårt land är
den totala lögn som vi alla har levt med. Bara
lögnen är tillräckligt stor kan man ständigt lura folket.*

Superspionen Craig Williamson (se sid 85),
om apartheidregimens hemliga operationer, etc

SYDAFRIKASPÅRET

Sedan nio dagar tillbaka hade den före detta chefen för säkerhetspolisens hemliga dödsskvadroner Eugene de Kock släppt den ena sensationen efter den andra. Efter att i 18 månader ha suttit nästan helt tyst började han nu prata i hopp om att få strafflindring. Om inte annat för att få så många som möjligt med sig i fallet. Till synes helt utan känslor hade han lämnat detaljerade skildringar av groteska avrättningar och smutsiga tricks som genomförts för att hindra de svarta att ta över makten. Han hade även pekat ut höga polischefer och regeringsmedlemmar.

-Loppet är kört och jag har inget att vinna på att ljuga, utan har beslutat mig för att berätta allt jag vet. Mitt huvud kommer kanske att rulla, men det ska i så fall inte bli det enda.

Eugene de Kock

Över 80 personer, varav många tidigare kollegor från terrorbasen Vlakplaas, hade vittnat mot honom. Eugene de Kock visste att hans dom skulle bli hård och att han inte kunde få amnesti genom Sanningskommissionen (*The Truth and Reconciliation Commission*). Kraven var för höga och hans bestialiska handlingar föll utanför ramen. De kort han hade på handen spelade han därför ut med noggrannhet och skicklig beräkning.

-Före presidenten FW de Klerk, hans företrädare PW Botha och deras regeringar visste vad vi gjorde. Det var de som gav de blodiga ordena. Vi utförde dem.

de Kocks avslöjanden om Palmemordet hade vållat stort rabalder bland utländska journalister. Trots det hade han märkligt nog inte fått några följdfrågor från åklagaren.

-Har du inga ytterligare avslöjanden som kan hjälpa oss med, till exempel mordet

på John F Kennedy också, frågade åklagaren Anton Ackermann lite hånfullt.
-Nej, jag var för ung då, svarade de Kock gravallvarligt.

En källa med insyn i utredningen kommenterade:

-de Kocks påståenden måste ses i sitt sammanhang. Han avsåg inte att komma med ett stort avslöjande. Han ville visa vilken miljö han arbetade i, att han inte var en galen ensam polis utan en kugge i ett maskineri. Därför räknade han upp säkerhetspolisens aktioner i Sydafrika, Zambia, Swaziland och England och flikade även in vad han hört om Palmemordet.

-Eugene de Kocks uppgifter gör mig fullständigt mållös, försvarade sig senator Philip Powell, som blivit utpekad som den som berättat vem som låg bakom det svenska statsministermordet. Han slungar beskyllningar omkring sig i hopp om att de anklagade av nervositet ska börja beskylla varandra och dra uppmärksamheten från hans egna dåd. Jag vet inte alls hur mordet på Palme gick till och jag har heller aldrig arbetat för eller med Craig Williamson.

Enligt ett senare vittnesmål lämnat under ed av de Kock i Pretoria Central Prison den 15 september 1997, framgick dock följande (*se Aftonbladet den 16 juni 2001*): När de Kock och Philip Powell i mars 1993 försåg ett hemligt träningsläger för Inkatha-anhängare med vapen, ammunition och sprängmedel, passade de Kock på att fråga vilka erfarenheter Powell hade av direkta operationer. Efter att ha försökt imponera med berättelser om vad han hade gjort tillsammans med pakistanska Mujahedin och Unita i Angola, hade Powell i förbigående nämnt att Sveriges statsminister Olof Palme hade mördats av "en svensk attentatsman, bosatt i södra Turkiet, som hade tillhört den svenska underrättelsetjänsten". Under de få minuter de pratade om saken fick de Kock också svenskens namn, adress och telefonnummer. Skälet till detta var att de Kock vid den här tiden hade börjat göra affärer i norra Europa och Powell trodde att han kanske kunde få nytta av svensken någon gång, eftersom denne var en "säker person som man kunde lita på".

Eftersom Powells parti Inkatha hade plats i parlamentet och politikern Powell kunde knytas till den smutsiga verksamheten, var den här saken politisk dynamit. Men strax därpå tilläts Powell att lämna Sydafrika för att istället flytta till Storbritannien för att enligt uppgift studera "internationell konfliktlösning" vid universitetet i Bristol.

Att han på detta sätt tilläts smita utan att behöva svara för sin smutsiga byk väckte bestörtning i vida kretsar och enligt journalisten Anders Hasselbohm är det numera allmänt vedertaget att Powell slapp av kroken genom en "deal", en uppgörelse.

-Man ansåg det klart att Sydafrika inte alls var berett att

Philip Powell

se alla sanningar i vitögat, förklarade Hasselbohm senare i en tidningsartikel i samband med att han begärde att justitieministern skulle utreda Powellfallet. Inkathapolitikern besatt nog en alltför djup kunskap om sådant som, om man ytterligare rotade i saken, hade kunnat spränga djupa kilar i Sydafrikas bräckliga politiska liv.

ÄLSKVÄRD MASSMÖRDARE

Efter överste Eugene de Kocks avslöjanden hade före chefen för de sydafrikanska dödsskvadronerna Dirk Coetzee situation drastiskt förändrats. Plötsligt stod han åter i blickfånget och massmedia från hela världen sökte honom för intervjuer. Det var fina tider för denne till synes charmerande och älskvärde man - en tidigare massmördare - som numera levde ett relativt vanligt liv. Tillsammans med sin hustru hade han en villa i Pretoria, bara några få kvarter från Nelson Mandelas hem.

Men idyllen var falsk. Dirks förflutna var alltid närvarande och han var ständigt beväpnad och på sin vakt.

-Jag tar inte ett steg utan pistolen, jag går inte ens till badrummet i mitt eget hus obeväpnad, suckade han.

Snart skulle även han ställas inför rätta. Dirk Coetzee anklagades för mordförsök, diamantsmuggling, sabotage, mordbrand, misshandel och stöld. Han hade därutöver erkänt sig skyldig till sex mord, bland annat avrättningen av ANC-medlemmen och advokaten Griffith Mxenge som högs huggs ihjäl med 40 knivhugg i november 1981. Även dennes hustru Victoria hade gått en våldsam död till mötes. Morden skulle se ut som ett vansinnesdåd för att säkerhetstjänsten inte skulle misstänkas.

Dirk Coetzee trädde åter fram i *Dagens Nyheter* den 30 september. Han var då i upplösningstillstånd över varför hans avslöjande till den svenske journalisten Boris Ersson redan 1994 (!) inte hade uppmärksamats av Palmegruppen.

-Varför har inte svenskarna fått veta något? Varför? Jag fattar det inte, det är ju ett och ett halvt år sedan jag avslöjade att Sydafrika låg bakom mordet. Mannen som mördade Olof Palme heter ju Anthony White! Han är en ex rhodesier, legosoldat och kvalificerad yrkesmördare som numera lever på turkiska sidan av Cypern. Han arbetade i en grupp på fyra eller fem agenter.

Dirk Coetzee

Riian Stander

Anthony White i Beira

Coetzee grundade sina uppgifter på tre källor: Riian Stander och Peter Casselton, båda före detta agenter som först jobbat med Coetzee själv och därefter åt Craig Williamson, då denne skötte Sektion C inom den hemliga underrättelsetjänsten. Craig Williamson var den så kallade mästaren i desinformation och spioneri och Sektion Cs specialitet var Dirty Jobs utomlands. Den tredje källan var legosoldaten Lars Tander som tjänstgjort tillsammans med White i samma kommandogrupp. I en artikel skriven av den spanske korrespondenten Villar Mir framfördes påståendet att Palme 1985 hade genomfört hemliga förhandlingar i Zambia, Sverige och Senegal för att få slut på apartheid och att dessa förhandlingar skulle ha ägt rum på begäran av Wilhelm de Klerk, bror till den sydafrikanske presidenten. Journalisten Magdalena Kvarning skrev samtidigt att den sydafrikanska underrättelsetjänsten deltagit i mordet på grund av Palmes motstånd mot apartheid, men också därför att han stoppat flera vapenleveranser till Iran som gått via Sydafrika. Armsfront, en militär gren hade till exempel haft långt gående planer på att exportera stora mängder sprängämnen till Iran, men detta skulle ha stoppats av den svenske statsministern fyra veckor före mordet.

FALSKA ANKLAGELSER

Nu hade internationella massmedia äntligen uppmärksammat Coetzees uppgifter och flera av de utpekade var ytterst pressade. Agenten Anthony White hade förbluffande snabbt fått faxat översatta artiklar från de svenska kvällstidningarna till sig. Han visste att han var namngiven som Palmemördare och forskansade sig till en början hemma. Men snart blev massmediatrycket för stort.

-Om svensk polis förhör mig ska jag berätta allt, lovade White. Men bara om Palmefallet. Jag ställer mig fullständigt tillgänglig både när det gäller tid och plats för officiella förhör. Ingen kommer att tro mig om inte de svenska myndigheterna säger att jag är oskyldig. Mitt enda mål nu är att få en chans att rentvå mig och jag är beredd att resa till Maputo, Johannesburg, Stockholm eller Sibirien om så krävs.

Fantombilden, orginalteckningen (se sid 175) och Anthony White. Hur stor är likheten?

I *Expressen* den 1 oktober -96 fortsatte han att besvara anklagelserna:

-Det är inte klokt. Det ligger ingen som helst sanning i dem. Jag lever som en slags inbjuden gäst här i Moçambique, men trots det är jag inte rädd för att myndigheterna ska tro att jag verkligen är skyldig. De vet precis vad jag gör. Därför är det kanske bara bra att det har skrivits att jag handlar med vapen och droger. Myndigheterna vet att det är felaktigt och inser därför säkert att även mordanklagelsen är falsk.

När *Expressen* passade på att visa den välkända Fantombilden och påstå att White var lik den, något som även Rikskriminalens före chef Tommy Lindström flera gånger påpekat, svarade han med ett kort skratt:

-Jag visste inte att jag var så snygg.

-Likheten mellan White och Fantombilden är oerhört tydlig, konstaterade Lindström i *Expressen* den 1 oktober -96. Ansiktsdragen är nästan på pricken lika.

-Det var en ren avrättning, bekräftade före spaningsledaren Hans Holmér till *Aftonbladet* samma dag. Det är självklart att mordet var planerat, att det finns en internationell organisation i bakgrunden. Bara några dagar efter mordet fick Palmegruppen tips om att en organisation bevakat partihögkvarteret på Sveavägen. De som skuggade Palme visste att han ofta gick från Rosenbad till partihögkvarteret utan skydd.

Boris Ersson var en av få svenska journalister som träffade Craig Williamson i Sydafrika innan denne avslöjades. Mötet resulterade i en TV-intervju i Williamsons bostad. Williamson visade då utan omsvep upp flera hemliga dokument om svenska politiker och berättade också om hur han lyckades nästla sig in i det socialdemokratiska toppskiktet (se sid 586). På frågan om hans eventuella inblandning i Palmemordet, svarade han bara att det var fullständigt absurda anklagelser. Enligt Erssons hemliga informatör, Källa A eller som det senare visade sig Riian Stander, hade mordet planerats i Johannesburg och på flera ställen i Europa. Kodordet för mordet var *Hammer*.

Svenska säkerhetsagenter hade deltagit i operationen genom att kartlägga Palmes rörelsemönster och vanor veckorna före mordet. Denna avdelning leddes av en kvinna. Ansvarig för mordet på plats i Stockholm var enligt Riian Stander kollegan Anthony White. En annan person som sades vara inblandad i mordet var Paul A, en sydafrikan med skandinaviskt släktskap. Även här nämndes Craig Williamson som spindeln i nätet.

-Min källa har försett mig med mycket utförliga och detaljerade uppgifter, förklarade Ersson. Det finns information om allt från planeringen och genomförandet av mordet till hur det finansierades.

En annan som konfronterat Craig Williamson om hans roll i mordet var Tor Sellström, forskare vid Nordiska Afrikainstitutet i Uppsala.

-Ja, när han bekräftat att det var hans information som ledde till gripandet av och

mordet på Steve Biko, frågade jag honom om Olof Palme. Williamson raljerade över frågan, sa att det var absurda beskyllningar, nonsens bara. Sedan svarade han med ett ironiskt ”Javisst”.

Vad gällde anklagelserna från Dirk Coetzee (se sid 598) svarade han lugnt:

-Coetzee ställdes inför krigsrätt eftersom han hade sysslat med diamantsmuggling, otillåten avlyssning och sådant. Jag vittnade mot honom, vilket ledde till att han fick begära avsked. Det hela är en hämnd för det - tio år senare.

INGEN BRÅDSKA

I Sverige mottogs nyheterna med stor uppståndelse av alla - utom Palmegruppen. Spaningsledaren Hans Ölvebro visste **ingenting** om utvecklingen av Sydafrikaspåret på grund av fjällsemester i Storlien, där det inte gick att nå honom. Han hade nämligen valt att stänga av mobiltelefonen för att få vara i fred.

-Eftersom jag fortfarande var ledig och ingen journalist hade fått tag på mig, höll jag mig undan även under helgen, sa han i *Aftonbladet den 2 oktober -96*.

Först på tåget hem fick han veta vad som hänt - av tågkonduktören. Väl hemma kallades han omgående till ett kaotiskt möte på justitiedepartementet. Vad som hände bakom stängda dörrar är okänt, men efteråt verkade Ölvebro både skakad och butter. Biträdande riksåklagaren Solveig Riberdahl satt bakom en skog av mikrofoner och svarade utan att säga något, en bister Hans Ölvebro knuffade sig fram genom journalisthopen och muttrade att mobiltelefonen inte fungerat under semestern, chefsåklagare Anders Helin stod omringad av reportrar och bara skakade på huvudet.

-Av alla utländska spår är Sydafrikaspåret helt klart det mest sannolika, kommenterade Ölvebro lite senare i TV4s program *Svart eller vitt*. Tro inte att vi har lagt det åt sidan. Det har legat på mitt skrivbord i ett och ett halvt år (!). Nu kommer vi att begära att få skicka ner folk och förr eller senare kommer vi att åka.

Chefsåklagare Danielsson tillade:

-Men det är ju inte direkt någon brådska för svensk polis och åklagare att åka dit. Vi behöver inte åka idag eller i morgon, inte nästa vecka heller. De aktuella personerna lär ju inte springa sin väg. Motivbilden är dessutom undersökt så långt det har varit möjligt. Både som motivbild betraktad, men också vad gäller om den reellt haft någon koppling till Sveavägen - och det har man inte funnit.

Protesterna bland allmänheten och i massmedia blev dock högljudda över detta lama, märkliga förfarande, och snart tvingades myndigheterna motsträvt inhandla flygbiljetter med destination Sydafrika. Samtidigt arbetade Palmegruppen intensivt vidare för att försöka få till en ny resning mot Christer Pettersson. Det gällde tydligen att till varje pris hålla allmänhetens uppmärksamhet borta från Sydafrikaspåret.

I början av 1987 hade Williamson avslutat sitt arbete i militära underrättelsetjänsten.

Han engagerade sig därefter politiskt och blev nominerad av National Party till Parlamentet. Samtidigt utnämndes han till och med till medlem i det prestigefyllda President´s Council, där han sedan arbetade åren 1990-91.

Craig Williamson

Många tidigare underrättelseagenter levde vid denna tid på att sortera ut den sörja de själva varit med om att skapa. En del av dem hade plötsligt blivit rumsrena och kunde nu verka öppet i länder där de tidigare bedrivit hemligt krig mot de nuvarande makthavarna. Andra ingick i ett globalt nätverk av lejda mördare och legosoldater samlade under täckmantel av ett otal privata företag. Arvet efter dessa är ett ännu större världsomspännande nätverk av legosoldater, illegala vapenhandlare, narkotikahajar, penningtvättare, terrorister och privata spioner. Kollektivt kallades de för Asteroiderna, opererade utanför regeringars räckvidd och var inblandade i smuggling, terrorism och politisk destabilisering över hela världen.

1989 hade Williamson för första gången fått höra att han var misstänkt för delaktighet i Palmemordet. Han hade då skrivit ett brev till de svenska myndigheterna, där han hävdade att svenskarna fallit offer för en sovjetisk desinformationskampanj. Mycket vatten hade flutit under broarna sedan dess och i nuläget hade han påbörjat ett större byggprojekt. Nu tänkte Williamson röja för ett stort inhägnat område för mycket rika personer utanför Johannesburg. Innanför höga murar skulle lyxvillor, affärer och en egen golfbana byggas. Det hela var tänkt som en egen liten välbevakad värld.

1990 började så den så kallade CCB-skandalen rullas upp i Sydafrika. Apartheidregimen var vid det här laget besatt av sin egen säkerhet och den vita minoriteten kämpade desperat för att hålla sig kvar vid makten och sina privilegier. Lojaliteten bland många boer (infödda vita) var blind och säkerhetstänkandet var A och O. CCB var en topphemlig enhet med uppdrag att mörda apartheidmotståndare och ledande ANC-medlemmar världen över. Den tidigare okända styrkan CCB ansågs ha utfört mer än 200 mord utanför Sydafrika och avslöjandet skulle komma att bli det första i raden av många som komma att föra de forna agenterna i fördärvet.

Den förre spionen Craig Williamson var 1996 officiellt affärsman och arbetade som konsult åt Multi Pacto, ett företag som levererade utrustning och förnödenheter till angolanska diamantbolag. Han sysslade även med köttimport och grönsaksexport och enligt nyhetsbyrån Reuter kontrollerade han personligen nästan hela potatishandeln i Angola. Här stortrivdes han i vimlet av smugglare, äventyrare och agenter som alla försökte tjäna förmögenheter i Afrikas kanske rikaste land. Han tillhörde en elit som tidigare inte behövt bekymra sig om några konsekvenser för sitt våldsamma förflutna.

De intensiva dagarna gick medan världspressen följde rättegångsförhandlingarna

med stor spänning. Nu skulle mordet på Olof Palme äntligen lösas i och med att Eugene de Kock insisterat på att det var en person bosatt i Turkiet som utfört själva mordet. Men efter ett tag svävade överste de Kock plötsligt på målet vad gällde mördarens identitet. Många började misstänka att han gjort en hemlig överenskommelse med myndigheterna. de Kock hävdade dock att han skrivit upp mördarens namn på en papperslapp, men att denna försvunnit i samband med att polisen grep honom i maj 1994. Han sa sig förgäves ha försökt erinra sig namnet, det enda han var säker på var att det varken var Bertil Wedin (se sid 608) eller Anthony White.

En av de andra nyckelpersonerna i Sydafrikaspåret, Peter Casselton, började också dra tillbaka tidigare tvärsäkra påståenden. Tidigare hade han hävdat att mördaren var svensken Bertil Wedin. Nu var han betydligt försiktigare.

-Jag säger bara att polisen är på fel spår om de jagar Anthony White, suckade han i *Expressen den 5 oktober -96*. Av de Kocks beskrivning av mördaren - en europé som håller sig undan på en ö i Medelhavet - drog jag tidigare slutsatsen att det måste vara Wedin, men det är fel.

SUPERSPIONEN I STOCKHOLM

Hemma i Sverige följde många spant utvecklingen av dramat. *Fredagen den 27 september* hade *Expressen* avslöjat att Säpo stuttit inne med uppgifter om att spionen Craig Williamson funnits med i publiken när Palme höll sitt sista tal om apartheid en vecka före mordet. Samma dag uttalade sig ingen mindre än chefsåklagare Jan Danielsson i TV4s *Nyheter*:

-Att han befann sig i Sverige kan jag bekräfta (!). Det vet vi att han gjorde (!?). Men han var inte på Sveavägen, om det är det du menar. Det vi kan säga säkert är att det inte är han som skjutit, eftersom han inte alls påminner om Christer Pettersson (!?).

Många journalister satte kaffet i halsen när de hörde detta uppseendeväckande uttalande och försökte omedelbart få klarhet i vad han menade. Men Danielsson drog sig undan, vägrade svara på frågor och har i efterhand undvikit att kommentera sitt uttalande.

Fredagen den 21 februari 1986 hade Olof Palme stått i talarstolen i Folkets hus i Stockholm. Den så kallade Folkrikisdagen hade arrangerades av Isolera Sydafrikakommittén (ISAK) och Svenska FN-förbundet och på första bänk satt ANC-ledaren Oliver Tambo som hann uppleva det gamla systemets fall före sin död. Säkerhetsmuren var massiv och trängseln kring ledarna skapade en orolig stämning. Andra inbjudna gäster var Thabo Mbeki, Abdul Minty och representanter från UDF och SWAPO.

-Ett vedervärdigt system...

Det hade varit ett möte med ett tusental människor och det formligen glödde när Palme utanför sitt skrivna manuskript förbannade den sydafrikanska apartheidpolitiken.

-Jag vill göra ett tillägg utanför mitt skrivna tal om detta ohyggliga system som apartheid utgör: Apartheidsystemet är ett klassiskt exempel på ondska och dårskap och kan bara leva vidare därför att det får stöd utifrån. Lyssna inte på president PW Bothas innehållslösa tal! Ett system som apartheid kan aldrig reformeras, bara avskaffas!

I samband med Folkriksdagen hade Säpo på Stockholmspolisens begäran tagit reda på om det finns någon hotbild mot hedersgästen Oliver Tambo. ANCs ledare hade flera gånger varit utsatt för attentatsförsök arrangerade av Sydafrikas säkerhetstjänst, ofta med stöd av lokala nationella grupper. Man fann att ”viss hotbild finns mot Oliver Tambo samt att behov av personskydd för honom föreligger”. Livvakter från Säpo avdelades. Fanns det sydafrikanska agenter i lokalen? Tänkte de slå till mot både Tambo och Palme på en gång? Blev de kvar i Stockholm ytterligare en vecka? Numera säger man på säkerhetspolisen att det normalt inte fanns någon hotbild när ANCs ledning kom på besök. Varför var det annorlunda den här gången?

-Vi är alla ansvariga för apartheid, dundrade Palme. Om världen verkligen vill ha ett slut på apartheid är det möjligt att krossa systemet redan imorgon genom att helt enkelt dra tillbaka stödet till apartheidregimen. I grunden är detta en djupt emotionell fråga som djupt berör våra känslor, därför att det är ett så sällsynt vedervärdigt system att på grund av människors hudfärg döma dem till en mycket sämre tillvaro. Och det är en skam för världen så länge detta består.

Det var ett mycket starkt uttalande som tog andan ur alla församlade och samtidigt vredgade både högerextrema i Sverige och Sydafrika. I publiken satt enligt uppgifter till polisen sydafrikanska säkerhetsagenter med Craig Williamson i spetsen. Kanske var det nu han skrev under sin egen dödsdom.

Ytterligare minst sex personer visste att Craig Williamson varit i Sverige när Palme mördades. Deltidspensionären Henry Nyberg (se sid 198) arbetade 1986 som vaktmästare i riksdagen. Under mordveckan upptäckte han tre män utanför makarna Palmes bostad i Gamla stan. Männerna uppehöll sig på Västerlånggatan från tidig morgon till sena eftermiddagen under hela veckan. Efter mordet försvann de. Henry hajade till när han fick se bilden av Craig Williamson i tidningen.

ANCs Oliver Tambo och Olof Palme

-Herregud! Han var ju en av de män jag såg utanför Palmes lägenhet!

Några dagar senare trädde även en kvinna boende i Linköping fram.

-Det var dagen efter mordet på Olof Palme, berättade hon i *Expressen* den 30 september -96. Jag bodde då i Umeå och satt på första morgonplanet till Stockholm. Där skulle jag byta för att flyga vidare till Göteborg. På Arlanda fick jag se tidningen med rubriken om att Palme var skjuten. Jag satt på en av platserna längst fram i planet och läste chockerad tidningen när en mycket storvuxen man kom och satte sig bredvid mig. Det var så konstigt för han behöll ytterkläderna på hela vägen. Och han satt fullständigt tyst och bara stirrade rakt fram. Jag reagerade på att han inte ens tittade i min tidning med de stora mordrubrikerna.

-När vi så kom fram rusade han ut först av alla. Jag såg att han möttes i trappan av en annan man, som liksom grep tag i honom och snabbt förde ut honom genom en sidodörr i terminalen. Allt var så konstigt och gick så fort. När jag kom hem igen, ringde jag Umeåpolisen och berättade allt. Jag vet inte vad det blev av det sedan. Men när jag fick se löpsedlarna med Williamson ryckte jag till. Jag hade ju haft tid att se precis hur han såg ut. Och eftersom han uppträdde så konstigt har jag aldrig kunnat glömma honom.

Två av varandra oberoende svenska poliser hävdade vidare att Craig Williamson under taget namn bott dagarna före mordet och på mornatten i den internationella polisorganisationen IPAs gästhus på Kammakargatan 36, cirka 200 meter från mordplatsen. De hade båda två omedelbart känt igen honom på bilderna som kablades ut över världen. Ordförande i stockholmsavdelningen var kriminalkommissarie Christer H Sjöblom, som själv varit mycket aktiv i mordutredningen och bland annat förhört Lisbet Palme.

-Bokningsliggaren som skulle kunna bevisa om Williamson varit här finns tyvärr inte kvar, beklagade han. Men hela idén verkar enligt min mening ganska långsökt. Den som hyrde kunde rimligen inte veta ifall andra skulle bo där samtidigt, så om någon ville komma hit i dolska avsikter är det osannolikt att välja ett sådant boende.

-Jag vet inte om man använde sig av IPA-lägenheter i just den här operationen, men det är mycket möjligt. Vill man bo billigt och ha en bra täckmantel är det perfekt att använda sig av IPAs lägenheter, kontrade Dirk Coetzee, före detta chef för dödsskvadronerna (se sid 585).

Palmeutredarna lät senare införa en förfrågan i den svenska IPA-journalen, där svenska polismän som bott i den aktuella

Kammakargatan 36 i Stockholm

lägenheten under 21-28 februari 1986 ombads ta kontakt. På det sättet fick man fram uppgifter om ett knappt tiotal personer som bott där, de flesta deltagare vid Polis-SM i bordtennis. Ingen av de som hördes hade stött på någon som kunde stämma in med beskrivningen av Craig Williamson. Därmed avskrevs tipset.

TOMMY TURBO DYKER UPP

Men den 4 oktober 1996 förändrades allt. Helt oväntat greps Williamson av angolanska säkerhetsmän i stadsdelen Jana i huvudstaden Luanda. Officiellt beskylldes han för oklarheter med visumet, men en poliskälla avslöjade att det gällde hans diamantaffärer och eventuella inblandning i Palmemordet.

Samma dag dök ingen mindre än Tommy Lindström (!) (se sid 529), den för grovt bedrägeri avsatte chefen för svenska rikskrim, plötsligt upp i Pretoria. Det här var helt oväntat och innan de riktiga utredarna ens hade hunnit packa sina resväskor. Knappt hade han hunnit landa förrän han uppsökte statsfängelset. Här träffade han advokaten Schalk Hugo, påstod att han jobbade för tidningen *Aftonbladet* och presenterade sig med ett gammalt, utgånet visitkort från rikspolisstyrelsen. Schalk Hugo fick intrycket av att Tommy ”Turbo” fortfarande var inblandad i Palmeutredningen och lät honom därför som en av ytterst få träffa överste de Kock under pågående process. Vad som exakt sades i detta långa samtal är inte känt. En del av det citerades dock i *Aftonbladet*.

-Uppgifterna om att den sydafrikanska säkerhetstjänsten ska ligga bakom mordet är felaktiga, påstod Eugene de Kock. Det var tabu att ge sig på ministrar eller regeringschefer. Männen bakom Palmemordet agerade helt på egen hand och hade inga som helst direktiv från säkerhetstjänsten. Det är viktigt att poängtera att jag inte är intresserad av belöningen på 50 miljoner kronor, jag vill bara att mordet ska lösas.

Efter besöket var den svenske tidigare chefen för rikskriminalen ganska skeptisk.

-Sydafrikaspåret är nog tyvärr mest

Schalk Hugo

Tommy Lindström

Fängelset där de Kock satt inspärrad

hörsägen, suckade han.

När Tommy Lindströms märkliga besök läckte ut till pressen, möttes det med ett ramaskri. Förundersökningsledaren Solveig Riberdahl ansåg att Tommy Lindström allvarligt skadat utredningen genom att på eget bevåg ha utfrågat de Kock före Palmegruppen. Lindströms tilltag kunde allvarligt störa landets relationer med de sydafrikanska myndigheterna. Tommy Lindström sadades till och med riskera två års fängelse för att ha utgivit sig för att vara polis.

-Jag tror hans agerande beror på att han har ett jädra behov av att ge igen, kommenterade Ingemar Krusell som satt som biträdande spaningsledare 1988-91 och som därefter arbetade på rikskriminalens underrättelseenhet med Lindström som chef.

-Är detta verkligen möjligt? utbrast chefsåklagare Antoinette de Jager. Jag måste säga att jag blev oerhört förvånad när jag fick veta att svensk polis redan var här och hade börjat höra de inblandade utan att först kontakta oss på åklagarmyndigheten. Den bild som vi fått var att detta var en officiell representant för den svenska polisutredningen.

Advokaten Hugo kände sig förd bakom ljuset och flämtade:

-My God, oh no, oh no.

Den 10 oktober var det så äntligen dags för de "riktiga" svenska mordutredarna att ge sig iväg till Sydafrika. Entusiasmen lyste med sin frånvaro eller som biträdande spaningschefen Krusell senare uttryckte det:

-Naturligtvis hade inga utredare rest ner i det här läget om det inte hade varit för massmediatrycket. Inte just då och inte på de här premisserna.

Efter en femton timmars flygfärd anlände man till Kapstaden för vidare färd till Johannesburg. Spaningsledare Ölvebro och chefsåklagare Jan Danielssons besök omgärdades med största sekretess. Chefen för Angolas säkerhetspolis, överste Miala, var den som i hemlighet ordnat med alla praktiska detaljer kring möten med agenter och prominenta myndighetspersoner såsom justitieministern Dullah Omar, säkerhets- och polisministern Sydney Mufamadi och överåklagaren d'Oliviera med flera.

Man planerade att höra folk både i Sydafrika och i Angola. Det skulle dock komma att handla mer om vanliga samtal än om regelrätta förhör. De svenska utredarna hade nämligen inga lagliga möjligheter att tvinga någon att tala, utan allt byggde på frivillighet från de inblandade. Förutom Eugene de Kock och Craig Williamson ville man förhöra de förra säkerhetsagenterna Karl Edwards, Dirk Coetzee, Peter Casselton och polisöversten Vic McPherson, som tidigare arbetat med desinformation inom säkerhetspolisen.

Inkathasenatorn Philip Powell, som Eugene de Kock påstod vara den som berättat för honom om Sydafrikas inblandning i Palmemordet, vägrade däremot att träffa svenskarna. Powell skulle enligt de Kock ha arbetat för STRATCOM - Strategic

Communications - som sysslade med propaganda och så kallade dirty tricks, innan han övergick till Craig Williamsons Operation Longreach (se sid 577).

-Jag är emellertid beredd att stanna här så länge som krävs för att få klarhet, sa Jan Danielsson. Till och med i månader.

Dagen efter träffade utredarna överste Eugene de Kock inne i biträdande riksåklagarens bunkerliknande lokaler i centrala Pretoria. I samma lokaler hade chefsåklagare Antoinette de Jager drivit utredningen om de mord och terrordåd som Eugene de Kock beordrat och själv utfört som chef för den sydafrikanska säkerhetspolisens dödspatruller 1986-89.

Enligt advokaten Schalk Hugo avslöjade Eugene de Kock inte heller för de svenska utredarna något namn på mördaren eller *The Shooter* som han kallades:

-Han berättade bara samma sak som han berättade för den falske polisen Tommy Lindström.

-Det är fel att säga att de uppgifter vi fick skulle ha varit sensationella eller väldigt intressanta, kommenterade Jan Danielsson i *Expressen*. Men han sa även sånt som var nytt för oss och som inte framkommit i massmedierna. Nu ska vi analysera det.

Vic McPherson

Jan Danielsson

Klockan fyra en torsdagsmorgon flög ett specialchartrat privatplan sedan vidare till Luanda i Angola. Till skillnad från överste Eugene de Kock hade Craig Williamson inte tidigare ställts inför rätta. Hans advokater menade att det inte gick eftersom hans brott begåtts utomlands. Men förutom alla inkomster Craig fått på diverse märkliga sätt via den sydafrikanska staten, hade överste Eugene de Kock dessutom anklagat honom för att ha stulit pengar från själva Longreach. Totalt åtta miljoner rand, det vill säga 11,5 miljoner kronor. Under senare förhör kom det även fram att Williamson omfördelat delar av Sveriges flera hundra miljoner kronor stora ANC-stöd till topphemliga projekt.

Tidningen *The Guardian* i London spekulerade tidigt i att ett av dessa projekt kunde vara mordet på Olof Palme. Tanken är verkligen skrämmande - tänk om svenska biståndspengar finansierade statsministermordet...

Centro Operativo-fängelset i Luanda var en stor kontrast till lyxhotellet Tivoli där Craig Williamson hade hållit sig undan. Över 20 fångar delade cell, många sov på fängelsegården, maten var usel och bara den som hade egna pengar kunde äta sig mätt. Hans advokat Allan Levin påstod upprört att det var Sverige som sett till att Williamson

tvångs sitta i detta vidriga fängelse, vilket stred mot all internationell praxis.

-Jag är oskyldig, hävdade Williamson. Jag var en soldat i statens tjänst och utförde de uppdrag jag fick. Men Palmemordet? Nej, absolut inte. Ni måste hjälpa mig ut ur fängelset så att jag kan bevisa att jag inte har något med mordet att göra. Det hela är ju ren galenskap. Jag var i Johannesburg vid tiden för mordet. Det kan jag bevisa om jag bara släpps. Jag har över huvud taget inte varit i Sverige efter 1980. Men det räcker nog inte med att jag visar mitt pass, då säger era polisutredare bara att jag haft flera pass. Härnäst kommer jag väl att anklagas för att ha försökt mörda påven (se sid 482?) och Ronald Reagan också (?!).

-Två veckor i fängelse har tagit mig hårt och jag är känslomässigt utmattad eftersom jag blivit behandlad som en mördare, stönade Williamson. Utan förvarning hämtades jag fredagen den 19 oktober ur cellen och fördes iväg. Jag trodde jag skulle till flygplatsen för att sättas på planet till Johannesburg, men i stället kördes jag till inrikesministeriets gästhus. Där fick jag vänta i flera timmar. En sydafrikansk säkerhetsman ville ställa frågor, sa de. Sedan fördes jag in i ett rum där några svenska utredare och två sydafrikanska säkerhetspoliserna satt med bandspelare och anteckningsblock. Jag blev helt ställd!

-Han svarade dock frivilligt och utförligt på alla våra frågor och tackade nej då vi erbjöd honom att ha en advokat, svarade Jan Danielsson. Vi fick också vissa uppgifter som tidigare inte varit kända för oss. Men det tre timmar långa förhöret måste flera gånger avbrytas, då han behövde samla sig efter förtvivlade gråtattacker.

-Ännu viktigare än Williamsons uppgifter har emellertid mötena med sydafrikansk polis och åklagare varit, tillade Danielsson. De har suttit inne med information som vi i olika avseenden varit intresserade av. Vi hade möjligheten att höra Williamson ytterligare en gång, men valde att avstå då vi bedömer att han svarat på alla frågor vi har.

I mitten av oktober reste utredarna så vidare för ett timslångt förhör på hemlig plats med Anthony White (se sid 593). Detta genomfördes måndagen den 15 oktober på svenska ambassaden i Pretoria och White passade på att lämna över en del dokumentation för att bevisa att han var oskyldig, bland annat ett pass som styrkte att han varit i Sydafrika vid tiden för mordet.

-Vi är nöjda med att han ställde sig till förfogande. Han svarade på alla våra frågor på ett koncist och distinkt sätt, helt inställd på att samarbeta med oss. Men om hans svar är helt sanna kan vi naturligtvis inte veta, sa Danielsson efter mötet.

Efter blyxtbesöket återvände Ölvebro och Danielsson direkt till Pretoria. Några timmar senare släpptes Craig Williamson och sattes på ett plan. Han anlände till Johannesburg i Sydafrika den 19 oktober och låste

Anthony White

omedelbart in sig i sin muromgårdade villa på Orange Street. Fyra pistolbeväpnade vakter placerades utanför för att komplettera de enorma larmsystemen. Craig Williamsons hem i den förmögna förorten Orchard - ett välbevakat fort.

MÖRDAREN - EN TURKISK KURD

Samtidigt fortsatte utvecklingen av fallet i Europa när en sydafrikan vid namn Brian Davies den 18 oktober -96 gick ut i *Aftonbladet* och förklarade att han kunde skaffa fram mördarens namn för 2 miljoner kronor. Brian hade bakgrund som yrkesmilitär i Sydafrika, Rhodesia och Angola. Under många år hade han arbetat med att stoppa Operation Lock, det vill säga smuggling av elfenben och noshörningshorn. Det var i samband med detta som han stötte på Operation Longreach

Davies förklarade att Craig Williamson ledde morduppdraget och att Anthony White ansvarade för logistiken, det vill säga transport, flyktbilar och tillgång till vapen och övrig utrustning. White var även delaktig i planeringen. En amerikansk CIA-agent och mycket nära vän till Craig, Vernon Gillespie, stod för kontakten med den kurdiske skytten, som tillhörde PKK. En före detta officer instämde i att mördaren

Brian Davies

var en turkisk kurd och sa att turken handlade på direkt uppdrag av Craig Williamson, som alltid själv fanns på plats när större uppdrag skulle utföras.

-Motivet var framför allt vapensmuggling. Strax före mordet kom Palme en omfattande vapensmuggling på spåren. CIA och Gillespie hade under denna period nära kontakt med PKK. Och Piet Botha var med och beordrade eller godkände mordet. Men det är inte säkert att han hade inblick i de praktiska detaljerna, förklarade Davies, som flera gånger hotats till livet. Jag vet att det här är farligt för mig att gå ut med. 1989, när jag hade samlat på mig en anseelig samling information om den sydafrikanska kopplingen, ringde Craig Williamson och sa att det var bäst för mig att sluta snoka i Palmemordet. En annan gång kom hotet från Piet Lategan i den sydafrikanska polisen. Men jag är yrkessoldat och kan knepen. Mig överraskar man inte så lätt.

Den 23 oktober var näste man på tur dödspatrullernas tidigare chef Dirk Coetzee. I samband med förhøret överlämnade Coetzee ett 150-sidigt manuskript benämnt *Hitsquads*, som han önskade tillföra utredningen.

Sista helgen i oktober var det så dags för de svenska utredarna att höra Sydafrikas högste spionchef och tidigare rikspolischef - den numera pensionerade general Johan Coetzee (se sid 588) (ej att förväxla med Dirk Coetzee). Vid samma tillfälle hördes även förre säkerhetsagenten Karl Edwards, en nära medarbetare till Craig Williamson i Operation Longreach.

-Vi vill inte gå in på vad general Johan Coetzee sa, poängterade Danielsson efter förhöret. Mitt intryck är att han vill vara till lags. Däremot kan jag inte säga om han talar sanning.

På fredagen den 2 november besökte svenskarna åklagarmyndigheterna i Pretoria, men avböjde ett möte med överste de Kock. Palmespanarna Jan Danielsson och Hans Ölvebro ansåg att Eugene de Kock var ett avslutat kapitel i undersökningen runt Palmemordet eftersom han ”bara hade andrahandsuppgifter”.

-Vi erbjöds att träffa honom, förklarade Danielsson. Men vi hade bara en fråga och den ställde vi genom en polisman. Den hade bäring på de Kocks kontakt med svenska poliser. Kopplingen mellan Sydafrika och svensk polis är inget hett spår, men vi ska försöka sopa upp allting som har förekommit i det här sammanhanget. Vad som nu gäller är basfakta, förstahandsuppgifter och konkreta bevis.

Senare uppgav Ölvebro inför Granskningskommissionen att han under 14 dagar förhandlat med journalisten Boris Erssons informatör Källa A - agenten Riian Stander (se sid 617) - för att få till stånd ett förhör. Detta hade dock misslyckats, varvid både förundersökningsledaren Jan Danielsson och Hans Ölvebro stämplade denne som informationssvindlare.

Den 7 november var det så dags att vända kosan hemåt efter fyra veckors arbete i Sydafrika. Väl hemma igen i Sverige möttes Ölvebro och Danielsson på Arlanda av ett stort pressuppbåd.

-Vi har samlat på oss ett mycket omfattande material som måste gås igenom noga, förklarade chefsåklagare Jan Danielsson i *Dagens Nyheter den 9 november -96*, och jag har därför för närvarande ingen fullständig bild av läget.

I Sverige hade förhoppningarna och intresset varit enormt och nu var besvikelsen lika stor. De flesta upplevde det som ytterligare ett misslyckande från spaningsledningens sida. Nu kom det fram att man egentligen inte velat åka utan bara gett vika för trycket.

-Självklart styr massmedia Palmeutredningen, men inte hela. När massmedierna tar upp en sak måste utredningen avsätta några man på detta. Skulle vi inte göra det fick vi inte någon arbetsro i övrigt, sa Ölvebro.

-Vi hade egentligen ett mer lovande spår. Men i det tryck som rådde fick vi prioritera om. Det var rena hetsjakten. Så vi åkte till Sydafrika. Och när vi väl kom dit var det ganska trevligt, sa Jan Danielsson vid Publicistklubbens sista debatt 1996.

I TV3s program *Efterlyst* där Hans Ölvebro brukade fungera som bisittare fick han frågan som alla ville ha svar på:

-Nå, hittade ni något intressant i Sydafrika?

-Javisst, Sydafrika är ju ett spännande land med intressanta nationalparker (!?).

Det hade vid det här laget påståtts i massmedia att mördaren - *The Shooter* - skulle vara en svensk underrättelseofficer. I mitten av november 1996 meddelade

polisöverintendenten Kurt Malmström vid säkerhetspolisen att det i Turkiet inte fanns någon person med kaptens grad (?) och ett förflutet i svensk underrättelsetjänst.

Vidare informerade Hans Ölvebro senare Granskningskommissionen om att det i själva verket visat sig finnas en kopia av de Kocks notering av mördarens namn.

-Men anteckningen innehöll varken något svenskt namn, någon adress eller något telefonnummer i Turkiet, påstod Ölvebro.

En fråga innefinner sig naturligtvis - vad var namnet på den påstådda mördaren?! Det har Ölvebro aldrig yttrat ett ord om.

Expressen hade innan dess lyckats hitta den utpekade agenten Heine Hüman (se sid 603) i hans nya hem på 1145 Shannon Avenue 39, Indiatlantic i ett avskilt bostadsområde utanför Miami. Mängder av underrättelsefolk från USA och andra länder hade valt att slå sig ner i detta vackra område i Florida - den amerikanska underrättelsetjänstens egen bakgård - och beväpnade vakter kontrollerade att ingen obehörig släpptes in. Här bodde Hüman under ny identitet med sin svenska hustru och en av sina söner och hjälpte några Volvoåterförsäljare att fixa bildelar från Sverige.

Heine Hüman var förvirrad och upprörd och antydde själv att han sedan lång tid tillbaka väntat på att Sydafrikas hemliga agenter och hans egen person skulle hamna bland tidningsrubrikerna. Han dementerade dock febrilt alla spekulationer om att han på något sätt själv skulle ha varit inblandad i statsministermordet. (Följande är en sammanställning av intervjun):

-Jag flyttade hit för att slippa bli jagad av allt och alla, sa han på sin märkliga tysk-svenska som varje gång han blev upphetsad slog över i falsett. Advokaterna ringer hela tiden. Vi väntar bara på att mördaren ska gripas. Allt är klart, vänta bara! Mina advokater säger att jag kommer att få 35 miljoner i skadestånd för allt som massmedia har kokat ihop om mig. Allt är klart för stämningar i domstol och flygbiljetten till Stockholm ligger och väntar.

-Jag har ingen aning om hur den här Craig Williamson ser ut, jag vet inte ens om han är svart eller vit. Jag kan dock mycket väl tänka mig att han har något med mordet att göra. Han kan ha lejt högerextremistiska sydafrikaner, även i Sverige. Sådana finns, jag vet. Jag undrar vad som händer med Williamson nu, det skulle inte förvåna mig om han tar livet av sig. Jag har själv inte mer än tre år kvar att leva på grund av ett hjärtfel, jag hoppas bara att jag får uppleva den dag polisen tar Palmes mördare. Men jag är oskyldig, jag vet ingenting. Kvällen då Olof Palme mördades reparerade jag en Volvo hemma i Björklinge tillsammans med min svärfar. Anklagelserna har haglat och jag sägs till och med ha blivit utpekad som underrättelseagent för apartheidregimen! Jag, som i Sydafrika blivit trakasserad och anklagad för att vara kommunist! När jag reste dit i februari 1985 togs jag in på förhör av säkerhetspolisen. En polisöverste hävdade att jag var agent för ANC. De ville värva mig, men jag vägrade. Fråga svenska ambassaden i Pretoria!

-Hur vill du kommentera uppgiften om att du ska ha informerat ANC om att du deltog i planläggningen av mordet på ANCs representant i Paris, Dulcie September (se sid 603), frågade Expressens reporter.

-Hahaha, jag var i Vietnam då.

-Nej, det var du inte. Det här skedde i 1988, två år efter att du lämnat Vietnam.

-Jaså. Ja, jag har i alla fall inget som helst med det här att göra. Kolla mitt pass! Jag har inga stämplor till Paris.

-Det påstås heller inte att du varit där. Men känner du till just det här mordet?

-Jo, ja, det gör jag. Men har inte Williamson erkänt det där?

KROSSADES AV LASTBIL

Pressen sökte upp flera andra sydafrikanska agenter. En av dessa var Peter Casselton (se sid 607), överste Eugene de Kocks vän och den som först pekade ut Bertil Wedin som Palmes mördare. Den fetlagde, utblottade och bostadslösa engelsmannen verkade ur balans och talade bittert om det förflutna medan samtalet hoppade från ämne till ämne. Han betonade att han inte ville peka ut sin svenske vän, men i nästa sekund diskuterade han honom som den självklara mördaren.

-Jag tycker nästan synd om honom. Jag känner mig ... skyldig. För att... för att jag känner honom.

-Mordet var i och för sig en ganska enkel enmansoperation. Men killarna i Longreach kunde inte utföra det själva, eftersom de inte kände Sverige tillräckligt väl. Därför valde de svensken. Wedins motiv för att utföra mordet var pengar. Men jag kan inte säga om Craig Williamson personligen gav ordern, för det vet jag inget om. Troligtvis var det i stället någon mycket högt upp i regeringen som beordrade själva dådet. De vita boerättlingarna kunde fatta beslut om ett sådant mord hur lätt som helst, eftersom Olof Palme ju var mycket hatad på grund av sin hårda politik mot Sydafrika. De var kapabla till vad som helst, men en del pratar man om och annat inte. Jag har till exempel dödat en massa människor men vill inte diskutera det. Jag har slagits för de styrande i hela mitt liv och nu vänder de mig ryggen. Men en engelsman visar trohet. Jag har till exempel hälsat på min vän de Kock varje söndag i två år. Varför? Därför att jag är engelsman.

-Vi var 45 man i huvudkvarteret Vlakplaas. Desinformatörer, mördare och attentatsmän i ett hemligt brödraskap. Men nu berättar de allt, som om de vill dra ned oss alla i avgrunden när världen omkring dem rämnar. Om vi bara hållit samman hade ingenting kommit ut. Men en efter en har de börjat prata. De feiga uslingarna hoppas slippa fängelse om de berättar. Jag hatar Craig Williamson, Dirk Coetzee är bara en pratmakare och Anthony White skulle inte ens klara av att mosa en pudding. De kan

Peter Casselton

dra åt helvete allihop!

Det här var en mycket farlig tid för de tidigare agenterna. Alla var måna om att rädda sina egna skinn och man såg inte med blida ögon på tjallare. Ingen visste när döden skulle komma och Peter Casselton var själv på väg mot ett groteskt slut. Inom några månader skulle han vittna inför Sanningskommissionen och då bland annat berätta allt om sin inblandning i sprängattentatet i London (se sid 612) och vad han visste om Palmemordet. Detta stoppades dock brutalt tisdagen den 4 februari 1997.

Den före agenten höll på att reparera en lastbil hemma hos sin gode vän Paul Venter i Pretoria när fordonet plötsligt startade av sig själv (?) och rullade mot en garagevägg. Peter Casselton hamnade emellan, hade inte en chans och krossades av det väldiga fordonet.

-Det hängde en massa lösa sladdar under motorhuven och bilen tycks ha startat då de slog emot varandra, berättade Venters förtvivlade fru Cherry för *Expressen*.

Casselton fördes direkt till sjukhus, men avled den 9 februari av inre skador.

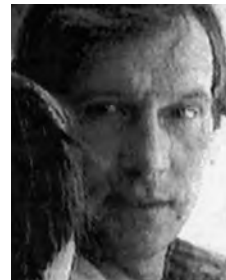
Ytterligare agenter från denna krets skulle komma att misstänkas för eventuell inblandning i Palmemordet och den 27 mars 1997 fängslades den sydafrikanske agenten Nigel Barnett i Maputo i Moçambique, misstänkt för spioneri. Enligt den svenska ambassaden i Maputo beskrevs arresteringen som ”mycket allvarlig” av polisen. Palmeutredningen kontaktades också flera gånger av den svenska ambassadören i Moçambique, som hade informerats om Nigel Barnetts möjliga involvering i statsministermordet.

Barnett, som hade pekats ut av en tidigare affärskollega vid namn Richard Fair, erkände snart att han på 1980-talet varit sydafrikansk spion med uppgift att övervaka ANC i Moçambique. Han hade även använts för andra operationer utomlands. Hans anställning sedan 1984 hade enligt Granskningskommissionens protokoll varit i The Directorate of Covert Collection (DCC). Här gick han under namnet Mr 200% på grund av hans skicklighet på att hämta in underrättelser och på att utföra operationer.

Nigel Barnett var personligen bekant med polisöversten Eugene de Kock, Craig Williamson, Anthony White och Peter Casselton och var efterlyst för spionage, vapensmuggling och för att ha lejt kriminella till att bränna ned ett par tidigare vänners hus och båt. Tre olika sydafrikanska och brittiska

Expressen den 6 februari -97

Nigel Barnett

pass, ID-handlingar och kreditkort utställda på namnen Nigel Barnett, Henry William Baconel och Nico Estling hittades i hans bil. Man fann även en revolver .22, en AK 47 och en 9 mm-pistol av märket Glock, en teknisk avancerad modell som inte kan upptäckas med röntgen. Enligt en utsänd kommissarie från Sanningskommissionen i Sydafrika innehade Barnett även minst en Smith & Wesson .357 Magnum sedan 1983. Denna skulle förvaras i ett kassaskåp i Sydafrika och provsköts senare, dock utan att uppvisa likheter med mordkulan i Palmemordet (Sakkunnigutlåtande från SKL den 29 september 1997).

Kort efter gripandet upptäcktes dessutom en kassett med en inspelning från Radio Sweden som Barnett sparat. Inspelningen handlade om hur två finska kvinnor sett den så kallade Dekorimamannen på Sveavägen minuterna före Palmemordet (se sid 472). Bandet sägs senare ha försvunnit efter att Barnett haft besök av representanter för den sydafrikanska säkerhetstjänsten.

Den 9 april -97 publicerade tidningen Mediafax i Maputo en lång artikel om Barnett. Rubriken löd: En mycket speciell misstänkt. Vem är sydafrikanen som hålls fängslad av PIC? Kan han vara Palmes mördare?. Även Sanningskommissionen visade intresse för Barnett och innehade redan en akt om denne i sitt register.

I juni 1997 besökte den sydafrikanske kommissarien Palmegruppen. I samband med detta överlämnade han en rad handlingar, bland annat ett protokoll från en lögn detektortest. Av protokollet framgick att Barnett bland annat reagerat över frågorna om han deltagit i mordet på Olof Palme, respektive om han misstänkte någon särskild för mordet. Han hade vid samma tillfälle sagt att han var helt säker på att mordet varit en sydafrikansk operation och att han hade sina misstankar om vem som var inblandad.

Vid förhören hade Nigel Barnett varit ytterst förtegen om sin bakgrund. Det hade dock framkommit att han föddes 1949 i Sydafrika och tidigt placerades på barnhem. Två år gammal adopterades han av en svensk kvinnlig missionär som arbetade för Svensk Lutherska kyrkan i Sydafrika. Adoptivfadern var brittisk medborgare. Det visade sig också att han flera gånger hade besökt Sverige och att han talade både svenska och finska. Enligt vänner kom han till Maputo 1986, samma år som Palme mördades. Han levde ganska flott, till synes utan ordentliga inkomster, och poliskällor gjorde gällande att han försörjde sig på vapenhandel. Banden med Skandinavien fanns ännu kvar.

-Han brukade till och med visa bilder på en ö i Sverige som han sa att han ägde, berättade en vän. Vidare påstod han att hans mormor ägde stora landområden i södra Sverige.

”STYR UTAN ATT SYNAS”

Bara några dagar innan den förre polisöversten Eugene de Kock påstod att

Sydafrika låg bakom mordet, hade den svenska agenten Bertil Wedin (se sid 608) skrivit en rapport om mordet till de svenska myndigheter. Men ingen har velat lyssna - ända tills Sydafrikaspåret dök upp. Helt oväntat blev Wedin då själv misstänkt! Och plötsligt stod hela världspresen i kö för att intervjua honom.

Senare anställdes Bertil Wedin av det turkiska informationsministeriet och fick utbildning av den turkiska säkerhetstjänsten MIT, som stod den sydafrikanska säkerhetstjänsten mycket nära. På det turkycypriotiska informationsministeriet fanns han nu registrerad som frilansjournalist. Den sydafrikanska organisationen Victims Against Terrorism (VAT), anlätade honom samtidigt som chef för sin internationella avdelning. VAT påstods vara en sammanslutning av offer för våldsdåd, men var i verkligheten kosmetika för samma krafter som opererade i Sydafrikas säkerhetstjänst. VAT hade till exempel samma adress och postboxnummer i Sydafrika som kommittén som stödde de sydafrikanska säkerhetsstyrkorna.

Bertil Wedin

Bertil Wedin hade i omgångar bott med sin familj på en bergssluttning utanför den lilla kuststaden Kyrenia på Cypern. I november 1985 flyttade familjen, bestående av hans engelska fru och deras tre barn, dit för gott. Norra Cypern är ockuperat av turkarna sedan 1974 och har inget utlämningsavtal med någon annan nation. Ett perfekt gömställe för en agent som vill ligga lågt och samtidigt lätt kunna göra utflykter världen över.

-Tiden innan jag flyttade till Cypern arbetade jag på en bok med arbetstiteln *Undue Soviet Activities in Sweden 1965-1985*. Men en dag stals manuskriptet av en person som hade utgivit sig för att vara skatterevisor. Jag är övertygad om att skatterevisorn var anlitad av KGB eller någon annan sovjetisk underrättelseorganisation

På Cypern fick Wedin genom Informationsministeriet ett eget radioprogram i Radyo Bayrak. Programmet hette *Tre kronor* och ägnade sig i huvudsak åt fosterlandspropaganda. Dess påhopp på Palme gjorde många svenska turister så illa till mods att det blev ett problem för resebyråerna på ön. Men kort efter Palmemordet upphörde de politiska programmen och från radiostationen strömmade istället engelskspråkiga och betydligt mer turistvänliga program.

Wedin har sedan dess ansökt om vapenlicens för ett handeldvapen, eftersom han var rädd för sina forna sydafrikanska så kallade affärskontakter. När ansökan avslogs skaffade han sig istället ett hagelgevär. En tid senare arresterade den lokala polisen honom för rattonykterhet. I samband med detta uppgav Wedin att han hade dödat minst sex personer.

Under många år hade Wedin dessförinnan försökt föra fram sina teorier. Han hade enligt egen uppgift fått i uppdrag av Sveriges Television att hitta mördaren och då

under en längre tid haft samtal med sina kontakter över hela världen. I en rapport som lämnades i juni 1987 redogjorde han för Palmegruppen om hur han blivit som besatt av kriminalgåtan.

-Men jag blev censurerad. Och inte bara jag: regeringen och rikspolisstyrelsen har lyckats stoppa minst fyra oberoende mordutredningar. Hans Holmér som bara sopades under mattan, sedan misstankarna mot en utländsk diplomat (se sid 54), min egen och så det hemliga gripandet av en man första veckan efter mordet.

Wedin talade om komplicerade lösningar som starka intressen legat bakom och var medveten om att det var mycket farligt att röra sig i kretsar där ett liv inte betyder så mycket. Av säkerhetsskäl placerade han därför ut sitt material på olika platser.

I mitten av november 1987 tog journalisten Jan Mosander kontakt med Wedin och bad honom utveckla sina teorier. Mötet resulterade dock i att Mosander för alltid avförde honom som uppgiftslämnare.

-Han var berusad och berättade ett fullständigt sammelsurium om en tysk kvinna i Beirut, en asiat som talade tyska, en man med schweiziskt pass och några svenskar han hade avlyssnat på en bar. Bakom alltihop stod KGB.

-Men den som ligger bakom mordet på Olof Palme är en planerande hjärna som styr utan att synas, kommenterade Bertil Wedin kryptiskt med stirrande blick. Det är en hon, så mycket vet jag. *Författarens anmärkning: Jämför detta märkliga uttalande med Wallenbergarnas latinska valspråk: Esse non videri - Att vara men icke synas (se sid 725).*

Redan i december 1986 hade Wedin kontaktat den engelska tidningen *Times* Sverige-korrespondent. Han uppgav då att mordet utförts av en terroristliga på 6-7 medlemmar som han personligen spårat till Libanon. Där hade han tvingats döda en av medlemmarna i en eldstrid. Uppdragsgivaren hade enligt Wedin anlitat en grupp kallad Ligan för att värva yrkesmördarna. Ligan hade anförts av en tysk kvinna vid namn Ingrid Schaumann, som beskrevs vara cirka 40-45 år, kortväxt med bakåtkammat hår, troligtvis bosatt i Beirut. Det var hon som var mastermind till mordet. Vidare ingick en man i 40-årsåldern med kodnamnet Ulrich, cirka 180 cm lång och med halvlångt krulligt hår. Den siste medlemmen var en man med kodnamn Schweizaren. Wedin nämnde även namnet Wooler, som sas vara kontaktman med den sydafrikanska underrättelsetjänsten. Attentatet skulle enligt planen genomföras den 15 mars 1986.

Efter viss sökan hade Ligan kommit i kontakt med en professionell mördare med kodnamnet Buhran (uttalas Bohran och betyder Explosionsartad Kris på persiska / kurdiska). Buhran var en specialutbildad kommandosoldat van att döda. Han var kurd med turkiskt ursprung och hette egentligen Aschmed (uttalas Ahmed) Latef. Detta är troligtvis samma person som blev utpekad som mördare i samband med det så kallade Sydafrikaspåret (se sid 577).

Mosander borde kanske ha tagit sig tid att lyssna lite bättre.

I *Dagens Nyheter* den 3-4 oktober -96 preciserade Wedin sina misstankar.

Anledningen till mordet skulle vara de svenska lastbilarna som exporterats till Iran-Irak kriget. Under 1970-talet och början av 1980-talet hade Volvo levererat cirka 15 000 lastbilar till Iran. När svensken Olof Palme samtidigt gav sig på att medla i konflikten blev det för mycket för irakierna, som blev oerhört upprörda och beslutade sig för att hämnas.

-Jag har namn på affärsmän som vet mycket om detta. Mycket som Palmespanarna skulle behöva veta. Många uppgifter har tystats ned i Sverige, bland annat uppgifter som bevisar att Sovjet var delaktiga i mordet, hävdade Wedin. En diplomat (*Författarens anmärkning: troligtvis Bernt Carlsson*) kände till detta och berättade för sina vänner i New York att han fruktade för sitt liv. Några dagar senare var han ett av offren i Lockerbie attentatet den 21 december 1988 då Pan-Am flight 103 sprängdes över en by i Skottland. Samtliga 270 passagerare ombord omkom. Han var Palmes närmaste man under medlingsuppdraget mellan Iran-Irak och hade sannolikt god inblick i alla eventuella affärer. Vid sin död hade Bernt Carlsson, en svuren apartheidmotståndare, nyligen blivit utnämnd till FN-kommissarie i Namibia och sågs som ett allvarligt hot av den vita regimen i Sydafrika.

Detta kan stämma väl överens med Bernt Carlssons påstående inför sin amerikanska flickvän Sanya Popovic kort tid före Lockerbiekatastrofen (se *Tidningen Z nr 9 -91* och *Aftonbladet den 30 april -91*):

-Jag är en av fyra - fem, som vet vad som verkligen hände Olof Palme.

Motivet till mordet skulle enligt dessa artiklar vara att Palme vägrade att låta USA använda sig av Bofors smuggelnätverk för att sälja vapen till Iran, samt att han avsåg att ta upp vapen- och droghandeln i FN. Detta skulle vara en stor katastrof för Reagan / Bushadministrationen, som av många mycket initierade källor utpekats som ansvariga för en stor del av den illegala knarkimporten till Nordamerika! Att hota med att avslöja dessa förhållanden var lika med att skriva under sin egen dödsdom.

Även Bernt Carlsson visste för mycket och måste röjas ur vägen.

Katastrofen skyldes länge på Libyen men i oktober -99 bekräftade undersökningar utförda av den österrikiska tidningen *Kronen Zeitung* att det i själva verket var sydafrikanska agenter som hade placerat en specialgjord bomb i Bernt Carlssons lilla bandspelare. Enligt det italienska veckomagasinet *Avvenimenti* var det egentligen dokument som Bernt Carlsson hade i sin ägo som skulle förstöras. De som placerade sprängladdningen var i själva verket agenter från Sydafrikas säkerhetsstyrkor och inte terrorister från Libyen eller Iran.

Bernt Carlsson - död

Aftonbladet 3 okt -96

Genom att spränga ett helt passagerarplan i luften doldes motivet mycket effektivt, eftersom utredarna omöjligt kunde veta vem av passagerarna som var målet för attentatet.

När Carlssons syster och hennes man åkte till Bernt Carlssons lägenhet några dagar efter flygkraschen var den i total oordning - som om någon hade sökt efter något.

SJÄLV MORDMISSTÄNK

Expressen mötte agenten Bertil Wedin den 2 oktober -96 på restaurang Harbour Club i Kyrenias hamn.

-Hur jag känner mig när jag anklagas för Palmemordet är en riktig damtidningsfråga, förklarade han och drog ett bloss på sin cigarr. Om jag säger att det inte berör mig ett dugg framstår jag som en iskall människa, men så är det faktiskt. Jag är van att bli anklagad för allt möjligt. När det var PKK, var det jag som hade spritt uppgifterna som desinformation. När det var CIA som låg bakom, var jag agent för dem och när det var Säpo, var jag deras man. I min rapport besvaras varför jag hela tiden pekas ut i olika teorier om mordet.

Längre fram i intervjun avslöjade Wedin att det i själva verket var två personer som skulle ha mördats i Stockholm natten till den 1 mars 1986. Olof Palme och Bertil Wedin själv! Mordet på honom själv hade försetts med kodnamnet Bröllop, kanske för att hans efternamn är så likt det engelska ordet wedding.

-När jag var död skulle jag pekas ut som Palmes mördare och ett mysterium skulle uppstå om jag hade begått självmord eller i min tur mördats av andra personer. Tack och lov trodde gärningsmännen att jag var i Stockholm, men jag var här på Cypern.

Dagen efter publicerade *Aftonbladet* så Bertil Wedins egen berättelse under rubriken: *ÅKER DU TILL SVERIGE BLIR DU MÖRDAD*. Utdraget ur Bertil Wedins text börjar när han vaknar upp på morgonen efter mordet:

”På morgonen den 1 mars 1986 fick vi höra över BBC-radion att statsminister Palme hade skjutits till döds i Stockholm. Den 13 mars, mindre än två veckor efter mordet, blev jag uppringd av en Jan Mosander vid Sveriges TV som undrade om jag hade någon idé om varför och av vem Palme hade mördats. Då hade jag ännu inget uppslag. Mosander bad mig kontakta honom om jag fick något tips eller någon ledtråd. Jag svarade att jag i så fall skulle lämna min information till ansvariga svenska myndigheter.

När, enligt nyhetsförmedlingen, den svenska statsmakten hade bett den internationella allmänheten om frivillig hjälp till mordfallet, startade jag med egna medel en egen undersökning. Från en brittisk, icke-officiell källa fick jag tips om en möjlig mastermind, en tysk kvinna, och när jag under en tid hade sökt uppgifter om hennes förflyttningar och umgänge före och efter mordet, levererades till mig det första av flera hot. När två av mina barn och jag intog lunch på en uteservering vid Kyrenias

hamn på Cypern, kom en europeisk man fram, satte sig objuden och sade till mig på engelska:

-I know that you are hunting for Palme's murderer and so am I, but another murderer and he is here, and he will be shot, not by me, I cannot shoot, my hands are too small, but there are others in countries nearby who are willing to shoot and capable of doing so.

Jag fick mannen fotograferad och skuggad och senare hans tillhörigheter genomsökta. Bland dessa fanns fotostatkopior av svenska tidningsartiklar med bilder på mig. Mest intressant var en handskriven notering i datumrutan på ett svenskt missiv med vilket artikelbunten var ihophäftad. Där stod "860217". Således, om dateringen inte var ett misstag hade kompileringen gjorts elva dagar innan Palme mördades. Detta antydde att de för statsministermordet ansvariga på förhand hade räknat med att jag skulle komma att undersöka mordfallet. Mannens hänvisning till "another murderer" hade jag tolkat som att jag, efter min död, skulle bli utpekad som Palmes mördare.

Ytterligare hot följde. Ett var drastiskt och riktat mot familjen. Vidare genomsöktes hemmet av en annan europeisk man när han felaktigt trodde sig inte vara bevakad. Jag kunde identifiera honom. Han hade ganska nyligen avskedats från sitt europeiska hemlands krigsmakt, då hans överordnade hade betraktat honom som en säkerhetsrisk.

Jag kunde spåra några av de fientliga åtgärdernas iscensättare och lyckades finna varifrån de dirigerades. De leddes av en engelsman, som med falska referenser hade lyckats hyra ett hus med särskild prestige som skyddade hans verksamhet. En av hans medhjälpare var en tysk, som återkommande tog sig över gränsen till den södra sidan. Tysken bodde i en bergsby några kilometer från engelsmannens ställe. Från min brittiska källa fick jag veta, att den misstänkta tyska kvinnan någon tid efter mordet på Palme hade vistats i samma by. När engelsmannen fått veta att jag kommit honom på spåren försvann han med första flyg, men då hade jag redan uppgifter om hans permanenta adresser. Hos det lokala televerket gick jag igenom dennes noteringar om de utlandssamtal han hade beställt. Han hade flera gånger ringt till ett Stockholmsnummer, vilket innehades av en Anders Larsson (se sid 363?). Snart fick jag från Sverige veta att denne Anders Larsson hade förhörts av den svenska polisen som starkt misstänkt för att på förhand ha känt till mordet på statsministern. Enligt säkra uppgifter hade engelsmannen och Larsson länge arbetat för sovjetisk underrättelsetjänst, ofta tillsammans.

Denne Anders Larsson?

Jag hade nu ett ganska omfattande material som, enligt min mening, skyndsamt borde ges till polisens mordutredare hemmavid. Det bestod av fotografier, bandupptagningar, känsliga uppgifter om personer som möjligen skulle acceptera att vittna i en svensk

domstol samt mina förklarande noteringar på svenska.

Stor var min förvåning, när jag fann att berörda svenska myndigheter inte ville ta emot mina uppgifter om Palmemordfallet, i varje fall inte mot kvitto, heller inte över telefonen. Enligt första ambassadsekreteraren Annika Svahnström vid Sveriges ambassad i Ankara kunde jag skicka mina uppgifter till beskickningen med post, men jag skulle inte få bekräftelse på att de hade mottagits. Alternativt kunde jag resa till Ankara och lämna min information till ambassadens reception, men igen utan att få något bevis på överlämnandet. Hon beskrev det som ”fullständig uteslutet” att någon ambassadtjänsteman skulle komma till Cypern för att hämta mitt material. Sveriges ambassad i Israel, vilkens diplomater återkommande besökte Cypern, meddelade att ingen av dessa skulle mottaga min information vid ett sådant besök.

Jag skrev flera brev till RPS med meddelandet att jag hade uppgifter över Palmemordet samt att jag ville överlämna dessa. Inget av breven besvarades. Många telefonmeddelanden med samma innehåll till svenska myndigheter lämnades obesvarade. När jag över telefonen frågade polisbefäl vid RPS om min information var censurerad osedd, fick jag bara tystnad till svar. När jag ringde rikspolisstyrelsen utan att presentera mig och bad att få lämna uppgifter om Palmemordet, svarade en dam att det skulle gå bra. När hon på begäran fick mitt namn ändrade hon sig dock och sade att hon ”inte kunde” mottaga någon information från mig samt att hon omedelbart måste lägga på luren, vilket hon gjorde.

Min fru, som är brittisk, men talar och förstår svenska, lyssnade på flera av dessa samtal från en sidolur och anmärkte att mina landsmän ”måste ha blivit galna”. Vid den tiden publicerade både *The Wall Street Journal* och *The Economist* omdömet att Sverige blev som ett ”mad house” när dess myndigheter försökte handlägga säkerhetsrelaterade ärenden som Palmemordet och ubåtskränkningar. Min familj och jag besöktes på Cypern av en svensk man som sade sig ha varit verksam inom en svensk säkerhetstjänst. Som enda bevis för detta gav han några allmänt okända uppgifter om mina tidigare säkerhetsrelaterade uppdrag för svenska myndigheter.

-Det var ”känt”, sa han, att jag hade gjort en undersökning av Palmemordfallet och att jag var på rätt spår. Hans uppdrag var dock inte att mottaga mina resultat. I stället hade han kommit för att meddela att de som var ansvariga för mordet på statsministern kände till att jag hade uppgifter som kunde bevisa deras skuld. Därför avsåg de att mörda även mig. Risken för att de skulle lyckas med detta vore störst, sade han, om jag besökte Sverige. Jag var därför ombedd att under en lång tid hålla mig borta från fosterlandet. För att skingra eventuella missförstånd och försöka få till stånd klarspråk, meddelade jag besökaren att - enligt mina undersökningsresultat - sovjetiska intressen var skyldiga till mordet på Olof Palme. Han svarade att KGB ”självklart” var skyldigt (se sid 704).

-Var det min undersökning efter mordet på Olof Palme som gjorde att sovjetiska

intressen kände sig hotade av min vetenskap eller var det något som jag hade känt till redan innan mordet begicks? frågade jag.

-Bådadera, svarade svensken, du samlade på dig känsliga uppgifter under din tid i Sverige.

-Något särskilt? undrade jag.

-Det kan jag inte svara på, sa han.

Under cirka sju månader återkom svensken till mitt hem flera gånger. Vid varje tillfälle upprepade han att jag riskerade att bli dödad om jag kom till Sverige. När han i april 1987 hade fått veta att jag flugit till Norge, for han till mitt hem i Kyrenia och verkade, enligt min fru, vara mycket upprörd. Han bad henne att skyndsamt ringa mig i Norge för att igen varna att jag kunde råka mycket illa ut om jag fortsatte resan över gränsen till Sverige. Innan jag reste till Norge hade jag telefonkontakt med två av mina svenska vänner, båda före detta diplomater. Den förste reagerade på min beskrivning av refuseringarna med att ringa till någon han kände inom den svenska polisledningen. Han fick beskedet att min information inte kunde mottagas samt att inget skäl till detta kunde ges. Den andre före detta diplomaten meddelade mig bedömningen, att någon inom regeringen eller UD:s ledning hade lyckats få mitt material censurerat osett med någon hänvisning till att en handläggning av det skulle kunna "skada Sveriges internationella relationer och anseende".

Från Cypern ringde jag därefter till UD och bad att få lämna mina uppgifter om statsministermordet till Pierre Schori som nu var kabinettssekreterare. Denne svarade mig genom sin sekreterare:

-Din information kommer aldrig att mottagas, varken nu eller någonsin senare.

Inget skäl gavs.

Pierre Schori

Från Oslo ringde jag till den svenska RPS vid vilket en herr Stålnacke över telefonen bekräftade att denna myndighet hade mottagit såväl brev som telefonmeddelanden från mig med min vädjan om att få överlämna uppgifter om Olof Palmemordet. Jag erbjöd mig att på egen bekostnad fara vidare till Stockholm för att överrätta mitt material om nu bara någon kunde lova att ta emot mig om jag kom.

-Om ni kommer, svarade han, blir varken ni eller era uppgifter mottagna.

Inte heller denna gång gavs något skäl. Ett brev från mig till dåvarande statsministern Ingvar Carlsson är ännu obesvarat.

I mars 1992 tog jag upp saken i ett långt brev till Carlssons efterträdare, Carl Bildt. Efter tre månader svarade han kort att mitt brev inte skulle föranleda någon åtgärd från hans eller regeringens sida. Under ett telefonsamtal (som jag tog upp på band) med en av hans medarbetare, en sakkunnig Morhed, svarade hon jakande på min fråga om min information om Palmemordet fortfarande var censurerad osedd. Hon tillade:

-Såvitt jag förstår vill ingen ta del av det.

Sent år 1992 for jag till Stockholm för att besöka min sjuka mor. Hon berättade att Pierre Schori skulle tala på ett möte i närheten. Jag träffade honom och han konverserade artigt, men ville tydligt undvika att Palmemordfallet berördes. På fredagsmorgonen den 4 december 1992 när min mor hade förts till sjukhus, ringde jag till RPS - först utan att presentera mig - och frågade om jag kunde komma inom en halvtimme för att lämna de uppgifter jag hade om Palmemordet. Jag tillade att jag bodde i utlandet och var bokad för återresa med flyg den kommande söndagen. Ett polisbefäl svarade att detta skulle gå bra, men när jag på hans begäran hade lämnat mitt namn ändrade han sig och sade sig plötsligt komma ihåg att alla på avdelningen stod med rockarna på för att fara hem och påbörja tidigarelagd veckoslutsledighet. På min förfrågan sade han också att det vid RPS inte heller fanns någon vakthavande tjänsteman, som kunde mottaga uppgifter om statsministermordet.

År 1994 fick jag veta att förre Asea-direktören Åke Liljefors hade blivit medlem av någon "kommission" med uppgift att granska "Palmeutredningen". Jag har under mina tidigare verksamheter lärt känna direktör Liljefors och jag ringde nu från Cypern till hans hem utanför Stockholm. Efter att ha meddelat att jag om Palmemordet hade uppgifter som censurerats osedda, bad jag att få skicka dessa till honom med post. Han ville att jag skulle vänta med detta. Först skulle han skriva till mig, sade han. Det har han ännu inte gjort.

Efter återkomsten till Cypern från Norge 1987 placerade jag mitt material om mordfallet i ett stort packkuvert, som jag förvarade gömt på ett kontor i turkiska Nicosia och tog hem bara när tillägg behövde göras samt när jag emellanåt träffade en brittisk vän till mig. Denne hade accepterat att hålla sig underrättad om mina undersökningsresultat för att försöka föra dem vidare, om jag skulle bli oförmögen att göra det. På kuvertet hade jag skrivit "RPS, Stockholm, Sweden". I augusti 1987, efter ett misslyckat försök från min sida att få materialet överlämnat till svensk FN-polis på Cypern, fick jag med posten ett brev från den svenska Ankaraambassaden med beskedet att mina försök att medverka till Palmemordfallets lösning hade varit "tillfyllest". Jag hämtade informationspaketet från Nicosia för att lägga in en kopia av brevet och hade ett möte med min brittiske vän för en förnyad genomgång av materialet.

På måndagen den 31 augusti 1987, när jag avsett att återföra paketet till gömstället i Nicosia, insjuknade jag plötsligt och fördes med ambulans till ett sjukhus där läkarna konstaterade att jag hade farligt högt blodtryck. När ingen medicinering hjälpte, fick min fru beskedet att mitt liv inte kunde räddas.

Medan vi var på sjukhuset stals informationspaketet från mitt arbetsrum i hemmet. Under en vecka låg jag mestadels medvetslös. Den 14 september hittades min brittiske vän död i sin säng. Hans blodtryck hade blivit för högt.

När ambulanspersonal anlände uppmärksammades en man som genomsökte den avlidnes arbetsrum. Mannen kunde identifieras. Han var den som hade genomsökt

mitt hem. Att jag överlevde var, enligt läkaren, ett ”mirakel”. Utan miraklet hade mina uppgifter om Palmemordet helt försvunnit”. (slut artikel)

Så långt Wedins artikel. Trots den detaljerade beskrivningen har Palmeutredningen fortsatt att visa föga intresse. Först efter att Wedin skrivit ett personligt brev till kung Carl XVI Gustaf sa sig spaningsledningen plötsligt beredd att lyssna.

Wedin har sedan dess övervägt att ställa den svenska regeringen inför domstol i Luxemburg.

212 ÅRS FÄNGELSE

Under tiden fortsatte de smärtsamma domstolsförhandlingarna i Pretoria. Bland annat hade agenten Michael Leach berättat om hur landets säkerhetstjänst till exempel fått utbildning på Taiwan av före detta CIA-agenter och argentinska juntageneraler (se sid 460). Dessa var lärare i psykologisk krigföring och experter i verksamheter som att konstruera bomber, förgifta motståndare och så vidare.

Många ville se överste Eugene de Kock död. Han hade mördat och terroriserat i apartheidregimens namn och offrens släktingar hatade honom. Under den långa rättegången lyckades han dock märkligt nog väcka ett slags beundran: För att han konkret avslöjat långt mer av apartheids grymhet än vad Sanningskommissionen förmått, för att han försökt skydda sina vänner och för att han öppet vågat attackera sina forna överordnade.

Han hade avslöjat de mörkaste hemligheterna utförda av den vita regimen och förrådde nu männen han lovat trohet under Vlakplaas motto ”Döden hellre än vanära”. Eugene de Kock hördes uttala stor bitterhet över att topparna inom apartheid kom undan utan straff och ofta med bibehållna karriärer i det nya Sydafrika.

Prime Evil, Ondskan själv, fick en av de sista dagarna i oktober 1996 sitt straff utmätt. Enbart för två av de 89 brott han fälldes för gav domaren honom sammanlagt 212 års fängelse. Enligt *Expressen den 31 oktober -96* fanns det dock en teoretisk möjlighet att de Kock snart skulle kunna vara fri igen!

-Eugene de Kock får inte bli syndabock för alla de som satt högre upp i hierarkin, poängterade biskop Desmond Tutu, som ledde Sanningskommissionen. Ska vi kunna läka detta vackra land måste hela sanningen komma fram. Det inbegriper även de som

Eugene de Kock

Dömdes till 212 års fängelse

hade det yttersta ansvaret.

Den 5 augusti 1999 beviljades Eugene de Kock inte helt oväntat amnesti för ett av många terrordåden han legat bakom. Tillsammans med 14 andra poliser och Sydafrikas före detta polischef Johan van der Merwe, benådades han från att ha sprängt det sydafrikanska kyrkorådets högkvarter i Johannesburg i luften 1988. Ingen människa dödades vid dådet och de åtalade slapp undan på grund av att de erkänt brottet, inte dolt någonting och redovisat alla relevanta fakta fullt ut. (2010 ansökte han åter om nåd, nu från president Jacob Zuma).

Anthony White hade innan dess låtit höra av sig igen. I september 1998 lämnade hans juridiska ombud Henning Sjöström in två stämningsansökningar till Stockholms tingsrätt. Anthony White stämde nu *Expressen* och *Aftonbladet* för grovt förtal och krävde ett skadestånd på 8,6 miljoner kronor.

I februari 2000 kom utslaget. De båda tidningarna fälldes på ett fåtal av de punkter som Whites advokater ansåg vara förtal: dels att han sysslat med tjuvjakt på elefanter, smuggling samt vapen- och drogaffärer, dels att han pekats ut som Palmes mördare.

-Juryns utslag är dock svårtolkat, kommenterade Peter Althin, advokat till en av de dåvarande chefredaktörerna. Tidningen *Expressen* fälls för att ha pekats ut honom som Palmes mördare, men inte *Aftonbladet*.

SYDAFRIKASPÅRET BLOSSAR UPP IGEN

Historien om Sydafrikas inblandning i Palmemordet är dock ännu inte slut. I januari 2003 var det dags för nästa kapitel, den här gången i form av den svenske affärsmannen Kent Ajlands privata spaningar. Enligt *Dagens Nyheter* den 20 januari -03 hade dessa börjat i samband med ett grillparty i Sydafrika 1998 eller 1999. Med på festen var tre vita före detta säkerhetspoliser som hade antytt att de visste mer om Palmemordet än vad som stått i tidningarna. Sedan dess hade Kent Ajland varit fast besluten att finna mördaren och spenderat uppemot två miljoner kronor på att köpa hemlig information från den sydafrikanska militära underrättelsetjänstens arkiv.

2001 introducerade Ajland sin viktigaste informatör för Palmegruppen: generalmajor Tai Minnaar från den militära säkerhetstjänsten MI. Med sig hade de bland annat en reseräkning från en man som de ansåg vara Olof Palmes baneman (Tai Minnaar avled några få månader efter mötet med den svenska polisen).

Den utpekade mannen var en vit sydafrikan vid namn Roy Allen, 37 år när mordet begicks, och operationen hade gått under kodnamnet Slingshot. Mordvapnet

Den utpekade mördaren

skulle vara en fransk .357 Magnum av märket Manurhin. Dokumentet var daterat den 14 mars 1986, attesterat av agenten Riian Stander (se sid 617) och utställt till ett täckföretag för den militära underrättelsetjänsten. Mottagare var ingen mindre än Craig Williamson (se sid 585).

Enligt reseräkningen skulle Roy Allen ha tagit sig från Sydafrika till London, därefter via Amsterdam i Holland till Danmark och vidare med bil till Stockholm, dit han anlänt dagen före mordet och tagit in på Hotel Wellington på Östermalm. Han lämnade sedan huvudstaden dagen efter mordet och fortsatte samma väg tillbaka till Sydafrika.

Agenten Roy Allen i Bangkok

Lite detaljer:

1986 ska den utpekade ha tjänstgjort som chef för underrättelsetjänsten vid Sydafrikas militärbas i Oshakati i norra Namibia. Han avancerade senare till överstelöjtnant och förflyttades till ett förband i Durban. Efter sin tid inom militären jobbade han som säkerhetsvakt vid flygplatsen i Johannesburg, där han anlätts av ett företag som transporterade tillbaka asylsökande till deras hemländer. Under tiden bodde han i Pretoria, där han också sa sig vara född. I början av 2003 uppgavs han vara bosatt i Perth i Australien, men vistades trots flytten till och från i Sydafrika.

- Jag är helt oskyldig, kommenterade Roy Allen lugnt i samband med att han förhördes av svensk polis i Bangkok. Jag har inget att dölja. Nu får ni jobba vidare själva med att hitta mördaren.

-Det finns alltid en risk för vad vi kallar underrättelsesvindel - alltså att man försöker sälja falska uppgifter, kommenterade Rikskriminalens chef Lars Nylén i *Dagens Nyheter* den 20 januari -03.

-Enligt min erfarenhet genomförde man alltid såna här uppdrag utan att lämna något efter sig, förklarade advokaten Julian Knight för *Expressen* den 21 januari -03. Och om det skulle finnas dokument, då är det en ”cover story” för att ge alibi åt något annat. Dessa papper bevisar bara motsatsen.

-Om det var ett specialuppdrag utomlands fick agenterna en summa kontanter och behövde aldrig deklarerat kvitton, tillade överste Vic McPherson (se sid 626).

En tidigare yrkesmördare bekräftade hur liknande operationer brukade gå till:

- När uppdraget var utfört var vi alltid två personer som tog hand om alla dokument. De kördes i en dokumentförstörare och sedan brändes resterna. Det enda som fanns kvar var registerkortet, filmappen och ett så kallat förstörelseprotokoll. Att spara dokument skulle ha varit det värsta handhavandefel

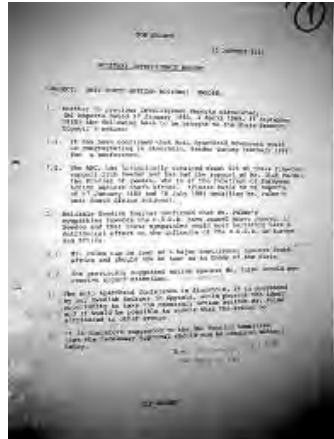

Rikskrims Lars Nylén

man som säkerhetsman kunde begå.

Det fanns även frågetecken angående de inblandade agenterna. Expressen avslöjade senare att Tai Minnaar och Riian Stander bland annat gjort affärer tillsammans i bolaget Intercol, tidigare kontrollerat av apartheidregimen. Tyska och sydafrikanska myndigheter har utrett och kommit fram till att Intercol lurat investerare flera gånger om, vilket bekräftades av U.S. District Court i New York där Tai Minnaar och Riian Stander påstods vara välkända bedragare.

Duon uppgavs bland annat ha jobbat för ett par bolag som svindlat fyra amerikanska affärsmän och ett konsortium i början av 1990-talet. Bedrägeriet var avancerat och de inblandade sydafrikanerna och deras företag blev 1995 dömda att betala inte mindre än 100 miljoner kronor i skadestånd plus ränta, totalt 139 miljoner kronor.

Ett av de avslöjande dokumenten

*Det finns i själva verket två sorters sanningar:
Den ena är den "sanna sanningen",
den som stämmer med verkligheten.
Och den andra är den politiska sanningen,
den som tjänar nationens intresse, nationens väl.*

Filmregissören Emile de Antonio

UNDER ATTACK

Trots alla avslöjanden om motsatsen var chefen för Palmegruppen, Hans Ölvebro, under alla år helt fokuserad vid bilden av en ensam galning.

-Sedan vi fick Gärningsmannaprofilen arbetar vi inte längre med konspirationsteorier. Mördaren är en man i 40-årsåldern och alla konspirationsteorier kan därmed en gång för alla avfärdas.

Resonemanget byggde på ett tre dagars besök som Hans Ölvebro gjort hos den amerikanska federala polisen i Washington i januari 1994.

Med på resan till FBI Academy i Quantico, Virginia, var de två som låg bakom sammanställningen *Brottsanalys och Gärningsmannaprofil*, kriminalkommissarie Jan Olsson och rikskriminalens psykiatriker Ulf Åsgård. En gärningsmannaprofil (GMP) kan definieras som ”ett polisiärt spaningsinstrument bestående av en demografisk, social och beteendemässig beskrivning av mest sannolika gärningsmän till ett brott.” Den har också beskrivits som en psykologisk fantombild. Palmemordets GMP omfattade 116 sidor, exklusive bilagor. Härav utgjorde själva profilen mindre än tio sidor.

Denna GMP drog konklusionen att mycket talade emot en konspiration på grund av vad som sades vara avsaknaden av information om motiv, den uteblivna effekten av mordet, för få tecken på övervakning samt de praktiska svårigheterna att genomföra kartläggning under den kalla årstiden, att ingen gruppering tagit på sig ansvaret vare sig direkt eller indirekt, bristen på professionalism hos gärningsmannen och taktisk oförmåga i den postulerade gruppen. Istället var mördaren

Jan Olsson

Ulf Åsgård

troligtvis en personlighetsstörd man som agerade ensam, alltså en ensam galning.

-Om det är anledningen till att man utesluter en konspiration så håller det inte alls, kommenterade före utrikesminister Sten Andersson i *Dokument Inifrån* 1999. Det var lätt att se flera som hade ett intresse av att röja honom ur vägen. Olof Palme hade ju ett inflytande på internationell politik som sträckte sig ganska långt och han var engagerad i frågor och sammanhang som stred emot de intressen som företrädades runt omkring i världen.

-Hatkampanjerna var så oerhört personfixerat vid Olof Palme, fortsatte vännen och samhällsdebattören Harry Schein. Och om man nu hade fått för sig att det var personen Palme som styrde Sverige på ett så dåligt sätt blir ju den förväntade effekten att om Olof Palme är borta så styrs Sverige på ett annat sätt. Så jag begriper inte hur utredarna resonerar.

I februari 1996 inträffade något oväntat när FBI-agenten och profilexperten Greg McCrary hävdade att man visst inte kunde utesluta en konspiration. Redan 1995 hade han uttalat sig i *Striptease*:

-Man måste sätta in mordet i sitt politiska sammanhang. Var det till exempel nånting politiskt känsligt eller riskabelt som pågick vid den tiden? Gjorde han nåt politiskt kontroversiellt på hemmaplan och så vidare?

-Om ni hade fått veta att det vid den här tiden funnits stora politiska spänningar, hade er slutsats då blivit annorlunda, frågade reportern.

-Ja, svarade Greg McCrary. Det hade jag velat veta mera om.

Psykiatern Ulf Åsgård tog kritiken med fattning och skrattade när han hörde vad hans amerikanske kollega hade sagt.

-Under en och en halv dag drog jag ärendet för FBI. Jag fick kommentaren att det var en av de mest excellenta föredrag de hört. Vi redogjorde för alla fakta kring såväl brottet som Olof Palmes person och om vad som pågick kring honom. Sedan gav de oss sin analys som mycket väl överensstämde med vår.

-Den här journalisten som gjort intervjun, Lars Borgnäs, har bara sysslat med konspirationsteorier år ut och år in, suckade spaningsledaren Hans Ölvebro uppgivet.

Mycket intressant är dock att när Marjasinkommissionens ordförande den 23 augusti 1995 bad Åsgårds kollega kriminalkommissarie Jan Olsson att vidare utveckla sina teorier, framtonade en helt annan bild. Uppsatsen skrämmer, eftersom den tydligt visar att de invigda är medvetna om att Gärningsmannaprofilen är en lög.

Här följer Olssons verk med rubriken *Att tala för en konspiration*, uppdelad med kommentarer från diverse

Harry Schein

Väckte hatkänslor

experter:

”Olof Palme levde i en verklighet där han var medelpunkt i den politiska debatten. Han väckte starka känslor och mot honom riktades bland vissa individer ett hat, som tog sig uttryck i mordet. Hans politiska engagemang i omvärlden med medlingsuppdrag – arbete för svenska exportorder för bland annat försvarsindustrin, som kunde påverka maktbalansen i oroliga delar av världen, samt hans arbete för befrielseörelser runt om i världen gjorde honom till mål för motkrafter. I sin roll som statsminister tog han beslut som försvårade möjligheten för motståndsrörelser till olika regimer att verka i landet. Ur alla dessa krafter måste tanken - planeringen - genomförandet ha sin grogrund.

Om Olof Palme eliminerades skulle någon sådan inriktning uppnå en vinst som kunde vara hämnd eller en förändring av omständigheter som varit besvärande om Olof Palme varit i livet. Eventuellt en kombination av dessa faktorer.

Genomförandet:

Den grupp som planerade attentatet hade olika alternativ att välja mellan: 1) Att genomföra attacken när Olof Palme obevakad rör sig inom det område där han inte skyddas. Till och från Statsrådsberedningen – Gamla Stan med mera. 2) Att genomföra attentatet i Olof Palmes bostad. 3) Att angripa, då Olof Palme följs av sin bevakning (eventuellt för att markera sin styrka).

Varför inte nr 1: Konspirationen har en uppenbart amatörmässig utformning som självfallet inte kan förstå att en statsminister inte bevakas då han rör sig på gatorna. Gruppen har en överdriven uppfattning om säkerhetsorganens möjlighet att arbeta diskret runt Olof Palme och tror att Olof Palme ändå bevakas.

Varför inte nr 2: Samma skäl som ovan.

Varför inte nr 3: Styrka, skäl för detta finns ej hos konspirationen.

Varför genomfördes attentatet på detta sätt: De sammansvurna ville träffa på Olof Palme i en situation där de kunde vara säkra på att han ej bevakades. De hade tanken att om en bevakning skedde vid bostaden kunde de kvällstid, då få människor rörde sig på gatorna, avgöra att Olof Palme ej var omgiven av bevakning när han kom ut från bostaden. De bevakade bostaden ofta två och två för att ge sken av att tillfälligt ha träffat varandra och stannat på gatan för en liten pratstund. De upplevde svårigheten av att inge omkringstående intrycket att de tillfälligt stannat i detta syfte och ibland blev det så att de bara stod intill varandra och därför uppmärksammades de. Rimligen bör de ha avlöst varandra - för att inte väcka onödig uppmärksamhet och / eller att kylan gjorde att samma personer kunde inte stå – gå runt bostaden kväll efter kväll. Sannolikt var de fler än två, kanske 4 eller 6 eller 10 stycken, som delade på bevakningen.

Kommunikationen mellan medlemmarna i cellen har utgjorts av bärbara radioapparater och att kommunicera även genom att ringa från till exempel en av tobaksaffärerna runt adressen. Hela ligan kännetecknades av en målmedvetenhet och hängivenhet för att uppnå målet, fast det bör i vissa stunder känts avlägset. Sammanfattningsvis kändes bevakningen svår att genomföra runt bostaden, men genom

att bevaka trapphuset från baksidan och rondera i området gick det att genomföra.

En möjlighet kan också vara att ligan just börjat sin bevakning och plötsligt så uppenbarar sig paret Palme på väg ut ur bostaden. De är oförberedda på detta och ”skarprättaren” finns inte på plats. De vill kanske inte attackera i Gamla Stan med risk att bli instängda där efter dådet, även om medel finns på plats för att uppnå målet. Paret förföljs genom gränderna och på tunnelbanan fram till Rådmandsgatan och tills de är säkra på att Palme skall gå på bio.

Under biobesöket förbereds attentatet. Mördaren tas till platsen om han inte varit med i förföljandet. De får nu en bråd tid med förberedelse av attentatet och flyktvägar för attentatsmannen. Attentatsmannen har förutom vapen utrustats med radio för att kunna hämtas upp efteråt. Denne har utrustat sig med ett vapen och ammunition, som skall kunna genomtränga en skyddsväst och denne vet att det säkraste sättet att döda är att skjuta i ryggraden på nära håll. Han är så säker på att effekten av en kula mot denna del av kroppen är tillräcklig.”

-Det ligger en tanke bakom val av vapen och ammunition, och att gärningsmannen håller i Palme samtidigt som han avlossar ett skott mitt i ryggen, instämde förre Palmeutredaren Alf Andersson. Jag tycker att det tyder lite på att mannen är utbildad i närstrid. Sedan säger vittnen att han har hölstrat vapnet direkt efter. I militär och polisär utbildning ska vapnet hölstras på detta sätt efter utförd skjutning.

Tillbaka till Jan Olssons rapport:

”Han riktar nästa skott mot Lisbet Palme för att hon ingår i attentatsmålet eller / och att hon kan bli ett besvärande vittne. Han tappar kontrollen över situationen, då han ser att Lisbeth Palme ej tagit skada och den tveksamhet han känner om han skall skjuta igen tar sig uttryck i de tvekanse rörelser han gör innan han lämnar platsen springande.

Varför välja denna plats? Mördaren och medbrottslingarna, vilka är utplacerade, ser paret gå Sveavägen söderut. De är fortfarande tveksamma om paret har skydd. En tveksamhet de känt under hela förföljandet från Gamla Stan. De ser paret gå över Sveavägen och med den större överblick de har på den breda gatan kan de nu avgöra att paret ej skyddas. De förstår nu att paret skall gå hela vägen ner till Kungsgatan. Mördaren går förbi paret på samma sida eller motsatta sidan och stannar och inväntar på mordplatsen.

Mordplatsen har fördelar jämfört med andra platser på vägen. Där finns en bra belysning från skyltfönstret som samtidigt bländar iakttagare. Mördaren kan sedan efter dådet springa uppför trapporna till Malmskillnadsgatan och inga bilar kan förfölja denna väg. Mördaren vill inte använda rulltrappan, då det där inne är mer upplyst och möjligheten att bli iakttagen eller hindrad ökar. Nackdelen är trafiksignaler

Mordet uppifrån

i korsningen Sveavägen – Tunnelgatan och att bilar kan ha stannat där uppvägs av de tidigare relaterade fördelarna. Via sin radiokommunikation blir mördaren upphämtad på lämplig plats.”

-Brottet utfördes snabbt och målmedvetet om nu syftet var att först skjuta statsministern och sedan hans hustru, kommenterade Ray Pierce, en mycket erfaren mordutredare från New York. Sedan flydde han utan att förivra sig snabbt från platsen in i ett område som han verkar ha känt väl till. Det var helt säkert en överlagd handling. Jag menar inte att han nödvändigtvis har en hög IQ, men det är en tänkande person som fungerar väl i samhället. Han verkar ha kunnat platsen och vapnet så väl att han inte behövde frukta något efteråt. Att hölstra pistolen i en situation som kunde bli farlig tyder på att han var så van att han visste att han kunde slita fram vapnet vid behov. (*Författarens anmärkning*: Stämmer den här beskrivningen in på en vanlig alkoholist eller våldsvreckare à la Christer Pettersson? se sid 282).

Ray Pierce

Rapporten fortsätter:

”Konspirationen kanske inte hade någon bevakning i Gamla Stan, men av en slump ses paret på väg till Grand eller på biografen. Samma scenario utvecklar sig, men gruppen har större svårigheter att samlas och förbereda sig under denna korta tid.

Varför har det varit så tyst efter dådet? Hur kan en sådan grupp sätta munkavle på samtliga medlemmar trots att bland annat stora belöningar hägrar? Gruppen har omedelbart tagits ur landet. Misstanke om lösmynthet har lett till att konspiratörerna har tystats för gott”.

(slut rapport)

Det här är inte de första avslöjanden om en konspiration från officiellt håll.

-Olof Palme var utsatt för en mordkomplott, hävdade biträdande spaningsledaren Ingemar Krusell i en artikel i *Polistidningen* redan i *maj -86*. Utanför biografen Grand väntade flera alternativa gärningsmän. Han hade inte chans. Man måste ha klart för sig att det här handlar om ett politiskt mord, där det är angeläget att avslöja hela konspirationen. Den person som avlossade det dödande skottet mot Olof Palme är en av gärningsmännen, de övriga som medverkat vid handlingen eller främjat densamma är i lika hög grad gärningsmän. Man kan tala om ett kollektivt gärningsmannskap.

-Alla objektiva fakta talar om att mordet utförts av en grupp av gärningsmän, fortsatte han. De kriminalistiska fakta som framkommit vid brottsplatsundersökningen och av vittnesutsagorna visar att det var en konspiration, ett

Ingemar Krusell

politiskt mord. Varken gärningsmannen, eller personer invid brottsplatsen, och i området, vilka misstänkts tillhöra gärningsmannagruppen, tycks tillhöra någon utomeuropeisk folkgrupp. Snarare ger den sammantagna bilden anledning att tro att gärningsmannagruppen kommer från Mellan- eller Nordeuropa.

-Mordet på statsminister Olof Palme var planerat. Även om det inte kan ha planerats till tid och plats förrän i sista stund. Det som planerats under längre tid kan endast ha varit att Palme skulle mördas. Familjen Palme stod under gärningsmannens observation och det givna tillfället blev den kalla fredagskvällen då makarna Palme gjorde sitt biobesök utan personligt skydd.

-Antaganden? Javisst. Men välgrundade sådana. Eftersom de bygger på slutsatser av vittnesutsagorna. Flyktvägar och flyktbilar fanns till hands, enligt minst tre alternativ, vilket understryker existensen av en kallt kalkylerande gärningsmannagrupp.

I dag vill Krusell dock inte längre kännas vid artikeln i *Polistidningen*, den är historia.

I UDs material finns en promemoria från den 12 mars 1986 författad av den pensionerade ambassadören och mästardiplomaten Sverker Åström: "En del tyder väl på att mordet förövats av en hyrd mördare eller mördarlaga. Om detta är riktigt, minskar sannolikheten att de skyldiga är att söka bland kända terroristorganisationer av typen PKK, extrema palestinier eller kroater, RAF etc. Sådana förövar väl dåden själva. Vem kan då ha tillräckligt starka motiv, respektive förfoga över tillräckliga penningresurser (rimligen miljonbelopp) för att engagera en mördare? Jag bortser här från möjligheten av svenskbaserad uppdragsgivare.

Sverker Åström

Den som anlitat en professionell mördare måste rimligen vara en person eller grupp eller organisation eller stat som ansåg Palmes försvinnande som en angelägenhet av vital betydelse (men som inte ville ge sig tillkänna). Vederbörande måste ha funnit att Palmes fortsatta verksamhet, själva hans existens, var ett enormt hot mot den sak man företräder. Motivet måste alltså vara utomordentligt starkt, så starkt att man även var beredd att ta en viss, låt vara begränsad, risk för upptäckt. Var kan man hitta motiv av sådan intensitet? Två möjligheter skulle kunna vara tänkbara: Sydafrika och antikommunistiska extremister i och kring USA."

Ett argument som dock brukar framföras mot en stor konspiration är att det är osannolikt att en sådan skulle kunna hemlighållas, särskilt med tanke på den stora belöningen som utfästs. En belöning har mycket riktigt satts upp - först på en halv miljon, sedan på fem miljoner. Från sin nya statsrådspost hösten 1987 såg justitieminister Anna-Greta Leijon därefter raskt till att summan höjdes till osannolika 50 miljoner kr.

De många miljonerna har sedan dess fungerat som maktens eget alibi.

ITV-programmet *Striptease* tog journalisten Lars Borgnäs upp frågan med Palmeåklagaren Anders Helin:

-Jag måste säga att det är en stor myt att de femtio miljonerna skulle bidra till gåtans lösning om det är en konspiration, kommenterade Lars Borgnäs. Det är nämligen på det sättet att ingenting betalas ut förrän en mördare är gripen

Belöningen på 50 miljoner kronor existerar inte

och laga kraft dom är vunnen. Det kan alltså gå flera år innan den här tipsaren, som då anger sina kamrater, blir känd och får sitt namn publicerat, vet om han ens får ett korvöre. Det enda han vet är att han har förrått sina kamrater. Och i de här kretsarna som vi talar om är ju inte så populärt att ange sina kamrater.

-Sedan är det väl så, Anders Helin, att om man själv är delaktig så är man inte säker på att få någon belöning?

-Det kan vara riktigt, svarade Anders Helin. Men jag tror inte alla gör de här kloka övervägandena som du gör i efterhand.

I *Polistidningen* fick biträdande spaningsledaren Ingemar Krusell frågan om belöningen haft sin önskade effekt.

-Nej, och det borde stämma till eftertanke, svarade Krusell. Det tyder på att antingen är det en oerhört homogen grupp - själv skulle jag vilja säga att en underrättelsetjänst är allra troligast som alternativ - eller en ensam föröväre...

-Men några öronmärkta miljoner har faktiskt inte funnits sedan 1990, förklarade kommissarie Åke Röst, ansvarig för frågan om belöningen vid Palmegruppen. Det underhandsbesked jag har fått är att man från regeringens sida anser att om ett avgörande tips kommer in så får man se vad det är värt innan någon form för betalning görs.

EXTREMA LIVVAKTER

I efterhand sägs spaningsledaren Hans Holmér under nästan hela första året ha haft den kurdiska organisationen PKK som huvudspår. När man pusslar ihop bitarna framträder emellertid en annan bild och enligt *Dagens Nyheter* började spaningsledningen i början av sommaren 1986 koncentrera sig på ett nytt huvudspår. Ett spår som skulle komma att förändra de närmaste månaderna till en nationell kris.

Spaningsledningen hade från första början bestått av chefen för kriminalavdelningen Hans Wranghult, chefen för rikskriminalen Tommy Lindström, Säpochefen Sven-Åke Hjälmroth, chefen för Spaningssektionen SL Petersson, chefen för Våldsroteln Nisse Linder och två kommissarier från Tekniska roteln, Rune Bladh och Elving Gruvedal. Dessutom ingick Rikspolisstyrelsens informationschef Leif Hallberg för att sköta kontakterna med massmedia samt två utomstående tjänstemän från Justitiedepartementet, Klas Bergenstrand och Kurt Malmström, senare chef för Säpos kontraspionage.

Rikspolisstyrelsen och våldsroteln hade till sin hjälp en av världens då mest avancerade dataanläggningar som sköttes av välutbildade tekniker dygnet runt. Polisen hade även tillgång till en mängd olika person- och brottsregister och i den tekniska utrustningen ingick ett avancerat laboratorium, data- och TV-skärmar över hela Storstockholm, helikoptrar, piketbussar och specialutrustad personal för terroristbekämpning. Man hade samtidigt ett omfattande tekniskt samarbete med Interpol, FBI och ett speciellt Palmekommando inom västtyska rikskriminalen Bundeskriminalamt i Wiesbaden. Holmér krävde samtidigt att få ytterligare ett par Säpoavdelningar med specialister på terroristbekämpning underställda Palmeutredningen.

Direkt efter mordet började spaningsledaren Hans Holmér också omge sig med livvakter var han än vistades. Till och med vid förhör hos JK, JO och Juristkommissionen. Tillsattes dessa livvakter av Säpo för att ha kontroll över Holmér? Eller var det så att man upplevde ett hot utifrån? Att döma av en intervju i *Aftonbladet* kunde det inte vara efter uttalat önskemål från Hans Holmér själv. Den specialutbildade livvaktstyrka som fanns i Stockholm utnyttjades heller inte. Istället knöt Holmér ett gäng hårdföra Baseballpolis (se sid 416) kring sig som nu fick nästan total insyn i utredningen.

Bland dem fanns P-O Karlsson och Per Jörlin, senare dömd till fem års fängelse för mord på sin filipinska sambo. Både P-O Karlsson och Per Jörlin samt vapenhandlaren CG Östling blev senare inblandad i den så kallade Ebbe Carlsson-affären. Även kollegan Sten Warmland hoppade in som livvakt.

Först två dagar efter mordet fick partiledarna Säpobevakning. Då bedömdes behovet av extra skydd för partiledarna plötsligt som ytterst akut. Samma dag ringde den nye statsministern upp moderatledaren Ulf Adelsohn, som i sin dagbok skrev: "Ingvar Carlsson sa:

-När nu detta har hänt hade det varit bättre om det varit en enstaka vettvilling. Men det verkar mycket väl planerat, lång tid i förväg. Det är ett tecken på att det finns en grupp som inte drar sig för något för att skada det svenska samhället."

Per Jörlin

Mycket tyder på att han hade rätt. Följande handskrivna brev, avsänt den 20 maj -86, sägs komma från en av medlemmarna i mordkommandot och beskriver hur hitteamet utfört operationen men inte fått ut sina pengar efter fullfört värv. Av den anledningen ansåg man sig tvungna att dra åt tumskrubarna på det svenska etablissemanget. Terrorn hade kommit till Sverige:

”To: The editors Dagens Nyheter, Stockholm
Gentlemen:

I must confess that I’m well informed about the guys who fixed Olof Palme. As a matter of fact I’m sort of involved in this case. As a good sportsman I’ll give you some hints in order to solve some of your problems, because there is a lot of hushhush among the cops and politicians. Then you have all the muck rakers in the press, too. One of the fellows who have masterminded the operation is a rather rich and well known socialist author in Sweden. Thru other people he hired a gunslinger. So the guy who punched Mr Palme across is also a well-known trigger-man in other parts of the world.

Three heat-packars and three observers were acting in the deed, but only one of them had to be the bumpman. I, myself have got a drag out of the dough since I offered my former know-how as a private eye. Together with an other guy I spied on Olof Palme for 4 weeks. We were six guys involved in the outrage, one of whom is an American, one Norwegian, one Iraqi, one Frenchman and two Germans. In fact we have shared 500 Big Ones! But we had to put the heat on the King pin and Mister Big in order to have the handsome ransom at our command. It wasn’t difficult to gang up on mr Palme and fire the gun. Of course you don’t do such a thing for kicks.

The (*överstruket*) suspect is a smart aleck but he is all of a doodah. He is a very talkative and bragging fellow but he isn’t involved in the matter at all. But the guy had an unexpected and unsettling effect on the execution of our task. He always on the wrong side of the street talking to people. Hans Holmer tried to kangaroo the poor boy, but mr Holmer himself is a real goof and is sure to have pressed the panic button in vein. He and his cops will have to dance the carpet now, and in the public opinion mr Holmer is a dead duck. But a man called Haste seems to be well posted in many details and fixed me a room at Hotel Danielsson, a Fleatrap close to the Norra Bantorget.

Thoug mr Sten Wickbom, the minister, refuses to enhance the reward I’ll give you some facts. Three get-away cars, one blue Volkswagen Passat and one white Volvo 244 GL and one red Ford Escort were involved in our retreat. One of the gun-men changed cars between Stockholm and Arlanda Airport before he left Sweden by air. Furthermore, we used two walkie-talkies in the operation. I’m fed up with the whole thing and I feel sorry for mrs Palme, the widow. But of course the show must go on and I’m leaving Sweden tomorrow and I’ll never return and tell anybody anything about this fantastic true story. Maybe the Swedes will never forgive me, but please, try to understand my difficult situation.

To the editors
Dagens Nyheter
Stockholm

THINGS AS HAREBERG
Autumn 1988 - 05 - 28
KONCERNPOSTEN

Gentlemen:

I must confess that I'm well informed about the guys who fixed Old Palme. As a matter of fact I'm sort of involved in this case. As a good sportman I'll give you some hints in order to solve some of your problems. Because there is a lot of hush-hush among the cops and politicians. Then you have all the muckrakers in the press, too. One of the fellows who masterminded the operation is a rather rich and well known socialist author in Sweden. Then other people he hired a gunslinger. So the guy who punched Mr Palme across is also a well known trigger man in other parts of the world. Three heat-seekers and three observers were acting in the deal, but only one of those had to be the humpman. I, myself have got a drag out of the dough since I offered my former know-how as a private eye. Together with an other guy I spied on Old Palme for 4 weeks. We were six guys involved in the outrage, one of whom is an American, one Norwegian, one Iraqi, one Frenchman and two Germans. In fact we have started 500 Big Ones! But we had to put the heat on the King pin and other Big in order to have the handsome ransom at our command. It wasn't difficult to gang up on Mr Palme and fire the gun. Of course you don't do a thing for kicks. The [redacted] is a smart aleck but he is all of a doodle. He is a very talkative and bragging fellow but he isn't involved in the matter at all. But the guy had an unexpected and unsettling effect like the execution of our task. He always is on the wrong side of the street talking to people. Hans Holmer tried to hangaroo his poor boy, but Mr Holmer himself is a real goof and it sure to have pressed the panic button in vain. He and his cops will have to dance the carpet now, and in the public opinion Mr Holmer is a dead duck. But a man called Haste seems to be well posted in many details and fixed me a room at Hotel Danielsson, a flick trap close to the Norma Bar torvat.

to be continued on page 2

Den anonyma brevet avslöjar en del detaljer om mordet, bland annat antalet flyktbilar

✓ Though our Sten Wickström, the minister, refuses to enhance the reward I'll give you some facts. Three get-away cars, one blue Volkswagen Passat and one white Volvo 460 GLE and one red Ford Escort were involved in our retreat. One of the guys who changed cars between Stockholm and Arlanda airport before he left Sweden by air. Furthermore, we used two walkie-talkies in the operation. I'm fed up with the whole thing and I feel sorry for Mrs Palme, the widow. But of course the show must go on and I'm leaving Sweden tomorrow and I'll never return and tell anybody anything about this fantastic true story. Maybe the Swedes will never forgive me, but, please, try to understand my difficult situation.

Very truly yours

Jan-Olof Palme

Enligt brevet fick hitteamet inte betalt och beslöt därför att sätta hårt mot hårt

Till redaktörerna

Mina herrar,

Jag måste erkänna att jag vet en hel del om killarna som fixade Olof Palme. Jag är faktiskt på sätt och vis själv inblandad, men eftersom jag är juste ska jag ge er några tips som kan lösa några av era problem, eftersom det är en massa hysshyss inom polisen och bland politikerna. Och sedan har ni ju alla skandaljägarna i pressen. Mästerhjärnan bakom operationen är en

En medlem i mordteamet bodde på Hotell Danielsson

ganska rik och välkänd socialistförfattare i Sverige. Via mellanhänder hyrde han en revolverman. Killen som gjorde slut på Palme är därför en välkänd proffsmördare i andra delar av världen.

Tre hitmän och tre observatörer var delaktiga i dådet, men endast en av dem kan vara mördaren. Jag har själv fått en del av stålarna eftersom jag stod till tjänst med min tidigare erfarenhet som privatdetektiv. Tillsammans med en annan kille spionerade jag på Olof Palme i fyra veckor.

Vi var sex som var inblandade i mordet, en amerikan, en norrman, en irakier, en fransman och två tyskar. Vi har faktiskt delat på 500 Big Ones! Men vi var tvungna att sätta åt King Pin och Mister Big för att få tillgång till den fina belöningen. Det var inte svårt att konspirera mot Mr Palme och avfyra vapnet. Sånt gör man självklart inte för skojs skull.

Den (*överstruket troligtvis 33-åringen, se sid 267*) misstänkte är en smart kille, men tämligen korkad. Han är pratsjuk och skrävlande men han var inte inblandad i mordet. Däremot hade han en oväntad och oroande effekt på operationen eftersom han alltid var på fel sida av gatan och pratade med folk. Hans Holmer försökte sätta dit den stackarn, men Mr Holmér är själv en idiot och har säkert tryckt på panikknappen förgäves. Han och hans snutar måste nu dansa efter vår pipa och i allmänhetens ögon är Mr Holmér finito. Men en man vid namn Haste (*se sid 688*) verkar känna till en hel del och fixade ett rum åt mig på Hotell Danielsson, ett sjabbigt ungarshotell nära Norra Bantorget.

Även om Sten Wickbom, ministern, vägrar att höja belöningen ska jag ge dig några ledtrådar. Tre flyktbilar var inblandade i flykten: en blå Volkswagen Passat, en vit Volvo 244 GL och en röd Ford Escort. En av skyttarna bytte bil mellan Stockholm och Arlanda innan han lämnade Sverige med flyg. Därutöver använde vi två walkietalkies i operationen. Jag är skittrött på alltihop och tycker synd om Palmes änka. Men naturligtvis, the show must go on. I morgon lämnar jag Sverige för att aldrig mera återvända och berätta något för någon om denna otroliga men sanna historia. Kanske kommer svenskarna aldrig att förlåta mig, men snälla, försök att förstå min svåra situation.

Med vänliga hälsningar (undertecknat) (slut brev)

Det finns fler brev på samma tema som pekar ut samma inblandade och samma flyktbilar. Bland annat fick justitieminister Sten Wickbom följande anonyma brev (eventuellt från Bertil Wedin, *se sid 608*) den 23 maj 1986.

”Dear Mr Wickbom:

This is a warning I'm not kidding. The men who assassinated Olof Palme could easily squeeze you to death, if they wanted to. But noone is interested in you since you

Sten Wickbom

are completely incompetent and have no political future! On the other hand Sten Andersson and AG Leijon are on the deathlist and they are going to be killed any time.

The (*överstruket*) guy has nothing to do whatsoever with the crime. Well, in one sense he is involved, because he caused the gang some trouble by talking to a lot of people on the street close to the place where Olof Palme was killed.

I'll give you a clue: three get-away cars were used, two walkietalkies, and six guys from different countries participade in the murder. If you are willing to enhance the reward to an amount of US\$ 800 000, I would tell you the whole truth.

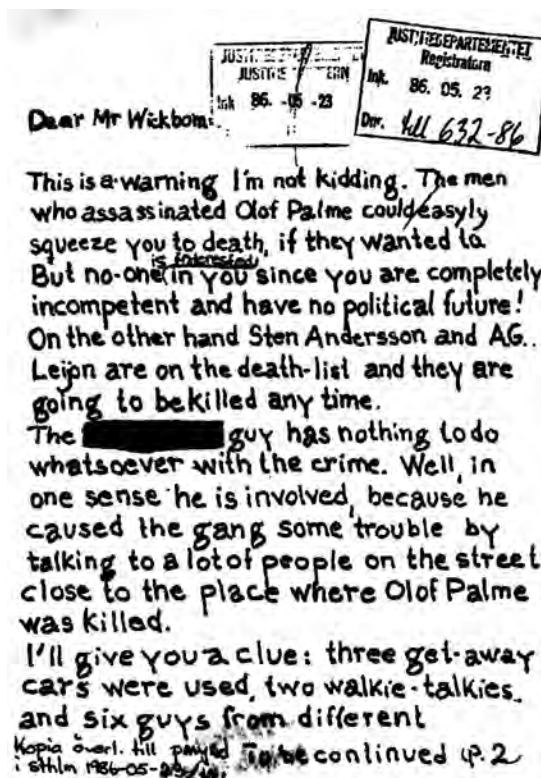
(Quand on n'est pas riche, il faut penser au lendemain.)

Sincerely Yours

Mr. B.W."

Käre herr Wickbom.

Det här är en varning och inget skämt. Männen som mördade Olof Palme kan hur lätt som helst krossa dig till döds om dom har lust. Men ingen är intresserad eftersom du är totalt inkompetent och inte har någon politisk framtid! Å andra sidan finns Sten Andersson och AG Leijon på dödslistan och de kommer att likvideras när som helst. (*överstruket*) killen har ingenting med brottet att göra. Nåja, på ett sätt är han inblandad, eftersom han förorsakade gruppen en del besvär genom att prata med en massa människor på gatan nära den

countries participade in the murder.
If you are willing to enhance the reward to an amount of US\$ 800.000.- I would tell you the whole truth.
(Quand on n'est pas riche, il faut penser au lendemain.)

Sincerely Yours:

Mr. B.W.

Ett annat brev med liknande information

plats där Olof Palme mördades. Jag ska ge en ledtråd: det användes tre flyktbilar, två walkietalkies och sex killar från olika länder. Om du är villig till att höja belöningen till 800 000 dollar kan jag berätta hela sanningen. (Den som inte är rik, måste tänka på morgondagen).

Med vänliga hälsningar
Herr B.W.

TERRORN BÖRJAR

Kan dessa anonyma brev vara sanningsenliga eller är det bara några virrhjärnor som har varit igång? Vi backar tillbaka i tiden för att se vad som hände under våren och sommaren 1986. Förekom det då verkligen regelrätta attacker mot det svenska samhället?

Redan veckan efter mordet fick ingen mindre än kung Carl Gustaf XVI flera personliga attentatshot till slottet i Stockholm. Det som gjorde hoten extra allvarliga var perspektivet av en internationell terroristgrupp. Hans Majestät var skakad och den redan starka Säpobevakningen kring kungafamiljen skärptes väsentligt.

-Jag tog själv emot ett av hoten, berättade kungens hovmarskalk Lennart Ahrén för *Aftonbladet*.

Den 7 mars sprängdes så en bomb utanför det amerikanska flygbolaget Northwest Orients kontor på Birger Jarlsgatan i Stockholm. Ingen människa skadades. Dagen därpå greps den så kallade 33-åringen, Victor Gunnarsson (se sid 267), för första gången. Mördarjakten var igång, månaderna gick och i slutet av maj sammankallade spaningsledaren Hans Holmér till en av många presskonferenser:

-Jag tror vi har nyckeln till gåtan, förklarade han. Nu är det ju så att jag spelar ett högt spel därför att förr eller senare får ni facit (?).

En månad tidigare, tisdagen den 8 april, hade hans fru blivit överfallen under en joggingrunda vid Kolartorp i Huddinge.

-Två okända män hoppade på mig bakifrån. De hade huvor på huvudet och hotade mig med kniv, berättade Ingrid Holmér som vid överfallet slagits medvetslös. ”Hälsa Hans Holmér att det här är sista varningen”, hade en av männen väst enligt *Dagens Nyheter* den 28 augusti -87.

Ett enormt uppbåd på 15 polisbilar och drygt femtio polismän med hundar och specialutrustning sökte efter männen, men utan resultat. Efter denna uppskakande händelse blev fru Holmér en av Sveriges mest välbevakade personer. Detta var nämligen hennes andra incident på kort tid. Den 3 april hade hon blivit hotad av en man på Drottninggatan. Signalementet hon då uppgav var likt den så kallade Skuggan (se sid 176).

De påstådda spaningarna fortsatte och den 1 juni författade den ansedde

amerikanske journalisten Roy S Carson ett intressant telex som eventuellt avslöjar en del av intrigerna bakom scenen:

”Efter fyra månaders spaningsarbete för att avslöja identiteten på mördaren som dödade den svenske statsminister Olof Palme på en gata i Stockholm (28 februari kl 23.30), har en högt uppsatt polisman nu brutit tystnaden för att ge en exklusiv intervju om den pågående utredningen. I en bandinspelad intervju berättade han för mig hur illa berörd han och åtskilliga av hans kollegor är över alla politiska manipulationer för att dölja mördarens verkliga identitet och motivet till mordet.

-Det är farliga tider vi lever i, sa polismannen. Utredarna är så nervösa att minsta ord som faller utanför ramarna kan leda till att man blir arresterad. Medborgerliga rättigheter har helt försvunnit vad gäller denna utredning.

-Samtidigt försöker svenska politiker påverka polisutredarna till att ignorera ledtrådar som inkluderar häpnadsväckande avtal där svenska regeringen har agerat mellanhand för att tvätta ryska rådiamanter. Dessa har fraktats via Angola och de Beers för att hjälpa kommunisterna med västvaluta och till att betala procenter i förtäckt rysk hjälp till både ANC och Swapogerrillan.

-de Beers har ett kontrakt med Moskva som tillåter dem att behålla sitt monopol på den internationella diamantmarknaden, sa vår poliskälla. Anledningen till detta finns att hitta i deras inblandning men vi har blivit varnade mot att fortsätta undersökningen av detta spår eftersom det är för politiskt hett att handskas med. Det finns dock lösa ändrar som involverar Salomon Bank i New York, de Beers, Oppenheimer och även Rothschilds.

Carson tog också upp ryktet om den svenske statsministerns påstådda kvinnotycke.

-Alla visste om statsminister Palmes kärleksaffär med miljonärskan Emma Rothschild. Hon var hans trogna följeslagare vid utlandsresor. Han hade med henne i Palmekommissionen och hon var rådgivare vid FN:s Iran / Irak-förhandlingar. Han befordrade henne även till ny VD för Sipri-Institutet (se sid 350) i Stockholm, men hon drog tillbaka sin nomination när hennes kärleksrelation med statsministern riskerade att exponeras i pressen.

-En av teorierna i utredningen - som polischef Hans Holmér har förbjudit oss att tala om - är att Emma Rothschild kan ha varit planterad hos Olof Palme för att på bäst möjliga sätt sköta sin familjs och andras investeringar i Sverige. Det sägs att internationella bankirer har köpt upp till 45 procent av Sveriges nationalskuld för att kunna tvinga Palme och hans regering att uteslutande på deras villkor öppna för handel med Sovjetunionen.

Just handeln med öst sades vara centralt för mordmotivet:

-Palme försökte gå sin egen väg vad gällde handeln med Moskva och de internationella investerarna beslöt att det var på tiden att lära honom en läxa. Han ville inte ge med sig i vitala frågor. Därför beslöt de att likvidera honom, effektivt och som

-Det inträffade har drag av en polis- eller science fictionfilm. Där brukar man ju använda droger för att söva ner sina offer, skämtade Carl Lidbom i *Aftonbladet* den 9 juni -86. Men även om vi hade haft femtio killar med k-pistar utanför tror jag inte att det hade hjälpt (?), de hade nog tagit sig in i alla fall. Både jag själv och den franska polisen tror att tjuvarna var ute efter hemligstämplat material, men sådant förvarar jag aldrig hemma.

-Det hela verkar så besynnerligt, tyckte Lena Lidbom, och vi är mer förbryllade än uppskakade. När vi vaknade med sprängande huvudvärk var hela ambassadvåningen tillstökad, alla lådor utdragna och skåp genomsökta. Men det enda som hade försvunnit var lite småpengar ur Calles plånbok.

Vi återvänder till Sverige där det inte dröjde länge förrän nästa attack. Företagsledaren Bo Ax:son Johnson, farbror till en av Sveriges mäktigaste kvinnor Antonia Ax:son Johnson, hade den 17 juni dukat upp till stor middag hemma på Annebergs gård på Norra Lagnö utanför Stockholm. Speciella hedersgäster var USAs ambassadör Gregory J Newell och Mexikos ambassadör Andrés Rozental. Inbjudna var också ett tjugotal nära vänner till Ax:son Johnson.

Strax efter klockan åtta samlades sällskapet till en välkomstdrink på terrassen, helt ovetande om den dödliga fara som gömde sig i gräset. Det visste heller inte kriminalens livvaktsgrupp som hade beordrats att sköta bevakningen.

Dramat utlöstes när en av Säpomännen plötsligt hörde ett mystiskt prasslande cirka hundra meter från den stora miljonvillan.

-Jag fick syn på två män som kom smygande uppför en sluttning, berättade han upphetsat. De var i 25-årsåldern, av medellängd, med sydländskt utseende, mörkt krulligt hår och klädda i skinnjackor. I samma ögonblick vi såg varandra siktade de på mig med sina grovkalibriga vapen. Jag hade inget annat val än att öppna eld.

Säpomannen reagerade blixtnabbt och avlossade tre skott

AMBASSADÖRS-DRAMAT

"Livvakten gjorde rätt som sköt"

En misstänkt rapsig lila
 Livvaktens utgångspunkt var att de två misstänkta var Bo Ax:son Johnson och Antonia Ax:son Johnson. De hade varit i Sverige sedan tidigare och hade varit i kontakt med en svensk militärs utrikeskontor i Stockholm.

Stal de vapnen från militären?

De två män som enligt vittnen på Bo Ax:son Johnsons gård hade varit i kontakt med en svensk militärs utrikeskontor i Stockholm. De hade varit i Sverige sedan tidigare och hade varit i kontakt med en svensk militärs utrikeskontor i Stockholm.

Allmänheten följde spánt Ambassadörsdramat

samtidigt som han kastade sig ner mellan buskarna. Han sköt för att träffa, men männen lyckades oskadda fly från platsen på en motorcykel. Livvakten slog därefter omedelbart larm till Nackapolisen och inom loppet av en timme hade den stillsamma idyllen förvandlats till ett fälthögkvarter. Tjugo man från polisens antiterroriststyrka, två båtar, två helikoptrar, fem motorcyklar, tre hundar och sju polisbilar deltog i jakten efter gärningsmännen. Totalt uppgick polispådraget till knappt 60 man, fem vägspärrar och kontroll av varenda bil som kom från Annebergstrakten.

Greg Newell

-Vi arbetar enligt teorin att männen var utsända för att rekognosera, förklarade kommissarie Sven Lilja för den samlade pressen. Förmodligen skulle de sedan dra sig tillbaka till en väntande huvudstyrka för att därefter tillsammans slå till. Det är ytterst sällsynt att en amerikansk ambassadör står helt oskyddad på en terrass, så tillfället var väl valt.

Hedersgästen Gregory Newell, en blott 36-årig mormon från Salt Lake City, hade kommit till Stockholm som ny USA-ambassadör den 13 december 1985. Dessförinnan hade han trots sin ringa ålder varit rådgivare åt presidenterna Richard Nixon och Gerald Ford samt i fyra år tjänstgjort som biträdande utrikesminister åt president Ronald Reagan.

Newell deklarerade kort efter sin ankomst att en av hans viktigaste uppgifter var att utveckla förhållandet mellan Reaganadministrationen och den svenska statsministern. Lägg märke till inte Sverige som land, utan Palme som person. Vid denna tid hade motståndskampanjen mot Palme varit intensiv och hoten duggat tätt. Ett av dessa framfördes av just Newell. Enligt en artikel i *Göteborgs Posten* hade ambassadören sammanträffat med statsministern både i januari och februari 1986. Ämnet som diskuterats var ett eventuellt besök i Vita Huset. Ambassadören Gregory Newell hade här gjort klart för Olof Palme att ett officiellt besök hängde samman med hur Sverige uppträdde i FN och andra internationella organ. I ett öppet samtal påpekade Newell att det inte sågs på med blida ögon att i FN anklaga USA för inblandning i till exempel Nicaraguakonflikten. Fanns det kritik skulle den framföras på tu man hand och inte offentligt. Om Sverige inte hade några egna intressen i ett område borde man rösta amerikanskt eller lägga ner sin röst. Allt annat skulle uppfattas som en ovänlig handling. Ambassadören gjorde alltså klart att ett svenskt statsministerbesök var att betrakta som belöning för gott uppförande. Palme hade blivit mycket upprörd och väst:

-Det där låter som utpressning!

Det så kallade koncept som den amerikanske ambassadören hade förelagt innefattade enligt *Göteborgs Posten* den 14 maj -86 också följande: "USA vill att Sverige ser till att ingen illegal export sker av högteknologi till östblocket, att de svensk-amerikanska handelsförbindelserna förbättras och att Sverige deltar i aktioner mot till exempel

Resan till USA var inte offentlig men avsåg att planera Olof Palmes besök hos Ronald Reagan - det besök som Ingvar Carlsson senare gjorde. Jag skulle bli att träffa en medarbetare till Reagan och en representant för State Department.

Besök var också inbokade hos ordföranden för det republikanska partiet och hos Edward Kennedy. Jag skulle vidare hålla ett föredrag vid Brookings.

Ulf Dahlsten

Ulf Dahlsten bekräftade den mystiska resan i ett brev till författaren Sven Anér

terrorism och narkotika”. Ett konkret avtal med liknande punkter hade undertecknats av Natoländerna tidigare, men Olof Palme hade avböjt med hänvisning till den alliansfria politik Sverige följde. Några dagar efter det sista samtalet mördades han. Ytterligare tre månader senare skrev regeringen Ingvar Carlsson under dokumentet.

Här kan det vara på sin plats att lägga märke till en detalj som inte har uppmärksamats i pressen. Före statssekreteraren Ulf Dahlsten ansvarade ytterst för säkerheten för statsministern. I två förhör inför Juristkommissionen har han hävdade att hans sista samtal med Palme på morddagen gällde en resa till USA dagen därpå!

-Amerikaresan var inte offentlig men avsåg att planera Olof Palmes besök hos Ronald Reagan, det besök som Ingvar Carlsson senare gjorde, förklarade Dahlsten. Jag skulle bland annat träffa en medarbetare till Reagan och en representant för State Department. Besök var också inbokade hos ordförande för det republikanska partiet och hos Edward Kennedy. Jag hade också packat för att resa dit, när vakthavande på polisens ledningscentral Hans Koci försökte komma fram till mig. Men jag satt i telefon med Kjell Lindström och gjorde mitt samtal med rikspolisstyrelsen (?).

Var Olof Palme på väg till Reagan, men blev skjuten innan resan hunnit arrangeras? Var hans statssekreterare beredd att flyga till Washington för att förbereda ett storpolitiskt möte? Fick han på Palmes dödsdag order att resa men underlät att boka biljett? Några handlingar eller uttågande av reseförskott finns nämligen inte registrerat inom regeringskansliet.

-Skulle Ulf Dahlsten ha varit på väg till Reagan för Palmes räkning och jag inte varit informerad? utbrast förre utrikesministern Sten Andersson förvånad. Det är inte möjligt - eller naturligtvis sensationellt om det vore sant. Dahlsten talar tydligt om en inofficiell resa, men även sådana resor

Ulf Dahlsten till USA?

måste självfallet underställas den sittande utrikesministern. Dessutom kan en resa med så många inblandade inte planera sig själv. I varje fall inte utan assistans från vår ambassad i Washington.

FEBRIL AKTIVITET

Det rådde under denna period febril aktivitet på många håll och för utomstående var det väldigt svårt att veta vad som egentligen pågick. Den vanliga polisen kände sig också överkörd och *den 27 juni -86* gick polisinspektör Lennart Granberg, ordförande i Stockholms överkonstapelörening, till attack mot Säpo. Motionen publicerades i *Aftonbladet*.

-Som poliser är vi alla ansvariga för rikets säkerhet. Det är inte bara Säpos jobb och vi är trots allt kollegor. Därför menar vi att Säpo gått till överdrift i sin tystlåtenhet. Många polismän känner stark oro inför sina arbetsuppgifter med anledning av den slutna värld som säkerhetspolisen lever i. De är oroliga över att de inte får veta vad som egentligen pågår i Sverige. Säkerhetspolisen lever uppenbarligen fortfarande i det kalla krigets dagar och är ett undantag i strävan efter öppenhet och demokrati.

Under tiden fortsatte spelet bakom kulisserna och den 18 augusti fattade två bilar eld i garaget under Sydafrikas ambassad i Stockholm. Branden startade vid åttatiden på morgonen, tretton brandbilar deltog i släckningsarbetet och tre fastigheter på Linnégatan fick utrymmas på grund av explosionsrisken. Brandkåren trodde att branden var anlagd, men enligt polisen var det sannolikt inte ett attentat.

Få dagar senare var det dags igen när tre män var en hårsman från att sprängas i bitar. Någon hade apterat åtta dynamitpatroner under motorhuven på en parkerad bil på Hornsbergsstrand i Stockholm. Ett minimalt fel i bilens elsystem räddade livet på föraren och hans två passagerare. Polisens tekniker kunde snabbt konstatera att det var ett professionellt utfört jobb, men trodde att gärningsmannen hade råkat placera bomben under fel bil. I samma veva sprängdes polisstationen i Viskafors strax söder om Borås av okända gärningsmän.

Det är inte säkert att dessa händelser har något med varandra att göra. Det är å andra sidan heller inte säkert att dessa incidenter är de enda som inträffade. Men under första halvåret efter Palmemordet råkade vårt land ut för vad författaren anser kan vara mordteamet från Stay Behinds vrede (se sid 485). Sverige var i det närmaste under belägring och många personer i maktpositioner var både skakade och rädda. Till en början satte Sverige hårt mot hårt:

-Nu tror vi att vi vet hur mordet gick till och vilket motivet var, förklarade Hans Holmér i *Dagens Nyheter den 25 augusti -86*. Men spaningarna är mycket känsliga och jag vill inte på något sätt utveckla vart spåret leder. Osäkerheten och förvirringen ligger i vårt intresse. Det kan säkert komma fram omständigheter som är besvärande, ett statsministermord har ju alltid politiska aspekter. Men sanningen ska fram. Det

förekommer inga försök att dölja den. Lösningen av det här mordet kommer att styra det svenska folkets syn på skydd och säkerhet. Det är ju en viss skillnad om det är en välorganiserad stadsgerilla eller en ensam galning som mördat statsministern.

Sa han ”stadsgerilla” eller STATSGERILLA? Samma dag gjorde spaningsledaren följande säregna uttalande i *Dagens Nyheter* den 25 augusti -86:

-Om sanningen om mordet på Olof Palme kommer fram, kommer Sverige att skakas i sina grundvalar (!?).

-Vi vet nu i vilken miljö och bland vilka människor det bestämdes att Palme skulle dö, sa en annan av tidningens källor. I gruppen kan finnas utlänningar, men den har en klar svensk bas. Och detta är något vi har vetat ganska länge. De misstänkta personerna är under ständig uppsikt. Dygnet runt bevakar polisen vilka kontakter de tar och var de rör sig. Deras telefoner är avlyssnade och deras rörelser följs av civila poliser som hela tiden finns i deras närhet. Handskas vi inte mycket försiktigt med våra kunskaper är det stor risk för att personerna försvinner ut ur landet och sprider sig till olika delar av världen.

Flera nyckelpersoner betonade också att upplösningen skulle få omedelbara konsekvenser, både inrikes- och utrikespolitiskt.

-När polisen slagit till blir det en lång och händelserik utveckling som kommer att vålla rabalder kanske årtal framöver, sa en källa i spaningsledningen. Det gäller därför för den svenska regeringen att dra i de rätta spakarna efter upplösningen.

Men tydligen gick det inte riktigt som man tänkt sig och snart började mordhot mot högt uppsatta personer dugga tätt. Socialdemokraternas partisekreterare Bo Toresson tillhörde den lilla krets som hade god inblick i spaningsarbetet. Den 26 augusti fick även han ett hotbrev till partihögkvarteret på Sveavägen.

-I brevet står att jag ska avrättas, berättade han skakad i *Aftonbladet*. Jag vill inte gå närmare in på de motiv som anges och hur brevet undertecknats. Men det här är inte det första hotet, jag har fått flera brev med varierande motiv.

Den 27 augusti -86 fortsatte dramat när *Aftonbladet* publicerade artikeln *POLISEN VET ALLT OM MÖRDARLIGAN*. (Här följer en direkt avskrift):

- * De är svenskar och utlänningar
- * De planerade dådet noggrant
- * De har högerextrema åsikter
- * De hade gott om tid och pengar

-Polisen vet vilka mördarna är. Det är ingen svensk galning. Det rör sig om en utländsk organisation med svensk anknytning. Det säger en av statsminister Ingvar Carlssons närmaste medarbetare i förtroende till *Aftonbladet*. Han fortsätter:

Bo Toresson

-Det var ett noga planlagt dåd av terroristtyp. Mer fakta vill jag inte ge dig.

Det var heller ingen slump att Olof Palme mördades just den kväll han valde att gå på bio på Sveavägen. En liten krets kring Ingvar Carlsson har hela tiden informerats om alla detaljer i polisens spaningsresultat. Det är justitieminister Sten Wickbom (se sid 359), som varje dag sedan mordet haft sin medarbetare Klas Bergenstrand på plats i Palmerummet, utrikesminister Sten Andersson, ett par statssekreterare och ett par andra högre tjänstemän med speciella funktioner kring mordutredningen. Större delen av den övriga regeringen har hittills bara fått mycket översiktlig och knapphändig information.

Statsministerns medarbetare fortsätter:

-I början pekade allt på att dådet var uteslutande ”svenskt”. Även vi var helt inne på den linjen. Nu vet vi sedan en längre tid mer. Nu är bilden helt annorlunda.

Nu börjar också personer i och kring den tidigare hermetiskt tillslutna spaningsledningen att läcka ut en del detaljer till journalister. Det scenario kring själva mordet som spaningsledningen arbetar efter ser ut på följande sätt:

En större utländsk grupp med extrema politiska åsikter - högerextrema, erfar *Aftonbladet* - väcker i en kontakt med några likasinnade i Sverige tanken på att mörda Olof Palme. Det rör sig alltså inte om en känd terroristgrupp utan om en mer förtäckt politisk gruppering. Organisationen, med tentakler i flera länder, ställer upp med erfarna agenter för planering och för själva mordet. Svenskarna bistår med lokalkännedom och detaljer kring Olof Palmes vanor. Det är iskalla människor med gott om pengar och tid. Dådet planläggs noga och Olof Palmes vanor kartläggs i detalj. Polisen har redan offentligt medgivit (?) att Olof Palme skuggades en tid innan mordet skedde.

Det står snart klart att mordet bör ske vid Sveavägen. Där ligger både socialdemokraternas partihögkvarter - mitt emot biografen Grand - och ABF. I samma hus som Grand. Anledning: Från just dessa båda lokaler, som Palme ofta besökte, brukade han vandra till fots. Utan Säpoeskort. Tänkbara attentatsplatser, flyktvägar och platser för flyktbilar kring de kvarteren hade planerats in. Attentatsmännen, lejda proffsmördare, var vana att planera minutiöst, och vana att undkomma.

En av dem skuggar paret Palme mordkvällen, blir positivt överraskad när de tar Tunnelbanan, utan Säpoeskort, och ännu mer positivt överraskad när de väljer just biografen Grand. Han inser att mordet kan iscensättas. Paret Palme kommer troligen att promenera hemåt. Om inte hela vägen, så åtminstone en bit. Tunnelbanan går inte så ofta närmare midnatt och paret Palme var kända för att promenera i stan.

När Olof Palme ställer sig sist i biljettkön larmas de övriga i organisationen. De har två timmar på sig. Flyktbilarna kommer på plats, en sannolikt i korsningen Tunnelgatan - Olofsgatan, en annan inte långt från trapporna till Malmskillnadsgatan. Polisen tror att två attentatsmän väntade utanför biografen, en på vardera sida om Sveavägen vid biografen.

När paret Palme korsar Sveavägen ett femtiotal meter från biografen hakar

attentatsmannen på den sidan Sveavägen på, medan attentatsmannen utanför Grand lugnt avvaktar. Det förklarar varför ingen såg någon följa paret Palme när de korsade Sveavägen. Vid Tunnelgatan, intill den perfekta flyktvägen uppför trapporna till Malmskillnadsgatan, slog mördaren till.

Redan den 28 maj sa Hans Holmér att han hade nyckeln till mordgåtans lösning. Sedan dess har bilden blivit ännu mycket klarare. Den extremt reaktionära, närmast religiösa, gruppen bakom mordet ansåg att Olof Palme måste röjas ur vägen därför att han blivit för slapp i sin attityd mot kommunister, extremvänster och Sovjet (se sid 390). Gruppen ansåg att det socialdemokratiska partiet ohämmat infiltrerats av vänsterextremister och speciellt misstänkt var Palmes samarbete med Sovjets Georgi Arbatov i Palmekommissionen.

Varför hade polisen då ännu inte slagit till?

-Det finns fler tänkbara förklaringar. Polisen känner till organisationen, flera av medlemmarna är identifierade liksom människorna bakom den - både i Sverige och utomlands - men vet inte vem den lejde mördaren är.

Men enligt källor i polishuset befann sig mördaren just då nere på kontinenten. Bundeskriminalamt i västtyska Wiesbaden var alarmerat och beredskapen hög.”

(slut artikel)

Nästa dag utvecklades situationen på ett skrämmande sätt och *den 28 augusti -86* gick *Aftonbladet* ut med larmartikeln *VI ÄR BEREDDA PÅ ETT NYTT ATTENTAT*:

”Sverige står inför en omedelbar och svår krissituation. Den högsta polisledningen räknar med ett nära förestående mordförsök på en ledande socialdemokratisk politiker, en polischef eller någon i kungahuset. Situationen är så allvarlig att rikspolischefen Holger Romander, 64, som själv är dödshotad, nu för *Aftonbladet* öppet erkänner:

-Det föreligger allvarliga risker för ytterligare attentat.

Polisen förbereder just nu en aktion mot den organisation och de intressen som stod bakom mordet på Olof Palme. Organisationen har låtit polisen och regeringen förstå att det då blir ett nytt mord på högsta nivå. Rikspolischefen bekräftar att flera regeringsmedlemmar, flera personer i polisens spaningsledning och samtliga medlemmar av kungahuset den senaste tiden fått väsentligt utökad säkerhetsbevakning. Bevakningen förstärktes redan omedelbart efter mordet på Olof Palme, utökades ytterligare när polisen började få grepp om vilka farliga intressen som stod bakom mordet och kommer inom en mycket snar framtid - det kan vara fråga om dagar - att skärpas på ett för Sverige och svenska förhållanden nästan ofattbart sätt.

Holger Romander:

-Situationen är att bedöma som allvarlig och den redan höjda beredskapen, det kan vara så att den ytterligare måste höjas. Om

Holger Romander

det polisen kommit fram till är riktigt blir det konsekvenser vi måste vara beredda på mycket snart. Redan nu har vi vidtagit höjda säkerhetsåtgärder.

Allt fler höga politiker får säkerhetsskydd?

-Ja, hotbilden är för närvarande sådan att man får bedöma situationen som oroande.

Gång på gång betonar Holger Romander allvaret i vad som kan hända. Och när reportern påminner honom om att överåklagaren Claes Zeime dagen innan talat om ”värsta tänkbara situation” och om ”ett hot mot hela vårt samhällssystem (!?)”, nickar Holger Romander instämmande och säger kort:

-Ja.

Är attentatsmännen av den typen att de öppet hotar eller har deras avsikter kommit fram på annat sätt?

-Det har förekommit hot också.

Hur ser ni på hotbrevet till socialdemokraternas partisekreterare Bo Toresson, där det står att han ska avrättas?

-Som situationen är måste vi ta sådant extra allvarligt.

Du verkar mycket oroad.

-Ja.

Ni är rädda för att ett ingripande mot personerna bakom Palmemordet leder till ett nytt attentat?

-Det är naturligtvis en möjlighet vi måste räkna med.

Ni kommer inte av den anledningen att undvika ett ingripande?

-Nej, naturligtvis inte.

På frågan om rikspolischefen själv nu har ständigt Säposkydd blir svaret:

-En fråga det inte är särskilt klyftigt att svara på.

Att motiven till mordet på Olof Palme är rent politiskt klagörs än en gång när rikspolischefen säger att personer i hög samhällsställning av typen företagsledare inte löper någon risk att utsättas för attentat.

-Nej, det gäller politiker och några av dem som deltar i polisarbetet.

Och kungahuset?

-Ja, naturligtvis. Men de har redan nu en ännu mer förstärkt bevakning än vanligt.

Avslutningsvis sammanfattar rikspolischefen Holger Romander:

-Kort och gott är det så att när vi nu nalkas någon form av upplösning av det här, så är situationen oroande och det föreligger allvarliga risker för ytterligare attentat.”

(slut artikel)

MORDHOT OCH PANSARGLAS

I samma veva beställde spaningsledaren Hans Holmér varor och tjänster

för bortåt 1,2 miljoner kronor av Baseballpolisen och vapenhandlaren Carl-Gustaf Östling (se sid 424). Den dyraste posten, mer än 620 000 kronor, gällde installation av pansarglas i Palmerummet. Därutöver reagerade många över att Holmér ständigt omgavs av livvakter. Var detta agerande överdrivet? Så har påståtts.

Men av polisutredningen framgår att följande hot avslöjades vid samma tid:

Statsminister Ingvar Carlsson, mordhotad. Justitieminister Sten Wickbom, mordhotad. Invandrarminister Anita Gradin, mordhotad. Rikspolischef Holger Romander, mordhotad. Säpos spaningschef Alf Karlsson (se sid 724), mordhotad. Riksdagsmannen Anders Björck (se sid 547), mordhotad.

Säpos byråchef PG Näss, mordhotad, Säpochefen Sven-Åke Hjälmoth, mordhotad. Länspolismästare Hans Holmér, mordhotad. Turkiska ambassadören Ozgül Haluk, mordhotad. Polishuset i Stockholm, attentatshotat och kanslihuset, attentatshotat.

JO inledde i augusti 1987 en utredning om Hans Holmérs livvaktskostnader. Hans hustrus skydd hade kostat skattebetalarna 2,7 miljoner kr och Holmérs livvakter 1,9 miljoner kr. I utredningen konstaterades att det var Hans Holmér själv som hade beslutat om både sitt eget och hustruns livvaktsskydd, men JO ansåg det orimligt att polisens resurser användes för bevakning i samband med hustruns resor till Åre eller under segelturerna i skärgården med en av distriktets två polisbåtar som skyddande följeslagare.

-Överfallen på fru Holmér är dock falskari som vi sätter liten tilltro till,

Även Ingvar Carlsson mordhotades

Holmér med vakterna Karlsson och Jörlin

kommenterade kommissarie Rune Hårdeman i *Aftonbladet* den 27 augusti -87. Det bestämda intrycket vi har är att de är starkt överdrivna.

(Senare dök det upp ett hemligt FBI-dokument där en anonym källa uppgav att det var SAPPO-officerare (?) som på uppdrag av något som omtalades som the Swedish Espionage Group hade hotat och misshandlat fru Holmér. The Swedish Espionage Industrialist Apparatus var enligt källan styrd av AVARICE, en ”icke-politisk, ultrasekular, frimuraraktig organisation med kultiska drag och avsevärt inflytande (se sid 543). Detta har aldrig utretts eller bekräftats).

Holmér fick också utstå stark kritik vad gällde valet av livvakter då flera av dessa kom från den ökända Baseballigan (se sid 416).

-Jag valde mina livvakter från Ordningspolisen i stället för från kriminalavdelningen eller Säpo, försvarade sig Hans Holmér. Mitt val har en mycket enkel förklaring. Det började med att den ordningspolis som brukade köra mig när jag behövde en chaufför fick i uppdrag att också skydda mig. Han fick snart en annan ordningspolis som medhjälpare och efter kort tid bildades en grupp som följde mig under många månader.

BOMB I CENTRALA STOCKHOLM

Kampen mot de yttre krafterna fortsatte och reaktionerna lät inte vänta på sig då det fanns tecken på att sydafrikanska intressen var inblandade. En kraftig bomb exploderade till exempel den 8 september i ANC:s kontor på Gamla Brogatan i centrala Stockholm. Sprängladdningen blåste ut hela fjärde våningen och tryckvågen var så stark att porten slets loss och splinter spreds bland förbipasserande på gatan.

-Bombdådet är bara en förlängning av våldet mot de svarta i Sydafrika och inte bara ett attentat mot ANC, sa organisationens representant Lindiwe Mabuza. Det är också riktat mot Sverige och är ett bevis på att inget land i världen är skyddat mot det aggressiva våldet. Det visar samtidigt att regimen i Sydafrika inte bryr sig det minsta om vad världen anser om den.

ANCs högkvarter i Stockholm sprängdes i luften

Bröderna Poutiainen kommenterade händelsen i sin bok *Inuti labyrinten*:

”Säkerhetstjänsterna i det västliga underrättelsekomplexet håller varandra om ryggen. Därför finns definitionsmässigt ingen så kallad statsterrorism som emanerar från något västland. Hade Iran eller något arabland bedrivit en liknande kampanj med bombattentat och mord som Sydafrika gjorde i Västeuropa under 1980-talet, skulle landet omedelbart ha stämplats som en terroriststat. Men icke apartheidregimen. Polisen brydde sig knappt om att utreda attentaten ”för det handlade ju om interna uppgifter inom ANC”.

Resonemanget bekräftades av följande:

-Det finns ingenting som tyder på att någon främmande agent skulle ha placerat ut sprängladdningen, hävdade Säpomannen Krister Hansén i *Proletären nr 19 -88*.

På en direkt fråga kommenterade poliskommissarie Sune Tillström på polisens specialrotel:

-Det var visst några hängningar på gång i Sydafrika och de behövde väl lite publicitet.

-Det är min personliga hypotes att ANC själva arrangerade sprängningen, fortsatte hans kollega Björn Erlandsson i TV-programmet *20:00*. ANC hade tecknat ett hyreskontrakt för en ny lokal tre veckor innan sprängningen, vilket ju är en intressant omständighet.

-Jag trodde ända tills nu - när de börjar anklaga oss för något så förvridet som att försöka döda oss själva - att den svenska polisen var oskuldfulla för att de levit avskärmade från våldet i andra delar av världen, kommenterade en bestört Lindiwe Mabuza. Men vad ska man tro?

Ärendet lades ner på våren 1988 och attentatet är enligt vad författaren erfar fortfarande ouppklarat. Ungefär samtidigt övertog rikskriminalen ansvaret för Palmeutredningen. Kommissarie Hans Ölvebro hade redan i oktober 1987 tackat ja till erbjudandet om att bli ny spaningsledare trots att han var ung, oprövad och med lägsta tänkbara rang för uppdraget. Från sitt tjänsterum sju våningar upp i rikspolisstyrelsens lokaler på Polhemsgatan 30 ledde han nu förnöjt den krympande skaran av utredare. Inte för ett ögonblick verkade det falla honom in att han i själva verket var chef för ett av kriminalhistoriens mest monumentala fiaskon. Tvärtom stöttades han av regering och riksdag och fick sitta kvar i åtta år utan att ett ord av kritik någonsin riktades mot honom.

Hans Ölvebro

GRAVA MISSLYCKANDEN BELÖNADES MED TOPPJOB

Utvecklingen har fortsatt i samma anda och Sverige kan uppvisa en skrämmande lång förteckning över personskiften i den högsta samhällstoppen, samtliga relaterade

till tiden efter mordet. Det tidigare trygga svenska samhället har alltsedan 1986 tvingats notera den ena skandalen efter den andra, vilket har urholkat gamla värderingar och moral. Sådant som tidigare uppfattades som osannolikt har inträffat så ofta att ingenting längre tycks förvåna eller chockera.

Olof Palme

I Palmemordets fotspår handlar det också om att sparkas rätt upp till de faktiska toppjobben. Meriten tycks genomgående ha varit att riktigt gravt ha misslyckats med viktiga uppdrag i ärendet. De byråkrater som under Palmeutredningens första år fick tänja på lagarna belönades med toppjobb. Regeringen har också tagit sitt så kallade ansvar genom att befordra de polischefer som till följd av sina insatser i mordutredningen blivit prickade.

Den livvaktsgroup som skötte bevakningen runt statsministerns person hade bestått av åtta rutinerade och välutbildade poliser. De var pistolbeväpnade, fysiskt vältränade och jobbade två och två dygnet runt. De var även specialutbildade i att köra den skottsäkra Volvo 760 och andra specialutrustade bilar som statsministern åkte i. Livvaktstyrkan bestod av bland andra kriminalinspektör John-Erik Hahne, Björn Söderberg, Sixten Johnsson och chefen Sture Höglund. Dessa hade utfört ett klanderfritt jobb före mordet, men av oklar anledning lämnat Palme utan tillsyn vid middagstid på morddagen.

I Granskningskommissionens rapport finns nämligen Lisbet Palmes uttalande att hennes make försökt få livvakter på mordkvällen, men att det inte hade gått att ordna utan förhandsbegäran. Om denna uppgift är korrekt går det tvärs emot den offentligt vedertagna, att Olof Palme personligen hade avböjt Säpobevakning denna kväll.

I vilket annat land som helst skulle rikspolischefen och chefen för säkerhetspolisen tvingats avgå om statsministern oskyddad skjutits ihjäl i ett gathörn. Men i Sverige anförtröddes i stället rikspolischefen Holger Romander uppgiften att leda jakten på mördaren och Säpochefen Sven-Åke Hjälmsjö till chef för Stockholmspolisen.

Ulf Dahlsten, högste ansvarige för Palmes säkerhet, utsågs till chef för Posten, ett av landets finaste och bäst betalda ämbetsmannajobb, den person som hade det högsta

Jörgen Almlid

Ulf Dahlsten

N-E Ahmanson

K Bergenstrand

ansvaret i Rosenbad, Johan Hirschfeldt, blev justitiekansler och Klas Bergenstrand, känd för att ett par timmar efter mordet på Olof Palme ha ingått i Palmegruppen som regeringens representant, blev Sveriges riksåklagare. Kvalificerade jurister har betecknat Klas Bergenstrands närvaro i en oberoende polisutredning som grundlagsstridig.

Jörgen Almblad, som under sin tid som åklagare vid Riksåklagarämbetet blev berömd för obelagda, osanna uttalanden, blev först Tommy Lindströms efterträdare som Sveriges rikskriminalchef och senare en av höjdarna inom Säpo.

Det var Almblad som påstod att alla passagerare på Buss 43 (se sid 85) hade hörts - lögn. Det var Almblad som hävdade att vittnet Sunniva Thelestam (se sid 61) hade sett en väktarbil i stället för en polisbil på Drottninggatan - lögn. Det var Jörgen Almblad som påstod att de två walkietalkiemän vittnet Inga Strömbeck-Larsson (se sid 49) sett i Gamla stan var identifierade knarkspanare - även det en ren lögn. Vidare skulle walkietalkiemän observerade vid spelklubben Oxen i närheten av mordplatsen ha varit kronofogdemyndigheten på uppdrag - lögn igen.

Även rikspolischef Nils-Erik Åhmansson hamnade i onåd 1988. Men i samband med att han tvingades avgå fick han en chefspost på Skandia (se sid 493), samma försäkringsbolag som vi har sett djupt involverad i spökarmén Stay Behind (se sid 485). Officiellt straffad och utbytt, men i själva verket kvar inom "familjens" varma famn.

Med hjälp av regeringens kontakter fick förste spaningsledaren Hans Holmér nytt jobb och blev expert hos FN i narkotikafrågor, stationerad i Wien. Mellan 1990 och 2000 gav han ut ett tiotal polisromaner som sålde bra. Men hans hälsa började svikta och sina sista år levde han på gården i Västra Alstad utanför Trelleborg tillsammans med sin hustru Åsa. Han led av hjärtproblem och en immunbristsjukdom som gjorde honom extra känslig för infektioner. Trots att han kämpade in i det sista avled han fredagen den 4 oktober 2002. Enligt en sista artikel i kvällstidningarna "medgav han sig aldrig vara bitter över sin roll i Palmedramat. Förbannad och hämndlysten, ja, men inte bitter."

Åsa Holmér

Spaningsledaren Hans Ölvebro, känd för sina många säregna uttalanden kring Palmeutredningen, blev 1999 handläggare vid krigstribunalen i Haag där han var med till att utreda krigsförbrytelser i det forna Jugoslavien. Enligt polischefen Lars Nylén ingick han i en ärendegrupp som fick åka jorden runt för att söka vittnen och förhöra dem om deras krigsupplevelser.

Vi avslutar presentationen med några framgångsrika åklagare som deltagit i Palmeärendet. Den 18 augusti 2000 kunde man läsa följande i *Uppsala Nya Tidning*: "Ny Säpochef

Jan Danielsson

med titeln generaldirektör: Jan Danielsson.” Och den 22 januari 2004 var det dags för ingen mindre än Klas Bergenstrand att ta över samma titel.

*Medborgarna har en rätt att få veta allt
- som går att berätta.*

PG Vinge, Säpochef 1962-70

EN FOT I GRAVEN

Måndagen den 8 maj 1989 inträffade en av de svåraste flygolyckorna i svensk historia. En femtonsitsig Beach Craft 99 hade startat från Arlanda kl 08.20 med fjorton passagerare och två besättningsmän. Planet var en beprövad arbetshäst och skulle ha landat kl 09.30 på Oskarshamns flygplats bana 19. Men strax innan landning råkade planet ut för överstegring och slog i marken med full kraft. Nedslagsplatsen låg 150 meter från den så kallade bantröskeln och 50 meter till vänster om inflygningslinjen.

-Jag såg kraschen, berättade Ulla-Karin Henriksson som satt i biljettkassan på flygplatsen. Planet, som legat något lägre än normalt, stegrade sig plötsligt och vek av över vänster vinge innan det störtade parallellt med landningsbanan och fattade eld. Allt var ett fruktansvärt brinnande inferno och när brandkår och räddningspersonal kom till platsen var det redan för sent.

Enligt trafikledarna på Virkvarns flygfält utanför Oskarshamn fanns det inget i radiokommunikationen före kraschen som antydde några problem för piloten. Det var strålande solsken och alla yttre förutsättningar var idealiska för en säker landning. Men någonting hade ändå gått fruktansvärt snett.

-Denna olycka är fullständigt oförklarlig, kommenterade en tagen John-Olof Holmström, ägare till Holmström Air AB i Hultsfred.

Listan på de döda var lång:

Brandkåren kunde ingenting göra för de 14 passagerarna

Den så kallade Post- och Televerkskommittén ledd av den välkände stockholmspolitikern John-Olle Persson bestod av: Riksdagsmännen Anders Andersson (m), Claes Rensfeldt (s), Anna Wohlin-Andersson (c) och Håkan Rosengren (s), andre förbundsordförande

Planet var ett Beach Craft 99 - en beprövad arbetshäst

i Statsanställdas förbund Nils Lindström, ekonomidirektören i Televerket Sven-Roland Letzén, direktör vid Riksdataförbundet N-G Svensson, biträdande förhandlingschef i Statstjänstemannaförbundet och sektionschef Roy Helmsjö, kommunalrådet och utredningens expert Egon Gröning (s), departementssekreterare i utredningen Bengt Ringborg och Lena Askne vid Civildepartementet, Per Andersson och Patrik Tholsson, båda studerande samt flygkaptenerna Ulf Engström och Hans Morndal.

Statens Haverikommission (SHK) var inom några timmar på plats med generaldirektör Olof Forssberg i spetsen, samme Olof Forssberg som senare skulle komma att sitta som svensk ordförande i Estoniautredningen (se sid 731). Trots att det var en mycket allvarlig olycka slogs John-Olof Holmström med flera dock av hur snabbt haveriundersökningen genomfördes.

-Redan samma eftermiddag som olyckan hade de flesta gett sig av, berättade John-Olof Holmström senare.

Eftersom planet inte var utrustat med färd- och ljudregistrator (Flight / Voice Recorder) var man tvungen att förlita sig helt på de fåtaliga vittnesuppgifterna och haveriundersökningen. Planet hade startat med en vikt på 4 947 kg, bara två kg under maxgränsen. Vid denna flygning fanns endast en väska och en postsäck på sammanlagt tolv kg i främre lastrummet och snart lanserades teorier om att lasten varit felplacerad. Detta i kombination med att de tyngsta passagerarna satt sig längst bak gjorde enligt kommissionen att flygplanets tyngdpunkt legat 13 cm bakom

Planet slog ner alldeles nära ett bostadshus

den bakre tillåtna gränsen, vilket enligt vissa uträkningar innebar att gränsvärdet kraftigt överskridits.

Haveriutredningen använde sig vidare av flygpsykologen Kristina Pollack och i *Expressen* den 17 februari -90 konstaterades torrt att olyckan hade kunnat undvikas: ”De båda männen i cockpit var inte särskilt erfarna och långt ifrån samarbetsvilliga”. Osämjan påstods vara så djup att flygchefen tvingats kalla dem till försoningssamtal. Hård kritik riktades samtidigt mot bolaget Holmström Air AB som enligt kommissionen inte borde ha låtit dessa två arbeta tillsammans.

Flygchefen Holmström ställde sig helt frågande.

-Det stämmer inte alls, det fanns inget groll inom besättningen. Och hur kan någon veta om de har suttit och grålat i planet, det var ju ingen som överlevde kraschen. Den schism som fanns mellan kaptenen och styrmannen gällde hur man skulle ta emot passagerarna och var för länge sedan utagerad. Att denna lilla meningsskiljaktighet har fått sådana proportioner beror på att flygpsykologens tyckande genomsyrar hela rapporten. Det är inte bra att en enda psykologs åsikter ska väga så tungt.

Anklagelser om att styrmannen inte hade tillräcklig kunskap i hur man lastar och räknar ut balansen ansåg han också vara tagna ur luften.

-Jag kände styrmannen mycket väl och visste vad han kunde. Jag vet inte var utredningen har fått denna uppfattning från. Han hade gjort chefsprov på Luftfartsverket och den korta inskolningen kompensades av att han följde vår chefsinstruktör i ytterligare drygt nio timmar innan han fick arbeta tillsammans med en kapten. Styrmannen hade dessutom mycket lång flygerfarenhet. För övrigt är vikt- och balansuträkningar så grundläggande i all pilotutbildning att

En fruktansvärd olycka - eller sabotage?

John-Olof Holmström

han helt enkelt inte kan ha missat det.

Enligt flygets årsbok *Flyg -91* fastslog utredningen till sist att den mest sannolika olycksorsaken till den utlösande tipstörningen var ”klaffutfällningen till full klaff i förening med effekttökning på motorerna. Stabilisatorn hade därmed på ett ögonblick helt förlorat sin balanserande förmåga”. Men vid en intervju hösten 1999 var John-Olof Holmström fortfarande undrande inför haveriorsaken.

-Jag har alltid hävdat att det inte var en naturlig olycka. Det är för mycket som inte stämmer.

Någon riktig klarhet åstadkoms heller aldrig (*läs dock brevet på sid 706*).

Samma natt som haveriet gick ett storlarm utan förvarning hos tusentals militärer. Sveriges största beredskapskontroll genom tiderna rullade igång och styrkorna på Stockholms regementen försattes i högsta beredskap. Tidigt på morgonen fanns plötsligt kuppförsvarsstyrkor från regementet K1 på plats vid nyckelpunkter i huvudstaden. I hela landet berördes 80 000 försvarsanställda, varav 10 000 enbart i Stockholm!

-Man måste poängtera att det här inte var en övning, utan en kontroll av hur den högsta beredskapen fungerar, förklarade Thomas Gür, informationsansvarig på Försvarsstaben.

Med tanke på de väldiga krafter som ligger bakom mordet kan man fråga sig om dessa två händelser eventuellt kan ha med varandra att göra? Det kom även ett mycket mystiskt brev till John-Olof Holmström, endast några få dagar efter olyckan, ett brev som visar på ett eventuellt samband med Palmemordet (*se sid 527*).

FÖRLORADE EN HALV MILJARD KR

Huvudpersonen i det här dramat är utan tvekan den folkkäre John-Olle Persson. Under åren 1979-86 hade han varit ett omtyckt men tufft finansborgarråd i Stockholm. Politikerna i stadshuset hade dock i mitten av 1980-talet inlett något som har liknats vid en motorsågsmassaker mot huvudstadens invånare. Man ville skära ned kostnaderna för nästan all kommunal service i staden. Nu avslöjades å andra sidan att tjänstemän under John-Olles tid spekulerat bort skattepengar och handeln på den så kallade optionsmarknaden hade enligt tidningen *Proletären nr 8 -87* medfört att kommunen förlorat närmare en halv miljard kr.

I stället för att regelrätt få sparken fick John-Olle tillbaka ett jobb som han lämnat fjorton år tidigare. Han blev därmed sekreterare i den socialdemokratiska arbetarkommunen. Men John-Olle valde att avgå och blev istället hösten 1988 ordförande i Arbetsmiljökommissionen. Den 1 juli 1989 skulle han därefter ha övertagit generaldirektörsposten vid

John-Olle Persson

AMS efter Allan Larsson och vid tiden för sin död var han ordförande i den så kallade Post- och Televerksutredningen som skulle sammanträda i Oskarshamn. Eftersom tre av de omkomna passagerarna hade arbetat som riksdagsledamöter hölls en tyst minut i riksdagen, varefter talman Thage G Peterson höll en parentation där han bland annat sa:

-Motivet med resan var att göra Sverige rättvisare (?).

Men vad har detta med Palmemordet att göra? Svar: Ett flertal brev från medlemmar i mordarteamet har pekat ut John-Olle och hans vän "HH" (se sid 655) som införstådda i mordattentatet. Detta är mycket allvarliga anklagelser, speciellt då det gäller avlidna personer som inte kan försvara sig. Men offren kring dessa storpolitiska händelser har varit många och måste undersökas.

Det kan tyckas märkligt att misstänka en gammal trotjänare som John-Olle Persson, men före detta kulturminister Bengt Göransson har på senare år berättat om hur regeringen reagerade under mordnatten. Utrikesminister Sten Andersson ville genast, utan intern debatt i partiet, tillsätta Ingvar Carlsson som ordförande i partiet och som statsminister. Diskussion uppstod dock och nästa dag hade man två och dagen därpå tre kandidater till partiordförande. Bland dessa fanns ingen mindre än John-Olle Persson.

Stämmer uppgifterna i de anonyma breven (se sid 704), hade John-Olle stått och väntat i kulisserna på att ta över statsministerposten och visste han i så fall för mycket? Var man tvungen av göra sig av med honom och valde att slå till när han var ombord på ett flygplan? Detta är ett välkänt knep bland terrorister, eftersom det gör det mycket svårt att spåra vem av passagerarna som är det tilltänkta offret.

"RULLA BARA SAKTA FÖRBI MORDPLATSEN"

Det finns även andra indicier.

Låt oss för en stund återvända till länspolismästare och förste spaningsledaren Hans Holmérs förehavanden under morddygnet. Officiellt var han som bekant i Borlänge för att åka Wasaloppet, något som sedan dess har visat sig vara en grov lögn (se sid 523). Detta har bland annat exponerats av hans privatchaufför, den numera avlidne polisinspektören Rolf "Dallas" Dahlgrens avslöjanden (se sid 527) om att han i själva verket kört Holmér förbi brottsplatsen 7 minuter efter mordet!

I samband med ett besök i Riksdagshuset i slutet av 1980-talet överlämnade Rolf Dahlgren en detaljerad version (se *PalmeNytt nr 7-02*) av det inträffade till riksdagsmannen Jerry Martinger, Moderata samlingspartiets ordinarie ledamot i Justitiekottet 1988-92. Rolf Dahlgrens berättelse finns återgiven i Jerry Martiners PM som inlämnats till Riksåklagares Enhet för Speciella Mål den 13 juni 2000,

registrerat med beteckningen C-1-31-99 (men som så mycket annat bevismaterial idag inte existerar i utredningen. Detta enligt kriminalkommissarie Åke Röst):

Fredagen den 28 februari 1986 var det meningen att polisinspektör Rolf Dahlgren skulle tjänstgöra från kl 15.00 fram till midnatt. Strax efter lunch blev han emellertid uppringd av sin chef Hans Holmér som uppgav att han kunde vara ledig resten av dagen, bortsett från en hämtning vid Stockholms Centralstation kl 15.00. Som skäl för att ge chauffören Dahlgren ledigt, förklarade Holmér:

-Jag avser inte att vara i Stockholm under kvällen.

Dahlgren uppfattade det som att samtalet kommit från Holmér's tjänsterum och begav sig iväg mot centrala Stockholm. Mannen han skulle hämta visade sig vara en chefsperson i 60-årsåldern som Dahlgren gissade hade kommit med tåg från någon annan del av landet.

Efter en kort biltur till Slottskajen parkerade Dahlgren i nära anslutning till Mynttorget. Mannen var borta cirka tjugo minuter. När han kom tillbaka hade han mycket bråttom och uppgav att man måste skynda sig till polishuset. Dahlgren blev stressad och råkade nu backa på en bil. Men när han steg ur för att lämna en lapp till ägaren skrek hans passagerare upprört:

-Det har vi för helvete inte tid med nu. Jag tar bilnumret och ordnar den saken senare.

Under färden från Slottskajen till polishuset var det tyst i bilen. Väl framme underströk mannen att Dahlgren skulle köra ner i polishusets garage, där två yngre män stod och väntade.

Efter det här uppdraget körde Dahlgren hem till sin bostad på Kungsholmen för att ta det lugnt med några kollegor under eftermiddagen. Ett par timmar senare, kl 17.20, kom en annan polisman oväntat till Dahlgrens lägenhet. Dahlgren kände honom inte, men visste att han jobbade "nära Holmér". Det visade sig också att han hade med ett uppdrag från länspolismästaren som innebar att Dahlgren trots allt skulle tjänstgöra under kvällen och bland annat plocka upp Holmér.

(Rolf Dahlgren ville av okänd anledning inte avslöja för riksdagsmannen Jerry Martinger var, när och på vilket sätt han skulle hämta Hans Holmér (se sid 527). På en direkt fråga om inte hämtningen skulle ske på vanligt sätt, uppgav Dahlgren att han i nuvarande läge var förhindrad att svara på detta. Vi tvingas därför lämna en 5-timmars tidslucka i berättelsen och återvänder till Martiners skrivelse, som fortsätter med parets aktiviteter senare under kvällen):

Enligt chauffören Rolf Dahlgren kryssade han tillsammans med länspolismästare Hans Holmér från ungefär kl 22.30 runt i Stockholm på ett sätt som Dahlgren hade svårt att förstå. Holmér gav hela tiden order om att köra till nya platser, vilket fick Dahlgren att känna det som om han skjutsade omkring en nyfiken turist.

Hans Holmér

Rolf Dahlgrens förhållanden under morddygnet: A) Centralstationen. B) Slottskajen. C) Polishuset. D) Mariatorget. E) Operahuset. F) Rådmanngatan. G) Odenplan. H) "Vid ena änden av Hagagatan" = Sveaplan? (se även händelser på Frejgatan sid 94). I) Normäljarstrand. X) Mordplatsen.

Vid kl 22.45-tiden hoppade Holmér ur bilen vid Mariatorget på Söder och gick fram till en trappuppgång invid något slags hotell. Dahlgren la märke till hur Holmér pratade med en okänd man i porten, samtidigt som denne gav Holmér en kvällstidning. Mannen bad i samband med detta Dahlgren att vänta några minuter medan länspolismästaren läste något i tidningen.

Därefter fortsatte färden in mot de mer centrala delarna av Stockholm, varvid man passerade den kommande mordplatsen ett flertal gånger. Den äldre mannen som Dahlgren skjutsat runt under eftermiddagen, hämtades sedan vid Operan, inte långt från Kungliga slottet, Utrikesdepartementet och Riksdagshuset. Detta skedde några minuter före kl 23.00. Tillsammans åkte man nu runt kvarteret vid Rådmanngatan ett flertal gånger - Dahlgren upplevde det som om mannen och Holmér letade efter något eller någon där - varefter mannen släpptes av i närheten av Odenplan.

Strax före kl 23.30, det vill säga få minuter efter de ödesdigra skotten på Sveavägen, befann man sig vid ”ena kanten av Hagagatan” i närheten av Sveaplan. Holmér steg då ur bilen och gick fram till en man i 25-årsåldern. Det verkade som om de hade stämt möte i förväg. Efter några få minuter kom Holmér tillbaka och berättade att Olof Palme blivit skjuten på Sveavägen. Dahlgren gasade genast iväg mot brottsplatsen där det nu samlats en hel del folk, men fick då order om att bara ”rulla sakta förbi”, vilket han uppfattade som mycket märkligt! Landets högste polischef har just fått reda på att landets statsminister utsatts för ett blodigt attentat och beordrar sin chaufför att bara fortsätta köra... Rolf Dahlgren var säker på att de passerade mordplatsen sju minuter efter mordet, cirka kl 23.28.30, ungefär vid samma tidpunkt då kommissarie Gösta Söderström (se sid 178) kom till platsen som förste polis (se sid 81).

Någon halvtimme senare (strax efter midnatt), när man efter fortsatt rundkörning i Stockholms centrala delar befann sig på Norrmälarstrand, fick Dahlgren order om att plocka upp en väntande kvinna i 50-årsåldern. Kvinnan skjutsades sedan till en adress i Sundbyberg. Dahlgren mindes inte adressen, men upptäckte senare att hon hade glömt kvar någon sorts jacka eller dylikt i bilen. (*Författarens anmärkning: Kan det här plagget ha någonting med mysteriet kring Lisbet Palmes kappa att göra (se sid 259)? Lägg också märke till att båda kvinnorna är i samma ålder.*)

Dahlgren fick slutligen order om att köra vidare till Mälarhöjdens tunnelbanestation, där han lämnade av Holmér strax före kl 00.30. I samband med detta påminde länspolismästaren kraftfullt Dahlgren om den gällande tystnadsplikten, varefter han försvann iväg i en mörkblå Volvo, i vilken det satt minst en person förutom föraren. Den kvarglömda jackan tog han med sig.

Här slutar Hans Dahlgrens redogörelse för mordkvällen, en version som tidigare publicerats på olika sätt och som väckt stor förundran. Journalisten Sven Anér har genom idogt grävande lyckats få fram Dahlgrens lönespecifikationer (se *PalmeNytt nr 7 och 8 -02*) från mordkvällen, bevis för att han verkligen jobbade över denna dag,

något som alltid förnekats från officiellt håll.

I mars 2003 trädde två nya vittnen fram och avslöjade att de hade sett Hans Holmér på mordnatten, utanför Kreditbanken i hörnet av Norrmalmstorg och Hamngatan. Klockan hade vid tillfället varit cirka 02.20 och Holmér var iförd svart skinnjacka. De kände igen honom både på ansiktet och ”den tuffa framtoningen”.

ALLA TRE AVLED

Efter sammanträffandet med polisinspektör Rolf Dahlgren tog riksdagsmannen Jerry Martinger kontakt med en bekant, polisöverintendent Roland Ståhl vid Rikskriminalpolisen. Denne fick en kopia av Dahlgrens dagbok samt anteckningar från mötet och ville genast informera sina kollegor. Men av detta ”blev det bara skit”.

Ståhl förklarade aldrig närmare vad han menade, men det stod senare klart att han fått problem varje gång han försökt visa upp dagboken. Efter diverse motgångar under flera års tid bestämde de två sig för att sitta ner och prata.

Mötet ägde rum i Fruängen kring årsskiftet 1999-2000. Ståhl sa då att han kände till att Martinger ”råkat illa ut” och att han med anledning av detta hade viss information som han trodde riksdagsmannen kunde ha nytta av. Polisöverintendenten kände sig emellertid lite krasslig och lovade att höra av sig vid ett senare tillfälle. Detta skedde dock aldrig och när Jerry Martinger ringde upp honom på hans tjänsterum några få veckor senare fick han beskedet att - Roland Ståhl hade avlidit i cancer.

-Jag påstår inte att dödsorsaken är en bluff, men den kom onekligen plötsligt, i vart fall för Ståhls arbetskamrater på Rikskriminalpolisen, kommenterade en skakad Jerry Martinger i sin skrivelse.

Något år före denna händelse hade Jerry Martinger bestämt lunchträff med före chefen för Rikskriminalen, Jörgen Almblad.

-Jag hade sett hur pressad Ståhl varit efter att han fått Rolf Dahlgrens dagbok och ville helt enkelt veta vad som pågick. Men Almblad dök aldrig upp och trots att jag sedan sökte honom i flera veckor var han aldrig anträffbar.

-Någon tid senare ringde Alf Enerström av alla människor upp mig och berättade att Almblad för honom uppgivit att han febrilt hade försökt få tag i mig under lång tid. Men detta är helt enkelt inte sant. Jag hade fullständig koll via växel och sekreterare

Jerry Martinger

Jörgen Almblad

Alf Enerström

och han hade inte försökt att nå mig en enda gång.

(En fråga: Vad har den extreme Palmehataren Alf Enerström (se sid 370) med chefen för Rikskriminalen att göra?)

”SLUTA ROTA - ANNARS SÄTTER JAG PUNKT FÖR DIG!”

Jerry Martinger hade tidigare visat upp dagboken för moderate riksdagsmannen Anders Andersson (se sid 678). Detta hade skett en tisdag i mars-april 1989. Andersson hade då kontaktat tidigare finansborgarrådet John-Olle Persson (se sid 678), som i sin tur ringde upp Martinger för ett möte i Gamla Stan. Enligt Martinger var John-Olle mycket intresserad av Rolf Dahlgrens förehanden under mordkvällen, men yttrade lite kryptiskt:

-Jag har följt dig som åklagare. Du har dessutom hjälpt en släkting till mig så jag vet att du är en rekorderlig karl. Jag tror därför att du här kan ha hittat något intressant och jag vill då ge dig ett råd: Var väldigt försiktig, eftersom jag tror att det finns folk i partiledarkretsen som ogillar det du håller på med just nu.

-Några veckor senare ringde John-Olle upp mig och vi bestämde oss för att träffas i mitten av maj, skriver Martinger. Något ytterligare sammanträffande blev det emellertid inte. Både John-Olle Persson och Anders Andersson fanns med på listan över omkomna vid flygkraschen i Oskarshamn (se sid 677).

Riksdagsmannen var dock fast besluten om att försätta sitt sökande. Resultatet lät inte vänta på sig. I slutet av maj 1991, kallades han in till ordförande i Försvarsutskottet, riksdagsmannen Arne Andersson, som gav honom en rejäl utskällning.

-Andersson sa rent ut att det skulle sättas punkt för mig om jag inte omedelbart slutade med mitt rotande och att han personligen kunde komma att bidra till att jag fick sota för det som jag höll på med! Jag förundrades över hur han kunde känna till så många detaljer som han gjorde. Dagboken hade jag ju inte fört vidare till närmare utredning på annat sätt än att jag givit den till polisöverintendent Roland Ståhl.

Tyvärr slutar inte historien om Jerry Martinger här. Som så många andra som har försökt bana väg för sanningen, har han blivit illa bränd. Inte långt efter inlämnandet av Martingers PM den 13 juni 2000 blev han plötsligt anklagad för sextrakasserier. Jerry Martinger, en gång påtänkt som justitieminister i Carl Bildts regering och parlamentarisk ledamot i Rikspolisstyrelsen, fann sig nu misstänkt för:

1) Ofredande - i form av 139 samtal till barnfamiljer, det handlade om både flåssamtal och hotfulla, smattrande ljud.

Arne Andersson

Jerry Martinger

Syftet med samtalen var enligt överåklagaren Hans Lindberg (se *Aftonbladet den 6 februari -01*) att smutskasta en man som hans dåvarande hustru hade ett förhållande med

2) Sexuellt ofredande - Martinger påstods ha ringt obscena samtal till barnfamiljer

3) Misshandel och olaga hot - han anklagades för att ha hotat döda en kvinna

4) Övergrepp i rättsak - han var även misstänkt för att ha ringt upp kvinnan och försökt få henne att ta tillbaka anmälan.

”Kul” karikatyr

I och med dessa hårda anklagelser tvingades Jerry Martinger lämna både platsen i Rikspolisstyrelsen och stolen i riksdagen, samtidigt som han utsattes för en brutal mangling i massmedia och av etablissemang.

I den följande rättegången behandlades ett antal av de påstådda telefonsamtalen. Ett av dem spårades till en telefonkiosk vid tunnelbanestationen i Stockholmsförorten Bredäng. Ett problem uppstod dock när man försökte tillskriva Martinger detta samtal, eftersom han själv ringt från sin bostadstelefon till Riksdagen och ett kommunalråd 2 minuter och 11 sekunder efter samtalet i Bredäng.

Polisen vidhöll emellertid bestämt att det var fullt möjligt att köra från Bredäng till Martingers bostad på angiven tid. Tidningen *Contra* testade den 21 maj 2001 sanningshalten i påståendet:

Att springa från telefonkiosken vid tunnelbanan till närmaste gata tog 27 sekunder. Martinger skulle då ha 1 minut och 51 sekunder på sig att köra den angivna sträckan samt ta sig in i bostaden och slå numret. Tidningen *Contras* testförare klarade sträckan på 4 minuter och 25 sekunder trots att han då bröt mot alla hastighetsbegränsningar. På sträckan, som huvudsakligen är en både kurvig och backig tvåfilig väg genom tätbebyggt område, passeras 5 trafikljus. Stoppen vid rödljusen räknades bort med hjälp av stoppur. Den sista halva kilometern består dessutom av smala villagator med fartgupp.

Om man istället antar att en medhjälpare stått och väntat med en uppvärmd och extremt snabb motorcykel hade medelhastigheten behövt vara 138 km/tim. Men det här var inga problem att genomföra, allt enligt polisens vittnesmål inför domstol.

I samband med sitt försvar begärde den anklagade Jerry Martinger att få se logglistorna från de telefonkiosker där samtal som tillskrivits honom hade ringts. Det kunde ju vara så att någon ringt flera samtal vid samma tidpunkt och att namnen på mottagarna skulle kunna avslöja något om vem som verkligen utfört handlingen (om det nu inte var Martinger).

Telefonkiosken var inte flitigt använd, det var ofta en halvtimme mellan samtalen och när logglistorna till sist kom fram, trots polisens och åklagarens protester, visade det sig att ett samtal som ringts ett par minuter före det aktuella samtalet hade gått

till ingen mindre än förra statsrådet Carl Lidbom!? Samme Lidbom som dykt upp i så många märkliga sammanhang kring statsministermordet (se sid 36, 282, 521, 662, 709). (Lidbom avled 26 juli 2004)

Ett annat obscen samtal som Jerry Martinger anklagades för hade ringts i juli 1999. Polis och åklagare påstod här att Martinger i samband med en taxifärd från bostaden i Segeltorp till Riddarholmen stannat till vid Hornstull för att ringa därifrån kl 12.50. Till stöd för teorin återropades förhör med taxiföraren. Inför tingsrätten uppgav denne dock att han fått platsen Hornstull av polisen och erkände enligt tidningen *Contra* rent ut att han lika gärna hade kunnat säga till exempel Marieberg, om polisen så hade velat.

Trots att den ansträngde Jerry Martinger hela tiden hävdat sin oskuld, dömdes han slutligen till stränga böter och villkorlig dom. Huddinge tingsrätt beslutade dessutom att han skulle genomgå en Paragraf 7-undersökning, en så kallade liten psykundersökning.

Jämför detta med den likaledes brutala behandlingen av Amnesty Internationals förre ordförande Jesús Alcalá (se sid 229, 414).

MÖRDARENS EGNA ORD

Vi letar vidare efter ledtrådar. Palmeutredningen har kantats av dussintals underliga brev. Många av dem tycks ha kommit från ett och samma håll. Enligt *Aftonbladet den 22 februari -89* hotades bland andra Palmeåklagaren Jörgen Almblad (se sid 197) till livet av denne anonyme brevskrivare. Almblads brev var skrivit på franska, avskickat i Helsingborg och kom till A-prensens Stockholmsredaktion: ”Jörgen Almblad befinner sig på avgrundens rand. Det kan ni vara säkra på. Han har redan en fot i graven”.

-Jag känner igen brevskrivaren och tror mig veta vilken krets han kommer ifrån, sa Almblad som trots ett glatt yttre verkade skakad.

Han var inte den enda som kände sig pressad. Ett stort antal privatpersoner och myndigheter hade fått brev där bland annat författaren och John-Olle Perssons nära medarbetare Hans Hastes (initialer HH) angivits som avsändare (se sid 705).

-Jag tror att denne person har ett visst släktskap med den som har skrivit de övriga breven, konstaterade Haste, mannen som många observerat uppträda nästan överdrivet upprört på brottsplatsen dagen efter mordet och gråtande yttrat orden:

-Det är som om Palmes sista gärning var att befria våra känslor.

I de anonyma skrivelserna sa sig brevskrivaren tillsammans med några kompisar

Hans Haste

JUSTITIEKANSLERN
dat. 1990-03-01
Dnr 18-90-92

Stockholm
February 29, 1990

Justitiekanslern
STOCKHOLM

Dear Mr. Hans Stark,

FINAL ACCOUNT

Exactly four years ago, on another cold night, Olof Palme was killed on a street in Stockholm. This is my third and probably my last visit to Sweden, and in connection with this I want to make a confession. I cannot go into all details here, instead, I can only describe the main outlines, because we have had several aliases ~~names~~ there is no clue to the identity of the murderer. I was known as Abdul Kassem among those accomplices who I have co-operated with in Stockholm. Of course, we are bound to observe professional secrecy. It is no use to tell us my right name. During a number of years I have, in the best possible manner, represented my country. But if the task is contradictory to my code of morals, I am not forced to take part in the actions. But in the Palme case there was, however, unmistakable wishes to make ~~company~~ with him, and this without any conscientious scruples. He was given too much rope by his party. I happen to know that many of Palme's fellow partisans saw something positively in that that happened.

A person who had been in touch with politicians and foreign secret service agents visited me at my place, somewhere in Asia. He wondered if I was willing to take part in an attempt on a eminent foreign politician. When he told me I would make a fortune out of the mission, there was no question of hesitation. My contact man who went to Paris for discussions returned on the following week and then we planned to go together to Sweden. When we had settled all the arrangements, I flew to Frankfurt where I met with Kolgor, who should be one of my partners. From Frankfurt we went by air to Arlanda where I was met by a swede in middle life,

Mördaren beskriver i stor detalj sin inblandning i mordet på statsminister Olof Palme

who also helped me to get along in Stockholm. In this town we stayed over one and a half months. We got regular information about these tasks we ought to be acquainted with. We had to take Olaf Palme's flat in Sweden Street and we should also follow or talk down and other people and visit shady places like the joint Ocean. By watching video tapes we made acquaintance with Olaf Palme as well as some real criminals. We began to understand that we were seriously involved in an expected attempt on the Swedish Prime Minister. Discreetly enough we split up into three groups that hitherto had worked independent of each other. Holger and I used a blue Volkswagen Passat equipped with a radio device (two way) to connect with the walkie-talkies. We were responsible for fire arms, too. (It is fairly easy to come by fire arms nowadays.)

Though we were staying on different places, sometimes at hotels, sometimes in private dwellings, we, Holger and I saw each other every day. Holger, who knew Stockholm very well showed me round about the Stockholm area. But sometimes I was the driver and Holger the co-driver i.e. the one who read the map. But it also often happened that we took the subway downtown. On such an occasion I was addressed by a young man who mistook me for Olle Nordin, the coach of the Swedish national soccer team. We were only informed a couple of times about the other four accomplices and their activities without knowing their right identities. We also learned that our operations were made easier thanks to collaboration with Swedes, both politicians and politicians. The fact is that we were under the aegis of the social-democratic party. We were also informed that Palme's phone was tapped. I must emphasize that I and my friends always used assumed names, one for each task, when travelling around the world. Thus my names have always been related to different missions. I have only used the name Abdul Kaseem during the period when I ^{worked} with my colleagues in connection with the assassination of Olaf Palme, otherwise I used other names, for instance when I put up at hotels etcetera in Stockholm.

En man i tunnelbanan tog fel på mördaren och förbundskaptenen i fotboll, Olle Nordin

After one and a half month of preparations for the task it was time to take action. On February 28th we learned that Olaf Palme was not have any bodyguards that evening and that we should stand by. A coup of hours later we were set to work. I was introduced to a german called Heime and in a hurry we were equipped with walkie-talkies and we were also instructed to watch Palmes front-door and to follow him when he left. By our devices it was not very difficult for us to connect each other and one of our principals. We had brought two bags in which we protected our walkie-talkies from view, when we got into the underground train. We each took carriage, one of which was the same one as the Palme couple went by. When reaching Grand Lisbet and Olaf entered the cinema while we met with Stuart, who was a tall fairhaired fellow, outside. Right in the middle of the cinema performance our radio contact three get-away cars to places at convenient distances from Söndervägen. When the people came pouring out of the cinema I was ordered to cross the street and to take my stand in a doorway near Kungälvan. Heine and Stuart should follow Palme on the same side as the church and and fix him some distance ahead. For that reason they carried guns with silences and a poisoned needle, just in case - - -

But the decree of fate made Palme cross the street at an earlier stage than expected. He came into my sphere of interest and fell on my lot to put him out of action. A strong tension took possession of me when I peeped out from my hiding place and saw how he came closer. Then I fastened the walkie-talkie inside my jacket and simultaneously I pressed up against the door. I got hold of my revolver out of my pocket and when Palme was right in front of me I stepped out into the street right behind him. Now it's no way back I thought and grasped his shoulder. I raised my weapon and squeezed the trigger firmly at close range. The shot went off with a violent echo and I heard the best silence. Now everything went very fast although it seemed to pass in slow motion.

Efter dödsskotten flydde mördaren snabbt till en väntande flyktbil på Snickarebacken

ha utfört statsministermordet. Vidare berättade han att mördarteamet hade återförenats i Östersund sommaren 1988 och att de skrivit till lokaltidningen för att fria den så kallade 33-åringen, Victor Gunnarsson (se sid 267). Som stöd för sina påståenden framförde han en berättelse som enligt tidningen föreföll förvirrad och utan verklighetsanknytning.

Men var detta en korrekt bedömning? Samme brevskrivare fortsatte att skicka avslöjanden per brev, bland annat följande anonyma skrivelse till justitiekansler Hans Stark, författad på dagen fyra år efter mordet på Olof Palme.

(Brevet har tidigare publicerats i boken *Han sköt Olof Palme*, författad av kriminalinspektör Börje Wingren i bearbetning av Anders Leopold på *Expressen*, som även skrev om detta i en artikel *den 28 september -93*. Deras tolkning av brevet är dock mycket annorlunda än den här bokens).

Här följer en exakt avskrift av brevet, inklusive stavfel och översättning:

”JUSTITIEKANSLERN
INK. 1990-03-01
DNR. 6/8-90-92

Justitiekanslern

Stockholm, February 28, 1990

Dear Mr. Hans Stark,
FINAL ACCOUNT

”Exactly four years ago, on a rather cold night, Olof Palme was killed on a street in Stockholm. This is my third and probably my last visit to Sweden, and in connection with this I want to make a confession. I cannot go into all details here, instead, I can only describe the main outlines. Because we have had several aliases there is no clue to the identity of ”the murderer”. I was known as Abdul Kassem among those accomplices who I have co-operated with in Stockholm. Of course, we are bound to observe professional secrecy. It is no use to tell you my right name. During a number of years I have, in the best possible manner, represented my country. But if the task is contradictory to my code of morals I am not forced to take part in the actions. But in the Palme case, there was, however, unmistakable wishes to make away with him, and this without any conscientious scruples. He was given too much rope by his party. I happen to know that many of Palme’s fellow partisans saw something positively in that that happened.”

Käre Hans Stark,
DEN SISTA REDOGÖRELSEN

En ganska kall kväll för exakt fyra år sedan dödades Olof Palme på en gata i Stockholm. Detta är mitt tredje och förmodligen sista besök i Sverige och i samband med det vill jag bekänna en sak. Jag kan inte ge mig in på alla detaljer, jag kan bara beskriva det hela i stora drag. Eftersom vi hade diverse alias finns det inga spår som kan identifiera ”mördaren”. Jag var känd under namnet Abdul Kassem bland mina medarbetare i Stockholm. Naturligtvis har vi professionell tystnadsplikt och det finns ingen anledning för mig att avslöja mitt riktiga namn. Under åtskilliga år har jag på ett föredömligt sätt tjänat mitt land. Om ett uppdrag har stridit mot min moraliska övertygelse har jag inte varit tvungen att delta. Men i fallet Palme fanns det utan tvekan starka önskemål om att utan samvetsqual göra sig av med honom. Han hade fått för stor rörelsefrihet av sitt parti. Jag råkar känna till att många av Palmes partikollegor såg något positivt i det som hände.

”A person who had been in touch with politicians and foreign secret service agents visited me at my place, somewhere in Asia. He wondered if I was willing to take part in an attempt on an eminent foreign politician. When he told me I would make a fortune out of the mission, there was no question of hesitation. My contact man who went to Paris for discussions returned on the following week and then we planned to go together to Sweden. When we had settled all the arrangements I flew to Frankfurt where I met with Holger who should be one of my partners. From Frankfurt we went by air to Arlanda where I was met by a Swede in middle life, who also helped me to get along in Stockholm. In this town we stayed over one and a half months. We got regular information about those facts we ought to be acquainted with. We had to watch Olof Palmes flat in Gamla Stan and we should also follow or tail him and other people and visit shady places like the joint Oxen. By watching videotapes we made acquaintance with Olof Palme as well as some rude criminals. We began to understand that we were seriously involved in an expected attempt on the Swedish Prime Minister. Discreetly enough we split up into three groups that hitherto have worked independent of each other. Holger and I used a blue Volkswagen Passat equipped with a radio device (two-way) to connect with the walkie-talkies. We were responsible for firearms, too. (It is fairly easy to come by fire-arms nowadays).”

En person som hade haft mycket att göra med politiker och agenter från utländska underrättelsetjänster besökte mig i mitt hem någonstans i Asien. Han undrade om jag var villig att delta i ett attentat mot en framstående utländsk politiker. När jag förstod att jag kunde tjäna en förmögenhet på uppdraget var det aldrig tal om någon tvekan. Min kontaktman reste till Paris för överläggningar och återvände följande vecka, varefter vi planerade vår gemensamma resa till Sverige. När vi var klara med alla arrangemang flög jag till Frankfurt där jag träffade Holger, en av mina blivande medarbetare. Från Frankfurt tog vi sedan flyget till Arlanda där jag möttes av en medelålders svensk

som hjälpte mig att komma iordning i Stockholm. I denna stad stannade vi i drygt en och en halv månad. Vi fick regelbunden information om sådant vi behövde känna till, bevakade Olof Palmes lägenhet i Gamla Stan och skuggade honom och andra personer samt besökte skumma tillhåll som syltan Oxen. Genom att studera videoband lärde vi känna Olof Palmes vanor, liksom några ökända brottslingars. Det började nu gå upp för oss att vi var inblandade i ett välplanerat attentat mot den svenska statsministern. Diskret delade vi upp oss i tre grupper som arbetade oberoende av varandra. Holger och jag använde en blå Volkswagen Passat utrustad med en komradio som stod i kontakt med några walkietalkies. Vi hade även ansvaret för vapnen. (Det är ganska enkelt att få tag på vapen nu för tiden.)

”Though we were staying on different places, sometimes at hotels, sometimes in private dwellings, we, Holger and I saw each other every day. Holger, who knew Stockholm very well showed me round about the Stockholm area. But sometimes I was the driver and Holger the co-driver i.e. the one who read the map. But it also often happened that we took the subway downtown. On such an occasion I was addressed by a young man who mistook me for Olle Nordin, the coach of the Swedish national soccer team. We were only informed a couple of times about the other four accomplices and their activities without knowing their right identities. We also learned that our operations were made easier thanks to collaboration with Swedes, both politicians and policemen. The fact is that were under the aegis of the social-democratic party. We were also informed that Palmes phone was tapped. I must emphasize that I and my friends always used assumed names, one for each task, when travelling around the world. Thus my names have always been related to different missions. I have only used the name Abdul Kassem during the period when I dealt with my colleagues in connection with the assassination of Olof Palme, otherwise I used other names, for instance when I put up at hotels etcetera in Stockholm.”

Trots att vi bodde på flera olika platser, ibland på hotell och ibland hos privatpersoner, träffades Holger och jag varje dag. Holger, som kände till Stockholm mycket väl, visade mig runt i Stockholmsområdet. Ibland körde jag med Holger som kartläsare. Men det hände också ofta att vi tog tunnelbanan in till staden. Vid ett sådant tillfälle tog en ung man fel på mig och Olle Nordin (se sid 706), förbundskapten i det svenska fotbollslandslaget. Vi blev endast några få gånger informerade om de andra fyra medbrottslingarnas aktiviteter, utan att känna till deras rätta identiteter. Vi upptäckte också att vår operation underlättades tack vare samarbete med svenskar, både politiker och polismän. Faktum är att vi var under beskydd av det socialdemokratiska partiet. Vi informerades också om att Palmes telefon var avlyssnad. Jag måste påpeka att jag och mina vänner alltid använder täcknamn, ett för varje uppdrag när vi reser runt i världen. På så sätt har mina namn alltid varit relaterade till diverse uppdrag. Jag har bara använt

namnet Abdul Kassem då jag tillsammans med mina kolleger arbetade med mordet på Olof Palme, annars har jag använt mig av andra alias, till exempel när jag checkade in på hotell etc i Stockholm.

”After one and a half month of preparations for the task it was time to take action. On February 28th we learned that Olof Palme would not have any body-guards that evening and that we should stand by. A couple of hours later we were set to work. I was introduced to a german called Heinz and in a hurry we were equipped with walkie-talkies and we were also instructed to watch Palmes front-door and to follow him when he left. By our devices it was not very difficult for us to connect each other and one of our principals. We had brought two bags in which we protected our walkie-talkies from view when we got into the underground train. We each took a carriage, one of which was the same one as the Palme couple went by. When reaching Grand, Lisbet and Olof entered the cinema while we met with Stuart, who was a tall, fairhaired fellow, outside. Right in the middle of the cinema performance our raidio contact three get-away cars to places at convenient distances from Sveavägen. When the people came pouring out of the cinema I was ordered to cross the street and to take my stand in a doorway near Kungsgatan. Heinz and Stuart should follow Palme on the same side as the churchyard and fix him some distance ahead. For that reason they carried guns with silencers and a poisoned needle, just in case ...”

Efter en och en halv månads förberedelser var det dags att slå till. Den 28 februari fick vi veta att Olof Palme var utan livvaktsskydd på kvällen och att vi skulle hålla oss redo. Ett par timmar senare satte vi igång. Jag presenterades för en tysk som hette Heinz och i all hast utrustades vi med walkietalkies och instruktioner om att bevaka Palmes entré för att skugga honom när han gick ut. Med hjälp av vår tekniska utrustning var det inte svårt att hålla kontakten med varandra och med en av våra arbetsgivare. Vi hade med oss två väskor som vi gömde våra walkietalkies i när vi kom ner i tunnelbanan. Vi hoppade på var sin tunnelbanevagn, varav en var den som paret Palme färdades i. När Lisbet och Olof kom fram till Grand, stannade vi kvar utanför där vi träffade Stuart, en lång ljushårig kille. Mitt under bioföreställningen ordnade vår radiokontakt tre flyktbilar på bekvämt avstånd från Sveavägen. När publiken började strömma ut från biografen fick jag order om att korsa gatan och placera mig i en portgång nära Kungsgatan. Heinz och Stuart skulle följa efter Palme på samma sida som kyrkogården och fixa honom ett stycke därifrån. Av den anledningen bar de vapen med ljuddämpare och en giftspruta, bara för att vara på den säkra sidan...

”But the decree of fate made Palme cross the street at an earlier stage than expected. He came into my sphere of interest and it fell on my lot to put him out of action. A strong tension took possession of me when I peeped out from my hiding place and saw how

Palm fell to the ground and Libert beat her knees before him. I could see that she was kind of paralyzed when she looked at me and I fired off a shot in her direction only on purpose to frighten her. At the very instant as I realized that Olaf Pal was clearly wounded; the idea came to me... As I said before we had watched video tapes and now I recollected the picture of a notorious criminal who had a very special gait. (Some people say I was disguised and dressed up as Christer Fallarsson, but that is not true.) In that connection and in order to calm myself I concentrated on appearing absurd when I ran towards and upon the claps in the alley. One of the steps there was a man who established his identity as agreed upon and he made signs that I should follow him. I passed one happy couple coming towards me and I could easily follow my guide right on to Singerjarlsgraven. Over there it was a blue VW Passat parked in which Holger sat behind the steering wheel waiting for us. The man who had started me there disappeared as soon as he saw two Holger and I started and drove off. Holger who had spoken to some "supporting body" over his two-way radio device, shouted "Let's go north and meet the guys". After awhile, a quarter of an hour or so, Holger said in German: "Hier ist es". We were there at a cross-roads with an ascending ramp a short distance ahead to the right. I changed clothes in the course of the drive from a quilted jacket to a small checked overcoat. This must be Ulriksdal, Holger said, and eat his eyes on the taxi-map while we were packing up our fire-arms and "radio phone" in the big black and red chequered suitcase. We had not waited long when a white Volvo passed up there and backed down the ramp right in front of us. When Holger made signals with the headlights a fair haired man, tall of stature, jumped out of the other car and opened the boot cover, and we expressed our mutual best wishes as I said good bye to Holger. I hastened up to Stuard (that was his name) with the heavy suitcase and he said: "Ella", in a loud voice, but with a smile. The driver of the other car, called Odd,

I närheten av Ulriksdal genomfördes ett byte av flyktbilar, varefter man fortsatte norrut

was Norwegian, and he was, in fact, hairy like Stuart. They presented my ^{after} ~~statement~~ ^{statement} and had a good laugh when I said something about my wise son Stuart, which ~~beats~~ ^{beats} on the other side of Sveriges said that it did not make that noise at all. He himself had made for Norra land and then he was picked up by Old.

Neither of us regarded our assistance in the assassination of Olof Palme. Stuart showed me the injection syringe filled with a deadly poison which was intended for Palme, if the situation developed in a certain direction.

In the neighbourhood of the village Märsta, at a barn called Roserström, we stopped a horse. There was a man standing at the door with an electric torch in his hand twinkling. He answered his signals, using our flashlight. When the man came to our Old asked for the pass-word by saying: "What's the word?" and the man replied: "The Future!" Then I realized that we had got a well planned support from people who did not participate in the execution itself. Baroness ^{some thing} which we, in our car, were not really aware of. We handed over some of our luggage containing technical outfit, fire-arms and knives and clothes. In return we received Norwegian number plates and these we fitted up onto our car immediately before we left for Uppsala.

When we arrived there I bid farewell to my companions at the address given. Two days met me there and they accompanied me to a dwelling where I had to stay on during the next few days, as a precaution. Meanwhile I got confirmation that a lot of money should be available abroad as a reward for the personal contribution. Someone gave us also an air ticket and ready money to be used for a journey to a metropolis in a central European country.

Thanking I had brought the mission to an end and I returned to the country and the town where I belong. I am proud to have executed a plot which must have gone to the history of the world. Today, in honour of Olof Palme I have visited his grave with that style tombstone, a native stone from a barren island.

Years very truly
Your
[Signature]

PS I am sorry that innocent people like Christofer Eriksson, [redacted] and of course Olof Palme have been murdered.

Är detta den verkliga sanningen bakom mordet på Sveriges statsminister Olof Palme?

he came closer. Then I fastened the walkie-talkie inside my jacket and simultaneously I pressed up against the door. I got hold of my revolver out of my pocket and when Palme was right in front of me I stepped out into the street right behind him. Now it's no way-back I thought and grasped his shoulder. I raised my weapon and squeezed the trigger firmly at close range. The shot went off with a violent echo and I damned the bad silencer. Now everything went very fast although it seemed to pass in slow-motion."

Men ödet gjorde att Palme korsade gatan tidigare än väntat (se sid 67). Han kom därmed in i min intressesfär och det föll nu på min lott att göra slut på honom. En stark spänning grep mig när jag tittade ut från mitt gömställe och såg hur han närmade sig. Sedan stoppade jag walkietalkien i innerfickan och tryckte upp mig mot dörren. Jag drog fram min revolver ur fickan och när Palme var rakt framför mig tog jag ett steg ut precis bakom honom. Nu finns det ingen återvändo, tänkte jag, och tog tag i hans axel. Jag lyfte mitt vapen och kramade om avtryckaren på mycket nära håll. Skottet gick av med ett våldsamt eko och jag förbannade den dåliga ljuddämparen. Nu gick allting mycket fort även om det tycktes passera i slowmotion.

"Palme fell to the ground and Lisbet bent her knees before him. I could see that she was kind of paralyzed when she looked at me and I fired off a shot in her direction only on purpose to frighten her. At the very instant as I realized that Olof Palme was deadly wounded; the idea came to me. As I said before we had watched videotapes and now I recollected the picture of a notorious criminal who had a very special gait. (Some people say I was disguised and dressed up as Christer Pettersson, but that is not true). In that connection and in order to calm myself I concentrated on appearing churlish when I ran towards and upon the steps in the alley. Way up the steps there was a man who established his identity as agreed upon and he made signs that I should follow him. I passed an elderly couple coming towards me and I could easily follow my guide right on to Birger Jarlgatan. Over there it was a blue VW Passat parked in which Holger sat behind the steering wheel waiting for me. The man who had showed me the way disappeared as soon as he saw how Holger and I started and drove off. Holger who had spoken to some "supporting body" over his two-way radio device, shouted "Let's go north and meet the guys!"

Palme föll till marken och Lisbet böjde knä framför honom. Jag kunde se att hon var som paralyserad när hon tittade på mig och jag tryckte av ett skott i hennes riktning bara för att skrämma henne. Samtidigt som jag såg att Olof Palme var dödligt sårad fick jag en idé. Som jag nämnde tidigare hade vi sett en del videoband och nu kom jag ihåg bilden av en okänd brottsling som hade ett mycket speciellt sätt att gå och springa. (En del människor påstår att jag var förklädd till Christer Pettersson, men det är inte sant). Med den bilden i huvudet och för att lugna ner mig själv koncentrerade jag mig på

att uppträda som en haltande lufs när jag sprang mot och uppför trapporna i gränden. På vägen uppför trappan stod en man som identifierade sig som avtalat, varefter han gjorde tecken åt mig att följa efter. Jag passerade ett äldre par som kom emot mig (se sid 80) och det var lätt att hänga med min guide hela vägen till Birger Jarlsgatan. Där stod en blå Volkswagen Passat väntande (se sid 100) med Holger bakom ratten. Mannen som hade visat mig vägen försvann så fort Holger och jag körde därifrån. Holger, som hade talat med en medhjälpare i komradion, ropade: ”Nu drar vi norrut och träffar de andra grabbarna!”

GIFTSPRUTA I RESERV

”After a while, a quarter of an hour or so, Holger said in German: Hier ist es! We were ther at a cross-roads with an ascending ramp a short distance ahead to the right. I changed clothes in the course of the drive from a quilted jacket to a small checked overcoat. This must be Ulriksdal, Holger said, and set his eyes on the taximap while we were packing up our fire-arms and ”radio-phone” in the big black and red chequered suitcase. We had not not waited long when a white Volvo passed up there and backed down the ramp right in front of us. When Holger made signals with the head-lights a fair-haired man, tall of stature, jumped out of the other car and opened the boot cover, and we expressed our mutual best wishes as I said goodbye to Holger. I hastened up to Stuart (that was his name) with the heavy suitcase and he said: ”Eila!” in a loud voice, but with a smile. The driver of the other car, called Odd, was norwegian, and he was, in fact, fairly like Stuart. They praised my achievement and they had a good laugh when I said something about my noisy gun. Stuart, who had been on the other side of Sveavägen said that it did not make that noise at all. He, himself, had made for Norra Bantorget where he was picked up by Odd. Neither of us reported our assistance in the assassination of Olof Palme. Stuart showed me the injection syringe filled with a deadly poison which was intended for Palme if the situation developed in a certain direction.”

Efter en stund, kanske en kvart eller så, sa Holger på tyska: ”Hier ist es!” Vi var vid en korsning med en uppfart en bit framför oss till höger. Jag klädde om medan vi åkte, från en täckjacka till en smårutig ytterrock. Det här måste vara Ulriksdal, sa Holger och kollade taxikartan medan vi packade ner våra vapen och ”radiotelefoner” i den stora svarta och rödrutiga resväskan. Vi behövde inte vänta länge förrän en vit Volvo körde förbi däruppe och backade nerför uppfarten rakt framför oss (se sid 106). När Holger signalerade med helljuset hoppade en stovväxt, ljushårig man ut ur den andra bilen och öppnade bagageluckan och vi önskade varandra lycka till, medan jag sa adjö till Holger. Jag skyndade bort till Stuart (så kallade han sig) med den tunga resväskan samtidigt som han ropade: ”Eila!” (se sid 106) men med ett leende. Chauffören

Vad hände egentligen minuterna efter mordet? Enligt mördarens brev etc är följande scenario möjligt: X) Mordplatsen. K) Eventuell kommandocentral under Johannes Brandstation. Ö) CG Östlings (se sid 425) och major Grundborgs lägenhet. D) Polismannen Djurfeldts lägenhet (se sid 439). VW) Flyktbilen (se sid 100). Svarta punkter) Mördarens riktiga flyktväg? Ett alternativt händelseförlopp: Mannen förövaren möter i trappan var CG Östling, som stått ovanför trapporna tillsammans med piket 3230s manskap och väntat på att skotten skulle smälla. Var det i så fall Östling och inte gärningsmannen som vittnena såg på David Bagares gata och kan hans tunga löpstil (se sid 80) ha berott på att han var nyopererad? Och var det han som hade kräcks vid trappans topp (se sid 87)? Grå punkter) CG Östlings språngmarsch fram till lägenheten på Regeringsgatan 85 för att skaffa sig av med det överlämnade mordvapnet.

i den andra bilen, Odd, var norrman (se sid 461) och ganska lik Stuart. De berömde min bragd och fick sig ett gott skratt när jag nämnde något om mitt högljudda vapen. Stuart, som hade varit på andra sidan av Sveavägen, sa att det inte alls hade låtit så mycket. Han hade själv stuckit iväg mot Norra Bantorget för att bli upplockad av Odd. Ingen av oss nämnde något om vår inblandning i mordet på Olof Palme. Stuart visade mig däremot injektionssprutan fylld med dödligt gift (se sid 28) som hade varit avsedd för Palme om situationen utvecklats sig annorlunda.

Palmes gravsten hämtades från Fårön

”In the neighbourhood of the village Märsta, at a hamlet named Rosersberg (se sid 33) , we stopped in a barn. There was a man standing at the barn with an electric torch in his hand, twinkling. We answered his signals using our flashlight. When the man came up to our car Odd asked for the password by saying: Which flight? and the man replied: The Fulmar! Then I realised that we had got a well planned support from people who did not participate in the ”execution patrol” itself. But was something which we, in our car, were not really aware of. We handed over some of our luggage containing technical outfit, firearms, walkie-talkies and clothes. In return we received norwegian number plates and these we fitted up onto our car immediately before we left for Uppsala.”

I en liten by kallad Rosersberg i närheten av förorten Märsta stannade vi till i en lada. Det stod en man och blinkade med en ficklampa. Vi besvarade hans signaler med strålkastarna. När mannen kom fram till bilen frågade Odd efter lösenordet genom att säga: ”Vilken flight?” och mannen svarade: The Fulmar! (se sid 33) Då insåg jag att vi hade välplanerat stöd från folk som inte deltog i själva exekutionspatrullen. Men det var något som vi inte hade känt till. Vi lämnade över lite bagage innehållande teknisk utrustning, vapen, walkietalkies och kläder. I utbyte fick vi norska nummerplåtar som omedelbart monterades på vår bil innan vi fortsatte mot Uppsala.

Är det den här ladan han beskriver?

”When we arrived there I bid farewell to my companions at the address given. Two chaps met me there and they accompanied me to a dwelling where I had to stay on during the next few days, as a precaton. Meanwhile I got confirmation that a lot of money should be available abroad as a reward for the personal contribution. Someone gave me also an airticket and ready money to be used for a journey to a metropolis in a central European country. Thereby I had brought the mission to an end and I returned to the country and the town where I belong.

I am proud to have executed a plot which must have gone to the history of the world. Today, in honour of Olof Palme I have visited his grave with that simple tombstone, a native stone from a barren island.

Years very trueely - ”Abdul”

PS. I am sorry that innocent people like Christer Pettersson, (*överstruket*) and of course Lisbet Palme have been ...(oläsligt)”

När vi kom fram tog jag avsked av mina två kamrater. Två andra killar förde mig sedan till en bostad där jag skulle stanna de närmaste dagarna (se sid 606), som en försiktighetsåtgärd. Under tiden fick jag bekräftelse på att en massa pengar skulle finnas tillgängliga utomlands som belöning för min insats. Någon gav mig också en flygbiljett och kontanter att användas för en resa till en storstad i ett centraleuropeiskt land.

Därmed hade jag fullföljt uppdraget och kunde återvända till det land och den stad där jag hör hemma. Jag är stolt över att ha utfört en konspiration som har gått till världshistorien och för att hedra Olof Palmes minne har jag idag besökt hans grav med den enkla gravstenen, en natursten från en karg ö.

Med vänliga hälsningar ”Abdul”

PS Jag beklagar att oskyldiga människor som Christer Pettersson, (*överstruket troligtvis Victor Gunnarsson*) och självklart Lisbet Palme har fått l.... (oläsligt) (*Författarens anmärkning angående kodordet The Fulmar: Fulmarus glacialis, är en mås som försvarar sitt bo genom att bomba anfallare med bajs*).

MÖRDARENS VERKLIGA IDENTITET

Men vem är då denne man som vid mordoperationen den 28 februari 1986 gick till världshistorien som statsminister Olof Palmes baneman? Eftersom vi troligtvis pratar om en etablerad yrkesmördare med ett flertal falska identiteter kan det bli mycket svårt att besvara den frågan. Det är inte ens säkert att han fortfarande är vid liv, då hans avslöjande brev måste ha uppfattats som mycket farliga för resten av konspirationen. Många till synes separata spår tycks emellertid peka ut en och samme person: en kurd, född i Turkiet eller Iran.

Enligt Granskningskommissionens betänkande 1999 är hela mordutredningen hos Säpo uppdelad i två akter: ”Mordet på statsminister Olof Palme” och ”Ej kurd”. Denna mycket märkliga uppdelning bekräftar att säkerhetspolisen är medveten om gärningsmannens ursprung. Den framlidne bokförlagsdirektören och så kallade privatspanaren Ebbe Carlsson var också övertygad om att mördaren var av kurdiskt ursprung, detsamma gäller före spaningsledaren Hans Holmér. Det är viktigt att poängtera att vi inte talar om kurderna som folk, utan om **en** enda kallhamrad individ som valt döden som inkomstkälla. Det kurdiska folket har fått utstå mer än nog av förföljelse och lidande och meningen med denna bok är inte att ytterligare förvärpa deras situation.

Den amerikanske journalisten Allan Francovich arbetade under flera år hårt på att avslöja Natos och Stay Behinds hemliga specialoperationer (se sid 485). I samband med dessa undersökningar hade han kommit i kontakt med en del av sanningen bakom Palmemordet. Bland annat bekräftade en säker källa att en serie hemliga sammanträden hade hållits i det engelska grevskapet Wiltshire (se sid 503). Här hade ett av delbesluten att skaffa sig av med den besvärlige svenske statsministern tagits.

Parallellt hade Francovich lyckats skaffa fram namnet på yrkesmördaren som skulle utföra mordet. Denne, vars identitet bekräftats av tre av varandra oberoende källor i amerikanska och israeliska säkerhetsorganisationer, gick under kodnamnet Nass Beirut. Nass Beirut sades vara en elitskytt tränad av CIA för shahen av Irans hemliga underrättelsetjänst Savaks räkning, en ytterst skicklig yrkesmördare som arbetade mot skyhögt ersättning. Innan Allen Francovich hann publicera sina avslöjanden avled han dock i en hjärtinfarkt på flygplatsen i Houston. Han var då på väg att träffa en hemlig agent som innehade gärningsmannens foto, identitet och adress (se sid 504):

Abdul Kassem?

I Granskningskommissionens Betänkande 1999 tog man upp ett annat fall som skulle kunna röra sig om samme person. En månad efter mordet hade chefen för Irans fruktade revolutionsgardister nämnt att en agent från hans hemstad gjort en stor insats för regimen utomlands. Mannen, som var från Turkiet, född 1952 och cirka 178 centimeter lång, var obildad, full av religiöst patos och hade skrytsamt berättat om hur han mördat Olof Palme.

Uppdraget skulle ha lämnats av chefen för Revolutionsgardisternas säkerhetsavdelning och motivet skulle ha varit att sätta stopp för fredsprocessen i kriget mellan Iran och Irak.

Agenten och två andra namngivna personer hade före mordet erhållit fem månaders träning i Libanon och i Iran och därefter flugits med libanesiska pass till Tyskland för vidare transport med färja till Sverige. Väl framme uppehöll de sig två månader i

Stockholm, där de stod i tät kontakt med Irans ambassad som bistod med transporter och vapen:

Abdul Kassem?

I samband med att det så kallade Sydafrikaspåret exploderade i massmedia (se sid 577) lämnade den extremt hårdföre polisöversten Eugene de Kock uppgifter om att Olof Palmes baneman var en turkisk kurd, bosatt nära Medelhavet. Eugene de Kock satt fängslad, men påstod sig ha skrivit ner mördarens namn på en papperslapp. Denna lapp upphörde senare mystiskt att existera, men innan dess hade spaningsledaren Hans Ölvebro i hemlighet fått en kopia (se sid 630). Namnet på pappret har han dock aldrig avslöjat:

Abdul Kassem?

Den sydafrikanske yrkesmilitären Brian Davies bekräftade innan dess Eugene de Kocks uppgifter. Enligt honom hade den amerikanske CIA-agenten Vernon Gillespie, som var nära vän med superspionen Craig Williamson (se sid 585), stått för direktkontakten med den kurdiske skytten som påstods ha sina rötter i den kurdiska organisationen PKK (se sid 274). En före detta officer instämde i Brian Davies påståenden om att mördaren var kurd och sa att turken handlat på direkt uppdrag av Craig Williamson, som alltid själv fanns på plats när större uppdrag skulle utföras:

Abdul Kassem?

(I slutet av *januari 2004* rapporterade den sydafrikanska tidningen *Mail & Guardian* om en stridighet mellan arkivet South African History Archive Trust och landets justitiedepartement. Dokument rörande mordet på Olof Palme bedömdes av justitiedepartementet som så känsliga att det skulle skada Sydafrikas intressen om innehållet offentliggjordes.

-Jag blir både förvånad och förbittrad över att sydafrikanska myndigheter vill hemlighålla dokument rörande mordet, sa den svenske kriminalkommissarien Jan-Åke Kjellberg, som under tre år arbetat för Sanningskommissionen på plats i Sydafrika. Själva grundpelaren för kommissionens arbete var ju att det skulle råda total öppenhet, att allt material skulle vara offentligt. Men det är välkänt att stora mängder dokument bara försvann.)

Turkiska tidningar har också flera gånger pekat ut påstådda Palmemördare. En av dessa namngavs av den turkiska tidningen *Hurriyet*: Hasan Hayri Darban, kodnamn Beshir.

Sant eller falskt? Vem vet. Flera andra har gjort anspråk på att veta gärningsmannens

sanna identitet. 1995 hävdade en före detta PKKare som gömde sig i Sverige till exempel att han kände till namnet på mördaren, som tidigare skulle ha avtjänat ett fängelsestraff i Bekaadalen i Libanon. Turkiets vice premiärminister Bülent Ecevit bekräftade uppgifterna för nyhetsbyrån AP:

-Sakik har lämnat en full redogörelse för hur mordet gick till.

Den kurdiske redaktören och debattören Kurdo Baksi i Stockholm misstänkte dock att erkännandet var iscensatt av regimen.

Eftersom inget åtal väcktes innan den 28 februari 1996 kan endast mördaren numera ställas inför rätta; alla andra inblandade går fria. Och efter det magiska datumet den 1 mars 2011 kan även han erkänna utan risk för repressalier. Av den anledningen gäller det alltså att avslöja konspirationen innan dess, annars kommer det för alltid att vara för sent. Det viktigaste av allt kommer att vara att hitta den verkliga uppdragsgivaren.

Men med tanke på hur det ser ut i andra liknande fall, till exempel mordet på John F Kennedy, som fortfarande påstås vara olöst trots mängder av bevis om motsatsen, ser det allt annat än ljus ut. Frågan är också hur en domstol på nytt ska kunna pröva mordfallet och därmed komma runt Lisbet Palmes utpekande (se sid 292).

-Vi måste i så fall hitta Christer Petterssons dubbelgångare, kommenterade en Palmespanare till *Expressen*.

(På sidorna 708-709 visas en till svenska myndigheter inskickad skiss som sägs avslöja bakgrunden, motivet och de komplexa nätverken bakom mordet på Olof Palme. Mycket tyder på att den som har gjort skissen kan vara svensken Bertil Wedin, tidigare sydafrikansk agent (se sid 634). Även om författaren inte är enig i uppbyggnaden kan det vara intressant att studera teckningen i detalj).

ABDUL KASSEM - DEN FELANDE LÄNKEN?

Låt oss även passa på att ta en titt på det tidigare nämnda mystiska brev (se sid 707 och 680) som kom till det drabbade flygbolaget Holmström Air AB, endast få dagar efter Oskarshamnkraschen (se sid 677).

Återigen nämns Abdul Kassem, men även Olof Palme, John-Olle Persson och krigsmaterielinspektör Algernon, alla döda under våldsamma omständigheter. Först en direkt avskrift på engelska, följt av den svenska översättningen:

”Arlanda, Mai 18, 1989

Dear Sirs,

Attention! Claiming to a crash outside Oskarshamn the Airway-Traffic board now is trying to calm the public opinion by putting the blame on the crew. This is bad sport.

Earlier this spring we have warned that accidents might happen to Swedish planes unless the man who is taken into custody charged with the assassination of Olof Palme will be released. Helin and Almlad are responsible for that action, ie, the murder of Palme and so too the aeroplane accident outside Oskarshamn.

One of our boys planted a tiny box aboard the Beechcroft 99. That box contained a sophisticated gadget which inflicted terrific damage on the plane. Of course, this was a long shot but the scheme worked. The innocent man, Christer Pettersson, is still behind bars, which might result in new air crashes.

But I must emphasize that Abdul Kassem on the whole had nothing to do with the sabotage... It is also very important never to reveal his hideaway.

The death of Olof Palme as well as the one of Algernon and John-Olle will remain mysteries throughout all eternity.

On behalf of "die Palmegruppe"

Brevet på svenska:

”Arlanda, den 18 maj 1989

Till den det berör,

Hör upp!

Angående flygkraschen utanför Oskarshamn försöker haverikommissionen nu lugna ner allmänheten genom att skylla på besättningen. Det är verkligen taskigt gjort.

Tidigare i våras varnade vi för att liknande flygplansolyckor skulle kunna hända, om inte mannen som gripits och anklagats för att ha mördat Olof Palme släpps fri. Helin och Almlad är direkt ansvariga, både för mordet på Palme och för flygplanskraschen utanför Oskarshamn.

En av våra grabbar placerade en liten låda ombord på Beechcroft 99an med en mycket sofistikerad anordning som orsakade fruktansvärda skador på planet. Det var givetvis en vild chansning, men fungerade som planerat. Den oskyldige Christer Pettersson sitter fortfarande bakom lås och bom, vilket kan resultera i nya flygkrascher.

Men jag måste påpeka att Abdul Kassem inte hade någonting direkt med sabotaget att göra... Det är också mycket viktigt att aldrig avslöja hans gömställe.

Olof Palmes död, liksom Algernons och John-Olles, kommer för all framtid att förbli olösta mysterier.

För "die Palmegruppe"

Dear Sir,
Attention!

Coming to a smash outside Östersund the airway-traffic board now is trying to calm the public opinion by putting the blame on the crew. This is bad sport. Earlier this spring we have warned that accidents might happen to Swedish planes unless the man who is taken into custody charged with the assassination of Olof Palme will be released. Helin would undoubtedly be responsible for that action, i.e. the murder of Palme and so to the aeroplane accident outside Östersund. One of our lads planted a tiny box aboard the Beechcraft 99. That box contained a sophisticated gadget which inflicted terrific damage on the plane. Of course, this was a long shot but the scheme worked. The innocent man, Christer Pettersson is still behind bars which might result in new air crashes.

But I must emphasize that Abdul Kassem on the whole had nothing to do with the sabotage.

It is also very important never ever to reveal his hideaway. The death of Olof Palme, as well as the one of Algernon and John Otle will remain mysteries throughout all eternity.
On behalf of "the Palmegruppe".

Det här brevet skickades till flygchefen John-Olof Holmström (se sid 679) några få dagar efter Oskarshamnkraschen. Återigen dyker den mystiske Abdul Kassem's namn upp. Är detta ett bevis på att mordet på statsministern och den fruktansvärda flygolyckan kan vara sammanlänkade? Ingen myndighet har någonsin brytt sig om att undersöka källan bakom detta brev.

FINN FEM FEL

Andreij Tarkovskij

"Falconetti"

Victor Gunnarsson

Mirko Vuksic

Christer Pettersson

Olle Nordin

HUR SER MÖRDAREN UT?

Men hur ser då mördaren ut? Enligt vittnet Per (se sid 50) som såg honom smyga efter statsministerparet i Gamla stan, var han mycket lik den exilryske regissören Andreij Tarkovskij. Vittnet Ulla Danielsson (se sid 581) beskrev honom som snarlik "Falconetti" i TV-serien *De Rika och de Fattiga*. Den så kallade 33-åringen (se sid 267) Victor Gunnarsson (se sid 706), jugoslaven Mirko Vuksic och Christer Pettersson har en sak gemensamt - de har alla blivit utpekade som Palmemördare.

Lägg därför märke till deras mycket likartade ansiktsdrag. Till sist har vi så den tidigare förbundskaptenen i fotboll, Olle Nordin, som mördaren Abdul Kassem själv säger sig vara lik.

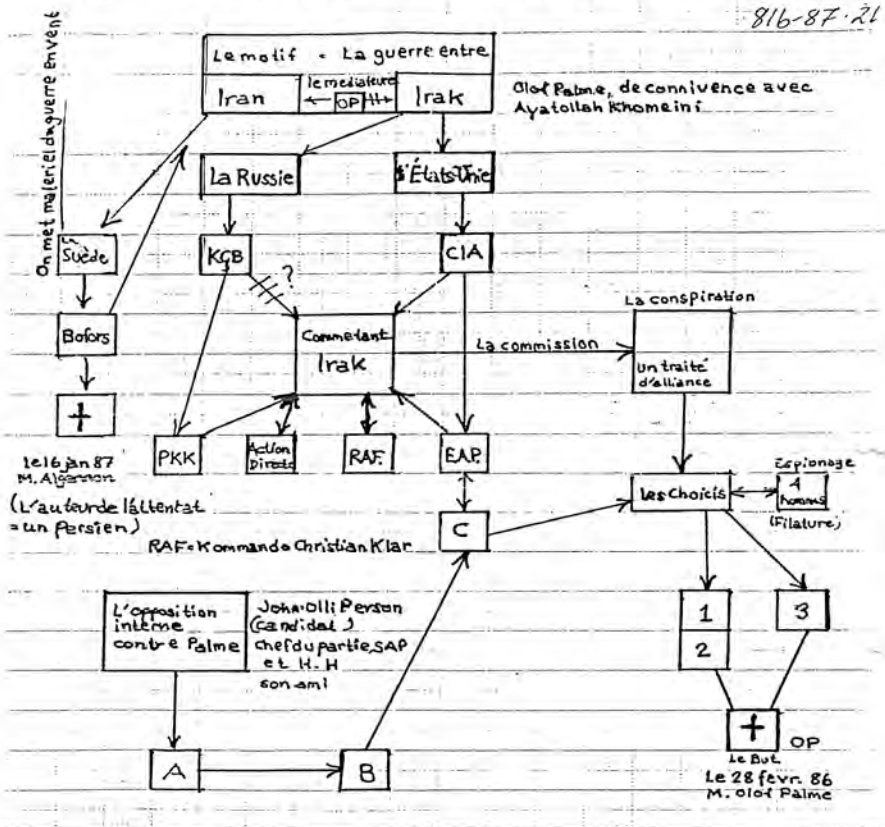

Abdul Kassem

1987-03-13
 Su
 1987

Information - Confirmation
 La forme n'est rien, la substance est tout!

87. 03. 02.03
 816-87.21

- A) L'opposition de la partie socialiste (SAP) 2 hommes
 B) Deux agents de la police (service de la sûreté)
 C) Un Norvégien
- Les voitures-walkie-talkies
 1 VW Passat, bleue { Un Norvégien
 2 Volvo 244, blanche { Un Irakien
 3 Ford Escort, rouge { Un Allemand, Américain
 { Un Français
- Abul Kassem = Abdul Kassem ①
 et les complices = ① ② ③

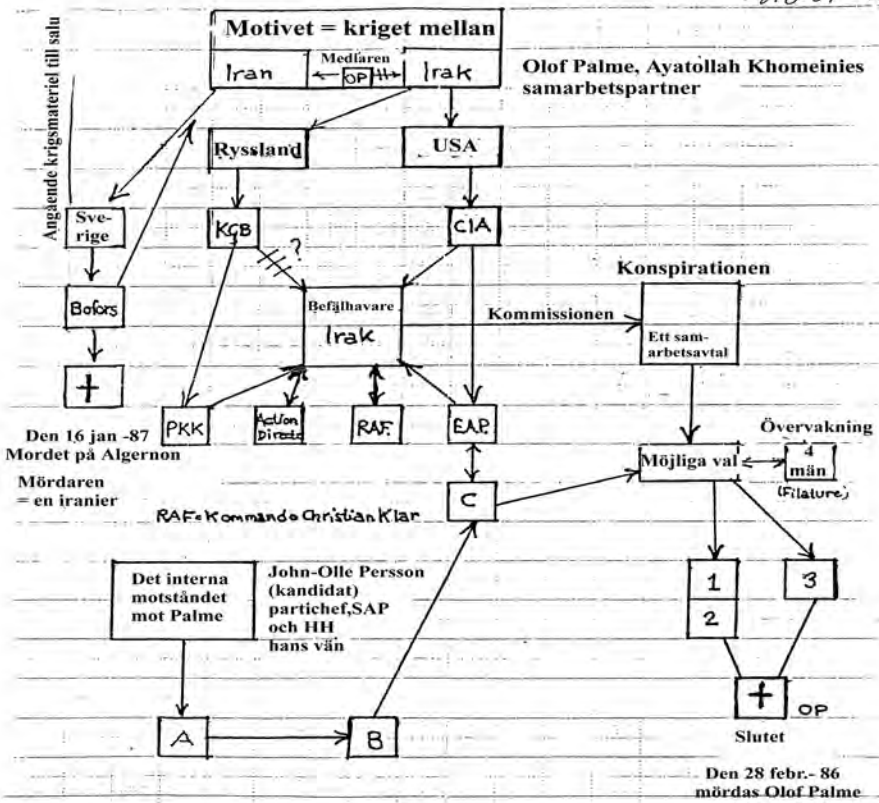
Ett år efter mordet kom denna skiss till de svenska myndigheterna: "Laforme n'est rien, la substance est tout!" Formen är ingenting, innehållet är allt! Den mycket invecklade och detaljerade skissen sägs förklara bakgrunden till attentatet. Stormakterna och deras underrättelsetjänster i samarbete med olika politiskt extrema organisationer skymtar i scenariot. Här omtalas även krigsmaterielinspektör Algernons påstådda självmord i tunnelbanan.

1987-03-13
 Su

Information - Konfirmation

Formen är ingenting, innehållet är allt!

87-03. 02.03
 816-87-21

A) Oppositionen inom det socialdemokratiska partiet (SAP). 2 män

Flyktbilar, walkietalkies

B) Polisagenter (Säpo)

- 1. VW Passat, blå (en norrman, en irakier)
- 2. Volvo 244, vit (En tysk, en amerikan)
- 3. Ford Escort, röd (En fransman, en tysk)

C) En norrman

Förövare av brottet = Abdul Kassem och hans medarbetare = 1, 2, 3

Dokumentet översatt till svenska: Även i det här brevet omtalas samma tre flyktbilar (se sid 655), samma antal deltagare i hitteamet och samma mördare - kodnamn Abdul Kassem. Som ledare för det interna motståndet inom det socialdemokratiska partiet omnämns John-Olle Persson (se sid 678) och hans vän HH. Kan detta vara Hans Haste (se sid 688), som även pekats ut i andra angivarbrev? Båda har numera avlidit.

Medveten och intelligent manipulation av massornas organiserade vanor är en viktig ingrediens i ett demokratiskt samhälle. De som manipulerar denna dolda samhällsmekanism utgör ett skuggkabinett som i realiteten styr vårt land.

Edward L Bernays, propagandaexpert

VILDA SPEKULATIONER

Författaren Sven Wernström har skrivit en smått fantastisk bok som heter *Mordet - en rövarhistoria*.

Den utspelar sig en i liten bananrepublik i Sydamerika, men handlar i själva verket om Sverige och Palmemordet. För den insatte är det inte svårt att byta ut namnen på karaktärerna i boken och känna igen personer som statsminister Olof Palme, Baseballpoliserna Leif Tell och Thomas Piltz (se sid 417), korrupta politiker, vapenhandlaren Carl Gustaf Östling (se sid 424) och syndabocken Christer Pettersson (se sid 282) med flera.

Baseballpoliserna Leif Tell och Thomas Piltz

Bokens tema är i stora drag följande (blandad med lite egna spekulationer):

Bananrepublikens president hade alltid varit mycket populär och bra för sitt parti. Han var till synes en man av folket och en beskyddare av de svaga och utslagna. Men i det fördolda levde han promiskuöst och vältrade sig i lyx med Eliten. En dag hände så det som absolut inte fick hända: Han blev smittad av en dödlig, sexuell sjukdom och kaos uppstod inom de egna leden. Hur skulle man hantera denna svåra situation? Efter en del överläggningar skickade man fram presidentens rådgivare (Carl Lidbom se sid 533, 687) med ett häpnadsväckande förslag:

-Som du säkert själv förstår kommer det att bli en katastrof för ditt parti om det här kommer ut. Du ser fortfarande frisk ut, men det finns ingen bot och det dröjer inte länge förrän man kommer att kunna se sjukdomssymptomen. Vi har därför ett förslag

- ett förslag som kommer att kunna vända ett garanterat nederlag till stor triumf och förvandla dig till en legend, precis som den där amerikanske presidenten Kennedy du tycker så mycket om.

-Det låter onekligen intressant, svarade presidenten en aning nyfiket.

-Har du sett *Blåsningen* på TV3 någon gång? Vi har tänkt ut något liknande, fast i verkliga livet. Om du dör kommer du för alltid att vara politikern som gav aids ett ansikte. Väljarna skulle ta avstånd från partiet och hela ditt livsverk gå förlorat. Men om du istället föll offer för en galen mördares kula, skulle du på ett ögonblick förvandlas till en martyr, berömd i hela världen för att ha offrat livet för din politiska övertygelse.

-Vill du att någon ska mörda mig, frågade presidenten häpet. Har du blivit alldeles galen?

-Inte alls, svarade rådgivaren. Vi planerar nämligen att arrangera ett låtsasmord, så att det bara ser ut som om att du blir likviderad. I själva verket använder vi lösa skott och paintballkulor med blod för att simulera att du har blivit träffad. Med hjälp av två ambulanser kan vi byta ut dig mot en död dubbelgångare, det är inte så svårt att hitta en okänd luffare som ingen skulle sakna, och därefter frakta dig vidare med flyg till ett av dina rika vänners slott. Där kan du i lugn och ro umgås med familjen, få den bästa behandling som kan köpas för pengar och samtidigt avrunda ditt liv i värdighet.

Den sorgsne presidenten insåg att han inte hade något val. Klockan tickade på och slutet närmade sig obönhörligen. Han gav därför klartecken till Operation Offret. Utvalda nyckelpersoner inom säkerhetspolisen sattes att utarbeta detaljerna och snart hade man lejt en gärningsman (vapenhandlaren CG Östling). För att ingen skulle kunna avslöja den jättelika bluffen värvade man folk till hitteamet bland högerextrema poliser som redan kände stort hat till presidenten och hans humanitära insatser. Det var viktigt att dessa inte fick veta att det rörde sig om ett falskt terrordåd och därför förbereddes allting precis som om det vore på riktigt, med enda skillnaden att kulorna i mordvapnet var utbytta mot lösplugg. En utvald syndabock hade samtidigt utsetts och nu framställdes bevismaterial som direkt efter "mordet" skulle placera denne i elektriska stolen. Så snart han var satt ur spel skulle statsministermordet för alltid vara löst för folket.

Allting gick precis som planerat, ända tills kvällen före attentatet då "CG Östling" plötsligt råkade ut för en trafikolycka, hamnade på sjukhus och fick hela överkroppen och käken gipsad.

-Ta det bara lugnt, tröstade en av Baseballpoliserna. Du behöver inte oroa dig, vi kommer att fixa svinet i alla fall.

Tystad av gipset och oförmögen att röra sig tvingades Östling panikslagen se på när de andra gav sig iväg för att genomföra likvideringen. Det förelåg nämligen ett

Carl Lidbom

gigantiskt problem: Eftersom de andra inte var medvetna om att det var ett låtsasattentat laddade de sina vapen med skarpa skott. Med andra ord - presidenten skulle gå rakt i sin egen fälla och dö på riktigt!

Vilket är precis vad som sedan hände.

Är denna bok då bara baserad på fria fantasier? Det finns en del som tyder på att så **inte** är fallet. Faktum är att bokens scenario skulle kunna besvara många svårförklarade frågor i utredningen. Otroligt, men inte desto mindre sant. Trots att temat är mycket uppseendeväckande har boken dock till största delen bemötts med tystnad. Vidare är den av okänd anledning katalogiserad som barnbok på landets alla bibliotek. Sätten att tysta kritiker är många.

Skulle Olof Palme ha varit allvarligt sjuk i en venerisk sjukdom? Vid tiden för mordet florerade rykten om att avvikande sexuella preferenser var legio inom de styrande kretsarna i Sverige. Detta blev bland annat aktuellt i den så kallade Bordellhärvan på 1980-talet, då flera hundra (!) politiker och samhällstoppar misstänktes för att ha utnyttjat minderåriga sexuellt. En obehaglig fråga är alltså om statsministern kan ha varit hivsmittad och / eller bisexuell. Detta kan tyckas okänsligt att dra upp, men hans sexuella läggning kan till synes ha spelat in. Ett hittills hemligstämplat dokument med diarienummer Ai.446-93 berörde denna problematik och släpptes 1999. Det hade lämnats in till Rikspolisstyrelsen av *Dagens Nyheters* journalist Olle Alsén den 10 maj 1993.

Innehållet var följande:

En gång då Alsén övernattade på Grand Hotell i Oslo hade Palme just vistats där i samband med Nordiska Rådets sammanträde. En kvinnlig anställd på hotellet avslöjade fnittrande för journalisten att Palme hade delat svit med en man och att de en natt hade tagit upp en prostituerad på rummet. Av någon anledning hade denne därefter bestulit den svenske statsministern. Händelsen, som även har återgivits i norsk press, gick ut på att den prostituerade hade avvikit, inte bara med Palmes plånbok, flygbiljett och andra papper, utan även med hans kavaj och skor. Radiounderhållaren Carl-Uno Sjöblom har enligt Alsén senare bestämt hävdatt att den prostituerade, eventuellt var de två, var av manligt kön och att svenska ambassaden måste ingripa för att hjälpa Palme ur knipan.

En annan händelse som har fått Olle Alsén att ana ugglor i mossen var när han en gång träffade den homosexuelle förlagschefen Ebbe Carlsson (se sid 533) och möttes med följande öppning:

-Tjenare, tjenare, ja du kände ju också Olof. Han hade ett helvete med Lisbet, eftersom han levde i två fullvärdiga äktenskap och måste försöka dölja det (?).

I dag säger Olle Alsén att han aldrig fick någon klarhet i vilket andra äktenskap som Ebbe Carlsson åsyftade. Alsén kontaktade därefter familjen Palmes läkare under 10-15 år. Professor Elias Bengtsson var chef för Roslagstulls sjukhus, infektionsläkare

med invärtesmedicin och kardiologi som specialitet och en av pionjärerna i Sverige vad gällde diagnosticeringen av hiv och aids. När denne fick frågan om Palme hade haft aids blev svaret nekande. På följdfrågan om han möjligen hade varit bisexuell, gav Bengtsson följande kommentar:

-Jag har inget bevis för det.

Men faktum kvarstår att Olof Palme några dagar varje år lades in på Roslagstulls sjukhus för observation och provtagningar. Tidningen *PalmeNytt* gjorde också en intervju med professor Bengtsson.

-Var statsministern i dåligt skick mot slutet, frågade redaktören Sven Anér.

-Nej, det tycker jag inte, svarade Bengtsson.

-Det man naturligtvis undrar är om Palme hade någon sjukdom som närmade sig dina specialiteter?

-Ja, det hade han.

Tyvär följde Sven Anér inte upp detta svar med kompletterande frågor. Professor Bengtsson avled inte långt senare.

Skulle sjukdomen aids kunna vara anledningen till hemligstämplingen av obduktionsprotokollet (se sid 246)? Denna dödliga sjukdom påverkar de flesta inre organ och skulle utan tvekan upptäckas vid en patologisk undersökning. Skulle en hiv-diagnos kunna avslöja hela Blåningen? Visste fru Lisbet Palme i så fall om smittorisen och var det av den anledning hon försökte förhindra vittnen från att utföra mun-till-mun-metoden (se sid 73) på den svårt blödande statsministern?

Granskningskommissionen lämnade ut delar av chefsobducenten Kari Ormstads obduktionsreferat som hon redogjorde för inför Marjasinkommissionen.

-Det finns några uppgifter i något material som jag fått ut från en krönikör som inte är Palmespanare och som är väldigt kategorisk, kommenterade ledamoten Hans-Gunnar Axberger. Han påstår att man vet att Olof Palme led av en sjukdom, relativt allvarlig. Det är ett mycket kategoriskt påstående som förvånar mig. Har du någon aning om vad som kan ligga bakom det?

-Ja, svarade Kari Ormstad. Han vårdades för en lindrig, men kronisk njuråkomma. Han gick alltså privat hos någon neurolog, njurspecialist, men det var ingen åkomma som skulle göras någonting åt.

-Har den åkomsten något namn?

-Någon form av interstitiell nefrit, tror jag.

-Den här läkaren... jobbade han på Roslagstull, frågade spaningsledare Hans Ölvebro.

-Det gjorde han nog.

-Jag tror att det här har ett samband med någon infektionssjukdom som han har fått. Jag tror att det var i Indien han hade fått någon form av...

-Det kan hända att det har varit början på det, avbröt Ormstad.

- Inte malaria, men någonting...
- Parasitgrej, ja, svarade Ormstad.
- Någon parasit ja, som han hade fått i sig och gick på behandling för. Ingenting som han led av, men behövde undersökning...
- Det kan också vara början till att han fick diagnosen då, att han gick på kontroll, det behöver inte ha varit på hälsokontroll.
- Det var inte den sista Indienresan i januari då, utan det här är tidigare, kommenterade Ölvebro. Jag tror till och med att han låg intagen på Roslagstull under en period, men det ligger ju flera år tillbaka... före 1986.

USTASJA - ELLER MUSTAFA?

Under tiden efter mordet verkar en del mot sin vilja ha blivit inblandade i den stora lögnen. Vissa försökte diskret avslöja vad som pågick, bland andra chefsobducenten Milan Valverius som skrev fel dödsdatum och bostadsadress i dödsintyget (se sid 244). Enligt boken *Best Evidence* närvarade ett 30-tal höga militärer och säkerhetsagenter under största sekretess vid obduktionen av president John F Kennedy (se sid 263). Obducenterna, som själva tillhörde militären, hotades med att ställas inför krigsrätt om de inte löd order. Genomled Milan Valverius något liknande och var det i så fall därför han försökte smyga in små ledtrådar?

Studerar man dokumentationen kring fallet slås man också av att fru Palme varierar sin namnteckning - vissa gånger skrev hon under med stavningen *Lisbeth* Palme, andra gånger med *Lisbet* Palme. Gjordes detta av samma anledning som Valverius felskrivningar? Under natten var något av det första fru Palme gjorde dessutom att ringa upp den finska sångerskan Arja Saijonmaa och be henne sjunga en av makens favoritlåtar på begravningen (se sid 157). I sångtexten återfinns följande fras: ” I ett hav där ingen ser, i en grav där ingen dör.”

Kan Lisbet Palme ha vetat om ett planerat låtsasattentat? I det första av två förhör med kommissarie Åke Rimbom (se sid 125), polisen som talade med henne på Sabbatsbergs sjukhus under mordnatten, finns följande noterat: ”Lisbet Palme nämnde Ustasja eller möjligen Mustafa (?). Hon var svårt chockad, det var besvärligt att tala med henne.”

Kände hon möjligtvis igen Abdul Kassem, men under namnet Mustafa? Det låter otroligt, men glöm inte hennes mystiska byte av jacka på väg till sjukhuset (se sid 259), hennes vägran att spela in sina förhör (se sid 284), hennes arroganta inställning till utredningen och hur hon troligen fullt medvetet har pekats ut en oskyldig person. Trots att hon just sett till att Christer Pettersson skulle dömas till livstids fängelse, förklarade hon i tingsrätten:

Lisbet Palme

-Mordet blir aldrig löst för mig (se sid 293).

En anledning till att hon vägrade bandinspelning av förhören kan ha framkommit i en facktidning för psykologer i början av 1990-talet. En undersökning påvisade då att man på tonfallet kan bevisa om en person ljuger. Var fru Palme rädd för ett sådant avslöjande?

Den kalla februarinatten 1986 hade polisens Ledningscentral troligen fått order om att hålla sig i bakgrunden och bara sköta

om den vanliga, fortlöpande verksamheten (se sid 168). Själva mordoperationen skulle dirigeras från en kommandobas. En möjlig sådan är den underjordiska lokal där den nya SOS-larmcentralen numera är belägen, sju våningar ner i berggrunden under Johannes brandstation (se sid 700, fig K). Själva larmcentralen är en lokal på cirka 45 x 20 m, kopplad till ett omfattande tunnelsystem som finns under Stockholm (se sid 490), även utnyttjat av statsgerillan Stay Behind (se sid 485). Enligt uppgift från anställda på larmcentralen var denna lokal tidigare avsedd som skyddsrum åt självaste kungen och hans närmaste (se sid 490).

Lägg märke till att när polismannen Claes Djurfeldt och de tre andra poliserna från Södermalmspiketen 3230 kom springande efter mördaren, började två av dem direkt att leta vid brandstationen i stället för att springa vidare nerför David Bagares gata (se sid 87) efter den påstådde gärningsmannen. Var de i själva verket i kontakt med personer inne på kommandocentralen?

Det finns ytterligare märkliga detaljer. I samband med ett privatspanarmöte i ABF-huset i Stockholm 1999 berättade en person, som är så lik den mördade statsministern att han blivit utvald att spela denne i filmen *Sista Kontraktet*, att han befunnit sig i en bil några få meter från mordplatsen när skotten small. Detta vittne existerar inte i de officiella protokollen. Ingen annan på mordplatsen har heller lagt märke till bilen - eller är det så att utredarna har sett till att den har försvunnit? Vad gjorde Palmes dubbelgångare där? Var det bara en fantastisk slump eller fanns det en anledning? I Granskningskommissionens Betänkande 1999 angående den i Iran utpekade mördaren (se sid 703) anges att statsministern varit på väg fram mot en bil då han sköts till döds. Var han i så fall på väg till sin dubbelgångares bil, eventuellt för ett byte innan ambulansen skulle komma?

Sju våningar under Johannes brandstation

Som bekant var det en kvinnlig Norrmalmspolis (se sid 416) som hoppade in extra och körde den ambulans som larmades till platsen (se sid 192), men som aldrig dök upp. Hon var kollega till många av de andra utpekade i det så kallade Polisspåret. Var det meningen att denna ambulans skulle föra Olof Palme till Arlanda eller någon annan flygplats? Här befann sig en annan utpekad, en militär som var instruktör i antisabotage. Väntade han på att eskortera statsministern vidare mot okänd destination?

Var det bara en ren tillfällighet att medlemmar ur en mycket liten och slutna krets satt i polisens Ledningscentral (se sid 167) och tog emot larmsamtalet, fördröjde spaningsarbetet, körde ambulansen, var besättningarna i de första polispiкетerna på plats, jagade mördaren, observerades som walkietalkiemän och var medlemmar i samma lilla skytteförening som höga militärer och Palmeutredningens egen vapenexpert (se sid 433). I föreningen fanns även en militär som arbetade som säkerhetsansvarig för Televerket med kontroll över all radiotrafik i Storstockholm (se sid 425).

Det finns andra detaljer som kan vara värda att ta upp. Vid liknande attentat är en gemensam ingrediens ibland att det finns flera skyttar som samtidigt skjuter från olika håll, detta för att vara hundra procent säkra på att utgången blir dödlig (se sid 262). I spaningsledaren Hans Holmér's bok *Olof Palme är skjuten* berättar han om att den svenska ambassadören i Budapest tidigt fått in ett detaljerat tips om att en ungersk krypskytt skulle ha befunnit sig uppe på ett tak på andra sidan Sveavägen. Palmegruppen fick till och med ett foto på det avancerade geväret. Skytten, som under 9 år skulle ha varit bosatt i västtyska Tübingen, flög efter dådet till Egypten. Lägg märke till att obduktionsprotokollet är hemligstämplat (se sid 246), eventuellt för att dölja ytterligare skottskador. Kommissionsledamoten Jörn Svensson (se sid 245) sägs dessutom ha avgått i samband med att han hävdade att Palme skjutits **framifrån** med ett finkalibrigt vapen.

Yrkesmördaren i filmen "Sista Kontraktet"

Enligt *Svenska Dagbladet* den 28 februari -96 var de enda ouppklarade mord som förövades i Stockholm under 1986 Palmemordet och mordet på en ungrare vid namn Peter Viragh. Han sågs nära brottsplatsen på mordkvällen och sköts kort därefter ihjäl hemma i sin lägenhet. Den landsman som senast såg Viragh i livet försvann spårlost. Hade Palmegruppen undersökt eventuella kopplingar mellan dessa mord, frågade reportern.

-Ja, men vi vill inte kommentera vad, svarade Palmeåklagaren Jörgen Almblad.

TALADE PALME MED MÖRDAREN?

Är det boken *Mordet - en rövarhistoria* handlar om egentligen Operation Tree (se sid 505)? Var det denna plan som vittnet Bertil blev informerad om i polishuset i Norrköping (se sid 373) och ingick aktionen i samma försvarsplan som den misstänkte Dekorimamannen utarbetat enligt scenariot *Statsministern skjuten* (se sid 475)? Och är obeliskens på Luntmakargatan (se sid 558) och utsmyckningen med den avsågade trädstammen i Kungsträdgårdens tunnelbana i så fall minnesmärken över en jättelik Blåsning? Eller insåg Nato och det militära komplexet (se sid 500) faran med en dödligt smittad statsminister som eventuellt ville göra upp med sitt förflutna (se sid 712)?

Vi återvänder för en stund till brottsplatsen. Den allmänna uppfattningen är att det var Lisbet Palme som på väg hem från biografen ville snedda över Sveavägen för att titta i ett skyltfönster (se sid 67). Men det kan också ha varit Olof Palmes eget initiativ som ledde dem till en i förväg avtalad mötesplats. Bakom detta så kallade Mötesscenario står privatspanaren Ingvar Heimer, som före sin mystiska död (se sid 360) gjorde en omfattande utredning av händelserna kring mordplatsen. Det visade sig då föreligga en del egendomligheter.

På vägen söderut mot Tunnelgatans korsning hade makarna Palme mött kocken Nicolai Fauzzi (se sid 69). Det intressanta är att när denne något senare hörde skotten hade han hunnit mycket längre än statsministerparet, trots att de promenerat i ungefär samma takt. Nicolai Fauzzi klockades på plats av Palmeutredarna som konstaterade att promenaden från La Carterie (platsen där denne hade passerat paret Palme) till Bonnierhuset (där han hade hört skotten) tagit 95 sekunder, medan makarna Palmes väg söderut till Tunnelgatan endast tagit 52 sekunder. Då återstår hela 43 sekunder, vilket tyder på att makarna Palme stannat upp i närheten av mordplatsen - och eventuellt talat med mördaren.

Ett sådant möte har observerats av flera av varandra oberoende vittnen. Taxichauffören Anders Delsborn uppgav till exempel att han såg ett par stå och samtala med en man i korsningen Sveavägen - Tunnelgatan (se sid 75). Mördaren stod vänd med ryggen mot husfasaden, medan paret stod med ryggen mot gatan. Vittnet Anna Hage som satt i en bil lite längre söderut såg **tre** personer snedda över trottoaren mot mordplatsen (se sid 73) och vittnet Anders Björkman som kom efter statsministerparet upplevde det som att han gick bakom tre personer som samtalande och höll om varandra (se sid 71). Han hörde dem småprata och ha det trevligt när en av dem plötsligt slet upp en revolver och sköt.

En av dem som förespråkar Mötesscenario är den prisbelönta journalisten Gunnar Wall, författare av boken *Mörkläggning - Statsmakten och Palmemordet*. En annan är författaren

Nicolai Fauzzi

Lars Krantz (se sid 85). Det har också tagits upp av journalisten Anders Leopold på Internetsidan *Leopold Report*.

PLAN A / B

Vi fortsätter våra vilda spekulationer. Finns det möjligtvis ännu en nivå i denna tredimensionella labyrinth? Vid andra attentat förekommer det ibland två eller flera operationer samtidigt, där de olika deltagarna inte är medvetna om varandra. Detta görs för att öka förvirringen bland framtida mordutredare och minska risken för ett avslöjande. Är det möjligt att något liknande förekom i samband med Palmemordet? Kan det ha funnits en Plan A och en Plan B? Detta skulle i så fall kunna förklara det stora antalet involverade, varav många i så fall är oskyldiga.

Låt oss utveckla resonemanget och benämna Blåsningen från boken *Mordet - en rövarhistoria* Plan A och det verkliga mördarteamet med de professionella yrkesmördarna för Plan B. I båda fall värvades deltagarna troligtvis från Stay Behinds internationella nätverk.

Kan någon utomstående ha fått reda på den superhemliga planeringen av Blåsningen och läckt information till riktiga Palmehatare? Har dessa eventuellt bestämt sig för ett djävulskt dubbelspel (Plan B)? Utfördes mordet i så fall mitt framför ögonen på deltagarna i Plan A? Detta raffinerade utspel skulle innebära att dessa då också blev inblandade. Någon gång mellan kl 02.05, då det första rikslarmet gick ut, och kl 05.06, då det ändrade rikslarm nr 2 skickades ut, hände troligtvis någonting dramatiskt. Möjligtvis upptäckte deltagarna i Plan A (Blåsningen) att statsministern verkligen hade mördats (Plan B). Stor panik kan ha utbrutit när man plötsligt såg sig själva delaktiga i ett riktigt mord. Vid den här tidpunkten var det för sent att få tag i attentatsgruppen, som man ju i ett tidigt skede hade hjälpt att fly och som nu hade skingrats för alla vindar. Av den anledningen såg man sig tvungen att ta till en katastrofplan. Man placerade ut villokulor på mordplatsen för att dra bort uppmärksamheten på den egna inblandningen och med förhoppningen att kunna skylla mordet på till exempel PKK. Samtidigt höll man inne med betalningen till mördarteamet (se sid 658).

Under mordnatten ansåg Säpo-chefen att mordet redan var löst i och med att ”den galne österrikaren” Wilhelm Kramm (se sid 154) hade gripits. Men genom en vad som kan tyckas otrolig slump hade Wilhelm Kramm stoppats i en rutinkontroll vid Slussens Tunnelbanestation en knapp minut före mordet (se sid 70). Eller var detta en medveten handling, för att sabotera? Händelsen gav i alla fall den potentielle syndabocken vattentätt alibi och slog samtidigt ut Plan A.

Hur kom det sig att samme Wilhelm Kramm tio minuter senare sågs gå in på restaurang Karelia på Snickarebacken (se sid 101), precis där flyktbilen sekunder tidigare försvunnit iväg med en rivstart? Var det meningen att detta ytterligare skulle

motarbeta Plan A? Var det därför kriminalinspektör Börje Wingren försökte få Mårten Palme att peka ut österrikaren, bland annat genom att göra en massa grimaser (se sid 153)? Och den mystiske mannen som larmade kommissarie Gösta Söderström på Kungsgatan (se sid 81), ingick han också i en grupp som försökte krossa Plan A?

Frågorna hopar sig. Insåg vittnet Stig Engström, anställd av det suspekta försäkringsbolaget Skandia (se sid 493), inte att spaningsledningen hade blivit tvungen att ta till en katastrofplan och fortsatte enligt det först avtalade scenariot? Var det därför spaningsledaren Hans Holmér döpte honom till ”Elefanten i en porslinsaffär? Arbetade Engström i själva verket för Stay Behind och var det därför man ville genomsöka hans kontor efter ”vapen och vapenfett” (se sid 216)?

Ingick både Lisbet Palmes påstående om två gärningsmän från separatiströrelsen Ustasja (se sid 125) och Mårten Palmes märkliga besök i föräldrarnas bostad direkt efter mordet (se sid 126) i Plan A? Och togs yngste sonen Mattias i själva verket som gisslan (se sid 534) under mordnatten för att tvinga Lisbet Palme och resten av hennes familj att följa katastrofplanen? Var utdelandet av Serafimer Orden (se sid 261) i själva verket en belöning för hennes insats för Eliten och deras intressen?

Flera undersökare har dessutom var för sig kommit fram till att det finns tecken på att Olof Palme velat föreviga legenden om sig själv i form av filmen *Offret*, inspelad året före mordet och regisserad av den exilryske och svårt cancersjuka filmskaparen Andreij Tarkovskij, vars familj statsministerns medarbetare Pierre Schori lade ner stor möda på att hjälpa ut ur Sovjetunionen i samband med inspelningen. Detta är en märklig och mycket symbolladdad film som bland annat har en karaktär med ett namn mycket likt Palme. I en av filmens höjdpunkter utbryter regelrätt kaos och en stor folkmassa rusar nerför trapporna på Tunnelgatan (mördarens flyktväg). Scenen slutar med att blod väller ut på trottoaren och att kameran faller till marken - på exakt samma plats där Olof Palme senare likvideras.

Snickarebacken där mördaren sågs bli upplockad av en flyktbil sekunderna innan Kramm dök upp

Statsministerns vän Ebbe Carlsson (se sid 534), denne mycket säregne bokförlagschef med sina häpnadsväckande kontakter uppåt i Eliten, skrev före sin död en bok med titeln *Liket i Lådan*. Detta är en agentroman med viss verklighetsanknytning och för den insatte känns det som om man kan utläsa en hel del om Palmemordet mellan raderna. Flera av hans personliga vänner påstår också att boken är en del av hans arv till eftervärlden, för att man ”en dag bättre ska kunna förstå och värdesätta hans roll i detta drama” (?).

INSIDESRAPPORT FRÅN EN SÄPO-AGENT

Det har blivit dags för det sista inlägget i debatten kring spekulationerna runt Palmemordet. Nedan följer en något förkortad avskrift av ett intressant brev som den tidigare Säpoanställda Ulf Lingärde (se sid 395) skickade till journalisten Olle Stenholm på Sveriges Television. Lingärde ger här en ny vinkel av många tidigare omtalade händelser och pekar samtidigt ut en annan, namngiven gärningsman.

”PM 1993-04-04
Strängt konfidentiellt
Palmekommissionen 1995-05-02, Dnr 95-103”

Historien börjar med studentrevolternas 1968, som skrämde många på högerkanten. Timbrohögern organiserades i en öppen och en hemlig del. Den hemliga delen tog över det gamla manuella registret över svenskar med misstänkta kommunist sympatier. År 1970 började två unga och briljanta jurister lägga över registret på data. De använde därvid Säpos kods system. Anledningen var dels att man som extra startkapital hade en kopia av Säpos primära sökregister, dels att man på ett enkelt sätt kunde komplettera akter vid behov genom diskreta förfrågningar genom Säpoingångarna. Säpos primära sökregister vid denna tid var ett så kallat flexoramregister. Jag har skrivit (troligen i *Arbetet*) om det bekanta inbrottet på Säpo en natt 1970, då kopieringen skedde med några Hasselbladare.

Så länge det existerade var detta register mycket modernare och effektivare än Säpos och informationstrafiken gick ofta nog i motsatt riktning mot den avsedda. Det existerade ända fram till 1988, då Industriförbundet vaknade till liv och insåg potentialen hos den politiska mina man satt på. Men minan utlöstes aldrig och registret, som då fanns på Birger Jarlsgatan, skrotades. Ett antal magnetbandskopior av huvudindex och dataakterna tillverkades dessförinnan och säkrades av olika högerextremister och gick sannolikt även till utlandet (Israel).

Parallellt förde socialdemokratin ett liknande register, som först hade systematiserats genom Collector AB. År 1965 bildades IB, som kunde betyda Inhämtnings Birger eller

Informationsbyrån, beroende på vem man spratade med. Där stoppades Collector AB helt enkelt in som en skenavdelning med numret 03, men resten av IB hade inga närmare kontakter med 03. Personregistret i 03 datoriserades aldrig, eftersom det var uppbyggt på de så kallade kommunkorten i grunden. Övriga IB-avdelningar som kan ha intresse var 00, som var Birger Elmér personligen för olika övergripande ändamål, och 01 som ursprungligen var en obetydlig enhet för krigsplanläggning, men som efter omorganisationen 1976 fick husera det så kallade Krigs-IB. Anledningen var främst att man ville flytta över en del tämligen socialdemokratiska aktiviteter då landet fick en borgerlig regering.

Birger Elmér

Timbrohögerns hemliga del, som skämtsamt kallades "SAFs hemliga byrå" hade en del beröringspunkter med IB som är viktiga för fortsättningen. Två IB-agenter kom att jobba på "SAFs hemliga byrå" och samtidigt hade denna byrå en mullvad i IBs stab, närmare bestämt i Bertil Wenblads närhet. Bertil Wenblad sorterade då under Bo Anstrin. Per-Gunnar Vinge var chef för "SAFs hemliga byrå" (men har i dag ett eget företag) och Axel Hedén var mullvaden borta på IB. (Bokförlaget Timbro startade inte förrän 1978, men "SAFs hemliga byrå" startade flera år tidigare. Först 1984 blev "SAFs hemliga byrå" en del av bokförlaget Timbro).

(Författarens anmärkning: Per Gunnar Vinge hade som Säpo-chef råkat uttrycka sitt starka Palmeogillande vid ett tillfälle när han inte borde ha gjort det. Ett av justitieminister Geijers uppdrag hade hösten 1969 varit att be honom förklara vad han menat med att "Palme var en säkerhetsrisk". Vinge blev rasande och avgick självmant kort därpå. Indignationen och Palmehatet inom Säpo måste ha nått nya höjder när detta hände. Med deras synsätt var det Palme som var boven i dramat. Nu fick denne inte bara sitta kvar i orubbat bo, utan belönades till och med partiledarposten).

En del andra personer måste nu föras in i handlingen, främst Carl G Holm, som först satt som operationschef under Per-Gunnar Vinge. Senare fick Carl G Holm flytta till Linköping eftersom massmedia började bli efterhångsna. Han skötte (och sköter fortfarande) den svarta propagandan, som man såg som moteld mot "socialdemokrati och annan kommunism", och försökte dessutom organisera en liten operationsavdelning för diverse ändamål. Den senare blev inte så lyckad på grund av bristande personliga kvalifikationer hos de inblandade, men de gjorde sig bemärkta ändå genom att trakassera diverse personer som extraknäck åt en skum vapenhandlare. Jag vet inte om man skall betrakta den svarta propagandan som lyckad, men synlig blev den i alla fall, exempelvis genom Alf Enerströms stolliga framfart (se sid 370, 685). Jag såg att Alf Enerström framträdde i

Per-Gunnar Vinge

Norra Magasinet häromdagen, slokörad och med ommöblerad lägenhet. Om filmteamet inte vet om det, kan jag berätta att det hos Ölvebro finns besvärande vittnesmål mot Alf Enerström från tiden före mordet, då han och hans uppjagade kumpaner diskuterar vad som skall hända med dem efter mordet. Vid den tiden var hans bostad i Stockholm (han har fyra bostäder varav en i Stockholm) huvudsakligen möblerad med två klädstreck, som ledde besökaren i en snitslad gång från dörren till en tronliknande fåtölj, där han presiderade. På klädstrecken hängde hans artiklar och annonser i klädnypor och bildade en sammanhängande allé.

Du minns säkert IB-affären under åren 1973-74, som initierades av Jan Guillou och Peter Bratt. Per-Gunnar Vinge gjorde stora ansträngningar att kompromettera IB 03s register medan tid var, för verksamheten höll på att decentraliseras till partidistrikten. Omkring 1970 hade Olof Palme tappat intresset för de små och obetydliga intelligenceoperationerna i Sverige. Av allt att döma var Guillous och Bratts scoop dock en ren tillfällighet. Då var det inte många som visste att Guillou själv var en gammal IB-agent, som hade rest runt i Östeuropa.

Decentraliseringen av personregistret var inget vidare argument för (s) att komma med. Man fick genomlida affären till dess slut. men IB-affären kunde ha gått mycket värre. Den ovannämnda mullvaden på IB, Axel Hedén, kopierade IBs agentförteckning med kassaskåpsprängare och allt, och Per-Gunnar Vinge skickade detta minst sagt graverande dokument till *Dagens Nyheter*. Den historiska slumpen slog till på nytt. Ankommande post blir inte alltid öppnad och läst. När jag långt senare fick infört en artikel på *DN Debatt* stack Göran Beckéus ett nyöppnat kuvert i handen på mig. Kuvertet innehöll ovannämnda kopior av IBs agentförteckning. Det hade upptäckts 15 år senare. En kriminalteknisk undersökning bekräftade att kopiorna var tagna under 1970-talets första hälft. Tidigare funderade jag på att skriva en bok om IB-affärens dråpliga interiörer. Det är nämligen inte känt hur uppgiftslämnaren Håkan Isacsson efter varje möte med Guillou och Bratt genast sprang till Bo Anstrin och bekände dagens synder. Håkan Isacsson slutade på Hall, där han trots eller tack vare sin alkoholism lyckades lura fängelseprästen på hans pengar.

Jag skall nu gå över till händelserna under 1980-talet. Vid 1970-talets slut fanns en grupp militärer inom försvarsmaktens ledning som med oro övervägde socialdemokratins faror för landet på sikt. Man beslutade i all stillhet att börja bygga upp en kuppberedskap mot ett socialistiskt maktövertagande. Det är inte så långsökt som det låter, alla hade Tjeckoslovakien i friskt minne. Den önskade kuppberedskapen kunde uppnås med hjälp av en samordnande central enhet, stödd på lokala enheter i ett riksomfattande militärt nätverk. Det var ingen lätt uppgift att organisera, eftersom landet redan hade Alvar Lindencronas beredskabsystem (se *Stay Behind* sid 485) och nygamla IB 01. Dessutom satt Birger som en stoppkloss, oavsättlig eftersom han redan hade

avgått, och höll ögonen på allt som rörde sig inom landet.

Nätverket ute i landet var enklast att åstadkomma och snart fanns ett löst system av beväpnade militära grupper lite varstans, oftast rekryterade från hemvärnet, armén och marinen. Det organisatoriska kttet åstadkoms genom att spjälka av en del pålitliga personer från SSI (Sektionen för Särskild Inhämtning) som motsvarigheten till IB kallades under åren 1982-89, och Försvarsstabens säkerhetsavdelning. Dessa pålitliga personer bildade den så kallade Hemliga Byrån (som inte skall förväxlas med Per-Gunnar Vinges ovannämnda byrå). Uttunningen vållade en del praktiska bekymmer, men väckte inga direkta misstankar. Hemliga Byrån skulle ursprungligen husera på Marinstaben, men delar av byrån lämnade aldrig Försvarsstabens och resten övertog en SSI-lägenhet ute på stan, i närheten av Per-Gunnar Vinges ovannämnda byrå.

Beslutet om avspjälkning togs av viceamiral Bengt Schuback. (Bengt Schuback var försvarsstabschef 1978-1982, militärbefälhavare i Södra militärområdet 1982-1984 och marinchef 1984-1990). Lennart Borg informerade cheferna för Försvarsstabens underrättelseavdelning, Försvarsstabens säkerhetsavdelning och SSI att Hemliga Byrån fanns ”för särskilda ändamål” och skulle lämnas i fred. Huvudsyftet att hålla Birger utanför lyckades alldeles utmärkt. Länken mellan Hemliga Byrån (som inte existerar längre) och det riksspridda nätverket sköttes av de regionala säkerhetstjänster som finns ute i militärområdena. Det är inte många som känner till dessa regionala säkerhetstjänster. De bemannas av värnpliktiga ungdomar, som under och efter sin grundutbildning sköter diverse operationer. De har inte så högt anseende centralt, eftersom de ofta nog är ”ganska galna”, men det är dessa killar som ibland är synliga när militären opererar. Jag upprepar avslutningsvis att syftet med hela denna organisation var en ren kuppberedskap mot en tänkt inre (!) fiende. Något offensivt tänkande fanns inte vid denna tid.

Under mitten av 1980-talet spreds ett rykte att det fanns en högt placerad socialdemokratisk läcka mot öst, à la Treholt eller värre. Misstankerna häftade länge vid dåvarande kabinettssekreteraren Pierre Schori. Inom FOA (Försvarets Forskningsanstalt) och Psykförsvaret hade det vid denna tid bildats en tredje gruppering för ”antisocialistisk moteld” och de gav bland annat ut en fiktionsbetonad bok under pseudonym, som föga inlindat utpekade Pierre Schori som läckan. Det skulle bli fler böcker. FOA grundade till och med en enhet för studier i desinformation. Noga räknat var det två enheter, en i Karlstad som verkligen forskade i desinformation, och en i Stockholm, som bedrev desinformation tillsammans med Psykförsvaret och en före detta IB-agent på högerkanten, Eskil Block.

Den verkliga vändpunkten kom utan att några egentliga operationer inleddes. I Sverige finns tre subversiva huvudgrupperingar. Låt oss i detta dokument kalla dem P3A i näringslivet, P3B inom militären och FRA (Försvarets Radioanstalt) samt

P3C inom FOA och psykförsvaret. (P3 var i början mitt interna arbetsnamn). I P3Cs närhet fanns olika forskningsgrupper för öststudier och från en av dessa kom nu det alarmerande påståendet att Olof Palme var sovjetisk spion. Påståendet grundade sig på en noggrann analys av Palmes aktiviteter inom sexnationers initiativet och Palmekommissionen, parad med en kompletterande analys av diverse sovjetiska fältaktiviteter på svensk jord. Slutsatsen väckte ett enormt uppseende och den trots allt ganska lösa grupperingen i smått populistiska organ svetsades ihop till en enhet. De antog namnet Frihetsrörelsen.

De i samhället högt uppsatta personerna Per-Gunnar Vinge, Bengt Schuback, Lars Ljunggren och Bengt Wallroth tog ett historiskt beslut inför Gud och fosterlandet (varför utlämnade man kungen?) att Palme måste bort, röjas ur vägen. (Lars Ljunggren var generaldirektör för FRA 1972-1985. Bengt Wallroth var hemlig chef för SSI 1982-1984 och chef för internationella enheten vid försvarsdepartementet 1984-1989). Sedan 1989 har han varit generaldirektör för Försvarets Radioanstalt FRA. (General Wallroth blev senare utsedd till huvudsekreterare i den nya ubåtsskydsskommissionen, *författarens anmärkning*). Med tanke på fortsättningen är det ett intressant faktum att Pär Kettis, mannen som var FRAs generaldirektör mellan Lars Ljunggren och Bengt Wallroth, är Sveriges ambassadör i Indien sedan 1989.

Bengt Wallroth

Per-Gunnar Vinge betonade att han stödde beslutet. Hans ämbetsmannaheder hindrade honom dock från att deltaga formellt, påstod han. Alla var eniga om att "hålla tyst och hemligt intill evärdlig tid" om beslutet, men hittills är det åtminstone två som har skvallrat ur skolan.

I all hemlighet började man nu rekrytera ett lämpligt hitteam i nätverket. AGAG (Aktionsgruppen Arla Gryning) formades (se sid 351). De utvalde huserade i Nedre Norrlands militärområde och kom huvudsakligen från Jämtland, bland dem Ture Utriainen. Det tränades och övades och det gick ganska lång tid innan man blev klar över att något fattades - skytten. Ingen som man litade på ville vara skytt, men väl bistå på alla andra sätt vid dådet. Och de som kunde tänka sig att hålla i vapnet litade man inte ett dugg på. Det händer att AGAG sammanblandas med Magnumklubben, men det beror bara på att vissa skyttar har kommit i kontakt med Magnumklubben genom skytterörelsen och på så sätt blivit medlemmar i båda organisationerna.

De sammansvurna befann sig nu i den märkliga situationen att alla var eniga och välorganiserade och säkerhetsförhållandena goda, samtidigt som man var tillbaka på ruta ett när det gällde offensiva åtgärder. Alltmedan medvetandet om det avsedda

undanröjandet var på väg ut i organisationens perifera delar.

En rad olika försök gjordes nu inom och utom landet att ro iland ett attentat. Men verkligheten liknade inte thrillerlitteraturen och svårigheter uppstod. Kontaktade personer blev misstänksamma, något frilansande Murder Inc fanns inte, och verksamheten gick i stå. Den kunde ha förblivit där om inte den historiska slumpen hade ingripit på nytt.

Jag skall nu redogöra för ett samtal (*se sid 314, mellan Palme och Rajiv Gandhi, författarens anmärkning*) där jag visserligen inte känner till hur orden föll, men har desto större anledning att känna till innehållet. Som författare av ett PM med oviss framtid tar jag mig den friheten.

-Tjenare, jag hör att ditt inköp av franska kanoner är klart.

-Ja, affären är i hamn nu och det blir offentligt inom kort.

-Jag ringer dig för att jag har ett bättre erbjudande.

-Jaså.

-Du vet det ännu inte, men jag kommer att avgå inom kort, du vet ålder och trötthet och allt det där. Och jag har en hel del som behöver städas upp. Till att börja med behöver vi den där ordern av inrikespolitiska skäl. Du får naturligtvis samma villkor från oss i det praktiska. För det andra behöver jag ett ordentligt kapitaltillskott för ett särskilt ändamål. Och för det tredje - och här kommer poängen för dig - behöver jag definitivt avsluta det svenska kärnvapenprogrammet. Du anar vart jag syftar?

-Hmm... ja.

-Vi har en del material lagrat i Forsmark som jag vill bli av med. 650 kg kärnvapenuran till att börja med. Och så lite av varje av annat i varierande kvaliteter. Våra experter upplyser om det. Men jag vill att du övertar rubbet.

-Jag måste medge att det där skulle passa oss rätt bra. Men du måste leva upp till fransmännens villkor: full kreditgaranti, fabriksproduktion hemma hos oss, leveransgaranti i händelse av krig och allting sådant. Och våra egna finansiella intressen, förstås.

-It's a deal.

-OK, jag skickar över en delegation som inventerar ditt material. Men får jag ställa en personlig fråga - du är inte precis känd för att sko dig personligen?

-Pengarna skall till ANC.

-Skall de ha en armé nu så?

-Nej, det ordnar ryssarna om det skulle behövas, men det är något annat som behövs. Vi pumpar in stora summor till rättshjälp och socialhjälp åt ANC-anhängare inom landet och det håller på att växa mig över huvudet.

Indienordern blev av. Men i ANCs ledning satt nu en mullvad som registrerade vad som hände. Och det väckte närmast panik i Sydafrika, som sakta men säkert stryptes av sanktionerna, samtidigt som stödet till ANC envist vägrade låta sig slås ner. I kniptången

mellan sanktioner och ett ANC med folkstöd och en karismatisk ledargestalt i form av Nelson Mandela höll tiden på att rinna ut. Raseriet vändes mot socialistinternationalen och särskilt Olof Palme.

Och det var bråttom. Någoting måste göras, och fort. Via en hög svensk affärsman med rötterna i södra Afrika, Peter Wallenberg, fick man kontakt med Frihetsrörelsen. Och ett hitteam organiserades snabbt bestående av legoknektar och några svenska poliser som brukade resa till Sydafrika på betald semester (se sid 479). Dessa semesterresor hade tidigare organiserats för att svenska legosoldater skulle kunna resa hem ett slag i annans namn. Förutom fri resa, kost och uppehälle ingick en tortyrafton som lockbete. Äntligen hade man tillgång till kompetent folk för ett attentat.

Själva utförandet var relativt enkelt. Det var nödvändigt att avlyssna Olof Palme för att få lite kläm på hans rörelser. En insatsgrupp kunde rycka ut med kort varsel. Ursprungligen hade man tänkt att bara glutta på den avlyssning som ändå skedde hos byråchef Sture Höglund vid Säpo. Men Alf Karlsson (se sid 376), Per-Gunnar Vinges specielle förtrogne, sa med sitt speciella språkbruk:

-Vem som helst kan räkna ut att avlyssning har skett. Och sedan sitter vi här allihop i piss upp till halsen.

Peter Wallenberg

Sture Höglund

Avlyssningen sköttes istället via Televerkets säkerhetstjänst. I slutet av februari 1986 visste man att Olof Palme planerade ett biobesök med sonen Märten. Det blev verkligen av och attentatet kunde ha varit banalt att slutföra. En för allmänheten okänd polisman, Stefan Svensson var operationschef (se sid 471).

Men det höll på att gå alldeles galet. När tillslaget på Sveavägen skulle ske stod skytten, en legosoldat (se sid 477), fryst till is, medan paret Palme ovetande promenerade förbi. En lång och tystlåten polisman, Leif Tell (se sid 417) gick då på eget initiativ med raska steg ner till Tunnelgatan och sköt Olof Palme i ryggen när han passerade. Sedan sprang Leif Tell uppför trappan och norrut på Malmskillnadsgatan och förenade sig med gruppen. Och alla som hade varit med eller sett på fick bråttom att komma undan.

Innan historien avslutas måste något nämnas om Holmérs Palmerum. Ovannämnda Alf Karlsson satt med i Palmerummet, trots att han inte är nämnd i Holmérs bok, och förankrade kurdspåret. Alf Karlsson och jag känner varandra ganska väl och jag pikade honom en gång för att han inte nämndes i boken.

-Jajaja, jag var bara med ett par gånger, sedan var jag tvungen att ta itu med

omorganisationen av Säpo.

-Du satt i Palmerummet ända fram till sommaren.

-... det minns jag inte.

Jag kan lösa några mindre gåtor, som den om Hans Holmérs livvakt. Hans Holmér var känd som en synnerligen stöddig person, men det stämmer inte i alla sammanhang. I vissa situationer är han hundlikt undergiven. Livvakten utsåg sig själv (för att tjäna pengar) och Hans Holmér fann sig i det.

I dagens Palmegrupp, eller rättare sagt, på befattningen som Ölvebros närmaste chef, sitter fortfarande en mullvad, Tommy Lindström (se sid 529). Jag har talat om för Ölvebro vem det är, men han kan inte göra så mycket åt det. Däremot har Ölvebro mycket väl begripit att något är sjukt på polissidan. Han har tillsatt en mycket diskret grupp som utreder ”desinformation om polisens inblandning”.

Nu slutar jag detta långa aktstycke. Under resans gång har jag informerat Ölvebro personligen om alla detaljer av polisiärt intresse, senast om Ture Utriainens (se sid 351) plötsliga anställning vid Säpo som dataexpert med speciell behörighet.”

T Utriainen

Ulf Lingärde (slut citat)

MÖRDARTEAMET ?

Franz Esser

Heine Hüman

Abdul Kassem

Craig Williamson

Det har blivit dags att göra en sammanställning av det troliga mördarteamet som den 28 februari 1986 likviderade den svenske statsministern Olof Palme:

* Franz Esser (se sid 581, 602) tysk agent för Sydafrika och chaufför av Flyktbil, kodnamn Holger, död i mystisk bilolycka

* Heine Hüman, tysk agent för Sydafrika (se sid 603) och walkietalkieman, kodnamn Heinz, troligtvis användes hans villa på Enbärsgränd 15 i Björklinge som gömställe åt mördaren, troligtvis bosatt i USA

* Abdul Kassem, Palmes baneman och yrkesmördare, turkisk kurd (se sid 702)

* Craig Williamson, sydafrikansk agent, superspion och hjärnan bakom operationen (se sid 585)

* Stefano delle Chiaie, italiensk massmördare (se sid 456)

* Riian Stander, sydafrikansk agent, walkietalkieman i Gamla stan (se sid 50)

* Anthony White, sydafrikansk agent och ansvarig för logistiken, det vill säga vapen, flyktbilar och så vidare, eventuellt förebild till Fantombilden (se sid 593)

* Michael Townley, amerikansk-argentinsk yrkesmördare och eventuellt förare av Flyktbil 3, en röd Ford Escort (se sid 445)

Stefano delle Chiaie

Riian Stander

Anthony White

Michael Townley

Leif Tell

Thomas Piltz

Ole Olstad

Stefan Svensson

- * Leif Tell, Baseballpolis och walkietalkieman, kodnamn Stuart (se sid 417)
- * Hans kollega Thomas Piltz, tillika walkietalkieman (se sid 417) observerad nära mordplatsen och på buss 43 (se sid 85)
- * Ole Christian Olstad, norsk legosoldat, observatör i Gamla stan och chaufför av Flyktbil 2, en vit Volvo 244 GL, kodnamn Odd (se sid 460). Död.
- * Stefan Svensson, Baseballpolis med inre samordnande tjänst (se sid 471)
- * Alf Karlsson, Söpoman, ansvarig för Olof Palmes livvakter (se sid 724)
- * Major Ingvar Grundborg, säkerhetsansvarig på Televerket (se sid 425)
- * Den argentinske yrkesmördaren Roberto Thieme (se sid 460)
- * Den högerextreme vapenhandlaren Carl Gustaf Östling (se sid 424)
- * Den sydafrikanske agenten och piloten Peter Casselton, krossad till döds av en förarlös lastbil (se sid 632), tveksam medverkan i mordet

Gemensamt för dessa personer är att de själva har erkänt inblandning i dådet på Sveavägen eller blivit utpekade av andra. En del personer har utelämnats, bland annat medlemmar i diverse städ- och backupsteam.

Vad gäller mördarens riktiga identitet kan vi bara gissa. Efter

Alf Karlsson

Ingvar Grundborg, major och säkerhetsansvarig på Televerket i Liljeholmen

Yrkesmördaren Roberto Thieme

Vapenhandlaren Carl Gustaf Östling

Peter Casselton osäker inblandning, men en agent som visste för mycket

många års sökan satsar författaren på den professionelle mördaren med kodnamnet Buhran (uttalas Bohran och betyder Explosionsartad Kris på persiska / kurdiska). Buhran var en specialutbildad kommandosoldat van att döda, en kurd med turkiskt ursprung och hette troligtvis Aschmed (uttalas Ahmed) Latef eller Latif (se sid 702) - samma person som blev utpekad som mördare i samband med det så kallade Sydafrikaspåret (se sid 577).

Kodnamnet Abdul Kassem tog han troligtvis efter Abdul Karim Kassem (1914-63), en irakisk soldat som tillsammans med en gruppering inom militären störtade den irakiska monarkin i en blodig kupp den 14 juli 1958. Abdul Kassem blev själv därefter premiärminister, men dödades i en militärkupp 1963.

Mördarens och uppdragsgivarnas riktiga identiteter är det upp till en hederlig spaningsledning att ta reda på. Den nuvarande har sagt att det inte längre finns någonting att utreda.

Denna bok är ett bevis på att så inte är fallet.

HÖG TID ATT VAKNA

Vilken den verkliga och kompletta sanningen bakom mordet på Olof Palme är kommer vi troligtvis aldrig att få reda på. Alldeles för mycket står på spel och ljusskygg storfinans i samspel med det internationella, militära komplexet skyr inga medel när det gäller att motarbeta en exponering. På hemligheternas arena finns det som vi har sett många maktkonstellationer och den viktigaste läxan är kanske att inse att dessa starka högerkrafter inte låter sig stoppas av någonting och gladeligen använder sig av samvetslösa fascistgrupper för att tvinga den stora massan i den riktning man själv väljer.

Hur många olyckor, mord och självmord är i själva verket Elitens verk? "För nationens säkerhet och rikets bästa".

Som privatperson och vanlig Svensson är det svårt att förutse reaktionerna på denna bok. Uppskattning, ilska och förbittring, kompakt tystnad, trakasserier eller något värre? I sanningens namn ska sägas att jag är rädd för konsekvenserna. Dumt vore annat. Vänner och bekanta som har arbetat för samma sak har fått sina karriärer spolierade, blivit utsatta för hot och förtal och i några fall till och med mist livet. Motvinden är stark i det fria och demokratiska Sverige och böcker av den här kalibern har fram tills nu varit i det närmaste omöjliga att få publicerade. Jag anser dock att det är av yttersta vikt att så mycket som möjligt av sanningen friläggs, om inte för vår egen skull, så för våra barns.

Få anar hur mycket krafterna bakom dådet påverkar vårt dagliga liv. Men var så säker - Olof Palme likviderades inte utan orsak och de som låg bakom var snabba att ta över tyglarna. Utvecklingen sedan dess har starkt påverkat Sverige på ett sätt som måste ses som mycket negativt.

Det är viktigt att poängtera att jag med denna bok, som under mer än tolv års tid har upptagit det mesta av min vakna tid, inte vill skapa hat och hämndkänslor. Tvärtom är det min stora förhoppning att någonting bra ska komma ur det här. Precis som en böld behöver punkteras så att varet kan rinna ut för att kroppen ska kunna hela sig själv, hoppas jag att så många som möjligt ska hämta hem sin egen kraft igen och ta ansvar för sina liv.

Jag hoppas samtidigt att människor som Gösta Söderström, Gustaf "Gösta" Trysberg, Jesús Alcàla och Jerry Martinger ska få upprättelse och bli erkända för sitt mod att våga stå upp för det som är rätt. Det samma gäller hårt arbetande journalister som Lars Borgnäs, Sven Anér, Gunnar Wall, bröderna Poutiainen, Anders Leopold och privatspanare som Fritz G Pettersson, Ingvar Heimer, Henry Söderström med flera. Vissa av dessa har fått offra sina liv i kampen för att exponera sanningen, andra har fått se allt de byggt upp smulas sönder.

Olof Palme 30/1 1927 - 28/2 1986

Den enda anledningen att detta mörka spel kan fortsätta är att **VI - du och jag**-tillåter det genom att halvt medvetlös vandra genom tillvaron.

Det är dags att VAKNA NU - innan det är för sent.

-Kombinationen av det militära etablissemanget och vapenindustrin är en ny erfarenhet för Amerika. Det totala inflytandet, ekonomiskt, politiskt och även andligt, märks i varje stad, varje rådsförsamling, varje regeringskansli. Vi måste vara på vår vakt mot obefogat inflytande, eftersträvat eller ej, från det militärindustriella komplexet. Detta mäktiga block får inte äventyra våra demokratiska processer.

President Dwight D Eisenhowers avskedstal 1961
(Två år före mordet på president Kennedy)

*Om de som har makten att dölja ett massmord,
så att det inte utreds och beivras, också använder
den makten, skall de då bedömas annorlunda
än de som förövade massmordet?*

Författaren Lars Adelskog om Estonia

M/S ESTONIA SÄNKTES

Estoniakatastrofen - en av de värsta färjolyckorna i modern tid - krävde 852 liv.

”Sverige har i sin efterkrigshistoria upplevt två svåra tragedier: den 28 februari 1986 mördades statsminister Olof Palme och den 28 september 1994 förliste Estonia, den europeiska civila sjöfartens största fartygskatastrof. För *Hufvudstadsbladet* är Estonia havets Olof Palme.

Parallellerna är uppenbara: båda fallen är olösta. Utredningarna har karaktäriserats av grov vårdslöshet och mycken inkompetens. Konspirationsteorier har följt dem plus något som hör till de svenska karaktärsdragen: att sopa besvärliga ting under mattan.”

Så skrev tyska *Hamburger Abendblatt* den 6 januari 2000. Precis som Palmemordet är det nationella traumat Estonia bara en i en rad händelser som har det gemensamt att allmänheten förts bakom ljuset och att sanningen har mörklagts. Advokat dr Henning Witte, som företrädde den största gruppen av anhöriga till Estoniaoffer, Den Internationella Stödgruppen (DIS), inför en skadeståndsprocess i Paris mot Meyervarvet, Sjöfartsverket och Bureau Veritas, hade i sitt arbete fått stor inblick i det skuggspel som försiggår bakom kulisserna.

Produktionsbolaget *Strix* och TV3s program *Efterlyst* gjorde i maj 1997 en undersökning i samarbete med Witte, som visade en helt annan bild än den allmänheten har matats med i form av dåliga packningar, bogvisir och oduglig besättning.

-Vi på *Efterlyst* har inte tagit ställning till om följande teori är sann eller ej, förklarade programledaren Hasse Aro i programpresentationen. Däremot tycker vi att det fortfarande finns så många frågetecken kvar att alla ansträngningar måste göras för att få fram sanningen om Estoniakatastrofen.

Här följer ett sammandrag av deras välgjorda inslag, som har bekräftats av många av varandra oberoende källor. Inslaget är kompletterat med fakta från bland annat advokat Henning Wittes faktaspäckade och skrämmande bok *Sänktes M/s Estonia?* som finns att läsa på Internet, tyska journalisten Jutta Rabes intensiva undersökningar, sjösäkerhetsexperten Anders Björkmans verk *The Sinking of M/V Estonia*, diverse TV-dokumentärer samt uppföljande rapporter i bland annat skandinaviska och baltiska media, tidskrifterna *Nexus Nya Tider*, *Finanstidningen* och facktidningen *Naval Architect*.

BAKGRUND

Estland har beskrivits som en högborg för vapensmuggling mellan öst och väst. Landet är utmärkt lämpat för smuggling av stora vapen och i motsats till frakt med lastbil, som måste korsa flera länders gränser, kan man med färja ombesörja transport från Tallinn direkt till Sverige utan stopp.

När Estland blev fritt tillsatte man en egen och ny administration. Överbefälhavare blev Alexander Einseln, en tidigare överste i amerikanska armén som fick dispens från Pentagon för att leda det fria Estlands styrkor. Enligt teorierna kring Estonias undergång ska en av hans uppgifter ha varit att för amerikanernas räkning plocka russinen ur kakan när det gällde rysk vapenteknologi, samtidigt som han övervakade Röda Arméns uttåg ur Estland.

Militärbasen Paldiski sydväst om Tallinn var under sovjettiden en så kallad stängd stad, till vilken endast rysk militär personal hade tillträde. Här utbildades marina styrkor och för ändamålet hade man i en av byggnaderna byggt in en atomubåt i naturlig storlek.

Den räknades som en av två kärnreaktorer på basen. Här fanns även ytterligare en atomubåt och ett flertal mindre ubåtar.

Alexander Einseln

Delar av Tallin och hamnen spärrades av

Källor inom svensk militär och underrättelsetjänst menar att man under sovjettiden inte visste så mycket om Paldiski, men att man anade att mycket av undervattensverksamheten i svenska farvatten hade sitt ursprung här och att man i efterhand förvånats över att verksamheten vid basen varit så omfattande. Basen var en av de sista i Estland och monterades ner med svensk hjälp under sista halvåret 1994.

Under olycksnatten mellan den 27-28 september 1994 fanns två kaptener ombord på M/s Estonia: Befälet kaptan Arvo Andresson och andrekapten Avo Piht. Av allt att döma förde deras fartyg en synnerligen värdefull och mycket hemlig last – en last som samtidigt medförde en allvarlig fara för passagerarna.

Andresson och Avo Piht

På bildäck ska det nämligen ha funnits två större civila lastbilar med utsmugglad vapentechnologi från militärbasen Paldiski. Bevakade av tungt beväpnade soldater ska lastbilarna ha kommit till Tallins hamn under dagen och varit de sista fordon som körts in, närmast bogvisiret och fören. Denna transport föregicks av vissa avspärningar av Tallinns gator och hamn, vilket förklarar Estonias försenade avgång.

I lastbilarna som togs ombord anser initierade källor att det bland annat fanns radioaktiva delar. Enligt militära källor från Paldiski lastades en mindre kvantitet osmium samt extremt tung utrustning innehållande kobolt. Här talas om ett kärnladdningsbatteri från en Cosmossatellit, alltså ett miniatomkraftverk, som används vid justering av satelliters laserspegel och solsegl.

Med vapenlasten följde också en personlig eskort. Han finns i flera vittnesmål beskriven som en man i vinröd blazer som rörde sig obehindrat bland befälen ombord. Han ska vid något tillfälle ha haft en dokumentportfölj kedjad vid handen, troligtvis innehållande handlingar rörande den mystiska lastbilslasten.

-Det är ingen hemlighet att det jämt smugglades på den här rutten, kommenterade advokaten Henning Witte. Redan innan Estland var självständigt smugglades det radioaktiva ämnen, människor, knark och vapen.

Wittes uttalande stöds av att svenska tullen under perioden 1992-93 gjorde tjugotvå beslag av radioaktiva eller andra mycket farliga ämnen.

På den svenska sidan ska man dessutom enligt uppgift ha ordnat med ett mycket speciellt mottagande i form av Vägverket, som erhållit i hemligt uppdrag att omhänderta en skrymmande och känslig last. Transporten ska också ha säkrats med minst en av svenska marinens ubåtar!

BEHANDLADES SOM BROTTSLINGAR

I Estland har det ända sedan katastrofen florerat en rad rykten. Det har talats om sjöminor, planterade sprängladdningar och rent av torpeder. Men vad var det då som orsakade färjekatastrofen denna kalla höstnatt 1994?

Sex timmar efter att ha lämnat Tallin skickade den 14-åriga bilfärjan ett nödanrop:

-Mayday, Mayday! Vi sjunker och motorerna har stannat!

Mellan kl 00.55 och kl 00.57 svensk tid sjönk färjan Estonia i Finska Vikens mynning. Enligt tidningen *Ilta-Sanomat den 1 oktober -94* hade hon haft allvarliga problem redan en timme före nödsignalen. Vid denna tidpunkt hade hon även avvikit från sin normala rutt och befann sig nu omkring 15 kilometer för långt söderut. Ombord fanns minst 964 passagerare, varav drygt 500 svenskar. Vad som sedan hände är dolt i dunkel.

När undsättning kom till platsen möttes de av en fruktansvärd syn. Det enda som återstod av den en gång så stolta färjan var några livbåtar och överlevande som räddats på livflottar. I området fanns färjorna M/s Silja Europa, M/s Symphony, M/s Mariella, GTS Finnjet, M/s Finnhansa och M/s Isabella, men tragiskt nog fungerade nödutrustningen inte på de färjor som svarat på nödanropet. Fullständigt hjälplösa kunde besättning och passagerare bara passivt stå och höra när förtvivlade nödställda dog i mörkret. De som trots allt klarade sig fick vänta tills räddningshelikoptrar långt senare kom till undsättning. Många tvingades ligga i det iskalla vattnet upp till åtta och en halv timme. Ryska fartyg i närheten höll sig av någon anledning undan och deltog inte i räddningsarbetet. Av de 989 som gick ombord i Tallin påträffades endast 95 omkomna. Cirka 757 personer är fortfarande saknade.

Förstämningen var stor och man organiserade så fort som möjligt insatser för att ta hand om överlevande och anhöriga. Många av de räddade förlorade någon som stod dem nära och inkallade experter var övertygade om att de traumatiska minnena skulle komma att förfölja de drabbade resten av livet. Trots den oerhörda förtvivlan som rådde verkade allt gå sakligt och effektivt till. Men redan från början förekom även en del märkliga incidenter som väckte många förundran.

Flera överlevande som togs ombord på färjan M/s Mariella har till exempel berättat att svensk polis flögs ombord med helikopter så fort fartyget kommit in på svenskt territorialvatten. Polisen gav omedelbart order om att de 25 överlevande skulle låsas in och förbjudas att umgås med övriga passagerare. De fick inte ens gå på toaletten utan eskort och behandlades enligt egen utsago som grova brottslingar. Några fick heller inte ringa sina anhöriga utan att först ansöka om lov samt uppge namn och personnummer på mottagaren. När M/s Mariella sedan lade till i Värtahamnen i Stockholm fick de vänta i mer än en timme tills färjan hade tömts på vanliga resenärer. Detta trots att det fanns flera skadade ombord som snabbt behövde komma till sjukhus.

Listan över lögner och mörkläggningar i katastrofens kölvatten skulle snart komma att bli mycket lång.

-Många anhöriga fick tidigt intrycket av att polisen och åklagaren är helt ointresserade av att undersöka orsaken till att 852 människor miste livet, suckade dr Henning Witte. Efter Sveriges största civila olycka genom tiderna, där hundratals svenskar omkom under vidriga omständigheter, anser inte åklagaren det nödvändigt att driva en egen utredning, trots att bevismaterial finns tillgängligt, till och med nedtecknat i en bok.

-De tidigaste förhören med överlevande berättar en helt annan historia än haverirapporten, konstaterade redaktören Knut Carlqvist i *Finansstidningen* den 30 september -98. Media och myndigheter samverkade redan från början i en massiv desinformationskampanj.

Ingen vet till exempel säkert var vraket egentligen ligger, eftersom det finns inte mindre än tre olika officiella positioner som det skiljer mer än 2100 meter mellan! I december 1994 ankrade dykarflotten SEMI 1 vid N59.22,90.00 - E21.41,10.00, vilket troligtvis är den rätta. Inget av de vittnesmål från överlevande som kommissionen har tagit emot har presenterats i originalskick. Detta motiverar man officiellt med att de skulle bli mer lättlästa i förkortade versioner. Det är dock lätt att konstatera att väsentliga fakta på så sätt helt enkelt har rensats bort.

För att bättre kunna förstå behöver vi se lite närmare på vad som har hänt under åren sedan tragedin. M/s Estonia gick under estnisk flagg och havererade på internationellt vatten. Av den anledningen var en första helt svensk haverikommission formellt sett inte behörig. Därför bildades istället en internationell haverikommission med estniska, finländska och svenska ledamöter. Esten Andi Meister utsågs till ordförande. I realiteten var det dock svenskarna som angav tonen och den svenska staten som bidrog med mest pengar till utredningsarbetet. Detta har motiverats med att det var flest svenskar som omkom vid olyckan. Bland dessa var 25 nämndemän från Uppsala

Advokat Henning Witte

M/s Estonia och det påstått ödesdigra bogvisiret

Tingsrätt och 20 poliser från Stockholm.

Redan dagen efter katastrofen fastställde Sveriges regering olycksorsaken genom att helt enkelt överta den förklaring som kom från Estland. Estonia hade gått under på grund av att bogvisiret slagits loss under resans gång, varvid stora mängder vatten forsar in och orsakat katastrofen.

Både statsminister Carl Bildt och Ingvar Carlsson, som få dagar senare vann valet och tog över makten, gick ut och försäkrade att de döda till varje pris skulle tas upp och att vraket skulle bärgas. Det dröjde dock inte länge förrän man plötsligt gjorde en helomvändning och beslöt att inrätta ett så kallat Etiskt Råd som skulle pröva det lämpliga i att bärga, trots att ett löfte om bärgning redan givits. Detta råd sattes samman av personer som dessförinnan uttalat sig emot bärgning.

Inga representanter för de omkomnas anhöriga tilläts ingå. Samtidigt påstod Ines Uusmann att det tekniskt sett knappast vore möjligt att dyka på ett sådant djup (cirka 60 meter) och att kropparna dessutom skulle vara svårt medfarna. Observera att detta sades endast några få veckor efter katastrofen. Senare beklagade hon dessa uttalanden och kallade dem dumma.

Carl Bildt

Ingvar Carlsson

I mitten av december 1994 meddelade Ingvar Carlsson att en övertäckning skulle ske och den 2 mars 1995 beslutade regeringen att ge Sjöfartsverket i uppdrag att gjuta in Estonia i ett 15 000 ton tungt betongskal. Anledningen till detta gigantiska mausoleum påstods vara att man ville skydda gravfriden.

Resonemanget kan tyckas vackla något. När det gäller andra avlidna i Sverige så räcker det med en lag som skyddar griftefriden på kyrkogårdar, som ju är mycket mer lättillgängliga än ett vrak på havsbotten. Det skulle aldrig falla någon in att omgärda en kyrkogård med taggtråd eller gjuta in den i betong.

Sanningen är istället att man ville stoppa radioaktiv strålning från att läcka ut i Östersjön. Vid en granskning av de hemligstämplade kontrakten för betonginkapslingen visar det sig också att det anlitade bolaget NCC bara var en fasad utåt. Det riktiga företaget var istället holländska Smit Tak BV, ledande specialister på hantering av atomsopor som dumpats till havs.

Nu hamnade man i en omöjlig Moment 22-situation: bärgade man de döda kropparna skulle det inte längre finnas någon så kallad gravfrid som måste skyddas. Alltså måste man strunta i de anhörigas sorgfyllda krav – åtminstone tills olycksplatsen hade sanerats.

Dagarna efter katastrofen låg ett av norska Stolt Comex Seaways specialfartyg i närheten av förlisningsplatsen (som avvek nästan två kilometer från den officiellt

angivna punkten). Bolaget, en av världens ledande undervattensentreprenörer, erbjöd sig att bärga de omkomna till ett självkostnadspris à 3,5 miljoner kronor. Men politikerna behagade inte ens svara på erbjudandet. Istället anlätades det brittiska företaget Rockwater som krävde mer än det dubbla i ersättning, det vill säga 7,5 miljoner kronor. Rockwater är känt för hög sekretess och deras dykare har än idag tystnadsplikt rörande arbetet på Estonia.

Ines Uusmann

I december 1994 bärgade dykarna olika delar av bogvisiret, bland annat bulten till det så kallade atlantlåset, ett nyckelbevis i frågan om huruvida låset hade kunnat bidra till olyckan. Men bulten finns inte längre i behåll. Den svenske ledamoten Börje Stenström lät helt sonika kasta tillbaka den i havet, vilket han också senare har erkänt inför tyska *Spiegel TV*.

Den slutliga kostnaden för övertäckningen bedömdes av vissa experter nära sig 1 000 000 000 kronor. På grund av att man tänjt tekniken till bristningsgränsen måste man dock avbryta arbetet. Därvidlag visade det sig att den största delen av pengarna hade utbetalats redan innan betongövertäckningen över huvud taget hade påbörjats.

-Enligt min helt privata åsikt har Carl Bildt (se sid 408), Ingvar Carlsson och Ines Uusmann (se sid 409) försökt lugna allmänheten genom att först utlova bärgning, trots att man visste att detta skulle avslöja en skandal, för att sedan göra tvärtom, konstaterade dr Henning Witte.

I augusti 1995 slöt Sverige, Finland och Estland ett avtal gällande säkrande av gravfriden vid Estonias förlisningsplats. Samtidigt instiftades en svensk lag (SFS 1995: 732), som i praktiken innebar ett förbud mot all dykning. Denna lag medger inte ens undantag för dykning för att säkra bevis, inte ens om en domstol begär det. Lagen är dock helt lagstridig, eftersom förlisningsplatsen är på internationellt vatten, alltså utanför svenskt territorialvatten.

Enligt en svensk kapten som passerar olycksplatsen flera gånger i veckan, bevakades området redan innan dess av diverse märkliga fartyg, varav många militära. Avspärningen var mycket effektiv och eventuella besökare, amatördykare eller sörjande kördes brutalt bort.

Likväl hävdade Ines Uusmann i juni 1996 att regeringen beslutat skjuta upp betongövertäckningen i fall haverikommissionen eller de anhörigas rättegång i Paris skulle behöva nytt bevismaterial. Men när gruppen i mars 1997 meddelade att man behövde just detta, kontrade Uusmann med att det tyvärr var förbjudet enligt just dykförbudslagen.

-Det här måste ses som grovt hyckleri från Uusmanns sida, konstaterade advokaten Henning Witte.

HÅL I SKROVET

I Hamburg satt marinutredare Werner Hummel upptagen med att försöka ta reda vad som hade hänt. Kapten Hummel hade utrett stora fartygsolyckor i Tyskland och var anlitad av Meyervarvet som hade byggt färjan Estonia (ursprungligt namn: Viking Sally). När TV3s program *Efterlyst* besökte honom berättade han övertygande om de misstag som besättningen gjort vad gäller underhåll av säkerhetsanordningar som fanns i och kring bogvisir och bogport. Trots det hade färjan uppfyllt säkerhetskraven enligt den så kallade Solace '90. Werner Hummels kontor var fyllt av detaljer som bidragit till olyckan och han redovisade belägg för belägg som styrkte hans teori.

Werner Hummel

Bara en sak verkade förbryllande: Ett stort område på styrbord sida, närmare bestämt bad- och bastuavdelningen under vattenlinjen, var utmärkt med en kraftig tuschpenna. Varför denna markering?

-Det finns tecken som tyder på att detta utrymme kan ha varit fyllt med vatten innan båten kantrade, svarade Hummel motvilligt. Det var vattenfyllt och under tryck. Hur det kom sig vet jag inte. Det finns vittnesmål från en överlevande på första däck som såg en spricka eller liknande, där det kom upp en stråle med vatten. Han förklarade det som om någon hade öppnat en kran under däck, vilket tydligt indikerar att utrymmet under honom var under stort tryck.

Detta förhållande har gett utrymme för mycket spekulationer och flera experter är övertygade om att någon medvetet har sett till att Estonia inte anlöpte i hamn denna natt.

Teorin om att Estonia skulle ha sänkts bygger mycket på motivet att det skulle ha funnits ovanlig last ombord. En last som vissa av någon anledning inte ville skulle komma fram. Men teorins huvudtes är alltså att det ska ha funnits ett hål i båten (!), ett hål som inte kan ha uppstått vid själva förlisningen utan i stället ha varit upphov till den. Hålet ska finnas på den sida som vänder ner mot botten och är en av många faktorer som myndigheterna ska känna till, men vilja dölja för allmänheten.

Tyska Expertgruppens första slututredning nämnde också indirekt hålet:

a) Det fanns mycket vatten på bildäck redan innan haveriförloppet inleddes. b) Det fanns vatten på däck 1, alltså däcket under bildäck, särskilt i dess förliga del, redan innan den kraftiga slagsidan åt styrbord inträffade. c) Avdelningen på däck 0 med bastu / swimmingpool, under passagerarutrymmena på däck 21, stod under vatten och under tryck, alltså var i förbindelse med havet.

Observera beskrivningen - enda sättet som vatten innanför skrovet kan vara

”i förbindelse med havet” måste vara genom ett hål i skrovet. På en direkt fråga från författaren vid Estoniautställningen i Stockholm, erkände flera ur expertgruppen också att det faktiskt finns ett hål, men att man valt att inte nämna det för att som det hette istället hålla sig till det som de verkligen kunde bevisa!

Bogvisiret hissades upp ur havet

Spiegel TVs källa vid Sjöfartsverket hade i december 1996 bekräftat att det ska finnas en hemligstämplad Säporapport på Sjöfartsverket, av vilken det framgår att den egentliga orsaken till förlisningen var ett stort hål. En annan person uppgav att hela Sjöfartsverket internt talade om detta hål.

Hålet har också lanserats som en nödvändighet av den internationellt kände fartygskonstruktören och sjösäkerhetsutredaren Anders Björkman. I *augusti -96* påpekade han på *Dagens Nyheter*s debattsida en rad olycksfaktorer som omkullkastade haverikommissionens teori om olycksförloppet. Att bogvisiret till exempel hittades 1570 meter väster om vraket rimmade illa med påståendet att det skulle ha ramlat av under resans gång. Då borde det nämligen ha hittats bakom. I stor detalj redogör han för dramat i sin bok *The Sinking of M/V Estonia*.

Anders Björkman

Sju veckor efter förlisningen, den 18 oktober 1994, bärgades bogvisiret äntligen. Positionen var N59.23,00.00 - E21.39,40.00. Att det hade dröjt så länge innan man hittade bogvisiret berodde på att man naturligt nog hade letat längs färdvägen, öster om vraket. Men visiret lokaliserades istället 1570 väster om vraket, det vill säga längre fram i färdriktningens förlängning!

Redan här ser man att haverikommissionens händelseförlopp inte stämmer. Fartyget har alltså först tappat bogvisiret sedan hon låg på sidan och därefter drivit en och en halv kilometer tillbaka mot Estland innan hon slutligen sjönk.

Ingenjören och uppfinnaren Johan Ridderstolpe är en annan som har spenderat mycket tid på att vaska fram sanningen. Han har till exempel genom envisa undersökningar visat att det vid olyckstillfället inte varit full storm som haverikommissionen påstår. Av officiella väderrapporter från närbelägna observationsstationer framgår att det endast rädde styv kuling på 15 sekundmeter (nedre mätgränsen för storm är 24,5 sekundmeter).

Johan Ridderstolpe

Den riktiga stormen började först fram på morgonen, när Estonia sedan flera timmar vilat på havsbotten.

SPRÄNGLADDNINGAR OMBORD

Johan Ridderstolpe har också ägnat mer än 2000 timmar åt att granska de officiella videofilmerna som togs av vraket i oktober och december 1994. Dessa filmer visar entydigt att det finns ett stort hål under vattenlinjen på styrbordssida. På filmerna syns också flera märkliga paket och en fyrkantig box som sägs vara placerad på skrovet i höjd med bogrampen.

I *Finansstidningen* den 3 och 17 februari -99 beskriver Ridderstolpe hur en så kallad ROV-kamera elva dagar efter katastrofen sändes ner till vraket och registrerade ett föremål fäst vid skrovet. Det rörde sig om en gul kub fäst på en platta som satt direkt på plåten. Föremålet var monterat vid bogrampen på babords skott, alldeles intill infästningen vid ramhydrauliken, visirlås och visirets hydraulcylinder. När robotkameran på nytt skickades ner den 9 december samma år var föremålet borta!

Den gula kuben på bogrampen

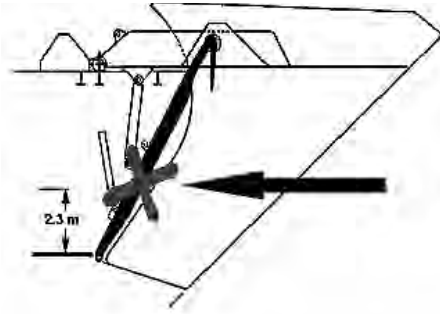
Samma plats efter att kuben försvunnit

Bombpaketet på fartygsskrovet

Bomben var fäst med magnetplattor

Den explosiva kubens placering i fören

-Jag har haft kontakt med ett par experter och ingen av dem tvekar att säga att det rör sig om en sprängladdning, skrev Ridderstolpe. Typen används militärt i större delen av världen och består av en hexogenbaserad Komposit B, som brukar vara på drygt ett kilo. Den här var odetonerad och det är svårt att se spår av tändhatt eller tändkabel. Om den hade exploderat, hade den sprängt loss bogrampen och tryckt ut visiret.

-Det är troligt att det funnits en motsvarande laddning på styrbordssidan, fortsatte Ridderstolpe. Rampen där har åtskilliga skador. Sådana som orsakats av mekanisk kontakt är skarpa och uppvisar en mängd kontaktrepor. En tryckvåg deformerar plåt och balkar i mjukt rundande former, med få repor från kontakt metall mot metall. Det finns flera skador av denna typ på styrbordssidan av rampen. Längst ner är rampens bärande sidobalk förvriden i mjuka former utan direkta kontaktrepor. Lite längre upp är plåten i fartygets främre skott mjukt intryckt i närheten av visirets styrbordslås.

-Jag kan inte komma fram till annat än att fynden tillsammans starkt talar för att visiret sprängdes loss i styrbords fästen och att syftet måste ha varit att spränga bort såväl ramp som visir. När bara en laddning detonerade så kan visiret ha blivit hängande i babords fästen och lås. Det räcker med någon tiondels sekunds misspassning för att detonationen ska slita kabel och tändrör ur den andra laddningen.

-Våra experter, bland annat en högkvalificerad brittisk sprängmedelsexpert, är övertygade om att det har skett explosioner i bogpartiet. Lådan är en sprängladdning. Alla kan se den, bekräftade Tyska Expertgruppens utredare Werner Hummel i TV4s *Nyheter* den 10 augusti och i *Aftonbladet* den 11 augusti -99.

Därutöver sitter ett avlångt, inplastat paket, cirka 60 cm långt och 20 cm brett, midskepps på babordssida. Platsen är lokaliserad till åtta meter över vattenlinjen utanför fartygets femte däck. Enligt varvets bombexperter är paketet applicerat vid skrovet med en magnetplatta, vilket kan betyda att det kan ha flyttats från en annan plats på fartygssidan i samband med katastrofen. Meyervarvets experter påpekade också att man i paketets nedre hörn kunde skymta en tändhatt.

Expertgruppen fastställde att skadorna på bogvisirets låsanordningar och gångjärn

Närbild på den inplastade kuben

är typiska för sprängningar och inte alls för sådana mekaniska skador som skulle ha uppstått om olyckan gått till så som haverikommissionen beskrivit. Enligt Werner Hummel skulle kommissionen ha känt till sanningen om bombpaketen, men mörklagt den av politiska skäl.

-Jag tror dock inte att katastrofen hade inträffat utan sprängladdningarna. De har varit en bidragande orsak. Detonationerna skedde först när den serie av händelser som ledde till olyckan redan hade satt igång.

Tuomo Karppinen, teknisk expert i haverikommissionen, avfärdade snabbt sprängteorin:

-Finsk polis har undersökt bogvisiret utan att påträffa tecken på explosioner. Inte heller visuellt kan man upptäcka några märken – varken på bogvisiret, fören eller övriga delar av vraket. Det finns heller ingenting som tyder på att den fyrkantiga boxen skulle vara en sprängladdning.

Den svenska underrättelsetjänsten MUST instämde i sina kollegors slutsats: "...vår preliminära bedömning är att det är osannolikt att en ytterligare bildförbättring erhåller den kvaliteten att en önskvärd utvärdering av aktuella föremål blir möjlig."

-De kan inte säga vad paketen är för något, förklarade Ann-Louise Eksborg, ledamot i den internationella haverikommissionen och generaldirektör vid Statens haverikommission. Men visst har vi känt till de här paketen, som finns på två av dykfilmerna (troligtvis Band B40B 941203 och Akt-bilaga B2 941009). Vi har inte förtigit deras existens, men vi har inte ansett att de haft någon betydelse (?!).

Detta argument motsades ovetande av Olle Noord, en av kommissionens andra experter.

-Haverikommissionen granskade aldrig bilderna på de mystiska paketen. Vi har över huvud taget aldrig fördjupat oss i frågan även om vi aldrig har uteslutit att det varit sprängladdningar ombord, sa han i TV4s *Nyhetsmorgon*. Men vi har ju ett händelseförlopp som styrks av de bevis som vi har hittat vilka tyder på att det är ett annat skeende. Jag tycker spekulationerna kring sprängladdningar är helt osannolika och förstår inte ens hur det i så fall skulle ha gått till.

Biträdande näringsminister Mona Sahlin ville på TV4s TextTV-sida inte kommentera de nya uppgifterna.

Ann-Louise Eksborg

Olle Noord

Mona Sahlin

C-G Wetterholm

-Jag känner så stor respekt för de anhöriga att jag inte vill säga något förrän jag har läst denna rapport. Att ett varv, som kanske har andra skäl till att få till en diskussion än bara sin egen roll, eventuellt kommer med en rapport, det kommenterar jag inte.

Som vanligt bjöds en expert till Nyhetsstudion för att ge sin syn på saken:

-Det finns en stor fara i den mytbildning som alltid uppstår efter sådana här fartygskatastrofer, ansåg fartygshistorikern Claes-Göran Wetterholm. Det är vanligt att sägner skapas i dessa situationer och jag har förståelse för om Meyervarvet vill skydda sig själv.

-Historiskt sett påminner det här om andra berättelser om sjunkna fartyg som alla har det gemensamt att det bara finns indicier och inga riktiga bevis. Så jag tycker nog det här är att hårdra det hela lite.

-Att tala om ryktesspridningar är inte riktigt rätt, kontrade Christer Lindvall, vd för Fartygsbefälsföreningen. Här bygger ju ”ryktena” på expertuttalanden. Jag tvivlar själv på teorin om sprängladdningar, men det är ytterst viktigt att vi kommer till klarhet, eventuell genom bärgning.

Vad gällde den omtalade gravfriden kommenterade Wetterholm så här:

-Helt klart är att det är naivt att tro att Estonia kommer att lämnas i fred. Amatördykartekniken har utvecklats enormt på senare år och det är bara en tidsfråga innan vraket skändas. Jag instämmer i att det enda sättet vi kan få verklig klarhet i denna fråga är en mycket grundlig undersökning av vraket eller bärgning.

Trots att alla viktiga media i Sverige informerades om denna fruktansvärda upptäckt var det enbart den förhållandevis lilla *Finanstidningen* som vågade publicera bilderna och kräva en ny haveriutredning. Detta fick dock vissa konsekvenser.

När *Finanstidningen* förberedde publiceringen av bombbilderna utsattes de för starka påtryckningar från Styrelsen för Psykologiskt Försvar (se sid 761), den del av försvaret som också officiellt utgör regeringens språkrör gentemot de anhöriga. *Finanstidningen* ignorerade hoten, men när tidningen lades ut på Internet byttes sidan med de avslöjande bilderna på ett oförklarligt sätt ut mot en sida med intetsägande text. Det tog redaktionen två dygn att rätta till felen. Kort efter att bilderna på sprängladdningarna dykt upp kring årsskiftet 1998-99 raderades hela TV4s Estoniaarkiv. Samtidigt bröt någon sig in på den tyska TV-journalisten Jutta Rabes kontor och undersökte hennes Estonia-material. Enligt uppgift ska även estniska TVs Estoniaarkiv ha förstörts. Vidare har det framkommit att radarstationen på finska Utö, som övervakar all fartygstrafik i området, blivit av med inspelningen av Estonias sista färd. Den försvann i oktober 1994 och har sedan dess aldrig återfunnits.

ISKALLT MASSMORD?

I samband med att bilderna på sprängladdningarna publicerades den 10 augusti 1999

och bång hävdade Meister istället att den riktiga anledningen var att de svenska ledamöterna fört honom bakom ljuset.

Frågan om vad som hänt på kommandobryggan och vikten av att undersöka detta hade skapat stora slitningar i kommissionen. Ordförande Meister intervjuades i *DN* och påstod att dykjobbet var mycket slarvigt och bristfälligt utfört. I stället för att koncentrera sig på väsentligheter hade dykarna till exempel fått i uppgift att lokalisera en passagerares dokumentportfölj (se sid 733). Diplomativäskan ska ha innehållit mycket känsliga och viktiga handlingar. Andi Meister var också mycket kritisk till att det endast skrivits 14 rader angående undersökningen av kommandobryggan, trots att dykarna befunnit sig där nere i 61 timmar.

-När de enda officiella dykundersökningar gjordes i december 1994 fick dykarna uttryckliga order om att inte undersöka bildäck, som annars är det viktigaste att undersöka när en bilfärja kapsejsar, sa advokaten Henning Witte. Vad var det för last, var det för mycket last totalt, var den rätt surrad och viktmissigt fördelad etc. Detta borde vara speciellt viktigt när det gäller Estonia, eftersom det florerar så många rykten om smuggling av radioaktiva ämnen. Men så gjordes ej. Varför inte? Kommunikationsminister Ines Uusmann lär dessutom ha sagt att det skulle vara alldeles för farligt för dykarna att vistas på bildäck.

Samtidigt anklagade Andi Meister den svenska delen av kommissionen för att ha censurerat och klippt i dykarnas filmer, så att man inte skulle kunna identifiera vilka som befunnit sig på kommandobryggan.

(Enligt finska militära källor som läckt till den tyska tidningen *Der Spiegel* lär det ha funnits fem personer där, varav en civilklädd. Kaptenen Arvo Andresson ska dessutom ha haft skottskador i huvudet!).

Den nye ordförande Uno Laur upprepade anklagelsen, som först förnekades. Men efter diverse skuggboxning medgav kommissionen att Försvarsmedia på Valhallavägen i Stockholm verkligen hade klippt i bildmaterialet.

Andi Meister

Stämmingsfull minnesstund i Tallinn

Detta av pietetsskäl för att inte några kroppar skulle synas. Ray Honour från Rockwater meddelade därefter att man enligt lag varit förpliktade att ta en säkerhetskopia, men mot bakgrund av att företaget erbjudits så höga mutor av media beslutat att som det hette bränna upp hela filmmaterialet för att eliminera risken att det skulle försvinna!

I maj 1997 avskedades svensken Olof Forssberg (se sid 678) från haverikommissionen. Detta skedde på grund av ett brev (skrivet redan 1959) som belastade Sjöfartsverket ifråga Estonia (byggd år 1980). Forssberg hade tidigare prickats av Justitieombudsmannen i samband med haveriutredningen av JAS Gripen. Enligt uppgift från tidigare kollegor hade han även misskött utredningen av flygolyckan i Gottröra och den svåra bussolyckan i Norge, där många svenska skolbarn dödades. I den sistnämnda utredningen handlade det om att fria det statliga företaget AB Svensk Bilprovning från att ha släppt igenom olycksbussen med dåliga bromsar. Kommunikationsminister Ines Uusmann (se sid 409) hade dock fortsatt förtroende för Olof Forssberg, som till på köpet fick en ny tjänst på hennes departement med bibehållen lön.

Olof Forssberg

Redan samma eftermiddag fick tyska *Spiegel TV* emellertid ett tips från Sjöfartsverket: Olof Forssbergs avskedande var iscensatt av regeringen. Helgen dessförinnan hade det nämligen hållits ett långt möte på Sjöfartsverket med Ines Uusmann, Olof Forssberg och två tjänstemän från den amerikanska ambassaden i Stockholm. Amerikanerna skulle enligt tipsaren ha varit mycket missnöjda med Forssbergs sätt att hantera Estoniafrågan och med att för mycket hemlig information hade läckt ut. Dessutom skulle tillsättningen av en ny ordförande vara ett bra svepskäl för ytterligare fördröjning av slutrapporten.

Den 3 december 1997 offentliggjorde haverikommissionen till sist sin slutrapport. Här vidhöll man sin olycksförklaring: bogvisiret slets loss på grund av undermålig konstruktion i kombination med höga vågor. Detta drog med bogrampen så att stora mängder vatten forsade in på bildäck, vilket ledde till att fartyget fick slagsida och började sjunka. Inom loppet av tre minuter skulle Estonia ha slagit runt med 180 grader och flutit på översta däck en lång stund innan hon gick till botten.

För att färjan skulle kunna sjunka måste så mycket som 12 000 ton vatten ha trängt in under bildäck. Annars skulle den instängda luften i skrovet hålla färjan flytande under lång tid, möjligen flera dygn. Det är dock ett konstaterat faktum att Estonia istället sjönk mycket fort.

Kommissionens tekniska rapport fastställde att fartyget förlorat stabilitet när minst 2 000 ton vatten kommit in på bildäck. Men rapporten underlät att förklara hur vattnet

kommit in. Estonia var nämligen så konstruerad att vatten endast kan fortsätta ner på däck 1 och 0 genom öppningen i mitten av bildäck där trapporna går ner. Det finns helt enkelt inga andra öppningar neråt. Dessutom skulle de täta dörrarna hindra vatteninströmning via trapphusen. Enda logiska förklaringen är att det måste ha funnits ett hål i skrovet under bildäck.

-Det fanns ingen självklar väg för vattnet att spridas, förklarade professorn i Marin Konstruktionsteknik vid Chalmers tekniska högskola, Anders Ulfvarson, som helt underkände haverikommissionens version.

Det finns heller inga vittnesuppgifter som styrker den officiella händelseföljden. Tvärtom har flera vittnen uppgivit att man först hört två fruktansvärda smällar, som många uppfattade som explosioner, varefter fartyget fått ungefär 25 graders slagsida mot styrbord för att därefter räta upp sig igen. Därefter följde en ny slagsida mot styrbord innan katastrofen fullbordades.

Passageraren Carl Övberg vaknade vid kl 23.15 av ett hamrande ljud i skrovet. Det lät ungefär som när en slägga slår mot metall (många vittnesmål pekar på att rederiet hade haft stora svårigheter med öppning och stängning av bogvisiret flera månader före förlisningen och att det behövdes släggor för att öppna det så kallade atlantlåset). Efter att detta ljud hållit på en kvart tillkom starka hydraulikljud som när man försöker öppna bogporten. Det hamrande ljudet pågick alltså och Övberg uppskattade att de båda ljuden fortsatte ända fram till klockan 23.45 svensk tid.

-Varje gång båten stampade till i sjön var det som om någon slog en stor påk mot skrovet på båten, instämde vittnet Daniel Svensson.

Enligt vittnen hade kaptenen tidigare på kvällen suttit i matsalen tillsammans med mannen i den röda blazern (se sid 733). Redan vid den första dova smällen tittade kaptenen förskräckt upp och begav sig sedan snabbt iväg till kommandobryggan. Vad som sedan hände måste bygga på spekulationer.

Estonia sjönk på grund av ett hål i skrovet

Diskussionerna kring bogvisiret är många

Vid den här tidpunkten hade Estonia troligtvis redan börjat ta in vatten i bad- och swimmingpoolavdelningen. I ren desperation gav befälet då order om full fart framåt, vilket har bekräftats av passagerare som berättat om hur många blivit sjösjuka i den våldsamma framfarten. Det gungade faktiskt så mycket att dansbandet ombord slutade spela. Den höga hastigheten kan ha berott på att mannen i den vinröda kavajen tvingat kaptenen att snabbt komma utom synhåll från M/s Mariella och M/s Silja Europa genom att gå till ett område 15 kilometer söder om den vanliga ruten, där det var som djupast. Detta dels för att försöka komma i hamn så fort som möjligt, dels för i ren desperation försöka dumpa smuggelgodset som skulle kunna komma att upptäckas i samband med en olycksinspektion.

Det besvärliga öppnandet av bogvisiret (hamrandet med släggor) kan ha skett mot kaptenens vilja och vid de förtvivlade försöken ska stora mängder havsvatten ha strömmat in. Flera svenska långtradarchaufförer har berättat att de hört ljudet av maskiner och rasslande kedjor från bildäck. Av oro för sina fordon började de bege sig dit för att se vad som hände. Samtidigt ska besättningen ha försökt tippa den första lastbilen överbord med hjälp av den andra långtradaren.

Rädslan för att avslöjas var större än den höga sjön. Kaptenens alltför sent överlagda försök att vända färjan från de mötande vågorna var resultatöst och katastrofen stegrade sig lavinartat. För låg fart i kombination med vattenmassorna innanför skrovet blev för mycket för färjan, vars namn snart skulle bli inristat för alltid i historieböckerna.

Strax efter kl 24.00 svensk tid hörde Carl Övberg så en kraftig smäll varvid hela skrovet riste till. Smällen var så våldsam att Övberg liknade den vid en kraftig grundstötning. Därefter följde ytterligare en smäll som var ännu kraftigare och som medförde att båten reste sig i fören. Klockan var då ungefär 00.15 eller 00.20.

-Det var ett oerhört högt metalljud, kompletterade en annan överlevande, Bengt Nilsson. Man kan inte ta miste när man hör det, och efteråt kände man hur båten fick kraftig slagsida.

Besättningsmannen Henrik Sillaste uppgav sig också ha hört dessa två kraftiga, metalliska smällar som följdes av en bestående slagsida. Den erfarne sjömannen förstod genast att någonting var allvarligt på tok och rusade akterut till maskinrummet. Väl framme tittade han på en TV-monitor kopplad till en övervakningskamera som täckte såväl främre delen av bildäck som bogrampen. Bogrampen var då fortfarande stängd. Det sensationella med Sillastes vittnesmål är att bogrampen satt kvar på sin plats, trots att fartyget redan hade slagsida. I strid med Sillastes vittnesmål (som Haverikommissionen faktiskt publicerade i sin slutrapport) hävdade kommissionen att bogrampen istället stått vidöppen och släppt in tusentals ton vatten. Så var inte fallet.

Anmärkningsvärt i detta sammanhang är att man nonchalerat passageraren Valter Kikusts vittnesmål. Polismannen Kikusts uppgav att han från däck 7 sett bogvisiret öppnas och stängas flera gånger för att sedan slitats av strax efter kl 00.20 svensk

tid, vilket skulle betyda ungefär samtidigt som Estonia sände sitt Maydayanrop (kl 00.24). Här är ännu ett bevis på att bogvisiret fortfarande satt kvar trots att Estonia nu låg på sidan. Men enligt en artikel i *Aftonbladet torsdagen den 27 oktober -94* valde Haverikommissionen att inte offentliggöra Kikusts vittnesmål: Kommissionen ansåg att det vore mer logiskt att visiret slets av en timme tidigare och att det var då Valters Kikusts gjorde sina iakttagelser. Han kunde ha blandat ihop estnisk och svensk tid.

MÖRDADE KOLLEGA

Det uppges att nästan alla överlevande besättningsmän från Estonia utsatts för hot efter olyckan. Även advokat Henning Witte och andra sanningssägare har fått uppleva intensiva förtalskampanjer, hotelser och trakasserier.

Den mest skrämmande formen av vittnesförtryck yttrade sig i fallet med besättningsmannen Juhani Luttunen. Efter katastrofen har han uppgivit att han visste att bland andra den finske kollegan Christer Koivisto redan i juni 1993 hade manipulerat med atlantlåset. När Luttunen påtalat detta råkade de båda matroserna i ett gräl som urartade i att Luttunen sköt ihjäl Christer Koivisto med två skott i huvudet.

Luttunen åtalades för mord och spärrades under utredningen in på sinnessjukhus, där han behandlades med psykofarmaka. Hans advokat är övertygad om att man försökte tysta honom med gamla beprövade sovjetiska metoder.

Anhöriga hävdar vidare att åtta estniska besättningsmän har överlevt katastrofen, men därefter försvunnit under mystiska omständigheter! Ett av de ihärdigaste ryktena har varit att båtens andrekapten, Avo Piht, forslades i en helikopter med sju andra överlevande besättningsmän till ett finskt sjukhus - för att sedan bara försvinna i tomta intet.

På en lista över överlevande upptecknad av Estlines kontor i Tallinn den 28 september kl 13.03 nämns Avo Piht som nummer 37 på Universitetssjukhuset i Åbo. Samma dag uppgav chefen vid varvet i Åbo, Erik Mörd, att Piht hade körts vidare med bil till Helsingfors.

På förmiddagen den 28 september 1994 sände estniska *Radio KuKu* en intervju med en helikopterbesättningsman, troligtvis från den svenska helikoptern Y-64. Mannen berättade att han räddat just andrekaptenen Avo Piht. När *Spiegel TVs* Jutta Rabe försökte få tillgång till den bandade intervjun meddelade radiostationens chef emellertid att den estniska säkerhetspolisen redan beslagtagit den. Två dagar senare intervjuades säkerhetschefen Bengt Erik Stenmark vid svenska Department of Water Transportation av nyhetsbyrån *Reuter*. Även han nämnde att han varit i kontakt med Avo Piht efter olyckan.

Kapten Avo Piht

Märkligheterna fortsatte. Den 1 oktober 1994 lämnade den estniska ambassaden i Stockholm in en protest till UD mot att de hindrades från att få information om estniska passagerare. Svensk polis hade också hindrat den estniske konsuln från att besöka överlevande ester på Södersjukhuset. Även estniska Röda Korset meddelade:

-Vi erhåller inte längre någon information från Sverige. Sedan den 1 oktober har en fullständig informationsspärr upprättats.

Men Avo Piht är inte den enda som bara har upphört att existera.

* *Den 16 oktober -94 skrev Aftonbladet* att det enda av befälen som överlevt var skeppsläkaren Viktor Bogdanov, 42. Då hade det gått hela 18 dagar efter katastrofen. Besättningsmannen Anders Vikner hade innan dess ringt till skeppsläkarens hustru och sagt att hon inte behövde oroa sig.

-Viktor är räddad och finns här hos mig.

Viktor Bogdanov kom dock aldrig hem och är sedan dess försvunnen. Vikner ursäktade sig senare med att han varit förvirrad och sagt fel. Enligt Bogdanovs hustru hade hennes make de sista månaderna före olyckan varit mycket förtrogen om sitt arbete och verkat bära på en tung hemlighet.

* Förste mekanikern Lembit Leiger påstods först ha förts till Huddinge sjukhus. En kommissarie Strindlund från svenska polisen ska ha låtit meddela Leigers anhöriga i Estland att denne efter sjukhusvistelsen skulle skickas med flyg till Tallinn. Men när de anhöriga åkte för att hämta honom fanns han inte med på planet. Sedan dess är han spårlöst försvunnen. Kommissarie Strindlund förnekade senare all inblandning inför Spiegel TV. Likväl finns ett brev som denne skrivit till Leigers släktingar och som gått via den svenska ambassaden i Tallinn. Konfronterad med detta faktum skyllde kommissarien på förvirring.

Lembit Leiger

* Föräldrarna till tvillingsystrarna Hannely och Hanka-Hannika Veide, som var dansöser ombord, uppgav att Huddinge sjukhus meddelat att deras döttrar befann sig där. Detta var så sent som den 4-6 oktober, alltså en vecka efter olyckan. Systrarna var också upptecknade i de första hemliga listorna på överlevande. Den ena systemen fanns angiven med sitt smeknamn Anne, vilket ingen utomstående kände till. På senare listor byttes namnet ut mot det officiella förnamnet. Svensk polis, svenska Röda Korset, det svenska Kriscentret och Inrikesministeriet hade också intygat att de klarat sig

Tvillingsystrarna Veide

helskinnade. Detta är det sista livstecknet från tvillingarna.

Uppgifterna förnekades sedermera av sjukhuset. Systrarnas mor påstår dock att hon mottagit ett telefonsamtal från en av dottrarna ungefär ett år efter försvinnandet, men att detta samtal plötsligt bröts.

* Chefen för taxfreeshopen Tiina Müür, IV Navigation Officer Kaimar Kikas och IV Engineer Agur Targama är också spårlost borta. Tiina Müürs pappa kontaktade Inrikesministeriet som uppmanade honom att ringa sin dotter i hemmet. Enligt personen på ministeriet hade Tiina redan anlänt till Estland. Innan dess hade Estland Radio 2 rapporterat att hon var levande men i chocktillstånd och befann sig på ett svenskt sjukhus. Efter detta besked vägrade den svenska ambassaden av besvara några frågor angående henne.

* Den estniska besättningsmannen Kalev Vahtras hustru fick först ett lugnande besked av den svenska polisen:

-Ja, er make finns med på den listan över räddade (auktoriserad av det estniska Transportministeriet, uppläst i Tallinn av *Kuku-Radio* och publicerad den 29 september 1994 av nyhetsbyrån *FilmiMAX*), men vi kan ännu inte säga på vilket sjukhus han ligger.

Vahtras son tog då kontakt med de estniska myndigheterna, Inrikesdepartementet, Socialdepartementet och Röda Korset. Överallt intygade man att hans far fanns med på listan.

-Ja, din far lever, men berätta det för Guds skull inte för någon, ska folk på Inrikesdepartementet ha sagt.

När Ruth Vahtras senare ringde tillbaka visade det sig plötsligt att makens namn hade raderats!

Ruth Vahtras blev mycket upprörd och ringde nu till Sjömanssjukhuset i Tallinn. Där försäkrade man henne om att hennes man befann sig på Universitetssjukhuset i finska Åbo (sjukhusets lista över överlevande, upprättad av sjukhusdirektören Antti Järskalainen, innehåller inte bara Kalev Vahtras namn utan även hans kroppstemperatur som beskrivs som lägre än normalt). Ruth åkte omedelbart dit tillsammans med en vän, men väl framme möttes de av beskedet att hennes man istället var inlagd på ett sjukhus i Sverige. Efter ett otal telefonsamtal fick hon till sist veta att hennes mans döda kropp hade flutit i land vid finska kusten!

Många frågetecken kring Vahtras död

Den förkrossade Ruth Vahtras fick nu identifiera makens lik med ledning av ett fotografi. Övertygad om att hans räddning hade varit ett misstag återvände hon hem. Kalev Vahtras bror medföljde samtidigt transporten av den tillslutna kistan från Finland till akutmottagningen i estniska Tallinn, där alla sörjande väntade på att kistorna skulle öppnas.

Men då det blev Vahtras tur möttes brodern av en fasansfull syn. Liket var helt vanställt och uppvisade stick- och skärsår i halsregionen. Kalev Vahtras såg ut att ha blivit både slagen och torterad och i ansiktet syntes kraftiga blodutgjutningar. Trots det sa dödsattesten: ”Drunknad i Östersjön”.

Familjen Vahtras var lamslagen av sorg och förtvivlan blandad med bestörtning. Hur hade Kalev egentligen avlidit? För att få klarhet i saken anlätade hustrun Ruth en yrkesfotograf som följde med då kistan fördes hem till familjens bostad. Dennes fotografier visades senare upp för en medicinskt kunning estländare som drog slutsatsen: Kalev Vahtras hade misshandlats och knivskurits.

Den officiella dödsattesten utfärdades av det finska Rättsmedicinalverket, men varken den eller en andra attest som Ruth Vahtras fick sig tillsänd (också utställd i Finland) beskrev de yttre och inre kroppsskadorna, heller inte vart man hade fört liket sedan det påträffats eller huruvida Vahtras obducerats i Finland. Finska rättsmedicinare försökte lugna ner den förtvivlade änkan genom att förklara makens sår med att han upprepade gånger hade slungats mot klipporna längs kusten.

Men Ruth Vahtras hade innan dess återfått mannens kläder - en kortärmad ljus skjorta och ett par byxor. Dessa persedlar var fullkomligt hela, men skjortkragen var nedsmetad med blod. Borde inte kläderna vara skadade om liket sargats av de vassa stenarna? Och varför var inte blodet bortsköljt om kroppen flutit omkring i det iskalla havsvattnet?

Dessutom hade den överlevande kocken ombord på Estonia, Peeter Palgunov, i ett samtal med den tyska journalisten Jutta Rabe avslöjat att han efter katastrofen hade hamnat i en räddningsflotte tillsammans med just Kalev Vahtras. Denne var vid gott mod när Palgunov räddades av en helikopter. Kocken poängterade att ytterligare en helikopter var på inflygning och att han känt sig lugn i övertygelsen att Vahtras också skulle tas om hand av räddningspersonal.

I maj 2001 gjorde Jutta Rabe (i närvaro av vittnena Kaj Holmberg och Ene Moldau) en intervju med vaktmatrosen Silver Linde. Här följer ett utdrag (publicerat i *PalmeNytt nr 3 -02*):

Silver Linde hade efter sin räddning förts till Centraluniversitetssjukhuset i finska

Andrekapten Avo Pihl

INTERPOL

TALLINN

I 164

FAX MESSAGE

Fax number: (372) 2-441 594

To:

Your ref:

Our ref: 02/1737/94/SM/1501

Date: 07th October 1994

URGENT

To: IP HELSINKI, IP STOCKHOLM, IP COPENHAGEN, IP OSLO, IP LONDON, IP DUBLIN, IP BRUSSELS, IP HAGUE, IP WIESBADEN, IP WARSAW, IP MOSCOW, IP FRANCE, IP VIENNA, IP BERNE

Date: 1994-10-11
RIKSPOLISSTYRELSEN
REKORDFÖRHÅLLINGEN
M. PEROTIN

Subject: Estonian national PIHT in Avo.

Please search for with a view of location:

P

Family name: PIHT
First name: AVO
Father's name: ARNOLD
Sex: male
Date of birth: 29th November 1954
Country of birth: Estonia
Place of birth: Hilumaa
Nationality: Estonian
Identity confirmed: yes
Description: 175 cm height, athletic build, dark hair
Identity document: Estonian passport no. K0114610 issued on 12.11.1992 in Tallinn; valid until 12.11. 2002

RIKSPOLISSTYRELSEN
RIKSKRIMINALPOLISEN
INTERPOL
Ink. 1994-10-07
NR IP 5936/94 JB

Summary of the case:

Avo Piht was one of the two captains of the MS "ESTONIA". He was on the board of the ferry MS "ESTONIA" on the night against 28th September when "Estonia" sank. By many witnesses Piht was among these persons who were rescued from the disaster. However there is no information at the moment about location of Piht. Estonian Central Investigation Bureau has initiated the criminal case no. 94980041 concerning the disaster in the Baltic sea with MS "ESTONIA". Piht could be the key-witness for the investigators.

You are kindly requested to take appropriate measures in order to determine the subject's whereabouts. In case the wanted person is located in your country please trace him and inform us immediately.

Vår ref: IP 5936/94/JB

Thank you for your co-operation.

Regards

Pril. Kelder
Head of Estonian NCB

Överlämnas till myndig i Stockholm/Våldsruteln, samt till den särskilda utredningsgruppen för Estonia vid Rkp.
Piht har av oss efterlysts som försvunnen under VIKT.

INTERPOL Stockholm 941007
Hälsningar

Johnny Beverhjelm

Interpols efterlysning av Avo Piht - officiellt en död man

STATSRÅDSBEREDNINGEN
1996 - 09 - 30/28
Skriveisen överlämnas till
K

-09- 2 6
SB96/5645

Dear Mr.Göran Persson Prime Minister

KOMMUNIKATIONSDEP. Registratör
Ink 1996 -10- 0 1
Dnr. K96/3559/2

Closer is coming the day,when it will be two years since the sinking of the m/s "ESTONIA".

We,the signatories,ask for Your help in the name of God for solving one part of the big mystery.In case You know or You can help to clarify despite any possible kind of dangers the welfare of the Estonians,having disappeared inexplicably.

We are convinced that our relatives and persons,being close to us have not perished.Please help us to find out their possible whereabouts and to make public those circles, because of whose fault or with whose assistance after first three days following the rescue from the list of the rescued persons disappeared

Avo Piht
Lembit Leiger
Viktor Bogdanov
Kaimar Kikas
Agur Targama
Tiina Müür
Hannely Veide
Hanka-Hannika Veide

According to the statement of the Finnish rescuers, following the aim of rescue operations was not possible of getting those names into the lists without receiving that information from concrete person (one name per person). Different names (Estonian and Russian names) can not be mixed up because of their fonetic and linguistic differences

Several details refer to the existence of the mentioned persons in Sweden during the first days.We do not want to believe that the Swedish police,the Crisis Centre relied on

De anhörigas förtvvlade vädjan om hjälp till svenske statsministern Göran Persson

the information of an Estonian radio station "Kuku" (so alleges investigator of the catastrophe of m/s Estonia", Mr.Väino Karmin from the Estonian Central Bureau of Investigations).

Reactions of Estonian administrative services and of Sweden do not deepen conviction of authenticity and adequacy of responses to our inquiries.

Long-term, conflict-full activity of an international commission deepens conviction to turn to You in order to find out the truth and explanations.

Below we present concrete indications regarding post catastrophe existence of persons, referred to above:

Avo Piht (Captain not in charge, m/s "Estonia")

In the morning of Sept.28 news of the Estonian Radio, Estonian TV, Finnish TV announce of rescue of A.Piht.

On 28.09.94 at 2.30 p.m. phoned Captain Erich Moik from Rostock from m/s "Mare Balticum" telling that Estonian sailors saw rescued A.Piht on ZDF news.

In the evening of 28.09.94 phoned E.Madisson on Swedish phone number 6666056, from which was said that A.Piht was alive and rescued. The same news was repeated to L.Garder on 29.09.94.

On 30.09.94. Chief of Security Department of the Swedish Department of Water Transportation, Mr. Bergt Erik Stenmark gives an interview to the Reuter News Agency telling that commission, dealing with the catastrophe has talked to A.Piht. Mr. Stenmark has not refuted his claim.

On 01.10.94 representative of "Estline", Mr. Yrjö Saarinen shows a telefax dating from the 28th of Sept., where A.Piht, born in 1954 is in the list of the rescued.

Lembit Leiger (Chief Engineer, m/s "Estonia")

In the evening of 28.09.94 announces Captain E.Moik from Germany that information confirms rescue of L.Leiger.

Var kan de åtta besättningsmännen ha tagit vägen efter katastrofen?

On 28.09.94 informs the Swedish police Mrs.L.Männik that L.Leiger is rescued.

On 29.09.94 in the list of "Estline" L.Leiger is said to be in Sweden.With the same indication OK also in the lists of the Estonian Ministry of Internal Affairs,Social Ministry and Frontier Guard.

On 01.10.94 informs the Swedish police L.Männik that L.Leiger is leaving the country (Sweden).

On 18.10.94 was held phone call with Swedish phone number 46-8-769-41-45,where Mr.H.Strindlund said that L.Leiger left the hospital 24h after arriving there and was well,not injured.Several persons had expressed interest towards him.

Viktor Bogdanov (Doctor on board,m/s"Estonia)

On 29.09.94 Estonian Social Ministry receives fax (at 5.30 a.m.) of Viktor Bogdanov being found.

ON 29.09.94 at 10.30 a.m. from "Estline" comes message of V.Bogdanov being alive at a hospital.

On 02.10.94 in the list of Estonian Social Ministry V.Bogdanov being O.K.

On 15.10.94 in newspaper "Iltasanomat" (Finland) is a piece of writing stating that one of the few rescued officers of the ship is 42-year-old ship doctor V.Bogdanov.Message with the same contents in "Aftonbladet" on 16.10.94.Message was also confirmed by the Swedish Police to Mr.Olavi Koljonen.

Kaimar Kikas (IV Navigation Officer,m/s"Estonia")

On 28.09.94 at 11.30 a.m. announces news program of Estonian Radio 2 that is rescued crew member Kaimar Kikas.

In the night of 30.09.94 arrives a fax from "Estline" to Estonian Social Ministry with information of rescue of the IV Navigation Officer K.Kikas.

On 30.09.94 at 8.30 a.m. in the list of Estonian Social Ministry Kaimar Kikas is O.K.

En av besättningsmännen uppgavs vara vid liv så sent som den 2 oktober 1994

Agur Targama (IV Engineer, m/s "Estonia")

On 28.09.94 at 9.30 a.m. is announced in the news of the Estonian Radio that among others has been rescued A.Targama.

On 02.10.94 a message from reliable sources that from Sweden has arrived a fax to the Ministry of Internal Affairs telling that among other names of rescued persons are both A.Piht and A.Targama.

Tiina Müür (leader of tax-free store on board, m/s "Estonia")

In the morning of 28.09.94, between 10-11 a.m. appears in the lists of "Estline" T.Müür being O.K.

On 29.09.94 O.K. in the lists of the Estonian Red Cross and Social Ministry.

At noon of 29.09.94 II progr. of Estonian Radio announces that T.Müür is in the state of shock in a Swedish hospital.

On 30.09.94 Swedish Embassy in Estonia does not want to answer this question.

On 01.10.94 father of T.Müür, Mr. Beek phones the officer of the Estonian Ministry of Internal Affairs, who recommends him to phone T.Müür at home, as she has arrived to Estonia. Shop assistant H.M. of m/s "Estonia" tax free shop tells that she has heard of the rescue of T.Müür, who was seen with A.Piht on deck helping the passengers.

Hannely Veide

Hanka-Hannika Veide (variety dancers, m/s "Estonia")

On 28.09.94 at 11.00 a.m. announcement to the terminal of "Estline" and also to the Estonian Television of Anne (nickname at home) Veide being alive.

On 28.09.94 at 9p.m. in "Aktuaalne Kaamera" of Estonian TV was added also another Veide (i.e. Hanka-Hannika).

On 29.09.94 Message from the Swedish police and Estonian Ministry of Internal Affairs of both being alive, to both had been added correct first names.

Avo Piht och Tiina Müür sågs tillsammans hjälpa passagerare på däck

On 30.09.94 Message from Swedish Crisis Centre of both being alive.

On 01.10.94 Reply from Swedish Red Cross of both being alive.

On 04.10.94 From Huddinge Hospital in Stockholm reply of both being alive.

On 06.10.94 From the Swedish Red Cross of both being alive. After that date all official circles deny of forwarding of any kind of information.

We are looking forward to Your resolute support and co-operation in finding out the truth and actual state of things.

In hope and with respect on the behalf of the family members of the crew members of m/s "Estonia":

Wife of Avo Piht, Sirje Piht

Wife of Lembit Leiger, Kairi Leiger

Wife of Viktor Bogdanov, Illu Erma

Mother of Hannely and Hanka-Hannika Veide, Aino Veide

Life companion of Agur Targama,

Merle Pajula

Mother of Kaimar Kikas, Viive Kikas

Mother of Tiina Määr, Urve Beek

Handwritten signatures:
H. Piht
K. Leiger
E. Erma

Handwritten signature:
A. Veide

Handwritten signatures:
M. Pajula
V. Kikas
U. Beek

We are expecting a reply to address

SIRJE PIHT
Höbekuuse 17
TALLINN EE0021
ESTONIA

In Tallinn in September 1996.

Röda Korset uppgav att systrarna Veide fortfarande levde - åtta dagar efter katastrofen!

OPEN LETTER.

KOMMUNIKATIONSDEP.
Registratören
Ink 1996 -11- 28
Dnr. K96/3559/2

STATSRÅDSBEREDNINGEN
1996-11-27/LS
Skriveisen överlämnad
K

hll
-11.07
S096/5845
= överik

Dear Mr. Göran Persson, Prime Minister!

Your Excellency,

we are writing to you in regards to the letter sent by Catarina Barkentorp from the Transportation and Communications Ministry. From this letter we have come to understand that our letter regarding our 8 loved ones was passed on to the Swedish police. We have now learned through the Swedish press that Per Olov Palmgren who has investigated the assassination of Olof Palme, will take on our case. Mr. Palmgren's investigation of Olof Palme's murder has been very prolonged and therefore we cannot agree to having him head up this investigation.

The Estonian people had to endure 50 years of Soviet occupation. Yet we have always known the meaning of democratic principles because we have always fought for them. We wish to have exact and concrete answers to our case as well. We are forced to doubt the objectivity in this case because of the prolonged investigation of the sinking of MS Estonia, unclear answers from officials and Mr. Palmgren's incorrect allegations in Spiegel TV materials.

Therefore, we ask you appoint a new person and inform us who will begin to investigate the disappearance of these eight individuals.

Wife of Avo Piht, Sirje Piht

S.Piht

Wife of Lembit Leiger, Kairi Leiger

KLeiger

Wife of Viktor Bogdanov, Illu Erma

Erma

Mother of Hannely and Hanka-Hannika Veide, Aino Veide

A. Veide

Life Companion of Agur Targama, Merle Pajula

M. Pajula

Mother of Kaimar Kikas, Viive Kikas

V. Kikas

Mother of Tiina Määr, Urve Beek

U. Beek

We are expecting a reply to address

SIRJE PIHT
Hõbekuuse 17
Tallinn EE0021
ESTONIA

01.11.1996

De anhöriga har inget förtroende för svensk polis från Palmegruppen

Åbo och där inkvarterats tillsammans med Kalev Vahtras. Dessa hade varit kolleger ombord och kände varandra väl. Vahtras var vid den här tidpunkten fortfarande nerkyld och täckt av varma täcken. Efter att ha talats vid en stund bestämde Silver Linde sig för att söka rätt på andra överlevande ur besättningen, i synnerhet arbetskamraten Victor Psnetsnoi. Sedan han hittat denne, bestämde de två sig för att gå tillbaka till Vahtras rum. Men nu var både Kalev Vahtras och hans säng borta! En sjuksköterska förklarade att man hade förflyttat honom till ett annat sjukhus.

Silver Linde - hotad

Silver Linde kontaktade senare Ruth Vahtras, men denne hade under tiden blivit hotad per telefon och avrådd från vidare efterforskningar kring makes död. Linde blev skrämmd och bestämde sig för att i fortsättningen hålla tyst.

Jutta Rabe tog efter intervjun kontakt med doktor Antti Järskalainen, tidigare chef vid Universitetssjukhuset i Åbo. Denne berättade då om ytterligare mystiska händelser kring andra överlevande och rådde tyskan att vända sig till Rättsmedicinska anstalten i Helsingfors. Tyvärr förvägrades hon alla upplysningar med hänvisning till det så kallade dataskyddet. Den 22 februari 2002 gjorde Jutta Rabe därför en polisanmälan i ärendet och krävde att misstankarna om ett våldsbrott alternativt mord skulle utredas.

Men låt oss för en stund återvända till fallet Avo Piht (Estonias andrekapten) som försvann i tomma intet. Den estniska konsuln har efter förlisningen informerats om att kapten Avo Piht hölls fången i ett litet hus nära Uppsala! En mycket seriös svensk källa vid svenska Försvarsdepartementet har uppgivit för Spiegel TV att Avo Piht och de övriga kidnappats av USAs säkerhetstjänst (!?) på grund av att de visste för mycket. Enligt denna uppgift lever de numera på säker ort i USA och har fått hög ekonomisk ersättning för sitt lidande. Uppgifterna har verifierats i tyska media av det tyska varvets tekniska expert kapten Werner Hummel och varvets advokat Peter Holtappels. Interpol har därutöver gått ut med en efterlysning på den mystiske kaptenen (se sid 753).

-Det stämmer att Avo Piht och de andra överlevde, bekräftade ordförande Andi Meister i en intervju i den estniska tidningen *Päevaleht*. Piht var dock ett så viktigt vittne att han måste

Avo Piht - död eller kidnappad?

försvinna.

Det kan tyckas anmärkningsvärt att den förvirring som sägs ha rätt angående identifieringen av överlevande, endast har berört den lilla grupp av besättningsmän som kan ha haft kännedom om Estonias känsliga last. Om dessa uppgifter stämmer måste någon i besättningen ha mycket graverande bevismaterial undagömt. Utpressning torde vara enda rimliga förklaringen till att de åtta fortfarande är i livet.

I framförallt Estland och Tyskland har Avo Pihts och andras försvinnande rönt stor uppmärksamhet. Endast svenska media har mer eller mindre vägrat befatta sig med frågan. 1996 gjorde den svenska Rikskriminalen dock en undersökning. Fyra överlevande besättningsmän hävdade då att de hade sett en skärrad, men levande Avo Piht i en nyhetsnutt på tysk TV. Bland andra som hade sett Piht på TV var Estlines egen kapten Erich Moik och hans besättning. Han förnekade därmed offentligt sin arbetsgivares version. Erich Moik informerade statliga SVTs *Rapport*, som dock valde att inte visa intervjun. När *Spiegel TV* besökte ZDFs TV-arkiv för att leta rätt på filminspelningarna från räddningsaktionen, påstod en förbryllad arkivarie att den tyska säkerhetspolisen BND redan hade genomsköjt arkivet efter dessa bilder.

Estoniakatastrofen finns dessutom beskriven i en rapport från den ryska underrättelsetjänsten SVR. Enligt rapporten ska smuglingen ha handlat om narkotika, men också här nämns ämnet kobolt.

Källan till SVRs uppgifter var vice generaldirektören för Estlands tulldepartement Igor Kristipovich, som emellertid mördades i sin lägenhet den 22 oktober 1994, en knapp månad efter katastrofen. Igor Kristipovich var en ledande specialist inom smuggelbekämpning och ska ha erhållit känslig information angående Estonias roll. Mordet verkade vara utfört av professionella mördare.

Det är fullt klart att det inte bara är svenska myndigheter, utan även utländska regeringar och säkerhetstjänster i bland annat Estland, Tyskland, Polen, Frankrike och USA som har gjort omfattande ansträngningar för att hindra en grundlig utredning och undersökning av haveriet. Sverige är alltså troligtvis bara en bricka i ett större spel.

Om USA med hjälp av dolda krafter i Sverige har missbrukat en passagerarfärja för smuggling av vapen och radioaktiva ämnen skulle detta naturligtvis innebära en skandal av högsta dignitet. Hela Natodebatten och Sveriges neutralitetspolitik skulle ställas i en annan dager om det visade sig att Sverige de facto redan

Peter Holtappels

Igor Kristipovich

Henning Witte

är Natomedlem. Men först om storebror i väst finns med i bilden kan de svenska myndigheternas agerande få en vettig förklaring. Bara under gemensam ledning framstår det som lättförklarligt att Estland, Finland och Sverige plötsligt enats om mörklägning.

Detta skulle stämma väl överens med det faktum att all anhörigkontakt sedan oktober 1996 sköts av Styrelsen för Psykologiskt Försvar (Psykförsvaret) på Försvarsdepartementet. Tilläggas kan att den före detta ordföranden i svenska haverikommissionen, Olof Forsberg, och hans efterträdare, Anne-Louise Eksborg, båda har tjänstgjort som rättschefer inom Försvarsdepartementet. Enligt dr Henning Witte är Psykförsvaret ingenting annat än en del av svensk militär underrättelsetjänst. Låt oss ta en närmare titt.

STYRELSEN FÖR PSYKOLOGISKT FÖRSVAR

Varje gång det händer något som kan skaka om stabiliteten i den svenska samhället träder dolda krafter igång. Ett av dessa maktens verktyg är Psykförsvaret, som bland annat består av ledande personer inom massmedia. Styrelsen för Psykologiskt Försvar (www.psyodef.se) är en central myndighet som ”ska ge råd och vägledning om massmedieföretagens beredskapsplanering och mediernas beredskap för svåra påfrestningar på samhället i fred. SPF ska även sprida kunskap om och främja information om säkerhetspolitik och totalförsvar samt följa opinionsutveckling av betydelse för det psykologiska försvaret.”

Arbetet handläggs vid fyra avdelningar: Informationsberedskapsavdelningen, Organisationsberedskapsenheten, Forskningsavdelningen och Administrativa avdelningen. Myndigheten har 17 anställda inklusive generaldirektören. Hur många ”anställda” som finns ute på landets alla nyhetsredaktioner eller annorstädes redovisas inte här.

Ledamöter i SPF:s styrelse: Sam Nilsson, fd VD SVT, ordförande, Laila Bäck, riksdagsledamot (s), Lars Christiansson, representerar (m), Rutger Lindahl, Göteborgs universitet, Bo Riddarström, Överstyrelsen för Civil Beredskap (ÖCB), Frank Rosenius, Försvarsmakten, Yrsa Stenius, ”mediavärlden”. Lägga märke till hur ofta just Yrsa Stenius är den som träder fram i TV och press i samband med tragedier som Estoniakatastrofen och Palmemordet.

Medlemmar i SPF:s medieråd: Anders Lignell, TT, Bengt Frykman, SR, Bertil Karlefors, TV4, Christer Fälldin, FLT, Christer Jungeryd, RU, Göran Zackari, SVT, Svante Mossbrant, Teracom, Jan-Erik Berg, Teracom, Peo Warring, TU, Mats

Yrsa Stenius

Anders Lignell TT

Oskarsson, SRV, Åke Wideström, PTS, Kurt Hedman, Presstödsnämnden, Ingegerd Hedin, Pliktverket, Peter Larsson, HKV.

Totalförsvarets informationsråd: Björn Körlof, SPF ordförande, Göran Lindmark, leder informationsarbetet inom områdena säkerhetspolitik och totalförsvaret samt SPFs uppdrag inom Estoniainformationen, Marcus Årskog, SPF, Ulf Lindström, Försvarmakten, Svante Werger, Överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB), Karin Viklund, Räddningsverket, Ingegerd Hedén, Pliktverket, Camilla Salomonsson, Försvårshögskolan, Lars Wigert, Försvarets Materialverk (se sid 436), Heléne Rådemar, Centralförbundet Folk och Försvaret, Hans Rehnvall, FOA, Annelie Lindstedt, Frivilliga Försvarsorganisationernas samarbetskommitté.

Göran Lindmark

LYFTE UT LASTBILAR UR VRAKET

Estonia är inte den enda färjeolyckan med mystiska detaljer. *Den 12 januari -95* avslöjade *Aftonbladet* att någon skurit upp ett gigantiskt hål i skrovet på färjan Jan Hewelius, som förläste i en vinterstorm den 14 januari 1993. Hon hade avgått kl 22.30 från Swinoujście på väg till Ystad när hon förläste 35 kilometer nordost om Sassnitz. Katastrofen krävde 54 liv.

Redan dagarna efter olyckan dök det upp en del frågetecken, bland annat ställde man sig undrande till varför kaptenen Andrzej Ulasiewicz överhuvudtaget gett sig ut i så hårt oväder och hur det kom sig att han hade dröjt mer än en timme med att slå larm.

Nu ligger hon på endast elva meters djup och midskepps över det övre lastrummet har avancerade vrakplundrare gått till angrepp med skärbrännare. Vid förlisningen fanns 10 järnvägsvagnar och 29 långtradare ombord, varav 7 svenska.

-Hela lastbilar och stora containrar är spärlöst försvunna, förklarade en häpen

Avancerade vrakdykare har lyft ut hela långtradare ur Jan Hewelius vrak

amatördykare för *Aftonbladets* reporter. De måste på något sätt ha lyfts ut ur vraket! Det har krävts en stor operation för att kunna genomföra en sådan manöver. Jag förstår ingenting.

Tyska myndigheter bekräftar hålet i skrovet. Det anses dock fortfarande oklart hur det har uppstått.

Kan det vara så att både Estonia och Jan Hewelius ingick i en etablerad internationell vapensmuggelrutt? Att vapen och radioaktiva metaller med mera forslats illegalt från öst till väst via Sverige med myndigheternas tysta medgivande? Med tanke på Iran-Contrasaffären (se sid 787) ter sig tanken inte allför otrolig. Någoting i den storleksordningen krävs för att rättfärdiga och förklara de enorma ansträngningar som har lagts ner på att dölja den verkliga sanningen.

-Avslutningsvis vill jag påpeka att det politiska etablissemanget verkar hålla alla viktiga mediaredaktioner i ett järngrepp, tillade Henning Witte i en artikel i tidningen *Nexus Nya Tider*. Jag vet att många journalister som arbetat med Estoniafrågan gärna velat ta upp bombbilderna och alla andra konstigheter, men blivit stoppade från högsta ort på deras respektive redaktioner. Somliga har till och med blivit tvångsflyttade.

-Hade jag inte själv varit med om allt detta hade jag aldrig trott att svenska media genom sina redaktionschefer är så hårt censurerade och antagligen undanhåller väsentlig information respektive förvränger information. Därmed har en av de viktigaste garanterna för en sann demokrati gått förlorad.

Den 18 september 1999 sa regeringen nej till en ny haveriutredning och den 28 samma månad preskriberades fallet, vilket innebär att ingen någonsin kan bli åtalad och fälld för den påstådda Estoniaolyckan.

”Sammantaget finner regeringen i dag inte skäl att verka för en ny haveriutredning. Detta förhindrar dock inte att frågan kan prövas på nytt, om regeringen skulle finna skäl för en ny utredning”, skrev statsrådet Mona Sahlin i beslutet.

Fem dagar senare, den 3 oktober, vandaliserades Estoniaminnesmärket i Stockholm. När besökare kom till platsen möttes de av en upprörande syn: Någon hade sprayat *ESTONIA SPRÄNGDES* och *REGERINGEN LJUGER* över de omkomnas ingraverade namn.

HÅLET BEKRÄFTAT?

Under sensommaren 2000 kom så det många väntat på - en fristående undersökning av vraket: Tyska TV-producenten Jutta Rabe (se sid 752) hade i samarbete med den amerikanske miljonären Gregg Bemis organiserat en expedition till en kostnad av 200 000 dollar.

-Det handlar om civilkurage, förklarade Jutta Rabe. Till och med en journalist får någon gång nog av alla dumheter och lögner. Man ser att det finns tillräckligt med

bevis för att ett sådant här fall måste granskas på nytt, man ser de anhöriga som lider och säger: ”Vi vill äntligen få klarhet!”. Någon gång blir man själv berörd som människa, det kvittar om man är journalist, filmskapare eller sotare och man säger till sig själv: ”Om ingen annan gör det, så gör jag det nu.”

-Vi kanske kan ge de anhöriga tillräckligt med argument för att regeringen ska inse att det krävs en ny utredning. Det är vårt enda mål.

Detta skulle dock visa sig vara lättare sagt än gjort och när man närmade sig haveriplatsen bordade den svenska och finska kustbevakningen fartyget One Eagle i ett försök att övertala besättningen att avstå från dykningarna.

Men Gregg Bemis och Jutta Rabe var fokuserade på att genomföra operationen och vägrade att lyssna på varningarna. Frågan var om man skulle lyckas hitta det omtalade hålet på styrbordssida. Redan från början råkade man emellertid ut för motgångar. Blåsten och den höga sjön var ett orosmoment, vraket var svårt att lokalisera, dykarna hade diverse problem och den avancerade utrustningen

Gregg Bemis

Undervattensfarkosten av typ Sjöugglan

Inom den svarta cirkeln finns det som kan vara kanten av ett hål i skorvet

krånglade.

-Jag har aldrig stött på så många problem på en och samma resa, suckade teknikern Craig Bussel uppgivet.

Massmediabevakningen var intensiv under tiden som besättningen försökte lösa komplikationerna. Men dagarna gick utan resultat och stämningen ombord började bli ansträngd och dämpad. Till sist sänktes en undervattensfarkost ner till den förlista färjan. Förväntningarna var höga, men trots att man visste exakt var man skulle leta, kunde varken kameran eller dykarna upptäcka något misstänkt. Det var först i samband med att man flera dagar senare höll på att blåsa av operationen som man via en inlånad undervattenskamera lyckades få TV-bilder av vad som anses kunna vara den översta kanten av ett upplåst hål.

-Det ser ut som en öppning i skrovet, förklarade Jutta Rabe triumferande. Någon har försökt täcka över det, men man kan se hur sanden sjunker in i fartyget. Kanske är det hålet vi har letat efter!

Tidsschemat var dock spräckt och duon Bemis & Rabe tvingades nu återvända hem för att förbereda en ny expedition. Mediauppståndelsen var vid det här laget stor och på en presskonferens i Tyskland fick finansören Gregg Bemis frågan:

-Kan det vara så att ni har lagt ner så mycket tid och pengar och därför **vill** se en sådan här sak?

-Det är ett väldigt känsligt område som du berör, svarade amerikanen. När man genomför sådana här undersökningar letar man naturligtvis efter något som verkar fel. Sedan måste man rapportera om allt vad man observerat som inte verkar stämma och kan därför lätt bli beskylld för att fantisera ihop saker. Men vi försöker inte hitta på någonting, vi har bilderna och sedan är det upp till andra att döma.

KOMMERSIELLT SPEKTAKEL

Som vanligt bortförklarades allt som inte stödde den officiella haveriversionen.

-Det är ju lite pinsamt att sådana här, som en del kallar amatörer, plockar fram material som får regeringen på defensiven, ansåg Olle Rutgerström, professor i Skeppsteknik, i TV4s *Kalla Fakta*. Jag tycker det är väldigt viktigt att återställa förtroendet för myndigheterna. Idag är det väldigt få som ens pratar om möjligheten att fartyget kunde sjunka på det viset som Haverikommissionen föreslår, utan det är bara alla möjliga konspirationer, eventuella hål och allt möjligt som diskuteras. Och det är inte bra.

-Bemis projekt är bara ett kommersiellt spektakel, tillade Gunnar Bendréus, styrelsemedlem i Internationella Stödgruppen. Jag är övertygad om att Meyervarvet ligger bakom. Det är bara de som har pengar och dykexpeditionen är säkerligen en köpt

Anders Hellberg

partsinlaga.

-Rabe är något konspiratorisk i sina artiklar, sa Jan Mosander (se sid 635) på *Dagens Eko*. Sedan vet jag att hon i förhör med eller i samtal med åklagare och polis har sagt att hon inte själv tror på (?) alla dessa konspirationsteorier, men att hon ändå tycker att det var väsentligt att visa att de fanns.

-Det är snarare så att man hittar på en lämplig teori, gärna konspiratorisk och spännande, och sedan går man ut för att bevisa just denna teori, kommenterade Anders Hellberg på *Dagens Nyheter*.

Jutta Rabe (anhållen i Sverige i sin frånvaro för medverkan vid Gregg Bemis-expeditionen) var relativt oberörd av kritiken.

-Faktum är att jag än idag, efter 6 år och fjorton reportage, faktiskt inte vet om det var ett attentat, en explosion eller ej, förklarade hon bistert i *Kalla Fakta*. Men en sak vet jag säkert - det finns en massa politiker och myndigheter som gör allt för att sanningen inte ska komma ut. Jag tror att det har fattats ett mycket, mycket stort och avgörande politiskt beslut om att sanningen ska mörkläggas. Och det är vad alla försöker göra.

Olle Rutgersson

Jutta Rabe

ANMÄLAN OM MASSMORD

Advokat Henning Witte lämnade strax före jul år 2000 in en anmälan till tyska riksåklagaren mot den eller de som enligt Witte sprängde fartyget. Anmälan gällde massmord och försök till massmord, men var inte riktad mot någon bestämd person.

Två metallbitar som hämtats upp i samband med expeditionen undersöktes samtidigt av delstatslaboratoriet i Brandenburg, två andra tyska materialprovninganstalter och Southwest Research Institute i San Antonio, Texas.

- Laboratorietest av två metalldelar som skurits ut i närheten av bilrampen i bogvisiret har uppvisat tecken på en explosion i fartygsskrovet innan färjan sjönk, kommenterade doktor Kurt Ziegler från delstatslaboratoriet i Brandenburg till brittiska tidningen *The Independent*. Delarna uppvisar metallförändringar av samma slag som uppstår vid detonationer som sker med hög hastighet. Det skulle kunna tyda på sprängämnen av typ Semtex eller Hexa Composite.

Före detta bombexperten i den amerikanska marinen, Brian Braidwood, instämde och tillade att laboratorieanalyserna ”ger odiskutabla bevis för att delarna utsatts för en explosion”.

Sommaren 2003 planerades premiärvisningen av

Donald Sutherland

storfilmen ”Code: Baltic Storm” med en budget på 50-90 miljoner kronor och med Donald Sutherland och Jürgen Prochnow i några av huvudrollerna. Manuset byggde till stora delar på Jutta Rabes ihärdiga arbete kring förlisningen och ungefär en miljon kronor kom från danska statliga filminstitutet och 20 miljoner kronor från den tyska motsvarigheten. Detta enligt uppgift från manusförfattaren och juristen Henning Witte.

Jürgen Prochnow

-Tyvärr blev det inte dock Bridget Fonda i den kvinnliga huvudrollen, men vi är väldigt nöjda med skådespelerskan Greta Scacchi, kommenterade han.

I ”Code: Baltic Storm” finns actionthrillerns alla ingredienser. På Östersjöns färjor smugglar forna KGB-agenter topphemliga komponenter från det sovjetiska atomprogrammet. Komponenterna ska säljas till USA, men i stället för att leverera varorna väljer de att spränga färjan smuggelgodset finns på.

Den 28 september 2003, på dagen nio år efter katastrofen, var det tänkt att filmen skulle premiärvisas för Anhörigföreningen ELA på Vasamuseet i Stockholm. Men...

-Filmen är en form av dramadokumentär med budskapet att Estonia sänktes för att undanröja spåren av vapensmuggling. Det är en obehaglig spekulering i människors sorg, ansåg Keith Wijkander, överintendent vid Statens Maritima museer, i *Aftonbladet* den 6 september -03.

Förutom actionsscener med Hollywoodskådespelare innehåller filmen även autentiska bilder från Jutta Rabes dykningar vid Estoniavraket.

-Tillämpar man svensk lagstiftning är dykningarna att betrakta som gravskändning. Vi vill inte bli förknippade med detta. För oss är det viktigt att museet uppfattas som opartiskt och respektfullt mot de anhöriga, tillade Wijkander.

-Men det är ju helt groteskt. Vi har aldrig bett museet godkänna eller ta ställning till filmen, svarade en chockad Jutta Rabe. Det här kan inte uppfattas som något annat än försök till censur.

Filmen hade premiär i Tyskland den 13 oktober 2003 och gick kort därefter upp i England. Men i Sverige hade Jutta Rabe innan dess inte lyckats få tag i någon som ville distribuera filmen.

-Vi hoppas hitta en distributör och även om vi blir utsatta för direkta eller indirekta censurförsök från den svenska staten, ska vi göra allt för att nå ut med filmens innehåll till svenska folket, tillade hon bistert.

Estonias sista viloplats

-Vi kan ofta vara överväldigade av ondskan, lidandet och plågan. Men vi måste veta att dessa inte har sista ordet. Det sista ordet tillkommer sanningen, godheten, skrattet, glädjen, freden, medkänslan, omtanken och delaktigheten och kunskapen om att allting till slut kommer att bli bra. Och allting kommer att bli bra.

Ärkebiskop Desmond Tutu

MORDET PÅ ANNA LINDH

Tyvärr har historien en skrämmande förmåga att upprepa sig och på 2-årsdagen av attentatet i New York (läs *Alice in Wonderland and the World Trade Center Disaster* för detaljer kring denna fruktansvärda händelse som är lika förvrängt av lögner som mordet kring Palme) var det dags för nästa tragiska död.

Sveriges utrikesminister (1998-2003) Anna Lindh knivmördas av en "ensam galning" då hon är ute och handlar kläder inför EMU-valet. Det otänkbara har inträffat och ännu en gång lamslås Sverige. Hur kunde det hända - igen? Och vad var det egentligen som hände?

Anna Lindh 1957-2003

Vittnen och polisen tecknade följande bild av händelseförloppet som hade tagit sin början dagen innan:

Tvåbarnsmamman Anna Lindh, 46, och hennes vän Eva Franchell lämnade Utrikesdepartementet klockan 15.45 den 10 september. Utrikesministern skulle medverka i en TV-debatt inför den stundande EMU-omröstningen, men enligt uppgift dög ingenting i hennes garderob för TV-sändningen och hon var därför på jakt efter något mera lämpligt.

De båda väninnorna gick till fots till varuhuset NK i centrala Stockholm där de klev in via hörningången på Hamngatan-Regeringsgatan.

Efter att ha tittat runt i lite affärer tog de

Anna Lindh dog på 2-årsdagen av 11/9

rulltrappan upp en våning på väg till Filippa K-butiken. Det råder delade meningar om var attacken påbörjades, om det var i rulltrappan eller om de båda kvinnorna hade hunnit fram till butiken, men utan förvarning attackerades Anna Lindh plötsligt av en okänd man. Knivmannen anföll och jagade henne några meter och eftersom hon saknade livvaktsskydd hade hon ingen möjlighet att skydda sig. Den bestialiska attacken fortsatte och gärningsmannen högg henne flera gånger efter att hon ramlat omkull på golvet.

–Det såg ut som om han slog henne i huvudet två gånger, berättade ett vittne. När han sedan vände sig om och försvann såg jag blod och Anna Lindh tittade på mig och sa: Gud, jag har blivit knivhuggen i magen.

Efter dådet gick gärningsmannen från platsen, men när folk började skrika kastade han ifrån sig kniven och sprang nedför rulltrappan.

–Det var mycket folk i varuhuset och det måste ha varit lätt för honom att försvinna, kommenterade polisens presstalesman Björn Pihlblad senare. Och de som var närmast hade ju fokus på Anna Lindh.

Fördes i ilfart till sjukhuset

Vittnen och polisen tecknade följande bild av vad som sedan hände:

16.14 En man ringer 112 och skriker att ”en kvinna blivit knivhuggen på Filippa K”.

16.15 Akutbil och ambulans beordras till NK. I samma ögonblick larmas polisen.

16.21 Ambulans och akutbil kommer fram till NK.

16.25 Statsminister Göran Persson informeras av statssekreterare Lars Danielsson.

16.33 Ambulansen beger sig i ilfart till sjukhuset.

16.39 Ambulansen kommer fram till Karolinska sjukhuset. Operationen börjar nästan omgående varvid det konstateras att Anna Lindh har svåra inre blödningar och skador på levern. Under operationen ges hon cirka 40 liter blod.

18.10 Signalementet kompletteras efter förhör med flera vittnen.

18.15 Polisen börjar kontrollera härbärgen i innerstan.

19.30 Polisen avbryter sökandet i Gallerian och garaget under.

20.30 Polisen avbryter sökandet i Humlegården dit den misstänkte gärningsmannen eventuellt har flytt.

22.00 Statsminister Göran Persson meddelar att han för egen del tänker avbryta allt kampanjarbete inför söndagens folkomröstning.

22.15 Pressekreterare Dan Svanell meddelar från Karolinska sjukhuset att Anna Lindh fortfarande opereras. Hennes tillstånd betecknas som mycket allvarligt.
05.29 Utrikesminister Anna Lindh avlider.
Sverige har fått sitt eget 11 september.

LÅNGSAM POLIS

Detta kan vara ett mycket tragiskt och meningslös våldsdåd. Det kan också röra sig om ett överlagt mord som så många gånger tidigare. Låt oss se hur polisen gick till väga den här gången:

Vid ett våldsbrott av det här slaget är det ytterst viktigt att polisen är på plats så snabbt som möjligt. Stockholms city är så tätt av polisbilar att det normalt sett inte ska ta mer än 2-3 minuter att reagera på ett larm, men nu tog det 10 minuter för den första polisen att komma till NK, långt efter det att ambulansen anlät. Och det tog 2,5 timmar att utfärda rikslarm, precis som efter mordet på Olof Palme.

Många poliser som var i tjänst vid tidpunkten för knivdådet larmades häpnadsväckande nog aldrig. Orsaken var enligt dem att det aldrig gick ut något allmänt larm till länets samtliga radiobilar.

–Det är konstigt att utrikesministern kan ligga för döden och att vi inte får veta att gärningsmannen fortfarande är på fri fot, kommenterade en upprörd polis till tidningen *Aftonbladet*.

–Vi fick veta vad som hänt först när vi slog på tvn när vi skulle äta vid åttatiden på kvällen, sa en polisinspektör. Visserligen jobbar vi inte direkt i city, men i ett sådant här läge måste väl alla vara informerade och uppmärksammade.

Sveriges befolkning lamslogs än en gång och samlades för att visa sin avsmak för våldet

Polisen valde heller inte att göra några större avspärningar av brottsplatsen, något som snart väckte reaktioner. Den obefintliga avspärningen genomfördes också först kl 17.03, hela 50 minuter efter knivattacken.

-Ledningen skulle naturligtvis ha sett till att hela varuhuset, och kanske till och med gator och tunnelbanan intill, spärrades av, kommenterade ett högre, centralt placerat polisbefäl till en av kvällstidningarna.

Vad var då anledningen till att det dröjde ända till kl 18.43 innan polismästare och chefen för polisens operativa avdelning i Stockholm, Mats Vangstad, beslutade att gå ut med rikslarm?

-Vi visste inte hur vi skulle formulera oss, förklarade han i *Aftonbladet* den 12 september -03. Vi var lite osäkra på vilket signalement vi skulle gå ut med.

Trots att den eftersökta gärningsmannen inte greps under kvällen lämnade Vangstad klockan 22.00 polishuset för att gå hem.

-Vi gjorde bedömningen att förstahandsåtgärderna var vidtagna. Vi har också regler som säger att vi aldrig ska jobba mer än 14 timmar i sträck.

Polismästare Anneli Bergholm Söder var schemalagd för att ligga i beredskap.

- Om jag åkte in? Nej, jag bedömde att det inte behövdes.

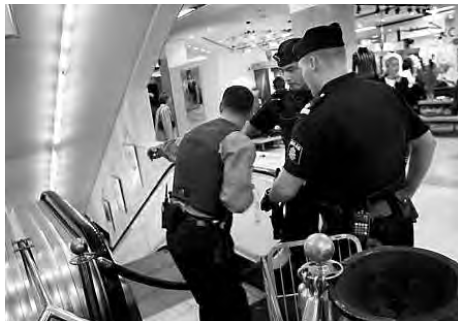
Polisen utsattes senare även för kritik vad gällde sättet att höra vittnen. Två centrala vittnen till mordet väntade polisen med att höra till först dagen efter attacken. Angelica Bjerring, undersköterskan som tog hand om Anna Lindh innan polis och ambulans kom, har i skrivande stund heller inte hörts av polisen. Detta är svårförståeligt, eftersom Anna Lindh var vid medvetande och mycket väl skulle kunna ha sagt något till Angelica av värde för mordutredningen.

När en journalist från *Svenska Dagbladet* besökte butikerna kring attentatsplatsen tre dagar efter attacken, hade polisen fortfarande inte kommit för att be att få titta på deras filmer från övervakningskamerorna. Vi ska återkomma till dessa filmer.

”EN ENSAM GALNING” - IGEN

Rikskriminalen arbetade under tiden med att ta fram en gärningsmannaprofil.

– Mördaren är sannolikt en ensling som påverkats av den hetsiga EMU-debatten, sa psykiatern Ulf Åsgård. Det är mycket osannolikt att det skulle vara en professionell konspiration. Alla andra möjligheter är öppna.

Polisen undersökte platsen för dådet

Hur han så snabbt kunde komma fram till den slutsatsen är uppseendeväckande. Psykiatern Ulf Åsgård är förresten en gammal bekant i dessa sammanhang. Det var han som tillsammans med kollegan Jan Olsson tog fram den mycket omdiskuterade Gärningsmannaprofilen (se sid 647) efter mordet på Olof Palme (samma Gärningsmannaprofil som har använts i ur och skur för att avvisa alla misstankar om en konspiration bakom statsministermordet).

Ulf Åsgård

Ulf Åsgård menade att händelseförloppet visade på ett slumpmässigt brott. Gärningsmannen hade sett Anna Lindh, blivit ursinnig – och attackerat.

–Det finns inget som tyder på att det var planerat, instämde spaningsledaren Leif Jennekvist, chef för Länskriminalen i Stockholm. Mördaren är sannolikt straffad tidigare och finns i registren.

Ulf Åsgård höll inte med om det senare.

–Det behöver inte vara så. Man kan debutera i våldsbrottsammanhang på detta sätt. Ofta handlar det då om psykiskt sjuka eller missbrukare, ansåg han.

-Jag är också säker på att de kommer fram till att det är en ensam galnings verk, kommenterade professor Sten Levander i *Expressen den 12 september -03*.

MILITÄRJACKA FÖRSVANN

Eftersom stora delar av varuhuset var utrustat med övervakningskameror borde detta ha väckt utredarnas intresse. Men enligt uppgift från flera anställda fanns det ingen film i flertalet av dem, som enbart är där för ren övervakning. Huruvida det stämmer eller inte ska vara osagt. Faktum är emellertid att polisen av okänd anledning väntade drygt ett dygn innan de överhuvudtaget påbörjade granskningen av detta ytterst viktiga bevismaterial. De gjorde heller inga ansträngningar för att kontrollera filmer från övervakningskamerorna från intilliggande tunnelbanestationer. Det var först efter upprepade påtryckningar från SL som man tog emot dessa, endast kort tid innan de automatiskt skulle raderas.

Men via filmerna från NK blev polisens hetaste spår snart en man som registrerats några minuter före mordet. Lagg märke till att det inte finns några bilder

Precis som efter Palmemordet bildades berg av rosor

från mordplatsen eller ens samma våningsplan.

I motsats till vanligt polisförfarande publicerades dessa bilderna snart helt omaskerade i pressen och från och med nu var detta den officiella bilden av Anna Lindhs mördare.

Men mannen på bilderna stämmer inte helt med många vittnesuppgifter. Jämför själv:

Polisen beskrev först mannen som en ”svensk man med avlångt, härjat ansikte och dålig hy, korpulent, kraftig eller bara kraftigt påbylsad med kläder. Han var iklädd beige byxor, gråblå keps, beige munkjacka under en kamouflagefärgad militärjacka, 1.80 till 1.85 lång, brunt hår i pagefrisyr och polisonger”.

Den ”korpulente” gärningsmannen hade alltså först beskrivits som bärande en militärjacka, men bilderna visar en man av normal

Är polisongerna ditmålade?

Bilden på den utpekade ”mördaren” spreds snabbt

Foto: POLISEN

Flera fotoexperter anser att de utmärkande polisongerna har manipulerats dit i efterhand

kroppsbyggnad iklädd en ljus munkjacka.

-Kamouflagejackan levde tyvärr länge kvar som en spökuppgift, vilket fick det en negativ påverkan på andra vittnesmål, förklarade spaningsledaren Leif Jennekvist senare. Uppgiften verkar ha spridits via polisradion utan att ha kommit från något vittne och sedan har uppgifterna hamnat i massmedia.

Vissa fotoexperter har ställt sig tvivlande till äktheten av dessa bilder, som även omtalades som "fotomontaget" av stjärnadvokaten Leif Silbersky då denne medverkade i TV dagarna efter mordet. Anledningen till tvivlet är de mörka polisonger på polisens bilder av gärningsmannen. Enligt personer som är vana att arbeta med fotoredigering finns det tecken på att dessa har manipulerats dit i efterhand. Om så är fallet måste detta ses som ytterst allvarligt.

Leif Silbersky

REKORD I FÖRTAL

Publiceringen av bilderna ledde till att många tips strömmade in från allmänheten. Snart greps en 35-årig svensk vid namn Per-Olof Svensson som under de följande dagarna blev fullständigt utlämnad och exponerad i massmedia. Det rörde sig om ren häxjakt utförd av hela presskåren, som genomgående var fullständigt övertygade om mannens skuld. Detta innan den rättsliga processen ens fått en chans att påbörjas. Snart kunde man läsa allt om denna "ensamme galnings" våldsamma förflutna. En kvällstidning påstod till och med att han i desperation försökt ta livet av sig i fängelsecellen genom att äta upp sina egna kläder.

Och det var tyvärr inte bara journalister som tappade sin objektiva bedömningsförmåga.

-Tror du att det är rätt man som häktats, tillfrågades den numera pensionerade kriminalkommissarie och tidigare biträdande spaningsledare i Palmeutredningen, Ingemar Krusell:

-Ja, det är ingen tvekan om den saken.

"Mördaren" greps och häxjakten började

Per-Olof Svensson

Den 21 september -03 gick författaren Jan Guillou till skarp attack i *Aftonbladet*:
-Är 35-åringen oskyldig slås alla rekord i förtal, åtminstone när det gäller kvantitet. Mediernas våldsamma, och dessvärre i stort sett tillåtna, förhandsspekulationer i viktiga och stora brottmål är inte bara ett internt journalistiskt problem. De utgör ett allvarligt samhällsproblem.

Några få dagar senare visade det sig också mycket riktigt att 35-åringen var fullständigt oskyldig.

Redan tidigt talades det om att DNA-spår skulle kunna bli avgörande i fallet. Det talades bland annat om mördarens saliv på Anna Lindhs glasögon, på den upphittade munk-jackan och en blå keps. I det svenska DNA-personregistret finns 2 500 personer och i spårregistret finns drygt 7 000 spår.

Den så kallade Viclas-enheten vid Rikskriminalen bekräftade den 16 september 2003 att man fått en sökträff i sitt datamaterial. Världens främsta DFNA-expert i vid Forensic Science Center i Birmingham undersökte också bevismaterialet.

Dessa spår ledde så småningom till gripandet av en ny huvudmisstänkt, den 24-årige Mijailo Mijailovic. Åter körde pressen igång drevet och snart var allmänheten på nytt övertygad om att rätt gärningsman hade gripits.

-Vi har en rad kvalificerade tekniska bevis som var för sig i princip räcker för en fällande dom. Tillsammans utgör de en oslagbar beviskedja, sa en poliskälla i *Dagens Nyheter* 2 november -03.

Rättegången mot den anklagade Mijailo Mijailovic påbörjades i januari 2004. Fallet ansågs vara solklart och ingen sökning efter andra motiv eller mördare fortsatte efter gripandet av den ensamme galningen. Vid ungefär samma tid erkände Mijailovic dådet med förklaringen att han styrts av "en inre röst" som tvingat honom att utföra mordet och den 8 juli samma år dömdes han till slutna psykiatrisk vård.

Det här kan låta som en mentalsjuk individ. Samtidigt är inre röster ett vanligt fenomen bland så kallade "mind controlled killers". Många experter anser att till exempel mordet på Robert Kennedy genomfördes med denna teknik. Intresserade kan söka mer information om CIAs skrämmande projekt: MK ULTRA.

Vilda fantasier - eller brutal verklighet?

KONSPIRATION ELLER INTE ?

Den som tror att det är en tillfällighet att till exempel både mordet på Anna Lindh och de fruktansvärda bombattackerna i Madrid inträffade endast få dagar före val i

Mijailo Mijailovic

respektive land bör kanske tänka om. Kan det finnas gemensamma krafter bakom dessa terroraktioner? Kan till synes meningslösa vansinnesdåd i själva verket vara utförda i syfte att få oss vanliga medborgare att självmant låta oss styras in i en allt brutalare värld bestående av växande kontroll och bevakning? Jag ber Anna Lindhs anhöriga om att ha överseende med följande spekulationer, som trots allt bör påpekas eftersom polisen har slutat leta vidare efter alternativa spår. Endast framtiden kan utvisa vad som är den verkliga sanningen.

I en mordutredning är något av det viktigaste att försöka fastställa motivet, det vill säga vem som tjänar mest på att den och den mördas? Finns en part som verkligen gynnas av brottet, bör blickarna riktas dit.

Det finns ett motiv som knyter samman mordet på Olof Palme och Anna Lindh, ett motiv som kan verka motsägelsefullt för den oinsatte, men inte om man ställer frågan: Vad behövs göras för att knyta Sverige närmare EU? Glöm inte att EU är bildandet av en ny superstat på hög nivå med otroligt starka intressen, inte minst kapitalistiska och militärindustriella. Förbindelserna med många människor och deras ”instrument” nämnda i denna bok är också påtagliga.

Palme var övertygad EU-motståndare (EG). Han var samtidigt starkt emot en privatisering av den offentliga sektorn. Man bör ställa sig frågan hur det hade sett ut idag i Sverige om han inte blivit mördad. I det stora hela är Sverige i Elitens ögon bara en liten provins i EU vars medborgare är något obstinata och behöver manipuleras lite. Se bara vad som hände inför Sveriges EU-val då opinionen för ett NEJ var mycket stark, ända tills den svenska kronan angreps av en grupp affärsmän ledda av miljardären George Zoros. Så snart man åstadkommit att skrämman upp den svenska befolkningen var det en bagatell att få med landet i EU-klubben.

I Danmark var opinionen ännu starkare och vid folkomröstningen blev resultatet ett rungande NEJ. Så vad hände? Man anordnade helt enkelt en ny folkomröstning - och den här gången blev det ett JA. En insatt källa kommenterade valresultatet så här:

-Vi hade bara fortsatt att anordna

Historien upprepar sig?

Anna Lindh sörjdes av hela svenska folket

folkomröstningar tills vi hade fått igenom ett JA till unionen. Så enkelt är det.

För den som har svårt att tro på att krafterna bakom EU skulle ta till så bryska metoder rekommenderas TV4s dokumentär "Europas Hemliga Union" av journalisten Jonas Gummesson i detalj avslöjar fallet Bernard Connelly, skakande fakta kring utbredd telefonavlyssning och skuggning utförd av EUs hemliga säkerhetstjänst.

2003 var det dags för nästa avgörande steg - en folkomröstning om valutan EMU och den därav följande maktförskjutningen mot Bryssel. Opinionen såg inte bra ut för Ja-sidan, trots att Sverige bombaderades med propaganda.

Om de den internationella lilla Elitgruppen bakom EU strax före EMU-valet började få panik och i desperation drastiskt ville svänga opinionen, hur skulle man då behöva gå till väga? Om man inte ville att svenska folket skulle rösta rationellt efter intellektuella överväganden, utan istället ville få dem att rösta med känslorna, gällde det att se till att något mycket traumatiskt inträffade. Det här är ett vanligt förfarande i kretsar där man inte drar sig för likvideringar och de flesta experter är eniga om att folk påverkas starkt i sina ställningstaganden när liknande trauman inträffar.

Låt oss fortsätta spekulacionerna kring EMU. Vad skulle Eliten behöva ta till för metoder den här gången? Hur skulle man kunna åstadkomma en tillräckligt stark reaktion för att få befolkningen till att rösta emotionellt? Och som absolut nödlösning: Vem skulle man behöva eliminera för att få en önskvärd effekt, det vill säga ett Ja i valutaomröstningen?

Mordoffer som skulle kunna komma ifråga är få. Drottning Silvia kanske, statsministern, men även just Anna Lindh eftersom hon var en verklig frontfigur för Ja-sidan och också väldigt omtyckt. Ju populärare, desto kraftigare trauma och större effekt. Hon var visserligen en värdefull Ja-sägare, men som död kan hon ha ansetts som ännu mera värdefull. Enligt oppinionsinstitutet Skop gick Ja-sidan också upp med åtta procentenheter samma dag som svenska folket fick veta att Lindh hade avlidit.

Att det inte räckte kan ha setts som ett stort misslyckande. Det kan också hjälpa till att förklara den påtagliga tystnad som infann sig efter de första veckornas intensiva skrivande i pressen. I november -03 avslöjade *Aftonbladets* Olle Svenning dessutom att Lindh hade bestämt sig för att tacka ja till att bli partiledare. Hon och Göran Persson hade till och med diskuterat tidpunkten för skiftet - april 2004.

Eliminerades de av samma anledning?

Kritikerna menar även att Sverige förpassats till en läktarplats i den internationella politiken efter Anna Lindh.

MORDET

Hur kan själva mordet då ha gått till? Låt oss jämföra med andra liknande mord och tillvägagångssätt. Faktum är att en av de allra första poliserna på plats, Björn Pihlblad, som hörde flera centrala vittnen, sa att mordet av allt att döma var välplanerat, att gärningsmannen var samlad inför uppgiften och att det definitivt inte verkade vara fråga om något impulsliknande vansinnesdåd.

Vem kunde då ana hur framtiden skulle te sig?

Varuhuset kan ha varit en genomtänkt plats för knivmordet, där 4-5 personer samarbetade. Gruppen bör i så fall ha varit professionella yrkesmördare/yrkesmilitärer från utlandet, med gedigen militärutbildning bakom sig. Detta utmärks av att operationen utfördes snabbt och smärtfritt. Enligt en av *Aftonbladets* källor på Karolinska sjukhuset hade gärningsmannen vridit om kniven för att på ett mycket utstuderat sätt åsamka så mycket inre kroppsskada som möjligt. Skadorna tolkades av mediciska experter som att gärningsmannen hade full kunskap om hur man dödar med kniv. Gruppen bör dessutom ha haft lokal backup med flera väntade flyktbilar, redo att transportera gruppen ut ur landet alternativt frakta dem till ett gömställe där de kunde vänta tills den värsta stormen hade lagt sig.

Mördaren var personen som jagade Anna Lindh uppför rulltrappan och sedan attackerade henne. Resten av de inblandade bör också ha varit klädda i munkjacka och keps, allt för att förvirra vittnen och för att försvåra en identifiering.

För att minimera risken att någon dristig Svensson skulle försöka stoppa mördaren kan en av kumpanerna ha låtsats ta upp jakten ner till entreplanet, där de båda sedan saktade ner för att inte väcka uppmärksamhet. De andra medlemmarna bör ha haft till uppgift att enbart ingripa ifall någon handgripligen försökte att stoppa mördaren. Troligtvis bar en eller flera någon form av uniform.

Utrikesminister Lindh saknade livvakt då hon knivhögs på varuhuset NK. Enligt Säpo och Rikspolisstyrelsen skärptes säkerheten kring statsråden efter mordet. Men en kartläggning gjord av *Aftonbladet* en månad senare avslöjade att 19 av 22 statsråd då fortfarande saknade livvaktsskydd.

Varför? Visste någon i maktens mörka korridorer om att det egentligen inte förelåg något yttre hot?

En statsminister likvideras på Sveavägen. Minst 852 människor mördas ombord på färjan Estonia. En utrikesminister knivmördas mitt på blanka dagen i ett varuhus i centrala Stockholm. Kommer den slutliga kommentaren för alltid att vara:

-Än sen då?

BILAGOR

THE PEGASUS FILE

Article by David Guyatt

Vietnam Special Forces Air Combat Controller; 25-year CIA deep-cover agent; US Army pilot flying classified missions during the US invasion of Grenada; Iran-Contra pilot flying cocaine shipments labelled as medical supplies; and member of the ultra secret, international G7-run Pegasus “hit team”...this is the extraordinary story of Gene “Chip” Tatum.

From sensitive, highly secretive (and hitherto largely unknown) Special Forces covert operations in Cambodia, to wandering CIA asset; through to “black ops” activities in Grenada and Oliver North’s Iran-Contra “Enterprise”, as well as membership in an international hit team, Gene “Chip” Tatum has seen it all, done it all and is now telling it all.

Tatum claims to know where the skeletons are buried. Above all, he is aware that his testimony implicates serving and former US Presidents plus a whole list of highlevel government officials and others in a welter of nefarious activities - including assassination, blackmail, coercion, gun-running, money-laundering and cocaine-trafficking.

Tatum, a lanky Floridian, turned whistleblower following his arrest on a treason charge in early 1995. The charge was both astonishing and patently ludicrous, and was later dropped and replaced by a fraud charge - a drastic step-down. Found guilty, he was sentenced to serve a 15-month sentence. In March 1996, an additional charge - conspiring to embezzle - was brought against him. Found guilty, he was incarcerated in Jesup Federal Correctional Facility, Georgia, where he is serving a 27-month concurrent sentence. Ensuing press interest resulted in one article appearing in the *Tampa Tribune* on 4 May 1996.

Many questions continue to hang over the conduct of the trial. His defence lawyer refused to call any of the 80 witnesses whom Tatum nominated for the defence. Later, his lawyer freely confessed to having come under pressure from the US Department of Defense. Tatum says the first charge was a setup to discredit him following his “resignation” from

Chip Tatum

“Operation Pegasus”. The second charge he views with greater scepticism and concern.

Tatum’s resignation from Pegasus followed his refusal to “neutralise” a leading US political figure in the 1992 US presidential elections. Tatum declares he will not “participate in assassinations of any sort, character assassinations or anything, of American citizens”. He goes on to explain that back in 1994, in a telephone conference call involving Oliver North, Felix Rodríguez and the late William Colby of the CIA, he was warned to turn over incriminating documents and tapes he had accumulated for his “retirement”. He wryly observes that had he done so, he would probably have been quickly “terminated” in an “extreme” way, a speciality of the Pegasus team of which he was once a member.

William Colby

Countering this demand, Tatum volunteered to plead guilty on a fabricated felony count and serve a 12-month sentence - so that his credibility would be damaged in the event he ever decided to speak out. His incarceration for the second charge - and especially the six month sentence of his wife, Nancy - led him to speak out about his life, almost 30 years of which he served as a “black” operative, and to reveal and destroy the command structure of Pegasus. It is an extraordinary story.

OPERATION RED ROCK

Tatum has written of his early career in the military, and his involvement in a highly sensitive and classified operation, in an unpublished manuscript entitled *Operation Red Rock*. Joining the Air Force in February 1970, he went through Army jump school, escape and evasion training, jungle training, sea survival school and diving school and was assigned along with six others as Combat Controllers (the USAF equivalent of Special Forces), receiving his distinctive Special Forces burgundy-coloured beret. From there he was assigned to Tinker Air Force Base, Oklahoma, and then on to Fort Bragg, North Carolina - home of the Green Berets - for training in C4 plastic explosives, mines, nuclear, biological and chemical warfare, plus indoctrination in electronic and psychological operations.

Posted to South-East Asia as Airman First Class (A1C) in December 1970, he was assigned as a radio operator on a Forward Air Control (FAC) aircraft attached to Task Force Alpha at Nakhon Phanom, Thailand. In short order he was recruited (an involuntary “volunteer”) to Team Red Rock. The team was composed of eight US Army Green Berets, three US Navy SEALs and two cowboys - a euphemism for CIA paramilitary specialists. With Tatum attached, Team Red Rock totalled 14 in all, and was about to be tasked with an operation that came directly from the White House.

In January 1971 the team received a final briefing from General Alexander Haig, who

had flown in specially, along with CIA Saigon Chief William Colby - nicknamed by the team as Mr Peepers because of his resemblance to a well-known character in a TV sitcom. Haig and Colby outlined the plan, stressing its importance and extreme classification. President Nixon, desperate to quell domestic riots over an increasingly unpopular war, sought to withdraw all US personnel from South-East Asia. Withdrawal would - and, in the end, ultimately did - cause a military vacuum, quickly leading to the defeat of South Vietnamese forces.

Gen. Alexander Haig

During those years, Nixon was also running a “secret war” in Cambodia and Laos. In Laos, a dwindling number of Meo tribesmen, together with covert US personnel employed by the CIA proprietary company, Air America, were battling against superior North Vietnamese ground forces. A much similar pattern was occurring in Cambodia, amid grave fears that the “domino theory” would result if either of these two nations were to fall to the Communist North Vietnamese. Nixon hoped that the vacuum caused by the withdrawal of US covert forces could be filled by native Cambodian forces. Lon Nol, the Cambodian leader, stubbornly continued to resist Nixon’s diplomatic overtures to take up the slack, being anxious to hedge his bets and realistic about his chances of survival as Khmer Rouge and Vietnamese forces prepared to swarm in, unhindered by US air power.

A plan had been drawn up at the highest levels of Nixon’s administration. Team Red Rock were to enter Cambodia’s capital, Phnom Penh, in secret and attack the airport and military and civil installations, wreaking as much havoc as possible. The plan called for the team to parachute into the outskirts of Phnom Penh, carrying captured NVA “Sappers” with them. Taken in unarmed and alive, the Sappers would be “sacrificed” and their bodies left to be discovered by Cambodian forces. A furious Lon Nol would assume North Vietnam was to blame. It was hoped that such an act would stiffen Lon Nol’s backbone. With nowhere else to turn, the US puppet would urgently seek US hardware to strengthen his forces and continue the battle.

The team members were not told that they, too, were to be sacrificed by their President to ensure that word of the operation never reached the light of day. A detachment of Montagnard tribesmen (“the Yards”), in the pay of the CIA, was assigned to liquidate each member of the team and dispose of the bodies. The attack went successfully, but the team’s suspicion of “the Yards” foiled the betrayal. Using their knowledge of “escape and evasion” tactics, the team decided to trek to the Vietnamese border and back to safety with US forces

Richard Nixon

Casualties thinned out their numbers until only eight of them remained. Soon these, too, were captured by NVA regulars and underwent hideous torture at the hands of Chinese and Russian interrogators. Ultimately, only Tatum and one other team member survived the ordeal.

Convalescing, Tatum was debriefed by CIA station chief, William Colby, and told he would, in future, be kept close to “the Agency”. Recruited into the CIA, the yawning door of future “black” operations creaked open. Life would never be the same again for Chip Tatum.

CIA DEEP-COVER AGENT

For the next 10 years or so, Tatum’s covert activities were varied. For a while, he worked out of Homestead Air Force Base where he was NCIOC of the tower receiver sight and MARS station. This was the base which then-President Nixon used for his frequent visits to the Key Biscayne, Florida, “White House”. Much of this period remains obscured behind a thick blanket of classification.

From there, he was stationed in northern Italy, tasked with visiting the border towns of Yugoslavia and Italy. Colby felt that as a young Air Force man, Tatum might be “approached” in these towns for “information”. The idea was to make contact with foreign agents and covertly gather information about them and their operations. Later, he was tasked with infiltrating Yugoslavia in order to gather intelligence on potential successors to the then Yugoslavian President Tito.

Tatum was also sent to search for missing US POWs from Vietnam and elsewhere in South-East Asia.

By 1976, Tatum was operating out of Lamar, Colorado, in a communications facility called OLAB. His contact there was Don Holmes, president of Valley - a Savings & Loan bank. Tatum acted as his courier, shuttling between Lamar and Springfield, Colorado, with transaction files. From there he was transferred to MacDill Air Force Base, Tampa, Florida.

Shortly before his MacDill posting, Tatum received a call from Colby telling him he was resigning his position as Director, Central Intelligence, and recommending Tatum should deactivate his clandestine CIA activities. Colby continued, saying that remaining active without Colby there to protect him might place him in personal “jeopardy”, as he had powerful enemies in Washington. This warning referred to Nixon, Kissinger and Haig, and Tatum’s role in and survival from “Operation Red Rock”.

Tatum took good notice of the warning and became deactive. Later, in 1979, he requested and was granted entry into a USAF Reserve program. Leaving active military service he moved to Gunnison, Colorado, and took up a position with Bo Calloway, owner of the Crested Bute ski area. The appointment was arranged by Colby.

During 1980 he received a visit from two men who informed him he was being

reactivated, but into the US Army instead of the Air Force. He was sent to the US Army Flight School for rotary-wing training at Fort Rucker. From there he was assigned to the 160th Aviation Battalion/Special Forces at Fort Campbell, Kentucky. Shortly afterwards, the 160th combined with others to form Task Force 160. It was in this unit that Tatum played a “spooky” role in the US invasion of Grenada. A photograph of him standing in front of his MD-500 Defender gunship on the beach-head in Grenada, appeared along with a feature story in the *Louisville Courier-Journal*. Tatum will only say of this episode that he “wasn’t there”, in the same sense that he “wasn’t in Cambodia”.

Personel from Fort Campbell

At that time he was attached to the US Army’s 160th air wing at Fort Campbell. Not only was the Hughes helicopter then not in the Army’s inventory, but the 160th didn’t officially exist. Jim Malone, of the *Louisville Courier-Journal*, finds this extraordinary. He has documents showing the 160th was stationed at Fort Campbell, even though officials in the Pentagon continue to deny it - as they deny the wing’s role in Grenada. Malone, in a telephone conversation with this writer, advised that the 160th is now stationed at Fort Bragg, North Carolina - home of the famous Special Forces, the Green Berets. Their mission is to fly “Delta teams” on covert assignments, Malone added.

THE CONTRA COCAINE TRAIN

During 1983, Colby established contact again, advising Tatum he would shortly be contacted by “a man called North”. This, as Tatum was to discover later, was none other than Lt Col. Oliver North - the central architect of America’s Nicaraguan Contra campaign. Besides fighting a covert war, North was also the link-man in much, much dirtier work.

The “Conragate” years teem with well-documented accounts of illicit wholesale gun-running and dope-smuggling. The exposé series published in Autumn 1996 by the *San Jose Mercury-Post*, entitled “The Dark Alliance”, openly finger-points at the CIA and the Reagan administration for turning a blind eye to massive cocaine smuggling. Moreover, the series of articles claims that the explosion of “crack cocaine” in Los Angeles resulted entirely from the Contra leaders-cum-dope peddlers who made vast personal fortunes from their activities. Today, the official argument remains that the Contras were “freelancing” without the knowledge or consent of their CIA “handlers” or North’s so-called “Enterprise”. Despite these assertions, mountains of hard evidence point in a different direction. Included in this evidence is an entry from North’s own

diary which shows his knowledge of cocaine shipments.

In stark contrast to these denials, Tatum says that North's "Enterprise" not only set up the cocaine factories and "ran" the Colombian cartels, but was also responsible for masterminding the massive shipments of narcotics into the US. Significantly, he is not alone in making these accusations. A number of those involved in Col. North's operations have subsequently come forward and spilled the beans. Almost all of these "whistleblowers" have been hounded and imprisoned. Some have died, whilst others have fled. The whole Contra thing, Tatum states, was also being used by an extremely covert group called Pegasus.

During February 1985, Tatum was piloting "Dustoff" (Medevac) flights for the US Army's 3/498th Medical Company, stationed at Fort Stewart, Georgia. Two flight crews, including Tatum's, were transferred to Palmerola Air Base, Honduras. Each flight consisted of a pilot, copilot, medic and crew chief. Once familiarised, they assumed the Medevac mission for Joint Task Force Bravo. Previously, in 1984, Tatum infiltrated the 3/498th on the instructions of Lt Col. Oliver North who had established contact under the code-name "Jake" (North had "control" of the 160th air wing and was also deeply involved with the tactical planning of "black ops" missions in the Grenada invasion).

On 15 February 1985, during a flight to La Ceiba, Honduras, he was instructed to contact his local "handler", Major Felix Rodríguez - later to prove a major figure in the Iran-Contra investigation. Rodríguez informed Tatum that in addition to his Army "Medevac" duties he was to support covert "Pegasus" missions. These, he was told, would take priority over his other duties. He was also given his "chain of command": three individuals, any of whom could authorise Pegasus missions.

In addition to Oliver North and Felix Rodríguez, Tatum would henceforward take orders from Amiram Nir, a former Mossad agent and advisor to Vice President Bush. Aviation support for Pegasus missions operated out of Ilopango Air Base, Honduras (home of the CIA proprietary airline Corporate Air Services) plus numerous Contra camps located in the jungles and mountains along the Honduras-Nicaragua border. A common feature of all future Pegasus missions was the transport "of large white coolers in and out of the Contra camps".

On 26 February 1985, Tatum and his crew were instructed to fly two individuals to one of the larger Contra camps on the Honduran border. His flight log lists the names of the two individuals as Bill Cooper and Buzz Sawyer, both of whom worked for Corporate Air Services. Following a meeting between the CIA agents and Contra leaders, Tatum was given a sealed cooler, marked "Vaccine", weighing approximately 200 pounds, and instructed to deliver it to a USAF C-130 transport plane at La Mesa Airport, Honduras.

Two crew members offloading the cooler accidentally dropped it, breaking the seal. Inside were over 100 bags of cocaine. Tatum resealed the cooler and later watched as it was transferred aboard the C-130, outward bound for Panama.

On his return to Palmerola Air Base, Honduras, Tatum phoned Col. North to advise him of his discovery. North replied that it was “a trophy of war” and that the “Sandinistas are manufacturing cocaine and selling it to fund the military”. North closed the conversation by saying that “the cocaine was bound for the world courts as evidence” against the Sandinistas.

Dr Dan Lasater

The whole incident struck Tatum as odd and reminded him strongly of earlier missions dating back to 1983-84 when he was stationed at Fort Campbell, Kentucky, as a Special Operations pilot. Regularly he would trans-ship white coolers, marked as “Medical Supplies”, to Little Rock Air Force Base, Arkansas.

On two occasions he carried similar coolers to Mena Airport, Arkansas. Deliveries of medical coolers to Little Rock AFB were picked up by Dr Dan Lasater - a close confidant of the then Arkansas Governor Bill Clinton.

By now, almost two years later, Tatum had decided to document his discovery to safeguard his “retirement”. Thereafter, he documented all Pegasus flights on the reverse of his flight logs.

This was a difficult time for Tatum, since he had three balls to juggle at the same time. On the one hand he was flying classified active-duty missions for the US Army; on the other, he was flying CIA missions arranged through Mil. Group A (CIA), located at the embassy in Tegucigalpa, Honduras; and thirdly, he was flying Pegasus missions under the control of William Colby, Oliver North and George Bush following his recruitment into Pegasus by Colby in 1986.

Tatum completed numerous missions during his rotation out of Honduras. Picking up and trans-shipping coolers containing cocaine was a regular event. Extraordinarily, this included infiltrating Nicaraguan airspace (Tatum says it was not difficult to infiltrate any country and that “foreign powers” would kill to know how it is done), and landing at Bluefields Air Base with deliveries for placement aboard civilian C-123s and C-130s.

This mission was followed by a brief stint in Colombia, where he was assigned to assist the Drug Enforcement Administration’s “War on Drugs”, only to discover the DEA was heavily engaged in narcotics trafficking.

The small Mena Airport, Arkansas

THE “BOSS HOG” LIST

One of the most flamboyant individuals involved in the cocaine trail from Columbia through Honduras to Panama and on into the United States, was Barry Seal. Seal flew an assortment of aircraft, offloading shipments of weapons in South America and picking up deliveries of cocaine for his return flight to the US on behalf of Col. North's Enterprise. His primary base of operations was Mena Airport, Arkansas.

A CIA "asset", Seal was later arrested and became a DEA informer. Prior to his killing in 1986 - allegedly by a Medellín cartel assassination squad in revenge for informing on them - Seal openly boasted he had information that implicated high-level government officials, including then-Vice President Bush, in the Enterprise's narcotics-trafficking business.

Tatum would soon get to meet Barry Seal and become close friends. Tatum recalls being present during a meeting between Oliver North, Felix Rodríguez, Amiram Nir and General Alvarez from Honduras, when North stated that Vice President Bush was going to have his son Jeb arrange "something out of Columbia".

This conversation focused on Barry Seal's increasingly notorious activities. When Tatum later heard Seal had died, he immediately understood who was behind the killing.

The discussion also made it clear that VP Bush, Governor Clinton and his three respective "handlers" were knee-deep in the cocaine venture and making fistloads of money.

Unknown to all those present, Seal had earlier provided Tatum with a list of names of those high-level government officials deeply involved with or responsible for controlling the narcotics business. Seal called them the "Boss Hogs".

Tatum has kept this list a tightly-held secret until recent weeks.

The list cites the surnames only, and is reproduced above, as I received it, complete with misspellings as written. I have appended their full names and titles in brackets.

"BOSS HOGS" - UNITED STATES

* Casey (William Casey, Director Central Intelligence)

Barry Seal

Governor Jeb Bush

William Casey - CIA

* Clair George (Clair Elroy George, Head of CIA's Central American Task Force)

* Bush (Vice President George Bush)

* Kissinger (Dr Henry Kissinger, Chairman, Kissinger Associates; former US Secretary of State; former National Security Adviser)

* Haig (General Alexander Haig, former Secretary of State)

* Greg (Donald Gregg, former National Security Adviser to VP Bush, Ambassador to Korea and alleged joint "Controller" of Panama's Manuel Noriega, along with William Casey)

* Clairage (Duane "Dewey" Clarridge, CIA)

* Fernandez (Joseph Fernandez, CIA Costa Rica Station Chief)

* North (Lt Col. Oliver North, National Security Council aide)

* Singlaub (John, CIA covert operator) (se sid 379)

* Colby (William Colby, Director Central Intelligence, 1973-76)

* Secord (Richard V. Secord, regarded as a "brilliant" CIA black operative)

* Weld (William Weld, head of Criminal Division, US Department of Justice; instrumental in "blocking" Senate investigations into narcotics, according to testimony of former Senate special investigator, Jack Blum)

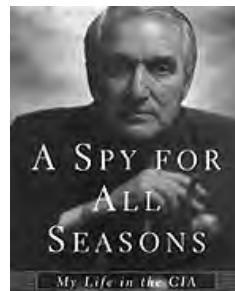
* Rodriguez (Felix Rodriguez, CIA officer with close connection to VP Bush)

* Peroot (General Peroot, Defense Intelligence Agency)

Most, if not all of these names are readily familiar to Contragate investigators and journalists covering this story. Allegations regarding the involvement of former President George Bush in the cocaine business are by no means new - they abound in plentiful supply.

The fact that Bush pardoned a number of his closest advisors, who were facing criminal prosecution and possible imprisonment, late on Christmas Eve 1992, just weeks before Bill Clinton's inauguration, left a sour taste in the mouths of many.

If prosecuted, they clearly would have fingered the President himself.

Duane Clarridge

Donald Gregg

John Singlaub

PEGASUS: DIRTY MONEY LAUNDERING

But Tatum's story takes us even further along the dark road of power, greed and corruption. During 1986, he had left Honduras and set up a money-laundering business in Watertown, New York State, close to the home base of the Army's 10th Mountain Division at Fort Drum. The location was chosen with care. With access to Fort Drum's telephone lines for secure communications, he was assigned a Cherokee-140 fixed-wing aircraft, used to ship personnel and supplies across the Canadian border under radar cover. His tenure with these companies lasted from 1986 through to 1990. This was a pure Pegasus operation.

It was at Watertown that Tatum was provided with a civilian cover in the form of three construction companies: American National Home Builders, American Constructors and American Homes. Funding was provided by Henry Hyde, an Illinois Republican politician and well known as the CIA's "black money" man. Hyde provided a US\$250,000 line of credit with Key Bank, Watertown. Although Tatum was listed as the president in all three companies, in reality all were under the control of Ben Whittaker, a lawyer from Rochester, New York. Whittaker, Tatum says, is closely associated with Tony Wilson of the Wilson family who owned Xerox Corporation. They are extremely wealthy and "friends of the Rothschilds and Rockefellers". In addition, he was also closely associated with South Eastern US Investment Group (SEUS) - an investment bank in Savannah, Georgia - from 1985 through to 1989. Another proprietary he was involved with was Irving Place Development, a service organisation of Irving Bank and Trust Company. Cocaine proceeds were laundered through these companies by an ingenious use of construction loans.

In response to a question asking why the "drug-related money" was placed in "Arkansas, Colorado and Ohio", Tatum simply explains that he doesn't know why, adding that "It was being done before I got there. I assume banking laws and whether or not Bush had people in his pocket in these areas." He does explain that the primary figure involved in the laundry exercise in Arkansas was "Jack Stephens". Jackson Stephens, owner of Worthen Bank & Trust Company, is closely aligned with President Bill Clinton. Tatum states that "...Clinton received the cash and divided it up between Stephens and [Dan] Lasater to clean it up. Stephens' company [Worthen Bank] was used as the guarantor, providing 'warehouse' lines of credit."

Developing this theme in more detail, Tatum explains

Governor Bill Clinton

Jackson Stephens

that the Enterprise was receiving drugs in exchange for the guns they supplied to the Contras. The raw product in the form of coca leaves was supplied by the Colombians and pressed into large cubeshaped bales and then shipped to Nicaragua and Honduras.⁶ All the “product” was pre-sold and the delivery into the US “guaranteed”.

This eventually resulted in the sale proceeds being pre-paid to Panama, under Noriega’s control. Some of this money was washed through banks and other companies operating in Panama and elsewhere. The rest was sent to Arkansas, Ohio and Colorado. Thereafter, the dirty money was filtered via construction loans with permanent “takeouts” “arranged by banks and mortgage- lenders”. These, in turn, were later sold to Fannie Mae’s and Freddie Mac’s - negotiable US Federal Mortgage Securities that are traded globally on a daily basis. Each laundry “cycle” lasted from six months to a year. The result was dirty money transformed into good, clean, US currency.

This system wasn’t arbitrary or accidental. One initial “test-bed” was a small residential mortgage lender named Carl I. Brown (CIB) in Kansas. Others were larger, and still others became national. All were ultimately destined to be purchased by a bank (proprietary) from Japan within a specific time-frame, 1996, as part of ongoing Pegasus plans. Eric Brown, the son of the founder of CIB, was heavily involved in these activities.

Three additional companies were involved, to Tatum’s knowledge: US Homes, Pulte Homes (www.pulte.com) and Richmond Homes. All became very successful, providing “the American dream - as VP Bush put it in a meeting in 1987”.

PEGASUS: ASSASSINATION & NEUTRALISATION

Tatum has gone into considerable additional detail regarding the role of Pegasus as he knew it. He believes Pegasus was established during the Eisenhower years as a secret group inside the CIA to spy on that agency on behalf of the President. At some point - believed to be after the assassination of President Kennedy - Pegasus went AWOL from direct US Government control and came under the direction of an international Board of Directors which Tatum alleges now includes George W Bush and Henry Kissinger.

The directors of Pegasus meet once a year in secret conclave following G7 meetings. The group has “representation” from a number of intelligence agencies throughout the world. Included are the US Drug Enforcement Administration (DEA), the Central Intelligence Agency (CIA), the Bureau of Alcohol, Tobacco and Firearms (ATF) as well as agents from British, Israeli, Turkish and Danish Intelligence plus “others who performed various functions for Pegasus”. The mission of Pegasus, Tatum explains, is

Henry Kissinger

“to ‘align’ world leaders and financiers to our [US] policies and standards”.

One of Tatum’s Pegasus duties included flying “Archer Teams” (four-man hit teams) in his helicopter to their insertion point.⁸ He states that Enrique Bermudez was assassinated in 1991 by a Pegasus team, adding he “was shot in the back of the head while walking down the street... from about 150 yards”. Bermudez, known as “Commander Three Eight Zero” was the senior Contra leader. Tatum received two broken ribs when he came under small-arms fire during the assassination

Enrique Bermudez

Following the Nicaraguan war, Bermudez sought a prominent position in the new government. Spurned by President Chamorro, “Commander 380” tried to pressure George Bush to intercede on his behalf, threatening to expose Bush’s role in the cocaine trafficking enterprise. According to Tatum, Bush ordered his disposal.

Another Pegasus assassination was that of General Gustavo (Dr Gus) Alvarez Martinez, the “cooperating” Armed Forces Commander-in-Chief, Honduras. Alvarez was assassinated in 1989, following his demand for a bigger split of the cocaine profits.

Tatum also describes his involvement in the assassination of Amiram Nir, the former Israeli Mossad agent who went under the assumed name of Pat Weber. Nir was scheduled to testify to the Senate subcommittee and it was feared he would reveal the truth. He perished, following the shooting-down of his aircraft with missiles from Tatum’s helicopter.

Other “neutralisations” verge on the bizarre. An individual who must remain nameless for a variety of reasons - but whose name is known to this writer - underwent an experience that is both horrific and chilling. Readers are warned that what follows is not at all pleasant. For the sake of ease, I shall call this individual “Mr X” or, simply, “X” (*most probably Alfredo Caldero, see page 809*).

Mr X was a leader of one of the largest CIA-backed Contra groups. He recently testified before the US Senate Intelligence Committee. Formerly, X was a senior executive in a South American subsidiary of a leading US soft drinks corporation. During his Senate testimony, he denied any knowledge of CIA involvement in the narcotics trade, adding that condoning such activity would have been foreign to his way of life. Not so, says Tatum. Mr X had been recruited into the CIA by then-Director

Amiram Nir

William Casey, with the assistance of Oliver North.

In 1990, when Nicaraguan leader Daniel Ortega announced there would be “free elections”, X was ecstatic. He began jostling for position and asked President Bush to ensure he be given a prominent position in the new government - in return for his years of toil at the behest of the CIA and the Enterprise. The pressure came in a form that Bush could not ignore. Failure to help his friend would result in X’s intimate knowledge of Bush’s involvement in the dope trade being made public. His threat left Bush with a sour taste. A Pegasus team was assigned to “neutralise” him in early 1990.

George W Bush

Mr X, Tatum states, “fancied himself a lover of women. Tall, large-breasted blondes were his favourite. It was determined that, if effectively neutralised, [X] could be an asset. Therefore, it was decided that intimidation would be used to control [X].”

They chose to use the drug Scopolamine, which also went by the nickname “Burundanga” or “the Voodoo drug”. The drug is extracted from the pods of a flowering shrub that grows in remote regions of South America. In its processed, powdered form, Scopolamine is “void of smell, void of taste”. When properly administered “it causes absolute obedience” without this being “observable by others”. Importantly, the target will not recall any of the events that occurred during the period they were under the spell of the drug.

In outlining these details, Tatum adds that it is important to administer the drug in the correct dosage, for he has known targets to die from too high a dose. Others have “remained under the influence of Burundanga for up to three weeks”. Precise dosage can be achieved by liquid ingestion, the powder being readily soluble. Ingestion via cigarettes is also an optimum method of ingestion. It is fast-acting and takes no more than 20 minutes to work.

Tatum states that X was invited to spend a relaxing weekend at a luxury hotel as a guest of his friend George Bush. His host for the weekend was a trusted 18-year veteran field-intelligence officer. The evening started with cocktails and was followed by a fine meal. “‘Nothing but the best’ were the orders.”

Following the meal, he was ushered into the suite of a “blonde bombshell” supplied by the CIA. Mr X had already ingested a dose of Burundanga during pre-dinner cocktails. X was gallant with the blonde as they both moved into the bedroom where video cameras were already set up in one corner. In short order, the blonde had X standing naked in front of her and began to indulge his desires. All the while, the video cameras whirred. Slowly stripping off, the “blonde” revealed his manhood in all its glory. Mr X was instructed to reciprocate the favour and perform fellatio. He obliged, his intimate activities recorded at 24 frames a second on videotape.

Tatum says the male prostitute was hired from a bar in New York and killed that

same evening.

Two weeks later, X - wholly unaware of the events of that evening - was visited in Nicaragua. He was presented with a copy of the video footage, along with instructions. Tatum says that X can never allow that video to be seen: "Not only does it reveal his homosexuality, but it also reveals his bestiality and satanic worship rituals." As frame after frame flicked by, X reportedly wept, forced to watch himself kill his homosexual "lover" and then engage in the most grisly cannibalistic ritual imaginable.

Neutralised, Mr X became a leading member of the Nicaraguan government a few short weeks later.

PLANNING FOR RETIREMENT

Since 1985, when he first became aware of the Enterprise drug- smuggling, Tatum began collecting documents, audiotapes and videotapes for his "retirement". He was acutely aware that most deep-cover agents do not survive long in what is a very dirty game at a high-stakes poker table.

Tatum says that, in 1992, President Bush instructed him to "neutralise" presidential runner Ross Perot, but he refused to do so. Tatum turned over a copy of an incriminating tape to President Bush, explaining that it would not be released - providing that he, his family and Perot were kept safe. He also told the President that copies of the tape had been placed in six different locations worldwide, saying, "if I didn't contact these capsule-holders by a certain time each year, they are to be sent to the addresses on the packaging". He closed the conversation by stating that when he originally "placed the packages, I gave explicit instructions that if I asked for them to be sent back to me, they were to send them to the addresses on the packages." This, Tatum reasoned, would avoid intimidation or torture.

JUPITER ISLAND

Few individuals, even now, are aware of the significance of Jupiter Island. Located on the Atlantic coast of Florida, just a few miles north of Palm Beach, the island measures a mere half a mile wide and nine miles long. According to authors Webster Griffin Tarpley and Anton Chaitkin, island residents read like a "Who's Who" of the Anglo-American establishment. Many have close connections to the intelligence apparatus and not a few are, or have been, members of the notorious Skull and Bones Society, a secretive and influential Masonic lodge formed at Yale law school.¹ Interestingly, many of the early residents, including Averell Harriman and Prescott Bush -George Bush's

Prescott Bush

father - were strong supporters of Adolf Hitler and his National Socialist Party prior to World War II. Even in recent years, George Bush continued to have unfinished work with Nazis domiciled in South America, Tatum says - especially while the world's eyes were turned towards Saddam Hussein and Iraq during Desert Storm. That, however, is another story.

Jupiter Island boasts hyper-security. All vehicles are tracked by sensors placed in the roads and every housekeeper, gardener or other non-resident is required by ordinance to be fingerprinted and registered. Residents themselves are carefully screened prior to being permitted to purchase real estate (many purchase by invitation, it is thought) and one of their primary duties as good residents is to perform active 'surveillance' to ensure the island remains secure. It was here that Tatum met with and discussed sensitive projects with then Vice President and later President Bush, at the residence of his mother, Rose Bush.

Averell Harriman

SECRET GOVERNMENT APPARATUS

The so-called Pegasus group's organisational structure, as provided by Tatum, demands recounting in detail. The various presidential orders, which led to the formation and operation of the covert activities in which Tatum and others participated, are significant for they constitute a secret government within a government. This is the power that hides behind the open face of democratic government. Some have called this power base "the Octopus". Activities include high-level narcotics trafficking, illegal transfers of ultra-high-tech weaponry, money laundering on a massive scale and an odd "hit" or "alignment" to keep wobbly-kneed individuals on the straight and narrow.

It was in 1981, according to Tatum, that "President Reagan signed National Security Decision Directive number 3 (NSDD-3) which authorised the Vice President to chair the Special Situation Group (SSG). The Special Situation Group was a division under the National Security Council (NSC). One entity formed to support the SSG was the Terrorist Incident Working Group (TIWG), established in April 1982 by authority of President Reagan in NSDD-30. This group consisted of representatives of the following: Director of Central Intelligence, Department of Defense (DoD), FBI, NSC staff and others as required.³

Tatum explained that, "The purpose of TIWG is to provide SSG with direct operational support. TIWG then

Ronald Reagan

recommended to the President that a Terrorism Task Force be formed and chaired by the head of SSG (the Vice President). Ronald Reagan approved NSDD-138 in April 1984, which extended TIWG's arm and ability to form sub-groups. As a result of NSDD-138 was the formation of the Operations Sub-Group (OSG). The Sub-Group was a select NSC-DoD-CIA-FBI-foreign intelligence agency which operated so as to bypass the regular operations of intelligence/military/lawenforcement agencies. OSG was formed in February 1986."

Having revealed the framework of the authorising presidential directives necessary for the conduct of these covert operations, Tatum then detailed the nitty-gritty of the OSG: "I was an operative for OSG from April 1986 through January 1992. When I was operating under the authority of the OSG I would report directly to the OSG, not to the CIA or DIA. This 'secret government' apparatus, built by Bush from 1981 to 1986, was able to draw upon assets from the CIA, the DoD Special Operations units and the private sector. Using the private sector clause, Don Gregg, VP Bush's National Security Advisor, included a representative from British Intelligence and Israeli Intelligence. To date I have called this group 'Pegasus' in an attempt not to divulge its true identity until I was on safe ground. Although most of the missions performed by OSG-2 are classified, the existence of the organisation is now declassified."

Until Tatum forwarded these details, the existence of more than one OSG was unknown. In fact, Tatum has now revealed the existence of three OSGs. OSG-1 was headed by Ted Shackley and was "our anti-narcotics group".⁴ OSG-2 was the anti-terrorism group and OSG-3 was "our 'alignment' group". Tatum was originally posted to OSG-2 which was commanded by Col. Oliver North. The third group, OSG-3, was commanded by Richard Secord. Following the exposure of Oliver North's role in Contragate in 1987, North resigned as head of OSG-2 and his spot was taken over by Secord. Tatum moved up to command OSG-3 at the same time.

All three OSGs answered to those individuals who sat on the TIWG. General Colin Powell represented the Department of Defense; William Casey, the CIA; and Donald Gregg, the National Security Council. "FBI guys rotated in and out,"

General Colin Powell

Lord Chalfont

Sir Alistair McAlpine

Sir John Cuckney M15

Tatum says. “It was like they couldn’t get anyone,” he concludes. Representing British Intelligence was Sir Colin Figure. Formerly head of MI6, Sir Colin transferred in 1986 to become “Security Coordinator”, one of the top slots at the Cabinet office under the premiership of Margaret Thatcher. He retired in 1989. Amiram Nir represented Israeli interests until his assassination by an “Archer” team led by Tatum - at the request of high-level Israeli individuals - in 1988. Any of these six could “call a mission”. In addition, George Bush could do likewise. Of significance, too, was the occasional representation on the TIWG of Lord Chalfont. The British lord was an adviser on “Mid-East affairs” between 1986 and 1990.

From the moment Chip Tatum was recruited to the OSG, he was posted to upstate New York where he established a number of cover businesses. One of these was Cedar Shores Estates, Inc. This was his base of operations throughout the next six years.

It may be no more than sheer coincidence that the name of the company is similar to Cedar Holdings, a British company that had a relationship to former British Conservative Party Treasurer, Lord (Alistair) McAlpine. Author Peter Jones, in an unpublished book, looked in some detail at the business activities of this Conservative Party “Grey Eminence” and leading Freemason. Of no little interest was the author’s detailed connections of numerous companies that he believed were involved in all manner of dark activities. Interestingly, these included a company called Leisure Circle that has a sinuous connection to Sir John Cuckney, one of the central figures of the Scott Inquiry into arms sales to Iraq.

Whilst these connections are admittedly tenuous, to say the least, it should be noted that Tatum’s upstate New York operation was also involved in shipping the most sophisticated weapons across the border to Canada. Not least are the known connections between Oliver North’s related gun-running operations that saw dirty money being laundered through the British Channel Islands and the London-based BCCI (Bank of Credit and Commerce International). Money laundering was one of the principal activities of Col. Oliver North.

THE “SUPERBILLS” STING

One operation of which Tatum has knowledge concerns the so-called “Superbills” or “Supernotes” sting. Years earlier, in the late ’60s or early ’70s, the CIA had secretly provided to the Shah of Iran a perfect set of printing plates that could reproduce US\$ 100 bills without blemish. Also provided was an intaglio printing press. This special printing press ensures that the etched plate meets paper with tremendous force, creating the distinctive embossed feel of a genuine banknote. In addition, the Shah was also given

The Shah of Iran

the ink and banknote-quality paper, enabling him to produce perfect counterfeit US dollar banknotes. The Shah later fled Iran and left the plates and press behind in his confusion. The whole caboodle sat in the mint at Tehran, according to some experts.

According to Tatum, a deal was arranged in the early to mid-'80s between Vice President George Bush, Panama's Manuel Noriega and the Iranian leadership. A sum of US\$8 billion deposited in the Banco Nacional de Panama on behalf of Colombian cocaine king Pablo Escobar was "lent" to George Bush. Of this, US\$ 4 billion was shipped by plane to Iran where it was exchanged at a ratio of one good bill for two counterfeit bills. On the return trip, the 707 aircraft's cargo container carried two shrink-wrapped pallets containing \$4 billion each. The 707 arrived at Howard/Albrook Air Force Base in Panama where the pallets were offloaded under armed guard of the Panamanian military. The counterfeit notes were redeposited into Escobar's account at the Panama central bank. Under no circumstances could the counterfeit bills be permitted to leave the bank vault - for fear of devaluing the US currency with forged notes - and active steps would later be taken to ensure this.

The other half of Escobar's "good" money was placed into the hands of Nana DeBusia, the grandson of Guyana's first democratic leader. DeBusia was chosen by the CIA's William Casey to launder the massive sum into numerous bank accounts under the joint signatures of VP George Bush and Director Casey.

The next leg of the operation was to retrieve the \$4 billion exchanged with the Iranians for the Superbills. This was facilitated by the supply of military equipment, arms, ammunition and replacement parts for weapons systems. This part of the deal was arranged by Col. Oliver North on behalf of the CIA's William Casey.

The results of these complex manoeuvres were twofold. On the one hand the CIA acquired \$4 billion via the arms sales, for use in future black operations, without the need to rely on congressional oversight or authority. If later caught, Tatum says "... the CIA can report the source of funds as being from an arms transaction with Iran". Some of these funds were then used to support the Contras, whilst the rest disappeared down the ultra-black hole of the Company's covert finances.

Meanwhile, Nana DeBusia had begun laundering the remaining \$4 billion through various banks, including the Vatican Bank. For his trouble, DeBusia was entitled to take a commission amounting to \$200 million. The remaining \$3.8 billion was then secreted in private, numbered accounts around the globe and controlled by George Bush and William

Pablo Escobar

Manuel Noriega

Casey.

The operation was complete apart from some necessary mopping-up which occurred over the following years:

1) In 1989, Pablo Escobar was targeted by an intensive US-Colombian “War on Drugs” campaign. He fled into hiding, in fear of his life. Eventually, in 1993, he was tracked down and killed in a police shootout. A British TV documentary revealed that the “Cocaine King” was gunned down while attempting to escape and was probably unarmed. The campaign

Oliver North - dirty money and narcotics

waged against Escobar ensured he could not withdraw the \$8 billion in Superbills. Following his death, the quantity and quality of cocaine shipments from Colombia immediately increased manifoldly, giving lie to the “War on Drugs”.

2) Also during 1989, Panama’s General Noriega was captured in the US invasion of Panama. Noriega was later convicted and placed in US federal prison under constant guard to ensure his silence.

3) Penultimately, Nana DeBusia was indicted on 32 counts including bank fraud and thereby effectively silenced.

4) Earlier, in 1987, DCI William Casey died of a brain tumour - just days before he would have been required to attend the Senate hearings into the Contragate affair.

According to Tatum, only one figure emerged unscathed: George Bush, who alone retained control of \$3.8 billion in laundered funds. Obviously, the CIA still retained control over the balance of their \$4 billion share of the ‘sting’ operation.

It is of considerable significance that this operation has been corroborated by another source whose credibility is not in question. This individual was present in Tehran during many of these events, and was later posted to another sensitive location in this connection. Moreover, it has additionally been revealed that Banca Nazionale del Lavoro (BNL) was heavily involved in the Superbills sting. That BNL was an intrinsic part of Oliver North’s so-called “Enterprise” - in reality, the OSGs of the Terrorist Incident Working Group - is beyond doubt.

However, the question remains: What did George Bush intend to do with his ‘black’ \$3.8 billion? What was the ultimate purpose of the operation? Perhaps some of the money was to be used to grease palms and otherwise finance Bush’s bid for the presidency following the completion of President Reagan’s second term. Maybe it was used to finance other lucrative projects. Perhaps it was to be used to inject financial muscle into another, grander scheme, of which Tatum has recently spoken, involving George Bush’s “scope and mission” paper for a New World Order.

A copy of the “scoping” paper supplied to Tatum by George Bush outlines the formation of a Corporation whose purpose is to “...provide a central network of information, analysts and strategists on an international basis in pursuit of world order and economic stability”. The “scope” of the Corporation involves four features:

- 1) Centralisation of informational services;
- 2) Analysis of data by region-specific analysts;
- 3) Provide recommendations based upon analysts’ reports by international experts;
- 4) Provide international master plan for world growth and economic stability.

The Corporation is to be privately owned with a board of directors “consisting of twelve members, elected annually by the shareholders”. In addition there are to be five departments: “Data Resources; Political Management; Economic Management; Military Management; Environmental Management”.

RADIO INTERVIEW WITH CHIP TATUM (July 1996)

”Good afternoon. This is Radio Activity. I’m Robert Lorei. In the Hillsboro County jail right now is a man who says he’s been involved in covert operations since the mid-1970s; that he has knowledge of drug smuggling by employees of the U.S. Government; and that he was once assigned the task of assassinating political figures, including, he says, orders to assassinate Ross Perot in 1992. We’re joined now by Gene Tatum, who’s speaking to us from the Morgan Street jail in Hillsboro County. Gene Tatum, welcome to WMNF.

GT: Good afternoon.

RL: Good afternoon. Was I accurate in the introduction?

GT: Yeah, I would say so. I would like to qualify the Ross Perot portion of it.

The unit that I was working with is code named Pegasus. By the time a mission comes to us, we’re ordered to neutralize. Now we can neutralize in any of three methods: through intimidation, blackmail, or termination.

RL: Was it clear what method they were advocating?

GT: They pretty well leave it up to us.

RL: Let’s start with the first

The Morgan Street jail in Hillsboro County

thing: you're in Hillsboro County jail. You're awaiting sentencing of federal charges. What were the the charges?

GT: In 1991, I was approached by a person, who I'd had previous dealings with, to manage a golf course for the federal government. I guess it had gone into receivership and the bank had gone under, and the FDIC had taken that property over, in Hutchin, Florida. I managed the property. I guess I stayed at the property for about nine months. But through the management portion... I think early in the program, I had to chuckle a little bit because the CEO of Bell Industries talked about government contracts and the difficulty in dealing with the government. One of the prime difficulties is getting the government to pay their bills on time. I was there four month and they hadn't paid a bill yet.

-So I began taking the money out of the cash register - paying the bills on behalf of the government, that the government had accrued to small contractors, small equipment rental places and so forth, that can't afford to go unpaid for four months. So what I did is, I began paying them. That was contrary to the contract, so by doing that I "defrauded the government of the use of those funds" - is the way the statement was written.

RL: I see. So instead of sending the money back to Uncle Sam, you were paying the local suppliers, local businesses, that your golf course relied on.

GT: Correct.

RL: And what about pocketing any money: were you convicted of taking any money for your personal use?

GT: No. We (Tatum and his wife) weren't convicted of embezzling at all. We were convicted of what's called "conspiring to embezzle".

RK: How much money are we talking about?

GT: Of conspiring to embezzle? Actually I ended up paying \$20,000 of my own money.

RL: I mean, how much money did you divert from cash register to local businesses?

What was the amount that you were convicted on?

GT: I think around \$40,000.

RL: When does your sentencing come up?

GT: August 28th (1996).

RL: And how much time could you spend in prison if your sentence is harsh?

GT: My maximum sentences is 30 years.

RL: Do you feel like this was in relation for anything that you've done in the past?

GT: Absolutely. In 1994 I received a phone call from Oliver North, Felix Rodriguez and William Colby, telling me to turn over certain documents that I had recorded yers ago - or else, is the way it was put. I refused to do that, knowing that turning those documents over would probably result in the termination of me.

RL: Termination in the most extreme way?

GT: In the absolutely way.

RL: What were these documents that they wanted?

GT: We have - I say "we" because it's documents held by the flight crews who were involved in this - documents showing the movement of cocaine, the manufacturing of cocaine, by Oliver North and a company called Enterprise that he headed up. We moved, probably, about 2 tons of cocaine out of Nicaragua and Honduras, to Panama, on board military aircraft - being told the whole time that these were fruits of war that were confiscated from the Sandinistas.

The drugs were transported by MEDEVAC

(It's interesting that just recently Costa Rica has issued a persona non grata against Oliver North for the trafficking of cocaine. If he shows up in that country, he'll be arrested).

RL: How do you know cocaine was on board? Did you actually see the cocaine?

GT: I was tasked on February 26th, 1958, to fly... I was a Special Operations pilot out of the 160th Aviation Group, Fort Campbell, Kentucky. I was sent to Fort Stuart, Georgia, to infiltrate the MEDEVAC unit and work directly for my handlers, the CIA handlers, which were Amiram Nir and Felix Rodriguez and Oliver North. On February 26th I picked up two passengers, Buzz Sawyer and Bill Cooper, and I flew them to a Contra camp, under the MEDEVAC disguise. We had to use MEDEVAC because the Boland Amendment came out in the mid-80s that didn't allow the United States to participate in any way, other than humanitarian, to support the Contras.

-Under the MEDEVAC flag, we would fly many, many - hundreds of hours of - missions: intelligence gathering, delivering arms, and so forth. On this particular day I flew Buzz Sawyer and Bill Cooper. And these are the two gentlemen who crashed in 1986 - in October of 1986 - that started the Iran-Contra scandal. I flew them. They were arranging for air drops of arms into Nicaragua. When we left the camp, we picked up two coolers, two large, white coolers. These coolers are the same kind of coolers that, by the way, I delivered to several sites in Arkansas. Large, white coolers, the same as these, weighing about 200 pounds. When we landed, after we picked up these particular coolers from a Contra camp and landed in La Mesa, Honduras, to drop off our passengers and to give these coolers to a C-130 bound for Panama, we picked the coolers up out of the aircraft and we dropped one and the seal came loose. The coolers were marked "vaccine". However inside there were over 100 keys of cocaine.

RL: What happened to the coolers once you dropped them on the ground? Where did they go?

GT: They got re-sealed real quick after we saw what they were. We gave them to

the C-130 pilot. I asked him what his destination was and who intended on passing these off to. He told me that this manifest showed that the coolers went to a Dr. Harari in Panama. Now Dr. Harari is Mike Harari. He's a Mossad agent who was assigned to General Manuel Noriegas as one of his counselors.

RL: But the drugs were headed northward, weren't they? From Nicaragua to the US?

GT: No, they were headed initially to Panama. From Panama they were distributed throughout the United States and to other destinations.

RL: So you had documentation. Does that documentation still exist somewhere?

GT: It does. We also have video tapes of Mr North and others standing in the middle of a cocaine kitchen while the cocaine is being packaged.

RL: And why was Mr. North there?

GT: During the Iran-Contras era there were many camps known as the North camps. People think that that means they were in the northern part of Nicaragua and Honduras. That's not true. Those were the camps built by Oliver North. They were built primarily to manufacture drugs.

RL: So tell us more about these Oliver North camps. It seems pretty hard to imagine that Oliver North, who was a White House aide, had the time to go down and do all this: to set up these camps and to be so involved in what you say is cocaine smuggling when, I think it was the Kerry Commission looked into this, and others, and nobody's found the hard proof. There's been some witnesses who had come forward to make these allegations in the past. But nobody has come up with a video tape or anything like that.

GT: That's interesting. And let me qualify that Commissions task: those commissions were tasked with looking at the arms sale and the illegal cover up of information on that. They were not tasked to look into drug activity.

RL: So if these video tapes exist and if the flight records exist, why not just release them and make them public?

GT: Because the video tapes exist showing other people, along with Mr North. If I were to release those tapes - the 1994 call to me threatened my children. (I have four children, who live with their mom). I will not allow that to happen. I don't mind exposing Mr. North, Mr. Rodriguez. Mr. Nir can no longer be exposed because I was tasked with eliminating him in 1988.

RL: Okay, let's talk about that. Amiram Nir is an Israeli intelligence person. And I'm not sure whether he worked for the government or not. Tell me more about Amiram Nir.

GT: He was the Prime Minister of Israel's primary consultant on terrorism. He was associated with Israeli intelligence. I'm not going to say it was Mossad. It was Israeli intelligence of some sort - because of his knowledge.

And when you say "Mr. North's time to build these camps". He designated that

to General Alvarez of Honduras - he was the army Chief of Staff - and to Enrique Bermudez (see page 793), the commander of those North camps. They actually built those camps. I think I saw Mr. North one time in Honduras - no, twice. I'm sorry.

RL: So in terms of taking out Amiram Nir (see page 794), what was your role in that?

A small Cessna T210

GT: I was to fly a 4-man team to a southern Mexico town, outside of Morelia. Mr. Nir was involved in an avocado packing plant which, I don't know if it did or didn't package avocados, or packaged something else. I was not involved in that. I was involved in eliminating him before he could appear before the commissions to testify in 1989. I flew a 4-man team in. There was a radio beacon put in, with frequency given to us, put on Mr. Nir. We triangulated the position. The 4-man team went to that position to eliminate Mr. Nir. However apparently there were two signals, and one was in an aircraft, a small aircraft. I think it was a Cessna T-210, a small, charter aircraft.

When I fly a mission as a combat helicopter pilot, into foreign country, we normally fly in what's called the Archer Mode, which is an armed mode. We would fly an aircraft with full Stingers on one side of the pod, and we would fly a, about a one-quarter to one-third charged missiles on the right side of the aircraft, so that we could scare away base aircraft based in the country that we were in, rather than shoot them down. We would rather scare them away than shoot them down. Unfortunately, this missile, the proximity missile that I fired, took down the aircraft and killed two people on board.

RL: And one of them was Amiram Nir?

GT: That's correct.

RL: The shutdown took place at a time when the Iran-Contra scandal was on the front pages of Americas newspapers, right?

GT: That's right.

RL: So what's your theory about why your superiors wanted him taken out?

GT: I believe that he could have provided embarrassing information about the involvement of Mr. Harari, directly linking, probably, Israel, to the manufacturing and trafficking of cocaine. I believe that he could implicate the Vice-President of the United States, George Bush, in the trafficking of cocaine. And I believe he could implicate several others, including Mr. North. And I believe that he was prepared to implicate them.

RL: Who ordered you to take out Amiram Nir?

GT: It came through Major Rodriguez, who actually ended up being Felix Rodriguez. Most of the orders that

Felix Rodriguez

we would receive would come through that particular mode. Now this, you have to understand, was after Iran-Contra. So the order came from Rodriguez, but it was actually from George Bush.

RL: Now how do you know it was from George Bush?

GT: Because I spoke to Mr. Bush concerning it.

RL: And how did you speak to him? Did you speak to him face-to-face?

GT: Via land line.

RL: And what did he tell you?

GT: He explained to me that Mr. Nir was a threat, that he was trying to expose the movement and the trafficking, and that needed to be taken out. And he told me to pick up my Archer Team, relocate to El Salvador, that tactical fuel and tactical beacons would be set up. I was to move my aircraft to those beacons for refueling, and eliminate Mr. Nir.

RL: Now what was your frame of mind, as...

GT: Let me qualify that: I was also told that this was an approved mission by the Mossad and that it was primarily for the Mossad that we were doing this.

RL: So the Mossad viewed Amiram Nir as a renegade agent, and they wanted him taken out as well.

GT: That's the understanding that was given to me, yes.

RL: What was your frame of mind? Did you have any compunction about carrying out the killing if people?

GT: No. Let me qualify how many people I've had to kill in my life: within 5 feet of me, probably about 30; within 200 feet, about 80, and beyond that, I do not know, because - probably thousands, with missiles and so forth.

RL: So you were pretty gungho, U.S. Military.

GT: Absolutely.

RL: I mean, you followed orders. And when somebody said, "Do this", you did it. Because you believe in your country and you believed in what your leaders were telling you.

THE WHITE HOUSE
WASHINGTON

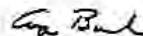
D.G. Chip Tatum
Codename: Pegasus

You are hereby ordered into service of the United States Government.

It has been determined that [redacted] has illegally obtained documents which are of vital concern to the security of the United States and selected allies of the United States. It has therefore been determined by finding of the National Security Council, that these documents must be recovered.

Due to this determination, you are authorized to use whatever means necessary to recover said documents and insure that this criminal is brought to justice. You are authorized to exceed existing regulations and FTM's to accomplish this mission.

If loss of life occurs as a result of the performance of your duties, you shall be exempt and protected from prosecution.

Tatum's "License to kill" signed by George Bush

GT: That's correct.

GT: Our missions in Pegasus was to align foreign leaders, foreign financiers, and foreign countries with the policies of the United States, using first diplomacy. If diplomacy did not work, then it was turned over to the Pegasus unit to work in one of the three arenas that we were professionals at working at.

RL: Let's talk about this Operation Pegasus. How old is Pegasus?

GT: I'm told, by various intelligence sources around the world, that Pegasus is an operation that's been in place since probably the '50s. It was originally designed to spy on spies. In other words, to look at the CIA and the National Security Agency to see who is loyal, who is doing what. And that was a portion of Pegasus's duties; there was a section... My duties included simply flying fancy taxi driver, I should put it, sometimes armed.

RL: Let's talk about some of the other people that you say you've killed. You say you were ordered to assassinate several people. We talked about Amiram Nir. You say you were ordered to assassinate the president of a Third World country. Who was that?

GT: Neutralize.

RL: Okay, neutralize. I'm sorry.

GT: We chose intimidation in that. In 1989, the United States was working in the Nicaraguan arena very heavily, to get free elections in place. Daniel Ortega would not allow the free elections. After the negotiations and the diplomacy failed, Ortega was given to us. We decided that we would try to align him. Because of his position it would be a little too much to go in and assassinate him. The way we decided to align him is, we chose a second cousin of Mr. Ortega. Our diplomats went to Mr. Ortega. We told him that we intended on assassinating that cousin. We told him on what "day" we would assassinate that cousin and "how" we would assassinate that cousin, and told him to protect him as best he could - 'cause he would be next. On that day, in that mode, we assassinated his cousin.

RL: What was the name of this person?

GT: I have no idea. I only flew the 4-man team in.

RL: How was the assassination accomplished?

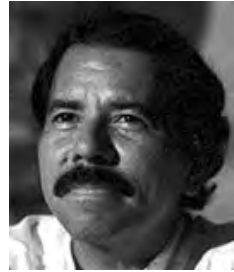
GT: Rocket fire. In the home.

RL: In what way? Was that in Managua?

GT: Outside of Managua.

RL: And how did you determine that this person... Did somebody tell you that this person would be the way to get to Daniel Ortega?

GT: We carry information files. Another part of what Pegasus has done through the years is, they've also spied on political leaders and financiers around the world. And there's huge database on everyone. If, during our active time, a member of Pegasus

Daniel Ortega

was intimidated or placed before a Senate committee or something like that, they could simply pull out this file and intimidate that politician into backing off. And that was done.

RL: I'm wondering, as you tell this: Could you prove to anybody that you were actually involved in this assassination of the cousin of Ortega? Do you have anything physical that you could bring to the world, to say: "Here's my proof that we did it?"

GT: Other than a few photographs, no.

RL: I guess this sounds pretty amazing. But also, I think that it's hard to document. If we were to say, "Gene Tatum: "How could you prove to us that you actually were flying along and took out Amiram Nir? Is there any way you could prove that?"

GT: Yes. In 1985, after finding what I did on my aircraft on that February 26th mission, and 50 or so missions after that, I had decided to start planning for my retirement. And I understood what happened to most assets after they became a liability. So I started planning, and documenting. In addition to the planning and documenting, my flight crews would carry small video cameras. The medic would carry a video camera in his medic bag on many occasions. My crew chief would video any air attacks that we had accomplished. So yes, we have some proof.

RL: So you've got video tapes of that.

GT: Absolutely.

RL: In 1992, you were still involved with Pegasus, you hadn't left that operation by then, and you were ordered to neutralize Ross Perot. Is that correct?

GT: At a meeting in southeast Florida, at the home of a prominent political leader that political leader tasked me with eliminating the leader of a new party which, in his own words, "could tear apart the Constitution of the United States".

RL: Why won't you tell us the name of this political leader?

GT: Because it's not worth what repercussions can come back on my family, to involve him. He's bigger than the President, believe it or not.

RL: He's bigger than the President. Who could be bigger than the President?

GT: There's several people in this country who are bigger than the President, Rob.

And I would rather not delve into that section of it right now.

RL: Okay. So what was your understanding that you should do about Ross Perot when you get this order? And why would you take orders from this person if this person was not part of the ... Was this person part of the government in 1992?

GT: Yes, he was.

RL: What was your understanding that you ought to do, in regard to Ross Perot?

GT: We were told to neutralize him. But I believe that, there again, having the ability to choose how we would do that. One way we worked in the past was by blackmail. And had I gone forward with it, I probably would have used that method. We used a drug, made in Columbia, Escopalamina. They call it "the voodoo drug", which puts

a person completely under your control. I mean completely under your control. You can have them do anything that you would want them to do. You could video tape the actions of that person, and then you could hold that video tape as blackmail against them. And they would never remember what they did or who had them under their control. It's a very powerful drug and we used it on several occasions.

Adolfo Calero together with president Reagan

RL: And tell me about one of those occasions. How was it used?

GT: One of the people we used that drug on was... Gee, he was one of the Contra leaders... I think his name was Adolfo Calero. We used it on him to keep him in line, because he wanted... Enrique Bermudez, along with Adolfo Calero, wanted political positions in Nicaragua when the Chamorro government took it's place, replacing Ortega. Bermudez we couldn't align. So we eliminated him.

RL: You mean you were responsible for his killing.

GT: That's correct. I didn't directly. A 4-man team was flown in, outside Managua, and killed him. However Calero we were able to blackmail, using this drug. We took Calero. We put him in a hotel room with another man. We put them into acts together, and filmed it. Now they have a high-ranking official in the Chamorro Nicaraguan government under their control.

RL: You have been handed lots of assignments over the years and you always took part in them - including the killing of people. But this assignment, to neutralize Ross Perot, you backed away from and you quit Pegasus. Why?

GT: In 1989 I backed away from my first assignment to "take someone out".

RL: What was the assignment?

GT: That was an assignment to "take out" a man who helped fund some of the Nicaraguan aircraft, a man by the name William Kennedy, who's now in Lompaw Prison. I will not participate in assassinations of any sort, character assassination or anything, of American citizens. That, to me, is not furthering the cause of America.

(Tatum then discussed a video tape).

-It shows other political leaders involved, and financial leaders from the world. It's a video tape of particular meetings, where assignments were given, including assignments against that financial leaders. And I won't give you the names of those, but it's enough

to keep anyone alive that I want to keep alive.

RL: So can you tell us whether or not George Bush or anybody of that stature is in these video tapes?

GT: Yes, he is.

RL: When you told these folks that you weren't going to carry out this mission against Ross Perot, what was their response?

GT: Director Colby told me that you can't just walk away from black operations. That's when I pulled the tapes out of my briefcase and I said: "I understand that, Mr. Colby. However, I'm walking away." And I gave him a copy of the tapes and told him what the repercussions would be.

RL: Did you contact Ross Perot, subsequent to your quitting Pegasus?

GT: Yes, Mr. Perot was advised. As a matter of fact, two weeks ago, I interviewed with Texas News (I think that's CBS out of Dallas) concerning a copy of the letter, that they had been able to get from the Perot people.

RL: And what did Mr. Perot have to say about what you told him? About this effort to neutralize him?

GT: I believe that he went public with that, in 1992. He made the allegation, to the public, that this was happening. I think a lot of people pooh-poohed it. But he was serious.

RL: I think a lot of people were skeptical. Did you contact Ross Perot in 1992?

GT: Yes.

RL: And you told him that there was going to be this effort to neutralize him.

GT: Yes.

RL: Do you have any proof that people told you to neutralize Ross Perot? Do you have any video or were there any written orders?

GT: We have a tape. A cassette tape.

George W Bush

Ross Perot

(End of interview and the transcription)

GENE TATUM'S WARNING LETTER TO ROSS PEROT

April 2, 1996, Mr Ross Perot
12377 Merit Drive, Suite 1700
Dallas, Texas 75251

Dear Mr. Perot:

As you prepare your part for the 1996 election, there is a matter of grave importance of which you should be aware.

In 1992, as the commander of a Black Operations Unit called Pegasus, I was ordered to neutralize you. Our unit was directed by President George Bush. It was determined, at some point, that the party you formed was counter to the American system of democracy. In his attempt to justify your neutralization, Mr. Bush expressed not only his concerns of the existence of your party and the threat which you posed to free America, but also the positions of other U.S. and world leaders.

I had been associated with Pegasus since its creation in 1985. The original mission of our unit was to align world leaders and financiers with the United States. I was personally responsible for the naturalization of one Mossad agent, an army Chief of Staff of a foreign government, a rebel leader and the president of a foreign government.

However, all of these missions were directed toward enemies of the United States as determined by our President. And because of this, I did not hesitate to successfully neutralize these enemies.

The order to neutralize you, however, went against all that I believed in. It was obvious to me that his order was predicated on a desire to remain as President rather than a matter of enemy alignment. I refused the order. I further advised the President and others that if you or members of your organization or family were threatened or harmed in any way, I would cause information, which includes certain documents, to be disseminated from their six location in various areas of the world, to various media and political destinations.

I walked away from Special Operations that day with the knowledge that you don't just quit! I felt, however, that the time capsules protected my interests.

In September of 1994, I received a telephone call demanding the information "or else"! It was obvious from the day that I walked out of Pegasus that to turn this information over would be terminal. In the spring of 1995, I was arrested by the FBI for wire fraud. Although innocent of the allegations, I found it necessary to plead guilty in an attempt to tarnish my credibility. It was my opinion, as I expressed it to Rodriguez when he called and threatened me, that if I were of questionable credibility, the documents, if ever made public, may not stand on their merits.

With this arrest, I seized upon the opportunity to effect this theory. I have since

been indicted on a second fraud charge, this time involving my wife. I will not allow this prosecution of my family. I have notified the authorities that I intend to put my case to a jury. While awaiting the trial, I wrote a book involving my first experience in the Special Operations arena. Since then, I have found that the U.S. Marshals have instructed the Hillsborough County jail to hold me, regardless of the outcome of the instant trial charge.

The new charge is treason. For over twenty years I have dedicated my skills, time, and health to my country. I have been shot, tortured, and beaten, fighting to protect our right to form and run our government as determined by the Constitution. I am not aware of an active Pegasus unit. I had assumed it was disbanded with the new President. I am suspect to the existence of some organization, however due to my present situation. Someone had to orchestrate this. So, be aware and alert!

Good luck and good fortune in 1996.

Sincerely,

Dois Gene Tatum

1301 N. Morgan St. Tampa, Florida 33062

***Fotnot:** För den historisk intresserade kan det vara intressant att veta att Felix Rodriguez under kodnamn "Captain Ramos" var ansvarig för jakten och likvideringen av Che Guevara i La Higiura, Bolivia den 9 oktober 1967. Detta bekräftas bland annat i förhör med Rodriguez, dokumentet "Dept of Defense Intelligence Informator Report 11/28/67". Felix Rodriguez gjorde sig sedan känd för att alltid bära den döde Che Guevaras armbandsur.*

Che Guevara

A Study of Assassination

The CIA's own instructions on Assassinations

DEFINITION

Assassination is a term thought to be derived from “Hashish”, a drug similar to marijuana, said to have been used by Hasan-Dan-Sabah to induce motivation in his followers, who were assigned to carry out political and other murders, usually at the cost of their lives.

It is here used to describe the planned killing of a person who is not under the legal jurisdiction of the killer, who is not physically in the hands of the killer, who has been selected by a resistance organization for death, and who has been selected by a resistance organization for death, and whose death provides positive advantages to that organization.

EMPLOYMENT

Assassination is an extreme measure not normally used in clandestine operations. It should be assumed that it will never be ordered or authorized by any U.S. Headquarters, though the latter may in rare instances agree to its execution by members of an associated foreign service.

This reticence is partly due to the necessity for committing communications to paper. No assassination instructions should ever be written or recorded. Consequently, the decision to employ this technique must nearly always be reached in the field, at the area where the act will take place.

Decision and instructions should be confined to an absolute minimum of persons. Ideally, only one person will be involved. No report may be made, but usually the act will be properly covered by normal news services, whose output is available to all concerned.

JUSTIFICATION

Murder is not morally justifiable. Selfdefense may be argued if the victim has knowledge which may destroy the resistance organization if divulged. Assassination of persons responsible for atrocities or reprisals may be regarded as just punishment. Killing a political leader whose burgeoning career is a clear and present danger to the cause of freedom may be held necessary.

But assassination can seldom be employed with a clear conscience. Persons who are morally squeamish should not attempt it.

CLASSIFICATIONS

The techniques employed will vary according to whether the subject is unaware of his danger, aware but unguarded, or guarded. They will also be affected by whether or not the assassin is to be killed with the subject hereafter, assassinations in which the subject is unaware will be termed **simple**; those where the subject is aware but unguarded will be termed **chase**; those where the victim is guarded will be termed **guarded**.

If the assassin is to die with the subject, the act will be called **lost**. If the assassin is to escape, the adjective will be **safe**. It should be noted that no compromises should exist here. The assassin must not fall alive into enemy hands.

A further type division is caused by the need to conceal the fact that the subject was actually the victim of assassination, rather than an accident or natural causes. If such concealment is desirable the operation will be called **secret**; if concealment is immaterial, the act will be called **open**; while if the assassination requires publicity to be effective it will be termed **terroristic**.

Following these definitions, the assassination of Julius Caesar was safe, simple, and terroristic, while that of Huey Long was lost, guarded and open. Obviously, successful secret assassinations are not recorded as assassination at all. [Illegible] of Thailand and Augustus Ceasar may have been the victims of safe, guarded and secret assassination. Chase assassinations usually involve clandestine agents or members of criminal organizations.

THE ASSASSIN

In safe assassinations, the assassin needs the usual qualities of a clandestine agent. He should be determined, courageous, intelligent, resourceful, and physically active. If special equipment is to be used, such as firearms or drugs, it is clear that he must have outstanding skill with such equipment.

Except in terroristic assassinations, it is desirable that the assassin be transient in the area. He should have an absolute minimum of contact with the rest of the organization and his instructions should be given orally by one person only. His safe evacuation after the act is absolutely essential, but here again contact should be as limited as possible. It is preferable that the person issuing instructions also conduct any withdrawal or covering action which may be necessary.

In lost assassination, the assassin must be a fanatic of some sort. Politics, religion, and revenge are about the only feasible motives. Since a fanatic is unstable psychologically, he must be handled with extreme care. He must not know the identities of the other members of the organization, for although it is intended that he die in the act, something may go wrong. While the Assassin of Trotsky has never revealed any significant information, it was unsound to depend on this

Leon Trotsky

when the act was planned.

PLANNING

When the decision to assassinate has been reached, the tactics of the operation must be planned, based upon an estimate of the situation similar to that used in military operations. The preliminary estimate will reveal gaps in information and possibly indicate a need for special equipment which must be procured or constructed.

When all necessary data has been collected, an effective tactical plan can be prepared. All planning must be mental; no papers should ever contain evidence of the operation.

In resistance situations, assassination may be used as a counter-reprisal. Since this requires advertising to be effective, the resistance organization must be in a position to warn high officials publicly that their lives will be the price of reprisal action against innocent people. Such a threat is of no value unless it can be carried out, so it may be necessary to plan the assassination of various responsible officers of the oppressive regime and hold such plans in readiness to be used only if provoked by excessive brutality. Such plans must be modified frequently to meet changes in the tactical situation.

TECHNIQUES

The essential point of assassination is the death of the subject. A human being may be killed in many ways but sureness is often overlooked by those who may be emotionally unstrung by the seriousness of this act they intend to commit. The specific technique employed will depend upon a large number of variables, but should be constant in one point: Death must be absolutely certain. The attempt on Hitler's life failed because the conspiracy did not give this matter proper attention.

Techniques may be considered as follows:

1. Manual

It is possible to kill a man with the bare hands, but very few are skillful enough to do it well. Even a highly trained Judo expert will hesitate to risk killing by hand unless he has absolutely no alternative. However, the simplest local tools are often much the most efficient means of assassination. A hammer, axe, wrench, screw driver, fire poker, kitchen knife, lamp stand, or anything hard, heavy and handy will suffice.

A length of rope or wire or a belt will do if the assassin is strong and agile. All such improvised weapons have the important advantage of availability and apparent innocence. The obviously lethal machine gun failed to kill Trotsky where an item of sporting goods succeeded.

In all safe cases where the assassin may be subject to search, either before or after the act, specialized weapons should not be used. Even in the lost case, the assassin may accidentally be searched before the act and should not carry an incriminating de

vice if any sort of lethal weapon can be improvised at or near the site. If the assassin normally carries weapons because of the nature of his job, it may still be desirable to improvise and implement at the scene to avoid disclosure of his identity.

2. Accidents

For secret assassination, either simple or chase, the contrived accident is the most effective technique. When successfully executed, it causes little excitement and is only casually investigated.

The most efficient accident, in simple assassination, is a fall of 75 feet or more onto a hard surface. Elevator shafts, stairwells, unscreened windows and bridges will serve. Bridge falls into water are not reliable. In simple cases a private meeting with the subject may be arranged at a properly cased location. The act may be executed by sudden, vigorous [excised] of the ankles, tipping the subject over the edge. If the assassin immediately sets up an outcry, playing the “horrified witness”, no alibi or surreptitious withdrawal is necessary. In chase cases it will usually be necessary to stun or drug the subject before dropping him. Care is required to insure that no wound or condition not attributable to the fall is discernible after death.

Falls into the sea or swiftly flowing rivers may suffice if the subject cannot swim. It will be more reliable if the assassin can arrange to attempt rescue, as he can thus be sure of the subject’s death and at the same time establish a workable alibi.

If the subject’s personal habits make it feasible, alcohol may be used [2 words excised] to prepare him for a contrived accident of any kind.

Falls before trains or subway cars are usually effective, but require exact timing and can seldom be free from unexpected observation.

Automobile accidents are a less satisfactory means of assassination. If the subject is deliberately run down, very exact timing is necessary and investigation is likely to be thorough. If the subject’s car is tampered with, reliability is very low. The subject may be stunned or drugged and then placed in the car, but this is only reliable when the car can be run off a high cliff or into deep water without observation.

Arson can cause accidental death if the subject is drugged and left in a burning building. Reliability is not satisfactory unless the building is isolated and highly combustible.

Traffic accidents are not reliable

3. Drugs

In all types of assassination except terroristic, drugs can be very effective. If the assassin is trained as a doctor or nurse and the subject is under medical care, this is an easy and rare method. An overdose of morphine administered as a sedative will cause death without disturbance and is difficult to detect. The size of the dose will depend upon whether the subject has been using narcotics regularly. If not, two grains will suffice.

If the subject drinks heavily, morphine or a similar narcotic can be injected at the passing out stage, and the cause of death will often be held to be acute alcoholism.

Specific poisons, such as arsenic or strychnine, are effective but their possession or procurement is incriminating, and accurate dosage is problematical. Poison was used unsuccessfully in the assassination of Rasputin and Kolohan, though the latter case is more accurately described as a murder.

4. Edge Weapons

Any locally obtained edge device may be successfully employed. A certain minimum of anatomical knowledge is needed for reliability.

Puncture wounds of the body cavity may not be reliable unless the heart is reached. The heart is protected by the ribcage and is not always easy to locate.

Abdominal wounds were once nearly always mortal, but modern medical treatment has made this no longer true.

Absolute reliability is obtained by severing the spinal cord in the cervical region. This can be done with the point of a knife or a light blow of an axe or hatchet.

Another reliable method is the severing of both jugular and carotid blood vessels on both sides of the windpipe.

If the subject has been rendered unconscious by other wounds or drugs, either of the above methods can be used to insure death.

5. Blunt Weapons

As with edge weapons, blunt weapons require some anatomical knowledge for effective use. Their main advantage is their universal availability. A hammer may be picked up almost anywhere in the world. Baseball and [illeg] bats are very widely distributed. Even a rock or a heavy stick will do, and nothing resembling a weapon need be procured, carried or subsequently disposed of.

Blows should be directed to the temple, the area just below and behind the ear, and the lower, rear portion of the skull. Of course, if the blow is very heavy, any portion of the upper skull will do. The lower frontal portion of the head, from the eyes to the

throat, can withstand enormous blows without fatal consequences.

6. Firearms

Firearms are often used in assassination, often very ineffectively. The assassin usually has insufficient technical knowledge of the limitations of weapons, and expects more range, accuracy and killing power than can be provided with reliability. Since certainty of death is the major requirement, firearms should be used which can provide destructive power at least 100% in excess of that thought to be necessary, and ranges should be half that considered practical for the weapon.

The type of ammo is very important

Firearms have other drawbacks. Their possession is often incriminating. They may be difficult to obtain. They require a degree of experience from the user. They are [illeg]. Their [illeg] is consistently overrated.

However, there are many cases in which firearms are probably more efficient than any other means. These cases usually involve distance between the assassin and the subject, or comparative physical weakness of the assassin, as with a woman.

(a) The precision rifle

In guarded assassination, a good hunting or target rifle should always be considered as a possibility. Absolute reliability can nearly always be achieved at a distance of one hundred yards. In ideal circumstances, the range may be extended to 250 yards. The rifle should be a well made bolt or falling block action type, handling a powerful long-range cartridge. The .300 F.A.B. Magnum is probably the best cartridge readily available. Other excellent calibers are .375 M.[illeg]. Magnum, .270 Winchester, .30 - 106 p.s., 8 x 60 MM Magnum, 9.3 x.

62 kk and others of this type. These are preferable to ordinary military calibers, since ammunition available for them is usually of the expanding bullet type, whereas most ammunition for military rifles is full jacketed and hence not sufficiently lethal. Military ammunition should not be altered by filing or drilling bullets, as this will adversely affect accuracy.

The rifle may be of the “bull

Absolute reliability can nearly always be achieved

gun” variety, with extra heavy barrel and set triggers, but in any case should be capable of maximum precision. Ideally, the weapon should be able to group in one inch at one hundred yards, but 21/2” groups are adequate. The sight should be telescopic, not only for accuracy, but because such a sight is much better in dim light or near darkness. As long as the bare outline of the target is discernible, a telescope sight will work, even if the rifle and shooter are in total darkness.

An expanding, hunting bullet of such calibers as described above will produce extravagant laceration and shock at short or midrange. If a man is struck just once in the body cavity, his death is almost entirely certain.

Public figures or guarded officials may be killed with great reliability and some safety if a firing point can be established prior to an official occasion. The propaganda value of this system may be very high.

(b) The machine gun

Machine guns may be used in most cases where the precision rifle is applicable. Usually, this will require the subversion of a unit of an official guard at a ceremony, though a skillful and determined team might conceivably dispose of a loyal gun crew without commotion and take over the gun at the critical time.

The area fire capacity of the machine gun should not be used to search out a concealed subject. This was tried with predictable lack of success on Trotsky. The automatic feature of the machine gun should rather be used to increase reliability by placing a 5 second burst on the subject. Even with full jacket ammunition, this will be absolute lethal if the burst pattern is no larger than a man. This can be accomplished at about 150 yards. In ideal circumstances, a properly padded and targeted machine gun can do it at 850 yards. The major difficulty is placing the first burst exactly on the target, as most machine gunners are trained to spot their fire on target by observation of strike. This will not do in assassination as the subject will not wait.

Machine guns can be very useful

(c) The Submachine Gun

This weapon, known as the “machine-pistol” by the Russians and Germans and “machine-carbine” by the British, is occasionally useful in assassination. Unlike the rifle and machine gun, this is a short range weapon and since it fires pistol ammunition, much less powerful. To be reliable, it should deliver at least 5 rounds into the subject’s chest, though the .45 caliber U.S. weapons have a much larger margin of killing

efficiency than the 9 mm European arms.

The assassination range of the submachine gun is point blank. While accurate single rounds can be delivered by submachine gunners at 50 yards or more, this is not certain enough for assassination. Under ordinary circumstances, the SMG should be used as a fully automatic weapon. In the hands of a capable gunner, a high cyclic rate is a distinct advantage, as speed of execution is most desirable, particularly in the case of multiple subjects.

The sub-machine gun is especially adapted to indoor work when more than one subject is to be assassinated. An effective technique has been devised for the use of a pair of sub-machine gunners, by which a room containing as many as a dozen subjects can be “purified” in about twenty seconds with little or no risk to the gunners.

While the U.S. sub-machine guns fire the most lethal cartridges, the higher cyclic rate of some foreign weapons enable the gunner to cover a target quicker with acceptable pattern density. The Bergmann Model 1934 is particularly good in this way. The Danish Madman SMG has a moderately good cyclic rate and is admirably compact and concealable. The Russian SHG’s have a good cyclic rate, but are handicapped by a small, light protective which requires more kits for equivalent killing effect.

(d) The Shotgun

A large bore shotgun is a most effective killing instrument as long as the range is kept under ten yards. It should normally be used only on single targets as it cannot sustain fire successfully. The barrel may be “sawed” off for convenience, but this is not a significant factor in its killing performance. Its optimum range is just out of reach of the subject. 00 buckshot is considered the best shot size for a twelve gage gun, but anything from single balls to bird shot will do if the range is right. The assassin should aim for the solar plexus as the shot pattern is small at close range and can easily [illeg] the head.

(e) The Pistol

While the handgun is quite inefficient as a weapon of assassination, it is often used, partly because it is readily available and can be concealed on the person, and partly because its limitations are not widely appreciated. While many well known assassinations have been carried out with pistols (Lincoln, Harding, Gandhi), such attempts fail as often as they succeed, (Truman, Roosevelt, Churchill).

Many hits have been donet with pistols

If a pistol is used, it should be as powerful as possible and fired from just beyond reach. The pistol and the shotgun are used in similar tactical situations, except that the shotgun is much more lethal and the pistol is much more easily concealed. In the hands of an expert, a powerful pistol is quite deadly, but such experts are rare and not usually available for assassination missions.

.45 Colt, .44 Special, .455 Kly, .45 A.S.[illeg] (U.S. Service) and .357 Magnum are all efficient calibers. Less powerful rounds can suffice but are less reliable. Subpower cartridges such as the .32s and .25s should be avoided.

In all cases, the subject should be hit solidly at least three times for complete reliability.

(f) Silent Firearms

The sound of the explosion of the propellant in a firearm can be effectively silenced by appropriate attachments.

However, the sound of the projectile passing through the air cannot, since this sound is generated outside the weapon. In cases where the velocity of the bullet greatly exceeds that of sound, the noise so generated is much louder than that of the explosion. Since all powerful rifles have muzzle velocities of over 2000 feet per second, they cannot be silenced.

Pistol bullets, on the other hand, usually travel slower than sound and the sound of their flight is negligible. Therefore, pistols, submachine guns and any sort of improvised carbine or rifle which will take a low velocity cartridge can be silenced. The user should not forget that the sound of the operation of a repeating action is considerable, and that the sound of bullet strike, particularly in bone is quite loud.

Silent firearms are only occasionally useful to the assassin, though they have been widely publicized in this connection. Because permissible velocity is low, effective precision range is held to about 100 yards with rifle or carbine type weapons, while with pistols, silent or otherwise, are most efficient just beyond arms length. The silent feature attempts to provide a degree of safety to the assassin, but mere possession of a silent firearm is likely to create enough hazard to counter the advantage of its silence. The silent pistol combines the disadvantages of any pistol with the added one of its obviously clandestine purpose.

All low velocity weapons can be silenced

A telescopically sighted, closedaction

carbine shooting a low velocity bullet of great weight, and built for accuracy, could be very useful to an assassin in certain situations. At the time of writing, no such weapon is known to exist.

7. Explosives

Bombs and demolition charges of various sorts have been used frequently in assassination. Such devices, in terroristic and open assassination, can provide safety and overcome guard barriers, but it is curious that bombs have often been the implement of lost assassinations.

The major factor which affects reliability is the use of explosives for assassination. the charge must be very large and the detonation must be controlled exactly as to time by the assassin who can observe the subject. A small or moderate explosive charge is highly unreliable as a cause of death, and time delay or boobytrap devices are extremely prone to kill the wrong man. In addition to the moral aspects of indiscriminate killing, the death of casual bystanders can often produce public reactions unfavorable to the cause for which the assassination is carried out.

Bombs or grenades should never be thrown at a subject. While this will always cause a commotion and may even result in the subject's death, it is sloppy, unreliable, and bad propaganda. The charge must be too small and the assassin is never sure of: (1) reaching his attack position, (2) placing the charge close enough to the target and (3) firing the charge at the right time.

Placing the charge surreptitiously in advance permits a charge of proper size to be employed, but requires accurate prediction of the subject's movements.

Ten pounds of high explosive should normally be regarded as a minimum, and this is explosive of fragmentation material. The latter can consist of any hard, [illeg] material as long as the fragments are large enough. Metal or rock fragments should be walnutsized rather than pensized. If solid plates are used, to be ruptured by the explosion, cast iron, 1" thick, gives excellent fragmentation. Military or commercial high explosives are practical for use in assassination. Homemade or improvised explosives should be avoided. While possibly powerful, they tend to be dangerous and unreliable. Anti-personnel explosive missiles are excellent, provided the assassin has sufficient technical knowledge to fuse them properly. 81 or 82 mm mortar shells, or the 120 mm mortar shell, are particularly good. Anti-personnel shells for 85, 88, 90, 100 and 105 mm guns and howitzers are both large enough to be completely reliable and small enough to be carried by one man.

The charge should be so placed that the subject is not ever six feet from it at the moment of detonation.

A large, shaped charge with the [illeg]

High explosives are practical

filled with iron fragments (such as 1" nuts and bolts) will fire a highly lethal shotgun-type [illeg] to 50 yards. This reaction has not been thoroughly tested, however, and an exact replica of the proposed device should be fired in advance to determine exact range, pattern-size, and penetration of fragments. Fragments should penetrate at least 1" of seasoned pine or equivalent for minimum reliability.

Any firing device may be used which permits exact control by the assassin. An ordinary commercial or military exploder is efficient, as long as it is rigged for instantaneous action with no time fuse in the system.

The wise [illeg] electric target can serve as the triggering device and provide exact timing from as far away as the assassin can reliably hit the target. This will avoid the disadvantages military or commercial high explosives are practical for use in as assassination. Homemade or improvised explosives should be avoided. While possibly powerful, they tend to be dangerous and unreliable. Anti-personnel explosive missiles are excellent, provided the assassin has sufficient technical knowledge to fuse them properly. 81 or 82 mm mortar shells, or the 120 mm mortar shell, are particularly good. Anti-personnel shells for 85, 88, 90, 100 and 105 mm guns and howitzers are both large enough to be completely reliable and small enough to be carried by one man.

The charge should be so placed that the subject is not ever six feet from it at the moment of detonation. A large, shaped charge with the [illeg] filled with iron fragments (such as 1" nuts and bolts) will fire a highly lethal shotgun-type [Illeg] to 50 yards. This reaction has not been thoroughly tested, however, and an exact replica of the proposed device should be fired in advance to determine exact range, pattern-size, and penetration of fragments. Fragments should penetrate at least 1" of seasoned pine or equivalent for minimum reliability.

Any firing device may be used which permits exact control by the assassin. An ordinary commercial or military exploder is efficient, as long as it is rigged for instantaneous action with no time fuse in the system.

The wise [illeg] electric target can serve as the triggering device and provide exact timing from as far away as the assassin can reliably hit the target. This will avoid the disadvantages of stringing wire between the proposed positions of the assassin and the subject, and also permit the assassin to fire the charge from a variety of possible positions.

The radio switch can be [illeg] to fire [illeg], though its reliability is somewhat lower and its procurement may not be easy.

Avancerad avlyssning

(Se sid 515) Ungefär samtidigt skrevs polisrapporten *Spaning / arkivering* som beskrev en rad avancerade avlyssningsmetoder. Rapporten presenterades i *Expressen den 15 december -86*. Bland annat tog man upp så kallade laseravlyssnare, som kan riktas mot ett fönster på den lokal som ska avlyssnas. Lasern registrerar med mycket stor känslighet vibrationer från glaset som orsakats av röster i lokalen. Dessa vibrationer omvandlas sedan till tal. Sedan dess har tekniken gått framåt med en rasande fart och elektronisk övervakning och avlyssning har numera blivit en lönande affärsidé. Det går till exempel att avlyssna samtal som äger rum över en kilometer bort med hjälp av paraboliska mikrofoner. Laserversjonen marknadsförs av det tyska företaget PK Elektronik.

Datorer är också lätta att bugga eftersom de avger elektromagnetisk strålning som kan registreras utifrån. Numera behövs heller inte ens elektriska ledningar till en avlyssningsmikrofon. En sådan kan till exempel lätt döljas bakom en golvlister som sedan målas över med strömförande färg. Nästa generations hemliga avlyssnare kan fjärrstyras. Ett exempel är ett övervakningssystem från Lorraine Electronics som kallas Direct Intelligent Access Listening (DIAL), där en operatör kan övervaka flera rum från vilken plats som helst i världen. Upp till fyra dolda mikrofoner kopplas in på offrets telefonlinje. Dessa kan sedan aktiveras från distans genom ett enkelt kodat telefonsamtal.

Framtiden kan te sig skrämmande när man till exempel hör talas om det så kallade Echelonprojektet, som är ett globalt övervakningssystem som kan avlyssna eller avläsa flera miljoner elektroniska meddelanden som telefonsamtal, fax eller epost samtidigt. Det här är ett samarbetsprojekt mellan säkerhetstjänsterna i USA, Storbritannien, Kanada och Australien. Systemet bygger på avlyssning / avläsning av meddelanden som förmedlas via Intelsatsatelliter, via andra länders kommunikationssatelliter och via land- och sjökablar. Man har främst inriktat sig på civila mål som regeringar, organisationer, företag och enskilda personer. Pressuppgifter säger att svenska Försvarets radioanstalt (se sid 722) på Ekerö medverkar i avlyssningssamarbetet med amerikansk säkerhetstjänst som huvudadministratör.

Och det blir bara värre och värre. I *Expressen den 13 december -98* stod följande:

Den hemliga amerikanska spionorganisationen NSA spionerar på allt och alla. NSA har stationer över hela jorden. En rapport som Europaparlamentet publicerade i januari säger att inom Europa avlyssnas all e-post, telefon- och faxtrafik regelmässigt av USAs Nationella säkerhetsråd. NSAs datorer söker efter speciella kodord som kan anses vara intressanta. Krydda ett telefonsamtal med lite ord som ”Saddam Hussein, attentat och bomb” och sannolikheten är stor att NSA har dig på band. Det var 1998, hur ska det då se ut idag?

POLISPERSONAL UNDER MORDNATTEN

För den faktaintresserade presenteras här en förteckning över polispersonal i yttre tjänst samt i SBC under mordnatten (till stor del från boken *Inuti labyrinten*):

Fordon Besättning

- 1120** Per Englund (Torsten Lantz ?)
- 1150** Tommy Carlsson, Gunnel Jönsson
- 1170** Anders Pettersson, Mats Eriksson
- 1180** Finns ej, däremot finns två 1160: Dag Andersson / Kenneth Johansson eller Christer Roland Strömberg
- 1210** **Befälsbil:** Lars Christianson, Hans-Erik Rehnstam (inskriven i journalen för tjänst i piket 1230)
- 1220** **Piket:** befäl Sven Matzols, Sven-Olof Laggar, Kjell Dahl, Kent Karlsson, Bo Andersson
- 1227** (jollebil till piket 1230) Per Hall, Göran Stigsson
- 1230** **Norrmalmspiketen:** befäl Christer Persson, Kent Bäcklund, Lena Löhr, Ulf Hellman, Per Borg
- 1470** **Övervakningsbuss:** befäl Tommy Fordell, Lilian Eriksson, Carl-Gustav Rask, Bo Andersson, Thörngren, Stove
- 1520** **kommisariebil:** Christian Dalsgaard, Thomas Ekesäter
- 1540** Patrull del av gatulangningsgruppen, besättning?
- 2120** Bo Larsson, Britt Wallberg
- 2150** Håkan Gillenskog, Magnus Rudberg
- 2160** Leif Bidefjord, Lennart Källström
- 2520** **Kommisariebil:** Gösta Söderström, Ingvar Windén
- 2550** Karl-Erik Arnström (hundpatrull) (obs! står med förnamn Per i Juristkommissionens protokoll)
- 3120** Stig Rysén, Lars Berntsson
- 3220** **Piket:** befäl Mats Näslund, Björn Larsson, Anders Sällström, Stefan Edström, Mats Blomgren, Tommy Hägglund, Tomas Fransson
- 3230** **Södermalmspiketen:** befäl Kjell Östling, Leif Svensson, Jan Hermansson, Peter Wikström, Claes Djurfeldt, Klas Gedda
- 3480** Möjligtvis den bil som stoppade Wilhelm Kramm vid Slussen (se sid 68)
- 3625** Patrullen är ett mysterium, radion med anropsnummer 3625 har ej kvitterats ut under mordnatten. Är trots polisiära ansträngningar oidentifierad.
- 5520** Åke Rimborn, Thomas Torstensson
- 9152** ?
- 9230** ?

BIBLIOGRAFI

Affärer till varje pris, 1989 (D)	Aalders & Wiebes
Agency of Fear (U)	Edward J Epstein
Affären Borlänge, 1995 (P)	Sven Anér
Affären Chamonix, 1992 (P)	Sven Anér
Affärernas Sverige - efterkrigstidens politiska skandaler, 1993 (D, P)	Kenth Olsson
Aldrig mera fri, 1996 (D, P)	Stig Bergling
Alice in Wonceerland and the World Trade Center Disaster, 2002	David Icke
Alla dessa dagar, 1992 (D, P)	K-O Feldt
Alla rosor ska inte tuktas 1992 (D, P)	Anna-Greta Leijon
All the President's Men, 1974 (W)	Woodward & Bernstein
American Grotesque, 1970	James Kirkwood
America's Secret Establishment (U)	Anthony C Sutton
And the truth shall set you free, 1995 (Ko)	David Icke
Anti-Semitism and the Babylonian Connection (F, Ko)	Des Griffin
Appointment in Dallas, 1975 (K)	Hugh C McDonald
A Profile History of the US, 1964 (K)	GM Ostrander
Assassination, 1968 (K)	Relman Morin

Teckenförklaring

B = Bofors smugelaffärer	D = Diverse	E = Estoniakatastrofen
F = Frimureriet	K = Kennedy	Ko = Konspirationer
M = Maffia	P = Palme	S = Sydafrika
Sb = Stay Behind	T = Terrorism	U = Underrättelseverksamhet
W = Watergate		

Assassination of RFK, 1978 (K, Ko)	John G Christian
A Thousand Days, 1965 (K)	AM Schlesinger
Att vilja gå vidare, 1974 (P)	Olof Palme
Behold a Pale Horse (F, K, Ko)	William Cooper
Berättelser om Palme, 1996 (P)	Alandh & Zachrisson
Best Evidence, 1988 (K)	David S Lipton
Between Two Ages, 1970 (D)	Z Brzezinski
Between Fact and Fiction	Edward J Epstein
Bimini Run, 1949 (D, U)	E Howard Hunt
Bland nazister och spioner - Olof Palmes ungdomsår, 2001 (Ko, P)	Jonas Gummesson
Bofors svindlande affärer (B)	Henrik Westander
Boken om Olof Palme, 1987 (P)	Diverse
Born again, 1976 (W)	Charles Colson
Bra Böckers världshistoria 14, 15 (D)	Bra Böcker
Breaking the Curfew, Michael Joseph, London 1989	Emma Duncan
Bringers of the Dawn, 1992 (D, Ko)	Barbara Marciniak
Brottstycken, 1993 (D, P)	Leif GW Persson
Bulletin from Dallas: He is Dead, 1967 (K)	John B Mayo
Castro, 1969 (U, K, D)	Herbert Matthews
CIA Diary (U)	Philip Agree
Cirkus Sverige, 1988 (D)	Per Gahrton
Code name Zorro, 1977 (U)	Gregory Lane
Compulsive Spy, the Strange Career of Howard Hunt (U)	Tad Szulc
Conspiracy, 1991 (K)	Anthony Summers
Contraband (S)	De Wet Potgieter
Contract on America, the Maffia Murder (K, M)	David Scheim
Conspirators' Hierarchy: The Story of the Committee of 300 (Ko)	Dr John Coleman

Counter-Insurgency Warfare, 1964 (U)	David Galula
Coup d'État in America, 1975 (K, U)	Michael Canfield
Coverup, 1999 (Ko, P)	Sven Anér
Crime and Cover-Up (D, Ko, U)	Scott
Crossfire. The Plot that Killed JFK (K)	Jim Marrs
Cruel awakening, Sweden and the killing of Palme (P)	Chris Mosey
Dark Alliance: CIA, the Contras and the Crack-Cocaine Explosion	Gary Webb
Death in Washington, 1980 (K)	Donald Freed
Death of a Statesman, 1989 (P)	Ruth Freeman
Defrauding America, 1994 (Ko)	Rodney Stich
De Gehlen à Klaus Barbie, 1985	John Loftus
Den blå planet, 1972 (D)	Knudsen
Den godhjärtade Buffeln, 1997 (D, P)	Carl Lidbom
Den permanenta komplotten, 1985 (F, Ko)	Bjarne Moelv
Den svenska nationalismen och kriget, 1918 (D)	L Maury
Der plötzliche Tod des Emilio Mattei (Ko)	Paolo Vitali
Descent into Slavery (F, Ko)	Des Griffin
Det hemmelige Danmark (F)	Søren Thorup
Det kurdiska spåret (P)	Per Linde
Det saknade kapitlet (Ko, P)	Bertil Västergren
Det som inte kunde ske, 1996 (E)	Kent Härstedt
Det totala kriget, 1986 (S)	”Eva Persson”
Det våras för atombomben, 1981 (D)	Fredrik Lundberg
Die Akte Bofors, 1993, (B)	Andersson x 2
Diana - the last 24 hours, 1998 (Ko, U)	Allan Silverman
Die Freimaurer und der Vatikan (F)	Manfred Adler
Dina gester avslöjar dig, 1988 (D)	A Pease

Die Russenmafia (M)	Jürgen Roth
Dirty Work: CIA in Africa, 1980 (S, U)	Zed Press
Dominoeffekten, 1998 (D, P)	Sven Anér
Dukkeførerer (F)	Sørensen & Enig
Därför mördades Ivar Krüger, 1990 (Ko)	Ångerström
Därför överlevde jag Estoniakatastrofen, 1996 (E)	Leif Bogren
Dö i Rättan Tid, 1996 (Ko, P, D)	Lars Krantz
Ebbe Carlsson-affären, 1988 (P, U)	Lindberg & Rudberg
EIR Special Reports (Ko, P, U)	Diverse
Ekot av ett skott (Gustaf III), 1986 (Ko)	Alf Henriksson
El caso Gladio, 1994 (Sb)	J-F Brozzu-Gentile
En broderhilsen verden rundt (F)	Torben Meyer
En levande vilja, 1987 (P)	Olof Palme
En personlig dokumentär om Bofors, 1993 (B, P)	C Subramaniam
En presidents död, 1967 (K)	Bill Manchester
En spion i regeringen, 1988 (D, U)	”Sten Andersson”
Er der nogen der står sammen... (F)	Michael Neumann
Ett folkbedrägeri - DC 3:an & svensk säkerhetspolitik, 1992 (Ko, U)	Cecilia Steen-Johnsson
Ett uppdrag, 1990 (D)	Carl Lidbom
Ett verkligt drama, 1987 (P)	Lars Krantz
Europas förmögenhet, 1925 (D)	Richard Lewinsohn
Extremhögern (D)	Lodenus & Larsson
Fantombilden, 1995 (D)	Hans Lagerberg
Final Disclosure, 1988 (K)	David Belin
Flashback - the Untold Story of LH Oswald (K, U)	Ron Lewis
Forgive my Grief, 1964 (K)	Penn Jones
Four Dark Days in History, 1963 (K)	Jim Matthews

Frame-Up: the M.L. King - James Earl Ray Case (K)	Harold Weisberg
Frimurereen der forsvandt (F)	Morten Beiter
From Dallas to Watergate (K, W)	Scott
Fyra nycklar, 1991 (P)	Sven Anér
Förlorarna, 1995 (Ko, P)	Bobi Sourander
Generationsskifte blandt logebrødre (F)	Morten Pedersen
George Bush - the Unauthorised Biography, 1992 (D, F, Ko, U)	Tapley & Chaitkin
Give Us this Day, 1973 (D, U)	E Howard Hunt
Gladio, 1991 (Sb)	J. Willems
Gladio, Das Erbe des Kalten Kriesges, 1991 (Sb)	A. Müller
Globaliseringsmyten, 1999 (D)	-
Global Tyranny - Step by Step, 1992 (Ko)	William F Jasper
Government by Gunplay, 1976 (K)	Blumenthal
Graphology Handbook, 1980 (D)	Casewit
Guru Hitler (die Thule Gesellschaft), (D, F, Ko)	-
Han sköt Olof Palme, 1993 (P)	Börje Wingren
Hatet, 1993 (D, P)	Kjell Espmark
Heal the World, 1993 (D, Ko)	David Icke
Hemligheten Kehlstein (Örnnästet) (D)	-
Hemligstämplat, 1990 (B, D, P)	Henrik Westander
High Treason, What Really Happened, 1989 (K)	Robert Groden
Hitler, A study in Tyranny, 1960 (D)	Alan Bullock
Honorable Men, my Life in the CIA, 1978	William Colby
How Kennedy was killed, Helmond 1968 (K)	J Joesten
Hur man ljuger med statistik, 1964 (D)	Darell Huff
Hur sparkapitalet plundras, 1937 (D)	K Lindström
IB och hotet mot vår säkerhet, 1973 (P, U)	Peter Bratt & Gidlunds

I.G. Farben, 1947 (D, Ko, U)	Richard Sasuly
I Guds namn (F, M)	David Yallop
I kamp mot överheten - Örlög och debatt, 1993 (D)	Hans von Hofsten
Il partido del golpe. Le strategie della tensione e del terrore, 1981	Gianni Flamini,
Industrispionage, 1984 (D, U)	Charlie Nordblom
Ingen väg tillbaka, 2002 (B, D, K)	Björn Molin
Inquest, 1966 (K)	EJ Epstein
In search of Enemies, 1978 (S, U)	John Stockwell
Inside the Brotherhood, 1989 (F)	Martin Short, S Knight
Inside the League (WACL), 1986 (Ko)	Anderson & Anderson
Insikt i världen	Martin Nilsson
International Handbook on Chemical Weapons Proliferation (S, U)	Burck & Flowerree
In the heart of the whore, 1991 (Ko, P, S, U)	Jacques Pauw
Inuti labyrinten, 1994 (P, Ko)	Bröderna Poutiainen
Italy in the Dock: Andreotti and the Godfather's Kiss (F, M)	Peter Ellingsen
It doesn't have to be like this (Ko)	David Icke
Jag och Palmemordet (P)	Gunnarsson Ekholm
Jag ville överleva, 1997 (E)	Morten Boje
Jakten på Olof Palmes mördare, 1987 (P)	A-M Åsheden
JFK Assassination File, 1969 (K)	Jesse Curry
JFK, Conspiracy of Silence, 1992 (K)	Charles Crenshaw
JFK, Jakten på Kennedys mördare, 1988 (K)	Jim Garrison
JFK, människan och statsmannen, 1964 (K)	Kempe & Steinmetz
JFK, The Case for Conspiracy, 1976 (K)	P Model & Groden
JFK & Vietnam (K)	John Newman
Johnny, We Hardly Knew Ye (K)	O'Donnell & Powers
Justice in Dallas, 1964 (K)	Belli & Carroll

Kalla mig Jackie, 1988 (K)	C David Heymann
Kallt krig, (Sb)	Kaj Björk
Kartritarna, 1992, (P)	P-O Enqvist
Katastrofkurs, 1996 (E)	A Hellberg & A Jörle
Kennedy, 1965 (K)	Theodor Sorensen
Kennedy Justice, 1971 (K)	Victor Navasky
Kennedys sista resa, 1964 (K)	Keith Fuller
Kissinger (K)	Gary Allen
Klanen Kennedy, 1984 (K)	Colliere & Horowitz
Kommunistjägarna, 1990 (D)	Kanger & Gummesson
Krig - Fred, 1972 (D)	Hvidt
Krönika över 20e århundradet (D)	Bonniers
Kungen är skjuten, 1993 (Ko)	Lagerström
Kärleksbrev till Olof Palme, 1986 (P)	Hans Haste
La Organización Gehlen, 1972 (Sb)	Richard Gehlen
LBJ and the JFK Conspiracy, 1978 (K)	Hugh McDonald
Lee - A Portrait of LH Oswald, 1967 (K)	B Land Oswald
Legacy of Doubt, 1973 (K)	Peter Noyes
Legend - The Secret World of Oswald, 1978 (K)	Edward J Epstein
Liket i lådan, (D, U)	Ebbe Carlsson
Liken i garderoben, 1991 (D)	Staffan Skott
Likt Tårar i ett Regn, 1993 (D)	Ole Dammegård
Lyndon B Johnson, 1966 (K)	Ulf Nilsson
Löggen i Sverige, 1994 (D)	Hans Hederberg
Maffia Kingfish (K, M)	John H Davis
Maffians hämnd, 1992 (K, Ko, M)	S & Chuck Giancana
Makten, 1990 (D)	Harry Schein

Maktkamp inom Säpo, 1989 (U)	Erik Magnusson
Maktspelet i Sverige, 1968 (D)	Åke Ortmark
Marilyn Monroe, 1993 (D, Ko, K)	Donald Spoto
Mayday Mayday, 1995 (E)	Mats Lundegård
Menageri (F)	Lars Jacobson
Mitt liv med Martin Luther King, 1969 (Ko, K)	Coretta S King
Mitt liv som snut, 1996 (P)	Tommy Lindström
Modeord skal tilltrække nye brødre (F)	M Bonde Pedersen
Moln över 08, 1996 (D, P)	Sven Anér
Moments of Madness, 1968 (K)	Elmer Gertz
Mordet - en rövarhistoria, 1989 (Ko, P)	Sven Wernström
Mordet på Olof Palme, en bevisteoretisk analys (P)	Hannu Tapani Klami
Mordet på Olof Palme, 1987 (P)	Thomas Kanger
Mordet på Olof Palme. Polissspåret - en vit bok, 1989 (P)	Frank Baude
Mot rädslan, 1988 (B)	Ingvar Bratt
Muldergate, 1980 (D, Ko, S)	M Rees & C Day
Murder, 1970	Robert Houghton
Mörklägning - Statsmakten och Palmemordet, 1997 (Ko, P)	Gunnar Wall
Nationen söker en mördare (P)	Wilhelm Agrell
New perspectives in north-south dialogue, 1988 (P)	Kofi Buenor Hadjor
News from Nowhere	Edward J Epstein
Night Watch, 1977 (U)	D Atlee Philips
Nirvana kan vänta, 2001 (D)	Ulf Dahlsten
Nixon´s Darkest Secret, Operation Redrock, (D, Ko, U)	Gene Chip Tatum
None Dare Call it Conspiracy (D, F, Ko)	Gary Allen
Nordiska Frimurarporträtt I-II, 1888 (F)	Br. Eklund
Nordisk kriminalkrönika div (D)	-

Norges hemmelige hær (Sb)	R Bye & Finn Sjue
Nov 22 - How They Killed Kennedy, 1976 (K)	Neville Spearman
Nuremberg in South Africa - Apartheid's Secret War (S)	Allister Sparks
October Surprise (U)	Barbara Honegger
Offrets Uppdrag, 2000 (D, P, Ko)	Ernst Lindholm
Oil and World Politics, 1991 (D, Ko)	Ted Wheelwright
Olof Palme - den gränslöse reformisten, 1996 (D, P)	Antman & Schori
Olof Palme i Sverige och världen 1986 (P)	Dagens Nyheter
Olof Palme med egna ord, 1977 (P)	Olof Palme
Olof Palme, Suecia y America Latina, 1987 (P)	José Goni
Olof Palme är skjuten, 1988 (P)	Hans Holmér
On Target	Barry Turner
Operation högervridning (D, Ko)	Hansson & Lodenius
Operation Mindcontrol (U)	Walter Bowart
Orders to Kill, Martin Luther King, 1998 (D, K, Ko, U)	William F Pepper
OSS. The Secret History, 1972	Tom Brower
Oswald: Assassin or Fall Guy, 1964 (K)	J Joesten
Oswald in New Orleans, 1967 (K)	Harold Weisberg
Partiledare - Dagbok 1981-86, (D, P)	Ulf Adelson
Pentagonrapporten, 1971 (U)	Neil Sheehan
Palme, 1989 (P)	Björn Elmbrant
Palmemordets nakna fakta, 1998 (P)	Ingemar Krusell
Palme privat. I skuggan av Erlander, 1995 (D, P)	Crister Isaksson
Palmerapporten, 1989, (F, P)	Erik Magnusson
PG Vinge - Säpochef 1962-70 (U)	PG Vinge
Plausible Denial, 1992 (K)	Mark Lane
Plot or Politics, 1967 (D, Ko)	James Wardlaw

Polisernas krig, 1983 (D, F, U)	Curt Falkenstam
Polisspåret, 1988 (P)	Sven Anér
Politik är att vilja, 1968 (P)	Olof Palme
Portraits of a "Black" Terrorist, (P, Ko)	Christie, Stuart
Profilen Robert Kennedy, 1967 (K)	Ulf Nilsson
Proofs of a Conspiracy (F)	Robinson
Propaganda, 1928 (D)	Edward L Bernays
Psychiatry and the CIA, 1990 (U)	Harvey Weinstein
Puppet Masters, 1991 (D, Ko, Sb, T)	Phillip Willan
Rapport med anledning av mordet på Olof Palme (P)	Parlamentariska kom.
Raslära Raspolitik Reaktion, 1935 (D)	Karl-Linde Evang
Ratlines, 1991 (D, Ko, Sb, T, U)	Aarons & John Loftons
Reasonable Doubt, 1985 (K)	Henry Hurt
RFK Must Die! 1970 (K)	Robert B Kaiser
Resan mot Mars, 1999 (D, P)	Thage G Peterson
Rush to Judgment, 1966 (K)	Mark Lane
Rädda välfärdsstaten, 1994 (D, P)	K-O Feldt
Rättegången om mordet på Palme (P)	Claes Borgström
Rättsstaten åter! (D)	Sundberg & Weitman
Samhällsbärarna, 1988 (D, P)	Leif GW Persson
Sanningen är en sällsynt gäst, 2003 (D, F)	Lars Borgnäs
Satans marionetter, 1991 (B, Ko, P, U)	Anders Leopold
Scener ur en partiledare och statsministers liv, 1986 (P)	Dieter Strand
Secret Societies, 1995 (Ko)	J van Helsing
Secret Societies and subversive Movements (F)	Nesta Webster
Senator Ted Kennedy, 1976 (K)	T Lippman Jr
Serving Secretly (D, Ko, S)	Ken Flower

Set & Sket, 1967,-68, -73, -74, -75 (D)	-
Sirhan's Gun, 1975 (K)	Langman & Cockburn
Six Seconds in Dallas, 1964 (K)	Josiah Thompson
Skandiamän, (D, P)	Karl Englund
Skotten i Dallas, 1971 (K)	Hans Villius
Skotten i Stockholm och Santiago, 1998	Bengt Norling
Skuld och makt, 1981 (D)	Åke Ortmark
Skyldig utan skuld, 1989	Kjell-Olof Bornemark
Somrarna på Skangal, 1999 (D)	Catharina Palme
Sovjetiskt inflytande i Sverige, 1997 (F, Ko)	Jüri Lina
Special Unit Senator, The Investigation of RFK (K)	-
(S)pelarna, 1994 (D)	Arnborg & Eklund
(S)pelarna 2, 1994 (D)	Arnborg & Eklund
Spionage i Sverige, 1988 (U)	Mikael Rosquist
Spionelektronik, 1971 (U)	Lars-Olof Lennermalm
Spionernas Vem är det, 1988 (U)	Payne & Dobson
Spycatcher, 1987 (U)	Peter Wright
Steg för steg hur skenrättegången avslöjades (P)	Marja Henrohn
Freimaurer (F)	Stichwort
Strategie der Spannung, (Ko, Sb, U)	-
Svenske Frimurare, 1903 (F)	-
Svensk roulette, 1989 (D)	Hans Hederberg
Sverige och mordet på Olof Palme, 1988 (P, Ko)	Chris Mosey
Säkerhetspolitik i Norden, 1984 (D, U)	Diverse
Tage Erlander, Band 1-4, 1973 (D)	Tage Erlander
Target de Gaulle, Corgi Books 1974 (Ko)	Plume & Demaret
The American Almanac, 1977 (D)	Calvin D Linton

The Assassination Chain, 1976 (D, Ko)	Leek & Sager
The Assassination Please Almanac, 1977 (D, Ko)	Tom Miller
The Assassinations, 1976 (D, Ko)	Scott Hoch & Stetler
The Assassination Tapes, 1975 (D, Ko)	George O'Toole
The Banker's Conspiracy (D, Ko)	Eustace Mullins
The Biggest Secret, 1999 (D, E, K, U)	David Icke
The "Black" International, 1994 (D, Ko, Sb, T)	J McKenzie Bale
The Brotherhood, 1983 (F)	Stephen Knight
The Case against L.B. Johnson, 1967 (D, K)	Joachim Joesten
The Children of Jonestown, 1981 (D, Ko, U)	Kenneth Wooden
The CIA and American Democracy, 1989 (U)	Rhodri Jeffrey-Jones
The CIA and the Cult of Intelligence (U)	Victor Marchetti
The Congo Cables - The cold war in Africa, 1982 (S, U)	Madeleine Kalb
The Cyprus Conspiracy, 2001	O'Malley and Ian Graig
The Day Kennedy was shot, 1968 (K)	Jim Bishop
The Death of JFK & the Vietnam War (K, U)	Scott
The Excalibur Briefing	Thomas E Bearden
The Fish is Red (D, Ko)	Hinckle & Turner
The Fourth Reich of the Rich (F, Ko)	Des Griffin
The Garrison Case (K)	Edward Epstein
The Garrison Case: A Study in the Abuse of Power, 1969 (K)	Milton Brener
The Gods of Eden, 1990 (F, Ko)	William Bramley
The Grim Reapers, 1969	Ed Reid
The Invisible Government (Ko)	Dan Smooth
The Secret History of the New World Order (Ko)	Herbert G Dorsey III
The Hoffa Wars (D, K)	Moldea
The Immaculate Deception, 1991 (D, Ko)	Russel Bowen

The Kennedy Conspiracy, 1991 (K)	Anthony Summers
The Kennedy Dynasty & Disaster (K)	John H Davis
The Killing of a President, 1993 (K)	Robert J Groden
The Killing of Justice Godfrey (D)	Stephen Knight
The Last Mafioso, 1981 (M, U)	Ovid Demaris
The Maffia, CIA and the JFK-Assassination, 1975 (D, M, K, U)	Milton Voerst
The Maffia killed Kennedy, 1993 (K, M)	DF Scheim
The Making of a President, 1964, 1965 (K)	Theodore H White
The 1960's Scrapbook, 1992 (D)	Angela Dodson
The Octopus - Europe in the Grip of Organised Crime, 1995 (Ko)	Brian Freemantle
The Oswald File (K)	Michael Eddowes
The Plot to Kill the President, 1981 (K)	Blakey & Billings
The Rise & Fall of the Berlin Wall, 1991 (D)	RG Grant
The Robots' Rebellion, 1994 (Ko)	David Icke
The Rockerfeller file, 1976 (Ko)	Gary Allen
The Rothschild Money Trust, 1940 (D)	George Armstrong
The Search for the Manchurian Candidate, 1980 (K, U)	McGraw & Hill
The Second Oswald, 1966 (K)	Richard H Popkin
The Secret History of the New World Order (F, Ko)	Herbert G Dorsay III
The Secret Life of Jack Ruby, 1978 (K)	William Malone
The Secret Team, 1973 (K, U)	Fletcher Prouty
The Secret Wars of the CIA, Headline Press 1987 (U)	Bob Woodward
The Senator must die: The Murder of RFK 1988 (K)	Robert Morrow
The Shadows of Power, 1988 (El, Ko)	James Perloff
The Sinking of M/V Estonia, 1997 (E, K)	Anders Björkman
The Squad (Ko, M, U)	Michael Milan
The Suppression of Knowledge (D, Ko)	Michael Roll

The Tatum Chronicles (D, Ko, P, U)	Gene Chip Tatum
The Temple and the Lodge, Corgi Books (F)	Baigent & Leigh
The "Terrorism" Industry, 1989, (D, Ko, Sb)	Herman & O'Sullivan
The Truth about the Assassination, 1967 (K)	Charles Roberts
The Two Assassins, 1965 (K)	Hartogs & Freeman
The Two Faces of George Bush (F, Ko, U)	Anthony C Sutton
The Ultimate Contract, 1997 (Ko, P, S)	John W Grow
The Unanswered Questions, 1966 (K)	S Fox
The Unseen Hand (Ko)	A Ralph Epperson
The Use of Covert Paramilitary Activity as a Policy Tool	Major DH Berger
The Wilson Plot, 1988 (U)	Heinemann
The World Order - Our Secret Rulers, 1992 (Ko)	Eustace Mullins
They've Killed the President, 1975 (K)	Robert Sam Anson
Threats to Democracy, 1996 (D, Ko, Sb, T)	Franco Ferraresi
Tidens ålder, 1992 (D, P)	Jan Myrdal
Till höger om neutraliteten (D)	Sven-Ove Hansson
Tragedy and Hope, 1966 (F, Ko)	Carrol Quigley
Treason at Maastricht, 1995 (D, Ko)	Atkinson McWhirter
Trilateralism, 1980, (D, Ko)	Holly Sklar
Uncertain Greatness, 1977 (S, U)	Roger Morris
Undercover, 1991 (D, U)	Dennis Töllborg
Under Fire (U, W)	Oliver North
Under skorpionens tecken, 1994 (F, Ko)	Jüri Lina
Uppdrag Olof Palme, 1987 (P)	Hermansson
Ur Skuggan Av Olof Palme (D, P) 1999	Ingvar Carlsson
US Special Warfare: its origins, 1982	Alfred H. Paddock
Utän omsvep - om ett liv i maktens centrum, 1990 (D, Ko)	Persson & Sundelin

Vapensmugglarna, 1988 (B, P)	Andersson Stenquist
Was Jonestown a CIA Experiment? 1985 (D, Ko, U)	Michael Meiers
Vem mördade Kennedy, 1964 (K)	Thomas Buchanan
Vem mördade Olof Palme, 1990 (P)	Kom. arbetarförlaget
Vem är Olof Palme, 1984 (P)	Bertil Östergren
Verdens mäktigste broderskab (F)	Alex Frank Larsen
Were We Controlled? 1968 (Ko)	Lincoln Lawrence
What Uncle Sam really wants, 1993 (Ko)	Noam Chomsky
Whitewash I - the Report on the Warren Report, 1965 (K)	Harold Weisberg
Whitewash II, the FBI-Secret Service Coverup, 1966 (K)	Harold Weisberg
Whitewash III, Suppressed Assassination pictures, 1967 (K)	Harold Weisberg
Whitewash IV, Top Secret JFK Assas. Transcript 1974 (K)	Harold Weisberg
Who is Who of the Elite, 1995 (Ko)	RG Ross Sr
Who Killed Diana? (Di, Ko, U)	Simon Regan
Who killed JFK? 1980 (K)	Gaeton Fonzie
Who was Jack Ruby? 1978 (K)	Seth Kantor
Why RFK Was Killed, 1970 (K)	Godfrey Janson
Who Runs Congress? 1975 (D, Ko, U)	Mark J Green
Vi som styr Norge, 1992 (Sb)	Sjue & Jørgensen
You Can Heal Your Life, 1988 (D)	Louise Hay
Årsbok 1983, -84, -85, -86, -87, -89 (D)	Bra Böcker
Äkta eller falskt? 1960 (D)	Sepp Schüller
Ödets Spjut, 1982 (F, Ko)	T Ravenscroft

Tidningar, artiklar (minst 10 000) & magasin etc

SOU 1987:14, SOU 1987:72, SOU 1988:18, SOU 1988:16, SOU 1989:1

Anarchy Magazine -84: Portrait of a Terrorist - Stefano Delle Chiaie Anderson & Anderson

Covert Action Information Bulletin Nr 16 -82, Washington DC - Argentina Activates International Death Squads	Ellen Ray
Covert Action Information Bulletin (U)	Amerikansk tidskrift
Covert Action Information Bulletin nr 25 -86. "Klaus Barbie"	Kai Hermann
Covert Action Quarterly nr 49 -94, "Gladio: The Secret U.S. War"	Arthur E. Rowse
Samtliga svenska dags- och kvällstidningar 1982- Contra, politiskt magasin 1985- Exposure Magazine, Australien	
Fighting Talk nr 11 -95: Staying Behind: NATO's Terror Network	Anti-Fascist Action
Granskningskommissionens Betänkande 1999	Granskningskom.
Juristkommissionen del 1: "Polisarbetet under de första 12 timmarna de centrala samhällsfunktionerna, skyddet av offentliga personer - bekämpningen av terrorism". Rapport av särskilde utredaren för granskning av hotbilden mot och säkerhetsskyddet kring Olof Palme (P)	
Juristkommissionen del 2: "Rapport om händelserna efter mordet på statsminister Olof Palme, brottutredningen 1 mars 1986-4 feb 1987	
Kritik 110 - Den usynlige hånd, 1994	Dansk kulturskrift
Nexus Magazine	Media Productions
Nexus Nya Tider (svenska utgåvan) 1998-	NEXUS New Times
Norrskensflamman, magasin 1985-	
Palmenytt 1993-	Sven Anér
Partreport covering technical issues on the capsizing on September 28 1994 in the Baltic Sea of the ro-ro passenger vessel MV Estonia, Stockholm 1995	
Proletären, magasin (D)	1985-1998
"Samora Machel's Crash", nov -87 nr 2	SAPEM
Spotlight Magazine (Ko)	USA
The Spotlight: Special Report: The Trilateral Commission, Feb 1990	
The Spotlight: Special Report: The Bilderberger Group, Sept 1991	

Tv, radio, video och filmer

Dokument Utifrån, diverse	SVT
Executive Action (spelfilm)	Mark Lane
Gladio - Stay Behind (Observer Film Company, 1992)	A Francovich
Hitler's Henchmen	Discovery
JFK, 1993 (spelfilm)	Oliver Stone
JFK, An Unsolved Murder, 1988	KRON-TV
JFK - The Sacrificed King	
Kalla Fakta, diverse	
TV4	
Kanalen, radioprogramserie, diverse	SVR
Nixon (spelfilm)	Oliver Stone
Olof Palme - ett liv i politiken	
Olof Palme och hans idévärld	Jonas Sima
Prime Evil - Ondskan Själv	Jacques Pauw
Reportrarna, diverse	
SVT	
Satans Mördare, 1995 (dramadokumentär)	Stig Edling
Striptease, diverse	SVT
The Day the Dream Died	
The JFK News Clips	
The Kennedy Assassination, 1978 (K)	BBC Panorama
The Kennedy Assassination, Light Technology Publications	William Cooper
The Men Who killed Kennedy (dokumentär)	Nigel Turner CIT
The Second Gun	Theodore Charach
The Secret File on J. Edgar Hoover	BBC etc
The William Cooper Tape	

Wag the Dog (Dustin Hoffman & Robert De Niro) 1997	New Line Prods Inc
Vem mördade Olof Palme, diverse	TV3
Vem mördade Olof Palme - Polisspåren	TV3
Vilja gå vidare (film)	Jonas Sima

CD-Rom etc

Vem mördade Olof Palme? 1996	Natur & Kultur, TV4
------------------------------	---------------------

NAMNREGISTER

A

- Ackermann, Anton, 577, 615
Adaktusson, Lars, 217, 218
Adam, John Shearer, 611
Adelskogh, Lars, 406, 730
Adelsohn, Ulf, 42, 142, 254, 255, 654
Adolf Fredrik, prins, Sverige, 559
Agca, Mehmet Ali, 509
Age, Stig L, 313, 318, 343
Agnelli, Giovanni, 405
Agrell, Wilhelm, 230, 397
Agnetha, 120
Ahlenius, Inga-Britta, 237, 414, 571, 572, 573
Ahrén, Lennart, 660
Ajland, Kent 644
Albert, kung, Belgien, 330
Albinsson-Bruner, Göran 420
Alcàla, Jesús, 229, 414, 465, 688, 729
Al-Fayed, Dodi, 510
Al-Fayed, Mohammed, 510
Alfonsin, 41
Alfredsson, T, 162
Algernon, Carl Fredrik, 193, 307, 308, 312, 319, 335, 342, 343, 344, 345, 348, 349, 502, 704
Algernon, Göran, 349
Algernon, Margareta, 343, 349
Al-Kassar, Monzer, 309
Allen, Roy, 644
Allende, Andres Pascal, 453, 460
Allende, Salvador, 446, 452, 459
Alm, Per Olof, 526
Almblad, Jörgen, 171, 174, 185, 186, 197, 209, 211, 214, 216, 229, 280, 283, 284, 285, 286, 288, 414, 457, 519, 674, 675, 685, 688, 715
Almgren, Carl-Eric, 494
Almi, Abdel Majed, 327
Almirante, Giorgio, 364
Al-Sahaf, Mohammed, 41
Alsén, Olle, 17, 18, 435, 473, 477, 478, 506, 507, 528, 711
Altamirano, Carlos, 460
Althin, Peter, 526, 643
Alvarez Martinez, Gustavo, 790, 794, 805
Alvestrand, Allan, 549
Ancia, Véronique, 326
Anckarström, 559
Andersen, Ole Stig, 497
Anderson, George W, 496
”Andersson”, 221, 222
Andersson, Alf, 238, 296, 305, 397, 650
Andersson, Anders, 678, 685, 686
Andersson, Arne, 495, 686
Andersson, Bo, 825
Andersson, Bo, 825
Andersson, Bo G, 324, 341, 344
Andersson, Christoph, 324
Andersson, Dag, 825
Andersson, Jan, 77
Andersson, Lars-Erik, 45
Andersson, Per, 678
Andersson, Peter, 93, 98, 99, 128-131, 192
Andersson, Sten, 139, 151, 159, 206, 319, 323, 364, 374, 387, 420, 463, 479, 498, 579, 580, 607, 648, 658, 659, 665, 667, 681
Andersson, Sven, 385, 494, 498
Andersson, Tommy, 80
Anderstedt, Cecilia, 73
André, Anna-Britta, 59, 207
Andreasson, Reidun, 523, 524
Andreotti, Giulio, 486, 489, 508
Andresson, Arvo, 732, 745
Anér, Sven, 17, 18, 19, 198, 216, 222,

256, 261, 262, 409, 410, 475, 521, 523,
524, 526, 528, 532, 534, 536, 537, 541,
575, 605, 665, 684, 712, 729
"Anette K", 62
Angleton, James Jesus, 489
Ankarspong, Ullah, 528
"Anna", 44
"Anneli", 220
"Annika", 58
Anselmi, Tina, 509
Anstrin, Bo, 720, 721
Antonio, Emile de, 646
Antunes, Luis, 364
Apfalter, Heribert, 331
Arafat, Yassir, 445, 515
Aragones, Emilio, 452
Arbatov, Georgij, 189, 383, 384, 386,
668
Ardbo, Martin, 306, 308, 317-320, 579
Ardenfors, Jack-Tommy, 558
Areskoug, Gunnar, 493
Armao, Robert, 592
Army, Herbert, 331
Arning, Sten, 371
Arnström, Karl Erik 105, 825
Aro, Hasse, 732
Aronsson, Bertil, 369
Arvidsson, Per, 426, 432-435
Arvidsson, Thorwald, 390, 391
Aschberg, Richard, 239
Aschberg, Robert, 18, 239, 303-305
Askne, Lena, 678
Aspegren, Ebbe, 420
Aspinall, Edward, 612
Aspling, Sven, 48, 408, 491, 492
Asplund, Bo, 149, 354, 422, 423, 517
Ata, "Ali", Enver, 275
Attenborough, Richard, 587
Audran, René, 307, 312
Avsan, Anti, 433, 434, 475

Axberger, Hans-Gunnar, 571, 573, 712
Ax:son Johnsson, Antonia, 662
Ax:son Johnsson, Bo, 662

B

Badene, Peder, 433, 434
Bahr, Egon, 383
Baksi, Kurdo, 706
Bani-Sadr, Abdolhassan, 313, 335,
Banks, John, 582
Barbie, Klaus, 458
Barbro, 120
Baresic, Miro, 25, 379, 380
Barkentorp, Catarina, 759
Barlow, Eeben, 592
Barnett, Nigel, 633, 634
Barnevik, Percy, 405-410
Barschel, Bernd, 333
Barschel, Uwe, 307, 332, 333
Beatrix, prinsessa, Holland, 410
Beckérus, Göran, 721
Beckman, Rune, 557
Beek, 757
Beek, Urve, 758, 759
Beit, Alfred, 582
Bejerot, Nils, 277, 359
Belfrage, Erik, 408
Belich, Elisabeth, 232, 239
Bemis, Gregg, 764, 765, 766
Benbrahim, Abdel Jen, 327
Bendréus, Gunnar, 766
Bengtsson, Elias, 711, 712
Bengtsson, Ingemund, 155, 156, 163,
164, 408
"Benny P" = Trappmannen, 78, 208
"Beno, Abraham", 269
Berg, Jan-Erik, 762
Bergenstrand, Klas, 299, 654, 667, 674
Bergfors, Lennart, 517, 518
Berggren, Elisabeth, 524

Berggren, Nils-Olof, 172, 190, 191, 569
 Bergholm Söder, Anneli, 774
 Bergman, Tor, 397
 Bergqvist, Olof, 569
 Bergström, Gunvor, 335
 Bergström, Hans, 406, 408, 409, 411
 ”Berit”, 104, 216
 Bermudez, Enrique, 793, 794, 805, 809
 “Bernard, Louis” = “Jean-Claude”, 477, 478
 Bernays, Edward L, 708
 Bernhard, prins, Holland, 592
 Berntler, Melker, 220, 386
 Berntsson, Lars, 133, 538, 825
 ”Bertil” = Jörgen B, 373-376, 716
 Bertil, prins, 389, 549
 ”Bettan”, 106
 Beukelaar de, 364
 Beverhjem, Johnny, 753
 Bidefjord, Leif, 62, 94, 211, 825
 Biest, Alain van der, 327, 328
 Biko, Steve, 166, 587, 613, 619
 Bildt, Carl, 142, 385, 407, 408, 641, 686, 735, 737
 Birchan, Ivan von, 18, 200, 366, 367
 Birgitta, 120
 Birking, Stefan, 353
 Bjerkeseth, Torbjørn, 461
 Bjerring, Angelica, 774
 Björck, Anders, 547, 670
 Björged, Anders, 408
 Björk, Kaj, 491
 Björk, Sonny, 235, 284, 297, 433, 434
 Björklund, Claes, 198
 Björkman, Anders, 70, 71, 174, 175, 716
 Björkman, Anders, 732, 738
 ”Björn”, 514
 Björn, Lars-Eric, 311
 Blackburn, Molly, 603
 Bladh, Rune, 161, 242, 338, 653
 Block, Eskil, 722
 Blom, Birgitta, 295
 Blomgren, Mats, 825
 Blum, Jack, 791
 Blunt, Anthony, 404
 ”Bo”, 219
 Bodström, Lennart, 139, 386, 388, 606
 Boehm, Horst, 331
 Bogdanov, Illu Erma, 758, 759
 Bogdanov, Viktor, 749, 754, 756, 758, 759
 Boheman, Erik, 408
 Bohman, Agneta, 536
 Bohman, Gösta, 402
 Booth, John Wilkes, 560
 Borchart, 49
 Borg, Lennart, 722
 Borg, Per, 825
 Borghese, Valerio, 458, 487-489
 Borgnäs, Lars, 17, 37, 38, 177, 197, 199, 207, 235, 294, 296, 297, 374, 387, 391, 398, 427, 428, 474, 571, 574, 575, 579, 648, 652, 653, 729
 Borgström, Claes, 304
 Bosch, Orlando, 448-454
 Botha, Pik, 602
 Botha, PW 589, 590, 615, 623, 629
 Boynants, Paul van den, 489
 Braconier, Fredrik, 502
 Braidwood, Brian, 767
 Brandenberger, Hans, 332
 Brandt, Daniel, 455
 Brandt, Göte, 357
 Brandt, Rudolf, 404
 Brandt, Willy, 254, 410
 Bratt, Ingvar, 312, 322, 350
 Bratt, Peter, 393, 396, 498, 721
 Brennecker, Dick, 511
 Bresky, Tomas, 199

Brinkeborn, Bertram, 340
Brodd, Ulrika, 268
Brolund, Birgitta, 118, 134, 152, 190, 191
Broms, fröken, 410
Brown, Carl I, 793
Brown, Eric, 793
Brundtland, Gro Harlem, 383, 502
Brzezinski, Zbigniew, 411
Brännström, Leif, 107, 124
Brännström, Roland, 495
Buckley, William, 489
”Buhran”, 636, 728
Bull, Gerald, 307, 325
Bull-Hansen, 505
Burgess, Guy, 404
Burt, Richard, 16, 383
Bush, George, 254, 410, 411, 454, 506-508, 511, 513, 514, 567, 598, 637, 788-801, 806, 807, 810, 811
Bush, Jeb, 790
Bush, Prescott, 796
Bush, Rose, 797
Bussel, Craig, 765
Bye, Roland, 497, 498
Bystedt, Claes, 84, 88, 91, 96-99, 103, 119, 122, 123, 193
Bävner, Inger, 366
Bäck, Karl Gunnar, 221, 578-580
Bäck, Laila, 762
Bäcklund, Kent, 75, 825
Bäckman, Åke, 429
Böhlin, Birgitta, 435
Böttiger, Lars-Erik, 549

C

Calero, Adolfo, 809, 810
Callejas, Inez, 447
Calloway, Bo, 786
Calvi, Roberto, 508, 509

Campbell, Duncan, 579
Candemir, Nuri, 276
Cannistraro, Vincent, 510
Carl, prins, Sverige, 559
Carl XVI Gustaf, 135, 145, 153, 155, 302, 408, 410, 549, 642, 660
Carlberg, Anders, 316, 319, 344
Carlqvist, Knut, 735
”Carlsson, Abbe”, 533
Carlsson, Bernt, 506, 586, 588, 636, 637
Carlsson, Dennis, 240
Carlsson, Ebbe, 142, 147, 160, 271, 276, 427, 428, 430, 433, 470, 521, 532-534, 537, 606, 654, 702, 711, 718
Carlsson, Ingvar, 125, 131, 137, 139, 146, 152, 158, 318, 319, 321, 324, 391, 392, 406, 495, 498, 533, 539, 540, 599, 641, 654, 664, 665, 667, 670, 671, 681, 735-737
Carlsson, Roine, 150, 151, 495
Carlsson, Sten, 420
Carlsson, Tommy, 825
Carlström, Lage, 271
Carneström, Gia, 98, 99, 102, 107, 108, 113-117, 132, 193-195
Carriles, Luis Posada, 453, 454
Carrington, 405, 410
Carson, Roy S, 237, 660-662
Carter, Jimmy, 496, 506
Casey, William, 489, 507, 511, 513, 592, 790, 794, 798, 800, 801
Casselton, Peter, 595, 607, 608, 611-613, 617, 622, 626, 632, 633, 727
Casson, Feliche, 486
Castellino, Domenico, 327
Castro, Fidel, 448, 454
”Catarina N”, 62
Ceasar, Thane, 263
Cederblad, Hans, 517, 518
Cedergren, Sigge, 76, 77, 86, 202, 282,

287, 288, 298, 299, 358
Cederschiöld, Carl, 413, 421
Celepli, Ismet "Remzi", 275
Chaitkin, Anton, 796
Chalfont, 798
Chamorro, 794, 809, 810
Chang, Chi Ryang, 496
Chanh, Nguyen Tho, 402
Che Guevara, 812
Chiaie, Stefano delle, 380, 447, 456,
457, 458, 488, 726
Chomsky, Noam, 512
"Christer K", (vittne E) 78, 79
Christianson, Lars, 83, 106, 107, 136,
137, 153, 181, 260, 262, 290, 825
Christiansson, Lars (m), 762
Christiansson, Lars, 503
Christianson, Sven-Åke, 285
Churchill, Winston, 271
Claes, A, 431
Claes, Willy, 327
Clair, Elroy George, 790
Clarridge, Duane, 791
Clinton, Bill, 411, 511, 789-792
Coeme, Guy, 326, 327
Coetzee, Dirk, 200, 585, 588, 593, 598-
601, 604, 617-619, 624, 626, 629, 632
Coetzee, Johan, 481, 588, 589, 598, 629
Colby, William, 490, 491, 513, 514,
784-787, 789, 791, 803, 810
Coleman, John, 410
Collstam, Gun, 253
Concutelli, Pierlugi, 447
Connelly, Bernhard, 779
Connelly, John, 265
Connerotte, Jean-Marc, 326, 329, 330
Cools, André, 307, 309, 325-330
Cooper, Bill, 317, 788, 804
Cossiga, Francesco, 486
Costa, Catrin da, 354

Cougnon, Jean-Louis, 537
Cranston, Alan, 379
Craxi, Bettino, 254
Croniér, Birgitta, 474
Crooke, Ian, 592
Crousel, Chantal, 533
Cuckney, John, 798, 799

D

"Dager", 57
Dahl, Birgitta, 42
Dahl, Kjell, polis, 825
Dahlgren, Hans, 43, 139, 393, 534
Dahlgren, Rolf, 97, 527-529, 681-686
Dahlman, Sven, 408
Dahlsten, Ulf, 125, 135, 139, 146, 173,
176, 305, 664, 665, 674
Dahlström, Birgit, 100
Dalsgaard, Christian, 57, 81, 92, 105,
123, 151, 476, 825
D'Amato, Federico Umberto, 458
Danielsson, Jan, 211, 299, 434, 436,
461, 513, 620, 622, 626-630, 675
Danielsson, Lars, 772
Danielsson, Ulla, 581, 582
"Danilo", 357
Darban, Hasan Hayri, 703
Dardenne, Sabine, 329
Dassault, Serge, 327
Davies, Brian, 628, 629, 703
De Beers, 661
DeBusia, Nana, 800
Degerman, Maria, 102, 113, 114, 115,
192, 194
Dehaene, Jean-Luc, 327, 329
De Klerk, FW, 569, 585, 599, 615
De Kock, Eugene, 481, 532, 577, 578,
582-585, 595, 600, 608, 615-617, 621,
625-627, 629, 630, 632-634, 642, 643,
703

De Kock, Vossie, 583, 585
Delanghe, Johan, 326
Delhez, Laetitia, 329
Delsborn, Anders, 75, 83, 84, 105, 218,
222, 716
Dencker, Sigurd, 300, 302, 354, 516
Dessales, JP, 604
Devalier, Jean, 364
Diana, princessa, England, 510
Diaz Diaz, d' Artagnan, 452
Djurfeldt, Claes, 63, 82, 86, 87, 90, 92,
417, 430, 432-434, 438-441, 700, 714,
825
Docheff, Ivan, 379
D'Oliviera, 626
Donovan, William, 489
Dowling, Kevin, 592
Dulles, Allen, 404, 489
Dulles, John Foster, 404
DuPont, familjen, 410
Dutroux, Marc, 328-331
Dørum, Olav, 603

E

Ecevit, Bülent, 703
Eckleff, Karl Fredrik, 549
Ed, Kenneth, 84, 88-90, 127, 128
Edenman, Ragnar, 401, 413, 570
Edholm, Sten, 135, 144
Edling, Stig, 298
Edström, Kjell, 550
Edström, Stefan, 825
Edwards, Karl, 626, 629
Eek, Hilding, 335, 350
Ehnmark, Anders, 277
Einhorn, Jerzy, 121
Einseln, Alexander, 732
Einstein, Albert, 382
Eisenhower, Dwight D, 729, 793
Ek, Åke J, 363, 364, 380, 496

Ekberg, Christer, 312
Ekesäter, Thomas, 57, 151, 204, 417,
419, 475, 476, 825
Eklundh, Claes, 184
Ekman, Lars, 285, 286
Eksborg, Ann-Louise, 742, 761
Ekstrand, Peter, 140, 144
Ekström, Lars Yngve, 235
Ekström, Lars, 477
Elfsberg, Claes, 213
Eliasson, Jan, 318
Eliasson, Kjell Arne, 569
Elisabeth, 120
Elisabeth II, 410
Elmér, Birger, 400, 401, 498, 499, 719
Enerström, Alf, 214, 370-372, 391, 685,
720
Engberg, Ulf, 423
Englund, Karl, 491
Englund, Per, 825
Engström, Birger, "Birre", 107, 110,
112, 113, 116-121, 123, 124, 132
Engström Odd, 358, 359
Engström, Stig, 74, 82, 83, 96, 216, 718
Engström, Ulf, 678
Enquist, PO, 16
Erik och Elsa, 377, 378
Eriksson, Anders, 463
Eriksson, Christer, 93, 183, 192
Eriksson, Henry, 373, 374, 376
Eriksson, Ingvar, 171, 203, 209, 221,
236
Eriksson, Lars-Erik, 59
Ericsson, Lars Eric, 256, 415, 573, 574
Eriksson, Lars Gunnar, 586, 588, 589,
592
Eriksson, Lilian, polis, 825
Eriksson, Mats, polis, 825
Ericsson, Michael, 364
Eriksson, Ola, 144

Ericsson, Peter, 98
Erlander, Tage, 400, 401, 408, 409, 491,
492, 494, 498, 539
Erlandsson, Björn, 673
Ernesto, Marques, 176
Ersson, Boris, 200, 593, 599, 617, 619,
630
Ersson, Kenneth, 72
Esbjörnsson, Esbjörn, 158, 568
Escobar, Pablo, 799, 800
Escobedo, Gaspar Jiménez, 452, 454
Espinoza, Pedro, 460
Esser, Emily, 603
Esser, Franz, 581, 602, 603, 726
"Eva" (Marianne P), 57, 58, 62, 94, 201,
210, 211, 517
Eva, 581
"Eva F", 53

F

Fabius, Laurent, 160, 532, 534, 535
Fair, Richard, 633
Falck, Ami, 337, 349
Falck, Cats, 157, 307, 312, 335-342,
349, 350
Falk, Gunnar, 268
Fauzzi, Nicola, 69, 219, 716
Fehrm, Sven, 163
Feldt, Kjell-Olof, 47, 131, 146, 152,
319, 393, 394, 408, 539, 540
Ferm, Anders, 385, 386, 408, 580
Fernandez, Joseph, 791
Fichtelius, Erik, 145, 146
Figure, Colin, 798
First, Ruth, 589, 601
Flower, Ken, 595
Fonda, Bridget, 767
Ford, Gerald, 664
Ford, Glenn, 511
Ford, Peter, 511, 512

Fordell, Tommy, 825
Forrester, William, 307
Forsberg, 354, 356
Forsberg, Lars, 161, 242, 246
Forsell, Sven Helge, 590
Forsberg, Olof, 678, 745, 746, 761
Forssman, Hans, 206
Forsström, Jan, 359
Franchell, Eva, 771
Francovich, Allan, 494, 500, 503, 504,
702
Franco, Francisco, 380, 458
Fransson, Tomas, 825
Freda, Franco, 487
Fredericius, Göran, 53, 217
Frederik IX, 410
Fredriksson, Arne, 564
Fredriksson, Rolf, 136, 150, 168, 172
Fredriksson, Åke, 161, 242
Frei, Eduardo, 460
Freivalds, Laila, 302, 574, 575, 599
Fresno, Ana, 447
Frykman, Bengt, 762
Fuentes, Roberto, 454, 455, 460
Fylking, Gert, 303, 305
Fühnratt-Kloeps, Ernst, 188
Fälldin, Christer, 762
Fälldin, Thorbjörn, 164, 165, 386, 408,
570
Fäldt, Lillian, 528
Förster, Andreas, 342

G

Gable, Gerry, 444
Gabrielsson, Lennart, 149, 159
Gahrton, Per, 321, 478, 479, 526
Gallon, Rolf, 560
Gandhi, Indira, 311, 313
Gandhi, Mahatma, 362
Gandhi, Rajiv, 41, 254, 313, 314, 317,

318, 321, 323, 324, 500, 723
 Garbler, Paul, 336
 Garder, L, 755
 Garzon, Baltasar, 456
 Gayre, Robert, 489
 Gedda, Klas, 82, 86, 87, 825
 Gehlen, Reinhard, 485, 495
 Gehring, Ulle, 480
 Geijer, Arne, 408, 491, 492, 498
 Geijer, Lennart, 377, 720, 748
 Geijer, Reinhold, 494
 Gelli, Licio, 489, 507, 508, 567
 "Georg A", 423
 Gericke, David Olwage, 606
 Giannettini, Guido, 457
 Giesecke, Curt Stefan, 463, 494
 Gillenskog, Håkan, 825
 Gillespie, Vernon, 629, 703
 Glansk, Björn, 417
 Glantz, Stefan, 72, 73, 101, 205
 Glenn S, 324
 Goldsmith, James, 598
 Gonzalez, Felipe, 254
 Goosen, Hennie, 612, 613
 Goosen, Piet, 595, 613
 Gorbajov, Mikhail, 323, 383, 389, 397, 503
 Gradin, Anita, 131, 146, 152, 318, 319, 324, 345, 670
 Grafström, Anders, 493
 Granberg, Lennart, 665
 Grape, 45
 Gray, Medi, 588
 Gregg, Donald, 790, 791, 797, 798
 Gregussen, John = "Andreas John", 495-497
 Griebenawer, 606
 Groth, Arne, 420
 Grundborg, Ingvar, 425-427, 430, 432-434, 437, 438, 700, 727
 Grundevik, Bernt, 432
 Grundin, Robert, 161, 242, 246
 Gruvedal, Elving, 161, 242, 246, 653
 Gräns, Lena, 157, 336, 338-342
 Gröning, Egon, 678
 Grönkvist, Lars, 417
 Guarino, Philip, 507, 567
 Guibeb, Hans, 603
 Guillou, Jan, 277, 279, 298, 305, 341, 342, 393, 394, 396, 397, 457, 498, 720, 721, 777
 Guillou, Yves, 457
 Gummesson, Jonas, 400, 401, 779
 "Gun K", 69
 Gunnarsson, Gösta, 276
 Gunnarsson, Sture, 158
 Gunnarsson, Victor (33-åringen), 68, 142, 146, 206, 267-274, 365, 378, 660, 688, 706, 707
 "Gunnel", 60, 220
 Gunnmo, Gunno, 557
 Gustaf III, 44, 378, 559
 Gustav V, 549
 Gustav VI Adolf, 549
 Gustafsson, Alf, 605
 Gustafsson, Leif, 363, 376
 Gustafsson, Stan, 408
 Gustafsson, Sten, 408
 Gustafsson, Sven, 570
 Guyatt, David, 783
 Gyllenhammar, Pehr G, 408
 Güngör, Cetin "Semir", 276
 Gür, Thomas, 680
 Gålne, Bertil, 463, 493
 Gärdestad, Ted, 86, 218, 219
 "Göran S", 52, 220
 "Göran S", 427
 Göransson, 46
 Göransson, Bengt, 139, 681
 Göring, Herman, 415

H

- Hage, Anna, 73, 101, 105, 183, 201, 292, 716
Hagelberg, Uno, 432
Hagman, Bo, 122
Hagman, Lennart, 401
Hagman, Åke, 607
Hagström, Annika, 390
Hagård, Birger, 381, 609
Hahne, John-Erik, 40, 116, 535, 674
Haig, Alexander, 489, 614, 784-786, 790
Hald, Fibben, 175
Hall, Per, 825
Hallberg, Leif O, 654
Haluk, Özgül, 671
Hamdahl, Bengt, 436
Hamrén, Lars, 213
Hamrin, Yngve, 498
Hane, Lennart, 419, 420
"Hans L", 375
"Hans S" = Tommy
Hansén, Göran, 122, 188, 190, 191
Hansén, Krister, 673
Hansson, Tommy, 420
Harari, Mike, 804, 806
Harder, Erling J, 495
Harms, Uwe, 331
Harriman, Averell, 796
Hasenfus, Eugene, 317
Hashemi, Cyrus, 331, 332
Hashemi, Jamshid, 332
Hasselbohm, Anders, 582, 593, 616
Hasselrot, Åke, 493, 494
Haste, Hans, 359, 655, 658, 688, 705
Havel, Vaclav, 369, 370
Heckscher, Gunnar, 408
Hedén, Axel, 720, 721
Hedén, Ingegerd, 762
Heder, Mats, 148
Hedin, Ingegerd, 762
Hedlund, Gunnar, 498
Hedlund, Harry, 135
Hedlund, Jan, 89, 91, 92
Hedlund, John, 42
Hedman, Kurt, 762
Hefer, Stejpan, 380
Heidenreich, Milan, "Mille", 368-370, 530
Heimer, Ingvar, 13, 359, 360, 361, 538, 716, 729
"Helena", 52
Helin, Anders, 37, 38, 174, 176, 177, 185, 256, 272, 280, 283, 286, 287, 292, 293, 295, 296, 359, 398, 427, 428, 620, 652, 653
Helin, Ulf, 76, 82, 84, 105, 118, 167, 182, 433, 434
Hellberg, Anders, 256, 766
Hellgren, Göran, 182
Hellman, Ulf, 825
Hellström, Mats, 151, 323, 586-588
Hellsvik, Gun, 537
Helms, Richard, 576
Helmsjö, Roy, 678
Henriksson, Ulla-Karin, 677
Hermansson, Jan, 82, 86, 87, 90, 92, 825
Herrhausen, Alfred, 307
Herrmann, Ottokar "Rohloff", 333
Herrmann, William, 513
Hetler, Hans, 497
Heun, Joakim, 175
Hierner, Gunnar, 174, 370
Hildén, Gunvor, 123
Hiltonen, Eino, 351, 352
Himmler, Heinrich, 404
Hinterscheid, Mathias, 582
Hirschfeldt, Johan, 674

Hitler, Adolf, 26, 403, 415, 423, 436,
457, 489, 495, 796
Hjelmberg, Ulf, 434
Hjertonsson, Ulf, 455
Hjort, Henry Bo, 45
Hjälmoth, Sven-Åke, 143, 150, 151,
154, 172, 295, 296, 413, 421, 519, 533,
653, 670, 674
Hoare, 'Mad Mike', 590
Hoareau, Gérard, 591
Hofsten, Bengt von, 353
Hofsten, Hans von, 364, 389, 420, 505
Holgersson, Jörgen, 311, 344, 345
Holknekt, Olle, 524
Holm, Carl G, 720
Holmberg, Bo, 139
Holmberg, Cay, 384, 420
Holmberg, Erik, 499
Holmberg, Kaj, 752
Holmberg, Yngve, 408, 608
Holmblad, Ture, 557
Holmér, Hans, 21, 42, 45, 81, 97, 101,
111, 121, 122, 157, 162-164, 169, 171,
173, 176, 177, 182, 198, 200, 201, 204,
216, 217, 222, 227, 228, 231, 233, 244,
245, 253, 258, 267-272, 275, 277-280,
295, 298, 336, 343, 377, 378, 386, 416,
421, 428, 429, 433, 455, 475, 477, 495,
521-529, 557, 569, 574, 579, 581, 619,
635, 653-655, 658, 660, 661, 666, 668,
670-672, 675, 681, 682, 684, 702, 715,
718, 725
Holmér, Ingrid, 660, 671
Holmér, Åsa, 526, 675
Holmes, Don, 786
Holmgren, Ann-Charlotte, 75
Holmqvist, Eric, 498
Holmström, Bo, 445
Holmström, John-Olof, 677-680
Holtappels, Peter, 760

Honecker, Erich, 342
Honegger, Barbara, 506
Hongelin, Hans, 100, 203
Honour, Ray, 745
Horm, Arvo, 363-365, 496, 609
Hougan, Jim, 520
Hugo, Schalk, 625-627
Hulterström, Sven, 277
Hummel, Werner, 737, 738, 741, 760
Hunt, Edward Howard, 448, 449
Hurtig, Anders, 343
Hussein, Sadddam, 315, 796
Hyde, Henry, 792
Hyllander, Hans, 172
Hüman, Heine, 603-607, 631, 726
Hüssein, Sinain, 276
Hyttinen, Hannu, 300, 302
Håkansson, Sven-Olof, 340
Hånell, Roger, 300
Hårdeman, Rune, 671
Håvik, Doris, 169, 570
Håård, Lennart, 239, 240, 302
Hägglund, Tommy, 825
Häggman, Bertil, 496, 497
Häggström, Per, 377, 531
Häkkinen, Karin, 139
Höglund, Sture, 674, 724

I

Icke, David, 512
Ingebritsen, 504, 505
Irvell, Arne, 155, 157, 283
Isacsson, Håkan, 396, 498, 721
Israelsson, Göran, 72
Irwing, Michael, 590
Ivarsson, Ragnar, 18
Iveroth, Axel, 408
Izquierdo, Julio, 458-460

J

Jacobsson, Hadar, 549
 Jacobsson, Per, 408
 Jager, Antoinette de, 626, 627
 Jansson, Reine, 76
 Janzon, Bo, 237
 "Jean-Claude" = "Louis Bernard"
 Jeltsin, Boris, 392
 Jennekvist, Leif, 775, 776
 Jeppsson, Lars, 74, 75, 79-81, 86, 90-92, 95, 102, 177, 203, 438, 476
 "Jerker" = Mauno L, 63, 64, 204, 215
 "Jerry", 477
 Joanson, Ove, 138
 Johannes Paulus I, (= Albino Luciani), 509
 Johannes Paulus II (= Karol Wojtyla), 509
 Johansen, Trond, 497
 Johansson, 48, 49
 Johansson, B, 353
 Johansson, Bengt KÅ, 139
 Johansson, Christina, 172
 Johansson, Hans, 72
 Johansson, Hugo, 499, 505
 Johansson, Karin, 73, 183, 201
 Johansson, Kenneth, 212, 825
 Johansson, Lennart, 408
 Johansson, Olof, 537
 Johansson, Rune, 408, 491, 498
 "John Andreas" = Gregussen
 Johnsson, Sixten, 674
 Joiret, Marie-Hélène, 325
 Jonathan, Leabua, 595, 597
 Jones, Peter, 799
 Jonsson, John, 269
 Jonsson, Kaj, 421
 Jonsson, Torsten, 257, 296, 323
 Jordanovic, Tomislaw, 90
 Jorinder, Christina, 418
 Josefsson, Stefan, 161, 242, 246
 Joung, Lars, 408
 Juliana, drottning, Holland, 410
 Jungeryd, Christer, 762
 "Jürgen G". 342
 Järborg, Bo, 526
 Järskalainen, Antti, 751, 752
 Järvas, Gunnar, 420
 Jölle, Jan, 43
 Jönsson, Gunnel, 825
 Jörilin, Per, 228, 417, 475, 654, 671

K
 Kahlbom, Leif, 47, 208
 Kalantarnia, Saied, 316
 Kalman, Einar, 372
 Kalugin, Oleg, 336
 "Karin G", 54
 "Karl K", 367
 Karl XIII, 549
 Karl XIV Johan, 549
 Karl XV, 549
 Karlefors, Bertil, 762
 Karmi, Väinö, 755
 Karlsand, Lars, 187, 188
 Karlsson, Alf, 110, 125, 150, 276, 367, 372, 376, 670, 724, 725, 727
 Karlsson, Kent, 825
 Karlsson, Kjell-Arne, 416
 Karlsson, Monika, 359
 Karlsson, Nils-Erik, 155
 Karlsson, Per Ola, 125, 126, 160, 417, 428, 429, 432, 433, 470, 654
 Karlsson, Ulf, 185, 280, 435
 Karlsson, Ulf, fotograf, 94, 96, 217, 218, 259, 261)
 Karlström, Bo, 240
 Karppinen, Tuomo, 741
 Kassem, Abdul Karim, 689-699, 701-707, 713, 726, 728
 "Katja", 68, 472-474

Kegö, Walter, 280
 Kekkonen, Urho, 498
 Kennedy, Edward, 665
 Kennedy, John F, 16, 20, 263-265, 267,
 404, 447, 448, 489, 504, 514, 560, 615,
 706, 710, 713, 729, 793
 Kennedy, Robert, 263, 265
 Kennedy, William, 810
 Kentridge, 166
 Kettis, Pär, 723
 "Kicki", 63
 Kikas, Kaimar, 750, 754, 756, 758, 759
 Kikas, Viive, 758, 759
 Kikust, Valter, 748
 Kilinc, Zülküf / Sevdet, 275
 King, Martin Luther, 245, 263
 Kirkestuen, Finn, 497, 498
 Kirkpatrick, Lyman, 24
 Kissinger, Henry, 367, 405, 407, 410,
 411, 786, 790, 793
 Kittlaus, Manfred, 341
 Kjellvås, Ingvar, 283
 Klaar, Christian, 150
 Klaar, Tommy, 353
 Klering, Ingrid, 42, 46, 47, 50, 52, 60,
 61, 66, 109, 115, 126, 133, 538
 Klerk, FW de, 594, 597, 615, 618
 Kling, Herman, 408
 Klinger, Klaus, 333
 Knack, Hans-Joachim, 333
 Knapp, Klaus, 541
 Knieriem, August von, 403, 404
 Knieriem, Elisabeth von, 399
 Knieriem, Ivan Fjodorovitj, 404
 Knieriem, Ottokar von, 404
 Knieriem, Woldemar von, 404
 Knight, Julian, 645
 Knight, Stephen, 546
 Koch, Willie, 481
 Koci, Hans, 110, 116, 117, 119, 121-
 123, 125, 134, 136, 141, 143, 152, 168,
 179, 182, 190, 191, 523, 665
 Kock, Eugene de, se De Kock
 Kohl, Helmut, 254
 Kohut, Anette, 80, 201
 Koivisto, Christer, 748
 Koljonen, Olavi, 756
 Kopp, Ingvar, 236
 Korhonen, 59
 Kosiak, John, 379
 Kosmo, Jørgen, 497
 Kramm, Wilhelm, 45, 70, 101, 154, 156,
 159, 718, 825
 Krantz, Lars, 18, 85, 203, 204, 240, 260,
 299, 300, 716
 Kreisky, Bruno, 254
 "Kristian", 64, 109, 214, 438
 Kristipovich, Igor, 761
 Krusell, Ingemar, 39, 173, 234, 266,
 293, 294, 296, 578, 579, 583, 626, 651-
 653, 777
 Krönmark, Eric, 498
 Kugelberg, Bertil, 491, 492, 498
 Kugelberg, Fredrik, 434
 Kupffer, von, 404
 Kvarning, Magdalena, 618
 Kyhlén, Åsa, 521
 Källström, Lennart, 62, 94, 96, 211,
 517, 825
 Körlof, Björn, 762

L

Laggar, Sven-Olof, 825
 Lakowski, 331
 Lambrecks, Eefje, 329
 Landby, Pär, 434
 Lane, Mark, 448
 Lange, Gunnar, 408
 Lange, Wincent, 131, 140, 144, 146,
 147, 151, 159, 161, 234, 238, 244, 246,

435
 Lantz, Torsten, 825
 "Larsson", 49
 Larsson, Allan, 680
 Larsson, Anders, 363-366, 380, 381, 496, 639
 Larsson, Arne, 377
 Larsson, Björn, 825
 Larsson, Bo, 825
 Larsson, Kjell, 139
 Larsson, Mikael, 198
 Larsson, Peter, 762
 Larsson, Stig, 408
 Lasater, Dan, 789, 792
 Lassinantti, 377
 Latef, Aschmed, = "Buhran", 636, 728
 Lategan, Piet, 629
 Laur, Uno, 745
 Lavrell, Kenneth, 96, 98, 107, 108, 119, 122, 123, 193-195, 345
 LaWey, Anthon, 558
 Leach, Michael, 588, 611, 642
 Leander, Torsten, 324
 Lee, Edward Howard, 443
 Lefebvre, Jacques, 326
 Leffler, Christian, 534
 Leiger, Kairi, 758, 759
 Leiger, Lembit, 750, 754-756, 758, 759
 Leighton, Bernardo, 446-448, 451
 Leijon, Anna-Greta, 147, 321, 412, 652, 658, 659
 "Leila", 52, 176, 212
 Lejeune, Julie, 328
 Lemnitzer, Lyman, 489
 "Lena", 58
 Lenihan, Mike, 213, 214
 "Lennart G", 55
 Leopold, Anders, 460, 507, 688, 716, 729
 Letellier, Orlando, 447, 452, 455, 460
 Letzén, Sven-Roland, 678
 Levander, Sten, 775
 Levin, Allan, 627
 LeWinter, Oswald, 445, 500, 506, 507, 510, 511
 Lexne, Anders, 233, 235, 236, 240
 Lidberg, Lars, 304
 Lidbom, Carl, 36, 142, 155, 160, 276, 282, 396, 521, 532-537, 541, 662, 687, 709, 710
 Lidbom, Lena, 142, 533, 662
 Lidgard, Curt, 52
 Liekendael, Eliane, 329
 Lignell, Anders, 762
 Lilja, Sven, 663
 Liljedahl, Charlotte, 75
 Liljefors, Åke, 641
 Liljeros, Arne, 283, 286, 288, 289, 292-295
 Lincoln, Abraham, 263, 559, 560
 Lindahl, Rutger, 762
 Lindahl, Sievert, 138
 Lindbeck, Assar, 408
 Lindberg, Gunnel, 569
 Lindberg, Hans, 686
 Linde, Silver, 752
 Lindencrona, Alvar, 491, 492, 494, 721
 Linder, Nils, 45, 155, 157, 246, 653
 Linderhagen, Gert, 338
 Lindgren, Göran, 53
 Lindgren, Låtta, 103, 110, 112, 116
 Lindh, Anna, 771, 772, 774, 775, 778-781
 Lindhagen, Curt, 549
 Lindmark, Göran, 762
 Lindstedt, Annelie, 762
 Lindsten, Åke, 381
 Lindsten, Åke, 605
 Lindström, Anders, 236
 Lindström, Kjell, 116, 131, 665

Lindström, Lars, 570
Lindström, Nils, 678
Lindström, Tommy, 52, 154, 157, 158,
163, 174, 234, 257, 269, 271, 297, 298,
363, 369, 370, 521, 529-532, 579, 619,
625-627, 653, 674, 725
Lindström, Ulf, 762
Lindvall, Christer, 742
Lingsberg, Sture, 137, 138
Lingärde, Ulf, 215, 314, 315, 395, 479,
500, 516, 719, 725
Lipton, David, 265
Litzén, Anders, 570
Ljung, Lennart, 142, 150, 502
Ljunggren, Lars, 549, 722, 723
Ljunggren, Stig-Björn, 526
Ljungqvist, Leif, 77, 78, 82, 83, 91, 96,
167, 210, 299
Ljungqvist, Ingemar, 407
Ljungwall, Folke, 320, 321, 348
Lobe, Karlis, 379
Lon Nol, 785
Lorei, Robert, 802-811
Lorenz, Marita, 448, 449
Lorenzo, Giovanni de, 489
Lubowski, Anton, 603
Luciani, Albino = påven Johannes
Paulus I, 509
Lund, Agneta, 137
Lund, Bo, 270
Lund, Ola, 268
Lundberg, Christina, 360, 361
Lundberg, Filip, 462
Lundberg, Lars, 466, 467, 468
Lundberg, Mats, 311, 316, 319, 324
Lundborg, Åke, 395
Lundén, Maj, 523, 525
Lundin, Alf, 66, 70, 213
Lundin, Lennart, 356
Lundkvist, Svante, 151

Lundström, Karl, 472
Lundvall, Björn, 408
Luttunen, Juhani, 748
Luttwak, Edward, 384
Lyttkens, Hampus, 15
Lähde, Helena, 68
Länninge, Jan, 102, 188, 194, 219
Löhr, Lena, 825
Lönnheden, Bo, 164
Lövgren, Peter, 54, 85, 204, 206

M

Mabuza, Lindiwe, 672, 673
Machel, Samora, 307
Machnov, Rolf, 203, 417, 418
MacLean, Donald, 404
Madrid, de la, 41
Magnergård, Roger, 513
Magnusson, Erik, 173
Maletti, Gianadelio, 458
Malmström, Kurt, 630, 654
Malmström, Åke, 85, 86, 219
Malone, Jim, 787
"Malte", 58
Mancham, James, 590
Mancini, Claudio, 217
Mandela, Nelson, 578, 580, 584, 617,
724
Mangé, Etienne, 326
Mankahlana, Parks, 578
Manner, Olof, 139, 532
Mannheimer, Sören, 570
"Mansoor M", 513
Marchal, An, 329
Marcinkus, Paul, 508
"Mare R", 43
Marenches, Alexandre de, 489
"Margareta", 220
"Marianne P" = Eva
"Marianne Ö", 55

Marimo, Martin, 598
 Marjasin, Sigvard, 414, 571, 572 573
 Martin, Bob, 273
 Martinger, Jerry, 229, 681, 682, 685-687, 729
 Martini, Fulvio, 486
 Martinsson, Bertil, 13
 "Mats", 55
 Mathot, Guy, 326, 328
 "Matti", 62, 63, 222, 223
 Matzols, Sven, 151, 152, 825
 "Mauno E" = "Jerker"
 Mbeki, Thabo, 622
 McAlpine, Alistair, 798, 799
 McCone, John, 489
 McCrary, Greg, 648
 McNamara, Robert, 411
 McPherson, Vic, 596, 626, 645
 Meister, Andi, 735, 744, 745, 760
 Mellberg, "Per" = "Per"
 Merwe, van der, 577
 Merwe, Johan van der, 643
 Miala, överste, 626
 Miekkalinna, Harri, 287, 302
 Mijailovic, Mijailo, 778
 "Milan", Källa M, Mille, se Heidenreich
 Miller, Cathrine, 273, 274
 Minell, Olle, 580
 Minnaar, Tai, 644, 645
 Minty, Abdul, 622
 Mir, Villar, 598, 618
 Mitterand, Francois, 254, 367, 410
 Mlangeni, Bheki, 600
 Moberg, Börje, 231
 Moffit, Ronnie, 447, 452
 Moik, Erich, 755, 760
 Moldau, Ene, 752
 Molin, Lars, 138, 139
 Moran, Bill, 486
 Morath, Axel, 39, 257, 280, 286, 296, 524
 Morelius, Inge, 68, 72, 473
 Morgan, Charles, 364, 366, 367
 Morgan, JP, 410
 Morhed, 641
 Morin, Marco, 486
 Morndal, Hans, 678
 Mosander, Jan, 635, 636, 638, 766
 Mossbrant, Svante, 762
 Mufamadi, Sydney, 626
 Mugabe, Robert, 254
 Munck, Ebbe, 495
 Muniz, Varela Carlos, 454
 Munos, Gonzales, 460
 Mussolini, Benito, 487, 508
 Mxenge, Griffiths, 600, 617
 Mxenge, Victoria, 617
 Müller, Rickard, 340
 Myrdal, Alva, 270, 364, 466
 Myrdal, Jan, 217, 270, 277
 Myrdal, Janken, 126, 217, 538
 Müür, Tiina, 750, 754, 757-759
 Mårtensson, 377, 378
 Mårtensson, Claes, 409, 410
 Mårtensson, Gull-Britt, 571
 Mårtensson, Gun-Britt, 573
 Männik, L, 756
 Mørch, Poul A, 495
 Mörd, Erik, 749

N
 Najic, Ljubisa, 67
 Negrin, Eulalio, 454
 Neilberg, Cenneth, 368-370
 Neumann, Volker, 322
 Newell, Gregory, 663, 664
 Nichols, Per, 434
 Nicolin, Curt, 409
 Nidal, Abu, 21
 Nieminen, Yvonne, 80, 85-87, 103, 208

Niemöller, Martin, 442
Nihoul, Jean-Michel, 329-331
Nilsson, 162
Nilsson, Anna Karin, 240
Nilsson, Bengt, 748
Nilsson, Bo, 422, 434
Nilsson, Curt, 210, 221, 436, 478, 522, 523
Nilsson, Erik, 351
Nilsson, Lars, 469-471
Nilsson, Lennart, 391
Nilsson, Ola, 740
Nilsson, Per-Erik, 177, 569
Nilsson, Sam, 762
Nilsson, Torbjörn, 345
Nilsson, Torsten, 491, 492
Nilzén, Åke, 259
"Nina", 133
Nir, Amiram, 307, 788, 790, 794, 798, 804-808
Nisser, Carl, 549
Nixon, Richard, 489, 664, 785, 786
Nkomo, Joshua, 594
Noord, Olle, 742
Nordberg, Ivar, 570
Nordin, Olle, 690, 693, 694, 706, 707
Nordqvist, Bengt, 222
Nordström, Kerstin, 67
Norlin, Ulf, 45, 46, 582
Noriega, Manuel, 511, 790, 792, 799, 800, 804
North, Oliver, 309, 317, 380, 506, 511, 512, 783, 784, 787-791, 794, 798-801, 803-806
Note, Craig van, 597
Novo Sampol, Guillermo, 451, 454
Nyberg, Gilbert, 522
Nyberg, Henry, 42, 198-200, 623
Nyrere, Julius, 41, 254
Nylén, Lars, 342, 574, 645, 675

Nyholm, Anne-Marie, 299
Nylund, Jarl, 43
Nyqvist, Kenneth, 374
Näss, Per-Göran, 200, 245, 275, 280, 374, 424, 441, 468, 469, 471, 475, 522, 579, 670
Nässén, Thure, 283, 288
Näslund, Mats, 825

O

Odell, Mats, 537
Odén, Svante, 352, 353
Odin, Robert, 38
Odlander, Ingemar, 337
Odner, Claes-Erik, 409
Ohlin, Bernt, 420
Ohlin, Bertil, 401, 409
Olofsson, Peter, 53
Olsson, Håkan, 418
Olsson, Jan, 647, 648, 774
Olsson, Marita, 268
Olsson, Rune, 215
Olstad, Ole Christian, 461-463, 727
Omar, Dullah, 599, 626
Oredsson, Assar, 609
Ormstad, Kari, 151, 161, 242, 244, 253, 256, 257, 712
Ortega, Daniel, 254, 794, 807-809
Oskar I, 549
Oskar II, 549
Oskarsson, Mats, 762
Oswald, Lee Harvey, 263-265, 268, 448, 449
"Ove M", 431
Owen, David, 383
Oza, BM, 324

P

Pahlevi, Mohammed Reza Shah, 504, 592, 702, 799

Pajula, Merle, 758, 759
 Palgunov, Peeter, 752
 Palme-Nilzén, Catharina, 98, 259, 400
 Palme, Claes, 98, 400
 Palme, Gunnar, 399
 Palme, Joakim, 126, 136, 138, 204, 393, 394, 533, 538
 Palme, Lisbet, 18, 46, 47, 48, 50, 52, 53, 54, 60, 61, 67, 70-73, 75, 82, 98, 99, 103-106, 124-126, 137, 138, 140, 143, 148, 152, 157, 159, 160, 161, 171-174, 176, 181, 185, 193, 204, 218, 231, 234, 237, 238, 257-262, 283-285, 289-295, 305, 317, 370, 371, 388, 399, 402, 516, 532, 533, 538, 580, 624, 650, 661, 674, 684, 694, 695, 698, 701, 702, 706, 711, 712, 713, 716, 718
 Palme, Mattias, 139, 155, 160, 257, 532-538, 718
 Palme, Mårten, 42, 46, 47, 50, 52, 60, 61, 66, 109, 115, 126, 133, 138, 152-154, 173, 176, 257, 283-285, 533-536, 538, 574, 718, 725
 Palme-Dutt, Clemens, 404
 Palme-Dutt, Rajani, 404
 Palmgren, Per Olov, 759
 Pankin, Boris, 390
 Paola, drottning, Belgien, 407
 Papandreou, Andreas, 41, 254, 487
 Papen, Franz von, 489
 Paraniak, Carol, 434
 Paues, Ingvar, 498
 Paulsson, Ann-Louise Mary, 75, 83, 84, 88-90, 92
 Pauw, Jacques, 444, 583
 Paz, Virgilio, 447
 Paziienza, Francesco, 592
 Pearson, Roger, 364, 489
 Pechlin, 44
 Pecorelli, Mino, 556
 Pedersen, Herman, 603
 Penser, Erik, 312, 317, 503, 504
 ”Per”, Mellberg, 50, 176, 212, 689
 Perez, Shimon, 254, 513
 Perez de Cuellar, Javier, 254
 Perón, Juan, 508
 Peroot, 791
 Perot, Ross, 796, 802, 808-811
 Persson, Carl, 493, 494, 568
 Persson, Christer, 75, 105, 181, 825
 Persson, Göran, 262, 411, 754, 759, 772
 Persson, Jan, 268
 Persson, John-Olle, 678, 680, 681, 685, 686, 688, 705
 Persson, Lars, 434
 Persson, Leif GW, 237, 298, 417
 Persson, Sven, 569
 ”Pertti”, 473, 474, 475
 Perä, Bror, 465-468, 478
 Peterson, Thage G, 139, 388, 398, 495, 498, 681
 Petersson, SL, 653
 Petré, Gio, 371, 372
 Pettersson, Anders, 825
 Pettersson, Britta, 217
 Pettersson, Christer, 15, 18, 39, 53, 55, 56, 59, 65, 71, 72, 141, 174, 203, 208, 210-212, 218, 220, 239, 255, 259, 263, 266, 267, 272, 281-289, 292-300, 302-305, 357, 413, 421, 483, 507, 538, 541, 563, 620, 622, 651, 698, 701, 702, 706, 707, 709, 713, 743
 Petterson, Fritz G, 13, 18, 304, 359, 529, 572, 729
 Pettersson, Stefan, 268
 Pettersson, Stig Lennart, 653
 Pettersson, Thord, 369
 Philby, Kim, 404
 Philips, David Atlee, 449
 Pierce, Ray, 238, 439, 651

Piehl, Gustaf, 549
Piehl, Lars, 549, 555
Pihlblad, Björn, 772, 780
Piht, Avo, 732, 749, 752-755, 757-760
Piht, Sirje, 758, 759
Pilgren, "Ulrika", 60
Piltz, Thomas, 64, 204-206, 215, 377, 417-419, 472, 709, 727
Pinochet Ugarte, Augusto, 446, 451, 456, 459
"Pirjo", 68, 472-474
Platen, Buster von, 142
Plessis, Barend du, 602
Pollack, Kristina, 679
Popovic, Sanya, 637
Potgieter, de Wet, 591, 592, 597
Poutiainen, bröderna, 150, 168, 186, 275, 290, 575, 672, 729
Powell, Colin, 798
Powell, Philip, 481, 577, 598, 616, 626
Powers, Thomas, 576
Prats, Carlos, 446, 451, 460
Prim, Magnus, 97, 206, 207
Prochnow, Jürgen, 767, 768
Psnetsnoi, Victor, 752

Q

Quattrochi, Ottavio, 324

R

Rabe, Jutta, 743, 749, 752, 760, 764-768
Rabin, Yitzhak, 443
Rafsanjani, Hashemi, 323
Rainer, Ove, 220, 359
Rainier, prins, 410
Rajs, Jovan, 151, 161, 242, 244, 253, 257, 354-356, 422
Ramfors, Bo CE, 409
Rask, Carl-Gustav, 825
Rauti, Pino, 457

Reagan, Ronald, 16, 214, 380, 384, 411, 489, 506, 508, 511, 513, 609, 628, 637, 664, 665, 787, 797, 801
Reeves, Richard, 318, 335
Rehnstam, Hans-Erik, 83, 746
Rehnavall, Hans, 762
Reich, Otto, 453, 454
Remón, Pedro, 453, 454
René, France-Albert, 592, 595
Reneborg, Inge, 171, 220
Rennerova, Jellena, 400
Rensfeldt, Claes, 678
Riberdahl, Solveig, 279, 283, 284, 299, 523, 620, 625
Ricci, Mario Giovanni, 590-592, 597
Rich, 592
Ridderstolpe, Johan, 739, 740
Riddarström, Bo, 762
Rimborn, Åke, 104, 105, 110, 125, 143, 150, 171, 172, 262, 291, 713, 825
Ringberg, Lars, 320, 321
Ringborg, Bengt, 678
Rioseco, Jara, 458, 459
Rocca, Raymond, 489
Rockefeller, familjen, 388, 405, 407, 411, 592, 792
Rockefeller, David, 410, 411
Rodriguez, Felix, 784, 788, 790, 791, 803, 804, 805, 806, 812
Rodriguez, Felix Garcia, 454
"Rohloff" = Herrmann, Ottokar, 333
Rolder, 67
Rolfart, Sven-Erik, 68
Rolovich, Vladimir, 380
Romander, Holger, 150, 669, 670, 674
Rosenberg, Alfred, 404
Rosenberg, Tom, 312
Rosengren, Agneta, 53, 205
Rosengren, Björn, 53, 54, 205
Rosengren, Håkan, 678

Rosenius, Frank, 762
Ross, RG, 408
Roth, Gunnar, 67, 110
Rothschild, familjen, 405, 598, 661, 792
Rothschild, Edmund de, baron, 410, 411
Rothschild, Emma, 47, 393, 516, 661
Rothschild, Victor, 393
Rozental, Andrès, 663
Ruby, Jack, 265, 448
Rudberg, Magnus, 825
Ruedell, Stefan, 333
Ruppert, Mike, 511, 512
Rusher, Tom, 274
Russo, Melissa, 328
Rutgersson, Olle, 766
Rydberg, Lennart, 559
Rydell, Sonny, 117, 118
Ryding Berg, Stefan, 569
Rysén, Stig, 133, 538, 825
Ryzjkov, Nikolaj, 254
Rådelius, Maja Lena, 171, 183, 187
Rådemar, Heléne, 762
Rääsinen, Raimo, 351, 352
Rönnegård, 478
Röst, Åke, 184, 218, 262, 471, 525, 653, 681

S

Saarinen, Yrjö, 755
Sadat, Anwar, 214
Sahlin, Mona, 406, 407, 409, 742, 764
Saijonmaa, Arja, 157, 713
Salomonsson, Camilla, 762
Samuelsson, Lars, 466
Samuelsson, Tore, 172, 569
Samuelsson, Ulrik, 564
Sandberg, Bo, 237, 573
Sandberg, Åke, 549
Sandgren, Lennart, 157
Sandler, Richard, 409
Sandström, Haydee, 475
Sandström, Mari, 202, 580, 581, 582
Sandström, Sune, 121-123, 136, 142, 152, 172, 182, 190, 191, 279, 416
Santovito, Giuseppe, 489
Savimbi, Jonas, 458, 597
Sawyer, Blaine "Buzz", 317, 788, 804
Scacchi, Greta, 767
Scalon, Alexandra, 328
Schalck-Golodkowski, Alexander, 309, 311, 315, 316 322, 324, 331, 333
Schaumann, Ingrid, 636
Schein, Harry, 40, 387, 648
Schellenberg, Walter, 404
Scheubner-Richter, Max Erwin von, 404
Schillén, Alwar, 420
Schlaug, Birger, 19
Schlüter, Paul, 254
Schmidt, Helmut, 411
Schmidt, Staffan, 135, 138, 143
Schmitz, Karl-Erik "Bobbo", 309, 310, 312, 316
Schneider, René, 459
Schoon, Jeanette, 590
Schoon, Katryn, 590
Schoon, Marius, 590
Schori, Pierre, 206, 254, 390, 536, 586, 588, 589, 599, 640, 641, 718, 722
Schou, Niels Bjarka, 495
Schreuder, Awie, 481
Schuback, Bengt, 722
Schultz, Nils-Eric, 436
Schödin, Lena, 75
Seal, Barry, 789, 790
Sebe, Lennox, 591
Sebell, Torbjörn, 312
Secord, Richard, 791, 798
Sellström, Tor, 481, 619
September, Dulcie Evonne, 444, 603, 604, 606, 631

Severin, Gunnar, 45, 152, 182
 Shaban, Sadik A, 41
 Shackley, Ted, 798
 Shultz, George, 254, 410
 Sibanda, Martin, 598
 Sigurdsson, Anders, 136
 Silbersky, Leif, 304, 419, 777
 Silén, Sven, 549
 Sillaste, Henrik, 748
 Silverbark, Lennart, 349
 Silvia, drottning, 780
 Sindona, Michele, 508
 Singh, VP, 313, 318
 Singlaub, John K, 379, 380, 791
 Sirhan Sirhan, 263
 Sjue, Finn, 497
 Sjöberg, Magnus, 272
 Sjöblom, Carl-Uno, 711
 Sjöblom, Christer H, 173, 624
 Sjögren, Gunilla, 268
 Sjölund, Rolf, 549
 Sjöström, Henning, 268, 643
 Skarp, Kerstin, 299
 Skarstedt, Carl-Ivar, 569
 Skoglund, Claës, 403
 Skoglund, Eric, 338, 339
 Skogswik, Christer, 237, 573
 Skorzeny, Otto, 457
 Skytte, Göran, 543, 555, 557
 Sköldefors, Holger, 113
 Slovo, Joseph, 590
 Smit, Basie, 481
 Smith, Ian, 366, 593
 Soares, Mario, 254
 Sofia, drottning, Spanien, 407
 Solazzo, Cosimo, 327
 Somoza, Anastasio, 451
 Sorsa, Kalevi, 254
 Spak, Carl-Anton, 289, 293
 Sparks, Allister, 584
 Specter, Arlen, 264, 265
 Spinnars, Ulf, 287
 Spitaels, Guy, 326, 327
 Staff, Tor Erling, 358, 359
 Stander, Riian = Källa A, 200, 591, 593,
 617, 619, 630, 644, 645, 726
 Stark, Hans, 688
 Steen-Johnsson, Cecilia, 568
 Stenarv, Gunnar, 254
 Stenberg, Leif, 530
 Stenholm, Olle, 719
 Stenius, Yrsa, 762
 Stenmark, Bengt Erik, 749, 755
 Stenquist, Bjarne, 344
 Stenström, Börje, 736
 Stephens, Jackson, 792
 Sterling, David, 598
 Steyn, Naudé, 496
 Stiff, Peter, 597
 ”Stigson”, 427
 Stigson, Gubb Jan, 463
 Stigsson, Göran, 825
 Stoffberg, Dirk, 604
 Stone, Ellery, 489
 Stone, Oliver, 448, 514
 Storhök, ”Margareta”, 59
 Storm, Göran, 417
 Stove, polis, 825
 Stranger, Michel, 462
 Strindlund, Hans, 750, 756
 Sträng, Gunnar, 409, 498
 Ström, Håkan, 219
 Ström, Jan, 139-141, 144, 147, 217
 Strömbeck-Larsson, Ulla, 49, 198, 675
 Strömberg, Christer Roland, 825
 Strömberg, Stefan, 570
 Strömstedt, Lasse, 337
 Sturgis, Frank, 448, 449
 Ståhl, Bo Ragnar, 365
 Ståhl, Roland, 685

Sucksdorff, Arne, 241
Summer, Anthony, 449
Sund, Göran, 109
Sundberg, Jan-Ove, 338, 349, 482, 485
Sundberg-Weitman, Brita, 335, 339, 350
Sundström, Jan, 204, 469
Sundvall, Kjell, 768
Sutherland, Donald, 767
Svahnström, Annika, 639
Svanell, Dan, 772
Svedberg, Björn, 409
Svensk, Willy, 157
Svensson, Alf, 537
Svensson, Daniel, 747
Svensson, Jan-Åke, 72
Svensson, Jörn, 20, 196, 239, 245, 278, 570, 715
Svensson, Karl-Gerhard, 156, 164, 176, 178, 233, 237, 238, 244, 270-272, 278, 398, 429, 522
Svensson, Lars Anton, 154, 155
Svensson, Leif, 82, 746
Svensson, N-G, 678
Svensson, Pelle, 299, 300, 302, 303, 516, 517
Svensson, Per-Olof, 777
Svensson, Stefan, 417, 471, 472, 479, 725, 727
Svenstedt, Carl Henrik, 277
Svärd, Gunnar, 498
Svärd, Karin, 175, 217
Sydow, Björn von, 492
Sydow, Jan Olov, 590
Synnelius, Anders, 55, 69, 218
Synnergren, Stig, 403, 409, 463
Szipo, Jessica, 267
Sällström, Anders, 825
Söderberg, Björn, 674
Söderblom, Jerker, 280, 281
Söderkvist Bjarne, 110, 112, 113, 141,

142, 190, 191
Söderström, Gösta, 18, 53, 80-82, 86, 90, 92, 93, 96, 105, 106, 108, 125, 143, 152, 178-186, 189, 192, 193, 221, 222, 257, 260, 354, 356, 361, 517, 526, 527, 529, 684, 718, 729, 825
Söderström, Henry, 38, 186, 729
Söndergaard, Birgitte, 526

T

Tambo, Oliver, 587, 611, 622, 623
Tander, Lars, 618
Targama, Agur, 750, 754, 757-759
Tarkovskij, Andreij, 212, 706, 707, 718
Tarpley, Webster Griffin, 796
Tatum, Gene "Clip", 511, 512, 783, 784, 786-812
Tatum, Nancy Jane, 512, 784
Tavares, Alfred de, 156, 232, 239
Taxquet, Richard, 327
Teir, Sonja, 77, 128-131
Tejler, Peter, 148, 149
Tell, Leif, 204-206, 215, 377, 417-419, 517-519, 709, 725, 727
Tennyson, Alfred Lord, 542
Terry, Mike, 444
Teti, Rafaelo, 327
Tham, Carl, 390, 593
Thatcher, Margaret, 16, 393, 456, 598, 798
Thelestam, Sunniva, "Ingrid", 61, 177, 208, 209, 675
Thibault, Pierre, 415
Thieme, Roberto, 458-460, 727
Thieu, Van, 496
Tholsson, Patrik, 678
Thonander, Lars, 174, 370
"Thord A", 426
Thornstedt, Anders, 118, 134, 136, 141, 169

Thulin, Ingrid, 139
Thunborg, Anders, 409, 498
Thunholm, Lars-Erik, 505
Thörngren, 825
Tillström, Sune, 673
Tingsten, Herbert, 409
Tingström, Lars, "Bombmannen", 257,
287, 299-302, 516, 517
Tito, Josip Broz, 786
Tjernenko, Konstantin, 389
Todarello, Carlo, 327
"Tommy" = "Hans S", 58, 62, 210, 519
Toresson, Bo, 47, 156, 667, 670
Torstensson, Thomas, 104, 144, 825
Townley, Michael Vernon, 445-449,
454-456, 458, 460, 726
Trapani, dr, 457
Trappmannen, "Benny P", 78, 77, 206
Trucco, Manuel, 447, 448
Trysberg, Gustaf, 13, 353-356, 422, 729
Tunander, Ola, 563
Tutu, Desmond, 643, 770
Törnemann, Sanna, 109, 175

U

Ugglas, af, 535
Ulasiewicz, Andrzej, 762
Ulfvarsson, Anders, 746
Ulfving, Lars, 427, 433-435
Ulving, Sverker, 431, 433-435
Underwood, Lemont Claxtone, 274
Utriainen, Tore, 351, 723, 725
Uusmann, Inez, 406, 409, 736, 737, 745,
746

V

Vahtras, Kalev, 750, 751, 752
Vahtras, Ruth, 751, 752
Valdes, Gabriel, 459
Valin, Sven-Erik, 525
Vallo, Osmo, 418

Valverius, Milan, 151, 161, 178, 234,
242, 244, 245, 253, 255-260, 713
Valverius, Sonja, 257
Vance, Cyrus, 383
Vandenbroucke, Frank, 327
Vanderbilt, familjen, 410
Vangstad, Mats, 774
Veide, Aino, 758, 759
Veide, Hannely och Hanka-Hannika,
750, 754, 757-759
Venter, Cherry, 633
Venter, Paul, 633
Ventura, Giovanni, 487
Vestgaard, 48, 49
Victor, Dag, 569
Victorin, Owe, 495, 547
Vigil, Mauricio, 188
Viklund, Karin, 762
Vikner, Anders, 749
Vinge, Louise, 46
Vinge, Per-Gunnar, 377, 676, 720-723,
725
Viragh, Peter, 715
Vuksic, Mirko, 706, 707
Värnö, Oscar, 43
Västergren, Bertil, 403

W

Wagner, Stefan, 175
Wahlbärj, John, 43
Waldenström, Martin, 409
Waldheim, Kurt, 311
Waldman, Anders, 377
Walid, Ayid, 90
Wall, Gunnar, 275, 278, 302, 575, 716,
729
Wallberg, Britt, 825
Wallenberg familjen, 405, 407, 564
Wallenberg, W Marc, 610
Wallenberg, Marcus jr, 409

Wallenberg, Marcus sn, 409, 491, 498, 610
 Wallenberg, Olof, 113, 125
 Wallenberg, Peter, 409, 724, 725
 Wallgren, Sven, 409
 Wallin, Christine och Per, 73
 Wallin, Claes, 113, 126, 161, 191, 242, 245, 249, 259
 Wallroth, Bengt, 722, 723
 Wallyn, Luc, 326
 Warmland, Sten, 228, 654
 Wathelet, Melchior, 330
 Webster, David, 603
 Wedin, Bertil, 496, 595, 607-613, 632, 634-642, 707
 Wehner, Herbert, 499
 Weichselbaumer, Alois, 331
 Weinberger, Caspar, 367, 392
 Weinstein, Bernhard, 329, 331
 Welander, Gösta, 123, 136, 140, 142, 143, 148, 153, 169, 172, 179, 190, 191, 269, 413, 421, 522, 547
 Weld, William, 791
 Welden, Kay, 273, 274
 Wenblad, Bertil, 720
 Wendt, Brynolf, 297
 Wennerström, Stig, 386
 Werger, Svante, 762
 Werner, Torsten, 434
 Wernström, Sven, 709
 Werthén, Hans, 409
 Westander, Henrik, 317, 321, 350
 Westerberg, Bengt, 149, 159
 Wetterholm, Claes-Göran, 742, 743
 Whipple, David, 510
 White, Anthony, 309, 577, 591, 593-598, 601, 617-619, 622, 628, 629, 632, 633, 643, 726
 White, Carrie, 596
 White, Graham, 596
 White, Pat, 596
 Whittaker, Ben, 792
 Wickbom, Sten, 146, 359, 655, 658, 667, 670
 Wickman, Krister, 409
 Wide, Gunnar, 18
 Wideström, Åke, 762
 Wigert, Lars, 436, 437, 762
 Wijkander, Keith, 768
 Wiklund, "Jan", 66, 70, 79
 Wikström, Kenneth, 228
 Wikström, Peter, 82, 86, 87, 825
 Wille, Heinrich, 332
 Williamson, Craig, 83, 95, 309, 460, 461, 577-580, 582, 585-593, 595-597, 599-603, 608, 611, 612, 616, 617, 619-629, 631, 632, 633, 644, 703, 726
 Willoch, Kaare, 254
 Willsson, Ann-Marie, 40, 116, 392
 Wilson, Tony, 792
 Winberg, Claes-Ulrik, 308, 312, 320-322, 349, 350
 Winberg, Kristina, 321, 349
 Winberg, Håkan, 570, 571, 573
 Winberg, Tore, 110, 125
 Winblad, Ewonne, 151
 Windén, Ingvar, 53, 81, 96, 152, 178-183, 185, 221, 222, 825
 Wingren, Börje, 45, 152-154, 156, 268, 269, 271, 688, 718
 Winterhagen, Gerth, 161, 242, 246
 Witte, Henning, 731-734, 737, 745, 748, 761, 763, 767
 Wohlin-Andersson, Anna, 678
 Wolf, Markus, 322
 Wolfensohn, James, 405
 Wolff, Torsten, 255, 343
 Wranding, Sten-Åke, 417, 419
 Wranghult, Hans, 156, 157, 162, 455, 653

Wuopio, 377
Wärring, Peo, 762
Wästberg, Pär, 211, 580

Y

Yallop, David, 509
Ygberg, Ingvar, 42
Yildirim, Hüseyin, 276, 277
Yovius, Dragan, 420

Z

Zachrisson, Birgitta, 319
Zackari, Göran, 762
Zadrusny, Serqiusz, 50
Zahir, Ahmed, 80, 86
Zeime, Claes, 271, 278, 418, 669
Zeipel, Diana von, 267, 268
Zelmerlööv, Jan, 609
Zicot, Georges, 328, 331
Ziegler, Kurt, 767
Zimmermann, Ernst, 307
Zoros, George, 779
Zülkün/Sevdet Kilinc, 275

Å

Åberg, Carl-Johan, 409
Åhmansson, Nils-Erik, 674, 675
Åkebring, Stellan, 149, 214, 416, 419,
421, 422, 424
Åkesson, Roland, 134, 523, 524
Ålenius, Inga, 53, 212
Årskog, Marcus, 762
Årstrand, Åke, 433
Åsbrink, Åke, 234
Åsell, Algot, 287
Åsgård, Ulf, 647, 648, 774, 775
Åsheden, Ann-Marie, 295
Åslund, Anders, 407, 409
Åström, Sverker, 587, 652

Ö

Öcalan, Abdullah, 274, 281, 282
Öcalan, Kesire, 274
Öholm, Sievert, 302
Öhrn, Roland, 413, 421, 479, 480, 518
Ölvebro, Hans, 39, 176, 197-200, 202,
207, 209, 210, 214, 215, 219, 236, 241,
242, 260, 274, 289, 293, 294, 358, 369,
374, 375, 395, 399, 414, 438, 445, 464,
473, 474, 478, 515, 540, 570, 571, 580,
583, 599, 620, 626, 628-630, 647, 648,
673, 675, 703, 712, 713, 725
Östeman, Lena, 103, 104, 125, 126, 259
Östling, Carl Gustaf, 213, 214, 379,
417, 424-439, 461, 470, 478, 654, 670,
700, 709, 710, 727
Östling, Kjell, 82, 137, 180, 438, 825
Östlund, Roger, 288
Övberg, Carl, 747, 748